בינץ עמיי עשיז

שלחן ערוך

יורה דעה

מהגאון רבן של ישראל **מרן יוסף קארו** זלה"ה, עם חידושי דינים והגהות, מהגאון רשכבה"ג **רבינו משה איסרליש** זלה"ה, עם פירוש

ראשי בשמים

להאשל הגדול אשר ברמה, האי תנא מאור הגולה, איש האלוקים קדוש ונורא, צנא מלא ספרא אספקלריא המאירה, כל רז לא אנים ליה בפרדיס התורה, מרנא ורבנא ריש גלותא, הגאון כמוהר"ר דוד בכמוהר"ר **שלמה משרקי** זלה"ה וזיע"א.

אשר בו יכלול מהזוה"ק ומים התלמוד ומפרשיו, ופסקי הרי"ף, הרא"ש, המרדכי והגהותיו, עם שאר פוסקים ראשונים ואחרונים, ונלוה אליו גם ספר שושנת המלך, והוא קצור שו"ת והגהות מתלמידו הגאון הגדול **מהרי"ץ** זלה"ה וזיע"א, ונוסף בו עוד קצת חידושים ודינים מספר **זבח תודה**, להגאון הנ"ל.

בהוצאת

קרן נר מערבי

ע"ש הצדיק **רבי שמעון ב"ר יחיא מעברי** זלה"ה.

פעיה"ק ירושלים תובב"א.

שנת **מ"ו דוד משרקי** זי"ל לפ"ק

שמיטה, התשמ"ז לכ"ע, ברח"צ לשטרי

בסיוע בית המדרש לרבנים ודיינים

שושנים לדוד, ירושת"ו

בן יכבד אב

נר ה' נשמת אדם

לעי"נ

אבא מארי ועט"ר מו"ר **שמעון ב"ר יחיא מעברי** זצ"ל.

נלב"ע ראשון בשב"ק פ' תצוה ב' אדר א' התשד"ם

ירא ה' מנעוריו, צנוע ישר ונאמן, מוקיר ורחים רבנן, פועל צדק והולך תמים, נחבא אל הכלים, שם לילות כימים, מתחסר עם קונו, כל מעשיו בסתר חביון, מעוטר במדות טובות, ומוכתר בכתר שם-טוב.

תהא נפשו צרורה בצרור החיים
וינוח בשלום על משכבו, עד יקיצו וירננו שוכני עפר בב"א

©
כל הזכויות שמורות

הסכמות גדולי ומאורי הדור שליט"א

הסכמת

כמו"ר הרב הגדול מופה"ד, רבה הראשי של יהדות תימן,

מרן הגאון כמוהר"ר **חיים שמואל כספאר** שליט"א

מח"ס **שם טוב** על היד החזקה להרמב"ם

מלפנים ראש ישיבת **בית אלשרעבי** בעוב"י **צנעא**

בא לפני האברך זכרון ב"ר שמעון מעברי הי"ו, והראה לי הספר **ראשי בשמים**, אל הקהל הקדוש אני פונה, חזקו ידים רפות וברכים כושלות אמצו.

הדפיסו את הספר הזה,ושכרכם גדול מאוד ואני מסכים עמכם, בשכר זה הי יצליח אתכם ויהיה בעזרכם.

הצי חיים שמואל כספאר

שפע ברכות, משמי ערבות, למע"כ

ר' שלמה משרקי נר"ו, בני ברק

להצלחתו הוא וכל בני משפחתו.

ה' יאריך ימיהם בטוב ושנותיהם בנעימים,

ולע"נ אביו המנוח הרה"ג דוד בכח"ר דוד משרקי זצ"ל

מצאצאי מהרד"ם בעל שתילי זיתים,

שנלב"ע יום שב"ק י"ד תמוז תש"מ בעלות המנחה.

תנצב"ה

הסכמת

הרב הגדול, פאר הדור והדרו, שר התורה, הגאון כמוהר"ר **עובדיא יוסף** שליט"א

ראשון לציון וראש מועצת חכמי התורה

עובדיה יוסף
ראשון לציון הרב הראשי לישראל

OVADIA YOSSEF
RICHON LEZION CHIEF RABBI OF ISRAEL

ב"ה ירושלים יד' טבת תשמ"ב JERUSALEM

הובא לפני ספרים "ימים רוח", כוללי תלמוד ירושלמי, מאת ידי"ע הגאון נסים חיים
הלוי מיני והנעלה שופט בבית הדין הגדול של תנבה. לילה כיום יומר במשנה בכורה.
כשמו כן הוא. שקיבל מתורתו הקדושה פשיטא ירושלים תנ"ו.

עיינתי בין בתבי יומרותיו כמסת הפנימי, וראיתיו מלא בקיאות והסברת,
ואפילו איש טהור מפרי רבותינו הראשונים והאחרונים. ורבתי מאשר השתמש
בקדמוניו, ועל טרחותיו הגדול ועמל תלמודו והיגיעה שיתענג השם רואי. ואמר
לפי כי ראיתי לעשר הגדר בקדמונים כגון ידידי הכולל ר' יצחק יוסף שליט"א רוש
הכולל "תפארת עוזיאל" בשכונת ירושלים תנ"ו, ועל ידי תבין שאר.

והנני מברך את המחבר שליט"א שיזכה להמשיך את המאמרי בקרוב ימים,
ויפוצו מעיינותיו חוצה להגדיל תורה ולהאדירה ואשר יהי מחשבה מלפני
לתת בספרות. והיה שמו כשם הגדולים ושמר הארץ לשמה
ולתפארת.

מברכת התורה
עובדיה יוסף

תשובת הראשון לציון על השגת המחבר

וזת״ד

ראיתי מה שכתב האברך החשוב, דעסיק באורייתא תדירא, כש״ת הרה״ג ר׳ שליט״א בקונטרס ״בשמים ראש״, **בענין** מנהג החליטה שנהגו בו רוב יוצאי תימן בארצם, ולדעתו יש להמשיך במנהג זה גם לאחר שעלו לארץ ישראל, מאחר והוא מנהג קדמון אצלם, ויש בזה משום אל תטוש תורת אמך וכו׳.

והנני להציג בזה מש״כ בד״ז, וזה לשון הרמב״ם פ״ו המאכ״א ה״י, ״אין הכשר יוצא מידי דמו אלא אם כן מולחו יפה יפה וכו׳, ומשליכו מיד לתוך מים רותחין, כדי שיתלבן מיד ולא יצא דם״, ע״כ. וכתב בראב״ד בהשגות: ״זה לא שמענו ולא ראינו מימינו וכו׳, ובמגדל עוז כתב, ואני אומר זו מחלוקת ישנה היא, גבי מימרא דשמואל פרק כל הבשר, בין הראשונים וראשי הישיבות הקדמונים וראיות המקילין שלא הוזכרה חליטה ברותחין אלא גבי כבדא, ורוב הספרים והסופרים מודים בזה, וכלשון הראב״ד, מיהו כה״ג ור״מ ז״ל ורבים וגדולים מחמירים, ויש לי להורות כן מפני שלא הוזכר חמר בשר אלא בצלי וכו׳, והרשב״א בתשובה ח״ג סימן רנ״א, כתב שהרמב״ם חשב להמלט מהקושיא דמה הפרש יש בין בשר לקדרה למוליאתה, ולכן הצריך הבשר והמתבשל בקדרה להרתיח המים תחלה, וכבוד הרב ז״ל במקומו עומד, שאם כן מליחה מאי מהניא, ואי משום חליטה טורח במליחה למה, והלכה למעשה בכל גלילותינו להתיר אחר המליחה כמליחת בשר לקדרה וכו׳, וכ״כ בתורת הבית, ועיין בחידושי הרשב״א חולין צ״ג ד״ה ומיהו, עי״ש.

ובדעת הרמב״ם צ״ל דאם יחלוט הבשר בלי מליחה לפניה, הדם הנמצא בבשר סמוך לשפתו, יצא מיד ויאסר, ורק דם הנמצא בעובי הבשר מהני ליה חליטה, ובגמ׳ אמרו מליחה משום הדם הנמצא על פני הבשר, אבל לדעת הרשב״א ודעימיה, בשיער מליחה יוצא הבשר מידי כל דמו, וכיון שלא בקיאין בחליטה, לא תקינו אלא הדחה מליחה והדחה. ועיין בספר איסור והיתר שכתב בשם הרמב״ם ״ומנהג כשר וכו׳״ אבל בספרים הנמצאים לפנינו אינו בלשון מנהג, ודוק.

וגם הר״ן בפרק כל הבשר כתב כדברי הרשב״א הנז׳, עי״ש. וכ״כ הריב״ש שא״צ לחלוט הבשר, והרב המגיד כתב שם על דברי הרמב״ם ״וזהו דעת כל האחרונים, ואיני מוצא סמך ברור לדברי רבינו״.

וזה לשון מרן בכ״י: ״ולענין הלכה כיון דכל הני רבוותא חולקין על הרמב״ם, כוותייהו נקטינן, ומיהו היכא דאפשר טוב לחוש לדברי הרמב״ם ז״ל״, ע״כ. אמנם בשלחן ערוך סי״ט, פסק מרן בסתם שאין צריך חליטה, והביא בשם יש מי שאומר שצריך ליתנו ברותחין, וקיימא לן דסתם ויש הלכה כסתם, ונקטינן אף לכתחילה כמ״ש מרן בסתם, שהרי מרן בשלחן ערוך גילה דעתו בס״ה, דאין צריך לחוש לסברת החולקים בזה, שכתב שם, דאם חתך הבשר לאחר המליחה, אין צריך למולחו שנית, ואם סבירא ליה למרן דלכתחלה נכון לחוש לדעת היש אומרים, כמו שהביא בסי״ט, אם כן למה לא הביא גם כאן ״ויש אומרים שצריך לחזור ולמולחו שנית״, ומדלא הזכיר כלל לסברת יש אומרים, מוכח דאף לכתחלה אין צריך לחלוט, בפרט שכן הוא המנהג. ועיין ביבי״א ח״ו יו״ד ס״ה, מש״כ באמו״ר עט״ר שליט״א להוכיח כן מכמה דוכתי, דהיכא שמרן כתב בסתם ויש, הלכה כסתם לגמרי, אפילו במקום הפסד מועט, ואף לכתחלה, ע״ש.

וא״כ י״ל דמאחר ומרן בש״ע לא הביא ד״ז, וכתב בסתם שאין צריך חליטה, וכיון דאין אנו בקיאים בחליטה, נהגו שלא להצריך חליטה לבשר כלל. וכדעת רוב הפוסקים.

ועיין בברכ"י ס"ט אות א', וכן בספר עורך השלחן ס"ט, ועי"ע בפמ"ג ובש"ך סימן ס"ט ס"ק ע"ח, שכתבו שהטעם בזה דהואיל ששהה שיעור מליחה כבר יצא כל דמו וכו', עי"ש.

ובפרט בנ"ד דקי"ל דדם שבשלו דרבנן, שכן דעת רוב הראשונים, וראה בזה בשו"ת יבי"א ח"א יו"ד ס"ג, וכן נראה דעת מרן הש"ע, עי"ש, וכיון שהוא דבר דרבנן, קיל טפי להקל בזה ליוצאי תימן, לנהוג כמנהג ארץ ישראל, אחר שעלו לארץ ישראל.

וראיתי מש"כ המחבר שליט"א שהביא מהפר"ח סימן תצ"ו ס"ק י"ט, שכתב שמחוייבים לנהוג במנהגם הקודם וכו', ועי"ע במג"א סימן תצ"ג מש"כ בשם הכנה"ג. ובשו"ת שרידי אש חלק ב' סימן נ"ו, וכן בשו"ת אבקת רוכל סימן ל"ב, וגם בהקדמת מרן לב"י, שכתב "יחזיקו במנהגם כי כבר קבלו עליהם דעת החכם האוסר".

ואני אומר דלא דמי כל הני לנ"ד, דכיון שעלו לארץ ישראל אתריה דמרן, טוב שינהגו כדעת המרא דאתרא, לאחר שכן פשט המנהג, צא ולמד ממש"כ מרן בשו"ת אבקת רוכל סימן רי"ב, עיר שבאו לדור בה ספרדים ואשכנזים, והספרדים היו מרובים על האשכנזים, והיה על האשכנזים לנהוג כמנהג הספרדים בין להקל בין להחמיר, מאחר שאין דעתם לחזור, וכן עשו. ועיין בשו"ת דבר משה תאומים סימן ל"ח.

אשר על כן הנראה דכיון שכאן בארץ ישראל התושבים הוותיקים היו רוב גדול מקהלות הספרדים, ורק אחר כך באו לכאן יוצאי תימן, בודאי שיש להם לנהוג כאן בארץ ישראל כדעת מרן, ובפרט שגם בתימן עצמה יש שפסקו לנהוג כדעת מרן, ואכמ"ל בזה. ובנ"ד כיון שהם חיים בתוכינו, ומבקרים זה אצל זה ולומדים בישיבות שאינם מחמירים בחליטה, נכון שינהגו בענין החליטה כמנהג הספרדים וכסתימת דברי מרן בש"ע.

וראיתי עוד מש"כ הרב המחבר שליט"א להקשות ממש"כ אאמו"ר עט"ר שליט"א בשו"ת יבי"א ח"ו אה"ע סימן י"ד, בענין היבום, אודות זוג מעולי תימן המבקשים לעשות ייבום, שאין להישמע להוראות הרבנות הראשית לבטל מצות עשה של ייבום וכו', ע"ש באורך. וכתב על זה הרב המחבר, דאם כן הוא הדין לענין החליטה וכו'.

ואני אומר דלא דמי נ"ד לנידון הייבום, וחילוק גדול יש ביניהם, ותימה על דתלי תניא בדלא תניא, דהתם הוא דעת רוב הפוסקים, וכן הוא דעת מרן הש"ע, ובמצות עשה איירינן, מה שאין כן הכא, ודו"ק. והשי"ת יצילינו משגיאות ומתורתו יראינו נפלאות, אמן.

והנני לסיים בדברי ברכה להרב המחבר שליט"א, יהי רצון שיזכה לחבר עוד חיבורים טובים ומועילים, לזכות את הרבים, ועוד יפוצו מעיינותיו חוצה, להגדיל תורה ולהאדירה, ברבות הטובה גם עד זקנה ושיבה, אכי"ר.

כברכת התורה

יצחק יוסף

בשם אאמו"ר הראש"ל הגר"ע יוסף שליט"א

עיה"ק ירושת"ו.

ראיתי דעת עליון של מרן הרש"ל שליט"א אך אחהמ"ר, שותיה דמר לא גמירנא, דמש"כ שבש"ע סי"ט,פסק מרן בסתם שא"צ חליטה וקי"ל כסתם אף לכתחלה, שהרי מרן גילה דעתו בסעיף ה', שכתב **אם חתך הבשר לאחר המליחה א"צ למולחו שנית**, ואי ס"ל דלכתחילה יש לחוש לד' האוסרים, אם כן למה לא כתב גם כאן וי"א שצריך לחזור ולמולחו שנית, עכת"ד.

והנה ימחל מעכת"ר, שהרי מרן כתב בלשון של דיעבד **אם** חתך וכו', לומר לך שלכתחילה אין לחתוך, והוא משום דס"ל לחוש לכתחלה לד' האוסרים, ורק אם חתך א"צ וכו', משום **דבדיעבד** דעת מרן להקל, מה עוד שכבר כתבתי באורך בקונטריס בהערה 44 ד"ה מה עוד, שכ"ד הש"ך סקי"ח, וכה"ח סקר"צ, דהיכא שכתב מרן ויש, דעתו להחמיר לכתחלה, וכ"כ בזב"צ, מה עוד שבלב חיים ח"א סימן צ"ט כתב, דיש לפרש דברי מרן בשולחנו הטהור,רק כפי שכתב וגילה דעתו בב"י או בכס"מ, עי"ש, והרי בנ"ד גילה לן רעתו שראוי להחמיר בחליטה לכתחילה.

ואף אם תאמר שמרן בשו"ע חזר בו, כיון שבהגלות נגלות ד' בה"ג ורא"ג וראשי הישיבות דס"ל להחמיר כהרמב"ם, יש לנו לומר שמרן אם היה רואה ד' בה"ג ורא"ג שדבריהם דברי קבלה, בודאי שהיה פוסק כמותם, ועיין בספר הישר לר"ת סי' מ"ה וסי' מ"ח, מה עוד מאחר דהרמב"ם קפיד שייך בזה מהיות טוב, ומש"כ שאין אנו בקיאים בחליטה לפיכך נהגו שלא להצריך חליטה כלל, תמהני, דלא בקיאין שייך לומר כאשר חולטין בלא מליחה, משא"כ הכא שחולטין אחר המליחה, מה שייך לומר לא בקיאין, דאדרבא הרי באנו להחמיר ולא להקל.

ומש"כ שכאן בא"י צריכים לפסוק כמרן, כבר כתבנו בהערה מאחר שעדת תימן באו לא"י כקהילה בפ"ע ואף ב"ר הקימו לעצמם, אינם בטלים לעולם ויש להם להחזיק במנהגיהם, והגם בתימן עצמה קיבלו הוראות מרן, וכמ"ש ברביד הזהב סימן כ"ו, אך עכ"ז מנהגים קדומים לא ביטלום, והגם שמנהגים אלו נגר הרמב"ם או מרן, מה עוד די"ל דהרמב"ם ומרן עולין בקנ"ה אח"ד, ואדרבא אפושי פלוגתא לא מפשינן, ובכגון דא יש לומר עבדי רבנן שלמא בהדייהו.

ומש"כ מיבום אחר המחילה רבה, הגם שהיא מצות עשה, עם כל זה הרי כנידון דירן הוא לאו דאיסור דם, והרי הוא בקום עשה, שאוכל ספק איסור דם שלדעת כמה פוסקים הוי דאוריתא, ואם כן למה יכניס עצמו לכתחילה בסלע המחלוקת, אתמהה, מה עוד שהרב דעתו ביבי"א ח"ג אבהע"ז סס"ט, **שהתימנים קהל בפני עצמם**, ושכן פסק הגאון הרב פרנק זצ"ל, ולהכי שפיר מורינן להו, אף בארץ ישראל כדעת הרמב"ם, שקבלו הוראותיו, עי"ש, וזה הגם שרבים מהפוסקים סוברים שאין לכוף הבעל לגרש בטענת מאיס עלי, וכן רעת מרן השו"ע, עם כל זה פסק להם כהרמב"ם, שכופין הבעל לגרש, כיון שבני תימן נוהגים כהרמב"ם, ולכן גם באר"י שפיר דמי לפסוק להם כמנהגם, ועיין ביבי"א ח"ג אהע"ז סי' כ' אות ל"ד שכן כתב. ולפיכך על משמרתי אעמוד,שגם בחליטה אין לומר לתימנים שיכולים לבטל מנהגם בביתם ובחומותיהם, **דיש בזה אל תטוש תורת אמך.**

ומש"כ דכיון שהם חיים בתוכינו ומבקרים זה את זה ולומדים בישיבות שאינם מחמירים בחליטה, טוב שינהגו כספרדים וכו', כנראה מעכת"ר אישתמיטיה מש"כ בקונטריס בסופו בחלק פסקי ההלכות ס"ג וס"ד, דבישיבות, אולמות, בתי מלון וכיוצא, וכן בער"ש, או שנזדמנו לו אורחים, או בסעודות גרולות וכיוצא, **מותר בלא חליטה**, משום שכך נהגו בתימן עצמה בבתי המשתה ובסעו"ג, שכן קיבלו החליטה רק לכתחילה ולא לעיכובא, וכפי שהבאנו מדברי גדולי וגאוני רבני עדתינו יצ"ו, **שכך המנהג היה משתלשל והולך מדורות קדמונים.**

וראה עוד בארץ החיים בכללים כלל ה׳, שהביא דברי השו״ג שכתב דגם במקום שנהגו להקל היפך דעת מרן יכולים להמשיך במנהגם, וכ״כ במגן גיבורים דף קי״א, וזכור ליצחק סי׳ ע״ד, ופתה״ד סי׳ רל״ב וסי׳ רמ״ח, וכפי אהרון אה״ע סי׳ י״א, ועי״ע בארץ החיים סי׳ רנ״ג ורנ״ד.

הנך רואה חבל נביאים מתנבאים בסגנון אחד, דגם במקום שנהגו להקל היפך דברי מרן יכולים להמשיך במנהגם גם בא״י, והגם שיש חולקים וסוברים דלהקל נגד מרן אסור, אבל עכ״פ כו״ע סברי דלהחמיר נגד מרן מותר ואף צריך להמשיך במנהג, וכפי שמרן עצמו כתב בהקדמתו לב״י דבמקום שנהגו להחמיר היפך דעתו, ימשיכו במנהגם שכבר קבלו עליהם דברי החכם האוסר.

הראת לדעת דבנ״ד שבאנו להחמיר פשוט הדבר שאסור לשנות המנהג לכתחילה, ולפיכך על משמרתי אעמודה שאין ואף אסור לומר לקהילות שנהגו בחומרות לבטל מנהגם, כי כבר קבלו עליהם דברי החכם האוסר.

ורק בביתו ובחומותיו כל אדם ראוי להחמיר בחליטה כשאפשר לו, וכשאין זה שעת הדוחק, מה עוד שהרבה מהפוסקים סוברים דם שבשלו דאורייתא, ויש בזה מהיות טוב, ואין בזה הפסד ממון כשחולט, ולפיכך ראוי להחמיר לכתחילה כהרמב״ם, וכמרן הב״י, ואולם בישיבות אולמות וכיוצא, מותרים בשופי, שגדול כח המנהג, ויאכלו ענוים וישבעו.

והשי״ת יצ״מ וימ״ן, והנלע״ד כתבתי מז״ה ס״ט.

★

נר תמיד

לעי״נ גאון המקובלים וראש המכוונים, נזר הקודש, גזע ישישים וארואלים, המלוב״ן נר המערב,

מרן מרדכי שרעבי זצוקללה״ וזיע״א

אשר אגודת **תורה וחסד** בהנהלת הרי ש. שמואלי שליט״א תרמו להוצאת הספר לעי״נ רבינו הקוה״ט

ת.נ.צ.ב.ה.

נר תמיד

לע״נ הגאון הגדול ראב״ד מרן רבינו **יחיא עבאחל** זצוק״ל

ולע״נ חבר בית הדין הגאון רבינו **סעיד שריאן** זצוק״ל.

ולע״נ חבר בית הדין הגאון רבינו **סלימאן קרואני** זצוק״ל.

ולע״נ הגאון המזכה את הרבים רבינו **שלום חבשוש** זצוק״ל.

ת.נ.צ.ב.ה

הסכמת

הרב הגדול, מעוז ומגדול, הגאון כמוהר"ר **יוסף יעקב צובירי** שליט"א

הרב הראשי ליהודי תימן בת"א והסביבה,

מח"ס **אמת ויציב, מגיד מראשית**, ועוד

למראית עין היה לפני קונטרים **בשמים ראש** אשר פעל ועשה האברך המפולפל מוכתר בענוה ותומה, **ר' שבזי' חי' ב"ר שמעון** **זצ"ל**

הקונטרים דן ומפלפל בענייני איסור והיתר, גם נכללו בו עניינים ממנהגי יהדות תימן, הכל נכתב ונרשם כיד ה' הטובה עליו על יסודות בריאים, ממקורות הפוסקים ראשונים ואחרונים, טוב ויפה עשה המחבר לספחו אל חיבורו של כמוהר"ר **דוד משרקי** מזרחי זצוק"ל, הנקרא **ראשי בשמים**.

ברכתי והסכמתי ביחד נתונות להרב המחבר, שכן יזכה להגדיל תורה ולהאדירה, מתוך צלילות הדעת, נהורא מעליא, בריאות הנפש והגוף, וכל טוב סלה אכי"ר.

החותם בכל הברכות לכבוד התורה ולומדיה,ביום שני י"א בטבת תשמ"ז,
יוסף בן יעקב צובירי.

רב ראשי ליהודי תימן בת"א יפו והסביבה

הסכמת

הרב הגדול, חריף ובקי אור חברקי, הגאון כמוהר"ר **יחיא הלוי אלשיך** שליט"א, מגדולי רבני תימן בירושלים.

ראה ראיתי את דברי הספר **ראשי בשמים** של הרב הגאון ר' **דוד משרקי** זצוק"ל, אשר ליקט וקיבץ מכל גדולי המחברים, איך הוא מבאר הדינים בסדר נכון ויפה מאד, הקשורים בדברי מרן הגאון ר' יוסף קארו זצוק"ל.

והעלה על דבריו כמה ענינים יפים לזכות את הרבים, בדברים טובים ונעימים לאוזן שומעת, ובעמלו יגע להגדיל תורה ולהאדירה, לרוות נפשות שוקקות.

כמה ראוי לקבל ספרו באהבה, אשר בו נאספו כעמיר גורנה, כל פניני אורות טהורות, מאת גדולי המחברים אשר בית ישראל נשענים עליהם ושותים בצמא את דבריהם, וכדאי להוציאם לאור לזכות הרבים, את הכל עשה יפה בעטיו.

ונוספים על דבריו דברי הפרח הטוב הרב **שבזי** שיחיה, אשר ביאר עוד כמה דברים ואסף עוד הרבה ענינים, המשולים **כנרד וכרכום קנה וקנמון** וכו', על דברי הגאון המחבר, וקראם בשם **בשמים ראש**.

ובכן אני משפיע לציבור הרחב, שיזכו לקנות את ספרו ויהנו מאור תורתו, להאיר לנפשם באורה של חכמת התורה, וכל אחד יזכה לבסם את עצמו בשם הנחמד והיקר הזה, ויזכה למאמר הכתוב, אריתי מורי עם בשמי וכו', אכלו ריעים שתו ושכרו דודים, שכל הפסוק נאמר משל על התורה.

דברי הצי יחיא ב"ר נתנאל אלשיך.

הסכמת

מרנן הביד"צ של העדה החרדית, ירושת"ו

ב"ה

בית דין צדק לכל מקהלות האשכנזים

ע"י העדה החרדית ירושלים
(ועד העיר לקהילות האשכנזים)

מען: ירושלים תובב"א
ת. ד. 5006

טלפון 222808 Tel.

BETH DIN ZEDEK
OF THE ORTHODOX
JEWISH COMMUNITY
JERUSALEM, P.O.B. 5006

מעיה"ק ירושלם תיו יום ... לחודש ... שנת תשפ"ג

פתח דבר

בגיל ובחרדת קודש הננו להודות ולשבח לחי העולמים, על חבלים שנפלו לנו בנעימים, לגלות צפונות חמדת ישראל אשר היו בגנוזים ובכתובים, ספר שלחן ערוך **ראשי בשמים**, ועתה יצא במהדורא מוגהת מתוקנת ומורחבת, בתוספת נופך להלל ולשבח.

י'שמחו ה'לומדים ו'יגילו ה'מעיינים.

מה נכבד היום בהגלות נגלות אור יקרות, מעשה ציצים ופרחים גן ההדסים, נרד וכרכום עם כל **ראשי בשמים**, אשר לא בא כבושם הזה עדנה זה זמן ועידן עידנים, כי העיר ה' את רוח חברי קרן **נר מערבי** להוציא לאור עולם תורתן של אבות ראשונים, אשר חיברו בכל פרד"ס התורה, וכבר הודפס ע"י הקרן הספר **כסף צרוף**, טעמים ופרפראות לתורה ועל שיהש"ר. וזאת הפעם נקבעה הבחירה על ספר הלכה ראשי בשמים שריחו לא נמר, אשר חיבר איש חי רב פעלים מקבציאל, מרן הגאון האלקי ריש גלותא כמוהר"ר **דוד משרקי** זלה"ה וזת"ל.

באשר אין לו להקב"ה אלא ד' אמות של הלכה, וכמאמר חז"ל כשיצא הדיבור מפי הקב"ה נתמלא העולם כולו בשמים, **ומצוה להביא מן החדש** בתוספת נופך, אשר חובר על ידי אחד האברכים הי"ו, קונטריס בשם **בשמים ראש** יכונה, הדן בעניני איסור והיתר בבעיות אקטואליות של היום, ופסיקה הלכה למעשה, ואשר הוסכם ע"י גאוני ומאורי הדור שליט"א, כאשר עיני הקורא תחזה, דברים בהירים ונהירים לעין כל חוזה.

אנו תפלה לקב"ה שיעזרנו על דבר כבוד שמו, להוציא לאור עולם כהנה וכהנה ספרי קדמונינו זת"ל, כדי שנוכל להתבשם מתורתן של ראשונים כמלאכים, **ואל הצבור הרחב** ובפרט אל קהל עדתינו אנו פונים, באו לעזרת ה' בגיבורים, הן בעצה ותושיה, הן בממון וכתב ידא, ותבורכו מן שמיא ברוג"ש לעבודתו יתברך אמן.

כל הזכויות שמורות

קרן **נר מערבי**

להוצאת כתבי חכמי וגאוני תימן זיע"א.

ע"ש הצדיק **רבי שמעון ב"ר יחיא מעברי**, זצוק"ל וזלה"ה.

ת.ד 6507

ירושלים

מבוא

מאת מרן הרה"ג יוסף ב"ר יעקב צובירי שליט"א

רב ראשי ליוצאי תימן בת"א־יפו והסביבה

כתוב, הטיבה ה' לטובים ולישרים בלבותם, והמטים עקלקלותם יוליכם ה' את פועלי האון, שלום על ישראל (תהלים קכ"ה, ד' ה').

א

הכל תלוי במזל

בפסוק הכל כאשר לכל וכו' (קהלת ט' ב'), מתרגמינן, כולא במזלא תליא, מן שמיא אתגזר מה דעתיד למהוי לכולא וכו', וכבר אמרו חז"ל, הכל תלוי במזל, ואפילו ספר תורה שבהיכל (זוהר פ' נשא דף קל"ד ריש ע"א), הם אמרו אמרתם זו בסתם, והם פירשו טיב כוונתם, דמיירו במזלא קדישא דאיהו כתר עלאה שהכל תלוי בו (תקוני הזוהר תיקון ע' דף קכ"א ע"ב), דהיינו שם אה"ה מקור הרחמים הפשוטים המתגלגלים על כל המדות ויורדים לעולם.

כאמור, התמזל המזל הקדוש לאברך צנוע ישר והגון זה, הוא השם הטוב **ר' זכרון מעברי הי"ו,** בן הצדיק התמים רבי **שמעון מעברי** זצ"ל. שכן זכות גדולה זו התגלגלה לידו, בהוציאו לאור מחדש את הספר **ראשי בשמים,** זהו אחד מחיבוריו המאירים בהלכה של כמוהר"ר **דוד** בכה"ר שלמה בכה"ר אהרן **משרקי** (מזרחי), זכר צדיקים לברכה. **ואם** כי הספר ראשי בשמים יצא לאור כבר בשנת **תרס"א** לפ"ק ליצירה באלכסנדריה (נא אמון מצרים), זאת אומרת לפני חמש ושמנים שנה, הרי מאז ועד היום כבר תם ונגמר, ואינו בנמצא, שלא נשאר ממנו רק כמה אחדים בודדים, בידי יחידים.

ב

ובהיות כי לאשרנו ישנם כיום רבים מתלמידי הישיבות הקדושות ה' עליהם יחיו, המעוניינים ומבקשים לדעת כמה ממנהגי תימן בהלכה כפי שהעלה אותם הרב המחבר פה ושם בספר, הנה בהוצאה זו תתמלא בקשתם לשביעת רצונם הטוב וכחפצם להגדיל תורה ולהאדירה, על המוציא לאור ותלמידי הישיבות

ייאמר הטיבה ה' לטובים ולישירים בלבותם, בהיותם עוסקים בדברי הלכה, ובמיוחד שהדברים נאמרים מפי אחד מיוחד מגדולי התורה ומגאוני ההוראה שעמדו אז ליהדות תימן, כדלקמן, **לך** נא ראה ושים לב, דמלבד זה שמקובל בידינו מאבותינו **שרבינו דוד משרקי** זצ"ל מפורסם היה בתימן עיר הבירה **צנעא** וסביבותיה, כאחד מאדירי התורה ושהרבים זקוקים היו להוראותיו בהלכה, הנה דמותו הקורנת בהודה משתקפת לנו עוד באספקלריא המאירה בספריו אשר חיבר **שתילי זתים** על הלכות שולחן ערוך אורח חיים, וגם בספרו זה **ראשי בשמים** שחיבר על חלק מהלכות יורה דעה, וכן שאלות עם תשובותיו שבספרו **רביד הזהב**, שכל זמן שאנחנו מסתכלים יפה ומתעמקים בספריו אלה, אנו רואים הדר שיעור קומתו, גדולת תורתו וחכמתו, איך שהוא מיצה זיקק וניפה הלכות השולחן ערוך בי"ג נפה, בדלותו ובהעלותו דברי רבים וגדולים מהפוסקים הראשונים והאחרונים שכתבו וביארו בהרחבה ובאריכות מרובה, ורבי' **דוד** בא והועיל לרבים בהסבירו להם הלכה ברורה, בדרך קצרה, דהיינו בניסוח לשון ברור ובקיצור, דהוה ליה מועט המחזיק את המרובה, כך שכל דבריו ואמרותיו בספריו אלו, **מעטים בכמותם, אבל מרובים באיכותם**, בחינת אמרות ה' אמרות טהורות, ככסף צרוף מזוקק שבעתים, כפי שצוו רז"ל באמרם, לעולם ישנה אדם לתלמידיו דרך קצרה, כלומר בלשון קצרה, לפי שמתקיימת גירסא שלה יותר מן הארוכה (גמרא פסחים דף ג' ריש ע"ב ורש"י שם).

ג

מקום ישיבתו של רבינו

רבי' דוד, עם היותו הרב המובהק והגדול בדורו, שוחט ובודק בקי ומומחה (כ"כ הר"ר עמרם קורח בספ' סערת תימן ריש עמוד י"ט), כמעט היתה תורתו אומנותו, ועם זאת הרביץ תורה ברבים **בישיבה הגדולה**, המפורסמת שהיתה קבועה בבית הכנסת של **רבינו הרשב"א כ"ץ** (רבי' שלום בן אהרן כהן צדק) **עראקי** (המכונה אלאוסטא) **זצוק"ל**, כך היינו שומעים מפי זקני תורה שחיו והיו לומדים ומתפללים בזמננו בבית הכנסת הזה, שכן היו מספרים לנו באמרם שכן שמעו וקיבלו מזקנים שקדמו להם.

בית כנסת זה שהיה מפורסם לתהלה בעיר תימן **צנעא**, כבית הכנסת הגדול ביותר, מפואר ועשיר, יפה ומשוכלל, הוא המקום בה"א הידיעה, שרבי' דוד זכה וזיכה להרביץ בו תורה לרבים, **וכך** זכה להעמיד בתוכו ולהוציא מתוכו תלמידים רבים ששימשו אחרי כן והיו מורי הוראה ומרביצי תורה ברבים, מהם בישיבה זו שהתקיימה ונמשכה דור אחר דור עד זמננו, ומהם בבתי כנסיות אחרות, כפי

שכבר כתבתי מזה בשנת תשכ"ד בהקדמתי למסורת מדוייקת (סימנים א'-ו') באריכות ובראיות ברורות עיי"ש.

ד

ענותנותו של רבי' דוד

עם כל זאת, ענותנותו של רבי' דוד זצ"ל, משתקפת לנו מתוך זכוכית לבנה מאירה, בזה שהיה נוהג כבוד גדול בתלמידיו, בהזכירו אותם בפרסום נאה ויאה לשבח, בתשובות שהיה משיב לשואליו בדברי הלכה, **לך** נא ראה בספרו רביד הזהב איך שהוא כותב (בתשובה א') בזה"ל, כבר הראני אחד מהתלמידים יעזרם אל וכו' עיי"ש, וכן בחתימת תשובתו (שם סס"י י"ט) הוא כותב וחותם בענוה רבה בזה"ל, המתאבק באבק רגלי התלמידים, דוד בירב שלמה מזרחי יצ"ו ע"כ, **הוא** קיים בעצמו מאמר התנא מאד מאד הוי שפל רוח (אבות פ"ד משנה ד'), שכן הוא כותב עוד על עצמו (שם סס"י כ"א) בזה"ל, יתוש קטן המתאבק בעפר רגלי התלמידים, ושותה בצמא דברי החכמים כמוני היום, **דוד בירב שלמה מזרחי** יצ"ו וכו' עכ"ל, וכבר כתבתי מזה במבוא שערכתי לספר רביד הזהב בשנת תשט"ו עיי"ש.

יש לזקוף לזכותו של רבי' דוד, דבר ברור וידוע, שהוא הראשון בין חכמי תימן שקדמו לפניו, אשר זכה לתור ולפשפש בכל חדרי הפסק ובספרות ההלכה העניפה והמורחבת בפלפול, שקלא וטריא, ואשר עלתה בידו לאסוף כעמיר גרנה ולבור תוכן העניינים הלכה למעשה להלל ולברכה, כפי שאנו רואים בספריו הנזכרים לעיל, וממנו למדו ובדרכו הלכו תלמידיו והבאים אחריהם, כאשר עינינו רואות עוצם בקיאותם, מאלה אשר העלו תלמודם לימודם וחידושיהם בכתובים, כמו תלמידו המובהק מהר"י צאלח ז"ל המפורסם בספריו, ומשנהו מהר"י מזרחי ז"ל בנו של רבי' דוד אשר צירף פלפוליו וחדושיו בהלכה בספר רביד הזהב, וסמכם לדברי אביו, כפי שכבר כתבתי מזה במבואי לספר (שם סוף צד 12) עיי"ש.

והנה הדבר ברור וידוע שלא פעל רבי' דוד לעשות כן, אלא לאחר שראה שכבר נתקבל לידי חכמי תימן בשמחה רבה ספר ההלכות שולחן ערוך עוד בחיי המחבר מרן הקדוש רבינו יוסף קארו זצוק"ל, וכן, לאור פסקיו הלכו והורו, כשעדיין לא היו הגהותיו של רבי' הרמ"א ז"ל בכתובים, כפי שכבר כתבתי בהקדמתי לספר אמ"ת ויצ"ב (חלק ב' סי' ט') בהוכחות וברואיות ברורות עיי"ש.

ה

רבי' דוד הגדיל תורה והרבה תושיה

ועם כי מאז כאמור, רבתה השמחה במעונם של רבני וחכמי תימן על זאת, ורבים העתיקוהו בכתב ידם, יען כי ראו בו מקור ברכה להבנת ההלכה, שכן הובהרו להם בשולחן ערוך הלכות מרובות ודינים הרבה אחר שהיו סתומים בפניהם מחמת שלא נתבארו יפה או שלא נזכרו כלל בדברי הרמב"ם, **מכל** מקום כאשר זרחה שמשו של רבי' דוד (נולד בשנת **התנ"ו** בערך, וחי חמש ושבעים שנה, ונפטר מהעולם בשנת **התקל"א**, עיין במבואי לספר רביד הזהב ריש צד 10), בראותו שכבר נתקבל השולחן ערוך בכל קהלות הקדש תימן וחכמיהם להורות ממנו ולפסוק על פיו הלכה למעשה, הוא הוסיף ופעל רבות להסביר ולהבהיר דברי השולחן ערוך יותר, וגם העלה סביבו חידושי דינים רבים המסתעפים ממנו, כפי שהם מבוארים במקורות רבים, וקראם בשם **שתילי זתים**, כלשון הפסוק בניך כשתילי זתים סביב לשולחניך (תהלים קכ"ח ג'), וטעמו מבואר באמרו לפי שכולם שותים מימיו ונהנים משולחנו של מרן הקדוש, כך שכולם כבנים סביב השולחן הטהור (כ"כ בהקדמתו לשתילי זתים), וכך נהג גם בחבורו זה **ראשי בשמים**, כאמור לעיל (אות ב').

ו

אמנם הספר שתילי זתים עם שולחן ערוך (אורח חיים) נתקבל מאז באהבה רבה ובחיבה בקרב כל רבני תימן והמוניהם, אשר עוד בחיי רבי' דוד המחבר, רבים העתיקוהו סביב הלכות השולחן ערוך העתקות רבות בכתב יד יפה ומהודר לתפארת, ויש שהוסיפו לקשט הכתיב בעיטורי פרחים בצבעים נאים לשם הידור, שעד זמננו ראינו ורואים מהם מאות העתקות, לפי שבו קבעו לימודם ברבים בכל בתי הכנסת, וכן הדבר נמשך מאז ועד היום שבו לומדים וממנו דולים ומרווים צאן מרעיתם, באשר על פיו מורים רוב הוראותיהם הלכה למעשה, **וכפי** שכבר נוכח וראה את זאת ר' יעקב ספיר שביקר בתימן אז בשנת תרי"ט לפ"ק ליצירה, שכן הוא מעיד וכותב בספרו מסע תימן (סוף עמוד קע"ב) בזה"ל, **ראיתי** פה (בתימן) שנתפשט **בכל המדינה** חיבור יפה **בכתב יד** על שולחן ערוך אורח חיים, בשם **שתילי זתים**, מרב גדול וכו', אשר העתיק כל דברי מרן הרב בית יוסף ז"ל בשולחנו, ומעט מהגהות הרמ"א ז"ל את אשר נראה לו, והשאר השמיט וכו', **והוא ביאור ופלפול** כמו קיצור הרב טורי זהב, והרב מגן אברהם וכו', **והחיבור הזה נתקבל בכל המדינה לפסק הלכה. והוא בלשון צח וקל וסדר נאה** וכו' עכת"ד.

אגב, יש צורך להעיר על דברי ר"י ספיר, דלאחר כל השבח הזה שכתב, **מה** שהוסיף לכתוב לגריעותא באמרו (שם) שהוא עבר אחת הנה ואחת הנה בין בתרי הספר ולא מצא בו כל חדש עיי"ש, בודאי גם לפי דבריו שזו החלטה פזיזה, כי צריך היה להיות מתון כדי לעיין יפה בספר, לא בהעברה בעלמא, או שיותר נכון, היה צריך להשאיר ההחלטה על טיב הספר ליותר גדולים הדומים במעלת תורתם ועומק עיונם הזך להרב המחבר, דודאי ימצאו בו הרבה מן החדש והחידוש, וזיל קרי בירב הוא. **ואולם** כבר עיינו בו רבים וגדולי תורה שהעתיקוהו רבות בכתב יד קדשם, יען כי מצאו בו ספקם, **ועוד** הרי בשנת **התרמ"ו** לפ"ג ליצירה, כאשר הוכן הספר להדפסתו פעם ראשונה בירושלים, רבים וגדולים ומורי הוראה הסכימו על ההדפסה כדי לזכות את הרבים הצמאים ללימוד השולחן ערוך דוקא עם הביאור המסודר יפה "שתילי זתים", **ואלה** שמותם של המסכימים בחתימת ידם כפי שבאו חתומים בראש הספר, הרה"ג בנימין בה"ר שמואל ז"ל (מי שהיה אב"ד בק"ק סטופצי), הרה"ג בנימין דוד ווילנר, הרה"ג בנימין וואלף במוהר"י, שלשתם חברי בית דין הצדק דק"ק אשכנזים בירושלים, וכן הרה"ג רפאל יצחק ישראל, הרה"ג אברהם בכ"ר שלמה מבורך, הרה"ג מורינו יחיאל בראדון, שלשתם חברי בית דין הצדק דק"ק ספרדים בירושלים, ועליהם נוספו הרה"ג מרפ"א, הרה"ג חיים נסים ברוך, הרה"ג ברוך פינטו, הרה"ג יש"א ברכה, הרה"ג יששכר אצראף, וכן הסכימו גם גדולי הרבנים בעדת התימנים בירושלים, כפי שהם חתומים בראש הספר, הרה"ג יוסף ב"ר שלמה מסעוד, הרה"ג יחיא ב"ר יוסף צארום, **ושוב** הדפיסו את השולחן ערוך עם **שתילי זתים**, פעם שנייה בירושלים בשנת **התרנ"ה** עם ההסכמות של הרה"ג ראשון לציון ר' מאיר רפאל פאניזיל (הוא הרב הנז"ל בר"ת מרפ"א), והרה"ג אב"ד ר' יעקב שאול אלישר (הוא הרב הנז"ל בר"ת יש"א ברכה), עם שאר רבני וחכמי הספרדים הרשומים לעיל, **ושוב** הדפיסוהו הפעם השלישית בירושלים בשנת התשט"ו עם הסכמה ועדות נאמנה וידועה מפיהם ובחתימתם של הרה"ג חיים עוראקי כ"ץ והרה"ג חיים כסאר, בעזרת הרה"ג שלום כסאר, כרשום (שם בראש הספר) דברי אמת וצדק בשבח ותהלה בזה"ל, **בגלות תימן** הקים ה' להם אחד **משרפי קדש** הלא הוא **מוהר"ר דוד משרקי זלה"ה**, שחיבר גם הוא חיבור נחמד סביב השולחן ערוך וקראו **שתילי זתים** וכו', וקיבץ בו מכל הפוסקים וכו', וגם הביא לתוכו מן המנהגים הנהוגים ביהדות תימן, ומן הזמן ההוא והלאה עיקר לימודם בו ובספרו של הנשר הגדול הרמב"ם זת"ל, ועל פיהם היו כל משפטיהם ודיניהם בין להקל ובין להחמיר כנודע, והיה להם השולחן ערוך הנזכר לעיל בכתבי יד לכל מי שהשיגה ידו, וכשהתחילה העלייה מתימן לארץ ישראל בשנת תרמ"ב, העיר ה' את רוח קדשו על שנים מן העולים

ההם, הלא המה הרב **אברהם אלשיך** ז"ל, והרב **משה השאש** ז"ל להדפיס את הש"ע עם **שתילי זתים** הנ"ל כדי שיהיה מצוי לכל אחד ואחד, וגם לשלוח לתימן, וזה היה בשנת **התרמ"ה**, ונתקבלו הספרים ההם בחיבה בקרב אחינו התימנים בארץ ובחוצה לארץ בהיותם לומדים בהם בקבע בצבור מדי יום ביומו ומדי שבת בשבתו כמנהגם המה ואבותם שקובעים שיעורי לימוד בהמון וכו' עכת"ד.

וכבר קדם זכה ודיבר, בשבח רבי' דוד המחבר, על אשר חיבר את הספר **שתילי זתים**, פי צדיק יהגה חכמה על קדושת הרב המחבר חכמתו וצדקתו, הלא הוא איש צדיק הר"ר יעקב מרדכי במוהרצ"ה הירש ענזאהן זצ"ל בהקדמתו לספרו עינות מים על שלחן ערוך שתי"ז, שכן כתב בזה"ל, **ראיתי** איש זקן קדוש ה' מכובד, עוטה מעיל החכמה, ותורת אלהיו בלבו תמימה, ועולה במעלות **שתילי זתים** סביב לשולחן אשר לפני ה', חכו ממתקים וכלו מחמדים, זקנים יכבדוהו, על טובו יתפלאו, שכלל בלשון קצר וצח כל פרטי הדינים מהקדמונים עכ"ל.

ומה שחרה לו לר"י ספיר על רבי' דוד שהשמיט קצת מהגהותיו של רבי' הרמ"א, דהיינו אותם מנהגים שאינם נוהגים בתימן, כבר העיר על זאת רבי' דוד בעצמו, ובצדק טעמו ונימוקו עמו, באמרו (בהקדמתו לשתילי זתים) מה בצע להלאות אנשים במנהגים שאינם נוהגים אצלנו וכו' עיי"ש, **ומה** שהוסיף ר"י ספיר לכתוב שרבי' דוד נענש על זה ונתעוור באחת מעיניו כפי ששמע מפי רב ישיש אחד עיי"ש, **ישרי** ליה מריה, כי יש להתפלא עליו מאד איך רצה גם לשמוע וגם לקבל ועוד לכתוב בדותא דלישנא בישא על רב גדול גאון וצדיק כרבי' דוד, דודאי יש בה משום זילותא דרבנן, כך שאי אפשר להגדירה אפילו כבדיחה מפי זקן בדחן, שאין זו אלא דבה בדויה מפי זקן ליצן, אם לא זקן אשמאי משונאי האמת שהתחזה לו כרב ישיש וכיחש לו, יען כי לא יעלה על הדעת בשום פנים לחשוד ברב אם זה רב באמת שידבר לשון הרע, וכל שכן אחר מטתן של תלמידי חכמים, דאמר רבי יהושע בן לוי, כל המספר בגנות אחר מטתן של תלמידי חכמים, נופל בגיהנם, שנאמר והמטים עקלקלותם יוליכם ה' את פועלי האון לגיהנם וכו' (גמרא ברכות דף י"ט ריש ע"א ורש"י שם).

וכבר היו גם בזמנו של רבי' דוד אנשים מסוג זה ידועים כמלשינים ודוברי כזב, שכן הוא כותב בספרו רביד הזהב (סי' א'), כי הגורם לזה, אלה הנדברים אחורי הקירות וכו' עיי"ש, וכן כתב עוד (שם סי' י"ב) בזה"ל, וידעתי נאמנה, שכל מה שכתבתי בענין הזה, אעפ"י שהדברים ממקום קדושים יהלכו ולא משלי הם, קרוב לודאי, שהנחתם על ידי קולמוסי תהיה גרמא בנזיקין שלא יתקבלו בלב שונאי האמת, ואני אין עלי בזה שום חסרון, ומחזקי ידי האמת עליהם אמר דוד

הטיבה ה' לטובים ולישרים בלבותם, והמטים עקלקלותם יוליכם ה' את פועלי האון, שלום על ישראל עכ"ל.

ואם כאמור דסיפור דבה זה מוכחש הוא מעיקרו, הרי עוד מסורת אמיתית ישנה בידינו מפי זקני תורה שהתפללנו ולמדנו אתם יחד גם בשתילי זתים בבית הכנסת של הרשב"א כ"ץ מקום ישיבתו של רבי' דוד, שכן קבלו מקודמיהם עד כת הקודמין שישבו אז יחד עם רבי' דוד, איך שהיו מספרים ואומרים על זאת, שרבי' דוד האיר עיני הלומדים בביאורו בחיבור **שתילי זתים**, כי על כן זכה ונקרא לישיבה של מעלה בהיותו כבן חמש ושבעים שנה בנשיקה כשהוא בריא בנפשו ושלם בגופו, לא כהתה עינו ולא נס לחה.

אגב, יש צורך וחובת מצוה למחות על זאת, שגם בזמננו לצערנו ישנם המטים עקלקלותם, והנה הנם עדיין עויינים ומלשינים בעולם, כי בניגוד למה שכתבתי באמ"ת ויצ"ב (חלק א' עמודים של"ג של"ה), איך שהיינו אז משתתפים עם משכימי קום בכל לילה ללימוד זוהר וגמרא בבית כנסת הרשב"א (אלאוסטא), כמובן לפני הדרת קדושת צדיק יסוד עולם כמוהר"ר סעדיה עוזירי זצוק"ל, וישנם עד היום עדים לכך חיים וקיימים, **הנה** לדאבון לבנו באו אנשים יראי אלהים והראו לי כי צר להם, שמי שהוא כתב דברי שקר בניגוד לאמת שכתבתי, באמרו שלא היו דברים מעולם, ושלא היו לומדים בלילה בבית כנסת הרשב"א, ושרק היו קמים שנים או שלשה אנשים ויושבים בבית כנסת הנ"ל לשתות קהו"ה, **אוי** לו ואוי לנפשו, שאין כפרה לחטאו בהיותו דובר שקר ומוציא דבה על קהל קדוש, ובמיוחד שהוא דובר סרה אחר מטתו של אותו צדיק רבי' סעדיה זצוק"ל, אשר עסק בתורה והרביץ תורה ברבים יומם ולילה יותר מכל בני דורו, גם מתוך דוחק ועוני, אבל מאמינים אנו כי דיין האמת היודע את האמת ואשר חותמו אמת, הוא ידינהו על מלשינותו דין אמת, עד שישוב ויתקן עוותתו, ויתודה ויבקש סליחה על חטאתו. **ואולם** דברי אמת על ישיבתו של רבי' סעדיה זצ"ל שהתקיימה בביכ"נ הרשב"א בכל יום וגם בלילה בהשכמה, כבר נרשמו הדברים כאמור לאמיתתם ע"י עידי ראייה נאמנים בקונטריס חוברת **נפש** (שהוצאתי לאור במלאת שלשים יום לפטירתו בשנת תשי"ד), עיין שם במאמריהם של הרה"ג מאיר צובירי שליט"א רבה של גדרה, והרה"ג חיים יצחק הלוי שליט"א רבה של הרצליה (שם עמודים 17, 19) וכן במאמרו של מר משה צדוק (שם עמוד 10). ונחזור לענין.

ח

הישיבה הקדושה וראשיה

על מקום ישיבתו ובני חבורתו של רבי' דוד כאמור לעיל שהיתה קבועה בבית הכנסת של **הרשב"א כ"ץ** (הוא רבי' שלום בן אהרן כהן צדק) **עראקי** (הוא

המכונה אלאוסטא) **זצוק"ל**, כבר כתבתי באריכות בהקדמתי למסורת מדויקת (סי' ג' וסי' ד' והלאה), והסברתי כל פעולותיה מעלותיה וחשיבותה של **ישיבה גדולה** זו בראיות רבות והוכחות ברורות, שנכתבו ביד קדשו של עד ראיה ומעשים שראה מעשים בכל יום, הוא אותו צדיק פקח ושנון, רבי' **יחיא צאלח** זצ"ל, אשר מנעוריו וימי בחורותיו נמנה מחשובי תלמידי ישיבה זו הקבועים, עלה במעלות התורה כעילוי, ואח"כ נתעלה וישב כאחד מחשובי ההוראה בישיבה הקדושה הזאת, כשעל ראשו עטרת תפארת צל הודם והדרם של רבותיו המובהקים, הלא המה ראשי הישיבה קדושי עליון הכהנים המקודשים, כבוד **מוהר"ר יחיא הכהן עראקי זצוק"ל**, וכבוד **מוהר"ר יוסף הכהן עראקי זצוק"ל**, בניו הדגולים של הרשב"א כ"ץ הנז"ל, ועמהם איש האלהים כבוד **מוהר"ר דוד משרקי זצוק"ל**, **וכה** הוא מספר בפה מלא הוד תהלתם והילתם, וגדולתם בתורתם, במעמקי פסקיו, בהרבה מקומות מפרקיו, הכתובים בספרו פעולת צדיק, וכך הוא מפי קדשו מרגליות מפיק, באמרו (שם חלק ג' סי' ר"ו) בזה"ל, להיות כי זה ט"ו שנה ויותר, בהיות **נר אלהים על ראשנו, הרב המופלא מופת הדור, כמה"ר יחיא הכהן עראקי זצוק"ל**, בהיותו עוד בחיים, אירע מעשה בריאה שנסמכה האומה לדופן וכו', אז הגיע הדבר אל **מעלת שני בני היצהר, כמה"ר יחיא הכהן**, ומשנהו כל אב אחיו **כמה"ר יוסף** נחלם עדן, ואז נתקבצנו **לבית מדרשם** ונשאנו ונתננו על זה וכו', אז השיב **אדוננו**, אני דן על זה להטריף וכו', וכן עלתה הסכמת שני בני היצהר נחלם עדן גן, עם כל בני **הישיבה** להטריף וכו', ונכתב פסק ארוך על זה לאסור על פי **גדול הדור**, עכת"ד מהר"י צאלח.

שים לב לדברי אמת אלה מפי קדשו של מהר"י צאלח, איך שהוא מספר תהלות רבו, רבי' יחיא עראקי הכהן זצ"ל, בתוארים רמים ונשגבים, **הרב המופלא, ומופת הדור, נר אלהים שעל ראשנו ואדוננו** וכו', **גדול הדור**, דמוכח מזה כפי שמקובל בידינו, שרבי' הרשב"א זצ"ל, כאב את בן ירצה, הקדיש את בנו הדגול הזה עוד מילדותו קדש לה', שישב רק על התורה ועל העבודה, וכך עלה במעלות התורה דהוו נהירין ליה שבילי התלמוד ודרכי הפסק הלכה למעשה, כאחד מגדולי גאוני ישראל ואדירי התורה, ולאור הוראותיו בפסק ההלכה הלכו בני דורו, קיימום וקיבלום עליהם כדבר המלך במלכותו, שגם הרבנים הגדולים שהיו בזמנו כולם העריצוהו והיו כפופים למרותו, לפי שהיו זקוקים לאור תורתו, בבחינת את הדבר הקשה יביאון אל משה (שמות י"ח כ"ז), **וכן** מבואר יפה עוד למהר"י צאלח בדברים ברורים חצובים משלהבת יה המפעמת בקרבו, באמרו בפעולת צדיק (חלק א' סי' קי"ו) בזה"ל, **ולולי** ה' צבאות הותיר לנו שריד, הוא העירני לכל זה, **מורי ורבי נזר השלמים, כמה"ר כהן צדק רבי' יחיא עראקי, אב הוא לכולנו**, ומפיו תצא תורה, ומצוה ליאור באור **החיים** (יחיא) הבכור **אח"י** (ר"ת אחי יוסף) **מלך**,

יושב על כסא משפט האמת והצדק, שפתותיו שושנים, שונים הלכות לאמיתתן, ומפיהם יצאו זיקוקין דינור, ואנן עניי כמלקטים אחרי הכושרים, ואחלי ואולי אהיה כסניף וכתלמיד שרבו מיישב על ידו עכ"ל, **עוד** שם (חלק ג' סי' קצ"ד) כתב בזה"ל, **ינוחון אבהן דעלמא**, אשר בבחרותי ראיתי מעשה רב בפני **רבינו מאור הגולה, כמה"ר יחיא הכהן עראקי**, זכר צדיק וקדוש לברכה, עכ"ל, **ומוכח** מדברי מהר"י צאלח אלה עדות נאמנה, שרבינו **יחיא**, הוא היה המורה הלכה למעשה, לא רק בעיר הבירה **צנעא**, אלא גם לכל גולת תימן, שכן הוא מכתיר אותו בכתר **מאור הגולה**, לפי שהוא היה מאיר עיניהם באור תורתו, שאפילו חברי בתי הדין שעמדו בזמנו, למרות שהיו גדולים בתורה ובקיאים בהלכה על בוריה, זקוקים היו עוד לאור תורתו, ליאור באור החיים ולהסכמתו, הסכמת **ארי שבחבורה, ונורא בגבורה, בעוז התורה**, כפי שכתב מהר"י צאלח עוד בפעולת צדיק (חלק א' סי' ס"ה) באמרו, דלאחר שנפסק הדין ונחתם בידי שלשת הדיינים הרבנים הדגולים שהוא נמנה עמהם והוא בעצמו חתם אחריהם, והם פינחס בן שלמה, יחיא בן משה, יחיא בן יוסף בן כמה"ר צאלח, הוא בעצמו מסיים בזה"ל, **והרצינו** פסק זה **למופת הדור כמה"ר יחיא בן כה"ר שלום הכהן עראקי** וכו', **ועוד** כתבו על זה בתשובה שנייה ששלחו לקהל קדוש עיר תימן **גחאף** מחוץ לעיר צנעא בזה"ל, **כל** זה כתבנו, במצות אדוננו, כי גברה עלינו, **ארי שבחבורה, ונורא בגבורה, אשר לו התורה משרה**, אי בעית אימא קרא ואי בעית אימא סברא, בהיר הוא בשחקים, **כמה"ר חיים** (הוא יחיא) **בן הרשב"א כהן צדק** מכונה עראקי, נרו יאיר ואורו יזרח בכל פינה וזוית מפיקי עכ"ל. **וכן** כתב עוד בפעולת צדיק (חלק ג' סי' צ"ו) לקהל קדוש עיר התורה **רדאע**, בתשובת שאלה להלכה בזה"ל, וכבר עלתה **הסכמת מורנו כמה"ר יחיא בן כמוהר"ר שלום עראקי** תנצב"ה, שמעתה יזהרו מאד מאד וכו' עכ"ל.

ועוד כתב (שם סי' ק"ה) בדין הגט שנכתב בעיר **כאו** בזה"ל, **הגידו** לי כי הבית דין הכשירו את הגט לגמרי וכו', כי אמרו להם, שכבר **מאריה דאתרא, מנורה טהורה, זכה ובהירה, מרנא ורבנא כמה"ר יחיא בן כה"ר אדוננו שלום כהן עראקי**, ישמרו צורו ויוצרו, הסכים עליו שהוא כשר, אמרתי **לא תענה על רב כתיב, מופלא שבדורנו** וכו', ושמחתי בהיות הדבר נגזר מפיו, **כי ניצוצי השפעת חכמתו, הם הרהיבוני, הביאוני עד הלום, כאשר מנעורי אוותה נפשי להשפיע עלי חן וכבוד, כאב את בן ירצה, ולמעשה ידיו נכסוף נכספה נפשי** וכו' עכת"ד.

ט

כמו כן, לאחר ששמענו מפי מהר"י צאלח אמת וצדק, איך שהוא בעצמו מתפאר ומשתבח בגדולת רבו מופת הדור רבי' יחיא הכהן בן הרשב"א, איך שהוא

הנהיג שלטון התורה ביד חזקה ותקיפה נגד כל הסרבנים, שכן אפילו חברי בית הדין כותבים לפזורי גולת תימן, באמרם, **כל זה כתבנו, במצות ובפקודת אדוננו, ארי שבחבורה, אשר לו התורה משרה** וכו', כן בה באותה מדה, השמיענו מהר"י צאלח את גדולת רבו השני, הוא רבי' דוד משרקי' שגם הוא נמנה בקדש מגדולי רבני תימן המובהקים, ראה נא שכן כתב עוד בפעולת צדיק (חלק ב' סי' ע"ד) בזה"ל, **כבר** נהגנו על פי **הוראת מרנא ורבנא כמה"ר דוד משרקי** נע"ג, שהוא היה **רב מובהק של עיר**, וכן נהגתי אני ורבים עמי, והדין כן להטות אחר רב של עיר וכו' עיי"ש, וכן כתב עוד (שם חלק א' סי' קע"א) באמרו בזה"ל, **האמן**, כי דבר זה נשמע לפני **מעלת מורנו ורבינו**, ראש גולת הזהב הכהן הגדול **מרנא ורבנא כמה"ר יחיא** זלה"ה, בן **אדוננו כה"ר שלום עראקי כ"ץ** יצ"ו, ונשאנו ונתננו עמו **כתלמיד הדן לפני רבו בקרקע**, וקלסה להאיי סברא, **גם** עמיתו **מורנו כהר"ר דוד משרקי** זלה"ה, חקר חקירה זאת מעצמו ואסברה לן, עכ"ל מהר"י צאלח.

אגב, מאחר ששמענו דברים היוצאים מפי צדיק וקדוש מהר"י צאלח ז"ל, איך שהוא מזכיר רבותיו הנזכרים לעיל בדחילו ורחימו ומהללם, על צדקתם, ורום מעלת הוד תורתם, איך שהוא ישב לפניהם, ואיך ספג תורתו מהם, **יש** צורך להעיר לכל קורא שלא יפתה לבו לדברי שוא שנכתבו פה ושם על ידי קנאים רמאים המלעיזים על רבותיו הנזכרים בדברים בוטים בטלים, ובזלזולים בדויים, כפי שיתבארו לקמן בס"ד, **אך** כעת יש להעיר על דבת און ששמעתי מפי משתרר ומורה, אשר בהיותו נספח עם כת הבודדים השוללים לפסוק הלכה על פי השולחן ערוך, עם היותו מחזר בעצמו אחר נדבות ופרסים כספיים ממקורות צבוריים ופרטיים ונהנה מהם כתרומה וכתמורה על היותו לפי דבריו עוסק ומעסיק אחרים בתורה, **הרי** הוא כמו שער בנפשו, כך הוא מוציא דבה על כבוד רבי' דוד זצ"ל, באמרו שמפני שהיה רבי' דוד מקבל פרס מרבי' הרשב"א, לא היה פוסק הלכה אלא לפי מרן השולחן ערוך כדי למלאת רצון רבי' הרשב"א שהיה מפרנסו, דודאי מוציא דבה רעה הוא, כי איך הוא מרהיב עזות בנפשו לייחס לרב צדיק וגאון כרבי' דוד כאילו שכל עסקו בתורה היה ח"ו שלא לשמה, תאלמנה שפתי שקר הדוברות על צדיק עתק, וכבר אמרו חז"ל כל הפוסל אחרים במומו הוא פוסל (גמרא קדושין דף ע' ע"ב, ורמב"ם פרק י"ט מאיסורי ביאה הלכה י"ז). **ולענין** לפסוק הלכות עפ"י מרן הקדוש בשולחן ערוך, כבר נתקבל דבר זה בהסכמת כל חכמי ורבני תימן מאז ומקדם עוד בחיי מרן המחבר, כפי שהוכחתי את זאת בהקדמתי לאמ"ת ויצי"ב (חלק ב' אות ח' ואות ט') עיי"ש.

לפי כל האמור, יש לברך אלו מתלמידי הישיבות המחזרים לראות וגם ללמוד דברי רבי' דוד בספרו **ראשי בשמים**, עם יתר ספריו, ובמיוחד יבורכו ר'

זכרון מעברי נ"ל ור' יוסף גיאת נ"ל וכל עוזריהם, אשר השתדלו להוציאו לאור מחדש, יהי רצון שחפץ ה' בידם יצלח ויאיר דרכם, ובכל אשר יפנו יצליחו, וכפי שכבר כתבתי לעיל (אות ב'), ברכת דוד המלך שאמר הטיבה ה' לטובים ולישרים בלבותם, תחול עליהם, אכי"ר.

,

אך מאידך, צריך להעיר ולהודיע ברבים ולדורות הבאים, כי לצערנו, על יסוד דברי דוד מלך ישראל אשר גמר אומר, באמרו אחרי כן בלשון מר, ככתוב והמטים עקלקלותם יוליכם ה' את פועלי האון שלום על ישראל, כלומר אותם המטים עקלקלות על הבריות להמציא ולמצוא עלילות רשע יוליכם ה' עם פועלי האון והשקר, לגיהנם ולאבדון (עיין רש"י והתרגום ומצודת דוד תהלים קכ"ה ה'). **שכן** קרה גם לגבי רבי' הרשב"א ובניו הדגולים, אשר עם כל גדולת תורתם ומעלותיהם, עשרם ונדבותיהם, ועם היותם רבנים ומורי הוראה מובהקים, גדולי עולם הנמנים בעדת צדיקים, אנשים רמי היחס בהוד הכהונה, דוברי צדק באמת ובאמונה, לרבות רבי' דוד משרקי עם כל רבני הישיבה הקדושה ותלמידיהם, שהיתה קיימת תמיד בבית מדרשם, כמובא לעיל באותיות אמת מפי קדשו ומפי כתביו של מהר"י צאלח זצ"ל, שגם הוא נמנה מתלמידי ישיבה זו, **עם** כל זה לפי שנהגו כשורה, כפי שמסר רבי' הקדוש לרבן גמליאל בנו סדרי נשיאות וצוהו באומרו לו, **נהוג נשיאותך ברמים, וזרוק מרה בתלמידים**, כדי שתהא אימתך עליהם (גמרא כתובות דף ק"ג סוף ע"ב), כך גם רבי' הרשב"א ובניו הקדושים עמדו על משמרת התורה ביד חזקה לשם האל הנאמן, כדי לשמור על קדושת עם הקדש בכל ארץ התימן, שכן מנעו כל העבריינים, הוכיחום וגערו בהם בדברי מישרים, וכך ביד רמה הרימו על נס קרן התורה ודגלה, וגם ביד תקיפה הענישו ויסרו כל העובר מגבולה, **לדוגמא**, כתב מהר"י צאלח בפעולת צדיק (חלק ב' סי' ע"ו) בזה"ל, כיון שנשיאנו אדוננו **כה"ר שלום הכהן** זצוק"ל, הסכים וגזר על הצבור לקיים הדבר **בכח** ואל וכו', הן לענוש נכסין והן לאסורין וכו' לאסור אותם במאסר המלך וכו', כולם קיימו כדבריו אפילו חכמי הדור וכו' מצד שחשו על כבודו עליו השלום, שלא להמרות את פיו, עכת"ד, וכן כתב עוד מהר"י צאלח הוא וחברי בית הדין יחד אל קהלת הקדש **גחאף** (כמובא לעיל אות ח'), על רבי' **יחיא** הכהן בזה"ל, והרצינו דין זה למופת הדור כמה"ר **יחיא בן כה"ר שלום הכהן** עראקי וכו', וסיימו באמרם, כל זה כתבנו, במצות אדוננו עלינו כי גברה, ארי שבחבורה, ונורא בגבורה, אשר לו התורה משרה וכו', הוא כמה"ר יחיא בן הרשב"א כ"ץ המכונה עראקי וכו' כדלעיל (שם), דמוכח מזה איך שהיתה אימתו לשם שמים מוטלת על העבריינים, שכן חברי בית הדין נעזרים בכח אימתו ובמעלת תורתו, ומצביעים על כך לקהל קדוש **גחאף**.

יא

עם כל זאת שכל כוונתם היתה לשם שמים, לא פלטי להו מבעלי לשון הרע ומבעלי עינא בישא, אשר הביטו בהם אז במסתריהם, כאותם עוויינים שהביטו אחרי משה, אלה הם המטים עקלקלותם ברשעתם, ואשר פיהם הכשילם במחלת קנאתם, כפי שיתבאר לקמן, **ואולם** אין כל חדש תחת השמש, כי כבר היו דברים מעולם, כאשר קמו קנאים וליצנים רעים וחטאים, כמו דתן ואבירם ועדת קרח, שעמדו בעזות מצחם בגלוי אפילו נגד משה רבינו, כי על היותו במאמר ה' נשיא כל הנשיאים רבן של כל הנביאים ומוכיחן של ישראל, קינאו בו, שעד כדי כך הטפילו עליו דברים רעים ומרים, ובלשונם יכזבו לו בחשד הכי מכוער, ככתוב ויקנאו למשה במחנה לאהרן קדוש ה' (תהלים ק"ו ט"ז), מלמד שחשדו במשה מאשת איש (גמרא סנהדרין דף ק"י ע"א). וכ"כ הראב"ע (שם) ויקנאו למשה, זה שאמרו לו כי תשתרר עלינו, לאהרן קדוש ה', על שקרא את אהרן אחיו קדוש, באמרו ואת הקדוש והקריב אליו וכו' עיי"ש, **כמו** כן ליצני הדור חשדו במשה רבינו עד כדי כך כגנב, שנתעשר במה שגנב מכסף וזהב של תרומות המשכן (עיין מדרש תנחומא פרשת פקודי סס"י ז'), **וכן** היו מביטים אחריו לגנאי, שהיו מסתכלים מאחוריו ואומרים, ראו כמה רחבים ושמנים צוארו ושוקיו, מפני שהוא אוכל ושותה משלנו (עיין תלמוד ירושלמי פרק ה' דשקלים סוף הלכה ב', ותנחומא פרשת תשא ריש סי' כ"ז).

כמו כן קרה לרם המעלות והיחוס, על אשר קינא לשם שמים קנאת ה' צבאות, זהו שר הכהונה הרמה, פינחס המיוחס בן אלעזר בן אהרן הכהן הגדול, אשר מחמת מעלת גדולתו ועל אשר קינא לאלהיו, קמו קנאים עוינים נגדו, שרצו עד כדי כך לפסול אותו משלשלת יחוסו וכהונתו, כמפורש בגמרא סנהדרין (דף פ"ב ע"ב) התחילו מבזים אותו באמרם, ראיתם בן פוטי זה, שפיטם אבי אמו (יתרו) עגלים לעבודה זרה, הרג נשיא שבט מישראל, לפיכך בא הכתוב (מפי הקב"ה) וייחסו, פינחס בן אלעזר בן אהרן הכהן וכו' ע"כ.

י"ב

כדברים הללו ודומיהם, ככה קרה גם בתימן לגבי משפחת הכתנים הדגולים הצדיקים גומלי חסדים, רבי' הרשב"א ובניו וכו', שכן קמו כנגדם קנאים עוויינים, אשר במחשכים עשו מעשיהם, למסור או לכתוב כאילו שעד זמנם היו ספרי יוחסין ביהדות צנעא תימן לכל משפחה ומשפחה, אלא שרבי' הרשב"א כאילו שרף אותם מפני שלא היה לו ספר יוחסין, **בדותא** זו ודבה רעה זו, כתבה ר"י ספיר בספרו מסע תימן (עמוד קס"ט), כפי שאסף רוח בחפניו מפי אנשים שנראו

לעיניו כהגונים, והוא לא ידע שאינם אלא ממשיכי דבתם של מלשינים בני בליעל אשר בלי ספק נענשו אז ע"י הרשב"א על איזה חטא שחטאו בזמנו, שמצוה להפטיר על אלו ואלו בפסוק ושם רשעים ירקב, **כמו** כן בדור שלפני לפנינו כפי שקבלנו מפי זקני תורה, קם פוקר אחד, קרקפתא דלא מנח תפלין, והיה מלעיג על התפלות ועל המתפללים ועל מקיימי המצות, הוא חמד לו לצון ושקר נתעב, באמרו, שמעשה היה כאילו שקהל המתפללים קמו להרביץ מכות במקלות לרבי' יחיא הכהן בנו של הרשב"א על שהביא להם סדורי תפלה נוסח ספרד, וחבירו למולו מלשין בבדותא אחרת, באמרו לא כך היה מעשה, אלא שהרב יהודה צעדי לחש בשם והענישו בכאיבי בטן.

כל אלה דברי המטים עקלקלותם, שוא ושקר, עמל ורעות רוח, לא היו ולא נעשו כלל, ולאלה שאוספים לתוך מחברותיהם דברי כזבנים ותרמיתם, הננו מודיעים להם האמת כפי ששמענו מפי הזקנים, שלא היו דברים כאלה מעולם. **והאות לכך**, שהרי אין שום זכר מזה בדברי אלה אנשי אמת שכתבו רבות על יהדות תימן וקורותיה בתקופת הרשב"א ובניו, לא בדברי הרב צעדי בדופי הזמן שלו, ולא בדברי מהר"י צאלח, וגם הר"ר עמרם קורח בספרו סערת תימן לא הזכיר מזה כלום, אדרבה אנו רואים בדברי הצדיק מהר"י צאלח וגם בדברי הר"ר עמרם, איך שהם כתבו כל השבחים והתהלות להרשב"א ובניו במה שהם הטיבו לחיזוק יהדות תימן עם כל הטובות שעשו לטובת קהלות הקדש, כך שכל הגדולים, הרבנים והדיינים, הקהלות והמנהיגים, כולם העריכום והתייחסו אליהם ביראת כבוד.

לסיכום הדברים, שמענו מכל האמור, כי בבית מדרשם התקיימה הישיבה הגדולה, מתוכה יצאו פסקי ההלכות והדינים לכל הגולה, ומתוכה צצו ועמדו רבנים ודיינים גדולי מעלה, ובתוכה גם כן עשה חיילים לתורה מחבר שתילי זתים וראשי בשמים, כמוהר"ר דוד משרקי, גם בחייהם וגם לאחר שאספו נגהם מן העולם, זכר כולם לברכה.

כה דברי הצב"י, יוסף בן יעקב צובירי

(רב ראשי ליוצאי תימן בת"א- יפו)

שלחן ערוך

טור יורה דעה

מהגאון רשכבה"ג מוהר"ר **יוסף קארו** זצ"ל עם הרושי רינים שהשמים הגאון הנ"ל והמציאם הגאון מוהר"ר **משה איסרלש** זצ"ל · ועם **באר הגולה** ועם

ראשי בשמים

והוא פירוש נפלא ונחמד קיצורי הרינים מהלכוש ומכל דברי התלמוד עם פירש"י ז"ל והתוס' והר"ן ופסקי הרי"ף והרא"ש והמרדכי והנהותיו ומניר משנה ורבינו ירוחם ובה"ת וש"ל והרוקח וש"ר ום' התשב"ץ וכ' העיטור ונ"י וכם"נ וסמ"ק וא"ח ות"ה והג"א וכ' המנהיג והאגור וכ' בעלי הנפש לתרשב"ץ ותשו' הרא"ש והרשכ"א והריב"ש והרשב"ץ ומהריק"ש ותח"ר · כל דבריהם מבוארים היטב וכקצת מקומות מאמרי הזוהר · חברו החכם השלם איש האלהים כמוהר"ר **דוד** כמהר"ר **שלמה מזרחי** זצ"ל · בעה"ס

שתילי זתים

ונלוה אליו גם ספר

שושנת המלך

והוא קצור שו"ת · מהרב החכם מוהר"ר **יחיא צאלח** ז"ל מק"ק ענעג יע"א ונוסף בו עוד שנים שלשה אמרים משו"ת **רביד הזהב**
מהרב המהכר **ראשי בשמים** · וקצת הירושים ורינים מס' **זבח תורה** להאיר עיני הלומד · בל אלה הובאו לביה"ד בפעם הראשונה · מתוך כפר כתב יד · על ידי אני הצעיר

יהודה משה רצאבי הי"ו

פה נא אמון יע"א

כרפוס המשובח

של החה"ש כמהר"ר **פרנ חיים מזרחי** חי"ו מרפיס ומו"ס

שנת **בהעלותך את הנרות** לפ"ק

☆

נר תמיד

לעי"נ רבן של ישראל, רכב ישראל ופרשיו, משיח ה', המלוב"ן,
נר המערב,

כ"ק אדמו"ר הקוה"ט מרן ישראל אביחצירא זצוקללה"ה וזיע"א

אשר בנו הרה"ג ר' **ברוך אביחצירא** שליט"א
הרים תרומתו להוצאת הספר לעי"נ אביו הקוה"ט

ת.נ.צ.ב.ה.

★

©

כל הזכויות שמורות

ההכנסות קודש ל-"נר מערבי" (ע"ש רבי שמעון ב"ר יחיא מעברי זצ"ל)

קרן להוצאת ספרי חכמי וגאוני תימן.

ת.ד. 6507 ירושלים,

תרומות נא לשלוח לכתובת הנ"ל
עיה"ק ירושלים תובב"א

הכמת

מעלת תהלת הרב רנרול · מעוז ומנרול · תנא ירושלמאה · שולשילתא רבי נשיאה ·
כמהר"ר **אליהו חזן** נ"י ר"מ ור"מ פה **נא אמון** יע"א יחל"א ·

אורן עיני לחזות בנועם ספר התורה הזה לספר מחזה שלי יחזה זה שמו **ראשי בשמים** לספר מיבר מעי הכא כמהר"ר **דוד** במהר"ר **שלמה** **מזרחי** זלה"ה מרבני ק"ק **צנעא** יע"א ביה"ק ואות מיבור יקר הולך קציב **תימן** לי עד סי' ק"י · לסך לים טהור מהורתן של לשמן הטהור חיר"ל ומק" לשמנים ולחרוזים בקילור כמרן · וביאר מהמגי מח"ק ע"ה לבעל יע"א בדיני סו"ב · והנה פעם ילין ופעם פעם קופן **שושנת המלך** למעלת החכם הכבד הרב מדעתו יפה כמה"ר **שלום** **חבשוש** ז"ל · לת הכל עסק יפה בענייו ממובר לטהור מבורת ממלוכ :

וגדול המזכה להציתו לבית הדפוס הוא היקר ומפוג כה"ר **יהודה משה** **רצאבי** ס"ו ובילידי חימן הסוכן פה עירנו ובכדאי הוא לוחו להדפיס הספר היקר הזה מכיסו וממונו · להיות זוכה שפתי ישנים הרבנים המחברים ז"ל · ולזכות לת הרבים ההוגים בתורת ס' · גם בזוך ימים עוד רבות בשנים חיים ימים · בזכות העוסק גם עד זקנה ושיבה לכי"ר · הללי כה דבכי לים יהוללם תוצב"ל לסך ויחיד פה ע"ה **נא אמון** יע"א ומוסף לכבוד התורה ולומדיה בב"ל למדם כקליו ס' התכ"ה ליליה · וס' יברך לת עמו בשלוס :

הצעיר **אליהו חזן** פ"ש

(מקום החותם)

לוח סימני יורה דעה למצוא ההלכות והדינים

הלכות שחיטה		יחס דיני מכין	יוד
מי הם הכשרים לשחיט	א	בחיזה זמן שוחטין ודין שוחט		
מס שחיטת עכו"ם ומומר כשרה	ב	לאיך המיס	יא
שחמים ל"ל כוונה	ג	שלא לשחוט לתוך גומא	יב
השחט לשם ע"ז או לשם דבר		דין ב"ח של שחיטת	יג
אחר מה דינו	ד	דין עובר בשעה שהוא	יד
השחט לשם קדשים	ה	שלא לשחוט בשעת עד יום ח'	
בשם שוחטין	ו	לילידתה	טו
השוחט מכין בגילגל אם עולה		דין לוחו ולא בעו	יו
לשחוט בו	ז	דין השוחט בשעה שמוכנת לשוח	
סיעור מכין שחיטת	ח		יו
השוחט בשכין מלוכלן	ט	בדיקת הסכין ופגימותיו	יח
		דיני בדיקת השחיטה	יט
עקיר השחיטה בגולה	כ		
סיעור השחיטה בשעות	כא		
בחיזה עין לריך לשחוט שורידין			
	כב		
דיני שהייה בשחיטה	כג		
דין דשחה ושלדה הגרמה ועיקור			
	כר		
לריך לנדוק לאחר השחיטה	כה		
דין נקב בושט או בבני מעיים			
קידם השחיטה	כו		
שלא לשחוך לאחר שהבהמה בשוחה			
	כז		
שפרכסת	כז		
דיני ביקור הדם	כח		

לוח סימני יורה דעה למצוא ההלכות והדינים

הלכות טרפות

סימני טרפות וסימנן כט
דין מכה בעלם הגולגולת ל
דין נקיבת הסוף וקלומיו לא
דין אם ניטל הלחי לב
דין מכה בחוט השדרה לג
דין נוכח הגרגרת לד
דין טרפות סריחה ולוטמים לה
כמה מיני טרפות בריאה לו
דיני מנענועים וקרכות לז
דיני מכלות הריאה לח
דיני בדיקות הריאה מ
דיני טרפות חלב מ
דיני טרפות הכבד מא
דיני טרפות הטרפה מב
דיני טרפות בטחול מג
דיני טרפות בכליות מד
דין אם ניטל השליל מה
דיני טרפות בבני מעיים מו
דין אם נמצאו בני מעיים יתירים מז
דיני טרפות בקיבה ובכרס מח
דיני טרפות בקרקבן מט
דינים כלליים בנקיבת המעיים נ
דין נמצא לו קרע בסרעפת בהמה נא
דין עוף שנפל לתוך ושיכוי מלאה נב
דין שבר ומכה בבהמה ועוף נג
דיני טרפות בגלעוסיים נד
דיני טרפות רגל ופרקיו נה
דיני טרפות ג"ם נו
דיני בהמה דוקסוס ונקיב נז
דיני בהמה נפולה נח
דיני בהמה שנפשעים נט
דין בהמה שאכלה קס חמות והמעומצת ס

הלכות נפרדים

דין מתנות כהונה סא
דין לוקה על המי סב
דין נשר הנמלח ולא נודע ונהו סג
לחזקו מלבים המוחרים והאסורים לאכילה סד
קורטן האסורים ועשוי דם ומעשו מכל ודין ג"ה סה
דברים שאסורים ועשוי דם ודם בילים ודגים ודמם סי
כמה דברים האסורים מעשו דם סו
דין מגיעת טרפה והכרעי ועטופות סח

הלכות מליחה

דין מליחה והדחה סט
דין מליחת שאר הבשר ע
דין מליחת הריאה והטלפיים והמוח עא
דין מליחת לב וכליה עב
דין מליחת הכבד עג
מעשה בשאר שאר דיני עד
דין מליחת מעיים ובילים המעולין בעוסות עה
דין שאר בשרי עו
עוסות שמעלתו שאר שלא כמלא עז
שלא לדחק בשר בשאר שלא כמלא עח
סימני בהמה וחיה עט
דין חיה טהורה פ
שכל היולד מהטמא טמא ודברים היולדים מן המי ושם מותרים פא
סימני עוף טהור פב
דין סימני דגים ודגים מעלומים פג
דברים המעולים במים בפירות וקמח ובגיעה פד
סימני חגבים פה
סימני בילים ודיבוסם פו

הלכות בשר בחלב

בחזקה שאר טהג דין שאר בחלב ואיזהו נקרא בישול פז
שלא להעלות שאר עם שלקן שחוכלים בגיעה פח
שלא לאכול בגיעה תחר שאר פט
דיני כחל צ
דיני שאר וחלב שמתערבו צא
דין אם נפל חלב לקדירה של שאר צב
קדירה שבישלו בה שאר שלו יבשלו בה חלב צג
דין המוצא כף חלבה בקדירה של שאר צד
דגים ובילים שמבשלו בקדירה של שאר אם עומד לאכלם עם גבינה צה
דין מאכל חריף שנחתך בסכין של שאר צו
שלא לנום עיפה בחלב צז
דין לאכור שמתערב בתחר ואופן בישולו צח

הלכות תערובות

דין אם הטעמה מלבד לבטל לאכור ושלא לבטל לאכור לכתחלה צט
דין בריה תפי' נחלף לא בחיל ק
דין מחיבה הרחוים להתכבד קא
דין דבר שיש לו מחירין קב
דין נותן טעם לפגם קג
דין עכבר שנמצא בין לו בשכר קד
דין לאכור שנפל לתוך היחר וכבוש ולבי ומלוח קה
דין היולד ונטולין בשמים קו
דין הנמכל בילים ודבר מאוס הנמצא בתבשיל קז
שלא לאפות היחר ואכור בתנור אחד קח
דין יבש בישם שמתערב קט
דין קפק טרפות שלוקע בשאר קי

יורה דעה

הלכות שחיטה

א מי הם הכשרים לשחוט • ובו י"ד סעיפים :

א ב הכל שוחטין לכתחלה ג אפילו נשים הגה י"א שמין להכיח נשים לשחוט (לגוב) (וכן המנהג שמין הנשים שומעות) ג ועבדים (א) וכל אדם אפילו אין מכירין אותו ד שמוחזק לשחוט שלא יתעלף (ב) ונם אין ה יודעין בו שהוא מומחה ויודע הלכות שחיטה

דגינת חריף וכ"כ התוספות נשם י"י והרא"ש נשם הגמוניס והרמב"ם נפרק ד' מה"ש ומאר פוסקים •

באר הגולה

ב מסנה ריש חולין ושם ליט מוחזק נכשרות ע"ל נסני' ג' ג תוס' שם ממסנה דזנמים דף ל"ח ורמ"ם והמרדכי שם וס"ע

ג ג"י מהריט מסנה ד מקנת הגנר' ד"ג וכתבו הרמ"ם ורמ"ן שכן דעת חריף וכן כתב הרשב"ם נחורת הבית

ה מקנת הג מ' שם ורי"ג וכלישנת נחרף נפרק ד' מה"ש ומאר פוסקים

ראשי בשמים

סימן א' לא למדו שמין השק"ה מניח מקום ע"י הלדיקים כ"ל גדי לכילת ליקוט שגגלי הוא לגדיק ניותר • ולפי השעה לפוטה (בגון זמן הדגלה) שם המאכל מותר לו למדו (ריק"ש ג' תוס') • והטעם מפני שהגוף נהנה ממהות המאכל ואין יהיה גוף הגדיק מתיכף לליקוח (שם) • ועשם זה צריך גדי דידיה משמ"כ שם הוטם לאחרים : (א) שמלו ועצלו לשם עבדות ולינם משומרים (צ"י ופר"ח) שם מכינן לומם שהם כשרים לקחמם לינם כשרים (ש"ך וכ"ל פר"ח) (כ"ה ד"ע רני' עשש"י ס"ה) • ואין למנות נשים לשמוע לנגוד שעלכיות הן ויכולו הרבה ועשה שיגיעל מקלקלין לותו כמ"ש במ"י ס"ו אבל לעלמם או לפילו לאחרים דרך מקנה יכולות ליהנר (פר"ח) וזה שכתב לעלמם לאו למימרא דהייכו לכנים דשא ג"כ לניכות שמיעות הרבה והויא כממונא לנגוד • אלא דהייכו לה לעלמה (כנ"ל ודוק ולא כהנכת פ"ת *) ודוקא בשהה לעשה ובמ"ם פר"ת זה לפי' נאנשים נעיכן כן : (ב) לשון עייפות ומלשות הלב שמין יכול לכלות מכת

מכב

*) ומאי המקילה אין סוס מפיקה על הרב פר"ת דלעולם אין כוונת שרב פר"ת נהנגת דנרי הפר"ח דל"ל לשמוע לכת נשים דפשיעא דהויא כממונא לניבוי ואין כוונתו אין להקשות על הפר"ח אמאי דקאמר אבל לעשין כיון דהוי דבר מועט ומהיכא נפקא ליה כן נדברי הכלבו כן ולשון לעשין לא משייעא דבר מועט דאפשר לליכיכה בשב הרבה נוקר ועבד • ועוד לכאי דנרי הפר"ח מוכרח היא דהאמיר הכלבו לשמוע לעשין לאו כן דאדרבה קולא היא דאל"כ כך הייל לא יהחנו אלא לעשין ובודאי המוכרחים נומר דהכלבו לא אמרה אלא בלבי הלכות ת"י דבסובר הנשים לא יהחנו כלל ע"ז קאמר הנשים שומעות לעשין ולאי לעשין ל"ל אפי' אין מחריס עשנ"ג • ובדברי הפר"ח נדוק מלנו ע"כ :

(א)

שחיטה מותר ליתן לו לכתחלה לשחוט (ג) ומותר לאכול משחיטתו ' שרוב הרגילין לשחוט הם בחזקת מומחין (ד) ומוחזקין (ה) ' ו בד"א כשאינו לפנינו או מותר לאכול משחיטתו ומומכים על החזקה ' אבל אם הוא לפנינו ז צריך לבדקו אם הוא מומחה ויודע הלכות שחיטה ח אבל אין צריך לשאלו אם נתעלף (ו) : הגה ויש מומרים פלין לסמוך על החזקה פלא בדיעבד אבל לכתחלה אין לסמוך על החזקה בפקום דיכולין לברר (מלכי ופגהות אשרי וחגור בשם מ"ז ומחלוקת פרשת בהעלותך) וכל זה מייני בשחטים פלין בקיאים ויודעים אם זה השוחט בקי או לא · אבל השוחט עלמו לא ישחוט לעולם אלא אם כן יודע הלכות שחיטה ומומחה על השחט ג' פעמים בפני מכם ומומחה בהלכות שחיטה יודע שהוא כגיל וחזיז אלא יתעלף (עור בשם הרמב"ם) · ולכן נוהגים פלין לחש שוחט לח"כ בעל קבלה לפני מכם (חגור בשם חלכות ע"ו) ולין החכם נותן לו קבלה על שידע זו שהוא יודע הלי שחיטה ובקי בה · ולכן נוהגים שכל הבחים לשחוט קוראין עליהם לכתחלה ולא בדקינן אותם לא בתחלה ולא בסוף לכל העלויים אלא שחיטה כשר בעלו קבלה לפני מכם (ד"ע) ובקלת מקומות נוהגים להמתיר עוד להמקבל בועל כתב מן החכם לראיה שנתן לו קבלה (ז) וכל שוחט לעש"י שנטל קבלה יהא שיחזור לבדקים הלכות שחיטה שיהיו שגורים בפיו ובלבו אלא שכחם (מהר"ר יעקב אלוי בשם מהר"ם) * וכמו שאלין בהלכות שחיטה ובמי שבא לשחוט כך הוא אלין בהלכות בדיקות הריאה ובמי שבא לבדוק ודיכם ומנהגם שוה בכל זה (ד"ע) · ויש לב"ד לחקור ולדרוש אחר שהובדקים ושהומנים ולראות שיהיו בקיאים ומומחים וכשרים (מהרי"ו סימן ק) כי גדול חיקור המכאלה בשחיטות ובדיקות המקוריס לכל · ושם בדקו חיזה שוחט

ו ומבריים דמלא מלינגול שחוטה שם ד' י"ב שכחתי ספר' הכ"ל ז כמלינתי תוקימתי דבגילא שכחתא שפוסקים הגי"ל ח כ"ן לדעת הרי"ף ושור בשם הרמב"ם שם בפ"ד והרשב"ם שם בח"ם * [אחר ומהר"ם שקבלה בידו מלחיו הכ"ר יונה ז"ל שים לכל שוחט ושוחט כשתחיל לשחוט לחזור אח השחיטו' בכל יום פעם אחת וכן יעשה שלשי יום ואח"כ בכל חדש פעם אחת וכן יעשה שכח תמיתה ואחר כך פעם אחת לכל חקופה וכן יעשה כל ימי חייו ואם לא עשה כן שחיטתו פסולי עכ"ל מהרי"ל והביאו ב"י מהרש"ל בשו"ע שלו]

ראשי בשמים

חכב ובכין לפני בבהמה (רש"י לק ג') : (ג) על סמך שיבדקנו אחר שחיטה אם הוא מומחה ולא מיישכין לילמד משחלי ואכיל בלא בדיקה משום ללוותא דמלתא שיילינן ליה (ב"י פ"ח) ולא הטריחו לבדוק בחחלה ללא לעכב מיכלים (פרי"ח) : (ד) בדיקי שחיטה : (ה) שלא יתעלפו : (ו) לכיון שידע הלכות שחיטה ולפי שלו שהה לו לדקם לא היה מאכילה לנו (ב"י) : (ז) וכן המנהג בפקומות שלו :

סומט ודוקק וכמלא שאינו יודע · אם כשל בעצם אחד קבלה אין מטריפין למפרע כל מה שאמט לאחריכן הסמא חוץ לאיחכא (מהוש"ע) · אבל אם לא כשל קבלה מעולם כל מה שאמט טריפה · גם כל הכלים שבישלו בהם מה שאמט לריכין הכשר (כשב"ל סימן כ"מ) (ח) :

ט טור בשם סמ"ג בשם רבינו חם והמדכי ריש חולין

ב * **א"צ שידע כל חילוקי הדינים** (ט) **אלא אם אומר על דבר זה הייתי מסתפק ושואל** (יוד) **קרינן ביה שפיר יודע עד שיאמר על האמור מותר** (יא) הגה ובדקים לחוש בדיקי הלכות שאינטה שיבדוק לקמן ריש סימן כ"ג (יב) ובדין בדיקה שכין ובדין בדיקה הסימנים לאחר שחיטה כמו שיבדוק לקמן סי' כ"ח (הגהות מיימוני ומגהות מיימי פ"ל) · ואם שחט ולוחיה קמן למבדקי מ"מ בדקו בסימנים אם בשחטו כוון לכל מלי לשחטל למבדק בדקינן (ד"ע לדעת הרא"ש) · וכל זה בשקומות שלא נהגו ליטול קבלה · אבל בשקומות שנוהגין ליטול קבלה כגון בני אשכנז ובשחטים לאחריהם

ראשי בשמים

(ח) וי"א שאפי' כשל קבלה אין לאסור כל מה שאמט לאחריכא שא"א שישאר הכל בשא"א לריכא שהשחא לאיחכא (ט"ז סק"מ) אבל אם בשעה הולין טריפה מחמת ילו בין אם כולא בו ביום בין שכולא ובחבלה לאחר זמן · כל מה שאמט מלחוו יום ולילך יש לאסור ולהטריף אבל מה שאמט קודם לכן יש להכשיר (סק"מ) · אם לאחר חולי שלאחריו ועשה יש לחלות שמחמת החולי כחבלבל והבשר והכלים של אחר החולי לאסורים ושקודם החולי מותרים (בש"ע ב' בש"ב ב' מהכ"י בירב) · אם שחט לו ביקר אלא ולא"כ החיל בחוו יום הכל כשר (שם ב' בד"ה ק' ק"ע) : (ט) של המשפה דבריס (ב"י הגמ"י ק"ז) : (יוד) כלומר אבל בא בין זה לבני מייחי מסתפק ושואל (ש"ך וכ"ה דבני בב"י והטור ב' ק"ם ב' ר"ח) כלומר שפעם למייבי בזה שאמט בדיעבד שכח בא"ח וכ"ה דבני למב"ם פ"ל מה"ש ד"ל ודין ו' ע"ש · ובכ"מ וכ"ם פ' דבני הגמ"י פ' המזכר ומ"ש וכשמסתפק יש להחמיר פירוש כשעולין לחוו ומסתפק יש להחמיר וככ"ל למ"ל לפרש דבריהם ודבני הג"ל וכ"ה דבני בני כאן ודעת הלבוש ל"ש : (יא) ודוקא דבדקוהו בכל הדקדוקים ואמר שאם היו בחיים לילו לא היה מכשיר וגם שיהא ניכר מדבריו שאילו מחסכם מהשוללים לומר דבר זה הייתי מסתפק ושואל אלא שיהא ניכר מדבריו שאילו מחסכם מלין בעל לו הספק דלא"כ לעיקרא דדינא לא יסתפק והו"ל כאומר מותר (פר"ת) : (יב) ועכ"פ צריך

י מיימ' פ"ד מהל' יסודי התורה וכו' סנהדרין דף ע' ב' כ טלמ"ס ומגדלי עז ס"ס עמוס דכל מילתא דלא רמיא עליה לאיניש לאו לדעתיה
ל טור ורמ"ס
מ מסכת ריש סנהדרין וגמ' ד' ע"ב ותוספות שם ד"ה ואפילו ספיפקיס ס"ל
נ בריטת שם ע"ב וכל' מרינת הלח"ם ומהגמ"ל והר"ן ס הלח"ם ואחנגנו קאי למסוד על הגגיגה לינו מסוד על השחיטה וע"ע בסימן ק"י
ע תוספות שם פ כלוקימתא דכל נתנן שם וכדמפרש שם בגמרא

ל' מי שיודעין בו שאינו יודע הלכות שחיטה אפילו שחט לפנינו ד' או ה' פעמים שחיטה הגונה וראויה ושחט אח"כ בינו לבין עצמו שחיטתו פסולה (יד) כ אפילו שאלו לו עשית כך וכך ומתוך תשובתו נראה ששחט בראוי אין לממוך עליו ל ואפילו אמר בריא לי ששחטתי יפה (טו) ; הגה ומי שרבכו להחעלף ולכן יודעין בו שלינו מומחז ושמע ומתר בריא לי שלא כהשעלפתי כתתן מתחר שיודע הלכות שחיטה (ג"י לשעה הכמב"ם) (טז) :

מ מי שיודעין בו שאינו יודע הלכות שחיטה יבולים (פי' לכתחלה עיין פר"ח) ליתן לו לשחוט אם אחר עומד ע"ג (יז) ובלבד שיראה אותו מתחלת שחיטה עד סופה : הגה ויש מתחירים ומוסיפים ליתן לו לכתחלה לשמוע מתחר שלינו יודע הלכות שחיטה (ג"י בשם הגהות מרדכי וגמרכי) והכי נהוג :

ד נ אם אבדו גדיו ותרנגוליו (יח) או שנגנבו ומצאם שחו מים בראוי במקום שרוב ישראל מצויים (יט) ס (וגם דוב גבני הגריל שרחליס) (ב) מותרים (כא) בין שמצאם ע בשוק בין שמצאם פ באשפה שבבית אבל אם מצאם באשפה שבשוק אסורים (כב)

חרש

ראשי בשמים

שיעע שהסיות מלטרפות שזהו כגיל (ג"י הגמ"י סמ"ג הג"ח) : (יג) ועכשיו רבו המתפללים ליתן קבלה והם עלמם לריכים בדיקה וגם יש סומטים בלח נטילה קבלה ולפ"ב לריך ליזהר ולבדוק כל מלי למעשה (כנ"ל) : (יד) לזמנין דשהי לו שהעטי יפה (ס"ך ומיכו מרגים (פכ"ח) : (טו) ומפ"י מחר שלימדוהו ה"ם מחר בריא לי שהעטי יפה (ס"ך וע"ז) : (טז) ולחי חלו שהה לו לכם לא היה מהכילה לנו (ג"י) וה"ה חפי' סומק ומיכו לומר כלום (ס"ך ופכ"ח) : (יז) וכ"ל הכמב"ח בחילוסיו ובח"ם . ומפילו קטן היודע לחזן יהיו וכ"ל הכל"ח והכ"ן (פכ"ח ובל"ה) ומיהו לכ"ע מן הסהס מחין יודע שם יודע ה"ם שם לחו מומר ליתן לו לכתחלה כשחחרים ענ"ג (שם וכש"ל ום"ך) : (יח) שחכיכם ויש לו בהס ע"ע עש"י ס"ג (פכ"ח) : (יט) חפי' כוב העיר והסוק גויס (ס"ך) : (ב) ואף שכובה גויס (ס"ך) : (כא) לחע"ג לחסור לגגיגה לשהר כשהן לחתר לשמוע (ס"ך ופכ"ח ס' ג' ס"ו) והוה ס"ם שמע כתן לחתר . ותח"ל חוח שהט שמא בשכין בדוק (ע"ז שם) : (כב) ואשהה כל זהו מקרי משהה לענין זה (ס"ך וע"ז ופכ"ח כלא

ה ל ודאי שאינו שומע ק ואינו מדבר (כג) ר ושומה דהיינו שהוא ם יוצא יחידי בלילה או מקרע כשורתו או לן בבית הקברות או מאבד מה שנותנים לו ם אפילו באחת מאלו ם אם עושה אותם דרך שטות (כד) ג וקטן ג שאינו יודע לאמן ידיו לשחוט (כה) ד אין מוסרין להם לשחוט לכתחלה אפילו אחרים עומדים ע"ג ואם שחטו שחיטתן כשרה אם אחרים עומדים ע"ג ם ואין מוסרים לדם לכתחלה לשחוט כשאין אחרים עומדים ע"ג אפילו אם רוצים להאכיל לכלבים (כו) ו ואם וקטן יודע לאמן ידיו אם אחרים עומדים ע"ג שוחט לכתחלה (כז) ומותר לאכול משחיטתו: הגה מנהג מצוי שמעמידין בן י"ג שנים ויום א' (ב"י בשם ענודה) (כח) וי"ש מחמירין

ל מסכת כים מולין ק מסכת פ"ק דחלזומות

ר מסכת כים מולין ם בריימא מענינא ד"ל

ת כל' יוקון שם ל תוקימתא דגמ' שם ג שם בסכת

ג מסל דסוכה לקמן

ד ליקח דרשא ממתני' שם דף י"ז ה תוס' ושלחם שם ו בריימא סוכה דף מ"ט וכפיכוס יש"י וכלוקימתא דלג הוגה

ראשי בשמים

כג"מ) וכן אם רוב גוים מלויים שם אפילו רוב העיר והשוק יכולל לשוק ואם יכולל וגוים מלויים שוים לזלזין בתר רוב השוק שכולל שם · ואם שוים בשוק לזלזין בתר רוב העיר · ואם שוים בעיר לשוק (ס"ק ממשמע' השוק' וצ"ע וכ"כ ע"מ) וכן אם רוב גבני העיר גוים אפילו רובא יכולל לשוק (שו"ע) לף במקום שרוב גוים מלויים · אם רוב העצמים שם יכולל מותר ולוקח בצהמה מהני רוב עצמים מצל לא בתכנונלים ופרגיות שדרכן למחטן בצית · אלא בעינן לוקח שיהיו רוב ליידי עופות יכולל שמוחעים מיד כשלדים (ס"ק ופ"מ) וכן עוף גדול שכשכך במקולין מסני רוב עצמים (שו"ע לתרץ מ"ש רצ' בפ"ש ס' לכ"ע ס"ו) : (כב) ומפ' פקח ונתחכם (שם ושם ומכ"כ ג"מ) : (כד) ולוקח כשלדכו בכך (ע"מ ופריסה צ"ו מ"ש) : (כה) לעש"ו שהוא מומחה (פ"מ) : (כו) מפני הכולים שמא ימצאו לכשרים שם אלל שחיטה ומוקרין להם אלא מחכים רולים לוחם וקומכים עליהם (פ"מ ומכ"מ) ונגדול לחוי בר לעת שרי לכתחלה לשחוט להשליך לכלבים לף כשאין מחכים רולין לוחם וליכא למיחש למידי שהרי יודע לנחים אלו לשחוט שאינו יודע הלכות שחיטה (שם) : (כו) לף שאינו מומחה (שם) : (כח) וכ"ם שרי מדם אלא כהטור : (כט) ומכל לפי מה שהוא נער *) (עיין ש"ך ס"ז ופ"מ) :

לנכות

*) מוכי כתב זה ונעמוד השמיט דברי ההג"ה שכתב וים מחמירין שלא ליתן קבלה למי שהוא

ז תרפ"ח סם מהגי' תרומ"ס וממנהג פרק קמא דתמורות ומהל' נדרות דמ"ץ ח גם זו סם וע"ל סימן י"ט
ט גם זו סם
י הלח"מ סם וכ"כ בעל העיטור והטור מהל' דעירובין ס"ם כ בגמ"ע ולפנ"ז בתי"ם מנהגי"ת דעירובין סם וכ"כ הטור
ל מהגם חולין י"ב ע מיל מפי' רס"י סם בגמרא
כ סם וס"פ ממנהג פ"י דתמורות

מחמירין שלא ליתן קנלה למי שהוא פחות מבן י"ח שנה (מהרי"ק שרש שלכות מ"י וסנהדרין שלפני השלשים) לחז בנדלת בר דעת הוא ויודע ליזהר: ו זרש המדבר ואינו שומע לא ישחוט מפני שאינו שומע הברכה *) ומאם שחט אפי' בינו לבין עצמו שחיטתו כשרה(ל): ז השומע ואינו מדבר אם הוא מומחה שוחט אפי' לכתחלה אם אחר מברך (לא): ח ישכור שהניע לשכרותו של לוט דינו כשוטה כ ואם לא הניע לשכרותו של לוט שוחט לכתחלה (לב): סנה ויש שכוכ לא יסחוט סכניל לנל לידי דרסה (הגמ"י פ"ל מה' סחיטה) (לנ): ט ל סומא לא ישחוט לכתחלה אע"ב אחרים רואים אותו (לד) ואם שחט שחיטתו כשרה (לה): יוד ג ערום לא ישחוט לכתחלה מפני שאינו יכול

*) ולענ"ד שעושה שלר מלות ומנהג עליהם שחיטה שלני שלפשר ע"י אחר (לנוש)

ראשי בשמים

(ל) דנרכות לינן מעכנות נדיעבד (סכ"ח) וכ"ש זה שניך לולא שלא שמע (לנוש): (לא) ומייכו שמומנו נ"כ ולניך סיכון להוליחו ואל למלכיכן שיהא מומחה סייכו כשהלחר שמנרך לינו מומחה לנבל לא הוא מומחה לף שהלמס לינו מומחה יכול לשחוט לכתחלה (סכ"ח): (לב) לא שכיכן נדוקה (לפי' ניט לנין ענמו) (פכ"ח) לנבל לין לסמוך עליו נצדיקה שכיכן לפשיטא דמלחר הכגשתו לנל בלבול לענמו קלה (סכ"ח) וה"ה למי שלחזתו הוא לעה (סכ"ח): (לנ) ולינה מצוה בל חשחית · ל"ב שמע ילדום מעט ולא ינים · ובדיעבד ל"ע שרי · שחרי הוא כפקח לכל דבריו (סכ"ח): (לד) ולפילו לינו מומחה (סכ"ח): (לה) ולין חילוק בין פקים ושפחת לקומת מעיקלא

פחות מבן י"ח שנה וכו' · ומנה שניהם גדולם שבן זה לעולם לא ידלק להגיה ושכל לפי מה שהוא נעור רק כשיש שתי חלוקות לפניו חלוקה בן י"ב וחלוקה בן י"ג שנה · ע"ז ילחוי בן להגיה ושכל לפי מה שהוא נעור ר"ל דנדריו וזכיר לין להשגיח בחומרת דמ"י שנה אלא לפילו בן י"ג שנה · לפל עכשיו שהשמיט שלר דברי הסנה לפ כן נלה הנשתו על חלוקה קטן פחות מבן י"ב הנזכר בגמוד ועל חלוקה בן י"ב שנה שלו משמעותו דלפ הפחות מבן י"ב זריז וזכיר ס"ד ולין להשגיח על שניו · וזה קיפך המכוון בהלכה ע"כ ·

שושנת המלך

ב שוחט שפרחה בו צרעת אין להעבירו ממינויו ראין לנו טומאה וטהרה בזמן הזה (ק"ל ק' ע"ל):

יכול לברך (לו): יא ס אם השיל הקהל חרם שלא ישחוט אלא טבח ידוע ושחט אחר יא ששחיטתו אסורה (לו): הגה ס ומ"מ נהגינן להקל (לח) כל המומחים במזרח כמותו נלמ"ה (מהרי"ו סימן קע"ז): יב ס השוחט בפני עדים בהמה לגוי וכשבא ישראל לקנות ממנה אמר לא תקנה ממנה כי לא שחטתיה אינו נאמן ' ומיהו לדידיה אסירה דהא שויא אנפשיה חתיכה דאסורא (וע"ל סי' קכ"ז מדין עד אחד נאמן בתיקוני) (לט): יג ס טבח שעשה סימן בראש הכבש השחוט שהיא נראה שהוא טריפה וגם היה אומר שהוא טריפה ואח"כ אמר

ס ר"י נמי ר"ח ושכ"כ בה"ג, מחמ' והלח"מ כלל זה ע נקט"ל מחמונה ס נמי הרמב"ן מהרמ"ך עובדא דכתובות כ"ג

ראשי בשמים

מעיקרא (סמ) ומ"מ ליכו רומה נכרי להצמין בין בשמו רוב למיעוט בכלל קומח יחמב לענין זה (כ"מ): (לו) ומף מיבך אחר בהפיכת פניס נלד אחר לא מהני הכא מהני זה ליכו נמלי לכרן בנרכה מניכו ולא מייך הכא קומע כעוכה (מ"מ) ומחמוכים ופ"מ כתב לענוס יכול להכחיל נל"מ: (לו) דלמי לחמוד לאוחו דבר (ב"י ב' הרל"ב והרל"ם) ובהמ"ב יש להחיר (מ"מ) וכל מה שהוא הפסד הקכן קלח יותר מחמות הוי הפמ"ב נלי מפק · מהני פחות מחמות הוי ממילא · ומה שהוא פחות מחמות על שחות הוי הפסד מועט (כ"מ כ"י לה"ב ישועה זיין ז"ל ב' ג"ם ובסמ הרמ"ח בהקדמת ח"מ) ומ"מ מנג נדבר ולא ידע מהמכס לין ליסור (ט"ז): (לח) כגון שמכתים ידיהם ממכס (ג"ח): (לט) והיינו כשעומד בדיבורו שלא שחנה כלל · לבל אם לא אמר אלא לא שחטתיה נאמן בענין שיכול לתקן דבריו לאפשר שפשה

לו

שושנת המלך

ז **דאמרינן** חבר שאבר אין חבירו רשאי להתיר ' היינו דוקא באותה בהמה וההוא עובדא ' אבל להמשיך האיסור בכל הבהמות לא (מ"ח סי' ס"ט):

ח **שיעור** הפסד מועט כבר של תרנגולת או של יונה · וכל מה שהוא יותר מזה הוא הפמ"ר שכן בגמ' קורא לביצה דמפסדא הפמ"ר ומי שלבו נוקפו ורוצה להחמיר על עצמו כל מה שהוא הפסד מהקרן קצת יותר משתות הוי הפמ"ר שהרי יפחות משתות הוי מחילה (ק"ג סי' רכ"ח) · עיין בשערי תשובה שכתב שהכל תלוי במנהג הר הכרמל חלק ע"ז המומחה וכ' ד"ל למעל מם הדבר פשם זהובים ויהיה הפסד יותר מזהוב נתיר מעשם דים לבעלים הפמ"ר ובשם יהיה הדבר קום שם מלות זהוב והפסד יהיה ל"ט זהוב נאסור ונלמד דין זה מלא הפסד מועט ויהיה מלחת דבבן כחוכח ומעלה · ומעלה דמין לזה דבר קטן כלל ומכל לפי לחות עיני המומה ולפי חנות וזמן ולפי האדם שהפסד הוא שלו אם לבניו הוא הפמ"ר מקרי הפמ"ר ע"ש (עכ"ל ס"ת סי' ל"ח סק"ג):

אמר שכשר היה ולא אמר כן אלא כדי שלא יקחו אותו וישאר לו ליקח ממנו בשר כיון שנתן אמתלא לדבריו נאמן: יד ג שוחט שהעיד עליו עד אחד ששחט שלא כהוגן והוא מכחישו ' עד א' בהכחשה לאו כלום הוא (מ) והעד עצמו מותר לאכול מכאן ולהבא ומ"מ הכל לפי מה שהוא אדם:

ב אם שחיטת גוי ומומר כשרה ' ובו י"א טעיפים: א ד שחיטת גוי נבילה (א) ה אפי' הוא קטן ואפי' אינו ע"ז (כגון גר תושב) (ב) ואפי' אחרים רואים אותו (ג): ב ג מומר אובל נבילות לתיאבון (ד) ישראל בודק סכין וגותן לו ומותר לאכול משחיטתו ז אפי' ישחוט בינו לבין עצמו (ה) ח והוא שיודעים בו שיודע ה"ש (ו) ו ואם לא בדקו לו סכין תחלה אסור לאכול משחיטתו עד שיבדקנו בסוף (ז) ז ואין ליתן לו לכתחלה

א מהרי"ק סוסם ל"ג וכ"ש סם לס לותו סותם. כנל בכנל בדבר סנדיקס מעכירי לותו לכתלי
ב מסנס מולין י"ג ג רמנ"ס נפ"ד מה"ס וכן פיסס"י סס בגמנס
ג ניעדא דכנל מולין ד' ג' לנל סכיר סחיכ"ל וכ"ל סיקוכ"ל ולפי"ז לס לכל ממנו דסיים לנסכי עוד לס סמנ מכסול
ד ל"ן ומלכי נסס ר"י
ה כן דקדקו סחוס' וכ"כ סס מקנגי'
ו סס נגמנל
ז כסי"ל נפ"ס

ראשי בשמים

לו לכם (ג"י ג"ל ום"ך ופכ"ח נסס כסנ"ל): (מ) ומומס סחיטס מוסכת לסמלי נכי לדס (פכ"ח לרעת רבינו):

סימן ב (א) וסכיל נהנלס (ג"י פכ"ח): (ב) לסייטו סקיבל עליו ז' מלוס נכי כח (פכ"ח): (ג) ולס סמעמוסו סמיסב לע"ז לסקוכס נהנלס (ג"י נסס הסעיטור): (ד) לסייטו כשלימו מולל מיסר לוסכל כבילות (כס"י): (ה) מסוס דלל סביק סחיכל וסכיל לסקוכל ולל קילוע שים לו סכין סגוס לפניטו כיון שבדק לו סכין יפס ולפי יסמוע זסס (פכ"ח ומסנ"ל) ול"ל לבדוק סכין ולל סימכיס לסחיטו (ג"י לבוס וכס"ל הביאו ס"ך וס"ך ופכ"ח מלריכים בדיקה): (ו) דלל לומרי בים רוב מלויים לכל סחיטס מוומחים סס (ג"י כ"ן מהדכי) ומפי בדיעבד כיון שהיכל לחיחדון וחיטו טוכס לריך לבדקו חחלה סס הוא מוומחה (פכ"ח ס"ך): (ז) דסייטו דגמר שחיטס לו שהיו לפניו בהמות שחוטות ועדיין הוא שומט וחולך לחריכן בודלי בסכין זו שבידו שחט הכל לחנל כשהיס לו פנאי יום לו יומיס לין קוסכים עליו ומפי בשנאי בלילי ומשנה *) יש להחמיר כל שחיטו עסוק בשחיטה (פכ"ח): כיון

*) הלבוז חיטו מדוקדק וכך הול"ל חנל כשהיס לו פנאי משנה וכו' שחז יסול חיטה ולף בלילי משנה על נכון ולשנ"י שהלבוז הועתק מפכ"ח שם כ' לו לפי' משנה וכו' וע"ז מוסיף לפי' בלילי משנה ודוק:

לבתחלה לשחוט אפי' כשר עע"ג בלי שיבדוק לו כשר את הסכין תחלה על סמך שיבדקנו בסוף (ח): ג ד מומר לת"אבון ששחט אפי' נשבע ששחט בסכין יפה אינו נאמן (ט): ד מומר לתיאבון ששחט בינו לבין עצמו ויש עמו סכין יפה ושאינו יפה ואומר שביפה שחט נאמן (יוד) ואפי' אם נמצא בשר בידו (יא) ה אם יש מומחין בעיר נאמן לומר מומחה (יב) שחט לי (יג): ה מומר להכעיס (יד) ו אפי' לדבר אחד ז או שהוא מומר לע"א או לחלל שבת בפרהסיא (טו) או שהוא מומר לכל התורה אפי' חוץ משתים אלו דינו כגוי (טז): הגה ומי שמינו מוסמך בסמיעה ומוכר פגולות בלא תיאבון לענפ"י שמינו עומד להכעיס דינו כמומר להכעיס (כך העלה הגר"י מדבני הרמ"ם) (יז):

ח אהל מועד וכ"כ הרשב"ץ
ט טוש"ע י"ד הרשב"ץ
י המוסקפר נדף נ' והריא"ם ס"ס וכרשב"ץ
יא ב"י כתבו מומר לאוכל נבילות להכעיס וכ"כ הטור וכ"י בשם אגל מלאתי דין זה בכ"מ עם פ"ד דהמעשר ומטה הרי קוח כתפיקו' ושמעתו נבילה כ נדרים דף ג ונמרא שם דף ס'

מומר

ראשי בשמים

(ח) כיון דאם שכח ובא בדק הסכין לא בתחלה ולא בסוף לימוח מיסוח קאכיל חייסין שמא יכשר ולא יבדוק לאחר הסמיעה (שם) ולריך לבדוק לו הסכין בפני הרופים שמא יחמצו שמין אינו לריכים לבדיקתו ויעמדו לו ולא יבדקו לאחריו (שם) ותע"ג דבימאל כשר מכשריכן בפ"ק דקוף ג"ם בתחלים עע"ג · שאני מומר דלא מיחתת כי קבוע שלא יבדקו לאחריו שמחזיק עלמו כישראל (פ"ק פ"ח) מי שאמרו והגיל טוליפס מחמת יולו לפני פעם ט' מעבירין לוחו עד פיעמה תשובה הרחוים לו (פ"ק וכ"ד מהכי"ק ומכ"מ בשהכש"ל וכ"כ בעב"ס פ"י מה"ם וכ"מ מהטור שם"י ס"ם וכ"מ בשם"ל פנ"ם פ"י י"ז וכ"ם בביב"ם פ' ק"ג וכ"מ בשי' ק"ט וכ"ם פ"ח דלא כמ"ל) : (ט) שהכי הוא משום על השמועה לחותו דבר משני שהוא מושבע ועומד מה"ם (ב"י בשם הא"ע) : (יוד) וסייפו דילעיגן שאלו הקכיכים היו עמו בשעת סמיעה (פ"ק ופכ"ח) ולוקא פילוע לו למל בדוק ומל ליכו בדוק (פ"ת ועי"ז) ובדיעבד לא בעיגן עד פילמר כל דהוי בשליחות דולמי ידיע ליה תכווייתו (פ"ת) : (יא) בין בשר בשמה בין בשר עוף (פר"ח) : (יב) שלוכי (פ"ק ופכ"ח בשם משמרת הבית) : (יג) וכיון שמעל מומחה שלוכי לא שאי בשר שחוטה ביוקר נאמן (שכ"ח) : (יד) להייט שם היתר ולילוך לבניו ועכיח הסיתר ולוכל הליקול להכעיס (רש"י ורשב"ל בש"ת) : (טו) עש"ם קי' י"ל ק"ב : (טז) כש"ם ק"ל (פ"ק ופכ"ח) ופכ"ח פי' שאם מתכוין להכעיס לבטל המלוה לגל שליכו מאמין בה או כשאו יכלו למעוד בשלוה זו · אם יסתלל עע"ג ולכיכו בדוקה שמיעתו כשהיה זולתי להכעיס אח קונו דהוי כופר בעיקר ושמילה כופר בכל התורה כולה עכ"ל : (יז) ויש מקילין לבדוק לו סכין ולעעוד עליו

ל הרמ"ם ריש חולין לחלק דבריהם דף ד' דנקט לוכל נבילות לתיאבון וכו' מ שם וכמ"ש רמ"ם שם טעמו * פי' שמועד לעבור על שלוש מצות עשה כמ"ש בפסול לעדות דמיפסיל אפי' לפ עבר עליה אלא פ"ח ג"י כ ג"י ממשמעות הגמ' דף ה' ם שם בגמ' ופי' ר' יהושע כשעדיין אינו מניח למול עיילתו בן יומו ע מפקנת הגמרא שם ודף ו' פ רמב"ם פ"ל

ו ל מומר לאחת משאר עבירות א"צ לבדוק לו סכין (יח) מ ולהרמב"ם צריך (יט) ודוקא *במומר לעבירה (כ) אבל מי שהוא פסול לעדות מעבירות של תורה (כא) א"צ לבדוק לו סכין אפי' להרמב"ם: הגה מיהו אם פסול לעדות ומסוס לוכל נבילות לעת"י שאינו מומר לכך כיון שהוא שפסול לאכול נבילות דינו כמומר לכך (סנהדרין ג"י) (כב): ז נ מומר לערלות דינו כמומר לעבירה אחת (כג) ס ואם אינו ערל אלא מפני שאחיו מחמת מילה ורבי הוא בשאר ישראל כשר (כד): ח ע כותי האידנא דינו כגוי: ט צדוקי וביתוסי (הם הנמשכים אחר לדוק וביתוס מתלמידי אנטיגנוס איש סוכו שיצאו לתרבות רעה ואינם מאמינים בתורה שבע"פ) פ שחיטתן אסורה אא"כ שחטו ואחרים עע"ג וגם בדקו להם סכין (כה): הגה ומקור דינו כמומר ושחיטתו עקולה

ראשי בשמים

מתחלה ועד סוף (ג"י בשם ר"ן וכ"פ פר"ח): (יח) ולא לבדקו תחלה אם הוא מומחה ואפי הוא לגבי שחיטה כשאר ישראל כשרים לאומרי שהו עלוייס וכו' (פר"ח בשם לשב"ל): (יט) ועמ"ש סי"ל ס"ל: (כ) דהיינו שהוא מוכר לעבור על המלוה ופורק עולם מעל לוצאו (ג"י) ולפשוטה הלשטוטה מ"ל לבדקו תחלה אם הוא מומחה ואפי הוא לגבי שחיטה כשאר ישראל כמ"ש (פר"ח ג' לשב"ל): (כא) דהיינו אלא עבר אלא ס"ל (ג"י): (כב) וכ"פ פר"ח: (כג) ואם מצטער בנגוח זו אפי הוא כגוי ומשיטתו בנילה (פר"ח): (כד) ודוקא שיטולו כשאר גדולים או ביום השניי ולאו שאבלע בשם דמם ועמו' דאל"כ קשה עליין לא נבלע בשם דמם ולכך מהו וזה אלא מל דיכו כמומר לעבלות (ע"ז ופר"ח בשם תוס') והיינו בשנפ עכשיו שהוא גדול אינו מכיר ליעול מילתא שאי יעות גם הוא כאחיו אבל אם אין שם יכלה ואפ"ח אינו מל הו"ל מומר לעבלות (ג"י): (כה) ואלו הקראים המחללים את השבתות כאלו מחללים את השבתות וכולו כופרים בכל התורה ואינם יהן נפש (פר"ח בשם חמו'

שושנת העמק

א הקראים שבזה"ז שקלקלו מעשיהם ומחללים את המוערות ואינם אוכלים משחיטת ישראל · אם שחטו וישראל עע"ג וראה ששחט יפה · יש פוסלין · ויש מכשירים · וטעם המכשירים שבינן שהם טועים בפירושם בתורה הוי כמי שאין לו יריעה מהתורה כלל דשחיטתו כשר (מ"ג סי' קנ"ה):

פסולה (הגהות מלפפי) (כו) : יוד ג התחיל פסול לשחוט וגמר חכשר או שהתחיל הכשר וגמר הפסול פסולה בד"א שהתחיל הפסגל בדבר שעושה איתה נבילה כגון בושט או ברוב הקנה אבל אם התחיל הפסול בחצי קנה וגמר הכשר כשרה (כז) : יא ק היו ישראל ופסול אוחזים בסכין ושוחטין פסולה ואצ"ל אם כל אחד סביבו בידו (כח) : הגה ממיטת קוף פסולה (מ"י) :

ג ג' הפמ"ג נח"מ מהא דרבי אלעא וכ"מ מוכח מוכין י"ט ק סס מפסנה קוף פ"ג דחולין דף מ"ח ע"ב

ג ששחיטה אינה צריכה כוונה ' ובו סעיף אחד :

א ד שחיטת חולין א"צ כוונה אפי' מתעסק בעלמא לחתוך או שורק סכין לנעצה בכותל ושחטה כהלכתה (א) כשרה ה והוא שראה שלא החליד הסכין בין סימן לסימן או תחת העור ואם מצא הנוצה או השיער חתוכין וראי לא החליד ו ואפי' הפיל הסכין בידו או ברגלו שלא בכוונה (ב) כלל ושחט שחיטתו כשרה (ג) ז אבל אם נפלה מעצמה פסולה דבעינן

ד מפקנת הגמרא מוכין דף י"ב מדיוק' דמתני' וכרבי נתן דגבי"מ אם ג סס ל"ל להא דרבא קום בדיק ליה גידיל לרי יוסי ה סס גמ' מדיוק' דמתניתי' ז סס נמצנה

כח

ראשי בשמים

חסו' המב"ע ומ"כ גס סמיטתן לפוסק בכ"ג (סס) : (כו) ויש מכסיכין וכ"פ רבינו לקמן סי' ק"י ס"י : (כז) וכגון שתפס הקנה לגדו בידו (פכ"ח ופ"ך) ' לס שחט הכשר הרוב וגמר הפסול כשר (סס) : (כח) כל הסחרוים מולקים ומכשיכים ללא למי לסיימן סי קעיף ג' :

סימן ג (א) לסייעו שחיכה בהליכתה והכתה בכותל וחזקה ושחטה (רס"י) אף שים חוץ לגולה כאלא גולה לוחר לבני בהולכה לחוד (סס) וכשים כאלא לוחר חוץ לף לס לא שחטה אלא בחזרתה מיקרי כח בגרע (פכ"ח וכ"כ כשו"ס) : (ב) לשם שחיכה (ג"י ורא"ם) : (ג) ואפי' בכשל רגלו *) בשכין והפילו כשרה (פכ"ח וכ"מ מדבי

מס"ע

*) הגיה בר"ב פק"ג לשם שחיכה (ג"י ורא"ם) ובמ"ק ג' כ' ואפי' בכשל רגלו בשכין ' וכשה אלו שהגהות ערבוני דפרים ' שהרי מה שהגיה מדברי הרא"ם על הס"ע אינו נכון שהרא"ם עלמו משמיע לוחר דאלא כוונה מעשה שוס דבר מ"ח ואפי' דבריו אלה אם בכשל בגלו ושפילו אלא כוונה לא עקרי כח בגרע וזה קוחר בי"ם בשק"ג והן דברים קוחרין זא"ז דמעחן דלוחר הא לא ס"ל הא ודוק ' וכן מעולה לשם בפ"ח ' ועוד אני חוחר דבי"ם לשם שחיכה ומעני שה משם הב"י והרא"ם אינו כן דהרא"ם לא כחב אלא שיחכוין לשם דבר מעשה ואלא קאחר לשם שחיכה ' ואפי' דבריו אלה מקשי לה מהא דזרק סכין לנעצה בכותל ושחטה בהליכתה שלא בחכוין לשם שחיכה אלא לנעילה ומ"ש מכשיכין ושייט שדקדק הרא"ם לכחוב לשום דבר מעשה והוא פשוט :

כח נברא ס וכן אם היה הסכין מונח בידו או בחיקו ונפלה מידו (ד) או מחיקו שלא בכוונה (ה) כנפלה מעצמה דמי ופסולה :

ס הגהמ"ח נת"ס והגלי"ם שם

ד השוחט לשם ע"ז או לשם דבר אחר מה דינו · ובו ז' סעיפים :

א ס השוחט לשם ע"ז אפי' לא חישב לעבודה בשחיטה זו ג אלא חישב בשעת שחיטה לזרוק דמה או להקטיר חלבה לע"ז ה"ז ובח מתים ואסורה בהנאה : ב ג שחט סתם ואח"כ חישב לזרוק דמה לע"ז או להקטיר חלבה לע"ז ה"ז כפק ובחי מתים (א) : ג ד ישראל ששחט בהמתו של גוי ואפי' חישב הגוי לע"ז כשרה (ב) ס ואם ישראל חישב שיזרוק הגוי לע"ז פסולה (ומקורה בהגלה) (ג"י) (ג) : ד ז ישראל ששחט בהמת חבירו לע"ז לא אסרה (ד) שודאי לא כיוון אלא לצערו (ה) ואם יש לו שותפות בה ז י"א שאוסר גם חלק חבירו (ו) ס וי"א דגם בזה אינו מכוין אלא לצער שותפו ולא לאסור (ו) : סגס ומס סתמו *)

ל מפגס מולין ט"ל
ג סס כל' יוחנן
נ נכ"ימת סס
ד ומפגס סס ל"מ וכל' יוסי ומס נגע'
ס טור ג' לפג"ס
ו סס מ"ל כל"כ ולע"מ ול' יקחק וכמוקימ' בתכ"ה
ז טור בפס למג"ס פ"ג ומ"ס דס"ל נמי כמוק' קמ"ל וכפ"ה"י סס
ח סס ג' הגל"ס כמוק' בתכ"ת

*) לפי' נמין לו בח שותפות (עמ"ך ופכ"ח) ודוק :

ראשי בשמים

הסמ"ע וכ"מ דכל הסוס') ופכ"ח ומקסמק בדבר : (ד) מעלמא (פכ"ח) : (ה) וכ"ם הפילה הכוח (פכ"ח) :

סימן ד (א) קסק מיסב גס בעת הזבח לזרוק והוי זבחי מתים לו למוכיי לימלך ומיימיכן למ"כ ולפי' לל קיים ומקבמו ב"י (וכ"ם פכ"ח ומכ"ם רס"ל) ומקוקים בהגלה ומקסק (ב"י פכ"ח) ויש מתיכים בהגלה (כי"ו ב"ח רס"ל ודיכסה ומיימו לס קמט בתחלה בפי' לסס מלוח סמיעה לפי' זכ לו הקטיר לאכ הסמיעה לע"ז לל פסיל (פכ"ח ומ"ך ומכ"ם הסוס') : (ב) לפי' לאכילה *) (פכ"ח) ולפי' סוע סמגוי מיסב לינו כלום (ב"י וכ"כ רמב"ם) : (ג) וכ"כ פכ"ח : (ד) ולפ באכילה (ב"י ופכ"ח ומכ"ם וכ"ד הסוס' ולל כהכ"ן) : (ה) ולין לעתו לע"ז (רס"י) : (ו) לכי היכי דבאלקו לל כיוון לצערו מוכי' מקסמע דגס באלק חביכו לל כיוון לצערו (ס"ך ופכ"ח) : (ו) למזקת יפראל כסיים מלימת עובא לפ בדאית ליה שותפות לעולם תלינן דללעל

*) ולל היה לריך להגיה דפסיטת הוא והפכ"ה דהגלה הוא שהולרך להביא דברי הב"י שפוכר דלקוק לאכילה ודוק · ע"ל הג"ח :

גו (ח) ועכ"ה המתלה (ט) ס"ז מוכח כמלא מומיס (טור וע"ל קי"
קמ"ס) (יוד) : ה ט השוחט לשם הרים ונבעות לשם חמה
ולבנה כוכבים ומזלות ימים ונהרות אין לו דין תקרובת ע"ז
לאסרה בהנאה (יא) אבל שחיטתו פסולה כ אעפ"י שלא נתכוון
לעבדם אלא לרפואה וכיוצא בה מדברי הבאי שאומרים
הגוים (יב) : ו ל שחט לשם שור של הר או לשם שור אחר
משאר הדברים (יג) בין ששחט לשם מיכאל השר הגדול בין
ששחט לשם שור של שלשול קטן שבים (פי' מין תולעת) הרי
זבחי מתים ואסורה בהנאה (יד) : ז מ ישמעאלים שאינם
מניחים ישראל לשחוט אא"כ יהפוך פניו לאלקבל"ה כמנהג
חוקותיהם אינו דומה לשוחט לשם הרים ' ומ"מ ראוי לבטל
המנהג ההוא ולנעור במי שעושה כן הואיל ומקפידים על כך :

ה השוחט לשם קדשים מה דינו ' ובו ג' סעיפים :

א נ השוחט לשם קדשים שמתנדבים ונודרים כמותם ס אפי'
היא בעלת מום שחיטתו פסולה שזהו כשוחט קדשים בחוץ
שחט לשם קדשים שאינם באים בנדר ונדבה שחיטתו כשרה
כיצד השוחט לשם עולה לשם שלמים לשם תודה לשם פסח
שחיטתו

ראשי בשמים

דלנעל שופטו קטרון ולף מלקו שכי (פר"מ דיקפה) וקצלל זו עיקר (פכ"מ) :
(ח) שלל ישמוט לפס ע"ז שמ"ל הוי יודע שאתה מוזהר על כך והתורה לומרה
שאתה מייב ניתה (רס"י לף מ"ח) : (ט) שאמר יודע לכי ועי"מ כן לכי עושה שמוות :
(יוד) כל היכל דאתאמר בפ"י זה שמע לע"ז מייכי לפי' בשעשה כל דהו ולף בעידי
שלין עושה לומה כגילה (ס"ך פר"מ וכ"ד הב"מ ס"ק ג' דלל כע"ז) : (יא) שכל זו
הס מחוברים וכיון שלפי' נעבדו לינם נלקבים לינו נרלה לגמרי כשומע לע"ז (ב"י
בשם הרשב"ל ועיין הרמב"ם הלי ע"ז פ"ל) : (יב) מבל לם נתכוון לעבדם ניי
לקורה בהנלה (ב"ת יוף הרשב"ל ופכ"מ ופכ"מ) : (יג) שהשרים הם הלוסים
כדאמרי' בעודה י"ג מלאכים ומכינים המוה (ב"י בשם תוי) : (יד) מדכיתם בנתכוון
לרפואה ' ולם נתכוון לעבדן לף מן התורה לקור בהנלה לכ"ע (פר"מ ולבוש) ולם
שמע בהך מותב (ע"ז) :

והיינו

ו משנה שם מ"ל
י טור ושרשב"ל וכ'
יחזקם ומתר' ד' מ'
כ ל' הרמב"ם שם
ופי' רשב"ל נתי'
הטור לדניו ולם
נתכוון לעבדה הוי
תקרובת ע"ז עתל
דלילתל בע"ז מ"ד
וסנהדרין ד' ס"ם
דעובדי הל בעי"ק
ולין דעת התוס'
כן ע"ש
ל בריי"תל שם ד'
מ' וכדמשמע שם
בגמ"ל
מ תשובת הרשב"ל

ס משנה שם מולין מ"ל
ג טור ג' שלשב"ל
וכל' יוחי שם בגמ'
דלל כל' יעלי רניה
משום דמשמע
מעניה לו דמתני'
כשטתל כותיה
משמע

שחיטתו פסולה ג הואיל והפסח יכול להפרישו בכל שעה שירצה דמי לנידר ונידב ' שחט לשם חטאת לשם אשם ודאי לשם אשם תלוי לשם בכור לשם מעשר לשם תמורה שחיטתו כשרה ד ואם נודע שעבר עבירה שחייב עליה חטאת או אשם ואמר זו לחטאתי או לאשמי * פסולה: הגה ויש פוסקין בזמן חלוי בכל ענין ומסוס דס"ל דצמ בנדר ובנדב (טור): ב ה שחט תרנגולים ואווזים וכיוצא בהם מינים שאינם ראויים להקרבה כשרים וה"ה לתורים קטנים ובני יונה גדולים: ג ו שנים ששוחטים בין שאוחזין בסכין אחד זבין שבל א' סבינו בידו ונתכוון א' מהם לשם דבר הפוסל הז"ז פסיל ח וכן אם שחטו זה אחר זה ונתכוון א' מהם לשם דבר הפוסל פסיל (א) ט בד"א כשהיה לו בה שותפות (ב) אבל אם אין לו בה שותפות אינה אסירה שאין אדם מישראל אומר דבר שאינו שלו שאין כוונתו אלא לצערו (ג):

ג סס בגמרא
ד לוקין: דל' יוחנן סס
* וכן מצין בתמורה סס ס"ל זצק בציטו לטור' דל' לעזאל סס
ה טור וכ"כ רמב"ן בת"ס וב"ן
ו. סס בתשובה
ז טור ורמב"ם בת"ק
ח סס ג' למנ"ס פ"ג
ט הלימנ"ס סס ובטעמו נתה ל"ל ס"ד לדעתו סס

ן במה שוחטין ' ובו ד' סעיפים:

א ל בכל דבר התלוש שוחטין בין בסכין בין בצור* (א) ג בין בקרומית של קנה האגם ושן וצפורן יחידי ג וכיוצא בהם מדברים החותכים. ד והוא שיהיה פיו חד וחלק ולא יהיה בו פגם *) (ב): הגה ומקור לסמוך בסמך קניס * (ג) מקמין בנדלין ומן

ל בריימא מולין ד' ע"ן
* סס לימא בין בזכוכית וכמ"ש ג ד' יהוסף
ג ומסוס סס י"ל
ד ים' לקמן סי' מ"י
* עיי' ל"ב לטעין זכוכית

*) ולפי' יש לו מכין דסמי לסמוך בחלו (פר"ח ופר"ת):

ראשי בשמים

סימן ה (א) ומיינו שהתחיל הפסול בזמן שעושה לותה בגילה וכמ"ש סי' ס"ז וכן דוקא שגמר הפסול הכשר שחיטה ' אבל אם נשחט כולו בכשרות אוב ליכו כפסל (כ"ל ז"י וס"ך וכס"ל ופכ"ח): (ב) ולפי' לקבלת ס"ל שהגיל בסי' ס"ד (פר"ח ולבוש) שהכותה לוקר שהקדימה ושחט לשם עולה ולא לשם שותפו (פר"ח): (ג) וכ"פ פר"ח וכ"ל ט"ז:

סימן ו (א) בין בזכוכית (כ"ה בטור וב"י): (ב) עיקר ונקוט הג"ה זו כמן: (ג) ולפי' בדיעבד לקור (ב"י והעיטור ולבוש) (פר"ח) ותיבת זכוכית השמטתיה מכמן

מכן ליש למוש לנקיבת הסימנים ה מכין שצדדה אחד מגל וצדדה השני יפה (ד) לא ישחוט בצד היפה לכתחלה גזירה שמא ישחוט בצד האחר (ה) ואם שחט הואיל ובצד היפה שחט שחיטתו בשרה: הגה וה"ה נמכין למוך ליש גו סגיעה וכמלל גו סיעור שמיעה גלל סגיעה למקוך למחוט גו לפ"ו במקום היפה לפ"ו כך מעלית על הסגיעה (ו) ואם שחט גו ומוך גניל לי מלל כגעהי במקום הסגיעה שמיטתו כשרה לפ"ו לו כך מעלית על הסגיעה וכ"ע ס"ל להשמיו הסכין וכן נמול נשעת הדחק מותר למחוט לכתחלה לם כוכך מעלית על הסגיעה וע"ל ס"י מ"י (ז) ולכתחלה יש ליזהר לפ"ו לין לכסין סגיעה רק נין הקתף לכסין לו יחמוט גו: ב ו השוחט בדבר המחובר לקרקע או ז לנוף בנון צפורן ושן המחוברים בבהמה שחיטתו פסולה ח ובתלוש מן הקרקע ולבסוף חיברו בקרקע לא ישחוט ואם שחט שחיטתו כשרה ט ואפי' אם ביטלו (ח) י והוא שלא יהא נשרש בארץ אחר שביטלו (ט): ג כ חתך מבהמה לחי שיש בו שינים חדים ושחט בו שחיטתו פסולה מפני שהם כמגל ל אבל בשן אחר הקבוע בלחי שוחט בו לכתחלה: הגה וה"ה נלפוכן הקנועה ניל התלוסה מן הנוף *): ד מ נעץ סכין בכותל (או נדנר התלום) והעביר הציאר עד שנשחט שחיטתו כשרה נ והוא שיהיה צואר הבהמה למטה והסכין למעלה שאם היה צואר הבהמה למעלה מהסכין (יוד) שמא תרד הבהמה ס בכובד נופה ותיחתך בלא הולכה

*) דהו"ל כניח יד לגל לם עדיין מחובר לגלם שלקויים כגון שן מחובר לגופם שלם וכ"ם לנוף שלם לענ"ד שמת הרי"ל עמאר ופסול מדלוקייתא (זת"ד):

ה מסנה סם י"ו ו מיני' דכ כהגה לגיעל דכ ס"ו ז סם י"ו ח סם לוקי' למתני' לגיעל דכי ט סם נעיל דכגל ולא נשמעה וכדעת סרי"ף סם ורמב"ם נפ"י ונעל הטיטול ופמב"ל ל טור כ לי' הרמב"ם סם ממסנה סם ד' י"ד ל סם נגמרל מ"י וכפי' רמב"ם סם מ נכייתא סם י"ו כ לוקימ' דשמואל סם ד' ט"ו ס כן דקדקו רמ"ם ופמב"ל סם

ראשי בשמים

מכאן וכבר נכתבה לעיל סק"ל על דבכי רבינו ונ"ם נפל בהג"ה (וכ"כ ד"מ רבק"ם ום"ך ופכ"מ): (ד) וזהו מגל יד (ב"י): (ה) וה"ה בים לה סכי פיום ולי מכן ליכו בדוק (פ"מ): (ו) וכבר ידע מהלה סכים סם סגיעה (ט"ז ופכ"מ): (ז) ולם לין בסכין מוך לגוהל כמלל לוהל בלל סגיעה כיון דמן הדין לריך הולכה ומוסלה מ"מ כין יכתק המעלית מכי (פכ"מ): (ח) וכ"ם פכ"מ: (ט) שלא פסול לפ"ו בדיעבד (לבום) וה"ה כשהם בלל בילו מלל מוכחל דמלחל נקט (ט"ז ופכ"מ): (יוד) לפ"ו נעלו

ע נרייי סס וכדמפ׳ לד פפא סס
* דסמס עוף אין חילוק בין הקל לכבד עול

הולכה והובאה ואין זה שחיטה ואפילו אמר בריא לי שלא הרסתי שחיטתו פסולה (יא) ע לפיכך אם היה עוף (יב) בין שהיה צוארו למעלה מהסכין הנעוצה או למטה ממנה שחיטתו *בשרה

ז הקובע סכין בגלגל אם מותר לשחוט בו • ובו סעיף אחד:

ם נרייטא מולין ט״ו לחי׳ קמא
ג סס לחי׳ נחרא
ג סס ענמרא
ד סס

א ם יכול אדם לקבוע סכין בגלגל של אבן או של עץ (א) ומסבב הגלגל בידו או ברגלו ומשים שם צואר הבהמה או העוף כדי שישחוט בסביבת הגלגל ג ואם המים הם המסבבים את הגלגל ושם הצואר כנגדו בשעה שמסבב ה״ז פסולה ג ואם פשר אדם את המים ער שבאו ומיבבו את הגלגל ושחט בסביבתו ה״ז כשרה בריעבר שהרי מכח אדם בא • ד בר״א בסביבה ראשונה שהיא מכח האדם אבל מסביבה שנייה ולאחריה פסולה שהרי אינה מכח האדם אא מכח המים בהילוכן:

ח שיעור סכין של שחיטה • ובו סעיף אחד:

ם ל׳ תמנ״ס פ״ב מסס״ם ממסנה מולין דף ל׳
ב מימי דרב מסנה סס ל״ת
ג נמ״ת סס ולח נפסמים ולמומרת

א ם כמה הוא אורך הסכין ששוחט בו כל שהוא (א) ובלבר שיוליך ויביא ג [והוא] שלא יהא רבר דק שנוקב ואינו שוחט כמו ראש האיזמיל הקטן וכיוצא בו • ובמחט ג אפי׳ הוא רחב קצת באותן של רצענים שחותבים בו החוט (ב) אין שוחטין בו וכיון

ראשי בשמים

בקולס חלוסס (זוהי כוונת הסמ״ג בהגי״ס לחס הסנ״ק) (ס״ך בדבך הכחסון וכ״כ הסר״ס (לבוש) ולו בדבר החלום לגמרי ולומדו בידו *) (לבוש) : (יא) ולין חילוק בין בהמה לבהמה (הס החמור וכדי) : (יב) ולפי עוף גדול (חמרי וכדי) :

סימן ז (א) סחסכיב בו הסכין מודו למעלה (כס״י) :

סימן ח (א) ממס (ג״י וסכ״כ מהסוס) : (ב) והוא מחעה לחוסכפי הנק׳ מחחב בעלבי

*) ולח דק יפה דדברי הלבוש קושרים ע״ס נרים הסנ״ק דדברי רבי״ת מוכיחין חוקח נמן ומדע כבן הוח סברי נדינו של רמ״א הס״ך קושר להחיר נדיעבד • והסר״ס חלק עליו וכחב דלפי׳ לכחחלה כיון לחומזה בידו • ים בזה טעם נכון כחנחוהו בספרי ז״ת • ודינו של לבוש ב״ע ולח חסכין לבוש עומק סקושר כמותו ודוק :

ד וכיון דלא ידעינן שיעורא השוחט בסכין קטנה צריך ליזהר ולשער לפי אומד דעתו שבשיוליך ויביא בה שלא ידרוס, אבל בקטנה יותר מדאי לא ישחוט *: הגה ומי שלא יוכל לשער יקח סכין כמלוא חוכך (נ) שכי לוחצים על לותו דבר שמוחזין ויש לשער ג"ל לשבעות וכמו לזה שכי ושמעתם בזה מכין י"ל (ד):

ט השוחט בסכין מלובן, ובו פעיף אחד:

א אם שחט בסכין מלובנת שחיטתו פסולה (א) ניוש מכשירין הגה ג אם יש שהיה מלובנת ומזהר שלא נגע בללדים (ב):

יוד יתר דיני סכין, ובו ג פעיפים:

א סכין של משמשי ע"א (א) *חדש (ב) או ישן (ג) שאין בו משום ניעולי נוים מותר לשחוט בו בהמה בריאה מפני שהוא מקלקל (ד) ואסור לשחוט בה בהמה מסוכנת מפני שהוא

ד וכ"ן אם נתלטש *ומהגו שלא לשחיט ולפי' בסכין גדולה כשיש לו עיקר בללטו מהרש"ל פ עור ג' הרמב"ם כפי נוסחתו וכתב קרי"ף כגי וללא כך' זירל מולין ד' מ' דלא מוכיחן ניה"ם מיכוון כוות שם בגמ' י"ז וכרון הלדרי' ונחום שסכין ג שם ג' הרא"ש ד ג עור פ מיימ' דכ"ע וכתב בגמ' שם ד' ח' * פי' שמיימם זה נחתיכת עלים לע"ל וכדלק' ר"ש קל"ט וקו"ב ג ל' רמב"ם פי"ד מהא"ח והטור כתן נשם הרשב"ח

ראשי בשמים

בערבי: (ג) ל"ל כוחב: (ד) סכין מכוך קלת מין לחום לעוקן שבחשם ומ"מ לחוי להניח קיסם בחשו (פר"ח):

סימן ט (א) משע"י שחילוד הסכין קוסס לגידיו. מ"מ לידי הסכין שבכשין לתוך החתך קוסס הכשר שחיטה שוכפין הסימנים ושכיפה הויא בנקב ולא הויא שחיטה וטעכפה קוסס שחיטה ונקיבת הושט בשחו בשחו ושעוף אם תשם הקנה לגלו בחופן שלא נגע בושט כלל כיון לשקיקת הגרגרת בידו ושילודו קוסס לגידיו מ"כ ע"כ כשחט כוחו בהכשר קוסס שכיפת כוחו וכשכה לכ"ע: (ב) ולוקח בידעצד ובהשקל מכוסה (שכ"ח):

סימן יוד (א) שמשמשין בה קבבות של ע"ז (שם"י): (ב) שחתך בו עלים לע"ז (שם ושכ"ח): (ג) והכשרו כדיבו כללמון סי' קכ"ל (טור): (ד) ומין זו הנלה שבחייה היו לנים מכוכים מלחמ שחיטה שהיתה עומדת לני לבכים לבדל ולדות ולחכיסה ולחכילה (שם"י) וה"ה תכנגולת משום לחזיק לתכנגולת להולילה בידים הכלחייה לבדל על בידים. וכן תכנגול זכר משום לחזי לתכנגולת להולילה בידים הכלחייה לבדל ולף שם הוא עקר וכן תכנגולת ללא חזיק לנידי ע"מ חזו לשחט ולפי' משוחטים בידוחר חא לשחוטי עוד עוד זה אין לו שיעור. מ"כ לקוסס שחיטה חזו לזמן חכוך

שהוא מתקן (ה) ' מכין של גוים שהשחיזה בריחים שלה או אם היתה יפה שאין בה פגימות (ו) ונעצה בקרקע קשה עשרה פעמים ואח"כ שחט בה מותר (ז) ג ואם שחט בלא שום הכשר (ח) מדיח בית ד השחיטה (ט) ואם קלף ה"ז משובח: הגה ועל כן יש לקלפו (רוב הפוסקים) (יד) ומקום הדוחק שאין לו מכין אחר מותר לשחוט בו כה"ג (יא) לכתחלה מצד לא יאמרו ע"מ לקלוף מח"כ (טור בשם הרא"ם) (יב): ב ה מכין ששחט בו כשרה אעפ"י שהוא מלוכלך בדם מותר לשחוט בו פעם אחרת (יג) ואבל אסור לחתוך בו רותח (יד) ז ומותר לחתוך בו צונן (טו) על ידי הרחה שידיחנו תחלה (טז): הגה ואם כולם להגעיל לאכול בו דוחק שגי ליה בהגעלה ע"י עירוי לעפ"י שאינו ככלי לאסון (מרוך כלל כ"ה בשם מהר"ם) (יז): ג ט מכין ששחט בה טריפה

ג מיימוני שם ט' כדבעי בר בר חנה הכי"ק והרמב"ם ס"י ד שם בדיני"ם ה תו"ה והרא"ם דלאנב דעדידי קיימים לפלוגי דם לא בלע ו מיימוני דשמואל שם ק"ל (ק"ל) ז שם בלישנא קמא ה כפי' התוספות והרא"ם שם ט מעקנת הגמרא שם מ'

ראשי בשמים

ועתים לחוקים ומכיחי לזביני להו לעת הצורך (פר"ת): (ה) ואם שחט בה ה"ז מקושה (עמ"י קמ"ג ס"ג): (ו) להייבו גוונות: (ז) ודוקא בדיעבד ולפי' הדחה בדיעבד (פר"ח) ודוקא קרקע קשה שהיא מעבדת השחוטים ומשם (תוס' קוף ע"ז ומק"י קכ"ל): (ח) לפי' הדחה וקיטום (שם): (ט) מטום דביה"ש לוכן ולי"ב כותח היה ליידי דעדידי קיימים לאפוקי דם לא בלעי (שם): (יוד) וכ"ה בצבת המחכוים וכן מייבי בשחט מכין לאנ"ג דקי"ל שחט כלים של גוים אינן ב"י ומקומות יפה שחט מכין יש שחוטים על פניו ואוסר לפי' היכו ב"י לפי שחט שהוא בעין היכו כשנפג מעט לעת ' לבל שם הסכין מקומו יפה לעפ"י שהוא ב"י מותר שאין כח בחוש ביה"ש חלש להבליע לבל לא להפליט מה שבלוע בסכין (פר"ח): (יא) להייבו ע"י נעילה (שם): (יב) לפי' היכו ב"י ומקומו יפה (שם וב' ב"ח ומ"ך): (יג) ולי"ל הדחה כלל ומשם לדיידי דעדידי קיימים לאפוקי דם לא בלעי ושחוטים לבבר מן החי ליכא שהיכו כלבך ע"ש הסכין (שם ופ"ת ומ"ך וכ"ל הפרי): (יד) ולפיכו לא שחט רק ס"ל לאסור לכתחלה בו מח"כ כותח ע"י הדחה (שם ב' המחכוים): (טו) ולפי' דבריו חלוים כגון לבון וכיולא בו (שם) ולפי' שחט בו הרבה פעמים (שם): (טו) סיעד ולא שגי בקיטום בעלמא (שם בשם רמב"ם *): (יז) לו נעילה י פעמים שם

*) זה טעות הוא דהרמב"ם פ"ח ממ"א ז"ל דקיטום שגי ומולי לי"ל דלא כרמב"ם:

יורה דעה הלכות שחיטה י יא ‏ ‏ ‏

ו סמ"ג ומרדכי פ' כל הבשר סי' תתקנ"ו
ז רמב"ם פ"ח מה' מאכ"א
ח סמ"ג סמ"ק
* פי' מהכלי ומקלחו מן הכפיסה
ט גרי"ח סמ"ג

היה מוד בשבת מחחיב בנפשו ולוקה ביוה"כ שחיטתו כשרה (ר): ג ו אין שוחטין לתוך ימים ונהרות (ה) שלא יאמרו לשר של ים הוא שוחט ולא לתיך הכלים שלא יאמרו מקבל הדם לזרקו לע"ז ז ואם יש בכלי מים שאו אין הדם ראוי לזריקה אם הם צלולים לא ישחוט בו שלא יאמרו לצורה הנראית במים הוא שוחט (ו) אם הם עכורים מותר (ז) וכן אם יש בכלי עפר מותר לשחוט בתוכו: ד ח היה בספינה ואין לו בה מקום פנוי לשחוט (ח) יכול לשחוט ע"ג כלים (ט) והדם *שותת ויורד לתוך המים (יוד) ט או מוציא ידו חוץ לספינה ושוחט על דפנותיה והדם שותת ויורד לתוך המים ואינו חושש (יא):

אין

ראשי בשמים

סיקנור סכבר שמט לוב וילכוס ולא יבגים אלא שמט מלא מיעוט (כ"ל) מ"כ שמא לא יסמוט הכוב ולא יבע (סם בסם בס"י) ויקבול שסמט לוב ויאכל אלא בליקה (כ"ל): (ב) סם לאר בביא לי שסמעתי כהוגן (כ"מ מבבי ס"ך ופ"ח): (ג) וכך סים לו סחי סתילות מיקבי לבוקה וכן סבי כילות קלועים ליכס כלבוקה (ופ"ח פסק לסמוט לאוב כך לאל). מומב לסמוט לבחאלה לאוב הלבנה כסס"ל מאיכה יפה (פ"ח) · סם הבהמה בעוקוס מאיב והסומבו בעוקוס לפל ואלא יהו ושמט ולאב כוסה סקיב לעי (פ"ת בס"י ל' סק"י): (ד) לפ"י בעזיב ובפרסיל שאיכו נעשה מומב אלא מעמיעה לאשונה ולילך (פ"ח בס"י ב' סק"י ב' מוס' פ"ק למולין לף י"ל והכס"ל בת"ה לף י"ח הבית לכיס לבבי האוס' והכ"ן והג"ל וג"י בסם המפרשים · וכ"ם ס"כ וכ"כ הפביסה והלביסה ופי' לעת הכמ"ס כן ע"ם וכן פי' ע"ז ל' הטור וכן מסקנת רביו בב"י ופ"ת סי' ל' סק"ה מולק) ומיהו בין שונג בין מזיד דינו בא"ח סי' ס"י (פ"ח סם): (ה) לפי' הס עכורים (פ"ח ועי"ז ום"ך): (ו) כלומר לפל סל לורה (פ"ת בסם הכמ"ס בפי' המסנה): (ז) וה"ה לבועים (סם): (ח) כגון שלין מכימין לוחו מבבי הכפיסה (כ"ל): (ט) דהייבו שבוטל כלי לוך ומיבי מקלחו בכפיסה ומקלחו חוץ לכפיסה ושוחט על גביו (כך פי' ס"ך ופרישי ופ"ח דבבי הב"י וכ"ן וכ"י): (יוד) לביון שלישו שוחט בהיל לחוך המים אבי (סם): (יא) וכן מוחר לשחוט ע"ג לחוני הכלי שים לו חוך ללא מיחזי כמקבל דם לע"ז שלישו שוחט לחוכו (ס"ך ופ"ח בי' עור וכמ"ל וסמ"ג וסמ"ג וכ"כ מל' הכמ"ס) ולין מילוק בין שוחט בחוך הכפיסה לו בלחסה (סם) אבל לשחוט ע"ג לוגבי הכלי וכמ"ס יוכל לחוכו לשוב (ס"ך ללא כהפריסה ולבוש):

ולפ"

יב שלא לשחוט לתוך גומא וכו ב' סעיפים:

א א אין שוחטין לתוך גומא ג ואפי' בבית (א) ואם לא היה רוצה ללכלך ביתו בדם עושה מקום ג מדרון ד) חוץ לגומא ושוחט שם והדם שותת ויורד לגומא ובשוק לא יעשה כן (ב):

א מנחת חולין מ"מ וכדמוכח לה בגמ' שם
ג רמב"ם פ"ג מה"מ ומגיד"מ שם וכ"מ מדברי בעה"ע ג' בה"ג

ב י"א שאם שחט בגומא בשוק אסור לאכול משחיטתו עד
שיבדקו אחריו שמא אפיקורוס הוא וי"א שמותר בדיעבד וא"צ
*בדיקה (ד): סגס וצמן הזס שמין לכך עע"ס נכך יש להסיר
בליעבד (ס"ז ובמחיות סכ"ע ממלינגן) (ה):

יג בעלי חיים שאין צריכים שחיטה * ובו ו' סעיפים:

א בהמה נחיה ועוף טעונים שחיטה (א) דגים גוחגבים אין

מיתון

והכסנ"ח לימולים
מחרים וכ"כ הנ"י

*) לפילו כל דהו (עיין פר"ח):

ראשי בשמים

סימן יב (א) ולפי זה נקיה מעפר (פר"ח והיינו ד' רבי יצ"י ג' מוסיפות ומו"ג ומכלכי) לפי שנראה כמלקף שם הלם כדי לאכול עליו שכן דרך סוחרים (שם ועי"ז ומ"ך בשם רשב"ם): (ב) שמ"ל לנקות המוך ולפי ליכא כוחים (פר"ח) וכשמוחנו מיה ועוף הלריכים ניקוי יתן עפר תימוח וימלא הגומא עפר

ויסמוך (ב"י ג' מכלי ועיין פר"ת) : (ג) ונס שחיטה זו שחטה בגומא לקוכה (פ"ח) :
(ד) ומה שחטה סוף כשר (ב"י ג' לשצ"ל) : (ה) לפי' בשומטן לתוך הגומא ממש
ובשוק וכ"ש סגהו לעיל פי' ז"ל לפף מעיקר הדין שהו בדיעבד (פר"ח) והדיעם
ויע"ש מתיכים בפי' מ"ו לפף לכתחלה ובפרטיות :

סימן יג (א) בהמה דכי הבחמה ובקנק ומלמלך · ומיה מדכחיב בפסולי המוקדשים
לך כאשר יאכל את הצבי ואת האיל כן תאכלנו · מקיש לצבי ואיל
לפסולי המוקדשים שכתבו בשומן (כש"י) ומה פסולי המוקדשים בשחיטה לף לבי

ואיל בשחיטה · ועוף ודכתי׳ זאת תורת הבהמה והעוף ועוד יליף להו מדכי תפר
ילוד ליל מיס או עוף תפר יאכל ותפך לת דמו מלמד שתחיכת לס העוף כשחיכת
לס מיס (ג״י) ומיהו הל״מ סלין בחיטה בהמה חיס ועוף שוים · לבהמה ומיס לריך
שני קיומים לו רוב שנים · ועוף שגי בקיומן לחד לו רובו ולתמוכוס לקרל זאת
תורת הבהמה והעוף וכל כשם החיה הכומלת בחיס · העיל הכתוב עוף בין בשר
לבגיס ודכ״ל למעטו גלל שחיטה מ״ת שכבר הוקש לבהמה · למיינו בשני קיומי מ״ת שכבר
הוקש

ד מסנה סס דף ע"ל
ה סס נמס׳ וכ׳כמ״י וכדמפרש רב כהנא סס ע״ס מסכנתם הפוס׳
ו עובדא דממא נר לאכזו סס
ז מ״מ״ל דלכ״י סס וכלישכ׳ קמא הל״ם סס וכ״ג מדבכי הרשב״ל
* פ״ירוש שפרשתו כולה לחת ולינה מדוקה לו שיש בהמ סוס דבר תימס הגמ״ם
ח כ״ן לדבכי הגמו׳ שפוסקים בכ״מ כלי׳ בחל״ ט סס בעשנים
י סס בגמ׳ ד׳ ע״ס וכרבא דד׳ חיימים לאכזו בית דחמנא כ טוב ופשוט הוא ל מ״מ׳ דכ׳ ומכשיל סס לדבכי הלומד שמוסמין לזכע הלב

טעונין שחיטה (ב): הגה ומותר לאכלן מתים ולמחוך ממס לבד ולאכלו · לבד לאכול לאכלן חיים ממוס בל תעקלו (סג׳ מ״י ע״ל והגהות מרדכי): ב ד השוחט את הבהמה ונמצאת כשרה ומצא בה שבר בן שמונה בין חי בין מת או בן תשעה מת מותר באכילה ואינו טעון שחיטה (ג) ה ואם מצא בה בן ט׳ חי · אם הפרים ע״ג קרקע טעון שחיטה *) (ד) ו אבל שאר טרפות אינו אוסר אותו ואם לא הפרים ע״ג קרקע אינו טעון שחיטה (ה) ז ואם פרסותיו *קלוטות אעפ״י שהפרים ע״ג קרקע אינו טעון שחיטה ח ויש מגמגמין בדבר (ו). ג ט אם לא שחט האם לא קרעה ובן אם שחטה ונתנבלה בידו או נמצאת טריפה י אם העובר (הנמצא בה) בן תשעה חי טעון שחיטה (ז) לעצמו וניתר בה **) (ח) כ ואם הוא בן תשעה מת או בן שמנה אפילו חי הרי זה אסור (ט): הגה ונכסיו אין להתיר בוס ולא המעלה בבהמה סס הסס נתייפה (הגמ״י בשם סמ״ג) ולא מסכי לו סמיעת עלמו לחייפ״י סמא אינו בן תשעה (יור): ד ל בן ט׳ חי

שנמצא

*) ויתבאר לסקור מפני מלחית הענין (עס״י ס״ד ס״ח) · ודוקא הלך לבל עמד לא (זס״ד בשם כמה פוסקים):
**) דלבעמ״ס קיימים הכסידים בו תורת קיומי הסס סס נשחטה כרחוי וקיימי עלמו דלא גרע מעובד (קר״ת בשם רשב״ם):

ראשי בשמים

הוקם לדגים הם כילד הכשרו בשיון לחד־לו בדורו (לבוש) : (ב) דכי לח כל דגי הים ׳לקם להם ס״מ דבשרים בעלמא קני להו ומגדים דכי זלח תורת וכו׳ ולכל בשם הטולת על האדץ אלו מגדים ומדשכיר מגדים לחר דגים ס״מ דין מ׳ ים להם (שם) : (ג) ומפי׳ הים עם קולם שבשבת לחו (עקס״י י״ל) : (ד) מדבריהם ללמל לחו למילופי בשלר בהמה דעלמא (ב״י ס״ק פר״ם) וכל הטוקל בשלר שמיעות פוקל בו ומפילו בדיעבד (פר״ח ומ״ק בשם הרל״ם והרד״ן והרל״ח ום״ם וכ״ם כש״ל ום״ת וכ״ד הטוס׳ שלא מילקו וכ״ד בבי׳ כאן וכן בב״י שהביא לשון הרי״ן בשם לחרים שקובעים כן בלחרונם) ולריך לבדק על שמיעתו (פר״ח) : (ה) שמפני שהוא דבר מילום זוכרים שהוא בן פקועה ומ״ל שמיעה ולא לחו לשילופי בשלר בהמה (לבוש) : (ו) על פיסיו בו שכי חמשי דהייגו שלמו תרים קלוטה כעובו (ב״י) : (ז) מדלוכייתא : (ח) וכל שלר מריפות פוקל בו : (ט) שחשוב כמת ולא מהכי בים שמיעה (פר״ח) : (יור) מבל שם יעתין על תחלת ליל מ׳ ללילתו ניתר בשמיעת עלמו (פר״ח ום״ח)

שנמצא במעי שחיטה כשרה ונדל ובא על בהמה דעלמא והוליד ' אותו הולד *אין לו תקנה בשחיטה (יא) מ ואם בא על בת פקועה כיוצא בו הרי בנו ובן בנו ער סוף כל הדורות כמיהו (יב) וכולם צריכים שחיטה מדבריהם ואין הטרפות פוסל בהם (יג): ה ג השוחט את הבהמה ומצא בה דמות עוף אעפ"י שהוא עוף טהור ה"ז אסור באכילה (יד) לא הותר מן הנמצא בבהמה אלא מה שיש לו פרסה (טו): הגה וי"ל דלפי' פקותיו קלוטות (טז) רק שיהא דומה לבהמה שמיכה מין שם

* סמ"ק סלפון שמלך למו שמוט ומסטולך הוא ולין לן שהייט גדולה ועזו

מ כל"ן שם כ לשון הרמב"ם ויש המ"ל מהירושלמי דר' יוחנן שם פ"ט

ראשי בשמים

אבל שם נמלאת כשהיא כשר לפי הלילה להא לפי' בן מ' שחיטת למו ונעשכתו וכן שם למו את פקועה *) שלא היתה לריכה שחיטה לפי' נמלאת נרפא כיון שאין העובר נטען שחיטה כשר כל לפי הלילה (ש"ך ופ"מ) וכן שם היא נמליאות שלא היה לנקבה זכר כל משך חמשה מדשים שכי גם הלילה. בשחיטת עלמו (פ"ת): (יא) ומפקפ למוסמין לזרע האב כדלקי פ' י"ו (ב") והחלב לקור וכדלקי פ' י"ל ס"ס: (יב) ולפי' טולדו כלכך הכולדים רק שביהם יבואו ג"כ על בני מיכם כיולא בשם שהם בני פקועות או שהולדו מפקועות (פר"ח ומ"ך ושם"ל): (יג) וה"ה לילפא להיינו בהמה דעלמא שאף את פקועה ושולילה שהולד אין לו תקנה **) והטעם לכיון שנולד האב או אלל האם לא בעי שחיטה. הולד שהולד משם פלגי"הו דשיאים דילים הוו כשחוטים ותו לא מהני בי"ה שחיטה שאין לך שהייה גדולה ועזו (פר"ח ומ"ך שם לא נולד אלא נמלא בה הותר בשחיטת למו דלא בעי בני מאלך בני פקועות דעלמא וכ"ש האי דנולד אביו ג"כ הוה ליה כשחוטו (שו"ת ובשם ב"מ) ולפי' נמלא את (פ"ת) בן טי אי שנמלא בעוני טריפה כיון שלריך שחיטה לעלמו שם את על בהמה דעלמא והוליד ' הולד דיכו כשאר בהמות דעלמא (שו"ת): (יד) וכ"ש שם כולל כלעות עוף ' שהרי אינו מתקיים (שם): (טו) ולא בני מין שיש לו פרסה (ב"י בפי קדרת רנב"ם): (טז) כיון דהוי עוף לאוכל ***) וה"ה שם יש לו שתי פרסות (פר"ח ומ"ך): (יז) לעפ"י שלין לו פרסה ' ושם נמלא בה לעות בהמה לעפ"י שבגליה

כרגלי

*) ט"ש נפל שם ול"ל בת פקועות ' וכ"ה בפר"ח ושגגתה זרון ' ע"כ הגה"ה:

**) הלשון אינו מדוקדק וה"ל להגיה זה לעיל אחר תיבת כל הדורות כעוקו דשם פקועו ואי הוה הטעם קאי על לשון הר"ן ועל החידוש שכ' משם הפר"ח והש"ך ז"ל ' ע"כ הגי"ה:

***) בקי"ו ' הגי"ה אף שהדין נתן ליתא שכוונת רע"א להקל ולומר דלאו דוקא פרסות אלא ה"ה פרסה דהיינו קלוטות כתמוך וגמל כיון שבמיכה פרסה לאו נמיה בהגי"ה לעניין זה ' ע"כ הגי"ה:

ס נדפס כ"ד ובכ"ג ד"ו סיל הסמוע סמחוכם בחורם ומחייל לל חייל ולחגמליס סקנ"ס לעסם דבמעי לחו לסכור
ל מסכת חולין ס"ד ג מיחלל דכ"ג סם עסוס ובסר בסדם כיכיפך סילל חון למחילחו
ג מסקנת הגמרל סם
ד סם לליס' דמחנו בחערבל וכו' יוס' לל לימוחב הכ"ף
ה סם בגמרל

שים לו מרקס (יז) : ו ס השוחט את הבהמה ומצא בה בריה שיש לה ב' גבין וב' שדראות אסור (יח) :

יד דין עובר במעי בהמה ' ובו ד' סעיפים :

א ס המקשה לילד והוציא העובר את ראשו (א) אעפ"י שהחזירו הרי הוא כילוד ואינו ניתר בשחיטת אמו לפיכך אם הוא בן ח' חי או מת או בן ט' מת אסור ' ואם הוא בן ט' חי ניתר בשחיטת עצמו : ב ג הוציא ידו והחזירה (פי' קודם שמיטה) מה שיצא מן האבר לחוץ אסור (ב) אבל מה שנשאר ממנו בפנים ומקום חתך מותר (ג) לא החזירה קודם שחיטה גם מקום החתך אסור (ד) אבל מה שבפנים מותר אפי' הוא מיעוטו (ה) : הגה וכל זה לא מיירי אלא לענין שיהא ניתר בשחיטת אמו כשאר עובר הנמלא בה (ו) אבל אם ילדה לוחה הבהמה לח"ב (ז) גם אסור אלא ודוקא שהחזיר קודם שחיטת עלמו ומיד הכל (כך העלה הב"י וכלבו בשם י"מ) (ח) : ג ס אם יצא רוב העובר הרי הוא כילוד ואם יצא חציו ברוב אבר (ט) או שיצא רובו במיעוט אבר הרי

ס נדפס כ"ד ובכ"ג ד"ו סיל הסמוע סמחוכם בחורם ומחייל לל חייל ולחגמליס סקנ"ס לעסם דבמעי לחו לסכור
ל מסכת חולין ס"ד ג מיחלל דכ"ג סם עסוס ובסר בסדם כיכיפך סילל חון למחילחו
ג מסקנת הגמרל סם
ד סם לליס' דמחנו בחערבל וכו' יוס' לל לימוחב הכ"ף
ה סם בגמרל

ראשי בשמים

כנגלי יוכם לו מחין לה לגלים כלל מוחרים בחכילה (סם) : (יח) מזוסי הסמוע המחוכם בחורם הסמוע :

סימן יד (א) לו כוב בלחמו (הסמוח המחכוכים) ופ"ת כ' לוקל בלחמו שלימה : (ב) שחמר ובסר בשדם נריפה לל מחכלו כיון שילל החבר חון למחילחו דהיינו הרחם נחסר (סם) : (ג) ומסוס שלל ילל חון למחילחו ולקיבן ביס כל בבהמה מחכלו (פ"ח) : (ד) לכיך להניח ממה שבפנים לכל המילון ולמחכו ממקוס החתך הבדלת המילון והבניתי לחסול ומפני חסוף עומד על שהת הרחם ולל קיבן בבהמה לללו בחוכה היל (רס"י) : (ה) של חבר (פ"ח) : (ו) דכיון שילל חון למחילחו לין בחיעות לחו ומעחרתו וגם ביחי עלמו כשחוטים לחו כיון שבחי לחו הועילו לו לשאר העובד להתירו בחכילה ולחסול ממוס מ"ח שהרי לין לו מקנה בשחיטה (שם) : (ז) לו בן יר בי שמלחת לחו טריפה שם (ועש"י י"ג ס"ג) : (ח) ולוקל ילדתו קודם שחיטה שכל לשאר בחיטה לפי' ילדתו דכך בית הרחם לחסול (ס"ך וכ"מ בעור וב"י וכ"כ ב"ח ועיין בבה"ט סק"ו) : (ט) כגון שילל רוב ילו

הרי הוא כילוד (יוד) : ד ז הוציא אבר אחד והחזירו וחזר והוציא אבר אחר והחזירו עד שהשלים לרוב ' המיעוט שלא יצא מותר (יא) ח ואם חתך כל אבר ואבר בשעה שהוציא אותו גם המיעוט שנשאר בפנים אסור (יב) : ה עובר שהוציא אבר ונאסר האבר ט ואח"כ נשחטה האם והוציאו העובר והרי היא נקבה י החלב שלה אסור לשתותו הואיל והוא בא מכלל האיברים ויש בו אבר אחד אסור וה"ז כחלב טרפה שנתערב בחלב כשרה (יג) : ו כ המושיט ידו למעי בהמה וחתך מן הטחול ומן הכליות וכיוצא בהן והניח החתיכות בתוך מעיה ואח"כ שחטה הרי אותן החתיכות אסורות משום אבר מן החי ואף על פי שהוא בתוך מעיה ' אבל אם חתך

מן

ז סם נעי"ש לחמו' ונלח"ל ולא נפסקה ולק"לא

ח סם נעי"ש לחמו' ולחומרא רסנ"ל וכרמ"ם

ט ג"י ולאפוקי סם קרוסם ליתמו כסמ' לחמו דסמיטם עלמו מהני להתיר לוחו אבל וכן יש לפקפק דברי הרענב"ס נפ"ם מהמ"ל וכמ"ל דמ"ל ק"ל

י נעי"ש סם סם סחזיקה ולח"כ כולל ופ' דס"י דה"ס סם נסמטה לחמו וסולילוקו ולא לישפסיטא ולחומרא כ מסנה סם

ראשי בשמים

וכשנתערב מה שילא מן העובר ליכו חלא חליו ולי נעיל מיעוט היל שנחתך נפנים לחבר כוב היל שילא הוי כוב (עוב) ואם הוא בן ח' בין מי בין מת או בן ט' מת מקפק דסמע הו"ל כילוד לחקור כולו ואם הוא בן ט' מי · אם לחו עוכיפה שמיעת עלמו מתיר הכל · ואם נעלחה כשהיה מה שילא למוץ לחקור מפוש לישוב שלא דסמע ליכו כילוד לבל מה שנחתך נפנים מותר ממ"ב · אם הוא כילוד לפני כולו כיתר נשמיעת עלמו · ואם ליכו כילוד מה שנפנים שני נשמיעת לחו (ס"ך ופ"ח) : (יוד) ממם ואין לוומרים נעיל מיעוט לבר שילא לחבר כוב העובר שנפנים חלא מעילין לותו לחבר כוב העובר שילא (עוב) ול"ב מתיר הכל נשמיעת עלמו (פ"ח) ומיכא דהיל בן ט' מת או בן ח' מי הני כולו לחקור (ס"ך) : (יא) נשמיעת לחו (סק' הפו') ואם הוא בן ח' מי שמיעת עלמו מתיר הכל (פכ"ח וס"ך ובסג"ה מ"ב) : (יב) מקפק דלילמא נעיכן כוכח נבת ח' ולילא או לא ולחומרא ומיהו לי הוי בן ט' מי ואין לחו עוכפה (ל"ל ואיהו עיפפה וכ"ב בפ"ח ופ"ת ז"ת) מה שנחתך נפנים שני ממ"ב דלי הוי כילוד ניחר נשמיעת עלמו ואי לא הוי כילוד ניחר מבל הבהמה תחלבו (פכ"ח) ומיכא דהוליל לבר שנעוכפת בו לחקוה נשמיעת עלמה לבל נשמיעת האם מוחרת מידי דהוה לחתח · ולא לחכיכן כיון שילא לבר שנעוכפת בו חציב כלוב (פכ"ח) : (יג) ואם היה עסיס נבהמה נשבר וגידים ועלמות כנגד החבר לחקור כל החלב מותר (פכ"ח נשם ב"ח ות"ח ועט"ז ומ"ך) · בן פקועה שהולילה לבר למון שנחתך מפוש יולא מע"ג לחזל לבן פקועה לכוותיה שים בו מוי לחקור

(יד) מן העובר שבמעיה ולא הוציאו ואח"כ שחטה הרי חתיכת העובר או איברו מותר הואיל ולא יצא: הגה ואם שחט עובר במעי אמו (טו) לא מיקרי שחיטה (טז) (בעיא פ' בהמה המקשה ולא לישחיטע):

טן שלא לשחוט בהמה ער יום שמיני ללידתה • ובו ג' סעיפים:

א אפרוח כל זמן שלא יצא לאויר העולם אסור (א) ולאחר שיצא לאויר העולם מיתר מיד *) (ב): ב בהמה שילדה אם ידוע שכבר לו חדשיו דהיינו ט' חדשים לנקבה וחמשה לדכר מותר מיד ביום שנולד ולא ג חיישינן שמא *נתרסקו (פי' נכתשו ונכתתו

ל בריימא פולין ד' ס"ד וכילה ו' וכמ"ק הכי"ף והרמב"ם בפ"י מהלכות מ"א והסמ"ג ל' סק"ת ב בריימא שנת קל"ו וכרמב"ג ג מיגו' דלא נחנן פולין כ"א

*) ודוקא כשיצאו מאליהם • אבל אם סיבב הכילה והוליאו לו קייב כילתו אע"ג שסגיע זמנו לצאת אסור דהו"ל כשפק נפל דבהמה עד שיגדל כשאר עופות ב"ק (זח"ד בסס ס"ח וכו"פ) וכ"כ הפר"ת דכל שלא יצא לאויר העולם וזה לא ושובר מקשוריו ומנכפהו חייסינן לנפל ואסור מדאוריימא עש"ב:

ראשי בשמים

יולא הולד כשר (סס): (יד) אפי' מלב (פרישה): (טו) וילא אחר שמיעתו קודם שמיעת אמו (פר"ח): (טו) ואפי' בן נ' שי שמיעתו לקוסם ומפקח דסמא לא אסור ליה הך שמיעה • אבל אם נשחר סס עד לאחר שמיעת הסס שמיעת אמו מותר (סס) ואפ' לא אמרי' טעמא דלא מיקרי שמיעת מקום הלילה וכדאיתא בפ"י כ"ד סק"ח • היינו מקום דהסס המגולית מקום על הסכין ועל הגולל לגמרי ומפל"ב הכא (פר"ח):

סימן טו (א). ומדכתב גמ' מקום שחץ הסוכן סמס בתוך קליפתו מיקרי שחילה על האחץ (לבוש): (ב) ואפי' לא נתפתחו עיניו (רמב"ם פ"ג מהמ"א וב"י בסס

שושנת המלך

ג עגל שאינו ידוע אם כלו לו חדשיו א"ל יברוק בא' מד' סימנים אלו אם יש בו א' מהן כומכין עליו ושוחטין אותו רבינו האיסורא הרבנן הוא כמבינן אמקולין ועור דאית ביה ס"ס • ספק אי הלכה כמ"ד להתיר בכל' א' • ואת"ל הלא • דלמא הלכה כמ"ר רמותר ביום שנולד ובן המנהג לחקל ואלו הן הד' סימנים • שינים שגדלו • וקרנים חוקים • וטבור שנפל • וראש הגויה לבן ולא ארום (ק"ג סי' ל"ו):

ונכתמו) איבריו מחבלי לידה (נ) ד ואם אין ידוע שכלו לו חדשיו אסור משום ספק נפל עד תחלת *ליל שמיני **) (ד) : ג ה אין סומכין על גוי בנדיים קטנים הנקחים ממנו ואומר שהם בני שמונה ימים (ה) :

מז דין אותו ואת בנו ' ובו י"ב סעיפים :

א ו אסור לשחוט אותו ואת בנו ביום אחד ' ל"ש האם ואח"כ הבן או הבת ' ל"ש הבן או הבת ואח"כ האם (א) : ב איסור אותו ואת בנו נוהג בנקבות שזה בנה וראי' ג ואם נודע וראי' שזה אביו ' אין שוחטין שניהם ביום אחד ' ואם שחט אינו לוקה

*) ולא נעיין ז' ימים מעל"ע (פתחי תשובה וזת"ד דלא כפמ"ג) :

ראשי בשמים

בסם רוב הפוסקי) : (נ) ולפי' נמוקסה לילד ולכן ביעותא נמי שליכו יכול לעמוד מותר (ב"י ופ"ח וכ"ם הפוסקי) גם אין לחוש דלעת נפל מצית הרחם לחזק נפילה מלא מ"ט ובעת הלידה הבהמה כורעת לילד (ע"ז) : (ד) לכיון שהותר לגבוה לכתיב ומיום השמיני יהלה כ"ם להדיוט (לבוש) : (ה) דכל שאינו מוסמים שליכו בן מ' מחמת קטנותן לא ילחנו מידי ספק בחמירת הגוי וכ"ם בנמוקים זה שהוא לומר להסמיך מקחו (כסב"ח ס' רמ"ג) ולפי' מוסל"ת (ס"ך) ומשמע מדברי הכסב"ח לכל שאין חסם שליכו בן מ' כגון שכיכר שלא נולד לימים מועטים קני בחמירת הגוי ולעל"ן לפי שים חסם שיאמר להסמיך מקחו מותר להוי ס"ם ספק כלו ולפ"ל לא כלו שמע בן מ' הוא ' ולפ"ג להוי דסיל"מ וכדי הכסב"ח ופוסקים המתירים דסמיל"מ ועיין פר"ח ס' ס"ע סק"מ ומ"ך סי' ק"י ק"ק כ"ו ולמ"ש סי' רכ"ג ק"ג ל' הכמ"ם ' ומדברי הכמ"ם משמע למייבי לפי' דלחוכייתא ע"ם כלל מ' סק"י מ' ' וכל שגדלו שיכיה בילוע שעבדו עליה ז' ימים שלימים (הריק"ם) וכל שאין קניה רכיש שיכול לתחוב בהן הלסוקן מלא שהם קשים ומדולדים בילוע שעבדו עליה ז' ימים (פר"ח) ולמעשה לריך בשני שימנים מלו (שם) :

סימן טז (א) לכתיב לא השחטו הכי כתן שניש ' ופיבמ"י הזהיר לא שניהם בין שחט הבן בין שחט האם ' ולא משכחת שניש עושים עניהה אחת אלא בגי בהמות ' הא כילד ' בת ואם ובת ' לחי אם ובני בניה ל"ל קרא פשיטא מה לי מ' מה לי שניש ' לכי היכי לעמוייב מהאי מוחאי : ולפי בפרה ובתה ובת בתה פשיטא תרוייהו לא"ב כיתנו ' אלא ע"כ בת' קומט פרה והשני קומט קומה

והג'

לוקה שהרבר ספק אם נוהג בוכרים או אינו נוהג (ב) ג עבר ושחט אותו ואת בנו ביום אחד מותר לאכלן ד ויש מי שאוסר (בו ביום לאכול המהרון) (הגמ"ם והכ"ן) (נ) : ד ס יום אחד האמור באותו ואת בנו היום הולך אחר הלילה ו כיצד ' הרי ששחט ראשון בתחלת ליל רביעי לא ישחוט השני עד תחלת ליל ה' ואם שחט הראשון בסוף יום רביעי קודם ביה"ש שוחט השני בתחלת ליל ה' ואם שחט הראשון בין השמשות של ליל ה' לא ישחוט השני עד ליל ששי ' ואם שחט ביום ה' אינו לוקה (ד) : ה ז אם כרוך אחריה חוקה שהיא אמו (ה) (לגל מן הספק אין מופקין (טור) (ו) : ו ח הלוקח בהמה אינו חושש שמא נשחטה אמה או בנה היום (ז) ט אבל על המוכר להזהיר הלוקח ולהודיעו אם שחט האם או הבן היום או אם מכרה לאחר לשחטה היום (ח) י ואם הוא באחד מן ארבעה ומנים שדרך שכל מי שקונה בהמה ששוחטה מיד והם ערב פסח וערב עצרת וערב ר"ה וערב י"ט האחרון של חג צריך להודיעו שמכר היום האם או הבת ' ואם לא הודיעו שוחט ואינו חושש בין קנה מישראל כ בין קנה מגוי ' ואם נודע לו אח"כ שנשחטה אמה או בתה היום הוי ל מקח טעות מ ודוקא שמכר שנים ביום אחד ' אבל אם מכר האם או הבת ביום שלפניו א"צ להודיעו ' ואם מכר האם לחתן והבת לכלה אפי' אם מוכר בשני ימים צריך להודיעו שודאי שניהם שוחטין ביום א' (ט) נ שנים שלקחו אותו

ג טור ד' רמב"ם ומסמעות המסכת ד סם נסם נה"נ מהטע' סכ' הרמ"ם הכ"ן וכניכו יכוסם ה מסנה סם ו ל' הרמב"ם סם ז טור ממסמעות הגמרא סם וכ"כ רמב"ם ח בניימת סם ט מסנה סם י מסנה סם כ"ג כ הגמ"ם סם וכ"כ הרמב"ם נמיומין ל הרמב"ן ולזה הם' רמ"ם ורמב"ם ורי"ן מ סם נמסנה כ"ג כ' יהוסף ופ"כ"י סם

סם נמסנה כ"ג

ראשי בשמים

ומג' נסם וקמ"ל למכנו ומומו כמי מיב לסייגו הנ' (ע"ז) : (ב) למפקפק לן לי מופקין לזרע הסג סם לגו ולין מלקין מפקפק : (נ) לפי' נמוגג ולמחרים מומר (פ"ח ופ"ך) : (ד) דניה"ם קפק יום קפק ליל ולין לוקין על הספק (פ"ח) : (ה) לענין ליקוי (סם) : (ו) לפי' לליקוי לפי' הוא דומה ממש נמומר הסם לו נמסר כיוניה שבגוף (ס"ך ופ"ח וכמ"ל) : (ז) ומ"ל למחול זה מחר מצעה (פ"ח נסם כמב"ל וכ"ן) ומפי' נל' זמנים (לגומ) : (ח) ומפי' נמסר היומים סלא נל' זמנים שלא סמם לא הודיעו לא הוי מקח טעות (ג"י ופ"ח) : (ט) ולפ סמן קומנים יום לו יוני"ם

אותו ואת בנו ביום א' הלוקח תחלה ישחוט ולא השני ' בר"א כשלקחו שניהם מאדם אחד שמיד כשמכר לראשון לא היה יכול לשחוט את שנשאר בידו שהלוקח לקח ע"מ לשחוט מיד (ולכן גם הלוקח ממנו מסוך למסוך שלא יכול למכור לו רק זכות שבידו) (טור) ס אבל אם לקחום משנים שניהם שוים וכל מי שישחוט תחלה זריז (יור) ונשכר (יא): ז ע אין איסור אותו ואת בנו אלא בבהמה טהורה בלבד שנא' ושור או שה אותו ואת בנו לא תשחטו ביום אחד (יב) ונוהג בכלאים הבא ממין בשב וממין עז: ח פ צבי שבא על עז וילדה ושחט העז ובנה לוקה ' אבל העז שבא על הצביה ל אסור לשחוט אותה ואת בנה ' ואם שחט אינו לוקה ' ק היתה בת הצביה הואת נקבה וילדה בן ושחט את הנקבה בת הצביה ואת בנה לוקה: ט ר אין איסור אותו ואת בנו אלא בשחיטה בלבד שנא' לא תשחטו (יג) אבל אם ניחר (פי' ענין הכאיכה הוא שמוחג את הסכין בכאיביו ומותך) הראשון או נתנבל בידו מותר לשחוט השני (יד) ס לפ"ב חש"ו ששחטו את הראשון בינם לבין עצמם מותר לשחוט השני אחריהם לפי שרוב מעשיהם מקולקלים: הגה ומס מחכים לוחים שמומטים כלאוי מסוך למסוך למחכים (טור): יוד ת מותר לשחוט את המעוברת עובר ירך אמו הוא ט ואם יצא העובר חי אהר שחיטת אמו והפרים ע"ג קרקע אין שוחטין אותו

ס הכ"מ סס ע בריי"מ סס פ מ"מ' דיכ מסלמ סס ע"ט דסה למיל כמוכ"מ וכמ כל דסו ג ל' כרמב"ס סס פ"ג ומביאו הטור וכ' שכלפי שמוחר לכתחלה וכן מוכ עליו בסב"ח בתידו' וכמ"ס וקיים סס מ' סה ומפי' בני מוכ' כמוכ' מילקל ניכי לקי ומ' סה מוכ' כמוכ ולא בני ליסורא מכ"ל והא דמתני' בתייס בהא מן הבניס ולא יסו' ע"כ לרייכין מט לפרס בתייס הבא על הבניס וילדה בת ובת ילדה בן כדלסוקימת' בריים' בעכ"ל

ק וכ"ס ג"כ ברמב"ס סס וסוא תיומה דהא ק"ל כרבנן דמכללא לסו' מי מוסגי' לזיבו סא כמ"ס סרמב"ס סס דין י"ח וכביאו הב"י בעי ס"בועיוד כמב הרמב"ס פ"ט מהלכות כלאים בכיולא בזה לוקה וקיים סס סכ"מ דיוחר טוב לגרום

ל יש לוקה. ר מגמה סס פ"ל. ש מגמה סס פ"ו וכל"מ סס בגמרא. ת רמב"ס סס פ"ג מה"ש ס סס מהמוקפחת סס וכמכמים

ראשי בשמים

יומיים קודם (פכ"ח): (יוד) לולא עבד עבידה: (יא) שמוכל בשר (נמ): (יב) ועזים כמי בכלל סס לכתיב סס כבדים וסס עזים (פכ"ח) וכוסג כמי בכל מין כיולא מהבהמה ולפי' מין סיא לו מין עוף כל שאינו בהמה יש בו דין לו"ב (פכ"ח וקכ"ס) לעש"י שהעוף לסוך בלכילה כמ"ש ק' י"ב ק"ס: (יג) ולפי' כולא עכיפה לו שמחט לולכילת גויס לו לכסוסה ולולכילת כלבים (פכ"ח): (יד) וסס כהנבל מדכך המומלח לו הסקר כגון שמלאת הסכין פגומה לאחר שחיטה וכיולא בזה אין לשחוט הסס

אותו ביום אחר ואם שחט אינו לוקה (טו) : יא נגעי שמבר שתי בהמות ואח"כ אמר מסיח לפי תומו שהן אותו ואת בנו אינו נאמן במה שאמר לאחר שמכרם ויצאו מתחת ידו ומיהו אי מהימן ליה אסור (טז) : יב ג בהמה שנשחטה אמה או בתה היום ונתערבה באחרות וצריך לשחוט מהם היום ביצר תקנתו נכבשינהו רניידי ממקום קביעותן ויקח אחת מהן וישחוט רכל דפריש מרובא פריש ושנים הנותרים אסור לשחטם היום :

יז השוחט בהמה מסוכנת למות * ובו ג' סעיפים :

א השוחט את הבריאה ולא פרכסה (פי' שלא כהוגעגעה) ה"ז מותרת אבל המסוכנת ו והיא כל שמעמידין אותה (בגעגה או בעקל) (כלומר בשם הרמב"ן) ואינה עומדת אעפ"י שהיא אוכלת מאכל בריאות ז שחטה ולא פרכסה כלל ה"ז נבילה ולוקין עליה (א) ואם פרכסה הרי זו מותרת ח וצריך שיהא הפרכום (ב) בסוף השחיטה (ג) אבל בתחלתה אינו מועיל * כיצר הוא הפרכום ט בבהמה דקה ובחיה נסה ודקה בין שפשטה ירה והחזירה או שפשטה רגלה אעפ"י שלא החזירה או שכפפה רגלה בלבר ה"ז פרכום ומותרת (ד) אבל אם פשטה ירה ולא החזירה ה"ז אסורה שאין זו אלא הוצאת נפש בלבר * ובבהמה גסה אחר היד ואחר הרגל בין שפשטה ולא כפפה בין כפפה ולא פשטה ה"ז פרכום ומותרת * ואם לא פשטה לא יד ולא רגל ולא בכפה כלל ה"ז נבילה * ובעוף אפי' לא רפרף (פי' מענין כהרף עין

ג רמב"ן בתשובה
ג הרא"ש בפסקיו
סם נסם נמ"ג

ו כרב יהודה ז"ל
מולין ל"ז
ז ל' רמב"ם פ"ד
מה"מ ומשנה סם
וכתבניס
ח סם בגמרא ל"ה
כרבה הרי"ף וסי"ם
ט בריטב"א סם
ו ניימרא דר' זירא
ל"ל ע"ז ד' ט"ז
ו סם בגרי"ז ע"ם
הסעי' ולמר רב
סם דהלכתא מכי
וכ' הנ"י בפסקיו
והרא"ם כ"כ וכ"כ
העור וה"ם בפ"ד
מה"ם ג' הלמב"ם
וכמב"ם פסקו כתמם
משנה דכשהם בזנבה
מהני נוני בבהמה
ודיה בין דקה בין
בסה ולין כן דעת
הרמב"ם וכ' הט"ז
שנהלם דהסיומך על
כל הני לא הפסיד
וכ"כ הם"ל סם
בפסקיו ומעיו הרב
מהר"י בנ"ם

ראשי בשמים

הסם לו הבן לחכיו (פרי"ח ובסם רמב"ם פי"ג) : (טו) שמין נעזון שחיטה של מהבכן מפני מהלית העין (פרי"ח) : (טז) ולפי' ליכו מקל"ח (סם) :

סימן יז (א) שבידוע שבשעתה נעולה היתה קודם לכן וכל שמעמידין לותה בידים אין מוליאין לותה מחזקת מקוכחת (פרי"ח) : (ב) דהייכו סיעור המפריק מהפרכום (פ"ח) : (ג) דהייכו גמר שחיטת רוב הסימנים (פרי"ח והביא לשום הרבה לזה ע"ם וכ"ל רמ"י וסכ"ם הם"ל וח"ח) : (ד) ופרי"ח מסק לשפי' בכפפה ירה לבד

עוקר

עין) אלא בעינו (ה) ולא כשכש (פי' נענע) אלא כונבו הרי זה פרכוס (ו): כ ז השוחט את המסוכנת כלילה ולא ידע אם פרכסה ה"ז ספק נבלה ואסורה (ז): ג ח גדולי החכמים לא היו אוכלים מבהמה שממהרין ושוחטין אותה כדי שלא תמות ואע"פ שפרכסה בסוף השחיטה ' ודבר זה אין כו איסור אלא כל הרוצה להחמיר על עצמו כדבר זה ה"ז משובח:

יח דין בדיקת הסכין ופגימותיו ' ובו כ' סעיפים:

א ט השוחט בסכין ברוקה ונמצאת פגומה (פי' מן הלל) (ד"ע) הרי זו נבילה (א) י אפי' ננע בעצם המפרקת אין תולין בו שנפגם אחר שחיטה אלא חיישינן שמא בעור נפגם ונמצא שחט בסכין פגומה (ב) ואפי' בעוף (ג): כ ג שיעור הפגימה כל שהו ד ובלבד *שתאגור בה כל שהו אפי' חוט השערה (ד):

צריך

ז סם ממסנה וכתב ה רמב"ם סם מקל לומר ימזקקל נכלם וטריפה וכ' סם בגמרא

ט מסקנת הגמרא מולין ' וכ"כ הוע ב ונסמעות הגמרא סם ג טור ' רמב"ם פ"ל מה"מ וכתב רסב"ל בה"מ סב"ד הרי"ף וכ"כ הר"ן ד סם ' הרסב"ל וכ"כ הר"ן . * נ' מגרס נקיון לחתם סמוכים הטו הסערה בין שני עוקיים והוא פמות ממגירת לפורן

ראשי בשמים

מוחל וכדעת הרמב"ם ורי"ן ום"פ ' (וגם דעת הרי"ף והרא"ש כן וכ"פ ס"ך וכ"פ רמ"ל וב"מ): (ה) וכ"פ פר"ח: (ו) וכן כתכום זכ"ז בגמרא ומהני (כן פי' המחכוכים בסם הרא"ש והמ"ן והרמב"ם ום"פ וכ"ל המרמב"ם כן). וכן סם הטילה לעי ומתרזת למחוק לו לועקת וקולה חזק (עוי והרמב"ם בה"ה) וכן כתכום בחזקה קגי (הרמב"ם בה"ה קף כ"ט וכ"פ פר"ח): (ז) ומפי' מלא למחר כותלי בי"ם (להיינו ונקוס מחך שמיעה) מלוכלך בדם (ב"י ופר"ח וס"ך ולבוש):

סימן יח (א) ולא למלי' כיון שפוף נון הלל בי"ם ניכוור רוזם (ג"ל והרא"ש עס"ט): (ב) מסום דבהמה בחייה בחזקת ליקוי למ"ם עומדת עד שיודע לך בהמה בסמתה: (ג) לחיכא תמתי לטיבותא שעוכו כך ובגע ג"כ בעלם המפרקת לפ"ם חיישינן שמא בעור בפגימה (כ"פ המחכור): (ד) כ"ל הכי"ף והרא"ש והרמב"ם והרסב"ל והר"ן וס"פ לשקול בפגימה כל שהו וכדבדי רבינו המחבר (פר"ח) ומאי למלכינן בדיקה מעופרת (כל"ל וע"ש בפר"ח) ליכו מסום לבעינן פגימת מגירת לפורן מלא מסום שהלפורן מרגיש לפי' פגימה קטנה בכ"ם וזהו הפירוש העיקר לחגירת לפורן (פר"ח) ודייק לומר חוט השערה שהיה לי לומר בשערה ללמד שלהיות שהשערות מתחלקות לג' חלקים דהייכו שני חוטים הפגימה פוקלת לפילו

לינם

ה מימ' דלכ מסדל סס י"ז
ו מעובדל דקמיס דלכל כל מניכל סס י"ס
ז בריימל סס י' וכדמפסק כ"ל ולכל סס בנוגל
ח מלכי ג' הכי"ק
ט בריימל סס
י בניל סס מלכ מסי ופסקס להיפר
כ מימ' דלכל סס
ל מימ' דלכל סס י"ז

ג ח צריך לבדוק הסכין קודם שחיטה (ה) ואם לא בדק לא ישחוט ואם עבר ולא בדקו תחלה ואחר כך בדקו ומצאו יפה שחיטתו כשרה: ד ז סכין שתיבדק בהולכה ולא הרגיש שיש בה פגם וכשהחזיר אותה בהובאה הרגיש שיש בה פגם (ו) ווהי הנק' מבוכסכת (ז) אם שחט בה דרך הולכה ולא הביא שחיטתו כשרה ואם הביא (ח) שחיטתו פסולה ט וה"מ כשהרגיש בה קודם שחיטה ' אבל אם מצא סכינו יפה קודם שחיטה ואחר שחיטה מצא בה פגימה מסובכסכת ואמר בריא לי שלא עשיתי אלא הולכה לבד שחיטתו פסולה*) (ט): ה י סכין שיש בה פגימות הרבה**) (יוד) אפי' כולן מסובכסכות אפי' שחט בה בדיעבד פסולה ' דמתוך שפגימותיה מרובות חיישינן שמא השיב ידו מעט ולא הרגיש: ו י סכין חדה שהושחזה והרי אינה חלקה אלא מגעתה כמגע ראש השכולת שהוא מסתבך באצבע הואיל ואין בה פגם (יא) שוחטין בה הגה ואין לנו כוסגים לסמוט סם לפי סמין לנו בקיאים בדבר (מגוד): ז כ סכין שפיה חלק ואינה חדה ' הואיל ואין בה פגם שוחטין בה ואעפ"י שהוליך והביא בה כל היום (יב) עד ששחטה שחיטתו בשרה (וע"ל סי' כ"ג ק"ל בבסמה כה"ג לפעמים נוקפה ועומ"ס): ח ל סכין שהיא עולה

*) וכסרחוכו עדיס בדקוק סלא הניח כלל וגם היתה הפגימה לגד מעלה בסכין בסרחקה סרי (ז"ת בסס פר"ס):
**) זהו סנקרא מגל קליר (ס"ן):

ראשי בשמים

לינה אלא כחוט ש' (ג"ל): (ה) ואין לקמוך על מה שילמה לבדוק לאר שחיטה לגמוי משחלי ואכיל בלא בדיקה (ב"י): (ו) שאין לפגימה אלא מסכסכת הסכין ובשבר ולטון הוחלק בשחזות (עוד וב"י): (ז) שליכה חוגרת אלא מסכסכת הסכין ובשבר ולטון ככסוך כמו וקכסכתי מלכים במלכים (ב"י): (ח) אפי' לא הוליך (עכ"ח): (ט) לכל מלתא לא כמיא עליה לחיים עציד ולאו מלעתיה (עיין עכ"ח): (יוד) מג' ומעלה מפחיכים (ס"ח): (יא) שכבגס בלסוכן (ס"ח קק"ג): (יב) ומייכי שמותך בכל בעס מיעוט שאין בו שסייה שאם אינו חותך אלא לפעמים שחיטתו פסולה (עכ"ח):

עולה ויורדת כנחש *) (יג) ואין בה פנם שוחטים בה לבתחלה: טז בדיקת הסכין צריבה *אבשרא ואטופרא ואתלת רוחתא * דהיינו שמוליכה ומביאה על בשר אצבעו (יד) ואח"כ מוליכה ומביאה על צפרנו (טו) משלש רוחותיה שהם פיה וב' צדדיה כדי שלא יהיה בה פנם כלל (יג) ויבדוק לאט ובכוונת הלב שלא יפנה לבו לדברים אחרים *) יוצריך לשנות הצפורן אחר קצת בדיקתה שמא נפגם הצפירן בחודו של סכין ואולי יש פגימה בצדדין שלא ירגיש בה לפי שעוברת בתוך פגימת הצפורן (יז): הגה ולא יבדוק עכי לפני הסכין בימ מלא כל מ' בפע"ל

*) סכסהות הולך על גחונו מגביה לשמו מלפניו ומדרתו מעוקעת וזכנו גדות ודיניקן כמו גומת כמו כן הסכין (כ"מ פ"ל):

**) וכם' מכתב מליהו כתי שלא יבדוק הסכין בפעם שהיד קר ומלוכן מי חם מאד ' מי שהיד טופת הן מחמת מעקה מי זיעה מפי' טופח שלא ע"מ להטפיח כי בדוק ומטפח שכבל שלה לא יבגים ' גם בעת שהחום מכאיב בעולם לא יעמוד במן לבדוק כי החום קשה לזה ' גם יקנח הסכין שלא יהיה בו חום למלומית (ס"ת סי' ח"י קל"ה) ' אם לא בדק החוד ולא הלבדין ומאבד הסכין מפי' שאט בה בחמות ועופות לבות כשרות (ז"ת בשם בה"ט ב' רעם"ל) והשפ"ד בשמעתת דמק זה ועכיק להחמיר ע"ם (זת"ד בקי"ב):

ראשי בישמים

(יג) כגון שכפגמה פנם גדול והוחלקו העוקלים בשחזת וכני הסכין כמוך עם (ב"י בשם רם"י) ומוחך גם בכמוך (טכ"ח) ולי ל"ע דמאי ניחוש עם ליכו מוחך אם לא להי"ל בפי' כ"ג ס"ב ומפילו שכים וג' עולה ויוכלת (ס"ך וע"ז ופכ"ח): (יד) כגל הושט שהוא רך (ב"י): (טו) כנגד הקנה שהוא קשה (שם): (טז) ולא מאני בי"ם מיהוח כוח לענין פגימה שהיא בלידי הסכין (הרל"ם) *) ובדיקת לעופות עיקר כשודע ומאי מעום דשחיט מכלל (כלומר היא בחה למחוך בשר ' רם"י) בשחט בדיק לא ס"ע שלריך ללחלח את הלפורן בשעה כוך כמו שהשיחים הם מלוחלחים בחי הבהמה לעפ"י שהלפורן מרגיש הפגימה יותר בלי כוך (ריק"ם ופכ"ח וג"ל) וים לרחוץ הסכין קודם בדיקה כי לעתים שהדם נקרש תוך הפגימה (פרישה ג' רלב"ד ג' רלב"ח) ואם יהיה חולה בשעה כוך ויקנח בידו קבי וכ"ם לפי מה שנהגו העולמים לקנח הסכין בין שחיטה ושחיטה בשעה הבהמה תכף לשחיטה ועליין הדם לא בשעה כוך קבי (ככ"ל) ולפ"ז לפי' בעופות עוד לקנח: (יז) ועכשיו נהגו להוליך הלכבע

על

*) ליסומים שיש בסכינין שהם דמוקים נון החוד אין בהם שום חסם (פר"ח):

מ מ"ש בי"ב ספ"ח שם וכתב למולחי בבני הכי * והטע' דלשחיטת ולטופרא משום דוחשט שוא בך ' ולטופרא משום דקנה קשה ג' טול ם כל טו ג' הרא"ש

ע רס"א מולין ט"ו והרמ"ם שם פ הרמ"ם שם ום"פ ל ג"י ק עוב' דרכ יוסף וכלי"שנא נתקל כלב הוכל להומרא הכי"ק ורלח"ם ורמב"ם פ"ח מה"ם ורמב"ח נתי"ה ונעה"ע ל הרמ"ם ורמב"ם שם והרמב"ח נתי"ה

נמנע"ל (מהכי"ו) : יוד ע סכין שיש לו פגימה אסור לשחוט בה אפי' אם מכוין לשחוט שלא בנגד הפגימה פ ובי"ט נוהגים היתר לכתחלה מטלית על הפגימה כיון שאינו יכול להשחיזה ג ואם הוא שעת הדחק שאין לו הבנה להשחיזה אפי' בחול מותר לשחוט ע"י כריכת מטלית על הפגימה : הגה וע"ל קי"ו (יח) סכין שיש לו סכי פיות לכ"ך לבדוק סכי הלדדים (עוב) (יט) :

יא ק השוחט בהמות רבות או עופות הרבה צריך לבדוק בין כל א' וא' (כ) שאם לא עשה כן וברק באחרונה ונמצאת סכין פגומה הרי הכל ספק נבילות ואפי' הראשונה (כא) הגה ועי סכולה להכניס עלמו לספק זה ס"ל לבדוק הסכין בין שחיטה לשחיטה (ת"ה ס' קפ"ל) (כב) : יב י אע"פ שבדק הסכין קודם שחיטה צריך לחזור ולבדוק אחר השחיטה (כג) וה"מ שהסכין לפנינו ' אבל אם נאבד שחיטתו בשרה הואיל ובדקו קודם שחיטה

ראשי בשמים

על הסכין וגם זה נכון (פכ"ח) : (יח) עס"ח ומס"ם : (יט) ובליעבד אם שחט בלא היפה לעפ"י שהלל החמר פגום שחיטתו כשרה (פכ"ח) : (כ) בדיקה כהלכתה (סם וכ"כ מהכי"ל) : (כא) לחי"סינן שמע בעובה כפגימה (פכ"ח) : (כב) וכן משמע מלבכי הכי"ף והכמב"ם וכבינו המאכנ · וכן משולח בלבכי הכמב"ח נת"ה ובחידושיו וכ"פ כס"ל וכ"ה בכלבו ופנ"ג ופ"ת וסה"ת (ס"ק) · ויהיו לכיך שלא יקחו מהכשחטים לאכול קודם בדיקת הסכין לאחר שחיטה (סס) ומשום בל תשחית לא אסיר כיון שאינם משחתה ולאית (ג"ח) ואם הוא שוחט לאחרים ועשה כן שלא בכשות ולח"כ כשלא הסכין פגום לכיך לכלם לפי שוחט בחכם כדין מזיק בידים (ס"ק עט"ז) וט"ז פ' שע"ל לכלם שלא בכיל הזיקו בשעת מעשה : (כג) לעפ"י שהסכין עומד בחזקתו לין

רביד הזהב

שאלת על עין שוחט שלא ס"ל שלא סכין שיש לו פגימה וים בעיר שוחטים זולתו מי מסיר שעת דוחק וישחוט ע"י פריקת מטלית או יחזר לאחר שוחט שסכינו יפה שלא מסיר שעת הדוחק שלא כשלא יעשה כן אלא לאחרים : **תשובה** דין זה כתוב פוסקים ומחירים לכתחלה כעין שנזכר בי"ד סי' ו' ע"ש ושלא שם לשעת יחיר שנגד שלא הדוקא לבד ולכן בכינו לא פסק כן בש"ע רק לשעת הדוחק וכיון שכן שכיח הוא בשעת הדוחק כזו בבי :

שחיטה ואפי' שחט בו הרבה זה אחר זה ואם נגע במפרקת *) של אחת מהם ס יש להחמיר ולחוש לכל אותן שנשחטו אח"כ : יג ס שחט בסכין בדוק ונאבד קודם שיבדקנו אחר שחיטה ואח"כ נמצאת והוא פגום שחיטתו כשרה הואיל ויצא בהתר (כד) וזה שנמצא פגום אימור שיבר בה עצמות ולאו אדעתיה דאוקי סכין אחוקתיה (כה) : יד ס אם לא בדק הסכין ושחט בו ונאבד אחר השחיטה שחיטתו פסולה ' בד"א בסתם סכין ' ג אבל טבח שיש לו סכין מיוחד לשחיטה ומקום מיוחד שמצניעו שם תמיד בחזקת בדוק הוא ' ואם שחט בו בלא בדיקה ונאבד שחיטתו כשרה (כו) : הגה ולאו לכל עצם סיפא לו סכין מיוחד לסחיטה ולסקור לעצות בו סוס דבר וילכיעו שלא יפגמו (כו) ומ"ע לא יסמוך בו לכתחלה בלא בדיקה : טו ג השוחט בסכין בדוק ואחר השחיטה שיבר בה עצמות דרך שבירה שלא בדרך הולכה והובאה ' ובדקו ונמצא פגום שחיטתו כשרה דאנו תולין שבשבירת העצמות נפגמה **) ד ובן כל כיוצא בזה כגון שנפלה ע"ג קרקע קשה ודוקא שראינוה שנפלה על חודה ס אבל מספיקא אין תולין לומר שנפלה על חודה (כח) ואם שיבר בה עצם המפרקת אפי' דרך שבירה אין תולין בו מפני שהוא

*) ודוקא בנאבד מכסיין לשחטות לבל אם לא נאבד מוסס"י אפי' לרשות (ז"ת) :
**) משמע אפי' פגם קטן (כ"ל) ואם שיבר בדרך הולכה והובאה והוא פגם גדול תלינן בשבירת העלם . לבל פגם קטן לא תלינן (ז"ת ב' פר"ת בקיצור) :

ס הרא"ש אם אין מתגלגלים שהמיעו לשחוט
ת מטוטפת הרא"ש בשם הראב"ן
ל רא"ש בשם ורשב"ם בשי"ת
ג טור בשם מניו ושם והרשב"ם- שם ג מכוונת הגמרא דהלכה כרב ומקדח בשמיעי בה עלמות ד הרשב"ם בשי"ת והרא"ש שם
ס הרשב"ם שם דמיירי בשחיטה בחזקת חיסור עד שיודע לך שנשחטה בהכשר וכל שלין יחוש שנפלה על חודה לא טדע לך שנשחטה בהכשר
ו כ"ן בשם לחריס מתמיהים

ראשי בשמים

לין קומכין על מזקה זו כל שחוח לפכיטו פעמים שחוח בפגם בעוד ולא ידע (ז"י רשב"ם) : (בד) שמעו בסכין בדוק (עיין בדבור המתוך שכתי ג' רשב"ם) : (בה) והוא סיפא סכין דעבידי סיכוי לשבר בכיולא בו עלמות (פר"ת) : (בו) ולא סיי' שמא עם עמילתו שם בפגם מעלמו (ז"י רשב"ם) : (בו) דשמא ישמוט בו בלא בדיקה ויבא הסכין ויסמוך לחזקתו שחוח בדוק קודם לכן ושמא עשלו פגום בשם שנשחטם בו (ז"י פ' כ' ופכ"ח בשם הרשב"ם) : (בח) משום דחזי ק"ס לאיקול מלא דשמא לא נפלה על חודה ולא"ל בפלה שמא לא בפגמה בקרקע . לאיבו ולאי פגום משל"כ בשעיף י"ג לריבא בלא מלא בפיקא דשמא שיבר בה עלמות ולאו מלעתיה

ז מרדכי פ"ק דחולין ח מימרי דרב הונא ד' ק"י ט שם בגמרא ולא פליג לדרבא י מוב שם אביי כ תמוי' ריב"ם מהא דלא לא דמתירו לו ליטול מנטור שם מקום מסדא מסקנא בכורות כ"ב וכ"כ תרומ"ס בפירוש המשנה שם ל משנת תרומ"ה

שהוא דך (כמ): הגה ואין מילוק בכל זה בין שנדק מסכין מחלה קמוך למחיצה לו שהוא בחזקה בדוק מחלה ולא בדקו קמוך למחיצה לחפ"ה מיקרי מכין בדוק (ד"ע מהגמ"י פ"ק דחולין): טו ז אם ברק הסכין אחר שחיטה והצניעו ואח"כ נמצא פגום לל"ב דאימור ברבר אחר נפגם (ל) או שיבר בה עצמות ולאו אדעתיה:

יז ח טבח שלא הראה סכינו לחכם (ט ונמצאת יפה) [היו] מנדין אותו: הגה ואם במלתא פגומא מכדין לוחתו ומעבירין לוחתו (עור) וכמלתא יפה יכול החכם למחול ולא"ל לכלותו (הגהות מלפפי פ"ק דחולין) יואידנא נהגו למנות אנשים ירועים על השחיטה והבריקה ולהם מחלו חכמים כבודם כי הם והירים ווריזים והרבה צריך ישוב הרעת ויראת שמים לבריקת הסכין הלא תראה כי יבדוק אדם פעמיים שלש ולא ירגיש בפנימה רקה ואח"כ ימצאנו כי הכין לבו באחרונה ובחינת חוש המישוש כפי כוונת הלב: יח כ הטבח צריך שיטול שכר מן הטריפות כמו מן הכשרות: הגה שלא יבוא להקל להכשיר כדי לקבל שכרו מן הכשרות (ג"י ב' כי"ם) (לא) ולכן נהגו בקלת מקומות שמין לחם שומט ובודק לעלמו חלק לותם הממוכים מן הקהל:

יט ל ראובן שאמר לשמעון ברוק סכין זה וברקו (לב) ב"פ מהי"ב שצריך ונתנו לראובן וראובן היה הולך לשחוט ולקחו לו מידו ומצאו פגום (ולחודן מחלל ולחומר מעליין מיהא כולה לבדקו כהוגן

ראשי בשמים

(סם וסכ"כ סמ"ל) ועוד לכאן הוחיל והסכין לפניו ולריך בדיקה ח"כ לא יהא מעולם בחזקת בחר מסח"כ כשנשבר יהא בחזקת בחר (סם ועי"ז וכן בעי"ז וזבחי לדק ול"ח הביאו בי' לישים אלו בקחם לפקח הלכה וכן בד"ע פקח להך לחקרי הרמ"ם דקי"ג) (סי"ך) ועכשיו שאין אלו מסחמאים בסכין שם שחיטה בסוס ד"ל זולת הסחיטה ולישה למימר שיבר בה עלמות חליק למ"ל בדבר אחר כפגם דסייטו מעלמו ועקי"ו (ג"ח) : (כמ) ופכ"ח פ' בדרך שביבה חולין וסכ"ל הרשב"ל וסחר פוסי וכ"ל ע"ז וס"ך ז"ל : (ל) מעלמו (ס"ך) : (לא) ומפי' הכרכחחות לבד לקוב דבמידי דלכלב לממוכח אין בעה לחלק בין הנחה מועלת למכובה ולעולם לישב חחר (תכ"ח בשם כי"ם) : (לב) בשבי לחודן ובמעמדו

כהוגן) (הכל בתשובת הרמ"ך סימן תקל"ד) מעשיו מוכיחין עליו שהיה די לו באותה בדיקה ולפ"כ מעבירין אותו ואם נראים הדברים שהיא כעין שגנה ושהוא אדם כשר מחזירין אותו ובלבד שיקבל עליו שלא ישוב עוד לדבר כזה: כ "טבח שנמצאת פנימה בראש הסכין ואמר זאת הפנימה שאני מכבה דם העופות בראש הסכין וכשאני שוחט אני נוהר שאיני נוגע בפנימה מעבירין אותו (לג) וקרוב לומר שהכלים אסורים (לד):

השוחט

ראשי בשמים

ונמעמו (לבוש): (לג) לפי שמעיד על עלמו שליכו מקפיד בין סכין פגום לשליכו פגום · ועוד שהוא שומט בסכין פגום לכתחלה (רשב"ל ובי"): (לד) נראה שמלשון סכיכו פגום בלא עת שמיטה ליכו בכלל מצא שילמת טריפה מתחת ידו ועכ"ו יש להלריכו קבלת שבועות שעוד לא ימלא סכיכו פגום (ג"ל ב' ת' מהריב) · שומט מומחז בשחיטות שבדק סכין והשמיזו לפי שלא היה חד לפי דבריו לא שהיה פגום ולא חזר לבדקו קודם שמיטה גם לא בדקו בין בהמה לבהמה אלא לבסוף ומלא הסכין יפה לין להעבידו ושבהמות בשחיטות (שם ב' מהרש"ך מ"ל סי' כ"מ) · נראה שבדק את הסכין ומלאו פגום ונתנו למדיבו ובדק ולא הרגיש ושמט והלריכל את הרגיש ושוב שמא הרלשון שהיה פגום ושלא גילה הדבר להיות החוכלים מויזיו יש להעבידו · ואם נתמתו דבריו פשיטא · והשתי יש לדון עליו (שם ב' פרי"ח בשם רשב"ש) · מכח מלא סכין פגום ושוב מכח אחר שלא ידע בדבר מלאו יפה ושמט בו עופות ואחר ר' שעות מלאוהו פגום נראה שהעופות לשוכים (שם ב' מהריבי"ל) ואפי' נאמר שהיה שפיר לבו לומר חולי לי' מבני הבית תיקנו קודם ששמט בו המכח האחר אפ"ה יש להחמיר (פרי"ח) · נראה שבדק הסכין אחר שמיטה ונתנו ביד נער לי' כדי שיסמוך בו שלש אחר ואחזו שלש מלאו פגום · אם הנער קטן אותם בהמות ששמט שלשתן בחזקת היתר אם ושליט הוא לעשות · אבל אם אותו הנער הוא גדול ואמר בפיו לי שלא נגעתי בזה הסכין בשום שבר שהיה מלא סולכתיו ונתתיו ביד השומט הרשי אלאו פגום · אין להקל ולומר לשמ הפלים שיבר בו עלמות ולאו שלעתים (פרי"ח בי' כי"ל) · בהמה לבוי שלכול לשמטה בסכין פגום שהשומט כובר שנשמטה כשלוי והוא יבדקנה ואפי' בהמת בוי ג"ם לליכא לשיטת שמא יבוא שבשל לשכול ממנה וה"ה עוף (ג"ל ב' רשד"ם) ובשוף דבריו נראה שהמנהג בידים עובר לשלוייתא ושלשבן (ע"ש שקי"ו ב' מהרי"ם סי' ה'):

יט דיני ברכת השחיטה • ובו ח' סעיפים:

א ח השוחט צריך שיברך קודם אשר קב"ו על השחיטה ואם שכח ולא בירך כשרה (א): הגה ואם שמע דבר לתלידל בו כיעותא ולריך בזריקה יסמטנו בלא ברכה וכשיזלא כשר יברך על הסמיטה ובלבד שיהא סמוך לסמיטה (בח"ז הלכות כקוי) (ב) ואם שמע בבית המטבחיים שהוא מקום מטוקף יברך בשוק ד"ל קודם שיכנס לשם ולא יברך על לאבר הסמיטה (בלבוש): ב ג שחט בהמות וחיות ועופות ברכה אחת לכולן: ג ג שנים שוחטין שני בעלי חיים יכול הא' לברך להוציא חבירו והוא שיתכוין לצאת (ג): ד צריך ליזהר מלדבר בין ברכה לשחיטה בדבר שאינו מצרכי השחיטה ד ואם דיבר צריך לברך פעם אחרת: הגה אבל מותר לדבר בין הסמיטה לבקוי (ד) ומ"מ טוב שלא לדבר (ת"ה לשיבי תל"ו כי ט"ו): ה ה אם רוצה לשחוט הרבה צריך ליזהר שלא לדבר בין שחיטה לשחיטה בדבר שאינו מצרכי השחיטה • ואם דיבר וצריך לבסות דם שחיטה ראשונה (ה) ולברך

ח ל רמב"ם נפ"ח מה"מ והרח"ם ומרדכי רים מולין ג מיימר' דר"ח לפי' לר' יהודה מולין פ"ו
ג סרח"ם שם מהטוקפתא
ד טור מהל' ברכות ד' מ' גגיל לתורת לא הוי הפסק שם מילתא לחבירתא הוה הפסק טור מדברי תוס' מולין פ"ו
ה טור מדברי תו' מולין כ"ז
ו שם ורמב"ם ורן ב' בית"ג ורמב"ד ומ"מ ומ"מ לריך ליזהר מלהניח עלמו לברכה אחרת כיון שיכול לפטור עלמו בברכה ל' מוקפות והרח"ם ורמב"ם ורן פרק הזהב

ראשי בשמים

סימן יט (א) ואפי' מזיד ולא ביכך כשרה ואפי' לעלמו (ב"י ום"ך ולריסה ופכ"מ וכ"פ רם"ל): (ב) וכל לבבי הבדיקה לסייעו הפסק וניתוח לא מקל הפסק וכסמיטה לביכתא דמ"ל אבל אם נתעסק בעניבים לחבים הוי הפסק (כ"ל ועו"פ בסוף הסימן בשם פכ"מ) * ואם עבר ושחט בלא ברכה חיבו חוזר ומברך (כ"ל הרמב"ם וכ"פ ס"ך וכ"ל ל"ל ופסקי רקנ"ע) ובתכ"ל יכול לברך (פכ"מ לדעת הרמב"ם) כשיזכרו לו לשחוט לבר אים בו הפק טריפה נכון לשחוט קודם לו לבר כשר (לחכונים) היכא לשפבר (פכ"מ): (ג) ולכתחלה יעשה לתן לחביו ובדיעבד יבל ויכול לשחוט הרבה על ידך לותה בלבה ששמע ולתע"י שבשתה חביבו כמלאת טריפה (פכ"מ): (ד) לשתי מלות תן (לבוש): (ה) כדי לגמור מלות שמיטה לחשובה

פכ"מ

*) נ"ע דשמיטת הוא דוקא מוכ"ם שתוך לשחיטה מייבי תכ"ד וכמ"ש פכ"מ אף לדעת הרמב"ם • ומייבי כגון שהכובת הוקא ותדע שכן הוא דהכי כתבו הפוסקים דשבך בלבה שחיטה ולא חייבי' שתא שתגבל או שמלא טריפה דוקא בהמות כשרות שם • ומתי דמייתי לחיה שכשרי הרס לא דמיא • דשם"ם דיכול לשחר בלבה שכשרי עד שיגלא כשר דתז יקריב מלות כשרי ויבך • ומן הדין היה לחרי לכשות מיד ולבך אלא דכל דשפשר לבדוקי מצרכינן כיון שאפשר לקיים המלות שם"כ משא"כ הכא דקיים מלות שחיטה ח"ת לשחר שברכה עד לשחר זמן דבעינן שתהא ברכה סובר לעשיית המלות • ועי"ש בי' כ"ט על סעיף י"ט • ע"ש הגי"ה:

ולברך פעם אחרת על השחיטה ' אבל על כסוי שני לא יברך
(ו) זוי"א רשיחה בין שחיטה לשחיטה לא הוה הפסק (ז) :
ו ח המברך על דעת לשחוט חיה אחת ואח"כ הביאו לו יותר
(ח) ט יכפה דם הראשון ויברך עליו ויברך על שחיטה
שנייה (ט) ולא על הכסוי ' וה"מ כשהביאו לו קודם שבירך
על כסוי הראשונה (יוד) : ז יהיו לפניו הרבה לשחוט ובירך
על השחיטה (יא) ואח"כ הביאו לו עוד (יב) אם כשמביאין לו
האחרונות * יש עדיין לפניו מאותן שהיו לפניו כשבירך א"צ
לחזור ולברך (יג) ואם לאו צריך לברך כ ולכתחלה טוב ליזהר
להיות דעתו בשעת ברכה על כל מה שיביאו לו (יד) :
ח ל היה שוחט חיה או עוף ודעתו לשחוט עוד ושכח וכיסה
ובירך ' כשחוזר לשחוט א"צ לחזור ולברך על השחיטה דאין
הכיסוי

ז סם נסם הרמב"ן
וכ' יוסף
ח תוס' סם ופ"פ
מה' דקי"ל כמתיר
בנוגע לפחים דף
ק"נ
ט סם מדכ' יהודה
נמצנה די טי"ו
ובנעם דכסיפוי
הוא גמר מעשה
שחיטה ולכך
נקרא קודם
שיתחיל שחי' אחרת
י טור נסם סמ"ג
וכתב הגי' שכ"כ
מהגרי סרפ"ם
* פי' דכלפ שעדיין
הוא קטן לשחוט
כ ב"י
ל טור מדכ' יהודה
נמצנה סם ופ"ל
מכילת סם נמצא
דמוהה ל"י לענין נכרה וכו'

ראשי בשמים

(פר"ח) : (ו) שהרי כשבירך בכסוי הראשון היה דעתו לשחוט ולכסות עוד ואוה לא הפסיק אלא אין שחיטה לכיסוי לחוד ' אבל אם הפסיק אין שני הכיסויין דינו כמפסיק אין שחיטה לשחיטה ' וכשלא הפסיק בשחיטה אף אם כיסה ובירך על הכסוי אין שחיטה לשחיטה לינו הפסק לומר שחיטה זו וכן שחיטה אין כיסוי לכיסוי לינה הפסק ' לשחיטה לשחיט אחרת ילא ומכסי אחרת ' והבדכה לינה הפסק כלשחיטה ביקנ"ז (פר"ח) : (ז) ואין לריך לכסות דם הראשונה אלא ישחוט עוד ויכסה שכל בשעה אחת (פר"ח) ' וכדי ללאת ידי הפסק בדכה יגמור בדעתו ויכוין שלא ללאת בדכה ראשונה אלא כל זמן שלא ישים שיח בצדילה ' ומ"מ יזהר שלא יפסיק בשיחה כדי שלא להכניס בדכות שכל שיכול לפטור עלמו בדכה אחת הוי"ל בדכה שחיטה לריכה (פר"ח) : (ח) ולפי' הוא עדיין שוחט הרלשונה (פר"ח) : (ט) מדין נמלך שהרי לא היה דעתו עליהם מתחלה ולפילו הביאו לו ממין הרלשון שאחר לריך לברך (פר"ח ודריסה ט"ז ס"ק) : (יוד) שאז דעתו בשעה בדכה על שני הכיסויים (ב"י) ופ"ה אם היו הרבה בחוות לפניו ומתחלה לא היה בדעתו לשחוט אלא אחת ובירך ואח"כ נמלך לשחוט עוד אחת לריך לחזור ולברך ' אבל כשדעתו עליהם אף אלא היו לפניו בשעה בדכה ט"ל לברך (פר"ח) : (יא) בשהם (פר"ח) : (יב) שלותו המין או מאחר (שם) : (יג) ב"י ופר"ח וס"ק : (יד) ושוחט שוחט קבוע לרבים משמיע לעתו על כל מה שיביאו לו אפי' בשני מיכים ט"ל לברך

הכיסוי הפסק (טו): הגה וכן הדין אם אחז חיה וכולה לאחוז בהמה מכאן לא החיה ויאחוז בהמה בלא זכוכ (כלבו) (טז):

כ מקום חשחיטה בצואר ' ובו ד' סעיפים:

א מקום השחיטה בצואר בקנה לצד הראש משיפוי כובע ולמטה ' והוא קודם שיתחיל הכובע לשפע ולעלות ב והיינו שייר בחיטי: והוא שבסוף הקנה למעלה יש בתוך מבעת גדולה כמו ב' גרגרים מגוף שחום' (פי' תרגום (עמוס ג') גדל מוזן המחים לתוכה כלומר הקנה שבתוך) ונקראים חיטי. ד ואם שחט בתוך החתם ושייר מהם כל שהו למעלה כשרה שהרי שחט משיפוי כובע ולמטה ' ואם לא שייר מהם כלום אלא שחט למעלה מהם ה"ז מוגרמת (פי' הגרמים הסכינין חוץ למקום שחיטה לגד הראש או לגד הגוף) ופסולה (ולכתחלה יאחוז למעט מעצעת גדולה (מרדכי פ' ח"ט ומהרי"ו ס"ס) ה ושיעורו למטה ער ראש בנף האונא (א) ו כשנופחים אותה ועולה למעלה ער מקום שמניע ראשה

א מקום השחיטה בצואר בקנה לצד הראש משיפוי כובע ולמטה ' והוא קודם שיתחיל הכובע לשפע ולעלות ב והיינו שייר בחיטי: והוא שבסוף הקנה למעלה יש בתוך מבעת גדולה כמו ב' גרגרים מגוף שחום' (פי' תרגום (עמוס ג') גדל מוזן המחים לתוכה כלומר הקנה שבתוך) ונקראים חיטי. ד ואם שחט בתוך החתם ושייר מהם כל שהו למעלה כשרה שהרי שחט משיפוי כובע ולמטה ' ואם לא שייר מהם כלום אלא שחט למעלה מהם ה"ז מוגרמת (פי' הגרמים הסכינין חוץ למקום שחיטה לגד הראש או לגד הגוף) ופסולה (ולכתחלה יאחוז למעט מעצעת גדולה (מרדכי פ' ח"ט ומהרי"ו ס"ס) ה ושיעורו למטה ער ראש בנף האונא (א) ו כשנופחים אותה ועולה למעלה ער מקום שמניע ראשה

ל מקנה הגרגרן חולין י"ט ג אם הגרגרן ד גי פירוש הרמב"ם במקנה ד הסכמת כל הפוי' ה מדהני קיילן בר יוסף ובדמפרש רבא אם לף מ"ש

ראשי בשמים

כל זמן שלא אם בהחיים (המחכוכים): (טו) ועל כיכוי הסכי ג"כ לא יבוך ' ודוקא שהיתה הסכמה בלי אוס כוונה כלל אלא שהסכה וכיקה בסתם ' אבל אם הסכמה היתה מעולם בדין שהיה קבוע עליך לבוך ולכתחלה בין שחיטה לשחיטה הרי לא כיוון לעבור כיקוי הב' בבוכה לשחוטה ולריך למזוך ולבוך (עיין זח"ל בכי שהוא חוכך) וכן אם הסכמה היתה שהיה קבוע שלין לו לשחוט עוד גם בזה הוי כמלך לגבי כיקוי שכי ולריך למזוך ולבוך (פר"ח וכ"כ עט"ז וט"ז וש"ך) ובכל הכי גוכי ע"ל למזוך ולבוך על השחיטה שהרי בשעת בוכה היה דעתו לשחוט עוד (שם): (טז) ולף שלריך לבדוק הסילה קודם הכיקוי וכש"ג לק' פ' כ"ג ס"ב לימו הסתק מקום דכל זה הוי לוכך המלוה וכשחיטה לריכתא למיל (פר"ח) ' אם שתיהן לעכיו יותר עוד לשחוט הבהמה מתחלה ושח"ב החיה להשחתא ליכא כל כך הסתק בין שחיטה לשחיטה (פר"ח):

סימן כ לעולם דבך הקנה לישחט תחלה לפי שהוא שמוך לעוף ומושט שמוך למפרקת (רש"י): (א) שהיא בלל שמאל היא חדה וכשהבהמה רועש יולאה

ראשה בקנה או הוא המקום בעצמו שהיתה נוגעת כשהיתה חיה הבהמה והיתה רועה כדרכה כשתמשוך צוארה לרעות בלי שתאנום עצמה למשוך צוארה ביותר (ובעוף למעט בקנה כמו בשחט) (כ"י ג' הכלים): ב ובושט (ב) מתחלת המקום שכשחותכין אותו מתכויץ ט עד מקום שישעיר י ויתחיל להיות פרצים פרצים ככרם (נ) שחט למעלה ממקום זה והוא הנקרא תרבץ הושט או למטה ממקום זה והוא מתחלת בני מעיים שחיטתו פסולה (ד) כ ושיעור תרבץ הושט שאינו ראוי לשחיטה למעלה בבהמה וחיה כדי שיאחזו ל בשתי אצבעותיו: הגה וי"ש כדי לוחז מבעע מלבעותיו (כס"י ומהכי"ו) · וקבלה ג"ל הקדמונים שבכל בהמה וחיה הסיעור על מקום שמגיע שם מחן הבהמה אז החיה כשמופסין לותם (הגי"ם בשהכי"ו) מ ובעוף הכל לפי גדלו וקטנו הגה ואין מילוק בין יונה לשאר עופות לבכולם סיעורם שוה (מהכמת כל הסופקים) ולמטה ער הופק (ה): הגה ועוף שאין לו *זפק על בין האצבעים (ג"י) · ולפי שאין אנו בקיאים בסיעורים אלו נכון לשחוט בשלש שלוחי לשחי יולא מידי ספק (ג"י בשם קמ"ק): נ צריך השוחט שישחוט באמצע הצואר ס ואם שחט מהצדדין שחיטתו כשרה ע והוא שהחזיר הסימנים וידע שחתכם קודם שחתך המפרקת (ו) כי הסימנים רכים ונדחים

מן

ז שם בעיא ולא נפשטה ולמומרא ח שם מצ"א ס"ד ובשמואל ט מ"מ דכ"ב שם י בפירוש הכי"ף והרא"ש ובמג"ש פי"א מה"ש כ מ"מ דכ"ב שם ל עור בשם בה"ג וכ"כ התוספו' שם בשמו וכ"כ הכי"ף ובמג"ש שם מ הכמג"ש שם * פי' בעון תוזוח הסוחט מן הצדדין וכו' במג"ש שם וכ"כ התוס' וש"פ ם שם בשהט ע הכלא"ם שם

ראשי בשמים

מן הגוף יותר מצל לד ימין שסיעת עצם (ג"י) : (ב) נקבת ושט · שכל מאכל שנכנס בו מתנוס · תנגוס ויבז עשו ושט (מהכי"ו לשהכי) : (נ) ולפ"ז יהיה פי' משעיר הן עשו לשי לים שעיר (כ"מ בל"ש) · דע שמהיא הוא כנגד מקום הכוזי לשחיטה בקנה · והכוונ הוא כשלך למטה ממקום שלינו כלוי לשחיטה בקנה וזה נכלה לעיכם וכן מלשתי בפי' בלי הגרי לשכ"ב יהיה בן שלמה וכ"מ קלה בשכיסם קק"ש : (ד) להיינו בגילה (ס"ך ופכ"ח) וכ"מ לדיין לעכין חו"ב וכמ"ש ס"ל סי' י"ו (ועיין מכ"ח סי' ל"ג קק"ם) : (ה) להיינו על גבו ולא גבו בכלל (ס"ך בשם סכיסם וב"ח ושכ"ם הכל"ם וכם"ל וכ"ם בשהכי"ו) ופ' להשחין שם שחט גבו או לאו שם נכלה עוד לבן בילוע שנגע בגבו שלעולם שלוש מלוי יותר מן שלבן מצמון וגם בגבו של זפק אין זו שכי עוכות כמו בושט כ"ל לחל (ג"י) : (ו) ולפי לא שמיך כל שילע שמתך שסימנים

מן הסכין פ והיה לשוחט מן העורף (ו): ד נטוב ליזהר למשמש בסימנים ולתפשם קודם שחיטה כדי שיזרמנו קודם בשר הצואר וביונים נמצאים הסימנים בצדדים וצריכים אימון ידים וזהירות גדולה שאם לא ימשמש בהן ויזמינם לפניו קודם שחיטה קרוב הדבר מאד לפשוע ולחתוך המפרקת קודם הסימנים:

פ מקנת הגמרא סם ד' כ' ל כלנו

כא שיעור השחיטה בכמותה * ובו ה' סעיפים:

א (א) כמה הוא שיעור השחיטה הקנה והוושט השחיטה המעולה ג שיחתכו שניהם בין בבהמה ג בין בעוף ולזה יתבוין השוחט ד ואם שחט רוב א' מהם בעוף (ב) ורוב שנים בבהמה ובחיה שחיטתו כשרה ה ובלבד כשימדדו אותו ימצאו שהנשחט הוא רוב (ג) וכיון שימצאו שהנשחט יותר מחצי ו אפי' כחוט השערה דיו (ד): ב ז אם שחט בבהמה האחד כולו

א מסנה חולין כ"ז ב סם נגמ' כתיתי' בתרא ולקומרא ג עיין ב' למנ"ס והרא"ם ד סם במסנה ה מקנת הגמרא סם כ"ב ו עיין ובסמ"א בח"ס וכ"ח בח"כ ז סם במסנה

ראשי בשמים

קודם שמחך המפרקת כשרה (ז"י) שאם מחכה גלח רוב נסך עמה הוא עיקר ואם מחכה גרוב נסך עמה הוא כעילה (כסב"א ט"ז): (ז) שאם החזיר כשר ואם לא החזיר פסול:

סימן כא (א) שחיטה מן הלועז ונסכי קיומים וכ' לשרים הפוסלים כולהו גמרא גמירי להו לכתיב וזבחת כאשר צויתיך מלמד שכלעוות משה בעל פה על ה"ם על הקנה ועל הושט ועל רוב ג' בעוף ועל רוב שנים בבהמה: (ב) כשרה לכתי' זבחת תורת הבהמה והעוף וכל נפש החיה הרומסת נמים הטילו שכתוב בין בהמה לחיה נשחי קיומים ג"א שכשר הוקש לנסים · לפטרו גלח כולו ג' שכשר הוקש לבהמה ג' ג"כ משום להבהמה נכרלת מהעשר ומיותם מזקק בעינן רוב שנים ועוף שנכרל מן הקנה וחיותו קלקתן מני נרוב מחל (ז"ח) ג (ג) שכרלה לעיכים בשיעור ולא רוב שחיטו משוער גלח נמחשבת הלב (ז"י ג' כסב"א ט"ו וכ"ן וכ"ל העור וכ"כ הפרישה וט"ז ופכ"ת): (ד) קנה הוא הקנוס שבשיים לגרגרת המחבר לת העבעות יחל מבל המבעות עלמן נקבלים גרגרת וכובו בל מחל (פי' שם שחט רוב ג' בעוף אי רוב שנים בבהמה כשר כמו שחט כל המיעים) (עיין רע"ו ותי"ב) כמוהו היינו

בולו וחצי השני ס ובעוף שני חצאי סימנים פסולה: ג ס אם לא שחט רוב הסימן במקום א' כגון שהתחיל לשחוט י ונתהפך הסימן וגמרה שם וביו שניהם רוב כשרה בין בקנה בין בושט לא מיבעיא אם שני החתכים שוים בהקף אחד כ אלא אפילו האחד לצד הראש והשני לצד מטה כשרה לבין אם אדם א' שחט כך בב' או בג' מקומות בין ששחטו שנים בשני סכינים *) ס אבל אם הבל בצד א' כגון שלאחר שהתחיל לשחוט מעט הניח זה המקום ושחט למטה או למעלה **) ממנו באותו צד צריך שיהא הרוב במקום אחד וכשיהיה רוב אפי' במקום הב' כשרה ***) אעפ"י שאין השחיטה מפורעת (פי' גלויה ועיכרת) בנקוס מ' (ז"ת ג' רס"י): ד כ שחיטה העשויה בקולמוס (ה) פ או בשיני המסרק (ו) כשרה: ה ע היה חצי הקנה חתוך ושחט בו והשל"מו

*) ומ' שחט הוטב בצד ומ' שחט הקנה בצד זה שכ"ז (ז"ת ג' ס"ג):
**) וכ"פ הר"ז הכופי בפ"י לרמב"ם ועוד כ' ומ"ל שכן הוא פי' הרמב"ם ולכך הסמיט דין הסוטב בב' וג' מקומות ולא הניח רק העסויס כמקרק והרד"ע פי' כלן מעט וכלן מעט כעין מקרק כזה ||||||||| ע"כ:
***) מע"ג סמה שהוא כנגד המתך הלאמון כגר הוא שחוט וי"ו מה שהוסיף מלעולף למתך הלאמון להכשירו. דלא גרע מה שהוסיף כלן מתוך הב' יותר על הפי' מנאמו שחט בצד אחד (לעיל) ומ"ל ה"ק הא בסמיכה הלאמו' נגע בוטב די"ל כולה סמיכה מ' הוא ולית הסם עני"ז פי' כ"ג סקק"ג (ז"ת):

ראשי בשמים

לוקח לוב הקנה *) ומחלת הקנוס ולוטח ולא לוב הגבוהת דהייבו עובי העצמות (ב"ח ופר"ח בסי' מכ"ו) . סס בשחט הקנה כולו והוסטו בשחט עוב מחילון כולי ועוב הפנימי לא בשחט רובו לסוב (ב"ח ג' בס"ל ג' מהטו"ן ובסי"ב ג"ח וכ' פר"ח סיפה כתבו): (ה) דהייבו בלבכסון במדכון (פר"ח): (ו) בחותך ומעקס ומוזב בנגד המקוס

*) ל"ע דלמן בעיבן לוב מבל לא לוב עובי ובעלילות זה הדבר בהיפך והגי' בפר"ח ומהדי"ץ מחחת ובזה ליכא קושיא ועיקר . ע"כ הגי"ה:

שושנת המלך

ה אם שחט רוב א' בעוף ורוב שנים בבהמה כשרה . ושיעורו כ"ש יותר מחציו אפי' כחוט השערה כגי ולא בעי רוב הנראה לעינים (מ"ג פ' ר"ס) . מ"ל בעין תוך התפוסה שנדחק הבא לנקדק וגי' ונ"ן דהעדידה היא תומלת לגבי רחיים הענין היפך ונה שנקדק הפר"ח . ומחר כמה מחילות אין נוקים לכל חותם הדוחקים דהכי מוכיח דהעדידה היא קל מהרחיים לב"ע . ואף הכא הוא בעלמו מזר והגיהם בזה ומזר בו בסוף דבריו ודוק כי לחבוני"ל (ס"ס):

והשלימו לרוב (ויודע שלא ניקב הושטן) (ג"י) (ו) ס כשר וכן אם התחיל לשחוט במקום השלם ופגע בחתך והחתוך משלימו לרוב כשר * :

כב באיזה מין צריך לשחוט הורידין ' ובו ב' סעיפים :

א ס בעוף צריך לשחוט הורידין (פי' מוטים שמסב יולא הדם) ג או לנקבן בשעה שהוא ג מפרכם שעדיין הדם חם כדי שיצא ולא יתקרר בתוכו ' ואם לא עשה כן לא יצלנו שלם ' ואם צלאו שלם ישליך הורידים ד ויחתוך סביבם כדי נטילה שהוא כעובי אצבע : הגה ואם נמלא כן מקיים שמ"כ המוטים ומכי ויש מתירים לקלוף קציב המוטים (לגור בשם מהכ"י מולין) ה ואם בשלו שלם מחטט ומנקר החוטים והשאר אם יש בכל מה שבקדרה כדי לבטל הדם שבכל החוטים בששים מותר : הגה ואם הסירו הלשם ממנו לא נקרי שלא (מהכי והגה' לשירי) ולכן נהגו להסירו מן העופות הטלמות (א) ' וע"ל סי' ע"ו אם לא נשחטו כוליין : ב ז בהמה א"צ לנקוב הורידין בשעת שחיטה משום שאין דרך לצלותה שלימה (ב) אבל אם רוצה לצלותה שלימה צריך לנקוב וריריה בשעת שחיטה ' ואם לא נקבם אסור לצלותה או לבשלה שלימה : הגה ואם נלאם לו ניסלא שלימה דינם כמו בעוף (ג"י לד' כמה פוסקים) ואפשר עוף נשחטו כוליין ואפשר בהמה לא נשחטו ' וכל זה כשלא הסירו בשעת שחיטה

ס ומיים דאם מיטו יודע דיטו כרין שאם העוף ואפשר גו ואיטו יודע אם ניקב הושטן שיית' כ"י.

* וכנר כת' רמ"א שם סוף הסי' דלא נקיטינן כגדיקת הושטן ולא מהניא גדיקה ע"ש

ס משנה מולין כ"ז כרי יהודה וכדאמר' רב יהודה בגמ' שם כ"ח שם בגמרא ג שם בגמרא ד עוד בשם ריטו הרא"ש (וע"ל סי' ע"ג ס"ג בהג"ה) ה עוד וכ"כ רשב"א ו כ"ן וכן הכריע הב"י

ז מנוקר בהא שלא לית הסי'

ראשי בשמים

העקוס שמתמיל וחוזר ומתעקס (ג"י ג' מהרל"ח ועיין בפרישה) : (ז) וכגון שמחמך שלי בקנה הפי' תפס בקנה לבדו בידו לו שכפגם שלי הקנה ממתת מולי (ג"י) וה"מ שחט מיעוט הקנה בסכין פגום (פר"ח) :

סימן כב (א) וכן המנהג בשלו העקומות . ומשמר שעל זה קומכים המוחנים שלין מדקדקין לשחוט הוכילין ובבהמה לריך למהוך הלולא לשתי התיכות (המחכונים) : (ב) ואפילו גדיים ועלליס שלוליס לפעמים שלימים כיון שלין דרכם בכך (הסמ"ת העוק') :

שמיטה · לגבל אם לא יצא לו מין מוסגין לשמיטת הוכיחו להם
לא כתעזוב הלא לנאת (כ"ן) :

כג דיני שהייה בשחיטה · ובו ו' סעיפים :

א כל שחט שאינו יודע הלכות שחיטה אסור לאכול משחיטתו
ואלו הן שהייה דרסה חלדה הגרמה ועיקור : ב שהייה
כיצד · הרי שהתחיל לשחוט והגביה ידו קודם שינמור השחיטה
ושהה (א) בין בשוגג בין במזיד בין באונס בין ג ברצון ובא הוא
או אחר וגמר השחיטה · אם שהה כדי שינביה הבהמה וירביצנה
וישחוט (עד) רוב הסימנים שהוא הכשר שחיטתו
פסולה (ב) ד היתה בהמה דקה שיעור שהייתה כדי שינביה
בהמה דקה וירביצנה וישחוט · ואם היתה נסה בדי שינביה
בהמה נסה וירביצנה וישחוט · ובעוף כדי שינביה בהמה דקה
וירביצנה וישחוט (ג) ה ו"א דשיעור שהיית עוף כדי שחיטת
רוב סימן א בעוף בלי הנבהה והרבצה · ו ולפי דבריהם יש
ליזהר כשהתחיל לשחוט בעוף וחתך מעט עד שהדם יוצא
והגביה סכינו מהצואר שלא ינמור השחיטה · לפי שיש לחוש
שמא שחט משהו מהושט ואפי' לא הגביה סכינו אלא מעט
יש לחוש מפני ששהיית העוף מועטת דכדי שחיטת רוב סימן
אחד בעוף הוא נעשה מהר ואפי' אמר השוחט בריא לי שלא

תתכתי

א ח מיימ' דר' יהודה אמר שמואל מולין ד' כ'
ב מסכה שם ל"ג
ג הלי"ם ופ"ם
ד כלי"ם שם וכפי' הלי"ן ד' הל"ף לד' יומי לא פלינ מדר' יוחנן ושמואל וכ"כ הלמנ"ם נפ"ג מה' שמיטה
ה לקמ"ם שם וכרב וכ' דקיס ליה ר' יהושע נ"ח נשמיטתי דרב וכ"פ הסמ"ג ומכן נתפרש בה"ג הלכה למעשה וכן פסקו הפוני"ק והמרדכי ואגודה וכל גו
ו הלי"ף והנ"ל והניאו בשמס המרדכי ואגודה וכלנו

ראשי בשמים

סימן כג (א) וה"ס לא הגדיש ושמה (ס"ך לבוש ופר"מ) : (ב) ומשער עם העור
(פר"מ כ"ן) : (ג) לשרי לגמריה כמנהג למשה (כשב"ל בשילוטיו לף
ל"ג וכ"כ הלבוש) שפרי לא ומה הלא בשלי שמיטה (פר"ת פ' כ"ל עקי"ג) · ולין
לשרם לבזמן הזה ומה קודם שמיטה והויל בטילה להא גבי בן עקועה שבא על
בהמה והוליד לממיכין לומתו ולא לין לו תקנה בשמיטה לקיום לשמון הוא בשמיטה
מעת הלילה והוה שהייה בשה בין המיתכין והא מזכן הלא ומה בשהייה זו *)
לבוש

*) כרשם לעתו לטעם לחדון מפכים לטעם לשמון · ומה שמילה לינו לטעם שלחדון שם
לבוש קומה לבני הפני"ם והוא פשוט · ע"כ הגי"ה :

ז ג"י
ח בעיף דרבא ולא כפסקים ולמומרת שם כלבו
ט בעיף דרב סומא בך נתן ולא כפסקים שם וכפירוש ה"ר לוטעיף שהביאו המגי' דף ל' וכן משמע הפוסקים, שם מהתוספתא כ טור בשם רש"י בפי' בעי' דרב הונא ל' ל' הרמב"ם שם מהל' דרב יוסף בריה דרבא מוכין דף כ"ח

וחתבתי כי אם העור אין מומכין עליו כיון שיצא הדם, ואם בא לשאול אחר שהגביה סכינו כיצד יעשה אומרים לו שישחוט הקנה לבדו במקום אחר ואח"כ יהפיך הושט ויבדוק אותו, ז ולענין מעשה יש להחמיר כסברא זו אא"כ הוא שעת הדחק או הפמ"ר שאו יש לסמוך על סברא ראשונה (ד): ג ח שחט מעט ושהה מעט וחזר ושחט מעט ושהה מעט אם בשתצרף כל השהייות יש שיעור שהייה שחיטתו פסולה: ד ט השוחט בהמה בסכין שאינו חד ונתעכב כשיעור שהייה בשחיטת מיעוט אחרון של סי' ראשון ה"ז פסולה (ה): ה י אחר ששחט רוב א' בעוף ורוב שנים בבהמה אין שהייה פוסלת ולפ"ז אין שהייה בקנה בעוף בלל (ו) כ ויש מי שאומר שכל שלא נגמרה שחיטת הסימנים פוסלת שהייה ולכתחלה יש ליזהר לחוש לדבריו: הגה ולכן אם לאחר שמחט רוב סכין סוסס בבהמה או העוף למות יכנו על לאמו להמיתו ולא יחזור ויסמוך (ז) (תס"ד לד' רס"י): ו ל שחט עוף ושהה בו ואינו יודע אם ניקב הושט, חזור ושוחט הקנה לבדו במקום אחר ומניחו עד שימות והופך הושט

ראשי בשמים

(לבוש): (ד) ולסברת המחמירים דוקא שסגדים הסכין או שפסק מלשחוט, אבל אם נלחץ הסכין ממקום למקום אין שם שהייה עליו ולפ"ז ניקב הושט שחיטה חלת היא (ע"ז וכ"כ רס"ל): (ה) ומיכא שכיוון ומכיח שכי הסימנים יחד זה אבל זה ושחט שניהם כאחת (פכ"ח ופ"ך ולבוש לפרש מ"ש רע"ל ק' ח"י ק"ז): (ו) אפי שחט רוב הקנה ואפי כבר נגמרה שחיטתו ומסחזר וגמר ממחך נשר הוא, ואם שחט מיעוטו ואפי ה"ז חוזר ושוחט כל זמן שילפה שחיטה נאחרונה אפי נגילה עד שיפסק רוב הקנה ודוקא כשיודע בילפי שלא נגע בושט כגון שחתך הקנה לבדו בידו ושחט (ג"י): (ז) ובלבד שלא יסבך שלא יפרקתו לפי שמגליע לם בשיניים עכ"ל

שושנת המלך

ד אם שחט רוב הקנה בעוף וניקב הושט בשעת שחיטה כשרה, דכולה חדא שחיטה היא, ואפילו אם שחט בושט והניחו ושחט הגרגרת ואח"כ חזר וגמר הושט כשרה מאחר שעכוב בשחיטה (מ"ב סי' ק"ח):

הוושט ובודקו מבפנים ' אם לא נמצא בו טיפת דם בידוע שלא ניקב וכשרה (ח) :

כד דיני דרסה וחלדה הגרמה ועיקור ' ובו כ' סעיפים :

א ו דרסה כיצד כגון שהניח הסכין על הצואר ודחק וחתך למטה בחזהך צנון או קישות ה"ז פסולה וא"צ לומר אם הכה בסכין על הצואר כדרך שמכין בסייף וחתך הסימנים בכת אחת : ב ז שחט בהולכה או בהובאה לבד ' אם יש בסכין כמלא ציאר וחוץ לציאר ג כמלא צואר (עם העור והמפרקת) (מהכ"ו) כשרה ואם לאו פסולה שכל שאין בו כשיעור הזה א"א לשחוט בלא דרסה ע"י הולכה או הובאה לבד ד ואם הוליך והביא אפי' שחט באיזמל כ"ש כשרה (א) : ג ה שחט שני

ו מסנה מולין כ' כפילום רס"י סס וכפ' רמב"ם נפ"ג מה"ש

ז סס במסנה

ג מסקנת הגמרא סס ד' ל"ל

ד סס במסנה

ה סס בגמרא ופס במסנה

ראשי בשמים

עמ"י ס"ג ס"ג (פכ"מ) : (ח) ופס לא ילף לס בפעת שמיטה ים למוס לנקיבת הוסט (פכ"מ) לפין מס שיוכיח לפו שלא ניקב (כ"ל) אבל לא ימזוק ויפמוט בעוקס כהפטן דפמא מקוסס לא נגעה בוסט ועהה יפגע בו ומשלא פסוקלו שלא כדין ועלה עוסה קמ"ל (פכ"מ ב' ג"י) מ"ל שמא כבר שמט בוד ופוקלו שלא כדין (ט"ז) ופס פין בקילין בצדיקה לא יגמוד שמיטה כלל אלא ימכרנו לגוי דק שיוית סעוף לפניו דילמא מזבים ליפהלל אחר שיתפצע ואקוד להפסוסו בצימו דילמא אחי לידי הקלה כיון שאין הטעפות ידוע (ועמ"ש ס' כ"ז ס"ק) כפפסוסו תולם נולה מלוסר העוף פעמים מתבוקק בדס או נקלע פעור אין למוס לנקיבת הוסט (ב"י וכ"פ פכ"מ ב' ס"ל ופ"מ) . שמט הוסט וכניסו וזכר ושמט פגרגרת ואח"כ גמר שחיטת הוסט מאחר פעקור בשחיטה כשרה (פכ"מ ופ"ך ב' רוקח) וכן אס שמט בוסט ופגע בגרעין . מגביס הסכין ובוסט לאלתר קודם שיפפס שיעור שסייס למעלה מהגרעין או למוטה (ב"י ב' אס"ג) . אס התחיל לשחוט בשמה ואחר מקלת עודי העור ואח"כ כשמט מיד האוזן אין כאן בית מיוחס כלל אס ישחוט למעלה או למוטה ויבדוק ואס מצא שוס נקב ואס טיפת דס (ב"י ב' מהכ"ק) :

סימן כה (א) *) מ"ל להוליך כל מוכך הסכין ואס הולכך שיעור זה אלא כדי שישחוט בבת אחת ופעמים שהסכין חציף ושוחט בבוב קודם שיולך או יבית

*) אין כאן מקומו ומ"ל על מיבת כשהיה דלעיל ' ע"כ הג"ס :

שני ראשים באחד בהולכה או בהובאה בלבר ' אם יש בסכין כדי שלשה צוארין כשרה ואם לאו יש לחוש ולאסור שתיהן :
ד ושנים אוחזים בסכין ושוחטים אפי' זה למעלה לצר הראש וזה למטה לצר החזה שאוחזין אותו באלכסון כשרה ולא חיישינן שמא ידרסו זה על זה : ה היה שוחט ותתך כל המפרקת כשרה (ועס"י ס"ג ס"ו) : ו כשאדם שוחט עוף ואוח בסימנים בב' אצבעותיו צריך שיאחזו אותה יפה שאם אינו אוחז אותם בטוב פעמים שיהיו נשמטים לכאן ולכאן ולא יכול לשחטן ע"י הולכה ויבוא לידי דרסה : הגה וכן לא יניח המלמד על הסכין אלא יחזיק לומה בקטה כדי שלא יבוא לידי לכלה (ל"ע מקבלת הטומטים) מ ואפי' לא עשה דרסה אא במשהו מן הושט פסולה : ז חלדה ביצד כגון שהכנים הסכין בין סימן לסימן ' בין ששחט התחתון כהלכתו מלמעלה למטה וחזר והוציאו ששחט העליון בין ששחט העליון ממטה למעלה שלא כהלכתו פסולה (ג) : ח כ החליד הסכין תחת העור או תחת צמר מסובך בצואר הבהמה או תחת מטלית ל הקשור (ד) בצוארה מ או שהמטלית מדובק בו בשעה ושחט שחיטתו נ פסולה אבל אם המטלית פרום על צוארה ושחט שחיטתו כשרה פ ויש מי שפוסל גם בזה ע ולכתחלה יש לחוש לדבריו : הגה וכן יש ליהר בכבשים גדולים שיש להם למר מקונך גדולכיסס למלום הלמר המקונך שלא יבוא לידי חלדה *) (מלכי פרק הטומט) :
ט פ צריך ליהר כשאדם שוחט וחם על העור שלא יעשה בו קרע

*) לענ"ד דלימא בש"ס לכל לשון למעוט טולת עופות מכלל עוף מחייב לעוקך כתיבה מו ד"ל מטוס בש"ס (ב"ה) :

ו בי"מ שם ל'
ז כלבו בשם הרי"ף וכ"כ הגמ"י פ"ג מהל' שחיטה אות ק' מ שם
ט מסנה שם ל"ב י שם בגמרא ל' מ"מרא דבי יהודה למר לב כ בעיטולא בשמעו ולחומרא שם ל כפירוש הרא"ש מ כפי' בה"ג כ טור וכה"ן שם בשם רבותא וכ"כ הגמ"ן והגה"מ ולבוש"ל וכ"כ בבלי רש"י והגמ"ן ס הלמכים בפ"ג מהל' ע ב"י פ סור בשם הגמ"ן

ראשי בשמים

יניל כשיעור הזה (ב"י בשם חוס' והגמ"ן ולי"ו) : (ב) מצל בשיעור קטן לקנס לל מיבעמל בים לקנס (טב"ח ופ"ח) וכן משמעות לשון בבינו ולל כמ"ש בב"י בשם שמיעות למכחים (ועס"י י"ל וי"ג) : (ג) וכ"ש לם מכנים הסכין תחת שכי הקיימים ושמע (טב"ח) : (ד) לו כרוך (פ"ח) :

שתמנה

קרע גדול ושוחט בראש הסכין ומתכסה מהעור ' אמנם אם שוחט באמצע הסכין אין לחוש אם ראשו מתכסה בעור כיון שהסכין במקום ששוחט בו כנגד הסימנים אינו מכוסה ויש מי שמחמיר גם בזה קויש לחוש לדבריו לכתחלה : יוד ר אם לאחר ששחט רוב הסימנים החליד הסכין תחת מיעוט הנשאר משניהם או מא' מהם ופסקו מותר ס ויש מי שאוסר גם בזה וראוי לחוש לדבריו לכתחלה : יא ת אם החליד הסכין (ה) תחת מיעוט הראשון ושחטו ממטה למעלה (ו) ואח"כ נמר השחיטה כדרכה (ז) וכן אם שחט רוב סימן אחר בבהמה והחליד הסכין תחת מיעוט הנשאר ושחט סימן השני (ח) ע וכן אם שחט מיעוט הראשון (ט) בהחלדה (יוד) ונמר השחיטה שלא בחלדה ה"ז פסולה (יא) : יב ג הנרמה כיצד זה השוחט בקנה למעלה במקום שאינו ראוי לשחיטה (יב) או שהתחיל לשחוט במקום שחיטה ושחט מעט והטה הסכין חוץ למקום שחיטה למעלה ונמרה שם ג אבל שחט רוב חלל הקנה (יג) במקום שחיטה והטה הסכין חוץ למקום שחיטה למעלה ונמר שם חתיכת כל הקנה כשרה וה"ה אם שחט רוב שנים בבהמה במקום שחיטה והשלים השחיטה בהנרמה או בדרסה כשרה

ר ויש מי שפוסל בדרסה ויש לחוש לדבריו לכתחלה :

הגרים

ג טור נסס ד"ח מיין
ק הגי' מיימו' נפ"נ עה"ס
ר כ"נ מד' רמנ"ס פ"נ וכ"כ הרא"ס נפ' השוחט ונסמו ונסמיך על המוסף' ס טור ני פיבס"ד ולא נפסט' ולקומ"ר סס ד' ני ונזה הסכים הרא"ס ת בעיא דרב ששת בפי' התום' סס ע סס כפיקו' ה"ל תוספ"ת ולקומ"ל כיון דלא נפסקה נ ני הרמנ"ס סס מחסכה (גמ') מ"ש ויש וכתב הב"י סס לנקב בקנה למעלה נפי שעתיל לחלק בין הגרים סנים לסמט וכו' לימעוטי נוסף דבין למעלה בין למטה הוי נקיבתו בנסמט וכן בקנה למעה בין כנפי הריאה סכידון כריאה נ סס מדין הסחיית יהתוספתא סל"ל ס"ה ד ני"ס

ראשי בשמים

(ה) שתחתה (תר) : (ו) וכבר מתך העור קודם שהחליד (ב"י) : (ז) *) ולא למיכין כיון שלין לשחוט אלא הרוב המיעוט שעל הסכין הוי כאלו כתוך (סס) : (ח) אבל בעוף כיון שכשחט רוב מ' תו לא שכיל בי הלכה (ב"י) : (ט) בוושט (פרי"ח) : (יוד) תחת העור או לוע ושפוך (ב"י) : (יא) ופרי"ח פיכם בשם ג' שהיל שברת הרמב"ם לגס בקנה ונייכי : (יב) שהכניע ידו ללחת חוץ ממקום שחיטה כמו היה שוקל לו עין בעין נותן לו אלא גילומיו (ב"י בשם) : (יג) בני"ם קימן כ"ח בחבתי פי' קנה

*) לשון זה אין לו שייכות ובב"י קאי אשברת ל"ת בפי' בעי' דהחליד בשיעור פי' ע"ש ' ואף שהיה העתיקו בשלח"ו ובהעתיקם בפל בעות ודוק ועב"י ד"ס וה"ר לוסעיף :

יג ס הגרים בקנה בתחלה שליש ושחט שני שלישים כשרה ו שחט שליש והגרים שליש וחזר ושחט שליש האחרון כשרה (יד) ז הגרים שליש ושחט שליש וחזר והגרים שליש האחרון ה"ז פסולה *ואם דרס או החליד בין בשליש ראשון (טו) בין בשליש אמצעי (טז) ה"ז פסולה (יז) : יד ח כל אלו החילוקים *) כשהוא ודאי שלא נגע בושט אלא בקנה לצד מעלה אבל בושט אפי' (יח) שחט בו כל שהו חוץ למקום שחיטה בין לצד מעלה בין לצד מטה וכן בקנה לצד מטה קודם גמר הכשר שחיטה אעפ"י שגמר כל השאר במקום שחיטה הרי זו פסולה מפני שנקיבת מקומות הללו במשהו : טו ט עיקור כיצד כגון שנעקר הקנה או הושט מהלחי ומן הבשר (יט) ונשמט א' מהם או שניהם קודם גמר שחיטה *אבל אם שחט א' בעוף או רובו ואח"כ נשמט השני שחיטתו בשרה ' נשמט אחד מהם ואח"כ שחט את השני שחיטתו פסולה (כ) : הגה ודוקא לאחר שנשמט ' אבל בחייו כגון (כא) אחין שחיטה מועלת

*) שנזכרו בדיני הגרמה (ז"ת) :

מועלת

נעוף וכ"כ הרא"ש והסמ"ק בח"ה והמ"ס פ"ג מה"ש. י המ"ס שם ותו' ב' היינ"ן דף ל' והרא"ש פ"ק דחולין

ראשי בשמים

קנה : (יד) ועיין להכי מסוס לחיכך רובד בשחיטה : (טז) ושחט יפה שלים ודרס או החליד שלים כרא"ש לפי' בהגהות פסולה (כיון) : (טז) שחט שלים ודרס או החליד שלים כי ושחט שלים החתוך (שם) : (יז) ועיין למשכיון בשגיס שלים מעלני שכי שחט כי שלים בנוקוס שחיטה ומה לנו בעלני שליו בנוקוס שחיטה . לבד דרסה ומלה בנוקוס שחיטה בעלנו ג"כ פוסלות (שם) ועפ"י שיש פי' לחכים . פירסה דבכי כביו ומלבניו : (יח) שפך : (יט) שבידות הלחי (מהוכ מלסון רש"י וסרשב"ל) : (כ) *) לשע"ג לעוף הכשרו בביון לחד . ונ"ל בעיון שיהו שכיסה לחויים לשחיטה או פי' נשחט ל' ונשם ונשחט ושא"כ שחט לת השני וכו' ובשעה כי לפי נשחט כוב שני לא בעוכלת שיעור שחיטה ופסולה הויל ושא"כ שחט לת השני וכו' ובשעה כי לפי נשחט כוב שני לא בעוכלת שיעור שחיטה או פי' נשחט ל' ונשם ונשחט ושא"כ מי שפרשינן לה לעוף לא בעיינן בין בשעה . ולישנא שכי דייק דקאמר ושא"כ שחט לת השני

ס"ו נשחט כצד בייבן לחלון שחב"כ הול"ל נשחט ל' ונשם ושחט השני וכשוב . ע"כ הג"ה :

ס ל' המב"ם וכ"כ הרי' בר יהודה וכליכל בחלק וכ' ישמעאל דפקקו כוותיה ו כ"כ יהודה וכו' שם ר"ט המשנע שם דרב הונא מודה לו
ז כ"כ יהודה וכו' ועיעש הכ"ל
* לפי שכשיכו בשחט ג' שיעים אלא בהגהות שחיטה ולא בעוקם שחיטה ולפי דרכם ותלדם שהן בעוקם שחיטה כ"כ הר"ן ורשב"ם ח הרא"ש ורשב"ם בח"ה ושם ט עיין דרב יהודה וכו' ד' ט' וכפירוש התוס' נשם בח"ג ולין השמוע טרפה הלכך מלבה עוקר אלא שכך הל"ע שחיטה מועלת כשנשחט כ' ל' ועוקים תיבורו אפי'

מועלת זו (כב) וכ"מ לענין הלב לו בילים אלו שהם כשמות (בג) (ג"י מהשו' כצ"ל): טז כ"ה דפסול בעיקור היינו כשנעקר כולו ' אבל אם נשתייר בו אפי' משהו *) כשר והוא שאותו שנשאר הוא במקום אחר ' אבל אם מיעוט הנשאר הוא מדולדל שהוא מעט כאן ומעט כאן פסול שניכר הדבר שנעקר בכח ומה שנשאר מחובר חיבור מדולדל הוא ' וה"ל נעקר כולו ופסול וה"מ כשנעקר רובו ' אבל אם לא נעקר אלא מיעוטו ורובו קיים אעפ"י שרוב זה הנשאר הוא מדולדל מעט כאן ומעט כאן כשר (כד): יז ג שחט א' מהסימנים (כה) ונמצא השני שמוט ואין ידוע אם קודם שחיטה נשמט או אחר שחיטה ה"ז פסולה **): הגה ואפי' זלק קצוף עידו וכל לעניין למחמת זריקה לו פרכוס כשמע (מהכי"ק סוסק ל"ס) · ויהו הסומט כשעון ליום כלא היה שמוט כשעת שחיטה (פסקי מהכל"י סימן ל"ס):

כ מיימ' דל"ג וכו' ומסוגיא דגמ' שם ע"ש וכפי' רש"י וכה"ם הכל"ם ולשב"ש וכ"ע ל בגליונות שם כ"ת מ טור בשם מגיז הכל"ם מהל' דל"ל וכ"ג שם כ"ד וכ"פ סדי"ק וש"פ כ מנוד ג' מהל"י עוז"ן

יח ד נמצא הסימן השחוט שמוט אם כששחט תפס הסימנים בידו או עור בית השחיטה מאחריו ונדחק הסימן תחת העור ה"ז פסולה (בו) ואם לאו מותר ע"י בדיקה ***) ' שיביא בהמה וישחוט הסימן ואח"כ יעקרנו ' אם דומות שתי השחיטות זו לזו כשרה ואם השנית מארמת יותר פסולה הראשונה ועכשו אין אנו בקיאים בבדיקה זו הלכך בכל נוונא אסור: יט ג שחט העוף בדרכו בהכשר ואחר גמר שחיטה מצא טבעת מהגרגרת שלם

*) ועמש (ז"ת נסס ג"י):
**) אם נמלאו סניקים שמושים ול' ועסס שמוט ותפס הסיומים בידו ועקילינן בעוף ועסום ס"ס ' דפקי אם נסמע השמוט קודם שבשעת ' ואח"ל נשמע קודם ' דפקי אם נסמע קודם (שמיטת) הסיומן השני (בס"ת ז"ת ובז"ת נפל טעות וכתב דפקי אם נסמע ונ"ל אם נשמע כ"ס בשב"ט):
***) ד' הלבוש"ס ופסקו בש"ע ובז"ל ועוק"ל שלא"ת לבדוק:

ראשי בשמים

ובשב"ל): (כב) דכי מגמלים כמוכח למעט לא תשמוט בשמינים עקוצים (בשב"ל): (בג) אם לא נעקרו מהלחי ומהבשר שלא נחלש הבשר עושם אפילו נעקרו כולן כשרה (ש"ך סי"ח): (בד) ואין מילוק בין נעשה העיקור בשעת שחיטה או קודם לכן (ע"ז וש"ך ופכ"ח): (בה) בעוף (עור וב"י ש"ך סי"ח): (בו) לכאן שתפס

שלם על הסכין כשרה (בז): כ מ* השוחט תרנגול צריך ליזהר שידחוק רגלו בקרקע או יגביהנו שלא ינעוץ רגלו בקרקע כדי שלא יעקור הסימנים:

מ מימרא דאמרי אמנת קכ"ח * פי' אם שוחט ע"ג קרקע לו צריך לו

כה שצריך לברוק אחר השחיטה ' ובו ג' סעיפים:

א מ השוחט צריך שיבדוק בסימנים אחר שחיטה אם נשחטו רובן או שיראה בשעת שחיטה שהם שחוטים רובן ' ואם לא ראה שרובן שחוטים*) אסור: הגה וכמנו לבדוק בדרך זה שחוקף לגודל על סיפוי כובע ומחוך הדחק יפלטו הסימנים למוץ וזה יכול לללות אם כאחטו כובן גם אם עדיד שמוטה כי אם לא יכנסו הסימנים לפנים לאחר שהסיר אלצעו הוי שמוטה וטרפה (הגהות שאחיעות) ' מיהו מ"ל לבדוק אחר שמוטה דשמכין אחוקה כמו באלר טריפות ' ויש לבדוק אחר זה קודם שיזכוק העוף מידו (מהרי"ק שורש ל"ה ג' שאילות ותשובות) ' אבל אם לא בדקו תחלה צודק לאחר כך ולא מיחינן אחר ע"י הסרוכות כתוכו האחד (שבות מהרי"ק) ג ויש מי שאומר שצריך לראות שהם שחוטים במקום שחיטה בלא הגרמה: כ ג הבודקים בנוצה לראות אם נשחט הרוב (א) טועים הם (ב): ג ד נשחטה בראוי ובא זאב ונטל בני מעיים והחזירם כשהם נקובים כשרה ' ולא חיישינן שמא במקום נקב נקב (ג): הגה אבל קודם שידעינן שנשחטה כראוי בחזקת שלימות עומדת (עור ע"פ הגמרא) וכל ספק שלידע בשמוטה טריפה (מהרי"ל שלהות שחיטה):

מ מימרא דר' יהודה וכו' וכדמ"ל סוכה בשעה בחיים במזקק לישוב עומדת וכו' סולין ד' ט'

ג שלח"ם בשמועה וכ"כ בא"מ

ג המרדכי בדיים סולין והגי"מ בשם מ"ז ורוקח ובריים שם תיפח רוחו ובשתתו שפכי שמלאכל יפלאל טריפות ולשון בעמוק בקבוצתו ד בעני' דר' אבא מרא סוכה ופשטה להמילה

ניקב

*) ומתוך הלשון קודם שידוק (רמב"ם פ"ח):

ראשי בשמים

לפי' לשמוטה שחיעשה שחוטה ' ולפשר שבשמוט קודם שחיטה (ש"ך ס"ק) : (בז) שע"י גלגול שגלגלת נעשה זה (פי' שאחת בב' מקומות ע"י גלגול ולכן נפרד (ד"מ) (ב"י ולשון):

סימן כה (א) להיינו שחומנים הנולה דרך השה בסימנים (ב"י בשם מרדכי): (ב) שלפי' שאם השיעור ' שנולה קודעה (שם ב' הב"ח): (ג) דכיון שבשחוטה שרי היל בשוקף שיתר על שיודע לך בשה נעדפה ולפי' יש נקבים הרבה שלא בשוקף שיהיו שליקן כולהו בזאב וכללך שרי ל"ז ס"ה (פר"ח):

וסיעו

כו דין נקב בושט או בבני מעיים קודם שחיטה · ובו ב׳ סעיפים :

א ל ניקב הושט בשעת שחיטה כנגד המקום ששחט כבר מריפה (א) : ב ג ששחט הקנה וניקבה הריאה קודם ששחט הושט או ששחט הושט וניקבו בני מעיים קודם ששחט הקנה מריפה (ב) :

ל תו׳ ורמ״ם וכ״ן מהל׳ רכ׳ זיל״ל ניכן המכין וכו׳ מולין דף ה׳

ג כפי סיעת המו׳ דלקמ״ש ר׳ זיל״ל פליג מל״ל וכו׳ וכ״פ רלח״ם ורמב״ם פ״ז מה״מ

כז שלא לחתוך אבר מבהמה בעודה מפרכסת · ובו סעיף אחד :

א ל חתך מבהמה לאחר ששחטה כראוי ועודה מפרכסת אסור לאכול ממנה עד שתמות הבהמה (א) :

ל נרייתא מולין ל״ג בקהדרין ס״ב יליף להו מקרא דלא תאכלו על הדם

כח דיני כיסוי הדם · ובו כ״ד סעיפים :

א ל השוחט חיה או עוף צריך לכסות דמן בין צדן עתה בין שהיו מזומנים בידו (א) : הגה וכיסוי הוא מלוה בפע״ל (כ״מ בשם סמכיסוי הוא מלוה בפע״ל וכ״כ רמב״ם פ״ד מה״ש ג שם בסמנה ד כר׳ יוסי בנרייתא שם ד׳ פ׳ ה כ״מ שם

ל מסנה מולין פ״ב ג טול בשם לעיל שם סמכיסוי הוא מלוה בפע״ל וכ״כ רמב״ם פ״ד מה״ש ג שם בסמנה ד כר׳ יוסי בנרייתא שם ד׳ פ׳ ה כ״מ שם

כיסה (ב) (ג״י וכ״כ מ״מ) : ב ג חייב לברך קודם שיכסה אקב״ו על כיסוי דם בעפר (ג) : ג ג כוי שהוא ד ספק חיה ה ובלאים הבא

ראשי בשמים

סימן כו (א) והיינו קודם גמר שחיטת הושט · אבל לאחר ששחט רובו כשר לעפ״י שעדיין לא נשחט הקנה ולפ שנהמה דשרינן רוב שכיח לחיה קיימן מהם שנשחט רובו הו ליה כיה מיוחד ולא שכיל ביה סוס טרפות (פרי״ח וכה״ם החכמים ולקמ כהב״ח) : (ב) לעפ״י שמי הילה מלויים בקנה ושני המעיים מלויים בושט לפ״ם שייך בהן טרפות על שימוט שכיסה (טור) :

סימן כז (א) ועל דעת לאכלו לאחר שתמות הבהמה מותר לחתוך לפני לכתחלה (פרי״ח) :

סימן כח (א) כגון חווזים ותרנגולים שבא׳ לשר יכול ליל היה מ״מ משמע · ל״כ מה ת״ל לשר יכול · לימדה תורה ד״א שלא יאכל לדם בשר אלא בזמנה זו (גמ׳) כלומר הוא לו שליכה מזומנת בידו כלומר שלא יאכל בשר חדש שלא יעני (רש״י) : (ב) ואפילו לעלמו כשרה (הכמת החכמים לקמ כהב״ח) : (ג) ומנהגינו לומר על כיסוי הדם (וכ״ה בילקוט הרמב״ם בפי״ד והרשב״ץ לק כ״ב ע״ש

ו טור נסס לנ"ו
ז הלח"מ סס
ח כן פי' סטור
ונבליית דסטוסט
ונבלע וכו' ד' פ"ז
וכ"כ רסב"ח בח"ס
ט בהגה"ט סלגור
ג' ריט"ח
י ניימרלח דכ' זיכל
סס פ"ג
כ טור ג' נעס"ע
כלנו וכפ"ים"
ל סס ג' הלח"ס
נסס"פ וכ"כ התוס'
כאן
מ נכריי' חולין פ"ו

הבא מבהמה וחיה (ד) צריך לכסות דמם ו ואינו מברך (ה) ואין שוהטין אותן ביום טוב ' ואם שחטן אינו מכסה דמן (ו) ז ובלילה ח אם רישומו ניכר יכסנו (ז) : ד ט הבו"פלו (ח) נהגו שלא לכסות דמו : הגה ויש מקפידין נבו"פלו (ט) שסוף טוב שמא מיד הוא (הגלוסים והמרדכי) על כן טוב לכסותו בלא ברכה אך לשמוע עיף ג"כ (יורה) ואז יוכל לברך על הכיסוי משום העוף (בהגהות מהכי"ו) : ה י צריך שיהיה למטה עפר תיחוח (יא) כו וצריך להזמינו בפה ל וי"א שאינו צריך (יב) : ו מ מכסה בידו או

ראשי בשמים

ע"ל וכ"כ פר"ח וסכ"ס בתוס' דביכורים ובילקוט' פ' סרומה . לם שכח ולא ביכך קודם הכיסוי יבוך לחכ"כ *) (פר"ח) . לל נהגו לברך שהמזיגו על הכיסוי בפעם א' ולא הוזכרה בגמ' (ריק"ח ופר"ח בסס תוס' ורסב"ל) : (ד) כגון לבי הבא על התיישה דסקוקי מסקקא לן בי מוסבין לזרע האב או לא (הסכמת החכמים) : (ה) דשמא לין מוסבים (שם) : (ו) לפי' ים לו עפר מוכן לפי שהרואה חושב ולפי' אינו היא דלל"כ לא היו מעכירים לכקום לתו בוס טוב ויבא להתיר מלבו (ע"ח פי' תל"א וכ"ם ס"ך ופר"ח דלא כלבוש כאן) : (ז) ואין יכולין לקבל הדם בכלי לכקותו בלילה שאין בוחנים לתוך הכלים וכמש"ל פי' י"ל וע"י בתיכת ומעט עפר בכלי לא בני שגם בוה ים בסם ומפני הרואה שיחשב שלוקח עפר לכקות בו ויבוא להתיר מלבו (דרישה) : (ח) שהוא המרת (ב"י בשם י' יעקב מחכון) : (ט) שמפרסים (תגור) : (יוד) אלא לא הבו"פלו ולא על גבי לס הבו"פלו (ס"ך פר"ח) : (יא) אבל לא ישחוט בכלי ויכסה בעפר (רוא"ש קוף ס"ס) ומע"ג דבלח"ס אסור לשחוט לתוך הכלי לחיכף לשיחם לגיבות וכאן שכת, בפי' י"ל . הכא מיירי לפי שיחם לגיבות קשה כבא חזקת החי לגיבות כגון ע"ג כלי . ל"ל לפי' לחיכף לשיחם לגיבות קשה כבא חזקת החי טעונה שחוט לבצן ולחוריית אסיר (ל"ע) ולא כעלה שום ופרם לחלק בין קבלת דם בשוה לדם עוף זולת פר"ח : (יב) וכ"ל הלח"ס ותוס' וכי"ו . וכי סכ"ע בכל"ל הרוא"ש . וכן המנהג . שם אין לו עפר אלא לועלה כגון שהכין עפר ולועשה ופיזרתו שהוא בין שחיטה להולאת דם ואין דם לגבדו ולעשותו בעפר כגון שאין דם על הסכין או בלבד וכיולא יתקיים הענוש בעפר שלמעלה וצ"ע . ומיך לכתחלה

*) דלא הבא פיקפים ס"ל דהנהיגה לגיבה להיות אחר הכיסוי (ועיין זח"ל בחלק אל זה בי קרוע"ס ותע"ש וכעין פיקפים אלא יבוך אחר הכיסוי ע"ש) :

או בסכין (יג) או בכלי אחר ' אבל לא ברגלו שלא יהיו מצות בזויות עליו: ז ג שחט ולא היה עפר למטה צריך לנרוד הדם וליתנו בעפר תיחוח ולכסות עפר תיחוח עליו (יד): ח פ מי ששחט הוא יכסה ע ואם לא כיסה וראהו אחר חייב לכסות (טו): ט פ שחט מאה חיות או מאה עופות או ששחט חיה ועוף במקום אחד כיסוי אחד לכולם: יוד ג השוחט ונבלע הדם בקרקע אם רישומו ניכר (טז) חייב לכסות: יא ק כיסהו הרוח (יז) פטור מלכסות ' ואם חור ונתגלה (יח) חייב לכסות (יט) אבל אם הוא עצמו כיסהו ונתגלה אינו חייב לכסותו פעם אחרת (כ): יב י דם שנפל לתוך המים או מים שנפלו לתוך הדם אם יש בו מראה דם (כא) חייב לכסות (כב) ואם לאו פטור:

נתערב

ג טור ומדפיך בעוקצין לנדריה ולכם"ייס סם דפ"ג וכ"כ הרסב"ם בח"ס ס גרייתא סם פ"ז ע מסנה סם פ מסנה סם פ"ע וכת"ק ל גרייתא וגמ' סם פ"ז ק מסני סם וכלוקי' דלהלה גב"ח וכו' ר מסנה סם כלים פפל סם דלין דיחוי מלל מלות ולל מתני' לחמון נעל

ראשי בשמים

לקוב לשמוע עד שיהא לו עפר למטה ולמעלה (פר"ח): (יג) כגון בקטל ועסק"י מ"י: (יד) ואם כבר כיסה בעפר למעלה ולין עפר למטה ולא היה לו עפר למטה מלל כגון שהחליה ואחר שכיסה למעלה מלל הסכין חייב לגלות הלא מעליה כדי לקיים המלוה כתקנה בעפר למטה ולמעלה ולל יבלך כיון שבידך ע"ש (פר"ח): (טו) שנאי ולאוקי לבני ישראל לזהירה לכל בני ישראל (גמרא): (טז) ונראה לי לדוסי לו שחוט (פר"ת): (יז) עד שלין כיסויו ניכר (פר"ח): (יח) בין שנילאי בין ע"י עלמו (למלוה *) קעביד (פר"ת) בין ע"י אחרים (פר"ח): (יט) ולל יבלך (פר"ח) ואם בשנפל הלא תכף ועיד עם יליאתו נתכסה בוחה שעדיין לל נראה להתחייב בכיסוי וחזר ונתגלה לריך לבלך על כיסויו ' ואם כיסהו הוא בדבר שאינו כשר לכיסוי לריך לגלותו ולחזור ולכסותו ויבלך (פר"ח): (כ) ולפ"ז לכתחלה אפי לגלותו לכיון לכתחיב וכיסהו כיסוי פ' משעותו ותו לל מסיבא תיפי ליסוקא לגלותו (פר"ח וכ"כ בת"ח) וע"ש זה לגילים לשמוע תלגנול בחמוד הטיב ועקוס דמיקח הלבים לט"ג דוקלי מהר ומהגלה מיד (פר"ח ב' תר"י מ"ס): (כא) גמור שלל יהא ליהם (תו"): (כב) שחטה"י שבטל ונראה לחשון לפ"ה כשהלך וראה עד שבהפכה מלאית הדם לפס חזר פס הבטל וניעור ומסיב פס ולל מוכיח סוחל ונראה ידמה שמין דיחוי מלל מלות (רש"י) וס"ה לפ כפל פס מיס לו עוף לפס בהמה וכס"ג בטין שאם היו רוחים פס בהמה

*) פי' שרוחה לקיים המלוה:

ה סם נמסנה ת נרייתא סם פ"ג ו מסנה סם וק"ל כמ"ק וכרפרים ר' יהודה מלינים
ז הר"ן סם וכ"כ הרמב"ן בתי"ם
ח סם נמסנה ד עול ופ"ע

יג ח נתערב הדם בין אדום או בדם בהמה (כג) רואים היין ודם בהמה כאלו הוא מים ואלו נתערב במים כשיעור הזה ה"ה בו מראית דם חייב לכסות (כד): יד ט שחט עוף או חיה ושחט עליו בהמה (כה) פטור מלכסות (כו) אבל אם שחט בהמה ושחט עליה חיה או עוף (כו) חייב לכסות (כח): הגה סמט עוף לו מים ומ"כ סמט עוד לחמת ונתנבלה ג"ז י סס ילוע סדם המחרון כיקה דס הרמטון פעור מלכסות מבל מסתעק מיי לכסות (כט) (ד"ע): טו י דם הניתז *) ושעל הסבין אם אין שם דם אלא הוא חייב לכסות ונורר אותו ג ומכסהו כדי שיתן עפר גם למטה ג אבל אם יש שם דם אחר א"צ לכסותו: שא"צ לכסות כל הדם (ל) ד לפיכך א"צ (להמתין) לכסות עד שיצא כל הדם: הגה מיכו יתתין עד שיתמיל ליבל עפין כדי שיכקה

*) מין לגומא (רש"י ור"ן) מבל הדם שבתוך הגומא אפילו שהיפין לריך לכסות מדאורייתא (ועיין בשו"ת בית שלמה סי' ט"ו):

ראשי בשמים

מיס לא היס בו מלחית דס ושוב בבל לתוכו יותר בשבין שלא היס מיס היס מוכר וביעור חייב לכסות (ש"ך פר"ח): (בג) לו בדס היס טומלה (ש"ך ופר"ח ב' רמב"ס): (בד) ומשערין כפי דרך הנפילה לא דס היס למטה כשיעור שיהן ומלחיתו כשיהן מיס למעלה · ואם דס היס למעלה לריך שיעור גדול כדי שיהן מלחיתו בהיס למטה וכשהשבב בשלקין לבועים שלא גווניס יבוקים וכיולא בו אפי' דס היס למטה מכוסים ושלא משקין למעלה ומוערין כל לריכה מלחית דס פעור מלכסות דהא מכוסים הס (פר"ח): (בה) ונתכסה כולו בדס הבהמה: (בו) שהבי דס בהמה למעלה ומה יכסה (רש"י): (בז) שלא נתכסה כולו בדס החיה או העוף: (בח) ונע"ב לריכא עפר למטה · ע"ע דס הרחוי לכסות כדיבו היס וכל הרחוי לבילה אין בילה מעכבת בו (ע"ז ופר"ח ש"ך) ואם נקרש דס הבהמה כדי שיוכל לגרוד מעליו דס החיה גורל וכותן עפר למטה ועפר למעלה (פר"ח ב' רמב"ם) וכ"כ פר"ח · ודבדי הלבוש בזה שגגה (לחכוניס) וה"ה בשמט מיס ומ"כ בהמה (פר"ח): (בט) שלא שלא נשאר מהס הרחמון הכשר (ריק"ש) ולא יבבך (כ"ל ופסוק) · כשעבדו הדמים של כשרה ושל בבילה רואים דס הבבילה כאלו הוא מיס ואלו נתערב הכשר בחיס כשיעור הזה היס בו מלחה דס חייב לכסות ות"ל פעור (כ"ל לפי דבדי הגמ"י בפ"ל ודוק): (ל) ואפילו אין בגומא אלא טיפה לחת מכסהו ויו (דבדי עסה): ואע"ג

סיכסה ועקלת דס הנפש (מהכ"ל בשם מהכל"ק) : טו ח השוחט לחולה בשבת לא יכסה ואפ"י יש לו דקר נעיץ (לא) ז ובלילה אם רישומו ניכר יכמנו ' ויש מי שאומר שאם היה לו אפר מוכן לכסות בו ציואה ' יש לכסות בו הדם ואפי' בשבת (לב) : יו ט השוחט ונתנכלה בידו ' או ששחט ונמצאת טריפה פטור מלכסות כ ובן חרש שוטה וקטן ששחטו ואין אחרים רואים אותם חוקת שחיטתן מקולקלת ופטורה מכיסוי (לג) :

יח ל השוחט אעפ"י שא"צ אלא לדם חייב לכסות כיצד יעשה נוחר או מעקר כרי שיפטר מכיסוי (לד) : יט מ צריך לברוק הסימנים והסכין קודם הכיסוי כדי שלא יבוא לידי ברכה לבטלה (לה) : כ נ השוחט היה לא יכסה עד שיברוק הריאה (לו) ואם נמצאת ספק טריפה מכסה בלא ברכה ס והיה לכל פיסול שהוא מחמת ספק כגון ההיא דאמרינן שמא כעור נפגמה וכן כל כיוצא בזה : סגס מצל דבר שעלילת הוא כשר רק שעוסקים בו כגון שם מחך כל המשפקת וכיולא בו מייבים לכסות (לו) (ת"ס סיגון קפ"ד) : כא ע מי שאין לו עפר לכסות לא ישחוט

ראשי בשמים

(לא) ומע"ג דלא עיתקר מלא ומדכתן שכלו מכוונים לעשות היכר שיוס זה הוא מקור בשמיעה ולפי כך לא כלו להתיר מלא עם שהוא לצורך המולה (ב"י כ"ן) : (לב) ובשעורת הבית דף כ' ע"ב פסק למקור כלל : (לג) ומיהו בשאי לכסות משום למוכי שחיטה ועלייתא היא ומתו למיכל מניה (ב"ח וש"ך ובכ"מ) מצל כשמחרים רוצין לותם מייב בכיסוי ולריך לבדק (סב"ח וש"ך דלא כלבוש) ודוקא כשהם מוחזקים בז יולעים לאוזן ידיהם דאז שחיטתן כשרה בדיעבד לכ"ע ' דאל"כ מכשה בלא ברכה (ש"ך) *) : (לד) דמיכרכא מילתא בגבילה הוא מצל ס' דברים הפוסלים לא מיכרכא מלתא ומייב לשנוי בשחלי ואכיל וכן כת' בב"ח : (לה) ואם לא בדק הסימנים יכשה בלא ברכה ואם נמלאה הסכין יכשה בברכה (בב"ח) : (לו) ואם הוא ספק אם יתקיים הדם יכשה מיד דהוי בהמות בשעות (בב"ח) : (לו) בברכה (ש"ך ובב"ח) :

טור

*) ומאי הטעילה ל"ע דזה קיתר לנו"ש הפר"ח שהביא לעיל מזה דלריך לבדק בשחרים רוחים ולא מהלק בין יודע או מוחזק כלעיל בש"ח ודוק ' ע"כ הג"ה :

ס כיבוי דאמר לית דקא לה לשמטו לאמוכי מייבים שם פ"ד וכה"ם כל הפוסי

ו טור וכ"כ רשב"ם בת"ם

ז הרי"ף ורשי"ם והרמב"ם

ח כלבו בשם הר"ש בם' המלוות

ט משנה שם דף פ"ם

י שם בשנה בהכמים

כ משנה שם פ"ו וכ"מ משום דהוכח לבי לפוף כוחים

ל בריי"ם שם

מ טור

נ שם בשם בעה"ע

ס שם"ד

ע טור וכ"כ רשב"ם בת"ם

ישחוט: סגם מלא ימתין עד שיסיח לו מעפר (לח) (טור) :
כב ס השוחט (לט) חיה ועוף ולא יצא מהם דם מותרים (מ) :
כג ק כל הדברים שהזרעים ר הנזרעים בהם מצמיחין הן בכלל עפר ומכסין בהם (מא) ואם אינן מצמיחים ' אם נקראו עפר מכסין בהם ל לפיכך מכסין בזבל ובחול הדק מאד ם עד שאין היוצר צריך לכתשו כלל (מב) ובסיד ובחרסית (מג) *ולבינה ומנופה של חרס שכתשן ובשחיקת אבנים ם ובשחיקת חרסים ובגעורת של פשתן דקה ובגמורת של חרשים (מד) ובאוכלים או בגדים שרופים עד שנעשו עפר *ובשיחור (מה) ובכחול (מו) *ובנקרת הפסילים (מז) אבל אין מכסים בזבל גם ולא בחול שהיוצר צריך לכתשו ולא בקמח וסובין ומורסן ולא בשחיקת מתכת אם אינן שרופים ם חוץ מבזהב שחוק שנקרא עפר דכ' ועפרות זהב לו ג ואפר נקרא עפר דכתיב ולקחו לטמא מעפר שריפת החטאת (מח) : כד ג אין מכסין בעפר המדבר מפני שהיא ארץ

ס מסכת סם ל"ג
ל מסכת סם פ"ק והכלכלה דכסב"ג סגם לפרש כפירוש סמוך, והכל"מ ק כדלקמן ל"ג ג"ל מסכת
* פירוש תפש"י שכמסיימין בו למתני' הוא מגדלן
ר מסכת סם
ס כרבב"ח וכו' וכלישנא קמא
* פי' מין סיד
ת בריימות סם
* פי' פסמיס כתוס'
* פי' עפר שמנקרין מן סריימיש
ע ירושלמי סם
ג בריימתא סם וכב"ח
ג בריימתא סם
ד מעשמל דדקס ל"ע בר רב מסכת וכפיפת סכל"ח והרי"ף

ראשי בשמים

(לח) גוב וכ"ם כס"ל וע"ז ופכ"ח לא כרמ"ח ולא סמע לפילו בעזיד לין לסקוד סמיעתו (פכ"ת) · היה מסלך בעלבר (לרץ ליה סמיעה מלעמה) (כס"י) ולין לו עפר לכסות סוקק לילתו ומכסה (גמלא) לכיון סמיעו יכול לסמוע מפני סמין לו עפר לכסות ליכא בל סחמיה כיון סמיעו יכול לסקוד בלא כיקוי (פכ"ח) : (לט) בסמה (הרמב"ס) : (מ) ולין לוקיס סמא מיס היו (הרמב"ס פ"ל מסמ"ק) *) : (מא) ולא מכני כסמסיין בסס לעמיס וסוא מגדלן (ס"ך) לו סמגדל לעמיס מלליו מלא סמא סזולעיס בו ליכו עלמיס (פכ"ח) : (מב) חול סוא סהקק שכבלאו ממנו הטופות וסוא עפר ומיס (הגמ"י קוף הלי מילה) אבל לס לריך לכתסו קלת לע"ב לעיפרך ליפרוכי לו לליכא לכתכתי ה"ג ולליכא ללא כתסי לין מכסין בו (פכ"ח) : (מג) דסייכו מין קיל (ג"י ערוך) ול"ל כתיסה (פ"ח ופכיסה) : (מד) שמנקרין בעגילה שקולפיס בה עליס ומסכת נקוטה דקה כעפר (רש"י ג"י) : (מה) י"ע פמעיס כתוס' וי"ע פיס הכבשן (ג"י) : (מו) שחוח לבע' שמוכין בעין : (מז) שחוח עפר שמנקרין מהכתיב : (מח) כל

לגב

*) ומעפ"י שלא פרכתו מותרים · לכיון שיהוע שהיא מיס ובליפה ואין בה חוש ליעותא לא בעינן פרכוס (ז"ת) :

ארץ מליחה ואינה מצמחת (מט): הגה וכן מין מכסין בעפר לח ממים כגון מתוכתא (נ) (טור וסמ"ג וסמ"ק) ומין לכסות בסלג (נא) (ג"י ומ"ז בשם גאון):

הלכות טריפות

כט שמנה מיני טרפות וסימנם · ובו סעיף אחד:

א ל שמנה מיני טרפות הן וסימנם ד"ן חנ"ק נפ"ש · "דרוסה · "נקובה · "חסרה · "נטולה · "קרועה · "נפולה · "פסוקה · "שבורה:

ל מימרא דרב שילא וכו' מולין דף ג' ג בעיא דרב ירמיה שם ולא נפשטה ולמולא הסכמת הפוסקים

ל דין מכה בעצם הגולגולת · ובו ב' סעיפים:

א ל בהמה או חיה*) שנתרוצץ רוב עצם גולגולתה (א) ג בין ברוב גבהה (ב) בין ברוב הקיפה (ג) טרפה ד אעפ"י שהקרום קיים

ל מימרא דרב שילא וכו' מולין דף ג' ג בעיא דרב ירמיה שם ולא נפשטה ולמולא הסכמת הפוסקים ג רמב"ם פ"י מה"ט

*) ולו עוף שם יבשה (ז"ת ג' דיק"ם ורמב"ם והגה"ם ופר"מ) והרב ז"ת כ' ג' התב"ם ומ"ז דלפי' בעוף המים יש להכמיד כיון דאין כאן נקב מפולם · ובנמתם כ"ם בשמה כשרה ועוף היבשה טריפה מפסק · ומועיל שהייה י"ב מדם וזכר לו שעלת בילים בנקבה · ועוף המים ודאי טרפה ול"מ שהייה (ע"כ) · ום"ה שם הגולגולת רק נפוח ועשם הגולגולת שכם כשר גם בעוף של מים (בה"ע בשם זת"ד ג' לו"ם):

ראשי בשמים

דבר שבעולם שמסרח מכסין בעפרו (פר"מ): (מט) ולעש"י שמגדל למחים מאליו לא מהני: (נ) דסייגו לתן לחם ולחויה לזבעים (פרישה וס"ב ופר"מ ג' רם"י) ללא מקרי עפר אלא עפר דק ונפרד שלחוי ליחנות כלכתיב שפר שם יוכל לים למנות וכו (ס"ך ופר"מ ג' סמ"ק ג"י): (נא) דהא לחמר קרא כי לסלג יחמר הוא לתן סייגו שהשי"י מלוה לסלג שיבל ויהים בחרן (ג"י):

סימן ל (א) דסייגו שהיכתה מכות רבות ולא נפחתה (ס"ך בשם רם"י): (ב) דסייגו מן העיניים ולמעלה *) (רם"י) שהגלגולת הפולטת כשנמצאת היא מן העיניים ולמעלה שם נחבא ממנו הרוב עיקר · אבל שם נחבא כל שאין העיניים ולמעלה אין בכך כלום · ללמו גולגולת עיקרי (ג"י): (ג) והוא גדול מרוב גבשה

רש"י

*) ועיינים בסלג (מהרי"ן בש"ק):

קיים (ד) : ב ד נפחתה וחסר ממנה כסלע טרפה ה ואם ניקבה נקבים שיש בהם חסרון אם בין בולם כסלע שהוא שלישׁ טפח טרפה : הגה מצל פמות מזה ים להכשיר לפילו בזמן הזה ללא מיישינן בבהמה להקילה קנוס של מוח (כ"מ בעור ובלו"ם) (ה) ו ובעוף המים בגון אווזות (וכן מוכח) (כסב"ל) (ו) אפי' לא ניקב העצם אלא בל שהו טריפה (ו) ז ועוף היבשה שנשכתה חולדה בשיניה *) בראשה או שנגפה בעץ או באבן ח מניח אצבעו בצר הנקב **) ונועץ אצבעו שם (ח) או מבנים ידו לתוך פיה ודוחק

*) לו הכתה בהגלה לאפוקי ביד דים בו דין דרוסה (הרא"ם פ"ג מ"ג) :

**) ע"ב הרי"ף והמ"מ בשם מ"מ לפי שאינם מצטער בפניס של הגולגולת ומניח האצבע על הקרום בלבד של המקום שים לחוש שים שם נקב וכשנועץ אצבעו בבח בלד המקום הזה שים נקב במקום החוש שים מצטער הרבה ויולא מבח נעילת ודחיקת האצבע בבלד הנקב . וספרדים כי בבבדי הלי"ף בפי' הזה מוכיחים שפותח עצם הגולגולת בלד הנקב ושם הוא נועץ אצבעו לשם לא יפחות לא יוכל לבעיץ אצבעו מפני שהוא קשה ו"ם בגמ' מבניס ידו ולף הרמב"ם וטור שבתבו מניח ידו בל"ל (בבא"ב הגה"ט אות י"ח) (זת"ד סי' ל"א סק"ז) :

ד מימרא דר"נ שם ד' כ"ד בפירש"י שם וכ"פ רמב"ם וכה"ם הרא"ש והרמב"ן והרשב"א שם ד' מ"ם ה בגליי' שם ד' מ"ם תלינא דב"ם ומדב"ם נשמע לב"ם

ו בגליי' שם ד' כ"ו וכדמוקי לה שם בגמ' רחיל והקומו לה

ז משמע שם כ"ו ופי' שכתם שמכתת דאלו בית שוי דרוסה בלבד סי' כ"ז ח מ"מ דרבומאוחל ולוי שם

ראשי בשמים

(בס"י) דהייבו שמחצם רוב עיבולה של גולגולת *) (ב"י) : (ה) בלומר שבי הקרומים (בפ"ח ובס"ך) **) עצם הגולגולת שהמוח מוחה בו היא הגולגולת . העצם מקיף המוח מבל לד מעצם ומטה ומהלדדין וחליה החחחון הקוע וקבוע בבחם ועלמות ובשר מקיפים לותה תחחיה וקבידה והעיבים קבועים בבחם בלד עצם הגולגולת (אחר בלות לותו אלי החחחון) באלי החחחון הקבוע בבחם ואחלי השבי של עצם הגולגולת בלד עליונותו הוא בולט למעלה ולין עליו אלך עור בדי שחבסה לותו וצלותו אלי דוקא שייך הטבעות אם בחבסה . אבל באלי החחחון אף אם בחבסה אם בהקיפו לין בטוף בבך ביון שהוא חקוע וקבוע היטב בבחם (בביאה) : (ה) הא דבעיבן שחבון בשלש ס"ח בבהמה גדולה . ובבדיה קטבה וצעוף משעיבן לפי קוטבה (בפ"ח) בשחין בין נקב לנקב בולא נקב השלש שבייהם בידון בבקוב ***) (ב" בפ"ח) . נקבים שחין בהם שחבון בפי' בי שלבשה להו הוו בובע לא שבלי בגולגולת (שו"ם) ולפי' בשפקה בובע בשבה (בפ"ח) : (ו) שבולן הן חמיד במיש (ב"י) : (ז) עמ"ש שס"ו בי בדין עוף שים בגולגולתו חטוטבת וים שבחון ביבר בעלם : (ח) עמ"ש הפרישה בזה : וב"ש

*) ז"ל הב"י ובלל הדברים פירוש נובה הוא חוט סולך מחטה למעלה בנובה הפלחת שהוא למעלה משעיבים ופי' היקף במרחב המנבל לזה שמקיף בל הגולגולת בבל לד של פנים . עב"ל ועו"ש :

**) בשיון שבחולן לדאו מ"ח לקרום להחקיים ימופו לינקב (פום' ולבום) (ז"ח) ולזה"ד בחב דזה שטרפות תלד עלמן ולף משום הקרום ולף בהלבום ע"ש :

***) ע"לק סי' ל"ד דלד' הרי"ף והרמב"ם ורוב הפו' אין לנרף השלש (פר"ח) :

ורוחק שם אם לא בצבץ המוח ולא יצא מהנקב בידוע שלא ניקב קרום של מוח וכשרה ' ואם יצא טרפה : הגה ולכן לפ בקילין בזדיקה ולכן יש להעריך פס ניקב עלפ הגולגולת בכל פסו בעוף לפילו בעוף לידפס (בפעריס לעסכ"י פעב ל"פ ובפ"ו הלכוך כלל ל"ד (ט) :

לא דין נקיבת המוח וקרומיו ' ובו ד' סעיפים :

א ס המוח יש לו שני קרומים זה על זה ניקב התחתון (א) נקב ג מפולש טריפה (ב) אבל ניקב העליון לבדו כשרה :

ב ג המוח עצמו שנרקב (ג) מעט ממנו או נתמעך (ד) והקרום קיים כשרה ' ואם נשפך כמים או ד כרונג (ענפני פס) (ז"ת) (ה) טריפה (ו) ס ואם נמצאו מים בתוך הקרום ונחסר מהמוח כשיעור

ס לוקיימת דיכ ושמוטל וכליפנת בתכל וכניכפת הספריס שלפניכו קולין ע"פ הרי"ף ועפ"ע לפרי"ף פכן דעת הרמב"ס בפ"ו מע"פ

ג הרי"ף פס בפעכה והפפ"ל בקיומיו ג פס פענרי בי כ"ב לעניך קוע הפדרפ ופפ"ע פס דפ"פ בעוף

ד הרי"ף

ה הרא"ש פס ג' פרמב"ן ופפ"ג

ראשי בשמים

(ט) וכ"פ לבדוק תחר פתיפה פהמוח עתקפה ועומד (ריק"פ) ועיפו תפ לפ יוכל עתפת פנקבע הפוך והעלפ קיים כפר (ע"ז ג' כפ"ל ופכ"פ) ולף בעוף פלימיס (פכ"פ) ובפתפקה תין חילוק בין בהמה לעוף ולפי' לידין (פ"ך פכ"פ) ובפציפת גולגולת העוף לף פעריף תלף בדופ וכן תפ כפדק לף פיעריף תלף בדופ (פכ"ת) תכנגולת פניקב תו כפבר עלפ קדיפת הפוח תעפ"י פעלה עלפ בנקב תו כפחבר קדק הפבר עד פתין ניכר פוס קדק ולף נקב כלל תפ"פ עריפה ולף פעיכין תלו ניקב הקרוס דעריפה הויא לף היה עתכפא עד פתיפו ניכר (פכ"פ ולף כהריק"פ) ועפ"פ לחיות בדוקות לדבר :

סימן לא (א) לגדו : (ב) פבו תלוי עיקר החיות (פכ"פ והיל פבית רבינו) : (ג) דהייני פכתרוקן (כפ"י) והפו פיכוס נתמעז : (ד) *) פכתפר תעט בענין פתם היה כיולף דו בחוט הפדרפ חומזיס תותו ומיכיה הריקן לנעלה תידו היה עומד ולף היה נכפף (פם) : (ה) לפי' תעט ועתו **) (פ"ך) : (ו) לפי פדרכו

*) כגון פנפל על רפשו ומתנדנד וגם תקרפ (ז"ת) :

**) ובענין פכיולף דו בפ"פ תם היה נעמיד תותו לף היה עומד (פ"ך) :

שושנת המלך

א המוח עצמו שניקב או נרקב מעט ממנו או שנתמעך כולו והקרום קיים כשרה ' ואם נשפך כולו כמים או כרונג טרפה ' אבל אם לא נשפך כולו אלא מקצתו כשרה (מ"ב סי' רע"ו) :

כשיעור המים אם המוח מקיף המים מביב שלא היו מגולים כלל אפי' לקרום (ז) בשרה ואם לאו טריפה (ח) וה"ה אם היו המים מונחין בתוך *שלפוחית קטנה שאם היה המוח מקיפה שלא היתה מגולה אפי' לקרום בשרה ' ואם לאו טריפה :

הגה וכן אם הסלפוחית מונחת בין הקרום והגולגולת טריפה (ט) (ד"ע) · היה קפק אם נכוסף בעוה"ז טריפה (יוד) על כן יש ליזהר כשפותחין הסלע שיפתחהו בדרך שיוכל לרחות אם המוח נקיף אם יוגלו אם יש או לא · וע"מ יהיו לריך לבדוק הסכר זה לקונכין תחוכם ויוכל להסליך הסלע או למכרו לגוי בלא פתיחה (ד"ע) (יא) : ג ' אם נמצא תולעת בקרום המוח והמוח קיים ואין בקרום התחתון רושם ולא קורט דם כשרה ' מ ויש מי שאומר שאין אנו בקיאים בבדיקה וטריפה (יב) (ומכי נהוג) (יג) אבל

ו מג"א סס
ז סס בהג"ה בסס ד"ח וכ"כ העלדכי בשמו ומהם דגיכין נגי טיעוס ד' כ"ו וכ"כ הרוקח מ תפ"ד פי' קפ"ז

ראשי בשמים

שלכהו להתעסק הנפה (ס"ך ופר"ח) וכל שהגיע להפסד זה עתיד הקרום ליקב (ב"י ג' לסב"ח) : (ז) ליוק תיבת לפי' עיין פר"ח : (ח) ובהומיך ומתעסק (היינו נפסך כיום ומתעסק כהוגן) לפי' המוח נקיפו עליה (פר"ח) אבל אם המוח שלם בכל כללו אין זה ליקוי לפי' המים מגולים לקרום (פר"ח *) ג' ע"ז וליק"ס) וה"ה אם הסלפוחית מגולה לקרום ולא נחסר מהמוח כשנה להליק"ס ללא כט"ז · והוא ז"ל חולק ע"ש · ובלבריהם יש לדייק מדברי העור ובני להקפידא היא מקרון המוח לחיגלחי מלחא שלחו המים הם מחוות קלקול המוח ומח"ב מלחתי שכי פר"ח וז"ל אבל אם לא נחסר מפסר מפסק הסולל המים שם ומחוות רוב ליחה ובקיחבה זו המוס יחכפף ותיבה הליחה ההיא : (מ) לפי' אין מקרון בעוה (פר"ח) : (יוד) ולא תוכי נמחנה הותרה וכו' הוחיל ושים כאן ליעותא בדוכה ונחייש (ד"ע) : (יא) ומיהו היכא לליכא ליעותא שהיא מתגעת ומקבבת לשפה שכגילות לעשות כך כשים יש בעוה שם לא בדק הלשם הבעוה מקוכה (פר"ח) : (יב) דכיון שקכוניו דקים ביותר יוהר ומקוניו הדקין ואינם כקכוני קרקפן שהן קשים ועבים וג"כ הוא כח ואינו כליפה שנוכפת תניד להכי מייתינן שנע קולם בחינה פינם החולעת ובקב קרום התחתון (פרישה ופר"ח) : (יג) ומיהו שם החולעים נמלחים בין קרום לגולגולת ואין בקרום העליון

**) ל"ל פר"ח ג' כ"ז ומהריק"ש · ע"כ הג"ה · ואף שהיה כתוב לפניו פר"ח וע"ז :

אבל אם נמצא חוץ לקדירה כגון בחוטם כשרה (יד) דתלינן שלא הניע למוח מעולם (טז): ד ס עצם שהמוח מונח בתוכו יש בו חלל גדול כמו קדירה ויש על פיה כלפי הצואר כמו שני *פולין וכל מה שיש מהמוח בתוך הקדירה עד הפולין והפולין בכלל (טז) נידון כמוח ונקיבתו במשהו ומשם ואילך נידון כחוט השדרה (יז):

ס מיימ' דריב"ן ג' ריב"ל
* וגם בעוף ים פולין הללו

לב דין מכה בחוט השדרה ' ובו ז' סעיפים:

א חוט השדרה ס שנפסק רוב היקף עור החופה את המוח מריפה אעפ"י שכל המוח קיים ' ואם לא נפסק רוב העור אעפ"י שנפסק כל המוח שבפנים כשר (א): ב נ נהדק העור לארכו (ב) כשר ' ג וכן אם נשברה השדרה ולא נפסק החוט ד או שנתמעך המוח שבתוך החוט ונתנדנד הואיל ועורו קיים הרי זו מותרת: ג ס הומרך המוח (ג) ונשפך ו כמים (ד) או ז כדונג שנמס (ה) עד שימצא החוט כשמעמידו בידו היה המעט שחוץ לידו שוחה ולא היה יכול לעמוד מריפה וכן אעפ"י שלא נתרכך מבפנים ח אלא שהוא עב וכבד ואם מעמידין אותו

ס נ"מ מוליז מ"ס וכרבי' וכלמפרש לג שם
נ לענ"ד שפ"ט מ"ס מנדין הגהגת לנלק' ס' ל"ד ול"ל שיתייל נו ונעט לקיל ונהגהגת שמחיות מלוי נו
ג מפסה שם ס"ד ד לתוי' דבי לג שם
ה מיימ' דריב"ל שם ו כפיפס"י שם
ז כפי' הריי"ף שם ח בעיט דכ' יהוני' שם ולא נפסקה והסכימו הפוסקים לקולא

ראשי בשמים

העליון והתחתון כושם ולא ק"ל ים להתיר (פ"מ ומ"ך ג' כס"ל): (יד) ולפ כסנעלא מכי המולעת למוח ובניאה מ"ל חולי יש ניעותא בקרום המוח (פ"מ): (טו) ועיסו מי מזיק ניעותא כושם אז ק"ל בקרום המוח ולחי יש ללמוד וכלנלק' ס' ל"ג ס"ט (פ"מ): (טז) דסייסו מוח שכנגד הפולין (כס"י): (יז) ונקיבת קרומו בדומו וכלנלק' ס' ל"ב:

סימן לב (א) נקנים קנוכים זה לזה בזיקף ובליכוף רואו אין מועיפין (ס"ך ג' ב"מ) ופ"ח מחמיר: (ב) ומפ' לא נמחייב כ"ש לא למעלה ולא למטה (מסק' רבי' והמחכ"ו): (ג) ומפ' מקלתו (פר"ת): (ד) ומלו היה המוח נקוב היה יולא (ס"ך כס"י): (ה) מבל מיכו נספך כמים ומלו היה המוח נקוב לא היה יולא (שם): ומסעיפים

שושנת המלך

ב מחט או תולעת שנמצא בתוך המוח טרפה דוראי שנקבה הקרום התחתון ונכנסה ראל"ב מי הבניסה (ק"ג סי' על"ג):

אותו אינו יכול לעמוד מפני כבדו טרפה (ו): ד ז נחסר קצת מהמוח ונתרוקן כשר (ז): ה ח טרפות וה של חוט השדרה הוא עד פי פרשה שלישית כ ועד *בכלל (ח) ואם נפסק אחד משני חוטי פיצולים ראשונים ושניים טריפה ' ל אבל אם נפסקו חוטי פיצול השלישי כשרה (ט) ובעוף הוא טרפות החוט מ עד בין האגפים (יוד) התחלת המקום שהם מחוברים בו בגוף: ו נ בהמה שהכו אותה על השדרה במקל והלך המקל על פני כל אורך השדרה כשרה ולא חיישינן שמא נפסק החוט (יא) ואם יש במקל קשרים חוששים למקום הקשרים ' ובן אם לא הגיע המקל על פני כל השדרה *) חוששין שראש המקל במקום שהוא כולה מכה בכח ' ובן אם הכה לרחב השדרה חוששים שמא נפסק החוט **) (יב): ז ס בהמה שגוררת רגליה אין חוששין שמא נפסק החוט: סגס מלמ מעיקן סגמוכמ · ומוכ כמב הרגליס נקטס (גמכמ) · ומ"ס בעוף כמי ליכמ מכי (סגמ"ל בחולין ומו"ס מלחוך כלל כ"ס) ע בר"א כשלא נודע שנפלה ' אבל אם נודע שנפלה חוששים:

ניטל

*) וכן אם נפסק המקל בשעת הכאה דעופא חנוסא כמו בשאם המקל (ז"ת ונה"ע):

**) בלבד ולא מייתי לריסוק מיבריס (ז"ת):

ט סייע נתמזמז דלמכי בי רב
י מייני דרב יהודה סס
כ בעיא סס ולא נפשטה והסכימו הפוסקי לחומרא
* פי' קוט סמדרא כשמגיע עד הידיכי' ונחפלל פילול לאחד בלד יניין ות' בלד שמאל וכן בהפסד עקומות
ל סס בעי' ונפשט'
מ הרמב"ם בפ"ט מהל"ש וכל' יראי דקוף דבו דרבו של ר"ל וכפי גירסתו וכ"ע בעת קריפ ושרש"ם
נ מייני' דרב יהודה וכו' סס ד' כ"ח ס מסקוט לישנאת דקוי בי רב תניבא סס
ע עור ב' תשמ"ת

ראשי בשמים

(ו) ומשערים במקום הבריח: (ז) מבל נחסר הרבה עד שאם היה מעמידו היה המעט שמוץ לידו שומא עריפה (ם"ך פר"ח): (ח) המוט היינו שבשדרה שבין פילול לפילול נקרא בין השבשות והחוט שבין שני הפילולים בתחלה כשמוסרין לילך ולילך נקרא פי פרסא ומוציא שבפילולים עלמא נקרא פרסאות (ב"י ב' כ"ו ורמ"א): (ט) לפי שאם ולילך בבר תאם כח מוט שבדרא והיכיכים מעמידין שבדתן ולילא ומא בבך (ב"י ב' רמ"א ורי"ו): (יוד) ולא עד בבלל (פר"מ): (יא) לבין שהילך המקל על בל מוכך השדרה ל"א שיכא בבא (ם"ך): (יב) ולריכא שהיה מעל"ע (ב"י שם"א כ"ח ב' רמב"ל וכד' בבד"ה בי' זם) ול"ל לבדוק אלא בחוט השדרה (ב"י עור) ואם הלבה ל"ל בדיקה בב"ל רבי' וכפי לעתו (פר"מ) ואי אבא שהבאה במצעה ונפלה יתבאר לילא בבי' ב"ח (פ"ח):

מעל

לג דין אם ניטל הלחי ומכה בוושט ' ובו י"א סעיפים :

א א ניטל הלחי התחתון (א) כשרה ' ב והוא שיכול לחיות ע"י המראה והלעטה : הגה וכן עוף שניטל מכטוטו *) ויכול למיות ע"י המראה והלעטה כשר (תו"ס כלל כ"ד וכוקא) (ב) : ב ניטל הלחי העליון ג להרמב"ם טרפה ד וראוי לחוש לדבריו (ג) :

ג ה ושט או ו תרבץ הושט שניקב לחללו בכל שהו נבילה :

ד ז שני עורות יש לוושט ' ניקב אחד מהם כשרה ' ניקבו שניהם אסורה ח ואפי' עלה בו קרום ונסתם (ד) ט ואפי' ניקבו זה שלא כנגד זה אסורה והוא שניקבו שניהם מרוח א' דאפשר דמתרמו *אהדדי (ה) : הגה וכל זה לא מיירי אלא בניקב שהנקב עצ נוחמת חולי (ו) אבל אם יש למוש שניקב ע"י קוץ אפילו לא ניקב רק הפנימי נרפא לחיישינן שמא ניקב גם החילון ' ושמא אין לו בדיקה מבחוץ (ב"י ב' תוס' והכת"ם פ"ט) (ז) : ה ' עורות אלו החיצון אדום ' והפנימי לבן ' ואם נתחלפו שהחיצון לבן והפנימי

*) התחתון ' אבל העליון לדע' רעב"ם בריפא כמו בנהמא (ז"ת) :

ט מסנה חולין כ"ד ב הרא"ם סם ג' הגהוניס
* פי' שתוחבין לו לפניס מבית הבליעה למקום שאין יכול להחזיר
ג בפ"ח מה"ם וכתב טוב טעם לזה בתשובה לחכמי לונזיל ושלין כעוה קיא יותר מזר
ד ט"ם הקלר
ה מסנה שם מ"ב
ו שם בגמרא מ"ב וכרב
ז עיעיף דרבעא שם ד' מ"ב
ח ג"ז שם
ט בעיל ופפסוה שם
* פירוש שמזומנין לחתכון יחד
י שם מדיוק מימ' דרבעא

ראשי בשמים

סימן לג (א) מעל הבשר המוטל על הסיומים שהסיומים מעורים בבשר (רא"ש כשב"ם ועפ"י כ"ד סע"ו י"ו) : (ב) עם שתוחבים לו בבית הבליעה עד מקום שאין יכולה להחזיר נקבו המראה ובמקום שיכולה להחזיר נקבו הלעטה *) (ס"ע ס"ק י' תכ"ד ק"ו) : (ג) וכ"פ בס"ח בשם הקוקס . ובעל לבוש להלך וכ"כ כשב"ם ובשם תו"ס ב' ס"ג להעריך והטעם שהלחי העליון נבוה בבעלי חיים לכסות בי הקנה שלא תיכנס בו בשעת הכוס הקר לגיפה ויקרר לותה ויעות הבי בשעת (בעב"ם בשטובה הובאה בב"י) : (ד) ואפי' עלתה לו בתיעה עבה אינה מתקיימת (בא"י) : (ה) ולפ שם הנקבים רחוקים זה מזה שאינו בשפשר לעותבו מהלכי תפ"ה לקוב ואין ליתן ד"ה לבעיניים שם לא בעלתה לבפיקה (ס"ך ב' בא"ל וכ"כ בס"ח בלא כב"ם) : (ו) ובחילון אין ניכר בוס חולי (ס"ך בס"ח ב' תו' ורא"ם) : (ז) אבל בשניקב בק החילון כשר ע"י בדיקה ומבפנים אפי' שלריך לבדוק כולו ולא בעי נקב בעוקם

*) ונבגה' הפריפה בת' המראה פותהין פיה ומתכילן ליה מיס וכרבין בבת ס' והלעטה כל לאחד ואחד בפני עלמו (זת"ד) :

והפנימי אדום טרפה ' כובן אם שניהם אדומים או לבנים טריפה *) (ח) : הגה וכ"ם אם יש לו שני ושניים אז שני קנים לטריפה (תשו' הרמ"ם כלל כ' ס"י ט') (ט) : ו לושט אין לו בריקה מבחוץ אצל דרוסה שצריכה בדיקה מפני שכיון שהוא אדום אין אדום הארם ניכר בו כיצד יעשה ' " אם עוף הוא בודק הקנה *מבחוץ (יוד) ושוחטו ואח"כ מהפך הושט ובודקו מבפנים (יא) ואם בהמה היא אין לו תקנה : ז גולענין נקב נמי אין לושט בדיקה מבחוץ אלא מבפנים (יב) : ח עוף הבא לפנינו וצוארו מלובלך בדם (יג) ם אין חוששין לספק דרוסה ע לבדוק בל החלל (יד) אבל חוששים לספק נקובה לבדוק (טו) מקום המלובלך (טז) ; ט נמצא קוץ בושט לארבו או לדחבו פ ואינו תחוב בו בשרה (אם לין עליו ק"ל מזמון) (עוב) (יז) ל אבל אם

*) וכ"י ולענ"ן ולכב"ל ופ"ת ות"ה מכסירין והמניקל בהפנ"ל לא הפסיד מידי דהוי למניקב דמבדיקו קומעו (ז"ת וקזק"ח) :

כ הרמ"ם סם והרמב"ן ומ"ה וכ"פ הטור ל ניימ' דליכא סם ג מסתמא עובדא דגר מוחא וכלב יוסף נדיים דרבא סם כ"ת

* פי' קולט קלת מהעור במקום שרוצה לשחוט

ב כפירש"י סם וכ"פ הרמב"ם פ"ב מה"מ והרמב"ן בחידושיו סם ור"ן סם ורבי' ירוחם ג' הגהות' ם כפירש"י סם ע תוספות סם פ מימי דכל חומת אחת דעולא סם מ"ב ל דלא כעולא הרי"ף והרמב"ם והרמב"ן

ראשי בשמים

במקום ידוע עם"ת (פר"ח לד' רבי') : (ח) שכיון שכולו לקוי לימי ומתקיים ע"י השני ודוקא כאחלף כולו לו כודו אבל מקלח לל"ג (ס"ק ומר"ח וכ"כ ב"ח) : (ט) לכל יחב כעטול דמי והו"ל כאלו ניטלו ג' הוסטים או הקנים (ס"ק) ואם מחוברים למעלה ולמטה ואינו נאחך אלא בחתיכה כשרה (פר"ח) וע"ל סי' מ"ז · וה"ה מיני חוזות שלפעמים כולה בקנה שלו בחתיכה יולה כעין קנה אחר אלא שאינו עשוי חוליות כלרך הקנה ועשוי כעין לול (מל' ובלולים יעלו) (מלכים א' סי' ו') והוא שלול ומוזר ומחתכ בקנה כשרה (שם) : (יוד) להיינו שקוטע קלת בעוד ומשם יוכל לבדוק הקנה (לרים"ה וע"ז) ואם ים לם יעביבו ע"י הרמה שאין לחוש שחתך עובר בהרמה (למדתי מב"י) : (יא) ומע"ג ללכתחלה לריך שני סימנים לף בעוף וכלעי' סי' כ"ח · הכא כיון שאין לו היתר אלא בסי' א' כלישנ' חוני (ס"ק) : (יב) לשמע נכנס טיפת שם בנקב ונקרם ואינו ניכר מזמון לפי שכולו לחוש לף שהנקב במקום ידוע (פר"ח) : (יג) שנקרע מזמון (רש"י) : (יד) כיון שאין לוכח לפניו (עש"י כ"ז ס"ג) : (טו) מנפנים כנגד (ס"ק) : (טז) שמא נפסק הקנה או ניקב הושט (ב"י) ואפי' הנקב במקום ידוע (ס"ק לד' רבי' וכמ"ש הפ"ל ב' הפר"ח) : (יז) שאם יש ק"ל מזמון היה הוכחה שנתחמת יצא למוץ ונקב ומזר כיון לאכלא ופעיל ביה (פר"ח) ומייבי בנעלא לרחבו

אם הוא תחוב בו (יח) אסורה אפי' אין שם ק"ד (יט) דחיישינן שמא ניקב הושט והכריא ונתרפא ואינו ניכר (כ): יור ק נפרד הושט מהקנה ונתרלדלו זה מזה *) ברוב שיעור ארכם טריפה: יא זפק שניקב ר גגו נקב מפולש כמשהו טריפה ואיזהו גגו זה שימתח עם הוושט כשאריך העוף צוארו (כא) ס אבל שאר הזפק שניקב מותר: הגה כיטל הזפק טריפה אפי' נסתייב בו כדי שיוכל המאכל לעבור מן הוושט אל הקיבה (כ"מ מהכ"ן פ"ט) כיצד העני שניקב הזפק לקיבה טריפה (נסוף ס"ל) (כב):

ק מהל' דסימנים שנתלדלו בינתן סס ל' מ"ד פ' כ"ק כן וכ"כ הכ"ף והלח"מ סס ר מיימ' דלנ"ת וכו' סס ל' כ"ו ס מנה סס

לד דין מכת הגרגרת ' ובו י' סעיפים:

ח גרגרת שנפסק רוב ג חללה במקום *הראוי לשחיטה או למעלה מזה הרי זו אסורה (א): כ ג אם ניקבה נקב שיש בו חסרון כאיסר אסורה ' ד ואם ניטלה ממנה רצועה לארכה או כד מענלת לה (ב) הויא כאיסר טריפה ס ויש מי שאומר שאין

ח מנה סס חולין מ"ב
ג מהרוח עונדל דאמת לקמיה דיב וכו' סס מ"ד
* פירוש לאפוקי למעה כדלק' ס"ק
ג סס נמנה וכלבוש"ג
ד מיימ' דלנ"ת וכו' סס ל' מ"ס
ס רמב"ן בחידושיו סס

*) ול' מניכם יחד מהנומר (פר"ח) נרוב שיעור מרכם טריפה (ס"ע) ודוקא סס לא נפסק נחומו מקום שמחלדל ממנו דנוק אפי' כחוט (פר"ח):

ראשי בשמים

(פר"ח) (וכ"ל ל' פר"ח) וס"ק הכימו בל"ע ע"ס: (יח) ואפי' קלח ולא ניקב עור הפנימי עב הלדין (סס ס"ק): (יט) אפי' מצפים (סו"ס) למתוך שאוכלים ומשקים טועפים סס שמא הס העבילוהו (ב"י): (כ) ופר"ח ופר"ח פשקו שלריך לבדוק ולא מ"ינין שמא הבילו ' אס כולא בושט כולה תחובה בו ואכלל בוקא העור הפנימי במקום שהיא תחובה כיון שלא נקב ועכ"ע ולילא שום ניטומת בשאר בשרם (פר"ח): (כא) שהוא מקום הוושט עד מקום הילבה שיעורו של זנק (רשב"א בתי"ס בלף ל"ח ע"ב): (כב) עוף שנמלא ואכל יורד בתוך הסימנים טריפה ' כי ע"א לבוא שם ואכל אס לא שניקב הושט ואי לעינן לכשהו מיעוט הושט הלינן בהכי כיון שלא רלינו בניקב הושט (פר"ח ב' רלב"ז):

סימן לד (א) לופן הקנה עד ולמעלה ולגד הלוחר לינו אלא קנוס בל ואינה טריפה עד שיפשק רוב החלל ועובי המוך לינו מפליס לרוב וכן אס נפשק ולמעה למעלה שם רוב חללה לע"ס שרוב עובי קיים טריפה (פר"ח) ואס נפשקה למעה ממקום שמיניה י' ק"ח: (ב) לפי החשבונות (בה"ג ב' סרלב"ז; בע"ח

שאין אנו בקיאים בשיעור איסר הלכך משערים אותו ברוב רוחב חלל הקנה (ג) : ג ו ניקבה סביב הקיפה נקבים דקים זה אצל זה כניקבי הנפה אם אין בהם חסרון מצטרפין לרוב חלולה ואם יש בהם חסרון מצטרפין לכאיסר (ד) ז שאם יש כאיסר בנקבים עם השלם שביניהם אסורה ח והוא שהנקבים סמוכים כ"כ שאין בין נקב לנקב *) כמלא נקב ' אבל אם יש ביניהם יותר משיעור זה אין מה שביניהם מצטרף (ה) : ד ט בעוף אם ניקב כנפה (ו) חותך (ז) המקום המנוקב כנפה משימו על פי חלל רוב הקנה ' אם יש בו כדי לחפות רוב הקנה אסורה (ח) : הגה ומס נמסקה גרגרת של עוף י"ל למעכיס כמו

ו מיגו' דכ"ג יסודה וכו' וכלמפרש רבי מלגו וכו' שם
ז הלח"מ ויכ"ן שם
ח הכ"ן שם
ט מימלא דכ"י כ"ה כמנכי

*) והכ"ג העלה דלכתי"ק ודוגמ"ס ודוד השמקים אין נמו לנקף המלס רק הנקבים בין נקבים דאית בהו מקרון בין דלית בהו מקרון בין בהמה בין בעוף ודלא כמנ"ן עמ"ש (קל"ת ס"ז) :

ראשי בשמים

בע"מ סי' תרמ"ט) : (ג) דבולמי הוי פחות מלחיקר שפתי שמלחיקר יהיה מעבע קטן עד מאד מ"מ כשמחלקהו לכלועות יהיה דלמי יותר גדול מכוח היקף של קנה של בהמה גסה ומלי למעכיכן (בק"ג) בנקבים שים בהם מקרון בכלחיקר לימו קולף משום לנקבים שלין בהם מקרון ומלטרפין לרובע על כרחין לף מייכי מלף בנקבים שהם בהקף הקנה שבל בתוכך הקנה לף מיטרפי מידי דהוי מנקדקד · שבל בנקבים שים בהם מקרון לף שהם לתוכך הקנה חו בחמלע כל שים בהם כדי לנקף כוב הסיקף פסיעת חויח עגפה וכשהם בהקף הקנה לם יש בהם כדי לנקף כוב הסיקף פסיעת למיטרפי בעכ"ם לנקבים שלין בהם מקרון · ועי"כ לעולם ממילי עפי נקבים שים בהם מקרון מנקבים שלין בהם מקרון (פכ"מ) ובזה קרא קושית הרע"ל וכ"פ ס"ך וט"ז ופקקו כן וככ"ל הלבוש ע"ש · ופכ"מ מולק על וים ס"ם שהוא הרמב"ל בהם בעה"ע ועיין שם : (ד) כשלחיקם כביב הקנה מלף לתוכך (ס"ך ופכ"מ) : (ה) ולין מילוק בין בהמה לעוף לענין ליוקף השלם מלף שים בהם מקרון מפי בבהמה מלטרף השלם לכשלחיקר כשלין בין נקב לנקב כעולף נקב וכשלין בהם מקרון מפי בעוף לין השלם מלטרף להקף כוב הגרגרת (ס"ך ג' כס"י וכשב"ל והרמ"ם והטור וכ"י וכשכ"ל בבי' הגאבר : (ו) נקבים שים בהם מקרון כיון לליכל בגרגרת דילים כלחיקר (ס"ך פכ"מ) : (ז) כלאה שזהו פי' ונקפלו שמנהו בגע' והוי כמו קולפו : (ח) ולף השלם בביתים מלטרף כשלין בין נקב לנקב כעולף נקב (ס"ך ופכ"מ)

כמו בנקובה כנפה (הכי"ף והמנ"ס) (ט) : ה יו"א שאם נפחתה כמו דלת שלא ניטל הפתח אלא תלוי ועומד וזקוף שם כדלת על פי הארובה כיון שהדלת סותם את הנקב צריך שיהא הפתח גדול כדי שיכנס ויצא בו איסר (יוד) דהיינו יותר מבאיסר (יא) : ו כ"א שאם ניקבה נקב מפולש משני צדדים אעפ"י שאין בנקב אלא כדי שיכנס בו איסר לרחבו דהיינו כעובי איסר אסורה*) (יב) : ז נבדקה כולה לארכה אעפ"י שלא חסר ממנו כלום אסורה ' " ואם נשאר ממנה כל שהו למעלה (יג) ולמטה במקום הראוי לשחיטה בשרה "מפני שכל מה שהצואר נמשך הסרס סוגר והולך הלכך הדרי *חלים : ח פ ניקבה למטה ממקום שחיטה (יד) במשהו טרפה*) : ט ע מצא גרגרת שנפסקה או חסרה ואינו יודע אם נעשה מחיים (ולפ יוכל להלות שמאחר שמחיטה כעסה בסמנו 33' ומקוומת (ג"י ג' מרוסי כסנ"פ) (טו) פוסקה במקום אחר ורואה אם הם שוים בשרה וא"ל אסורה ואין מדמין אלא מחוליא לחוליא או *מבר חוליא לבר חוליא אבל לא מחוליא לבר חוליא ולא מכר

*) ונעוף מ"יבי וכמ"ם בב"י ובכ"מ שכ"כ מדברי הכי"ף והמנ"ס (וכן משמע ז"ת וקי"ת ולפ כפ"ך שכ' דגם בנהמה דינה הכי) :

**) ועוד שהקנה הינו לפנ לקול וכמ שקול הינו לפנ שתפלת ינילמו ותפלת הכנסתו ' ולמניה מן המזה הוא כמ שקול לפ"כ נקיבתו בשפתו ' (זת"ד בשתרי הקלרות) :

ראשי בשמים

לפנ בשין בשם משכון ' לז לין השלם מלעוף וכו"ם שפ"ג ומשעיה גם בעוף בכוב היקף קנה דידים (פ"ך) : (טו) וכ"פ פכ"ם וכתב פ"ך לכ"ע מוהו בזה . (יוד) לפילו מדוסק (פכ"ם) . (יא) לפנ בשקרון לגמרי דקני בכליקר היינו שלינו יכול ליכנס כלפ הליקר לפי' בדוסק שהרי שיעורו כליקר מלוונפס (פכ"ם) וגם בדין זה כיון דלפ יליעין שיעור ליקר ומשעיה בשם מופס בין בבהמה בין בעוף (פ"ך) . (יב) בין בעוף בין בבהמה (פ"ך) : (יג) לפי' בנוקוס שהינו רלוי לשחיטה (ב"י וכן פ' פ"ך ד' רב"י) : (יד) כשנפל בקי' כ' : (טו) והנוקוס שאחר לפ משחמי בכגד שחך

י מיימ' דכ"כ וכפי פ"יכפ"י פס והטו פס וכ"כ הפנ"ע בת"ה ור' יהושפ כ הכי"ף לפי פי' רפ"ם וכ"כ דמנ"ס פ"ג מה"פ ל פס בשמעתא ג כל' יוחנן פס ד' מ"ה הסכמת הפוסקים כ כפילפ"י פס * פי' ונשחנל פ מהל דיחיב כ' יוחנן ור"ל פס ע מיימ' דלעני וכפל פס כ' * לפילפ"י הוא מחלוק פל בשעת כלפי מעה מעקוס שמשחילין לסיות דקים ולמנ"ס פ"י פרישל המוליל הקוטה בדין ג' מוליות וכיל לכה משחיפס

מבר חוליא לחוליא (טז) ; יוד פ הקנה בסופו משנכנס תחת (החזה) מתפצל ומשם יפרד והיו לשלשה ראשים הא׳ נוטה ללב (יז) ואחד לכבד (יח) ואחד לריאה (יט) ושלשתן נקיבתן במשהו*) (כ) : הגה ויהו נקבים הלב שסוף שומן סיוכל בין שתי עכוגות סרימה (כא) ללב רגילים להיות בו נקבים קטנים דקים והיינו רציתייהו ולא מיקרו נקבים וכסבר (הגמ״ם פ״ט וכוקח ובשטרים שער ל״ח) (כב) :

פ מיימרח דלמיינר ולימלח ג׳ לימני וכתבו המוסקות דלאזלינן לחומרא וכ״ם הפוסקים

ריאה

*) ואם יש דבר שסותתן כגון הלב מיהו לו בשר כשר (ז״ת ג׳ ג״י בשם הגמ״ם ומק״ח) וא״ל כשנים עליו לו שומן סותתו לשפוקי קרום שעלה ע״ג דלין סותם (עכמ״י י״ק) ; ובניאורי הרשסוגים להרמב״ם ונכשיר אפי׳ נקרום שעלה ע״ג ול״ע . כל שפק שנולד בג׳ פיולים הלו כשר (עק״ח) דכיון דבגמ׳ לימלח ג׳ לימני ולא נאמרו הלא משפק ח״כ כל שפק לשתילין הוי הול״ל ס״ם ומרי (פר״ת) :

ראשי בשמים

שעור אפי׳ שם עותמים את הקנה (שכ״ח) : (טז) בר חוליא פיקס״י להיינו מחליו של עצעת כלפי מעה מעוקם שמתחילין להיות דקים . והכמב״ם פי׳ שהיא החוליא *) הקטנה שבין שתי חוליות והיא רכה ומשתיהן ועוד לחום לדברי שניהם (שם) וכל ליכים הלו לכוונא ומשכון בגרגרת . שם דוקא כשיוצא שסוף מחתך חולי (ג״י) ס״ב שתפס הקנה לבדו בידו בשופן שידע שלא נגע בוושט (שם) אבל אם נעשה מחתך קרן או מצא נתבאר בשי׳ כ״ג : (יז) והוא המזרק פיולא מוגו לריאה (שכ״ח) : (יח) והוא המזרק הגדול שבכבד והוא נקרא קמפוכא רבא לכבדא (שם) : (יט) ומתחלק בתוכה והן הקטנות (רש״י) : (כ) אבל קטנות קטנים שבכבד כילוכים ככבד **) (ג״י ועש״ מ״ל ס״ו) : (כא) ומחובר בשדרה ודבוק לאבל הלב (שם) : (כב) ואני שמעתי טעם שאותם נקבים הם פיות הקטנות (ג״י) ומ״ך העיד שכן ראה . הלכך אם ימלאו נקבים שלא בזוקס פיות הקטנות עריפה (שם ושכ״ח) . ומשמע לציקר הטעם הוא ומשום דהוי כמו פיות הקטנות ולא ומשום חלב טהור . וכשמלינם בזוקס פיות הקטנות עריפה שכ״ג ואפי׳ לין חלב טהור . וכשמלינם בזוקס פיות הקטנות עריפה שכ״ג ואפי׳ ליכא חלב טהור אם ימלא הלב לינו קותם (זת״ל) וע״ש טעם לנקבים הלו :

ומעם

*) היינו עור שמבחר ג׳ הצעות יחד (עיין טור) וכמ״ש בניאורי הרשבו׳ להרמב״ם וכ״כ ריק״ם .

**) וי״ל דקרא של כבד דיוו כבבד ולין נקב פוסל בו (כ״כ רבבו״ן והרשב״א ורם״י וכ״כ בז״ח) (קר״ת) :

לה דין טרפות הריאה ואונותיה ' ובו י' סעיפים:

א ריאה שניקבה טריפה (א): ב חמשה אוני (פי' כעין לחיים) אית לריאה תלתא מימינא ותרי משמאלא כשהבהמה הלויה ברגליה ובני מעיה כלפי הטבח שאו ימין הבהמה וימין הטבח א' ג ויש לה עוד בצד ימין אונא אחת קטנה ונקראת עינוניתא דורדא (ב) ואינה עומדת בסדר האונות אלא מרוחקת מהם לצד פנים ' ד ואם חסרה אחת מימין או משמאל או שהיו שתים מימין וג' משמאל טרפה (ג) ה והורדא אם חסרה או אם יש לה שתים או שנמצאת בצד שמאל כשרה: ג ו ניתוספו האונות במניינם ' אם היתה האונא היתירה בצד האונות ז או מלפני הריאה שה"א לעומת הלב מותרת ' ואם היתה ע"ג שהוא לעומת הצלעות הרי זה טרפה ' והוא שתהיה בעלה של הדם אחר שנפחוה ' ח אבל אם היא פחות

מזה

א מסנה מולין מ"ג ג מ"מ' דלקמן סס ד' מ' ב מהטוח עובדא דקמ"ל דכל מ"ז וכו' סס ד סוף מ"ג דלקמן סס ה הלמ"ס סס בסס הגהות כ"ת וכתב כ"ן שכלאה שכפ"ל סרי"ף והרמב"ם פ"מ מ"ס וכ"פ סלבב"ח במ"ס וכ"כ הטור ו מסקנת הגמרא סס ז הרמב"ם סס מממעות הגמרא למעל מכל מגבה וכו' וכ' כ"ן שכ"כ מדברי הרי"ף וכ"פ רשב"ם ח תו' וכ"פ מני הענזי ורמב"ם סס וכ"כ כ"ן ב' למע"ן

ראשי בשמים

סימן לה (א) ונעשה לין זה שכתבו רבינו כאן הוא ומפני שדיבים שבסי' זה הם מנעשה ניקבה וכמ"ש כ' בב"מ פ"י ומ"ש שהמחברים כלומדו מדברי הגמ' במ"ש לניקבו ועל הרוחים למוכו דרך כלל כל היתר כנעול דוני עכ"ל וכ"כ פר"ח: (ב) כמו לימוחת לוחה קטנה: דולקת ע"ש קלישתה ולמעיותם (שם"ר): (ג) לפי לימן ל' בימין ל' מחסה ל' בשמאל עיפה (ש"ך ופר"ח ושם"ע מכל הפוסי) כל שבצל ימין לימן ג' כלימן לף שם יהיו יותר בצל שמאל בשהם (פר"ח ס"ק כ"ל) בלוחה החוחות ושיעורן לף ויקרי מלף וכשהם וכן שם החוחות למעלה למטה כשהם ומין מילוק בין הפמ"ב למעלה (פר"ח) ודולקת שם מחסה לו שם יש לה שתים לו שבשלמה בצל שמאל כשהם ובים לה שתים לפי לימן עומדות זו מצל זו כשהם (ש"ך) לין שום שיעור פוסל בולקת לף בשקומה ולף בחלקה ולף בשיעורה ולף בחסרון כיסה (ב"י ופר"ח) וכן שם למלו לה שני כיבין (פר"ח פ"י ע"ש) : (ד) בין בצל ימין בין בצל שמאל (פר"ח ב' הרוקח ורשב"ם ב' רש"י) :

שיעור

שושנת המלך

אם נמצאו האונות גדולות כאומות כשרה ראומות בכלל אונות הם ושיעור א' להם: (מ"ב קי' ר"ע):

ט מעשה לפני הג"י ודיוק ליפלא דמרמז"ם סם וכ"פ רשב"ם בתי"ס י מלדכי ב' לחני"ס שמע מינה כ כ"כ הל"ז ל מ"כ מהרי"ו מ טור ב' בעה"ע

מוה כשרה (ה): ד ט נמצאת אונה יתירה בסוף שיפולי האומא כשרה (זוס מקרי בדכי לחוכי) (טור): ה י אינא של ימין הסמוכה לגרגרת במצר החזה אצל הציאר ממש ההחתונה שהיא עליונה הסמוכה לציאר אם ימצא על גבה כטרפא דאסא (ו) כשרה מפני שבן דרכה ליפצל (ז) כודוקא ימנית אבל לא שמאלית (ח) ל ויש מי שאומר דדוקא למעלה מחציה (ט) אבל למטה מהציה (יוד) טריפה (יא): הגה לא מקרי יתרת מלא אם יש לה לוקח לוכל אם כמלא ע"ג הריאה מקום גדול כמד למעט ועד למעלה אמיכו מד בראשו מקרי גבמוסית וכאמת (מהרי"ו וב"י) · ואם למעלה לו למעה מד כבובע הוי יתיר ומיהפה (ג"ר) (יב) וכן אם כמלא לוכל ע"ג הריאה ומומח תחתיה וכאמפתן הריאה כל האוכא מופלא לחוך הגומע ומום למטה הריאה (מהרי"ו וב"י) (יג) לעפ"י אמיכה בכנסת חוך הגומע מלא כאמניחין היד עליה בכחת כאמה (ל"ע) · לבד מקמע האילוי מופל למעה ומופו להתפרק ומריפה (כך ע"כ) (יד): ו יא אחת מהאונות שהיא פחותה מבעלה של הדם אחר שנפחוה הו"ל חסרה וטרפה

ראשי בשמים

(ה) אימור עלה הדם מסתבר דהוי בלפון גודל להחמיר אבל להקל לריך בלפון של שני גודלים (פר"ח) אם כמלא יתרת בעוגה באיכה עומדת בדבי לחעלה מהאוכות קמוך לסדאה לפניה מן הריאה ברשה (שם ג' ע"ז) אם איתרת עומדת בדבי לחוכי וכאמפתים חותה מוה לגבה מריפה ודוקא בליטה יתרה (לשיטה כע"ל) (לגום ופר"ח ומ"ך) אבל כתעקמה וסולכת למעלה מ"כ בית מיהום כיון שעומדת בוקום שכאר בשביל שבולעת למוך לא מעריך (ב"י) ובלע"ל שד' רבי' בעה שהשניה המ"כ ולא כהב כאן אלא אם היתה ע"ג לעומת הללעות ס"ז מריפה משמע כל בך מן דין בשרה: (ו) ומ"ש יותר (מ"ך ופר"ח): (ז) ומפני לוחק המזה (ב"י): (ח) וי"ש מכשיל אף בשמאלית (ג"ח ב' בשם"ך): (ט) לגל מוך של האוכא (מ"ך ופר"ח): (יוד) לגל קוהם של האוכא (ג"ח): (יא) כי אין שם לוחק (ב"י) בקוף שהפללת יש לוהת חוהם בקופה וכקבל ועוהם חוהם אם שם הוא בפילול בשרה (ג"ח): (יב) ואם הוא רחב למעה ועגול למעלה בשרה (ע"ז ופר"ח): (יג) ואיהם לחוכה יותר מהגומע לעפ"י שהיא קלרה מהגומע (פר"ח ובש"ך מ"ך בפי כ"ה): (יד) אם כמלאת יתרת נגד האחין של חוכלא להיות תחת חוכלא נגד האחין · דיכו כמו יתרה מקמע וכאמת (פר"ח): ואם

וטרפה (טו) : ז ‹חסרה אחת מאונות הימין הורדה *משלמה (טז) : ח ס ריאה שאין לה חיתוכי דאוני טרפה ע ואם סדק במראה הפרש ביניהם פ בשיעור עלה של הדם (יז) בין בעיקרן בין באמצען בין בסיפן כשרה : הגה ויש מכשירין בסכך או סדק כל שהו לעפ"י שליכו כנ"ל ויש לסמוך עליהו שם יש הסמ"ק להכשיר (יח) החוטין המחתוכ על יתין דכתב להיות עצם ולכוכב מחוטין המונעים · גם היה יותר גדוש מעל מעל ושם היה דבוק לחומת (יט) לנגדי קן שבשלה הכל כיוצא אלו בעקוס שלהו להיות החומת עקבי הכל וכשהם (מהרי"ו) · וס"ם שם כיכר שיש כיכר הכיכר החומת קלת ואפי' היכר ע"י הסמפון הכניל להיות בחומת שם כאלה שם בסיפון בעקוס הכניל להיות חומת עקבי הכל (ע"כ ג' מהרי"ק) (כ) מכל אלו הלבבים בדקין ומשערין אחר שנפתח הריאה ועשוי כמהי הבהמה הריאה כפותח · י"ל דלגבייס ועלאים אין להעריך שם לא כאלאו חומת אפי' בלא היכר ודקין כלל · דהכי כתיבייהו וחוכמייהו דבקטנות לית להו וכשמחגלים גדילים החומות בהדייהו (בדיקות יסכים מהרש"ם) (כא) : מ ג אם בצד א' של הריאה חסרה אונא א' אלא שבסוף האומא שבאותו צד היתה בליטה גדולה כמו אונא אעפ"י שדרך האונות להיות סמוכות

ראשי בשמים

(טו) ושם ע"י בועה שמוצ בצד ונקיבה משלמת לע"ל כשהיה ויכול למשמש בה עד שתתיש כע"ל (ג"ח) : (טז) וס"ם שם כשלמת הולכת בשמאל ומקבה לחמ מחוטות שבשמאל שהיה משלמת *) (פכ"ח ושכן יש לפעמ כוותה כ"ן) : (יז) בעקוס הלאוי להיות (ס"ק) : (יח) ואין חילוק לדעת בין דבוקה כולה לחומה אחת או שתים (ס"ק) : (יט) או לחומת שבלים (ט"ז וג"ח) : (כ) ודוקא כשהתי חוטות דבוקות וכה"ג · אבל כשהכל הריאה דבוקה אין להכשיר ע"י קיפון וכה"ג רק כשהכל סדק ומיחוך (ס"ק וכ"פ פכ"ח) : (כא) ודוקא בילעיכן בולטי שהם שלשים · אבל עקפק לחוש (ס"ק ופכ"ח) ושם יש לו חוטות בלד א' ובלא"השכי אין לו עריפה (ט"ז ופכ"ח) מעשה היה שבדקו היאה ומלאוה כולה חלקה ומשלח שם בודק א' ולקח סכין חד ותחב כיסוי

*) א"ה עפ"ז יש להבין מאי דכת' עו"ז מהר"ן בבדיקות שלו ז"ל שקרה א' מהחוטות הולכת משלמת אין ליישן אין לשמאל דל"ל אין ליישן כשעומדת בלד ימין אין לשמאל כשעומדת בלד שמאל וזה ד' עו"ז נלעגת כמו שהוכחתי בז"ת בשורך והמוסד בסיפך זה עתיד ליתן את הדין (ע"ם בז"ת) :

כ הרמב"ם בפ"ח מה"ש ולטעמיה כמש"ל בפ"ג לחיל שהכשיר יתרת מלד פניס

* שם הורה שניתין משלמת הקשרון שבלד שמאל וכן גמלאת לוקח שהרס מלד שמאל והורלד מלד שמאל שם משלמת עי"י בב"י ובב"ח

ם מיירא דרפרס שהי היאה דומיא לשופתת וכו'

ע לשון רשב"ם בפ"ח הקלר וכפי' רש"י שם וכן פי' הב"י דברי רמב"ם שם

פ הרמב"ם ות"ח הקלר שם

ל מעשה בא לפני הב"י

ק כעי"ס פ"י מס' סמיטס

סמוכות זו לזו וכאן האומא מפסקת ביניהם כשרה (כב) ; יוד ק אין כל הדברים הללו אמורים אלא בבהמה וחיה *) אבל העוף אין לו חיתוך אונות בבהמה ואם ימצא אין לו מנין ידוע :

לן כמה דיני טרפות הריאה ' ובו י"ז סעיפים :

ל מסקנת הגמרא חולין נ"ג

א ל הריאה יש לה שני קרומים ' ניקבו זה בלא זה או זה שלא כנגד זה כשרה (א) עד שינקבו שניהם זה כנגד זה

*) מעתה נ"כ בל"ע ו"ל נון בסד מרפתה גיר מכמזכ פי קלסה כמו הבהמה חלח מעיטה פי גסמה מכפר נון חלבהמים וחלעיזלן יבדד עליה פלגלך כלומ דייתה מעלמה חלח חלגלגח . וחן כלומ דייתה מתדלייה לימ עליהם מנכדב וקח חלעיזלן . וקוגם וחס יממל חין לו מנין ידוע . קד תלמלף מסכחלהם מא חלמלף חנוסף חלטיר לקדל מרכתה וכפרתה וקלמתה . (הר"ד בן עזרם עדני בניעוקיו להרמב"ם) :

ראשי בשמים

כפוי העליון שהמקים עליה ופתח לותו בנתח וקלפו והפכילו כולו ומעליה ולא לחו לותם ניתם לילות והכפיכות וע"ל סי' ט"ו (שו"ע) : (כב) לילה ניש לה בלל ימין שתי לוכות גדולות וחני כיכר בא מימוך גמוך כזה להכפיל על ילו והיה בא עוד קיבי לחבר ג' לוכות מלל שמלל כאמה (ג"י ופר"ח ומחני מהרי"ו שכן כוסגין ומכחה"ק ג"ה) :

סימן לו (א) שהרי שני העוכות דבוקים זה עם זה וכוה לל יצא בינתם (ג"י) (וכדבני הרמב"ם והעור וכ"כ לנה לדקך) וכ"כ עוד הרמב"ם בשמועת הבית דף ל"ל ע"ב ופר"ח ופ"ת חלקו על בעבל זו ומעתי לשוכין הני לחוומא זיקא דבוק לבי בית והעלו להעכיק ע"ש . ולעד"ן הפלא ופלא לנה עבר זכות עין שכלם לרמב"ם בבית ומשמעות הבית והעור וכבני בב"י מעוגיא זו והלא הרמב"ם עלמו ז"ל כי קוגיא זו בשעה ובבעל זו בשעה הבית מוש . ולכן כלנה שם מפרשים להני לחוומא זיקא דבוק בבי בייכו עכשיו כשנפתחו לותם ומחמת הנפיחה עבר הרוח מהנקב התחתון ומפריל שני העוכות בבי בבי . אבל בחיי בהמה קיש למו ז"ל שהם דבוקים הבשה כמו שהמו כולים לותם עכשיו ולין כח בשפיחת הריאה בדוח להעביר הרוח בכלי שיפריל בין שני העוכות כמו שיש כח בנפיחה שלכו ועש"י ע"ל ס"ה *) וחוש הלחות שהיו כולים בהבהמה בחיים שמופחת רוח

בנתח

*) שבר הרב להניח לחיה לדבריו מפיתון ע"ל דנפיחתיכו יותר מעתה שהבהמה נפוחה ולימת

וה: ב ג אפי' נגלד קרום העליון כולו כשרה **אלא שצריכה** ג מ"מ דנקע סס בדיקה (ב): הגה ויהו אם נמלא נועא על מקום שנקלף העור העליון (ג) יש להטריף כי הוי (ד) כקרום שעלה ממחת מכה (ה) (בדיקות ישנים) אם נפתו הבריאה ונקרע הקרום ממחת הנפיחה עליהם

ראשי בשמים

בנחת יותר ויותר מנפיחתיהו לבריאה הוא יעיד על זה · ומ"כ לפ"ז לין רחיה מקוגיא זו לחוות קבלת הרמבמונים ז"ל ולימה לסס מ"ו טעות ושם סס דנהיכי להו שבילי הס"ם כשבילי דבינתא ולסס קומעים · והגס שבבי' בב"י כתב וכוה לא יבוא בינים על הכוב לממנע לנעתים יבא הוא לא כתב זה אלא נגד קבלת הי"מ שהבריאה כי"ו ומ"מ הרמב"ם לא כתב אלא בהחלט ומאי בריב"ם הביא דבריו בלא חילוק לין לנו אלא דבריהם: (ב) דהיינו נפיחה אבל בניקב לחוליה מ"ל בדיקה (ס"ך ופ"ח): (ג) אפי' ממים זכים (שם ושם): (ד) קרום החחתון (פר"ח): (ה) וכ"כ ריק"ם ק"ל ע"ז · שהרי כבר כתבנו ניקבו זה בלא זה כשכיס והכא לא ניקב רק העליון וכבר ידעת שהבועות לוממין תחת קרומי הבריאה מ"כ כאן הבועה תחת החחתון · וי"ל שעכשות זה מפקפק שעל כאן בעקום הבועה ניקב גם החחתון ומחמת הנקב עלתה בועה וקרום שהחתיה בקרום שעלה ממחת מכה ואין להקשות מ"כ נאמר כן גבי שאר בועות דס"ס יש ניעותא לבגלד העליון ולפי' יש למוש · ולעד"ן

דלדרכה נפי' ט"ל משמע דכשמופחין לותה הרבה הוי בכפותה בחיי הבהמה · **עוד** כתב והגה שהרמ"י כ' וכוה לא יבא בינים על הכוב דמשמע וכו' עד שהניח בי"ו ע"כ · הנין ז"ל דדעת הרמ"י לעולם לא יבא הוב בינים ולא כתב זה למימרא לעתים יבא רק כתב זה לאפוקי מדי"ו דכתי שהחוב נכנס זה ולא זה · ולפיהי דהב"י סיים ואפי' אח"ל דנכנס זה ולא זה כיון שהים מכווגים זה בנגד זה ליח לן זה עכ"ל הב"י · הרי דבדיוק נקט וכוה לא יבוא בינים על הכוב דמשמע ודאי דלפעמים יעבור הוב בינים וכדעוכא מהניח בריאה לחוותא דס"ד · ועי"ו דנקט כך לפכוסי מלתיה דהרמב"ם שכתב הכוב לא יבא בינים כ"ל בכוב פעמים ואמר כן כי היכי דלא תידוק מדברי הרמב"ם דבהיכא דהכוב עובר בינים בהכרח · **עוד** כתב בפרי"ח על מ"ש רמ"א מיהו אם נקלף וכו' כ' וק"ל ע"ז שהרי כתבנו וכו' וי"ל שבועות וכו' הגה הרב הנין דבהכי מיירי רמ"א שהבועה תחת קרומי הבריאה ולימא · דרמ"א דקדק לכתוב אם נמלא בועה על מקום שנקלף העור העליון וכו' ומוכח בפיכוס דלא כמו שהנין · אלא שי"ל שהבועה למעלה על הקרומים לא תחת הקרומים · הן אמת דתחת בועות נין עור לבשר הם גדילים וכדכתב הרמב"ם בחידושיו והפר"ת פי' ט"ל בקי"ם ע"א הרבר פשוט דלא תעלין בן אלא בתחת בועות · אבל הכא ל"א לומר כן · דהא בפיכוס קאמר רמ"א ועלה בועה על מקום שנקלף וכו' ולכך מאחר בשבועבי דבריס אחין לחם שחר ע"כ הנ"ה · ודברי הר"ב נכונים וכרוצים בע' דברי רמ"א וכ"כ מנלחון ס"ך ופר"ח ובה"ע ושם"ס שהבועה תחת קרום הריאה וקרום החחתון של הבועה שהוא תחת קרום הריאה הוי קרום שעלה מחמת מכה · וכל דברי מהרי"ן והשי"ח **תמוהים** ודוק (נוכחי' י"ק):

(ו) טרפה (ז) (סמ) : ג ד ניקבה ועלה בו קרום ונסתם טרפה (ח) ,
ד ה ריאה שנשמע בה הברה בשנופחים אותה ' אם ניבר
חמקום שממנו נשמע ההברה מושיבין עליו רוק או תבן וכיוצא
בו ' אם יתנדנד בידוע שהיא נקובה וטריפה ' ואם לא ניבר
המקום מושיבין אותה במים פושרין (ט) ונופחין אותה ' אם
בצבץ המים טריפה ואם לאו בידוע שקרום התחתון בלבד
ניקב והרוח מהלך בין שני הקרומות ומפני זה ישמע בה קול
הברה בשעת נפיחה וכשרה : הגה ומס שמוש פעם לחמ זמים
מוים לו קרים שוב מין לם בדיקה מפי' בפוסקין (ג"י ג' הכ"ן) (יוד) :
ה ונמצאת נקובה במקום שיש לתלות שנעשה אחר שחיטה
בגון שהעביר הטבח ידו בכח או שתלשה בכח ז או שלקחה
ואב והחזירה נקובה תלינן להקל וכשרה (יא) ואפי' יש נקבים
הרבה

ז הרא"ש סס פס' פה"ג וכ"כ ס"פ ד מימי דכל יוקף ל' מ"ז ודיוקף דנרייתא מסוס לימתר סמוקו וימאר הנקב כסדים
ה גס זו סס
ו מסקנת הגמרא סס מ"ע
ז סס לף ט'

ראשי בשמים

ולעד"ן שמס רמס הבוקק בשר כיסה עליה מין למוש : (ו) מס היה שס יובש ועליון
היו לריכים לבדקו מס יבש הוא (כמ"ש ס"ק) ונקרע בשיב היובש (ס"ק ופכ"ח) :
(ז) ומין לריכים לבדקו מס הוא יבש וס"ה מס היה שס ריעותא בגון מלמה וכיולא
לריכים לנפמה לרחות מס תעלה בנפימה ובשבר הקרום ומין כמן הריעותא נרפה
(ס"ק ופכ"ח) מבל כשמין ריעותא מכשירין לה שמין למו יודעים היאך היתה בהשתא
נפומה בזמיים כדמ' ס' ע"ל ס"ה ומ"מ בהשתא לל היתה נפומה כ"ב בזמוק
כמו שמנפח הבוקק (ע"ז) : (ח) ומפי' היל שתיתה עבה ליבה מתקיימת ולל לעי
לריכה שניקבה ודופן קומתה ובבל בעבה וריכים בחלוחלת להסיל שתיתה מעיקרא
היל (כמ"ש לף ג"ג ע"ל) פי' שסיל מעיקר בריאתה ומינה נשתנת עוד (פכ"ח ולריכה) :
(ט) ומס מיס שמצאו בקיץ מהבהב שהן מוים ויל שמצוי מן המעין ועמדו
בזית ונעט על שהחמונו קלת מחוס החויך (פכ"ח) ויש תוספת על לשון הטוב
ומס לעת מצ"י בפ' קפ"ח ומתס פוסקים לינס פוסקין יותר ממינוות הכוך (כמ"ש
בפ' קפ"ח והוא מצ"י ב' ביעב"ל ועיין ס"ך שס ופכ"ח ופ' זה) : (יוד) ולפילפ"י
כל שבדק בזמים קרים ולל בלבץ כשהה וכ"ש פכ"ח : (יא) ומפי' כמלא בועל בזקוס
בקב וכדמוכח לקמן בסק"י ע"ל וכ"ש בפסקי הוס' וכ"ש מלבדי כס"י גבי מין מיקיפין
בצועי וכ"ב הרשב"ל והר"ן וכ"ב ע"ז וב"ח סק"י ל"ז בשם רמב"ם ומסכים עמו ·
ומכי נקיטינן (פכ"ח) ולף שס הקיפו ולל למי מקום דבועת עקיות למסמכות

שס

הרבה שלא במקום שיניו תלינן כולהו בזאב (יב): הגה ולפ"ז תלינן ביד הנעצם אלא אם הנקב מעכב שלכך להיות מכח הנעצם · אבל אם הוא עגול לא תלינן בנעצם כי אין דרכו להיות עגול (יג) (מהכ"י מולין) וכל נקב שהוא פתוח (הגמ"י פ"ק דמולין) או שהשמיר או אלוס קביב הנקב ואפי' הוא רק אלוס קביב הלשון נגד הנקב טלפה ולא תלינן בשום דבר דולאי מחיים נעשה ט וכן אם נמצאו עליה תולעים שנקבוה ואין ידוע אם נקבוה קודם שחיטה כשרה (יד) ואם אין מקום לתלות והדבר ספק אם ניקבה מחיים עושים נקב אחר ומקרבין אצלו · אם הם דומים כשרה שכמו שזה נעשה אחר שחיטה כך נעשה הראשון ואם אין דומים טריפה כואין מדמין מריאה של בהמה דקה לריאה של

ח מוקפות סם ט מקנקת הגמלא סם מ"ט י מיימ' דכ' יומכן ול"ל סם דף ג' כ כפירוש הכי"ף ורענ"ם בפ"ז מה"ם ולקמ"ל בת"ם ובמילואיו

ראשי בשמים

(סם) : (יב) הכמג"ס ז"ל לא מילק בענין מקום יד הנעצם בין מקום למחוך לבחר *) וכן משמעות פשט לשון הסמ"ע וכ"מ מלשון הס"ז ז"ל וכ"מ בפי' לחכם מ' בלי ערב שכי שפיר בכוך לו שמשם חוץ למקום שלמחוך שיש לתלות ע"כ · וכן מעשים בכל יום שמלמדים נקובים במקום הבחר ומכשירים שמולים יד הנעצם אף בשכין סס : (יג) פעם מ' הביאו לפני ליפה לבדקה ומלאתי בה נקב עגול ומכח הג"ה זו עמדתי בספק מה לעשות ובדקתי הפל שהיתה מונחת בו שהיה פל מין שקולין לומו מכלי"ל ומלאתי בקנקעיתו מאותם קולים זקופים לשמיהם וכבר הס מחוכים מהם הקולים משעת לביגת הפל ותליתי הנקב בזה והכשרתי ועכשתי דבדים אלו לפני קלת מהבדים ה"י והסכימו לדברי : (יד) למעיקן שבשחבגיהם שמוס הנעצמי לפפ בשום הבהמה לחקה ללאת לבדק ממימות ונקבה · או לחפבר לומר שבעוד הבהמה חיה

*) ולימת דהכמג"ס כתב כלשון התלמוד דף מ"ט מ'יקבץ ליפה היכא דממשמש יד' דבעצם ופירש"י מלד שהוא שפה העוקה לחוק וכו' וכ"ל דהס"ז דייק מדקאמר היכא דממשמש יד' וכו' ל"ל למימר היכא דממשמש ליגע פשם דכל היכא דליכא נקב בליפה תלינן · אלא ודאי תגלי הדבר דדוקא היכא דממשמש שלא"ה לא תלינן · וא"כ כל פירוש שיפרש הס"ז על לשון ס"ם יגלה ג"כ על לשון הגמ"ס שהוא כלשון הס"ק · ומ"מ הדין דין אמת · אלא דהס"ם מייבי שהשחם לחלינן מתוך שהמקום לחוק תלינן דבעצם הולאתה משם בעשם הנקב שדקאמר היכא דממשמש יד' דבעצם ולא קאמר לינקיבא היכא דמשמש הא · ולעולם אי יגיע ליה דמשמש הכא שהוא במקום הראוי כשר וכ"כ הס"ז שם בפירוש כמדומה לי דבכל מקום שיודע שהוא יכול לתלות כגון נקב העשוי בשכין או תלשה מלעילא בחזקה ע"ל דייק מלשון הס"ם דכיון דתלינן מעשה דידו משמש גם שעצם הולאת ליפה · דוק ומיפת דבהיכא דידיע ליה בודאי שמשמש גם בחוך למקום הלד תלינן · ע"כ הג"ה :

ל מיימ' פ"ב מה"ט וכדמוקי לה בגמ' סט ד' ע"ש וכפי' רש"י ורשב"ם וי"ן וסמ"ג
מ מיימ' שם וכדמוקי לה בגמ' סט ד' ע"ז
נ מיימ' פ"ג מה"ט סט

של בהמה גסה אלא מדקה לרקה ומגסה לגסה (טו): ו נ ניקב א' מהממפונות שבפנים לחבירו כגון במקום שמתפצלים זה מזה ואין בשר ביניהם טרפה שחבירו קשה ואינו מגין עליו, אבל ניקב לבשר הריאה הבשר מגין עליו וכשרה (טו): ז ריאה שנשפכה כקיתון (יז) וקרום העליון שלה קיים שלם בלא נקב, אם הממפונות עומדין במקומם ולא נימוחו כשרה ואם נימוק אפי' ממפון אחד טרפה, כיצד עושין נוקבין אותה ושופכים אותה בכלי שהוא שווע באבר (יח) אם נראה בה חוטים לבנים כ'דוע שנימוקו הממפונות וטרפה ואם לאו בשר

ראשי בשמים

מים לין למולעת לנקוב ומתוך טרדת סרוחה שמוחפת תעיד בלי הפסק (ג"י בסס כ"ג) וגין כמלמו עליה מו בתוך הנקבים גס מ"ל לקדק שימלמו כמספר הנקבים (סב"ח ג' ומהר"ם ומכן ע"ק) וכן גבי כתם ודקין וכן כל מבר שסנקב פוקל בו תגיכן כמי לקולע שלמחר סמיעה פיכסו ונקבו לבד בעוה (ד"ע ום"ך ג' כעה פוס' ופכ"ה בק"י זה ום"י ל"ת קק"ח) שם מעלת נקב לחום ודך קביבותיו מז ודלי נקב מדם חוא ותולין בית הטבח · ודוקא לחום למרחה סרוחה · מבל שם מעלת קביב הנקב לבן וקשה כעין שוען מז ודלי קודם סמיעה סיה ועכיפה (ס"ך) : (טו) בפי' ערבי פירש לשון הרמב"ם מעבר לכאר ומשגג לעגל · וכן בלשון ובכי ומקחבל שלין גוזכי הרוחות שוות · כל סיכח לחלוכן · לי מקיפי ול"ל כשרה (ס"ך ג' הגמ"י ובכ"י כס"ל ופכ"ח) : (טו) לשון הרמב"ם לי מקמפוכי הרוחה שניקב לפילו לחבירו טרפה פי' דלא תיעוך ומלי מיכפת לן מחמת שסניחים נקובים וכל לי יש לו לד מילון וליחה היולחה ומה הנקב נכנקב לכמפון חבר וחלן הרוחה ומתקלקלת ממנה חפ"ה טרוחה וכ"ם לם ניקב לי נגד חבירו וחבירו לא ניקב טרפה לפי שעור המפון קשה וחינו מגין עליו · חבל ניקב לבשר קובר לבשר (ע"כ ל' פרוחה) ומ"ז פירש דס"ק ל"ת בשקוס שלין לו קתיעה כגון בשופן קמפוחות שלולל חוץ שלין עליהן בשר כלל דק עור הרוחה פחום עליהם בלי קתיעה פסיעה לטרוחה דלא לפילו לם ניקב לחבירו וחבירו מגין עליו כמי טרוחה · חבל בשר פסיעה לשגין עכ"ל · וכן פי' הרמב"ן בלשון ערבי ובזה נקחלקו תרוחות קחמור על הרמב"ם ז"ל ומ"ע בב"י · ובכ"ה פי' לפ"י לחבירו בבה"ג בבני מערים מגין הכא לינו מגין · חבל לם ניקב עור הרוחה שהמפונים לבוקים ממש לעור ולין בשר ביניהם כלל כשרה שהעור קומם ע"כ : (יז) חפי' כולה (ס"ך ופכ"ח) : (יח) לחייבו לעג לקוכיל ופירש"י קערה

של

בשר הריאה בלבד הוא שנימוק וכשרה (יט) פ והוא שיהא מיחוי המים וך ' אבל אם הם עכורים או סרוחים טרפה : הגה וים ומכסיסין לפי' בעכורים ומקומים *) (הגלח"ם והרשב"ץ והרז"ח וכ"ן ועוד) ועי' סהוש בקי לבדוק שלא כימומו הסמפונות יוכל לסמוך עלייהו לסוכך הפמ"ג : ח ע חסר *מנוף הריאה ולא ניקבה כשרה (כ) פ ויש מי שאומר (כא) : ט ל הריאה שנמצא בה מקום אטום כל שהו שאין הרוח נכנם בו ואינו עולה בנפיחה מביאים סכין וקורעים הקרומים לבד סמיך ממש למקום האטום (כב) ק אם נמצא בו ליחה מותרת שמחמת הליחה לא נכנם שם הרוח (כג) ואם לא נמצא בו ליחה נותנים עליו מעט רוק או תבן או נוצה אם נתנדנד בשרה שהרי הרוח בא שם ואם

*) ומהק"ח סמכים לרמ"א וכ' וכ"ם ועוגלח דכמרים וכ"ד הז"ח :

ם הכי"ף והרמב"ם מהא דפסקל בגמ' סכיתי ועכירי סם כ"ם ומ"ל דקאי ענני לחילוף מע"ג דחילוף מוגלא כשרה כדלק' ניים עכורים גרירני דכלאים בעלמיהן שמאים ומקולי סינפקיד ועהילם סיא לנקוב וכל העומד לניקב כנקוב דמי ע' מקוניא דמוגלא אמא דכ' יוחנן דמקרון ונפנים לאו סניים הקרון ל' ע"ק תוס' בשם ריב"א וכוכ בשם בעה"ע ור' קלונימוס, מזקן וכ"כ ערוכה דכיגיא שם ל מיימוני דכיגיא שם מ"ז לבמ"א. ק שם בח"ם בגמרא.

דאשי בשמים

של חכם ונלופס בחצב ובערוך פי' מחופס בזכוכית : (יט) ולא חיישינן שמא ניקב סמתון למכירו ומפי' שלא לחכירו הוי"ל למיקב דמוגלא לא כתמא דכיון שנתקלקל כ"כ שם ליתא לניקב הוי מיומו לגמרי (ש"ך ועי"ז ופ"ח ד' כשב"א וך"ן) : (כ) ומפי' מחמלת בריותם (ב"י) ומפי' הגומא ניכר מאד בהפיחה ולריך לבדוק מי שפקפ ניקב (ש"ך) : (כא) ובב"י וכ"ל ומ"ל ומשמע מכריעו כמכסיסים ובבדיקה וכמ"ש ופעם מאת רלוני שלא הרמ"ו למלא ז"ל ריאה שיש בה גומא מאד בהפיחה ובדק הגומא בפומרין ובלבלה מהרבה בקבים בנפה ומילוק בין כ"ף לכ"ף הבל ובעיון הוא (כ"כ בס"ל) : (כב) ואין למהוך כלל מהמהוס זולת מקומוים שעליו לבד (והוא שכ' רבי קמוך ומוס) חולי הוא ומעומש בהחלהו ולא בקופו ועי' החהך ילא הכוח ומכסיסין לה וסיא עליהם פרי"ח ועמ"ם בקמוך בפ' זה : (כג) וה"ה לרם עכור או בחב נקוב

פכ"ח

שושנת המלך

ט אין האטום פוסל אלא כשהוא מב' צדדין · אבל אם עולה מצד א' בנפיחה ומצד הב' אינו עולה לא מקרי אטום וכשרה · ושעמא לפי שאיסור האטום הוא מפני שאין הריאה יכולה להניף על הלב ולכן אם הוא מצד א' אינו כונע הריחוף ומט"ז ג"כ לא מקרי אטום אלא אם הוא בסומכה · אבל בקולשה צד הסומכא מגביה עמו צד הקולשא וכשרה (עם כי' קנ"ק) :

יורה דעה הלכות טריפות לו

ואם לאו טרפה (כד) : הגה ולפ מקרי מעוס מלפ כשמלחו דומס לשאר כילה (כה) מלפ שמיכו עולה בנפיחה · מצל מס מלחו דומס למוגלפ מיכו מלפ טיבקי (כו) וכשר בלפ בדיקה (סג״מ וסמ״ג) ולפ בשעוס יכלה תחלה ליתן הכילה בעיס פוסקים לו ליתן עיס פוסקים לתוך הקנה ולטעט מותה (הגמ״ם) לו למסעם הכבה בעקוס המעוס (רוקח) ולפסוך לשכ״כ עה שבתוך הקנה ולפ עולה לשכ״כ בנפיחה כשרה ולפי״ מס כשר כחכמה הכילה מס יכול לבדוק ע״י שפופרת שיעלה עקוס המעוס בנפיחה יש להכשיר (עסכי״ו) (כו) :

ריאה

ראשי בשמים

(פר״ח בי׳ רוקח) : (כד) שלינה יכולה להכניס רוח ולהניף (ש״ך ופר״ח בי׳ רשב״ם) ולפי׳ יש לו ליזה קיומן דולפי׳ לעוס הוא יבדוק ולי׳ מבלבלה כשרה (פר״ח) : (כה) שלין קיבה למכתו (פר״ח) : (כו) דהייכו לעיתים שכבר הוקשו כשלע (פר״ח רש״י) : (כז) י״ל דהשי׳ לועס בילה להשהין הוא שהוא עלל זה לגל זה (לחב״ל הובאו לשיו בש׳ ת״ד סי׳ י״ל והוא רב מוסכם רלוי להשוך עליו) (פר״ח) לעוס בשכבת בעקוס שעוסגים לעשות נפיחה דהייכו שחוכנים עקוס השכבת ועשיעים הכילה בעיס עד עוסה בלבוץ עכשה · בלעוס בשכבת נהגו להחוך קולס השכבת ועשיעים הכילה בעיס ועד לא בלבלה כשרה מבדיקת השכבת ולח״כ בודקים הלעוס כשר״ל עד בלבץ כשרה · וכן עד כשלאת ליתה בעקוס הלעוס ושכבת לשעלה יש שעטריך עטעס שחוכנים שעד לא היתה עד ליתה עד מבלבלת בעקוס השכבת ויש שי שעכשיו עטעס בועע *) עס שכבת שעוסגים עד עולה בשר תחת השכבת בשועע להכשיר בבדיקה ולבביהם בוקבים השקוס לבד לשעלה עין הבילה ושעיעים בשועע להכשיר בבדיקה ולבביהם בוקבים השקוס לבד לשעלה עין הבילה ושעיעים עיס על הבילה עד בלבץ כשרה לדברי השוכך · מבל הכשד״ס כת׳ שלין לה תקנה לשכבת בעקוס הלעוס · מבל בעקומות בוהגים להכשיר בנפיחה (פ׳ כשס״ל) וכן

מכה

*) נל״ח אין לשעוס רלוי עבועע דשס״ת דשעדי׳ עכא שעלה בשר בילה על הבועע ודלי נכנס הרוח לשם מבל הכא עלי ליכא לשיעור וד׳ שהוכיחו עיקר והרבה קייעי בשיעה זו (עיין לחכוניס ז״ל) ואני לומל דלשו פיכא היא דכיון שבדק בתחלה ושכ״כ בשעה הקרום ובלבלה ליבלי מלחת שלין הבילה מעכבת הרוח מליכנס וכשרה

שושנת המלך

יור מנהגנו בענין נפיחת הריאה כשהיא צריכה בדיקה משום מאורע לברוק אותה ברוק או בפושרין ולא בקש ונוצה · לפי שקלים הם לבצבץ יותר מקש ונוצה · וכבר אירע מעשה וברקו בקש ולא יצא הרוח וחזרו וברקו במים ובצבצו וצריך ליזהר ולהזהיר על זה (שם סי׳ כ״י) :

יוד ר ריאה שקשה כעץ במשמושה טרפה: הגה וה"ה לס קלה כעץ טריפה (מהרי"ן) (בח): יא ס ריאה שנתממסמה דהייט שנמצאת שלימה וכשתולין אותה תיתתך ותפול חתיכות חתיכות (בט) טרפה (ל): יב ת ריאה שנמצאת נפוחה כמו עיקר חריות של דקל אוסרין אותה מספק (לא): יג ת ריאה שיבשה אפי' מקצתה טריפה (לב) והוא שתהא נפרכת בציפורן (לג): יד ג צמקה ג כולה ' אם מחמת בני אדם שהפחידוה כגון ששחטו אחרת לפניה וכיוצא בזה טרפה ' ואם בידי שמים כגון שפחדה מקול רעם או ראתה ויקים וכיוצא בזה או מפחד שאר בריות כגון מקול שאגת אריה וכיוצא בזה (לד) כשרה (לה): טו י כיצד בודקין אותה (לס הלבל קפק מליזה לבל בת לה) (לעת הכ"ן) מושיבין את הריאה במים מעת לעת ' אם היה זמן קור מושיבין אותה במים פושרין ה ובכלי שאין המים מתמצים

ר מיימ' דרבת עם וכלילבת דלמלי כפיכם"י עם ס מיימ' דרב מבי עם כ"נ ת ל' רמב"ם פ"ת מה"ם מהל' דרפים * דהלמל לל בת דפים לאסור מלל בעיבת ל מיימ' דרבת עם כ"ר ג מסנה ד' כ"ד ובריימל עם כ"ם וכמ"ק ג הלל"ם ובמב"ל ומ"פ דמלו מקלמת מפי' יבמה לס ליבה נפרכת בלפורן כשרה ד עוב' דרבת בב"ת ה כפילו' הרמב"ם פ"ל מה"ם מהל' דמסיבלי"ם מיימי וכר

ראשי בשמים

וכה בדופן ומעוס בריאה וקרבת מזה לזה ודאי חלין בזה לענין הקרבת ולריך לבדוק המעוס עב"ל יוין ומה: (בח) דהייט שקלה בעבעה יותר מאחר חריאות (פר"מ) ומ"ב פיכם דהייט כעין נקבי ועי"ז פי' שחין מליאות לעיפות זה וכ"כ פר"ת: (בט) לו שהגיעה לבאר שהוטעם גורכו (פר"מ): (ל) ומפי' לינה נופלת מלא בחולעות שהניחה עריפה *) (פר"מ): (לא) שזו חוקפת ומשוכה בגופה ומוא החוקפת בגוף כמקרון (רמב"ם פ"ת) ומקילין בקפיקת למחיליד בה וה"ה לסיעה דלים לה מיתוך דקי' ל"ה ' וה"ה בלבנה בבקעה דקי' ל"ת (פר"ת) פי' כגון שנקפתקרו לס היל ניחוקפת בגפיחה לו לס הסדק כע"ד לו לס היל לבנה בבקעה לו לל ' ועעוע כיון שעיקר הדין בקפק וה היל דמיל לחוקפת לחמר כאבה הו"ל ק"ת (כ"ל): (לב) ומפילו בגשמו (פר"ת ק"ק כ"ת): (לג) ולס משבעה בלפורן על בשר הריאה ובלאה השבעוע בחוכה מקרי יבש ועריפה (רמ"ל) ובקע שיעורל למיבבר לבל מדיבת דוקל נפרבת מגש (פר"ת בי מ"ג) ולס ליבה נפרבת הגס בלל עייל בה זיקל בשבה (פר"ת): (לד) לו ע"י חולי (פר"ת): (לה) ולס מקלחה למקה ומפי' חוכת מ"ל בדיקה (צ"י ומב"ב בשב"ל ומבל"ם ב' ב"י וב"ב ב"ן) וכובה הוי בכולה (לחבו"): ומפי'

*) ולס בעלל קבוס מבם על המעפוגות בשבה ביזקה וז"ת ב' הג' מהרי"ו ופר"ת וב"ב בהג"ה מבם"י ב"ל

ו הסכמת הגמלא לסהסוא עוב' דלילא דאמי לקמיס דלב לאני סם
ז הלא"ם סם ום"פ מסום דסמפוני לילא לסכיס
ח עול עגין עסא סגמלא בגס"ב לק' סי' ע"ח

מתמצים מגבו ונוזלים ' כדי שלא יצוננו במהרה ' ואם היה זמן החום מושיבין אותה במים צוננין בכלי שהמים מתמצין מגבו כדי שישארו קרים ' אם חזרה לברייתה (לו) הרי זה בידי שמים או בידי הבריות ומותרת ' ואם לא חזרה בידי אדם היא וטריפה (לז): טז ו ריאה שהרגיש בה במשמוש היר שמחט בתוכה ' אם שלימה היא נופחין אותה ' אם עולה בנפיחה (לח) כשרה (לט) ז בין אם היא דקה או עבה בין אם נכנס דרך חורה או דרך קופא (מ) ואם היא חתוכה טריפה (מא) ח יש עליה קורט דם כנגד המחט בחוץ טריפה *) (מב)

אפי'

*) ולפי' עולם בנפיחה טריפה (נ"י) והוא פשוט ' וס"ס אם עלה בלבה נגד סמחט טריפה (כ"נ ומ"י) :

ראשי בשמים

(לו) ולפי' מקלחה (פכ"ת) : (לז) ולפי' לאיכא פחדא מחמת בעניס אי בריות לריכה בדיקה אמא מקולס לכן היתה למוקה בידי אדם וכן אם לאיכא פחדא בידי אדם לריכה בדיקה אמא מקולס למוקה היתה בידי שמים (וכ"מ בדבי רבי' וכן פי' פ"ת ד' תרי"ף והכמב"ם והכסב"ם והכלב"ם) לריכים שניס שיהיו פוסקים כל מעת בעת (פכ"ם ב' כסב"ם) : (לח) בלא נפקא זיקא (פכ"ח) : (לט) ולא חיישינן בלמא חמחט נקב קמפונא לחבריה ' בחזוקי ביעותא לא מחזקינן (ב"י כ"ן) : (מ) להייבו לר סעד לפי שהיא קבועה לקבה וקמפוני הייא כחבית ולפי' לך הקופא נכנסת לחוך הקמפון ומשם לוחקת והולכת ונכנסת לחוך בשר הייא שהוא דק (הכלב"ם) וה"ה אם כמלא בריאה גדעין זית וכ"ש גדעין תומה (פכ"ח) : (מא) ולפי' קופא לגיו להייבו לכל הקמפונות לחייבי' אמא לך הקמפונות יכלו חולה אל אמחט ונקב אבי קבועי הייא ונבחוץ ומזר ונכנס האמחט לבניס ואם כמלא בית גדעין תומה כשהיא אלין לבבה לנקוב ' וקשיחא לזיחא ליבו כאמחט ועריפה (פכ"ח) : (מב) ולאו דוקא בגדה להי"ס לאעלה אר למעה מאכא בחותו לר להא לחשבר

שושנת המלך

ז ריאה שנמצא בה מחט וניחוק בשר הריאה מבפנים אעפ"י שעולה בנפיחה טרפה לכ"ע רוראי ניקב הסמפון ואין עור בשר שיסתום אותו (מ"ל סי' ל"ד) :

יד ריאה שנמצא בה מחט מבפנים והיה בה מבחוץ ק"ר או סרכא או בועא או אחת ממראות הכשרות אעפ"י שנתפרקה הסרכא ולא מפקא זיקא אפ"ה טרפה רמוכחא מלתא רבעבור הנקב העלה הבועא או הסרכא או הק"ר או המראה והוי קרום שעלה מחמת מכה וטרפה ' ואם היתה הסרכא באונא והיא רבוקה וסמוכה לרופן הצר שבגגרה בשרה (מ"ל סי' ל"ג וק"ע סי' ל"ו) :

אפי' היא שלימה (מג): יז ט מחט שנמצאת בסמפונא רבא ט סס גנמ' מ"ח
דריאה כשרה (מד):

לז דיני אבעבועות וסרכות הריאה ' ובו ז' סעיפים:

א ל ריאה שנמצאו בה אבעבועות אפי' הם גדולים הרבה ' אם היו מליאים רוח או מים זכים או ליחה הנמשכת כדבש וכיוצא בו או ליחה יבשה וקשה אפי' כאבן ה"ז מותרת ' ג ואם נמצאת בהם ליחה מרוחה או מים סרוחים או עכורים ה"ז טריפה: הגה וכיס מכסיכים אפי' בעכוסים וקלוסים (הכלמ"ם והכ"ן והכמב"ם ועוד ומהכי"ל) וכן המנהג להכשיר בועות בכל ענין אם אינן קטנות (א): ב ג אם סרכא תלויה יוצאה מן הבועה טריפה *) (ב): ג ד אם יש בה שתי אבעבועות סמוכות זו לזו אסורה (ג)

ל מהל' שחיטה דכ"ע וכ' אמי ופ"ג מהל' טולין מ"ח ג הכי"ף והרמב"ם פרק ז' ושעמס עיי"ש, גמ"ם סימן דלעיל ס"ז ג מ"כ ג' הכלמב"ד ד מימ' דכבא סם מ"ז ופיכס"י דקים ליה לרבא סממעת נקב שהיה בריאה הוא והעלה הנקב בועות הללו ויש עוד פ"ל

*) וים מכשיר בכל מקום בזמקום ריעותא: **ואפי'**

ראשי בשמים

מפסד בנקבה וילדה למעה ע"י בעבוע הריאה מת"כ היה הק"ל מלל שמלל ומתמע בלל ימין או מיפכא מבל בחומו לל עיפים (פר"ם): (מג) דמיים' לקרום שעלה מחמת מכה (פ"ח ופרישם) ועיין בגמ' ובכס"י דף כ"ח · שם ניקב למוך אפי' מין ק"ל עיפים שהומקים מפסמים תמיד כל מה שבחוכה (פרישם ום"ך ופר"ח בלל כסב"ם) וכיון שבמכים כישוף יפה הק"ל שים עבחוץ מחמעו מלמיעומו ולא מיככר מה שאין שייך לומר כן גבי בס"כ (פר"ם) שם כמלל בזקוס המחע מלוחה וכפחום ולא מפקל זיקא · מלאתי כחוב שכהגו להקל ול"ע לקמוך ע"ז · ועב"י סי' מ"ח · **אם** במלאת מחע בריאה שניומקה או שבשפכה בקיחון לחפ"י שהיא עולה בעיפים עיפים שהרי ניקב הממפון ואין לו דבר שיסהום לחוחו (פר"ח ויח"ח): (מד) ואפי' לחחה לריאה קטן מ"ל לבדקה (ב"י ופר"ח ב' ר"ן):

סימן לז (א) ועמ"ס סי' ל"ו סק"ז וכ"ם הממחונים וכ"ב הכלמב"ד הובאו לדבריו בס' ת"ל סי' י"ג ואפי' בבועות של מוגלא שהם עכוסים וקלוסים ג"כ (ס"ך) ואפי' גדולות מאד ולא מיפי' לבדיקת הסמפונות (נ"ז): (ב) ע"ל סי' ע"ל ס"ח

שושנת המלך

ח ריאה שיש בה טינרי קשים באבן ונרגש במישוש היד בקוצים ממש ע"ג טרפה משום ריאה שניקבה רע"י המורכא שנתקשה בתוכה ניקב הקרום ואעפ"י שהמורכא כותמתה היטב לאו כתימה היא · אמנם כשהרבר כפק אם ניקב הקרום או לא · יש לברקו בדרך הזה · דהיינו שיתחוך הריאה מאחורי הטינרי ולהוציא המורכא דרך שם מעט מעט עם מים כרי שתתמעך המורכא וצדיך אימון ירים גדול שלא ינתק הקרום · ואחר שנתרוקנה כל המורכא אז מותחין קרום הריאה ואז נראית אם הקרום נקוב אם לאו (מ"ג סי' קמ"ט):

ס ואפי' מליאות מים וכים (ד) ואם היא אחת ונראית בשתים נוקבין אותה באחר מצדיה ' אם שופכות למקום אחר אחת היא וכשרה ' ואם לאו שתים הם וטריפה וה"מ בשיש בהם מונלא או מים ו אבל אם הם נמחים קשים (ה) : הגה וה"ה מוכחא סברילה דסיינו סקטום הכילה מכסה לוחה ולינה גבוה מבשר הכילה (מ"כ) אע"ג דמסיבי אהדדי כשרה (ו) : הגה ולא מיקל קמיבי מלא סמין ביניהם כמבי חוטי שער לאחר שנפחו הכילה · (תוס' והג"מ) והוה סיהים דמה שמפרים ביניהם מלחה כילה (מ"כ) ים מכסירין אפי' חבי בועי לקמיבי אם המים שבחם זבים ללולים ומחוקים *) (רשב"ם וביב"ם ומרדכי) וים לילך בזה אחר המנהג (ד"ע) אז לפי ענין ההפסק ושעת הדחק ובועי בשיפולי כילה ובמים זבים

*) וכ' פר"ח לאפוקי מרים או מלוחים דאוי כמו עבודים (וכ"כ ש"ך) · מקבל המים בכלי ולא ביד ולא יקוב בסבין אלא נקוב · שאם יקוב בסבין יהיו מלוחים (שם ב' מהרי"ו וכ"כ בקה"ת) · ומנהגי המערב בשוב ס' זח"ד כ' אם שם זבים אפי' שם מלוחים כשרה (ב' מ"כ מהר"א עטא · ומ"ש אפי' וכו' לאפוקי ממור"ם שמלריך להיות מחוקים וכן מ"כ משם הביב"ם והלבב"ן ושכן מעידו שכך ראו בגדולי הדור שמחזיקו מלוחים (שם בניאור) :

ראשי בשמים

ס"ח · ושם יש דין שכיח תלויה בעוקום ביעותא : (ג) שאיבה קטוכות אלא מחמת נקב שהיה בכילה (מלמעלה בקוסם) (כ' לוקח) והעלה בועות אלו שביבין (רשב"ם ור' לוקח ב' כ' גרשון וכ"כ הרא"ש וכן הכריע מע"מ ולחם לעת כ"ן) ופי' הרמב"ם בפ"ז קרוב לזה : (ד) ויש מכשירים במים זבים (ב"י ב' רשב"ם וביב"ן ושכ"ל המר' ונראה מפר"ח דסייך לומר כן לטעם רש"י ורמב"ם ע"פ הקו"ח וכ"כ כ' לוקח ב' ע"ז) ואם סיקף בשר ביניהם כשרים (הגמ"י פ"ז וב"י ב' העיטור) ואפי' מליחים מוגלח (שם) אבל בדיקה בעי ואם יש נקב עיניה (שם) והבדיקה ע"י נפיחה (ל"ח) והרא"ש בשב"ם הסכים לפירש"י ופי' קמיבי היינו קריבי משמע שאם לינן קרוכות כשרה וע"פ ד' ל"ד : (ה) ולינן שם ליחה כלל (ע"ז) אז למחים מלחים רוח (ס"ך ב' ב"ח) : (ו) אם המוכחא גבוה מוקצה משום קמיבי דהלדי אפי' לינן בו ע"י ולא לוכת מוצץ (ס"ך ופר"ח) אף אם יש מוגלא במוכחא דועיא לקמיבי כשרה משום דלא הויא בועא אלא דבר הבולט למוץ (פר"ח) תבתי בועי דקמיבי לית להו בדיקה אפילו שאבי דהלדי (שם ושב"כ בהגמ"י) ואף בשחת ונקלות כשחים ושאבי דהלדי לריך בדיקה לרחות אם הם זבים ד' מוקמים שאם היו בשני כיסים ערבה משום לחיישינן

לנקיבת

זכים *) דיכם כמו בקמיכי (ד"ע) · בועט על מכין וקמע טרפה לחוי כחכי בועי לקמיכי (מ"כ) (ז) שחי בועות זה כנגד זה כין שחי לוכות

**) ומין חוט בשר מקיף (פר"ת) :

ראשי בשמים

לנקיבת הריאה (שם ום"ך ס' רמ"ל) : (ז) ופי' ש"ך לסיימו בחוכה עליונה של ימין במקום מכין עכ"ל · והוא ום"ע ז"ל מלחתי בועה בחוכה עליונה של ימין במקום מכין קציצו עליונה וכן כל בועה העומדת על הקנה עליונה משום לחוי כחכי בועי לקמיכי ע"כ · וכלע"ד שטעמו להעליון במקום מכין כטעם רשב"ם וכ"ן גבי חכי בועי לקמיכי שכחבו הטעם שמא חלוק ל' לח מבחמה וחבקע וכל העומד ליקב כנקוב דמי · וכבא בלשא ג"כ דעת הנ"כ · ולכי לומר דמה לנו לחפש לחר חפשות לחוקות כאלו שבודאי לפי' לטעם הרשב"ם והכ"ן אין לחוש לזה לדוקא גבי ב' בועי לקמיכי שהם מלאים רוח או מים או מוגלא · לפי פירושם יש לחוש לשילשקו זל"ק אבל כאן לפכי החכין שקציצות הבועה בכילים ועובים ולמה כחוש לבועה מחחת שהם חלחוק לוחן הבועה עולים הם ונפרדים מאללה ומי יעלוב לוחם · ומשמ"כ חכי בועי לקמיכי של' לומקה מבחמה וכל ל' עומדה במקומה לל חוכל לזה לנה ולכה · ולפיכך כחוש לבקיעת ל' מסס · מ"ש שייך לומר כאן כן וכ"ש לטעם רש"י ומכמצ"ש שהמשמש היא שמא יש בילישם נקב וכאן עילילו רוחות שאין כאן ליעותא למאי ניחוש לה ואין לנו לחלש ולחוסיף מדעתילו על מה שמכר בחלמוד חכי בועי לקמיכי זאו מ"ש לי בדין זה מש"ם ס"ג והי"ת יוכלו לדך הלחת · **אחר** כחבי זה מלחתי בהגהות שמילים של מהרי"ו בקוף דילי בועות כחב דין זה של האילן בלא טעם ולא הזכיר הקנה · ובהלכות פילול כחב ו"ל מקום מכין זה בחוך החוחות שמקבב הגרגרת והולך בקילוע · אם ילם אם בועה במקום האילן עילילם לפי שים אם שחוחות ומילשין לילומו או שהטעם שהגרגרת קשה ותילקב ע"כ · מ"ש למיי"פ לקחוחות חזיל לשילת הכמצ"ש שכ' בפ"ז שלילך לבדוק חת השחוחות וכבר הזכיר ע"ז הרשב"ל והכ"ן ומטעם לשמי"ם ללא לשמו לילם ולא מילי לשלמא לא לכילי בדילקה כלל דבועי גדילים בין עור לבשר ולא מילשין לנקיבת השחופין משמ"כ בשפכה בקילמון · וכ' ב"י שכ"כ הכי"ף והבל"ם ועמ"ש בפ"ב · ולטעם גרגרת קשה שמי לא מילש' כילן שחחוכת בפרכת וכמש"ל · ועיין במ"ש גבי שחי בועות בין שחי לוכות כ"ל

שושנת המלך

ה אם יש קמט או סרק או חכרון בגוף הריאה מכחוץ · אם היא עולה בנפיחה והעור והבשר קיים כשרה ואין חוששין שמא נעשה מחכית נכבה וקרוס עליה (מ"ג מי' כ"ס) :

מזונות כסדרה (מ"כ) (ח) בועי ועיכלי קמוכים זה מלל זה כסדרה (מז) :
אבעבוע

ראשי בשמים

כ"ל · **ומ"ש** וכן כל בועה העומדת על הקמט טריפה דהוי כתכי בועי לקמיכי עכ"ל · לענ"ן מזה מלידע דכ"ע לכבד ילעת שמין בשר הריאה מקמיט מלל מחמת שלמת דו כמו מכה שהוא קשה במיקום · ותכי גווכי קמט שם · המין תל עמוק כמו מרין ובזה נוכל לומר ללעטם רש"י והרא"ש הוחיל והעלה הקמט הזה בועה כתגלה הדבר שמחמת נקב בת והוא העלה הבועה על הקמט ולטעם הרשב"ם והר"ן בלמ"ה כמי טריפה דמיירי כיון שהוא עמוק שפעמים ידמקום וחבקע · והמין השכי קמט שוה לבשר הריאה ולטעם רש"י והרא"ש הבועה גילתה ביעותו דהוי מחמת נקב וכמש"ל · וגם הרשב"ם והר"ן יודו לזה ולאו מזה מטעמייהו מלל מטעם נקובה ודוק · ול"ת ומה למירין להבין מזו הכך דקיימי כבר וכו' הכא שפי שהקמט כולל ממילא ולאו מזי גילי הוו למכי ולמכי כ"ל · **ואחר** ימים רבים שכתבתי זה מלאתי לפר"ת שכי ז"ל וכדדייקין טעמי הטרפות דתכי בועי דקמיכי ליכא למטרף בבועה בחיין וכ"ש בעיכי בגד בועה אין לחוש לשבר ממוש של ימצאל בקבות בר מן דין : (ח) שדרך חלוות להיות פרודות בחיי הבהמה ואינם דומות זו לת זו (ס"ך ופר"ח) ולטעם רש"י וכמ"ש בלאו הלי טעמא כמי כשרה · **אבל** בועה בגד בעיכי כה"ג טריפה דהעיכי קשה ומנקבה הבועה שבבגדה (רמ"ל) ושייכו דוקא לטעם הרשב"ם וכ"ן דלי לטעם רש"י וכמ"ש בלאו הלי בלאו לחוש לזה ס"כ היה לו לחוש לבועי שבגד הריאה שהללעות קשים וידחקו הבועה שהיל בבגדה רבה ויבקבוה · ולי לאו דומשפיכת מעיכא שעל בעה הרשב"ם וכ"ן ז"ל יש להקשות מזה שהלי היה לשם לחזי"ל לחוש לבועה בגד הללעות שהוא בך בגד קשה והריאה מרחפת תמיד בחיי הבהמה והבועה נחקת בללעות ולא חשו לזה כ"ש בועי דקמיכי שהם מקועות כל מ' בחקומה שלין לחוש להם בשום פנים וידעתי מ"ש פר"ח ק"ק מ"י ובמ"ש כאן מפקיק בס"ד ודוק : (מז) אם נקלף עור העליון של הבועה לף בבועה יחידית טריפה לפי שהעור העליון הוא עור הריאה ועור התחתון הוא עור הבועה · וסי"ל קדוש שעלה מחמת מכה שליכו קדוש (פר"ח ועי"ז ומהרי"ו) שתי בועות הסמוכות זו לזו בלי חוט בשר וסמוכות לדופן ומכה בדופן חפילו לדבי המחיר קרוב עם בועה למכה טריפה (יו"מ) אבל במלר שם היו תרי בועי קמיכי ומחמת קמוכה למלר כשרה (יו"מ) פירוש דבי בועה הסמוכה לדופן ומכה בדופן חליכן במכה אבל הכא הם ק"ל שלא עלו הבועות קמוכות שלא מחמת נקב כמש"ל ג' הרשב"ם ורש"י · ולטעם הרשב"ם וכ"ן כיון שסמוכות למקום הרחב חשבת שידחקו עי"ז עומדת בשקומה משא"כ במלר שהם ד' קמוכה למלר לא חיישינן עוד לשידחקו

ד ז **אבעבוע שנמצא בשיפולי** *) **הריאה נוהגין לאסור אם אין בשר כל שהו מקיף בכל צד** (ודוקא בועא · אבל ניכר כאב בשיפולי ליתא (ד"ע ומהרי"ו) **ושיפולי היינו** ח **תחתית האימא או האונא** ' **אבל לא החיתוכים** (פי' מילודים) **שבין אונא לאונא** (אבל החיתוכים ממש משמע שאין בכלל שיפולי (יוד) : ה ט **בועא בריאה וניכרת בעבר אחד אע"ג דלא שפכי אהדדי** (יא) **כשרה** : סגה והוא ללא קיימי במקום שמפוטות (יב) ומקום שמפוטות הייט שאי אפשי לגבעות מן הסיפולי נאקה ומהבע בגפה (מהרי"ל) (יג) ופ"ה במים זכים (מהרי"ק) (יד) : ו י **אבעבוע שנמצא בו נקב היכא** ***דלא ממשמשא ידא דטבחא ואינו יודע אם ניקב מחיים או לאחר**

*) כל נדפי הריאה נקראים שיפולי לשפוך הקיומים שבין תוכן לתוכן (עיין נפר"ח) :

תלמה מלמעלה בחזקה ג"י פי' ל"ו ג' רמ"י

ז טור נמס נה"ג וכ"כ התוס' נשינו ד' מ"ג וקיימו שטוב ליזהר שכל דבריהם דברי קבלה ח מהרי"ו ג' ר"ם ן' תפני וכ"פ ענהריט"ם וז' ס' ל"ל נמס הכוני כולטי' ונמס כ' מתתיהו ומכן סמנהג ועי"פ ט מהרי' ומכן עמס מעמס כ' שמואל ' ניימרא לחמיינר שם ע"ש וכפיכם"י ר"ן ותוס' ורמב"ח ועוד פוס'

* כגון שלא היה במקום רחוק מהלב החזה ט"ס שלא ג' פי' ל"ו ג' רמ"י

ראשי בשמים

זל"ז ומש"כ כשמתיהם קמוטות (בכ"ל הטעם מקוף דבריו יעו"ש) אבל לפיטת הרמב"ם אף כשמתיהם קמוטות כשהם שלם נקב שעלו ממתו סמלך המגין (בכ"ל) : (יוד) ומביאה גחוכים מכמיכים אפי' אין מוט בשר מקף (כ"כ ט"ז ג' רס"ל וכ"כ כי דוקא ב"ב ילחק ב"ב יסודה וכי ילחק הלוי) וכתב מהריכ"ם וז"ל וכפי ליכות שוטם דין זה אין כאן גנות אם נשמע להקל · וזכוכי כי כאיתי לומה לזה בקונטרס שמיבב ס"ב מתחים ז"ל על הטלפות וכי שכן המנהג · עכ"ל : (יא) ומיתמזי כתבי בועי לקמיכי (פר"ח) : (יב) וכי פר"ח שכן כוונת רבי : (יג) ולא ליכנה לן אם יש קמפוטות חון לשיעורים שלו (ל"ח לות ס"ה) אבל אי קיימי במקום קמפוטות נרמה דבכי אם מיירין לדבכי הרמב"ם ובודקין הסמפון שביניהם (ב"י) ומייכי בשפכי לאהדדי (פר"ח) : (יד) ויש מכשירין במים זכים (כ"מ ג' מהרי"ל ובכ"ו לשון מהרי"ו ועמ"ש פי' ל"ו שם"ז וסי' זה ס"ל) והבדיקה כילד תהיה · עפ"י ל"ו ס"ז · וי"ל שבוק דבך זו אחר שיפמוך המים או הניחה המותכת יפפוך מים דבך פי הקנה ויבשה הניחה אם ילא מים מן הסמפון טניפה (כ"מ בשי' ב' עבדי) וכ"ל שבדיקה זו מועיל לפי' בעכוכים וקכוחים · והעם נהגו עתה להכשיר בין שפכי בין לא שפכי בשועל הניכרת מעבר אחר ללא מיתמזי כתבי בועי לקמיכי (ב"י ג' מגמ"ב וכן העלה

שושנת המלך

ו **בועא** הנמצאת בשיפולי וניכרת מעל"ע וכן אם היא בוערא במקום הרק אע"ג דקיימא במקום כמפונות כשרה (ח"ג סי' כ"ו) :

לאחר מיתה טריפה (טו) : ז כ כוועא או סרכא שנמצאו כקנה הלב או בכל מקום חוץ מהריאה כשרה (וע"ל סמ"ע מ"ו) :

לח דיני מראות הריאה ' ובו ה' סעיפים :

א מ ריאה שנמצא בה אפילו כל שהו שחור כדיו או שהוא דומה נ למראה הכשר *) או שהוא ג ירוק (א) בין שהוא כמראה חלמון ביצה (ב) כין שהוא כמראה כרכום (ג) בין שהוא כמראה כשותא (ד) טריפה ' וכן אם היא כמראה הכקעת (ה) שהיא לבנה ככקעת אסורה ס ויש מי שאומר דהיינו שהיא כעין חריות של דקל (ו) : ב ו כל אלו המראות אינם פוסלות

*) דסייגו נמודס ונודס וכנד (עק"ס סי' ל' ס"ג) :

כ ח"ק ממעמד סמ"ס
מ עיי"מ דיב מוכין ד' ע"ז
נ עיי"מ דיב כסנא סס
ג עיי"מ דיב סמא נריס לכנא סס
ד עי"מלא לקפרס סס לליכנא דלמופתא ולליכנא כמזרתא כפירס"י סס
ס רמב"ס וע"ל סי' ל"ו ס"ב וע"ס
ו סרלב"ס סס נמס הגלוסים וכ"כ רעב"ס פ"ז מס"ס וס"פ

ראשי בשמים

העלה כ' לוקח) וכתב י"מ שהמנהג נמלל"וניק ובמקומות מחרים להכתיר בלתי בדיקה כאן ועיין סר"ת לענ כני סמילק בב"י בין מקום סמפותות למין מקום סמפותות וכאן לא מילק כ"ל לכ"ל לסקל (וכה"ם הזס"ל וסז"ת והמק"מ) : (טו) מקום למין מקיפים בזוני סעמויות להסתות מבל במקום דממסמע ילא לנעמא מלין בים לענ"י שים כיעותא דזועל ' ועס"י ל"ו ס"ס (ב"י ומחכוכים) ' זועל יכנה דסייגו שהמוסמא ביל הבודק כשמכנים יכו לבדוק שהוא מעופש טריפה ' וכן אם כמלאו עין זועות בריאה שקולפים לוחם בידים וכריאה כשאינה שלימה במקום הבועל עלמה ואפי' נפיחה לא מהניא מעשה דלילמא היתה נקובה במקום הבועל ומזכה והבריאה וקרום שעלה מחות מכה ליכו קרום (י"מ) וכ"כ מדברי המפרשים שכתבן שהבועות בלילים בין קרום הריאה לעשה :

סימן לח (א) בלשון ערבי מלפ"ר : (ב) מי לו מצולל (ס"ך ופ"ח ופי' הערבי) : (ג) דסייגו זעפרען (כ"ל) וס"ס לדברים הנלבנים וממנו (ס"ך סק"ח) : עלפ"ר ושוח פחות מכרכום (כ"ל) וס"ס לדברים הנלבנים ממנו (ס"ך סק"ח) : (ד) סרמב"ס פירס בפי' סמסנה שהוא עשב הגומא בין המעים ' ובעדוך פירס שהוא שער של קיסוסים קטנים ' ובשם רבי' האי גאון ז"ל פי' שהוא כעין חוטים יבקבוקים שפרים ומשתכים בקולים ' ורבי' יוחס פי' שהוא סומשוין ' ולעכין ליכא נקיימין כלולסו פירוסי להמעויר (סר"ח) ובשיג ע"ש רבי' יוחס ע"ם ' ולעל"ן לס"ק רבי' יוחס מלאה הכתות כמלאה סומשוים לסייגו שמן שלו ' לאי סומשמין עלמס הא כשעליין בקליפתן שחור הוא ובשבקלף לבן הוא (כ"ל) או יכוך כזהב או שעוה או כבוף של עוזם (סר"ח וס"ך ג' המחכוכים) : (ה) פי' פלקה עור : (ו) דסייגו עץ שבתוכו

פוסלות עד שניפחים אותה וממרם בה בידו ' אם נשתנית למראה המותר מותרת (ז) עמדה בעינה אסורה: ג יש מי שאומר שאין המראות הללו פוסלות אלא כשהשינוי בעור מחמתו ולא מחמת מוגלא שבתוכו (ח): הגה וכן אם נפח הסימוי מלמעה מבחוץ שקוב (ט) אז דם בלבד ואוכלת בבשר (יוד) (מ"כ ב' כ"י מולין): ד ה אם אינה שחורה כדיו אלא כמראה הכחול (יא) או ו ירוקה ' כברתי או שהיא כ כמראה הכבד או כמראה המחיל או שהיא ל אדומה מ אפ" בתכלית האדום כשרה נ אפ" היא כולה כך (יב) ס וכן אם יש בה הרבה גוונים מאלו המראות הכשרות כשרה (יג): ה ע יש בה קליפית כמו נתק והיא שלימה כשרה (יד):

ז ר"ן ב' הרא"ש ח ע"ש ב' סם ועמד' נקן ' ומקקת הגומלץ סם
כ ע"ש דרב כהנא סם
ל סם ומדברי נקן
מ הרא"ש סם
נ ומקקת הגומלץ סם ע"ר
ס ע"ש דרבא סם מזוחת מזוחת סם וכפירש"י
ע ב"ז סם

א"צ

ראשי בשמים

שמעתא הלילא מקורי שדרה (פ' ערבי) ומוח יוקר בכרתי ומוסף קלח ליוקר שהיא כחלמון ביצה (ב") פ' מלחות הפוקלות בב"ש ' יבשר ' ונקעת ' יוקר ' שמור כליו (ב") המוסק והמלח"ם כתבו ב' כ"ת למלחות הפוקלות לא פקלי מלח כשמוסף כך ומזו לבניו ' והמלב"ד פ' בהשגות מלין מלחה פוקל מלח בכולה (או בכוסה) והביא ראיה לדבריו וכ"כ בב' ת"ל קיימן י"ל בשמו ומזו הרא"ם והכין למייתו הלכך מלחות הפוקלים אפי' בב"ם פקלי וכ"ל הכי"ק וכם" ובה"ג ובעה"ע ובכב"ל בשם ס"ח ום"ם (ב" ומוכ) וכ"כ פר"ח פ' מ"ל בק"ח: (ז) לעפ" שלינו מלחה בילה (פר"ח ב' הבה פוקקים ום"ך וכ"כ פ"ח): (ח) כ"כ הכין בשם הרא"ש (ב") וכ"כ כל המחכוכים בבדיקותיהם והב"ח (ס"ך) וכ"ע פר"ח וכ"ע הבשב"ל בשמועת הבית דק ל"ב: (מ) כגון שבלעה הבשוח שער וכבשם בבילה דרך קיבורן (ל"ע): (יוד) העולה הפוקל לריך שיכבס לפני הקרועים ללא גרע מבקבה (פר"ח ובה"י ל"ו ק"ל): (יא) שהוא דומה לבקיע (ט"ז): (יב) אפי' יש עכשו בדובן (פר"ח ס"ך ב' בס"ל וכ"ם ל' רבי) ואם מעשום בה ובמחך הבשר עכיפה (ב' וכ"ם הריב"ם ועש"י ל"ו ס"ל): (יג) אם היא יבוקה כהורקת פני אדם חולה בשרה (פר"ח בשם הטע"ם בפי' העשכה ללא כע"ם ס"ך ב' המחבר וכ"ם בפי' הערבי דבכי הרע"ם בחיבור): (יד) בלא בדיקה (פר"ח) ואם יש בין קליפה לקליפה בקבח לא הוי כלום דבכי קליפות ללו מגוף הבילה הוי (בשם ב' לבה"ם) גם בעוף פוקלים המלחות (ט"ז ובכ"כ בס"ל) ומעולם לא שמעתי בעי שבדק עוף מלח אם הולך לו מהם (פר"ח בשם הטע"ם פי"ל ומה"ם):

לט דיני בדיקות הריאה • ובו כ"ה סעיפים:

א א"צ לבדוק אחר שום טרפות מן הסתם חוץ מן הריאה צריך לבדוק בבהמה וחיה (א) אם יש בה סרכא (ב) וכל הפורץ נדר לאכול בלא בדיקה ישבנו נחש: הגה וכ"כ לכתחלה כל היכא דאיכא לספוקי שם ביעותא (שערי דורא ובדיקות) (ג):

ב ג מי שקרע בטן הבהמה וקודם שתיבדק הריאה בא כלב או נוי ונטלה והלך לו ה"ז מותרת (ד) ואין אומרים שמא נקובה או סרוכה היתה (ה): ג ג בא גוי או ישראל והוציא הריאה

א ל כ"י מולין י"ב מסך לתמוך לבקן זיל בתר רובא וכ"כ רשב"ם בתי"ס

ג כ' רמב"ם פי"ל מה"ם וכ"כ רש"י שם מהל' לב טהל"ם שם פ' וכ"כ הגלה"ם ובעה"ע ורשב"ם בתי"ס וכ"ן ג הרמב"ם שם

ראשי בשמים

סימן טל (א) קודם סיולינה מהבהמה (רמב"ם פי"ל): (ב) ובדיקה זו לבקבן (רשב"ם כ"ן ג"י ופכ"מ ום"ך) ולוקח לכלות שם יש קרכא הלכיכו לבדוק (כ"מ לשון רשב"ם בתי"ם דף ל"ג ע"ב ורמב"ן מולין דף י"ב ע"ב ודף כ"ב ע"ב ועוד וג"י וס"ע ולא כתב ומביאו פר"מ) וכ"מ לענין פורץ גדר והיכא לאיכרקא ולא בדק • ומתכלא • דבהמה שכשחטה בחזקת היתר עומדת ואין מפרקנים הדבר (רמב"ם שם) ופשי הזיל ולא בדק והבהמה לא תיתבעא לא נתקר הבשר (פר"ח): (ג) שם נמלאת הריאה מליאה ליחה לריך לבדוק תחר הנקבים שמחת הנקב בא הליחה דרך נקב הריאה וחזו תחלת הקרכא (פר"ח): (ד) שפי' בלא שום בדיקה (רשב"ם בתי"ם ורמב"ן וכי ב"י שכתב"ם הרא"ש ובעה"ע והכ"ן וכי הכ"ן שכ"מ ביהו עכ"ל ב"י ולא כתב קק"ל) וה"ה שם הכניס גוי ידו דרך בית השמיעה לתוך הקרכות (ריק"ש): (ה) מ"ש קק"ל ומשם הריק"ש הוא ומשבי הרשב"ם פי' רכ"מ והביאו הב"י ומבואר שם לדוקא וכן השתא מותר בדיעבד לאיכא ק"ש קשה הכניס ולתי"ל

שושנת המלך

ג קצב שאינו נופח הריאה בפני השוהט או בפני אחר מומחה ה"ז מכשיל לרבים ואעפ"י שאמר שברקה למראה עיניו ולא מצא בה שום ריעותא אפ"ה אין לסמוך עליו שהרי יש במה רינים מחולפין בריני הריאה והוא לא ירע ואשם ' והרי הוא והאובלים בכלל ופורץ נדר וראוי לקנכו ולאסור הבהמה אי לא צייית (מ"ג סי' רע"ד):

יב מחט שנמצאת בריאה ' חציה בחתוך אונא עליונה וחציה בחתוך אונא . שההתיה ועלתה סרבא וסיבבה סביב המחט טרפה דסתימה רמחט לא הוי סתימה רכיון שאין הסרבא בפי הנקבים הוי כאלו כ' אונות פתוחות לרווחה ואפי' אם היתה הסרבא רבוקה לרופן אפ"ה לא סתים כיון שהרופן אינו שוכב על פי הנקב • (מ"ת סיון ק"נ וס"ב סי' כ"ת) וכתב עליו מהרי"ן בן יעקב בקילורו דבז"ה חזר בו ופסק להתיר ע"כ:

הריאה קודם שתיבדק והרי היא קיבת נופחין אותה (ו) : ד ואונא הסרוכה *) לאונא או לאומא בין סרוכה מעט בין סרוכה כולה שלא כסדרן טריפה * כסדרן כשרה אפילו בלא בדיקה (מיסו מס בדקוס ומלא נקב מס טריפה) (ב"י) (ז) ואין נקרא כסדרן ה אלא בשתים זו אצל זו מחיתוך של זו לחיתוך של זו ו ואפי' היא באלכסון ואפי' יש בה פילוש ' אבל מנבה של זו לנבה של זו אפי' מחיתוך לנב או משיפולי לשיפולי או משיפולי לחיתוך או אפי' מחודה של זו לחיתוך של זו שאצלה נקרא שלא כסדרן (ח) :

אם

*) פי' חוט של ריר יולא ונזה ונדבק נזה :

ד מיי' דינין מס ע"ש * לפיכך ונהגי שאין סרוכה גלא נקב וכו' ויולא מעט דרך שנקב ונעשה קרום לעשי' שהוא קרום הנקב קרום שעלה עתמת ונכה נריאה ליכו קרום דקיפו ליסהר אבל כשהיא סרוכה כסדרן מבריה קופתה ומניכה על הנקב והקרום הולך וחזק והתו' פירשו דהסלכת דגילה לנוח נריאה גלא נקב מתוך שהיא שיאנת כל ונקבה ואת דבריה שלא כסדרן הוי טריפה כל ונקבה ון המיחוך לנב מבריה שלא או מנב לנב לא מיטריפא · ולא כ"ש שלא כסדרן ון המיחוך לנב מבריה שלא או מנב לנב לא מיטריפא · ולא כהילכ

ראשי בשמים

ולמ"ל הכנים שמא לא מלא קרבא · אבל במקום שרלילו עבמים מוכנלים ובקילים בבך לסוב · וונעשה היה לפי' בעבמים יקרלל והעבנוס עכ"ל הבילו כמ"ל לקמן ס"ז · לס לילע בבהמה שום ולסוב בעליו לריך בדיקה · לס לא הספיקו לבדוק טריפה (ריק"ס ב' הרשב"ל ק"ג) : (ו) ומפי פיסוב המנהג (כמב"ס) שכהגו לבדוק הריאה לס יש בה קרבא עכשיו שהולילוה בלא בדיקה יבדקוה בבפיהה מלמר שהיא לפניו (כ"ע) : (ז) והעיטור מכשיר : (ח) ז"ל הרמב"ס פ"ח מה"ס חוץ שכמלאת דבוקה בשבהה הקמוכה לה ומחבת · ולס בקמלו שלא על הסדר כגון שבמלכה רחסוכה לבליטים טריפה עכ"ל · וכתב כ"ע שמשמע דבבי רבי נרלה דלא מיקרי שלא בסדרן אלא בשבקרבה מי לבליטים · אבל בשבקרבה לקמוכה לה בבל ענין היא בשרה וב"ם דבריו רבי יוחס והגמ"י עכ"ל · ז"ל הטור ופיכמ"י דלא מיקרי שלא בסדרן אלא בשבקרבו שתי המילוטות וממעל · פי' בגון שבקרבו שתים המילוטות מ' למבתה בגון שהשרבה עולה מחילוטה למילוטה ועובבת על החלבעית או מתחתיה · פי' בגון שהולבת השרבה ומילוטה למילוטה ועובבת ומחת החלבעית זהו מתחתיה · אבל בל שבקרבה לחוטע שאלה בין ומיתוך לנב או אפי' מנב לנב בשרה · וז"ל ס"ו · ומ"ש רבי' ופיכמ"י וכו' לא בתב בן בס"י בהדיל אלא בך בתב שלא בסדרן וכו' עד ומחתיה ובבר נשתבש הבב ב"ן בדבריו אם דבוקה נקט וכו' · והבל"ש בשהו בלל מ' ומשמע דשפוקי ליה מהיות שברת בס"י ובשבקיו בתב ומשמע מדברי בס"י אלא בשבקרבה ון המיחוך לנב מבריה שאלה או מנב לנב לא מיטריפא · ולא

הגלוסים

*) א"ה מאד הומיללה אין לספוק על דברי הטור כלל דלעולם פי' משעה הזכר בכל מקום ר"ל כן משעה פשה הלשון בהדיא וכמ"ש הרב ב"ח ונעתיקו שכ"ל בכללינו ולפי מקום דמספקא ליה להרמ"ם בכללינו אין לנקום ד"ל דאזר עו בספקיו :

**) כ"ש בפל זה ולשון רש"י בגמ' ותע"ב דלפי קוי קריבי מוני בדופן הוא בשרה לקמן . משעיקן וכו' ;

הגחונים ומיכרים דברי חומת עכ"ל רמ"י · והכה מה שים לדקדק על רמ"י למה בכסדרן ומנד לנד כסדה מעמ"י שכתב בעלמו בכתב דהיינו דביתייהו שמותך שמוכנות זו על זו אין מתפרקות וכו' משמע דוקא בכתבו מיתוך למיתוך ולא ומנד לנד הכא מחוסתו בלשה שהרי כתב דשלא בכסדרן ומתפרקות שהרי המלעית מתפרקין משמע דוקא בים מלעית ביניהם אז מלעית מתפרקת ולא יהקיים הקרוש · אבל בתחוכין בכסדרן שאין המלעית ביניהם המתפרקת חוטן אפי' מנד לנד מני הקרוש הולך וחזק מדוחק הדוחק שמעמידין שלא יתפרקו זו ומזו · ומ"ש ז"י על דברי שלא כיוון יפה · כ"ל שיפה כיוון לכן משמע להדיא ודברי רמ"י כמ"ש · דומ"ש בשלא בכסדרן מיפה שהמלעית שבתוכן ומתפרקין · אבל בכסדרן דוחק הדוחק ומעמידין בשל בכסדרן מיפה שהמלעית שבתוכן ומתפרקין · אבל בכסדרן דוחק הדוחק ומעמידין בשל ענין · ודבי' חפש לטון הרמ"ם שכ"כ בפרקיו שהוא עיקר · ול"ל החוק שם ד' כ"ת חומת אין שם חומת עליה אלא שם כיפה כלשון בבא מ' חומי אית ליה לכיפה · ואם לימא ז' מיבעי ליה וכו' צל ובחוק' דבי' יודע מלאתי להסיר דאי לא הוה חומת בכלל חומי לא תמלע שלא בכסדרן בשמאל וגם מכאן מוכח דומנד לנד מיסדיר בכסדרן · דלכ"כ מלינו בכתב שלא בכסדרן גם בשמאל · ואח"ל בקצ ז' חומי מיסוס חסיר וחלף נקט ס' לחומת אין לכתב להיות חסיר ומלף אלא לס' חומי וכו' · ע"כ הדבריהם בחוכך · וגם הרמב"ן ז"ל בת"ה ובחידושיו פי' דברי רמ"ם כפשטן לשפ"י שלא פירש כמותו וכן פי' לח"א דברי הרמב"ם ורמ"י ובזה קיים המיהם דבי' בב"י על העור · וגם קשה על הר"ן והרמ"ן בחמרי בתבנו · וגם מ"ש דבי' בב"י שים להקשה בדברי הרמב"ם כשם שבקשתקו הר"ן והרמ"ן בדברי רמ"י בתיישבו הכל בב"ל בהרי דברי כ' יוחס להסחות דעת הרמב"ם לדעת רמ"י להכשיר וחומת לחומת שלמלע שפי' ומנד לנד וכ"כ ומדברי הגמ"י פי"ל מ"ם · ועוד כתב ז"י וז"ל והכ"ן כי לפי שיעת רמ"י שהוא קובר לתן בכתב בלא נקב לחוי לשקבו תפילו בכסדרן וכו' · ע"ם · גם זה בתיישב בכלל לטון רמ"י שהביא הדבריהם · **מעתה** כיון שהרמ"ם בחסותם והטור וכי"ו והגמ"י ומהריטם מפרשים לטון רמ"י להכשיר ומחוסת לחוסת שלמלע שפי' ומנד לנד והתו' ד' כ' יוכה בשיעת רמ"י קיימי וס' הל"ף קכ"ע ופי' לעת רמ"י וכי"ו והגמ"י משוים לעת הרמב"ם לעת רמ"י כלשי וכלשי הס רמ"י והרמב"ם והתוס' ומסתברים בשיעתם לסוך עליהם ולההיר וכ"ש בחקומות הלו שלין הגוים חוכלים מהחיות שהרי שהלל והתחיל יחניר לעלמו והסוך עליהם לף הפקיד ומכבר שלא לחדד מחוסם של ישראל כ"ל · ועמ"ש פרי"ח סי' זה הקי"ע · וידוע שעיקר מהגי נקוחות הלו כלעת הרמב"ם ז"ל · ומחר כתבי כל זה מלאתי להרלב"ח ז"ל סי' ו' שפי' דברי הרמב"ם כפשטן מבלי נפתל ועקש · והנירו לי שכן הים נוהג הפחמ העוסחה לק"ק לנע"ע יע"ח הרמ"ו לשלח ז"ל כל הרמב"ם ז"ל ועשנו של הרמב"ם בשרשי שלא כשלין כשעם רמ"י ז"ל להיותו בחתידין להתפרק ונקב (פרי"ת) ומע לחומר רצה לית לסו בדיקה היינו מן הפחם לכל שהקרכה שפי'

ז מסוגת הרמב"ם ה"ט ותוספות וכל"ם מתי"מלל דרכן שם ע"ו

ה ז אם נסתפק אם היא בגב או בהיתוך וכשנופחין אותה הרבה נראית שהיא בהיתוך וכשאין נופחים אותה כ"כ נראית הסרכא שהיא בחוץ בשרה (ט): ו ח עיונית דורדא לכל מקום שתיסרך

ראשי בשמים

לא ניקב חלל עור לי הסרכא קולטת שכנגדה הקנוך לה · חצל מה"כ שם נדקו הקרומות בחומן הנועיל לו ע"י נפיחה להיינו שיפרידו הקרומים ביד ולנועלה לנקום הסרכא וכופתים בין שני הקרומים שם מלאו שלין הסרכא קרוכה שבשי רחמים חלל בעור העליון לז מכיון להקל להם מזיון ללא קריך חלל העליון · ולא עדיף ונקב דנכסריכין כל לניקב זה בלא זה (פר"ח) ובדיקה זו מהניא לכל הסרכות · **ריאה** שהיא בם עלם דק ותלוך קלת ונוכח על הריאה ונחמון ובדק בעורה לרחבה ונסתנוע ליכו חלל ונלטנות הבהמה וכל שכופתין לותה ולינה ונבלבלת כשרה לכל כנ"ז שם"י זה (פר"ח) · **ריאה** שהיא לה לנועלה ממיתוכח לתוכי נוקוס השלם תוכל לי ושיה החיתוך שלא בנקוס חיתוכה חלל לנועלה בנקוס השלם ובחותו החיתוך והשדק שה"ל ילאה סרכא ומחיתוך לנד הנע"י שילאה ון הכלל ויש חיתוך בנקוס השלם לין להקל בדבר ונועלה היה ולשלו לותה · **ריאה** לנית ליה חיתוכי לתוכי חלל לנועלה ונעט כטרפא לשלל שהיל כשרה · לה נמלאת סרכא בחותו השלם ונקוס לנקוס בנקוס הכניל להיות לה חיתוכי לתוכי לי בניל לן שהיל ונגד חגב טרפא · וה"ע בשתה ונשום שעל הכוב לוכי ניכסו חלל דשריכי בכשרן · חצל לי מוכחא מילתא דבריתא כך מסתברא להחיל כמלן דנכסריל סרכא ניהא ובא (פר"ח) ולפנ"ם לנועת הרמב"ם ורש"י והתוכ, ותוכ נמור הוא בשני הריכים החלו · **כל** נקוס שסרכא כשרה לף לה יש סרכא חלויה גם בחותן סרכות והיא הנקרמת סרכא כפולה כשרה · ולה נסרכה בחותה חולא לו חולא עלמה כשרה להו"ל ק"ק · קפק ממת הריאה קפק ממות הידוק · ולת"ל ממת הריאה שמא בא בשם החד ונקוס שנסרך חליו רשם השני הרמב"ם (ב"י ושו"ע וכ"כ כ"נ וב"ח ולבוש והחמוכים) ולה רשה הני של סרכא זו סרוכה לדופן שכנגד החולות לף לה נועה לחולא יותר כיון שהחולא והחולא מדובקות יפה וסרכא זו יולאה ענין הדיבוק כלפי הדופן כשרה משום דהוי רביתה כל שאינה יולאה ומחולא עלמה (פר"ח) תנהי חולי לסריכי ונגדן לדופן ורלשי הסרכות דבוקים זה בזה נדופן ולין ניכר שם רשאי הסרכות חולרי סרכא היא שעלתה ממות מכה לנד החולא ולת"כ נדבקה לדופן ועריפה (ב"י ג' ח"א בשם המב"ן ועיין פר"ח ק"ק מ"ז) ולנעת רש"י והרמב"ם ז"ל והתוכ, כשרה : (ט) לסבק הוא לם היתה כפותה כ"כ בחיים והרמב"ם על מזקתה (ב"י רמב"ן) ולפנ"ם לרש"י והרמב"ם בין כך ובין כך כשרה :

שתיסרך טרפה ט אפילו לכים שלה ואפי' כולה נדבקת בו כוה"ה לבל יתרת (יוד) דכל היכא דסריכא טרפה: הגה וי"ו מס הולדל כדבקת לונעה בעוקם מלם עם הכים מלם לים להכמיל דסיינו דבים"סו (ב"י ב' כ"מ) (יא): ז לאם נסרכה האונא או האומא לגרנרת או לחזה או לשמנונית הלב או לכיסו או לטרפש הלב או לטרפש הכבר או לטרפש העינוניתא שהוא סוף טרפש הלב יא או לרחם יב או יג לאמע"דא שקורין מולינ"א או לממפון היורד בין שתי הערונות או לקנה הלב או לשמנונית הממפונות או *לכבד (יב) טרפה ואפי' היא דבוקה לא' מהמקומות הלל בלי פילוש: הגה ויש מקילין מס סמונות העליונות הממוכין לגרגרת דבוקין ממש בגרגרת ואין ביניהם מלון כדי סיוכל להכנים מלבע קטנה ביניהם (יג) (מלהי מע"ט ב' לאב"ם ובה"ג ומסכי"ו

ט הרא"ם אם ום"פ
י בעה"ע וטור ל מ"ח
ל טור וכ"כ רמב"ם אם ורסב"ל בת"ה
מ בעה"ע ורבינו ירוקם
נ פיכ ר' יהוקם מולינ"ל בל' לשכנז גלמל"ם
* פי' דרך נקב סחים בעולפם מצוי רמב"ן פ' קס"ע

ראשי בשמים

(יוד) במולמת מקנע (פכ"מ): (יא) ובמרסג מבשי מנדיל"ם כחוב שלם כדבקה בכיסה לו נקרכה בשלם (ב"י) וכ"כ בעה"ע לסיכל מלן דמכשי לה וכ"כ ד"ע ב' מסכי"ו: (יב) דרך נקב שחים בעולפם (ב"י) במקום שלינו מלל הכבד עכ"י מ"ל ס"ח: (יג) דבביל מלבע כשל (ס"ך) וכן שם סיו סמונות לו סמונות דבוקים לשומן הלב סיוכל בין שתי הערונות בלי השבל כדי מלבע (מלל' ב' לאב"ם ובה"ג וכי בשמן גמון וכ"ג ב' כ"ת) ומ"ל סיכל כל השבל דבוק לשכנו לשפ"י ים הפבם בשמש לל

שושנת המלך

א המנהג הפשוט בכאן ארץ ההימן מימות קרמונים לה תיר ריאה הרבוקה כולה לרופן בלי שום פילוש רהוי כהימה מעלייתא ואפי' לא נדבק רק צד א' מצדדי הריאה ' רביון רכל הצד רבוק תו לא אתי לאיפרוקי ' וכן נוהגים להתיר אונות העליונות הכמוכות לגרגרת שנסרכו לגרגרת בלי פילוש ' אבל אם יש כה פילוש אין להתיר כ"א בנפיחה ' וכן אם היו האונות או האומות רבוקות בשומן הלב היורד בין שתי הערונות נוהגים ג"כ להתיר ואפי' אינן רבוקות מראשן ועד כופן רק שבמקום שמתחיל לירבק ועד סופו לא יהיה בו חלון ' וכן נוהגים להבשיר סוף האומא הכבוכה לטרפש הכבר אם נדבקה שם בלא סרבא ' וכן אם רפני הריאה כמובים בקנה הלב או רבוק מעיקר הלב ובא לו עד למטה ' וכן ב' ערונות וביניהם כמפון ושמנונית שהוא רבוק בשדרה אם רבוקים בלא אויר בשרה ' וכן אם נדבקה כל הוורא בכיסה או בריאה עצמה או אפי' נדבקה בשורש שלה עם הכיס שלה בלא חלון אעפ"י ששאר הוורא לא נדבקה ' וכן אם היתה כל הריאה רבוקה בשדרה ואפי' אם אינה רבוקה כולה רק גב האומא דהיינו אהורי האומא היושב על השדרה רבוק בה מהשלמת האונין ולמעלה ' כל אלו נוהגים בהם היתר מימי קדם ע"פ קצת מהפוס' ' וכל הפילושים האלו שיעורן כדי שיובל להכניס בהם אצבע קטנה ' אבל פחות מזה לא הוי פילוש (מ"ג סי' כ"ג וש"ג סי' ג')

ם הגעג"ס סם ומכי"ו): ח פ**רכא היוצאת מהריאה והיא תלויה שאינה** ובמ"ם וכ' יהוסף כתבו דאפי' לדעת **דבוקה לשום מקום** ע **בשרה ואינה צריכה בדיקה** (יד): המחבר אין כאן הכרח בלא נקב לפי סגם

שמתרפא הנאה ומחמת נקב ומחמת המשקה היוצא דרך הנקב הוא נעשה עב ומזק ונסתר למקום לפי שהוא קצר זו מבל הכבל תלויה אינה אלא שמשמות נחות הריאה ולפיכך נאה מיתה בלחות שעה מיתה ניקנת. ע רמצ"ח ומכי"ן.

ראשי בשמים

שמתפלל כל אחין חלון להייבו שמתוס ומשני לדדים ומפרש בגחיים (הוזכר קבלת זו 33" וכ"כ ל"ע ג' ומזיק בדק וכן כוסגים קלת בולקים ועומדים (ג") וכן אם כל הגג אם לחוץ דבוק בשדרה לעפ"י אחין כל הריאה דבוקה (פכ"ח ללא כרע"ם) כשרה · אבל אם יש פילול אחין כל הגג אחוז לחוצי החוץ היוצא על השדרה דבוק אל השדרה ערפה (ג" עול ופכ"ח ג' רמצ"ח ג' הגלוסים והכי"ם) ודין זה שחמרון מוקפס לף לל' ג" (פכ"ח) אך אם דבוק קלת נחבו שא לל פניס וקלת נחבו שא לל חון לינו דבוק כיון שכל תכלו דבוק לעפ"י אחין כל נחבו דבוק הו ללא ניפניק (פכ"ח וב") ויש מוקילים לפי' לינו דבוק כולו כל שמוקום שמתמיל לידבק אוב ללא כאלל וכעשם מלון (עיין ככ") קוף החוץ השמוכה לעיפם · אם נדבקה אם דיבוק לעיפם בלא כרכא מכחי לוכי"ל מתירין לוקה דמוקום רציחתה היא ומחלת ברייתה כך היא (ג" ג' כי"ו) ומכאה דכאי ללא שאני לן בין כרכא לבדק דבין כך ובין כך עריפה · ויהו הייבו דוקא במוקום ללאו רציחה דריאה כגון בדופן שכנגד החוץ שהוא מוקום רחב ובא הוי שם מוקום רציחה דריאה כלל · ומ"ם לעפ"י שבדוקה בלא פילוס קופה להתפרק · אבל כשבדוקה למוקום רציחה קלת קיים לאו לגלוסים דכיון שאין בה פילוס לין קופה להתפרק ושריא וכ"כ העיטור ופ"כ לכ"ע (ג") ובלע"ד דבכדון זה לעפ"י בלא כדבק בלא לל חון בל קוף החוץ ולל פניס לא כדבק דשפיר לאוכי' דשוי מוקום רציחה וכשרה · ול"ל לגג החוץ דהכא לל חון קבוב לעיפם יותר · **ודע** שדעת רבי להמעיין בחלון שיוכל להכניס לפי' אחא (ועומ"ל ג' ס"ך) · **נמצא** בגדיים ועלאים שלפעמים הטיבוטא ע"ג גידים ויש בה מוסס למעה כלפי החוץ למותו לין בכרכא דהכי לית להו · אבל אם יהיה מותו המוסס בלל הנאה יש לו דין בכרכא ולפעמים היא ומובטח בחותן גידים ולריכה בכיס ובלאה שלריך שיהיה מוקוס מיבוסה שהוא שלל החוץ שאחה ומובטח בחותן גידים ושיהא חותו מיבוד מוקוס גידולם ולריכה דבוקה שאם היא דבוקה (ג" ג' הרמצ"ן עריפה · וזה חלוי במלחית העין אם היא דבוקה או מוקוס גידולם (ג" ג' הרמצ"ן ומוגה מג' פכ"ח) : (יד) ולפי' לדברי החוץ שאין בכרכא בלא נקב · לפי שבכרכא הנאה ומחמת נקב נכרכא למוקוס הקנוך לפי שדרך הנקב יולא מעשה ונעשה

סגה סכינה חלושה היולאת מעיניה כשהיא (מהרי"ו) (שו) · סכינה חלושה שעולה עם נפיחת הריאה עכשיו (דיקדוק יפה) (שז) : ט פרכא שהיא ממקום למקום באונא או באומא עצמה דינה כדין סרכא תלויה (יז) : הגה ואם היא קלושה על שמכחה כשכל שמחתיה מקמיע ולאיכו עולה בנפיחה היעב כשאר הריאה עכשיו (מהכ"ל מפלגב) (יח) : יור ג כל מקום שאפרו סרוכת הריאה אין הפרש בין שתהא הסרכא דקה כחוט השערה בין שתהא עבה וחוקה ורחבה בגודל ולא באותם שמעבין ביד ואם נתמעבה תולין להקל · וכל הנוהג כן באלו מאביל טרפות לישראל : יא קיש מי שכתב שמכנים אצבעו תחת הסרכא ומגביה

פ כל זו לד' התו' ומ"כ נשם נעל המפתח ומהריי"ו דכיון שכני לאנשים לעקים אחד לינה עשויה להתפרק ולד' רש"י כיון שכדבקה בשולח עליהם הא ולאי לינה סכינה מלא הפסטות ליהות הריאה
ג טור ג' רשב"ם ק כ"ב ג' הכ"י הלבן

ראשי בשמים

עד ומזק ונקרך אל מקום אחר יפגע זו אחר חלויה לינה אלא הפסטות לאות הריאה ולא בא מקום נקב (ג"י ג' כ"י והלא"ם) ולפ"ז לא דסוק מצוטע כשהם · וז"ל סר"ם ומסכימ"ל בא"ג ס' ק"ו כי לכאוג עלמא אלא כהאב"ד שאחוקי בעלמא ולפ"ז אפי' לסוק מצוטע ולאיכו מקום אלא מסכינן לסכינה חלויה אלא כיב בעלמא ולפ"ז אפי' לסוק סכינה חלויה בצוטע ככגד מקום הרחב אין לאחוק עכ"ל : (שו) וכן כתב טי"ז וסר"ם לפמ"ש בשם הרא"ם וכ"ו ומסכימ"ל בהאי דיקדוק סכינה חלויה שיולאת מעבשופים לכשהם ודוק : (שו) לאו ולאי ניקבה הריאה ולכן נכנס הכוח אל תוך הסכינה ועולה *) (ד"מ) · סכינה חלויה שים מכה בדופן כנגדה ע"ל ס' כ"ג : (יז) לכיון שכדבקה בצוטע או בצוטע עלמא לינה אלא הפסטת ליחה ולא מחמת נקב (ג"י) : (יח) וכ"ה מחכוכים שקופה ליכחק ויהא נקב (ס"ך וסר"ם ועמ"ש ס"ל ג' סר"ח) · ריאה כפולה · אם היא מתחלת בנייתה כשהם וכילל יולעים · אם ים אחול מחמיה עריפה · ואם לאו בידוע שהיא מתחלת בנייתה כפל ומאם יולאת סכינה לזולתו (לסייעו חוץ לכפל · כ"ל) כשהם ע"י נפיחה בעים שאיכו אלא דק מחמת הסכינה (יע"ש) פ' שלין הכפל אלא מחמת הסכינה לעפ"י שאיכו אחול (כב"ל) ולדידן אף באחול עפרקין ובודקין בעים · ריאה שנסכינה לכיס וסכינה היתה מליאה דם עד שנמוקוס הסכינה לכיס כחמלא כל סביבו מדאה דם עריפה ולא מהניא לה בדיקה דולאי דם זה בא מריאה סכיקבה וילא דם מסמפוכות אחה (ב"ז ס' ל"ז וב"ב סר"ח) :

ועשם

*) וזה"ת הגלה ג' ז"ח דכשהה וכ"כ מק"ח והביא הזה"ת בשי' כ"ו סק"ז מעשה ג' גדולים שאירע כדין זה ופירקו הסכינה ובדקו הריאה ומלאתה שלא יצא הדוח והכשירו ע"ש בשי' ט"ל ס"ק מ"ג ושי' כ"ו סק"ל בעעמ) ודעת הזה"ת לף גלא פירוק ע"ש :

ומגביה קצת ' אם נפסקה מחמת הגבהה כל שהו כשרה בת יומה היא (יט) וכשרה ד ואין להקל בכך אלא בבהמת ישראל ואין סומכין על קולא זו אלא בבודק כשר וירא את ה' מרבים *) : יב ה טוב להשקות הבהמה סמוך לשחיטה (כ) : יג ו יש מי שאומר שהבודק יכנים ידו בבהמה בוריזות בלי רפיון ידים ' ואם נתפרקה שום סרכא כשמכנים הבודק ידו מוציא הריאה לחוץ ובודקה ' אם היא סרכא ימצא ראשה בריאה או בדופן ואם לאו רירא היא וכשרה ז ואין להקל בכך אלא בבהמת ישראל ואין סומכים על קולא זו אלא בבודק כשר וירא את ה' מרבים (כא) : יד ח בודק שהוציא ידו ואמר טריפה ואח"כ הכניס אחר ידו ולא מצא טרפות הראשון נאמן (כב) : טו ט טבח שהכניס ידו ואמר טרפה ואח"כ נתברר שלא נפתח הטרפש ונמצא שהטבח לא נגע בריאה ופתחו הטרפש ובדקוה ולא נמצא בה טרפות מכשירין אותה (כג) : טז י אמר הבודק שלא כסדרן היתה ואחר מכחישו ואמר כסדרן היתה מעמידין הבהמה

ג ד' ג"י שם
ם שם ג' כלנו כי
הנסמס שנלח
הוסקתם מיס סמוך
נשח-טס נולה
מליאה סרכות ודקות
ת שם ג"כ. סמחס
עויטלי
ת ד'עת הנ"י
ב תשו' הרמ"ם כלל
ג' ס"י ג' וכיוצ
יומס
ג תשו' הריב"ם
ד הרמב"ן

*) פ"י עיין היטב :

ראשי בשמים

(יט) ונעשה זה לע"ז שים סרכא בלא נקב לחיסרון שעת תחפרק וכיון שהיא בת יומא לב שם תחפרק לא תיקוב (כ"ל וכ"כ פר"ת) ולע"ז אין סרכא בלא נקב · הכא למאריך עילאם לינקיב ולכך נקרכה (בעה"ע) : (כ) שאם יש סרכא מלומה בשעת ונכרתת (פר"ת בי' העג"ס) : (כא) ולפי מהשיגו שעתקיס הסרכא ולא"כ בודקה בדוק לו בעיס שעת יש בכאן נקב ל"כ יש לחוש שם היא סרכא שיעתק קדושי הריאה (כ"ל) וע"ש בבי' יכניס ידו בזריזות וכו' כתב פר"ת וס"ך וט"ז ומהכ"ל שאין זה עיקר אלא יכניס ידו בשת : (כב) שאולי הבודק הקני הכניס ידו בחזקה והעביר הסרכא או העביה הראשון בשולאת ידו ולא לעולם לעיקר בעיעוך עדיפה דלעולם העביה בחוזק (פר"ת והכ"ת והסכונים) : (כג) אפי' לדידיה ולא לעולין שוויה

שושנת המלך

חי אם נסרקה הריאה במקום הסרכא בשעת חתיכת הסרכא עד שלא הספיקו לברקה טרפה ול"ר לבני מעים שבא כלב ונטלם ' דהתם ליכא ריעותא אבל הכא הא איכא ריעותא והטקל בזה מאביל טרפות לישראל (מ"ג ס"י רס"ט) :

הבהמה בחזקת התר (כד): יז ה הקונה ריאה ואמר שמצא בה טרפה במקום שהיא טריפה והמוכר אומר שהיתה במקום שהיא כשרה בין שבאו שניהם בבת אחת לב"ד אין כאן עדות וה"ז כבהמה שנאבדה ריאה שלה קודם שנבדקה: סגס וכן כמקומות שמוחזק בלב גויס והכיתו הבהמות מלב סגוי בין שמיטס לבדיקה לין מוסמן שמע הכיתם הגוי ילו ובימק המכוכות לבדיקה כילם לבבן ובפיקה לסקל (כמב"ל) · מיהו לם עבמיס גויס בגילים לעמות כך יש למוס מפני בדיעבד (כה) ולכתחלה יש ליזהר בכל ענין:

יח ו ריאה שניקבה במקום חיתוך האונות בנב האונא כנגד הדופן (כו) ודופן סותמתה בסרכא בבשר שבין הצלעות ז או בבשר ובעצם כשרה · אבל אם היא סרוכה לעצם לבדו טריפה (כז) ח וכן הדין בכל השלם שבנגד האונות למעלה עד הערוגה כשרה (כח) מפני שהמקום צר ונדחקת לדופן והוא סותמו

ה סס ו מיימ' דרב יוסף בר מכיומי וכו' חולין ד' מ"ח ז טור ג' הרמב"ס שמביו מהמוסקים והוא מהמחיריס בפי"ח מה"ם וכ"ד הרמב"ח שמחיר ח הלל"ם שם

ראשי בשמים

שוויים למפסיק מחיבה לסיקולה (פכ"ח): (כד) ומייבי שבאו שניהם בבת אחת לבית דין (שם ופכ"ח): (כה) כיון לסביחו מלב סגוי לסגוי הוא כמוזל (ש"ך פכ"ח): (בו) תפי' עם מבעבועות תפי' בנקב ומם (ג"י): (כז) ויש מכשיבין בסיבוך בעלם הלבעות שלף עליהם יש קבוס ובשר שאם תאחוז בשם הסרכא מתבדקא היבב ולי קבין ע"כ בשבעה הוא לקבין (כ"כ הרמב"ם בה"ח וכי הרמ"ם שסיא ג' בביבו בגשון וכ"ת וכן עיקר עכ"ל · ובב שב שלום גשון כי דבין קבין וקבין בין לא קבין וקבין כשהם לתפי' לא קבין בשהם שלין בקב פוקל שם בדופן שמוחו לוחו (תוי פמ"ט ל' מ"ח) וכ"כ פכ"ח בשם והעלה דמ"ש בעינן שיהא הדופן מהודק יפה עלי הנקב בחופן לבא מפקא זיקא עכ"ל · ולי ל"ע לומבא ילעינן שם הדופן היה מהודק שם לאו כיון שאחר שמיטה לין הריאה כפיהה · ואפשר לומר לבופה הריאה בגוף הבהמה כפיהה בינוים לי כמי שכיוון למ"ש בש"ך ג' רכמ"ח בדין המיפולי (כ"ל): (כח) וכולים כאלו הוא חוץ ומחוץ שלמיחוך האונות על הגובה שבנגד הסדרה ג"י

שושנת המלך

יג **אונא** שהיתה נקובה במחט עוברת לחוץ ואוכל בבשר הדופן ולא נקבה לחוץ וסרכא היתה מקפת סביב המחט מן הריאה לדופן כשרה דלא בעינן שתסתום הסרכא לנקב אלא שיהיה אחוז לדופן שכשנרו בסרכא ועיקר הסתימה היא הדופן (ת"ח סי' ק"ד):

ס נגדיקות מסכת י ג"י ומל' נעמ"ש סהגיה ג"י
ק הרמ"ם סס ל ג"י מדב' נעמ"ש סהגיה סטור
ר טול נסס מגיה הרמ"ם
ש טול נסס מגיה ת ג"י מדב' נעמ"ש סהגיה סטור ע מ"ש דכ יוסף נר מניומי וכנגד סס ד' מ"ת וכדמפ' לנל סס

סותמו ונקרא דופן עד התוט שמנקרים מהחוה ומשם ואילך נקרא חוה ואם נסרכה שם טרפה ' ט ואם נסרכה ע"ג חוט שבחוה דינו כאלו נסרכה בחוה וטריפה (כט): יט ודוקא כנגד האונות הוא דמכשרינן ' אבל שלא כנגד האונות טרפה (ל): כ והא דמכשרינן דוקא כשהנקב כנגד הדופן (לא) אבל אם ניקבה מבפנים (לב) ל או אפי' בשיפולי ריאה וסרכא יוצאה משם לדופן טריפה (לג) ואם סרכא יוצאה משיפולי אונא ומתפשטת ע"ג האונא ונסרכת לדופן מ אם רוב הסרכא היא בנב האונא כשרה ואם לאו טרפה: כא נ אם סרכא עולה מן האונא לדופן שבצד האומא טרפה ' ואם סרכא עולה מהאונא לדופן שכנגד האונא ולדופן שכנגד האומא ס אולינן בתר רובא: כב ע אם האומא סרוכה לדופן אם יש מכה בדופן כשרה ואינה צריכה בדיקה (לד) ואם אין מכה בדופן טרפה ולא מהניא

ראשי בשמים

(ג"י ג' הל"ח ך לקמלמ"ל): (כט) ומחילוק שנין קנין וקיין הוא שמקנין הוא נמוטים קלים שנמלעוחם מדנק סיילם לדופן לי נלמז בשנך לנל לם המוטים דקים ממל לו לכוכים עפמ לו עפמיים גם כי עניים וזכו קיין (ג"י ג' מהל"ח ך ימ"ל) ומכהגינו להחיר לפי' נקרכה לחזק לנדו (כמ"ם הל"מנ"ם נפי"ל): (ל) ומם נקרכה חוכח לדופן הלנ נחלכסון כשרה (ג"י ופ"ח): (לא) דמוב ליכה מחפרקת כיון דחמוחמה מוחמה (הכמנ"ל פ' ק"ג): (לב) לו לפי' מחיחוך ולדופן (שם ג' הכנ נהלנוני): (לג) דמוסמים שמא מנפנים היל נחלה (כמנ"ל נמ"ם) ובנפיחה מיכנכל מלחל (כ"ל) ונחסוכות פ' ק"ג כחנ הנועם למיחוך הסיפולין ליכם עומדים נמלנ חלל חוכים כנגד החלנ ולין כמן קחיוח לופן: (לד) ולין חילוק נין מם סיחם

שושנת המלך

יו אם היתה האונא סרוכה מגבה אל הדופן וג"כ היתה הסרכא מתפשטת באונא לפנים ודבוקה אל שומן הלב ' אם רוב הסרכא בנב האונא כשרה ' ואם לאו טרפה ' אבל אם נמצא מחט תחת הסרכא אפי' רוב הסרכא בנבה טרפה דאפשר שהמחט נקבה בפנים נם כן וסרכא זו שבמפנים מהמתה באה (ח"ג פ' קע"ח):

יז אומא שנסמכה לדופן שכנגדה וחתכוה ונמצא מכה בדופן ונפחו הריאה והיא כפקא זיקא אעפ"כ כשרה דתלינן שכשנפרדה מהדופן ניקבה ' אבל אם נסרכה לדופן לא תלינן דאפשר להפרידה באופן שלא תינקב ולכך אי מפקא זיקא טרפה (ח"ג פ' קע"ח):

מהניא בדיקה (לה) ודוקא בסרוכה לדופן מכשירים ע"י מכה פ טור ג' ומנ"ס
פ אבל אם סרוכה לשאר מקומות כגון חזה וגרגרת ושמנונית הלב סם וגם מגיו
הל"מ

ראשי בשמים

היתה הסרכא יוצאה מגד החומא או מציפולי ולדופן או מצפיים של הדופן · דסת
לא הוי בעמא מקום הגגה אלא מקום דתלין ביעותא בדופן ולא בריאה (פר"ח
וכ"כ רצ"ז) : (לה) וז"ל הרמב"ם בפ"ו · החום של ריאה שמלאת סמוכה לדופן
בין שהעלת למחים בין אלא העלת מופעים לה במע ניקבה · וכילד עושים בה
מפרקין אותה מן הדופן ומהרים בה אלא תינוק · אם מלאת נקובה ומלא מכה
בדופן במקום הנקב תולים במכה ותוחבים אחר שמיעה ניקבה כשמפרקה מן המכה
ואם אין מכה בדופן בידוע שנקב זה בריאה היה קודם שחיטה ועריפה · וכתי עול
בפי"ג ריאה שהעלתה למחים (דהיינו סמוכה לדופן ע"י הלמחים כ"מ) או שמלאו
סרכות כמו חוטים תלויים ממנה ולדופן או לטרפש הכבד מופשין לה שמע ניקבה
ולריכה בדיקה ואין הדין היה עד"ז שאם מלאת תלויה בסרכות כמו חוטים · אם
היו מן החום של ריאה ולדופן (ואין מכה בדופן אבל יש למחים וסרכות (ב"י בשם
מהר"ל ן' יחיא) או שהיו ללא לו לטרפש הכבד שחותכין לה הסרכא ומוליאין את
הריאה וכופתים לותה בפופרין · אם מלאת נקובה עריפה · ואם לא נתבטבע
המים הרי היא בלימה מכל נקב ומותרת עכ"ל · וזה הדעת נלקטו לדיס וכ"כ ר'
יונה שהיא לעת כוב המפרצים (ב"י וכ"מ ג' מהר"ל ן' יחיא) ואם לתמיכין כשמלאת
נקובה וים מכה בדופן במקום הנקב שחולין במכה · היינו בנקב דק שאפשר שנעשה
כשנפרקה מן המכה ולא הבגיע · אבל בנקב גדול קלת לא · ואף אם יש שבר
בלעות אפי' נקב דק אין הולין כשנפרקה מן המכה כעשה דיותר מלוי ליעשות
מחוות אלא הנשבר (בל"ח וכ"כ בכ"מ) ואין מילוק בין שהיתה הריאה סמוכה או
קבוכה (הרשב"א בת"ה וב"י ג' הר"ן ושכ"ו כתב שכן עיקר ושבשה"ג גדולי האחרונים
וכ"פ רצ"ו) (ומלשון הר"ן ן' יחיא נראה שגם ל' הרמב"ם כך ולא כפר"מ) . ודע
שכל המפרצים פיבשו אפי להעלת למחים לסיינו בציר הדבק ומלשון הכ"מ נראה
בהדיא שמפרש שהדבק הוא מהלמחים עלמן ולא רלוחי מי שהציר זה · ובלב"ח
על' המפרצים אחין מילוק בין אם יהיו למחים בציר הדבק או אם לא למע אי בציר
הדבק כ"ל שהדבק יולא מהלמא · ולכך לא עדיר שום אי מהפור שעמדתי על דבריהם
על לשון הכ"מ ז"ל · וכתב בשי יחין מפה ג' מהציר"ל וז"ל · היכא דיש מכה בדופן
לעפ"י שיש למחים בריאה היא כשהיא לגמרי ואם אין מכה בדופן לריכה בדיקה ·
והוא המנהג שנהגו בשלונ"ק כפי מה שמעתי ממקלת בודקים והוא לריכא
לבעבועות שמא הסרכא אלא שמוך לשמיכתה לדופן אבל אי ליכא בבעבועות

ל סס ג' תשובת מגיו הרמ"ם הלב ומרפש וכיוצא בהם אעפ"י שיש בהן מכה טריפה ולא מהני לה בדיקה (לו): כנ למכה זו שאמרו היינו שיש בדופן כעין

ראשי בשמים

תחת הסמיכה לדופן לו תחת הסכוכ נופחים · לס תעלה בסך על המצעזעות נוקבים לוחה ולס תעלה בנפיחה כסרה · ומעתי מהנוקבים שכהגו בסלו"כיק לפי לינה מכה בדופן לע"ג לליכה בועה תחת הסכוכ לדופן למכסירין ולפי בלה עולם בסך ולה המעתי לדבריהם דלוקה בהעלחה לממים קמוך לסכוכ ולדופן הוא לחלינן בדופן · לפל כפים בועה תחת הסכוכ לפני לינן בדופן · ולפל כמלה במחוסי הרמב"ם שכחב בסס מקלה גלוסים לפני לינה סכוכ לליכה סכוכ למעלה מבועה בסך החזה עריפה כלחה מדברי הרב סלס הסכוכ יולחה מבועה לפני ים מכה בדופן עריפה עכ"ל · ולעל"ן בוה שכל הפוסקים לעחם כן לבעמת עלי למינין בדיק לה בפוסקין סלס ים נקב מבעבע המים וזה דבר סל"ל שיבעבעו המים לס לה פים בסך תחה הסכוכ ובלופן זה מייבו בבוחיבו בעלי החלמוד ומפרשי דבריהם ולה יחלוק בזה חלה ליזה עקב שכוחה מקברת הלחת *) ועיבי המולקים לחו מעשה בריחה לחת שהיחה סכוכה מהבועה לדופן ופיבקבו הסכוכ ובדקבו ולה בלבלה וכבר פיהם קבועה ועכ"ז לה יחה כוה ולמחר הסחלבו להעלות בסך על הבועה ועלה עליה קבוס עד שהגיע למקום הקבע ובלבן הרי לה בלבן עד שעלה הקבוס ולחלחה עלה הקבוס לה פיהם מבלבלה ופיהם עוחבה לבעמה · לכן לחי לומר לחמת יוכה דכבו בריחה כזו חין לה בדיקה עד שיעלה עליה בסך והבא לומר בענין זה המקום ב"ה חם על מחוכם שלי יבחילל לחוי לו למוב על כפשוח יבחילל ולה יהיב כי לם בלחים בבוכה לדבריו ולם הפוסק לה בילבו זה לל יקשה עליך הדבר דבמה שלמבו בדקינן לה בפוסקי ולי מבלבלה עריפה די לו לחוכב דבך החמה לחפשר לה לבלבן לם היה שם נקב מייבו לה בזולה כבלע"ד והרבה מבכיחים לזה: (לו) והרמב"ם בם"ה כחב ג' הבי"ם והרחב"ד שלפשה לדופן וחלו המקומות ל' הס · שלם יש מכה חלינן להקל וכ' ב"י ג' הכ"ל ן' יחיש שזהו ד' סרמב"ם שכי בפ"ל מן הדין היה שלם ליחה כמלחה בבכוכה וכו' לפל גם שהדין נרחה לו כך בבל הבב בביה למהגב לחקוב לוחו עכ"ל · וכבר כחבתי למעלה שמהגיבו הוא ע"פ הדין ולל ע"פ המהגב והטעם כמ"ש למהגב קלו"כיק הס וקבלו"ליל שמפני

מהגויס

*) **אי"ה** דברי הרב נר"ו בניס ובכוונים ודעת שפתיו ברור מללו ויעויין ג"כ בשו"ת **רי"ם** גאון בקלח בסם ק' שפפטים יפריס שהוכיח בשיטור כמ"ש קרב טעם לבמה שלן לינה קוקפה שבבנה הרוח לסס וחלריך יעו"ש · ע"כ הג"ה:

כעין נגע ' אכל אם יש בהרות שחורות בלבד אינו מימן מכה ק טור וכמו שפי׳
ממש ואם נשבר הצלע אעפ״י שחור ונקשר שעיר קרינן ביה ר״ן סס ג׳ נעש״ע
מכה: כר ק אם כל הריאה דבוקה לדופן ' אם אין מכה ס נעש״ע וכתבו
לדופן טריפה ולא מהני לה בדיקה אפילו אם דבוקה כולה לניכו ירושם
בלא שום פילוש ' ויש מי שכתב שהמתירה בר נידוי הוא
והכלים אסורים (לו): כה ר אם האומא והאונא נמרכו בסרכא
א׳ לדופן ' אם רוב הסרכא מהאונא כשרה ' ואם רובה מהאומא
טרפה אם אין מכה בדופן ' וכן אונא הסרוכה בסרכא אחת
לחזה ולדופן אולינן בתר רובא ' וכן אומא הסרוכה בסרכא
אחת לדופן שיש בו מכה והסרכא במכה וחוצה לה אם רובה
במכה כשרה טו״ל טרפה ' וכן אם נסרכה האומא בסרכא
אחת לטרפש ולמכה שבדופן ' אם רובה במכה שבדופן
כשרה ואם לאו טריפה (לח): סגם ליתא שמעלת עליה כמו מלג
כיסוי

ראשי בשמים

שמגוים הללים ניניהם לינם לוכלים ומחיעת יקללל ולם היו ומחילים הים הפקל
גדול ממונם של יקללל עכ״ל ' ולמו שפיר יכולים לקמוך גם בזין זה על המקילים '
וכבר לליתי כמוב בי ע״ו ימיל לליהני ז״ל שנהגו להקל בקבלה זו ומעשה זה ' קבלה
היולמת ומבני המוקף לו המומה וקבלה לנב המוקף במוך ולדופן ' לם רוב בנב
המוקף נוהגים להכשיר וזוהי הנקללת קבלה עקומה (ימ״ונ): (לו) עמ״ס נמעיף
כ״ב: (לח) לם המכה בחולנע הקבלה לעפ״י שהיל ומחשבת מולים לה ומכל הללדין
ומה שבללדים יש רוב כשרה ומפוס דיל הכל ליכל רובל ודיל הכל ליכל רובל
(פר״מ בשם ומכי״ע) ולל הולה לו ' לם חלו הקרוות היו ומחלה על ומחלה ולין
ליכל בהם רוב לפוס לל הוי קפיקל לחוליהל ולמומלל (ב״י וכ״ם פר״מ עיין בדבריו
כ״י

שושנת המלך

טו אומא שנסרכה לטרפש ולדופן הרחב שיש בו מכה ורובה בטרפש ונברקה מצד
הטרפש ולא בצבצה כשרה ושאר הסרכא שבנגר הדופן א״צ בריקה ' ויש
לו לבורק לעיין בעיקר ושורש הסרכא כי עיקר ושורש הסרכא הוא עב וחוק והתפשטות
הוא כמו קרום רק וחלוש וכל היכא דחזינא ליה עב וחוק שרינא ביה רובא ' והשאר
אינו אלא התפשטות ותלינן להקל (מ״מ פי׳ ל״ב):

כיסוי והוא שכר בלוי קולפין לותו מעליה · ואם הכיסה תחתיו אלא ויפה (לט) כשכיה מיסו לכיך לבדוק הכיסה בנפיחה (ב"י ב' בוקא) :

מ דיני טרפות הלב · ובו ו' סעיפים :

א ה הלב יש לו ג' חללים ניקב לאחד מהם טרפה ג ואפילו אם חלב טרפש הלב סיתמו ג אבל אם *שומן הלב עצמו סיתמו כשרה (א): ב ד ניקב ולא הגיע לחלל ה אם מחמת חולי כשרה ואם בקוץ או במחט טריפה (ב): ג ו נמצא מחט בלב אעפ"י שאינו ניכר בחוץ טריפה ז והיה אם נמצא במרפשא דליבא: הגה מיסו אם לא נמצא רק בשמפון הגדול שבלב וקופא לבר להיכיו לגל חלב הלב אם נאם הממנו בגדעין אל תוכה כשכה (ד"ע בפי' בה"ג) לתלינן לכוכנם דרך הגרגרת לשמפון שבלב ונאחר שכאמנו למעה אין סופו לנקוב והבשמים תפלוט לותו ע"י כיסה וניעה (ג) : ד ח קנה הלב שהוא שומן שיורד בין ב' ערוגות הריאה

ה מסכה חולין מ"ב ובדעמ' שם בגמרא דף מ"ם
ב' מיעדא דר"ב דף מ"ם
ג ג"י ומשמעות דברי הרי"ף ופסק"ק * פי' שומן הלב עצמו כבונע והלב כחלל בו
ד מסכה שם מ"ו
ה טור וכ"כ רשב"ם בת"ם
ו טור ב' בה"ג
ז להרשב"ם בת"ם הקלב הלל מקלק בין קופא לגיו או לבר
ח ב"ל בי' ל"ד

ראשי בשמים

כ"ע בק"ל ולא כמהרי"ם וי"ו שמיכים זה) · אם הכיסה דבוקה בדופן אלא יחין ויש מכה בגון שכאבו הלעות והמכה מפשמת ב"ל ללעות אלא יחין וגם היא דבוקה בלד שמאל ויש מכה בלא מחת שהיא דבוקה בלד שמאל או לסיפך וכן אם היא דבוקה אלא יחין בד' ללעות ויש מכה בכולן ובלד שמאל יש ג"כ דבוקה בו ללעות ויש מכה בכולן טרפה מעמ כשאבו כוב ללעותיה (יו"ו ועפ"י כ"ל) אם כשבר בלא לחל ויולא ממנו עוקן לחון (מקום דבריו אם נכאה דגבפ' בתוקם לפון לפנים) ובקבל יולאת מהלומת ובקבלת הדבה ע"ג הבוקן וכשמבקין הקבלת מע"ג העוקן יש נקב בהיא בתוקם הקבלת טרפה (שם) ומיהו לפי מ"ש בפ' מ"י נכאה דבוקה בתוקם הרחב לחוכי' הכי (כ"ל) קבלת ע"ג הלבע והלבע יש בו שבר וכוב הקבלת חון לשבר טרפה ולא לחוכי' שכשמבר הלבע כולו כשבר בלא שחוב ובקשר יפה ובינו ניכר (בכ"מ בשם מהרי"ט וכ"כ יו"ט) : (לט) מעפ"י שים בו קטנים (ט"ז פכ"ח) :

סימן מ (א) וכ"ם פכ"ח ובכ"מ ומגוי ומכן יש לדקדק מדברי חו' ומשל"ם בחילוקיו ומדברי מפרשים מחכים · וכ"ל ט"ז וב"ח בלא כמו"ל בהג"ה : (ב) ול"ל מוכחת לם כגון שנקב הקוץ לפניו בדפני הבהמה ונחחב בלב ועולה תחוב ועובר מהלופן אל הלב שאין למוש בכגון זה לנקיבת פי מאחר לינבים (ת"ם ד' ל"ל) ·

הריאה וכן המורק הגדול שיוצא ממנו (ד) לריאה שניקב לחללו במשהו טריפה (ועמש"ע ל"ד): ה ניטל הלב בין ביד בין מחמת חולי טריפה: ו יש מי שאומר שאם שומן הלב (ה) דבוק בלב ואדוק מאד מפרידין אותו בסכין ואם נמצא שם או בעובי הלב ק"ד אסור וא"צ לומר אם נמצא בחללו (ו):

ד מהרי"ו סס ד' ונ"ב וכ"כ הרמ"ך סס וכמ"ש פ"ו מה"ש ו' הגה"ט ועכלכי מעמ"ס נא לפכי רמב"ם

מא דיני הכבד וטרפותה ' ובו י' סעיפים:

א ניטל הכבד טרפה ב אא"כ נשתייר כזית ג במקום מרה וכזית במקום ד חיותו שהוא תלוי בו (א) ויהיו שני זתים הללו כל א' שלם במקומו ' אבל אם היה מחלקט או כרציעה או מדודד טרפה: ב שיעור זה דכשתי זתים אפילו בשור הגדול ה ובעוף הכל לפי גדלו וקטנו: ג ויבש הכבד עד שנפרך בצפורן טרפה והוא שיבש כולו ולא נשתייר כזית במקום מדה וכזית במקום חיותו (ב): ד ו התליע הכבד (ג) אפי'

ה מסנה מולין נ"ב ב ומסנה כ"ד ג כל' זיל"ח ד כרמב"ם וכרב פפא לעניך לתרוייהו ה טור ומסנ"מ בה"מ וב"ח ו הרמ"ם נגי ריש"ה וסיעמה בסם בה"ג ובה"פ ז טור ומרמב"ם בה"ה ח נרייתא סס נ"ח

ראשי בשמים

ניקב בקד ופומם מלא לגל ולא ניקב לחללו כסדה (פרי"ח וס"ק ג' ג"ח): (ג) ופרי"ח פסק בגמלא בסמופגא רבא כסדה בכל גוונא ואפי' מודים לגל חלל הבהמה דכאן בגמלא וכאן היתה וכ"ל פרי"ח: (ד) להייטו ומהלב: (ה) להייטו טרפת הלב (פרי"ח ט"ז ג"ח): (ו) ופרי"ח מכשיר אם בגמלא בעובי הלב ' אבל אם בגמלא בחללו עיניה סמכי יש כאן הוכחה שפלגו החולי בכולו על החלל ופי' קוטע דם המוחכ בכאן דומם דם ומיכבר אפי' בחלל עכ"ל ומסכים לדבריו פרי"ח ' כל מיני בעלי חיים לגן להם עלם בלבותם מלבד מין הסוס ובגין ל' מן הסווריס שים בהם עלם לרוב גודל גופם ולפיך חזק הלב כמו שאר מיבדים שילריכום עלמות לחזק לפיכך בהמה בגמלא עלם בלבם טריפה על שכלא שהיא ומין מותם סווריס (פרי"ח) ומיהו עלם שכל לבדיו גסים ומין זו חלות כלל בדומ לל מלדיו ים להכשיר (שם): (לב) שהיה עליו כקוי מלא מים והלב כולו בחוכו קולפים חותו ובודקין חותו שם לא היה ניקב כשר (הריק"ם) ולעול כן נדין כיאה שכתב בפ"ק הקודש וכ"כ פרי"ח:

סימן מא (א) כשחיט ועבודה בבליות (רש"י בביכות ל' וכך כתב רמב"ם וכ"ל רשב"א ול"ע): (ב) ואם יבאו אלו הסני זיתים לבד מני עוביה (רמ"א) כיעוקה הכבד להייטו שהם יולא ומבשר הכבד שביעוק והיה לשם

ע טור והרמב"ם ס"ק י נ"ל עם נמוק"י ס"ק כ מהטור עובדא למחטא וכו' וכרב אפי' עם מ"ק ל ג"י מ מהיעות הגמ' עם פ' ואפי' קופא לגר

אפי' במקום מרה ובמקום חיותו כשרה (ד): ה י נעקר (ה) הכבד במקומות הרבה ומעורה בטרפשיהן כאן מעט וכאן מעט כשרה: ו כ מחט שנמצא בכבד בין שבא לפנינו שלם בין שבא חתוך ' אם צד העב שלו (ו) לצד חלל הבהמה אפי' בולו טמון בכשר הכבד טריפה (ז) ואם צד הרק כלפי חוץ (ח) כשרה שאנו תולין לומר דרך ממפון בא שם: (הגה ודוקא שמלא העב פונה ללד הממפון · אבל אם פונה ללדדין נכל ענין טריפה) (ט) ל בר"א במחט גסה ' אבל בדקה אין חילוק וטרפה ושיעור גסה כשיעור גרעין של תמרה (יוד): ז מ מחט שנמצא בממפון

ראשי בשמים

אם נמחיכו שני הזיתים קיימים כשרה (ג"י וט"ז ופר"ח ומ"ך ופ"ת וכ"ל הכוקח ומ"ג ות"ח ול"מ) כצד שקשה כולו כחצן ולא נשתנו ג' זיתים שלא נתקשו · הכוקח מטריף וכצ' חולק עליו וכתב פר"ח שדבריו נראים ולא כהג"א וגם צמ' לפי שנראי כי דבשמע"ל לו לעת הלוכך יש להקל בזה ומציתו ס"ך עכ"ל: (נ) לפי' עם הקמפוטות (ג"י): (ד) לפי' כיטל כל הכבד ולא נשתייכו אלא כשני זיתים ומחולשים כשרה (פר"ח וכ"ל הרמב"ם ולא כהרא"ש בג"ה) ומיהו אם אין כשני זיתים שלימים לצד מחסכון נקב המולעים נטרפה (שם): (ה) כ' הטור כיללל הכבד כולו ומקום שהוא מחובר שם ועדיין מחובר הוא בעלפעת של הכבד וכן כ' הרמב"ם בפ"ח: (ו) דהייגו ממקום הנקב (פר"ח רמב"ם): (ז) שאנו תופסים שמא נכנס דרך הושט לקיבה ונקב ויצא לחלל הבהמה ומשם נכנס לכבד (רש"י): (ח) ללד חלל הבהמה (שם): (ט) שאלו דרך ממפון נכנס לא היה לפסר לו להתעסק בגופי וליתחב בעובי הכבד (ג"י): (יוד) ואם המחט ליבה נקובה אלא שקשה עגול אפי' רשעי כשיעור גרעין של זית כשרה שהרי ליבה יכולה לנקוב (פר"ח) · אם מלא בכבד גרעין תמרה כשרה ואם הוא גרעין של זית טריפה (שם) · מעשה שבליל שבת מלאו בחתיכת כבד לחתר שלאחריו ובישלוהו ומצא תחובה בחתיכה ל' מחולשות הכבד והמחט היה מחותן מחטים שמתמתין בשם הבשים הרבה שרשאן עגול והיה שם הפתק גדול בדבר בחסר ל"ל פ' ק"ז התיר מכח ס"ק שפק קודם שחיטה לו לחתר שחיטה · ותמ"ל קודם שחיטה שמא דרך קנה נכנסה ולא נקבה שום חבר שנקיבתו נראסה ולעולם יש לתלות להקל ולומר כיון שלא נמלאת המחט בכבד ויש לחתר שחיטה שלא לחתר שחלקה לשדבה מחיכות והניח החתיכה לבית והדיחוה ולשלוה וביטלוה ומשמשו בה הבשר חוץ כאן נמלא המחט וכאן היתה שנפלה לחתיכת

הכבד

בסמפון גדול שבכבד והוא כסמפון הקנה שנכנס בתוכו וכן אם נמצא בסמפון גדול של ריאה כשרה (יא) : ח ניקב טרפש הכבד פ נקב מפולש כצד הכבד טרפה (יב) ע אבל אם נסרכה בסרכא בצלע כשרה (יג) : הגה ואם נקרע טרפש הכבד לבית הכוסות יש לבדוק בכרס שגדולתי יש שם קרן לו ממנו שנקבה וע"י זה בא לקרוע זו כן מלתי (בדיקות יסרים) ולפיכך מעשה והכי נהוג (יד) : ט פ נמצא מחט בטרפש בפק *טרפה (טו) :

נמצאו

כ טור נמס נסי"ב
ם ל' מרדכי נמס הגלוסים
ע שם וכ"כ נחה"ד
פ טור נמס נסי"ב
* וקיי"ל וכל פפק טריפה לחיקור

ראשי בשמים

הכבד בבית ולא חלין שהיתה בכבד מחיים ולפי' לא היו רגילים המחברים כתלו בלעיפי שם כשים לפ"ש יש לנו לומר כאן כמלתא וכאן שיהה וכו' עיין פי"ח ז"ל : (יא) ובין בממנו גבה לו דקה ולפי' קופא לבד (כ"כ כמג"ח וכ"מ מדברי הרמב"ם בפ"ו וכ"כ כי"ו ופשוט הוא) (פר"מ וכ"כ ב"י) ולפי' ממוכש הכבד לו הכילה (ע"ז) : (יב) שקוף הכבד לינטל (ב"י ופר"מ) ולפ"ז כל שנקחם הנקב בשומן לו עלה עליו קרוש ממנו מכה הוא קחימה (ב"י ע"ז פ"ק פר"מ וכ"כ דבני ריבות וב"מ וכ"כ פ"מ) ולפילו חלב טמא שליכו קושם בעלמא קושם בהלי נקב של חלב הכבד (ע"ז) י"מ וגלד הכבד להייבו כי הטעמא רחבה היא יותר מן הכבד וגלד יתין הטעמא ליבו מכוסה מן הכבד ושם יכול להיות הנקב רחוק מן הכבד (פר"ח ב' ס"ך ב' הר"מ) ושם ניקב בחומו לד כשרה (פר"ח) : (יג) שם נמלאו שני טרפשים כשרה (פר"מ) שם ניקב חלב הכבד במקום שמשמש ילא לבצחא כשרה : ושם נמלא שביניו חוטים לבנים כמו חלב לא הוא נקב יפן ועיפה (ע"ז ופר"מ בשי' ד"מ ב' מהרי"ל) ודוקא חלב הכבד : (יד) כל שנמלא ממנו חמוד בכרס ובכבד חומו מקום נמלא סרכא בכרס הליון למומלא דולתי הנקב בא ממנו שנקבה הכרס מעבר לעבר . לבל בנמלא קרן לו ממנו מוכח בכרס ולימו חמוד בו מעשי שבשכ"ם נסרך לסיזה מקום אין להעריך (פר"ח ב' ל"ל ומיפה כתב ועמ"ש בשי' מ"ו וגם פר"ח חלק על פר"ח ע"ש) : (טו) ולפי' כולה עמוכה בעוסא לסיישינן שמא ניקב ל' מהליבים הפנימים שנקיבתם בשמהו בכיסתם לשם ואין חילוק בין קופיא לגיו לו לבד (פר"ח ב' ב"ח וס"ך) ואין הבודק לריך לבדוק בחלב הכבד שם ים

שושנת המלך

בט מחט שנמצא בטרפש הכבר אחר בישול וכבר כרקו כל חלל הבהמה מעיקרא ולא מצאו בלום וג"כ בעת מליחה והרחה לא הרגישו בו . כיון שלא הרגישו בו כ"א אחר הבישול יש להחיר מכח ס"ס (ק"נ סי' ל"ח) :

יוד ל נמצאו שני כבדים בבהמה או בעוף טרפה ' דכל יתר כנטול דמי (טז) והו"ל ניטל הכבד (יז) :

מב דיני טרפות המרה ' ובו ט' סעיפים :

א ל מרה שניקבה טריפה (א) ואם ניקבה כנגד הכבד (ב) והכבד סותמו בשרה (ג) : (כלכלת המגה למקוס לחמ כמכה) (מהלכי פמ"ט ופ"ו מהלכות ועו"ל סי' מ"ו) (ד) : ב ניטלה ביד או חסרה טריפה : ג אם חסרה המרה קורע הכבד שתי וערב וטועמו בלשונו אם יטעום טעם מר בשרה ' ה ואם לא טעם טעם מר יצלנו בגחלים ויטעום אם יש בו טעם מר בשרה וא"ל מרפה (ה) : (ולפ עכמיו כוכל לממוך על מעימת הכבד) (פסקי מהלכ"י סי' ל') (ו) : ד נמצאו שתי מרות טריפה דכנטולה דמי

ל מסגה מולין מ"ב ג מימלת דכי יליף בר יוסף וכו' עם דף מ"ב
ג הלל"ם עם על המגמ וכ"כ רמב"ם פ"י מה"מ ומהפר' וסר"ן והלמב"ם
ד עור בעם בה"ב
ה עם ב' לחב"ן
ו רל"ם עם ורמב"ם עם

ראשי בשמים

ים גו נקב לו לסמכין לכובע כמו שפ"ל לבדוק לחל שלא טרפות זולת מכות הילוקה שהם מלויות (ע"ז) : (טז) כלומר כיעלו שכיהם לגמרי (ב"י ס"ך ופר"ח ופביהם"י ורמב"ם והכל"ם) : (יז) ולפי"ז יש לדבוקים זה בזה כלל (ס"ך ופר"ח וכ"כ ט"ז בסי' כ"ה) ושם שכתי כבדים שחתילין למעט שכזית בעקום מלא ובמקום שיהא כשרה לכ"ע (ס"ך ודפ"ל ועי"ז סי' כ"ה) . תבן שמולל עמון בבשר הכבד של בהמה כשרה . לפי שהם מחסום ממוכ המולכל היוכל של הכבד להתסוות הרס (מהריק"ש וכ"פ בס"ח בשמו) :

סימן מב (א) וסיכא לשפשר לחלות בשכין לו בית הטבח כשרה (ב"י ום"ך ופר"ח בי' כשב"ל) : (ב) בעקום ליבוקה שליה (כש"י) : (ג) ושם לא נקשה הנקב לעפ"י שהוא קטוך לכבד טריפה (פר"ח בשי' הרמב"ם וכ"כ פ"ת) ושם ניקבה הכבד ג"כ כנגדה טריפה (ב"י ום"ך פר"מ) : (ד) ולפ שמכי אין שכיכה בלפ נקב בלפ בריאה (ט"ז וכ"כ ום"ך וכ"פ הב"מ) . מרה שהיתה בולטת מבין הלבלבות לחוץ בין עור לבשר ומלפת המרה שליהם ונפשו לוחם ועלתה בנפיחם ולפ נמלפ בה נקב כלל כשרה ושם הטור נקוב . מבחון לבין היכר שאין הנקב מבחוץ קטן (פר"ח) : (ה) ומב"ג לשקול לטעום בשר לילוק כלשק' ס' ק"ם ס"ם . הכל לשבי בלחיכם בעלמא שבי . ולפ"ז בשר שהיו יודע שם מלוח שם לחו מוחר לטעום בלחיכם בעלמא שבי (פר"ח) טעמו שקוטם וכעלם מל ושוב טעמוהו ולפ בעלמא הטוכיות תלינן שתחלף עם שבלע הכבד מהמרה וכשהם (שם ס' ליק"ם) : (ו) כי היכי הוכשיכים בשכיה

דמי (ז) זואם היא אחת ונראית כשתים נוקבים אותה ' ואם שופכות זו לזו אחת היא וכשרה (ח) ואם לאו שתים הן ומריפה (ט): ה אם נקבוה ולא היו שופכות זו לזו ואח"כ נפחוה ועלתה גם חברתה בנפיחה זו או שהטילו מים בא' מהם וע"כ נתמלאת גם חברתה מים כשרה (יוד): ו אעפ"י שהן שתי מרות נמורות רק שבמקום דיבוקן בכבד כמו דוחב אצבע היו כא' כשרה ואפי' אם לא שפכי אהדדי והיה אם מתחלתן הם שתים ובסוף הן מתערבות ונעשות אחת כשרה (יא): ז ב היו שתי מרות בכבד ' אחת הנה וא' הנה וממפון א' שופך מרה לשתיהן וכשהאדם זוקף האחת הזורת ליחה למקום שהמיפון מחלק מרה ושיפך לשתיהן ' אבל כשהם שוכבות כדרך שהם עומדות בחיי הבהמה אין שופכות זו לזו יש להכשיר לבבהמת ישראל (יב): ח יש מיני עופות שאין להם

ז ל"מ סם ופ"פ ונלמד מדין מכי נועי דממיכי להדדי לעיל סי' כ"ז ומדין ג' מקיח דיבי לקי כי' ס"ז ס ג"י ג' ועמסה שמילא כך ע כתבי לבי יבלמל סי' לע"ו מדין הדקין וכ"ל ד ג"י מדבריו כ מסופת לבבד"ח וסיים סם וע"ע לשפטל להתיר וכו' ל ד' המחבר ו הרמ"ם סם על המחבה סם בסם בה"ג והב"ח סם ופ"פ

ראשי בשמים

בחקרה המרה וכדאי הם לקמוך עליהם לכל הפחות בבה"ג (פר"ח וע"ז ג' כ"ח) והמכשירים הם קו"ק ג' רמ"י והרי"ף וכ"כ הרוקח ' ולעד"ן להיינו טעמא שהחיכו המוקרים לעשות בבבד כשחקרה המרה ודו"ק ועיין פ"ת שכתי עוד בקבת המכשירים כ"ת ג' בלבי"ה והלבושים ופ"ד ומהרי"ל ורמ"ל ' ודין חקרה לו כיצלה לו נמלאו שתים ' שפקן חקרה כשרה כגון לחיבא למחלה (ריק"ם) : (ז) ואפי' לחים קמוכים זה לזה וכלעיל סי' ע"ל (פר"ח) ואם יש טעם מל בבבד בולאי לכשרה (שם) ומפני שמאכו בבד כועם ומרה זוקקת בו טעם (ג"י) : (ח) וה"ה אם נפרדות זו מזו ומקום מיבוקן ג' ובמוגדים הלי שופך לל השניה לרך מיבוקן קמוך לה בזוחב לצבע ולא בועל כמו כיס קטן יולאת קמוך למרה תלויה בקמפון קמוך לה בזוחב לצבע ולא הוו שפכי להדדי וקרעו הבועה וילאו מיס זכיס ונעשו ולא היו מיס כשרה שלינה לצבע בועל ואין טרפות בועל לצבע בילאה (ריק"ם הביאו פר"ח) : (יוד) ואם צבע בשפכה מתצלם היה מחמת עובי הליחה (ג"י) : (יא) ולע"ג דבבי מעייס בביאין ע"ז בעינן דוחב לצבע למטה ודוחב לצבע למעלה ' התם שאני מפום שלריך המלכל לצבע מפע"כ הכא (ס"ק) : (יב) ונרא הביכרת מעבר לעבר של כבד אי שפכי להדדי מלא סיא וכשרה ואי לא שפכי להדדי טריפה ולע"ג דבבי ריאה בפי' ל"ז מוריכן לישבא סייכו מפוסות ומפ"ש בבבד לצבע דביעלו קמפוחות כשרה (ד"ע) : ולילים

להם מרה כמו תורים ובני יונה ואין לאסרם כיון שכל המין כך ג והצבי אין לו מרה בכבד אבל יש לו למטה סמוך לזנבו (יג) הגה ומי שבא בספיקו עוף שחיכו מכיר מיכו ולא כמלא לו מרה אין לומרים ולאי כל מיכו אין להם מרה אלא למיכין מסתמא יש להם מרה עד שידע שאין זה לו מרה · (כסב"ח קימן ק"מ) :

ט ד גרעין שנמצא במרה אם היה כמו גרעינה של *תמרה שאין ראשה חד מותרת (יד) ואם ראשה חד כגרעינה של זית אסורה שהרי נקבה כשנבנסה (טו) וזה שלא יראה הנקב מפני שהוגלד פי המכה (טז) :

ג בלבו
ם מ"ת דכ מפי
שם מ"ט
* דלמיכין דיכ
הקיבה ובכקבה
לבמיפון הכבד
ומשם למרה אבל מ"ש
שאיכם יכולם לילאת
דיכ המיפון
כשלולין לשוליכה
למרי' שב"י שבעטע
שבעטע שבשום
שבליכתם יומים
דביש ובכתם שם

מג דיני טרפות בטחול · ובו ו' סעיפים :

ה מכאם חולין כ"ד
ג מבקוכם הגמרא
מליבא דכ עוילא
שם כ"ם
ג ג' דמב"ם פ"י מה"ם
* ובמ"ם פסק דוקא
כעובי דיכר זכב

א ה ניטל הטחול כשרה : ב הטחול ראשו אחר עב והשני דק כבריית הלשון · ג אם ניקב בראש העב נקב מפולש טריפה · ואם ניקב נקב שאינו מפולש ג אם נשאר תחתיו כעובי דינר זהב מותר · *פחות מכאן הרי הוא כמפולש וטריפה (א) אבל ניקב הדק כשרה (ב) : הגה ואפילו נחתך במקום הדק כשרה

ראשי בישמים

(יג) וחילים אין להם שיעור (ס"ך ג' כמ"א גדולים ופכ"ח ג' תוס' לחולין דף ק"ג) : (יד) דהיכי דמפושא על דרך הקיבה (רמ"א) : (טו) כיון דאני לאסאים מזיק ומיא ככבשא למקום לחוך ביותר חוששין שמא ניקבא עור הסרוה כשכבשא (כ"ו וב"י ג' מידושי רשב"א) : (טז) ומיכו אכמלא בשרה כשיש פחותה מגרעין אל זית כל שכופחין לותה ומיא שלימה כשרה · אבל אם היא מהוכה קמן טרפה (פר"ח אין לפיעת רמ"י ובעש"ע והכ"ם אין לפיעת הסתו' והרא"ש אין לפיעת הרי"ף והמב"ם) ואין חילוק אין קופא לגיו או לבר · אלא בכל גוונא כשרה ויכיו בבשרה גו טוב לחוש לקבלת הרי"ף ז"ל שאוסר בשרה (בפר"ח) · כשהוקשה וסכיא תלוי במקומו לריך כשיחה אם לא יאלא נקב כשרה (פר"ח) :

סימן מג (א) ואף בטחול של עגלים ליכר זהב אינו כשחלית עביו (פר"ח שק"ל) :
(ב) (טעפ"י שבראש העב יש ג"כ בטוחב קלא אם ניקב אם טריפה (ע"ז ופכ"ח ושכ"כ מהרי"ל) (טעפ"י שהקוש שעליו שמקילים לותו בניקוב כמ"ש פ"ק ס"י נשאר שלא אלא ניקב טריפה (ע"ז ופר"ח) לפי שיש לו אם לאחר דהיינו

קנוס

כשהם (טור) (נ) · נקרע העמול או נימוקח או לקתה בשיכוי בשר (ר) דינה כניקבה (שעטנז) (ה) וכן כל מקום שהבשר רע ונקרע דינו כניקב (ו) ואפי' אין בעמול אפי' עכוזים וקמוזים אם הבשר שניהו אלם *כשר (ז' ג' מלכי') (ז) : ג ד יש מי שבתב שכל מה שדבוק לכרס קרוי עב ולא יותר : ד ה עובי דינר זהב זה לא ידענו שיעורו ' ומ"מ נראה שהוא פחות מחצי עביו (ח) : ה ונמצאו ב' מחולים כשרה ז ואפי' דבוקים זה לזה במקום העב (ט) : ו ח מחול העוף ענול בענבה ואינו דומה לשל בהמה לפיכך אין הנקב פיסל בו :

ניטלו

ו לעמ"ש פ"ו מה"ש. ז רמ"י והרא"ש וכ"כ מדברי הרמב"ם מדלא חילק בזה. ח לעמ"ש שם ובמב עליו רשב"א שכתב טורח זקן והבילו הטור.

* לדעת הרמב"ן שפי' כל יחד בנשול דעי חייט כאלו ניטל שנקומו המחובר לו ונקרמו עמו וכשמחובר בלד העב יפלר הב' נקוב נשומכים ועדיפה וכ"כ רשב"א ומ"ש להחמיר בשל תורה ד הב"ח וכ"כ רבי ירוחם ט טור ג' הרשב"א בת"ה הקל' וביים שם דהא נשחייב קלונר

ראשי בשמים

קרום שעל העמול (שם) ול"ע דבלאו ה"ט הא לית בו משום דיכר זהב : (ג) אם נחתך בשלם העב עדיפה (ב"י ג' מכ"ן ושכ"ל הרמב"ם והרי"ף וכ' בהג"ה שכ"פ בש"ג ובשעטנז וכ' ש"ך שכ"ל רבי' בש"ע והביב בת"ה ושכ"פ רש"ל והמחבר ופכ"מ) והטור ג' הרשב"א לאבי מקפק ונלע"ד שכ"ל רבי' שהשניעו מהש"ע : (ד) דהייבו שהבשר לקוי ממות השיבוי (ש"ך וע"ז רש"ל ב"מ פכ"מ) : (ה) ודוקא כשמתחיל מצחון והולך לפניט אבל אם העמול בלא צחון ולקוי בפניט אין מיקור (ע"ז ופכ"מ) ול' רבי' דוקא שהמוקום על שהסופא גודלו וכע"ש כ' מ"ה ס"ה וס' נ' (כנלע"ל ופ"כ הבקי בזה יבשיר) : (ו) וכל זה מייבי בשלם העב (ש"ך) : (ז) ומעפ"י שלא נשתייר עובי ד"ח (פכ"מ) אם בחיזה גליל מוללים עגלים שיש להם נקב מפולש בעמול בשלם העב ובניב הנקב מבפנים מקף עור העמול והם מוזעים קלת מבשים שכן דרכן של רוב עגלים סם · מת"ה עדיפה (פכ"מ וכ"כ בש"ך בשי כ"ה מועשה בא לפניו בדין זה ונשם ונהן בדבר על ב"ל והטריפוהו וכן קבלת בעל ל"ל כ' ל"מ ובמפתחות (ול"מ) ועי"ז מבשיל וכ"כ פכ"מ בשי ל"ל כ' ע"ח ומלק עליו וכמש"ל : (ח) שלאותו עמול במקום שמוט עד (פכ"מ) ולפ לעמול מן הנקב שבנקות כל שבשתייר בו כחלי עדיו פמות מעט של עמול של עגלים קני בהבי להבשיל דהא הוי ד"ז (פכ"מ בק"פ) ובקב זה וכל בקב לבעי שיעור כגון זה לא מהבי ליה בתימה דללמא ליבו קומם כ"כ בעובי דיבר זה (פכ"מ כ' ו' סק"ב בשם לו"ה) מעמע דלי לאו הבי דללמא היה הבבם קומתו ול"ע בשי ע"ח ס"ב וד"ע חולק על הלו"ה שלין חילוק בנקובים : (ט) דמלי לק"ל כל יחד בנעמל לעי היינו כאלו ניטלו בשיבם מנקומם וניטל העמול בשלה (שם וכעמ"ל שם"ו ע"ח וכ"כ פכ"מ) :

ולפי

מד דיני טרפות בכליות • ובו י׳ סעיפים:

א ניטלו הכליות כשרה ג לפיכך אם נבראת בכוליא אחת או בני כליות כשרה (א) וכן אם ניקבה הכוליא או נחתכה (ב) אפי׳ עד מקום חריץ כשרה (ג): ב ג לקתה הכוליא והוא שיעשה בשרה בכשר המת שהבאיש אחר ימים שאם תאחזו במקצתו יתמסמס ויפול (ד) והגיע חולי זה עד הלובן שבתוך הכוליא (ה) הרי זו טרפה (וכת מכג דינו כלקתה הכוליא) (ז) (הגמ״ם) וכן אם נמצאת בכוליא ליחה אעפ״י שאינה סרוחה או שנמצא בה מים סרוחים הי׳ו טרפה ד והוא שיגיעו עד הלובן (ח) אבל אם נמצאו בה מים זכים כשרה אפי׳ אם הגיעו ללובן שלה (ומפי׳ נמלאו סניס זכים בסלפוחית קטנה בכוליא כשרה) (ומרכי פמ״ט) ה ואם נמצא בה דם דינה כמים ו ואם נמצאת מליאה מים שמראיהן רע אבל לא היו עכים ועכורים אלא מראיהם ברכומי כמראה הדבש כשרה ז ויש מי שאוסר: ג ח אם לא היה הלקות אלא בלובן אעפ״י שכל הכוליא בריאה טריפה (ט): ד ט נמצאו בכוליא אבנים כשרה (יוד): ה י בוליא שהקטינה טריפה וכמה תקטין ותיטרף • בכהמה דקה

א מסכת חולין כ״ד ב הרי״ף והלמ״ם סם מצלייתא ומם ג׳ הכליות בכורות ט״ל
ג ל׳ הרוגב״ם קפ״ח ע״ם וכגי הרי״ף רבו וכ״כ לקמ״ל והלמ״ם וס״ם
ד טור והרמב״ל בת״ה
ה הגמ״ל ג׳ בת״ג
ו ג״י מדברי הג״ל
ז הגהו׳ הרמב״ל
ח ג״י ממשמעות הגמ׳ וכרין קוריקה הכנד בכזית בעוקם ערוך וכזית בעוקם סהיל מיס
ט רוקח ומ״ל ג׳ מעשם וכו׳
י מעקנת הגעזל סם ד׳ כ״ם

ראשי בשמים

סימן מד (א) ומפי׳ דבוקים בחזיק שבכוליא (פר״ח): (ב) ור נחתכה (עוד ופר״ח ועי״ז): (ג) ועד בכלל להיינו הלובן שבתוך הכוליא (ס״ך ועי״ז וב״ח ופ״ח): (ד) ור שהתעסקו עד שהרופא גזרו (כ״מ בגעי לק כ״ג וכ״פ פר״ח ק׳ ל״ו סק״ל וכ״פ לק׳ ק׳ מ״ח ס״ח וכעב״ס והטור והרמב״ל בת״ח לק כ״ג בגי כיאה וכאן לא נקט אלא סניס דכפלא תלמי תלמי: (ה) ועד בכלל (פר״ח וס״ך וס״ח): (ו) להיינו שנבקעה לסניס (ט״ז פר״ח): (ז) ולא ניטרפה עד שנטיח לקותה לעוקם חריץ (ב״י הגי״ה) לבד אם קן כמחך ולא כמלק לסניס ומפי׳ אם הגיע שהתוך לעוקם חריץ כשרה (פר״ח הגי״ל): (ח) וכ״פ פר״ח • וגם בלובן יש מוכח זו • (וכ״פ ס״ך): (ט) תפק הגיע ללובן עריפה (פר״ח) ופר״ת עמיה: (יוד) כי ונסס יוכיח לגיד הנשוה (ב״י רוקח) ומפילו נמלאו מלניס בעוקם חריץ (ט״ז בת״ח וכ״פ פר״ח

דקה עד כפיל ופול בכלל טריפה ' ובגסה עד כעניבה בינונית (יא) ועניבה בכלל טריפה (יב) ' ודוקא שהקטינה מחמת חולי ' אבל אם היתה קטנה בתולדתה כשרה ' והיכי ידעינן אי הוי מחמת חולי או לא ' אי ידעינן שהקרום שלה כווץ בידוע שמחמת חולי הוא ' ואם אינו כווץ אלא שעשוי כמדת כוליא מוכחא מלתא שמתחלת בריייתה כך היתה וכשרה : ו ״ יש מי שכתב שכשאמרו ניטלו הכליות כשרה ' היינו כשניטלו ביד או שנבראת כך ' אבל אם ניטלו ע״י חולי כיון שהקטינה לפחות מכשיעור כבר נאסרה ואיך תחזור להכשירה כשנמרו לכלות ולהמק ולפ״ז צריך לבדוק אם הכים שלהם מלא חלב ניכר שוה תחלת בריייתה וכשרה ' ואם נמצא שם חלל ומקום ריק ניכר שהיו לה כליות אלא שנימוחו וטריפה (יג) : ז ״ אם היו ג׳ כליות או יותר והקטינו היתירות ונשארו שתים כהלכתן שלא הקטינו כשרה (יד) : ח ״ יש מי שכתב דלובן בכוליא לקותה הוא (טו) וכל שינוי מראה פוסל בה (טז) : ט ״ כוליא שהאדימה כולה או מקצתה כשרה (יז) : יוד ״ אין טרפות בכוליא של עוף (יח) :

כ הרי״ם שם והגה״מ בשם גמ״ק ומ״ם וכ״מ מדברי רמ״י ל לשון ר״ן שם ״ל כל נו לפי ד׳ הרא״ש ד הגה״מ ם טור ג׳ נעמ״ע ע הקוקס פ טור שם׳ הגה״מ ג׳ גדולי המורים וכולן רמב״ם פ״י מה״מ

בהמה

ראשי בשמים

סמן עיקר) : (יא) ונפסלת (מ״ב) : (יב) מדקאמר כפול קטנה כפול וכל קאמר בינונית ומשנה דכפול קטנה קאמר והסתם בינונית בינונית גדול ומפול קטן אי נמי לפסק דהלכת בינונית קטי מתכווייהו ובמקומות בארץ ישראל היו עכשיו גדולים (פר״מ) : (יג) ט״ז וש״ך ומכשירים לזה ' ופר״מ מכשיר וכ״פ רמ״ל וכ״ל פר״מ : (יד) ומפי׳ עומדות בקומה מי ולקתה לחת מהן כסדר (ע״ז) דלא כהגה״מ וכ״פ פר״מ פסק זה) : (טו) ובמה ניכר לליקוי ונגיע לגובן ומלא כצבר לבן הוא ' מלא כיון דליכא למיקס עליה עכיפה דקי״ל ספיקא לחומרא (מחברי ג׳ רמ״ל) : (טז) העור כתב לישנא בסדר וכ״ם כל המחברים ' ופי׳ דהיינו יכוקה בכהני ולעת רבי להטעיק בכ״ג : (יז) בלובן הכוליא יש עליו ק״ל ומלמעלה ' אם נמלא חומו קטוס שחור נוטה לדיותא ותחת חומו קטוס מולמים את הלובן לבן בסדר (פר״מ) : (יח) לפי הכליות העוף קטנים בעלם ואין מגיעים עם בני מעים (ב״י ג׳ מחבור וכ״כ ע״ז) ו״ו המעם דכוליא של עוף ליכא לובן בתוכה ולפ״כ אין נעשה להעטיף (פר״מ) :

יורה דעה הלכות טריפות מה מו

מה דין אם ניטל השליא • ובו ב׳ סעיפים:

א ח בהמה או עוף שניטל האם שהולד מונח בה (א) ג בשרה (ב):

ב ניטלה שלפוחית שמי רגלים נקוים לתוכה כשרה ג ויש אומרין:

מן דין טרפות בבני מעיים • ובו ו׳ סעיפים:

א ח ניקבו הדקין טריפה ואפילו (א) ליחה שבהן סותמתן אינה סתימה (ומליחה הוא הגלד שעשוי כלעג מצפים וגולדין לזמן בזמוק (ב״י וכ״ו) (ב) ואפ״ה היא דבוקה בהם הרבה עד שאין יכול להוציאה אלא ע״י הרוחק (ג) ג ואם חלב טהור סותם בשרה (ד) שכל חלב טהור סותם מטמא אינו סותם ג חוץ מקרום (ה) שעל הלב (ו) וחלב שע״ג הברכשתא (פי׳ ענבי הדנוק בפי הערוך) שאעפ״י שהם טהורים אינם סותמים (ז) ד וחלב חיה שבנגדו

ח מסקנא הגמרא חולין ד׳ כ׳ לתין הלכה כרשב״ג וזה ג סם מ״ע כרב ג מימר׳ דר״ל סם וכתרתי לישני דלימא סם ד נעיל דכי זיל סם ופסמים

ראשי בשמים

סימן מה (א) ובעוף נקוט שסביליס ונוכמים בו (פרישה): (ב) ומ״ש ניקב לו ניזוק (ב״י פר״מ) וכ״כ הרי״ן ור״ן ז׳ רכ״ל • ומנהג העולם כתב בד״ע להכשי״ר והכשב״ר והרי״ן ומכוסיין) ונכתב דינו כמו ניקב (פר״מ ומ״ך) • ומטעם שנתבאר תמוך בשליס של בילים עכשיו כיון שהיא בחלל הגוף ומעת ניקב לחלל מתמלא בילים (שם ז׳ לו״ש) • תרנגולת שנתלו בשליתה בילים קטנים ונקבעים כשהם (פר״מ ומכ״כ לשונם שנתלו) ניזוק הולד בזויעים כשהם (שם):

סימן מו (א) הם לנקב ולפילו לשפוקי מהכשב״ר לעתיד לפי׳ בליחה קוחנת:

(ב) וחיצת כלעג קשיח לי • ובעובך בעבך שרק בפי׳ עיתוי קרביו כת׳ ז׳ רב הלי גלון שוען כך כתו ועוח וקובד להיות בעי • ובגמרא לק כי׳ יקרי ליה מילה: (ג) ולק שם עלה בו קרום ונקחה חיכה קחיעה לבכל הנקובים אין הקרום קוחה ולאו לוקה ועשו וילאה (פר״מ ובכ״ק לוב הנפצעים) ולעפ״י שים חולקים כן עיקר וכ״כ הכשב״ר בשמעתא הנים לק ל״ה): (ד) ומ״ש לבשר שקוחה ולפי׳ מעת קחוב בנקב ובשר לו חלב עהור קוחה כשר (ש״ך ועי״ז ופר״מ): (ה) כלשה לל״ג חלה עכשיו לילבא וכגילכי כל הפוקי והופרכים זולת הכמב״ם ז״ל ועיין כ״ע (ועמ״ש פי׳ ו״ח ק״ב): (ו) להייבו עכשיו לילבא (פר״מ ע״ז): (ז) שחיכם מהולקים על הנקב יפה והייבו עעמת לחלב עעמ (כ״פ כל הנפצעים ולהכמב״ם ע״ש):

שכנגדו אסור בבהמה אינו סותם ה והעוף כל שומן שלו סותם (ח): ב יצאו הדקים לחוץ (ט) ו והוחזרו מאליהן כשרה ואם החזירן ' אם נתהפכו אעפ"י (יוד) שלא ניקבו טריפה שא"א ש'חזרו כמות שהיו אחר שנהפכו ואינה חיה ' וה"ה אם לא יצאו ונמצאו מהופכין טריפה (יא): הגה וכן אם נמלאו המעיים בין עור לבשר ונמלח תפור אם ים למום שלאו ומתפשכו ' מבל אם לא נמלח אם תפירה ולח ניכר אם שנקרע ולח היה ניכר בה סוס ניעותא (יב) כסכה (יג) (תו"ס כלל כ"ס): ד ז הדרא דבנתא (פי' המעיים דקים שסובבים סביב לשומן שבפנים) שניקב אחד לחבירו כשרה שחבירו מגין עליו ח ואצ"ל אם ניקב לבנתא שהבנתא חלב טהור הוא וסותם (יד): ד ט מחט שנמצאת בדקין טרפה דחישינן שמא נקב (טו): ה חלוחלת והוא מעי האחרון שהוא שוה בלא עיקום והרעי יוצא ממנו ' אם ניקב במשהו טריפה כמו

ח סום' סם ג' ל"י וקי"ס סם דמיהדק ספיל
ו מסכה סם ל"ן וכלוקי' דהב סמוחל בל "לחק סם ז מימלח דל"נ סם מ"ם
ט טור
י סם ל"ן סם
י סם ד' כ' כהגה מסמיס דל"א

ראשי בשמים

(ח) סם שומן לו בשר מאבר זה סוחם נקב של אבר אחר כשרה לדעת רש"י וכ"כ הר"ן וכ"מ ל' הסמג"ס פ"ו מה"ש (ג"י) וכ"ל בב"י כאן והטור מלסמוך ולא מילקו ועוד מדנקטו בלשונם שכל חלב וכו' (כ"ל): (ט) דסיינו שנקנעה שכדם סחילונם ממקום שהכדם הפנימי כולם ולמעה ' ומשם יצלו הדקין בכ"ל (ועמ"ש ס"ו מ"ח ס"ג): (יוד) שהשך עליהו להחזיקו לו עגולה זו למעלה מכמות שהיו (רש"י י"ל): (יא) ויש מחירין אם לא יצלו למוץ בין כתהפכו ע"י עלמן בין כהפכו ע"י אחר (ש"ך ב' ס"ל ב' כמג"ם וכ"ל בש"ל) (וכ' פר"ח שהעיקר כשהק בב' ובמ"ש ב"ח) אם אותו שהחזיקם לא מקיק לחעהיה לדקדק מיקרין דמתהפכו אלא היכא דידוע שלא נתהפכו כשרה (פר"ח וע"ז ב' ל"ח) ופר"ת מכשיר בזה: (יב) מיירי שהלכה בעוד קטון למעוה ולבא למיהם לנפולה ויקוק ליבריס (ל"ע וש"ך ופר"ח): (יג) ובבהמה ועוף פוים בדין זה (ב"י): (יד) ואם כיטל אחלב השהוה כל שהו ונשאר לויל כ"ש בכגל שנקב עריפה ויבדוק העני ע"י נפיחה ואי נפיק זיקא ש"מ דלא קחיש ליה אחלב דמן השחם אחלב הסוקי מיהדק לדקין ועכ"פ שפיקא חוי ולקוי (פר"ח): (טו) ויש מבקיין אם לא נמלאת אחוגה בדקין ' אבל אם נמלאת אחוגה בדופן הדקין עריפה וכן הדין במכה כיון שעוקן כך מיקיון (פר"ח ב' לו"ס ב' הגלוסים ומכה"ש החמכוונים להכשיר בנמלאת אחוגה ובבהמה גוי יש למוש לף בנמלא (שם) (ס"ך וכמ"ש שם"י מ"ב) ומיהו אם נמלא ק"ל מבחון יש להטריף אם בנמלא (שם)

כמו שאר מעיים ' במה ד"א שניקב לחלל הבטן (מז) אבל אם ניקב במקום שהוא דבוק בין היריכים כשר (יז) ואפי' ניטל כל מקום הדבוק בין היריכים כשר והוא שישאר ממנו כמלא ארבע אצבעות (יח) בשור הגדול ובדקה לפי שיעור זה הגדול לפי גדלו והקטן לפי קטנו (יט) ואם באותם ד' אצבעות ניקב יש אוסרים במשהו לויש מבשירין עד שינטל רוב רחבו (כ) : ו "אם סרכא יוצאת מהדקין או מאחד משאר איברים שנקובתן במשהו ונסרכה לדופן או למקום אחר (כא) בשרה ' דלא אשכחן *בועא וסרכא אלא בריאה :

מז אם נמצאו בני מעיים יתירים ' ובו ה' סעיפים :

א ל בהמה שנמצאו בה שתי מעיים טריפה ג כגון שיש לה מעי יתר מתחלתו ועד סופו עד שנמצאו שני מעיים זה בצד זה מתחלה ועד סוף כמעי העוף או שהיה המעי היוצא כענף מן הבד והרי הוא מובדל בין בעוף בין בבהמה ' אבל אם

כ עור נפח ש"ך וכ"פ למג"ס פ"י וכ"כ דברי הנפג"ח צמ"ס וכ"כ רבינו ירוחם וכ"מ מדברי הרי"ף
ל שם ג' ל' יונה
מ תרומת הדשן ג' מהרי"ק
* וכ' רש"ל שכפ"מ שמונה חכמים ניקב טרפה לריך לפתוח הנועל ושם נשלל העור שלם תחתיו כשר בין מים זכים בין מים קרושים אבל אם הנשר לע קוי כנקב אבל בדילמה מוהגים להכשיר ולפ"ז בדקין בזמיד
ל מהל השחיט כתן בר שילפ ליש מנקריית וכו' מולין כ"ק
ג לשון י"מ פ"ז מה"ש מפלוגתא דרב אחי ורב אשי שם ולמוסלף וכד' הרי"ף רבו

ראשי בשמים

נקב שנעלם בדקין שעוך לקיבה והולך בשיפוע ומתמיל מלא מלא והולך ומופע בעדיו כלפי חוץ והשיפוע כמו שלבע וכלפה מעבירו שנעלם כן מעפ"י כן טרפה (ג"י ופכ"ח בשם רשב"ל כי שם"ג) ולפ' לחי לע"ם כי ע"ח ש"ח גבי בשכ להחש שני עורות שם (כ"ל) : (מז) ומתימת חלב מחוב שעליו לפ משני כמ"ש ש"ח : (יז) וכל שלינו לבוק בין היריכים מקני שלפ בוקוש הדבק ולפי' שלפ לפל חלל הבטן (ג"י ופכ"ח) והכ"ן מכשיר עד שינטל כובו (כ"פ דעתו פכ"ח) : (יח) למלכו (רעב"ש פ"ו) : (יט) ומניס לפם ולפמ לגדי ועלפ (ש"ך ופכ"ח בי נוקה) : (כ) פכ"ח פפק בלוסקים וש"ך כתב דבשפקד ונובפ ים להכשיר עד כובו ופכ"ד הכ"ה ופכ"פ כש"ל · כשכשתא שמלאת נקובה ונבשים ושיה בשקום שנקב כנין שעוטפת יולא לחוץ ושים שנקב ככנס לתוך לוחו עובי אבל לא היה שפולם בלל ונלאה כי העור שניה לפל חוץ היה עיקר העור של הכשכשתא שניה גוזנו כגוון של העור ונקלף שוזן שעליו ולא היה שם נוסף לנקב כלל אלא העור שלם כשהוא (פר"ח ג' רבב"ז) : (כא) וה"ה שכשכה שברכה ונעשי לשעי לחי לינקיב הלי עיפס ולי לינקיב הלי עיפס לשע"כ (פר"ח) :
לפי

אם חזר ונתערב עם המעי ונעשה א' משני ראשיו (א) והרי שניהם מובדלים באמצע ה"ז מותרת ואין כאן יתרת גו"א שבשיוצא מן הדקין מעי קטן בענף היוצא מן הבד אם בראש הקיבה מקום שהדקים יוצאים משם יש שלם ברוחב אצבע קודם שיתחיל זה המעי ליפרד וגם למטה לאחר שנתחבר עם שאר הדקין יש ברוחב אצבע שלם כשרה ואם לאו שאין באצבע שלם למעלה ולמטה טריפה: ב בד"א בבהמה דאבל בעוף כיוצא בזה כשר (ופסי כמה ענפים יולאים ממנו כסה (ב) (כי יוסף): ג המעי היוצא מבית הכוסות להמסם כשרה ' והיוצא מבית הכוסות לברם טריפה (פי' קוף סכנק עשוי ככובע וקרוי בסכ"ם ' והענק מחובר בו והמלכל ככנק מבה"כ להענק ושיל המלעומכ ולפי שמעכל המלכל קרוי מקק כענין במקום נוקק): ד זאי אית לה תרי פגיא דיבי טרפה ואי שפכי להדדי כשרה (ג): ה ההדרא דבנתא שיוצאת מאמצעיתה

ג כן פי' הרמ"ם נפסקיו שם לפי גירי' ס"ג
ד שם נגרייתא וכפירש"י שם וכמ' עוד פ"מ שכל עוף דלכו קן וכ"מ כ' רמב"ם לעיל ה מהלות עובדת שם וכרב הונא גול בר מיילת ו מהלות עובדת שם וכי' לוסניית ז עוד' דלניגא שם ח עול ג' תשובת הרמ"ם

ראשי בשמים

סימן מז (א) לפי' בכ"מ (ג"י וכ"ן): (ב) ולפי' לין מוזכין ומתעכבין כלל (ל"מ מום כל"ט ופכ"מ וט"ז) והמו קיום לבכי פ"ל ' הדין עלמו שם בשכי מעיס יקמו בשכי בית הכוסות לו בשהי קיבות ' שמם הרבי עובי כשכה (ס"ך ופכ"מ ג' לוקמ): (ג) קטיל ליבי הוא ומחובר לדקין ככיס וקהום בשלמו ולי קטיל ליבי לפי

שושנת המלך

יט אם נמצא נקב בבה"כ בין ע"י חולי בין ע"י מחט שנתהבה בו והיה עליו מבחוץ כמין הטוטרת גבוהה מעטחיות ושיווי ב"ה והנקב נכנס לתוכה אבל אינו מפולש ' אם כשהותך אותה נראה שהעור שעליה חוק וברוא וניכר שהוא מבשר ב"ה ולא ניכר בו נקב מבחוץ במקום החתך כשרה וא"ל טריפה (ק"ח פי' ק"ג):

כ ב"ה שניקב צריך לברקו ' אם הוא מצד א' כשרה ואם הוא מב' צדדים אעפ"י שנכרך לטרפש הכבר ונסתם ' בין במקום הלבן שבו בין בארום טרפה ' רלאו מקום רביתה הוא ולא הויא כתיכה ' ועור רבעינן שיהא הרבר הסותם רבוק וארוך בו ולא יהא דבר מפסיק ביניהם ' והכא הרי הקרום הרק שעל הבשר ב"ה מפסיק ואין הטרפש נרבק בו יפה ' ועור שבשר הטרפש עלמו קשה הוא ואינו כותם (ח"ח פי' קי"ו וק"ג פי' קי"ז) וכתב עליו מהרי"ן בן יעקב בקונטרס דמנהגינו להכשיר כמ"ש בי"ב פי' ע"ח וגם דבה"ז פי' כ"ח ע"ב) אמ"ל עמ"ש בפ' קי"ח בי' ז"ח שהמנהג עתה להכשיר דוקא בקרוב לאחום (מ"מ):

מאמצעיתה יתרת שתלוי בדמין כמו מעי קטן באורך אצבע (ד) בשרה (ה): הגה וכל זה להיתרא קמוס בלחמו ואין הכעי יולא ממנו. אבל אם הוא פתוח בלחמו טריפה (כ"מ ממלכי ס"פ אלו טרפות) להכעי נופל לנוף ועוד לסוף נקובה הקין (ו):

מח דיני טרפות בקיבה. ובו י"ב סעיפים:

א קיבה שניקבה טרפה ז ואם *החלב שעל היתר סותם הנקב בשרה. אבל שעל הקשת אינו סותם (א) (קיבה הוא כים שבמעי הבהמה שמתאכל בכתם לבתם. ובקוף הבתם עשוי כבובע וקרוי בית סבוקות ומתאכל בכתם ונבית סבוקות להמסק ומהמסק

ז מסכת חולין ע"ג ג סם ד' כ' כ"ח וכליבמא קמא למהרי"ק הכי"ק וכן מסתע מדברי הרמב"ם פ"ו * פירוש שסקיבה עשוי כקשת ומתאמץ קרוי קשת ומבפנים לעיגול קרוי יחל

ראשי בשמים

לפי שסוא מקום שמפי' הלחים סוגין לתוכו ומין מוכלים לתוכו (כם"י): (ד) או יותר (ס"ך ופכ"ח): (ה) לכשאיכו יולא מהקיבה או מהקרקבן לתוכו יתר על הלדול בעלמא (פכ"ח): (ו) כל זה לייכי בתעי בים בו הכי. אבל אם אין בו הכי לתעם" שהוא מלוי לתוכו מלא הוא כמשך ון הכבד ולתעלה מהמדך בתעיים וכמשך שמוך לכבד ובלאה כתעי יתר (שם ג' ג"י ג' כלבו) תרגומלת בים לה שכי נקבים ונלחוטים בבהן טוליאה הכי אם בקוטם ולתו שהמעי שבו יולא הכעי בים מ' לבד מלא שפיו בים ומהפשה לשכי מקומות ובכל מקום בים נקב מ' בגוף התרגומלת כשהם לפי שאין זה יתכון (פכ"ח ג' כ"ם סלוי):

סימן מח (א) והקיבה עשויה כעין קשת ומלא שעליה מצמוץ נקבו לשקשת והוא הוללא ומתפשים לעיגול נקבו לתוכה כלומר מלא שבמקום תיהר שם

שושנת המלך

כר מחט שנמצא תחוב בב"ה ועבר להוץ ונכנס לתוך הכבר אעפ"י שנרבק הבה"ב לכבר דיבוק חזק בכרבא אפ"ה טריפה דלא החירו כ"א בכתימה דמעיקרא כאוני לרופן ויריבים בחלוחלת ומרה בכבר. אבל הכא אע"ג דסמיוך הוא לכבר לאו כלום הוא. ועור ט"א דכיון שהמקום רהב לא כתים (ח"ג ס' ל"ג):

כא מחט שהיתה תחובה בב"ה וכנגדה מבחוץ פרכא או ק"ר או בועא או מכה טרפה דוראי המחט נקבה והורה לאחוריה ואעפ"י שרואה אותו שלם מבחוץ חיישי' שמא ניקב והבריא והוי קרום שעלה ממ"ב. וה"מ כשהפרכא או הק"ר בנגר פי המחט. אבל אם אינה נגר פי המחט וכ"ש אם אינה תחובה כלל בשרה. וצריך להתיישב ברבר זה. וכן אם נסרך לשרפש בלא מחט אעפ"י שהקרום שלו אדום ואפי' יש עליו ק"ר כשרה כיון שאין שם מחט. ואעפ"י שבשעה שעירו חפרש לא כרקו אחר מחט נמי כשרה. וכן אם ניקב בעביו מבחוץ מעל"ע ע"י חולי ולא היה שם מחט ותחת הנקב באורך נשאר שלם מבפנים כשרה. כי אין לאסור רק בניקב מעל"ע לצר הוץ ולצר פנים

ומשמקם לקיבה ונסקיבה לקין) : ב ג כרם שניקבה טרפה ד ואין לו דבר שיסתום אותו שהרי החלב שעליו אסור (ב) : הגה הולעים שנמלמו בכרס כשיוה לתן ספרם סס גדולים מו הבהמה מכלם מותם (ג) (מ"ד ק' ע"ז) : ג ה בשר החופה את

רוב

ג סס נמצנם ד ל' הרמב"ם פ"ו מה"מ ה ל' רענ"ם פ"ע סס ד' ע"ב וכדמפ' לה ביב"ם לקוחלת ד' כ"ב וכ"כ רסב"ח בת"ה ולח"ם ופ"פ והמגדכי

ראשי בשמים

שם קשת וזה בר מימלח (כם"י) : (ב) אבל לבני ייעו"ם שמוסגים בו היתר בחלב הדבוק לכרס תחת העריכה כ"ם שסס ניקב הכרס ומלב זה קומתו דומכי (פר"ח) אף סס ניקב הכרס בעקוס שהטחול דבוק בו והטחול קומתו לא ומכי כיון שהקוס שעל הטחול מקוב וכלקתן סי' ק"ל (פר"ח וג"ל ב' ט"ז) והוסיף ט"ז לאף עקוס הדק לימו קומתו כיון שים בו ג"כ ליקוב חלב עכ"ל . ופר"ח לאל נקט אלא שהטחול דבוק בו והמניט הסאל ל"ע למש . שמע לעתו מקום לאין מיידין עליו כיון שאין מקוב אלא אל"ם לא נחמיב בו לענין שלא יסא קומתו ואל"ל לומר כן . שהכי הוא עלמו בהג בפי' ק"ל ב' בשו"ל ובשס ט"ז לדיין דקי"ל בחלב הדבוק לכרס תחת העריכה כ"ע לימו קומתו נקב כדין חלב טמא ובבוד הוא עכ"ל . ול"ב כאן ולאי שדעתו בומ"ם ט"ז אלא שקילב (כ"ל) . אחר כתבי זה לאיתי בפי' ק"ל לשון ט"ז ב' בשו"ל שסייס וז"ל וכיון דלב"ח חלב הן התוכה ועכום כרת עכ"ל . ומשמע דבזה הקוס שעל שאר הטחול לליכא לומ"ד שאיקורו הן התוכה יש לחלק ולפיכך הסמיטו אלא בט"ז ודוק . קוס שעל הטרפס הבומ"ס ועוד ובפי' בשי"ע ב' ק"ל לא הזכיהוהו . ומ"מ שם לא כתב אלא יש מלריכין . ולפ"ב אין לחוש לו לענין זה (כ"ל) . ולפומ"ם פ' ו"ו ק"ל שדעת בס"י ובומ"ס וכ"ן ובפי' והטוב וב"ע ט"ז שם בק"ג שבוונן לו בשר בחוץ אעפ"י שעבר טעל"ע כיון שלא נקב לחוץ כשרה . וק"ר שאבירו היינו שיש בו ממשות ונצרר בעובי הבשר אבל ארבימות לבר לא מטרפינן (ק"ל פ' ק"ו וס"ב פ' ק"ג וכ' ב' וס"ב פ' י"ו) :

כה מחט שנמצאת בחלב הקיבה ונבנס לקיבה . קורע עור הקיבה ורואה אם העור מבפנים אין בו רושם וחלודה בוראי שהמחט באה מבחוץ וטרפה ברין מחט שנמצא בחלל (מ"ג פ' ע"ב)

ו כל' יהודה נמצ' סם וכדמפרש לם ד' נגיעין גל יפת וכו' הרי"ף והגנ"ס סם וס"פ

ז וכ' הב"י וכ"ל דס"ס לרוב לאנו דהל סמעמ מנן

רוב הברם (ד) והוא המקום מן הבטן שאם יקרע יצא הברם אם נקרע בשר זה טריפה אעפ"י שלא הגיע קרע זה לברם עד שנראית אלא כיון שנקרע רוב עובי הבשר הזה או ניטל (ה) טריפה (ו) וכמה שיעור הקרע הזה בארכו אורך טפח (ז) ואם היתה בהמה קטנה ונקרע ברוב אורך הבשר החופה את רוב הברם אעפ"י שאין באורך הקרע טפח טריפה הואיל ונקרע רובה

ראשי בשמים

סמלגם לינו מסולק יפה · ולפי טעם זה לל נכנס טעמם בכלל סמין קומתין ולל מנו כל הפוסק זולת עם סמוכר בתלמוד לסיימו קמוס סעל הלב ומלב סעל גבי הכלכסמת וכמ"ם קס"י מ"ו וכ"ם לפי סגיכם סמלמתי בכ"י סלל הוסיף הטעב"ם חלל הלבן סבלמלע הטעבם סלתי לטעמו ז"ל הטעבם בכלל הממגיכים וללל כמס"ם ב' פכ"ח בי ל"ל וכבר חלק עליו פכ"ח בסס"י מ"ו · ומ"ע במ"ם ס"ס מ"ו : (ג) ולפי' כמלאו על הכבם ולפי' ניקב הכבם חמניכן לאחר סמיתם פיכסו (ס"ך ס' ל"ו בסס"ז ופכ"ח סם סס"ג וס' ל"ל סס"ח) : (ד) וסוף קמוס עד העובר על כל החלל ויכסו מהמזה ועד סיכיכים והכבם ויעוטו כמבע בלבעות המזה וכוזו תחת לותו קמוס (כם"י ועוב) : (ה) לסייעו נקדר סאחר לוב ומעניו בזותר מקלע בית ס"ד (כ"ל) וים פיכוסים לאחרים : (ו) וסאחרו ז"ל מולקים וס"ל ללל ויטרפה חלל בנקב לו בנקב מפולם עד שנילחת כבם הפניתי (ס"ך ופכ"ח בי בס"י והסמ"ך וכי"ו · והכ"ן והכ"פ מסר"ם לאסקב וכס"ל וכי ס"ך סכ"ל לו מוכח בכס"ב ומציאו מדכי בי לאבי"ס) : (ז) והיכא דליכא טפח אפוח מפולם מותר לכ"ע (פר"ח) · אס היתה בהמה קטנה

שושנת המלך

כז חלב של קיבה דאייתרא אע"ג דנהיגינן ביה איכור דלא למיכליה · מ"מ לענין כתימה כתים כיון דלא אסיר מדאורייתא · אבל חלב דבני רייניי"ס אף ע"ב ראינהו אכלי ליה אפשר דכיון דקי"ל דאסיר מן התורה לא כתים ועדיין צ"ע (ס"ב סי' קע"ז) :

כג קיבה שהתחילו לנקרה ולא נראה בה נקב ואחר שניקרוה נמצא בה נקב מעל"ע בראייתרא ונכתפקו בה אם היה מכוסה בחלב או אם היה פתוח לרווחה כשרה · דבהמה בחזקת התר עומדת ואוקמה אחזקתה וכיון דליכא מחט רשביחא דמנקבה איבא למתלי לקולא טפי מאיסורא וכן הדין בבהב"כ שברקוחו ולא ראו בו שום ריעותא ובעת שניקרו אותו נלקח מעט מכשר כ"ה ואז ניכר בו נקב כשרה מה"ט (ס"ח סי' ק"ח) :

כב כרם החיצונה שנקרעה אם ע"י הולי שיעורו בכבלע · ואם ע"י מחט או קוץ שיעורו בכל שהוא ולכן אם קרעו הברם הפנימית להוציא פרש כמו שיש

רובה (ח): ד מ אם נקדר (יוד) הבשר הזה בעינול או באורך אם היה יותר מכמלע והוא כדי שיכנס בו שלשה גרעיני תמרה (יא) זו בצד זו בדוחק ' אם יש בו אוכל הנשאר סביבותיה כשאוכלים אותה או בריוח כשאין בהם שום אוכל כלל ה"ז טרפה שאם ימתח קרע זה ויעמוד על טפח (יב): ה מ אם נתממם בשר זה עד שהרופא גורדו (יג) חשוב כניטל (יד): ו י מחט שנמצא בחלל הקיבה או הכרס דינו כמחט שנמצא בבה"ב: ז כ המסם ובית הכוסות רבוקים זה בזה ' ואם ניקבו במקום

מ ל' הרמב"ם שם מימ' דכל גגיעת וכו' ודכל יוקף ע מימ' דר' יהודה וכו' שם ע"ג וכפי' ר' אפרים הרא"ם ולפנ"ז בתי"ם י ב"י להעתו וכ"כ בסמ"ק בתשו' כ מעקה שם ע"ג וכפיהם"י שם

ראשי בשמים

קטנה ונקבע כוך לוכך הפתר המופה לת כוך הכנים: (ח) לו כוך כוסך (ב"י ום"ך ופר"מ): (ט) ומייבי ע"י חולי לפל ע"י קון נמפולם לפי' פמות מעופת טרפה ממע כיקבו המעיים (ם"ך פר"מ ב' רפ"ב ס"ק לע"ז) וכן בסוגה גדולה שפיעוכה טפת בין חילוק בין מלכה לחפצה (סו"ם) ומם כיקב ומעור קיים וידוע שזה הגיע ומניפת הפסוגת להלפל בניל כפנה (פר"מ ב' ב"מ) לם מוקוס שכלה הכנים ולמעה נקבע לוחו קוסם כפנה (פר"מ ב' רפ"י וכ"ן ומפר"ם אלפקק) דין זה לל פייך בעוף שהבי לין לו כלם ' לפ"כ עוף שים לו מכה בבעבו ופתחו הבעבן ומלאו הלקון שליניס וכיכר שהוף ומעות חולי לעפ"י שנקבע הטול כבנה (פר"מ ע"ז): (יוד) לפייבו שמפר (בל"ה): (יא) ום הוף בעינול בכוחב העיגול ' ומם הוף בחוך בבלי לייבעו הג' גלעיגין לחוך הלטועה (פר"מ): (יב) פי' כשתקיף חוב קביב כל הקליפה יעמוד על טפח (פר"מ ב' תו' והרמ"ם וכ"כ ונלקוח לי' הרמב"ם ורבי' בת"ע): (יג) לייבו כל שהבשר רע שלמו בת לכפלה הכופה לים גולדו על שמגיע לבשר מי (ב"י): (יד) עמ"ם קיימן

שושנת המלך

עושים בן אעפ"י שהזוהר הקרע ונרפב והבהמה מתקיימת בך כמה שנים טרפה ראפשר שלא חיתה כ"א דרך נס (מ"ל פי' ק"ק) ' מם"ל עמ"ם בפ' ק"ת ב' לפ"ת דפפי' ילפה לת מעני דכשלה היל דלפפר לעיפה שתלך (פי"ח):

כו מחט שנמצאת תחובה בכרס ואינו נקוב מבפנים צריך לראות אם נכפל הכרס שם אעפ"י שנרבק שם ריבוק חזק ע"י שומן וירירן קורעין אותו הריבוק ורואים אם נראה ראש המחט בפנים אעפ"י שאין בו ק"ר טרפה ול"ר לעיר בה"כ ' דההם הן כ' עורות סמוכות ורבוקות מתהלת כרייתן משא"כ הבא ראינו אלא מהמת שומן או ר"א ועתיר הוא להתפשט ויהיה הנקב מפולש ' ולפ"ז ה"ה אם ניקב א' מן הכפלים על ידי חולי אעפ"י שהנקב מתחיל מבחוץ ונראה לפנינו שתום טרפה ראמרי' שהריבוק הוי הוכחה שניקב מעל"ע כרין טרפא שעלתה על הנקב (שם ס"י י"ח):

במקום חיבורן אפי' הנקב מפולש מזה לזה כשרה (טו) ואם הנקב בשאר צדדים שאינם דבוקים יחד לא הנקב מפולש מעבר אל עבר טריפה ואם לאו כשרה בין בהמסם בין בבית הבוסות (טז): ח מ אם נמצא בא' מהם מחט תחובה או קוץ ולא ניקב מעבר אל עבר ג הופכין אותו ובודקין אותו מבחוץ אם ימצא עליו (יז) קורט דם בידוע שניקב בולו (יח) וטריפה ואם לאו כשרה (יט) (ופי' לא נמלך קו מעט מעוך המילון שלא ניקב) והוא שלא מלחו ולא הדיחו פ ואפילו ראש העב שלו לצד חוץ (כ): סגה וים מקילים להתיר אם לא ניקב מעבר לעבר וסודם ומלח לו שכחד (כא) ולא בדק מבחוץ אם היה עליו ק"ל (כ"מ בהגהות מ"ב) ויש למחוך עלייהו בעוקם שמע"ק (כב) נ ואם עבר המחט מעבר אל עבר (כג) ועודנו תחוב בו בודקין אותו אם נמצא ק"ד סביב המחט (וכ"ם עליו) (מלכי) בידוע שקודם

ל תוספות ב' ל"ח נשמע ד' ל"ו וכן משכיס משב"ל וכ"ן ומלך ב' לשב"ם ב' לגיו והטור מ בגייתא שם כ' ב"ל
כ ב"י לדעתו מדברי משב"ל וכ"ן עובדא דידי שם ל"ל ם שם בגמרא כ"ט דלימור מוכלין ומשקין דמקום וכן נלע"ד מתשובת הרשב"ל נסי' ל"ג ומשב"ל ומשם והביאם ב"י ללא כת' רשב"ל דהלכה לם הגדיקה ומשמעין לה מפשק ללא היכא שהיתה המחט תחובה בו ונקובה משלשת הלדדים וקיבל

שבדקו לאחר שק"ל קודם לו נמלח לו שהיתה המחט תחובה בנכם וקיבל שנבדקה לם ניקבה מב' הלדדין לו ביטלה ממנו ולא ידעינן מקום הנקב לבדוק לם יצא המנקב ומעל"ע . אבל בנוקם שבדק שלא יצא חולש ל"ל לבדוק לאחר שק"ל וכנלע"ל מדברי ר"ן שם בשלכות ומדברי הטור ומלכתי זאת נאמר ע"פ מעשה שהיה פם בשמשלדים ומסכים לזה הרב הגלוון מק"ל מעגל"ל ל"מ ומב"ל מק"ק פרנקפורט י"ל. ע לשון הטור ומביאתא הכ"ל.

ראשי בשמים

סימן מ"ג ס"ב: (טו) ומשום דבלא"ה הא שפכי להדלי ולפי' ניקב המשם לחולים לו דיה"כ לחולה במקום מיבורן כשהם ומשום שלופן המשם מגין על נקבי בשה"כ ולופן ד"ה מגין על נקבי המשם (פר"מ וכ"כ מדברי המב"ם פ"ו ומשב"כ לחב"ן בבילור ס' למ"ל וכ"פ רבי' עוד) ולפי ניקבו לפי' שכי המעורות במקום שמוכב ע"ב המשם ומלופף שם בשופן לינו קושם לחלב נומל הוא כלל ס' ס"ל ס"ל (שם ב' תוס' ולשב"ל ול"ן): (טז) וכ"פ פר"מ: (יז) כנגד פי המחט (ב"י): (יח) ומזל לפנים (שם): (יט) וכן שם לא נמלח שק"ל שלא שביבות שנקב מבחוץ כשהם (ב"י פר"מ): (כ) ולולם לכל שלא בה"כ לשמיהן מוכלין ומשקין למקום (פר"מ): (כא) לו לקחו המחט משם (ם"ך): (כב) וכ"כ פר"מ לשהש"ם בשלח לחד לא בעי בדיקה ומכ"כ מדברי שהמב"ם ז"ל ולילהו כ"ם שם הודם וכו' לכשהם וים לשמוך עלייהו בשמע"ק וכמ"ם שג"ם וכ"ל שם"ל וב"ח עכ"ל . ולוקא כשנשבד הב"ה והים יהוע שלא ניקב לשון אבל היכא לשבד ולא היה יהוע שם ניקב לשון שם לאו לכ"ע עיי"ש (פר"מ) ום"ך כתב שהם"ל מכשיל ומכ"ל הרא"ם ועיין פר"ח שדחה זה: (בג) ואפילו

שקודם שחיטה ניקב כולו וטריפה ואם לאו אחר שחיטה דחק ועבר וכשרה פ אם לא מלחו ולא הדיחו דכיון שהמחט עודנו שם אלו עבר מחיים היה הדם סביבו ג אבל כשאין המחט לפנינו אסור כשניקב כולו אפי' אין בו קורט דם: הגה כל מקום שלריך בדיקה אם לא בדקוהו כגון שנמלא לו לקמו ממנו ומס מניחים לסוי כתלו מלמו והדיחו (רשב"ם פ"י ממ"ס) · ממנו לו קוץ הנמלאים בשוקת ובכה"ס בחלנו ולא נחתך בסס כלל כשרה בכל ענין ו"ל סוס בדיקה (כד) (הגמ"י) יש מקילין לאפי' בנקב הממנו אלא לי ל"ל לבדוק מצחון אם יש עליו קולע דס (רמב"ם והרא"ש) ויש לסמוך עלייהו אם הוא הפנ"ל ו"ל לבדוק כגון שנמלא לו הולא לו בחלב (כה): ט קאם נמצא עליה חלודה דינה כנמצא עליה ק"ד (בו): יוד כזה שאמרנו מצד אחד כשרה היינו מבפנים כלפי הרעי' דאי צד שבחוץ כלפי חלל הגוף אפילו לא ניקב כלל אלא שנמצא מחט בחלל הגוף פ טריפה *): יא ת מחט שנמצאת בקרקבן וכולה נבלעת בעובי בשרו ונשאר כחצי אצבע מצד הכיס גם מצד החוץ שלא היתה המחט אוכלת ולא היה ניכר שום נקב לא לצד פנים ולא לצד חוץ תולין להקל (בו): יב ק קטן שמצא מחט תחוב בכרס

יש

*) וע"ע סס יס בפק לחל דכשרה:

פ סס ג' כ' פרק וכשב"ל בחסופס והגהות סמ"ק ל טור וכ"כ לשב"ל בחסופס

ק רבינו יהופס ר' התוספות והר"ן ומלדכי וס"פ ם לפי מנוס ע"ל ולפי הפנימי נקוב אלא שעלה בוקבוס ולפי מבלפי לחת מייפי' שמע ניקב לחד מלינבים שנקיבתן בשמהו ו"ל לעמוד על בפיקה בבדיקה ת בשב"ל בחסוי ל סס

ראשי בשמים

יולא הבא (פר"ח פ"י ע"ע): (כד) לחר נקב ולף אם נמלא ק"ל מצחון כשרה (פר"ח ופר"ה): (כה) בא"כ שמיקבו העכי עוכות זה אלא בנגד זה כשרה למינה כ"ל (פר"ח ופ"ך רס"י מ"ע) · וכלע"ל שהקיבה והכרס והמקום בכלל ולעפ"י שמקלת העור הב' שלשה מינו עב · מ"מ לא בגע מקרומי הכיסה · ומייבי שבין ב' הנקבים שלא וכגון שהמילון ע"י חולי · ל"ל להשמ"ש לפי' ע"י ממנו ובבדיקה לחיבים שנקיבתן בחסהו: (כו) ועיין בדין ק"ל ומלא מ' חו שכי לדין לעיל ס"ח וכדינו שם כך דין הגולש בכלע"ל. שד' בינו כלן כן ו"ל למילוקים לחכים ודוק · ולעד"ן להכא ל"ל לבדוק בנקב ולא לחת וכד' בהשב"ם והרא"ש גבי ק"ל וכ"כ פר"ת: (כז) לפי שדרך הוותנו לבלוע ודרך שם בכנס עם המוכלים · אלא שנקטה הנקב שע"כ מ' מהנקבים נקטה ו"ל תולין בחה שדרכו ועוד הטעימנו על מזקתו דעוף זה בחזקת כשרות

יש להחמיר ולאסור על פיו אם הוא חריף לידע ולכוין בדברים אלו (כח) :

מט דיני טרפות בקרקבן ' ובו ה' סעיפים :

א הקרקבן יש לו שני עורות (א) [1]ניקב זה בלא זה כשרה עד שינקבו זה כנגד זה (ב) [2]אבל אם ניקבו זה שלא כנגד זה (ג) כשרה (ד) : ב [3]ניקב ושומן שעליו סותמו כשר (ה) : הגה וכ"ם לפ לפ ניקבו כל שני העורות לעפ"י פלפ כפלפ דק מעט מעט סחילון פלפ כיקב כפל (ת"ם קפ"ח קפ"ה) : ג [4]אם נמצא מחט תחוב בו מבפנים דינו כדין מחט שנמצא במסם ובית הכוסות (ו) : הגה אם נמצא מחט בעופי הפפל ולפ ניכר מבפנים וכפ מצמוץ ע"ל פ' ע"ח : ד [5]זה שהכשרנו בניקוב עור החיצון לבדו דוקא בניקב מעצמו מחמת חולי ' דאי מחמת קוץ או מחט טריפה וחיישינן שמא ניקב אחד מהאיברים הפנימיים שנקיבתם במשהו ' ואם לא היה מכיר אם הנקב מחמת

[1] מיימ' ד"ל חולין ע"ג
[2] פפ וכרב אלפי וכמ"ל וטרלפ מסמיים דרב אפפ
[3] תוס' פפ ע"ט והרא"ם וקע"ג
[4] טור מהתוספות פפ ע"ח וס"פ
[5] הרי"ף פפ

ראשי בשמים

כפמות לגבי נקבים פלו (ב"י ב' רפב"ם) : (בח) גוי פפים עוסק מלאכה פלפ יפרע בפפעם והולפת המעיים ופפרם מהכרם וכפ פל יפלפל ומקמל ודיו ומיר ומקמל זה מלפתיו תחוב בכרס הבהמה ומלפה ומקום התחיבה פלפ היתה הבהמה נוטפת בכך הרי זה טריפה אלין לקמוך על דברי הגוי להתיר לו לאכול (פר"ח ב' מהר"ם מלובלין) וע"ז מתיר ' ופר"ת כתב פפם לעיר מקמר זה מלפתי בעקום פלוכי ומוך מקום פחיבו כפרס ' ופם בדיבור לפלון לעיר מקמר פלפה חמוך בכרס ומפ"ר בפלפה פחים לעיר פעקום בפחיבו מעריך כפרס ' ופם בדיבור לפלון לעיר פהומזק עדפה בדיבור לפלון :

סימן מט (א) הכים פבפנים הוא עור אחד וכל הבשר כולו עור אחד (ע"ז) : (ב) ואפילו בחלכפון (ע"ל קל"ד) : (ג) להייבו פהפניעי ניקב כלן והחילון לחוק ממנו ובניכי בי שני העורות לבוקים (זה לעלמי מדברי הם"י לק ע"ב ע"ל) : (ד) לכיון לעיכא כייבי כדקלי קלי ולפ מתכוו מהלדי וכניקב זה בלפ זה דעי (הכל"ם ומוגה מפ' מע"ו מהרי"ף ועמ"ם פ' ע"ח ס"ם) ולפ פיפינן פעמת פעתפלף פה המאכל מתחלחל ונכנס בנקב עד פילפ דבך : (ה) ואפי' פוען דק מהני (ל"ח חוס כ"ם ורפ"ח) : (ו) ולפ לענין ניקב כולו הם כמלפ עליו ק"ל טריפה ופם

מחמת קוץ או אם הוא מחמת חולי תולין להקל (ז) : ה ואם תולעים יוצאים מהקרקבן כשרה דלאחר שחיטה פריש :

נ דינים כלליים בנקיבת האיברים * ובו ג' סעיפים :

א כל אלו הנקובים אם יש במה לתלות במו [ב]טבח נ[ג]או בואב שנטלן תולים בהם ' ואם אין דבר לתלות ופקח אם ניקב מחיים אם לאו [ג]נוקבים נקב אצלו ומדמין זה לזה ואפי' אין דומין [ד]אם משמשו בידים בנקב הספק ימשמשו גם בנקב שעושים לדמותו בו אם דומין לאחר משמוש כשרה*) [ה]ואין מדמים אלא בכרם ובדקין אבל לא בלב וטחול וקרקבן : הגה כל מקום שאין יכולים לתלות שנעשה לאחר שחיטה לעש"ז שהוא עטפות שיש לו דביקה אם לא דקקוהו או שאין יכולים לבדוק הכי הוא כספק טריפה ואוסרים לומה ולא לעכו"ם כשחט הוחש אלא בדבר שכוכל לומר שעשה כדיעות לאחר שחיטה לא יאסר ממזקתם מחיים : ב [ו]כל אבר שאמרנו שאם ניקב במשהו טריפה כך אם ניטל כולו טריפה בין שניטל בחולי או ביד בין שנברא חסר וכן אם נברא בשני איברים מאותו אבר טריפה שכל היתר בנטול חשוב (א) (מוז מעמוד שניטל כשהיה *וניקב בקומכיס

*) נקב שקודם שחיטה פתוח ושלאחר שחיטה אינו פתוח (ב"י) :

ו קג"ל סס

ד מסקנת הגמרא כך' לדלת בר נתן מולין ע"ע ב כדפסט דב הוכח סס דף כ' ג מימי' דדב אימי בר חייא סס ד' כ' ד בכב מפרשיל בגיה דבגל ה טוב בסס בי"ז ולזה הסכים אנשי וכ"כ הרא"ש בסס התו' וכ"פ כי יכומס ו ל' הרמב"ם פ"ו מה"מ וכ"כ התוס' והלל"ם וסל"ן מסקנה דריש פ"ג דמולין

* לעיל בבי' ע"ב

ראשי בשמים

עובר מעבר לעבר כאלי אלבש אם היה אם קודם ל"א אלא יבגיאו צו (סם) : וקוב

נקוונכים עכפס) ז וכל שאמרנו בו אם נברא חסר טרפה כ"ש אם ניטל ביד ' וכל שאמרנו בו אם ניטל טרפה ה"ה לנברא חסר ח ויש מכשירים בזה (ובספסק מכובס ים לקמוך למכסיכים) ג ט כל אבר שנקובתו או חסרונו או נטילתו פוסל אם נתמסמם פסול (ב) :

ז טור ג' רסצ"מ מ כ"מ פ"ח מ"ס ודייק זס מדמנו סחסלס וסנטולס בסחים כסמנו מ' עירפיות סנלמנו לעוסס מסיכי ס"מ סלין דיכן סוס ט רסמב"ם נסי"ה וסג"מ ג' ל"ת וס"ס

נא דין מחט או קוץ שנמצא בבהמה ' ובו ד' סעיפים :

א ט קוץ או מחט שנקב לחלל הבהמה או העוף הישינן שמא ניקב א' מהמקומות שנקובתן במשהו וטריפה ' ג ולפיכך כל האיברים ששנינו בהם שאם ניקב מצד א' כשרה כלב ושובי בה"כ וקרקבן אם הנקב מצד חוץ דוקא כשניקב מחמת חולי אבל אם הוא מחמת מחט או קוץ טריפה : (ומס הוס ספק מס נעמה ע"י חולי לו קוץ ומחט כסנה (ועק"י מ"ט ס"ק) וכ"ם ים להכשיר כסמי גוונל בניקב העוך והמכך על החלל) (א) ג ומיהו אם נקב הקוץ לפנינו ונשחטה הבהמה ונמצא הקוץ תחוב לפנינו מדופן הבהמה לאחר מהאיברים נראים הדברים שלא נקב למקום אחר ' לפיכך אם פגע בלב וכיוצא בו ולא ניקב לבית חללו כשרה (ב) : ב ד הא דמטרפינן דוקא בקוץ או מחט שהם

ט מיינו' דכ"ב מולין כ"ג
ג ל' רסמב"ם נסמנו'
ג טור ג' רסמב"ם
ד רמ"ם סס על פיכס"י מסנ דכ"ב

ראשי בשמים

סימן נ (א) והוס ליס כניעלו סניסס (עס"י ע"ס) : (ב) סנגולס ים בעלס גולגולסס סעוטכס וגס הכולס בעלים כלאים גזוסס מסאל כולוס סעל הגולגולס ' וכוי סלו סמנגולים ים מקוס ניכר בעלס סעוטכס כיון דסוו בניס בידי עוים כך סניקל בספמ"ל לל ספסיל (פ"ס) ובמקוומות ללו מוסגין סימל בסס ומין פולס פס ומין לסכוס :

סימן נא (א) ומ"ע לריך בדיקה כנד סנקב (פכ"ס ומ"ך) : (ב) ולפי' לל לליכו סחלס

שושנת המלך

כח מחט שנמצאת טמונה בבשר שבין הצלעות אם יש שינוי בבשר לצד פנים כגון צלקת או קמט טריפה דתלינן דמבפנים נתחב והוי כרין מחט שנמצאת בהלל ' ואם השינוי כלפי הוץ תלינן שמבחוץ באה ובשרה ' ואם לא ניכר בו שינוי אפשר להקל מטעם ס"ס אם יסכימו בזה רבים מהבקיאים (מ"ג סי' קנ"ט) :

שהם דקים (ומ"ל לגדול מאד נקב ממסמו) אבל בקנה וביוצא בו כשרה על ידי בדיקת האברים שנקיבתן במשהו (ג): ג ס אם הקוץ או המחט לא נקבו לחלל אפי' כולו טבון בבשר בגון בירך שהיא עבה כשרה (ד) ואפי' צד העכ של מחט לצד פנים: ד ז הלעיטה דבר שנוקב בני מעיה בגון קורט של *חלתית*) וכיוצא בו טרפה (ה) ואם הוא דבר שמפק אם נוקב טריפה מספק (ו):

נב דין עוף שנפל לאור ושינוי מראה * ובו ז' סעיפים:

א ס עוף שנפל לאור ונחמרו בני מעיו ז ונשתנו הלב וקרקבן וכבד

*) בגמרא ישמעאל מלחית וכוונ המפרשים הסכימו שהוא הנק' בל"ע גלדור ועיין פר"מ ופר"ת (ז"ת):

ס הכ"מ מהא מתבע דלמסקנא בחיתוך הכנף אם ע"ל ר מפני שדרך הנמיה להתקרב נכותיה נקב בלד העב ודמק וכנסם ז מימלא דמעולא אם ג"מ וכדמוקי לה אם בגמרא * פי' העכוך מסה פיטיר"ל בלע"ז ובל' ישמעאל מלחית

ס מסנה מולין ק"ו ב עובדא דמכנגולא דרי"ל ובריי' אם

ראשי בשמים

תחלה להיכן נקב · אבל כל שהוציאו שכנגם המתע מצמון עד הלב ותחובה עמה בלב חלין בלא נקב כך כגרו ולא בעוקם אחר וכסכה (ד"מ ופר"מ ום"ך וב"מ וכס"ל) ואין חילוק בין קופע לבר לו לגיו ובין קניעתא לאלימתא (ס"ך ב' מרדכי): (ג) ואם היה הקנה מגולן ואית בים קמעין דקים חיים' שמע נקבו אחד מאיבים שנקיבתן במשהו (פר"מ): (ד) לפי שדרך בהמה להתחכך בכותלים ואפי' ככנם דרך קופע לוחק ועובר בעוקי הרך (פר"מ ב' הרא"ם) ואף אם כתחבה בשאר יכך לעוף אין לאסור שגם העוף לפעמים ככנם בכותל בעקום לכ לקיבה שהולין למשמו או לשאר קיבות (ע"ז) וג"כ דרכו להתעפר בעפר ומלחת לשניחת קולים או מחטים בעפר יותר מבכותלים וכן כ' פר"ת · חוזות בעזומות שבלל הפנימי בעקום הפנמת העור ומשאר גמלאו ב' חללים קטנים שוכים זה לזה ובתוכם היו מוכחים כמה נולות מקופלים וקבוע היה מכסה אותן ומקלחם היו בלויים וכקובין ושאר חבניתן ולכן היה כשאר נולות המחוזות בשחים (פר"מ וב"מ): (ה) ומשמבלע שלף אם שמעוה תכף ויש לחוש שאכלה קורט של חלתית ערוכה (פר"ח ופ"ת ק' ס' וכ"מ לי מלשון הרמב"ם פ"ו מה"מ דין י"ג בשאי לחוש שולאי נוקב · אבל אכלה עלין שלו כשהה (עור וב"י): (ו) אם כולע בבי מעיים בהמת ישראל לפחות (פר"ח ב' המביע וכ"כ ס"ך בשמו) ופר"ח הכסיל בחם:

ובכבד שדרכן להיות אדומים הוריקו בכרתי *) (א) ג או המעיים שדרכן להיות ירוקים האדימו טרפה ד אפילו במשהו מהם שנשתנו ה ואפי' לא הגיעו לחלל כיון שנשתנו מחמת מכות אש סופם לינקב (ב) והכבד אין השינוי אוסר בו ו אא"כ נשתנה כנגד המעיים ז דהיינו בראש הדק שלו וכלפי פנים (ג) ח או אם הוריק כנגד המרה או כנגד כל מקום חיותה (ד) ט אבל הריאה אין חוששין לה מפני שצלעותיה מגינות עליה (ה) : ב ו הא דשינוי פוסל באיברים אלו דוקא כשעמדו בשינוי אחר ששלקם י אבל אם שלקם וחזרו למראיתן כשר (ו) :

ג סם
ד מימ' דכ' יוחנן וכו' סם
ה לח"ם סם וכסג"ת
ו נצי' סם ופפ"ח
ז טור
ח סם ג' הכסג"ת
ט סם בגמרא כ"ץ וכחזקים וכדעפרם סם בגמרא
י נ"מ' דכ' שמואל ת"ל חייל סם כ"ץ וכד' הרל"ם כמ"ם סטור

אם

*) נמצינו למין לפסול יקות הטוח לחודש (סם) :

ראשי בשמים

סימן נב (א) סכל סמסם נוריק ככרתי הוא מוריק (ב"י ג' הכ"ן ג' הכל"ח וכ"כ מדכיו כאן וכ"פ לעתו פכ"ח וריק"ם) : (ב) אבל אם החזונים הוסיפו בשלגונות או היקוק" הוסיפו ביקות בכסה (ב"י ג' כ"ן ופכ"ח) : (ג) ואפי' בכ"ם ולאי לקו גם בני מעיים ולף אם הם לפניו ואין רואים בהם קום כיעותף עריפה (פכ"ח וסכ"ל הפרי ולף כסתוב, שכתבו שאם הן לפניו קני בצדיקה . אבל לאשם הפ' למעלה אלא כנגד המעיים והוא הדאשם הגם שבא עקום שאינו תלוים בו וכן הכל בזילון שהוא כלפי הלנעות הוא אלא כנגד המעיים ואפי' כמלאת בחותו לד יוקוה בדאשם הדק כסכה (אם ג' כסג"ת) : (ד) דהיינו שהוריק סמוך למקום חיותה בכדי שאם יבטל מקום היקות לא יאכל בחוקום חיותה כזית (פי' לפי גדלו וקטנו) עפ"י מ"ש ס"ג (אם ג' כ"ן) : (ה) ואפי' רואים אותם שהוריקה כשהם . לאנו תולין הסיכוי בדבר אחר אפי' נפלה לאוד לפניו (עיל ג' הכל"ח וכת' ג"י שכ"כ שהיא לעת העולכי והכוונ"ם פ"ז מ"ם . וממשמע בפי' כאן ומשמע לל"ם לן בין ככרתי לו כדיעתף וכ"כ בנקה"כ בשבי הל"ת) ועאול שהוריקה בקוומים דהייגו מקום שבנגדה בהמה קוומים לעאול כשהם שאין הנקב בעאול העוף כמש"ל פי' מ"ג ודין בהמה עפ"י וכ"ם ריק"ם : (ו) כפי' לף חילק דין שלקן ואעג להדשה וכן לשון כל הפוסקים ומשמע ללף כהמג"ם ז"ל . כבד שהיה יוקר ככרתי ושלקוהו וחזר למראיתו ונאמן ולף ומבהים כשר כיון שלף כפל לאוד לפניו לינלפי שלאף לעאת חומות חולי הוריק ולפ"כ חזר עוהו למראה כבד ומבהים עוד בעיוהו שאלו היה ואחות האשם עיקר האשם ושלטוחתו היה ומאמן (פכ"ח) . ומלאה אשם יקות בבבד ולף ילעה אם הוא נוטה לאוזם גם לף ילעה אם הוריק בעקום הפוסל גם לף שלקתו וכאבד בבבד . התלבולת בשהם מדין ק"ק ועוד דבחזקת התר עומדת כל שלף נולד

ג כ אם לא נשתנו איברים אלו ואירע שישלקן ונשתנו טרפה כיון שנפלה לאור (ז): ד ל אין ירקות פוסל בכבד של עוף בייתי שיש במינו מדברי שכל המדבריים כבדן ירוק ככרתי (ח): ה מ נפלה לאור ואין ידוע אם נחתכו בני מעיה צריכה בדיקה ואי ליתה קמן למבדקה אסורה (ט): ו נ נמצא שינוי באחד מאברים אלו אע"י שאין ידוע לנו שנפלה לאור טריפה: הגה ויש מכשירין כל זמן ללע ידעינן שנפלה לאור אלא תליגן הסימני בדבר אחר ויש לסמוך עלייהו (יורה) (כ"ן ומרדכי פ' בכ"י וכש"י ומהלכ"י סעיף ל"ב): ז ס אין טרפות שינוי איברים אלו פוסל אלא בעוף · אבל בבהמה אין שינוי איברים אלו פוסל אפי' ידענו שנפלה לאור (יא):

כ אינו דכתב"י סס ל טור ג' הרשב"ם מ ר"ן סס נפילו ג' הר"ף ג"ס שהביא בפלפה בדבר
כ כפי ג' הגהמוניס והרי"ף ומיימוני דהכי"ת סס כ"ו וכן הסכימו ר"מ פ"ז והסב"ח ת"ס ס טור נסס תליגן הרא"ש לדעת יש לומרי' וכתב"ס נפ"ז וכש"ס הרמב"ן

נג דין שבר או מכה בבהמה ובעוף · ובו ה' סעיפים:

א ס נשמטו ידי הבהמה מעיקרם או שנשתברו או נחתכו לגמרי או שיש לה ג' ידים כשרה ג אבל העצם עצמו שנשבר (עם מעט מהעלה מן הסבידה) אסור (א) כשנשבר אם אין עור ובשר חופין את רובו (ב): ב ג ובן בעוף אם נשברו או

ס כלומיימתא דהב הובא ד' כ"ת לעיסה דבכולהו ד' ס'
ג עלי"ק ס"י כ"ה ס"ת נמה שלייתי סס
ג מפנה סס ד' כ"ו

ראשי בשמים

העלמות (ריק"ם) ופכ"ח לוקח: (ז) ונ"ו מותר למכלן לכלבים ולא חייבי' משום היה סולקס שמא היו מסתכים למחזוקי ביעותא לא ומחזקינן (ס"ך נ"ו ופכ"ח) אבל אם לא נפלה לאור לפניכו כיון דמקולס לא היו ומסוכים וע"י מסלק כשהכו חליגן להקל שמאחת המלק כשהכו (פכ"ח): (ח) ופתי' יהוא שנפלה לאור (ב"ח וכ"ח ס"ך וכ"ת פכ"ח דבכי כשב"ל לעפ"י שלין לעשו כן): (ט) כיון לא"כא ביעותא לפניכו וליכא החר למחלי בים ומש"כ בס"ד לא"כא למחלי בחולדה כיון שבניכו מדבריות כולן כך (פכ"ח) ע"כ להחס כיון לא"כא ביעותא ללע בבבד ווכחא ולחא חייבי' משום שהן מהדבריות שבבדן יכול לחל"כ הו"ל לשהכומי משום ביעותא גם בשאר חיבים ומש"כ כאן שלינו לפניכו (שם ג' כ"ה): (יוד) בשפנ"כ (ס"ך ופכ"ח): (יא) לפי שעושה קשה וגם עושי הלעלעות מגיהות עליו וגם בכי מעייה קשים ליחוק כי בשהה יחמלו ומפילת החם יבלף עושה ובשהה (הלע"ם):

סימן נג (א) עש"י כ"ה ס"ה: (ב) וע"ע פ' כ"ה ס"ה · ובשמוע עיין פ' ס"ב:

ד טור וכ"כ רמב"ן וכ"ן ור"י וכ"כ סמ"ק ד' רמב"ם פ"ק ממ"ם ה נתמעט שכתב רמב"ן להרמ"ם ו כמעולן ור' יוחנן שם ל' כ"ז ז מהרי"קסורי כ"ם ח שכלי הלקט

או נחתכו אנפיו כשרה ד אפי' נשברו סמוך לחיבורן לגוף (ג) ה והוא ששבר העצם החיצון לא יהא בו עוקץ שאם היה בו עוקץ תיברך הריאה (ד): ג ו נשמטו אנפיו (ה) אפילו אחד מהם מעיקרו חוששים שמא ניקבה הריאה וצריך לנפחה לברקה אם היא שלימה כשרה ואם לאו טריפה: ד ז נמצא הגף שבור (ו) ואינו יודע או קודם שחיטה או אח"כ טרפה (ז): ה ח עוף שהיה לו מכה עמוקה תחת הכנף בנגד הריאה ושמו נוצה על המכה ונפחו דרך הגרגרת בקש דק ולא יצא הרוח ימלא מקום המכה מים וינפח בקש דרך הגרגרת אם יבצבצו המים טריפה (ח):

הבהמה

ראשי בשמים

(ג) ואפי' כלכר הסס בלעות והוא שיהא עוקס מיבוו בגוף שהוא כבוכעא בשכיעא קייס לאס לא כן הו"ל כשמע (ג"י ופר"ח): (ד) וכילד היל הבליקה לכתא העוף מלפניו ועכיס הריאה לבוקה בללעות כחולחה ועבילה שפופרת ועכיס בקנה וכופא וכותן על הריאה תבן או קש או כוק · אס עולה בנפיחה כשרה ו"ל עריפה (ג"י): (ה) והייכו שכשמע העלס המחובר עס הגוף ולאשו כוגע בריאה (פר"ח): (ו) וים עוקץ בשביכה ולידה לריאה קנון למבדקה (פר"ח ס"ך ע"ז): (ז) וים מכשיכים בכה"ג היינו בים עוקץ בשביכה ולידה לריאה ולידו יודע אס קולס שמיעה או אח"כ וכן בשמע לאידו יודע אס קולס שמיעה או אח"כ בכה"ג ובכא ס"ס ספק קולס שמיעה או אח"כ ואח"ל קולס שמיעה שוע לא ניקבה הריאה וים לחמוך ע"ז בעקוס הפנ"ע דוקא בבל בלא"ה יש להחמיר ולאחוך (ס"ך ע"ז פר"ח) ואס רואה בים אס יישותא בללעות או בריאה לא מכיכין אס"ס (אחרונים ב' ע"כ) ולריך בדיקה היכא לאפשר · אס יש עוקס לאחות בו בשביכה או בשמעתא פשיעא דוכשכיכין (אחרונים): (ח) אס נשבר הגף קמוך למידורו לגוף לפכיו יפשר הגף · לגמרי כי היכי לא ליקבד הריאה ובהכי כשרה לכ"ע אבל בשמעתא ליכא אחקמא ועכשה זולתי בשהיית י"ב מלס או בלילה (פר"ח) · הני מילוות שהסומא מגביהן על גביהס לוחס תחת כגלי הלוות וקוסכיס הכגלים לעלוי הוא שכשבר הגוף ע"כ ומייס תולין בו לאחוך לומייס בעשה כיון לליכא ומילי לאחות בו להחר כגון שהסליכו בכא על קלקע קשה או ע"ג האבן · ואע"ג דבעלמא ליכא לליכא כאי לומיחלי להיתר כיון לליכא מאי לומחלי לליכוך אליכו לאומכא ע"א ליכא לליכא ס"ס אליכו לקולא (פר"ה ב' ב"ח) אבכולה שמעלא הגף שבור ומחוך שהסומא

נד דיני טרפות בצלעות * ובו ה' סעיפים:

א ה הבהמה יש לה כ"ב צלעות גדולות ג שיש בהן מוח (א) י"א מבאן וי"א מבאן וכל אחת תקועה בחוליה שלה * ולמטה מהם יש עוד צלעות קטנות שאין בהם מוח ולאחר שבלו כל הצלעות יש חוליות שאין צלעות תקועות בהן * נשברו רובן של כ"ב הגדולות מחצייו ולמעלה כלפי השדרה ג בין שש מצד זה ושש מצד זה (ב) או י"א מצד זה ואחת מצד השני טרפה ד ואם נעקרו מהחוליא והחוליא קיימת הוי כאלו נשתברו (ג): ב ה נשתברו צלעות הקטנות שאין בהם מוח בשרה (ד): ג ו נעקר מהצלעות גדולות ז צלעו וחצי חוליא עמה (ה)

ג ב ברייתא חולין כ"ג ג מיימרא דרבב"ח ה"כ יוחנן שם במתניתין דמשמעו כוב הצלעות וכו' קף כ"ב ג כתוקימו' דזעירי שם מברייתא ד כך יוחנן שם ה מיימרא דרבב"ח שם ו מיימרא דרב וכדמפרש בגמ' שם ז עור בשר רשב"ם וכ"כ ל' יהושפ

טרפה

ראשי בשמים

סימן נד (א) וכן חומן שלל הלוחל * לבד מחומש ג' לצעות קטנות הנמתכות עם החזה שנקלפים מזה ולא לצעות (פר"ח): (ב) ואפי' החסרים מדולגים (פר"ת): (ג) אבל כשלל כשחבו חלל מיעוט לצעותיה כשרה * בין שהשבר כלפי פניה או כלפי חוץ ולא חיישינן שמא נקבו כאשי הלצעות לחל מהאברים הסמיכים בין שהקרום ובשר שעליהם קיים בין שאינו קיים (ב"י ושבה"ל וכ"ן והרשב מהחמרו) ודוקא גבי קוץ חיישינן להכי כיון שנוקב נשכ נצחון וכנכם מחזוק אבל בשאר הלצעות לריכא למימר הכי לא חיישינן (שם) והרשב מהחמרים חומרים בשאר * וללע"ד לכיון ללצעות העוף עוומדים על לדיסם יש לחוש ומ"מ לפשר לעמוד על הדבר בבדיקה שם נשחטים תוך ג' ימים ללאת מידי ספק ושם לאחר ג' ימים שכבר הוגלד פי העכם שם ימלו יש להחיר עכם ס"ם ספק נקב ושח"ל נקב ספק ב' הקרומות (כ"ל) ושם נשחבו הלצעות שלא ביומא דסיינו שלל ל' בוחה הלצע היו מחליין ולמעלה ומלל השני מחליין ולמעלה שם לא היה חלק לשלל מעלה כוב הלצע ס"ז כשכם והגם דמגיע עד חליה דשכל היכי שבב הלצעות כידון בה דין כוב זה להלכה ולמעשה בעוקב בדוחב חלי לצע שם היה לשל מעלה כדין החולין דהוי בחליה ואין לחשוש ולהטריך בגמלומם (פר"ח): (ד) ואפי' נעקרו חלי הגדולות וכל הקטנות בוכנת ומקיפת לריכא למעוק חלל כוב הגדולות (פר"ח) וה"ה נעקרו * ושם נשחבו כוב קטנות ומיעוט הגדולות כשכם (חמרו): (ה) והלצע שכנגדה

טרפה (ו) : הגה ולוקח נעקרה · אבל אם מיהא כך אסרה כאשה · ודיה אם יתנה מוליח לחת אפי' עם אחי ללעות כגון שנמלאו י"ב ללעות גדולות שיש בהם שום כאשה (ת"ה ס' קע"ז) · וכן אם נמלאו בלא ט' ט"ו ללעות ובלא לחת כמיקונן (כאב"ח ס' שלי"ו) :

ד ט נעקדה חוליא אחת כולה אפי' מאותם שאין בהם צלעות טריפה הגה ואפי' היא למעה בעוקם שאין אסיקת חוט השדרה פוגע אם (טור ד"מ ס' ל"ג) : ה ט אם נשברה השדרה ולא נפסק חוט השדרה כשרה :

ד מיימ' דיב יהודה אמר שמואל וכדאמר' בגמ' שם
ט מאשה שם ל"ד

נה דיני טרפות ברגל ובפרקיו · ובו י"ג סעיפים :

א ט שלשה פרקים יש ברגל · התחתון והוא מה שחותכין עם הפרסות כשמפשיטין הבהמה · ונקראת ארכובה הנמברת עם הראש · למעלה ממנו פרק שני והוא הנקרא שוק · וצומת הגידים בתחתיתו סמוך לארכובה הנמברת עם הראש · ולמעלה ממנו פרק ג' והוא מחובר לגוף ונקרא קולית · ב בפרק התחתון בכל מקום שייחתך כשרה · עצם המחובר לגוף הנקרא קולית בכל מקום שייחתך טרפה · ג בעצם האמצעי אם נחתך שלא במקום צ"ה כשרה · ואם נחתך במקום צומת הגידין טרפה · ולא נאמרה מפני שהיא חתוכת הרגל ממקום זה · ד אלא מפני שנחתכו הגידין · לפיכך אם נשבר העצם במקום צ"ה ויצא לחוץ ואין עור ובשר חופין את דובו ובדק בצ"ה ונמצאו קיימים כשרה · ה ויש אוסרים בנחתך עצם האמצעי בכל מקום אפי' שלא במקום צ"ה ולדעתם אם נשבר העצם במקום צ"ה ויצא לחוץ ואין עור ובשר חופין את דובו

ט ל' סמוך מיימ' דלעולמי לעתניתי' דבמנח שכתבתו דגליה וכו' שם ד' ט"ו
ב שם בשכתב וכדאמר' דב יהודה ל"ב וכו' שם
ג כליבתא בתלת דתני דב ופשח משניה דב וכו' סמוך בשם ס"י"ק ורמב"ם פ"ה מה"ט ד דלקמן על פי דכתבתו לעיל ע"ב כשרה אין מדקדקין בטרפות זו כלל שכלי מוכתב מכאן ומתם מוכתב מכאן וקיים
ד שם בשם רש"י ואגיו הרא"ש בשם הר"ת וכ"כ הרמב"ן והרשב"א וכן הסכימו הרשב"ם ור"ת ורבינו יונה ס"ם וכליבתא קונח דב יהודה ל"ב

ראשי בשמים

מחובר יפה בחלי מוליח קיימת (רש"י) : (ו) קשר השדרה נקנח מוליח ויש בו בית קיבול שכנגדם הלעות בתוכו כבוכנא בלסיטא שהיא המכחשת ויד בלה נקלפת בוכנא וכיון שנשבר לתוכו בית קיבול של הלעה הרי היא עריפה לעש"י שגופו של קשר השדרה קיים (ב"י בשם ר"ן) :

לכ"ע

רובו אעפ"י שבדק בצ"ה ונמצאו קיומים טריפה וכן אם נחתך בסוף הפרק שבין הארכובה הנמכרת עם הראש לשוק בסוף הערקום בין הערקום ובין השוק טריפה לדעת זה ו ואם נחתך בתוך הפרק במקום שמחובר עצם הקולית עם השוק טרפה (א) :

ב ז עצם הקולית (ב) שניתק ממקומו במקום חיבורו בגוף *והיינו בוקא דאטמא דשף מדוכתיה טרפה בין בבהמה ח בין בעוף והוא דאיעכול (פי' שנקבע) ניביה ' והם היתורות שבעצם הכף היוצאות על עצם הזכר ואוחזות אותו ' אבל נפסקו שלא מחמת עיכול כשרה : הגה וכן אם לא נתעכלו רק מיעוטן ולובן קיים (ג) כשר ועיין (ד) אם לא נמצא סימן ומיעכול כיצים כשרה (ה) :

ג ט ראש עצם הקולית המחובר לשוק שניתק ממקומו כשרה אפי' אי איעכול ניביה (ו) : ד י אם יש לה שלש רגלים טרפה דכל יתר כנטול דמי וכאלו חסר רגל א' והוא שיהיה זה היתר מראש עצם התחתון למעלה (ז) : הגה ודוקא שזה סימנו יש לו חולה

ו הרא"ש שם וש"ע
ז מנקקת הגמרא שם ד' כ"ל
* פי' לשם הקולית התמונה במור עצם החליה שקו' הנק"ל רש"י
ח טור שם מביו הרא"ש וכ"כ ר"ינו בפ"י מה"ש
ט טור ג' בשב"ש שי"ם מחיריס זה וכן דעתו נוטה וכ"כ הנמר דבפ"ק דנויים דרך יהודה לאכול רב דמעוטת יבך טרפה לף כ"ז ר"ינו נוקף לאטמא דשף מדוכתיה ומין לנו להוסיף בגירסי' כתב' בגמ בכ"ל בפ' ג"ש

ראשי בשמים

סימן נה (א) לכ"ע משום דבין שפרקים דיכו כלומלה ממכו (פר"מ) : (ב) פ"ל משם הקולית התמונה בעור עצם החליה שקוראין הנק"ל (רש"י) :
(ג) לע"ג לשם נוקף לשמע מדוכתיה (ב"י) : (ד) וכבי מקובלת (פר"מ) : (ה) וכן כתב ריק"ם וכן כתב ס"ך וט"ז וכ' ב"י לפשוט הוא ופר"מ מוכח · ניעלה היכך עיפה לעפ"י לכל מיעכול כיצים לכל הדעת בניה (פר"מ ב' כ"ן וכ"כ ריק"ם) ומשם כשאר חלק מהבאר לנוק כשרה משום לאי מבדל עליה קעת הלר בניה (פר"מ) · כשמע מחמלת בריית כשרה ולא שיך למימר בחמלת בריית מיעכול כיצים לאיפכא (פר"מ) אם עלמה שמוטה לאחר שחיטה כשרה לולאי בשעה מועטת לא מיעכול כיצים ופפ' בפקקו ובלבד שידע שלא חיתה שמוטה בשעה שחוצחה ליחתה (שם ב' הגהת קניק והגהיו ב"י ומ"ך בשם מגוזה) ואם בפק אם חיתה שמוטה קודם לכן או לא · ים להכשיר למאן דקל לא בקיאים בבדיקות מיעכול ולפעת לביכו עליפה (שם) : (ו) לף אם אין עור ובשר מח"ר (פר"מ ב' בשב"ל וכ"כ רמ"ל סי' ק"ב ק"ג) : (ז) לסיכו מלחם העקום העמוכר לנוק קמוך לכ"ם · כ"ל לעת ביכו ולפעתים מזיל שכתב בשם"ל ללפעת בשי"ם שאם בהך בין העקום והשוק עליפה וכ"ל ט"ז וכ"ל כ"ם לות לכ"ם ולשכב ס"ך ופר"מ פיעם לאחת בלי בשי"ם ·

ולענין

כ מסכת סס ע"ז וכדמפרש רב סס ל כתרתי ליתני דכי תמא רב דימי וכו' למוקמא כרב פפא סס
מ מההוא עובדא דתמא קמייה דרבא בריה דרב יוקף וכו' וכפי' הרמ"ם סס וכ"כ הסמ"ג סח"ס ורמב"ם פ"ח מהל' מ"ש ג מהל' דרב סס דף ע"ז
ס סס בגמרא ופי' הסמ"ג וס"פ גזירה משום למ"ה וכמב"ם ד"ה דלמ ים פסק מזלזלין לקולא
ע הג"ה ומיושבי הסמ"ג מהל' דרבינא מולין דף ל"ט

תולה רגל ועומד במקום הכגלים (ח) מגל בלמ"ה לא מקרי יחתה ולא הוי כך דלדול וכמב (ג"י ג' מרדכי ובמעגים ס' פ"ע) ומס כבלמה מסקנא רגל לחת עריפה (מז) (גמ' פל"ע) : ה כל מקום שאם ייחתך שם הרגל היא טריפה אפי' לא נחתך כ אא נשבר ויצא לחוץ (יוד) אם אין עור ובשר חופים לרוב עביו ורוב הקיפו טרפה (יא) ואם עור ובשר חופין רוב עביו ורוב הקיפו בשרה (יב) ו ואם נפל קצת מהעצם אם יש בעור ובשר לחפות השבר אף אם לא נפל העצם בשרה ' אבל אם אין בו כדי לחפותו אלו לא נפל אעפ"י שיש בו כדי לחפותו עתה טרפה ' כ ואם נשבר עצם במקום שאינו נטרף ' אם נחתך ' אם אין עור ובשר חופין את רובו הבהמה מותרת פ והאבר אסור מדרבנן (יג) ע וצריך לחתוך גם מעט מהמותר כשחותך האבר האסור

ראשי בשמים

ולעכין למעגלה מל"ם כ"ל מדסתם רבינו כאן דס"ל דטריפה לף לסקיף והמעג"ס מסוס לכיון דיתב רגל כאלו מסך רגל הוף והו"ל כניעל הסוק מעיקרו וכמ"ש צצ"י ומקום ל"ם עס"י כ"ו ס"ג : (ח) ומגיע לארץ והולך עליו (פר"ח) : (מז) וכ"פ פר"ח ' ודוקף עלם העליון לו סלמעלני מגל כבלמה מסיקת רגל המוכיחה עס הלמ"ם כסקס סלפני נחתך סס כסרס (צ"י ג' רמב"ן וכ"כ ל"מ חוש רמ"ל בסס הרמב"ן וכ"ל הרמע"ם ז"ל) : (יוד) וגילויו למוך מקרי יליתו (פ"ח) : (יא) שהעלס בקלת ומקומות לינו סוש בעינוך מלף כחב מלך לחל והולך ומילך לגל שכי ושס הבשר המופף בלל הרחב לז מופף כוך עביו ולינו מופף כוך הקיפו ' ושס הבשר הוף בלל שמלך לז מופף יותר לכוך הקיפו ממש שמופף לכוך עביו ופקול על שיחפף גם לכוך עביו (צ"י בפי' רבי הרמ"ם ותוס') ולין לנו מוסכין שס ילף העלס דרך הנקב ועביו נקרע עובי העלס והקיפו מוך המקיפו (שם ג' כ"ו) וכך בולקין לותו ' ויותר הלשבר כמו שמים ויקרב שבר לשבר זה לזה וילחה שס עור ובשר מל"ל (שם בשס בוקע) ובין שילף ומגלה לאוך ובין ילף לאוך ממש שס כוך בשר קיים והופף לת כוך העלס כשרה (פר"ח) : (יב) ולפי' הלשבר עלמו (ש"ך ופר"ח וכ"ם הלאחרונים) : (יג) מסוס שדומה לאל"ם (פר"ח) ולפי' מזר ונקשר סיטב ומלאר שלשלר פעם לי שוב לין לו היתר (פר"ח פי' ק"ג ג' לו"ם דלף כל"ו וע"ז שם) ושס יש גו ספק מזלזלין לקולא ומכי ליתנו לגוי לפי' לכתחלה ולין גו מסוס ולפכי עור לת"ו (שם

האסור (יד): הגה ולכך למחכו קודם שימלחנו עם הבהמה אז הבשר העוף (טו) (מלכי): ו פ נשבר עצם הקולית וניטל ממנו קורט מראשו העליון המחובר בשדרה ונתעכלו ממנו מיעוט ניכר אם עור ובשר חא"ר כשרה (טז): ז ה"א דמכשרינן בעור ובשר חא"ר דוקא בשרוב החפוי מן הבשר ואז המיעוט של עור מצטרף עמו אבל אם החצי מן העור (יז) וחצי מן הבשר לא וה"מ בבהמה ק אבל בעוף כיון שעורו רך מצטרף עם הבשר ובמחצה בשר ומחצה עור כשר (יח): ח י יש מי שכתב שיש מקום שעור לברו מצ"ל אפי בבהמה והוא במקום הממוך ממש לארכובה לפי שאין שם לעולם בשר אלא עור לבד

פ רמב"ם בתשובת שאלה
ל כלישנא במרדכי ריש פרק בתרא ק שם בגמרא
ל טור ג' הרמב"ם

ראשי בשמים

ומ"ך): (יד) כ"ל מקום המתך בזמקום שהוא ממוצע עתה מכח אח"כ לצמלם אבל לא למעלה ממקום המתך בזמקום שהעלם והבשר כפלי מן המצר המעולל (מ"ך ופר"ח ועטמ"י כ"ג): (טו) ואם לא מחכו ונתבשל או נלקה עם אותו החצר לריך ס' לבטלו ואם לאו הכל אסור (פר"ח וכ"ל לחכונים) וע"ז מתיר בזמליחה בדיעבד · והיכא לריכא שמים אם יצא לחוץ או לא ואין ריעותא בעור ובשר בין אם נקשר יפה או לא אזלינן לקולא · ומותר התבשיל אפי' ליכא ס' (פר"ח ומ"ך וכ"ל ב"ח) עלם שאין בו טרפות מחמת שביהתו לעפ"י שאזר ונקשר יפה שבר אל שבר יחדיו יחובקו · אין זה מוליאתו מידי ספק אלא יצא לחוץ שביון שאין הבהמה בערפת בילידתו · אפשר שילא לחוץ ואוזר ומתקשר יפה ולפ"ז שביהת אל עלם שאיבו ומעיף כ"ש בן אם הבשרים יחדיו יחובקו או לא · אלא אם העור יפה ושלם ומחוץ הכל שרי · ואם יש מהם חולי יצא לחוץ מעשו חומלא יקליך החבר (פר"ח ועמ"ש ס"ג ס"ך) כשבר העלם בחלל הגוף לבניס לעפ"י שילא מן הבשר לגמרי כשרה · דכיון שאין החויר שולט בו הרבה בני (לחב"ד ב' ת"ד ס' כ"ג וכ"פ הב"י ופר"ח וריק"ם) ומיהו בבה"ג בעלם ל"ה אם נשבר לפנים יש מי שמליך בדיקה אם הם קיימים (ב"י וכ"פ פר"ח) אם נשבר עלם הקולית ונכנס לפנים אם יש לחוש לחיבדים הפנימיים עפ"י כ"ל סק"ל: (טו) ואם לא הגיע התקרון לחלל העלם כשרה אפי' אין עור ובשר אח"כ (ג"ל): (יז) שהעור חופה מחליתו (נקב"ח בת"ח דף ע"ו): (יח) אבל עור לבדו אינו מליל אפי' בעוף ואפי' רוב עור ומיעוט בשר אינו מליל · ודוקא בילא לחוץ אבל אם העור שלם ומקיפו וכל לדדיו ואין אם נקב יש להכשיר מעצ"י שאין רוב בשר קיים ואפי' בבהמה (פר"ח וכ"י וריב"ם ומנ"ס בפי' התבשה

לבד דבוק עם העצם ' ובשאר מקומות שדרך להיות שם בשר אם לא היה שם בשר אלא עור בלבד והיו רירין בין העור והעצם ס יש אומרים שמציל : ט ס גידין שמופין להקשות אינם מצילים (וכל הגידים ונקבי קופן לסקסות) (יט) (ג"י) : יוד ס לא היה הבשר החופה את רובו במקום א' לא מתלקט מעט כאן ומעט כאן מביבות העצם או שהוא במקום א' אלא שהוא מרודד (כ) או נקלף מעל העצם או שניטל שלישיתו התחתון (כא) או *ניקב (כב) או נסדק אינן מצילין כ ובן אם נתממם בשר החופה ונעשה בעין בשר שהרופא נורדו אינו מציל : הגה ומיו מין מיני בקיאים בשבר שסכופף גוידו ולכן כל נקוס שבשתנה מלאים השבר מיני מליל (הגמ"י ' וגמ"ם פי' מ"ג ס"ג וס"י מ"ח ס"ס) : יא ג נקדר הבשר בסבין מעל השבר בעין טבעת בעיגול ורוב הקיפו מבוסה כשרה והוא שיהא הבשר דבוק בעצם סביב הקדרה (בג) : יב ד נשבר העצם במקום שעושה אותה טרפה וחזר ונקשר ואין ידוע אם יצא רובו אם לאו כשרה (כד) ה והוא שחזר למקומו הראשון ונתחבר שבר עם שבר יחדיו ידובקו (כה) : הגה ומפי' שם הוא עליין עד בנוקום השבר (בו) ומיכי עליין שבשבר כשר (מו"ס) אבל אם לא חזר למקומו הראשון אלא שני שברי העצם שוכבין זה על זה ' זה נמשך למעלה וזה נמשך למטה טרפה (בו) :

נמצא

ס שם ג' י"ח וכ"כ תוס' ג' ל"ח וכ"מ דנלפי דמשכי דיליה שם ע"ש

ת ונכקנת הגמרא שם

א בעיות שם ולא נפשטו ולמוסלא

* פי' שהנקב בלא מקרון

ב כשון טור ונפלא דנתעסקתם בהילם ד' ע"ש

ג בעיא שם ונפשט' ד טור ג' הגלוסים וכ"כ ס"ם בשי' ל"ח וג' שם"ת ושע"ג ושע"ך

ה עיש כ"ק שורש ל"ח דקדק מלשון הפוסקים

ראשי בשמים

ובמיבור ולא כשבי"ת) : (יט) והוא פי' לשבי כבי' : (כ) שהוא דק וקלוש (שם') : (כא) של עובי השבר השמוך לעצם והכי ג' שליסים עליונים עומדים בשויר ומין כוגע בעצם (ג' שם') ול"ד שליסיתו (פב"ח) : (כב) נקב קטן בלא מקרון (ג' שם') : (בג) לפייטו שים בו לשתי שבר (פב"ח) שאז נעלה לתוכה (שם' ועוי) : (כד) לעפ' שעכשיו אין עור ובשר מל"ר לכיון שנקשר הלבר יהוי שהיה עור ובשר מל"ר ותלינן שלא כשל מסעור ובשבר ומש"ה אין מל"ר עכשיו (פב"ח וכ"כ ל"ע) : (כה) כיון שכיכר כיעותא בעור (ס"ך פב"ח וכ"ם בתבר המולבל שאם חזר ונשבר כשר (ס"ך ג' ל"ועס' ס"ג ושכ"ע בתשו' ע"ג סי' ע') דולמי לא ילא למוץ (ל"ע שם) : (בו) והשבר נעוקום שעושה לותה עלפה : (בו) י"ל דבשמ"ך לפי' לא חזר למקומו הלי מותר (ב"ח ג' ושכ"ל שנילו

יג ונמצא שבור (כח) ואין ידוע אם נעשה מחיים או לאחר מיתה ' אם מקום המכה שחור בידוע שנעשה מחיים ז ואם אין יכולים לעמוד עליו (כט) אם יש במה לתלות כגון שדרסה או שרצצה וכיוצא בו תולים להקל ' ואם לאו אסורה *מספק (ל) :

נן דיני טרפות בצומת הגידין ' ובו י' סעיפים :

א ם ניטלו צומת הגידין (פ' מקום שהגידים נקשרים יחד ל' מנעד לעמוד) או שנפסקו (א) טרפה נ אפ"ו שכל העצם קיים (ב) :

ב ד צ"ה בבהמה הם בעצם האמצעי כלפי חוץ שהוא נופל עליו ' ה ויש מי שאומר שהם כלפי פנים לצד חלל הבהמה : הגה ויש להסתיר כמתי הסכנות (צ"ע צ' ריכ"מ) חבל הסבלת המכוה עיקר (הילת סבלת תוספות ורמ"א והרא"ם וגדולי לרפת ומסכתו) :

ג ו התחלתן למעלה מהערקים והוא עצם קטן שמחבר השוק לארכובה הגמברת עם הראש ' ז ועצם זה הוא שמשחקים בו התינוקות שקורין קני"ה ולמעלה ממנו מתחברים וצומתים גידים אלו ועולים ומתפשטים בשוק עד שמתרכבים וחוזרים כעין

הסכים ל' יהוסם וכ"פ מכתי פרונציי"ם ומסכיי"ם. ו כלל יודע סם וכפירסי". ז הביאו יהוסם. ח סם בגמ' מסם שמואל וכפירסי" סם.

ראשי בשמים

ע"ז) וי"ל דבפרק סכי הנק' קוק יש להקל כשהסבד למעלה וגל"ה למעש"י שאין הסבדים סבד לל סבד יחדיו יהונקו לפי שלא בהמ"ד ומ"מ מסוס מומלא יהליך הלבד (פכ"מ) ובמקום ל"ה עש"י כ"ו ' לם הסבדים היהה בקולמוס ומזכו ומכדבקו הסבדים רק שלא מכתבו ממש רק עוקץ זה כמסך קלת למעלה הה למעה כסכה לכ"ע (ע"ז פכ"מ) לם העול שלא ויפה מבמוך כשבלר העוכות לף כשהעלם שבוך מבפנים ועדיין לף נקסר וכ"ם כשמזך ונקסר לעש"י שלא נקסר יפה כשכה (פכ"מ ום"ך) : (כח) ולין עוך ובסר מל"ר (פכ"מ) : (כט) דהיינו שלא הוסמר פני הוכה (פכ"מ ונ"ז) : (יוד) ולם הול בענין שהסבר לחלות שהסבדים נגל הבהמה כשכה לעש"י שעלם שלא מזק (פכ"מ) :

סימן נו (א) זה מה בשלנע (פרישה) : (ב) וה"ה לקום מוכיחה לם לקו בשיעור המעריף בשקיקה זו (פכ"ת) חבל לף ביעל לגמרי ולף כחתך שלא נעקרו מהלכודות ונקשרו מעל העלם על למעלה כיון שעדיין הם יוכלים מהגוף כשכה (צ"ע וכ"כ מהפוקים וכ"ל הרחב"ד וכ"כ הפרישה ופר"ת וכ"ל הרמב"ם) וב"ד

ו טול וכ"כ מלדכי' ז סם"ם וס"ם ז סם וכ"כ רסב"ח בשי"ם וס"ם
* ולין להחיר מבעי' כשהבים בשזקה הסל עומדת על סיובע לך בשה בעלפה שלא היכל לשיכל למחלי בדבר לחב כדלעיל סי' ל"ו ס"ק וכמו שלייבחי סם ם מעכה מולין ע"ו ג סם ל"ם סם בשבים ד לכ' יהודה סם והייבו בריש דרבה בר בר הוכח רם"ו והכי"ם וכ"מ ועדבי ל"ש ס"ל מה"ם והמוסקות והרא"ם והטור וס"פ ה טול ג' הלחב"ד וכ"כ רסב"ח וכ"ן בשמו כרבה בר לר הוכח סם דקחי שמואל כותיה וכן

כעין בשר: ד ס נפסקו או ניטלו כנגד הערקום כשרה (ג) למעלה מן הערקום והוא המקום שהטבחים תולין בו טריפה: ה ישיעור ארכן ממקום שמתחילים להיות צומתים עד שמתפשטים בבשר, בבהמה גסה י"ו כ אצבעות לויש אומרים ד' אצבעות ובבהמה דקה לא נתנו חכמים שיעור מ אלא במראיתן ובמישוש כל זמן שהם לבנים קשים ועבים יש להם דין צ"ה, אבל כשהם מתחילים להתרבך או שהם קטנים ודקים אין להם דין צ"ה, נובמקום שאין לבנים כ"כ אלא לבנים קצת ומוהירין בעין וכוכית לא הוי צומת הגידים: ו ס יש גידים אחרים שנבלעים באלו כזכרות בנקבות (ד) ואותם אינם בכלל צ"ה: ז ע צ"ה בבהמה שלשה אחד עב ושנים דקים, נחתך העב לבדו מותרת שהרי נשארו שנים, נחתכו השנים הדקים מותרת שהרי העב גדול משניהם והרי לא ניטל כל הצומת אלא מיעוטו נחתך רובו של כל א' מהם טרפה *): הגה חגיד הנשה הוא חוט שמפרידין החולין מהבשמה והוא מוכח על הסכים והסס לדוקים בבשר ובעלם (ה): ח פ בעוף הם בעצם האמצעי כמו בבהמה והם י"ו ואם נפסק רובו של א' מהן טרפה (ו): ט ל סימן מקום שכלים צ"ה בעוף כסימנם בבהמה דקה: הגה ומי שבקי לשער יוכל לשער בכל עוף לפי גדלו ולפי קטנו כל זמן שהם קשים הוי ל"ס ובמקום שמתכבין לא הוי ל"ס (פסקי מהרא"י סי' קמ"ו) ומי שאינו בקי לשער יסער כחוב בלבע בעוף במקום שמתחילין (שם ג' מהרי"ל) ולעולם

*) ופר"מ מכשיר:

ע שם בגמ' ומ"מ לרב יהודה
י מ"מ, לתני שם
כ כפירוש הרי"ף ור"ת פ"מ מפ"ם ותו' שהבטלו הוא ד' לבעות וכ"כ ר"מ
ל שם"י בפי' שהבטלו הוא מלא לבעב
מ מ"מ לתני שם
נ טור בשם הרי"ף ורמ"ם דלא כמר בר רב אשי שם וכמ"ש תוס' שם ג' ר"ת ור"מ דקי"ל כוותיה בכל דוכתי בר ממיקל שבועה ומיורי וכפי' כולו שם"ך לב"ן
ס טור מדב' לתב"ל
ע שם כמר בר רב אשי דגמי לקולא
פ שם בגמרא
צ הרשב"א

ראשי בשמים

ופר"מ לוקחים וכתב זה שבני בשם"ע מזה בו ומ"ש בב"י כיון שלא החליט כאן להחיר: (ג) ולעשו"י שלי"ם מהפשעת על הערק כבר התחילו להקשות ונעשו כעלם ואין עכשות ל"ם שלא במקום שהם רכים (ע"ז ופרישה ב' כשב"ל) ולפי"ז נשבר העקום לכיון לאין כאן כיעות במקום ל"ם כי אם בעקום לין כאן מקום פשיקת ל"ם (ע"ז): (ד) והייבו בלוחם שהם כלפי פנים לשי"ב וכן הדין אם ימלאו בל"ם כלפי חוץ (ב"י): (ה) וי"ל לאף אם נפקקו שכי הדקין לגמרי וגם מיעוט העב וכן אם נפסק העב לגמרי ומיעוט ב' הדקים יש להכשיר (פר"מ): (ו) וכל לחוי מחלה

לין ל"ש למעלה מחלי עלם המלעי ואלו לין בקיעים בבדיקת ל"ש על עוף משום דקשה לבדוק ובקל הוא בעוף ולכן בכל מקום לחיכה מכה במקום ל"ש לפי' לינו רק נפוח וכלכך סדם מחכה סדים לכיך בדיקה ולין לכו בקיעים בעוף הוא עכיפה (ז) (מרדכי פרק בהמה המקשה ואו"ח) : יוד **נשבר העצם במקום צ"ה ונקשר ונתרפא יפה קיש מתירין אם לא נשתנה מראית בשר מעל השבר** ריש אוסרין עד שיבדוק צ"ה : הגה וכן עיקר · ולדידן לכין לכו בקיעים בבדיקת העוף עכיפה (ח) (צ"י ום"ל) :

נז בהמה דרוסה מחיה הדורסת · ובו כ"א סעיפים :

א **דרוסה טרפה** (הדליקה פיל שכשם שמכה המיה לו העוף בעכרים) (א) **ולא כל חיה ועוף שוים בדריסתם · אלא מעלות מעלות יש · בציצר · הארי יש לו דריסה אפילו בשור הגדול ובגמה שבחיות (ב) · הזאב אין לו דריסה בבהמה גסה (ג) ואפילו בקטנה שבהם כגון בענלים · אבל יש לו דריסה בדקות ואפי' בגדולה שבדקות כגון בכשים גדולים · ד חתול נמייה ה ושועל אין להן דריסה בכבשים גדולים אבל יש להם דריסה בגדיים וטלאים וכ"ש בכל העופות · ו חולדה אין לה דריסה בבהמה בלל**

ק טור בר"ם מחיבת ב' שכשב"ל ר שם בשם י"ח ושלשה שכתים מביו הלל"ם

ל מסכת חולין מ"ג ג כל' יהודה שם שמשנה שלא בא לפרש אלא דברי שכתים כל' בניתין בר יפת וכו' כתירו' בשלא ד' ג"ב הכי"ף ותה"ד ב' ל"י וכ"כ רשב"ם פ"ה מה"ם ושלשה"ל ור"ן וכ"כ שטור

ג טור וכ"כ רשב"ל ור"ן

ד ריטב"א דרשב"ם וכו' שם וכגירסת הכי"ף ורשב"ם וכמ"ש ובה"ג ושם"ה ה בלישנא בתרא דרב כהגא ש"ך שכתב ולשומרא הכי"ף ובכ"ם הלל"ם שם ד' כ"ג ו שם בעי' ונפשטה

ראשי בשמים

לעין המוכה אף דש"ל לשמש שכי (פכ"ח) : (ז) אבן שכל לפי הנפוח ולריך המוכה קודם שיטוליף לתוך הנפוח ויעיין בו שאם נכאה מתוך הכיפוח שים בו בקצון וים לחום שנשפקו אז ים להטוליף (פכ"ח ג' רס"ל) ובשיטי מרחה לתוך בכה"ג דאין לקוחת ולא כיפוח ש"ל לתוך ולקוחת אלא מכשיכין לגמרי (שם ג"ח) : (ח) ל"ה של עוף יכול לבדקם ע"י ממע ובו מוע ובועל המוע וכוכך קציב כל ל' (צ"י בשם רוקח) ואם לא ימלא המיץ וילחה ל' גם מחזיקו יפלכו חולי הם שכיס (שם כ"ו) וילחה שלא יפציל לחל לשכיס (שם רוקח) :

סימן נז (א) ומטיל לרם וחוח לחוש (פכ"ח) : (ב) לעפ"י שאם נדולים מהחלי *) (ג) דלא אלים זיהכיה למקלייה (רם"י) :

שאין

*) ולפי' בהרחה הכתוב בחולה דיהון וחוח הרחה שלחוג גדלו קלניו ס' לחה לפ"ה יש לחלי דריסה בו (עיין זח"ד סי' כ"ג) :

כלל ואפי' בנדיים וטלאים ' אבל יש לה דריסה בכל העופות
ז אפי' בנסה שבהן ' ח כלב אין לו דריסה כלל ואפי' בעופות (ד)
ואם נקב עד החלל דינו כקוץ שנקב *לחלל ' שאר ט חיות
טמאות כל שאינה נסה מהואב אין לה דריסה בגדולה שבדקה
בכבשים ועוים אפי' היא נסה כואב ' אבל יש לה דריסה
בגדיים וטלאים וכ"ש בכל העופות ' ואם היתה נסה מהואב
דינה כואב ויש לה דריסה בדקה אבל לא בנסה ואפי' היא
גדולה כארי ' היתה נסה יתר מהארי הרי היא כארי ויש לה
דריסה בכל (ה): ב י כל העופות אין להם דריסה בבהמה
אפי' בנדיים וטלאים כ חוץ מהנץ שיש לו דריסה בנדיים
וטלאים (ו) והוא שיקוב בצפרנו לבית חללו שאז הוא ממיל
הארם: ג ל הנץ יש לו דריסה מ אפילו בעוף נדול ממנו (ז)
ובלבד שיהא מן הדק כתורים ובני יונה ' נ אבל לא בתרנגולת
ושלמעלה ממנה (ולוקח בתרנגולים גדולים · מגל בקעטים ים
לסס לריסס) (כמ"מ ועוי) (ח) ושאר עופות הדורסים יש להם
דריסה בעוף שכמותם אבל לא בעוף שהוא נדול מהם (מוץ
מן הגס שקורין פלקו"ן שים לו לריסס בכל העופות) (עוי):
ד ס כל אלו שאמרנו יש להם דריסה ' בין אם באין להציל
הנדרס ממנו בין אם אין באים להצילו (ט): ה פ יש אומרים
שעבשיו נוהגים התר בחתולים הנבנסים ללול של תרנגולים
ואעפ"י שיש לחוש בדבר ע מומכין על שחתולים שלנו הם
בני תריבות וכל שלא הבהו אין חוששים (יוד): ו ק אין דריסה
אלא ביד ובצפורן ' אבל דדסה ברגלה ונשכה בשיניה לא הוי
אלא

ז לשון רסב"ם
ח עי"מ דרב יוסף
סס
* ועתבלר סי' כ"ל
ט טור ג' מסב"ם
וכ"כ מדברי הר"מ
סס וכ"כ ל"ן וכן
המכיס ר' ילוחס
י טור מדלא סוזכרם
בגמרא למיקוד
כ בגר"ח סס כ"ב
כיון דלא פליג
עליה דרב מסדא
בגן בהדיא בקיצין
בגר"ח
ל מסכת סס ד' מ"ב
מ כלישנא בתרא
סס כ"ב ולסומלא
הלי"ף וחמ"ס סס
ום"ם
נ טור וכ"כ רסב"ם
ס סס בגמרא
ע לישנא בתרא
דהתיא בפי' כלבי
חיל ורב מסדא
פ"ל כלשנא ולסומלא
טור ג' הר"ף ושכן
ים להחמיר
פ הר"ן
ל עי"מ דלעיל דף
כ"ג
ק גס זו סס

ראשי בשמים

(ד) שמין לו לחם כלל (פ"ת): (ה) דוגים ומוליס סס למעלה מהזאב (פכ"מ):
(ו) וכ"ם הגס (פי' סס עוף דים לו לריסס יותר ומהנץ (פכ"מ ס"ך): (ח) ולפי"ז
הגיע לחלל וכל לריסס שבשיעון זס סייעו בכס"ג (ס"ך פכ"מ): (ח) ולפ"ז סהן
גסים בגופן יותר מהנץ (פכ"מ ג' כמ"ל): (ט) וס"ס בלותס שמין לסס לריסס
לשין מילוק בים מלילין לשין מלילים (פכ"מ וס"ך ג' נוב הפוי): (יוד) מגל הכהו
שפי'

אלא בקוץ בעלמא (יא): ז [ג] אין דריסה אלא מרעת הדורס אבל שלא מרעתו כגון שנפל עליו דרך מקרה (יב) ונתחב בו צפרנו [ד] לא הוי דריסה: ח [ה] אין דריסה אלא מחיים של דורס ונדרס [ו] כיצד [ז] הרי שנעץ צפרנו בנדרס ועד שלא הוציא צפרנו הומת הדורס [ח] או חתכו ידו [ט] או נשחט הנדרס ה"ז כשר (יג) בד"א כשראינו מתחלה ועד סוף (יד) אבל בא לפנינו וצפורן תחובה בו (טו) חוששים שמא דרס וחזר ודרס [י] לפיכך אלו הצרים בעופות הדורסים אפי' שחטו הנדרס קודם שהסיר צפרנו אסור שכן דרך שמכה בו כמה פעמים עד שיצודנו [יא] ואפי' ראינו שלא דרס אותו קודם לכן חיישינן ליה לפי שלפעמים כשהנץ רודף אחר העוף הוא מכהו בצפרנו דרך פריחתו (טז): ט [יב] חוששין לספק דרוסה כגון אם ראו ארי שנכנס בין השוורים למקום צר שאינן יכולים לברוח מפניו כגון שנכנס לדיר שלהם [יג] וכן עוף דורס שנכנס לכלוב מלא עוף או ללול של תרנגולים חוששין שמא דרס [יד] בד"א כשהוא שותק והן *מקרקרין [טו] אבל אם הוא שותק והם שותקין [טז] או הוא

ג וכ"ה שם היה ישן וכתב הנהמ"ס שלא מדעת קמ"ל ד ג"ז מימי' דלעני' ושם

ה שם בגמרא ו טור וכ"כ כ"ך

ז שם וכ"כ רבינ"ו נמ"ק

ח שם ורבינ"ו

ט שם וכ"כ מוס' שם והגה"מ וכ"ן שם

י ג"י ממשמעות דבני רש"י שם ו כשמואל וכלשונו לה שם בגמ' ולימא שם בגמ' דלמ' רב הל בי"ם לגבי דשמואל * פי' ומתרעדים וזועזים

יא שם דאימר שלמא עבדא ביניהו ופי' רש"י כדרך כמה פיות שנעשו בני תרנגולת וגדלות עם בני אדם ובהגה ומיכן מזיקין

יב דאימור בעותי סוף דמבעתי מהדדי

ראשי בשמים

לפי' לא רקב מחכיו ודלי מיסיקן (ס"ך ופר"ח) : (יא) ומס נקב למלל טריפה · מגל עוף שמין לו מלא שהי נגלים בוכם בגלו (פכ"ח ג' ג"י וס"ך ועי"ז) : (יב) לו שמים הלוכם ישן והכם בבהמה שלא מדעת (ג"י ס"ך ג' קמ"ג וסק"ת וכ"מ פכ"ח) : (יג) שהחלם עם בטילת לפכנו הוא זוכו (ג"י ומ"ל) ולפי' החדיש הבשר כנגד המעייס לא מיסיקן כי היכי דלא מיסיקן בעלמא בלא מפקא לן בלכוסה כלל (פכ"ח וכ"ן) : (יד) דלא שקלים לסמופים כלל מכיה (רבב"ח בחי') : (טו) שמחכוה קודם מיולילה הלוכם : (טז) ומס כיכו לפכני הלוכם בבקם וכיולא בו ולא בו עוף מוחב לאכלו שמכי לא הטיל בו מרם והוא שלא ניקב ל' מהאיבריס שבנקב פוכל בהם (פכ"ח ג' לל"ל) מס מת הלוכם ובהדי דקא כפיק בשתיה שמיע ליהי מהכדם בהדה בשעה הסיא אין לו כח להסליך החרם (שם ג' רבב"ז) מס מבך הלוכם לת לפכנו ממקום הלריסה ולא הספיק למשקליה לטופריה מכיה לגמרי עד למיה הלוכם

ס טור ג' רסג"ל
י הכ"ן סס
ך סמ"ד
ל רסג"ל בחיבוסיו

הוא והם מקרקרין אין חוששין (יז) ואם תתך ראשו של אחד מהם (יח) אין חוששין לאחרים אפי' הוא שותק והם מקרקרין דאמרי' כבר נח רוגזה (יט) ט ודוקא כשהרגה אכל אם פצע אחד מהם (כ) חוששים לכולם דכ"ש שחמתו בערה בו כשהצילה עצמה ולא הרגה: הגה ומפי' הגר מ' מסס דוקא כלינו סלא כלינו סדלכם עוד למכיס · מצל סס דכם למכיס מכי כלינו סלא כם רוגזים וכל מס שבדיל לסקור (בא) (מ"ס כלל כ"ו): יוד י בד"א שאם תתך ראשו של אחד מהן אין חוששין לאחרים דוקא כשנכנס לתוכן ועמד עמהם · אבל כנון אלו החתולים שעולים על כלוב מלא עוף ומכניסין ידיהם מבפנים ודורסים אע"ג דקטעי לרישיה דחד מנייהו לא נח רוגזה משו"ה דמתוך שהם בורחים אף הוא כועס עליהם: יא כ בד"א שאם הוא שותק והם שותקים מותר · ה"מ דלא חוינן דנגע בהו · אבל היכא דחוינן דקפץ עלייהו כדרך הדורסים אעפ"י שהוא בן תרבות אסור: יב ל יש מי שאומר דהיכא דלא ידעינן אי שתק ואי צווח ואי מקרקרים אינהו ואי שתקי לא חיישינן לה: הגה וי"ס מוסכים

ראשי בשמים

עוסקים מסוס שמסעם שמחמיל למסוך לסכנו מסלוך המכם (סס) *): (יז) ומי ליכא מקוס לסוכן חיימיכן (סכ"ם וכ"ן): (יח) מו הכגה (סס): (יט) וס"ס תכי ותלת מכייהו למימי קמל קמל למעני לידים קטל עד לכם רוגזים ולא נגע בחמיכי כלל (סס ג' מ"ב ול"ל וט"ז): (כ) וס"ס לכם מפי' לא פלע (סס בסב רסג"ל וכ"ן): (כא) וכל שממלחים כלכלן מקלמן מפי' לא ידעינן שלכם חמל שהגה מהם כולם מקוסים (סכ"ם ג' מ"ב וס"כ) · סס כמלא שחתך לחסו חלא הגה לא מכי לחחכיס חלא למחכתו מכי לחחכיס מבל כבלא חתך לחסו חלא הגה לא מכי לחחכיס חלא כשמלאוסו כך מיד כשקצץ · חבל כבלא כמלא שמע מס"כ ומיימיכן לכולם (סכ"ם ג' ל"ל) בשקוס רחב מפי' כמלא מחד מהם לכוס מין מוסמין לחחכיס ומעיכן לא הגיגה

סס

*) ומס ניטלו הנפרכים מינו ניטיל לכם ונ"מ יכלה לי דדוקא מס ניטל כל הנפוך · חבל מס ניטל עד הנמר (דסייגו עד כנגד הנמר ויש עוד מהנפוך) ניטיל מכם כמ"ש קפום' ותוקב נפרינו לא דוקא (זמ"ד סק"י ג' הפריסה):

מוקפים בכהאי גוונא ויש למוש לדבר ולאסור (כב) (כ"ן סמ"ע) :
יג ו והא דחוששין דוקא בשידענו שנבנם הארי ' אבל אם הוא
ספק אם נבנם אם לאו (כג) או שהוא ספק ארי או בלב או
שמא בקנה נקף אין חוששין : ודוקא שיש לפנינו כלב וארי
או ארי וקנה אבל בשבא לפנינו מבעבע דם ולא ידענו במה
תולין במצוי בין להקל בין להחמיר (כד) (וכבר נת' לעיל ס' ל"ב)
יד ז ארי שנכנם בין השוורים ונמצאת צפורן של ארי תלושה
ויושבת בגבו של אחד מהם בין אם הצפורן לחה (כה) או
יבישה (כו) חוששים לה (כז) ח אפי' אם הוא שותק והם
שותקים (כח) וכ"ש אם מקום צפורן או ה' צפרניו שמוטות
מגבו ולא לזה בלבד חוששין אלא לכל השוורים שבדיר (כט) :
טו ט הא דחוששין לדרוסה היינו שלא להתירה בלא בדיקה
אבל אם ברקה ואינו מוצא בה רושם כשרה ואפי' ודאי
דרוסה יש לה התר בבדיקה : טז כיצד היא הבדיקה ' שוחטין
את הנרדם (ל) ובודקין *) כל החלל שלו מכף קהירך * עד
הקדקד

*) דוקא כשהפך שם דבר בהדבא מקומות או שלא נודע מקום הדביקה הלא"ה ל"ל כ"א מקום שדבק (ז"ת ג' פכ"ת) :

ראשי בשמים

(שם ג' כ"ע) ואפי' שם כמלאו כבים כלכים לאכילה לא הניג (שם
וכ"ד הט"ז) : (כב) ולאכזו לגוי מותר (ש"ך פכ"ת) ובשפ"כ נכלה להקל (ש"ך ג'
ס"ק) : (כג) אפי' שמענו קוהן מקרקרין (פכ"ת ג' כשב"ת) : (בד) ואם הקנה
שלפנינו הוא קנה רחב יש להכשיר אפי' לדיון דוקא בנקב משהו בא בקילקן
כמ"ש ס' כ"ת ש"ג (ש"ך ופכ"ת) : (כה) ללא עגילת למשחטת ואפי' לומר
דבכותל כחמכך (עיין בגמרא) : (כו) לעגילת למשחטת שקבוע לומר שדבקו
(עיין כש"ו וללא כלבום) : (כז) ואפי למייסין שמא דבק ומזל ודבק ולאחר כך
כשמעו הלפורן ממנו (שם וכ"כ כ"ת) : (כה) וה"ה אם הוא והם מקרקרין (פכ"ת) :
(כט) אפי' כולם שותקים (ג"י ופכ"ת ללא ככ"ו) ודוקא כשכלילותו שנכנס לבין
השוורים ' אבל הוא הבא לפנינו ולפורן יושבת לו ע"ג שרי אבל ג' או ג' לפנינו
אלי שמלאו בגב השור כשלר שאם שלוחת ביד אלי לאסור (פכ"ת וכ"כ כשב"ת)
ובכ"ג מייסינן לזה שאלפורן בגבו אפי' אם במקום סיכולות לבהמ (ג"י וכ"ת פכ"ת
ללא כע"ז) : (ל) בקנה לבדו אחר שקבע קלח בעור ובדק בקנה משם (וכמ"ש אי

מ ונקבה הגמרא שם
נ עור ג' הלבב"ת
ס כשמואל דאמר מותרין לנפוק דרוסה ולא כמ"ד לדב שם
ע עור וכ"כ רשב"ת בת"ם
פ לגון שעור מהא דאמרי בני ר' חייא ל עור בשם אביו וכ"כ הרמב"ם שם ורשב"ץ בחילוסין ק כ"כ מפתיה דבב שם כ"ד בשביל ל"ת

ד הקדקד (לא) אם נמצאת כולה שלימה מכל מיני טרפות ולא נמצא בה רושם הדריסה ה"ז מותרת ואם נמצא רושם הדריסה אסור * איזהו רושם הדריסה שיארים *) הבשר כנגד בני מעיים (לב) ה ואם נימוק הבשר כנגד בני מעיים (לג) ו עד שנעשה בבשר שהרופא גורדו מהחבורה רואין אותו בשר כאלו חסר (לד) וטריפה * ואם דרס בסימנים ז משיאדימו כל שהו הסימנים עצמם (לה) טריפה (לו) ח ואפי' אם האדים הקנה בכל שהו (לז): ט ג בהמה שנדרסה אין לה תקנה בבדיקה מפני שהושטו אין לו בדיקה מבחוץ (לח): יח ד יש מי שאומר שבכל מקום שהוכר שם בדיקה כגון בדרומה נפולה ושבורה * בדורות הללו ליכא למיקם אבדיקה שפיר ולית ליה תקנתא ה אלא לשחויי ר"ב חדש (לט) או בנקבה שתתעבר ותלד (מ) ו ובן בעוף אם נמרה להטיל כל ביצים של טעינה ראשונה ושהתה

ד נסתיל סמוך טוב וכ"ע מדברי הרמ"ם וכ"כ רמב"ם והוקק ם ניימ' דכ' יהודה מונך כ' שם ד' כ"ג ת שם בגמ' כתב הרמב"ם בדיק בהוסט

ו כדמנחי רב זביד שם ונלע"ד דהא דפסקו לעיל כר"י מסתיים דבר לבדוק גם הקדקד היינו שלא יחדיש בנגד הקדקד יבדקו גם קרומים של עוף שלא מחא העלם מסתיעים דפסקו כרב זביד דקאים לה

ז שם בעי דנפסע' ומעמא מפני שהחרם עתיד לסחוף כולו

ח ניילמי לעיל מי ל"ג ק"ו. ט עיין ב' בה"ג. י מסקנת הגמרא שם ד' כ"ח. ו ניימ' דמניימר שם.

*) ול"ד לקוץ הנמצא דלא ידיע המקום שמושם שם ומ"מ לבדוק יפה מסמ"ק דרוסה דמיכר הרושם (שם):

ראשי בשמים

ל"ג ק"ו וע"ע שם) ואפי' ודאי דרוסה ולא שלדים בחוץ שמא שלדים בפנים שלא ניכר בחוץ או שהשלדים בחוץ שמא לא שלדים בפנים וצין בדק מיד או לא (כ"ל ד' רבי' מדשתא כלן): (לא) ולא עד בכלל (עב"מ) ואפי' ניכר מקום דריסה מבחוץ לא בני לבדוק כנגדו שמא דרס שם בחוקו אחר (ב"י רשב"ם): (לב) ומבפנים (רשב"ם בתה"ד וב"י בשמו) שהחרם מפעפע ובדק בבני מעייס ונוקב (רשב"ם) ור"ח שם השלדים כנגד אחר שהחיבים שנטרפת בשם אפי' כנגד ל"ה (ב"י עב"מ): (לג) או כנגד מיבים שנטרפת בשם (סו"ס): (לד) מלא החרם שמכפו (ב"י): (לה) מלא הסניפי שבשן (סו"ס): (לו) ולא בני בהשלדים הבאר כנגדם לפי שקסים הן שלא דריסה (ב"י): (לז) מפני שהחרם סוקף ועתיד לבקוף כדבו (ב"י): (לח) ומיבי' שמא בחוקו אחר ומו לא מיכר שלא ניכר ומ"מ בספק דרוסה ל"ב בודאי דרוסה ולא מזכן היכא דאם מבל ידעינן שלא דרס בוסט אית ליה תקנתא (עב"מ ב' ב"י) אבל עוף הכשרו בפי' מי ויטמוט הקנה לבדו ואחר השמיעה יפסוק הוסט ויבדקנו ומבפנים וכללני' מי ל"ג ק"ו (פר"מ): (לט) בין בשנה פשוטה או מעוברת (עב"מ): (מ) ולא בני בעיבור למול שלא בעיבור ולידה (כ"פ ס"ך ופר"מ מי זה וקי"

ז ושהתה כ"א יום וחזרה להטיל ביצים כשרה (מא) מוכן אם לא הטילה ביצים משולם אם שהתה אחר שנולד בה ספק טרפות כ"א יום והתחילה להטיל ביצים כשרה ט"ו"א שבזמן הזה בודקין (מב) אלא שצריך ליזהר להביא כל הבקיאים בדבר (יש לנהוג כפנכא הנאסנים) (מג) (הגמ"י ומנדכי ס"פ בהמה המקשה וכל המחבורים) : יט י"א שצפרים קטנים אין אדמימית

ז קמ"ק ג' ה"ר סס טוב כלבו
ח סס
ט סס בטור וכ"כ רמ"י סס ד' כ"ג
י טור וכ"כ רשב"ם בתי"ס מההוא סרקפא דספק דלוכות דלמא לקמים דכי וכו' מקיכהו ומדיכהו בהלכל סס ד' כ"ד וכפי' הרחמונים סהביא רשב"ם

ראשי בשמים

וקי"ו) ועוד דקדק פרי"ת מל' הרמב"ם פי"ל מה"ם וכן בתרגומה עד שתניל צילים ופרי"ם ומיכ בעניגה למוד ומס היתה מצוברת כשנטרפה לריך להמתין עד שתהבער פעם שנית (סס) : (מא) וגם צילים הרחמונים מותרים (ס"ק) תבל בבליכ מהני ליכא למיחם שמא בהעברה קודם שנטרפה ותלו הם מעניגה רחמונה (סס) : (מב) בין לדוקא ולהי לו ספק (פרי"ח) שתין לדיין תלה מה שעיניו רואות ומותר לקמוך עליו שכ' ותל השופט תבל יהיה דיניה הסם (ב"י רס"י) : (מג) וכ"מ שהוא ולהי עליה בעה"י שבשהסה י"ב חדש והוא מי לקוב (רמ"ה בי' רשב"ם וכ"ם פרי"ח) ומיהו בתהלוקת השוב' שתין לחיה מכניעת לפי עין הלבדין ולהי דקמכיכן תמהיית יב"ח תליבא דכ"ע דהוי בפק עריפה · ולספק יתכת לה מהני י"ב חדש (סס בשם רשב"ם) ודוקא לדוקא ובפולה ומהי שהיית י"ב חדש · תבל שבוכת גם בעוף קמוך לחיבוי לגיף שבעריפתו משום חשש נקיבת הריאה וביולה בזה לף לס הכבה כחול יהיה לתן זה מוליאו מידי בפק דלמהי ליכא למיחם שמא בחוך י"ב הרחמונים ביקבה הריאה ולף בלידה ליכא למיחם שמא תחר שבתעבה ביקבה הריאה ובעריפה ותחוכים הצילים · ומיהו בשמועת גם בעוף ומהי לידה חו שהיית י"ב חדש שתין חשש לנקיבת הריאה תלה בשעת השמועה (סס) · לס כדקה השם וחולד בחוכה השתח דלה בקיחין בצדיקה לס הולד לה ניחר בשחיעה עלמו משיעה שהולד תחוב ולס הולד ילה ומי י"ח כיון שניחר בשחיעת עלמו משיעה לשהי לס שחעו בחוך י"ח חסור וה"ע בפק דוקא חו בולה דלמא בלוקה בשהדקה לפניו כנגד השלל בחופן שיש לחוש שהדקה הולד ג"כ תבל לס כדקה בלוחר חו בשעות וביולה שין

טיפת

שושנת המלך

ל **עוף** שנולד לו בפק טרפות ואחר ב"א יום אחר שהטיל כל הביצים של טעינה ראשונה נשחטה ומצאו בה ביצים מטעינה שניה אעפ"כ עריין לא יצאה מפפק טרפות בטעינה לבר ער שתתחיל להטיל ביצים של טעינה שניה · ואם נכתפק אח"כ באותה ביצה אם נתערבה עם ביצים אהרות או לא · לא אכריען להו משום ס"ס · בפק נתערבה או לא ואת"ל נתערבה דלמא הלבה בכ"ר דבטרה היא (ח"ג קי' מ"ג) ;

כ ס"י סס נפיכוס הסכי
ל סס בנמכלא לסא דמוקימנו וכו'
מ סס
* דין ספק לכוסס מו ולפי שלמעשה נסס"ל ק"ל

אדמימות ניכרת בהם (מד) לפ"כ אין להם בדיקה כ וכן י"א שארם הנץ אינו אדום כל כך ואינו ניכר לפיכך אין לו בדיקה (מה) : כ לאם רבים הם הנדרסים אסור להשהותם י"ב חדש כדי שלא יבוא לידי תקלה (מו) : כא * אסור למכור דרוסה או ספק דרוסה לגוי שמא יחזור וימכרנה לישראל : הגה ודוקא בעכשיו שאינו יודע · אבל בזמן הילוע וניכר לכל עותב (שעריס כ"ל) · וכן אם"י ספק טרפות ויש מכשירין הטרפות הסוע (ת"ס ס' קע"ס) לע"ג דקי"ל לאסקו ג"ע ועותב לעכבו לגוי ולא מייסינן שמא ימצוד ויעכבנו סוסיל ויש מכשירין* (מז) :

ל מסנה ד' ע"ב
ג מהסוע סוכל וכו' ועפייס כ"ע בע"ק ד' כ'
ג רשב"ל ור' יוסוס מלוקימתא דלתיגדל לתיגדולי סס
ד עובדא דססוע דסכוע סוכל וכו' וכ"ג ב"ר שמואל וכו' סולין ד' כ"ל
ס לפ"ס ור"ן לסא דכ"ג סוכל זכריס סמנגמיס וכו' כ"ל

נח דין בהמה נפולה · ובו י"ב סעיפים :

א נפולה אסורה כיצד · בהמה שנפלה אם היתה עומדת על רגליה כשנפלה · ב אם יש מכריסה עד המקום שנפלה שם ' טפחים חוששין שמא נתרסקו איבריה · ג ואם היתה שוכבת ונתגלגלה ונפלה צריך שיהיה גובה המקום עשרה טפחים · והא דבעינן גובה י' טפחים דוקא בנפלה מעצמה (א) ד או הפילוה אחרים ויודעת שרוצים להפילה (ב) ה אבל אם הפילוה אחרים שלא מדעתה או אפ' ידעה בכך (ג) לא שהפילוה

בבת

ראשי בשמים

ניתת הדיקס ומזיק לולד (סס) : (מד) סמסלמיעות כמלאת בסס (טור) : (מה) והכי לין להס בדיקה בסבעיף זה סייט ומעיקר הדין ולף בזמן הסמ"ס (ס"ך פכ"ס) : (מו) מיכסל בלא ומסס · לפל ג' לו ג לא מייסינן (פ"ת) וכן בזוקוס סמ"ל לסהות לק כ"א יום לא מייסינן לתקלה (פכ"ס וס"ך בסי' ס"י) : (מז) ות"ע בספק דרוקה דבלא"ס יש לה התר בבדיקה ועוד דלדברי הרמב"ס בסס לין ניכר רוקס הדיקה כשהיה לגויי לפל בשאר טרפות לפל בפלוגתא דרבוותא היכא דלין לדדין בלא"ס להסיר לין להתיר לפי' לאכלו לגוי (סס) :

סימן נח (א) בלא לעתה (פר"ס) : (ב) ולית לה עידי לוקיך דלא לא שייך לוושב כושן לפרכו · וש"ע לא הוי הנפילה בבת ה' לפא היא ומחמת בכל כחה כשהולים להפילה בכח (ס"ך ופכ"ס) : (ג) וכגון שקשרו רגליה והפילוה בכח

בכת אחת אפי' כפחות מעשרה טפחים *) חוששין לה (ד) (ובעוף כמי שיעלת הכי (ה) (טור וב"י) : ב ו העוף שדרסו אדם ברגליו או טרפו לכותל או שרצצתו בהמה או שנחבט בדבר קשה חוששין לו : הגה וכן אם כפל לתוך לבד קשה על נופו **) (ה) וכן בבהמה אם הוא בדבר שיש לחוש בבהמה (ו) (כלבו ת"ה) :

נ זנפולה שאמרנו שחוששין לה אם לא עמדה אסור לשחוט אותה עד שתשהה מעת לעת (ז) ואם שחטה כתוך זמן זה אפי' ברקוה ומצאו אותה שלימה מכל איבריה ח טרפה ואם שהתה מעת לעת ואחר כך שחטה ט צריך לברקה כנגד כל החלל כולו מקדקד הראש (ח) עד הירך י אם ימצא טרפות מהטרפיות שמנו חכמים או שתרסק אבר מהאיברים שבפנים ונפסדה צורתו ה"ז טרייפה (ט) כ אפילו נתרסק אבר מאיברים שאם ניטלו

*) ומיהו נעיקר ד' טפחים מכדיקה נמקרן מגל סמוך מכן לא מיתסרא (ז"ח נסס סכ"ת) :

**) מין דין זה מבואר בהמינה מלא הכל לפי רחות עיני הדיין (סס) :

ו מסנה סס כ"ו ז סס ומ"מ, דכ יהודה סס כ"ל ח מו' סס ורסב"ל ו"ן דתכתי נעיקן ט מהל דכ"ל נר מינינעסם וכו' סס ד' ב"ז ומל דלא נעכני נדיקס עייל ים לומר לפי סמין הכיקוק ניכר לאתר עד שתסהה מעכ"ע ב"י י כ"מ פ"ט מה"ש נהל דכ"ל נסמיים דכ ד' כ"ל כ טור ג' ומ"ס מהל דאכ"ל בים סכסס וכו' כפי פירושו

ראשי בשמים

וכל כיולא בזה (סס ועס"י י) : (ד) ועמ"ס בס"ב : (ה) ומין מילוק באתן בין עסקה לפחות מעסקה אלא הכל לפי האתן (ב"י בשי כלבו ור"ע ג' אוי"ס וכ"כ האחכונים לגל כרא"ש) : (ו) או שדרסה ועסקה לכותל או שכללהה בהמה (הגהב"ח בשי"ס וכ"ם האחכונים ר' ינ"ח) (ז"ל נבינו תוכיע דבהמה ומהבקקה בנפילה ולא בדיקה ותוכיחים לעוף דלא מתבקק בנפילה אלא מיד עומד ומהלך אין לחוש לו ומין דכבו להתבקק אלא בדיקה ועסקה ובללתה עכ"ל . ולעד"ן שעל הכוד דבני נבינו שהני מין הבהמות כווח ים קטנות שמתבקעות בדיקה כמו עוף . וכן נעוף אם מפסק סיפול ולא יעמוד מוסקין לו וכמ"ש הרא"ש שהחנת תוכיח מלחת דמלחת נקע ודוק וכ"כ ד"מ) : (ז) לפי שבשכללה ממקום גבוה ומיל כיולאת ואינה יכולה לעמוד מוסקין לה שמא נתפרקו כל מיברים ותוליותים ומין טרפות ניכר בהם עד שתשהה מעכ"ע ומ"ה כל מבר שבוקק תפסק לוכתו וזה יתגלי בהמתים (פר"ח ב' רא"ש) שלא נתמזק טבעה ומזג לחיותו להלחות ולגלות הסיבו (רא"ש פ"ת) : (ח) והמות בכלל (פר"ח ופר"ת וכ"ל רבי שהיל ד' הרמב"ס) : (ט) ולנקב קטן לא חיישין דשם לחיות לניקבו קבע גדול וניכר היה (ב"י בי"ן וכ"כ רא"ש פ"ת ושכ"ל הרמב"ן) ;

לפי

ניטלו כשרה כגון טחול וכליות ה"ז טרפה (יוד) חוץ למבית הרחם שאם נתרסק ה"ז מותרת "והסימנים אינם צריכים בדיקה שאין הנפילה ממעבת אותם: סגס ומס הוכחה בתגן למקום מ' לחיה לכיבה בדיקה (יב) כך נגד המקום שהוכחה שם ולא בשאר לחיבים (יג) (כ"ג וכ"מ מלי העור): ד גאם עמדה תוך מעת לעת די לה בבדיקה (יד) ודוקא שעמדה מעצמה אבל העמידוה לאו כלום הוא (טו): ה ישׁ מי שאומר שכל שעמדה והלכה (טז) אפי' נמצא שינוי באיבריה אין חוששים לה' (כל שלין הסימני מעכיף בשאר בהמה) (ב"י ג' בשב"ל) ו ע הלבה כשרה ואינה צריכה בדיקה ואעפ"י שלא שהתה מעת לעת' פ בד"א כשהלכה הילוך יפה כדרכה (יח) אבל הלכה והיא צולעה (יט) צריכה בדיקה (כ): סגס ו"ל דאין החילוק לא קיס לן בבדיקה ואין להחיר רק בהלכה (בא) (בת"ג ועור וכל החחכונים):

עוף

ל שם וכפי פירוסו
מ ניימ' דכ שסי
שם
כ ניימ' דכ יהודס
ת"ר שם ד' כ"ל
ס בשב"ל בתשובת
ע כרבץ יהודס וכו'
שם ובקונלס הרי"ף
והרל"ם והר"ן פ"ט
מהל"ם וס"ם ומשום
דר' ינחי ור' ירמיה
בזבחים ד' ע"ל
קנרי כותיים
פ בשב"ל בת"ה וכ'
לשנ"ך מהסיל
לינולתא דהוה בי
רב קנינא שם בגמ'

ראשי בשמים

(יוד) לפי קריקון ומכלוב יותר מנעילתן ונקיבתן (ב"י מהמוב"ם): (יא) לעפ"י שהפקד לוקח שאבר הוא בכלל ניקוק · ג"מ אין חוסקים לו כל זמן שלא רחינו הבהמה שהפלה לא חלינן בדבר לחר (ע"ז וכ"ם פר"ח ב' המוב"ם בחיבור ובפ"י המוסכה וכ"ה בדברי רבי וכ"כ פר"ח): (יב) לחר שהיים ועשה לעת או שם עומדה (פ"ת): (יג) ואם הכה עוף בגד ריאה שלו · שם בקי בבדיקה יבדוק ואם לאו לעולם (שך ופר"ת) וכן בנפלה וין סגג לניבה בדיקת הריאה (פר"ח וכ"כ ב"ח) ולף בהלכה יפה לריך לבדוק המוקום שהוכחה בו (שם): (יד) שאם נתרסקו לחיבים ניקוק גדול שחינו כיכר ויל לא חיתה עומדת (פר"ח): (טו) וסיינו בידים · אבל ע"י גערה או בנקל נקרי העמדה כמ"ש ס"י י"ז גבי נקובבת (פר"ח) ופ"ת חולק ע"ש: (טז) וה"ה שם הלבה ד"א חילוך יפה אף שלא עומדה ועלמה שלא בעמידוה לחכים (שם): (יז) אבל לא הלבה קיבוי פוקל כ"מ להרשב"א (וכ"כ ס"ך ול"ח דלא כלבוש): (יח) לפי פחות מל"א ודוקא שלא מוכיח מהלוך עוד לגד חולשתה שלא שקיה שלא הלבה עוד (פר"ח): (יט) ומחוך כפילה (שם): (כ) הלש"ה הלינן דשגרונה נקטיה ומ"ל בדיקה דכפילה לא שכיח (שם) והיכא דהלבה ד"א הרי היא כחלו לא נפלה כלל מעש"ה שחלו רואים שחיכה יכולה לילך עוד אף"ה לא בעיא בדיקה ואין לה דין נפולה שלא דין ונקובה דקי"ל דשרי ע"י פרכום זועה עכי"ז (ב"י בשם כלבו): (בא) אבל לבעל רש"י שהילדה נעני בדקין (ב"י) פשטה יש לעיוון ועקיה כגלה להלוך

ז ג עוף שנחבט (כב) על פני המים (כג) אם שט מלא קומתו ממטה למעלה לעומת המים אין חוששים לו *) *אבל אם שט מלמעלה למטה עם הילוך המים חוששים לו וצריך בדיקה ' ואם קדם לתבן או קש שמהלכין ע"ג המים בשוה לו הרי זה שט מחמת עצמו ואין חוששים לו (כד) : ח ק נדרבקו כנפיו בדבק בשעת צידה ונחבט ' אם שני כנפיו נדרבקו ברף שצדין אותם בו (כה) חוששים **) וצריך בדיקה (כו) ואם לא נדבק בו אלא אחד מהן אין חוששים שהוא פורח מעט בכנף השני : ט ל זכרים המנגחים וא"ז ונפלו לארץ חוששי' להם ***) (כז) : יד ם שור שהרביציהו לשחיטה אעפ"י שנפל נפילה גדולה שיש לו קול בעת שמפילין איתו אין חוששין לו מפני שנועץ צפרניו ומתחזק עד שמגיע לארץ ****) (כט) : יא ת קפצה מדעתה

אפי'

*) דהו"ל כהלכה פל"ל נדיקה (ז"ת ג' רפ"ו) :
**) ומפי' לא נדבקו כל כנפיו אלא נפגמו עכס מלק מ' מהכנף ומעופף גו קלף מוסמים (פר"ת) ול"ע (ז"ת) :
***) ועי"ת בציון שיציר ד"ט מכריכה לארץ כעכ"ל ס"ת (ז"ת ג' פל"ת) :
****) עיין מ"ש לרב נ"י ויעויין בפ"ת דמקיק דאפי' ליח לה מידי למכרך ואפי' למעלה מעשרה אין מוסמין כיון דידע ועש"ב :

ראשי בשמים

להלוך אימו כלום (פר"ח וכמ"ק רוב הפוסקים) : (כב) ונפל על כלמו (רמ"י) בכח אדם (פר"ת) : (כג) ומיכא למימא לרוכח (רמ) : (כד) ובמים שעומדים בנקומם כגון לגמים אפי' מלמעלה למטה ס"ד (פר"ח) ול"ע מה מעלה ומטה שייך הכא ומף אם היה קרקע החגם לד' גבוה וכמ"ש רבי' בב"י עכ"ז המים על פניהם סרוס ' ולעד"ן לכאו אדם גבי המים המוכיים אלו קולים למעוף המים ומעלה ומולמן מטה כך גבי עומדים אדהקו מוסם מכאל לו זולתו כדי שיתקבלו ומש"כ יוליכום להקות אדם אף אעכשיו הן עומדים ע"מ קבי בילתן מעלה ולכך יליתן מטה (כ"ל) : (כה) דהייט מחיכות בין נפומים בדבק והעוף קוכן עליו וכבליו ומתדבקות בו וכשבולה לפכוח כיפל עמסם לארץ ומתבקע (רמ"י) והוקיף בבילוחו פר"ח : (כו) ודוקא אלא אלא הכל ולא פרט (רמ"י וב"י ג' כ"ב) : (בז) אתבילה הויא אלא גדעמם כפי אחד מוסב אחוש יבלא מבילו ויפילו לארץ ולבילב אף בפחות ו' מפחים מוסמים לאם מחמת המבע (ב"י ופר"ח) : (בח) ואפי' כשמע ג"כ קול יללתו כשבפל ולעמ"י אגדוש י"ע (פר"ח וב"י) : (בט) ואפי' אחר כל הגלים בוחר נהגו בו היתר לכתחלה (מוי"ם הבילו ד"ע וכ"כ גר"א) .וכן המנהג בעדינות אלו אחר ידי

הקרקע

ל ג ניינ' דבר יהודה לחי"ם אם * לאפוקי בחים דקרו וקיימי ומבר עלות קיומו כאחר אם בגמ' וכ' הב"י לעפ"י שהקקע האגם לד' גבוה מהביכו ק מהקקע הגמלת כבישבת בתרת וכיב לאפי' אם כ"ב כ ניינ' דבר הוגה אם כ"ת ם עובדא דהחוח תולא וכו' וב"ל בר מוולאל וכו' ת ועובדא דהחוח גדיל דבבי וכו'

אפי' ממקום גבוה הרבה ו אעפ"י שאנו רואים שאינה יכולה לילך אין חוששין לה לא שנא קפצה מחלון שבכותל ג ל"ש מארובה שבאמצע הגג (ל) ג לפיכך אם הניחה למעלה ובא ומצאה למטה אין חוששים לה (לא) : יב ד גבים שגנבו בהמה מהדיר אפילו השליכוה מעבר לגדר שהוא גבוה מאד אין חוששין מפני שהם מכוונים להפילה על מתניה כדי שתובל לרוץ לפניהם ' לכן בשעה שמחזירים אותה אם מחמת תשובה מחזירין אותה מותרת מפני שמכוונים להפילה בעגין שלא יפסידוה ' אבל אם לא ההזירוה אלא מחמת יראה חוששים לה :

נט בהמה שנפשטה בחיה ' ובו ב' סעיפים :

א ו הגלורה אסורה והיא שנפשטו עירה ' ז בין בידי אדם בין בירי חולי טריפה ח ואם נשתייר מן העור רוחב טלע ד על פני כל השדרה (א) ורוחב טלע על הטבור ורוחב טלע על ראשי איבריה (ב) הרי זו מותרת (ג) ט ואם ניטל ברוחב טלע מעל

ו מהסוף עובדא סם
ג מיימ' דיב הוצ סם ומפרש בגמרא ונסוסי דמגדא נפשא סם נעוה יותר מדאי לין קופלת
ד מיימ' דיב ונמצא סם
ו ונמצא סוגין כ"ד כתבוים
ז כפי' רש"י סם וכ"כ המב"ם פ"ט מה"מ
ח בריימא סם
ד פלוגתא דאמוראי בפירושא ופי' ר"ת פ"ט ככולהו אמוראי לקמן
ט רמב"ם סם וכ' רשב"ץ לא ידענו טעם הדבר ולכ"ע הלא"ה ומג"י פי' טעמו ונסוס דנפלחי

דניטל עור מע' וגי' מקומות הללו עלה בתיקו הו"ל ק"ס קפק סם הלכה כלומו סומר ' ומחי' הלבה כמותו דלמא מיהו מודה היכא דניטל העור מהמקום הטוב נלבד כיון דמספייל כל העור קי"ס וכיון דס"ס הוא ולקולא

ראשי בשמים

הקשרים היא יודעת שמולים להפילה וכשכופפין רגלה לאחוריה שתהא נוח להפילה היא מתחלגת ומועלת לברים בתוך גחונה שיכים מחבת הפילה בצת מהת ולריך ליזהר שלא יהא קרקע חלקה כגון לשפת מבים שקורין לומש בלע"ז או ע"ג קלשן לפי שיש לה עידי לינקך (כ"ל מו"ם בס"ח ב' פ"ח ע"ש) : (ל) לשית ליה עידי לינקך (פ"ח) : (לא) ופ"י היכא יכולה לילך ופילו מוגלת מיטי בתיבים דנקטינן הלינן הקפלה מדעתה ומילה כפשה ומילה מתכוקת ליקוק שתניק בו (שם) :

סימן נט (א) שנמלטו חוליות הסדרה כלן ונחופים (רע"ו) : (ב) לשון הש"ס בפקים ופילה"י בכל פרקי חוליותיה ועלמות הסוף ולריך : (ג) שע"י לוחו

שושנת המלך

לא ענל שנתמעטו ביציו וזכרותו וחלב הבליות ונעשו דם ולא נורע אם מחמת חולי או מחמת נפילה ' כל דלא ידעינן כוראי שנפל לא היישינן כלל ' שכל אידע בן באיבריהשאם ינטלו בשרה אין להוש בהם ג"כ לריסוק או לנפילה (מ"ב סי' ע"ח) ;

מעל כל גבי השדרה או מעל המבור או מעל ראשי איבריה ושאר כל העור קיים כשרה(ד): ב ו העיקשניטל נוצתו כשר (ה):

ס דין בהמה שאכלה סם המות ' ובו ג' סעיפים:

א ל אחוזת דם (א) *והמעושנת (ב) והניצוננת (ג) או שאכלה סם המות שהורג הבהמה או ששתתה מים הרעים (ד) ה"ז מותרת (ה): סגס בהמה שהפטעם בדגים לקוים מותרת (מ"ל דיבמות פ' לשמעה לכהן גדול) מבל שם לא נהפטעם כל יניס בך בדגים לקוים לקוה (ו) (תוקפות לתמורה פ' כל הלקוים):

ב ג אכלה סם המות של אדם או הכישה נחש וביוצא בו מיתרת משום טריפה ואסורה משום סבנת נפשות (ו):

ג ג בהמה או חיה שנפסקו רגליה ' לא יאבלו ממנה אלא ע"י בדיקה שיש לחוש שמא נשבה נחש וזה בדיקתה שלא יאכלוה אלא צלי ' ואם היא נשוכת נחש תתפרק ותפול חתיכות חתיכות (ח):

ל ונסנס מולין כ"ה * פי' סנסנס עסן נגופס והעלוסנת מולי מחנת ליסה ד שם נמסנה ג עובדא דהסוא בר עציל וכו' שם כ"ד

ו דלא כרי יהודה ונסנס שם ד' ג"ל מע"ג דלא פליגי מכמיס עליו כיון דבקר לסהו גבי אלו כשרות הסה"פ

ראשי בשמים

מומו מיום נעלה מכוסה (גמ' וכ"כ הסמב"ן בתי"ס דף נ' ע"ב): (ד) ואם ניטל רוב רומב קלע סע"ג הסדסם לו סעל הטבור לו סעל כאבי מידיס טריפה דכוונו ככולו (פר"ח ג' הסמב"ן בחילוקיו וב"י): (ה) ואפי' ניטלה הטולה עם העור סעל הנפק (פר"ת בשם הסמב"ם בפי' הנסנס):

סימן ס (א) שמזה דס וחלתם (ג' ס"י): (ב) שנכנס עסן בגופה (שו"ע): (ג) דסייגו מולי מחנת ליכא (שם): (ד) דסייגו מיס מגולים (שם): (ה) ונעש"י שדגיס ילנ בקש הנות לבהמה כשהא לפי שהין זו מלא כוונכנת לכשהא (הסמב"ן) ולא מסבינן לה בטרפה כיון לליכא ניעותא ונקב בגופה (לבוש): (ו) ובפ"ח מתיר לפי' נהפטעם כל יניס בדיקוני הנלה: (ז) מבל אם בהנה בם הנות בגופו קוב ליבו ונזיק (פר"ח ג' הסמב"ם פי"ב הל' רולח): (ה) ואין להוסיף על עלבות אלו כלל · שבל מה שליבע לבהמה או לחיה או לעוף חוץ מאלו בחנו מכני דורות הקדמונים והקביעו עליהם בזמני ליבי יבדקו שחמיה ואפי' נודע לנו ועדכי הקבועה שלין קופה לחיות · וכל אלו שמנו ואמנו שהם טריפה אע"י בדיקה בדבי הקבועה שבידינו שוקלין ליבם ומניתין ואפשר שהחיה מהן לך מבא מה שמנו חכמים שם על פי החוכה משבר יוכך (רמב"ם ז"ל פ"י ממ"ם):

סדר הניקור

תיאור מעשה הניקור: יסיר חלב הקרב ויקפיד עליו עד סופו הדבוק בצד הדרא דכנתא הסופית אשר מול החלחולת. וכמו כן החלק הדבוק ממנה עד סיני דיבי יקפיד עליו. ויסיר חלב הקיבה הדבוק מבחוץ ויקפיד עליו. ויסיר החלב המשוך על הכרס מעל החלב המותר שעל היתר. ויקלוף השומן מן הקרב היוצא מן הקיבה שיעור אמה. ויקלוף הקרום מן הטרפש ולמעלה עד סוף היריכים ברוחב הכסלים עד צד השדרה עם החלב שעליו עד סוף היריכים. ויסיר החלב שעל המותן והעצה שמבחוץ כלו. ויקפיד עליו וימשוך השרירים מן הכסלים ג״ מהימין יפרדו שנים שנים. ושנים מהשמאל יפרדו לג״ ג״ ויסרדן מחוברים בשדרה ואם לא יצאו כולן יצטרך להקפיד עד סופן יצטרך להקפיד עליהן. ויסיר הפתילות מצדדי השדרה בסוף הכסלים של יד השדרה. ומימנן אם היה אור החמה מבחוץ יראה מבפנים מצד השדרה לבן יש בו מעט בהירות יקלוף קליפה דקה משני צדדיה ארכה מתחת הירך עד הצלע. ויסיר החלב מתחת הקליפה עד שיגיע לשומן המבדיל בין אותה קליפה והעור. ושיעור רחבה מה שיכסה עליו בשר ואז מותר. ויקלוף כל הקרומים שעל הטחול וימשוך שלשת החוטים שבתוך הטחול ואם לא ימשוך עד סופן יחתוך בסכין ויקפיד שלא ישאר כל שהוא. ויסיר הקרום אשר על הכליות והחלב שעליהן. ויסיר חלב הכליות וכל הקרומים אשר בתוך הבוקות והחוטים הנכנסים בנקבי הבוקות שבהם נגמר חוט השדרה, ויסיר החלב שבראש הזנב בבהמה גסה. ואם היה צאן אז יקלוף החלב מראש האליה הדבוק עד הבוקא. וסימניו קרום דק מבדיל בין זה החלב ובין שורש האליה. וקולף עצם השדרה שחלב הכליות דבוק בו או יסיר העצם כולו. ומבדיל היריכים ופותח כל הירך מחוץ לבשר אשר מחובר בעור ויסיר גיד הנשה ויקפיד עליו ועל הקוקנות ושמנן בכל כלל החתיכות והקוקנות שהם בראש עצם המוח משני הצדדים מה שאפשר להקפיד עליהם לפי שהן דבוקות ולכן שוברן וזורקן ומסיר החלב מן המוח מבפנים ומבחוץ. ומסיר שלשת הגידין שהם בין הבשר והעצם. וכל החלב שיש בשוק והחלב שעל הכרס מבחוץ יסירנו לא ישאיר ממנו כלום. וכמו כן המסס ובה״כ. וכמו כן יסיר החלב שעל החלחולת מלמטה ועל הבשר הנמשך עמו. והחוטין שאיסורם משום דם לא נהגו להסירם מפני שמחתכים הבהמה לכמה חתיכות וה״ יצילנו משגיאות אכי״ר.

סא דיני מתנות זרוע לחיים וקיבה לכהן • ובו ל"ג סעיפים

א פ חייב ליתן לכהן הזרוע והלחיים והקיבה של שור ושה (א) ב ג הזרוע דוקא של ימין (ב) והוא מפרק ארכובה הנמברת עם הראש (ג) עד כף היד (ד) ג שקורין אישפ"ארה והם שני פרקים (ה) : ג ד הלחיים הם מפרק של לחי (ו) ערפיקא (ז) של גרגרת ה שהיא טבעת הגרולה (ח) עם הלשון שביניהם (ט) ו וצריך ליתנו עם העור ועם הצמר שבראשי כבשים והשער שבראשי תיישים שאינו ראשי למלנם (פי' להחתימן נחתין להעניק הסיעה) ולא להפשיט העור קודם שיתננו לכהן (י) : ד ז הקיבה צריך

פ' מסנה חולין דף ק"ל

ג מסנה ובגייתא שם דף קל"ד

ג כפי' רש"י שם

ד שם במסנה

ה כפי' רש"י שם

ו שם בגמרא

ז שם בגמרא

ראשי בשמים

סימן סא (א) שנאמר זה יהיה ומפתן הכהנים וכו' לפי שור שה וכתן לכהן הזרוע והלחיים והקיבה (טור) ופ"ה לכל בהמה מהודם מע"ב לפי כחיבת פלפ שור ושה ומהוש לעזיש כמי בכלל שה דכי ושה עזיש ומיקרי לפן כמי דכי לך כפ פל פלן וקח לי ומפש שני גדייש עזיש ולפחוקי חיש (עפ"י י"ז) ומין מצדיכים על כחיבת ומתנות כהונה שפין הישראל נותן מפלו פלפ שפש"ת זיכה לחש ומפלו ומפלמן גדוש קפ זכו (פכ"ח ג' בפב"פ ק' ח") ובמיוד נותנן שפין בידו פלפ בחוכת פקדון ויולפות בלייטים • ומש שמצדיכים על הפכפת תכוונות ומעכבות מפל"כ ומתנות פלפ נפלי לפ על הבחיבה מצדיכים פלפ על הפפכפת (פכ"ח) והכהן לינו מצדך שפחייבו לע"ג למעיל ליה הכחה (רפב"פ ק' של"ח) : (ב) ומלכחיב הזרוע בפ"פ המיוחן פצזרוע (גמ' קל"ל) ומין לו פלפ הזרוע פלפ עוד (פכ"ח לפיעת רש"י ורפל"ם ורפעוך) ועפפק"י : (ג) ומקופה (פכ"ח וע"ז) : (ד) ורוח עלפ רחב פל כחף (ג" רש") שקורין לוח : (ה) להיינו הפכי וסגי שפפ ומעורים זה בזה (פכ"ח) : (ו) התחתון (פכ"ח ג' כ"ו) שמוחך פלפ הלעיש כלפי ומעה (רש") וקרי ליה קפא לחיים בלעון רבים ומפני שים גו שני פרקים יעני ומעלי (פכ"ח) : (ז) להיינו פקיעתה ופתחה (רש") : (ח) ומין הטבעת בכלל (פכ"ח) פלפ עד שיפוי כוחב שפוף פקיעתה פל קנה בית הגליעה (רש") : (ט) ו"ש לחיים כנגד הפלה שבכלל הלחיים הלעון (פכ"ח) : (יוד) ומצדיכן להו מה"פ להלחיים (גמ' שם) ולפע"י שפוף בחקוש שנהגו להפפיע הרחש לע יפפיע הלפי ולפע"י פבע ליתן לו כמי עש עזרו ומפפע דשמע בעלינה הוא כולה • לפי שדרך הרחש לחלנו • פבל בזכות בחקוש שנהגו להפפיע פש כלפ ומפפ"ע ומחן הוא ועזרו

צריך ליתנה לכהן עם כל חלבה פנימי וחיצון (יא) ז אא"כ נהגו הכהנים להניח החלב לבעלים (יב) : ה ט אע"ג שמותר לאכול מבשר הבהמה קודם שיפריש המתנות (יג) י מצוה להפרישם מיד : ו כ אפילו אינו שוחט לצורך אכילה אלא לכלבים או לרפואה חייב במתנות ל אבל שחט ומצא טריפה פטור (יד) : ז מ יתנם לכהן חבר (טו) נ ואם אין שם חבר יתנם לעם הארץ (וכן הם המנהג היכו כולם לקבלן כותנם לע"ה) (ב"י בשם תוספות) : ח ס נותנים אותם לכהנת (טו) ע אפילו היא נשואה לישראל פ והנותנם לבעלה ישראל קיים מצות נתינה (יו) צ וכ"ש שבעלה ישראל פטור מן המתנות (יח) : ט ק לא יחלקם להרבה

ח מימרא דריב"ל בס
ט מסקנת הגמרא בס דף קל"ב ופי' הרמב"ם הטעם בפ"ט מה' מיכורים שלינו דומה לטבל שהרי מתנות כהונה מוגדלים
י עזר כ רמב"ם בס ונתפוקפה פ"ט דחולין
ל עזר מהפרי
מ מימרא דריב"ל שמואל בר נחמני וכו' שם דף ק"ל ב שם בתוספה
ם מסקנא דשמואל שם דף קל"ח ע רש"י שם כיון דלית להו קדושה דמותרין לזרים ומתן לפי' הרמב"ם ב' ל' הרמב"ם ק מימרא דריב"ל מסקנא שם דף קל"ב וכפי' הר"ן ב' ל' הרמב"ם ק מימרא דריב"ל מסקנא שם

ראשי בשמים

לכהן (ב"י ב' כ"ן) : (יא) היכו למקנתא ולשיתא (ע"ז ופכ"ח) ומכדין ליה מה"ת לוסקיבה (גמרא) : (יב) ומ"ם אם נהגו כן בעוד ולמד למייס (ע"ז ופכ"ח) : (יג) דמופכחים הם בפע"ל ולינן כמאי תנוות ומעמכות שמכל מעוכב יחל : (יד) דכי מאת זובחי מזבח הכאו להכיא לכהן ולא לכלבו (פכ"ח) המוחט את הבהמה ומלאת טרפה ומלא הא בן ע' מי כיון שטעון שחיטה מלחוייתא (כמ"ש קי' י"ג) מייב בתתנות (פכ"ח) ומ"ם קבעה לו כתבלה בידו (וכמ"ש קי' י"ג) כ"ל . ומש כמאה היא פעול מן המתנות שכלו' מאת זובחי הזבח . את שטעון זביחה מייב בתתנות . ואת שלין טעון זביחה פעול מהמתנות (פכ"ח בשם הוספות זביחה בחולין) ואפי' הפכיים ע"ג קבקע דבעי שחיטה מל"ש פעול לא מיבפכמא מילתא למלו ליכתי למתני שקנאת מכהן וכיולא (שם) : (טו) שכאמר ויאמר לעם וליומבי יוסלם לתת מכת הכהנים והלויס למען יחזקו בתורת ה' . כל המחזיק בתורה ה' ים לו מכת (במ') דסייכו חלק כסוכה (כס"י) : (טז) ומלמה ליכה חוכלת שלין חלניס בכלל כהנים (פכ"ח ב' הרמב"ם) : (יז) ומעש"ה שלין כהן כמאי לזכות מתנות ליפכלה חלא למען לא יפכא לים משהו שלכי לכנופו היא ומ"ל הכשלה (ב"י בשם כ"ן) למשתמא ניחא לה ואף בלא ידיעתה ש"ל ליתכן לו וגם הבעל יכול ליתכן או למכרן לאחרים בלי ידיעתה שלין הכשים מקפידות בכך . אבל אם משהו גילתה דעתה בלא ניחא לה שימכרום לילו אלא לידה פשיעה בלא מקיים מלות נתינה (פכ"ח) : (יח) לכיון דיסבי ליה לאחריני כ"ש שהוא בעוד מליתן (ע"ז) :

להריכה כהנים שצריך לתת לכל אחד דבר חשוב כדי נתינה אלא נותן זרוע לא' וקיבה לאחר ולחיים לשנים (יט) ד ובשור דגדול יכול לחלק הזרוע לשנים לכל אחד פרק אחר : יור ס אם אין שם כהן ישום המתנות כרמים ואוכלן ונותן הרמים לכהן (כ) : יא ס אין לו לכהן לחטוף המתנות (כא) ו ואפילו לשאול אותן כפה (כב) אלא אם יתנום לו דרך כבוד כג) יטלם ' וכומן שהם כהנים רבים בבית המטבחים ' ז הצנועים מושכים ידיהם והגרגרנים נוטלים נ ואם היה צנוע זה במקום שאין מכירין אותו שהוא כהן (כר) יטול כדי שידעו שהוא כהן : יב ד הכהן יכול לאכלן בכל ענין שיערב עליו יותר (כה) ואם כל המטעמים שוים אצלו יאכלם צלי ובחרדל (כו) : יג ס יכול (כז) להאכילם לכלבים ולמכרם וליתנם לגוי (כח) : יד ו כהן שיש לו מכירים שרגילים ליתן לו מתנותיהם יכול לזכות לישראל שיקבלם מיד מכירו (כט) ורוקא שהוזכה ת"ח והשעה רחוקה לו ושלא יהא הכהן המזכה משרת בבית זה שמזכה לו המתנות שמא יזכה לו בעל כרחו וה"ה אם הכהן משרת בבית בע"ה ומזכה לאורח

ת"ח

ד סם נגמרא
ה נגרייתא סם קף קנ"ד
ו נגרייתא סם קנ"ג
ז סם מהל' לתני כ"מ נגי שמואל וכו'
ח נהל' לתניא הלטועים מזמכין ידיהס
ט מהל' לתני סם
י מימר' דרב מקדל סם וכפי' המוס' והרא"ש סם
כ רמב"ס סם וכ"כ הטור
ל מימרא דרב יוסף
מ מעובדא דרב ספרא ורבא סם

ראשי בשמים

(יט) פרק ל' עם חלי הלשון לחד (פר"ח) : (כ) ואם יגלה יחלק הדמים לחלבעה כהנים כמו המחנות ' אבל אם יש כהן לריך ליתן בעלמן לו ולא דמיהס (פר"ח) : (כא) ולין זאת חיבוב מלוה לכי יתן ולא סיטול מעלמו (גמ') ותפי' סמחלים הבעלים לחמ"כ (פר"ח) : (כב) דאם קבל מנגי גבי שמואל ויעו לחבי הבלע ולא היתה עבירת גזל בידם ' אלא חלק לויה כגון מעבר לחמון לו מוחלים בהיסס (רש"י) : (כג) דהייטו שמולחים לבימו דרך כבוד לו בחנבחיים והכהנים מוחנים לו לף אסן מכוונים והמחנות ג"כ מכוונות (פר"ח) : (כר) ות"ל לו להודיע עלמו בחחילות כפים כגון שבאותו עת קבוע לו זמן ללמוד (גמ' רש"י) : (כה) כדי שילכלו לחילחון (ג"י ג' ס"ו) : (כו) דכי למחמה בגדולם כדרך שהמלכים חוכלים (גמ') : (כז) הכהן : (כח) שלין בהם קדושה ' ודוקא שליכם לחויים לחכילה כגון שהבריחו לו שבאו מבהמות כמוחות (ס"ך ופר"ח ג' ס"ל) משום ריזו מלוה (כ"ל) : (כט) ות"ג

ת"ח שמתארח בבית רבו במתנות שרגיל ליתן לו רבו אסור :
טו מ לא נתן המתנות לכהן אלא אכלם או הפסידן פטור מדיני אדם (ל) נ אלא כדי לצאת ידי שמים צריך לפרוע דמיהם (לא) : טז י ישראל ששלח לחבירו בשר והמתנות בו מותר לאכלם (לב) : יז כ מתנות אינן נוהגות אלא בשור ושה לא בחיה ועוף (לג) לונוהגות בבלאים הבא מן עז ורחל (לד) וכן בכוי (לה) : חי מ צבי הבא על עז וילדה הולד חייב במתנות (לו) אבל תיש והבא על הצביה הולד פטור מן המתנות (לז) : יט כ אין נוהגות בקדשים ולא בבכור (לח) :
כ ם בכור קודם שבא ליד כהן שנתערב בבהמות אחרות חייב ליתן מהם המתנות שיאמר הכהן על כל אחת תן לי מתנותיה ואם אתה אומר שהוא בכור תן לי כולה (טל)
ע אבל בכור שניתן לכהן במומו ומכרו לישראל (מ) ונתערב בבהמות אחרות אם רבים שוחטים אותן (מא) כולם פטורים שכל

מ מיימ' דכ"ג מסקנא דף ק"ל ט"ה"ם ס"ס מ"ש ד"ה ונתרצא ולקומלא וכ"כ תוס' ס"ס י' טור וסמ"ג ס"ס מהתוספתא דחולין פרק ט'.
כ פסוט דלס סוכ ולס ס"ס כתיב
ל ג"ייתא ס"ס דף קכ"ב
מ טור ס"ס הסמ"ג ס"ס בפ"ט מהל' בכורים כפי' ס"ס ס"ס בגמ'
נ מסקנא ס"ס דק"ל ס ס"ס בגמרא דף קכ"ב
ע מסקנא ס"ס וכדמפרש רב לוסטיק

ראשי בשמים

ללא מתו לילך לכהן (כט"י) : (ל) שאין הכהנים יכולים לתבעו בדין דאלי למימר לכל כהן התובעו לא בעינא למיהב לך אלא לאחר (כה"י) : (לא) ונ"ע שם הם עדיין בעין ג"ל כופין אותו ומקום מלוה הפרסה (ג"י ג' כ"ן וע"ז וס"ך ופ"ח) : (לב) ואיכו מוסם שעת גזלס המסלת אלא חלוין שמכהן קנסס לחזוקי ליכסי כסשיעי לף שמזקיק ומס"ס מוסב לקבלס הפ"י לכתחלה שאלו היס יודע שגזלו לף היס רשאי לקבלס כי היכי שאיכו רשאי לקטוסס ממכו שלא לסמזיק ידי ע"ע (וכדלקמן ס' ל"ל) ואפ"ס שם עצב וקנסס או קיבלס רשאי לאכלס דשתות כהוכס בגזלות (ס"ס ס"ך ד"ס) : (לג) דסכי קאל כתב שם שור שם שם (גמרא) : (לד) מיבויא לשס (שם) : (לה) שסוף בהיס בפע"ל · שכיבא שכתוב מייתורא לשס שאיכו מין היס (שם) : (לו) לכ"ע מוסמין לזבח השס ויס כאן מקלת שם ושם לאכ כאמצע ואפי' מקלת שם באמצע : (לו) אפוס דמספקא לן לי מוסמין לזבח השב ואלי למימר לכהן לייתי בהיס דמוסמין ואתן לך : (לח) שכולס ואתנות בכורה ואין קדושת האולה אלא על קדושה (לבוש) : (טל) וכן הדין בספק בכור שמייב בשתנות ממ"ש (שם) : (מ) שאפס הוא פעור מן האתנות דפקולי המוקדשין הכי הן בקדשים שהכי לקוליס בגיזס ועבודה (שם) : (מא) וכל לאכ שוחט לאכ (שם) :

והמולילו

שכל אחד יאמר שלי הוא הבכור (מב) ואם אחד שוחט את בולם (מג) אין פוטרין לו אלא אחד מהם : בא פ מתנות נוהגות בכל מקום בין בארץ בין בח"ל בין בפני הבית (פי' בזמן שנית המקדש קיים) בין שלא בפני הבית ' ל ויש מי שאומר שאינם נוהגות בח"ל וכן נהגו : כב ק בהנים פטורים ממתנות (מד) בג י לויים ספק אם חייבים במתנות (מה) הלכך פטורים ' אם נטלם הכהן מידו א"צ לחזירם לו (מו) (וים מולקין לפיליו כעלם הכהן גוליליס גילו) (ג"י בשם הכ"ן) : כד ס בד"א שבהן פטור בששוחט לעצמו ' אבל אם שחט למכור אם הוא קבוע למכור בבית המטבחיים (מז) חייב ליתן מיד ' ואם אינו קבוע למכור בבית המטבחיים ת שתים ושלש שבתות פטור (מח)

מבאן ואילך חייב (מט) * ומנדים אותו אם לא יתן :

כה פ השוחט לבהן ולגוי פטור מן המתנות (נ) והמשתתף עמהם צריך שירשום (נא) ובגוי ג אם יושב עמו במטבחיים אינו צריך לרשום (נב) : הגה נוהגים שכופהים לשמוע מלל גוי שם כעלת עלפה שמא לגוי ושם כעלת בשר לוקחו מישראל פעור מן המתנות (נג)

מלכי

פ משנה שם דף ק"ל וכ"כ הרמב"ם וכ"ע מדברי הל"ף

ל טור בשם רש"י והל"מ מלוטנבג משם דרב נחמן בר יצחק וכו' דף קל"ו וכמ"ש רש"י שם

ק משם רבינו שמשון שם

ר שם מעובדא דהקהות ליולי וכו' שם

ש מענו' דתוספ"ז ובכי' דר' טרלא וכו' דף קל"ג

ת שם

* (פי' מפני מרחית העין)

ל משנה שם

ג בריימתא שם וכדמוקי לה שם בגמ' דף קל"ג

ראשי בשמים

(מב) והמולילו ומפיקו עליו הראיה (שם) : (מג) לו לפיליו שניס (שם) : (מד) שליכס בכלל העס : (מה) למשפקא לן לס שס בכלל העס לו לא : (מו) שגס שלוי לריך ראיה שליכו בכלל עס ולילו מייב בהן (לבוש) : (מז) בהמות ועלי קבוע לקלב עליו (פר"ח ג' כ"ן) : (מח) דלעולס הוא פעור מן החוכה הוחיל ושלו הוא מוכר (פר"ח וכ"כ תו' וב"י ג' כ"ן) : (מט) ומלכבן ומפני מרחית העין (סו"ש) : (נ) לע"ג לכשמוחנין בהמות ישראל לילו של כהן להבוע ומחנותיו מן המנחה שכל כיון שהבשוה של כהן וגוי היא פעור (רש"י) : (נא) שיעשו זו סיוון שיבילו שהוחים שליהו כולו של ישראל (שם) : (נב) לשחט גוי ומפעל פעני חייב הוא לוחק לל החשם בחך שלא בחך והכל יודעים שיש לו חלק בה ' לבל כהן לכוב הוא ושוחך על הבהמ (שם) ולע"ג לחוכי שם ולפי שקלת שם חייב בחלי מחנות ס"ת בשכל שיות שבו חייב דבשם"ג כולים שם שקבי לבל הבא לשקלת שיות פעור כה"ג לא חייב בחשבת (ג"י כ"ן) : (נג) דבשעת זבילה ליבא בביבה לחהוי לידיה וכשלא שיבילה שיבילה בולה שליהוי (פר"ח) ולע"ג לכוב בשביב לא שלילין בחר כובא לעכין ששוכה שלא בחיכוכה והלי ששוכה

(מהלכי נפש להצ"ח) : כו בר"א ששותפות הכהן והגוי פוטר בשותף בכולה אפילו בכל שהוא ג אבל אם אין הכהן והגוי שותף עמו אלא בראש אינו פוטר אלא מהלחיים ' ואם הוא שותף עמו ביד אינו פוטר אלא מהזרוע ' ואם הוא שותף עמו בבני מעיים אינו פוטר אלא מהקיבה : כז ד אם יש בהמה לכהן ומוכר ראשה לישראל (נד) ושייר כל הגוף לעצמו חייב בלחיים : כח ה השוחט בהמת ישראל חבירו חובה על השוחט ליתן מתנותיה לכהן (נה) ואם שחט בהמת כהן או נוי פטור : הגה ומיהו עוכדא מכלה לבעלים והוא יכול ליתן לכל כהן שירצה (ב"י בשם הרי"ן) ולמוכר לבעלים ליקח היכך מכהן ליתן לו המתנות וכן מיסתבר ליתן המתנות לבן בתו הכהן (ב"י בשם כ"י ובפרק על כמה) : כט ו כהן שמכר פרה לישראל ואמר לו אני מוכר לך פרה זו חוץ ממתנותיה הוי תנאי (נו) וצריך ליתן למוכר ' ז אבל אם אמר לו ע"מ שהמתנות שלי אינו תנאי והמקח קיים ויכול ליתן לכל כהן שירצה (נז) : ל ח ישראל שמכר פרה לחבירו ושייר המתנות חייב הלוקח ליתן אעפ"י שנשארו למוכר מ"מ דהחובה על השחט שהוא הלוקח (נח) :

לא ט המתנות עצמן אסור לישראל לאכלן אלא ברשות כהן ואם עבר ואכלן או הזיקן או מכרם אינו חייב לשלם מפני שאין לו תובעים ידועים והקונה אותם אעפ"י שאינו רשאי הרי זה מותר לאכלם מפני שמתנות כהונה נגזלות : לב י אמר לטבח מכור לי בני מעיה של פרה זו נותן לכהן ואינו מנכה לו

ראשי בשמים

ממוכח הוא ועוד דטרפות הכיחא מכיחא (לבית יוסף) : (נד) קודם שמיעה (ב"י) : (נה) ומיהו אם נתכס בעלים לו מכבן לאחר מיהו חייב לשלם להא ק"ל דמזיק מחמת כהונה פעור (ב"י בשם ב"ח) : (נו) דמון שיור הוא שמייר המחמות ולא מכבס (בית יוסף) : (נז) דע"מ תנאה הוי שמכר לו הכל ע"מ שיתכס לו ומין לו להחמות עע"ם בחורה שהחורה לחרא שיתכס לכל כהן שירצה (ב"י בשם הרא"ש) : (נח) מיהו עוכדא הנאה

ג כלל הוא שם דתניא בברייתא כוחים דבעיא שם ופשטה ולייבי בעוכר לשם קודש שמיחם דלמי לאחר שמיחם של כהן היחה לין ט דין מחנות ה מימרא דרבא מדיוקא דמתניתין שם דף קל"ב ו מבואר שם ומפרש בגמ' דף קל"ד כיון דאחר מוך שיורי שי"ר לעצמו מחנות ז בברייתא שם דע"מ לאו שיור הוא אלא הנאה ומחנה על מה שכחוב בחורה אלא נגזל ח בפ"ק שם מדברי ר"מ ט כ' הרא"ש שם עפ"י מה' נכוחות י שם בחנה דף קל"ב ומפרש הרי"ף דברים דלייבי בשחקל לעצמו אבל לא שקל לעצמו בשלי הלוקח לאכלן שהלאחון הוא שגזלן וכאוקימ' דרב שם דף קל"ד

לו מן הדמים (נט) לקח ממנו במשקל (ם) נותנם (סא) לכהן ומנכה לו מן הדמים (סב) : לג כ נר שנתגייר והיתה לו פרה נשחטה עד שלא נתגייר פטור ' משנתגייר חייב ' אם ספק פטור שהמוציא מחבירו עליו הראיה (סג) :

כ מיהנה סס ל בגייתא מולין דף ק"ל

ג מיימ' דכ' יוחנן סס ק"ג ומפ' סס לפנך מפקל מסוס לא תאכלנו הכפם עס הנכר

סב דיני אבר מן החי ' ובו ד' סעיפים :

א ל אבר מן החי אסור בבהמה חיה ועוף (א) : ב ג אבר הפורש מן החי (ב) ובשר הפורש מן החי (ג) אסור משום ובשר בשדה טריפה (ד) ג ואפי' הפורש מן הבהמה ועדיין הוא בתוכה כגון שנחתך

ראשי בשמים

הנאה למוכר (ג"י רס"י) : (נט) שהכי היה יודע שמתנות אס וזה לא מכר לו הקיצם (רס"י) : (ם) הליטרא בכך וכך (סס) ומקבל הלוקח לעלמו (ג"י ופרי"מ) : (סא) הלוקח (סס) : (סב) שעל הטבח היה מוטל ליתן ' אבל שקלס לו טבח ' הדין שכ כהן וממלוקתו ותביעתו אף עס הטבח והטבח מוכר עליהן שס יתנו כנין כותנן לכהן (רס"י) : (סג) לשנ"ג דמתנות מן התורה ופסיקא למוקלא הכא דמוקלא סוי לא מפקינן מפסיקא (פרי"ח) :

סימן סב (א) אבל לא בדגים וקגבים ' שכל שאתה מלווה על דמו אתה מלווה על היזכיו (פרי"ח) : (ב) לכתיב ולא תאכל הנפש עס הבשר ואבר מן שמי שיקבי נפש שאס יהתכנו לינו עוסה חליפין כנפש הבעולה שליכה חוזרת וכבי מפמע לא תאכל הנפש (לסייגו האבר) בעודו עס הבשר בעוד החיות עס הבשר (רס"י) ובין שיש בו בשר וגידים ועלמות בין לין בו אלא בשר לבד כגון הלשון והעמול והכליות אלא שהשיבר שלין בו עלש בין שאתכו כולו או מקלתו (עוד וב"י) ושיש בו עלש לינו חייב עליו משוס אמ"ש על שיפרום כבריתו בשר וגידים ועלמות ולינו כוסג אלא בשהוסים ' ואע"ג דעמלים מ"מ אקוסים ' כ"מ לדיון להיכא לאקיל משוס אמ"ש הוי בריס ולא בעיל (כמ"ש סי' ק') משא"כ בעמלים לאבר לא מיקרי בריס אא"כ כולא שלימה ' אבל אבר מהיבים לא מקרי בריס (פרי"ח וש"ך ס' ב"ח) : (ג) לעפ"י שלין בו משוס אמ"ש (עוד) : (ד) שהכי בשר זה מצהמה אלא כשאינה ולא אתה ' ואם לי עכשיו לותה היה אם לי לחתוך בשר זה מאבר שהכין אם לי בכולא אם לי בשקלתה (ג"י הרמב"ם) ואפי' פיכם בשר זה מאבר

שנחתך מהטחול (ה) או מהכליות ונשארה החתיכה בתיכה אסור (ו) : ג ד אבר או בשר המדולדלים ה אם אינו יכול לחזור ולחיות אפי' אם לא פירש ממנו עד לאחר שחיטה אסור (ז) :

ד ביצי זכר שנתלשו ועדיין הם מעורין בכיסן (יוד) אינו אסור מן התורה שהרי יש בו מקצת חיות ולפיכך אינו מבריח ואף עפ"י כן אסור לאכלו ממנהג שנהגו ישראל שלא לאכלו מפני שדומה לאבר מן החי (יא) :

דין

ד בייתח .דף ע"ב ה רמב"ם פ"ט מה' מאכלו' אסו' וגלמד מדין בילי חזכר ו פלוגתא דרב אחי ורב אסי דף כ"ג וכרי יוחנן שם

ראשי בשמים

סלס ליכו חלח ומוס ובשר בשדה (ס"ך סכ"ח) : (ה) בקולפים (שם) : (ו) ומוס לש"ס . וה"ה לס מחך ובשר שבתוכה מיב ומוס ובשר וכו' (ש"ס) לחבל לס נחתך מעובר שנמעים ונשאר בתוכה מותר מלכתיב כל בשמה תאכלו (עוכ) : (ז) ומוס לש"ס מדקבן . לחבל כשיכול לחיות לס כשמעה הבהמה מותר (עוכ וב"י) לפי' לין עוכ ובשר מש"ך (ס"ך ופ"ח) וכל שנקשר היטב יכול לחזור ולחיות קכיון בים ולא כאשר מעובם (פכ"ח) ועשם הנשאר נחשב מי' כ"ם : (ח) לחבל המדולדל שאני לשיכו מעורה כלל בגידים ומוס הכי כל שאיכו יכול לחזור ולחיות לשוב (שם) : (ט) דדמי לבילים שנחלשו דשניין . דכיון דלא מקרקן לית בהו מיותא ולשבר זה שמעון ועדיין מעורה בגידיו ודאי לא מקרא וכל דלא מקרא מיותא לית בים ושכי (פכ"ח בשם דשב"ג פי' כ"ע) ולפי' שיכו יכול לחזור ולחיות (שם בשם ס"ך) ולעכין לס לשוב החבר הנשמע מכח מנהג כש"ג ז"ל לוקב וס"ך ופכ"ח ג"כ . ודעת רב"י כ"ל מדבילה בפי' כ"ג דין העשם שנשבר שאשוב לס לין עוכ ובשר שש"ך ושמס בדין נשמע ומשמע לבילים שכי . גם הרשב"ם ז"ל בפי' פ"ע לא כתב מזה כלום . גם כש"ך ז"ל לא הוקשה בזולת גם חלא לחבר לו בשר לס"ג ולא בבילים לס"ל ומבואר כן בד"ע וכ"ע דאי הוה בבילים הוה כולל לכל יבשאל ולוק כ"ל . ועוד שאלו היה מנהג כולל כמו בבילים . היה כזכר בס"ם ובפוסקים : (יוד) פי' מסובכין ועשע (תוספות) בגופו (כס"י) : (יא) חילים ומוכחים לפי' קיבון יבשאל מותרים ולין לשאון מדכי לא תאכל כל תועבה כל שתיעבה לך שכי הוא בגל

סג דין בשר הנמצא ולא נודע מהו ' ובו ב' סעיפים :

א ח בשר הנמצא מושלך בשוק הלך אחר הרוב רבל רפריש מרובא פריש ' אם היו רוב המוכרים גוים אסור ' ואם היו רוב המוכרים ישראל מותר ' וכן בשר הנמצא ביד גוי ולא נודע ממי לקח ' אם היו מוכרי הבשר ישראל מותר (א) ' והו דין תורה (ב) ג וכבר אסרו חכמים בל הבשר הנמצא בין בשוק בין ביד גוי אעפ"י שכל המוכרים ובל השוחטים ישרא (ג) ג ולא עוד אלא הלוקח בשר והניחו בבית ונעלם מן העין אסור (ד) אא"כ היה לו בו סימן או שהיה לו בו מביעות עין והוא מכירו וראי שהוא זה (ה) או שהיה צרור וחתום :

ב ד תלה בלי מלא חתיכות בשר ונשבר הכלי ונפלו החתיכות לארץ ובא ומצא חתיכות ואין בהם לא סימן ולא תביעות עין ה"ז אסור שיש לומר אותו בשר שהיה בכלי נגרתו חיה או שרץ וזה בשר אחר הוא ה ואם תלאו בממבר וביוצא בו שא"א לשרץ ליטול ולהניח מיתר ' ויש מתירין בשר שנתעלם מן העין אם מצאו במקום שהניחו (ו) :

הגה ומנהג להקל בקצת המחבוה ואפי' אם היה ביד גוי במקום שבל המוכרים הם ישראל המוכרים בשר בשר (ועי"ל סי' ק"ח) :

אזו

ח ל' הרמב"ם נפ"מ מה' מחיטה מסולין דף ל"ח ג והירושלמי דשקלי' ג מיימלא דכך נהגלי שם דף נ"מ

ד ל' הרמב"ם שם ה טול בשם יש מתלקים וכ"כ הרמב"ן והרשב"א והר"ם בשם יש מן המחכוכים והכ"ר הרשב"א

ראשי בשמים

בבל תאכל דמלאבה במאבל מעוך וכתוש לגבוה מבלל דלהדיוט שבי (שב"ם) ועש"י ע"ו :

סימן סג (א) ולא שבי בזה בוד מוכרים (עין שב"ם) : (ב) ובשבר מבושל לא מזלזלין בהב בוד מבמים מלא בהב בוד מוכלי בשר מבושל ' ושם בתלא ביד גוי בבל גוזלת לשוק למשתמת הוא ביטלו (שב"ם) : (ג) ואפי' בלה יהיה זה שהגוי לקחה מישראל אחר לשמע בבלה לו מרפה מבל לו בתן לו (לבוש) : (ד) שמא בטלו שבץ וביבים אחר בזקומו (ב"י) : (ה) ומייבי גם בשולא בשוק לו ביד גוי (עין בזקשת ב"י) וכל שלם בשון לומר מביעות עין יש לי בו (שם) : (ו) ושם הוא בביתו אפי' בוד מבמים גוים ואפי' הבים בשוק והוא שיהיו בוד מבמים ישראל אבל אם לא תלאו במקום שהניחו כיון שאינו מבירו אין הוא לאוסר ואפי' הבים עשר ותלא תשע כיון שאין לו בשם שיון ולא ט"ע (ב"י ב' ה"ה) :

סד איזו הם חלבים המותרים והאסורים לאכילה ובו כ"א סעיפים:

א ו חלב שור וכבש ועז אסור (א) ושל שאר מינים מותר (ב) ב כוי חלבו אסיר (ג): ב ג השוחט את הבהמה ומצא בה עובר בן ח' או בן תשעה בין חי בין מת חלבו וגידו מותר (ד) והא דבבן תשע מותר דוקא כשלא הפרים ע"ג קרקע, אבל אם הפרים ע"ג קרקע אסור (ה) ד ו"א שאם שלמו לו חדשיו ומצאו חי אעפ"י שלא הפרים ע"ג קרקע חלבו אסור וחייבין עליו כרת ומוציאים ממנו כל החוטין והקרומות האסורים כשאר הבהמ"ת הגה וחלב כפל לסקול סם הפילה הבהמה (ו): ג ה הושיט ידו למעי בהמה ותלש חלב מבן ט' חי שבתוכה והוציאו (ז) חייבין עליו משום חלב כעל חלב בהמה גמורה (ח): ד ו איזהו חלב כל שהוא תותב (ט) קרום (יוד) ונקלף (יא) ושלא ז יהא בשר חופה אותו

ו מסנה חולין קי"ז
ב יומא דף ע"ד
ג טור מדברי הרי"ף והרא"ש ממקומות בחיבור חולין כתמיה במסנה ד' ע"ד ס"ה ולא ספרים על גבי קרקע וכו' יהודה בבר יחיה סמ"ג ד טור בשם הרמב"ם ס"ל מהגו"ל וכ"ע בבריתא שם ה שם בגמרא ע"ש וכרבי יוחנן דמבר מהשים גרמי לאסור החלב דמב"ם בפ"ז מהמ"ל וס"ע ו בריתא שם מ"ש וכ"ע ז מימרא דרב יהודה וכו' דף נ"ג

ראשי בשמים

סימן סד (א) דכתיב כל חלב שור וכשב ועז לא תאכלו: (ב) דהייגו חיות בין טמאות בין טהורות לו שם בהמות טמאות. בכולם לין בשם איסור חלב אלא איסור כל בהמה טמאה. ולפ"ז בבלא"ם אסור כ"מ לדיקן לעני שהוא אסור לבב מי שאיגו אסור לבניס לאכיס לאכיס וכדלקמן בשי"ע (ס"ך) שאם אוכל חלב בהמה טמאה לא מיקרי אסור על החלב. ועוד כ"מ לטולד הגאם אכל דבר שאסור אפוס אלב (ט"ז): (ג) דכתיב כל חלב: (ד) דלא מיקרי חלב שור וכשב (סכ"ם ב' הסמב"ם) לעובר יכך אמו חוץ וכל בבהמות שאכלו וכדלע"ל סי' י"ג (סכ"ם) ועיין סי' ס"ם ס"ג: (ה) מדכתיב מבני מבלית העין. ולפ"ז קלוט בן שקועה שהוא מותר בלא שמיטה אלבו כמי מותר (סכ"ם בשם הסמב"ם): (ו) ואע"ג דבבלא"ם לית בים לאו דבכלא לית בים כמי שקל חיקוק כרת לחלב ואסור לידך לישנא בגמרא לטמ"ם בשק"ב (סכ"ם): (ז) קולס השמיטה (ג"י): (ח) אבל תלמו ואכיאו שם כיתר בשמיטה אמו מגזרת הכתוב דכתיב בבהמה תאכלו (שם בשם הסמ"ם) ודוקא מבן ט' מי לחמשים גרמי אבל חלב מבן שמונה מי אי אית אי מבן ט' אית לא לסקיל אפוס אלב בלא אפוס בשר שילא חוץ למעילתו לבכ"ע אין מחשים גרמי בלא חיות (סכ"ם): (ט) אם אלב שהכשקה לא הקרב תותב דהייגו שאפוס על הקרב כשהלה. תרגום שמלתו תותביה לף כל תותב (כש"י ט"ז סכ"ם): (יוד) דהייגו שקוט ופשיק ביגו ובין הבשר (שו"ם): (יא) שאיגו לדוק בדופן שבשהקלף קלוט שתשתון בקלף

אותו (יב) : ה ו האליה מותרת (יג) ט ובלבד שינקר ממנה מה שלצד פנים : הגה גם נקיך להסיר מוטי החלים כי יונקים מחלב הכליות (המלכי וכוקם) (יד) : ו י חלב הכבשים (טו) וקרום שעליהם

ו סם בגמרא קי"ז ט ב"י בשם מהל"ח בן חניא י' מיימוני דיני יסודי וכו' סם

ראשי בשמים

עמו (סם) : (יב) ללמו כל תוחב קרוס ונקלף לקוח · חלח כל שהוח תוחב קרוס ונקלף ושליכו מכוסס ון הבשר אבל מכוסס בתוך הבשר מותר (רשב"ם בח"ס לף ע"ט) : (יג) ואעפ"י שנקרח בתר חלב חינו חלח לעניו קרבן ולסון מיעב הוח כמו חלב החלן חלב כליות חטה (הרמב"ם) ולקלמר כל חלב שור וכו' דבר הבוה בשלשהן וחלב החליה־חינו קרב חלח בבשר (גמרא) : (יד) מותרים חלו לח ההכרו בדברי הרמב"ם ולח הרשב"ם והטור ולח נהגו בסם גם הבחים למקומינו מכמה חרגות לח שמענו סולח סה מסם · ואעפ"י שהטור ז"ל בסדר הניקור שהעתיק בסם בעה"ע הביחו סם לחו רחים הוח מאחר שלח הזכירו בדברי הפוסקים והטור ז"ל העתיק הדברים כמו שהלשן הלח מרחה שלח דקדק לחכיו בסום דבר ועוד שכחוב בסוף לומו סדר שלושו הכם החמיר ובלע"ד שזו מכללם · ועוד שלושם חוטים ין במלחים שלח בקלת בבשים גדולים · וכיון שלח נזכר זה בגמ' ובמפרשים ולח בפוסקים מכהג ישכחל תורה · ובסבר לדה לדבך כי ז"ל החלים מנקרה יפה יפה מכל חוטים שבה והחלק (ע"ל ס"ל והחלב) שבין בסר לבשר ומוחך העלמות עד שמסוה לוחם לבשר עכ"ל · גם זה לח הינחתי · ובלחה דרמ"ח מייבי בחוטי העוקן סיחי בסי"ג וכ"כ מדברי המרכי עיין בב"י : (טו) זהו מנהג דקליבוקחת · ופיכם"י

עלם

סדר הניקור

צפת ו ניקור יבשר תוך שבטן ויחקלף עלח טרפה שלחלק פי בחלב שמדורה שלכרה שלי חלי שלוחלה וכלשך בחלב מכה לחלק שלי שם דיבי יחקלף עליה ויבשר בשם שקיבה שלחלק פי כלבשם ויחקלף עליה · ויבשר בשם שמדוד עלה ו בחח ון פוק חלב המוהר שעל היחר ויקרם שבוחן ון שבטן שלכרה ון שקיבה קדר לרלה ויקרם שקרוס ון שטרפם ומטלע שי קפל שחפלחל בשלן שלכלים שלי בחלב שבדרה מע שחלב שלי פוקה פי קפל שחפלחל · ויבשר שחלב שלי פוק שחחזקחת ון כלבשם בחיע · ויחקלף עליה ויבך שבשר ון שלכרה ו בי ון ימין יחפלין בי בי · ומלכין ון מיבר יחבלין בי חלחת · ומלכרשם מבוס עי שחדרה · ון לם יכבניין שי כחשהן יחחבך יחחבל עליהן · ויבשר שחחילות פי שחדרה פי טלכלף שלוחפך שלי יבי שחדרה · ושלחחן חלי כלן פי

שעליהם אסור (טז) : ז כ חלב שתחת המתנים אסור :

כ מימרא דרב מנא ל"ק יהודה וכו' שם וכ' המור שהרמב"ם נתן סימן לדבר כל מלא מחתם הנשר שהנשר עקיפו מכל סביביו ולא ירחם על סיקרא הנשר ס"ז מותר

הגם ופקר ניקור אלו החלבים לריך להייה מן הבקי בניקור ול"ל לבאר היטב בספר · וכל אלו החלבים אין לאוכל להם אלא בחמוריים

ראשי בשמים

עלם קטן הוא מוכח על עלם סקורין הנק"ל (והוא העוקץ דהייט העלה (פרישם בשם רש"ל) ומחובר לקוליה החלים מלמעלה ועליו ים חלב תחת לחם המחן סקורין לוכב"ל ואלו קורין להנק"ל פלך והלוכב"ל מתחזקת · והרמב"ם כתב בפ"ז מהל' מלב שבעיקרי הילכות מבפנים חייבים עליו כרת ואוהו החלב שעל הכרלים וכחבו הגמ' בשם סמ"ג סמוך לזבח ים שומן איה ועליו ים חלב הקליבוסם שלמעלה · ואוהו חלב ואומן החלים לבוקים זה בזה ואין ביניהם אלא גיד א' לבן בעין הקרוס ומלאיהו כמלאים שומן מה שעל אוהו גיד שהוא קרוס לבן לאוך בכרם · ומה שתחתיו אוהר מעשה חלב שהשהר מופלה ולריך לגהוד אוהו הגיד יפה · ולפי שהוא לבן עושים בו הרבה בני אדם ואין יודעים להפריש בין חלב לשומן · וכתב הכ"ן מה שלמרו וזהו חלב שעל הכרלים לאו עיקר חלב שעל הכרלים · אלא לומר שלא זה מחלב כרלים : (טז) ומשום חלב שמחלב הגדול המכסה את הקיבה שוכב שם (ב"י בשם המרדכי) : (יז) וזהו תרבה דאותי מחכי · והוא שתחת הכרליות וכלאה בגודם הכרלים ואח"כ נבלע תחת הבשר אלום דק ומשפשע תמת אוהו בשר בכל הכרלים ומה שהבשר מופלה מוהר · וכשכלה למעה מאוהו בשר יולא ממנו קרוס עד ולבן לבד אוהו קרוס דק וקלום המתפשע בכל הכרלים שלקוד משום חלב שבחבחי

סדר הניקור

לי אשמם מן לאכג יבאן מן לאכל פי נהם אשהרה לחבין פיה קליל לפא יקרם קרשם רהיפה מן אבחיין מולחה מן קפל אפלל אל אלבע · ויבעד אחלב מן חחת חלך אקרשם אל מן ילל אל אשומן אפאחק בין חלך אקרשם ואבלל וקהל עלאה אל מא יבמי עליה בשר וחיכל מוחר·· ויקרם בעיה אקרוס אלי עלא אטחול ויב אלאחה אעבוק אלי ופטה ומן לם יבחיין אל כאלאן יקטע בשכין ויחקלא לא יבקי סיי · ויבעד אקרוס אלי עלא אכליות ואחלב אלי עליהן ויבעד חלב אכליות וביעה אקרוס אלי ופט אפלוך ואחוטים אלאכליאה פי לחקחב אפלוך אלי בהן יחס מוע האהרה · ויבעד אחלב אלי פי לחם אזכ בבהמה גפה · ומן הו לאן פאיקרם אחלב מן לחם אטיה אלאלק אל אפלך · ואלאחתה קרוס דק פאחק בין לאך אחלב ובין חלב אטיה · ויקרם עלם אשהרה אלי חלב הכליות לאלק אים הו

יבעד

(מכתבתי בסמוך) ותחת לותו קרוס עב ים חלב וים מהגים בו ליקור וים טוסגים
בו היתר שמחסנים לותו קרוס בחיפוי גמור ולותו חלב שכתבתי הנלחה בנוגה
הכללים הוא מכוסה בחתיכים שקורין לנקפ"ל שכחבו מרמיד למעה מלטות קטנות
ומכוסה וכשהענה מפריעו נלחה לותו חלב ולינו חסוד מכוסה מהבשר דבמי
הבהמה הבשר מחפרק כשהולכת ליברים נעים והחתיכים פעמים שהם נמשכין כלפי
מעלה והכללים נמשכים כלפי מטה ולין החלב נכנסה בהם ע"כ · והמחב"ם כתב
בפ"ז מהמ"ל ים כמו שחי פחילות של חלב בעיקרי החתיכים קמוך לנחם היכך
כשהבהמה חיה הלב זה נלחה בחעיים · וכשחחות ידבק בשר בשר ויחכנסה חלב
זה ולינו נלחה עד שיחפרק הבשר מן הבשר ומעם"כ ה"ז אסור שלין זה חלב
שהבשר מוסף לותו וכ"מ שחמלא בו החלב חחת הבשר והבשר מקיפו מכל סביביו
ולא יכלה על סיקרא הבשר ה"ז עוחב ע"כ · וכחן ק' בזה לפי שהכל בקילים
בשיהא מקום הבהמה מחפרקת בחיים (הלח"ם) וכן חלב חוב הסלכה בנוגע
הלטות בנחם הכללים בין לותו בשר ובין כלי הבשר הסמוכים לעור יש כמו קומן
והוא נקלף בסכין כמו שהחלב נקלף יש לנקבו כולו בין בשור בין בכבש ועז שהוא
מחוגלה ג"כ בשעת הליכת הבהמה (ג"י לשעת הכי"ם) והחלב שחחת לותו קרוס שבש"ו
כוללים לותו מנקבי הבשר · לותו חלב שחחת לותו קרוס רק הסמוך למחכים
ולפי לשון ובין זה נקלף שבחוך הכללים חלף לותו שהבשר חופשו ממם והוא
העומד בין כפלי בשר הכללים · חבל לותו שהקרוס לבד חופשו נלחה הוא על
הבשר ולא בחוך הבשר ובין לך מי שמיחו (ג"י בשם רשב"ם) וכשמניח הקרוס
שעל הכללים מחחיל ממקום קרוס הגיד שמוליך מהחזה וקולף לותו קרוס
שעל הכבל וכשמקלף נלחים רואי החועים שהם בכבל והם ג' מינין ושניים משמע ·
הגי מחלקים לשנים שניים · והשניים מחלקים לגי שלשה · כועל רואם הגיד בינו
וממשיך ומשכות מוליכין בהיותו שם · חבל בלונן לריך להשפשף מחריפה וגוכר
לותו

סדר הניקור

יבער שעלם בחלמה ויפלל שחפללה ויפחח כל פלל מן כחרב שלחם יהי שלל
ויבער גיד הנשה ויחקלף עליה ועלף שמו ועלף שקוקוחת ומחן פי גמיע שכרחקף
ושקוקוחת שלי פי רחם שמכה מן שנשחחין מף יחכן שחקלף עליהן לחכנעת
לפלך יכפרהן ויכוליהן ויבער שחלב מן שמכה מן לחכל ומן כחרב · ויבער ג' גידים
שלי פי שקלק בין שלחם ושעלם · וגמיע שחלב שלי פי שקללה ושחלב שלי פוק
שכרם מן כחרב יבעלם לף יבקי מנה שיי וכלפך המקם ובית הכוסות וכפלך יבער
שחלב שלי עלף שמלפע פי קפלה ועלף שבשר שלי יגחב מעה · ושמוטין שלי
ליקוסם משום דם לף נהגו להסיח מפני סמחחים הבהמה לכחם חחיכות וס'
ילילנו ומגיחות מכ"ל :

זהו המוכן המקובל ומימות קדמונים ע"ס זי"ל :

ל מיימ' פ"ו ממ' מעו"מ סי' ג' מ הגהות מיי' פ"ז מהמ"מ פסק רבינו לפרים וכ' המלקוי מוסדרי הרמב"ם שהעתיקו המחבר בעיל בפיעון ע"ש ג' נרמה שהוא סובר כר' לפרים ג בדייתות שם וכדמפרש לקמן שם ק מפני שהוא מקובר לכרם ומלב ושטר אסור מפני הרחקה

צחמוריים של בהמה · אבל בחלי בהמה שלפנים לין בהם חלבים אלו רק קלף מן הקרום של אלב הכלליים שמשלך בראש הדפנות על הכלליים הנשאר שם בראשה ולריך להסיר לותו הקרום משם (ד"ע) ויש מהגין להפריד ג"כ הבשר הנדבק שם מ"ג זה ולגבול החלב שביניהם ויש מתירין משום דמחשב חפוי בשר וכן המנהג בחשבה ובעיניהו (הכל בעור) :

ח ל חלב שעל הטחם ובית הכוסות אסור וענוש כרת וזהו חלב שעל הקרב (יח) : ט מ חלב הדבוק לכרם תחת הפריסה אסור

הגה וכן המנהג בכל מקום מלבד בני ריי"קום שמוהגים בשקלהו (יט) היתר · ולין מומים בילם שבשר הורה להם זקן (ב) (הגי"ל ומרדכי וכוב הפוסקים) ובכל מקום שמוהגים בו לימור דינו בשאר חלב לבטלו בששים (מ"ה) אבל לין לוסקים כלים של בני ריי"קום הולילו ומוהגים בו היתר (מילוסי לגודה) (בא) :

יד ג קרום שעל דר השחול והוא הצר הנמ ס חייבין עליו (כב) וישעל שאר השחול והחוטין שבתוכו אסורים ואין חייבים עליהם

ראשי בשמים

לותו חלב שתחת בשר המחים ומקלף יפה יפה מתחת בשר המחים משני לידי הבהמה ולחר כך מעביר בשר המחים קשרין לוכ"ש דהייבו מתמ"זקה בלשוכו · וגוללו יפה מג' לדדים · ולותו עלם סייתן בשחי"ם מחתכו ומסיר כל ההבדלות שיהוה כל הבשר כדי שלא יסחייבו בו משרשי החוטים ובשר המחים כלום (ג"י בשם ס' הסיקור סי' ס"ה) : (חי) ולא זהו עיקר חלב המוכסה לא הקרע שהוא תוחב קרום וקלף שקורין (תוב שבענן) לבל לותו חלב המוכסה לא הקרע לבוק לחלב שעל המקום ובית הכוסות (כשי"ל) וכ' הגמ"י פ"ז מהמ"ח חלב שעל המקום ובחי"ב פ"י הוא מוכח עליו כשאלה מדשם : (יט) והוא הדבוק - לכרם עד הטחול ומה שמלד הטחול לשפ"י שדבוק לכרם לוסקים (ד"ע) : (כ) ולד"ה לריך להסיר הקרום שתחת המוכסה · ולא כחלקו חלב בחלב שתחת לותו הקרום (ג"י) ולחי שמעתי מזקנים מוהגים היתר בלותו חלב שבבהלי הכרס : (בא) ולא כמנהג מביטוליהם לך הכרס לין לוכלים לותו לותם הנוהגים לימור בנותם לקהלות הנוהגים היתר (ג"י בשם לגודה) ולפילו יש הערוצת מחלב הדבוק לכרם בהבשל ולילו בעל בתבשיל לין כמבעים מלאכול (ש"ך) ועש"י ל"ח : (כב) מפני שהוא מחובר

עליהם (כג): יא ע נוטל ראש הגיד שבתוך הטחול ומושך אותו ונמשכ"ם עמו ג' חוטין שבתוכו וצריך ליזהר שלא יפסק שום חוט מהם ואם נפסק צריך לשרש אחריו (כד):

יב ל הכוליא יש עליה שני קרומים העליון(כה) חייבים עליו (כו) התחתון והחוטים שבה אסורים (כז) ואין חייבים עליהם ולובן שבכוליא מיתר (כח) ק חלב שעל הכליות נאסר ולא שבתוך הכליות ואעפ"י כן נוטל אדם לובן שבתוך הכוליא וא"צ לחטט אחריו ר ויש מחמירין לחטט אחריו (כט): הגה ואם לא חתכו לחציו וכיוצא קלחו תוך הכוליא לכ"ע מותר אם כתבשל כך (ג"י בשם הגי"א בכ"כ בשם מ"ז) ודוקא מה שבתוך הכוליא · אבל מה שעל הכוליא לכ"ע מקור · יותרת הכבד (ל) יש מלריכים לנקר הקרום העליון של לד הכבד ואסור אלא הקרב שמונח עליו (לא) ויש מתירין עוד לנקר השומן שתחת הקרום התוא (רמ"א וכ"מ) אבל לד פניס שאלא הריאה מ"ל ניקור כלל (ח"ס ומ"ז) אבל המנהג לנקר ולהסיר שני הקרומים לגמרי אחר שנתבשל (מ"ז):

יג ס חוטים שבעוקץ (פי' הוא הנקרא בלשון העקרא עלה והוא קלה המלוה (עגוך) ונמ"י פי' שנקרא הכ"קא) אסורים (לב) והם

ראשי בשמים

שם לכרם ולחלב (רמ"י) וה"ה אקוס המר שנאלר הגם (שכ"ח בצ' כ"ו) : (כג) שאין לוקחין חלב מ"מ אלא הרחקה (צ"י) : (כד) שנאמר קיוך לחלב המכסה את הקרב (שם) : (כה) דהיינו קרום דק שעל חלב הכליות (רמ"י) : (כו) אהוא חלב גמור (שם) : (כז) מדברי קופרים : (כח) שבתוך החרין ומתפשט בתוך הכוליא (רמ"י) : (כט) ומהגיהו לגמרי מה שמוץ לכוליא דוקא (וכ"ל התוס' והפלוחות והרא"ש וגם רמ"י כתי שהמחמיר יחמיר והמוצא לא הפסיד וכפי' מהריב"ח ד' העזור) : (ל) והוא בשר המחלק ומוכן בין רימה לכבד (ב"י בשם רמ"ם) : (לא) ולריך לקלפו כולו (שם בשם ק"ה) ואם אחכה עד הבהמה ואין יודע אי"ה היה לנד חוץ קולף שני הנדדים (שם) אבל שומן המעורב בשבר היותרת אחת הקרום מותר ומעשה חלב שהבשר מותפו (ב"י בשם הוס' והרא"ש ומ"ג) וכע"ל (שם בשם ר"י) : (לב) מקום חלב

וכן

שושנת המלך

לב כ' מר"ן כי' ס"ר כי"ג ו"ל חוטין שבעוקץ אסורין והם ה' וכו' וכ' עליו פר"ח רבאן

ע טור בשם י"ח בשם בעה"ט פ ב"י בשם אגיו בשם הרשב"א ונת"ה ל נרי"ות שם וכדתפרש להו שם ק ל' הרא"ש בפ"ז מהא"ל כרב אחי וכאביי שם וכדעת הרי"ף רבו ור"פ ר טור בשם לש"י והר"ן לדעת הרז"ה ובה"ת דנורס' רבא מעכשיו ליה וכ"כ ר' יהוסף בשם ר' יונה

ס מיימוני דיני יהודה סם ל"ב

והם חמשה ג׳ מימין ושנים משמאל ׳ השלשה שבימין כל אחד מתפצל לשנים והשנים שבשמאל כל א׳ מהם מתפצל לג׳ ג׳ וראשו האחד מחובר לשדרה וראשי הפיצולים נדבקים תחת החזה בראשי הצלעות ואותם ראשי הפיצולים מצויים בחצי הבהמה של צד פנים ואי שלפי להו חמימי משתלפי ׳ ואי לא בעי לחטוטי בתרייהו : הגה ואם הם מכויים נמים סוי להו כחמימי ומשתלפי (ג״י בשם סמ״ק כל זו ולו״ח) וים מקילים בחוטים אלו במקום שהם בלועים בצפר (לג) (ג״י בשם הכ״ן) ונוהג להחמיר : יד ח חלב הקיבה שעל הקשת (לד) אסור מן הדין מן התורה ט ושעל היתר (לה) אסור ממנהג שנהגו בו איסור (לו) (ו״ל שמיקל לסמוך ולכן יש להקל בו) רמ״י ורמ״ם ומ״ג וכי יכוסם) : טו י חלב שעל הדקין אסור יא באורך אמה משמתחילין לצאת מן הקיבה (לז) ומשם ואילך שומן הוא ומותר ׳ ויא שראש המעי שצריך לנרוד חלב שעליו הוא המעי שיוצא בו הרעי שהוא סוף המעיים יב וירא שמים יוצא ידי שניהם לנרוד אורך אמה מכאן ואורך אמה מכאן :

הגה וי״ל שמיכן לכך נוהגים ואם כן נהגו להקל למהוד בזכוע

ח בכ״מ שם מ״ש וכלישנא קמא רש״י והרי״ף וכ״פ כל הפוסקים
ט שם ד״ג למנהג בני בבל ולמנהג בני בבל גרסינן
י שם בכ״מ וכן עיקר
יא מיגוש דרב יהודה וכפי׳ רש״י והרמב״ם שם וש״ד שם ג׳ הגהות וכ״כ הרא״ש
יב ס״ם שם וכל זה

ראשי בשמים

והן מותם שבכלים שכי בש״ז (ג״י בשם רש״י ותו׳ והרא״ש) : (לג) ומה דבעי למעוטי בתרייהו היינו משני שהם דקים הרבה ולכך שימלא מניחים שלא (ג״י בשם הכ״ן) : (לד) דהיינו מצוי לעיגול (רש״י) : (לה) דהיינו שמשפיע לעיגול (שם) והרמב״ם פ״ו שהוא חוץ ומוך כמו יתר : (לו) וכ״מ למקומות שנהגו זו היתר שלין לבעל העגלה (פר״ח) : (לז) משני שמוכיח לחלב מכאן ׳ ומכאן ואילך הן דבוקים בהדדי

שושנת המלך

רכאן פסק כרש״י שאיסורן משום חלב וברכ״י פ״ה פסק כרמב״ם שאיסורן משום ד״ס ׳ ולעד״ן דאין תפיסה על מר״ן רמר״ן תופס בב׳ הסימנים כר׳ הרמב״ם וכאן סי׳ ס״ר לא איירי בחוטי העוקץ ממש אלא דקרי להו הכי משום שהן נוטים ג״כ לצד האסור ולב״ע אסרינן משום חלב ובסי׳ ס״ה חזכיר הוטין האסורים משם דם לב״ע וחם אותן שבעוקץ ממש (מ״ג ס׳ כ״ז) :

ו מיימ' דכ' יהודה אמר לג אם קף ק' ז נס ז"ו אם ס ט טור ג' הכמב"ח

בזכוע וחין מלכיכין חוכך לחמה בלמלוס (מסכי"ל) וח"ל להסיר כך הקלוס על הדבוק בו שעל חוכך לחמוח אלו אבל לא הסחון הדבוק בעצמיו שחמחיו (כל בו) וכן כוחבין כך שמסיכין מן הטבחיח ג"כ חוכ לחוכך שחוכח עליו עם הסחון שחללו וחם הטעם משך הדקין מן הבהמה בעודם חיין יאסר החלב שעל כאם הדקין עם הדבק דכוחה ולכן הבא לאכול מן הדבק דכוחה יבחוב לחמה מן החלב לגל הקיבה וחם לא כוחב מקומו לריך לבחוב ולבלחה מביא עדין כדיבר זהב בעקוס שבחחבק בו (מהרי כיח ג"ס) (לח) ובחבו בחדיכות אלו להסיר הקלוס שעל כל הדקין בהדבק דכוחה לבעל ושלוס שבחאיס הדקין עם הדבק דכוחה ואוכלין הכל ביחד ע"כ חסיכיס כל הקלוס שלא יביחו ג"כ שעל כאם הדקין ובחבו ליקח הקלוס חסבי לבדיו חסא"כ בבבא שאין דרכן להביאם ביחד ובידוע כאם הדקין כ"כ בעלם החהוג אבל יש להחמיר וליקח הקלוס חסבי לבדיו גם בבבא (הכל ל"ע) : טז ו אין מולחין חלבים עם הבשר (טל) ז ולא מדיחין אותם עמו וכלי שמדיחין בו חלבים אין מדיחין עמו בשר (מ) ח ובבין שחותבין בו חלבים (מא) אין חותבין בו בשר (מב) : יז נהגו מנקרי הבשר לנקר בבבין אחד מפני שנותנים בגד על הירבים וכל שעה שנוגע הבבין בחלב מקנחו בו (מג) ונבון ללמד אדם לבני ביתו שישפשפו הבשר יפה

ראשי בשמים

בהדבק דכוחה (הרא"ש) : (לח) מיהו אם לא הקיבה (גורדין לומו לגמרי ואל וכו' כל"ל (מסכי"ח פ"ג הל' שבועות ג' ס' אליהו וב"י ס"ח וב"ח בק"ח וכבה"ג) ואלא הבבבהה (שקורין עבמיא) אין גורדים לומו לגמרי לפי שים אם חלב עהור (עש"י ס"ו ק"ח) אבל מסירים הקלוס החוך עם חלבו שלימו דבוק עם הבלבבהה בשאר שומן (ב"י בשם כלבו ו"ח) : (טל) שכח העלה ובחיה ומבליע בעשב החלב בבשר (לבוש) עש"ם ס"ק ו"ו : (מ) המעיהו גם זה אם אהחלב יש בו כזית (שם) : (מא) לאכול בבוק (רא"ש) עש"ו וס"ק ו"ג : (מב) ולפ אם ע"י שיאך כלי ג' ומזהר להדיח בו בשר החלם ושאר מחלבים גזרה שמא ידיח בחלבים ושאר בשר · וכן בשכין · ולריך שני כלים ושני שכיסים וביין שהלבינו שכיס לא חיישינן לשימלופי לשית ליה הביהא (גמ') דהיינו שעושה בו קינון (רא"ש) : (מג) וגם אין מהחבין בו חלב שאסור מן התורה · אלא גורד מומו בשכין ואין בו דומקא לשכיעה ושעש"י שמעוטית הגיד ס"ח שאינו מומר

יפה במים: יח ט אין פורסין הכסלים ע"ג הבשר י בעוד שלא נצטנן חלב שעליהם מפני שהוא נימוח ונבלע בבשר (מד):

הגה וכן י"ם לנקר בצפר תוך ג' ימים מן המלב שלא יתקשה המלב בצו ומ"מ אם לא ניקרו תוך ג' ימים אין לאסור בדיעבד אלא מנקרו

ממ"כ ומכי (תשובת הרמ"ם ומהרש"י בשאלות סי' מ"ו) (מה):

יט כ כל אלה הדברים (מו) אם נעשו לא נאסר הבשר ואין מבין העושה אלא מלמדין אותו שלא יעשה: (ומס עשה מותר רק משמשף בצפר סימנ) (כ"ן פ"ק לחולין) (מז): כ ל אין מולחין הבשר קודם שימירו החותם והקרומים האסורים וניד הנשה י ואם מלחן מסירן אח"כ ומבשל הבשר (מח) מ ויש מי שאוסר עד שימירו ממנו כדי קליפה: הגה וי"ל דצעינן שמים כמו בשלר חלב הממלא עם הבצר דק"ל בשמים כמו שיתבשל סי' ק"ס וים להקל ולהתירו ע"י קליפה (ממגיד בשם המפרשים) ומס ים בו הבצר קלת ממחר דים מתירין אפי' בלא קליפה · וגם אין שייך לגזור משום חלב שמן למשפעה לכל הקדומים לינם רק חלב כחום (מהרי"ו ופ"ה) יחלה דים לסמוך לחתן למתיר בקליפה וע"ל סי' ק"ס:

כא נ טבח שדרכו לנקר בשר ונמצא אחריו חוט או קרום מלמדים אותו שלא יזלזל באיסורין ס אבל אם נמצא אחריו חלב אם הוא בשעורה מעבירין אותו (מט) ואם נמצא אחריו

בזית

ע מימרא דשמואל וכו' שם י תוספות והרא"ש שם וס"ם והגהות לשיטה מהא לכתיב וימציאו המלגים על המזות
כ עור ג' מהמג"ם שם בפ"ז מהמ"א
ל שם ושם
מ ס"ם שם ובשם הרשב"ם וקאי נמי להא דאין פורסין וכו' בשע"ף ס"ח
נ מימרא דר' יהודה וכ' יותן שם דף ל"ג וכדמוכים להו בפ"ק ומכ שוחטין

ראשי בשמים

ומנקר · ישראל קדושים שם ושמניהו בו ולא שמניהו בסכין ואפי' משתכח לשיטת בית דומקא דשכיבא בדיעבד מותר בהשמה · שהרי כל ישראל נהגו להקיל בצפר (עור בשם בעש"ע) : (מד) לפי שהקדוש בע"ג השלב דק ונקלע על ידי משמוש יד הטבח (עור) : (מה) לף לביטול (רש"ם ומהרש"ל) שהיו נהלע בצפר (שם) : (מו) אפי' עליהם מלבים עם הצפר וכגון שהם לקוחים מד"ם כשמן הגיד וכיולא ש"ך בשליהם כל דהו כשליהם מלבים · ש"ך שמלא מלבים בפע"ל שלא שמתוך שהצפר קרוב להם חייבין שמא יגעו זה בזה (ב"י סי' ק"ה) והשתא הויא שליהם דומיא דהשתא והו לשיטה גדולה (כ"ל) : (מז) משום טעם השלב שהשלכך ונדבק בו · שלב טעם השלב לידו כדבק בו (לבוש) : (מח) שהמוציא והקדומים כחושים ואין מפעפעים בצפר וג"ם לשפ"ר שהוא מן התורה אין בגידין בכ"ע (ב"י) : (מט) ודוקא בשמולח

במקוש

כוית ואפי' בהרבה מקומות מכין אותו מכת מרדות ומעבירין אותו (נ) : הגה וחזקתו ותפוצתו לכתכותו תכל לפי רחות עיני סליין לס עבר בשוגג לו בחזיר (הגהות מרדכי פרק כ"ס) ומנהג כתר הוא שהעתם המוכר בשר יקרו קודש שיתכפרו בן יכתלו בו הקונים (מהרי"ק שורש מ') (נא) :

סה דיני חוטים האסורים משום חלב ודם ודיני גיד הנשה • ובו י"ד סעיפים :

א יש חוטים שאסורים משום דם שבהן כנון ח חוטין שביד ושבכתף

ח מימרא דר' תנא תמר ר' יהודה וכו מולין דף ל"ג

ראשי בשמים

במקום חמר : (נ) ולא תצבינן ליה למזיד ותמור לעשות כן יותר שתזכתו קשה על פושע תצבינן ליה בעשה הזה ותפוצתו קלה והוא שתכריזין עליו בבה"כ שכי ה' ג' פלוני העבה העבירוהו ומומוחו שתלה עליו חלב כשעורה ויהיה חדם יוכי שלא יהעסק בחומחו ואח"כ יכריזו עליו בב"ס פלוני העבה שתעבירוהו ומומוחו מפני שתלה חלבו חלב כשעורה כבר חזר ונתחבט ממה שעשה וקיבל עליו מה שליוו הח"ת ומכאן ולילך התזירוהו לחומחו והכי הוא נהוג עליו כבלתשובה וקודם שיתעבו הכריזה זו בבה"כ אין לתמוך עליו ולתוך ליקח ממנו בשר לפי' אחר חדם יוכי שיון שכיון שלא הכריזו עליו ודאי שלא נתחבט ולא ניקה כשרה על חעשו חלא הח"ת ואם נתלה אחריו כזית אלקין אותו בדבים בבה"כ ולאחר המלחות יאמר בעלמו בקו"כ הכי פלוני לקיתי מפני שתלה אחרי כזית חלב והכל כמו שכתבנו • אבל אם מוכר אלבים בחזקת שומן או טלפות בחזקת בשרות מאמינין עליו יותר מפני שהוא מזיד ולריך לקבל דין בפני ב"ד וחפ"ה לא תאכינן לתכשורים ותפילו ליעשות תכולי למוכר לגוחים לא שבקינן ליה עד שילך למקום שאין מכירין אותו ויחזיר אבידה מחמת ילו בדבר אחר (עפי' ק"ט) • בד"ה בעבה המנקר ומוכר לאחרים • אבל עבה שאינו מוכר אלא שאוחבים לו בשר לנקר אין מאמינין עליו כ"כ ללאו כמזיד גמור תצבינן ליה שאין אדם חועל ולא לו (לבוש הובא בב"י ובשם הר"ן ובשם הג"א) : (נא) קונקיס וחביות של עץ שנותנים בהם יין ולריכן לחקנן בחלב לחת חלב בין נשר לנשר אלא יבוף היין מוחר לכחחלה .לעשות כן שבעה היין להתרחק מן החלב והחלב נקרש ויל ואע"י נגיעה אין כאן (ב"י בי הריב"ם) :

ג ושבכתף (א) ג ושבלחי התחתון שבצד הלשון מכאן ג ומכאן
ד ובלשון (ב) ובצואר (ג) ה וחוטי הלב (ד) וחוטי העוקץ (ה)
וחוטי הרקין שהן בתוך שומן הרקים כמו בית עכביש מסובכין
וה בזה: הגה ונוסגין לסקיל ג"כ ג' מועי לוזך שסלל המזה
מצפכים (ט"ו סלרוך) . וכן נוהגין מועים לחמוי סחזים (קדר
הכיקול ולכוך) ולכיו סלל מומלא בעלמא (ל"ע): וקרום שעל
המוח שבקדקוד (ו) וקרום שעל הביצים (ז) ומליחה לא מהני
להו (ח) ו אם לא שיחתכם תחלה (ומחוך למחם) (כ"ן ג' הכלב"ל)
ואח"כ ימלחם (ט) וה"מ לבשלם בקדרה ז אבל לצלי אינם
צריכים לא החיכה ולא מליחה משום דנורא משאב שאיב '
מ ו"ש מי שאומר דדוקא כשפני החוטין על האש ' אבל אם
המה מובלעים בתוך הבשר אין האש שואב אא"כ יחתכם:
הגה ואם לא נעלם ובישלם בלא סחיכה לריך ס' נגד כל סמועים (רסב"ח)
(יוד) ובללי קגי בקליפה (הגי מסיכי) (א) (ועיין לעיל ס' כ"ג):

הרוצה

ג רס"י סס ועור וס"ס
ג מיימרח דף' לכסו וכו' סס ק"ט
ד עור וס"ס
ה סס ג' הלמב"ס בפ' ז' מסמ"ח
ו מיימרח לחני וכו' סס ל"ג סס בגמרא
ז עור בסס הגסו' שלזה הסכים הלח"ס וסוס דעת רוב הפוסק' ע' ג"י
מ בסס לבב"ן

ראשי בשמים

סימן סה (א) לסכים בכתף (ג"י בסס סס"ח): (ב) חסת סכסו (עור בקדר):
(ג) וסס סכי גידים מלא זס סמוך לבסר וסכי גידים מלא זס סמוך
לבסר (סס) וסן הוכידין שלריך לסחכם בסעת סמיעה כמ"ש ס' כ"ג וכן שמחכן
בסעת סמיעה לו לא לריך לכחחלה ליעלס (פריסה בסס רמ"א בת"ס): (ד) וסוס
שמיעה סמחזים ומשליכם (סס) שבסס מוציס מלחים דס (פריסה): (ה) וכבר
כתבתי בסימן ס"ל בסס רס"י ותוס' והרא"ש שסס מסוס חלב וכ"ל הטור סס וכ"כ
ג"י בסס הרמב"ס וכ"ל לבי' בס' ס"ל ס"ג . וכ' פר"ח שלעת הרמב"ס והרמב"ס
שסס מוציס לחלים מלבד חוטי לכבלי ודים להסוליך ולשלוק חוטים שבעוקץ מסוס
חלב וכ"ע לפי מסוס דס ח"ל דק סחיכה ומליחה ומסוס חלב לריך נעילה (גמ'):
(ו) לסייטו סכי הקרומות (ג"י ועור בקדר): (ז) ויתבאר בס"ל: (ח) שלין המלח
מפליט דס הכחוש בחוטים חלב הנבלע בגידים (ג"י בסס הרא"ש): (ט) ולף
כשמעט הוכידים לקוליס חוטים חלו לפי שליכס נגרכים לחב הוכידים (ג"י בסס
הרמב"ם והר"ן) וכל שאר חוטים קגי להו בעליסה כשאר בשר שלמון ומחמלס דבך
הוכידין היוצ (סס וכ"ל רמב"ס): (יוד) ולין חוטי לוזך בכלל דין זס חמ"כ לף
סחטו לבר לבר (פר"ח ס"ך): (יא) לחומלא בעלמא בלבל מליכא שכי (פר"ח):

ב ו הרוצה לצאת ידי חתיכת אלו החוטין לא יסמוך על חתיכת הבשר (יב) אלא יחתוך הבשר והעצם לשנים (יג) : הגה ומותר הלוקח לא מכני נכו אם מחכם קך קימחוך המפרקת לפניס (מהוך ומ"ז) : ג יגף העוף בידי הבהמה והלכך צריך לחתוך עצם האגפיים ולמלחן ובן עצם הלחיים בעוף :

הגה ו"ל שמ"ל ליעול בעוף מותיס אלו מקום שדקיס הס והשם יולא משם ע"י מליחה (כ"ן פרק השוחט נשם י"ל) וכן המנהג שאין נוהגים מן העוף אוס אותיס קך מותי הלוחל ובחותן יש ליזהר ליעלס משם לו יחחכם עס עלס המפרקת לפניס · מיהו נדיעבד אס אוסר קך הלחם מן העוף שני (מהוך נשם ש"ז) (יד) ומהגיס למחוך ביכי העופות נשרק השכוחה שהחוכה מקום שלפעמיס נמלחיס מותיס לדומיס נרגלי העופות ואס לא עשה כן מותר נדיעבד אפי' כחבשלו כך לעש"י שנמלחו מותיס לדומיס (הכל נמרדכי פג"ה) שאיכו חלח שומן בעלמא (טו) :

ד כ ביצי זכר בל זמן שלא היה שלשים יום (טז) מותרים לקדירה בלא קליפה אפי' יש בהם כמו חוטים אדומים (יז) ואם היה לו שלשים יום אם יש בהם כמו חוטים אדומים (יח) אסורים לקדירה בלא קליפה (יט) אבל לצלי מותרים (כ) :

הגה ונהגו לנקר הניליס לף כשהס פחוחיס משלשים יום וכן להקיל משם גיד הגדול ולחחוך נשס שרשה חחיכות (ל"ו ה"חוך) ונהגו

ע הר"ן ג' הרא"ש וכ"כ הרשב"א י הרשב"ל והר"ן נשם הרא"ש כ מיימ' דמר נר ר"ל שם ל"ג

ראשי בשמים

(יב) כי פעמים שהחוטים סמוכים אל העלם הרשה ונדבקים בו ואס יחחוך השכר לצד שמא עדיין החוטים קיימים (ג"י נשם הר"ן נשם הרא"ש) : (יג) דאז גב החוטים נחחכים ונעשה פחח ליליחת הדם (שם) וגם לא יקמוך נפיכוך הליבים זה מזה כי כשחפשטין נחוך הלחב הן מחלכין עם לימות הבשר ואס הדם רובה ומשם לריך לנחחם (שם נשם הרשב"ל) : (יד) ולאס העוף נחחיכת שחי או עכ שני (ב"י) וס"ה נשהמה (לבוש) : (טו) ומנהגנו להקיל הרגלים ונעשה שליכה לחוש : (טז) משכולי (רש"י) : (יז) דאכחי לא נפיש דמיס ליבלע נליבריס (שם) : (יח) שזה קימן שים נשס זרע (גמרא) ובילוע שים שם דס (רש"י) : (יט) לקלוס שלשם (שם) וס"ה דאחיכה ומליחה משני שהו (גמרא וכ"כ ש"ך ופ"ח) : (כ) ונין

ל מצנה שם דפ"ע
מ בגיעל דכב ירמיס
שם ל"ג ולא בפצמים
ולמומרא דמיקוב
דלמוריי' הוא הסכנו'
הפוסקים
נ טור וכ"כ המרדכי
דיש לנו לילך לחמר
היוב
ס כריתות קף י"ט

וכמגו ליקח מן הכתף הבשר שקורין לכי"ז (שלב הכיקוב) ואין זו מיקוב כך הוא משום מיעוט עוד כהגו בלוגב"ל שקורין לידוו"ץ בלבותו ולא לבשלו ואין זו מיקוב שם מבשלו ואפי' לכתחלה מותר (ב"י ומרוך) וכן כוהגין להסיר עיבוריתא דוורדא ולהסליכה ולא לאכלה ואין מיקוב בדבר (מ"ו המרוך) וכן כהגו למחוך בין הפרקות בל רגלי הבהמה ולהסיר משם בשר לבן ורק משום מיעוט ושם לא עשה כן אין למוש (ד"ע) : ה ל גיד הנשה נוהג בבהמה וחיה אפילו אם אין כף שלהם ענול (כא) ונוהג בירך של ימין ובירך של שמאל (כב) ואינו נוהג בעוף מפני שאין כף שלו ענול ו אבל אם נמצא לו כף ענול נוהג בו (כד) ז ואי"צ לבדוק אחריו אם הוא ענול (כה) : הגה ואין מילוק בין חיה לבהמה בכל דבר המקור ומשום גיד לו ומשום סם וכן בעוף שם חיה לו כף ולכן כל דבר שמנקרין בבהמה לריך לנקר בחיה ג"כ (מרדכי פג"ה) רק מה שמקור משום חלב ל"ל לנקר בחיה : ו ם נוהג בכוי (כו) :

אינו

ראשי בשמים

לחלייה בשפודא בין לחמחילו מנומלי ומלי לכ"ע לף בלא מחיכה כיון שסם מופשרים ועומדים פניהם על פני השם (פר"ח ס"ק) : (כא) לכתיב על כן לא יאכלו בני ישראל את גיד הנשה אשר על כף ירכו ובף פיכולו בשר בהמה ועוף בשר בף וס"ק דחמנע לף יאכלו גיד הנכרך בבשר הבהמה והעוף אלא בשר ביהך והוא עלם הקולית העליונה ומדחלם דחמנע בבף ' ס"ע כל המינים שים לסם בף ' מיקור ג"ם נוהג בו (לבוש) : (כב) לקחם יהך אלא דחמנע ומה אלא דלסיכן ה"ל היהך המיוחן כמו גבי זרוע לסחם הם"ל מיוחר דהל"ל ובחן לכהן זרוע ' והכל מיהם מיוחדת דאלת יהך קאי על אלת בף ומוכל לומר היהך כלומר בשיזה בף אלחי בשר היהך לאחוקי בף המלוי בבהמה בעוקם אלא אלא לאחוקי גיד שים בו ולאחוקי אלא גידים שים ביהך בעוקם שאינו בף (שם) ולעל"ן ל"ע ע"ז שהרי שם הגיד גיד הנשה ומביא תיתי לומר כן) מ"ל דהכא יליף מ"ש שאינו נוהג אלא בבחמי שהוא על היהך ממש אמוך לעלם ולא חוך הבשר (שם) : (בג) שהבשר שעל הקולית בלומה הוא ואינו לומה לבף (שם"ו) : (בד) דבלחוייתא מזלינן לחומרא בעוף בשר בילים ובבהמה בשר מיהם (ב"י בשם רשב"א והמג"ם) : (בה) דבשר רובא מזלינן ואין לנו לספק (שם בשם המרדכי) : (בו) דבף היהך הלא לחמנע והא אית ליה (גחמן) אפי' שם הוא בילים בבע"ל לשל ו"ל ' לשי מבהמה ואים בשיעא (פריסה) :

כ"ם

ז ס אינו נוהג בשליל וכל שאינו טעון שחיטה (כז) וי"א שנוהג בו אם שלמו לו חדשיו ומצאו חי (כח) (ונהגו להמיר כקבלת החכמים) (קבלת ר"י ן' חביב) : ח פ שני גידים הם בירך א' פנימי סמוך לעצם והשני חיצון סמיך לבשר ושניהם אסורים וצריך לחטט אחריהם אלא שהפנימי אסור מן התורה ג והוא הפושט בכל הירך (כט) והחיצון (ל) אסור מדבריהם (לא) ק וקנוקנות שבשניהם (לב) אסורים מדבריהם וצריך לחטט אחריהם (לג) ר ושמנם ישרצ קדושים הם ונהגו בו איסור (לד) : הגה ולפי הקנוקנות נכנסים בלפי העלמות · על כן המנקר לריך לבדוק ולפי העלוות כדי להסיר הקנוקנות מעיקרם (ב"י בשם הגהות מיימוני) ואין ללמוד קלד הניקור לך בעלילת הענין מן הסומכה הבאי בניקור (ד"ע) : ט ס גופו של גיד אינו אלא כעץ שאין בו טעם ואעפ"י כן אברתו תורה לפיכך אינו אוסר תערובתו בפליטתו ת והקנוקנות והשומן יש בהם טעם לפיכך אסרין תערובתן בפליטתן : יוד ל גיד הנשה מותר בהנאה

שולח

ס עיי' בחסכניית בשי' לעיל ס"ג פ מיימוני דר' יהודי אחר שמואל שם דף נ"ב

ג כפי' רש"י שם ק שם נ"ב וכעולה וכלעת הלבוש"ל מדפסק מנייי כוותי' וס"ם ופי' קנוקנות שם הגידין הדקים הסולכים בתוך הירך מתחת לבשר מגיד המילון לגיד הפנימי

ד בניית' שם בר"ת וכשועלל הריי"ף וס"ם

ס מפקנת הגמרא שם ל"ט

ת שם בפירש"י וכ"ם הריי"ף והלמב"ם בפיע"ז וכ"ג מדברי הלש"ם וס"ם

ל עול ג' הלמב"ם וסלזים הסכיים

הלש"ם כלב יהודה בבריית' פסחים דף כ"ג וכפתם מעשה דלקיטן שולח לחם וכו'

ראשי בשמים

(בז) כמ"ש ס' ק"ד : (בח) לעפ"י שלח הפרים עג"ק ול"ל שחיטה (רמב"ם) דכף הירך קחמה כחיב (ב' בשם רחב"ה) : (בט) והוא גיד לחוך וכחבו מחובר בעלם החליה ויוכד ומחפשה עד הכף והוא עיגול בשר הנחון על עלם הקולית לחכבו ועלם זה הוא הנקלל קופי וכשוגיע למקום מיבול הקולית ועלם הירך שם הוא קשוך לעלם ושם ואילך נכנס לגד פנימי של ירך שחחת הבשר לחוך הירך על החכבוה החחחונה לב"ש ואין לחקוע מן החורה מלא זה שקשוך לעלם לילפינן מהירך דכחיב עב"ה · ועוד שהוא על הכף · שהכף הוא בשר עגול הקובב לח הקולית דבוקה בה וע"ש שהוא בלד פנימי של ירך שכללי ירך מבחוץ כשהבהמה מחובבת קבי לה פנימי והשלאל שבשנים בשבר ליקובו מדינבן (רש"י וכ"ל סריי"ף והרמב"ם וכשב"ש) : (ל) והוא גיד קלר כאון לרחבו של שופי בקופו מובלע בכף הסובבת לח הקולית והוא כאון בלד חילון של ירך (שם) : (לא) שאיבו על הכף שלא בחוך הכף (שם) : (לב) והם גידים דקים הסולכים בחוך הירך מחחת הבשר מגיד החילון לגיד הפנימי (שם) : (לג) ויעוד ו' מועים שבשוקיים (ב"י בי' הגי"ש) : (לד) ולחוי להמיר בו וכלגבקינן בני הזהר בשר קופרים יותר משל חורה (שם

(לה): יא ג שולח אדם לגוי ירך וגיד הנשה בתוכה בי שלימה בין התוכה ג ואם נותנה לו בפני ישראל ואומר לו שהוא כשר לא יתננה לו כשהיא התוכה אא"כ ניטל גידה (לו): יב ד כל ירך שיוצא מתחת יד ישראל מחותכת בדרך שמחתכין אותה מנקרי הבשר היא בחזקת שניטל גידה: יג ה מי שניקר והלך לו ואין אנו יודעים אם הוא בקי בניקור ואין כאן מי שהוא בקי בניקור להראות לו מותר (לו):

הגה ודוקא שיודעים שמכלים ניקורו דלכ"ם לסכור שמא לא הכלים סכיקור (כ"ן בשם ריב"ח) ואם אפשר להחזות לבקי אין לסמוך על המנקר (ב"י ממשמעות הכל"ם) אם לא ידעינן לודאי בקי בניקור ומומחה בכשרות ולע"ג דכוב סיגלויים מלל סכיקור מומחים הם מ"מ טוב להחמיר (ב"י בשם הכשב"ח) ועיין לעיל ס"ל גבי רוב מליין מלל שמיטה וכו': יד ו והטבחים נאמנים על ג"ה (טל) ז ומיהו אין לוקחים בשר מכל טבח ששוחט לעצמו ומוכר לעצמו אא"כ הוחזק בכשרות (מ):

דברים

ראשי בשמים

בשם המרדכי): (לה) לכתיב לא יאכלו ליקור מכילה משמע לע"ג שכ"מ שנאמר לא יאכלו ליקור שנאמר בשמע. ס"ק שכתי כתוב גבי נבילה לו מכור לנכרי · וכשהתירם בכתוב היא ומלבד וגידה הותרו ולפי' למ"ל מין בגידין בכ"ע ובוי לא יסיב למי מלא בשר שיש בו טעם אפ"ס שכי ללאו הא בהא הלית (עיין ב"י): (לו) לכיון שמוכר לו כן השתא יכלכל הכותה קבור לולאי כשהיה היא · לאי לא · לא הוה יכלכל גיב לעתים לשקר לגבוה לעת הגוי · אבל בשתא הוה קמטעי בשתים ושבור ג"כ שניטל גידה מפני שהיא שחוכה ואתי למזבן מיניה ואוכלה עם גידה ולפ"ז מותר למכור להם נבלות ומרפות אפי' בשתא ואפי' בפני ישכלכל כיון שמיכו לומר לו שהיא כשרה (פ"ח והיא לעת כ"ת והכשב"ח וכתי ס"ס שכ"ל שהמב"ם וכפי' כ"מ ד' הכ"מ פ"ג ומכי לעיל): (לו) לכוב מלויים מלל ניקור מומחין הם (ב"י): (לח) אבל מי שאינו בקי בניקור אסור לאכול מן החלב: (מ) והמנקרים בזמננו לעפ"י שמחמירים (שם): (טל) לעפ"י שיש בו טוכח יותר מן החלב: (מ) ולפי שיכח לאכול לעפ"י שמחמירים לחתוך גם השיתר מ"מ לפעמים מזלזלים בחלב ובקונקות ומחמת מהירות עלכן בעל נפש לא יאכל בשר עד שיבדוק אחר הניקור אבדוק יבדוק לו (וכ"כ ט"ז בשם רש"ל):

ג משמע שם מולין ל"ג
ג שם בגמרא וכפי' התוספות
ד הלל"ד ופ"ב בשם הלאע"ד מבריית' דשולח אדם יבך לחבירו שלימה וכו' דל"ד
ה ג"ז שם בשמו ו משמע שם פ"ט וכחכמים
ז עוד בשם רמב"ם מבריית' דלעיל לוקחין בסוליא וכו' משמע ע"ג דל"ם כ"ם ס"ל ולא אלן מדן יפלכל בזמן הזה

סן דברים האסורים משום דם • ובו י״ סעיפים

א ל דם בהמה חיה ועוף בין טמאים בין טהורים אסור (א) ג וכן דם שליל (ב) ג אבל דם דגים וחגבים מותר (ג) :

ב ד דם ביצים אם ידוע שהוא מרוקם האפרוח (ד) חייבים עליו (ה) אבל אם אינו ידוע שהוא מרוקם האפרוח אין חייבים עליו אבל חכמים אסרוהו (ו) : ג ס נמצא עליה קורט דם וורק את הדם ואוכל את השאר ו והוא שנמצא בחלבון (ז) אבל אם נמצא בחלמון (ח) כל הביצה אסורה (ט) : הגה וי״ל דאם נמלח על קשר החלבון וגם מצחין להיכו שנתפשט מן הקשר לכל הביצה מקורם (הכלי״ם והכשב״ל) ויש מחמירין עוד לכל שנמלח על הקשר כל

ל מפנה מולין דף ק״ז וכריתות דיב
ג מפנה מולין דע״ד
ג שם נמס׳ בכריתו׳ ד עוד כתי׳ הסמני נמו׳ לחם דלית שם בחולין ס״ד דדם בילה לקור
ה שם בנדרים
ו שם כדתני דוסתלי וכו׳ כדעת הרמב״ם בפ״ג מהל׳ מ״ל דפלינ ידמ״ס ובכ״כ דעת הרי״ף רבנו והעור בשם הגלוסים והרב תיהניד ום״פ

ראשי בשמים

סימן סו (א) לכתי״ד וכל דם לא תאכלו במל״ו • ומיה בכלל בהמה לכי זלת בהמה אסר תאכלו קור שם וכו׳ ליל ולבי וכו׳ (רמב״ם פ״ו) ועע״ג לעמלים בלא״ם לקורים כ״מ לרילן כמ״ם רס״י ס״ל : (ב) דלא לכסיכן בים כל בבהמה תאכלו לעסקה הוא ועע״ג לאסקים לאיקור הדם גופים בל׳ מכילה היינו מקום סא״ל לפרשו בע״ל • אבל בבהמה תאכלו כיון שנוכל לפרשו אסר מכ״ל לאוקומים אלם (לבום סי׳ י״ג) : (ג) דהא לעוף ולבהמה כתי״ד (שם) וע״ל ס״ו : (ד) דהיינו שהתחיל להתוות ממנו לוכת האפרוח והוא כל שהוא בעקום שאוסר כל הביצה סיתי סקפ״ג (פר״מ) : (ה) שמפני שהאפרוח נולד ממנו הוי כדם בשר (ב״י בשם תוספות והרא״ם) : (ו) ועע״י שהוא ספק אם הים על החלמון או על החלבון דדם בילים לאוסרינהו הוא וספק לאוסרינהו לחומרא (ב״י בשם הרא״ם) ובבילה בת יומא יש להתיר פר״ח וכלבו הובא בב״י אוסר : (ז) ובין שנמלח על הקשר והוא זכר הזכר שעומד בנאשם החל בין שנמלח מון לקשר שאין לחוש לחלבון לריקוס לעולם (ב״י בשם הכ״ן בפ״י ד׳ הכי״ק והכמב״ם והגאו׳) ולא אמרי׳ כיון דבילה מוכחת עליו דדם בילים הוא ליתהני לכיון דמליכו בא דם שאסור מן התורה • החמיכו על כל דם שבא (לריסא וב״י בשם הרא״ש) ואף להכמב״ם ושאר מפרשים דס״ל שאין ליקורו אלא מדרבנן • כיון שזו הבילה מעוף שדמו אסור מהתורה גזרו אף בדם בילה (שם בשם ה״ה) ודס״ל שאין ליקורו אלא מדרבנן ס״ה לאפי׳ התחיל להתקרש (שם) ואיכא מאן דס״ל לאפי׳ ומדרבנן ליכא ליקורא עיין בגמ׳ כריתות פ׳ דם שחיטה וס״ה פ״ג מהמ״ל • וב״י והוסי והרא״ם פי פ״ע ולקי ס״ק י״ט : (ח) ואפי׳ מון לקשר (שם) : (ט) למי״שין ללמוד דם ליקוס הם ושאי תיכלא לסיינו שנתפשט הקילקול בכולה (שם) ומקום הקשר בחלבון הוא המקום שהוא מקופר

ז טור בשם תשובת הרא"ם מביו ס הגהות מרדכי פ"ק

שם מלבוש אפי' לא נתפשט כלל מקום (מ"ו המחוך) ומזה נתפשט המנהג במדינות אלו למקום כל בילה שיש בה דם ואין מחלקין בין חלמון למלבוש ובמקום לטוסגים להקל לזכוק הדם ולסתיר הבילה במקום ממחר לריך ליעול כדי קליפה עם הדם כשזוקקו ע"כ (מחוך בשם קמ"ג) : ד ז **ביצים המרופות בקערה ונמצא דם על חלמון של אחת מהם** (יד) **אעפ"י שוורק החלמון שעליו הדם** (יא) **אסורות מפני שמאחר שהן מרופות בקערה החלבון שהוא דק מתערב ביחד והכל אסור** (יב) ח **אבל ביצים שבורות יחד בקערה ולא מרופות ונמצא דם בחלמון של אחת מהם** יקח החלמונים הכשרים כל אחד ואחד בפע"צ והם מותרים **וישאיר אותה אשר בה הדם עם חלבוני השאר ויורקם** (יג) : הגה וכל זה כשידענו שהיה הדם במקום החוקרו אבל אם היה קפק אם היה במקום החוקרו או לא יש להחיר התעוכת (קצרת עלמו בפ"י תשובת הלא"ם) (יד) הוחיל ובלאו הכי אחי נעזיל (טו) אבל אם הבילה בצד המקום (טז) וכן אם נתבשלה או נקלית בילה ולא ילעיבן אם הוא במקום החוקר (יז) : ה ט **נמצא הדם בביצה**

ראשי בשמים

יותר ומשאר החלבון והחלמון הוא כדמות כתם עגול כעלוה כוחב עשקה גדולה (ג"י) : (יוד) שאז כל הבילה לחקוקה כב"ל ל' רבי' כאן ודין זה למדו ותשוו הלא"ם שהיא בג"י : (יא) וכגון שאחר שהתחיל לעשפן לחא הדם על אותו חלמון שעדיין היא שלם : (יב) אם אין שנים נגד כל הבילה (לבוש) : (יג) שא"א ליקח בילה עם חבירתה שלא יתחתון מן העליון ומעט ומעט שיאחל בקערה מן הבקרים עם שאינה כשרה ולא שיאחל משאינה כשרה בכלוס עם הכשרים שבקערה (ג"י בשם הגמ"כ) : (יד) לכיון דלם ניקוס הוא עלוגתא לבבותא לי לחקוק מן התוכה ל"ל היכא לית תעוכת מקיכן מו"ל דלם ניקוס לכבאן והו"ל קפק בדבבאן להקל (פכ"ח בשם חו"ה) : (טו) מלאורייתא (שם) ודוקא כשאתעבד הבילה בעינו · אבל שלא בעינו למלאורייתא בעי שנים כל התעוכת לחקורה ולא אתעבד בעינו ובשאינו עינו קלק אח שאינו עינו כחלו אינו ושאחל עינו כוכא עליו ומעבלו כדלקי' פ' ל"ח ק"ג (שם) : (טז) אבל כשאתעבד אפי' אד אחד י"ל דבילת ההוא היא יותר ומבילת החיקור ומ"כ הו"ל ק"ס קפק יש כאן בילת חיקור ואח"ל יש כאן · שמא בילת האר הוא הכוב (ס"ך) ובכ"ח חוקר זאב : (יז) ודוקא בבילה אחת

אבל

בביצה במקום שאינו אוסר את כולה: ולא זרק את הדם ושבח וטרף את הביצה עם הדם (יח) נ"ל שהוא מותר (יט):

ו י נמצא הדם בביצה ששמוה על החמין להצטמק כיון שאין במקום הביצה רושם מותר כל החמין (כ): ז כ ביצים המזורות (כא) (פי' שנפסקו ונעשו כעין מעוה) אפי' ישבה התרנגולת עליהם ימים הרבה מותר לאכלן (כב) לובלבד שיזרוק הדם (כג):

ח מ מותר לאכול ביצים צלויות אעפ"י שאינם יכולות ליבדק: הגה וכן ט"ל לבדוק הבילים שם יש בהם דם דקומכים על כוס בילים שאין בהם דם (הגהות מיימוני ומרוך) ומכל מקום נהגו להחמיר כשעושין מאכל עם בילים ביוס שכושים בהם שם יש בהם דם:

י רשב"ם בהשגה מקום דקלי' סביל לא בלע' מציעות קליפה כ בלייתא שם דף ס"ד ופי"ש שלינס שם זכריס ולין לפרוח קלוט בהן לעולם וכ"כ בשב"ל והעור

ל טור וכדעת הרשב"ם

מ תוס' ורא"ש והרשב"ם בהשגה בהדושין ורבי"נ בפ"ב מהל' מאכלות אסורות

דם

ראשי בשמים

אבל אם נתבשלה עם אחרות · כיון דסוי תערובת הו"ל ספק דנבלן ולקולא (שם) וצילא לחקילא מקום ניחא דם דשלא תיכלה בבולה מיקרי מין בניהו לגבי למריס שהרי אין כח לניחה דם ליתן טעם בכל שהתערובת ומכי · תערובת בילים שכמלה דם בא' מהם ואין יודע אם הוא במקום שאוסר ט"ל · יש להתיר כל התערובת אף לליכא בהם כזית הבילה שאוסרה דהו"ל ספיקא דנבלן ולקולא (שם): (יח) על שלין הדם בעין (ב"י בשם) : (יט) כיון שנתערב שלא מדעת ואפי' אין שהים נגד הדם שהרי יש פוסקים שלין בדם זה איסור אפי' מדנבלן · ואפי' לדברי האוסרים אותו מדנבלן היינו שלא לאכלו בעיניו אפני מרחיק העין · אבל אם עירבו מדעת לאסור (ב"י וכ"פ בשב"ל וכ"כ ס"ך ולבושם) והיינו לדידיה אי למי שנתבטל בשבילו משום קנקף כדלקמן סי' ל"ע (ס"ק) : (כ) דלא עדיף מדלי שלינו אוסר אלא כ"ק וקליפת הבילה עלמה לא בלע משיעור קליפה ולא עוד אלא אפי' היתה קלופה כיון שהבוצע שבקרבה אינו עולה למעלה מהבילה (כל"ל פכ"ם וס"ך ושכ"מ מוהר"ם) אין מה שבקרבה בולע ממנה אלא עדיף ממה שבחוך הבוצע שבאלו כיעל ויכים (ב"י בשם הרא"ש בהשו') והמחיכה עלמה שהבילה עליה לריך בעילת מקום (שם ופרי"מ) : (כא) שלינס שם זכר ואין לפרוח קלוט בהם לעולם (רמ"א) והוא מלשון עויה כמו מוזכות בלבבה · שבשהבילים עומדים זמן מרובה בשפלים ובעכבים ובעויה כמוש (ב"י בשם הכ"ן) : (כב) דכל שפגע מלרעה כיון דליכא למיחש בה לריקוס בכ"מ בימלא בה הדם ליכה לחוכה (ב"י בשם רשב"ם) : (כג) ואם הם בילים הבאים מזכר אם אין בהם דם או שהוא במקום שאינו אוסר נמי מותרים ויזהר הדם (ב"י בשם הכ"ן) ופי' שפגע מלרעה היינו כשאין לה תכנגול ומתעפרת בעפר

ומתממת

ט דם דגים אעפ"י שהוא מותר י אם קבצו בכלי אסור משום מראית העין (כד) ס לפיכך אם ניכר שהוא מדגים בגון שיש בו קשקשים מותר (כה) : יוד ע דם אדם אם פירש ממנו אסור משום מראית העין לפיכך אם נשך הככר בשניו ויצא דם משניו על גבי הככר צריך לנרדו (כו) אבל שבין השנים מוצצו : הגה וכל דם דגים ודם מלח הוחיל ומדיחה שכי חיכו חוסכ תעכובתו (מיימוני פ"ז מעכלות חסורות) :

י כ מיימ' דיב כליחות ד' כ"ת ס חוקימתא דגמ' שם
ע שם בכליחות וכמנהגו שכ"ן והכל"ם פ"ח דחולין ל' בריימא כליחות דף כ"ת

סן כמה דברים האסורים משום דם ובו ו סעיפים :

א ל בדם בהמה וחיה נמי אין איסור כרת אלא בדם שהנשמה יוצאה בו (א) אבל דם האיברים (ב) אינו אא בלא תעשה וה"מ

ראשי בשמים

ומחממת ויולדת (עכוך) וסייגו סמחכנגולים סגולים גלגל מכנגול זכר עמסס חו מפי ממגדלות בחלב ולוכח מכנגול עד ל' בחים חו לחוכח כסב למפסיק וחין לו גסק חו חבל לעבוד עליו סחכנגול הלמ"ס לח מקבי סמכח מחכעת ועול ללמ מיקבי סמכח מחכעת סס לח שמסחה גלגל כ"ת יום לסוי זמן עיבוכס גלגל הטלמ בילים וכל בילים שמעלת לח"כ ע"כ לח כילוכו גלגל ממעיות סחלב ומוחכים · חבל לח עכשיו מעלת בילים גלגל מכנגול זכר חיכו כלום שמבי י"ל שמחעבכס מחכנגול זכר וכל חבי בילים מגדלים לחכוחים (פכ"ח) וכל זה לנפס חיפה · חבל לחמנוכים לחקורים מקום מיקוק כל שמהו מחת סחכנגולת ג' ימים (ס"ך ופכ"ח) וכ"ל הגלוחים שחבית ב"י בשם רמ"ל) : (כב) למיחלף בדם בהמה והכולח לומר מוחב לחכול לם (רמ"ח) : (כה) ום"ס לדם חגביש ע"י היכר (פכ"ח) : (כו) וע"י היכר שבי (שם) :

סימן סז (א) שמיוב כרת הוח לומר כי כפס הבשר בדם הוח חיכו מייב כרת גלגל על לם שמנפס יולחס בו וחוח לם היולד בשעת שמיעס וכחיכה חו סחזת הלחס כל זמן שים בו לחמיחות לכיון שהוח ממקום שהנשמה יולחס שהוח הסימנים לחבי בהו מיוחל כל לם היולד הוי לם (ל"ת) ולחר' דכך לחבת ע"ם ובפכ"ח) ועל לם הכנוס בחוך הלב ועל לם חקזה על בעל חי הלסור למנ (למג"ס בפי' המנכה) כ"ז שהוח מקלה ויולד (למג"ס פ"ו) שדם הקילות הוח הדם שמנפס יולחס בו (שם) : (ב) כגון לם הנחוב לם הכליות לם הבילים לסייכו לם בילי זכר (ה"ם) ולם המחבכם ללב בשעת שמיעס ולם הממלח בכבד (הלמג"ס) וכן

(ג) וה"מ בשפירש מהאבר ויצא לחוץ ג או שנצרר בחתיכה ג או שפירש ממקומו ונתעורר לצאת ונבלע במקום אחר ' אבל אם לא פירש ולא נצרר מותר (ד) : ב ד לפיכך מותר לאכול בשר חי בהדחה (ה) בלא מליחה ' ובלבד שלא יהא בו מהחוטים שדם בהן שהדם שבחוטים הוא בכנום ועומר בכלי עם"י ע"ז : ג ס השובר מפרקתה של בהמה (ו) אסור לאכול מבשרה חי אא"כ מולחו יפה (ז) וע"י מליחה מותר אפי' לקדרה ולצלי אפי' בלא מליחה (ח) : הגה ונהגו להמעיט לחתכו ולמולחו

ג טור ונמלמ מדין מומלח דחמניק לקמן סעיף ס' ג סם ונלמד מדין הסובל מפרקתה וכו' לקמן ד תר' והרלח"ם והר"ן וס"פ לממניתין דחסומט בגמת וני"כ וכו' מולין דף י"ד ה לחימני' דחמומל ל"ל מיילי הסובל וכו' בעיל סם ולח נפסנת ולמומלח סם ד"ג וכגילנת בגמו הני"ף והרלח"ם וכ"כ הטור בסמו

דף

ראשי בשמים

דם הקזת הסותת בתחלת הקזה קודם שיתחיל לקלח והסותת בסוף הקזה כשיתחיל הדם לפסוק וכן דם התמלים (סם) : (ג) שנתמר וכל דם לא תאכלו ומם מכל ממנו כזית לוקה (סם) והוא שנתמלה מעט מעט מחר שילא דם שחיטה (הרלח"ם בשם המיוק ועיין פ' יע"ו ז"ל בדם הלב) ודם הנלוע בשפר הבשר נקרא דם המידים ג"כ הרלח"ם בשם המיוק) : (ד) לאכול הבשר עם הדם הנלוע להוכו שמותו דם כשבשר נמשך לכו כל זמן שלא פירש (סם) וה שלא פירש מקום למקום מיכו לאכול שלא מקפח (ב"י בשם רשב"ם) : (ה) מקום דם שעל פני הבשר שהוא בלתו לכ"ע (פר"ח וס"ך) : (ו) קודם שהלא נפשה (גמ' ס"ך לבוש ופר"ח) : (ז) לפי שהדם מתעורר ללאת בשעת שחיטה ומחמת יקורי השבירה אינה יכולה לצאת להוליא דמה שמתעורר ללאת ונאסר ומוזר ונבלע בחידים (לבוש) : (ח) לפיכך מותר שחיד והוא שנגללה כל לבכו (ב"י בשם רשב"ם) להייכו כדי שלי ללייתו דאז יצא כל דמו ' ומם רולה לחר"כ לבשלו בקלחה ס"ל (פר"ח כאן ובשי ע"ו בהגה"ה ק"ג בשם הרלח"ם) ודוקא

שושנת המלך

ן אסור לחתוך המפרקת של בהמה קודם שתצא נפשה לפי שהדם נבלע באיברים ומכביר את הבשר ונמצא גוזל הבריות ' ומי שחותכה בעודה מפרכסת ראוי ליסרו ולהוכיחו על זה וכן הכוהג להמתין מלחתוך הראש עד אחר שתצא נפשה (ח"ל סי' כ"ז) :

ז החולב מבהמה אחר שחיטתה קודם שתצא נפשה אעפ"י שעדיין היא מפרכסת ה"ז אסור לשתות קודם בדיקת הריאה ' דנהי דמן התורה אולינן בתר רובא דכשרות הן ' מ"מ מדרבנן ומגזרת נהש דברס"י ט"ל שלא לאכול מבהמה קודם שתבדק הריאה אסור ' ועדיף להשהותו עד אחר בדיקת הריאה (ח"נ סי' לע"ח) :

ו סמ"ק ד' ל"ג חמי לומלמ"ק וכו' וכ"כ לוב"ם ומפלסים ז סמ"ג נגע' וכ"מ"ן דסכי
ח סמ"ק דע"ד ט סמ"ג וכ"מ"ן דסכי י מיימ"ל דעיר נר מיימ' לרב אסי סמ"ג כ סמ"ג נגמ"ל

קף בגלי וה"ה אם חותך בשר מדית השחיטה קודם שחלף כשעת (כ"ן) ר"ן שיש ליזהר להחלה שלא לשהות מפרקת הבהמה או לחתוך קצין בלבה כדי לקרב ויתחה ומהם שמבליע לם בחיבים (בכיתין זאב וג"ר בשם שהולי לקט) (טז) : ד ו נצרר הדם מחמת מכה אסור לבשלו עד שיחתוך המקום וימלחנו יפה ז אבל מותר לצלותו בין בשפוד בין ע"ג נחלים אפי' בלא חיתוך ומליחה (יא) : הגה וי"ל דמהום זה יש להחמיר לקלף בית השחיטה או לחתוך בחותו בשר קודם מליחה הוחיל ובלבר אם הלם בשעת שחיטה (תרוך כלל מ' וכל בו) : ה ח בשר שלא נמלח ונתנוהו בחומץ כדי להצמית דמו בתוכו ' אם נתאדם הבשר והו סימן שנעקר הדם ממקומו (יב) והחומץ אסור ונם הבשר אסור לאכלו חי ואין לו היתר אלא בצלי ואם לקדרה צריך חתיכה ומליחה ' ואם לא נתאדם הבשר ט החומץ מותר וגם הבשר מותר לאכלו חי (יג) : ו י חומץ שנתנו בו בשר פעם אחת להצמיתו לא יצמית בו פעם אחרת מפני שכבר תשש כחו (יד) אבל כל שלא חלטו בו כלל מותר לחלוט בו כ אעפ"י שאינו חזק (טו) : הגה ר"ל בזמן הזה אין בקיאין בחליטה ומקור לדבות

ראשי בשמים

ודוקא שובר אין בה כח לזנק אבל חותך לא (ג"י בשם הג"ת) והחותך מבי"ם קודם שחלף כשעה חע"ב דבעלמא בלבי לא בעי מליחה · הכא בעי · כיון דמבית השחיטה קחתיך ועד שלא חלף כשעה שהלם בעקר מקומו ומחלפה דרך שם (כ"מ בשם סר"ן ומכי' ותוס') ואין זה בחשובות לשון הלבוש שכתב סק"ז שהוא מדברי הטור וכש"י ולפיכך לא חילקו בבשר · שאין הלם בבלע חלף מלכת השבירה (כ"ל) גם חלבוש השמיטו) : (ט) ושמע יחכל ממנו לבי ולא יללנו יפה ויבוא לידי חיסור הם (לבוש) : (יוד) שחותו הלם כבר כתעורר לללחת ע"י הכאה וחזר ובלע בהוכו ובקרש ונחקשה (שם) : (יא) לכורה משמע שחיב וכל שללנו חו חתכו ומלחו לקדרה כיון שפי' לא הלך מלאה לחמיעות אבל שרי (פר"ח בשם רשב"ם) : (יב) ובחערב בחומץ ומחר ובבלע בבשר (לבוש) : (יג) וה"ה לקדרה ע"י מליחה (פר"ח ס"ק ט"ז) : (יד) ואין בו כח להצמית (טור) אבל יש בו כח לעקור הם ממקומו ומעלה להוי הם החיבים שפיכת (פרישה) : (טו) לחיכת קיוהא לפירי בית (ג"י גמ"ל) :

שגם

ללמוד בחומץ (כי יכומס כ"כ ג" בסמו) וכן כוסגין במליחות אלו שאין מלמיחים בשר בחומץ קודם מליחה ואין לסמוך ומ"מ בדיעבד מותר ועיין לקמן קי" ע"ג :

סח דיני מליגת הראש והעופות ' ובו ט"ו סעיפים :

א ל הטימן הראש לצלותו צריך שיכוין שיהא בית השחיטה למטה כדי שיזוב הדם דרך שם ' ואם הניחו על הצדדים המוח והקרום אסורים (א) ג אא"כ נקב עצם המוח (ב) והיה הנקב למטה לפי שהדם זב דרך שם (ג) : הגה ולכתחלה נכון להמחיר שלא לצלות שום בשר שלא תפילו כולה להניחו בצד הסחיטה מיסינן שמא יתפוך בלדליו : ב ג הניחו על נחיריו אם נעץ בו קנה או דבר אחר (ד) מותר ' וא"ל אסור ד המוח והקרום : ג ה יש מי שכתב דלהסיר את השער בלבד אפילו הניחו על הצדדים מותר (ה) ו ויש מי שאוסר : הגה והסכנה הרמסוכה עיקר (ו) וכן נוהגים למכוך הרשת להסיר השער וכן עופות

מעיוני

ראשי בשמים

סימן סח (א) שגם המוח כחצלל בשר הקרום וכלכך מקום קרום של מוח שים בו בשר (ב"י סו"ם) ושלכ הרשת מותר ולפי" קליפה ח"ל ומקום שהקליפה מפסקת ואין הדם נפלט למוץ ' שאם תמיר ליכא מפסקת אף המוח והקרום יהיו מותרים (פר"ח לגבום ס"ק) : (ב) נקב מפולם (לבוש) : (ג) ולפילו לא ניקב הקרום לכיון שהמוח לולהו כיון שניקב העלם שוב אין הדם מתכנס בתוכו וכולל משלב שלא כדין מוציו שים בשם דם שא"ל מתיכה לגלי (ב"י סי" ע"ל הביאו פכ"ם) ושם למעלין הקרום והמוח לקוליס ' מייבי אף כשנמלא הרשת שכיון שאין בשר להפליט דם הרשת אלא מתך היאך יפליטנו המלא (פכ"ם) : (ד) בנקב החוטם כדי שיעלר פתוח ויאל דרך מוציו (שם) : (ה) מקום אלא ומשמי להו כולי שמי ובביעור מועט כזה אין הדם הולך ומקום למקום ולפי" לריב פוכחת ע" מליחה בניק (ב" בשם הר"ן) ומייבי בשמיטו ע"ג גחלים לחול בלא העומה ומשכח מקומו תמיד (ל"מ הביאו ס"ק) : (ו) דגם הסכבי שכיח לא כחלק עליו אלא בהעומה אבל בשחוכה מותר (ס"ק לפי" לבבי ההג"ה כפי מ"ש בב"מ) :

ג גמר' מולין דף ל"ג וכליסבת רימא סרי"ף והסא"ם ורמב"ם ג הסמב"ן בת"ה ג שם בגמרא ד שם בתר' ולא"ם והסאר מותר דקרום מפסיק ואם נפלע כבולעו כך פולטו ה לשב"ל בת"י וש"פ ו שם וכ"כ סר"ן בשם התוס'

י סמ"ק
מ מר' והלמ"ס סם
ע עוד ג' הסמג"ם
וכ"כ כי"ו וכ' סם
שכל דס הקרום
אין המם מופסו
אלא מנליעו

מקיומי כולות שעליהם ר"הוחיל ומיכו מוכח על מקום ס' אלא מעכיכו הכא ומכא לא מיישיכן שבגלע זו הדם ומיכו אסור אלא הטמוכה וממוכה תמיד במקום אחד (כ"ן ובכיכו יכוחס והאחוך) ומוהגים לאכוך על קס ומזן שאין להם תמיות כ"כ לבשל הדם (בא"ו האחוך) ומכל מקום יעכיכם על המם תמיד אלא שהם במקום אחד הכתם :

ד ז אם בישל הראש שלם (ז) הכל אסור אא"כ יש ששים כנגד המוח וקרומו : הגה ואם נלאו כך אלא (ח) ולא מוהגים לבית השחיטה או לחכיכיו ודן בא מילי הקרוס והמוח לאוכלים והשאר מותר (המ"מ בשם הרמב"ן) ולכתחלה נוהגים ליטול המוח קודם שנילחם ממוך הגלגולת ולאחוך הגולגולת אחי וערב שאז מתחתך הקרוס היטב ויש מקילין הקרוס ובדיעבד לא אחכו אחי וערב אבי לפילו לא הסיר המוח קודם שנילחם ואפי' בישלו כך (ועיין לקמן סי' ע"ח וסי' ע"ג ול"ג) אם הלחם נאחך לי לאכילין (הגהות מ"ל) :

ה י הבא למלוג הראש צריך לחתוך חוטים שבלחי קודם מליגה (ט) י וכן צריך להריח בית השחיטה כדי שלא יהא שם שום דם וכן בשמולגים העוף (יוד) : הגה ואפי' אם מוכך רק להסיר השער דיכו הכי (בשלוך כלל י"ז) ומ"מ בדיעבד לא יכו כאסר בשלוך בעלמא אם לא הסיר החוטים ולא הדימן :

ו בשמולגין ראש או רגלים א"צ למלחן תחלה : הגה ומולחם אמ"כ לאבל אם כולם למלחם תחלה קודם שנילוגה אבי לא בהכי ולין השערות מעכבים הדם לפלוט (עור בשם הרמב"ם) ול"ל לחזור ולמולחן אחר שנילוגה וכן כוהגים ועיין לקמן סי' ע"ח :

המשימין

ראשי בשמים

(ז) בלי קריעה לרחם או נקיבה (עמ"י ע"ח ס"ג) : (ח) בלא השוחה דאי בשחוטה כבר כשבאר ס"ח (פר"ח) רואם חזוי שבשחאל אלא מותר אף השוע אדם שבשוע יולא דרך בית"ס ודרך השלם שהוא כך ודרך החוטם ע"י כוטע ויש זו אדם אוסים ממנו ואם כללה הרחם אל עוף מותר לטרוף משאיר אחיב דמע (ב"י בשם ל"ח) ופר"ח חלק על הטעם שכי המלכי) : (ט) או קודם החליכה בגרון ואם לא אחך הקרומים (ל"ל החוטים) עלשם אאוסים (לבוש) : (יוד) שאין המם שוחב הדם הקרוש על פני

ז י המשימין רגלי הבהמה על האש להמיר הטלפים ולחתוך השער בלא מליחה מותר (יא) כ ויש מחמירין וחותכין ראשי הטלפים מעט ומניחין החתך למטה כדי שיזוב הדם (והכי נהוג) : ח ג פרסות הרגל שנמלחו בקליפתן ולא חתך ראשן לא נאסרו : הגה ויש לוקרים מה שנתוך הקליפה להייטו הטלפייס מגל הבשר מותר (הגהות ש"ל והמרוך) וה"ה מס העמיכה בגמן מגל בחמוך בעך בעלמא שהעדיכו על הפם ועשכה עקומו תמיד שכל מותר (מרוך) : ט ד מותר למלוג תרנגולת ברמץ (פי' מפר תם) או להבהב באור (יב) ה והוא שידיח בית השחיטה תחלה יפה יפה וכן שמר דם מס דבוק בו בעין (ב"י בשם כ' יהומס) (יג) ואם היא לקדירה יהר שלא ישהנה כל כך באש כדי שיוכל הלב והכבד להתחמם ולהפליט יד) : הגה ולא כהגו עכשיו למלוג כלל בגמן לפיכו מכנגולת (ת"ה סימן קמ"ח) (טו) ויהיו מס עגל ועשהו בעוף הבשם כולו מקור והשמר מותר (מהרי"ו סי' ס"ב והמרוך כלל ע"ז

י שה"ת והכ"ן כ הלח"ם שם וש"ם ל מגדל ס"ר יהודה מ מוקפות והרא"ש ומגדלי שם מהח לכיסת בכיבשת קף ל"ג וש"פ

ג עור ב' הרשב"א

ראשי בשמים

הבשר מגל מגליעו ובמעע מוס הוא בגלע (ב"י בשם כ"ו) : (יא) שהטלפים עלמן מוכעים הפם שלא יזוב הדם ממקום למקום ולפי' לחיד פוהחא ע"י מליהה כפיק (ב"י בשם כ"ן) ולפי' בהעמכה (כ"כ ר"מ ר' כני') : (יב) שלין בה מקום שיתקבץ הדם לכוכא ומשאב שלא לה (עור וב"י בשם תוס' והרא"ש) ודוקא גוף התכנולת מגל הרשם אם אלגו מקור כלין לפם בהעה שהרי יש בו נ"כ עלמות המעכבין אם הדם כמו גרשם בהעה (רשב"ם בח"ה קף ע"ג וכ"כ הר"ח והי"ש בשלבי הרק ג"ה) ולגא כמ"ם ב"י ג' ח"ח (הר"ח) ולקבגא ה' שבשב"ג לפ"ל מן שכין : (יג) שפם ישאר מחבשל שם ומוקר ומע"ז ג"כ אם הוליל בכי מיעים החלה לכיך שילימנו ומבשים יפה יפה קודם שילבשבנו לפי שהגוף מגל דם ולין כח בשם להבליעו למון שלין השם מוליל דם מגל הבלוע מגל דם שהוא בעין לין השם ומפליע מלדבה מלמים ליה ומקור קף בגלי דדם בעין לימו יולא מפי ע"י גלי · מגל להליעת ב"ה"ם קף לימבל מקור קף בגלי דדם בעין לימו יולא מפי ע"י גלי · מגל להליעת לב וכבד לין למום לגלי · ומשום לכבולעו ע"י המור כך פולעו ע"י המור (שם) : (יד) דדם שפילק מעקומו ובגלע בעקום מחר ע"י השם לימו יולא בכח מגא מגל בכח השם · ולפיכך הגלי שכי (שם) : (טו) לשיכה למיהם שמא לא יפחמום להוליל בכי מיעים מפני שימום שבשר ומפר יכנסו לחוכה ויבלבלום ומם יטמיכה שלימה שבשר

ס טור וכן כתב רמב"ם ורי"ן סס פ"ז דמולין
ע מוד נסס ד"ה פ סס וכ"כ תרח"ם ומרדכי נפ"ג דמכת ל טור ג' הרמב"ם וכ"כ סר"ן מסס דלא ליקחוף תיכף כפלי עלי ניסרא ול"ל ס' ס"ד סק"י ק מרדכי קוף ע"ז נסס ר"י ומלהתיר רמב"ם נדיעבד נכפלי עלי ניסרא ל הגמ"י ופסק"מ סי' ק"ז

ע"ז) (טז) ובהמת לא נאסר הכאם כולו דק הקדוש והטוח · אם לא הכיחו על ניח הסמיטה לו מבחיכו ודן ניח עירי · ואם לא הדיח ניח הסמיטה לו סאר דס נענין שעליו לריך ליטול לו לקלוף מקום הדס והסאר סכי (יז) : ט ס **אין מולנים נדריים וטלאים בכלי ראשון** (יח) **אא"כ ניקר את החלב ומלחן** ע **וכן לא יערה עליהם מכלי ראשון** ' פ **ואם עירה די בקליפת העור** (יט) **ואם ראש העוף למעלה כשמערה עליו א"צ קליפה** (כ) :

הגה ולא מקרי עירוי אלא כשלא נפסק הקילוח מכלי לאחרן כשנגע למטה מאבל אם כבר נפסק לא מיקרי עירוי ואינו לוסק :

יא נ אפ" **בכלי שני י"א שלא ימלוג** (כא) ק **ואם מלג מותר** (כב) :

הגה דקיימא לן כלי סכי ניכו מבשל לפילו היד קולסת בו (מרדכי פרק הסוכח) ובדיעבד סכי אבל לכתחלה לאסור (הגהות ס"ד סער י"ע) · ולכן נהגו בהלו המדינות שלא למלוג שום דבר רק אחר מליחה · ויכו לכבוד לוכחים לו לוקך שצת ווחר להכיח בכלי סכי אפי' לכתחלה מהיכ מלאה קכח וכפוך כדי למהר מליחתו (שם) ועוד ליזהר לכתחלה שלא להכיחו רק בניח שאין היד קולסת בהס ואין חילוק בין כלי חרס בין כלי נחשת או שאר כלים לענין כלי סכי (כן משמע לו מדברי הפוסקים) **יב** י **ואם מלג גוי או שפחה שבבית ישראל עופות ולא ראה הישראל אם בכלי ראשון אם בכלי שני** ' **אם הגוי יודע בטיב יהודי ויש שם נער**

או

ראשי בשמים

ולאי לאסור מאחת הכבד שהיא בחוכה דקי"ל כבדא עילוי בשרא לכתחלה אסיר אפי' בלי כ"ש בכה"ג (שם) : (טז) ומשום דלא אין להבחין עוד בקדוש שלו ויש מתירין כמו בשאר בהמה (ד"ע) ומיהו בחליחה גרידתא ניכר עדיין הקדוש לכ"ע (פ"ח) : (יז) פי' לדיין קני בקליפה ולדידהו בעוילה (שם) : (יח) שאלב ודס שבהם ומבשל עם הבשר (עור) ואף לאחר שהעבירוהו מעל האש דכל זמן שהיד קולסת בו מבשל כולו לכ"ע ואף בדיעבד לאסור כדין בשר שנתבשל בלא מליחה כדלקמן סי' ק"ע ס"ח (פר"ח) : (יט) שהעירוי מבשל כ"ק בין שבגלי העוף למעלה או שהיה מוכח על הלדדים (לבוש וט"ך ופר"ח) : (כ) שמקוס מיבוד הטולה בעוף הוח לכל מעלה והטותמין כוחלים על מילוי הטולה ואינם עובדים בעור כלל (שם) : (כא) שלעמ"י שלינו מבשל מ"מ מבליע ומפליט מעט (שם) : (כב) שהמלח מוליח הדם לח"כ

כיון

או נערה שיודעים בטיב הענין מותר (כג) : (ועיין לקמן סי׳ ק״ט מדין זב : יג ס תרנגולות שנמלנו יחוד בכלי שני ונמצאת אחת מהם טרפה לא נאסרו האחרות (כד) : יד ת מים שמלנו בהם יש ליזהר שלא להחזירם להרתיחן כדי למלוג בהם שנית או כדי להדיח בהם קערות (כה) : ונהגו שלא להשתמש בזמי מליגה כלל אפי׳ לזכיס רק לוכיס (הגהות מרדכי ום״ל ומהרי״ו) : טו ת אם נמלנה תרנגולת בכלי שני במחבת חולבת אפי׳ היא בת יומה הכלי והתרנגולת מותרים (כו) אם עירו המים תחלה (כז) אבל אם עירו מים על התרנגולת אם הראש למטה ג יש מי שאוסר (כח) ג ויש מי שמתיר (כט) :

ס מרדכי נסוף ע״ז ע כ״י
ת מרדכי פ״ג דסנהד׳ ג׳ רמב״ם
ט הגמ״י פ״ז דחולין ג סס
ג טור ג׳ רמב״ם

הלכות מליחה

סט דיני מליחה והדחה • ובו כ״א סעיפים :

א ת צריך להדיח הבשר קודם מליחה (א) (ומס סדימו סעמם ת נרי״ף חולין קי״ב ל״ל

ראשי בשמים

כיון שמיחו דס מפוסל (פר״מ) ומס לין היס״ג לף לכחלה סכי לף בכלי רחמון (סס) : (כג) להגוי מרחת ועוסס כחוגן (ג״י בשם הגמ״י) : (כד) דכ״ם לימו מפסל ולא מפליט ולא מבליע (ג״י בשם המרדכי) ולף לע״ל דמפליט ומבליע וכמ״ם ס״י • והכל בולעות החמות ומהעליפה • מ״מ יולא ע״י מליחה (סס) : (כה) סכי סכר נלחב מן הדס שנתערב בהס בשליגה לחמומ (לבוש) : (כו) דכ״ם לימו מפסל (ג״י) : (כז) ומעמ״י שהעירוי מפליט מן החלב הבלוע בזמחת • מ״מ כשניח התרנגולת מח״כ בזמים כדי למלוג הוי חוס כ״ם שלין זו כח להבליע החלב בהתרנגולת וכ״ם מהתרנגולת בכלי (פר״מ) : (כח) שמחמת העירוי מפסל כ״ק (סו״ס) : (כט) דס״ל שעירוי היכו כ״ם שלימו מפסל (סס) ומעיקר שלין עירוי לוסק יותר מכ״ק (וכמ״ש ס״ט) ומעמ״י שהנוים נוחמים נכנסים תחת התרנגולת ומליפים לוחה • מ״מ מיקרי מס לתוך לונן ותחלה לריכו התרנגולת מהנבלת ומלכלת המים וקני בקליפה (פר״מ) ומס רחמה למעלה הנולה מגמת כדי קליפה (ג״י) :

סימן סט (א) מעם העוליה מעמ״י שדם החיבים שלא פיכם מוחר ומוחר לחכול בשר מי עס דמו שבחוכו בחולחתו כמש״ל • מ״מ כשמפשלים לוחו

ג מרדכי פרק דכי הכא דתניא גבי דוחקא דבכיכא מיבלע בלע פרק ד' מי ושיע מפליט גבי דוחק' דבכיכא

ח"ל להדיחו בצונן (עור) (ב) ג ואם אחר שהדיח תחך כל נתח לשנים או לשלשה (או שתקיר עלפי הגדלים לאחר ההדחה) (לחוך כלל ד') צריך לחזור ולהדיחו (ג) : הגה ומ"מ לא עשה כן הוי כלא חולם כלל (פ"ח) הלחת הבשר לכתחלה יזהר לפרותו נגד חלי שעה ולהדיחו היטב ואי הפקייה לחל פ"ם לא פרחו לך להדיחו היטב קני ליה (ד) ולח"כ יתיין מעט מיטפטפו המים קודם שימלחו פלא יחם המלח מהמים ולא יולידו דם (ה) (הגהות פ"ל והגהות לחבילי פכ"ם ובלחוך כלל ל') ונהגו פלא להשהות בהבים לחהים בכלי פפורין זו בשר (ו) ואם בחחה הבשר בשרייתו מעת לעת הבשר וגם הכלי לחקוים (ז) (וע"ש ע"ו) חבל פחות מעל"ע לין להקפיד ולף בחקוס פרחבר הכלי מותר למזוג ולפרות זו (ח) (בלחוך) לין בשר שלא קרח כילד נוהגים עם שרייתו עפ"י ק"ח :

אם

ראשי בשמים

לומו בקדרה ע"י הבישול יולא דם שבתוכו לתוך וחוזר ונבלע בו ע"י הבישול לו פוסב ממקום למקום בחחיכה ע"י הבישול ומיד שיזדעזע ויפרד ממקום תולדתו הוי דם החיבים שפיכם שלקוד הלכך לחקור בשר בבישול על שילחכו היטב קודם הבישול שטבע המלח להוליח כל הדם שבחתיכה שהוא מחתם ומכתים הבשר והדם שבתוכו זב לתוך (לבוש) וההדחה קודם מליחה הוא כדי שיתרכך הבשר ולא דמו על ידי מליחה שאם יהא נקרש על פניו לא יהא כח במלח להוליח דמו (ב"י בשם כ"ן) ו"ל שהוא כדי להטעיד לכליך הדם שעל החתיכה שלא"כ המלח בחמלח היתה ושוב לא יוליח המלח דם שבחתיכה (שם בשם המרדכי) : (ב) ודוקא שהדיחו כדרך הדחת בשר שהולים לבשל (ד"ע בשם ת"ה ושיך ופר"ח) : (ג) לאבד דוחקא דבכיכא שפליט דם (ב"י) : (ד) ול"ל לחזור ולטרוח ולפרותו לפי' לא כמלח עדיין (פ"ח) : (ה) אך לא יתיין על שיתבגד הבשר לאז לא היה כשם המלח כולו ולא היה מוליח הדם היטב אלא בעוד שהוא לח הבשר ימלחנו (פכ"ח) : (ו) לחייבין שמא לא הדיחו יפה מדמו (ד"ע) : (ז) לאע"ג ללונן בלונן הוא כבוש · הכי הוא כמבואר (פכ"ח) : (ח) מקום להוי כלונן · חבל לפרות זו מעל"ע לפי' בשר שמלח כדיחו לחקור ומיהו בדיעבד שכי לא הוי כבוש עד אחר מעל"ע ואז הוי נעל"ם (ס"ך) בשר שפל שמלח קרח וכפור ואין רחוי למלחו על סיפילו הקרם עמהו מותר להשהותו זמים בכלי שכי מתין לעפ"י שהיס"ב דכ"ם לישו מבשל (ב"י) בשר שנקרם לחקור למלחו על סיפפה לחותו כמו שהיה מתחלה ואם כמלח ואח"כ נקרם קודם שיתחה

ב ג אם מלח ולא הדיח תחלה ידיחנו וימלחנו שנית (ט) ד ויש אוסרין (יוד): הגה וכן נוהגין לחפי לח ממלח קח ונעט כדכך שמולחים בלבי ולפי׳ לח שהם בעולמו שיעור מליחה (לחוך) מיהו בעקום הפסק מרובה יש להחיר (בי״י) ולפם לח הודם קח מעט קודם שמלחו מותר בדיעבד (יא) וה״ם לפ היה ס׳ בחחיכה נגד הס שעליו (הגי ש״ל בי מהכלי״) ולפ נמלחה מחיכה בלח הלהה עם שמלח מחיכות שלא מחיכות מותרות והיה לחקורה (יב) (בלחוך כלל ל׳):

ג ה לא ימלח בכלי דקה בקמח (יג) ולא במלח גסה ביותר שנופלת מעל הבשר הילך והילך (ולפ יש לו מלח לחכ קח מלח דק כקמח מותר למלוח בו (יד): ד יפזר עליו מלח ושלא ישאר בו מקום מבלי מלח וימלח זכדי שלא יהא ראוי לאכול עם אותו מלח ואינו צריך להרבות עליו מלח יותר מזה ו ומולחו משני צדדים (טו) ושופות צריך למלחם גם מבפנים ז ואם לא מלחם אלא מבפנים או מבחוץ וכן החחיכה שלא נמלחה

ג טור בשם י״ח ובלחם המכיס הלח״ם וכ״ד בה״ח בב״כ ס״ד ד בשם ג״ח והגמ״י בשם קמ״ק ה כ׳ יהוסף וקייס ולולי שזו כוונת הרמב״ם בפ״ו מה׳ מלכות לחקורות ו טור בשם חניו מיימל דהמולל דף קי״ב

ז בשם בשבו״ח וכ״כ בה״ח

ח בשם בשם חניו ומרדכי פ״ק דשבועות כ״ח וכנ״י וכן להדיה ט רשב״ח בשם

ראשי בשמים

שיעור מליחה שם בפשר חמ״כ עוד למלמו פעם לחמת ולהשחומו שיעור מליחה ולפ לח מלמו פעם לחכה ושהם שיעור מליחה לחכ השפשר וכשבשל מותר בדיעבד ומיהו משמע הוה דבעינן שיעור מליחה לחכ השפשר מבל שם נשחהה זמן מה לפוי קודם שהחלת הקיפה לעש״י שלח שהם לחכ השפשר כשיעור מליחה כיון שנשחהה שיעור מליחה בשפשר לחמון ושני לעש״י שנקרם בנחיים מלטרפין לשיעור מליחה שלין כה בקיפה לבטל קלה שם שנפלט קודם לכן (פר״ח) שם שמלמו לו בישלו לין ליקורו חלח מהכבן (ב״י בשם השוע׳ ולח״ש ושבש״ל והלח״ה וכ״ן וב״י סי׳ ע״ו) : (טו) לבי״הול לחבב שיפלוט בחליחה שם לילים יפלוט שם הכבלע בחוכו (ב״י הלח״ש ופכ״ח והסו׳ ושבש״ל והלח״ה וכ״ן והמולכי וכ״ש דשכי לללי (שם) : (יוד) שהמלח מבליע ולין מפליע שם שהוח בעין (שם) : (יא) דשמכינן בדיעבד דטעמא לח הוי חלח משום שם בע״ב (פר״ח) : (יב) דלבבי לחהוח מקבי שם פליטה דמשהק שריק לו כשב״פ (שם) : (יג) שבבלע ולינו מפליט (ב״י) : (יד) חצל לריך להדיח השפשר בכלי מטוקב כדי שלח יהומה המלח בתוך הנים ובבלע בשפשר (שם כ״י) ומלח גם לי לו בשהחה מועטת (שם) ומלח שלינו גם יותר ממלח שעושים עמי הים כשפר למליחה (ל״ע פר״ח בשם לו״ח) : (טו) ולין חילוק

נמלחה אלא מצד א' מותר (טז) : הגה ויש מוסרים מפי' בדיעבד (הגמוס ס"ל ותכוך) והכי נהוג אם לא לגוך ודוקא אם כבר התבשל כך אבל אם לא התבשל עדיין לא יבשלנו כך אלא אם הוא תוך י"ב שעות שנמלח יותר ויותר לו הסכי אלא כמלא עדיין ויבשלנו לחבר כך . ואם הוא תחר י"ב שעות אזי יללנו לכוכא ומקחב קשיב ואין הלל שנמלח כבר בולע מלל אלא כמלא (שם) :

ה יאחר שנמלחה החתיכה אם חתך ממנה אינו צריך לחזור ולמלוח מקום החתך (יז) : ו כ שיעור שהיה במלח אינו פחות מכדי הילוך מיל שהוא כדי שלישית שעה בקירוב (יח) :

הגה וע"ז יש לסמוך בדיעבד, או אפילו לכתחילה לכבוד אורחים או לצורך שבת, אבל בלא"ה המנהג להתהות בתליחה פיעור שעה ואין לשנות. (מהרש"ל בת"ה סי' קס"ז ובהג' ס"ד וא"ה כלל ל')

ז ל קודם שיתן הבשר בכלי שמדיחו בו ינפץ מעליו המלח שעליו, מ או ישטפנו במים (יט) ואח"כ יתן הבשר בכלי שמדיחים בו, (כ) וידיחנו פעמיים (כא) נ וישטוף הכלי בין רחיצה לרחיצה (כב): הגה וי"ל שנריכים להדיח הבשר ג"פ (מדושי מגודה בשם ת"ז) והכי נהוג לכתחילה. על כן ישטפנו או ינפץ המלח מעליו וידיחנו ג"פ דזה סוי כהדחה ג"פ או יפיס המים

ראשי בשמים

תוך

י תשר הרשב"ל כ למב"ם פ"ו ממ"ל ל ועי' דרב דימי מנהרד' מולין קי"ב וכ"כ למב"ם מ טור והרשב"ל נ שם

בין מחיכה עבה לדקה (ב"י בשם הרשב"ל ופר"ח ולבוש) : (טז) וכן אם נמלחה מבי לדיים מלא שלא כתפשט המלח בב"מ לתוכה . ומיהו הלכגולת שלא נמלחה מלא מלל אחד לב"ע לקולא שכוי המלל מפסיק (פר"ח) : (יז) שנמלח תוסך כל הלם שבתוכה אבל תוך שיעור מליחה לריך להדיחו שם היטב ולחזור ולמולחו (שם) : (יח) והוא שיעור לבייה שהלם יולא ע"י מליחה כמו ע"י לבייה ולכך משוב מליח כחותה (ב"י) וי"ל בשיעור לבייה לותה מחיכה עלמה כבי גדלה ועבים (שם בשם המרדכי ות"ז ום"ל) ובמקוויכו כותבים בשיעור שיכחיכו הנים שנמצלין בשם לותו בשר וכלאה להסיכו שיעור זה ועמ"ש בב' כ"ל : (יט) עד שלא יתנכו בתוך כלי הנים שהוא מדיחו בו שאם יניחנו עם מלחו בתוך שבלי שמיכו מעוקב עם הנים במלחו הנים שובבים כח פליטת הבשר וכמלא הלם שעל בני הבשר ושעם המלח מחזר וכבלע בתוכו (ב"י בשם הרשב"ל) : (כ) ומנהג בשר לתת הנים תחלה בבלי (שם בשם המרדכי) שאם יבלה ויתן הבשר בלא ניפוץ או שטיפה הנים יבלעו בח המלח (עיין ש"ך ס"ק כ"ח ופר"ח סק"ל) : (כא) לשאוכה להעביר המלח והלם וכניס להעביר לחלוחית הנים שבשאלו בו (עוב וב"י בשם הרא"ש) : (כב) ואם לא הדיחו הבשר רק פעם א' בעוד מן קפידא (שם בשם הגמ"י בשם ת"ק) ותקנה

תוך הכלי ומ"כ יניח בו מבשר וידיחנו ג"פ והכי נהוג ולכתחלה יהן מים תכבד בהדחה למטוה כלי שיבטלו כח המלח שבלי ומותר להדיח הבשר בעי פיכות ומ"ל מיס (כג): ח ם **אם לא ניפץ המלח שעליו ולא שטפו אין לאסור כי המים שבכלי מבטלים כח המלח** (כד): הגה ומפי המים מועטים מ"מ מבטלים כח הליב (כה) (מהוך כלל ו') ויש מחיכים מפי' לא היו המים בכלי כלל והכימו בו בשר לחין למוס בשעה מועטת כזו שעוסקים בהדחה הבשר (כו) (ס"ל) יש לקמוך עלייהו ואין למוס בכל זה רק בהדחה למטוה · אבל אחר הדחה למטוה אין למוס (כך משמע מעוכלכי) ואין חילוק בין אם הדיחו בכלי בשר או מולבת או עריפה · ואם היה מעט מים בכלי שמבטל כח המלח שהיו מסוד עוד כדותה מפי' הכלי מולבת או העריפה מלוכלכת עדיין בשיקור מותר (בהוך): ט ע **בשר שנמלח ונתבשל בלא הדחה אחרונה**

צריך

ם מוד וכתב הב"י שדבריו נכונים בשעשם ועוד דלפ"י דאסור לא הוו שהקי מיניס בגמ' ע טוד וכ"כ הגמ"י פ' קמ"ק כלפו היה המלך כולו דם דקי"ל חב"כ בשאר לישורים (הדב פסק כן אך אך לא מעטמיה דהא ס"ל אין חב"כ בשאר לישורים אלא משום דלא ידעינן כמה דם נבלע במלח ועיין ש"ך וגב"י סס"י ק"ס)

ראשי בשמים

גדולה היא למלוח במלח גם שכשעה שהעבו בשעה וכופל ומ"כ בשאי להדיח הבשר בחיזה כלי שיבלה מפי' לינו מעוקב עם קלח מיס · ומולה בדקה מעש"י שהוא בשאי לריך למפשף היעב כדי להסיכו מהבשר שהיא בדבקת בו היעב ועוד כדי שיוכל להדיח מ"כ בתוך הכלי עם המים (שם בשם כסב"ח): (בג) בין בהדחה למטוה או שהיא (ע"ז פר"ח ס"ק) ולכתחלה לא ידיח אלא בעי פיכות (פר"ח): (בד) ואלא הלריך מיס בכלי אלא לכוותא דמלתא להתיר לכ"ע · אבל לילין שהי בכל גוונא (פר"ח ס"ק ע"ה) ואלו דוקא מיס אלא ס"ה ליר מבעל · ואי ליכא אלא מיחוי דם אל מיקור גרידא אז המלח מחזי וכבלע בבשר ואסור עכ"פ כ"ק (ס"ק ופר"ח): (בה) כל הבהחא שלפני כך · ובד"ע לא מכר תיבת בח הליב: (בו) ואפי' במלח קלח

שושנת המלך

ב בשר שנמלח ונתבשל ונהתפקו בו אם הריחוהו הדהה אחרונה א"ל מותר דכיון דדם מלוח איסורו מדרבנן הוי כפק דרבנן ולקולא וה"ה אם נהתפקו בו אם מלחוהו או לאו דמותר מהאי טעמא · וכ"ש לדירן דנהבינן בדעת הרמב"ם ליתנו במים רותחין דאפי' בוראי שלא מלחוהו מותר וא"ל הא קי"ל דלא בקיאינן בחליטה די"ל וה"מ לכתחלה · אבל בדיעבד ש"ד · ויש מתירין אפי' לכתחלה כשאין לו מלח ליתנו ברותחין (מ"ב סי' קפ"ו):

פ סמ"ג וכפי הפי' שפיכם ג"י דבלין

(כו) צריך שיהא בו ששים כדי המלח שבו (כח) :
הגה וכל הקדירה ונטרפת לפעמים (כט) ואם יש בקדרה כ"כ כמו התחיכה שנמלח ולא הודח הכל כדי דולחי ליכא ק' נגד המלח שעל התחיכה . להתחיכה עצמה דולחי היא שלפעמים נגד המלח שעליו (בתוך) ואי ליכא ששים בקדרה נגד המלח אפי' לא הוסס רק בכלי שני הכל לפסול דנאסר שיש בו מלח וליכ (ל) אפילו בכ"מ מצטט (לא) (שם בגמרא) ובשר יבש יש להתיר אפי' בכלי ראשון דולחי יש ששים נגד המלח שעליו ונאסר שכבר נתייבש (לב) (רמב"ן ור"י בשם הגאונות מפרי ופ"ל) אבל לכתחלה יזהר אפי' בשר יבש קלח לבשלו או להדיחו בעוד שהוא לח הדמה לחמוצה (לג) וכל זה מיירי שלח הודח בחמוצה כלל אבל אם הודח רק פעם א' ונהבשל כך מותר דדיעבד הגי ליה בהדמה לחת בחמוצה . מלח שנלחו בו פעם א' לפסול לעולם בו פעם שנית (כל בו) .
וכ"ש שלפסול לאכול המלח שמר שנלחו בו (לד) :

יוד פ גוי משמש בבית ישראל ונתן הבשר בקדרה ואין ידוע אם הדיחו ' אם יודע הגוי מנהג ישראל סומכים על דבריו אם היה שם ישרא נכנם ויוצא או שום קטן בן דעת (לה) :

הגה

ראשי בשמים

קלת מוהל תוך הקערה שרי בזמן מועט כזה (פרי"ח) : (כו) להיינו הדמה שלחתך מליחה (עור וב"י) : (כח) דלא ידעינן כמה דם בלע ולאו דוקא חלא נגד למלוחים דם ומלח שעליו מצטרף (פרי"ח) : (כט) כ"ל כל זמן שבקדרה לבל הקדרה עצמה אין מלטרף וכלקמן רס"י ל"ע (שם) : (ל) וה"ה אם יש שם מועט ושאר דבר מרפ (שם) : (לא) וכבים הולקים וס"ל בשלן המלח גורם . להתבשל אפי' בכ"מ והעיקר להקל אף בהבשל מועט (שם) : (לב) שהדמה לחמוצה הוא כדי להדיחו עון הדם שנתלבלך ונצטרף עמהן שנתייבש אין בו למלוחים הדם (ב"י) : (לג) וכל זה מיירי בשבר שמולחים לחתו להוליאו מידי דמו ואין מולחים לחתו לחתך אלא אלא מייבשין לחתו עם מלחו לבד בשר שמדיחים ומכשירין לחתו לחתך אלא שהיא להוליא דמו ומוכרים ומולחין לחתו שנית ומייבשין לחתו כיון שכבר הודח ואלילה לחמוצה והוכשר . כי אלא ליה שנית ואי הוי אפילו לאכלו במלחו שרי בודאי ומוהל היולא ומוכו ומרחץ שרי (ב"י) : (לד) שהדם הנלוע בו יצלע בשבת (פרי"ח) ואם בדיעבד עבר ומלח במלח שנלח בו פעם א' הגי בהכי ופ"ל למזוך ולמלחו פעם שנית (שם) : (לה) ואפי' הוא יולא וכנכם להגוי מיהת כיון שיודע מנהג ישראל (כ"ל בדיבו דלא

הגה ונחל מיכייסו קגי (טור) לו נמצית לפי תומו שהדיחו יפה לו שיחמיל לפי קטן יולא וכבכם למחת הומיל ויודע ממהגי יחלא · ויהיו אם מיחם לגוי שלא ידימו בלא הסומו והומ עבר על דבריו לחסור להא מזיכן לחיהו מלחת ואין לקמוך ג"כ לחבריו (הגהת ש"ל) :

יא ג בשר שנתבשל בלא מליחה צריך שיהא בתבשיל ס' כנגד אותו בשר (לו) ואז מותר הכל (לו) :

הגה ויש לוסקים לוחם מחיכה לפי' בלחיכת ס' נגד המחיכה · (טור בשם י"ח והגה' מיימוני בשם קמ"ג והגהות ש"ל ומרוך) ומכי כהוג חם לא לקוך כגון לכבוד שבת לו לכבוד לוכמים לחז יש לסמוך על דברי המקילין (ב"י בשם ח"ת ור"ע) ואם נמלחה מחיכה ולא נמלחה כראוי (לח) דיכה כחלו לא נמלחה כלל וכן בשר שנחבה ג' ימים בלא מליחה לף חם נמלח דיכו כחלו לא נמלח ואם נתבשל לריך שיהיו כנגדו (טל) : יב ק בשר ששהה ג' ימים מעל"ע בלא

ל טור ב' י"ח וכלוח המכיים מביו והגה"י בשם לחב"ל ומרדכי ב"כ שב"ע וב' כ"ם מנהן ק טור ב' הגלוגיס וכ"כ ש"פ בשום

ראשי בשמים

מהני חלא וכ"כ ס"ך ופ"ח) ולפ"ז ה"ל לרמ"א לכתוב בלשון ו"א : (לו) משום דלא ידעינן כמה דס יצא ממנו (ב"י בח"ם) ותחיכה מסתיכן שהכי סתר גזור הוא (פ"ח) : (לו) שהדס שנפלט כבר נתבשל בשמים · ואם נשאר מוקלא דס המיברים שלא שיהם הוא (ב"י) וכן הדין בתרכובות שליהה אם יש בהים שמים ולא תוציאן הכבד כמהן דמכחא בדיקולא דמיל והדס הנפלט מוכה בצלע בתרכובות והכותחין מולגין דס הנפלט מן הכבד ונצלע בתרכובות ושוב אינו יולא משום שהכותב מבלבל ומוליך הדס בכל ובעל בשמים (פרמ"א וכ"כ ק' ב"ח וכ"ה) ובשעת הדוחק יש להתיר בלא שמים אם היו הרוחין נוחתין בכח (הריק"ם) : (לח) לסייעו שלא שהה שיעור מליחה (ט"ז) : (טל) ולף שהתיכה נוחתה לדיקן (פר"ח) בשר אי יבש שאין בו לחלוחים שעדיין לא נמלח שכחנו לכלי יבש נותה שהוסק מעל האור וכדבק בדפני הכלי הבשר ונוחר משום שאינו מתבשל וגם אין כאן לחלוחים שם להתבשל · ונ"מ אם נמלח ועדיין לא עמד בגולמו והדביקו בחוך כלי נותה לסור שעדיין יש שם בשים ומתבשל · ול"מ אם הוא מליח יפן שנמהר להתבשל שלא שפ"י נמלח שם בשים ומתבשל שהבשר מיכו מתבשל · לחלוחים הדם שבחוכן ומתבשל ובצלע עתה לסור שעמ"י שהבשר מיכו מתבשל · ואם כבר עמד בגולמו לף אין כאן לחלוחים שם בשים להתבשל שכבר יצא כל דמו ולחלוחים שם שנבחוך בשרף ומתייבש ואינו נכנס בשים כיון שאין שם כועב (ב"י בשם כי"ו עם מה שפי' בו פר"ח) והא לחמר בגולם יפן שנמהר להתבשל

ג הגה"מ נתמזו בסמ הל"ע וכ"כ מהרכי נסמנו ובסמ ל"ז
ם סמ"ד סי' ק"ס וסגס"ד ג' מהר"מ

בלא מליחה נתייבש דמו בתוכו ולא יצא עוד ע"י מליחה (מג) **ואין לאכלו מבושל** (מא) **אלא צלי** (מב) ג **ואחר שצלאו לא יבשלנו** (מג) **ואם בישלו מותר** (מד) : ואין להסמוך בסמ ג' יניס בגלח מלימה למייסיכן סמח יבסלו (ג"י בסס פסקי מהגח"י ס' קל"ס) :

יג ם **ואם שרו אותו במים תוך ג' ימים יכול להשהותו עוד ג' ימים**

ראשי בשמים

להמבסל מייכי סהכ"כ היח מולבח . סמל"כ לין כאן להלוחים ולח דם סימבסל ויסים נבלע בבסר מאחר סהמליח יפן (ג"י בסס י"ו) . ני סבימל בסר וסכח לח מלמו החלה הו"ל ספיקח דבבן ומוחר (פכ"ם ומ"ז) ני סהבית בסר וסומן וחלב ומאי לאסם סמעסה הבסר וסבומן בהכסר בהדחם ומליחם לקדירם והית עסחה כן ומח"כ מלח בכלי מוכח הבסר וסבומן וגם החלב ומחל לאסם לח כמולח החלב עם הבסר וסבומן וסבידה ליכה יודעת ומליכה יודעת כלל עיכ כאן חלב והית מבופקח לח כמולח כל מה שמוכח בכלי לו לח . כיון שהסיחר היה בסר וסומן ומליקוד היה חלב ולחי לחסקוד מסוס לסוי קפק לחוריחת לבסר וחלב ומקני סבי מיכן כמבואר בסי' ל"ח (פכ"ח בסס ל"ל) : (מ) ולפי' שיחנהו בניכ פוסקין כדי שיתעוכך למו לגלח לח מהכי (פכ"ח ומ"ך בסס ת"ח ומ"ל) וכלחה ללסכיד"ם ולחי למהכי (עיין ב"י וכ"כ ב"י בהליח בסס הג' ס"ך) : (מא) לחעם"י שליכו פולט ע"י מליחה פולט ע"י קדיכה (ב"י) : (מב) ולף לח יגלח למו למוך סוי לח הליבים שלח פיכם ומוחר (שם) ולף בלח מליחה ולח לח ניקנו מגידי הלח מוחר לגלי (פכ"ח) : (מג) ומסוס לחסבר לגלי לינו פועל לבכך הלח שילח כולו והבישול פועל לבכבו (ב"י) : (מד) שלחנו תולין שילח הכל ומה שנשחר ולח יגלח סוב לח יגלח ג"כ על

שושנת המלך

ג בשר ששהה ג' ימים מעל"ע בלא מליחה נתייבש דמו בתוכו ואין לאכלו כי אם צלי , ולא יבשלו אחר הצלייה ואם רוצה לבשלו אחר הצלייה ימלח אותו תחלה ויריחנו ואח"כ יצלנו ואז יוכל אח"כ לבשלו לכ"ע ובשעת הדחק בגון ע"ש או הפסר מרובה ישרה אותו בכמו חצי שעה או יותר וישפשפנו בידו היטב וימלחנו כשאר בשר ובשירצה לבשלו ירחיח המים יפה יפה שאז תהיה לו חלישה שאין לחוש עוד שיצא הדם . דמאי דאכרי הפוסקים לבשלו היינו משום רלית להו סברת הרמב"ם דמצריך מים רותחים . אבל לדידן דנהגינן כרעת רמב"ם ש"ך למעבר הבי (מ"ג סי' קנ"ג) סמ"ל וסמ"ז סי' ס"ד כתב דלסריב"ם וסגס"ד סם נותנו נניס פוסקין לסכותו בו ומולטו מאחר כך דמהכי ליה לבשלו מח"כ ומעמע מפי' בניס נוננין ע"ם סק"ע ב' ב"י (פי"ח) :

ימים אחרים פחות הצי שעה (מה): הגה צשר צממלח וקשק
סם נמולח תוך סלשה ווותר (צלוך): יד ת **בשר ששהה שלשה**
ימים בלא מליחה ונתערבה איתה התיכות אחרות
בטילה ברוב (כו) **ומותר לבשל כולם** (מז) * **ואפילו היתה**
ראויה להתכבד (בח): וכן הדין צהמצמל בלא מוליחה ומתערצ
לממ"כ צלמכות. **טו ת בשר המלוכלך בדמים שנשרה במים**
מעל"ע יש אוכרים לאכלו בי אם צלי (מט) **אא"כ יש במים**
ס' כנגדו (נ): (הגה יש לוסקין לפי' לללי וכני נהוג): **טז ג אין**
מולחין אלא בכלי מנוקב או על גבי קשים וקממין או במקום
מדרון בענין שאם ישפך שם מים יצאו מיד (נא): הגה ולף מלק
בהיעני סמים זצים ממנו ל"ל להניחו צמדרון. לצל שם ליינו
מלק בהיעני לריך להניחו צמדרון שילללו המים ויוצו (סערים ס"ו
וצצ"י צסם ת"ם) ולפי' צכלי מנוקב יהיה לכתחלה שיהיו הנקצים
פתוחים (צלוך כלל ג') ולכן לל יעשינו ע"ג קנקנ כי הוא צכלי
שליינו מנוקב וכן ומחזיקין קלח לסוס תוך הכלי מנוקב קם לו
קממים כי הצשר יקחוס הנקצים (הגהות מלשיי פכ"ם וצלוך כלל
לי) וצ'יעצד לין לסוס לכל זה: ד **ואם מלח בכלי שאינו מנוקב**
אסור להשתמש באותו כלי בדבר רותח (נב): הגה ואם נמחמם
צו צעי קליפה שם הוא לצר יצש (נג) ואם הוא לצר לא צעינן
שמים נגד קליפה ון הקערה (צ"י צסם י"ל): ה **ו"א שאפי' בצונן**
אסור

ת תס"ד סי' ק"ע וכ' ולא מקרי לצר שילל"מ כיון שמותר ללללי דלללי לא נאסר מעולם
* פי' כיון דאינה לאסורה מחמת עלמה אלא מחמת שם הנלוע צה ת לגור צסי"ל וכ"כ צסם"ד צסי"ל
ג מיימ"ל דמותלל מולין דף ק"ג
ג הלל"ם שם
ד מיימ' דר' יהודה אמר במותלל שם דף ק"ל
ה טור צשם י"ל וכ"כ הלשב"ל שם
ו י"ל מסוס דקי"ל כמ"ל נשכיון נעני הדשה וכללעיל סי' י, וכמו שכ"ל שם וכ' שזו ס, הכמצ"ן ז"ל ופדוקק לכאינ' צקול כלותמת הקערה

ראשי בשמים

על ידי ציסול (שם): (מה) לכצר שהרכ הדם צשרייה חצל אין לי לו צהעצרת
ויים (ד"מ): (מו) ולא אמרי לכיון לים לו התר צללי הוי כדשיל"מ לאפי' צחלף
לא צעיל ללללי לא נאסר ומעולם (צ"י הת"ל): (מז) ולוקח כל לי ולי צפע"ל לו
לפי' כולן צקלקה לי שיכצה עליו ס"חר על שמים וכללקמן סי' ק"ע (תכ"ם):
(מח) שאין לילוכה ומחמת עלמה חלל ממחת דס הצלוע צה (שם): (מט) דדוי
לכצוש וכצוש כוופשל (צ"י): (נ) לחז הדם שילל צעל ציים כצר ואם מוזר ונצלע
לילו לוסק ואם שנשאר צו ילל ע"י ולא (צ"י): (נא) שאל"כ הדם היולל נשאר
צכלי ונצלע צצשר (כש"י): (נב) שהרי הוא צלוע מדם ומהותם ומפליטו ונצלע ממנו
(צ"י) ולפי' לאר שהוא הכלי (ס"ך): (נג) ואין לצר יצש לגמרי צין שים לו לניצוות

אסור להשתמש בו בלא הדחה ' ואם נשתמש בלא הדחה ידיח מה שנשתמש בו : הגה אבל מותר למזוג ולמלוח בה בשר למחר שנקבוה (נד) או אפי' בלא נקיבה אם השבר שהה כבר במליחתו והודח (נה) (מרוך) : יז **ואבל אם הוא מנוקב מותר לאכול בו אפי' רותח** (נו) יז **ויש אוסרים ברותח :** הגה ויש ליזהר לכתחלה ובדיעבד מותר (מרוך כלל ג') : יח **בשר שנמלח בכלי שאינו מנוקב** (נז) **ושהה בו כשיעור שיתנו מים על האש ויתחילו להרתיח כל מה שממנו בציר אסור לאכלו אפי' צלי** (נח) **וחלק התחיכה שחוץ לציר אין אסור ממנו אא כדי קליפה** (נט) **ואפי' יש בה שומן** (ס) : הגה ויש מוקרין כל התחיכה אפי' עם שמוך

ו טור נסח אחיו הרמ"ם
ז ר"ן וכ"פ רשב"ץ ושכ' בתשובות אכן ד' הרא"ש והרמב"ן ז"ל דמיפרשי דרב יהודה וכו' בקערה מעוקמת מיירי
ח טור נסח אחיו ט הסמ"ק ג' הר' ברצלוני
י טור ג' רשב"ץ

ראשי בשמים

קלת כעין בשר רותח מ"ל מלח כדי קליפה . להקערה למחר הדחה לוכחת היא וק"ל מחחה גבר (פר"ח) והכ"ק הוא במקום שמגע (בגזום) ואם הוא לח גמור כרועב על היחר כולו מותר אף ליכא שמים דהא לא ס"ד בה קליפה ואם הקערה רותחת . אם הוא דבר נגוב לגמרי בעי קליפה . ואם הוא לח קלח לריך נעילת מקום ואם הוא לח גמור לריך שמים נגד קליפה כל הקערה ומקום שהקערה לא נחקרה מלא כדי קליפה בין אם נשחמש בה רותח או לוכן דהא קי"ל מחחה גבר (פר"ח) אם מלא ע"ג קערה פנויה היכא נחקרה ומפני שנשחרך הדם ומופל . ואם יש גומא בקערה ולאי נחקרה (ג' נסח ק"מ ופר"ח) : (נד) לחין מליחה לכלים להפליט על ידי מליח (שם נסח ס"ל ופר"ח) : (נה) לז מותר למזוג ולמלוח בה ואף אם שהה כשיעור שיחטו עד החם ויחחיל להרתיח היכו נחקר דדוקא לענין כולא מחחלה בכלי שהיו מנוקב דבקי' ח"י דנחקר השבר מליל גופיה מעלין הכי מבד לענין עלית לכלים אין חילוק לנעולם אין כח המלח ומליל מפליט כלי ואפי' שהה השבר ומע"ע שמפליט כלי (כלבקנין רס"י ק"ה) מ"מ בשעת פליטה הוי כגל"ת כיון דליכו פולט רק אחר מעל"ע שהיו ג"י . היכו לחוש לכתחלה להשהותו מעל"ע לכותן על"ף לכתחלה לחוש כלבקנין רס"י קכ"ג (ס"ק) ופר"ח רס"י ק"ה מולק ופר"ת שם הסכים לד' ס"ק : (נז) והגולם שיעור שהיו נחכל מחמת עלחו דהיינו כעין מליחה לקדרה (כ"ל רבי' וכפי' פר"ח) : (נח) לשיעור שהיה כדו הוי כעוף והכי הוא במבושל ובלוע מחמת בישול היכו יולא ע"י החם (ג"י) : (נט) במקום שמגע בתחיכה שהיה בליך (פר"ח) : (ס) היכו חוסך השחר בתעפושו לפי שהיכו מוליך הדם אלא במקום שכח הדם יכול ללכת ולהתפשט אלל ניצוי (ג"י נסח קינ"ל

שמן לגיר (טור בשם מהר"ם) ומפי' לפ"ז כמלח קל מעט כדרך שמולחים לגלי ומפי' לפ"ז שהם שיעור מליחם קל מעט עד שכמלחה לגיר בבלי (מדכי פכ"ם בשם לחצ"ם והגהת פ"ל ומהרי יולי) וכן נוהגים ומין למנות · ומ"מ ליכו לסמוך קל לותם מחיכה המוכחת למעט בבלי וכוגעת בגיר · אבל שאר מחיכות שעליה כמולחים עמה מותרות (שם בשחוך וכלבו) ומבי כאוג :

יש כ אחר שנמלח הבשר והודח מותר ליתנו אפי' במים שאינם רותחים (סא) כ ויש מי שמצריך ליתנו במים רותחים (סב) : הגה והמנהג כמבמל לחמוכה וכן עיקר · (ג"י ודעת עלמו) :

כ מ בשר שנמלח ושהה כדי מליחה ונתנוהו אח"כ בכלי בלא הדחה ונתמלא מציר מותר כולפ"ז בשר שנפל לתוך ציר היוצא מן הבשר אחר ששהה כדי מליחה מותר (סג) פ ויש מי שאוסר

כ טור וזה דעת כל המחכוניס וכ"כ קלפ"ד בהשוכותיו והביה"ם בשם י' בשם ג' הראב"ם פ"ו מהמ"ל מ שם בשם רפי' וכ"כ הרא"ם וכ"כ המרדכי ג' לחצ"ם כ הג"ל שם פ מוספות ומרדכי בשם ר"ל וביה"ק ורמ"ה וכ"כ ס"ד

ראשי בשמים

הכאב"ל) ואם הולילו המחיכה מן הגיר ולא נודע לזה לא היה מוכח בתוך הגיר כל המחיכה לחזרה (פר"ח בשם ג"י בשם הרא"ם) ובאר שנמלח בכ"מ וקודם שנחהה שיעור מליחה כפל לגיר בכ"מ דינו כבאר שנמלח בכ"מ · ואם ספק אם כפל קודם שנחהה כשיעור או לא מזלינן לקולא (פר"ח) ובאר שנמלח בכ"מ ולא נחהה כשיעור הנ' דינו לחזר אלא כ"ק (טור) : (סא) לכיון שנחהה שיעור מליחה אין מוחמין לחם (שם) שבאר יש כל מי שהוא לח גמור והשאר מוהל לחזם הוא ומותר (ג"י) : (סב) דס"ל שאין השלח מפליט אלא לח שעל פני השאר והשמוך לו אבל הבלוע בחחיכה הוי לח שהיבים שלא יהיה לשאי ומיישינן שמא קודם שיהגים הבאר בחום היים יפלוט מהקדוד לבשר ולפ"כ מלינן לחיחת היים לחלוט הבאר ויהיה הדם מלשת (ג"י) וכן המנהג בחקומות אלו ויהיה שאין לחוש לבשר מפוש שלבעמים אין הבשים שהיה בשיעור שהיה בשלא (כ"ל) : (סג) לגיר הוא מבאר

שושנת המלך

מנהגנו להחמיר שלא לבשל הבשר רק בפים רותחים כרעה הרמב"ם רכוכר שאין המלח מוציא כל הרם שבחחיכה · ולפ"ז אחר שמלח ההחיכה אכור לחזור ולהחכה לב' או ג' חחיכות ולכן אותן העושים הבשר רק רק אחר המליחה כדי ליתן לתוך הפשטיר"ה או לעשות עינולים לתוך הקדרה צריכין לחזור ולמלחו פ"כ אעפ"י שיש מחירין כי היכי דלא ליהוו תרתי דסתרן אהדדי (מ"ג סי' ל"ד) :

ע נחגרת מסופק לרבינו יונה

שאוסר בזה ובזה ויש לחוש לו לכתחלה (סד) : הגם וים מוסכין לפי דבינעד (תוס' ורא"ש וכמה מהמחברי) לפי' כדי קליפה (הגמ"ל וסמעלים ומהרי"ב ומהרי"ם וב"י ומחוך) וכבי נהוג · ודוקא מה שמונח בתוך הליר לבל מה שמוץ לליר שבי והכלי שנפל בו מותו הליר לשור (סה) וכן לם היה הכלי מולבת וים בו לכלוך לשור הבשר (סו) ללף לשחר שיעור מליחתו כשבב כמותה (הגמ"ל ום"ה פ' קב"ע) (סז) שבל שם הוא הספל מכוסה ואית בים ג"כ לורך קעורת מלוה ים להקל ולוומר לשחר שבשהה שיעור מליחה לא משבב לירו כבותה (ד"ע ועיין לקמן סי' ל"ח) (סח) ע ולפי דבריו אעפ"י ששהה הבשר במלח כשיעור אסור לאבול ממנו עד שידיחנו יפה יפה (בט) ואסור לחתוך ממנו בסבין קודם שידיחנו ואם חתך צריך להגעילו (ע) :

הגם וים מתירין לחתוך בסבין לשחר שבשהה שיעור מליחה לשין מליחה לבליס וכן עיקר לדותה (ת"ם סימן קל"ב) (עא) שבל הסבין לריך הדחה שחר בך או בעילה בקנקנ שם נתייבש עליו הליר (שכוך) לשפי' קוסס שיעור מליחה שין השיקור משום הסבין שלא משום שילא דם בעין על הבשר · ושם כולה להדיחו שם

ראשי בשמים

משבר לשחר שבשהה שיעור מליחה שיו שלא שוהל בעלמא והדם שבולא בדבק הוא בעלא ומהייבם בהוכו ושין לו בח ליבלע בבשר · ומה שמתמחה בעל הוא בליר (ב"י בשם תוס' ורא"ש ומרדכי לבי רש"י) : (סד) ולשקור כדי קליפה שיו מהבעל בשמים (פר"ח ום"ך) ול"ת בשם מהרי"ב ומהר"ם) וכ"מ שלריך קליפה שיו מהבעל בשמים (פר"ח ום"ך) וכבלבון סי' ק"ם ס"ם) שבאותו מקום משבב השיקור טעי כאלו הוא בעין (ט"ז שם) : (סה) ושין הכלי נשחר ע"י מליחה שלא כ"ק ושם מ"ש לקלבו כולו שקור (פר"ח) : (סו) שם שין שמים נגד הלכלוך · שבל שם שיו מלוכלך לפי' בן יוחו מותר דקי"ל שין מליחה לכלים שמין המלח מפליט שיקור הבלוע בכלי (שם) : (סז) ולף לשם"י שהיל כבבל פ' דשיבשב לליר זה לשוהל בעלמא ג"ע כבותה מישבב לפי שילו לשחר שיעור מליחה (שם שבש ת"ם) : (סח) ושפי' לעיין לבלוך לשלב שוכי בן בבה"ג (שם) : (סט) ושע"ג לבלילין ג"כ לריך הדחה יפה (וכמ"ם ס"ז) וי"ע יכול להשתמש קוסס הדחה בבש"ע · שבל לשבבל זו דהוי עליין כותה לריך הדחה שיל · שלי"כ מוחל הדם שבולא ובבלע בבשר (שם וע"ז) : (ע) ולבילין דקי"ל בדיעבד כשבבל קנ"ם לשבי · שם שתך שין לריך הגעלה (שם וס"ך) : (עא) והטעם משום

דלמא

סם היטב ולמזוג ולמלוח סם מיתב (עב) : ס וכשרוצים לעשות מליחה להתקיים לאחר ששהה במלחו בכלי מנוקב בשיעור הראוי מדיחים אותו יפה יפה ואח"כ חוורים ומולחים אותו כדי שיתקיים ואפי' בכלי שאינו מנוקב ג ואפי' לסברא זו אם רוצה למלוח ולאכול צלי בלא הדחה עושה ואינו חושש לדם שעל המלח שהאש שיאכו ומונע המלח מלבלוע דם וה"מ במולחו ומעלה לצלי : אבל אם שהה במלחו המלח בולע לדם ונאסר ' ולפיכך מדיחו יפה יפה וצולה ואוכל (עג) :

(וע"ל סי' ע"ו מדין בשר שנמלח ולא הודח ונצלה כך) :

כא ק במקום שאין מלח מצוי יצלו הבשר עד שיזוב כל דמו (עד) ואח"כ יבשלוהו (עה) :

ס סם נ לשב"ל נת"ס ק טור ושב"ל נסם מ"ז

ע דין מליחת בשר הרבה ביחד ' ובו ו' סעיפים :

א מ מולחים הרבה חתיכות זו ע"ג זו אעפ"י שהתחתונה נומרת פלישתה קודם לעליונה לא אמרינן שחוזרת ובולעת מדם העליונה לפי שהיא שוהה הרבה לפלוט ציר וכל זמן שפולטת צירה אינה בולעת ג ואפי' מתקבץ הרבה ציר ועומד בגומא שבין החתיכות מותר ג בד"א בשמולח בשר עם בשר ואפילו בשר

מ מסקנת הגמרא חולין דף ק"ג ב טור מדברי תו' דף ק"ג ורמ"ה ומלדכי סם ג סם וכ"כ לשב"ל נת"ס

ראשי בשמים

דומה ומסק סריק ותיבו כבלע בקכין (סם וט"ז) ואפי' יש גומות בקכין מותר למתוך כי ע"י הולכת והבלת הקכין בשמן מתמק הלכלוך מן הגומות (סם וס"ק) ולפ לכתחלה לדיון בשה"מ מיש לקמן סי' ע"ו ס"ק מותר למתוך בקכין לכי שאינו הסם וכ"ם נעכין מליחה דס"ל (סם) : (עב) ולדיון הסכין כשר עפ"י ועניף המוכר (כ"ל) : (עג) כדי שיסא מותר למתוך בקכין וכדי שלא יפול מהסם המוטף מהבשר דק נקבי הכלי על הכלים שבצית ויפסול לותם (טור בסם כ"י) ולקבלה לשמועה אין ליר היולא אחר שבשה מיעוט מליחה מוקר (ב"י) : (עד) להייטו חלי לגייטו (בכ"ם וכמ"ם סי' ע"ו וכ"ל ס"ק סי' ע"ג סק"ג ועוד ופ"ם) : (עה) ומעתי בקכין עושים מי שהשעה למוקה להם כגון במוך לבשת וכיולא ועמ"ם סי' ע"ו :

ד מיימ' פ"ו מה"מ ק"ל
ה טור בשם רש"י וכ"כ רמב"ם וכן הסכים פ"ו מה"מ רמב"ן ז"ל וכ"כ התוס' וסמ"ג וכמ"ש הג"י שכן נראה מה מדברי הרא"ש הל"מ וכ"כ ברמ"ז
ו שם ומדברי הרא"ש שם וכ"כ רשב"ם והר"ן

בשר שור עם בשר נדיים ושלאים ואפי' עם עופות שא"א להם לגמור כל פליטת צירם עד שינמור בשר שור לפלוט את דמו: הגה ומ"מ נוהגים להחמיר לכתחלה שכל מחיכה שים לה בית קבול כגון דופן שלימה מהעכין לותה שיזוב הדם לשם נדיעבד לן לחום · מחיכה שלמה לותה ג' טעמים (א) מותרת ולא חייסינן שלמה הסכי מצליע הדם הנשאר ממליחה הראשונה (שכקי מהרא"י סי' ק"ן) (ב): **ד אבל בשר עם דגים אפילו בשר עופות עם דגים אסור למלוח לפי שהדגים פולטים כל צירם קודם שיפלוט העוף את דמו** (ג) **ואם עבר ומלחן יחד ה העופות מותרים** (ד) **אבל הדגים צריך ליטול מהם ובדי קליפה** (ה) **ואם לא ניטלו קשקשיהן כשנמלחו מותרים** (ו): הגה ויש מוסרין כל הדגים (מחוך כלל י"ג) שם יש שכים שכים נגד העופות לשנו שמעמים בשלימה בשכים והכי נהוג ולוקח לכית בהו קשקשים לכשו קמייהו ופלעי מיל · אבל אי לית בהו קשקשים מותרים לאיכם פולטים מיל ולא בלעי מן העופות (הל"ש שם) לאידי לעיידי לשלוט לא בלעי · מידי דהוי לשעי מחיכות שנמלחו יחד:

בד"א

ראשי בשמים

סימן ע (א) בלח הדמה בנתייס (שכ"ח): (ב) שאין דכבו של מלח להבליע בס · מלח להשליע ולשילו שהם יום או יומייס בשלמו אין בכך כלום ולוקח מלח אבל לכתחלה לשוב לעשות כן מלח לכיך להדיחו יפה יפה קודם מליחה שכית (שם): (ג) כולו (שם) לפי שבשכם כך ומוכיס ובולעים בס הבשר ולשיג בלם משרק שכיך · שאלי דגים דכביכי וכפו קמייהו ובקל הס בולעים (לבוש): (ד) שאין בולעים כלום הואיל ועוכדים לשלוט (שם) ול"מ שם הס תוך י"ב שעות למותרים מ"ע מלח אף לשאר מכאן שכו (שכ"ח): (ה) ואין חילוק בין שמלמן יחד זה אבל זה בין שמלח העופות על הדגים או הדגים על העופות לעולם צייך לומר שאין לשוכים כ"ק והעופות מותרים לשנ"ג בלם אינו משעשע לשעלה ע"מ קליפה בעי (שם) ואפי' לא שהו כדי מליחה דבעיכן לשלעי עופות בולעים דגים מכייהו מיל ואין לומר יהזרו ויומלחום ולא בס הבלוע בשם שאין המלח מוליא אלא בס המובלע בליבים בשולחת אבל בס הבא ממקום אחר · לא ואין בדגים בס אל עלמם לכיעת אבל שיפלוט בס לייהי יפלוט הבלוע בו שהרי פלוט ואי (ג"י) ומייכי בשחיכות אל דגים או דגים שלנים שיעלו קשקשיהם (שם): (ו) להקשקשים בעוקס קליפה

ב ז בד"א (ז) בשמלח שניהם יחד אי שהעוף מליח ודג תפל (ח) אבל אם דג מליח ועוף תפל ונתנם זה אצל זה או זה ע"ג זה אף דגים מותרים בלא קליפה (ט) : הגה וכן מס הדגים מונחים על העופות מותרים אפי' נמלחו יחד, דמס מינו מפעפע מלמטה למעלה ולפ"ז גדע ממהיכה המונחת בציר דמה שמלמעלה מן הציר (לקוך כלל י"ג) . וכן מס לפ הנים הדגים מלפ העופות במלחן שיעור מליחה אף הדגים מותרים אעפ"י שמניחם מלומים (ל"ע וכן משמע בלקוך) ומס נמלחו דגים בכלי שמלח בו בשר הדגים מותרים לאין הדגים בולעים ומס בשבלי לאין מליחה לכלים (ב"י בשם רשב"ם) . (יא) ומפ לאוסרין לאם הדג תפל והעופות מלומים לאוסרים . היינו לוקח כשהדג פלט כשר דמו והוא אבל אם עדיין לפ פלט דמו ולפ נמלח מעולם מותר לאבד דיפלוט דם דידיה יפלוט ג"כ דם שבולע מן העופות (בשבת עלמו וכן משמע בלקוך כלל י"ג) כמו שמיכה שנפלה לציר קודם מליחה דיותר מהאי טעמא כמו שיתבי לקמן סי' זה ועיין לקו' סי' ל"ע בשלחה מליחה מוסרין דהוי כרותח :

ג מ בשר שחוטה שנמלחו עם בשר טריפה (יב) או שהטריפה מלוחה

ראשי בשמים

(שם"ח) : (ז) שלריך ליעול מהדגים כ"ק : (ח) ולין מילוק בין שבשר פלט דמו בין שלפ נמלח עדיין אם"ם לקוב ולפ לוסרין דמהכי לית עליתה ולאבד דיפלוט דם דידיה יפלוט גם כן דם שבולע ומהעופות (שם"ח לבע"י בשי"ו ולפ כרמ"ק) : (ט) לכיון דעוף טפל הוא לפ פלט מידי (ב"י) ועמ"ש ס"ק : (יוד) ולפיל שהו הדגים ג"כ ומחלה שיעור מליחה מותרים שהעופות לאחר שיעור מליחתן פלטו כל דמם ומשום להלומים שעל הבשר שגי לדגים בהדחה (שם"ח ול"ע) : (יא) ולוקק בדיעבד אבל לכתחלה לקוב דמ"ש לוסרין ומשבלי להדיח הדגים אם הוא מלוח לקדרה לבשל ויל שאין דרכו להדיח . אבל המלוח לקוש שדרכו להדיחו אמ"כ קודם הניסול שרי לכתחלה (ס"ק ופרי"ח) דגים שנמלחו עם עופות אין לאסרם ומשום שכנה שאין שכנה בחליפה (ל"ע לו"ש) . אם נמלח אלא לוקן על דגים מלומים אעפ"י שהחלב כך ולפ כ"ש מינו בולע ומוסר בהדחה (ב"י בשם הגי' ס"ד ומביאו (שם"ח) : (יב) אפי' בכלי

שושנת המלך

ד בשר כשרה ובשר טרפה שנמלחו ביחד אם אין שום א' מהחתיכות שמינה אינו

ז טור מדברי הפו' והרלב"ם ורימב"ן ולמדוה נדין פיטול מליח וטמא טיפל שם ד' ק"ג וכדלק' ח עובד' דרב אלי נר רחל שם ק"ג וק"ב

ט טור כד' הרא"ש פ"ז דמולין ומצ"מ ור"ן י' לפ עפ"י שהיא עכודה לפלוט דהלי' מפרק שניי והרא"ש כ' תוס' והרא"ש ל' הר"ן ומ"ש מ' מיימ' דלכ' ספק פסקים ד' ט"ז

מלוחה והכשרה טפילה והם (יג) נוגעים וה בזה אסור ט כדי קליפה שאעפ"י שאינו בולע מדם הטריפה (יד) י בולעת מצירה (טו) אבל אם הכשרה מלוחה והטריפה טפילה מותרת בהדחה בלא קליפה (טז) כ בין נתן כשרה למעלה בין נתנה למטה (יז) ל ויש מי שאוסר בנוגעים זה בזה וסובר שלא התירו אלא בעומדים בממוך בכדי שפליטה של זה נוגעת בזה (יח):

הגה וכמה וכמה מלוח מפל לפילו בהפלי גוונא לסקור (יט) ועיין לעיל סי' ק"ס מדיקים שלו:

ד א הא דאמרינן דאינו אוסר אלא כדי קליפה היינו כששתיהן כחושות (כ) אבל אם אחת מהן שמינה אפילו אם חתיכת הטריפה כחושה וחתיכת הכשרה שמינה ' מפעפע האיסור בבולה

ראשי בשמים

בכלי מנוקב (לבוש): (יג) או לפי' פליטתן (פס וס"ך ופר"ח): (יד) כשנמלמו פמיפס לתיידי לטריל הפפר לפלוט דס לא בלע (פו"פ): (טו) דדוקא דס לא בלע דשפרק פריק לבל ליל נבלה חזק הוא ונבלע תוך הפפר לפי' בפעת טרפתו לפלוט וליל נבלה ועופה וסרלים לסקור מן התורה דילפינן מקרא דטמאים לבזות ליכן וכועבן וקיפה פלפס (פו"פ) וכ"מ לעניו פפיקא דספיקא לתוייפא לחומרא לבל ליל דגים טמאים וכן ליל דבפר לתקור ופוסס דס היו לסקור פלא מדקבן (וכדלק' קוף הסימן) וספיקא דכבן לקולא (ס"ך ופר"ח): (טז) דהוחיל והכשרה פולטת הרבה פהרי היא מלוחה ונכל לדדיה והטריפה היא פולטת פלא ועוד שהיא נוגעת בשלא פלא בעקום שנוגעת בכשרים לין כח בחותו המעט ליבלע בפפר הטרול לפלוט (לבוש): (יז) דלא כ"ע בזה פלא בחותה ומעמת חוס שהם שאו ליל העפדים הולך ומסוס לקל ויש בו לחלק בין תחתה בין תחתה גבר לעלתה גבר כמ"ל פ' ק"ס בע"ס בבל חותה דמליחה לא סייך לחלק בן (סס): (יח) וזו לפי' הרמב"ם לא לריך (פר"ח): (יט) מליבא דכ"ע (סס וס"ך) וכמ"ש בפ"ק י"ג: (כ) וזה הוא דאמרינן דאין חילוק בין כאן כשהם לומעלה או לומטה לכיון שאין בלא פלא חיסור קליפה מה סייך לומר

שושנת העמקים

אוסר אלא כדי קליפה ' ואם א' מהן שמינה בל החתיכה אסורה וה"מ בששתיהו שיעור מליחה ראו הוי כרותח ' אבל אם לא שהו שיעור מליחה מותר הכל (מ"א פ' ל"ג):

בכולה (כא) אם היתה הטריפה המלוחה למטה משום דתתאה גבר (כב) : (וע"ל ס' ק"ס כ"ל טוסגין) : ה ו"א שבשר שנמלח אסור להשהותו במלחו לאחר פליטת כל צירו דהיינו י"ב שעות לפי שחוזר ובולע מלחלוחית דם שעליו ושעל המלח פ ויש מתירים לשהותו במלחו אפי' כמה ימים (כג) ולכתחלה יש לחוש לדברי האוסרים ובדיעבד מותר : ו ע יש אומרים ליתן בשר שלא נמלח כלל או שנמלח ופלט כל דמו (כד) עם בשר שנמלח קודם פליטתו דם לפי שהבשר שלא נמלח או שנמלח ופלט כל דמו חוזר ובולע ממה שחבירו פולט פ ויש מתירים (כה) ע"י מליחה שימלחנו אח"כ כי אז יפליט כל דם שבלע (כו) * ויש מתירים בכל זה (כו) ולכתחלה יש לחוש לדברי האוסרים :

כ טור ג' הרא"ש נסמ"ק ס' ס"ג הרמ"ק ועיין מה שכ"ל ס"ק ס"ג ס"ק ע' ס"ג רמ"ב פ ס"ק נסמ"ק ס"ת * נלע"ד שיש מקלין כאן וכ"ל מגל לא נסמ"ל שנמלח והודח ונלע"ד דס מתיכה זו שנמלאו עליו ויש מתירין וכו' והדין ס' הוח ד' רמ"ב והי"א הטעי הוח מ"ס ס"ס ס' מקלת דכותיה והניאו הב"י ס"י זה ס"ס וה"ס פ"ו מהמ"ל דין י"ו

הגה ומפי' בדיעבד כותבין לשקצו שם נפל נסך שכבר פלט כל דמו ולילו שלג נסך שלג שהם עדיין שיעור מליחה (מהרש"ל) ויש מומרים שכל מעל"ע לאחר שנמלח פולט ליל ושם נגע תוך זמן זה לנסך שנמלח ולא שהם עדיין שיעור מליחה לילו לאחר · וכן כותבין · לך במקום שמין השפך מלוכה יש לשקצו לאחר י"ג שעות וקודם לזה אין להחמיר כלל וכ"ש אם לא נמלח כלל

ראשי בשמים

חחלה גבר והכי לחמוקיר ליה בלע כ"ק (סכ"ח) : (בא) לחזיל הכשרה ומפנש לעיפה (שם) : (בב) וכ"ל כשתיהם עלומות שם (ס' ק"ס ק"ק ל"ה) ואם הכשרה הטפלה למעה לילו מוכר שלא כ"ק שהחתון גובר ועלמן העליון (שם) : (בג) שאם שעליו מעה הוא ובלוע נמלח ולילו יכול ללחת ממנו שאין הנמלח מפליטו לחלבה דאך הנמלח להפליט הדם מן הנשר ומוכרו לחכילו ונשאר בתוכו ולילו מוכר לנשר (הגלמ"ק) : (כד) ולילו ועדיין מלאו עליו לו שנמלח ופלט כל דמו והודח (סכ"ח) : (כה) נשר שלא נמלח כלל (שם) : (בו) לחי"ל דשליט דס לילים פליט כמי דס הנשלב ממקום לחר (שם) : (בו) בין נשר שלא נמלח כלל שהוא חפל לו שנמלח ופלט דמו ולילו ועדיין מלאו עליו לו שפלט כל דמו והודח שלעולם הנמלח מוליח דס לפי' הנא ממקום לחר ול"ק מדגים שנמלאו עם עופות שמקומים הדגים לשחי דגים דכאו קטנייהו ונשאר דס נהם ניותר ולפ"ב לין כח נמלח לשפליטו (שם) :

כלל לאפי׳ אם כפל לגיל ממש אין לאסרו לאמריכן על ידי שיפלוט דם דידים (בח) יפלוט ג״כ מה שבלע ממקום אחר · ואפי׳ כמלא הצפר ולא שהה עדיין שיעור מליחה וכפל לגיל יש להתיר (תרוך (כלל ה׳) (בט) אם לא נכנס בתוכו יותר אלא (ל) אך אם שהה שיעור מליחה וכפל לגיל יש לוסרים לותו לעפ״י אלא כלה זמן פליטת ליכו עדיין (לא) ומ״מ לכתחלה הצפר גדול יש להתיר גם בזה כל זמן פליטת ליכו להיכו תוך י״ב שעות (לב) ע״י שיחזור וידיחנו (הגהת ש״ד) ויחזור וימלחנו אבל אם כפל לגיל קודם ששהה שיעור מליחה ידיחנו ויחזור וימלחנו אינו אם מלחו אלא שהה לאחר שנכפל לגיל שרי בדיעבד (תרוך כ״ה) (לד) וכל זה לא מיירי אלא בגיל שהוא כתותא כמבושל לעיל ס׳ ס״ע · אבל אם נתנו שנכפל על גבי שהוא תוך שיעור מליחתו והוא מבוש כתותא כמבושל לקמן ס׳ ל״ח · נאסר הצפר לכתחלה אם נתנו לא לאמריכן לידי דעגיל לפלוט לא בלע ולא כבולעו כ״ש (שם) (לה) ואפ לאמריכן אותו כשנכפל לגיל שיכו לוקח מה שבתוך הגיל · אבל מה שלמעלה מן הגיל שרי (לו) · ואינו מה שבתוך הגיל נאסר מיד ואין שיעור לבבד

ראשי בשמים

(בח) כשידיחנו וימלחנו (שם) : (בט) כשידיחנו וימלחנו מבוש דכיון שלא שהה שיעור מליחה ועדיין יש בו דם לאמריכן ע״י שיפלוט דם דידים יפלוט ג״כ דם לאחריכי ולא כשבלע קמייתא שהזכיר רבינו (שם) : (ל) לעיל דשיעור כשיעור כדי שיתננו על השור ויכתים (וכמ״ש בפי׳ ס״ע ס״ק וס״ה) וכבוש אינו יולא לא ע״י מלח ולא ע״י אש שיהו כשבוש כשמש״ע ושכח מיירי בגלי ומוקב ומעיקר הדין לא אייך כשיהם בכ״מ אף אם שהה בו יום או יומיים וכן עיקר להקל (לא) ולעיל לעריך למפלט ליה לוקח דם לא בלע למשכח שריק אבל ליה בלע (כמ״ש ס״ח) ואפ״י שליה זה היו אסור אלא מחמת דם שבתוכו מ״מ אגב היה בלע מעט דם שעובד בתוכו וכיון שבלע בתחיכה אין כאן דם לומר לידי לפליט דם דידים יפלוט דם לאמריכי : (לב) לאגב ליה דידים יפלוט ליה לאמריכי (שם) : (לג) ומיהו לדידן דמקילין בכמ״ש (כמ״ש ס׳ ס״ע ס״ק) ס״ב יש להקל לגיל היולא מהבשר אחר שיעור מליחה היו אלא מוסל בעלמא (שם) : (לד) ואף בזה יש להקל בטעמא דבתיבנא לאידי דעריך למפלט ליה לא בלע (שם) : (לה) והיינו דוקא בספמ״ק (כמ״ש ס׳ ל״ח ס״ה בהגה״ה) דאל״כ אף לאחר שיעור מליחתו מבוש כתותא כמבושל שם (שם) : (לו) דשם היינו מפעפע למעלה ואפ״י אינן ומ״מ מותר כ״ק מה שמוץ לגיל

לדבר (לז) · דבר שנפל לתוך ליר שעל הקרקע דינה כאלו היא הליר בכלי (ב"י בשם ס"ד) · דבר שנגע בחתיכה שנמלחה בכלי שאינו מנוקב ונמלחה דינה כאלו נגעה בליר (ד"ע) (לה) · קפק ליר קפק איר עומד בליר מלבנן וקפיקא להקל (מהרי"ט סכ"ה) (טל) · ליר מעורב עם איר אפי' מועטים לא אסיר עוד כותח ואינו מוקר (ב"י בשם אגור דין כבוש ע"ל סי' ק"ה) (מ) :

עא דין מליחת הראש והטלפים והמוח · ובו ג' סעיפים :

א ה הראש חותכו לשנים ומולחו יפה לצד פנים (א) וחוזר ומולח על השער שאין השער מעכב ע"י המלח להפליט דם (ב) : ב ו הטלפים חותך אותם מעט למטה ומולח ז ויניח מקום החתך למטה וימלח גם על השער (ג) : ג ח הקרום שעל המוח יש בו חוטים (ד) והמוח עצמו יש בו דם (ה) ואינו יוצא מידי דמו במליחת הראש לפי שעצם הראש מקיפו ועומד לפניו ואין מקום לדם לזוב (ו) לפיכך הבא למלחו (ז) קורעו ומוציא המוח וקורע הקרום ומולחו ט ואם רצה למלוח הראש

ה עור ג' דסב"ח
ו שם שם
ז הרסב"ח שם
ח ש"ע מהא הניסא בביאנא דרך מולין דף ל"ג וכו'

ראשי בשמים

לליר (כלעיל סי' ק"ט סמ"י) (שם) : (לז) מדין מליח ס"ס כרותח ולא כחתך לדיון מלא כ"ק לף ומה שבתוך הליר (שם) : (לח) ומסכי ליה מלימה חמ"כ לחילי דפליט דם דידים וכו' (שם) : (טל) פי' דדם שנלמו אינו אלא מלבנן וכמ"ש רסי' ק"ט (שם) : (מ) ודיינו שהמים מועטים שאין בהם שעים נגד הליר · אבל עכ"פ צריכין שיהיו מכוסים מן הליר (שם בשם ס"ק) :

סימן עא (א) שאם לא יחתכנו לתן המוח **יפליט** דמו ויאכל (ב"י) : (ב) לכהחלים לריך למלוח אבי לידיו ודביעבד אלא אלא אבי לדיון אבי (כמ"ש סי' ק"ט) (שם) : (ג) וכל זה אינו לכהחלה דאבי למולא בבשע"ת והטלפיים מצבצים קלת הרם לאלא · ומשמ"כ שאר עלמות שהרם נפלט דרך העלמות ע"י אלימה · ודביעבד אלא אתך אבי עכ"י ס"ת קעיף מ' : (ד) מלילים הם ושוי כרם כתוב בתוכם (רסב"ח בשם סי' ע"ו) : (ה) ואין העוף ממלא אם כל החלל של קדרה בכל הקיפו · ויש גו מקום שיוכל הרם להתקבץ במקום אי (לבוש) : (ו) ויהיה העוף כמולא בבשע"ת ואפי' לאלו על האם ש"ח לאם לבשוב דאו שהרם מתקבץ בעלם

ו ג"י * ועי' בכיולי זה פי' ע"ם פ"ג בשם

הראש והמוח בתוכו ינקוב העצם כנגד הקרום וינקוב גם הקרום וימלח ויניח הנקב למטה ומותר אפי' לקדרה (ח):

הגה ועי"ל פ"ח כיל נוהגין לכתחלה ואם נמלח קודם שלש נקיבת העלש · הקרוש והמוח לקוליס (ט) ואחר הרחץ מותר וכ"ם אחר בשר בשר שעתו (לחוך ום"ד) (יוד) הקולית ואחר עלמות שים בשם מוח לכיכים מליחה (יא) ומליחת העלש מועיל למוח שבקרבו ומ"ל לנקוב העלש (עוד בשם הרשב"ם) (יב) מיסו לכתחלה לא יעלחנו עם אחר בשר רק לבדו ובדיעבד שרי (לחוך כלל ל"ח) * :

ח מיימ' דל' זיבח כריתות ד"ב הגיאו הכי"ף והרא"ם פ"ז דחולין
ז ועפה חולין דף ק"ט ע' עזל

עב דין מליחת הלב והריאה · ובו ד' סעיפים :

א ח הלב מתקבץ הדם בתיכו בשעת שחיטה לפיכך צריך ג לקרעו קודם מליחה ולהוציא דמו ולמלחו אח"כ (א) (וז מותר לפי' לבשלו (לחוך) ויש מחמירין לבשלו רק לולין לותו) ואח"כ מבשלו (ם"ל) : ב ג מלחו ולא קרעו קורעו אחר מליחתו ומותר אע"פ שנמלח עם הדם שבתוכו דכבולעו כך פולטו

והי"ה

ראשי בשמים

בעלם המוח העשוי בקדרה (שם) : (ז) כדי להכשירו לקדרה (ג"י) : (ה) אבל בלח נקיבת הקרוש ליכו כלום אף שם מכיחו לביש"ם או למכיריו וכן · ביש מידי למכי לגלי כללעיל פ' ס"ע ס"ח למליחה לא מהני וכללעיל בס"י ס"ח (פ"ח) : (ט) דהוי כמולח בבשל"ח (שם) וגם בעוף הדין כן (שם בשם ת"ח) וכדיכו לא כתב דין רחם העוף לא בפ' ס"ח ולא בפ' זה · ועעמו עיין בב"י בד"ה עוד מעשה וכו' בפ' ס"ח : (יוד) אף שם כולח ופלע כבר כל דמו וליכו בעיכן ללא שיך ביש בבב"פ (וכללעיל בס"י ע') אף"ה הכל מותר לפי בעלם הגולגולת מפקיק בין שם שבתוכו לבשר (שם וס"ך) : (יא) ואם בחבשלו בלא מליחה המוח אסור אפשר למחזקיכן שם דמוח וכן כל שבחבשל עמו אסור אף שין ס' כגד המוח שבעלמות ואם יש ס' אף המוח עלמו מותר (שם) : (יב) שם שבעלמות מתוך שהוא קרוש במעט מליחה נפלט ומחמלה ול"ל למוח שבחרש שדמו כבוש וכמ"ש בסק"ל (שם) ואף לכתחלה אכו כוסגים למעוח העלמות עם שאר בשר ואפשר שאכו מחזיקים בהם שם כשאר בשר ובלא"ה כמי שרי מידי להוה לאבי מעיים וכללקטן סי' ע"ה ס"ג · יש ליכי מליחה ולליים ובישול הרחם והמוח בפ' ס"ח :

סימן עב (א) בשביל שם של עלמו כשאר בשר וז מותר לבשלו ואפי' לכלי לריך קליעה

וה"ה ד אם צלאו ולא קרעו שקורעו לאחר צלייתו ומיתר (ב) אבל אם בישלו בלא קריעה אסור (ג) עד שיהא ששים כנגד הלב דלא ידעינן כמה נפק מיניה (ד): הגה וחפי' בדליכא ס' הלב עלמו לחקור (לחוך וס"ל) ויקלוף מעט סביב הלב וים ממיכין בו חפי' בעלימה לחקור שלא בשר שמלא עמו ומומכין ללא ממיכין כבכ"ש גבי דם הלב הכתוב בחורו דסוי דם ממש ולא מקרי דם פליטה (הגה' ס"ל בשם כ' מהחים) והמהגה להקל וכן עיקר לגבי דם מקרי דם פליטה ושייך למימר בים כבכ"ש מידי דסוי לדם שבחורטים כמש"ל סי' כ"ב. וים ממיכים לקלוף קלת בחקום שהיה הלב דבוק (בחוך) ועוד למחם לדבריהם ולקלוף קלת סביב הלב ואז הכל מותר ואין מילוק בין בשר שעם הלב לו הלב עלמו ואין מילוק בין אם הלב קשור או פחוח למעלה (ד"ע) ומוסגים לכחחלה לחחוך עכלת הלב ולחחוך גידים שבפנים (לחוך) ואינו חלק מומכת וחכיכות בעלמה: ג ס אין עוף שלא יהא בו ששים כנגד לבו (ו) ומותר אפי' הוא דבוק בעוף (ז): הגה וכל עוף ים בו ס' לפילו אין

ד שם נמסנק חגן ניסלו וכו' וכחב הלחב"ד נסמנק דנללי לייבי וכ"כ חמדכי שכ"ד כ"ש ומדב' כ"ן שכ"ד הרענ"ן ס עול נפש חניו הלח"ש

ראשי בשמים

קריעה דשביל הדם הכתוב בחורו לבד מליחה ש"ל: (ב) לכבודעו כך פולעו בללייה כמו במליחה שאם שפולע כופל ממנו ואינו חוזר לחוכו (ג"י): (ג) לפי שהרוצ נכנס לחוכו ומולית הדם ממנו ומוליכו בכל הקדרה (שם בשם כ"ן) וגם הלב לחקר לבגבי בישול לא אריכן לב ש"ע ולא בלע (שם חוס') וכ"ש כשהחבשל עם שאר בשר דלכ"ע לחקר לפי שהפלט ממחיכות שנחקנו חוכר הלב שאין חלקות הלב מוכע מלבלוע חלא דם דשריק לבד שמוכות לא (שם וכ"ד פל"ח): (ד) ואז גם הלב מוחר (סו"ם) ואם דבעינן ס' כנגד הלב דלא וכו' הייבו בלב שלא נחלח. לבד אם נחלח שכבר יצא דעו ואין כאן חלא דם הכתוב בחורו ומשערין בחורו יפה כנגד דם שהיה בחלנו (פכ"ח ושכ"ד רס"ל וקלת מהכותים): (ה) לחפי' קדור למעלה מהפי קריעתו לחר מליחה ולגייה וחפי' ליבו קדור למעלה לריך לחזור ולקרעו הינב דמה שפחוח למעלה לא מקרי קרוע. וכן אם נחבשל כך לחוכ. ומיבו אם הניחו על פיו לחיכה לדם מקום לזוב מקרי קרוע שם (וכ"כ ח"ח וש"ך וע"ז). עוסות הרבה שנחלחו ונחלחו מהם שהיו קבועים עם הלב והכבד בחוכם העוסות כולם מוחרים בביחול והלב יקרעבו ויחלחנו. וכן הכבד יחלנו כל חד ומד כדיבים (שם): (ו) דהיינו כל לבו עם דם שנחללו (שם וש"ך): (ז) וחפי' ליבו שאם ואין נחחיכה שהלב דבוק בה ס' חלח ע"י ליכוך מה שבקדרה (שם) והוחיל ושם ס'

ו ריב"ם * הטעו"ז גמגם בדבר לך הסי"ך הסיג עליו והלין נעד הלמ"ל ע"ש

ל כיצה בר רב הונא מולין ק"ל ג עור מגדי' רמ"ש שם וכשב"ל במ"ש וכריב"ך בשבי' סף"י תמורות ומדרבי אמי דשלקי ליה ואכל מולין ד' ק"י ומגדי"ש שם ד' ק"ל * אסור קאי ולפ"ב ס"ל עוטפת ושקדי' לשורה

ג שם שם רעב"ש פי' מהש"ם וכ"ך הריב"ף רבו דשבך לכולא קונים לגיעל דריב"ן לישתוך לשלך לבני עלים וכשרי לשבר נשחרת

לין גו שלשם והרגלים התחתונים (שפתי מהרש"ו סימן ל"ג וט"ז סימן ובאחוך) כלומר שנוהגים להקיפם להיותו על השלכובה התחתונה (ח) ולכן שם העוף שלש שלש הכל עוותר · ושם לין שלש וליכא גו ס' כנגד הלב שהדבוק בעוף י"א להחתיכה נעשית נבלה ובעינן שעים בקדירה נגד כל העוף (עור בשר י"ל) וכן נוהגים · ואפילו ליכא ס' בקדירה העוף לשקר סוחיל ולין גו שעים נגד הלב שהדבוק בו · ושם לין הלב לדבוק בעוף מלטרף כל הקדירה לבטל הלב בשעים · ועי"ל שי' ל"ב בדין שחיכה נעשים נבלה ולין לך בהמה שהיא שעים כנגד לבה * : ד ו הריאה אינה צריכה חיתוך אבל נהגו לקרעה

ולפתוח הקנוקנות הגדולים שלה ' ומנהג יפה הוא :

עג דין צליית הכבד · ובו ו' סעיפים :

א הכבד יש בו ריבוי דם (א) לפיכך לכתחלה אין לו תקנה **לבשלו ע"י מליחה** (ב) ו **אלא קורעה שתי וערב** (ג) ומניח חיתוכו למטה וצולהו (שיהא נאוי לשלחן) (ד) **ואח"כ יכול לבשלו** ז **ובדיעבד מותר אם נתבשל לבדו בקדרה** (נלא לגיה) (ה) **אבל הקדרה אסורה שפולטת** * **ואינה בולעת** ' ז **ויש מי שאוסר**

ראשי בשמים

בעוף נגד הלב עם שם בשחלנו שפי' לב שלש שלש כנגלא שו לב שנשחט ונשבשל עם עוף שלו מותר (שם פי"ח) וגם בשהוא יום ס' נגד לבה ויותר (לבוש) ולפ שהש"ך ז"ל הלין בעל השג"ש ע"א מוש הלשון יוכיח · וגם אחר שפשטת עורו והקרום לשמו וכעניו וקרבו וכיקור חלבו וגידו : (ח) ויש להקל גם בלא כנפים (ע"ז ופ"ח בשם י"ש) ולא בעינן ליזוף שחך לבניס שבקדרה (ש"ך) :

סימן עג (א) והתורה התירתה ללא לקרוא חלא לם הנשפך כמים שנאמר לא תאכלנו על הארץ תשפכנו כמים והכבד קרוש ועומד בגופה של בהמה ואינו נשפך כמים ע"ע הלם הפרוש ונמנה הוי לם התיבים שפירש וחקור (לבוש) : (ב) שאין כח בנלה להוליך כל דמה ונמנה אפי' אם ימלאוה הרבה (שם) ואפי' רולה לחקור חכלי (פ"ח ופ"ך וכ"כ ת"ח וב"ח) : (ג) להוליך לם שבשחוטות שהוא לם הכנוס בעין (שם) : (ד) לשייגו כחלי ללייהו (לו"ח ופ"ך ופ"ח וכמ"ל בשי' ע"ו ס"ה) דאז נקרם ונתקשה דמה ושוב אינו יולא ע"י ביסול (לבוש) : (ה) וס"ה בלא מליחה לחיידי דעביד למפלט בועפו לא בלע אפי' ע"י ביסול

שאסר : הגה וכן נוהגין לאסור הכל אפי' כמלא הכבד קודם ניקולם . ואם מנקבה הכבד פעמים בסכין (ו) הוי כקליעה אחי ועכ (ז) (לחוך) וכן אם נטל ממנה ומחיכה בפיו מן הכבד (ח) לאפשר לאם לזוב ממנה (הגהות ש"ד) ומ"מ אם לא עשה כן נוטל המפורות לאחר קלייה ומבשלה (לחוך) וכל זה בכבד שלימה אבל כשהיא מחוכה מ"ל כלום (בתה"ו) (ט) וכשבשל לבשלה לאחר הקלייה ילימנה מחלה לאחר הקלייה קודם הניסול (לקדוק ג"י ממרכי פכ"ה ובחוך) מיהו אם לא הלימה ובשלה כך מותר (שם) : ב ד **אם חלטוה בחומץ או בריותחין ונקב והוציא מורקי הדם שבתוכו מן הדין מותר לבשלו** (יוד) **לא שהנאונים אסרו לעשות כן** (יא) **ובדיעבד מותר** (יב) : ג ה **לצלי צריך החיכה** (יג) **משום דם**

ד מהל דכ הוגה וכ"ע שם מולין דף קי"ל

ה טור שם בה"ג

ראשי בשמים

ניסול (פכ"ח) ואם ניסלו בקדירה עם בשר אף אם מחכו ש"י ומלחו הבשר וכל שבתבשל עמו אסור אם אין שפיס בגד הכבד . והכבד עלמו אפי' כתבשל עם הבשר בלא מליחה מותר לחייבי לעיל למפלע לא בלע (שם) : (ו) בכלי שיחחכו המפורות (ומקום הג"ה זו ל"ל כאן) : (ז) ואף לכתחלה (פכ"ח) : (ח) לפיכך שחוך ממנה הגידים והקנוקנות בחומו לא שהמה חלויה בו וחוך מעט מבשר הכבד עמהם (שם) : (ט) שמא שהלכיכוהו קליעה ש"י וחיחוכו למעה הוא בבשיל אם המפורות שכבום בעין (וכמ"ש בק"ג) והלכיכו עוד לקייה שמא לא יחחכנה יפה או לא יקיים חיחוכו למעה (כבב"ח בח"ה הוצ בב"י) : (יוד) אפילו עם בשר שהחליטה לומחה דמו בחוכו ושוב לינו פולט עולמית ודמו המוצלע בחוכו מותר כל זמן שלא יצא (כם"י) : (יא) שאין לחנו בקיאים בחליעה (טור) : (יב) כיון דנדיעה שכי

שושנת המלך

א כלים שנתבשל בהם דבר איסור שאינו אסור רק מספק או שנשתפק בכלים עצמן אם נתבשל בהן איסור א"ל . אם הן כלי מתכות צריכים הגעלה ואם הן כלי חרס שאין להם תקנה בהגעלה מותרים בשהייה מעל"ע דרי לנו שנאסר התבשיל מספק . אבל הבלים שהם בחזקת התר לא מפקינן להו מחזקתן מכספק . ובן כל דבר שיש בו מחלוקת בגון כבר שנמלחה ונתבשלה עם בשר ואין בו כ' אין לאסור הכלי ביון דלר"ת מותר למלחה לבתחלה ולבשלה עם בשר (מ"ש סי' ק"ד ומ"ב סי' ע"ח) אם"ל הגה הכב במ"ב סי' ע"ח כ' דהכלים מותרים בעשה ס"ם ומ"ב כסה דעשעע מכלן דדי בספק ס' להחיר . ואפשר לומר דהעיקר כמ"ם כאן ול"ק מעוס דמעשה שהיה כך היה ודוק (שי"ח) :

ו כדדרש מרימר סם בגמרא
ז טור בסם רש"י סם בגמרא
ח טור וכ"כ רמב"ן ומ"ח והר"ן
ט טור ומרדכי סם דכבכ"פ
י סם בעור

דם שבסמפונות (יד) ואם לא קרעו קודם צלייה יקרענו לאחר צלייה (טו): הגה וי"ח שמ"ל לכלי סוס מחיכה כלל (עור בסם רש"י וממ"ק) וכן נוהגים לפי' לכתחלה: **ד ו אם צלאו עם בשר בתנורים שבימי חכמי הגמרא שפיהם למעלה יהיה הכבד למטה ולא למעלה (טז) ובדיעבד מותר (יז) ז ובשפודים שצולין אצל האש אסור לצלותו עם בשר לכתחלה אפילו כבד למטה (יח)**: הגה ויכול לסמוך בכבד כבר מותר לצלותם עם בשר לפי' ע"ג בישראל (יט) לכבד בחמעטו דמו ובוי בבשר ע"ג בשר (סם בשם תוספות והגהות ש"ל): **ה ט לא ימלחנו לכתחלה ע"ג הבשר אלא תחתיו (כ)**: הגה ונהגו שלא למלוח כבד כלל לפי' לבדם ואין לסמוך רק יש למלחם קלת כשהיו חמוצם בשפוד או מונחת על השלחן לצלותם (הגש"ל) ויכול לסמוך שמלח כבד בין שמלחם לבדם או עם בשר לפי' ע"ג בשר מותר (עור וש"ל ואכוך) ויש לי לקלוף מעט סביב הכבד שם היו דבוקה בעוף ואינו חלק חומלח בעלמא (מרכבי פכ"ח ובאכוך) · ונהגו להניח כל כבד תחר לגייתה משום שהוא סרוך בה (מגור בשם רי מולין) · ויכול שם לא הניחם מותרת: ו ט **נמצא כבד בעוף צלי מותר (כא)**: הגה וי"ח לקלוף מעט סביב הכבד ואינו חלק חומלח בעלמא · (מרכבי בשם ריבי"ן): **יואם הוא מבושל צריך ס' כנגד הכבד (כב)**: הגה ואין לך עוף שהוא ס' נגד הכבד כשהיו שלימים (כג) (מרכבי ואכוך

ראשי בשמים

שהי לכתחלה לא גזרו בליעבד (ג"י) ואף שם נתבשל עם בשר מותר הבשר לכ"ע (פכ"ם): (יג) שהי שו עכ בכל האוכל שו בכל הוומא (שם): (יד) שהשם נכנס לתוכם (שם): (טו) ולא חייבין לשם שבשמפונות שבצלע בכבד דכבכ"ם (שם): (טז) מפני שהבשר רך לבלוע וכלשה לעין כל שנועף עליו (ג"י): (יז) דשם משהק שהיה בצלייה כלומר מחליק וכופל לתוך (שם): (יח) שלפעמים מגביהין השפוד ונשפך עליון לתחתון (שם): (יט) וכ"ם תחתיו (פכ"ם): (כ) לעליה כרותם (ג"י): (כא) לכבכ"ם ולפי' קליפה ש"ל ולפי' ממולח בבילים שהם נקטנים לומרינן כבכ"ם (פכ"ם): (כב) ואין חילוק בין דבוק בין חיבו דבוק ולף שכבד מותר (שם): (כג) לשלו תוך קדירה בלי משקה מותר (ריק"ם) כבד שעוף יש מחירין בנקיבת השפוד או בצלייה ע"ג גחלים וכן נהגו (שם):

לכל

ולכוך כלל י"ו) ולכן אם הכבד שליים ודבוק בעוף בעצם העוף מ"ב ובעינן ס' מאחר דבריס שבקלקה נגד כל העוף וה"ה אם דבוק מהיכא כבד בחתיכת עוף ואין ס' כנגדו (אם) [אם] בכבד דבוק בשיקוים מכ"ב כלשמן ס' ל"ב · ואם אין בכבד דבוק מלעוף כל מה שבקלקה לבטל הכבד · ואם יש ס' בכל הכל מותר · מיהו הכבד עלמה לאוסה כמו בלב (תשו' נע"ו) כמש"ל סי' ע"ב · עוף שנלאוסו בילים ומלח בו לב לו כבד דינו כמבואר ובעינן ס' מהעוף בלח המילוי * · ול"ל הכל לאוסר · ואם מילאוסו בשאר ואין אם בילים הנקבים ומעכבים הלם דינו כלבי (לחוך ב' לגולה) :

* ומהכש"ל כתב בשפרו שגם המילוי נעשה נבלה מפני שהלב נחנא וכטום בתוך המילוי הרי כמחיכה שהלב דבוק בה ואף דמשמע בשהלי"ל שאין הבילים מועילים לבטל אבל מ"מ אין נראה דהיינו שמלאן בין עוד לבשר וכ' הטעם שאין מועילי מפני שהבילים נקבים

עד הטחול דינו כשאר בשר · ובו סעיף אחד :

ע"ל שמקנח הגמרא מוליך לף ק"ל ומפרש שם דשומנא בעלמא הוא

א ע"ל הטחול אעפ"י שיש בו מראה אדמימות ונראה כריבוי דם דינו כשאר בשר (א) : הגה י"ל שנהגו שלא לבשל הכליות או בילי זכר לפי' לאחר שניקר לוחן ומסוס לאיש בהו כוב כס · ובדיעבד אין למוס (לגוב ולחוך בשר נוקא) ואותר למלוח כל אלו עם שאר בשר לעפ"י שיש בהם כוב כס ובלבד שיקיבו הקרומים והחלב ממס :

עה דין מליחת המעיים · ובו ג' סעיפים :

ע"ל מיימ' דבר מפרשי מוליך לף ק"ב

א אין מחזיקין דם בבני מעיים (א) כגון בכרס ובקיבה ובדקין (ב) ובחלוחלת (פירוש הכרכשתא והוא המעי הדבוק בפי הטענעת) בלא שומן שעליהם (ג) לפיכך אם בישלם בקדרה בלא מליחה מותר

אא"כ

ראשי בשמים

סימן עד (א) לכל דבר (עוב) וכן הכליות (ב"י) וכן בילי זכר לחם קליפה · עט"י ס"ס ס"ס · עיחוב שלשה בלח ניקוב אין להחיר אלא"כ כלאה לעין שיש ס' בהיתר נגד חלב הלקוב שאין העמולים שוים יש שמן שיש גו חלב הבבה וים כחוש (ט"ז ופ"ח) :

סימן עה (א) כלומר שאינם בחזקת דם ליאסר אם לא שנאלו (בס"י) שדמן מועט וחיכו פוסק בביקוב אבל לא בלח יאח בהם דם כלל (ב"י בי"ן) :

(ב) שמצינ הכתוב וכן שאר דקין (בס"י) : (ג) דשומן בעלים אית בים סוכייקי

ג אא"כ אסמיק (ד): הגה וכ"ש אם נתלחו זכלי עליהו מנוקב למוחכים (מרדכי) (ה) מיהו לכתחלה לריכים תחלה מליחה זכלי מנוקב והדחה תחלה כשאר בשר (מרדכי ואגור) ויש מוקלים זכרם ואומרים למחזיקים גם כן ופ"ו דבישבד לקוד זכרם וכ"כ כשאר בשר.

ג **אבל שומן שעליהם דינו כשאר בשר ד לפיכך בשמולחים החלוחלת ושאר מעיים אין מולחין אותן בצד הפנימי מעבר המאכל אלא בצד החיצון ששם השומן דבוק** (ו): הגה ואם אלא החלוחלת עלד פנים ולא אלד חוץ כאלו לא נתלח כלל. ואם כתבשל כך טרפה אם יש עליה שומן מבחוץ ואם לא כתבשלה עדיין יחזור וימלחנה מבחוץ ומותרת (אגור בשם הרשב"א). ולילים הנתלחים בעופות לאחר שחיטה אם לא נשאר חלבון שלהם דק החלמון לריכים מליחה כשאר בשר ומותר למלחם עם בשר. ואם נשאר מן החלבון לפי הקליפה קשה עליו כמו שהיה נתכרת בשוק טוהגים למלחן תך יזהר שלא למלחן עם בשר ויהו בדיעבד אין לאסור. וכל שומן לפי שאין עופות דינו כשאר בשר לענין מליחה והדחה (מרדכי): ב ה **בני מעיים בלא שומן שעליהם** אעפ"י

ראשי בשמים

(ג"י ורא"ם): (ד) שאו לפי בדיעבד אם בישלם בלא מליחה לשורים (פר"ח): (ה) כל כמה דלא מזיק לשקוק (שם): (ו) ואע"ג דלכתחלה לריך למלוח הבשר מבי לבדים (כמ"ש ס"י ס"ע) מ"מ הכא לא הלריכו לקלוף השומן ולמלחו מבי לבדים מידי דהוה לאתיכא עבד שא"ל לאתכא לבשים. וגם לא העלימו למלחו מלד הפנימי כיון שאין בו דם וקני לים בשליחה שבשומן (שם) ואם לא מלחם אלא מלד פנימי יש להחיר כשאר בשר כיון שים בהם מעט דם מבשלים (וכ"ל פר"ח להחיר). ולילים הנתלחים בעופות לאחר שחיטה אם לא נשאר חלבון שלהם דק החלמון לבד לריכים מליחה כשאר בשר ומותר למלחן עם בשר ואם נשאר מן החלבון א"ל מליחה ולריך להזהר שלא ימלחום עם בשר שבולעים דם ושקורים ובדיעבד נשקריס כ"ק ולפיכך אם יש בהם קליפה רכה או קשה יקיל הקליפה והשאר מותר (פר"ח וע"ם): מקום

שושנת המלך

ה הא ראמרינן דאין מחזיקין דם בבני מעיים י"א דר"ל דאם בישלם בלא מליחה רמותר. וי"א אפי' לכתחלה מותר לבשלם בלא מליחה וכן המנהג הקדום לרחוץ הכרס והמסוס בחמין ולבשלם כך בלא מליחה דהם ג"כ בכלל בני מעיים (ק"נ ס"י כ"ע):

אעפ"י שאין מחזיקין בהם דם מותר למלחן עם בשר (ז) : הגה ויש מוקרין למלחן עם בשר (טור בשם י"ח) והכי נוהגים לכתחלה ובדיעבד מותר : ג ו שומן הבנתא (פי' שומן הדקין) שעל הדקין מלא חוטים דקים מלאים דם ' ולפ"כ יש אוסרים אותה לקדרה אפי' ע"י חתיכה ומליחה ועכשו נוהגין התר ואותן חוטין של דם כשאדם בקי בהם מותחן ונפשלים היטב עד שלא ישאר אחד מהם :

ו סם ג' רמב"ם

ל טור מדברי תו' ורא"ש על מסכת דשחוטת בשבת ד"ה מולין דף י"ד ג סם מדברי תוס' ורא"ש מהא דאין ממזיקין דס בבני מעיים שם ק"ג ג דווקא דס הנפלט ונוקף עם קיבר ע"י לבייה ומליחה הוא דאמרינן דשרק אבל בעיניים לא שכיחן דשרק לשכיחן דשרק ד ס"ם בפ"ו מס"ם ס טור ג' רסב"ל וכ"כ בהג"ה ס"ד

עו דין בשר לצלי ' ובו ו' סעיפים :

א ל הצלי א"צ מליחה (א) לפי שהאש שואבת הדם שבו מעצמו (ב)

ג אבל אם דם אחד (ג) נטף על הצלי (ד) אפי' אותו דם הוא צונן לא אמרינן שהאש שואבת (ה) ג ואוסר ממנו כדי נטילה :

ב ד רצה למלוח צלי ולאכלו בלא הדחה (ו) עושה ואין לחוש לדם שעל המלח (ז) ה ויש מי שאומר דה"מ כשמולחו וצולהו מיד ' אבל אם שהה במלחו המלח בולע ונאסר לפיכך מדיחו יפה קודם צלייה (ח) : הגה וי"ל דלצלי צעי הדמה תחלה (רמב"ן) וי"ל

ראשי בשמים

(ז) משום דיש להם ליח וכל זמן שהם פולטים ליח אין בולעים דם הנמלח עליהם (ב"י בשם הכמב"ל) :

סימן עו (א) ופפי' קלת (ב"י) והדמה כמי לא צעי משום דם בעין שעליו (שם) : (ב) ופפי' לא בללה יפה פרי כי אם פיולא לאוץ האש שוחטו ואח שנשאר בחוכו הו"ל דם האיברים שלא פיכם ולא חציב כפיכם אח שהולך בחוכו ולא זה לגל זה (שם בשם הרא"ם) ופפי' לוחות לו שאר עופות החלולים ואעפ"י שהדם פוכם ואין ממקום למקום מ"מ כבב"ע (פב"ח) ופפי' מלאים ביליס לאחרינן כבב"ע (שם ס' ע"ז) וגם לאחר לצלייה לא צעי הדמה ואם אים אחר לצלייה על פני הבשר היטו שלא אחר בשר בשר לבני (שם ס' זה) : (ג) בעין : (ד) בין שהוא שלא האש בין שעליין היטו שלא האש (פב"ח) : (ה) לכיון שהוא על האש כאש לאוך אם לאחי ואף שהיטו על האש הא ק"ל התחה גבר (שם) וכדלקמן סימן ל"ח : (ו) שלאחר המלימה קודם הצלייה (שם) : (ז) שפפי' אם בלע המלח מהדם הכל יולא ע"י האוב (שם) : (ח) ואם לא הדיחו קודם לצלייה נכשר ע"י הדמה אחרת בצלייה

וי"ל שלכך נ"כ קלת מליחה תחלה (כס"י) והמנהג להדיחו תחלה
גם למלחו קלה כחתך כחצד בשפוד ולולחו מיד קודם שיתמלח
המלח רס (הגמ"ד) מיהו חס לח הדיחו ולח מלחו כלל חו מלחו
גלח הדחה תחלה ומלחה כך מותר ובלבד שלח שחה כך במליחתו
גלח הדחה שיעור מליחתו · חבל חס שחה כ"כ קודם שילחו לחקור
(כ"מ בחלוק) ואין חילוק בכל זה בין חוזות ושחר עופות החלולים
(מרדכי ום"ד) ובלבד שלח יהיו מלחים בגילים חו שחר בשר חבל
חס הס מלולים ליכן כגיסול ולכיכים מליחה תחלה כמו לקדרה
(ם"ד) · ונהגו להחמיר כשלולין בשר בלח מליחה שלח לחחר השפוד
תעיל כלי שיוב הרס (לחוק) ובדיעבד לין לחוש · ואין חילוק בכ"ז
בין חס רולה לחכלו כך לחי חו רולה לבשלו לח"כ רק שילחו
תחלה כדי שיהח לחוי לחכילה להייבו כחלי לגייתו (שם) · י"ל לכל
לחי לריך הדחה לחר לגייתו משום הס הדבוק בו (לגורה ולגוב)
וכן נוהגים לכתחלה · מיהו חס לח הדיחו ולח"י בישלו כך מותר
ולח"י כמלח תחלה קודם לגייתו ולח רולה לחר המליחה לח"ם
מותר ולח מייקיבן לרס ועלח קעליו למוכ מקבל שליב :

ו שם מדברי רבי"ו בת"ה
ז שם ג' הרשב"ם

ג ו לא נקב הוריד (בועף) בשעת שחיטה (ט) אסור לאכלו ואפי' צלי עד שיחתוך אבר אבר ויצלה רצה לאכול ממנו בשר חי אסור עד שיחתוך וימלח (יוד) ז ואם ניקר הבשר מחושי דם אוכל אפילו בלא מליחה חי או צלי ואפי' כולו כאחד (יא) ויש שהחמירו שלא לאכלו כולו כאחד אפי' בצלי אלא

ראשי בשמים

בלגייס (שם בשם ג"י) · בשר לגי שרולה לבשלו לח"כ יגלגו תחלה עד שיהח רחוי לחכילה להייבו כחלי לגייתו לח"י יגח כל דמו שלל"כ בשלח לח בחוכו וילח לח"כ ע"י בישול וכמ"ש קס"י ס"ע · חבל חס רולה לחכלו כך לגי יחכלנו כמו שיללה חף חס לח נגמר לגייתו דלם הלידים שלח פיכם מותר וכמ"ש קס"ג (פכ"ח) · בשר שנללה בשפוד מותר להפך השפוד בשעת הבלייס · וח"ל הדחה לח"כ חפי' רולה לבשלו (שם) · בשר שנחבשל בלח מליחה כת' בשי ס"ע ס"ח : (ט) חו שמוך לח שהלם חס ונשלט לגך שם (ג"י כשב"ם) : (יוד) שלם שבולידין בחלו בנום בכלי וחשוב מן התורה לעש"י שלח פיכם (פכ"ם) : (יא) וכן לקדרה מותר ע"י מליחה כשלר בשר שלח הלגיבו מהיכת הולידין חו מהיכת חבר חבר חלח מפני לם החוטים

שבשפל

אלא לאחר חתיכת הורידין ורוב שני הסימנים * (יב) : ד מ יש מי שאוסר לחתוך בסכין צלי שאצל האש שלא נמלח כל זמן שלא נצלה כל צרכו מפני דם שנבלע בסכין ' ט ויש מי שאוסר השפוד שצלו בו בשר בלא מליחה (יג) י ויש מי שהורה שאסור להשהות הצלי על השפוד לאחר שהוסר מן האש לאחר שפסק הבשר מלזוב שמא יחזור הבשר החם ויבלע ממנו כ ויש מתירין בכל זה (יד) וכן המנהג להתיר ומכו כזכריס לכתחלה ובדיעבד מתירין : ה צלי שלא נמלח וחתכו ע"ג כבר אעפ"י שיש בכבר מראה אודם (טו) ל מותר אם נצלה עד כדי שהוא ראוי לאכילה מ לרוב בני אדם (להיינו מלי לליימו וס"ס סמוסכל בגלח ככר כמי סכי (טו) (ב"י ב' לסב"ח) : ו נ בשר שצולין בלא מליחה אין נותנים כלי תחתיו לקבל שמנונית הנוטף ממנו עד שיצלה עד שיהא ראוי לאכילה ע"י צלייה זו (יז) :

עז דין עופות שנמלאו בשר שלא נמלח ' ובו סעי' א' :

א ס עופות או נדיים שממלאין אותם בשר ב שלא נמלח ' אם לצלי מותר ג אפי' פיהם למעלה ד ואפי' אם נמלח החיצון (א) דכמו שבולע דם המילואים כך פולטו : הגה וכל סכן דס כמלח

*יונתנאלכו דיעים מלו לעיל סי' כ"ג
מ סס נסס סמ"ב ט סס ב' הרסב"ח בס"ס הקלר נסוף סעיר ל'
י סס נסס ח' מן הגדולים
כ סס נסס מביו הלי"ם דטולח מסמ"ב סמ"ב
ל כלב הוגח וכיגח סס קף קי"ב
מ לסב"ח בסידושיו נ טור וכסב"ח בס"ס מכלל דל"ל ממל סמוחל סס בגמרא

ס מימלח דיגח פסמים קף ע"ל וכתבוהו הלי"ף פ' ב"ס
ב טור בפי' מביו הלי"ם סס
ג מבקנת הגמרא סס
ד מהסוח טפילה דבר חוזח סמביו לעיים זה וכ"כ תו' סס והלי"ם

ראשי בשמים

סבשר ולפ"כ כל סניקר החוטים ס"ל (סס) : (יב) דלדילהו לף מהני ניקור סחוטים בזמוס מחיכת הורידין : (יג) סהסס נבלע בו (טור) : (יד) סטעם הלוך גורס כשמתחיל לחמם הבשר סהוח מוסך הסס מליו בעניו סמיהו נבלע בשום בשר הסמוך לו (ב"י) : (טו) ועבר בכבר מעבר לעבר ולפי המוסכל עב (ב"י וכ"כ בסב"ח ובפ"ח) : (טז) לשומן בשר הוח ומאר בשר קבו ליה (סס) : (יז) דקוסס סיעור זה לס מעורב בו ולין לו תקנה בנחיבת מלח בכלי סמין מהו בקילים בסיעור ומאר יהן מעט ולף יאסך הסס מו יהן הרבה ויבעל כח הסס ויתערב עס השומן (ב"י כ"ן) ולפס הבשר הוכשר כלין בשר הבכשר לקדרה מוחר ליהן תחתיו כלי מיד ול"ל קוס דבר (ב"י בשם הרסב"ח ות"ה) :

סימן עז (א) ולף לס פלוט כל ליכו (פר"ח) להשחל מיהו עכוד לפלוט לביאר מגד שהוח פולט מה שבתוכו הוח פולט מה שבולע מן השביחי (הלי"ם) :

כמלא הפנימי ולא המילון דאפי (תוך כלל ע') דכולא מפחא אחיב הדם מן המילון ואינו נבלע בפנימי (ל"ע) (ב) וכל זה בדיעבד · אבל לכתחלה אין לעשות כוס מוליחא כך אם כמלאו אכיסם (מהרי וכם"י) וכל זה מייני אחין בחוליחא זו כך בפר לו עפציס אבל אם יש בילים הנקבים דינו כאלו נתפשל בקדרה (תוך וצ"ז) ואפי' בדיעבד יש לאסרו אם לא כמלאו אכיסם · בפר אלא כמלא ולא הולח אבלה עם בפר אכמלא והולח מותר בדיעבד (אם) אבל לכתחלה לקוב לכלות בפר אכמלא עם בפר אלא כמלא ואפי' הולח ולקדרה אסור עד שימלח חיצון לבדו ופנימי לבדו (ג) * אבל אם לאחר שמילחו מלח החיצון אינו מפליט דם שבפנימי (ד) :

* פי' אלא כמלאו אכיסם הפנימי והמילון הכל"ם אם

עח שלא לדבק בצק בבשר שלא נמלח · ובו סעי' א' :

א המופל בצק (א) בעוף שלא נמלח (ב) ואע"ג דבגמרא מפליג בין סמידא לשאר קמחי ובין אסמיק ללא אסמיק (ג)

ל פסחים דף ע"ד

אנן

ראשי בשמים

(ב) וכ"פ פר"ח לא כפ"ך ולפ לכתחלה מותר לעשות מילוחים בכל ענין ובין שמילח בפר או בילים (אם וכ"ל למב"ם ומ"ג וכפ"ח ופאר מפרפים) : (ג) ויליחס אחר בפר אלא בפר (אם) ותיבת לבדו אין לה הבנה ולפון הכל"ם כך הוא ולקדרה מליחה כפאל בפר (אם) ותיבת לבדו אין לה הבנה ולפון הכל"ם כך הוא ולקדרה לא אם לא כמלאו אכיסם בפר הפנימי והמילון : (ד) לל"ל לאתיבה עבה אבאחאל בפר פ"ע מותר · להכל מילוי אפפים כיון אהוא לבר מילוי ולינו נאפך כאתיבה לי עם המילון (פר"ח) ובפר אמלא כדי הכפר לקדרה מותר למילוי בין בללי בין בקדרה (ג"י בפס לפב"ח וכל"ל הל"ם והעור וכ"כ ה"פ אכ"ל כל האחרונים וכן המנהג וכיכ הכפב"ח) וה"פ למותר לכלות בפר אלא כמלא והולח עם בפר אמלא והולח לכב"פ וכן מותר לכלות בפר עם בלל בפעור אתיבה מזה ואתיבה מזה אין הבלל בולע כלום לדעל מפרק אריק · ועור לכולא מופך הדם אליו ולינו מיאו ליבלע בפוס לבר הקמוך לו · ולפע"י אע"י אמגדיפין הפעור ביגר ומקרב ליזה לם בבלל מ"מ כב"פ ומה אחנו רואים בעם הפומן בבלל אין לו ענין כלל עם הדם · לפי אהדם ופוס למפרק אריק הוא לאמרינן כב"פ מפל"כ הפומן אפרק וכדבק יפה לא לאמרינן בים כב"פ וכלקמן פ"י ל' · ומפ"ה נכגם בעם הפומן בבלל (פר"ח) :

סימן עח (א) להיינו מה אנגילין לעוף בעיפה אבלילתה לכה (ב"י בפס חוף וכ"כ ומבכי כמב"ם : (ב) ולללו (אם ופר"ח) : (ג) אחס הבלק אל

אמילה

ג אבל אם נמלח ושהה כדי מליחה ואח"כ הודח מותר בכל גוונא יש לאסור (ה) ובכל גוונא אין לא בקיאינן השתא במילתא (ד) הגם ודווקא לטעמל בצלק לקוח · אבל מותר למקום בצמן לו בליכ בצפר שלא נמלח לעין זה מעכב הפליטת (לקוח כלל עה) (ו) ופסקו"ל יש לו כל דין בישול בקדרה בין לקולא בין לחומרא (מסכת"י ולקוח) :

ג ס"ל וכתב הב"י שלפסק מטעם זה הסמיטוקו הכי"ק והרא"ש

עט סימני בהמה וחיה טהורה · ובו ג' סעיפים :

א סימני בהמה וחיה נתפרשו בתורה והם שני סימנים מעלת גרה

ס מקבם מולין כ"ט

ראשי בשמים

קמילת להיינו קמח של חנים קולח הגם מותר לטעמ"י שמלדים שבלק של קמילת מלפכל וכבכ"פ ולין לעמיות זה לגלי מלפח לולם ולם לגלו מותר (טור) : (ד) לגלי קים לן בשיני קממים כי קמילת ולי מיוכחת ושלח קמני (ג"י בשם ס"ל) : (ה) ופסקו"ל לו פגלה"ש להיינו עוף לו בשר שמבלין בתוך הבלק לל למכינן בה כבכ"פ להל מזין שמקום מובשר יבש בחנור (פר"ח בשם התוס' ולכא"י ולי יעב"ץ והמלכי) והשתא לגלי בקיאינן בשילתא בין לפסקו"ל בין לטפילת העיקה שבגילתה ככה לל למכינן בהו כבכ"פ והבשר לו העוף שבתוך הפסקו"ל לו תוך העיקה ככה מותרת שלא כשמרו חותן מילוקין בס"ק גלי לשקול הבלק · ולפיכך לף בהני קמני דילן שכי המילוי שבמפיים עכ"פ שלם הוא בלק של קמילת שמתבשל כבכ"פ ולם הוא בלק מקום של חנים דק · הבלק לקול לפי שבדבק בו הבשר ובולע ולינו פולע וכיון שלינו פולע לחוץ כ"ש שלינו מוזל ופולע מצפיים שהכי טבע החול למשוך הדם מליו ומפליטו מהבלק ומוחבו · אבל אין ביבעו להפליטו מהבלק ולהבליע בשילוי (שם) : (ו) פסקו"ל שכללית ע"ג גחלים לו בתנור גרוף · לו בשחבת ושמלא בה לב לו כבד לם הבשר שבשוכה בישלוהו מקוסם שביהו בפסקו"ס לם יש ס' בשבר נגד הלב לו הכבד בטילת מקום שביב הלב לו הכבד בגי ושלא הבשר מותר ולם לין ס' הכי כשלא הבשר ושלא בלק הפסקו"ל מצפיים כלי בטילה ולם הבשר שבשוכה מי בין כשלא בין לא כשלא בין יש ס' לו לא בטילת מקום שביב הלב לו הכבד בגי (שם) :

נרה ופרסותיה סדוקות (א) ג וכל בהמה וחיה שאין לה שינים בלחי העליון ולא ניבין ג שהם תלתלי בשר כעין שינים בולטים בחניכים ד ו״א שניבין הם שתי שינים למעלה אחד מכאן ואחד מכאן בקצוות הלסתות (ב) (פי׳ ויכה אם מיכהו על הלחי ׳ תרגומו על ליקתיה) בידוע שהיא טהורה (ג) והוא שיכיר בן גמל שאין לו ניבין עד שינדיל (ד) וכל שמעלת גרה היא מפרסת פרסה חוץ מגמל וארנבת ושפן שהם מעלה גרה ואינם מפריסים פרסה ולהם אין לחוש שיש להם (ה) שינים למעלה או ניבין (ו) לפיכך המוצא במרבר בהמה ה ואינו מכירה ופרסותיה חתוכות שהרי אינו יכול לבדוק בהם יבדוק אם אין לה שינים ולא ניבין למעלה בידוע שהיא טהורה (ז) והוא שיכיר בן גמל (ח) וכל שמפרסת פרסה מעלת גרה חוץ מחזיר לפיכך מצא בהמה שפיה חתוך שהרי אינו יכול לבדוק בה יבדוק ברגליה אם פרסותיה סדוקות בידוע שהיא טהורה והוא שיכיר חזיר ו יש לה קרנים יצא מכלל חזיר וטהורה (ט)

ג נרייתא עם וכדמפקם לה עם בגמרא
ד טור כפי׳ הגאוני שבגם״י וכ״כ בח״מ ד כפי׳ ת׳ שבגם״י עם וכתבו התוס׳ לשון זה ע״ק ה מיע׳ דרב אסדא עם
ו עיו״ל וכ״כ לשב״ל וכ״ם

ואין

ראשי בשמים

סימן עט (א) דכי כל בהמה מפרכת מנקה וקוקעת שקט פרקות מעלה גרה בבהמה לותה תאכלו ׳ וחיה בכלל זה שכן התחיל הפרי בפקוד אלה החיה לפני תאכלו מכל וכו׳ כל מפרכת פרקה הרי אלין אחל להם (לבוש) ופרקות קלוקות היינו שמופרקות ומוזדלות לגמרי מתחלה ועד סוף ׳ לא כמקלת בהמות שפרקותיהן מופרקות למעלה ומחוברות למטה (פר״מ) : (ב) דסיינו הלחיים (עבוך) ופי׳ הי״ל עיקר (לחלוקים) : (ג) ות״ל להמתין עד שתעלה גרה (פ״י) : (ד) ולכך שניהם אין לו שינים ואין לו ניבין (פי״ת) והטעם שכשאין ניבין ניכר שאין מהוסר שכיון שאין שינים ולא ניבין בידוע שאינה יכולה לעמוד להאכל לך בתחלה ואין בטעמה לעכלו ׳ ולכן מייבה מכמתו יח׳ שתעלה גרה (לבוש) : (ה) לחלכתא ופשו : (ו) לגמל : (ז) לפי שאין לך בטהורים שיהא לו שינים למעלה ואין לך בטמאים שאין לו שינים למעלה וכל שיש לו שינים למעלה בידוע שהוא טמא (פר״מ) : (ח) יש לו קרנים יצא מכלל בן גמל וטהורה (שם) : (ט) ואם תלה שניטל מקום השינים ומקום ניבין כשאר אר בהיפך טמא עד שיהיו לפניו מקומותיהם

ואין

ואין בהמה טמאה שבשרה שתחת העוקץ שלה (יוד) הולך שתי וערב לאיזה צד שיחתכו אותה אלא הערוד (יא) ז לפיכך המוצא בהמה שפיה ופרסותיה חתוכים שהרי אינו יכול לבדוק בהם יבדוק בבשר שתחת כנפי העוקץ אחר שישחטנה אם הולך שתי וערב מהורה והוא שיכיר ערוד: הגה נמצא מלס לקוי למכלו מן המוכה (כ"ן ומב"ם פ"ג דמ"ל) (יב): ב ח טמאה שילדה כמין מהורה אעפ"י שיש לה כל סימני מהרה אסורה ומהורה שילדה כמין (יג) טמאה מותרת אעפ"י שיש לה כל סימני טומאה (יד) ט ודוקא שילדתו בפניו ' אבל אם הניחה מעוברת ואח"כ מצא מין טמא הולך אחריה אעפ"י שכריך אחריה ויונק אותה אסור שמא מן הטמאה נולד ונברך אחר המהורה (טו): ג י נולד מן המריפה מותר (טז):

ז גם זה מ"מ ריג מקדש סם
ח מבמ נמוחות פ' ט מימרא דר' יוחנן סם ד' כ"ל
י ממשעות הגמ' בילם ר וכלב נמולין ד' ע"ם ולם ע"ב דלמריכן עובר יכך למו מוש כיון שלין לילוק של סם מלא מממת שלינם חיים ועובר זה מי הוש ולין מילוי תלוי בחיי הלם

חיה

ראשי בשמים

ולין בם לא חיים ולא נידון (פכ"ח): (יוד) להייבו עלם המליה שקורין הנק"ל (כם"י): (יא) להייבו ממוך הבר: (יב) בעמה (וכ"ם פכ"ח) ופכ"מ מתיר בשר חלם מן השי ולין בו לילוך למ"ם ולא בשר מן השי ללאו בר שחיטה הוא חבל חלם מת לשוך לף בהמה וכלקמן פי' שמ"ע: (יג) בהמם (פכ"ח): (יד) שחילת מן הטמא טמא ומן הטהור טהור (טוכ) חבל ילדה כמין עוף טהור לינו מתקיים ולשוך וע"ל פי' י"ג: (טו) ופפ"י לין טמא בעלכו מיתיכן שמא בא מעלר לחר שפפק של תוכח להממיך (ג"י ופכ"מ בשם ס"ם ושאר לחכוכים) וס"ם בטמא שהיתה מעוברת ולא כליכו שילדה ולשו כולין מן טהור כלוך לחיים מיתיכן ג"ב לחומרא שמא זהו שכולד ממנה ולשוך (לבוש ופכ"ח) ולפי' טהור בעלכו משום דמפפק לן דילמא לא מכחמה ללאו מיכה ושאי שלה הוא ולף בעלה כלוך לאר כאל קפיקא הוי לשמא ללאו דידה וכ"ש לענין חו"ב דלא לקי מפפיקא (פכ"ח) לין מין טמא מהעבר ממין טהור כלל (שם בשם המב"ם): (טו) דסייבו שהעבדה קודם שבולפה דהא קי"ל דעבדה אינה יולדת (שם) ולפ"ב דקי"ל עובר יכך אמו הוא · לענין עלפות שאני שהדבר חלוי בחיות שהחמה כדקי"ל עלפה אינה חיה ואפי עובר זה מי הוא ולין מיותו חלוי בחיות השם ומותרת (ב"י ופכ"מ בשם המב"ם ותוספות וכ"ן) וכ"ל לבילה עליפה לשקיבל דשם"ת כ"ן לשניבל בה ומעורה בגידין בנופה לחיל (פכ"ח) וכן ולד הממלל בנבילה שרי (שם) אם בלבקה השם ועוד הולד

פ דין חיה טהורה ובו ו סעיפים:

א חיה טהורה [ה] חלבה מותר (א) ודמה אסור (ב) ומעון כיסוי (ג) וחכמים נתנו סימנים (ד) מפי השמועה בקרנותיה [ז] אם הם מפוצלות (ה) ודאי חיה טהורה היא (ו) ואם אינן מפוצלות [ז] צריך שיהיו בהם ג' סימנים ברוכות (ז) והדורות (ח) וחרוקות (ט) (עיש בסמ מרילים קציפס מכופים ומקוליעים זה בזה) והוא דמיבלעי חרקיהו (יוד) ואם חסר א' מאלו הג' סימנים חלבו אסור:

ב [ד] בד"א במין שאינו מכירו אבל שבעה מיני חיה האמורים בתורה (יא) אם היה מכיר אחד מהם אפילו לא מצא לו קרנים חלבו מותר ודמו טעון כיסוי: ג [ח] שור הבר מין בהמה הוא (יב): ד [ו] הקרש אעפ"י שאין לו אלא קרן אחת הרי הוא חיה: ה [ז] כל שיסתפק לך אם הוא מין חיה או מין בהמה חלבו

ה מפו' בתורה כל מלב סוב וכו'
ג מסקנת סנמרא חולין כ"ט
ד טור וכדבלי ר"ת פ"ק מסמ"ק
ד לשון רי"ב"ם סס
ה סס מסנה מ' פ"ה דכלאים וכרבנן
ו סס כלמ"ס וכמסקנתו של ס"ס סס
ז מימי דרב יסודם חולין דף ע"ע

ראשי בשמים

בתורה · סס הולך לפי היתר בשמיעת עלמו סמחת ללפ בקיאין בזריקה בשיעור שהולך לסקול · וסס ילפ ומי יג"ם כיון שהיתר בשמיעת עלמו סכי דסק לפי' לולמי לדוקה מסכי יג"ם · וסס שמעו בתוך יג"ם לסקול וס"ע בסמק לדוקה לו בולמי לדוקה כשהדקה לפניהו ככגד החלב בלחוץ בין סיש למוש שהדכם הולך אחל לפ כלכסה בלוסך לו בשעות וכיולפ שהבר בדול שלין למוש לעובר (שם ועי"ז):

סימן פ (א) דכתיב כל חלב שור וכשב ול"ת לפ תסרה הזכה חלב חלו: (ב) דכי וכל דם לפ תאכלו ל"ו ומים בכלל בהמה עש"י ס"ו סק"ל: (ג) דכתי' חסר יליל ליל מים ל"ע וכף וכסהו בעפר עש"י כ"ח: (ד) להתיר מלבה (צ"י): (ה) דהיינו שהבהמה פילולים יולחים מהם (עוד בשם רש"י) לו שסס זקופות וכפופות בראשיהם (שם בשם ר"ת) ובאחל ומשכי הסיומים חלו משני (צ"י): (ו) כשהיל מעלת גרה ומפרקת פרסה (ס"ך בשם הסמ"ג פ"ל מהמ"ל): (ז) שעשויות גלגלי כגלגלי הבלליס (עור): (ח) שיהיו עגולות ולפ רחבות כקרני העז (שם): (ט) שיש בשם מרילים כל קציפה (שם): (יוד) שיהיו החרילים תכופים ומובלעים זה לזה (שם): (יא) שסס חיל ולבי ויסמור ואקו ודיקון ותאו (דמתרגי' ותוכבלא) וזמר (הכמ"ס): (יב) ותוא הנקרא בופלו (עש"י כ"ח) הלשם הנזכר בתורה הוא הנקי דיקון שהוא חיה גדול מאד ולשם שלנו אין בהמה הן לכל דבר וחלבם לפסר (פר"ח): (יג) שאין מלקין על הספק: (יד) בלא נרכה לספק נרכות להקל (פר"ח):

חלבו אסור ס ואין לוקין עליו (יג) ומכסין את דמו (יד) :
ו ס כלאים הבא מבהמה טהורה עם חיה טהורה הוא הנקרא כוי (טו) חלבו אסור ואין לוקין עליו ומכסין את דמו (טו) :

פא שכל היוצא מהטמא טמא ודברים היוצאים מהחי והם מותרים • ובו ט' סעיפים :

א חלב בהמה וחיה ס טמאה או ג טריפה וצירה ומי רגליה אסורים בכשרה (א) ג ויש מי שמתיר במי רגליה (ב) ד אבל מי רגלים דאדם לדברי הכל מותרים (ג) : ב ה גבינות שנעשו מחלב בהמה ונמצאת טריפה אם הוא טרפות שאפשר שלא אירע לה אלא עתה כגון ניקב קרום של מוח וביוצא בו מותרת דאמרינן השתא הוא דנטרפה (ד) אבל אם ידוע שקודם שחלבה נטרפה כגון יתרת אבר שנטרפה בו או הוגלד פי המכה שבידוע שג' ימים קודם השחיטה היה וכל הגבינות שנעשו מחלבה אסורות (ה) : הגה ויכול בהוגלד פי המכה לין לשקול קק

לכל טילמה מחייב מחזקת הכוך ולין לחם יודע כמה מזלזלין בם למומרת

ס שם מגמ' דחולין דף פ'
ע שם וכ"ה בנדרים שם
פ פסוק בנכוחות ד' ר'
צ פסוק בחולין דף קי"ו
ג בע"ח שם בנכורו' דף ז' וכליטכח בחרא ולמומרא טוב וכן כדאם מדברי הרמ"ם שם
ד מדברי פרק י"ד דטבח ותמו' דטב"ח בשם בעה"ע
ה טור וכתירו' ג' שכ' מגין הרמ"ם לחם שכ' התוספות בחולין ד' י"ח שכ' שם לשמי דחולין בחר רובא כל הבהמות בחזקת כשרות וכו' וכ"פ ס"פ
ו ל' הטור כדברי ר"י"ן והרמב"ח ור"ן

ראשי בשמים

(טו) ומשפשף לן מי מוסמין לזבוב אחד או לא (לבוש) : (טו) והא דלא נשפשף מדכתיב לא תאכל כל תועבה כל שתיעבתי לך הני הוא דכלל בא תאכל (חולין ק"י) היינו טעמא דמשפשף לגבוה מדכתיב שור או כשב או עז ומוקמינן פרט לכלאים מכלל דלהדיוט שרי (פכ"מ שם פ' קט"ו) ועשפ"י ס"ב :

סימן פא (א) ומפקא לן מדכתיב גמל גמל ג' פעמים מד' בת"כ ומד' במשנה תורה מד לגופו ומד לשיקול חלבו ולידו (גמי בכורות דף ו') ומי רגלים שבתוך העופ היו ומע"ג דלאו מעופים מימלו לשקול (ג"י רש"י) : (ב) ופכ"ת כאן לשקול מ"ל דמשום מבל דקושים וגמלים שלילו לשרפם בעיבריהו מותר • ופכ"ת התיר דקו"ג דוקא לחולה שאין בו סכנה : (ג) אפי' למ"ד דאשכו לשקול מן התורה אפשי שרם לגולים כמים ומים ככבשו בשתיה ומים ילאו • ומיהו משום בל תשקלו לשקול • ועש"י קי"ו (פכ"מ) : (ד) למוקמינן לבהמה על השתא בחזקת כשרות דכוך בהמות בחזקת כשרות הן עומדות • ולפיכך לה אפרה לדומה שמותה תורה שתשרף כשרות שלימה • ולימוש דלאו טריפה היא ועריפה שקורה לקדשים מלא לאו משום לשמי זיל בתר רובא (ג"י) ואף אם שנעשה תוך ג' ימים מותרת (פכ"מ ושם"ך) : (ה) שהני

ז סמ"ג ס' רפ"ו

רק מה שנעשה ממנה תוך ג' ימים לצל מה שנעשה מחלבה קודם לזה שכי (סמ"ק והגמ"י) לצל ניתנה לו שלא טרפות הצל מהצטן מה שנעשה ממנה מעולם לקוב. ז **ואם היתה בעדר עם בהמות אחרות ונתערב חלבה עם חלב האחרות הולכים בו אחר שיעור ם':** הגה ואם יש ס' בהמות נעדר ולא ידעינן גודלי שחלב מן הטריפה הוא יותר ממחלב לחם מהאחרות למיכן מקחמת לחיכא שמים ומוחר (שבלה עלמו) (ו) ודוקא כשהחעדר החלב

ראשי בשמים

בהמה זו ילחם בחיים מחזקת כוד בהמות שהם כשרות וכיון לחיחנע לה כוד ולי לחם יודע זה כמה חזלינן לחומרא ול"ל כוקמה לחזקתה צלא ליכוף כוד שחכי חייחה י"ח ואם היחה טרפה ומעשה שכולה לא היחה יכולה לחיות י"ח וכיון שחיחה הכי היא בחזקה כשרות וכיצד הסחם הוא לכטרפה בקמוך ג' ימים שלא שחיחה לחוכייחא אלא בחזקה שהיה לה עת בכוד כחזקה לשה לחוקמינן לה לעולם לחזקתה שהיא פרוית משעה שכולה שכוית היחה בשיכול לצל בהמה כולא בשעה שכולה שלא היחה טרפה אלא כשעברו עליה י"ח כולא לחפרע שלא היחה טרפה וכן כל זמן הזמן שהיא חיה כולא שהיחה כשרה קודם י"ח מזמן זה וכל חזקה שהיא כזו שלין לה זמן בכוד לין הולכין לחכיה (לבוש) ומיהו בהוגלד מי המכה לוקה עד י"ח לחפרע לקכיקה חגבינות לצל שכעצמו קודם י"ח מוחרות. לצל ניחנה ושלא טרפות הצל מן הצטן כגון ניחנה שלא בדכי לחוכי מה שנעשה ממנה מעולם לקיל לחם שחיחה מעשה נקיס נעשו. וכן סדין בטרפות שהרגשו בו שהיה לה מקוסס י"ח (סכ"ח ופכ"ח ופ"ך בשם הרבה פוס') ויש מחיכין בהוגלד פ"ח מה שנעשה קודם ג' ימים לחמיכין השחח בקמוך ג' ימים הוא לכטרפה (סמ"ק בשם קמ"ק והגמ"י): (ו) לכיון לעין בחיכו מלחוכייחא חל בחכי בטיל חזלינן לקולא וכללקמן סי' ל"ח ק"ג. ועט"ג לגא נבדקו החחרות עליון דכוד בהמות כשרות הם (פ"ך בשם ת"ח ופכ"ח) ולי ידעינן גודלי שחלב טרפה יותר מחלב החחרות לעפ"י שלין לכו יודעים גודלי שהוא יותר מחלק ס' נגד הבהמות ולפשר שיש בשלא הבהמות הרבה יותר כלי שיהא ס' בין כולם נגד חלב הטריפה מ"מ כיון שרוכו שהוא יותר מלחם מהכשרות חוכיכן מקחמת לין החחרות כותכין יותר חלב מזחת הכשרה ומקחמת כולם שויס ולף לם יהכו יותר מזחת הכשרה לף יהכו יותר מהטריפה ולפיכך הכל חקוב להא ליכא ס' (פ"ך ופכ"ח) ואם ידעכו ג"כ שחלב ס' מהכשרות יותר מחלב הטריפה בשיעור מה שהוא יותר חלב הטריפה מלוחה כשרה כבי (סכ"ח) ולף שהחלב הוא גודלי טריפה מעכיכן בס' בהמות לכיון ללא ידעינן כמה חלב

המלב (ז) לבל לם נהעבנו הגבינות (ח) לין בעילות להוי מחיכה הלחוים להתכבד (ט) ולפי בללך לל בעיל (תה"ל ובלחוך כלל מ"ע) מ ואם נטרפה ע"י סרכה אין אוסרים הגבינות שנעשו מחלבה (יוד) משום דהוי ס"ם (יא): הגה ויש לוקלים לפילו בקרכל מה שנחלב תוך ג' ימים (כשב"ל וכ"ן) וכן יש לנהוג לם לין הסמ"ל: נ ט יאלי דיחמורתא (יב) מותרים (יג): ד י שליא שהחמור נוצר בו מותר ופרשא בעלמא הוא (יד): ה כ מי רגלי בהמה וחיה הטהורים וחלב ומי חלב שלהם מותר ל והה"ה למימי חלב שלהם (טו) מ ויש מי שאוסר בזה (טז): הגה והמנהג כבבל

ם טוב בשם מניו הרלב"ם שם נחולין וכ"כ התר' שם דלם הייט נקילים לנדון לפנל שהיה לו סיתר ורבל שפק טריפה ולל"ת לומל טריפה ליתר לל"ל נטרפה

ס נכוהות דף ז ' נ"ז שם

כ טוב ושם יליף בגמ' לחלב מקרלי דבני ל הרלב"ם ג' ל"ש ועיי' פי' נבי' פ"ז ס"ם. ת שם ג' רמב"ם

ראשי בשמים

מן הטרפה וכמה מן הבשלה לתניגן מפתמ כולן שוות מפל"ב בגילים שיש גדולים וקטנים עפ"י פ"ו (ס"ך ופר"ח ועיין פר"ח) וה"ה בלין שם שמים לך שלמו יהיעים שיש שם בהמות לחכות מפוצחות הבשה מהו ולפשר שיש שפים בחעוצה לזליגן לקולל כיון דמדבבן היל (ע"ז פר"ח): (ז) ולף בשפק לם הול החעוצה חלב לו החעוצה גבינות יש להתיר דשפיקא דבבן לקולל (פר"ח): (ח) שבעשו מכל לחת בפע"ל גבינה ולמ"ב בהעבנו (שם): (ט) כפי המקום וכפי הזמן (שם קי"ל): (יוד) קודם ג' ימים (ס"ך בשם כמה פוסי ופר"ח וב"ל בבינו): (יא) שלם הייבו בקילים לבבר לפשר שהיה להם החר על ידי בדיקה ול"ב הו"ל ס"ם שפק טרפה שפק לינם טריפה · ולה"ל טרפה שמל לחר החליבה בטרפה (טור) לבל בולמי שלכל במ"ם פ' ע"ל בל הגבינות לקורים · זולת מה שבעשו קודם י"ג דבולמי מותרים (פר"ח ללל בס"ך): (יב) ושם בעין בילי זבר שהיחמורת מולילה מבחמה (בש"י): (יג) לזבעה לחיללה הול לחזיל בחר לילחת ולילי לבחמה לב לל מזדקקה ולזיל בחר יחמורחת ושופך בה זבע הבבה ונקבם (גמ' עם פירש"י) והוי בפרשא בעלמל (ב"י) ולי לקו הלי בעמל לע"ז שבשו מעהול לעהורה הוו לקילי מפום פורש מן הבי (פר"ח): (יד) ושלר בליות לקורות (פר"ח ופר"ח ללל בס"ך): (טו) ולין בו מפום לפ"ה מלבי לרץ זבת חלב ודבש לחי לקו לבבי מפחבח לן קבל בבילי ללל חז (גמ' בבורות) ומי חלב ומימי חלב בבלל חלב · ומי חלב היינו מה שמחלבה מהקפחת הגבינה ולחר שמבשלים מי חלב זה ומחקבץ ממנו בעשו שניח מעט לוכל ובבלים ממנו עיש שלל בשלר בשם שום ממם ובקלים מימי (פר"ח) ומשבל בחמע חלב שהוא מחמלה מגוף הבשר של בהמה כ"ם מי רגלים שליהם בחשבים בלפ"ה שבבי שם לולים ביותר ולינם מחמלים כ"ל מגוף הבשר (לבוש): (טז) להיינו מימי חלב (ס"ך) לפ"ל לוקל חלב התיר הבחוב ולל מימיו ולל חחמה

שבבי

כמבואר בסמוכות (יז) : ו ג כשרה שינקה מהטריפה ' חלב הנמצא בקיבתה מותר וכ"ש טריפה שינקה מהכשרה פ משום דחלב המכונס בקיבה פרשא בעלמא הוא (יח) ע ויש אוסרים בחלב צלול הנמצא בקיבת כשרה שינקה מן הטריפה :

סגה וכי נהוג ומיהו לין מוסקין סמא יקה מן הטריפה לו מן הטמאה והכל מותר (מהכי פכ"ה) (יט) כל זמן שלא ידעינן בודאי שינקה מסס ויש מוסקים לכתחלה להטמיד בקיבת טריפה שינקה מן הכשרה לפי בקורם מקום מכלית הטין לכתחלה כחוכלים טרפות (הגה' מהרא"י וש"ד והגמ"י) וכן כוהגים לכתחלה מצל דזיעבד לו מתעברה בחמרים הכל מותר (סס) : ז פ חלב אשה מותר (כ) ל והוא שפירש כגון שחלבו לתוך כלי ק (לו לתוך היד (כ"י) (כא)

אבל

ג תולין ד' ק"י ם סס בגמ' לגירסת הרי"ף ומסכת קודם מזרק נסכים ע תוספ' והרא"ם בסס ל"ת דמחלק בזה ובגלול מייבי מחניתין פ בריי"ת כתובות ד' ס' וכדמפרש בי סמת סס ל תוקימתא דגמ' סס ק הרא"ם סס

ראשי בשמים

סמרי מותר עם המוכל וכשפיהם נאסר לסכי מסכמן בדס המיבדים לכשמוש מוגלע מותר וכשפיהם לסור (כ"י) : (יז) וכ"ש פכ"ח ופכ"ט : (יח) וכן נהגו (כ"י) : (יט) לפי בלול (פכ"ח) : (כ) ולפי לכתחלה לפי מלות סכוש לין בו (פכ"ח) : (כא) וקילקה

ילה

שושנת המלך

א כתב מר"ן כי' פ"א וז"ל חלב אשה מותר והוא שפירש כגון שחלבתו לתוך כלי אבל נרול היונק משרי אשה כיונק שרץ ומכין אותו מכת מרדות ע"כ ' ופי' הרא"ש הטעם משום ראתי לאיחלופי בבהמה טמאה ביון שאין דרך לאכול בשר אדם ' ע"כ ' וקשה דלפי ט"ז מ"ל לחלק דכשפירש מותר הרי עריין החששא בכקומה עומדת דירוע דחלב אשה הוא ' ואם החששא מפני הרואים קשה אמאי נבי רואים היישינן ונבי השותה לא חיישינן ' ונראה לתרץ דנזרת חז"ל היא ביונק מדר אשה להריא לא כשפירש ואם ננזור כשפירש הו"ל נזרה לנזרה ואין נוזרין נזרה לנזרה ' א"נ הרא"ש אויל לשטתיה דס"ל שבשר אדם כשפירש ממנו מותר ואין אכור רק לחתוך ממנו ולאכול דמיחלף בבהמה טמאה ' אבל לר' הרמב"ם שסובר דכשר אדם אסור מראורייתא א"כ הא דאכרינן מהדר הוא כפשוטו דלא ליחליף כטמאה ביון דבשר אדם ג"כ טמאה ולפ"ז קושיא מעיקרא ליתא (מ"ג סי' לכ"ט) :

בישם כהג"ה וכן לא תאכל המינקת אפילו ישראלית דברים האסורים ' ע"כ ' הלשון קשה דמאי אפי' דקאמר ' ותו אסו מי שאינה מניקה הותר לה דקאסר למניקה ' והלבוש הניה וכן במקום אפי' ועריין לא תיקן הקושיא הכ' וש"ך ופר"ח נדחקו לישב דמיירי במניקה חולה ' והרב בעל עין יהיסף בפ' שמות כ' שבהרא"ש שממנו הביא רמ"א דין זה כתוב שם וכן מינקת כתם ור"ל דאפי' ישמעאלית מניקה בבית ישראל לא תאכל ' וכן ג"ל בהג"ה אפי' ישמעאלית (מ"ג סי' כ"ם) :

ו אבל גדול היונק משדי אשה * כיונק שרץ (תפ"י מולנא לתוך סיו) (נ"י) (כב) ז ומכין אותו מכת מרדות (כג) (פ"י על סמרל נדנדי קופיס) ח ותינוק יונק עד סוף ד' שנים ט לבריא וחמש לחולה (כד) אם לא פירש י אבל אם פירש שנמלוהו נ' ימים מעת לעת אחר כ"ד חדש לא יחזירוהו ג והוא שפירש מתוך בוריו ' אבל אם לא פירש אלא מתוך חולי שאינו יכול ליונק ופירש יכולים להחזירו (כה) ואם יש סכנה מחזירין אפי' אחר כמה ימים (כו) ד ובתוך כ"ד חדש אפי' פירש מתוך בוריו חדש או יותר מותר לחזור וליונק עד סוף כ"ד חדש (כז) : הגה ועיין בת"ח סי' י"ג סק מקס העיבור עולם למכין · מלב הגויה כמלב יסמלית (כח) ומ"מ לת יכיקו תיוקו מן הגויה סס לסמר ניסכרים למלב גויה מעמעס הלב ומוליד לו טבע רע (ר"ן בת"ח ג' בסב"ת) (כט) וכן לת תמלכל המיוקה לפי יסמלית * דברים המקורים (הגת"ם)

(ל) וכן התיוקו בעלמו כי כל זה מזיק לו בזקנותו (לא) :

ח ס דבש דבורים מותר (לב) ו ואפי' שנופי הדבורים מעורבים בו

ו גרייתא סס * פי' הלח"ם הטעם מפוס דלתי לתחלופי בבהמה סמלה לתלי דך למטול בבל לדם ז בזבי"ס פ"ג מה' ע"ת וכ' הב"י ופפטוט הוא סכן מפפש העובר · על דנרי מכמים ח סס בבריי' וכ"י ט סס בתוספות ג בריי' סס וכדפי' סמועל ג סלח"ם סס בפס ירושלמי ד רמב"ס סס פ"ג וכ' הב"י וקבלת הוא מבל מיני יודע מהיכן למד הרב כן * הלריכה לכך מפמת מולי ס"ך ס נמ' בכורות ו' ו עוד ג' בפ"ג

ראשי בשמים

ילה מלחלוב עוד · מבל מפמלת לחלוב והוא הולך ויונק מן הכלי או מן היד לפוך (סס) : (כב) תפי' לינו כוגע בה (פ"ח) : (כג) מחכמים לקכוהו תכיון תלין דרך לחכול בבר מבס קובים כוד העולם סהוא בבר בעת ותתי לחילופי בבהמה בעתה ליבק ממנה דילמדו מתי תכא · מבל לתחר שתיבם לת גזרו למנבל ילעי דחלב תבה הוא ולת תתו למעעי (לבוש) : (כד) ולתו דוקא תלת כ"ל בחוש (פר"ח) : (כה) דמתוך חולי לת מיקרי פיקוח ויכול למזוב וליבק עד ד' וחמש בים כתלר התיוקות (סס) : (כו) תבל תי ליכא תכבה בתיוק לפוב להמזיכו לעפ"י תלין בו תלת ליפוב דרבנן (וכלקמן סס"י קכ"ד בהג"ה) לפוב להחכיל בידים (עיין ל"ח בתי' בע"ג) וכשיתחלק התכבה לריך לפרום לותו מיד לפ שהוא חולה עדיין ולינו כתלי ליבק עוד (סס וס"ך) : (כז) תלת לחוכו יונק והולך ד' וחמש בים תלת כתלת פיבם כלל (ב"י) : (כח) וה"מ מלחוליתא · תבל מדרבנן גזרו על חלב גויה לפ שתיבם בבלי ולת גזרו תלת בגדול תבל בקטן לוקמוה לחלוייתא (פר"ח) : (כט) שטבע של יסרחל רמתים וביבים לפ חלבן כן (ר"מ בשם רשב"ת) : (ל) שלפ לפ הותר לה לתכול מחמת תיזה חולי שהיה בה תכנה דברים החקורים לעפ"כ לת ייבק התיוק ממנה תלת יבריו מינקת לחבת יסרחלים (סס) : (לא) לתעפ"י שקטן חוכל נבילות חין ב"ד

בו ובשמפרישים הרבש מהם מחמים ומרתיחין אותן עמהם מותר משום דהוי * נטל"ף (לג) : ט ז דבש צרעין וגזין (פי' מיני דבורים) מותר מ"מ שאוסר (לד) הגה ומין מכו לריכים למוש לזה (לה) כי לימו מלוי ניכימו כלל (הגמ"ל) :

* מ"ע"ג דסתן עלמו דמיפגם מסור לכ"ע סתמי רגלי דבורים דעלמות בעלמת נימהו חום' בע"ז דף ס"ט ז למ"ס כמסס מחניתין פרק ו' דמכשירין ממנה ד' ובבייתא דף ו' דפליג על ר' יעקב דסתם ומסתפקנו בבייתא הלכה כסתם ממנה מ הרמ"ם וכרבי יעקב כיון דכל סמת סם סנר כוותים

פב סימני עוף טהור • ובו ה' סעיפים :

א מ סימני עוף טהור לא נתפרשו מן התורה (א) אלא מנה מיני טמאים בלבד (ב) ושאר מיני העוף מותרים והמינים האסורים כ"ד האמורים בתורה : ב ג כל מי שהוא בקי באותם מינים

מ מסתם מולין דף כ"ע. ג מסקנת הגמרא דף ס"ג

ראשי בשמים

מלוויס להפריסו היימו מעיקר ליכל לבל מ"מ יפריסוהו שנוסס לו טבע רע וסופו יולל לתרבות רעה (שם) : (לב) שהכתוב סתימו דכי לך לת זה לל תאכלו מכל שרץ העוף • שרץ עוף טמא לי לתה לוסר לבל לתה לוכל מה שעוף טמא מסרץ כלומר ולימו ולל דוגמתו • ולימה זה דבש דבורים (ב"י גמ' רס"י) : (לג) שהדבורים פוגמין הדבש ולף שבגלי הדבורים נדבש מוסר הדבש לף לליכל ס' ולף בלל סיכון לכיון לית בהו בשר ללל עלמות בעלמת נימהו לשו בני מכילה נימהו ומכו (פר"ח) : (לד) דס"ל ללל סתיר הכתוב בלל דבש שמס שמין דרך להזכיר שם השרץ עמו כגון דבש דבורים לבל דבש גזין ולבעין קורין לותו בשם ליווי דבש לבעין דבש גזין (ב"י בשם כל"ח) ובבכל כשנוסס ס"ל שים מילוק בשם שהתיר הכהוב בין שים לו שם לווי בין שאין לו שם ליווי (פר"ח) : (לה) כשלוקחים דבש מהגוי שמא יש תערובת דבש גזין לו דבש לבעין :

סימן פב (א) לפי שאין לסס מספר (חולין דף ס"ג) : (ב) ללעולס יהיה מלס להלמידו

שושנת המלך

ג ת"ח שמעיר על עוף שמקובל שהוא טהור נאמן וא"צ שיהיה יודע מינים הטמאים כמו הצייר רשאני צייר דקאמר עוף זה התיר לי רבי הצייר דמשמע כידיעתו ובחקירתו • לבך בעינן שיהא מוהזק כיודע משא"כ ת"ח דקאמר שמקובל דהוי כמסורת ולפ"ז אותו עוף קטן שקו' שחיט"ה שקיבלנו מפי מ"ו יודא צעדי שהוא טהור כיון דמשום קבלה אמרה ודאי דכמכינן עליה אעפ"י שהוא לא היה יודע מינים הטמאים • ובכר בא עוף זה לפנינו וברקנוהו ג"כ אחר שחיטה ומצאנו לו זפק וקרקבנו נקלף וג"כ היתה לו אצבע יתירה בכל הפירושים (ק"ת סי' מ"ל) :

מינים ובשמותיהם (נ) ה"ז אוכל כל עוף שאינו מהם ואינו צריך בדיקה ג ועוף טהור נאכל במסורת והוא שיהיה דבר פשוט באותו מקום שזה עוף טהור ד ונאמן צייד לומר עוף זה התיר לי רבי הצייד והוא שיוחזק אותו (ד) צייד שהוא בקי במינים הטמאים האמורים בתורה ובשמותיהן (ה) ' מי שאינו מכירן ואינו (ו) יודע שמותיהן בודק בסימנים כל עוף שהוא דורס ואוכל (ז) בידוע שהוא ממינים הטמאים (ח) ואם אינו יודע אם דורס אם לאו ז אם כשמעמידים אותו על חוט חולק את רגליו שני אצבעותיו לכאן ב' אצבעותיו לכאן ח או שקולט מן האויר *ואוכל (ט) בידוע שהוא דורס ואם ידוע שאינו דורס ט יש ג' סימני טהרה ' אצבע יתירה (יוד) וופק וקרקבנו נקלף ביד ' לאפוקי אם אינו נקלף אלא בסכין כ היה חזק ומדובק והניחו בשמש ונתרפה ונקלף ביד ה"ז סימן טהרה ל ואעפ"י שיש לו ג' סימנים אלו אין לאכלו לפי שאנו חוששין שמא הוא דורס אא"כ יש להם מסורת שמסרו להם אבותיהם שהוא טהור (יא): נ מ"א שכל עוף שחרטומו רחב וכף רגלו רחבה כשל אווז בידוע שאינו דורס ומותר באכילה אם יש לו שלשה סימנים

ג מימרא דר' ינאי ד' ס"ג
ד שם
ה' מימרא דרבי יוחנן
ו שם במשנה ופי' רש"י שלומדין מהקדקע כשאוכל והטו' דף ס"ח פי' בשם פי"ת דורס ואוכל מחייט ולימו מנתנין לה עד שמעמיד
ז כרמב"ן במשנה שם ובגמ' ד' ס"ה דש"ל להפוסקים דרמב"ן בא לפרש ח כר"ש בן לבנאל שם בגמ' מחייט
* פי' שלימו מניחי נאתן עד שלא יבלענו רש"י
ט שם במשנה י מב"ק: הגמלת ד' ס"ב כ מעובדא דהוה בי מר שמואל ל טור בשם רש"י וכ"כ הרא"ש בתשו' וכ"כ ר' יהוסף מ טור בשם הרז"ה וכה"ם הרשב"ץ והרא"ש

ראשי בשמים

לתלמידו דרך קלקה (שם): (נ) תכוייהו בעינן דלא ליתי למטעי (תו' ס"ב וכ"כ פר"ח): (ד) וכן (פר"ח ס"ק): (ה) מיהו נראין לומר עוף שמקובל הוא לי בני מכס (ס"ק ס"ב) · ומ"מ שם ח"מ מעיד על עוף שמקובל הוא נאמן · ובשבט הלוי שם לכו לייל אלא מקומות (שם בשם רס"ל) ואף על דעלמא נאמן שעד א' נאמן בשיקוין הלא שבדוקות הללו לריך שיהא אדם מומחה ונאמן וכשר דלמא לא דייק וטעי (פר"ח): (ו) פ"י או מיהו (פר"ח): (ז) דהייט שנועץ לפרכיו בב"ח ודוקא וכעין דכיקת הכא ושאר עופות שבגמ' בס"י ואפ"י מיהו מוכיח מחייט (ס"ק וכ"ל רבי): (ח) שזאת הקבלה היתה מימי כח שהקדיב מכל עוף טהור ובדק בכולם ונתקבלו שאין עוף טהור דורס (הוס' ס"ח): (ט) דהייטו שמיהו מניח נאתן כלל עד שלא יבלענו (ב"י רס"י): (יוד) שהלבנה הממלאי שבאותן הלבנות שלפניו גדולה ויתירה ממבילותיה (פר"ח בשם כ"ן והרא"ה): (יא) ואף

סימנים בנופו: הגה וי"ח שאין לקמוך אפי' על זה ואין לאכול אוס עוף אלא בשאומה שקיבלו בו שאוס טיאוס (תוך כלל כ"ו ובתת"ו כנ"ו) וכן נוהגים ואין לשנות: ד כמי שהוא במקום שנוהגים איסור בעוף אחד מפני שאין להם מסורת והילך למקום שיש להם בו מסורת יכול לאכלו במקום שהלך לשם ואפי' דעתו לחזור (יג) ואם יצא ממקום שיש להם מסורת והלך למקום שאין להם מסורת מותר לאכלו (יד): ה אם שאר מקומות שאין להם מסורת יכולים לאכלו על סמך מקום שיש להם מסורת יש מי שאוסר(טו) ויש מי שמתיר (טו) ויש לחוש לדברי האוסר:

פג דין סימני דגים ודגים מלוחים · ובו י' סעיפים:

א סימני דגים מפורשים בתורה כל שיש לו סנפיר וקשקשת טהור והסנפיר הוא ששט בו וקשקשת הן הקליפית הקבועות בו (א): הגה ודוקא שהן נקלפות בידו או בכלי אבל אם אי"א לקלפן

ג טור בשם יש"י וכתב שאין כאן מקום מומרי המקום שילא משם כי אין נוהגים מומרא אלא בשבית מקדש ם כ"י ע בשב"ל בם"ס וכ"כ הרא"ש בתשו' וכ"כ שם כי אני מחזיק המקורת שלנו וקבלת אבותינו מכחי שבכל מקומות יכולים לאכול מעבודתיהם מיהו הסחרן וכן קבלת רבותינו שבל לפת יותר וכו'
פ טור בשם יש"י הרא"ש בשקיבו ל מהגה מולין כ"ע

ראשי בשמים

אם ידוע לנו שאין לו אוס אחד מהסימנים האמורים אין לו זכר ולא אלא קרקבן שעשה שאינו דומה לכ"ע ועש"ב לאכן לא אכיכין אלא שיכים לחיישינן שמא ידמה לאחר זמן · ויש לית לן להטעות המקורת מש"ס · ואית לן למימר שאכיכו כ"ל עופות מחמלה ולבך התירוהו ולפיכך אכיכין למקורת בכל גווני כל כמה דלא חזינן דאסה (פ"מ וכ"ל הש"ך) : (יב) ותרווייהו בעינן (פ"ח) : (יג) ואין כאן מקום מומרי מקום שילא משם שאני אין שאין לוקלים לוחו בשלימתו שיהו בשביל שמומרין שאסור אלא בשביל שקרון קבלה שלא קיבלו או היתר מאבותיהם (ג"י בשם הרא"ש) : (יד) ואין זה בכלל מומרי מקום שהלך לשם כי אין נוהגים או חומרא אלא מפני שאין להם מקורת (שם בשם כי"ו) : (טו) שאני אומר מותרים הן אלא שנהגו בשם איסור מפני עופות עממיים הנמלאים דומים לאלו בחוצה המקומות (שם בשם רשב"ם) : (טו) שכתוי לקמוך על חוצה שקיבלו או היתר מאבותיהם ולאכלו בכל המקומות כל זמן שאין יכולים לבדר או איסור (שם בשם הרא"ש) :

סימן פב (א) יותר מהסנפירים שאין זזים מאליהן אלא בידים · אבל כל הסנפירים הוא

לקלפן מעור הדג לא מיקרי קשקשת (המ"מ פ"ל ממ"ל) (ב) ג ואפי' אין לו אלא סנפיר א' וקשקשת א' מותר (ג) ואפי' אין לו עתה ועתיד לנדלן לאחר זמן או שהיה לו בעודו במים והשירין מיד בעלותו ליבשה מותר: הגה וי"ל שאין להתיר בקשקשת אי' רק כשהיו עומדת תמיד למיין לו זנבי לו קנפיכו ועוד להמתיר (הטור והכלי"ם לר' צ"י) : ב ד יש מיני דגים שקשקשיהן דקים מאד ואינם ניכרין ואם כרכוהו בבגד או נתנוהו בכלי מים ונמצאו (ד) קשקשים מותר (ה): ג ה כל שיש לו קשקשת יש לו סנפיר ויש שיש לו סנפיר ואין לו קשקשת (ו) ולפיכך מצא חתיכת דג שיש לו קשקשת א"צ לחזר אחר סנפיר (ז) מצא לו סנפיר לא יאכלנו עד שידע שיש לו קשקשת: ד ז מצא חתיכות דגים ויש באחת מהם קשקשת אם מתאימות (ח) כולם מותרות חזקה מדג אחד באו (ט) ואם אינן מתאימות את שנמצאו בהם קשקשים מותרות והשאר אסורות אפי' כולם מלוחות ביחד (יוד)

הגה

ראשי בשמים

הוא יכול לכשכש (כש"ז ס"ז) : (ב) אלא גיף הדג הוא (לבוש) : (ג) מלא כתי"ג קנפיריס וקשקשת (שם) ונחתה מקום שתהיה הק שקשת מהכי (ג"י בשם הכי"ף והמאי"ם וכ"ד הכ"ן וה"ה) : (ד) נצנר לו במים (ע"ז ופ"ה) : (ה) ולא למיכין כיון דלא קלפינן להו ג"ל כיוצא שמא כדבקו בדג זה מדג טהור (פכ"ת) וכן אם הטמיד הדג נגד השמש ונולחה בו קשקשים קטנים מותר (ס"ך ופכ"ח גמ') : (ו) וקנפיר לכתב למעלה מקום יגדיל תורה וילמיד (גמ') הרבה למד לנו שעמים לידע מהו קשקשת (תוס') : (ז) ולאו דוקא מחיכות אלא אפי' דג שאם שחטו לומרים שאם אין לו עכשיו קנפיר עתיד לגדל לאחר זמן . לו לשאר שהשירין ועתיד לגדל לאחרים (פ"ת) (וכ"ל מדברי ג"י סוף ד"ה עוד יש ס' ע"ש אלא בע"ז) וכלל זה נאמר גם בחיות שבים (פכ"ח) : (ח) דהייבו כשמיכין יחד מתמצות יחד (פכ"ח) : (ט) ול"ל שיהא כולה מתוכן מיתוכן שהכל הוא דג אחד (שם וש"ך) ולפי לא ראו מחיכה לאחיכה גם ע"י שמוחם היא שמיעה לשקול ולעולם אם יש לדבר שנכשים כגון שהולה וכיוצא אין להכשיר (פכ"ת) : (יוד) אפ"ה לא נאקלו מחיכות המותרות מהאסורות לריך דגים לדבקן ותלינן דאחד שנמלאו עיבשם ג"כ ולא למיכין מדהכך לחית נהו קשקשים מותרים שתמת גם השאר הוי מינן זה אלא הוי שפיקא לחוייבת ולמומלא ולריך לשקול מ"מ (פ"ח) ולאם עגול ושדכה לא הוו קימני שהרה להתיר

ג שם נשנה כת"ק ג נרי"ת שם ד' ס"ו ופי' המוספות והרי"ן דילוף לה מדכתי"ב אין לו עיין עליו ד טור ושע"ת בת"ה מהנהו עובדי נע"ז ט"ל ה משנה נדה דף כ"ת ו טור וכ"כ רשע"ת ופשוט הוא ז נרי"ת נמשנה דרשע"ג וכדפי' רב פפא שם נע"ז ד' מ'

הגה ואם נמלח אם יג ימים לו לאחר כחב, ומדרש מותר לאכלו דולחי הים לו קשקשים · אבל אם הדג שלם ואין לחנו רואים גו קשקשים אין לסמוך אלאחם ומדרש : ה ציר דגים טמאים אינו **אלא מדרבנן (יא) לפיכך מותר לקנות מהנוי דגים מלוחים טהורים אעפ"י שמונחים עם הטמאים בכלי אחד שמא לא נמלחו יחד** * (יב) : הגה ויש מוכרים שם מוכחים עם הטמאים נאנים מ' וכן כוהגים שלא לקנותם מפני שם רואים רק שמוכרים עם הטמאים המלוחים בעבוד על הסולחן שמוכרים לותם שם (ת"ה והגמ"ל ום"ל ות"ז ולחוך) מלבד בהעכ"נג ומקדי"ם למחיכין בכל ענין דולחי לינם מלוחים עם הטמאים משום חשן לכך למלחם עמהם (מלכי) ולפיכו בשאל דגים אין להחמיר לפשפש ולבדוק שם יש בניהם דגים טמאים ואם רואה שהדגים טמאים שרויים במים עם הטהורים מפני בהעכי"נ יש לאסור (הגהות ס"ל בשם מהכמ"י ור' יהודה) אבל אין מושמים שמא כשכו כל זמן שאין רואים (שם) וכ"ז לכחחלה אבל בדיעבד שכבר קנאן יש להחיר בכל ענין מטום לינ דגים לבבנן ואמרינן שמא בחחלה לא כמלאו יחד ואין מושמים חמ"כ לבליענן זה מזה (לחוך) ודוקא לינ הוא בהו שמוכרים ושאם דגים מלוחים לינ בהו שמוכרים · אבל אי לינ בהו שמוכרים לשוב מלקוריהם ושפיקא לאומלא (שם) ואינא לשדגים מלוחים יבשים מותר בכל ענין אפילו להטמאים ג"כ יבשים (שם) ונהגו להחמיר

מ הרמ"ם וכ"ן שפ"ג דע"ז ושבה"ל בת"ה
* פי' ואפי שנלחו כל לינן עיבשם יחד

ראשי בשמים

להחיר אלא קשקשם (שם ושכ"ח) זולחי אם ע"י שלשם ומדרש מכיר בעבישות עין שהוא עשוי (שו"ע וכ"ל שכמג"ם בחי ובפ' המפכה וכ"ל בני) : (יא) שלא ניבחה חחולה כיבוי לשטמאים לכתוב לינן אלא בשאי בבילה (לבוש) וה"ה ליכ עשפש ושלילים (שכ"ח שי' פ' שק"ל וכ"ל בני בג"י שם) ולא בשי דגים : (יב) ואפי הוצאו בחיים לי ואל"ל מוכחים על הסולחן לאחרי הוכחו שם ואפי כוגעות החחיכות זב"ז ולינ למיחם לאחי דקי"ל מליח כבותה אפ"ה חלינן לכל לי בחלח בשע"ל ושלנו ליכו ואח"כ עיבנן יחד (שכ"ח) ולף שאן לאן שהליכ כונף מעלינן שאין מושמים לליכ מועט הטופח עליהם וכ"ם אם הם שרויים במים שמבטלין כח הליכ (שכ"ח וכאי"ם בני בג"י) ועיכו אם נאחו יחד יום אלא הו"ל בבוש ואחי הוא כאבושל ושכייח היינו שהליכ עולה על שניהם ואז לכ"ע אסורים כל הדגים (שכ"ח וש"ך) ולף בשפק בבוש לאסירי (שו"ע) ולינ דגים בעל בפ' בשאל לישורים (שו"ע) ואם ילוע לנו לכך מליחת הדגים

להמיר גם בזה לכתחלה אם מוכחים בינייהם (סמ) : ו ט נוי שהביא חבית מלאה מציר דגים אם כולבית (פי' הערוך דג טמא וכן פירש"י ותמרים פירוש טהור דג טהור) אחת שושטת בו מותר שזה סימן שהוא מדגים מהורים ואם לאו אסור (יג) וה"מ דמני בכולבית י בחבית סתומה (יד) אבל אם היתה פתוחה אינה ניתרת בפחות משתים (טו) אבל באחת חיישינן שמא מעלמא אתא (טז) כ ויש מי שאומר שאם היו חביות רבות וכולם פתוחות וכולבית דהייט דג טהור משושט באחת מהן כולם מותרים

ט מסנה ע"ח פ"ל ונרייתא סס מ' י סס בגמרא ד' ל' כפי' הרא"ש סס וכ"כ הרי"ף לפי גירסת ספרים שבידינו וכ"כ רבינ"ו ופור כ למנ"ס פרק נ' מהמ"א כפי' פירוש סס בגמרא

ראשי בשמים

הדגים הוא שמולחים אותן בחצית ובולמין החציות עליהן למכרן לקוטים ולא למיכין אחר מליחה עיכבן (פכ"ת) ומכוכית דגים לקוב מלוכייתא וקפיקא למומכא (כמ"ל וכ"ם ג"י בסס קמ"ק) ואם יש קפק אי ליח בהו שמוכית לזלין בהו לקולא לחוי ק"ק קפק כמלחו עם טמלים · ותמ"ל שמא לא היה בסס שומן (ג"י בסס קמ"ק ומ"ך ופכ"ת) ודוקא במליחה לבד בכבוש ומבושל אפי' ליכא שמוכית לקוב מלוכייתא (סו"ם) : (יג) לכולבית הוא אין דג קטן טמא ודיל גדולה מלילים בליב דגים טהורים ואם מעורב בו ליב דגים טמלים לימם גדילה בו (כמ"י) ואפי' אם כולב ומחגלל בליב דגים טהורים וכפל בליב טמלים לכבו למיות זמן רב (לבוש והוא דבי הכ"ן) : (יד) לליכא למיחם שמא עכבו מעלמא מחא · וכיון שהוא אי אין למוש ג"כ שמא כפל בחוכו קולם בתימה שהבי ליבו יכול לחיות זמן רב ולמיכין בעודה שהותה כולב אם (סמ) והשתא שלא במלא בסס שוס כולבית לקוטות (פכ"ת) : (טו) מעמ"י שהוא מי (לבוש) : (טז) מיהו בשתים אפי' מתים מותרים דתליגן לומר כאן היו כולבות ולא מייתין בשתים שמא מעלמא אתו (שם) ומיהו אף אם לא במלאו אלא בחצית מ' כולם מותרות (פכ"ת) אבל בקטומה ובחתה אין להתיר אע"ב אי · אבל אם יש למום שמא קולם שקטמוה כפל אם ואע"ג דליב דגים טמלים היכו אלא מדכבן וכבר למכנו דקפיקא דכבן לקולא שה"ב דליב דגים טמלים הוא אלוי ושכיח שמציאים אותו בחציות כמו ליב דגים טהורים ולכך מיימינן למומכא וכ"ל לחתיכות דגים ויש בא' קשקשת ואין מתלימות לאוקמין אותן דגים בהן קשקשת ומקילינן בליב הבלוע בכבוש · דס"ה הואיל ובמלח עמהם מתיכת דג טהור ולא שכיח שימלחו דגים טהורים וטמלים יחד לכיבי לאפוקי מילתא עפי' בטהורים · לכך תלינן בליב הבלוע לקולא הואיל והוא מדכבן אע"ג דבחתיכות עלמן מלינן למומכא

מותרים (יז) היו פתומות פתח אחת מהן ומצא בה כולבית היא מותרת ' שנייה ומצא בה כולבית בולן מותרות (יח) ויש מי שאומר דהא דשריא ע"י כולבית ה"מ בשאין בה דג או חתיכה שאין בהם קשקשים אבל אם יש בהם הכל אסור * (יט) :

ז ג קרבי דגים (כ) אינם ניקחים אלא מן המומחה (כא) ג אא"כ אומר לו הישראלי ס (מ"ו גוי) (ר"ן וכ"מ מרמב"ם) המוכרם אני מלחתים והוצאתים מדג טהור (כב) אבל אם אמר לו טהורים הם אינו נאמן ע אא"כ היה אדם שהוחזק בכשרות (כג) : ח פ ביצי דגים (כד) אם שני ראשיהם כרים (כה) או חרים טמאים (וס"ת בקרביים דינא נמי הכי (טור)) אחר חד ואחר כד ג שיאל לישראל המוכר אם אמר לו אני מלחתים והוצאתים מדג טהור אוכל על פיו (כו) ואם אמר טהורים הם אינו נאמן אא"כ היה אדם שהוחזק

* סי' תפ"ו ליקן גזרה משום גופן מ מ"מ דכ נהוגה ס"ק ד' ע"ז ד' מ' כ כדמורי ליה כ יהודה למדת דייני סם ס נעד"ן היה רמוי להכיר לכתוב בהג"ה ור"ת שהוא דעת המלקי' על רמב"ם ולא זכיתי לרשות מ"ם בזה בקפדו הגדול ד"מ ע כן פי' רמב"ם סם מומחה לעניל ולא מילק בין סני למשיחם כדים וכו' דלעיצה דר' זירא לא מיתני בהו סום סי' ס"ם סם פ נכריתא סם דף מ' ומולין דף ק"ל. ג נסתן תרמב"ם סם וכסוגית גמרא דמולין דף ק"ד דסימנים דידהו למו דמוריי' פי' דלאו הלכה למעשה מפיני הס למיסמך עלייהו.

ראשי בשמים

למומחה סייגו משום דקפיקה דאוריימא מסא"כ בליב (לבוש) : (יז) דהלינן לומר כולם מין ליב אי הן מסכי אין לאו כולים בסם דבר נומא (סם) ועוד דבמעורבין למו כיון סם פתומות לאלם עשוי ליקח מזו לזו (סם) : (יח) דכיון דקכים מזלמינו דעשוים ' מוכחא מילתא דכולם עשוים (סם) : (יט) הלגים שאין ניכרים סם עשוים והליב שכיון שגופן מעוכב בליבן גזרינן דאי שרית ליבן אלבי גופא נמי אבל השתיכות שניכרין שהן עשוים מותרים ולא אקרינן לאו מפני שבלעו מן הליב דליב גופיה מילתא אבי אלא אשאלוהו משום גזירה (פר"ח וכמ"ש ז"ל) ודין זה מוכרח לכ"ע סם ס"ל (לבוש) : (כ) דהייטו טומאן (רשי' ע"ז ע"ל) : (כא) דסייגו אלם שמוחזק בכשרות משום שאשאלו ע"ה ליקח קבדי דגים מהגויס בחזקת שהם עשוים ומוכרים לותם ליאכלל ואפי' נומלים הם (רמב"ם בה"מ דף ק"ל וכ"ה בזו ל' רבי) : (כב) דכיון דבעינן מנייטו שהלותא לוקח לא מאקבי (פר"ח ושם דבבי הלא"ם בבל"ה) : (כג) ודין קומכין על הימים לפי' הם שלימים (ס"ח בפ"ג מהמ"ל וכ"ל הכ"ף וכמ"ש וכ"ם ל' רבי") : (כד) ודין העוברים : (כה) עגולים ועבים ככדים : (כו) דקימנים לכל ואל לא מהבי בלא אפי מלאתים אים בעוראים כך ' אבל בבימותו לליבא למיקם לקימנים קגי בשבי מלאתים לאוד (פר"ח) :

ושם

שהוחזק בכשרות (כו) ק ועכשיו פשט המנהג לקנות כיצי דגים בסתם בין שלמים בין נימוחים ואפי' מן הגוי וכלכך שיהיו אדומים אכל השחורים אין אוכלים אותן כלל (כח): ט י דג טהור שנמצא במעי דג טמא בין שנמצא דרך בית הרעי בין שנמצא דרך בית הכליה בין שיצא לחוץ טהור (כט): יור ס דג טמא שנמצא כמעי דג טהור אסור (ל):

ק ג"י וכ' ממעתי לענ"ד שכמלא דג טמא שניליו אדומים כשמולמין לוחם מחזיקים לשחרות כ משכח בכוכות ד' ז' וכלכ מסי בגמרא שם ס שם במשנה

פך דין שרצים הנמצאים במים בפירות ובקמח ובגבינה · ובו ט"ז סעיפים:

א ס שרצים הגדלים במים שככלים ושככורות שיחין ומערות שאינן נוכעין מותרים אעפ"י שאין להם סנפיר וקשקשת (א) לפיכך

ס בגייתא מולין ד ס"ר ובס"ו

ראשי בשמים

(כו) ומס ג' לשמיכס כלים לו מלים לפי' לומר לכם שהומזק בכשרות שהולין לוחם מלג פלוני ולומר שלנו לגים ולנו קנדים ימינו כמון (שם ס"ק): (כח) שהקדמונים מקנו בדבר שלין לו' מן הטעמים שעובדין לדומים וכל הספקות והסימנים שנאמרו בגמ' לא נאמרו אלא בשמוכים משום לאיכל שניהם טהורים ואיכא מי שמייהו טמאים (לבוש) והוא הטעם שכ' רבינו ג"י · ונראה שטעמא מאחר שהרי"ף והרא"ש ז"ל לא הזכיר לישנא בילי לגים וכל לכם פולטי מלג טהור הס לטע"י שהספוקים מולקים על קבלת זו מ"מ כיון שנהגו והתפשט המנהג אין למנוע וכ"כ קבלת רבי' צמח שהיכיר המנהג ג"י שאר שהרא קבלת הרי"ף והרא"ש כוונתו בזה שאל"כ היה לאוי לנגלג על המנהג וכן כוונת הבאים לאחריו הכי' שאין מהם פולס הם על המנהג: (כט) ואפי' לא ידענו כשילא היכן היה מוהר לאולין בשר כוהב וכוב לגיס בזמין מהילים וכיון שהוא לג טמא מקמא לא הסרין לג טהור ואמרי לג עייל לג נפיק · אבל בגמלא דלך בים הכמס לכ"ע אלא לשא חזיק להוי ממישוע לגים טמאים שהסרין אלא בזמין להייבו לג טהור (הרי"ח ור"ז ופר"ח): (ל) ודוקא כמלא אבל יולא מוהר לסריב כמעוכל ועפרא בעלמא הוא (הרי"ח):

סימן פך (א) וס"ה לבריכות גדולות של מים מכוונים לכיון שאין להם מולא ובא מוהרים (הר"ח) לכהיב שם זה שאכלו אבל שאר בזמים כש"ל קנפיר וקשקשת בזמים ובנאלים פ"ת · בזמים ובנאלים הוא לאיה ליה לאכול · וכל אלו הוו ככלים לאכול לליה ליה לא היכול הא בכלים לע"ג לליה ליה לאכול · וכל אלו הוו ככלים

לפיכך שוחה ושותה מהם ואינו חושש לשרצים שבהם אם יודמנו לתוך פיו (ב) (מהל מטור למעוד בכלי (ג) ולמעות מסס) (מהירי פמ"ע ומכוך כלל מ"מ) (ד) ג ואם פירשו ממקום רביתם בגון לאחורי הבור (ה) או על שפת הכלי מבחוץ אעפ"י שחזרו אסורים ומסתמא אין לחוש שמא פירשו ' אבל אם לא פירשו אלא על דופן הכלי (ו) מבפנים מותרים (ז) : ב הגדלים במים שבחריצין ונעיצין (ח) שהן מושכים ואינם נובעים ג יש אוסרים (ט) ד ויש מתירין (יור) : ג ה המסנן מים או שאר משקין והיו בו תולעים או יבחושים או יתושים אעפ"י שחזרו לתוכו אסורים שכבר

ג סמ ד' ס"ז
ג טור ב' למב"ם פ"ב מהמ"א כתבו דבי רבי ישמעאל דמסתע המס דפ"ב לתמה קמא בקיליין המוסכין ולישנ כוצעים וכפי' הפר סמ וכדמני מתיל בן יהודה סמ וכ"ם הכסב"ל
ד סמ כסמ הרא"ם וכתבו דבי רב כי היקה שגורה בפי הכל
ה מיימ' דבר הוסף סמ ד' ס"ז

ראשי בשמים

כיון שהם עלוקים ולישם כוצעים (גמ') : (ב) ולי לישנ במים תולעים קטנים ללא מיעמקי לישמי למיכל מכייהו ס"ל ולית נהו מסוס בל תסקלו ' ולי לית נהו תולעים דלי ילינ להו לישמי לישנ בוולי פנמי מכייהו מסוס מלישנתא ללא למעל הסתם שלישם יודעים מי לישנ מו לאו לא קפדי לישמי ולא מעמקי נהו גם נזה מותר למתות ולא מזלילין נענין מלישנתא נתר כוצע ללא נתר כל חד וחד (פר"ח) : (ג) מצוות שימין ומעכות (ז"י ופר"ח ומ"ך) : (ד) לכיון למעיקנא הוו נצוד ועכשו נכלי לאו סייכו כניתייהו (סמ) (ועמ"ק ז' ועמ"ג נהגי"ה) : (ה) מו על שפתו (פר"ח נסמ הרמב"ם) : (ו) מו הנוד (סמ) : (ז) סכן לכתם ללמת לנופן מנפנים ולמזוד וכנר התיכתן תוכם למל"כ מין לך סרך המים שיהא מותר (לנוסם) וכן הדין למתר מסקים שנכלים וכללמן ס"ג (פר"ח ומ"ך) והא למסקי' למחוד מצוות שימין ומעכות ולמתות ' טעמא למא פרים לכל היכא למי פרים למסוך מיסיכין למא פרים ' והלכך ס"ת נעמוק שלריך למחוד ע"י חבל ולמי וכיולא נים למוסם למא פיכם ' חבל למחוד מהם ניל מו נכלי למתות מיל מותר שהכי עומד וכוחה למל פרים ולא מיסיכין למא פרים פוכתא למפני הכלי ולאו מלעתים כיון שכוחה חבל מס כתנדלו הנכלים נמים מו נומסקים שנכלים מף מס עיכה המסקה עם נכלים שנו ומכלי לכלי לכוחם כלים ופיכסו למפני הכלי לין נבך כלוס למייהו כניתייהו (פר"ח מלבכי הרמ"ם וב"י) ודוקא למתותן עם המים כשמזגו ונפלו מן הלופן חבל ליקח התולעת בידו ואף שהוחה עליו ואוכלו מקור ' וכן תולעים שבמים שבכלים ושבגדוות למודייהו לא מהחו אף שהוחה למכלן מלא דוקא כשהם במים (הם ופר"ת) : (ח) מיילים מכוכים וקלכים ' נעילים כחנים כעין חותן שעושים לניבכי דגים (כ"ש) : (ט) כיון דלאו ליומים ונחלים נתר לל שהן מוסכים : (יור) כיון דלא לאו בב' הלדים

שכבר פירשו ' לפיכך משקה שרוך לנרל בו תולעים וכיוצא בהם אין למננו בקממין וקשים בלילה שמא יחזרו ויפלו לתוך הכלי (יא) ויבוא לשתותם (יב) הגס מגל מומר לקטן דרך בגד לו מקנחת שמרי לא יוכלו ליפול דרך שם אל תוך המשקה וכן מומר לעכום המסקין מכלי אל כלי הוחיל והם המיל עם המשקה הייבו כדיתייהו (ג"י) (יג) : ד ו תולעים הנדלים בתלוש מותרים שלא אסרה תורה אלא שרץ השורץ על הארץ (יד) במה דברים אמורים שלא פירשו מן הפרי ' אבל פירשו מן הפרי ז אפילו לא הניעו לארץ אלא שמת באויר קודם שהניע לארץ ואפילו לא פירש בולו מהפרי אלא מקצתו (טו) או שלא פירש אלא

ו שם בגמרא ז בגיעת שם ולא נפשטו ולמומרא דהא ליכולא דלו' ניתנו וכגי' הלא"ם וכגי' שלפנינו וכמ"ש הטור בשמו

ע"ג

ראשי בשמים

הלדלים : (יא) מחר שפיכתו על הקטין או הקממין והוא לא ידע : (יב) ולא שם עבר ומיקן לקוד מקום להוי מידי דשכיח טובא שיפתוח לקממין ומיחזר ליפול לתוך הכלי (פר"מ) ומפ' מין יחוע לו תולעים בשקה אלא כיון שמין שקה זה דרכו להיות בו תולעים מיתיקן שמא יש בו ויפול לכום ויקבור שבכלי הב' החליע ומפ' יקשה מ"ב המולע מעפ"י כן לקוד שמא יבוא להשהותו כיון שעומד לשחייה לכל ולכן שם עבר ובקטן בקממין בלילה יחזור ויקנחו דרך בגד חכף ומיד (פר"מ) : (יג) וכלי שרי דין כ"ב יש לו וכשפיכתו על דופניו מבפנים שרי (ג"י ס"ך פר"מ פר"מ) ' מומן שיש בו תולעים שם פיכתו לחויב (פ' לפילו לחויב עפ"ד) בקלח פיכתו מגל מן המומן לחבשיל לא הוי פיכתו (בד"ה בשם ב"י) ולא בחבשיל לוכן מייבי ולא שם פיכם ממקום למקום בשאכל עלמו הייבו בדיחים מגל שם פיכם מהשאכל למוך לא בדשרי הכלי מבפנים לקוד ללאו הייבו בדיחים ולפ"ז אין לאכול חבשיל זה מלא ביום למזי שם פכים ' ולילה כעין יומא להייבו בחבוקות לו נכות ס"ל (פר"מ) ובפ"ת מוכר בחבשיל לוכן : (יד) שיחבשל בקדירה : (טו) פיכם על הארץ

פר"ת

שושנת המלך

ו יין שהתליע בחבית ורוצה לבשלו לעשות ממנו י"ש מותר לערות אותו מהחבית לכלי שעושין בו הי"ש ולא חיישינן שיפרשו התולעים בעת שמערה אותו ' דכיון שנשפכין עם היין היינו רביתייהו ומותרין ' וכן קמח או פירות שהתליעו מותר לעשות מהם יי"ש אעפ"י שהתולעים שבהן אסורים ראין לך פרי שאין בו כ' נגר טעם התולעת אך הפירות קטנים ביותר שהתליעו תולעים הרבה ער שאין בהם ס' נגר התולעים אסורים (מ"ג סי' ל"ח) ' מסל כ"ז לסיעת המ"ח בי"ד סי' כ"ח מגל לסיעת מל"ן שם מ"ל ס' וכגי' נגוע המר וכ"כ בשמ"ז שם בשם פר"מ ופר"ח ע"ש (סי"מ) :

ס טור ג' רמב"ם פ"ג מהמ"א וכפי גי"קמו בגמ' פ"ק מהט וכ"כ גי"קמ פ"י"ק דבו ור"מ וכ"ם לפ"ל ע סם ג' הפ"ל י הגפ"ד ג' תשו' הר"ה

ע"ג הפרי או הנרעין שבתוכו או שפירש מפרי לפרי (מז) אסור (יז) ס ויש אוסרים אפי' מת בתוך הפרי ופירש אח"כ ע כל זמן שימצא בתוך הפרי ואפי' חורו נקוב לחוץ לא חישינן שמא פירש וחזר (יח) : ויש מוקיים סם מוכו נקוב למוץ (מרדכי פ"ע) וכ"כ כהוג (ת"ם פ' קע"ל ובהגפ"ל) : ה י תולעים הנמצאים בקמח וכיוצא בו אסורים שמא פירשו ושרצו על הארץ וחזרו (יט) ; הגה וס"ם נמלא לו סמל לבניס סלניס מפקה (תשו' ל"ס כלל כ' והגפ"ל ג' מס"ס) ולפקוד למכרו לגוי סמא ימזוד וימכרנו ליסרמל (סס וכ"כ ג"י מקבלה מהרי"ב ממהרי"ם) : ו כ תולעים הגדלים בפירות ועודן מחוברים חשוב כשרץ השורץ על הארץ ואסור

ראשי בשמים

(פר"ת וכלפון הרמב"ם והרל"ם וכ"ו והרפב"ל) : (מז) סמס לבוקים ימד וכקבס וילמס התולעת מזו לזו בלא לחיים חויב (פר"מ) : (יז) מפקפ לכל סכי בעיות לל ליפפיעו : (יח) סמלו היס פוסק לל היס מוכ למוכו (פר"ת וכ"כ פר"מ) : (יט) וסס התולעים קטנים ס"ל לנפות הקמח בנפה וכבבה לכל לפוך · וסס סס גדולים בעניך סמפפר להוליאס בנפה וכיולא יבבה והפמל מוכ (פר"מ ס"ך וע"ז) וסס הקמח בכלי דיכו כמפקין בכל סלא פיכם בלא לבפניו מבפנים סכי להוי בביתים וה"ם בכל דבר לם סבבלל יפה בקמח סלין התולע מתגלל בתוכ · לבל דבר גוס ויבם כגון חטים ומיני קטניות ופמל מינים סבפיות ומלכלות כיולא בסס לאו לוכמים לתולע לללת מן הפרי ומן התוכ סמתגלל בתוכו ולמזוכ למקומו ולא הוי בביתים בלא לוקה בתוכ עלמו (פר"מ) ות"ך ופר"מ לוקיים לפי הקמח בכלי ולפון כני סהוא לפון הרמ"ם דייק כפר"מ) והוא ז"ל לא תהיל בלא בספמ"ך · ומלא סמלאו בו תולעים לפיכי לכ"ע למעלמ לתו · למלא ליכו מהליע (ס"ך ופר"מ) וקמח סהליע ע"ג קרקע וכן מלא סכמלאו בו תולעים לפוך למכרו לגוי סמא ימזוד

שושנת המלך

ה קטניות ואפונים ומיני קליות שנמצאים בהן מתולעין ומתו התולעין בתוך הפרי ורבוקים וכרובים בפרי אעפ"י שהחור נקוב לחוץ מותר לאכלם כך כיון שלא פירשו אבל אותן שפירשו אסורים · ואם הם חטים ושהנן צריך לרקדם לחוש לכב' האוכרים בפירשה מתה · ואחר הריקור שוב אין לחוש דהוי ס"ס וכן מנהג העולם · (מ"ב סי' י"ך ומ"ג סי' ד') :

ואסור אעפ"י שלא פירש והוא שריחש (כ) לאבל תולעים הנמצאים בפולים ואפונים תחת הקליפה והקליפה משחרת עליהם מבחוץ וכשמסירים הקליפה מוצאין היבחושים תחתיהם מותרים לפי שהם מונחים במקום צר ולא קרינן ביה השורץ על הארץ כל זמן שלא ריחש (כא) מ אבל תולעים הנמצאים בשרביטים (כב) אסורים שיש להם מקום לרחוש: סגה תולעים הנמלאים בממתין ופעכויות דיכס כמו בשמל פירות ולא למלי' ללא מקיצי ממובר לקרקע חוחיל וחין מבלכין עליהם פרי סחלמה (ז"ע) (כג) * ופעמים נמלא בפרי כעין נקודה שחוכה וחוח מקום שמחמיל החולעת להתפרנס ולכך ליעלו מפס בעומק לשקוב כמו החולעת עלמו (חפור לקצ"ל פי' עכ"פ): ז ג פרי שהתליע ואין ידוע אם במחובר אם בתלוש אסור (כד): ח ס כל מיני פירות שדרכן להתליע כשהן מחוברין לא יאכל עד שיבדוק הפרי מתוכו שמא יש בו תולעת ואם שהה הפרי אחר שנעקר י"ב חדש אוכל בלא בדיקה שכל בריה שאין בה עצם אינו מתקיים י"ב חדש (כה) ע ומ"מ צריך לברקן להשליך התולעים הנמצאים ביניהם

כ טור נמס נס"ג כמ"מלח דממולל סם ד' ס"ז וכ"פ נמלמות ומכי"ף סם ולמנ"ס סם ום"פ
ל סם נמס לנין סלמ"ם וכ"כ תום' סם
מ סם
נ טור מהח דממר דכ פפח ס"מ מדכ חולח וכו' סם ס ל' ימנ"ס סם נ"כ מהח דכ פפח ע טור נמס לנין סלמ"ם
* הלכ"ש פ' לעיל כד' סלמ"ם ותום' דכל זמן סלא ריקס מוחריס ולענ"ד ניס לסרמ"ח לכתוב דין זה נמס י"ל

ראשי בשמים

יחזור ויוכבנו ליסרמל נענין שמין הסיקור ניכר כגון קמח יעמה ממנו עם וכן מלח יחבנו נעת לו שלא דבריס ויוכור ליסרמל (סו"ס) גס למוכבו לגוי מעמו מעמו לין לו תקנה (פר"ח) אבל מותר לעשות עם מסקמח ולפחחו לבניס ולח"כ יוכבנו לגוי וכמ"ש סי' ק"ג (סס) ומותר להחכילו לעבדו ולשפחתו לחעפ"י שמזונותיהס עליו רק שלא יסהנו זמן מרובה שלא יבא לידי תקלה (ש"ך נמס לו"ח וכמ"ל) ויסנס לוכח הפת כי היכי ללא ליחלף נפת לידיה (פכ"ת) ומותר להוליך ממנו מיס שכופיס שקורין ערק"י ולין כאן מבטל לישור שמין כוומתו אלא להוליך זיעה ולא מיישין שמא יבא לאכלו בעין אם יהיה לו קום היחר (סס ללא כע"ז): (ב) שהמור רחב שיוכל להלך (רמב"ם) לחורי כמהלכת ע"ג קרקע (רמ"י): (בא) ופכ"ת חוכר לפילו לא ריחם (וכ"ל פכ"ח ום"ך וע"ז): (בב) לסייעו הקליפה של מיני קטניות הכופלת ע"י ריחם (ז"י): (בג) דמ"מ מחובר לקרקע מיקני: (בד) חפי' לא ידעינן שדרכו להתליע בחחובר כיון שהוא מוחלט לפניו ולילא לספוקי דבחחובר התליע לחכור (ש"ך): (כה) לסייעו שמין נשאר בו ליחות כלל וחוי כעפרא בעלמא (ב"י הכל"ח)

ביניהם * בחוץ או ע"ג הפרי (כו) ואף לאחר שישליך הנמצאים בחוץ יש לחוש שמא כשיתנם במים בתוך הקדירה יצאו לחוץ (כז) וירחשו (תרגום סמרץ סמוץ ריחסא) במים או בדפני הקדרה או ע"ג הפרי הלכך הבא לבשל לאחר י"ב חדש פירות שהתליעו (כח) יתנם לתוך מים צוננים המתולעים והמנוקבים יעלו למעלה (כט) ואחר כך יתנם בקדירת מים רותחים שאם נשאר בו תולעת ימות מיד (ל) (ולא מהני בסס סם בדק הוב בלא לשיך לבדוק כולם להוי מיעוט דמכים (דמצ"ל בת"ס) (לא) : ט ג עברי ובישל תוך יב"ח בלא בדיקה אם יכול לברוק בודק ואם לאו מותר (לב) ואם נמצאו קצת בקדירה משליכם ואוכל השאר (לג) (כי לין לך פרי סלין בו פ' נגד טעם המולעת סמתוכו) (תשו' הלמ"ם בסס מהכ"ם) ק ויש מי שאומר דה"מ שלא נמצאו אלא א' או שנים אבל ג' או ארבעה הכל אסור : הגה ודוקא מלכל דלמ"ל

* פי' כיון שפיבשו לעפ"י שלא נבלעו שלא נתלוש משורים פ שם פי' שלין כל המתולעים עולים למעלה וכ' הכ"ן שלין הפירות המתליעים נמשוך לפין כמו לותם שמתליעין נמתם לכן הך תקנתא לא קניל תוך י"ב חדש

ג טור ג' הרשב"ץ ק ר"ן שם בשם הרלב"ד דכיון שהוזק שם יותר לא שריך ליש משום ניעותו ובטלו דמי שפיקה סוף

ראשי בשמים

לגל מיותו ליכו קל שהם מלשים (פכ"ח) : (כו) לכיון שפיבשו לשוקים לעפ"י שלא נבלעו שלא נתלוש (ג"י) : (כו) לותן שעליין לא פיבשו : (כח) שפי' פירות שים לשם גבעין (ש"ך ופכ"ח וכ"ל לשב"ש ולשכ"ם וכ"ן ועוכ) : (כט) ולותן יבליך למוץ : (ג"י) : (ל) ובכותמין לבל לא שגי שלא בריכה מילתא שיותו כולם מיל ולא ילאו למוץ מחיים לגל כשנותנן בלוץ ש"כ כל המכוקבים יעלו למעלה ולף לריכה למיתם שמא כשלאו קלם שלא עלו ותולעים בתוכם · מ"מ יש לסמוך בכשי"ג דיותו מיל ולא יפבשו כלל (ש"ך ופכ"ח לשבשת הלש"ם והעוב וכני עש"ל) : (לא) ובכל שמלוי לין קומכים על בדיקת הכוב (ועש"י ט"ל) ותוך יב"ח לא מהני שמא קלת מתולעים שהתולעים שגדלו בשחוב לשוקים לשילו לא פיבשו וים לחוש שמא קלת מתולעים לא יעלו ויתבשלו ויאכלם (ג"י) : (לב) לשוקמינן כל הפירות בשוקת שהר לכוב מיכם מתולעת ועוד לשכי כאן יש שכי שפיקות קשק היש שם נשם קשק לא היש ושמ"ל היש שמא ניעוש ובשבטל ושעש"י שלשו מיכם בעילה לא לשכו שלא בכיש שליש · לגל שוים ושפ"י שתוכה בעילה (ג"י בשם הרשב"ץ הביאו הלבוש ום"ל ופכ"ח) : (לג) שדברים שלאוסים שתבעלים בכוב היתר עיין שם ש"י ק"ל ושם"י ק"ז (פכ"ח ופכ"ח) : (לד) לכיון שנשלאו שם כ"כ הוזק תבשיל זה שים שם יותר שלי ליכל לשיעך שמא ניעותו ובעלו שקוס שלא שפיקה לא שריך ליש (ג"י ג' כ"ן) :

ולשמל

ר הרמב"ן נתמו' ם קלמב"ן מדין חמלב סל"ל סמ"ק ק"ד * ועי"ל סמ"ק ק"י

לחיל לקנכו ולהסיר ממס סחולעים מלחמ סהומזק בחולעים כולו לחקוב · לבל סם לחמכר לקנכו מעביר ממס סחולעים הנמלחים סם והמלחמ מותר * (רמב"ם פי' ק"כ) (לה) : יוד ר ירקות מבושלות שנמצאו בהן תולעים הרוטב מותר ע"י סינון (לו) (פי' סמעבירם בסקנת) אבל ירקות עצמן אם מצא בהם נ"פ יש לחוש שמא יש ואינם ניכרות (לו) : יא ס אשה שנמצא אחר בדיקתה שרץ הנראה

ראשי בשמים

(לה) ולחמר יב"ם לריכה לחיקוב חלה כספיכם סחולעת שכי שחר סחבשיל ממוס ק"ס קפק פיכם מי לו מת לפכי · ולח"ל פיכם מי שמע כיומו וסיינו בחולעים שבפנים לבל בפיות שלרכן להחליע בחלוס וכגיל לסיות חולעים ביכיסס מבחוץ לפז נלחקוו מיל כשנחבשלו בלה בדיקה וכמלה לחמ"כ בחבשיל ג' לו ד' הכל לחקוב לריכה כלן חלה קפק לי לכיומו (ס"ך) וכן לקבלה לי למלכין יש ב' קפיקות סייכו בשחס · לבל פרי סהומזק בחולעים לין כלן חלה קפק לשמע כיומו (פר"ח) : (לו) וכפי סיעור סחולעים סהיס סמקנת שבולחי לה יעבור סחולע ממכה ולח לפ"י יעבור דרך סמקנת מנוף סחולע לחר בחמעך וכמלה לחוכל שלוף גוף סלילוק לכי · ודוקה שכמלחו שם ג' לסיחמזק בחולעים לפז לילקות לחוכים · לבל לחד ושהים ל"ל לקכן סכוטב (פר"ח) : (לז) ודוקה שכמלחו לילקות עלמן מחולעים מגופייהו הוה לחקיבי לילקות לסחמזק מין ילקות הללו בחולע · לבל שם כמלה כמלה וכלוחה למעלמה לחת לחכ"י לשם שכמלה לשם שבשל ולין כלן מזקה לסילוק ושכי לפ"י לילקות שלין לשם בדיקה (שם וכ"ל ג"ז ומ"ל ל"ח פי' חש"ז וסיה לעת רל"י) וחת לחמכ"י שם חלה ג"פ ים לחוס · דוקה ילקות · לבל שחר פילוח לפ"י כחלין ופעליות לפשר לבדקן לפ"י לחר שכחבשלו ושותלים בבדיקה (ס"ך ופר"ח בשם הלבוש) · לריך ליזהר חפת וקסו"ה של גוים בחוקוס שחלויים חולעים בבוחות ושם חשחמלין בשם בלה קילון · ולין להחיל חטעם לביחייהו שהכי שולבין לוחלן חהבוך ויש לחוס שפילקו בדלי לו בדפני הכלי (וכמ"ש סק"ז) וכן לריך ליזהר בחיס שבכלים שחניחים הגוים לשחות חשם עובדים וכלים שלה לשחותן בלה קילון (פר"ח) ילקות כשהם חיים לין לסם בדיקה יפה לעפ"י שהוזקו בחולעים חכוזים (שם בשם הרשב"ם) ולריך ליזהר בעלין הילקות כגון שלקה ולין לחת שקוכין לשפילח"ק שלולי החולעת בחוך הילק עלמו מלבד החולעים עלם בקלה ועיקר הבדיקה בזה · להעמיד כל עלה ועלה כנד השמש וכשלה החולעת ולפעמים לינו נכשה ולריך לילוס בידים למעלה וכן בכרוב יש שלים שמחגללים בשם חולעים הרבה והם קטנים

א רמב"ם מחמר ב ס"ח מעמם שמיבע כך ג תס"ד ג טור בשם רבי יקר וכ"כ הסמ"ק ס' ר"י ד מסקנת הגמרא חולין ס"ז

הנראה לעינים כגון חומט אסור לאכול מבדיקתה אבל אם לא נמצא אלא תולעים המתליעין בתוך העלין שאינם נראים אלא לאחר שליקתם מותר לאכול מבדיקתה (לח) :

יב א מרקחת שנפלו לתוכה נמלים ועברו עליהם י"ב חדש יש להסתפק בהם מפני שהרבש דרכו להעמיד דברים הנטמנים בתוכו (לט) : יג ב דבש שנפלו בו נמלים יחממנו עד שיהא ניתך ויסננו (מ) : יד ג החמים המתולעים מותר לשחנם (מא) והוא שירקד הקמח לאור היום : (וכל תולע שימצא עם יזרקנו והשאר מותר) (ת"ס ס' קכ"ח) : טו ד מיני עוף הגדלים באילן ותלויין באילן בחרטומיהן אסורים משום שרץ השורץ על הארץ (מב) : טז ה כל תולעים הנמצאים בבהמה

בין

ראשי בשמים

עד מאד ול"ל לפוס מלח לבדקן · ובשמים שיוצא מהם בם תולעים בפנים אין לאכלם כלל · וכן בשאר פירות שכימי בהו תולעים טוצא ובפרט הענבים והעולשין שבהן מלוי תולעים דקים בחכלית · וגם בכמון שכימי בים תולעים בתוך הגרגרים חו בדיקתו תשלח מגופך ממנו ומשפף היטב ותשלח תולעים הרבה · וגם ליזיך ליזהר בתמרים כתוכים הנקלפים ע"י א"ע שמעבדין בה תמרים מוקבים מלאים תולעים ומשלח בהם תולעים שלמים למעיקר הדין לפוכים וגם בגולגלתיות הממוקים הנק' פיזמ"ם וכן בחומן שקוין גיכלא"ם שלח לאכלם בלח בדיקה וגם בגלגלתיות חמולים (פכ"ח) : (לח) ומפ' היה התולע כל כך גדול פיכול להיות נלחם בבדיקה מוענעת אם לין לכבו של מין תולע זה להיות נכלה מלח לאחר שליקה תלין לומר תולע זה לא היה יכול ליכלות קודם ומל"ל אם הם תולעים קטנים ביותר ותלין לומר בדקה ומחמת ולח לאחה זה · כמלחת חומר שמין לאקור מלח בחולע גדול וגם לינו מחומן שלכבן להיות נכלים לאחר התבשיל (פכ"ח) : (לט) ודוקא לבנים שלמים מצל לבנים הנאחבים הנופלים בחוכו לבבו לומר למחות ולכלות (פכ"ח בשם רפב"ח) ודוקא שילענו שכפלו ונלפלפו · מצל הוחזקו כגון שנמלאו שלם ואינו מחזיקים המלקחת פיש בה תולעים לא מחליכין בכהאי גוונא לאקור י"ב ומפק שלבבו להעמיד (פכ"ח) : (מ) ואין זה מבעל ליקור לבחחלה שאין כוונתינו אלא לחקן שלבם (פכ"ח) : (מא) להתולעים בוחין מפני קול ולבוד הרימים ולפ שם יעשנו התולעים בעלים בם בקמח ואין זה מבעל ליקור לבחחלה כיון לפפק הוא שם יתערב שום ליקור כלל וגם לינו מכוין לבעל (תס"ל) : (מב) שהלילן לבר המוכר

לקרקע

בין שהם בין עור לבשר (מג) בין שהם במיעה אסורים (מד) והנמצאים בדגים במעיהן אסורים (מה) בין עור לבשר או בתוך הבשר מותרים (מו) (ופ״י פיכסו קלת ומזכו מותכין כי כן כצייתיה לפרום קלת ולמזוב (הגמ״ד) (מז) והא דאסרינן דוקא דמחיים ׳ אבל הנדלים בבשר אחר שחיטה או בדגים ובבניה מותרים כל זמן שלא פירשו (מח) הלכך תולעים הנמצאים בקערה שנפלו מן הבשר מותרים לדעת המתירים (מט) והוא שפירש מת ולא חיישינן שמא פירשו מחיים חוץ לחתיכה ס דמסתמא אותן שפירשו מחיים נפלו כשהריחו הבשר ט ויש מי שאוסר התולעים המתהוים לאחר שחיטה מכל דבר המעון שחיטה

(נ) ; הגה וכהגו להקל כס׳ הרשקו (ע״ם מרדכי פ׳ אין מרפיזין) (נא) עוד נהגו בתולעים שמ גדיים לאכלן לתעמ״ שקופלין הגה וכהגה על הגדיים לבל שם פיהם לגמרי לוסכין לותן (מהרש״ל ובחוק כמ״ל) מיהו שם נתערבו בשאר מאכל ולא יכולים להסיר משם אין לוסכין

ס שם קוקילאני וכפי׳ התוס׳

ו כדעת הרא״ש בהגהות שם וכפ״ת ופה״ת ורא״ם ועור וט״ם

ז עור בשם יניו וכ׳ סה״ת לאסוקי עד הרמב״ם כלל׳

ח שם בעור ט ר״ת פה׳ ע״ש מדאמר בגמ׳ מורגא דנישרא ולא אמרו דנהמה משמ׳ לפי׳ לאחר שחיטה לאכילי ומוכר נמי שם שכל התולעים הנמלאי בדג מתיים מטעני׳ השתא שחיטה מתהוים עיקר אלא בבנים ולו דרך נחיניו ס״ם שם

ראשי בשמים

לקוקע : (מג) כשמפסיקין הבשר (רש״י) בין בבשר בין בעור שבתוכו (לבוש) : (מד) לותן שבעור ובמעיים מקום לאתו מעלמ כשהבהמה יכיכה נכנסים לתוכמה ומשם למוח לו לקנה וכיכה וכבד והוו להו שרץ המים ממ ׳ ומבבשר לו בין עור לבשר הם גדלו בתוכה על שלא כשחטה ובלו מליקוד חמ״ם ושחיטת הבהמה לא מהני להו שהרי ים להן חיות לעלמן ואע״ג דשליל מותר בשחיטת חלו החם מכל בהמה כשקצ לן ועובר יכך לאו הוא ׳ אבל הכא בשיקורייהו קיימי (שם רש״י) : (מה) למעלמ אתו (שם) שבלעם עם המוכלים והכמלאים בעור לו בבבד לקוקים לעיילי ליה דרך נחיניו (פר״ח) : (מו) למיכים קא גבלי ואין חיקור חמ״ם בדגים דשחיטה בעלמ קני להו (שם) : (מז) אבל שם פיכסו לגמרי לקוקים (שם) : (מח) אבל שם פיכסו ע״ג החתיכה או ע״ג הגדיים לקוקים (שם) (וכ״ד הרמב״ם ורשב״א וכוב הטור) ואף בפיכסו מקלתן לאויר או ע״ג החתיכה (שם) : (מט) בפיכסה מתה עכ״ל (פר״ח פר״ת) : (נ) (ופ״י לא נתהוו אלא שאר שחיטה ואפ״ה לא פיכסו והטעם משום שבשחה ליכו ניחא אלא בשחיטה וכל דבר שיש ממנו חשי לאחר מיתה לקוק כיון שח״ע בשחיטה (לבוש) : (נא) לכיון שלאחר שחיטה נילוכו לא שתי מליקוד חמ״ם (וכן עיקר וכ״ד כוב הטור פר״ת) ותולעים שפיכסו לגג החתיכה או לגג הגדיים לפיכי מקפק (כלעיל ס״ד) ולוסכין המאכל כלין צריה לאפילו

י סמ"ק וכתבו ג"כ רמ"ל סמ"י קנ"ה וע"ש
ל מסנה מולין כ"ט וכתוכל דבי רבי ישמעאל ד' ק"ה
ג מסק' הגמ' סם ג סם במסנה
ד בריי"ת סם ק"ח
ה כל' יוסי במסנה דמפרש דברי התו"ק כדעת הרמ"ם וכ' ריב"ן וס"ת והמג"ס בפי' המסנה
ו הרמב"ם בחחלת ה"ם וכס"י ופוס'
ז טור ב' הרמב"ם בפ"ג מהמ"ל מסנה פ"ז דעדיות ופ"י דמכוסות
* וטע' משום דחין בסם למלוחים משמ"כ בליל דגים

לוקין משמכל כי יש מחילין לוחן בכל עניו (סם) ועוד להחמיל במקום שחין הסמ"ל : יז ישרץ שרוף מותר לאכלו משום רפואה דעפרא בעלמא הוא (נב) :

פה סימני חגבים • ובו ג' סעיפים :

א סימני חגבים כל שיש לו ד' רגלים וד' כנפים וכנפיו חופין את רוב ב אורך גופו ורוב הקיפו ג ויש לו שני כרעים לנתר בהם (פי' לקפוץ ולהעתיק ממקום למקום) ד ואפי' אין לו עכשו (א) ועתיד לגדלן לאחר זמן (ב) ה ואעפ"י שיש בו כל הסימנים הללו אינו מותר אא"כ שמו חגב או שיש להם מסורת ששמו חגב (ג) : ב ו חגבים אינם מעונים שחיטה (ד) : ג ז ציר חגבים טמאים מותר (ה) * :

סימני

ראשי בשמים

בלקח לא בעילה אם לא שבימות דבוג כשאר תולעים שחין הפרש בין תולעים הנבראים בפירות ומיני קטיות וכיולא ובין הנבראים בשאר מכוג שומן או הפסד וקרמון (סם ופכ"ח) : (נב) ועיין סמ"י קנ"ה :

סימן פה (א) כנפים או כרעים או כנפים המופין מ"ל (פכ"ח בסם רמב"ס) :

(ב) ואין מילוק בין כאשו לאחר זמן ויש לו זכ לאין לאשו לאחר ואין לו זכ (עור ס"ך פכ"ח) : (ג) ומי שהוא בקי בסס ובשמותיהם לוכל ולבייל בשאר עליהן בעוף כי פ"ב (סם וכ"כ הרמב"ס) ובשקוטות אלו לוכלין הגין המקובל ע"פ המקובת אבל אין שמו חגב ואפשר שהשכו על פשטו דברי הרמב"ס פ"א מהמ"ל וכפי' הבי שכי הגי"ת מ"כ שהקלמוכים הים להם מקובת שהשו חגב מ"כ לפ"ל דל"י ובבן פליגי וק"ל כבבן דלא בעינן שהו חגב וכהו שפי' ר"ן ד' הרי"ף חם עיקר : (ד) נתי פי"ג : (ה) לפי' הליב בעין (פכ"ח וכ"ל הכ"ג בחיבור ובפי' המשנה וכ"ם ובעי"ו פ"י לתכוחות וכ"ל ע"ז) :

ולפ

שושנת המלך

ד חגבים שנמצאו בהם תולעים שמתליעים מחיים מותר לבשל אותם ולאבלן כך רמנייהו קא נכלי כשיורדין עליהם גשמים והוי כמו תולעים הנדלים בפירות תלושים שמותר לאבלם כא' וג"כ לא חיישינן שמא פירשו וחזרו וכן נוהגין העולם התר ברבר ואין פוצה פה (מ"ב סי' ל"ד וסי"ג סי' ל"ב) :

פו סימני ביצים ודיניהם • ובו י' סעיפים:

ח ל' למג"ס פ"ג מהמ"ל מנכ"ייפת מולין ס"ד ג כדעתי' ר' זירלי שם
נ שם בלמג"ס לפי ניכר, בגמ' ובלע"ד סתום ג"כ דעת הרלב"ד שם בהשגו' שפ"י דבריו לחייבי ביסר' שליט מוחזק בגלמעות פ' ונס שיט מסוד
* עיי' נמס סי"ל בפ' ס"ג סעיף ז'

א סימני ביצים להכיר שהם מעוף טהור • אם שני ראשיה כדין או חדין או שהיה חלמון מבחוץ וחלבון מבפנים בידוע שהיא ביצת עוף טמא ואפי' אם יאמר המוכר שהן מעוף טהור אין סומכים עליו (א) ואם ראש אחד כד ועגול וראשה השני חד ועגול וחלבון מבחוץ וחלמון מבפנים ג אפשר שהיא ביצת עוף טמא ואפשר שהיא ביצת עוף טהור לפיכך שואל לצייד ישראל (לו * גוי (עוד וצ"ע בסמ ס"ק סכן כתב בסם הכי"ג) המוכר • אם אמר לו של עוף פלוני הוא ואנו מכירין שאותו עוף טהור הוא סומך עליו (ב) ואם אמר של עוף טהור ולא אמר שמו אינו סומך עליו (ג) לפיכך אין לוקחים ביצים מן הגוי אא"כ היה מכיר אותם ויש לו בהם טביעות עין שהן ביצי עוף פלוני טהור ואין חוששין להם שמא הן ביצי נבלה וטרפה

ראשי בשמים

סימן פו (א) ולף סתום מוחזק בסמרות וימנך זהו העוף וחלו הגילים שלו ליטו כלמן לפי סתום מכחים התוכה (פכ"ח ופ"ך) : (ב) למחזקת שליטו מעקר למיחת שמא יגילו גילי לומו עוף ויהלו ללא למו להלדי ונמלא מתגדם ולין לומם שמא מן הטמאים הכלמין היא לפ"ל שלא יהא הפרש כל דהו ביניהם ולחתי מתייהל לעקר שמא יתן הקוכה דעתו להסוותן זו לזו ומיכבו (ג"י) לחבל גוי לעולם לין סומכין עליו לדוקא יפלחל שליטו מוחזק בסמרות קומכין עליו בכה"ג (כ"ל בג"י והכמ"ס) : (ג) דשמא מעקר הוא והכא לא מיכחת לחפי' ילמו לגילים לחכים מלי לחסתמוני לא מבל עוף זה למיכחי לכם חלא מעוף לחר שלין לחם מכילים לומו וסוא טהור (ג"י) ודוקא לייל שמלחכתו בכך למן הסמס מסוד לומר טהורים

שושנת המלך

ז **ביצה** שנמצאת בלול של תרנגולים שכולה חלבון או חלמון כשרה שכן דרך תרנגולת כשתעמור טלהטיל ביצים מטלת ביצה אחת שכולה חלבון ועוד ראין לנו להוכיח על דברי חכמים ומיהו אין לסמוך ע"ז להתיר ביצה כזה הניקחת מן הגוי • אבל ביצה ששני ראשיה כרין או חרין אעפ"י שנמצאת בלול אטורה אא"כ יש צד א' יותר על חבירו אפי' בחוט השערה (מ"ג סי' לנ"ג) :

ד רלי"ם וכסנ"ל וכ"ן סם וכ"כ ס"ס ס מסנס פרק ז' דעדיות וכניס הלל ושמע' דנילס טרפס ומפני סגדלס נאיסו' ונילס נגלס סמתיכו נס מכמיס מסוס לימור נגלס סניס לדורי"י ולכן מפיקל מומר כיון דלל לימחזק ליסורל

ו טור וס"ס וכ' יוסנן דלמר לס מדרכו למעוס שניסו נילס דף ג' מולין דף ל"ס ועס"י ק"י דלל פסק כן

ושרפה (ד): **ב** ד **עכשיו נוהגים ליקח ביצים בסתם מכל אדם לפי שאין ביצי עוף טמא מצוי בינינו** (ו) הגה ודוקא נילס הסכיסים דסייכו נילס תכנולים לו לוושות וכיולל נסן · מבל לין לוקסיס נילס מעופות סלינס סכיסים יותר מעופות טמיס עד סיכלס נסמיכים כמו סכתב (לסון כלל מ"ג) : **ג** ס **ביצת נבילה ושריפה אפי' נגמרה שכיוצא בה נמכרת בשוק אסורה** (ז) **ואפילו נתערבה**

ראשי בשמים

עהורים · הס לעלמן מקסמן נלמן לומר ניהור מנלי סילנוך לומר עוף פלוני (פ"ת) :
(ד) דנסב רובא מלילן : (ה) ולין סלין לו נסס ע"ע ולף נסס סלינו לומר כלום לוקסיס ולפ"י מגוי כל סלין ג' לסנים כלין לו מלין (ס"ך ופכ"ס) : (ו) למכלן (ב"י) נילס סים לס סני סלמוניס מוסנת סזס נע מנני זלעיס ומסס ילפו לפנומים תלוניס נסני לסנים ול' נגלים לך לע סנסנ נריפותס ולע ילפו סיים · וסנו לס ים קנוס נין סני סלמוניס · ולס לין קנוס יולד לפנוס לסנ סנסנ סלמ' ולסלנ נגלים · ו"ל סנס ים קנוס יולנו נפנדים (פ"ת נסס סנר סנסנים) ונילס סלין לס לנע מלנון לנד עלפס (סס נסס מסליק"ס) ונסנר סמזכר כמנ סמסלנגולס נסמעמוד מלסטיל נילים סלסכוכס סניס קנעס מלד ולע ימלס לס לנע מלנון לנד ופעמים נמלס נילס קנעס נסוך סגדולס · וכן לאיתי נעיני ע"כ · ולפ"י ניס נרלס לסמיר נסלין לס לנע מלנון לנד לנע סים לסמיר נסנסנת סלסכוכס סלסנ זולתי לס נסנעלס לין נמיכו נכוצל לנז יש לסמיר נסנסיעות (פ"ת) : (ז) לס נסנעלס נסמיעס לע לסניל לנע מדכנן · ול"ע נסניל גמוכס לסייכו סים לס לנע מלמון לסניל מן סמוכס ומלנון לף סניל מעוכס נגידים · מבל לס לין לס לנע מלמון לסניל מן סמוכס כגוף סלנגולס עלמס ונילס עכפס נמי לכוותס לס נסנעכפס ניסס גמוכס לף לסמר כך נגמרס נליקור לע לסניל מן סמוכס לסני לע ניסס ניכך לנו ומין לסנכס מסוס לנגמרס לפ"כ לסוס לים זו"ג ומוסר · ולס נסנעכפס לע ניסס גמוכס לסניל מסוכס ומסוס לסויל כמו יכך לס ומדכנן לפ"י נגמרו לגמלי לסקוים ומין מילוק נין סנמלסת סנילס נגוף סלנגולס נגלס לו עכפס לו סלנילס ומעלמס ולפ"י לנלסר סנעכפס לגזיכין נסוללס לנלסר לנו סוללס נסלר זמן סנגמרס נליקור סלסכוכס מסמוכס · ונגילס נגלס סלוללס לנלסר גזיכין נמי לנו נילס עכפס · ול"ע סניל גופס לע לסניל מלע מדכנן נין עכיפס לנגילס (סס) :

ונפקי

נתערבה באלף כולן אסורות (ח) אבל ספק אם היא ביצת נבילה או אם היא ביצת שחוטה מותרת אפי' בלא תערובת (ט) אבל ספק אם היא ביצת טריפה או ביצת שחוטה אסורות (יוד) : הגה ומ"מ כשמעה התכנגולת וגמלת טריפה דין בילים כדין מלב שנמלב מבהמה (ג"י) ועי"ל סי' ס"ג : ד זהבה תרנגולת על זנבה והפילה ביצתה קודם שנגמרה מותרת ואין באן משום אמ"ה והוא שאינה מעורה בנידים (יא) : ה ביצת עוף טמא שנתבשלה עם אחרות ו אם היא בקליפתה אינה אוסרת (יב) ואם היא קלופה (יג) אוסרת (יד) (* ומ"מ היא נקובה (טו) דינה כקלופה

ז נכרי קולין סי' ניסולי נ"לים וכפי' סעיף סם' תמוס והכל"מ ומ"פ ה טור ג' סלשנ"ת שם סיא מעורה נגידין סכי סיא כנשר הפוסק מן הסי ט טור וכל סיכוס נמס' מרומות ועי"י סי' נ"ס ס"ג נמס שליינסי שם וכ"כ כשנ"ת ומ"פ

ראשי בשמים

(ח) ובפי' ק' מזר בו ופסק דדוקא בילה סיס בה לפסוח הויא בניה ועי"י סי' ק"י ס"ק : (ט) בין שהיו מכנגולות ול' מהן בבילה ואין ידוע בילה זו ממי היא בין שהולה מפסק בבילה כגון פסק בשחיטה דק"ל שהיא פקולה (ס"ך ופכ"ת) ובבילה שהיא עכשיו גמוכה לפניהו מייכי דבבילה לא מפכחת בילה גמוכה שלפוכה מן התוכה בפסיקא שכי להו"ל פסיקא דלבבן ולקולא (פכ"ת) : (יוד) דבבילה טרפה שמתחלה היתה יכד הלם כשנרפה וגמרה בחיקוב בפסיקא לפוכה להו"ל פסיקא לחולייתא ולחומרא ולפ בנטרפה קמוך לשחיטה מיד ללא פלוג לא פסיקא דומיא דבילה בבילה מעפ"כ מזלינן לחומרא ללא פלוג לבבן וכל פסק בילה טריפה לפוכה (שם) : (יא) וה"ה כשהטילתה מחליה לם מעורה בנידים לפוכה כשכר הפוסק מן המי (פ"ת) : (יב) הטעם היולה ממנה דכך נקבים שבקליפתה ועיקר בריחתה לינו ללא מיא בעלמא שלין עיקר טעמה יכול להתמלות דכך קליפתה (לבוש עם תוס' ומכ"ת) : (יג) לף שהטבולות בקליפתן (ת"ה לף ק"ח) : (יד) שלין הקליפה מעכבת מלבלוע (הרשב"ל בתשו' סי' ע"ו) הרשב"ל בת"ה בחידושיו ובתשו' וגם הטור וכ"י לא ביאלו דין טבולות בקליפתה ועומלה בקליפתה וכל' הידוסלמי וכללע"ל דק"ל שדי לכו לחוש לידוסלמי בעומלה קלופה ולומל שפולטת עיקר הטעם מבל בעומלה בקליפתה לינו ללא מיא בעלמא וכמ"ש ג' הלבוש · וכ"ם שהרמב"ן והרלמ"ה כתבו בהדיא שלין מילוק והכי"ק והרמב"ם קמאו ולא מילקו ודוק : (טו) נקב ממש

שושנת המלך

ח ביצה אסורה שנתבשלה בקליפתה עם ביצים אחרים כמותה צריכה ס"א כנגר האוכל שכתוכה וקליפתה מצטרפת עם ההיתר לבטל פליטתה דרמי לעצמות האיסור שמצטרפין עם ההיתר לבטל האיסור (ח"ג סי' נ"ח) :

יוצריך ס"א ביצים של היתר בנגדה לבטלה (טז) (ומפ' לימא סיפא דק טרופה) (בחוך וצ"ע בסמ הרמב"ם) (יז) ואם נתבשלה בתבשיל של התר א"צ אלא ס' מן התבשיל לבטלה (יח) וביצה שיש בה אפרוח או דם אוסרת המתבשל עמה אפי' אם אינה קלופה (יט) הגה וקליפות סחיקול מלטרפין עם הסיחב לבטל סחיקול (כ) וכ"ם קליפת ססיחב (תמ"ו כע"ו) ועיל ס' ל"ע: ו ביצת נבילה ושריפה דינה כדין ביצת עוף טמא דכל שאינה קלופה ונתבשלה עם אחרות אינה אוסרת דמיא דביעי בעלמא הוא הגה וי"ל דכל גילים דיכן קום ומוקים לפי' לימן קלופים וכן יש לנהוג במקום סמין הסמ"ך (עוד בסמ בה"ח וכוב' מבל בהסמ"ך ים לסמוך למקולן: ז "אפרוח שנולד מביצת נבילה ושריפה מותר (כא) וים מומרים דלא כהגיכן כן (בחוך) ולכתחלה יזהר: ח ביצת עוף טמא שהתחיל העוף להתרקם בה לוקין עליה משום

י מימל דרב סמן בר מבא מולין ל"ח ומטעם לפי סמין הגילים סויס בגדלן לעצ"ן וס"פ
* כתב הב"י ע"כ לבטל סטעם קאמר דאלו לבטל הגילה עלמא סכי כתב דאפילו בתערבה בחלב כולן מסורות ובגילה לפרוח מי' מסמע לדלבדי הכל מקילין בגילה ואפי' בחלב וכו' ועיל ס' ל"ח ס"ז פ' בחדיל דלריך ס"ל לבטל פליטתה כ סול בסם מגיו וכ"כ סם סמוקפות ורמב"ם ל רמב"ם בס"ה ו מקקנה סגמרא סמוכיה ד' ל"ל
כ סול בסם רמב"ם מדין גילת הסרין מולין דף ס"ד

ראשי בשמים

ממם סים גו מקרון (ב"ח): (טז) דלא מיקרי גריס דלא בעילה אפי' בחלף חלא גילת מפרוח (וכמו סיס בס' ק') ואין לסמר גילה סחסוכה חלא ממם סים בחוכה אבל לא מסערין כגד קליפתה לחרמב קליפה סל גילה סחסוכה מלטרפת עם הקליפות סל היתר כגון סים כ"ם גילי היתר והקליפות מחזיקים סם גילים הוו ס"א ומותרים (ב"ח וס"ך) ולפי סים בגילים גדולים וקטנים ואבא לבטל גילה לימו מסגיה עליהם לרחות מס זו וכולה טוות ממם · לפיכך הוסיפו מ' (הרמב"ן והרשב"א) (ולטעם זה הסכימו כל הסוס' ומיל דעת רב"י) ומס מכילה לו סים בה מימים הכי בס"א זורקה ופליטתה בטלה בס"א): (יז) לריך שמים ומחל דלא מדין בריס הלריכו ס"א כסהיל שלימה ל"ב לין חילוק בין שלימה לטרופה (ג"י ומחל פוס'): (יח) ועמ"ס ככתוב: (יט) מס היל עס גילים בס"א · ומס בחבשיל בס' (ע"ז) ול"ם בין גומחה לעהוכה כיון שים בה מחבוה לו לס דמחל חיכלה בכולה (כמ"ם מ' ק"ו) הויל כגילה והבשר כ"ע ומוסר הכל · ולוקה בשילוע שהרם במקום המוסר מבל בשפך התערובת מוסר כללעיל מ' ס"ו ס"ד בהגי"ה ועמ"ם שם (פרי"ח): (כ) כשהיל גילת מחבוה לו לס: (כא) שמין המחבוה בולד מן הגילה עד לחחר שנכרחה והוי כעפרה בעלמא (גמ') ומחבוה של גילת

משום שרץ העוף (כב) וביצת עוף טמא שהתחיל העוף להתרקם בה ואכלה מביז פ אותו מכ"ת מרדות (כג) : ט ע מריפה אינה יולדת לפ"כ עוף שהוא ספק מרפה והטיל ביצים משהין אותו עד שיטיל כל ביציו שטעון כבר : אם ימצון פעם אחרת (כד) בשרה ונדע זה כששהתה בין סוף לידה לתחלת לידה כ"א יום שלמים כי בן זמן עיבורה וה"ה לתרנגולת שלא ילדה מעולם שנולד בה ספק מרפות שאם ילדה אחר כ"א יום מזמן שנולד בה ספק מרפות היא והביצים מותרים (כה): יוד פ אין מוכרין ביצת נבלה ומריפה לגוי שמא יחזור וימכרנה לישראל ביצד יעשה ימרפנה בקערה (כו) וימכרנה לגוי שאו ודאי לא יקנה אותה ישראל ממנו (כז) בד"א (כח) שרואין אותה מרופה בידו שיש לחוש שישראל מכרה לו מפני שהיא מרפה (כט) אבל מותר לקנות ממנו פת שנילוש בביצים במקום שנוהגים לאכול פת של גוים כיון שאין רואין אותה מרופה בידו (ל) הגה וי"ח לעכמיו לחין מזהרין מפת

ם מפי רבנן דפליגי עליה מרחב"י כמו שנ"ל בסי' כ"ד מודו כאנלא יגע לאויר העולם אסור מדרבנן ע ניימתיו לעיל סי' ס"ז סעי' י"ח פ בגי' מולין פ"ד ג מוספות והרא"ש וכסנ"ח וס"פ סס

ראשי בשמים

עוף טמא שיצא עוף טהור לא אמרי לאימת גזיל לכי מקטא לכיון דמיכו טמא לאסור (ה"ה פ"ג מהמ"ל וכ"כ סכ"ת) : (כב) ואע"ג דעדיין לא ילא לאויר העולם שכן מיקרי לאלתר שיצא כיון שמיכו עוף טמא הוא : (כג) שאין ליסורו אלא מדבנן ואע"ג דמכיזין מכל המקח המונח על האהן לגבות מעמוחים שלא נפחמו עיכוס ליכו אלא לאסמכתא בעלמא (לגמי) ול"ל לס שיהוא שהוא מכוסס האפהום שמיצין עליו (כמ"ש סי' ק"ו) דס"ס שמעמו יולד האפהום · אבל כאן כבר נתהפך הדס וכעפה עפרא בעלמא (פריפה ום"ך) (ועכס"י ט"ו וכפר"ת סס וכפימן זה : (כד) ויעיל ביליס (עמ"ש סי' כ"ז) : (כה) ולולאי טרפה לא מהני וכמ"ש בסי' כ"ז : (כו) לגמרי שיהא הכל מעורב ביחד מלגון ומלמון (פר"ח) : (כז) שאין קונים בילים מרופות מן הגוי (עוכ) : (כח) שאסור לקנות מגוי (ש"ך ופכ"ח) : (כט) ולפי בזה"ז שלוקחים בילים מן הגוי שאין בילי עוף טמא מלוי ביניהו יש להחמיר שלא ליקח מרופות (בי"י בשם רי"ו) וכ"ל כאן שלא חילק : (ל) לכולי האי לא חיישינן שיערב ויחכור ליאכלו וכן עיקר (פר"ח ום"ך) ומיהו בגוי נחחוש לשכיח טובא שיערב עם הפת בילים מרופות אפיל לשמא יחכרנו ליאכלו עו"ם ופכ"ת : כלומר

מפת של גוים אין למכור לגוי בילה אפי׳ עובדה דמיימין שמא יעבדנה עם פת וימכרנה לישראל (תוך כלל ס״ב ומ״ל) ומכי נהוג במקום שמוכרים לעשות הפת עם בילים ומוכרים גו סיתר לקטנו אבל בשאר מקומות אין למוש :

הלכות בשר בחלב

פז באיזה בשר נוהג דין בשר בחלב והיאך נקרא בישול • ובו י״א סעיפים :

א ח בתוב בתורה לא תבשל גדי בחלב אמו ג״פ אחד לאיסור בישול וא׳ לאיסור אכילה (א) וא׳ לאיסור הנאה (ב) ג והוציא אכילה בלשון בישול לומר שאינו אסור מן התורה אלא דרך בישול (ג) אבל מדרבנן אסור בכל ענין (ג) : הגה כל בשר בחלב שאינו לאכול מן התוכה מותר בשאר בשר (עוד ולקוך כלל ל׳) (ד) :

ב ג גדי לאו דוקא דה״ה שור ושה ועז (ה) ולא שנא בחלב אם ולי״ש בחלב אחרת (ו) אלא שדיבר הכתוב בהוה (ז) :

ג ד אינו נוהג אלא בבשר בהמה טהורה בחלב בהמה טהורה אבל בשר טהורה בחלב טמאה או בשר טמאה בחלב טהורה מותר

ח בגייתא מולין ל׳ קנ״ו
ג טור ושלשה״ח בשם
ג משנה וגמרא שם
ד׳ קי״ג
ד שם במשנה

ראשי בשמים

סימן פז (א) כלומר לא תאכל גדי המבושל בחלב אמו (לבוש) : (ב) כלומר לא יהא לך הנאה מבישול בשר בחלב (שם) : (ג) לומר לא תאכלנו לך בישול (ת״ה ד׳ פ״ל) אבל לעבד גלגן ולאכול ולפי׳ לבשלו בכ״מ דבר תורה מותר (שם) וכן ניגון ולפי קלר ועיבוי כ״ק ומעשן ליכו בכלל בישול (פר״ח וכ״ל כשב״ל ותוספות ושע״ש והכ״ן לקבבי לקחת בישול לא שרי בכללו לפי ולפי כפר״ח) : (ג) ויש למוש ג״כ לכל מין שרייה דאית בה לד בישול דהייגו כל דיסיד טעמא (פר״ח) : (ד) וכן כל תערובת בב״ח אי ליכא טעמא לט״ג למלבבן משערין בשאיס אי לאליכן בתר המעמיד שרי בשאיס · וכן אם בישל בב״ח אלא שלא בתבשל כמב״ל שרי בשאיס (לבוש) : (ה) דגדי הוא כולל עד שיפטם ויאמר גדי עזים (ממ״ס פ״ט) : (ו) ולא שנא בחלב עלמו (פר״ח) ולפי׳ בשר זה בחלב פרה (פר״ח) : (ז) וכן המבשל

מותר בבישול ובהנאה (ח) ח ובשר חיה ועוף אפילו בחלב
מהורה מותר בבישול ובהנאה ואף באכילה (ט) אינו אסור
אלא מדרבנן ואבל דגים וחגבים אין בהם איסור אפילו
מדרבנן (יוד) : הגה ונהגו לעשות חלב מקדיש ומכירין בה בשר
עוף הוליל ואינו לך מדרבנן . לבל בשר בהמה יש להכיח חלב
החלב מקדיש משום מכלית העין (יא) כמו שכתבתי לעיל ס"ו
לענין דס : ד ז אסור לבשל בחלב אשה מפני מראית העין
ואם נפל לתוך התבשיל בטל ואינו שיעור (יב) : הגה וכלאם
לפ"ז דכ"ם לאסור לבשל לכתחלה בחלב עממים או בשר עממי בחלב עממי ונוהג
(ל"ע) ודוקא בשר בהמה לבל בעוף דבבנן לין לחוש : ה ט ביצים
הנמצאים בעופות אם הם גמורות י דהיינו שיש להם חלבון
וחלמון אעפ"י שהיא מעורה בגידים (יג) ה"ז גמורה ומותר
לאכלה בחלב (יד) אבל אם אין לה אא חלמון אסור לבשלם
(טו) בחלב (טז) יא אבל אם אכלם בפ"צ מותר לאכול אחריהם
גבינה או חלב (יז) : ו כ המעושן ל והמבושל בחמי מבריא אין
לוקים עליו מ ובן המבשל בשר במי חלב או נ בחלב מתה (יח)
ס או בחלב וכר (יט) או שבישל ע דם בחלב פטור ואין לוקים
על

ח) סם וכו' עקימ סלע"ם בסם הלי"ק והכ"ס פ"ע ממ"ל ו כלוקימתם דכ מהי סם ד' ק"ד ז בסב"ח בתשר ח בניי' בילם ד' ו' וכמ"ק
ט) סלסב"ח בתם"ס וכ"כ בי"ד ום"פ י ל"ח ב' כ' יוכתן כ טוב ב' למב"ס סם והוח בעי"ח בילום' לבדים ולח לילפיטח
ל) סוס למעוסן דהח לין מייבין עליו בסבח
מ בניי' מולין דף קי"ד
נ) לבח בסמוסל וכמ"ד סם לאין לילפוד הל על לילפוד
ס מיימל דסמוסל סם
ע) סם ובניי' סם

ראשי בשמים

על אכילתו משום בשר וחלב (כ): סגס ומלג זכר לא מיקרי מלג כלל · ואם נפל לתוך קדירה של בשר ליכו לוקה (כא) אפל מלג מחה ומי מלג לוקיס המחכל כמו מלג עלמו ואפי בשול ם לקוד לכחחלה (כ"מ בשוך כלל ל"ל) (כב) י"ל לקוד למחות האם מחת קדרה של גוי לפי שהם מבשלים בהן בעמים מלג בעמים בשר והמחחה מחת קדרה שלהם בא לידי בישול בשר ומלג (הגמ"ר פ' כל הלומים) · עוד כחבו לחין לערב מיס שהיינו בהם כלי בשר עם מיס שהיינו בהן כלי מלג וליחן לפני בהמה לחקוים בהנחה (מהכי"ו) · עוד כחבו לסכלים שעושים בהם מיס למפיחת הנחם חין לשחם בו · לעושים לוחו מחבר שעל הכיכה וגילוח הוא לחחערב עם בשר ומלג (מהכי"ל) · ולכן יש לקוד ג"כ להשחמש מהקידוח של חנוים שבבים החוק משום לניחזין עליהם לפעמים בשר ומלג מהקדוח שמבשלים בחנוים (מהכי"ו) · ובדיעבד חין לחוש בכל זה ואף לכחחלה חין בהן בלא חומרות בעלמא ומיקל לא אפש"ל : ז פ המבשל שליל בחלב חייב וכן האוכלו אבל המבשל שליא ל או עור ועצמות ונידים ועיקרי קרנים וטלפים הרבים פטור וכן האוכלם פטור(כד) : ח ק"ם שאומר דנסיובי חלבא (כה) אינם בכלל מי חלב ואסור מן התורה · אלא מי חלב היינו אחר שעושין הגבינה מבשלים הנסיובי ואוכל צף מלמעלה ולא נשאר בו אא מים בעלמא והו הנקרא מי חלב(כו) :

פ אם מ"מ דאמולל
ל אם בבי"מ
ק עוד בשם מכיו
הי"ם אם נפקקיו

ראשי בשמים

כגון אם נפחנם והיו לו דלים (נמ"י) : (כ) ולמ"ם בפ' ס"ע ס"ק ק"ח · גם מפוס דם מין לוקין (ס"ך ופ"ח וכ"כ ב"י ס"ע ס"ו ד"ה וי בפ"ח) וכבל אלו מיקוח לילה (ס"ם וכ"ל הלמב"ם וכ"כ פ"ח) : (כא) דלא גבע מחלב אסם ולפיכך ליכו לוקה המחכל מפני שהוא אלב לאדם (ס"ך ופ"ח בשם ס"ם) : (כב) המבשל בשר מחם או מלג וכיולא בשם בחלב לוקה על בישולו ואיכו לוקה על אכילחו משום בב"ח שאין איסור בשר וחלב בשם חל על איסור בבילה או איסור חלב שאין כאן לא איסור כולל ולא איסור מוסף ולא איסור בח אחת (במב"ם פ"ע מהמ"א ושבילוחו החאכו) ומבואר זה בהלי מ"ב פ"ז דין חע"י י"ל : (כג) מפני שהוא בשר ממש ונקלע גדי (לבוש) : (כד) בכל אלו אין נקראים גדי (שם) : (כה) שהוא אלב המחמלא מקפוין מגבינה : (כו) וכבי ז"ל ק"ל · אזה המוכל הלא נקי מי אלב והבשאר אמיכו אלא

מ חלב הנמצא בקיבה * אינו חלב (כז) ומותר לבשל בו בשר אפי׳ בצלול שבה וי״מ שאוסר (וכן נוהגין) : יוד י חלב הנמצא בקיבה (הגה לכתחלה אין לחוש) (חוץ כלל י״ח והגהת לשיר) שנמלחה בקיבתה (כט) או שעמד בו יום אחר (ל) אסור להעמיד בו (לא) : הגה ואם העמידו בו · אם הוא הלוט לוחך כל הגבינות (לב) על פיהם ס׳ בחלב שהעמיד בהן הקיבה שלקוחה · ואם היה ס׳ בחלב הכל מותר (לג) · ואם הקיבה היתה קטומה לוחכת כלום אפי׳ לא היה ס׳ בחלב נגד הקיבה (לדעת י״ח) · ואם היה הקיבה לוטל מחחלה ונקרם יש לו דין לוטל (ג״י בשם שפוסקי) ויש מקילין בזה (ג״י בשם מלכיי) · ובמקום שאפשר יש להקל · עוד הקיבה לפעמים מולחין לוחו ומייבשין לוחו ובעשה כעין וממלאים לוחו חלב מותר מלחר לחייבש הוי כעין בעלמא ולין בו לחלוחית בשר (ג״י בשם ש״ל) : יא ס אם העמיד נבינה בעור קיבת בשרה יש בה טעם בשר אסורה ואם לאו מותרת ת אבל המעמיד בעור קיבת נבילה וטרפה ובהמה טמאה אוסר בכל שהו : הגה מקום דשכר שלקוח בעלמו ומעמיד לפי׳ בחלף לא בעיל ג״ז

* ני״ל פי׳ פ״ל ס״ל ל עיול וכחב ב״י דלפי׳ לפיטם הכי״ף וחגלוניים שלעפ״י שקוח פרם בעלמא מ״מ כגי לקחה שפ׳ בשר וכשמעמיד קרי״ל בשר בחלב ם מקנה מולין קטי״ת ר בשב״ח וכ״ן שם פ״ג דע״ז וכ׳ שם מקום דשלחר שקוח בעלמו לקוח כיון לחוקומיים מיקס לא בעיל אבל עור קיבת כשרה שלחר שה״ת מותר בשפ״ל ולית ליה לחיקולא אלא מקום מיבוזו עם החלב כל לימת ללא יהיב טעמא לאו בג״ה הוא אלא כ״ל בשפ״ל קאי

ראשי בשמים

מים בעלמא נקרא ניימי חלב (שב״ח סי׳ פ״ל סקי״ד) והעיקר דבשכיחים ליכא חלא לישור לכבן לכתי בחלב אלו להיינו כמו שיולא מן הלם (שם) ומ״ש שמיני חלב מותר ג״כ בלכילם (שם ושב״ח) : (בו) לשבשל בעלמא הוא (ג״י) : (בח) בלוט (שם) : (בט) על שלינו כלכל מחמת אלו לזו שמיד כבותם (כללקמן סי׳ ל״ל ס״ה) ושם בשליחתו כלי שיחנו על האור ויחחיל לשחיט וכללעיל סי׳ ס״ט סמ״י (ג״י ושב״ח) : (ל) שהוא מעל״ע להוי בכבוש (שם) : (לא) ואין חילוק בין קרום ללוט לעכין זה לכתחלה חע״ג לשפי לוט הוי פישפא · מ״מ כיון לכמלא לו שהיה מעל״ע בקיבה העור כהן נעשה בשרם זה וכשמעמיד כמלא מעמיד ג״כ בבשר וכשנשה בשליחתו כשיעור הכ״ל בשלר כולו כלין כבוש לבבל כ״ק בשלר מיל ומיהו בין בזה ובין בזה היכא שהעמיד בבר ים לקמוך על דברי המחיכין מפני שנעשה העור מוכר ונעשה בשם כשנבלע בקיבה (מלבני ג״י ושב״ח) : (לב) שקוס בשר בחלב (ג״י ג׳ כמ״ש והלשב״ש והכ״ן) : (לג) שהמעמיד דבר המותר הוא לדבר פיסול לשנים תורה (שם) והלידבא לעולם משערין בשנים שב״ח וש״ך וכלבני כמ״ש) : (לד) לכיון לחוקומי

(ג"י לדעת הכסב"ל והכ"ן) · ודוקא שלא היה שם מעמיד לאחר כך השיקור · אבל אם היה שם ג"כ מעמיד היתר הוי וחם גוסס * ומותר לו ליכח ק' נגד השיקור (משמעות המרדכי) (לה) :

* ושוח שלא היה בעת השיקור לנדו להסמעיד שלא פ"ז וכן מלאחי נדברי הלמב"ם פט"ז מה' מ"א וכת"ק דמסכת ע' פ"ג דעבלים

אפי'

ראשי בשמים

קל מוקים מסיב לים כמלן לשיחים לשיקור בעיכים (שו"ע) : (לה) ואם יש בשיקור כדי להעמיד לבדו אסור שלין זה"ב (טר"ח ס"ך וט"ז) ועל שבמקומות אלו מולבין הסבה לאחר שילדה ואותו החלב שבחלבה אחר שילדה כ"ז שלא השקוה מיס עוסין ממנו מאכל שקוכין לו לב"ל בעבדי · וכך מעשהו · מעבדים בו בילים עם מיני מבלין · הבילים להעמידו ומחבלין להתעים וכותנין הקדרה על הפה להחזיק וכשה וכשעשה גוף ל' קשה · וכבר כתעוררתי על זה כמה פעים ואחר מידי מה שכבר לשפתי מדברי הפוסקים ז"ל · ומקובל לפעתי עתה שפעליתי לשיקור משום העמדה בבילים והבילים יש בהם שיקור בישולי גוים כמבואר בסי' ק"ג ס"ל · ואעפ"י שחלב לבדו מחבאל וקשה בלא בילים · מ"מ הבילים מעמידין אותו יותר קשה מכשהוא לבדו ולא ס"ל בזה זה"ב · ובעת שני לומר לפי מעשה זה יש להקל ולהחיר המאכל שחבר לשת שיכא מלן לקבר בגמ' לשין בה משום בש"ג וים מן הפוס' שפשה כן · הלכך מפשקינן מלחא לקווי לבילים דבר השיקור בעלמו לעניו זה שלא היה שיש לאקשו מעשה בגוים כמ' בסי' קי"ו שגזרו עליהם ואף שם העמידוה בעשבים לשורה ואפשר שגם בעשה זה בשה שבחבחי · שלא שלבי מהשה בדבר שהרי כל העה כוהגים בו היתר וגם בזמן הזקנים שהיתים בילודתי ולא שמעתי פולה פה בדבר ודן שני בזה ושמע כיון שלא ידעו כילד ולפיכך לא שמו לבם על הדבר שלא לקשה לומר כן · שאם כוהם לו קבוד לכל שאמר עליהם כילד לאשה שלא ידע ל' ושם שם שלד שילך בשקלתי למקום שבגילים לעשות ולאכול ולמכור ויהן לב על הדבר · שם שלד שישאל כילד מעשה שגבינה כי שמע בני שלם מקפרים שבמקום שלוני לוכלים שגבינה כי כן דרך בני שלם לקשל ולאשה שאר דברים כשלה וע"י זה יתפשט הדבר · ושקובד שלני לומר שאף שם שמו לב שזהו מעשה הגבינה ממש עם כל זה נהגו בו היתר ואין קלמוכים שלא פשעים הגבינה שלנם ולפ"ב יש להקל ושאשר לעלמו לצוות לגוי בידיע לו שלב כמות שהוא ואותו יבשלו תע"ב ואין להחיר מע"י גבינות שגוים שבולתי שמכהב בשקומות אלו לאסור וכן שמעתי מפי זקנים ומאכל זה שלתי כיון שלא שכים להעמיד בדבר איסור כלל · ואשר כתבי כל זה כתבתי אל לבי ושרי ליכו נקשה שלא ע"י שאור ואור זה"ב ואותר בלי שקפוק וכמ"ש

הסב"ח בשם"י ק"ס ב' הכמ"ע עיין שם :

שאיסורו

פח שלא להעלות בשר על שלחן שאוכלים גבינה ובו ב' סעיפים:

א ח אפי' בשר חיה ועוף (א) אסור להעלות על השלחן שאוכל עליו גבינה שלא יבא לאכלן יחד (ב) אבל בשולחן שסודר עליו התבשיל מותר ליתן זה בצד זה (ג): ב ט הא דאסור להעלותו על השלחן דוקא בשני בני אדם המכירים זה את זה (ד) אפי' הם מקפידין זה על זה (ה) אבל אכסנאים שאין מכירין זה את זה מותר ג ואפי' מכירין אם עשו שום היכר בנון שכל אחד אוכל על מפה אחת ונותנים ביניהם פת להיכר מותר (ו)

ח מסתם מולין קיד וכנ"ס
ג מסתם סס פ"ץ וכדמפרש שמואל ונבריית"ת סס
ג סס נבריית"ת וכפי' תום' סס

הגה ודוקא שאין לוכלים מן הפת המונח ביניהם להיכר (ז) אבל אם לוכלים ממנו לא הוי היכר דבלח"ם הפת שלוכלין ממנו מונח על השלחן (לחוך והג"מ) · אבל אם נתנו ביניהם כלי שמונחין ממנו ובלח"ם אין דנכו להיות על השלחן הוי היכר לעפ"י שמונחין מן הכלי (ז"י בלח"ם פי' קנ"ב) (ח) וכ"ם אם נתנו שם מנוקח או שאר דברים על השלחן (מ) להוי היכר ויש זהירים שלא לשתות מכלי אחד משום שמאכל כדבק בכלי (הגה"ש) (יוד) וכ"ם שלא יאכלו משת אחד וכן נוהגין ליחד כלי אל מלח לכל אי בשע"ל כי לפעמים מונגלים במלח ונשאלו שיוכי מאכל במלח:

אכל

ראשי בשמים

סימן פח (א) שחיסורו מדרבנן: (ב) ואין זה גזירה לגזירה · דהוחיל והדבר מלוי לאכלם יחד הוי כאלו גזירה (לבוש) וס"ה לאסור להעלות גבינה על שולחן שאוכלים עליו אפי' בשר חיה ועוף (ש"ך) ואפילו בשר שחיטה שאין מיסורים כגון נבלה וי"ט משום דלא בדילי ליכאי מיניה מפני שכל אחד היחר בשלו (ש"ך ופרי"ח בשם ר"ן): (ג) אפי' בשר בחלב: (ד) דסייגו שיש לחשב ביניהם בשומן שאין מחזיקים טוס אחד משם ליקח ממש שלפני חבירו ולאכול (פרי"ח): (ה) שלא לשחול כל אחד בשלו (פרי"ח): (ו) אפי' יש לשם הולאה אחת מהני היכר (ש"ך ופרי"ח): (ז) ואפי' בשחלת השאכל אחר שהניחו שם להיכר: (ח) כיון שאין דנכו להיות שם (וכ"פ ש"ך ופרי"ח דלא כב"ח): (ט) ואין דרך להיות שם (פרי"ח ש"ך ועי"ז): (יוד) ואף שאין מכנסים ובאי שולמנות (ש"ך ופרי"ח):

פט שלא לאכול גבינה אחר בשר • ובו ד' סעיפים:

א אכל בשר אפי' של חיה ועוף (א) לא יאכל גבינה אחריו עד שישהה שש שעות (ב) ואפי' אם שהה כשיעור אם יש בשר בין השינים צריך להסירו (ג) והלועס לתינוק צריך להמתין (ד): הגה ואם מלע ממ"כ בשר שבין השיניים ומקיבו לריך להדיח פיו קודם שיאכל הגבינה (טכ"ן) (ה) וי"א דל"ל להמתין אם שעות רק מיד אם קילק ובידק בדכת המזון מותר ע"י קיכות והלחם (מהרכי פכ"ם וכג"ל וכג"מ פ"ע דמ"ב) ומנהג הפשוט בתדינות אלו להמתין אחר אכילת בשר שעה א' ואוכלים אח"כ גבינה מיהו לריך לבדק ג"כ בשמ"ז אחר שבשר (ע"פ החוק והגהות ס"ל) דאז טוב כשעודה אחת דמותר לאכול לשבי המקילין • אבל אלא בשמ"ז לא מהני אחת השעה ואין מילוק בין אם המתין השעה קודם בשמ"ז או אח"כ • ואם אלא בשר בין שיניו אחר השעה לריך לנקרו ולהשיכו • וי"ל דאין לשבך בשמ"ז ע"מ לאכול גבינה

ל מימ' דכ"ג מהדל מולין ד' ק"ס
ג הרמב"ם בפ"ע מהמ"א וכשב"ל בח"ם ובשם גדולי המחברים ומ"פ
ג שם בגמרא כאי עוקבא וכפיהם כל"ם ורמב"ם שם ד כ"ג מהדל שם ה טור

ראשי בשמים

סימן פט (א) שהם מלבנון: (ב) ול"ד ו' שעות כגון בחוף שהיתים קלרים כל שאכל בשר בשאר מותר לאכול גבינה בשעודה הלשיה וכן אם אכל בשר בחלי היום מותר לאכול גבינה בערבית אע"ג דליכא בין אכילה לאכילה אלא כמו ל' שעות בקיבוד וזה מוכרח לכ"ע (טכ"ם): (ג) ול"ל שהיה שאותו זמן אלא מאכילה (ס"ך ופכ"ח בשם כ"ן) ונעשה קיעור שם שעות לפי שהבשר מוליל שומן ומוסך נעשה על זמן לחוך ואפי' לין בשר בין השיניים לשוב • ולפ"ז נעשה אם לא אכלו אלא לעכו לתיבוק ל"ל להמתין • והטוב"ש ז"ל כ"ע משום בשר שבין השיניים ולפי דבריו לשאר שהשה כשיעור אותר לפי בשאר בשר בין השיניים והלועס לתיבוק לריך להמתין • ועוד לשאר שמותה שבי הנעשים (עוב): (ד) השיעור הנז' (טכ"ח): (ה) וה"ה לדעי כמי קיבוח (ס"ך ופכ"ח) ולנעשה הרמב"ם לין שם בשר עליו אחר

שושנת המלך

א הני ו' שעות שאמרו חז"ל בענין שהייה בין בשר לגבינה • י"א דלאו דוקא שש שעות אלא כל ששהה מזמן כעורה זו לזמן כעורה ב' רי אע"נ דלית בהו אלא כמו ד' שעות • וי"א דדוקא בעינן ו' שעות שהם רביע היום והלילה דהא טעמא הוא משום בשר שבין השינים להרמב"ם או משום טעם הנשאר כפה לרש"י וא"כ צריך ו' שעות שלימות (ס"ל פ' פ"ן):

נגינה (לחוך בסח מסי"ח) לחל לין מחניס בזה ויש מלקלקים לחחחין סם סעות לחר לכילה בסל לגגינה · וכן נכון לעשות :
ב ואכל נגינה מותר לאכול אחריו בשר מיד (ו) ז ובלבד
שיעיין ידיו שלא יהא שום דבר מהנגינה נדבק בהם ח ואם
היה בלילה שאינו יכול לעיין אותם היטב צריך לדחצם (ו)
ט וצריך לקנח פיו ולהדיחו (ח) י והקינוח הוא שילעום פת
ויקנח בו יפה יפה (ט) כ וכן בכל דבר שירצה חוץ מקימחא
(יוד) ותמרי וירקא לפי שהם נדבקים בחניכים (פי' מקום למעלה
מניח הנליעה קרוב לשיניס) ואין מקנחים יפה ל ואח"כ ירים פיו
במים או ביין (יא) בר"א בשר בהמה וחיה (יב) מ אבל אם
בא לאכול בשר עוף אחר נגינה א"צ לא קינוח ולא נטילה :
ויש מחמירים לפי' בסל לחר גגינה (מלכי' בסח מהכ"ס וב"י
בח"מ) וכן נוהגין בכל סהגגינה קסה לין מוכלין לחריו לפי' בסל
עוף כמו בגגינה לחר בסל (כ"ס בזוהר) ויש מקילין ולין למחות
בק שיעשו קינוח ומלמח ונט"י ומיהו עוב להחמיר : נ נ אכל
תבשיל

ו כפסעה דר' יוחנן בר' יוסי סם
ז כר"י"ן בריש דרב מהרסיא ד' ס"ד
ח סם בגמ' מדיוקא דחכא חנכא וכו'
ט ברי"ו דכ"ם וב"ח סם
י ר' יומר' דר' זירא סם
כ מסקנא הגמרא סם
ל טור
מ סם בסח כמב"ם מהא דחכא חנכא סם וכפי פירושו ה"י"ב דוקא נגינה ולחר כך עוף
נ יש' דרב נחמן מולין כ"ח וכפי' חוס' ג' ר"ח דכיון דלין הגגינה והבשר בעין ולכך חנכא טעם לא חמחירו שיהא חובה ליטול ידיו

ראשי בשמים

לחר ו סעות (פר"ח) לכבר נקרא ולא יסלר בו טעם כל עיקר (סם) : (ו) סלין
דרך הגגינה ליסלר בין הסיניס וגם לינו מוסך טעם בפה (לבוש) : (ו) ואם יש
על יפה כעין מבוקה ל"ל בטילה (ס"ך ופר"ח) ומילוק סבין מיס לחלעים לחהבוניס
עיין בח"ח סי' קנ"ג : (ח) ואיזה סיבלה יקרים (פר"ח ופ"ך) : (ט) ואם סלעו לא
מיקרי קינוח על סיבלעו (פר"ח) : (יוד) לאיזה קחח סיניס (פר"ח) : (יא) וס"ח
אם מקדים סהלחם (ס"ך ופר"ח) : (יב) לפי שבשסה דומה לבשר בהמה סחמירו

שושנת המלך

ב בזוהר משפטים כתוב לענין אכילת בשר אחר גבינה או אפכא ת"ח האיי מאן ראביל האיי מיכלא בשעתא חרא או בבעורתא חרא וכו' · ופירשו המק"מ בשעתא חרא אעפ"י שהם שתי בעורות · בבעורתא חרא אעפ"י שהם שתי שעות אבור · אבל אם הם ב' בעורות וב' שעות אין לחוש · ופר"ח כי' פ"ט פי' בבעורתא חרא אעפ"י ששהה בה כל היום אפ"ה אסור · ופר"ת פי' בשעתא חרא לענין אם הקרים גבינה לבשר ואם הקרים הבשר בעי ו' שעות שהם זמן בעורה א' וחמ"י כ' דלא מיירי הזוהר אלא בגבינה אחר בשר אבל בשר אחר גבינה מציה לאכול והוא תיקון נפלא (מ"ב סי' קל"ח) :

תבשיל של בשר מותר לאכול אחריו תבשיל גבינה והנטילה ביניהם אינה אלא רשות (יג) (ויש מלכיכים נטילה) (סמ"ק והגה') **אבל אם בא לאכול הגבינה עצמה אחר תבשיל של בשר או הבשר עצמו אחר תבשיל של גבינה חובה ליטול ידיו** (יד) :

הגה וסומן סל בסר לינו כבסר עלמו (כסב"ח ס' ס"י) (טו) ונהגו עכשיו להחמיר סלא לאכול גבינה אחר תבשיל בסר כמו אחר בסר עלמו ואין לסכות ולפרוץ גדר (אגור וב"י) (טז) ויהו אס אין בסר בתבשיל רק שנתבשל בקדרה של בסר מותר לאכול אחריו גבינה (סס) ואין זו מנהג להחמיר (יז) וכן נוהגים לאכול בסר אחר תבשיל פיש זו גבינה או חלב · ויהו יש ליטול ידיו ביניהס (יח) ואפי' לא יאכל בסר ממש רק תבשיל של בסר אחר תבשיל של גבינה אס נגע בסס ידיו (יט) (בסמנים והגס"ל) · ואם האמנם בסעודה ונגע בחולין ס"ל בטילה ללא הלריכו בטילה רק לאוכלים

ס טור בפי' ל"א מסיקום' והג"א ג' פ"ז

(ב"י בשם רס"י) : **ד אמי שאכל גבינה ורוצה לאכול בשר צריך לנער מעל השלחן שיורי פת שאכלו עם הגבינה** (כ) **ואסור**

ראשי בשמים

בם (לבוש ומ"ך) : (יג) לכיון שאין הבשר בעין וליכא חלב טעם לא האמיכו שיהא מותר ליטול בידיהם (ב"י ס"ח בשם ק"ג ב' ר"ת) : (יד) כיון שאחר מהם בעין (סס) : (טו) ואפי' סומן של עוף (ס"ך ט"ז פר"ח) ולף למ"ל לטעם הסהיים מהוס בסר בתר הסירים לא פלוג רבנן ולף שאין הסומן ככולם (פר"ח) ומכל של בסר יש לו דין תבשיל לוחיל ואוסר לגול · אבל עד כגון עס יכלות וכיולא יש לו דין בסר שאם יש בסר ואיכו נראס (ב"י בשם ס"ח ס' כ"ו וכ"כ פר"ח) וה"ה כוטב (עב"י שם) ואוסר מכל מכל שם יקפה יפוד דומה לדבק (הרמב"ס בפי' המס' טהרות פ"ב) : (טו) כ"כ ב"י שם אלא שאין שם כמו וכו' עד עלמו וכ"כ פר"ח · ואיהו טעימת תבשיל לינו כלום אלא לדיק קיכות והדחה (פר"ח) : (יז) ואס הולח יפה מותר לאכלו עס גבינה דהוי כ"ע בר כ"ע כדלק' בס"י ל"ה (ס"ך פר"ח) : (יח) אף ביוס לכ"ע ליותר כדבק בידים מגבינה עלמה (סו"ס) ומיהו לוכל במגיפה ס"ל בטילה (פר"ח) : (יט) יש ליטול · ואם האמנם בקעודה מעפ"י שאין לוכל לריך בטילה אין תבשיל לגבינה או ליפכה לכיון לטעמ לכדבק הוא בידים אין מילוק בין נוגע לאוכל (ס"ך פר"ח מדברי רס"י פ' פ"ה דף ק"ז ללא בכמ"ק) ואס מולך ומבית האוכל מוכח בקעכה ס"ל בטילה (פר"ח) : (כ) שמא יש פילוכי גבינה כדבקים בו סומן

ע ואסור לאכול גבינה על מפה שאכלו בה בשר (כא) (ולפ
להיפך לקמן) (כן משמע בלקוט) (כב) פ"ש שאסור לחתוך
גבינה אפי' צוננת בסכין שרגילים לחתוך בשר (כג) ולא עוד
אלא אפילו הפת שאוכלין עם הגבינה אסור לחתוך בסכין
שחותכין בו בשר (כד) : הגה וכן להיפך נמי לקמן . מיהו ע"י
כעילא בקרקע קשה שרי (כל בו) (כה) אבל כבר נהגו כל ישראל
להיות להם ג' סכינים ולכתחלה אחד מהן שיהא לו היכר . ונהגו
לכתחלה של חלב ואין לשנות מנהג ישראל (כו) :

ע מהר"ן סי' קע"ג פ סם

צ דיני כחל . ובו ד' סעיפים :

א ח הכחל (פי' הדד של נהמה) אסור מה"ת שאין בשר שנתבשל
בחלב שחוטה אסור מן התורה (א) ט לפ"כ אם קרעו (ב)
ומירק את החלב שבו מותר לצלותו ולאכלו (ג) ואם קרעו
שתי וערב וטחו בבותל (ד) עד שלא נשאר בו לחלוחית חלב
ג מותר לבשלו עם הבשר (ה) וכחל שלא קרעו בין של קטנה
שלא הגיקה בין של גדולה אסור לבשלו (ו) ואם עבר ובישלו
בפ"צ

ח מסכת מולין ד' ק"ט
ט כדמ"ל מלעזר למעיים סם וכני' הספרי מ"ב לקדש ג טול בסם כ"ת וכ"כ בתוס' והכלח"ם סם וכ"כ הרן סמוך דעת רס"י וכ"ל מדברי כ"י ורוב"ם הסמ"ג

ראשי בשמים

לין שומן מן למלוחים הגבינה כשאר בו (לבוש) : (כא) שדרך בעלי חבשיל הבשר
ושמנו ליפול עליו (שם) : (כב) משום שומן חלב (שם) : (כג) לשמנו של בשר קבוע
עליו ובלבד בו ועל ידי לוחקף לקבינה בחחיכה הגבינה ידבק בגבינה (שם) :
(כד) מעשה שידבק השומן בפת ויבוא לאכלו בגבינה בפת אחת (שם) : (כה) ולפ
לכהאלה למחוך בו פת לאכול עם הגבינה וכלבד בסמ"ק ל"ו ופסק"י קפ"ח (סרי"ח
ום"ך) : (כו) לאע"ג שהוא יכיכנו . לחכים יבלו לבעות בו לאכול בו אלב כיון שבוב
ישראל מולים המולבת (לבוש) והמלקלקים ים להם ג' סכינים ל' של גבינה ואחת
של בשר ול' למחוך בו למם וכבון (סרי"ח) :

סימן צ (א) שאינו נקרא חלב אם ואפי' נסמא מדליה לאחר שחיטה אלא שחכמים
אקבוה שלא יבואו לאכול בב"ח בהדיא (לעיל) : (ב) אפי' קרינה כ"ם
(ב"י לד' הרמב"ם) : (ג) ומע"ג דבללי טרח משאב שאיב ליה לרין למרק לכשהוא
מרובה ובעומל בעין מיחזי כמתבשל בו (שם) : (ד) להיינו שכשבו בידו לבוחבל כדי
שיסמו החלב (שם רס"י) : (ה) שהרי לא נשאר בו אלב כלל (שם) : (ו) וכן בכל

ד כליסכת פ' דר' זירא פ"ק
ה תיוט' דר"ע סס ד' ע"ב
ו ופעפ"י שהכחל עלמו מקור ונלטרף להכליס ס' ומפ"ל בשאר ליקורי קופרים מפני שהוא מועט סס ביפלו בפע"ל ס"ה ב' י"ל פ"ש מהמ"ל וכ"כ הר"ן
ז תיוט' דרב יצחק בריה דרב יעקב סס

בפע"צ (וכ"ם סס פלמו) ד מותר לאכלו (ז) ה ואם בישלו עם בשר אחר משערים אותו בששים (ח) וכחל מן המנין (ט) כיצד אם היה הכל עם הכחל כמו ס' בכחל הבחל אסור (יוד) ו והשאר מותר ' ואם היה בפחות מששים הכל אסור (יא) ז בין כך ובין כך אם נפל לקדרה אחרת (יב) אוסר אותה (יג) ומשערין בו בששים כבראשונה שהכחל עצמו שנתבשל נעשה בחתיכה האסורה (יד) ח ואין משערים בו אלא כמות שהוא בעת שנתבשל לא כמות שהיה בעת שנפל (טו) : הגה וי"ח לחם נפל תחלה לקדרה

ח רשב"ם סס ומהל דמ"ל דבנן לרב אסי אסור דיקולא דהתירא בלע לאיסורא לא בלע וכו' סס ב"ח

ראשי בשמים

דיני כחל אין חילוק בין סל גדולה בין סל קטנה סלא הניקה (פכ"א ום"ך וכ"כ הסור) : (ז) סאין כאן טעם חלב בשבר לגזור עליו דגם טעם הכחל טעם חלב הוא מעלמו (פכ"א בשם רשב"א וכ"ן) וכל שאינו ונשובל עם בשר ניקני בפע"ל לף שהוא ונשובל עם דברים לחלים (שו"ע) וכל שלא קבעו כחקונו לף אם קבעו קביעה קלה הו"ל כאלו לא קבעו כלל (פכ"א) : (ח) ובעינן ס' נגד כל הכחל ולא מספיקין בעלמי לנפק מניה דלא ידעינן כמה נפק ויניה (שם ופכ"א) (ועוקבה ונכל הפוס) : (ט) הואיל והכחל ונדביהם הקילו בליקורי (הרשב"ם) וס"ל דבליקורין לבבן הליקורין מן המנין לילפינן ונכחל (כ"ע והביאו פכ"א) ודי כל הפוס' שאין חילוק בין ליקורי חורה לליקורי קופרים בכל (ב"י ס"י זה ובקי"ו ל"ח) וי"ח הטעם מפני שהוא היחר בעלמו (הרשב"ל) והחוס' והרא"ם כחבו ומפני שליקור הכחל ליתו ומפני טעם חלב שים בו יותר ומסתר בשר חלא לפי שים בו גוונות שהחלב כנוס בחוכם ויש בחותו חלב טעם בשר ומ"ל להפריטו מן הבשר הלא ומהי קביעה לאחר בישול ומ"ג דבגוונ בישלו יולא כל החלב ע"ע קולם גוונ בישלו ' ולפי שאין החלב שבגוונ ואו לא ומסתבי דהיינ' שוע יאכלנו קולם גוונ בישלו ' ולפי שאין הכחל נאכל ונחנת עלמו חלא ונחלב הכנוס בגוונות לכך הוי כאלו בשר לבעלו (ל"ע) : (יוד) ומעם שכחבתי בס"ק הקולם : (יא) ומקום שהבשר והחלב שבכחל קיבלו טעם זה ומזה ע"י הבישול והוי בב"א ומלבבן (לבוש) : (יב) ונחחת (שם) : (יג) ולא תאמרינן שכבר בישלוה בקדרה הראשונה ' כל ליקורו כבר פלטו ומכ"ך לו ולא יאסור עוד הקדרה השניה (שם) : (יד) שהיא לעולם מקורה (שם) והכחל עלמו עולה לעיקן ס' ולפי' היכא שנאבד הכל שלא נעשית מתיכה לליקורא חלא ומפני ונחיח הטעין (ב"י בשם רשב"ם וכ' ס"ה שכ"ד הרא"ה וכ"פ פכ"א) : (טו) ולפי' היה בישהב

בטעם שנפל גדולי מעמ"כ אין לבער מלא כשיעור שצא עתה ואחרי שיהיה למחלה (פר"ח בסס ס"ס ול"מ) ולא למכרי שע"כ בשעה שנפל היה מלא מחלב ולריך שסיס כנגד מה שהיתה כשהיתה נפוחה מחלב ועתה נלטמקה למעירין כשם שנלטמקה היל נלטמק גם שאחר שנקדרה וכ"ם למעריס גם שאחר ליקורין כמו שיגוחו לפניהו לא כמו שהיה בעת שנפל שאין דרך להלטמק כ"כ ופשיטא לן שלא נלטמקו יותר מן ההיתר לפי ערך סמיס · והא למעירין שהכחל עולה למטן ס' טיטו דוקא לבטל טעם החלב שהו כיון בעין מלטרף עם שאר שבשר והחבשיל שנקדרה לבטל טעם החלב שהו · לבל אם ניטלו ציורה של חלב לריך ס' והוא · ולא למכרי חלב שבכחל מלטרף עם שאר חלב שציורה לבטל טעם בשר הכחל מפני שהחלב שבכחל אין נודע וניכר בעין שילטרף לבטל (לבוש) ליקור שנפל לתוך היתר ולא נודע שיעורו בשעת נפילה או שנודע שיעורו אלא שלא נודע אם היה בהיתר ס' כדי לבטלו לקור הכל אף סיס לפניו ס' בהיתר נגד היקור המלומק משום דלא יתעסק כשם היה היקור נמחה מגופו · ול"מ בחלב שדרכו להיות נימוח אלא אף בשאר ליקורים כגון בשר נפילה וגי טעמ וכיולא למעירין שהיה גדול ונלטמק הרבה ונכנו שהיה ולפיכך לקור הכל אם לא שבאומדנו יש ס' לפי מה שהיה יכול להיות גדול וכן כל כיולא בזה (פר"ח) ופר"ח כתב דכשלא נודע היקור ומעעירין כמו שצא לפניו ואין כאן קפיקא לחוייתא · דאף הא גילתא דבעי לבער בכל המלא הוא דרבנן (ושכ"ל רש"י ושבי"ם ור"ן והרי"ף והרמב"ן) זולת בהיכא שנפל חלב מהותך ואין יודע כמה נפל אז לקור מספיקא עכ"ל · ואם בשעה שנפל היקור היה נודע שיש בהיתר ס' לבטלו · ל"מ אם יש עכשיו ס' נמי בהיתר נגד היקור מלומק הצא לפניו דבשעת דהכל עומד · אלא אף כשאין היקור בעין לריכא למיקס עלה למילתא מעמידין הדבר על חזקתו ומקחמת למעירין דכי היכי שנחמעט מן ההיתר כן נחמעט מן היקור לפי חשבון · לבל אם בשעת נפילה היקור לא היה בהיתר ס' כדי לבטלו לעש"י שנלטמק היקור ביותר וים עכשיו ס' בהיתר לבטלו הדבר פשוט שלקור הכל (פר"ח) דפשוט הוא שנמחה ונבלע בהיתר (פר"ח) וכן כשהיה סמיס בהיתר בשעת נפילת היקור ומש"כ נלטמק מן ההיתר הרבה יותר מסמיס לערך מה שנלטמק מן היקור או אלא נלטמק בחופן היקור אין בהיתר עכשיו סמיס נגד היקור מזלין בתר השתא ומזר היקור לקור הכל ולית לן למימר שנחמעט היקור לפי חשבון אלא בלא מלין לבבודי · לבל כי מזלין אלא נחמעט לפי חשבון לית לן לקולי ולמימר שכופח מן ההיתר להחמיר למעירין הכי לא להקל והכל לקור (פר"ח) ועש"י ל"מ ק"ל · ומיהו אף בדיעבד בשעת נפילת היקור היה ס' בהתר נגדו אי היקורא היים בעין לא ממכינן מחזקה ולומר שנחמעט לפי חשבון · ואי ליכא השתא ס' ל"מ שנאסר כל מה שבקדרה אלא אף הקדירה עלמה נאסרת · שאע"פ שהיו בלועה מההיתר לערך סמיס יותר מהיקור מ"מ הרי בלעה מהחבשיל

* כ"ל הכחל ממש דכ"ע לגבל נאים ניה ס' דמינו לקור מלא מפני מרחית העין מלטרף עם ההיתר כמו בלאסו' וכ"ה בד"מ ע טור ג' סמ"ק וכמ"ם הטור לר' ים"ח וכ"כ התו' והכל"ם והקרומים בשם רש"י ו ג"ל

לקדרה שאין בה ס' ונאסר הכחל* אם נפלה אח"כ לקדרה אחרת אין הכחל מלטרף לששים (טור בשם הרא"ש) וכן עיקר :

ב ז **נהגו שלא לבשלו עם בשר כלל** (טז) **ולבשלו בלא בשר** ח **בטיגון או בפשטיד"ה** (יז) **מצריכים קריעה שתי וערב ומיחה בכותל ולצלי שתי וערב** : הגה ואם עבר (יח) ובישלו (יט) אם קרעו שתי וערב ונמחו בכותל יש להכשיר בדיעבד (הא"ת והמרדכי והג"מ והטור) (כ) במקום הפנ"ך אבל בלאו"ה אין להתיר ואם מכהגו לקרעו ולמחכו כמה פעמים שתי וערב על פני כולה עדיף ומכי יותר מניחה בכותל (ת"ה) (כא) ולכלי נוהגין לכתחלה לקרעו שתי וערב וניחה בכותל (תוך) · ויהיו אם עבר ולמלו אפי' בלאו קניעה אבל אם נלכה למוד בלאו בשר עמו (הג"מ ום"ל והטור) ואם נלכה (כב) עם בשר עמו · אם נקרע ס"ו ונמחו בכותל מניחה מותרים (בג) ואם למו העליון מותר והתחתון אסור (ב"י בשם תו' והכל"ם ומרדכי ואגור) (כד) ואין לאסור מניחה מעם כתהפך הפשוט דבדיעבד לא מזקינן ליסור · אבל לכתחלה אין ללוותה עם בשר כלל (כה) ולקדירה בלאו בשר נוהגין בו ליסור לכתחלה יה"ח לענין אפי' בלאו בשר (ב"י) ואפי' בתיובא הכחל · ואם עבר ובישלו בקדרה לבדו בדיעבד מותר אם נקרע שתי וערב ונמחו בכותל מיהו אם בתיובא דמייהו לאחר שלשים יום אם עבר ובישלו אפי' עם בשר מותר בדיעבד (ס"ל והג"מ) (כו) ולעשות פשטיד"ל מן הכחל בלאו בשר נהגו בו התר אם אין לופים הפשטיד"ל נמחצת אבל נמחצת דיכו כמו בישול בקדרה (מהכל"ם בהג"ה ואגור כלל י"ח) · ויש פוסקים המחמירים בכל פשטיד"ל אם לא בתיובא הכחל תחלה · יש מחמירים אבל לאפות פשטיד"ל כחל עם בשר אל בשר בתנור קטן

ראשי בשמים

אחר שנאסר ונאפה (שם) : (טז) אפי' ע"י קניעה ס"ו ונ"ב ואפילו המנהג עיש פיכש"י (ב"י בשם הגמ"י) : (יז) אפי' נמחצת (ס"ך ופר"ח) : (יח) על המנהג : (יט) עם בשר : (כ) הטור וב"י לא מילקו בין הפסק מרובה למועט : (כא) ואם נתנו תחת המכסה הוי כעמו בכותל (ב"י ופר"ח בשם רשב"ל) : (כב) בשפוד : (בג) ואפי' יודע שנתפשכו (ס"ך פר"ח) : (כד) ואם היו מניחם מחוברים בשפוד בשום ולא היה שום אחד מהם עליון לו תחתון מניחם מותרים (סו"ס) : (כה) לפי שלפעמים מגביהין השפוד ונהפך עליון לתחתון (שם ושם) : (כו) אפי' בלא קניעה כלל

קטן כך יש להניח לחד מפי התנור (ת"ם סימן קפ"ג) ועוד ליזהר לכתחלה כי לימו חלא חומצא בעלמא (ד"י ומלוך) : ג מותר לחתוך בחל רותח בסכין שחתכו בו בשר (בו) וכ"ם כחל מי לעפ"י שהיא מליחה חלב) (תמ"ו כ"ל) ובן מותר לחתוך בשר בסכין שחתכו בו בחל ' ובן הדין לאכול זה בכלי שאכלו בו וה : הגה וה"ה לגלות זה בספור שלנו זה ' וה"ה לעותה לסכינו בקערה עם בשר לני לפי שהיא חמיס לנחה לנייה הכחל דינו כשאר בשר לכל דבר (ד"י בשם הרשב"ל ומלוך) ודוקא שנלגה כדינו להיינו שקנעוהו חחלה שתי וערב ועיהה בכותל ' אבל אם עבר ולגלה בלא קנינה אז קנינה מועעת כל דבריה אז לכתחלה לחוליה (ד"י) ובדיעבד הכל מותר ואם קנעה כדינה ולגלה לעפ"י שנלה מ"ב גומות מליחות חלב לין לחום (מלוך כלל י"ח) (בח) וכומה הניחה כך שלימה קודם לנייתה עם חלבה יום שלא מותרת ולא לאוכלין כלום כמבושל בשר"ג (שם) (בט) : ד ו לצלות בחל או " למלחו עם הבשר דינו כדין צליית הכבד ג או מליחתה עם בשר (ל) פ ויש מי שמתיר למלוח בחל על הבשר (לא) : הגה ואין למלחו עם בשר ' אבל בדיעבד בכל ענין מותר (מלוך כלל י"ח) עוד הקיבה למאי שמוכר חלבו ממוכו והולח יש לו דין שאר בשר ומותר למלחו עם שאר בשר ואין לו דין בחל כלל (שם) (לב) :

כ מוכסות וסרח"ם שם ורשב"ל בח"י ומ"ם

* דמלב שמועה הוא מדרבנן ל מהא דלרם לחיימר וכו' שם ל' ק"ל ו עי טור ב' לשב"ל מסוס דמלי"ם כרותה דנלי

ג נחב' לעיל סימן ע"ג

ם שם ב' הרח"ם שהחלב אינו מפליט החלב ואינו מבליע בדופני הכותל

צא דין בשר בחלב שנתערבו ' ובו ח' סעיפים :

א פ בשר וגבינה שנגעו זה בזה מותרים אלא שצריך להדיח

ו פ מסנה קולין ד' ק"ז וכדמפרש תכי שם

מקום

ראשי בשמים

כלל ' ואי מזיקן דיניהם היא ואפ"ה חוך ל' מותר (שו"ת) : (בו) ואפי' נלגה או נהשבל בלא קנינה (ד"י בשם הרשב"ל) : (בח) שחלב שחושה לרבנן וכל שלא פיהם לא גזרו ' אבל אם לא נקרע כדינו הוי חלב כעוף בחוכו ומקרי פיהם ומחיל ורבנן (סרי"ח) ועשת"ג : (בט) ועשי"ג בהגי"ה בכחל שנחייבם : (ל) כחבאי ק"י ע"ג ק"ל : (לא) ואפי' בלא קנינה ואפי' לכתחלה שתין עשנו של מלא חלא להפליט לם אבל לא חלב (פרי"ח) : (לב) והוא הדין לנשלו (שם) :

ג טור ג' בעה"ט מכאן למקן ובלבד שלא יגעו זה בזה ג טור ושם כתב בשם לח ועש"י פ"ט ופ"ד ובעה"ט שלא"ל שם ד פלר דרב ושמואל שמחי ע"י וכשמואל לחניא קוותים שם והסכמת הפוסקים

מקום נגיעתן (א) ומותר לצוד אותן במטפחת אחת ולא חיישינן שינעו זה בזה (ב): ב ג בכל מידי דבעי הדחה (ג) בנון להניח בשר היתר צונן בקערה של איסור צונן (ד) אסור לבתחלה דלמא אביל בלא הדחה ' ודוקא מבושל דלאו אירחיה בהדחה ' אבל מידי דאורחיה בהדחה בנון בשר חי וביוצא בו שרי לבתחלה (ה): הגה ודוקא דבר שים בו למלוחים קלח מבל דבר יבש ממש אם לא נגע הכלי רק בצונן מותר להכיח בו דבר יבש בלח הדמה כגון (ר"ע) ועש"י קכ"ד: ג צריך ליזהר שלא יגע בשר בלחם (ו) שאם יגע בו בשר אסור לאבלו עם גבינה (ז) ובן יזהר שלא יגע בו גבינה שאם יגע בו אסור לאבלו עם בשר: ד ד בשר וחלב רותחין שנתערבו יחד ואפי' בשר צונן לתוך חלב רותח או חלב צונן לתוך בשר רותח (ח) הבל

אסיר

ראשי בשמים

סימן צא (א) ודוקא כשמחד מהם לח · מבל אם שניהם יבשים אפי' הדמה מ"ל (ס"ך ופכ"ח בשם ב"ח) ואם הבשר שמן מקמעא הסמון בקיך ולריך הדמה (פכ"ח) והגבינה אף שהיא יבשה אין למחום לפיכורין דקיס ביותר · ולפיכך יש לבדוק הבשר אם יפגן ולא שגי בקיבוח ידים (כ"ל ועיין פ"ח): (ב) דהייגו שיכוך המטפחת על זה ויחזור ויכבוך המטפחת על זה וילוך (כ"ל): (ג) אם נגע בלח שלא בלילוך: (ד) שהמחם בה בלילוך רותחת ועכשיו היא לונן ומתקמחה אלא שלא הודמה והבשר יש בו למלוחים (פכ"ח ס"ך בשם הרשב"ם): (ה) ודוקא בכלי שחבת או עץ לכיון שים לו מקום בהגעלה שקמעא שגעיל אותו להסחעם בו כל לכבו ולזמן מועט שמסחעם בו קודם שיגעילנו לא מיישינן ואף אם מסחעם בו זמן מרובה בלא הגעלה ס"ל לא אלוג בבן וכיון ללא חזיל מילחא דשכיחא להסחעם בו זמן מרובה בלא הגעלה לא גזרו בים בבן (פכ"ח) אבל בלי מבם כיון שאין מקום יפאנו בבים להסחעם בו לונן ואחי בים לידי מקלה להסחעם בו חמין (שם) וכ"ח שבסחעם בו לילוך בלונן מותר להסחעם בו לונן אפי' לא (ס"ך ופכ"ח בלא כהגיה) ולא גזרינן בים לונן אטו חמין כיון שים לו מקום בעירוי דמייגו דמעלה אותו ג' יומים מעל"ע דבבל"ח (פכ"ח בשם ר"ן): (ו) אם אחד מהן לח (ס"ך ופכ"ח): (ז) בלא הדמה ומיירי דלמח מסחבי ואביל בלא הדמה ולכן לריך ליזהר שלא יגע (סו"ש): (ח) אם אין בחלב ס' כנגד הבשר (ב"י ס"ך ובגדים ופכ"ח):

אסור משום דתתאה גבר (ט) ה אבל חלב רותח שנפל על בשר צונן או בשר רותח שנפל לתוך חלב צונן קולף הבשר (יוד) ושאר הבשר מותר והחלב מיתר כולו (יא) ואם נפלו זה לתוך זה צוננין מדיח הבשר ומותר (יב) (ובמקום שהבשר לריך קליפה אם לא קלפו ובישלו כך מותר בדיעבד) (מהרי כ' כ"ט) (יג) :

ה ומליח שאינו יכול ליאכל מחמת מלחו דהיינו ז כעין מליחה שמולחים לקדרה (יד) ושהה כדי מליחה לקדרה כל זמן שלא הדיחו מקרי אינו נאכל מחמת מלחו (טו) : הגה ויש לשאר שמשה בעולמו שיעור מליחה לא מקרי מאיס כותח (תוס' והרא"ש פכ"ה לחל שיכויית) (טז) ולכתך גדול כגון בשפמ"ר והוא לעוך קעודה מלוח יש לסמוך לשקילים אבל בגלי"ה אין להקל כלל (ת"ה ס' קכ"ט) (יז) אפי' לא נמלח הבשר ונשבו לדדין רק עלל מחל כל שנמלח ומליחה שהיו נאכל ממחת מלחו ויחמיץ כותח (ב"י ג' תשו' הרשב"ל) אבל כל שלא נמלח כ"כ ויחמיץ לוכן אפי' נמלח מע' כדדין . ויש לאכן אין בקילין בדבר ויש לנו לאשב אפי' מליחה לגי

ח בגריי"ם וכדמתני' להו שם בגמרא ו מיהו דוקא אליבא דשמואל דאמר בעלים הכי הוה כדותח מולין קי"ב פסחים ע"א

ז טור בשם כ"ת וכ"כ תוס' ורא"ם ומהרי"ו בשאלתי בשם וכ"כ דעתם ום"פ

ראשי בשמים

(ט) כלומר שהתחתון שהוא כותח ממש העליון הלוכן (ס"ך) והיינו דוקא שנפל לתוך בשר כותח שמוכח בקדרה אבל לא בשר כותח לגי חוץ לקדרה (וכדלקן ס' ל"ג וק"ס) (שם ופכ"מ) ובשעור המוש יחבאר סי' ק"ס : (יוד) משום דתחתון גבר וכיון שהתחתון לוכן מחגבר ומקרי העליון אלא כמעורב ליה בלע פוכתא הלכך לריך קליפה (פכ"מ) : (יא) דלא שייך ביה קליפה שלעש"י שבלע מעט נחשבת ונחבטל ומעט ומעט ולא הגיע לכלל ליקור ואפי' לין בחלב ס' נגד שיעור הקליפה אע"ה מותר (לבוש) : (יב) ולין מילוק בין בע"ח לשאר ליקור דבלוכנין לא בעי שלא הדחה (ס"ך ופכ"מ) : (יג) ודוקא שנחבטל הבשר וככלל בעכין שלין מכיהו דלא שייך ביה קליפה . אבל אם עדיין מכיהו לריך ס' כדי קליפה וקליפה מיהא בעי (שו"ת) ובשר שנמלח בלא ליקור ונחבטל בחי"ב ח"ל אלא ס' נגד הליקור לא נגד הקליפה שנחקרה לדוקא בע"ח תמיכין מכ"ע ונלכיכין ס' נגד הקליפה שנחקרה . ועיין לכולי עלמא לריך לקלוף הבשר לפי שהליקור שבו היה כפלט לגמרי (פכ"מ) : (יד) שנחבטל ס' ס"ט ס"ל : (טו) וכל אלא שהה שיעור מליחה לוכן מקרי ולא בעי אלא הדחה (ב"י בשם הכ"ן בשם ה' הגמיי שבדלוני וכ"פ פכ"ת בשם כ"ת וכה"ג ובשע"ת והכ"ן וכ"ל הגל"ם) : (טז) דכבר פקק כח הגולה כיון שהפליט כל הדם

ח) שם בשם פירש"י תמיהא דרבא דלעיל ול"ן ט) תוס' ולמ"ס שם וכ"כ הטור ועפ"י ק"ס י) טור מהא דמעמ"ל מליח ומטור תפל וכו' שם ק"נ כ) שם וכ"כ הסה"ת ומלבדי שם והגמ"י פ"ע

לגי כתותם (לקוך כלל ח) ועוד לסמיכ במקום שמין שמצק מלוכה ט) ומליח בעין מליח דבעי ליה לאיתאא אפי' לאחר שהדיח הוי שאינו נאכל מחמת מלחו ' וכל זמן שלא שראו במים דינו כרותח לאסור כדי קליפה י) ואין חילוק בין מליח עליון ותפל תחתון למליח תחתון ותפל עליון ' לעולם המליח מכליע בתפל ואינו בולע ממנו (יח) ' הלכך בשר וגבינה המלוחים שנגעו זה בזה צריך לקלוף שניהם במקום נגיעתם (יט) ואם אחר מהם מלוח והשני תפל המלוח מותר בהדחה והתפל צריך קליפה (כ): סגס ו"ל דכל מליחה לאו מעכיס בפ' (כוכ המוכיס קמלי ובתרתי) וע"ל פי' ק"ס כילל כוהגים ' והא דעטוך מלוח ועומ תפל פרי (כא) היינו שהטומ יצא מבל שם הוא דבר גלול (כב) כשבר העטוך מאחר שאינו כאכל ומחמת מלאו בולע המיקוך (כג) שמלאו ומכיסם לקוכים (כ"מ בשלכי וכ"כ בהגמ"י וס"ל) (כד) ולוקח שהעטוך לא קלת מבל שם הוא יצא לגמרי אינו בולע מדבר לא שמלאו (כה) כ) ואם הם יבישים (כו) אפי' הם מלוחים או לחים (כז) ולא מחמת מליחה סגי בהדחה (כח): סגס כל ליכ מצבר שכמלא

ראשי בשמים

הלם : (יו) וכ"פ פר"ח ' ולפ בהשמ"ב ושעולת עלוה : (יח) ולוקח בכמוש אין מילוק מפוש לעכ"פ קליפה בעי ולפ שייך בזה מחלה גבב ' מבל בשמן יש מילוק עפ"י ק"ס ולעיל פי' ע' (פר"ח ופר"ת) : (יט) ובזה לפ שייך לומר כבכ"פ ולפ מיידי לעולם למפלט לפ בלע ' דלוקח גבי דם למשבק שכיק מעיקן הכי לפ בשאר מיקוכים (מ"ך וע"ז ופס) : (כ) שהמלח שבמקוש הכגיעה דבר מועט ואין בו כח להפליט ולהבליע (לבוש) : (כא) העטוך בהלחה : (כב) כגון בשר מי או לבי שנפל עליו חלב (ד"מ) : (כג) לפי שכשהטומ יצא חבל אין כח בחלח שבעטוך להפליטו מבל כשהוח גלול בעטוך (פר"ח) : (כד) ואינו לקוך חלא כ"ק ואין מילוק בין שהטומ גלול למטה או למעלה (פר"ת לדעת רבינו) ולפעמ"י שהבשר לבדו מלוח שכיהם לקוכים [ומייבי בחלב מועט שאינו מכשה כל שהתיכה לאו כאשר עליון כוחה ' מבל שם החלב לבדו מליח מבול בק כ"ק לחוי כעין הדחה לבשר] (תוח דעת) מבל שם החלב לבדו מליח הבשר מבול ושחלב מותר (פ"ח) : (כה) דכיון שנתייבש לגמרי אחר כתיחתו שם כמו לכ"ע ואינו מוכ ומכחים ממעט דבר לא שנפל עליו (פר"ח) : (כו) שאינן בכלל למ"ש מצמוץ (ג"י בשם שה"ת) : (כז) שהולחו ונלחלו

שעתה

שממלא אפי׳ לא כמלא קן לגלי מסוג כותח (הגמ״י פ״ט בשם מ״כ) ולכן אם נפל ליר על גבינה או על כלי תוסק (לכוך) אפי׳ במקום שאין הבשר תוסק ללא מיפגיד כותח מ״מ הליר מסוג. ליכו בלכל ממת מלחו · וליר אל בשר שתוסק שנפל על הכלי לריך הגעלה · ואם הוח כלי חכם לריך שגיכה · ואם לא נפל קן על מקום אחד בכלי עץ וכיולא קולף מקומו וליו (בט) : ו ל היכא דאמרינן דאינו אוסר אלא כ״ק כשאין שום אחת מהחתיכות שמינה · שאם היתה שמינה כולה אסורה (ל) וכן חכרתה אסורה כולה מפני שהשומן מפעפע (לא) (ועכ״י ק״ה) : ז הא דמפלגינן בין נאכל מחמת מלחו לאינו נאכל מחמת מלחו · ה״מ בבשר חי · מ אבל צלי רותח שנפל למליח אפי׳ נאכל מחמת מלחו (לב) כעי קליפה (לג) ואם יש בו בקעים או שהוא מתוכל בתבלים והוא צלי רותח כולו אסור : הגה וה״ה לאפוי ומבושל (מהרל״י בהג״ה) (לד) וי״ל לאפי׳ הס לוכגים לינא הכי (ב״י לדעת הכל״ם ובת״ה ועוד) וכן יש לנהוג אם אין הבשר מכושה :

ל אם בפי׳ ק״ח דכיון דלעכו״ם מליח הוא כבותח דגלי יש להקישו לגלי לכל דבריו

מ אם ק״ג עוכדת דיהוגת בר גחלת כ הגי״ל סלקי ע״ז והמדקדי אם בפי׳ ג׳ וכ״כ המגור בשמו

ח ׳אין בשר בחלב נאסר ע״י מליחה או ע״י כבוש אלא באכילה

ראשי בשמים

שעתה הס למים (שם) : (בח) כי כשהס למים ממת מלא קדוי כותח ממליט למלומיתו ומדבקה ההדמה מקיכה המלומים והמלא (שם) ואפי׳ לא הוסק המלא הדמה מקיכה המוס ומתקכך לתיממו (פכ״ת וע״ש) : (בט) וה״ה אם נפל על כל הכלי ונאסק סיקלוף כולו כיון שגלא נאסק אלא ממת מליהה ליכו נבלע יותר מכ״ק (פכ״מ) · מלא כך דהייכו תנגא שהוא מהותך לא מקרי דבר לולו (שם ש״ך) : (ל) בין שהשמיכה הבשר או הגגיכה (פכ״מ) : (לא) ואיל האי ומפעם להאי והוי כאלו הכל שמן (שם) והייכו אם המלוחה לעשה דבזה יש מילוק בין עלאם לתחאה (פ״ת) וכמו שכתבתי בקיצור עי ש״ך : (לב) או אפי׳ לא כמלא כולל (ש״ך פכ״מ) : (לג) ואפ״ו שהבלי סוקע לתוך החלב והחלב לף על הבלי · ליכו כלולן לתוך אם לפי שכל שהוא בתוקיו גוכר ומקרר הבלי שנפל לתוכו והלכך קגי בקליפה (ב״י ש״ך פכ״מ בשם רשב״ם) : (לד) ואפי׳ ליכו כותח אלא בכותח דבלי דהיכא דאית ביה פילי או שהוא מתוכל כולו לאקור (פ״ת) ומ״מ החלב מותר ולא אמרי׳ דמפליט הבלי והאפור והמבושל (ש״ך פכ״מ) וכל זה כשנפל הבלי כותח לתוך החלב אבל

באכילה אבל לא בהנאה (לה):

צב דין אם נפל חלב לקדרה של בשר ' ובו ט' סעיפים:

א כזית בשר שנפל לתוך יורה של חלב רותח מועם הגוי הקדירה אם אמר שיש בה טעם בשר אסורה (א) ואם לאו מותרת אפי' בפחות מששים ואותה חתיכה אסורה (ב) במה דברים אמורים (ג) בקדם והוציא החתיכה קודם שתפלוט חלב שבלעה דהיינו קודם שתנוח מרתיחתה (ד) אבל אם לא הפסיק למלקן עד שיוכל לפלוט החלב שבלעה (ה) אעפ"י שטעמו גוי ואין בו טעם כלל אסור ג"א א"כ יש בו ס' (ו):

הגה ועפ"י ל"מ למן מלו כיהגין לקמוך מעניית גוי ובעיקן ס' בכל עכין: **ב** נפל חלב לתוך קדרה של בשר טועמין החתיכה שנפל עליה החלב אם אין בה טעם חלב הכל מותר ואם יש בחתיכה מטעימת חלב *נאסרה אותה חתיכה (ז) (ולדיין למין קוונכין

ל סרמב"ם פ"ט מהמ"א ממימרא דרב ולא כמאן דס"ל כרבי יהודה דמג"מ לא בטיל חלא כרבנן דקבי לפי' מג"מ בששים מולין ד' ק"מ

ג מפני שהחלב שבלוע בה ונאסר ילפ' ומעבד ויהוי מג"מ ול"ל למיקם לטעמא

ד ל' הרמב"ם שם ממנם שם ולדיני בחתיכה שכולה הון לרובד ולינם טוגעת בחבירתה ע"י רובד כמ"ש הטור ל' ר"י * והל לחיתה לקמן בסי' ק"ם סעי' ד' לסגי בג"מ כתב מהרש"ל להכל לדיני לחיסור ולסם לדיני לחיסור עב שלינו מחפשט

ראשי בשמים

לחפכח יתי רסי"ג (סו"ס): (לה) וס"ה ומסוס דיסול כגון למלוח לגוי בג"ח או לכבוס לו בג"ח מותר (סר"ח):

סימן צב (א) חני' ביומר ומסמים (ג"י סי' ל"ח בסם הרמ"ם וכס"ם בסמ"ג וכ"ן והרמב"ם ום"ך ופרי"ח): (ב) מפני החלב שבלעה ולכיך שלא ילע הגוי שמוכיס עליו (כומפ"ת סי' ל"ח): (ג) לקמיכין לגוי בפחות ומס': (ד) שכל שלא כמה ליכה פולטת חלב שבלעה מעפ"י שפולטת של עלמה קודם לכן (ס"ה) ולילכ לילוקי שלא ומסוס טעם הבשר הנפלט וכבלע בחלב ולפיכך בטעימת גוי סגי (סר"ח): (ה) שאז לילוקו מפני החלב עלמו שנבלע בה ובעשה מ"ל וחזר ובפלט בחלב כשכחה הרחיחה והשחא ליכא למיקם לטעמא להא מין בעיכו הוא (שם): (ו) נגד כל החתיכה ומסוס שלא ילעינן כמה בלעה וכמה כשך ליכא (שם) וס"ה שם נפל לקדירה שלינה כוחחת מעפ"י שהרחיחוה מח"כ לריך ס' (סר"ח) והל לשקנ כזית הוא לאו לוקה ס"ה שחות מי ליכא טעם מני ליכא הכי (סר"ח וט"ז) והל שלא לייקינן כולי האי לכיחום שלמא בלע ופלט חלב הרבה כמה פעמים לליכא סיעורא טובא עפי מכזית בשר ועוד דמעטרין בחלב המוחר עם הנאסר המעורב בו ס"ע שלאוכלייחא מין בעיכו בטובא בעיל (סר"ח): (ז) לכ"ע לוקה שכל החתיכה

קומכין לגוי בעיכן ס' בחתיכה וט"ל כולה לקולה) ד ומשערין בכולה (ח) אם היה בכל מה שיש בקדרה מחתיכות והירק והמרק והתבלין כדי שתהא חתיכה זו אחת מששים מהכל החתיכה אסורה והשאר מותר בד"א כשלא ניער הקדרה בתחלה כשנפל החלב (ט) אלא לבסוף ולא ביסה ה אבל אם ניער מתחלה ועד סוף או שביסה משעת נפילה ועד סוף (יוד) הכל מצטרף לבטל טעם החלב (יא) : הגה וכן אם לא ניער כלל לא בתחלה ולא בסוף ולא כיסה כלל · אם יש ס' בקדירה נגד עיסת חלב שנפל לתוכו לקול רק החתיכה לבד ומאכל הקדרה מותר (ז"י בשם * הרא"ש והגמ"י בשם רמב"ם) (יב) וכן אם ניער בתחלה או ביסה מיד אע"ג דלא ניער ולא כיסה לבסוף כל הקדרה מלטרף והוא שניער וביסה מיד שנפל אם האיסור (טור וב"י בשם י' [יעקב] ן' חביב) (יג) · וכן אם נפל לתוך המרק או לחתיכות ולא

בתוך הכולע ט"ס לאחי קני בס' כענד הטיפת דנני בשר בחלב כ"ע מודו דאכ"א אחיכא לעכ"ד שטעות נפל בדפוס ול"ל לף אם אין שטיס בקדירה וכו' ובמקוס ר"ס המגיד משנה והמדפיסים טעו וכתבו הגמ"י

ד מימרא דרב שם ה שם בחולין וכרבי נחמיה וכדמפרש שם בגמרא דק"ו ו קב"י כי שכוונת הרמב"ם שלריך לבער יפה יפה ועי"י בא"ח מה שפירש ביו"ח * בדברי הרא"ש וכן הבית הכ"י לדברי הכל אם לא ניער כלל אין שאר חתיכות בקדירה מלטרפין עמו ס"ח שאין בשם ס' כנגדה ובהגהת אם חפשתי ולא מלאתי לך ה"ם כי ע"ז שם ואפשר שלף כן דעת רבי' וכו' וכפשט הסוגיא שם וכו' ועוד דלפי זה לייכי שמקשה הגמ"י ולי לא מסתברא

ראשי בשמים

מון לכולע כגון שחתיכה קלחה מון לכולע וזו מוכחת עליה לכולה מון לכולע · אבל אם מקלחה בכולע החתיכה מעכבת הבשם בכל הקדרה והכל מלטרף לבטל החלב · ולכ"ע אפי' מקלחה בכולע אין שכל מלטרף לבטל החלב (עור) ולי הרמב"ן וכי"ו הביאו בשי' בבל"ח בשם · ועשה כל המחברים כב"י וכ"ל כל החחור (ס"ך) ומלקחם בשי' בלחה שקובב בשם"י · ועב"ח פי' שעשה שם"י כב"י : (ח) שהרי כולה כ"ב : (ט) מיד קודם שיתפשט הבשם בחתיכה : (יוד) דהיינו שניער יפה יפה או כיסה יפה יפה (ב"י בשי' בבי"ח בהמב"ם) והיינו כשיעור שחפלוט החתיכה הבליעה בה לפי לומד הלעת (פב"ח) והרבה פיהושים בלחמו : (יא) שהמבער הקדרה מחפשט הבשם בכולה וכן המבסה חומה מפני שמי השוליים עולים עד הפה ויוכלים (בם"י) לבשם"י לריך לבער בחופן שחפשו כולה תוך הכולע · ולב"י ט"ל לבער אלא שחפשו מקלחה תוך הכולע (פב"ח) : (יב) ומייבי במקלחה תוך הכולע דומפקק לים מי ק"ל בב"י דמעבב הבשם בכולה או בשם"י הלכך הקדרה נותנת מש"ב והחתיכה לכולה לגמרי אינו מעבב הבשם בכולה ואין הקדרה מלטרף (ס"ך) ואין שאר החתיכות שבעגו בזו החתיכה אם לריכים בטילה ע"ל סי' ק"ם · וכבר כתבתי בקי"ז שהעיקר בב"י : (יג) קודם שחבלע הבשם

ולא נודע לאיזה חתיכה נפל ז נוער את הקדירה כולה עד שישוב ויתערב הכל (יד) אם יש בקדירה כולה טעם חלב אסורה ואם לאו מותרת ' ואם לא נמצא נוי שיטעום ולממוך עליו משערים בששים: סגס ויש מחלקים וקציכה להו דלינו מועיל מה שנוער הקדרה אם לא שניער מיד שנפל החיקור (טוו) ומכי כהוג: ג כשנאסרה החתיכה מחמת החלב נעשית כל החתיכה איסור ואם בישלה עם אחרות ט צריך ששים לבטל כולה (טו) ט ואם מכירה משליכה והאחרות מותרות (טז) ואם אינו מכירה הרוטב מותר (יז) וכל החתיכות אסורות ' אם חתיכת האיסור ראויה להתכבד (יח):

ד כ לא אמרו חתיכה נעשית נבילה אלא בבשר וחלב אבל לא בשאר איסורים (יט) כגון בוית חלב (כ) שנבלע בחתיכה ואין בה ששים לבטלו ונאסרה ואח"כ בישלה עם אחרות א"צ אלא

ז סם נרמב"ם וכ' הב"י ג' מהריב"ה פ' מיד כמילה נמילת הטיפה לקדרה ולא הנגיע על ליזה מחיכה מיבר לנער לו לכתחו ונזה נמיב"ב קושיל לחדש הלא אין מבטלין מיקור לכתחלה

ט כלב ורבי מניע ורבי יוחנן סם דף ק"ה ע לש"ס סם ממנה דיוך מנחמל וכו' סם ד' ל"ו

י מוקימנא דגמרא סם ד' ק' כ טור ג' לש"ס וכ"כ רמב"ם מפני שכל מ' נפע"ל הוא היחב ומעלוכתן מוסרתן

ראשי בשמים

בחתיכה (יב"ח) זה לחד מן הפירושים שנלמדו על מ"ם הרמב"ם מחלה ועד קוף: (יד) שכיון שמינו יודע ליזו חתיכה היא אין לומר שה נעשית נבלה ולש"ל לחקור שכל שחכי אין בחלב (פי' בציכור) בב"ע · וכיון שכן מנער הקדרה ועושה גוי (ס"ה ס"ך ופכ"ח): (טו) לכיון לבטל החתיכה עלמה אלו בחים הוא"ל אין בעינו ולימא למיקס למעמא הלכך לריך ס' לכ"ע (ב"י) ולעמ"י שע"י הציקול לפסר ליסמע החלב הבלוע בה ולינטל בס' בשאר החתיכות אפ"ה הכל לחקור שכבר נעשית החתיכה כולה ליקור ולריך ס' לבטל כולה (טוו): (טז) כיון שיש ס' בנוטע וחתיכות החתר ובכל מה שיש בקדרה לבטל החיכה האסורה (פר"ח): (יז) כשיש ס' בחתיכות ובנוטע: (יח) דבב"ח הוי ליקור ממעת עלמו (כדלק' ק' ק"ף ק"ב) ואם היל לחוש להתכבד לפי בחלף לא בעיל ואם ליכה לחוש להתכבד בעל בנוד (כדלק' ק' ק"ע) · חלב שנפל לקדרה שיש בה בשר עוף וכתן טעם בקדרה ונכבה עליו בשר עוף עד שיצלול הטעם (רמב"ם פ"ו מהא"ב עש"י ל"ע ק"ו · וכ' פר"ח שכן לבכי התוס' והרמב"ם שכל ליקורין דבבן בס' ועוש"ם ס' ל' קק"ט): (יט) ומשום לכל מל בלחכי כפשים שכי וכי לחכייהו בהלי הללי לקיל · הלכך הבשר עלמו נעשה ליקור ולוקה אם אכל חלי זית מבשר וחלי זית מחלב ולפ"כ הכל בעשה מחיכה ליקור · משל"כ בשאר האיסורים (ב"י בשם התוס' בשם הרא"ש): (ב) לפיכך

אלא ס' כרי כוית חלב ואו אפי' חתיכה עצמה חוורת להיות מותרת (כא) : הגה וי"ל למקיכן בכל האיסורים מכ"כ (תו' ומק"ק ומרדכי ומהמכי) וכן המנהג פשוט ואין לפנות . ודוקא מס האיסור דבוק בחתיכה היתר או שהחתיכה כולה מון לבועב ואין האיסור דבוק בו לא למקיכן מכ"כ ומלעולם כל הקדרה לבטל האיסור ומ"מ יש להחמיר לאסור אותה חתיכה (תוך כלל כ"מ) וכל זה בשאר איסורים חבל בבב"מ הנפ"י שאין האיסור דבוק ויוקלת החתיכה תוך הבועב למרי מכ"כ . וי"ל דלא למקיכן מכ"כ אם כתערב איסור לא בשאר לם ואפ"כ כתערב הכל בשאר אחר ואין לריכים רק ס' נגד האיסור שנפל (מרדכי פכ"ה בשם רשב"ם ור"ן) ויש לסמוך על זה בשאר איסורים לעולם השבק גדול חבל לא בבו"מ . ואם כתערב יבש ביבש לא למקיכן בשום איסור מכ"כ (ועי"ל קי"ע מדין מכ"כ) כלי שנשתמש באיסור לא למקיכן ביה מכ"כ ולא בעינן ס' רק נגד האיסור שבלע (מרדכי פג"ה ועפ"י ל"ח) : ה טיפת חלב שנפל

ל טור בשם סמ"ג מהא דזבחים ד' ל"ו מסקינן לן תי מפטפטא בכלהכי תי לא

ראשי בשמים

תרנח : (כא) לשכח בעולם בדוב כשאינו מכיר שאין לה דין מש"ל כיון שאין איסורה מחמת עלמה וכלשון ס' ק"ל ועז שפי' מחיכה עלמה מוזכת להיות מותרת . ומותר לאכול כולם ומ"ל להשליך מ' משם וכדמי' לק' רש"י ק"ע (ש"ך וכן מ' השריטה) ויש לדבי רבי' בשי' וכשי' ק"ו מכווניס לשם ק"ו מייבי במכיכה ושכח בשאינו מכיכה להויל כדבר השגיל דשמיך ליה בשותו קעיף . וכמה קשה עלי לומר שאר דבריו שאר שבאינותו ז"ל מזכר בכל עוז להעמיד שלכותיו בתקון ובדק . ומזר שאר מיבוני פעם שאר פעם ומיזק בדק ביתו בחיבור בשע"ל ולמה לא יתקן דבריו בשאר המקומות ויבטל השאר וכן לעתי בב"מ שיאמרו עליו שאר דבריו לריך הכותה לשפשם ליזה ביאור להעמידן ובודאי שמעלה רמז בדבריו ז"ל ולא יעלה קולמוסו לכתוב עליו מה שאינו . ומה שכלה הכא בעל שפ"ת ז"ל בשי' ק"ו להעמיד דבריו בשאינו בשו"מ היינו לשיטתיה ז"ל אבל לרבי הגולה מדבריו בהדיא דבשר ואבל מותר עין בש"י ל"ח . ומ"ש לא שייך לדבריו שוחו ייבש ומעש"י שכי ז"ל בשם"י ל"ח שרבי' לא בילר מהו מו"מ ומהו מותר לא ידעתי מה יפרש הלשון איסור שנתערב בהיתר וכו' כגון חלב וכו' ואין לך בילור גדול מזה . גם לי הרמב"ם בהדיא פט"ו מהל' מ"א דין ל"ב מבואר בהדיא דבשר ואבל מותר לכתי וז"ל גדי שלשלו וכו' עד ומותן בו בעש מדקתמר ומותן בו בעש ס"מ דחשיב ליה מותר ומו שלמד הוא מלשון בש"ג וכן בילר ש"ך וע"ז לי רבי' והעור וכתב ע"ז בשם רש"ל שכן לעת הרח"ם ול"ז :

מ פ' חייבי סיגים לינה מפעפעת מלא עד סמוך לכותב

שנפל על הקדרה שאצל האש מבחוץ (כב) אם נפלה כנגד התבשיל א"צ אלא ס' כנגד הטיפה (כג) שמפעפעת לפנים והוי כאלו נפלה בתבשיל (כד) ואם נפלה במקום הריקן מ והיא מפעפעת (כה) בדופן הקדרה עד סמוך לרוטב כ"כ שאין ס' (כו) כנגד הטיפה הרי נאסר אותו מקום הקדרה (כז) ואם יערה התבשיל דרך מקום הקדרה שנאסר הרי יאסר התבשיל (כח) וזה תקנתו שיניחנה כך ולא יגע בה עד שתצטנן (כט): הגה ודוקא מס הקדרה יקנה (ל) מצל מס סיל מלסס בכל ענין מ"ל ס' רק נגד הטיפה שנפל עליה כלל' ס' ל"ד גדי כף(לא):

נהגו

ראשי בשמים

(כב) מסקנא לן מי מפעפע בכל הכלי או לא (ג"י בשם סמ"ק): (כג) ומותר להצטיל ממ"כ · מי מפעפע בכל הכלי הרי נתבטלה · ואם היכה מפעפע בכל הכלי אז לא יאסר למקומות מפעפע לפנים (שם): (כד) מצל הקדרה מ"מ מקום ויערה התבשיל מיד בלא האחר (וכמ"ש בהג"ה ס"ו) ואף בקדרה מלאם מקום לעבור לשאר מיכו מפעפע אלא במקלת הכלי ולא נתבטל מתחלה ועכשיו כשעירה יבטל הטיפה ואין לבטל מיקור לכתחלה (ס"ך ופ"ח) ואם הוא כלי שאין לרכו להשתמש בו דבר מועט אלא בשפע הרי להשתמוש בזה להש מ"ח לבא לידי נתינת טעם וכלקל' ס' ל"ע ס"ז (פ"ח) ואין מילוק בין כלי חרס לשאר כלי מתכות הטיפה מפעפעת בהן (לבוש): (כה) ומסקנא (ג"י ס"ך פכ"ח בשם סמ"ק): (כו) בלחלוחית מותו מקום (שם): (כז) ונעשה מתיכת נבלה (שם): (כח) שאין בהצטיל ס' נגד הס"ח פחות מעט שנתקבו לפי שהטיפה לתקרם עד ס' מ"כ עם הטיפה יש ס"ח פחות מעט (ס"ך): (כט) מצל לא מהני שיקוב הכלי מתחת לחייבין שמא יגע הרוטב בדופן שנאסר ע"י נעטוע וגם לא מהני שיערה על בלא האחר שמא יכעבע הקדרה (שם ופ"ח) ובקומי יש להחיר ע"י כך (ג"י ב' סמ"ק וכ"כ הלבוש): (ל) שיש בה בלוע ואחכל מיחר שחותו ואחכל נעשה מתיכה לשיקולא (לבוש) וכשהיא בת יומה · לאי מיכה בת יומה בלוע לא לאחרין מכ"כ כיון לשוי כעל"ף (ס"ך ופכ"ח): (לא) מע"ג להכל הקדרה שהיא כמו יבשה שאחי שחשם הנישול מפעפע למעלה הרי מצטלת הטיפה בל' · ואם היכו מפעפע למעלה אין כאן בלוע בחקום הריקן לומר מכ"כ · ואם עירה לרך מקום הטיפה כיון שיש ס' נגד הטיפה אחי · ומיהו לכתחלה אסור לעשות וכמ"ש בסקכ"ל (פכ"ח) וכל זה מיירי בקדרה מגולה · אבל אם בעת

ו נהגו העולם לאסור כשנפלה על הדופן שלא כנגד הרוטב (לב) ודוקא כשנופל באותו צד שאינו כנגד האש אבל אם נפל כנגד האש (לג) מותר שהאש שורפו ומיבשו (ומז הקדרה ממי סכי) (הגמ"ד ומכוך כלל ל"ח) ודוקא ברבר מועט כגון טיפה אבל אם נפל הרבה אין להתיר אפי' אם נפל כנגד האש אא"כ כנגד הרוטב וע"י ס': הגה ומז הקדרה לחמוה אפי' יש ק' בחבשיל כנד טיפה שנפלה (לד) ויערה עיד שחבשיל ממנה נלל לחמ שלא כנגד הטיפה (לה) ואם בישלו בקדרה תבשיל לחמ דינו כמו בפעם הראשון (מכוך כלל ל"ח): ז יש מי שמתיר בשעת הרחק כגון בע"ש (לו) אפי' שלא כנגד הרוטב אפי' שלא כנגד האש ע"י ששים (לז): הגה ומכי נהוג (מכוך) ואם כשפך מלג או שמ לימוך כותח ע"ג קלקע ומעמידו עליו קדרה חמה אם מה שנשפך לימו מלג חשם לא סוי רק כלי שכי (לח) ולכן הקדרה לחמוה דבולעת קלת וחבשיל מותר להחמה גבר (הגמ"ד ק' כ"ה) (לט)

ג שם ם עוד נשם רבי יקיחל וכתב הת"ם כלל כ"ה וכן לנוכך מורחים חו הפסד מנרונה חו ענני כפי רלות עיני המורה וכ' רש"ל שהקדרה מ"ע לקורה

וקילוח

ראשי בשמים

נפילת הטיפה היתה מוכוסה לפי שאני לן דין נפלה נגד החבשיל לנפלה בוקוס הריקן · וכלל גוונא נמי נגד הטיפה קני ממ"ל · שאם לינה ומפעפת לפנים לינו לוקר · ואם ומפעפעת וכוכנסת לפפים כיון שהקדרה מכוסה הסבל עולה ומסגולים לפים ומעגד הטיפה בכל הקדרה ומחבולת בפי וכומ"ל ק"ג (שם): (לב) ודוקא בקדרה יאנם היא דנוהגים לאסור כשנפל שלא כנגד הרוטב · דמיימינן שוש עלה אא"כ פעם פי בתיחת הקדרה וכגע לאותו ומקלת הקדרה שנאסר חבל בקדרה מדשם וים בחבשיל פי פעמים ק"ח פחות מעט · בכל זה לא כהגו לאסור ואוש מותר לכ"ע ומ"מ יאחין על שילטען (ס"ך ופ"ח) (ומולקים על המוסגג וכתבו שנוהגים להחיר ע"י ליכון כמ"ש בש"ם וכפ"ם ומהלפ"י ·והגמ"ד ומהרש"ל): (לג) ועולכו עומד חלל הלם (ט"ז): (לד) דמיימינן שוש לא פעפע הכל לפנים וכשאר מעט בעודי הקדרה ומקורה · ומיהו בעינן לפעודי נגד כל הטיפה בעת שנפלה לא יהעינן כוש כתעטה (פ"ח ופ"ך): (לה) ולא ימיתו להלטען כך משאר שנפלה כנגד הרוטב דשוש יפעפע יותר ומכאן ואילך (שו"ם): (לו) ות"ה לנוכך מורחים חו הפוס"ק חו ענני כפי רלות עיני המורה (ס"ך וט"ז ופ"ח בשם ת"ם): (לז) ות"ה יניח על שילטען (וכמ"ש בש"ו) ומיהו אם חפשך חבל אם לריך ליד לנוכך מורחים וכפ"ג מ"ל להמחין על שילטען חלא יעיה בלא המחר (ס"ך ופ"ח): (לח) ומעפ"י שהי"ג (פ"ח): (לט) ואם הוא חלג שהם והוא אם סוי כ"ב ומפ"י העתידו עליו

קדרה

ע סם נסם מגיו וקילוח מן הקדרה המותחת שהלך אל קדרה לוכנת אם נפקק הקלוח מן הקדרה המותחת קודם שהגיע אל הלוכן הוי כמי ככ"ם (כ"מ בשערים בתשו' מוהכ"ס) ואם לא נפקק הוי כעירוי (מ) והקדרה הלוכנת נאסרה אם היה קולחת בקילוח הטוגע בקדרה (ת"ה ס' קפ"ה) והחבשיל שבתוכו אפי' אחין עירוי לוקה רק כ"ק (מא) אבל אם הקדרה היא חמה והיא כ"ר וכ"ם עומדת אצל אותם אפי' הקילוח הוא לוכן הכל לאסור (כ"מ מב"י) לתחתם גבר והוי כלוכן לתוך פם לכולו לאסור כמ"ש ס' ל"ת (מב) · ניפה הכופלת ע"ג כקוי קדרה היכה כנפלה ע"ג קדרה כנגד הרוטב (מג) ואוע שהחבשיל הקדרה להכתיה לאו עולה הזיעה תניד אל הכקוי ויוכל אסם אל הרוטב (לחוך כלל ל"ת וס"ל) : ח ע מחבת של חלב שנתנה בכירה תחת קדרה של בשר הויעה עולה ונבלע בקדרה ואוסרתה (מה) : הגה אם היה חלב בתחבת בעינן שהיה בחבשיל שבקדרה נגד החלב שבתחבת וכ"ז מיירי שהתחבת מגולה והזיעה עולה מן התחבת עלתו לקדרה שעליה (לחוך) וגם מיירי שהוא בקרוב כ"כ שהיה"ב בתקוס שהוגע בקדרה · אבל אם אין היד קולדת בזיעה הכל שרי · ולכן חולין בשר ליבש על קדרות של חלב ולא חיישינן לזיעה שעולה (פסקי מהרא"י סימן ק"ג) וכן אם התחבת

ראשי בשמים

קדרה לוכנת הכל לאסור ואפי' החבשיל שהוא לתחתה גבר אם אין שהיה נגד מה שתחתיו (שם) : (מ) ולא חיישינן שתתקרר כיון שתחלה ע"ג הכירה (ש"ם) : (מא) ולכן אפי' יש בקדרה חבשיל לשייך בה קליפה ס"ל לקלפו · להקדרה הוי כמו קליפה (ש"ך) : (מב) לכיון שהחם עומד בתקומו והקילוח בא מעמוק יש לו דין התחלה גבר (ש"ם) ומיהו הייטו דוקא כשתקלח על הקדרה · אבל אם החלב זב עד תחת הקדרה אל גבר · החלב יש לו דין התחלה גבר ואינו לוקה החבשיל שבקדרה (פכ"ה) : (מג) מ"מ לפי שפעמים הניפה לפנים שכי הכל הקדרה עולה עד שכקוי ומעכב ומוליך הניפה בכל הקדרה ולא חיישינן לולי לא עלה בתוכו פעם ואם אינה מפעפעת לא נאסר מה שבקדרה (שם ופכ"ה) : (מד) אבל לא התחיל להכתים לא נאסר מה שבקדרה כלל אף אם יין בו ס' לעדין הוי בלוכן ואינו מפעפע לומר שבקדרה (שם ופכ"ה) והכקוי אם היה"ב נאסר ואז לא קני ליה בשהם בעלמא (פכ"ה) : (מה) ואם היתה מחבת מחבת כאב כ"כ שיעור שתזיע הקדרה מההבל ותפול הזיעה למחבת · גם המחבת מקולה · אבל אם היה גובה האם ומייבש הזיעה אלא

תפול

הנחצת מכוסה (מו) הכל שכי מידי דהוי לסתי קלטת נוגעות זו בזו לפין מוקפין זח"ז בנגיעה כ"ש בזיעה (מהרכי פ' כ"ס) (מו) מיסו לכתחלה יש ליזהר בכל זה (הגמ"ל) : ט פ נר של חלב עשוי בנר של שעוה שנטף ממנו טיפה על כלי א"צ כי אם גרידה (מח) אבל חלב מהותך חם שנפל ממנו (מט) טיפה על כלי צריך הנעלה :

צג דין קדרה שבישלו בה בשר לא יבשלו בה חלב ובו סעיף אחד :

א קדרה שבישלו בה בשר ה לא יבשלו בה חלב (א) ואם בישל בה בתוך מעל"ע אסור ו בנ"ט * (ב) (ולריך לפעם נגד כל הקדירה) (נ) ז אבל אם שהה מעל"ע קודם שבישל בה הו"ל נטל"פ ומותר התבשיל ח אבל הקדירה אסור לבשל בה לא בשר

ה ת"ס סי' קע"ו ו ג' הטור מהקקנת הגמ' דע"ז דלפי' לישנא ב"י גזירה לטון ב"י

ז הרא"ש סם * וכ' ב"י דמכיון בכתן על הקפילא לכ"ע אינפ"י שנודעי לין בשם שנקדירה ס' ככנד כל הקדרה כ"מ הטור בשיון קכ"ל שאני הכא שלין בו אלא טעמו ומה שכתב הרמ"א לפעל שהוא סולק על שבילא זו

ח כמ"ש מוהן טעם לפנס מותר בבדיי' שם ע"ש כי' חי"ל בריה דכ' הוכח שם והסכמת הפוס'

ט גזול בשם ס"ל פרק ופ"פ

ראשי בשמים

תפול למחצת מותרת (פר"ת) : (מו) לעפ"י שיושבת הקדרה עליה ממש ושכיהן כותחין (ל"ע) : (מו) ולפ"ז לם לפו פשניד"ם של גזיכה בתנור בלא כלי תחתיו לם לפ"כ הושיבו שם קדרה של בשר כיון שלין שם לילוך בעין בלא שם שבלע מהשניד"ם יש לו דין ג' קדרות בלא לשלי להדדי (ט"ז ופר"ח) : (מח) שלין חושש שם כ"כ כשלר חוש שמחת השור (ת"ה) : (מט) מפי הכל בשעה שהוא דולק (שם) : **סימן צג** (א) לעפ"י שכל מה שלשקה תוכה כ"ע לא לשקה בלא בכ"ע לשבח הבלוע בכלי ועשל כך יוש שלם מעל"ע ולפ"כ יולא ממנו וכ"ע בשר בשר הוא פוגעו לא לשקה תוכה (כמה"ת סי' ק"ג בע"ה) מ"מ לשכו לבשל בה לפי' לאר מעל"ע גזרה שלינו ב"י לתו ב"י (לבוש) : (ב) להיינו שיטעמו קפילא שם יש בו טעם (כלבוש סי' ל"ב ולקמן סי' ל"ח) והלילנא לא שלינין לשקילא ומשערין בשי (רש"ל שם סי' ל"ג) : (ג) ומשכחת לה בכלי דק הבשה שמחזיק מה שבתוכו ס' מגופו (פ"ח שם ב"י וכ"ן פ' כ"ה) ולין חילוק בין קדרה של מחכת לו של חרס (וכלבוש סי' ל"ח) (שם) ומיהו ה"מ בקדרה ישנה בלא ידעינן כמה בלע · אבל בישנה כמה בלע · ל"ל לשער בלא כנגד מה שבלוע בו (וכלבוש סי' ל"ב ס"ב בהג"ה וסי' ל"ד ס"ו) ולף בישנה לא משערינן הבלוע בה קולם ומעל"ע ומישול זה להוי בטל"פ ושכי (וכלבוש סי' ל"ח ס"ה) בלא שם ילוע למו כמה בישלו בה בתוך מעל"ע וים

* ומהרש"ל כתב דו"ק בכיסוים שקנים למעלה ומ"מ לקנחם יפה מהרחיקום שמחוכו והוי הליכות בעין ומינו נפגם אבל בכיסויים רקנים שיכול לנקותם היטב מותר עפ' כל הפסק סי' ע"ו וסע"ז כ' לפעד שפים בנגד מקום שקלר הע"ל

בשר ולא חלב (ד): הגה אבל שאר בהמה (ה) מותר (ביב"י סי' קכ"ו ובהג"א פ"ו) (ו) ודין כיסוי קדרה כדין קדירה עלמה (ז) ויש מחמירים לומר למעפ"י שאינו בן יומו כאלו הוא בן יומו (בהגמ"ר בשם קובץ) וכן נוהגין בקלת מקומות וכן אני נוהג מפני המנהג והוא חומרא בלא טעם * (ד"ע) ומ"מ במקום שיש שום לא להחיר בלא"ה אז לכתחלה שאת אז שפשר יש להחיר אם אין הכבוי בן יומו כמו הקדרה עלמה ואם לקחו כבוי כותח והקדרה של בשר וכתבו אותו על קדרה של חלב אם שניהם חמין (ח) שניהם אסורים (ט) אם יש מאכל בקדרה של בשר וחלב (יוד) ואם הכבוי לוכן והקדרה חמה ומי שניהם אסורים אם התחיל להזיע תחת הכבוי

להתחלה

ראשי בשמים

ס' כנדו מותר (שם וס"ק) : (ד) שאני היא בלועה ומניחם ואינה שיבשל בתוכה יקבל טעם מהשני לעפ"י שאין ג"י מ"מ לכתחלה (לבוש) ואם בישל בה בשר בתוך מעל"ע לבישול אלא זה פשיטא להתבשיל לאסור · אבל אם בישל בה חלב מותר בדיעבד (ס"ק שכ"ח) : (ה) כגון יקרות ומיני קטניות (שם) : (ו) אפי' לכתחלה לבשר בה ואף בתוך מעל"ע מבישול אלא זה שאני לתוך תבשיל זה אין כאן אלא פליטת פליטת אלא מסובחת ומסוס להויל בתוך מעל"ע ומע"כ פליטת השפר שפולטת להויל פגומה לפי שהיא אחר מעל"ע ואין כאן איסור בב"ח · אבל קדרה של בשר שבישלו בה אלא (תוך) מעל"ע כיון שיש בשלא איסור בב"ח אפי' אחר שהיה מעל"ע להשתא השני נעשים פגומים לעפ"כ גבע מדין זה שהאי פגום והאי מסובח ואסור לבשר בה אפי' יקרות ומסוס שפולטת איסור פגום שהיה מוסבח ונעשקו בתחלת בליעתו בקדרה ונזכרין שאינו ב"י אלא ב"י · אבל בדין זה האי לא היה בקדרה זו ומעולם איסור בב"ח אלא היא בלועה ומבשר ולחודיה קאי · וכן היא בלועה ומחלב ולחודיה קאי ולפיכך אסור לבשל בה בשר או חלב · אבל שאר דברים מותר · ומיהו ה"מ בקדרה של חכת · אבל של חרס אפי' להשתמש בה בלונן אסור ומעיקר הדין וכמ"ש בשני ל"א סק"ה (שם) : (ז) שאם כיסה תבשיל של בשר בכבוי של חלב אז ליפכח לריך ס' נגד כל הכבוי אפילו הוא נקוב לומעלה פיולא תחבל דרך שם ע"א טעם שבכבוי ככתם לתבשיל (לבוש) והמחמירים בכבוי ומעפ"י שאינו ב"י לאו לבטל ומנהג כי הוא ומנהג טעות (שם וד"ע ושאר החמבוים) : (ח) שהים"ב (שכ"ח) : (ט) שאתם כבוי הותם ים בו לחלותית ומבשר לבוק בו (כ"ע בד"ע בשם אור"ה) ונבלע בקדרה ואוסרה והכבוי נאסר ג"כ לומשתע כיון שאניהם חמין ויש מאכל בקדרה עולם הבל מן המאכל לכבוי ואוסרו (שם) : (יוד) דהיינו שים ומאכל בב'

הקדות

(יא) לחתחה נגד (יב) ואם הכקוי חס והקדרה לונגת (יג) הכל שרי (יד) רק המאכל לריך קליפה (לבעה הגהות ס"ל) אם לאפשר לקלפו (טו) ואם לאו הכל שרי (טו) ואם לא היה מאכל בקדרה הכל שרי לחוי כפחי קדרות שנגעו זו בזו (הכל ד"ע לקמי הלחוך) :

צד דין התוחב כף חולבת בקדירת בשר · ובו ט' סעיפים :

א התוחב כף חולבת בקדרה של בשר (א) או איפכא משערין בכל מה שנתחב ממנה בקדרה (ב) (אם הכף ג"י להייטו שמימקו בו בכ"ש תוך מעל"ע) (תלוך כלל ז') (ג) ויש מי שאומר שאם הכף של מתכת משערין בכולו משום דחם מקלתו

ת"ל ג' הטור וכ"כ נקמ"ק סי' ריי"ד וס"ד ג אם ג' רבי פרץ וכ"כ הסמ"ק נשמו

ראשי בשמים

הקדרות (שם) : (יא) להייטו ונפנים לכקוי (ד"מ) : (יב) ולריך שתהא היק"צ בזיעה (סי"ח ס"ק) ואפי' בים לחלומית [ומצר] בכקוי מלריך להתחיל להזיע מפני ליסוך הכקוי ולא בכקוי יבש שאין בו לחלומית [ומצר] שניהם לקוליס (שם והגהתי מ"מ) אם הכקוי ג"י (ד"מ) : (יג) ולא דקדק בכקוי תחלה אם היה לחלוח בשר דנוק נפנים הכקוי לו רחה עליו ונעט לחלומית מצר שעדיין דנוק בו · מ"מ אם מכר מיד והסיכו משם קודם שתתחיל הקדרה מולנת להכתים (שם) : (יד) לחוי אם לחוך לוכן ואפי' הקדרה עלומה שרי לכתחלה כשמקנח לו מדיח לועלה בזקוס שנגעה בכקוי ואעפ"י שהלחלומית היה שם · מ"מ שרי שמא שניפנם מהכקוי אל הקדרה הוי ככ"ם · ול"ל לעיקוי לחוי ככ"ל לעיפה לאחוכה כח חמימתה פוקק ואיכו ככ"ל ולא חיישינן שמא כפל ונעט מהלחלומית לקדרה לאפ"ה בטל בפי' וכ"ם שהכקוי שרי שאין ליסוך ונפנפת ומכלי אל כלי אפי' שניהם חמים כלעיל סי' ל"ג (שם) : (טו) שהמנשיל הוא יבש (שם) : (טו) אבל בדין שניהם חמין וכן כשהכקוי לוכן והקדרה חמה אף המאכל אסור אם אין ס' כנגד הכקוי (פכ"ח) :

סימן צד (א) אם שהיק"צ (לבוש) : (ב) ולא קני לן בפ' כנגד מה שבלוע בכף אלא יעיכן כמה נפקו מיכים · ואי יעיכן כמה בלע כנון שהיתה חדשה ולא כיער בה אלא כדי אכילת פחמ"כ פחמה בקדרה של בשר או לישבה ל"ל לשער ס' אלא בכזית כמ"ש ס' ל"ח ס"ה · ואם אינו בטוח לו עד כמה פחמ מפערין בקטה עד כמה דרך לפחות להייטו עד אחם הכף (ס"ך ופר"ח בשם הסמ"ל) : (ג) אבל אבל אם שימשו בו בכ"ש ויש לומר מחשיבו מעל"ע כאלו היה בתוס ס' נגד הכף

ג וכ"כ הסמ"ק
ד סמ"ק נודע כגר
מתבטל היתר
בס' מדין פלה
מלוגם וכו' ומבואר
מ' פ"ח דתמורות
וכדלתיתא בתוספתא
ס
ה סמ"ק ומס

מקצתו חם בולו (ד) (ומבואר להמחבר עיקר (ה) וכן נוהגים) (ומכאן
ואילך בהג"ה ואחוך) : ב ג אם תחב הכף בקדרה ב' פעמים ולא
נודע בנתיים צריך ב' פעמים ששים (ו): הגה ויש לסקני בפעם
אי (ז) וכן נוהגים (ת"ה מי' קפ"ה ומ"ד ואחוך) : ג ד אם יש ס'
לבטל הכף הקדרה והתבשיל מותרים ה אבל הכף אסור בין
עם בשר בין עם חלב (ח) לפי שהיא בלועה מבשר בחלב (ט)
ואפי' בדיעבד אוסרת אם חזרו ותחבוה בין בבשר בין בחלב
כל זמן שהיא ב"י (יוד) ואם אין ס' הכל אסור בהנאה אפילו
הקדרה

ראשי בשמים

כלל' ק"ו וסי' ק"ג (סו"ס) ואין חילוק בין סל עץ לסל מחבת לפע"י סמס מקלתו
סס כולו מ"מ לא למרי דסולק בליעתו (ג"י) : (ד) ומיהו היכא דלא כיער בכף
אלא מעט מלא ומחבת בקדרה סל בשר אין מקערין אלא בחותו חלב אכיער ולא
בכל הכף (בד"ס) : (ה) וכ"ד רבי' וכלק' ס"ז : (ו) למחבוא לריך ס' נגד החלב
ומיירינן למאן דאמר בו מעט מלא ובלבע בו בשר ומעמא כל הכף בגילה מגב"ם .
ולכן לריך לבטל הכף פעם אלית (ס"ך ופכ"ם ב' הגמ"ר ומרכי"ל ותה"ד) ולפ"ז סס
תחב הרבה פעמים ס"ל דק ב' פעמים ס' דלא למרי מכ"ר דק בג"ם ומעשה שכל
פ' היתר בפע"ל וע"י מיבורם נהסרו . ומשמ"כ בשאר לילוקים (וכמ"ש סי' ל"ב סקי"ט)
הלכך כשחבו בו פעם אלייה תו ליכא למימר דכ"ל . לכיון שכבר נאסר הכף לא
נעשה בגילה אפ"כ לפי' תחבו הרבה פעמים ס"ל דק ב' פעמים פ' ולא פ' בכל
פעם (ס"ך לד' העור וכב' ופכ"ם חולק ע"ם) ואם נודע בתחילה בחלל זמנין פ'
קגי לבשעה שנודע כבר נתבטל בפ' וכשחזר ותחב בפ' בעל הוא בותם השאים .
ולף הילוק שנפל מחלה מלעוף עם היתר להעלות הילוק שנפל אלית (ב"י)
וכשלא נודע הוי כנפלו לתוכה ב' מתילות ילוק בבדי שם שחחב מן הכף (לבוש) :
(ז) לסכבה פוסקים ס"ל לבדבר הבלוע לא למרי אכ"ר (כלל' סי' ל"ח ס"ה) ולפי"
למאן דאמרינן התם . אכ"ר לליכא ולפי ילוק בלוע ולף ילוק שנפל לקדרה כשם
פעמים קי"ל דמ"ל אלא פ"א פעמים וכלקמן סי' ל"ח סק"ד בהג"ה (ס"ך ופכ"ם) :
(ח) ופ"ה עם שאר דברים דהא הכף אכ"ר ועי"ל סי' ל"ח ס"ה (סו"ס) : (ט) ומיהו
נאסר הכף אלא כשחבו בקדרה שנשאל בה עתה בשר בעין (סו"ס לד' רבי' בסי'
ל"ח ס"ה) : (יוד) כגון שהיתה הכף של בשר ובתוך מעל"ע שנשתנשו בה בשר
תחבוה בקדרה של חלב וכ"כ שהרי ב"י היא . ל"א לס מזכו ותחבוה בקדרה של
בשר

הקדירה (יא) אך מותר לתת לתוכה פירות או *צונן כיון שאינו נהנה מנוף האיסור (יב): ד אם אין הכף ב"י הקדרה והתבשיל מותרים (יג) והכף אסור לכתחלה בין עם בשר בין עם חלב (יד) ומ"מ בדיעבד אינה אוסרת כיון שלא היתה ב"י (טו): ה אם בישלו מים בקדרה חדשה ותחבו בה כף חילבת ואח"כ חזרו ובישלו בה מים פעם אחרת ותחבו בה כף של בשר ושתי הבפות היו בני יומן ובשום א' מהפעמים לא היו במים ס' אסור להשתמש בקדרה לא בשר ולא חלב' אבל שאר דברים מותר לבשל מאחר שהיתה חדשה שלא בישלו בה מעולם (טז): הגה מיהו אם עבר ובישל בה בשר או חלב מותר להוי כ"ע בר *כ"ע (הג"מ פ"ע) · קלכה שבישלו בה יקוח

* ודוקא דבר יבש אבל לח דבר לח ב"י ומותר למוס בו ליוב"מ לתוך הכלים והמלכל שנאסר מסור ליתנו לפילו לנכרי כלב אחיו אלו רש"ל ות"ם ו שם כיון שנלע החלב בעת שנתנו בעלע אחר שנפלע נלע אחר שנפנמים ז אבל אם מתנוהו תוך מעל"ע לתחיבה נלוע בו מתחלה לוכר ב"י וכ"ל מ שמ"ק פ' כ"ד

* פירוי' מן הכף למים ומן המים להדיה ומניחם להיתר עדיין

ראשי בשמים

בשר בחוך מעל"ע מעלת התחיבה דמעיקר שמקורה לכ"ע שהרי החלב שבחוך הכף להוי מוקצה כפלע בשר ומקרו · אלא אפ' שהתחיבה הכניים היתה בקדרה של חלב דמשתע פליגת הבשר שבחוך הכף הוי פגומה לפי שים יותר ממעל"ע ומתמיט הבשר בכף לתחיבה זו אפ"ה לקור החלב שהרי החלב המוגלע בכף הוי מוגנה וכ"כ · לפי שהיה בחוך מעל"ע לתמיט הבשר · ו"כ לף שבחמו מן הכף טעם הבשר לפי שחוא פגום · הרי החלב הוי חלב לבללה דק"ל לחבשר לבחמו לקור · וחם חיכו ב"י בשעת התחיבה הכניים הכל מותר ומקום להוי מעל"ם וסייכו בדיעבד לחלב לבתחלה לקור לבתחו אפ' בשחל דבריס ואפ' חיכו ב"י שהרי כ"ל מתחלה (פ"מ) : (יא) וחם בישל בהם חמ"כ כשחיכם ב"י ח"ל להשליך ימי הנחת הבישול לנהר שהרי הכלים עלמן מותרים בהנחה להשתמש בהם כל דבר לוכן אפ' לכתחלה ומן הלימור הבלוע חיכו נהנה שהרי פוגמו (פכ"מ וכ"ד ת"מ) : (יב) וחם הוח דבר לח וקדרה מודחת יפה וחל מתבת מותר (שם סי' ל"ח קק"ג) : (יג) שהרי הקדרה לח בלעה טעם החלב אלא לאחר שנפגם שהרי הכף חיכו ב"י (ב"י) : (יד) שהרי הוח בלע החלב בשעת בשחו · הלבך אף לאחר שנפגם לחור כדין כלי שחיכו ב"י (שם) : (טו) כגון שהכף היתה של בשר ותחבה בקדרה של חלב פעיעת שחיכה חוקבת שהרי כ"ל לפי שאלו היתה ב"י · אבל אם חזר ותחבה בקדרה של בשר בחוך מעת לעת לתחיבה לתשוכה פעיעת שחוקבת שהחלב מוגלע בכף פולטו בשר ומוקרו (שם יפר"מ) : (טו) ולפי מה שפי' בפ' ל"ה ק"ג להתיר בקערות שהולמו ביוכ

* מ"מ מין למכלי עם בשר ולא עם חלב הוחיל ויכול למכלו בלא זה סוי לכתחלה ע טור בשם ת"ת ומפני שהוא ב"ט בר כ"ע דהיתר

יקנות לו מים ותחבו בם כף ב"י והקדרה מיכם ג"י לו להיפך לו שים ס' במאכל הכל שכי וומגים להחמיר למאכל המאכל בעין הכלי מהוה ג"י *ולאסור הכלי שהיו ג"י (לחוך כלב ל"ז) ולימו עלי מומרת בעלמת כי מדיכת הכל שכי : ו ט **בצלים אוירקות שבלועץ מבשר ובישלם בקדרה חולבת ' אם ידוע כמה בשר בלוע בבצלים ובירקות א"צ ס' אלא כנגד הבשר :** הגה לאי שייך לומל מהיכה נעשים כגילה הוחיל ועליין כולו היהר ולכן מ"ל לשעה רק כנגד מה שבלע וכ"ם בקדרה של חלב שביאלו בם מיס חוך מעל"ע ולאמ"כ ביאלו בם בשר לא לאמרינן לקיל לשעה כנגד כל שהיס רק כנגד החלב שבלעה הקדרה (ממשמעות הטור וב"י) (יז) :

בשר

ראשי בשמים

מולבת לפי שכיהס ג"י ים להחיר בשמיעות בכתון זה . ולי"ע בקדרה מדשה ובחמיבת כפות זמ"ן ולא בחמיבת כף שכיה בחותן מיס עלמן אלא בשר שלשה לפי שים לחכיס לבשל מלחת לשמיעה . ושמיעה שמוחר להשחמש בקדרה זו בשר או חלב אלא לפי שהקדרה היהה של בשר וב"י וביאלו בה מיס או יקנות ולבריס לחכיס ותחבו כף מולבת ב"י הכל מוחר והקדרה לא נאסרה לפי שים כאן ג' טעמיס של התר שהבשר כ"ע בקדרה והקדרה בעיס או ביקנות ועליין הוא היהר וס"ז מוחר לחכלו בחלב וס"ה מחיבת כ"ה לבשר לפי ב"י ולפי' תחבו ג' כפות ביחד ל' של בשר ולי' של חלב ושכיהס ג"י הכל מוחר לוועיל דקעבות (פר"ח וש"ך אלא כמ"ש בב"י ובמ"א כאן) : (יז) ולפי מה שפסק רבי כשיעת רבי לפרים אלא לחכיל מכ"ע בך בשב"א מעשה שבת בפי ל"ב בקי"ע . ל"ב לפי שהיו בהללים גלועים מבש"א בין ביחד בין בזה לחר זה לא בעשה מחיבת לימור בך הבש"א הבלוע ולא בהללים . לכי היכי לכזית חלב שבשל לאחר לא לחכיל בים מכ"ע לפי שבהיחר לימו חלב . גם בהללים לינס בש"א ליעשות כולן לימור . ואם בשלו בהללים לחקום ל' ל"ל ס' בך בגד הבש"א הבלוע בהם . וכן קדירה הבלועה מבש"א בין ביחד בין בזה לחר זה ובחוך מעל"ע חיממו בה מים אין מוכין מעל"ע אלא מעת שבאאכה הקדרה בביאול הבש"א וכן הדין אם היהה בלועה מלחר שאכל לימורים לבעולם אין המים כ"כ ואין מוכין המעל"ע בך מעת שבאאכה הקדרה בביאול הל' (פר"ח ופר"ת ולא כמ"ש רבינו ורמ"א כאן) וכשים ס' בגד הבשר הבלוע בבלל אף הבלל מוחר . לטעם"י שלא כמחה ובחעלך ל"ל להפריכין . אבל אם אחכו הבלל בבכין של לימור אפי' יש ס' לגיל להפרים הבלליס מחבשלים ע"י בינון או בעבין אחר בשה שאפשר לקי"ל לאשר לבאחו לאסור (פר"ח וש"ך בשם מהר"ם מלובלין) ופיוש אשר לבאחו הוא לאפי'

אשר

ז י בשר רותח שהתכו במכין חולבת כל התתיכה אסורה (יח) אם אין בה ששים כנגד כ מקום המכין שחתך הבשר (יט) אבל אם אינו ב"י או אם אינו יודע שהוא בי (כ) אינו אוסר אלא כ"ק (כא): הגה וכל זה בשאר רותח כ"ר (כב) ומז מס המכין ג"י ומין מ' בשאר כגד המכין (כג) הכל לפקור ולף המכין לריך הגעלה (כד) אבל אם הוף כ"ם השאר לריך קליפה והמכין בעילה בקרקע (לרוך כלי ל"ו) וכן כוהגים ואפי' מין המכין ג"י ים לקלוף השאר מעט מפוס שמנוים המכין (ג"י בשם סמ"ק): ח ל אם נפל *לתנור פנאדי"ש גבינה אפי' לחה (כה) וכן גבינה חמה (כו) בקערת בשר בת יומא אינו אוסר אלא כ"ק (כו):

בישלו

י שם בשם ר' פרץ כ ג"י וכ"ד המולקי עליו דלא לאכלי אם מקלאו חם כולו * עמ"י ק"ח ס"ג ל ר"ו בשם מעשה שהיה בפני ר"י * פירו' קערה של בשר שעושין בה מאכל שקורין פנאד"ם כיון שאין שם דומקת דפניתא ולא רוצה לינו לאוסר יותר מכ"ק

ראשי בשמים

חשאר לך לפמוע כל האיסור שאו לגמרי ע"י פליטה שאפוף לאור מפני שהשאר נעלמו בפילה (כ"כ ס"ה פ"ע מהמ"א ל"י): (יח) אפי' השאר למעלה והמכין למטה לחתאה הוא לוגן לאגב דומקת בלבד טובא (ש"ך ופר"ח בשם תו"ה): (יט) ואפי' במקוה ומשערין בכל מקום המכין שאתך דלא ילעיגן כמה נפק מיניה לאגב דומקת דפניתא ואיכא ביאור מחפשת המעם בכולו ובאיגו מקוה לריך עוד כ"ק (פר"ח) ואע"ג דאם מקלהו אם כולו אינו מוליך הבליעה בכולו (וכמה"ל פק"ד) (תו"ם) ובשאין ידוע לו בבירור עד כמה אתך לריך ס' כגד כל המכין מוך מן האתך דמשתעת דלך למתוך בכל המכין (תו"ם) ופר"ח פי' שמ"ל ס' דק כגד קליפה מקום המכין שאתך או בעין האתם כגד קליפת כל המכין: (ב) דהו"ל בשאם מכין דעלמא דקי"ל שאם כלים אינם ג"י והבלוע בהכין בפגם בשהייה מעל"ע (שם): (בא) ומייתי בהכין שלא קיבחו ואתם הכין אינו מקוה שאין כאן לאיסור אלא מפני קלח שמוציא שטוח על פניו וכיון שהוא לבר מועט שאינו ניכר אינו מחפשת יותר מכ"ק (שם): (בב) ום"ך ופר"ח כתבו בשם תו"ה דלבר גוש כגון בשר וכיולא בו שאינו לבוע אין מילוק בין כ"ש לכ"ש אלא כ"ז שהיא"ד לאסור: (בג) דהיינו כגד מקום שאתך ובמ"ם רבי' (ש"ך ופר"ח): (בד) וה"ה לכהן שאינו ג"י שלריך הגעלה להשאתם או בשר או אלא אלא לבקניה בהכין ג"י ומשם דהכין ג"י נאסר לגמרי וכ"כ ולאסור להשאתם או אפי' שאר דבריס כגון לגיס וילקוט ומשמ"כ בשאינו ג"י שמותר להשאתם או שאר דבריס ובמ"ל סי' ל"ג (תו"ם): (בה) פי' שפנאד"ם של בשר בתנור ונפל עליה גבינה אפי' אם סגי לפנאד"ם בקליפה שאין דרך גבינה ליכנס כ"כ ולפ"ז הגבינה עלמה לריך בעילה (פר"ח): (כו) שהתנור (ג"י): (בו) דדבר הבלוע אינו ככנס

מ מרדכי סמ"ג דע"ז כ ב"י

ט מ בישלו דבש במחבת של בשר ב"י והוריקוהו חם בקערה של חלב ב"י מותר משום דהוי נ"ט בר נ"ט דהתירא (כח):

צה דין דגים וביצים שנתבשלו בקדרת בשר אם מותר לאכלן עם גבינה • ובו ז' סעיפים:

ל מקשה הגמרא סם גם מליצא דלא מוכח ק"ל וכמו שפי' התו' וכרב"ח סם ממוך ג' רס"י וכ"כ הטור וכסמ"ג ולמש"ס וכן ומצ"ע וזקינו ור"י ג רסמ"ל נת"ס ד תשו' מרשב"ל

א ל דגים שנתבשלו או ג שנצלו בקדרה של בשר רחוצה יפה שאין שום שומן דבוק בה מותר לאכלן בכותח משום דהוי נ"ט בר נ"ט דהתירא (א) ואם לא היתה רחוצה יפה ג אם יש בממש שעל פי (ב) הקדרה יותר מא' בס' בדגים אסור לאכלן בכותח (ג): ב ד ביצה שנתבשלה במים בקדרה חולבת מותר לתת

ראשי בשמים

יותר מגבינה ולפ שמניחם מתן הקערה לתוכה והגבינה לתוך הקערה יותר מכ"ק (פכ"ח) ודוקא שם הגבינה היא נגוזה לגמרי • ואם יש בה רעיונות קלת לריך נט"מ ואם היא לא גמור לריך ס' נגד הקערה דבוללה מקערין (שם) ובמ"ם בקי כ"ע ס"ק כ"ג: (כח) ולפ לכתחלה מותר לאכלו עם חלב ומטעם דהוי כ"ע בר כ"ע להתירא • דסייגו הבשר בשחבת והשחבת בבשר ועליין סיתר הוא וכ"ש להקילו בקערה של חלב וכללו לקמ"י ל"ם (שם):

סימן צה (א) ואע"ג שבגוף הבשר בדגים • כיון דהוי שכי טעמים דהתירא הבשר בקדרה והקדרה בדגים • הוקשה הטעם והין זו כללי לאסור (פכ"ח) וכ"ם בשחבשלו לאיכא ג' טעמים להתר • הבשר בקדרה • ובקדרה בחים ודגים • אבל אינו מותר לבשלם או לצלות על האש לאכלם בחלב (ב"י בשם קמ"ק והגמ"ח ור"י) ואם עבר ובישל או צלה על האש מותר לאכלן בחלב (פכ"ח) ול"ל שיש בביכול שסיתה לחולה יפה לקשה כליס שם מודחים יפה (ס"ך ופכ"ח): (ב) פי' פכי • עסק"ג: (ג) ואם אין יודע כמה היה יהון בשפה הנופל לנו בשפך • ללא

שושנת המלך

ג מי שבישל קמח קטנית בקדרה של בשר ואח"כ עירבו עמה עור מאותו הקטנית באופן שיש ס' בקטנית נגד כל הקדרה ושוב אפו הקטנית במחבת מותר לאכול אותן הלחמים בחמאה ראע"ג דהוי התירא לגו התירא מ"מ שייך בזה ביטול וה"ה אפכא: (ק"ג קי' ס"ג) אם"ל דנרי הלב יקדקו בזה מנשמות על פני הקדרה לריך ס' נגד לותו מנשמות • מבל אם הקדרה לחולה יפה לו אפי' מנשמתם א"ל ס' אפי' אם היא ג"י דהוי כ"ע בר כ"ע דהיתר ועי"ש קי' ל"ג ס"ל (ס"ק):

לתת אותה בתוך התרנגולת אפי׳ לכתחלה (ד) **אבל אם נתבשלה בקדרה עם בשר** ס **ואפי׳ בקליפה אסור לאכלה בכותח** (ה) : הגה ויש מתירים בליים ובישול לאסור כ״ע בב כ״ט (כי״ן ב׳ בס״י ובאחוך כלל ל״ד הבית המכרי ולח״ן) והמנהג לאסור לכתחלה ובדיעבד מותר בכל ענין (סמ״ק ואחוך) ודוקא לאכול עם חלב והבשר עלמו · אבל ליתכן בכלי שלהם מותר *לכתחלה (בחו״ה) וכן נהגו · וכן אם לא נתבשלו או נלעו תחלה רק עלו בכלי של בשר מותר לאכלן עם חלב עלמו וכן להיפך (סברת עלמו) וכן אם היה הכלי שנתבשלו או נלעו בו כ״ע ולא היה בן יומו כוהגין היתר לכתחלה לאכלן עם המין השני (שם באחוך) וכל זה כשהאכל ליכו דבר חריף · אבל אם היה דבר חריף כגון שבישלו דברים חריפים בכלי של בשר אפי׳ ליכו ג״י או שלכו תבלין במדוך של בשר אם אכלו בחלב אוסר אפי׳ בדיעבד עד לאיכא ס׳ כנד הבשר שבלוע בהם (באחוך כלל כ״ל וכן משמע בחשו הכשב״ח סי׳ תמ״ע) ומ״מ לא מקרי אכל ל״ת משום מעט מעט תבלין שבו רק אם הוא כולו ל״ת וכובו ככולו (שם) (וע״ל סי׳ ל״ו) : **ג ו קערות של בשר שהודחו ביורה חולבת בחמין שהים״ב** (ו) **אפילו שניהם בני יומן מותר** (ו) **משום דהו״ל נ״ט בר נ״ט דהתירא** (ח) **והוא שיאמר בריא לי שלא היה שום שומן דבוק בהם** (ט) **ואם היה**

ס אם אקליפת הבילים בבישול מוקפדת היא וכשאר מבשלה תמלא הבילים עלמה לבוע מאותו בבע ועם״ פ״ן כ״ם בחב״ם ו טוב בשם אחני ז ב״י וכיב״ם דבב״ח בשנין דבים שעלו בקערה לעיל ס״ח * משום דל״ד לדבים שעלו בקערה דשאני הכא שהקערות טוגעות ביורה ובפלט טעם מזה לזה והוה טעם שני בלילוך ועוד דקא כשהטעם שני של בשר ושל חלב בבבם · בחים מיד לאכול התיס ומוזלין ואוכלים היורה והמחבת

ראשי בשמים

דלא יבעינן כמה (סכ״ת) ובעמ״י ל״ח ס״ב · חבשיל שנתבשל בקדירה בשר אפי׳ הוא ב״י מותר לאכלו עם בבינה להוי כ״ע בב כ״ט (ב״י ובכ״ח דלא כב״י) ובאיכוך אפי׳ לאיכא כמה כ״ע בב כ״ע הכל לאסור לטעמא לא בעיל (ב״י ב׳ כ״ן וכ״ד כל הסוס) : (ד) ואפי׳ היה קלופה שם הקדרה בחולה יפה וכמ״ש בסמ״ק (ס״ק) : (ה) ולא אמרי שתהיה הקליפה בידוע בפע״ל והוא לה כב״ע בב כ״ט הבשר בקליפה והקליפה בבילה (סכ״ת) שהקליפה מבוקבת היא וכשחלם מבשלה תמלא הבילה עלמה לבועה ומאותו בבע (ב״י בשם הבשב״ל) ולדיך שם ככבם טעם הבשר עלמו (לבוש) : (ו) בין שהחמים על האש או לא : (ז) בין הכלים או החמים (ס״ק וסכ״ת) : (ח) אבל לכתחלה אין להחיין ולא מבעם שאין לבוש לכתחלה כ״ע בב כ״ט · דדוקא בבי דבים אמרינן כן דהוי טעם אחוש · משא״כ הכא לאיכא טעם אחוש והו״ל לאסבי לכתחלה · אלא הטעם לכתחלה יש לחוש לא״ל אקרי כ״ע בב כ״ט להתירא · לפי שאסעבדין בחים בזמן מי שבי הטעמים של בשר ושל חלב (סכ״ת) : (ט) והכא לא אמרי שאם

יורה דעה הלכות בשר בחלב צה

היה שומן דבוק בהם צריך שיהא במים כנגד ממשות שומן שעל פני הקערה (יוד): טבח ואם נמלח קערה מולבת דין כלי בשר לח מייבין שמא הולמו בימד כדרך שנמלחים (הגש"ד) (יא) ויש לוקחים לפי' לין שומן דביק בהם (עור בשר סמ"ח ומ"ג ומ"ק ום"ל) ולפ"ב לי' מן הכלים ליכו ג"י מבליעת כ"כ ולפ"ז כל הכלים מותרים והמים טהגים בהן ליקור לכתחלה אבל אם נמיסם ג"י והדיח לותן בימד בב"ל הכל לקור והבי טהגים ולין לבטות ודוקא שהולמו בימד ובב"ל אבל אם הולמו זל"ז לו בב"ם לפי' בימד הכל שרי (בלקוט כלל ל"ד) ואם עירה מב"ל על בשר על כלי חלב ליכו בב"ל ולוקר אם היה ג"י · אבל אם עירה ניס טותמים שלין על בשר ולח על חלב על כלים על בשר ובל חלב בימד ולפי' שומן דבוק בהם הכל שרי לאין עיכוי בב"ל ממש שיעשה שהכלים

ראשי בשמים

כלים מולמים יפה להל השתא מליחה (שם) : (יוד) פי' אם היו שמיסם ג"י לפי' לין שומן אבל מבן הכל לקור · לפי שהניח מקבלים טעם ל' הבל מהומם ולוקרין הכלים לפי שלין ב"ע בר ב"ע להחירל ועוד שהשומן טוגע בכלי הל' ובשר הכלי ומחב ולוקר הכל · ואם יש שומן בשמיסם לקוריס לפי' לין ג"י · היה שומן בל' מהם ושמיסם לין ג"י · הכלי היה בו שומן מותר לפי שטעם הנפלט מכלי החחר הוא פגום והכלי החחר לקור שהשומן שבכלי זה לוקרו והניח לינם נלקרים מפליעת לותו כלי שלין שם ליקור בב"מ כיון שהחחר פגום ושבבי מסובב (וכמ"ש בפי' ל"ב קל"ו) ואם הכלים לחר הוא ג"י והחחר ליכו ג"י ויש שומן בל' ומהם · שם השומן בלותו שליכו ג"י הכל לקור שהשומן לוקר הכלי שהוא ג"י והניח בלקרים מפליעת הכלי החקור שהרי הוא מחיכה לבליעה ומחזיק הניח והלוקרים הכלי שליכו ג"י והכל לקור · אבל אם השומן דבוק בכלי שהוא ג"י הוא עותר שפליעת הכלי החחר הוא פגום ולינו לוקר והכלי החחר שליכו ג"י לקור לפי שהשומן לוקרו (פ"ח וב"ב בה"ג ש"ל וב"ב החחרונים) וכל זה כשלין שמים נוגע נגד ממשות השומן : (יא) ולפ שידוע שהולמו כלי בשר בב"ב בשיב"ד יש להחיר לגמ שנמלח עמהם ביניהם קערה מולבת לא נקרא ביעותא להל עליון לפשר שלח הולמה עמהם · ולפ"ל הולמה עמהם שמא לא היתה ג"י פ"ח בשם חו"ת) ולפ"ל שהיתה ג"י שמא לא היה שומן ולפ"ל היה שומן שמא היה בגוים ק' · אם עירה מב"ל על בשר ג"י על כלי חלב לינו בב"ל סוי ב"ע בר ב"ע להחירל הבשר בכלי והכלי בגוים · ובכי (פ"ח בלמ"ל) אם עירה גוי כותמן שליכן שר בשר ולח שר חלב כגון שקדרה מבשר או שליכם

סכלים סמעכם עליסס יבלעו זס מזס (סס) : ד יראה לי שאם נתנו אפר במים חמים שבירה קודם שהניחו הקדרות בתובה אעפ"י שהשומן דבוק בהם מותר רע"י האפר הוא נטל"פ (יב) : ה ין מניחין כלי שיש בו כותח אצל כלי שיש בו מלח (יג) אבל מותר להניחו אצל כלי שיש בו חומץ (יד) : הגה ודוקא סס הכלים מגולים · ואפ"ס סס עבב ונתנם בימד מותב ולא חיישי' שמא נפל לל המלח (הגמ"ד ומרוך) : ו מותר ליתן ברתיך תיבה

ה בניח דרב נחמן ונפשטה מסד' ק"ל ומפרש סס מפני שהמלח קוף עב ובעיניה ולא בניל ושמא ימלח ממנו קדרת בשר משל"כ נחומן
ט תום' ורא"ש סס וכ"כ הטור

ראשי בשמים

סמיכה ג"י על כלים של בשר ושל חלב בימד ואפי' שומן לבוק בהם הכל סבי לאין עירוי ככ"כ ממש סיעשה שהכלים שמעכה עליהם יבלעו זס מזס (כמ"ש בהגי"ה בשם המרוך) לאע"ג דק"ל לעירוי מבשל כ"ק (וכמ"ש סי' ק"ח ס"י וקק"ע) ול"כ כ"ש שמפליט ומבליע מ"מ בכלי שהוא קשה לינו מפליט ומבליע כלי' (ס"ך לד' כמ"ש) והוא ז"ל סיקל לוקא בשמש"כ ופר"ח ממיכ לפי' בשמש"כ : (יב) ומותר לבשל בתוכו כלי לבתחלה ול"ל לכלים שבלועים שיכול שלינן ד"י לשקול לבשל בשם לבתחלה משום שהשם בלעו טעם לבשר משל"כ בכון זה שבשבלעו בלעו טעם פגום וטעם סיתר זה לאע"ג דיש כאן גוף השיקול כיון שכפגם ע"י השפר הגם לנוף השיקול לא משתרי בשבי ובשיקולו עומד ולינו ניתר לגד היותו פגום עכ"ז טעם הנבלע בקדרה שרי להשׁ ליכא חלא טעום ופגום ופגימתו עדיפא משהיית בליעת השיקול בדשבי הכלי כ"ל שעות ותו לא עדיפא שבלעתו הקדרה פגום ושרי לבתחלה (פרי"ח וכן העלה פר"ח בשם ל"ל) · בוריס שנפל לתבשיל לעת הבש"כ להחמיר לך בנוכית שלנו שהיו פנומה שבשה גם השך מוכח להחיר (יל שפתים) : (יג) שמא יפול מהיכת כותח בחלח ולחו לשעתים ומחוך שהחלח עב לא יתערב ולא יתבטל יפה ומש"כ יבוא וימלח בשר בחלח זה לו יתננו בתוך תבשיל של בשר (לבוש) : (יד) שם יפול מעט לתוך השומן יתערב יפה ויתבטל קודם שיתן מן השומן לתוך הבשר (שם) : ולא

שישנת המלך

ב כתב מר"ן סי' צ"ה וז"ל יראה לי שאם נתנו אפר וכו' · הנה ש"ך וט"ז חלקו עליו בזה · ונ"ל לתת טעם לדבריו מלשון הרמב"ם פי"ר מהמ"א ה"י וי"א ע"ש · אלא דעריין קשה דרמב"ם לא מיירי אלא בשאר איסורין חוץ מבב"ח · ומר"ן מיירי ג"ב בב"ח · ופר"ח כ' דכהפמ"ר בדאי הוא מר"ן לכמוך עליו · וכ' כת"א פי"ז כ' דל"ח ורמש"א מכבימים עם מר"ן בזה · ולמר עור מזה לבורית העשוי מחלב שנפל לתבשיל דאין אוסר משום ריש בו אפר (מ"ע סי' למ"ה) :

תיבה כד של בשר אצל של חלב (מז) : הגה ויש מחמירין לכתחלה (הג"ה בסמ"ק) (מז) ועוד ליזהר לכתחלה בשוק שלינו לריך (יז) : ו **מלח הנתון בקערה של בשר מותר ליתנו בחלב** (יח) : הגה והמחמיר גם בזה תע"ב · כי יש מחמירים לכתחלה :

צו דין מאכל חריף שנחתך בסכין של בשר · ובו ה' סעיפים :

א צנון או פלפלין שחתכן בסכין של בשר ג ב"י (א) **או בסכין שאינו מקונח** (ב) **אסור לאכלן בחלב** (ג) **עד שיטול ממקום החתך** ג כדי נ"מ **שהוא כעובי אצבע** (ד) **או שיטעמנו ולא יהא בו טעם בשר שאז מותר בהדחה** (ה) ד ו"א דה"ה לאינו ב"י **והוא מקונח** (ו) **ואם לא נטל מהם כדי נ"מ וגם לא טעמם ובישלם**

ראשי בשמים

(מז) ולא מיקרי שמא יפול משם לזה ולא ידע ויבוא לאכלם כך משמע שמא בעין והכל יודעים שמוכרים זה את זה משכר שהרי שלא יפול משם לזה (שם) : (מז) ודוקא במגולים (טור ומ"ק) : (יז) ומיהו המחמירים בחלב עד דומיא לכותח עם מלח · מצד בחלב לגול וכועד בשר כיון שפיל משלי להאי ליתיה לאיסורא בעיניה שרי לכ"ע דומיא דמומן · ולריכא למימר דשמא לכשחלא לומר לכשפיל · הוי חתיכא לגו חתיכה · מצד הכא דהוי איסורא הול כמבטל איסור לליתיה דהא מוליא קא בטיל ולא כמכוין לבטולי (טור"ם) : (יח) שלין כח בחלא להפליט טעם משלי (מ"ך ופר"ח) ולפ"ז אפי' בקערה של איסור מותר (מו"ם) :

סימן צו (א) לעפ"י שהוא מקום ונקי בודאי (מ"ך) : (ב) אף שאינו ב"י (שם) : (ג) דבכ"י אף שמקום מגד מוכשר לבנון ובלקא ודוחקא דבכיבא אלא שכין גוף הטעם שהו והוי כמו איסור בעין הלכך ל"ד לשאר כ"ע בר כ"ע דמותר (כדלילתא בפ' ל"ה) ובאינו מקונח אף שאינו ב"י משמע שמוכרים קרוב על פניו ואינו ניכר והוי טעם הבא מן הסוגם אלא שאני דיש כ"ע בר כ"ע (כמ"ם פי' ל"ה) : (ד) ומיהי בידוע שאינו מקונח ומ"ה לריך כ"ע (טר"ם) (ועמ"ם פי' ל"ה קק"ו) : (ה) לכיון שאין טעם בשר בהגס זו בידוע שלא בלע ממנו כלום (ב"י ב' הטמ"ח) ומותר לכתחלה לאכלו (טר"ם) ודוקא מטעימת גוי לא שמכיון (וכמ"ם רס"י ל"ב) שבל הכא דהוי היתר שמכיון מטעימת ישראל : (ו) לחומרים לבנון מחליף ליה ומקוי

ובישלם בחלב צריך ס' כנגד מה שנגע מהבכין בהן (ז) והה לחתכם בסכין של גוים (ח) : הגה ואם מחכן דק דק * לכ"ך לפער ס' כנד כל הלכון (ב"י בשם סמ"ק) ויש"ל שאם מחך לכו בסכין של ישר לחקור כולו לחקור (וכ"ע בחלוך כלל ל"ה) וכן אם מחך בסכין של בשר לחקור כולו בחלב וכן נוהגים לכחחלה לחל בדיעבד לין לחקור רק כדי נעילה (ב"י) חל אם מחך היטב של הלכון לין לחוש (ט) ואם יש ספק אם נחחך בסכין של ליקור חלינן לקולא (שם) לכן קונים הלכונות שיש בהם מחונים לכל זכוחיהם כי חליכן שכעשה בעכו וחליכה (שם בחג"ה) ובעקום שאין כחלא לקנות רק המחונים בסכין נוהגים לקנותו ולהחיך על ידי כ"ע : כ ה אם חתך בו שומים ובצלים וכרישין (ותמכא) וכיוצא בהם מדברים החריפים ופירות חמוצים ודגים מלוחים דינם שוה לחתך בו צנון (יור) : הגה וה"ע עוחב לחכול מקחות מכיפין של גוים כגון זכגב"ל וכיולא בו דיש להם כלים עיומדים לכך או חולפין לותו (מלכי פ' כילד מעבכין) (יא) : ג ותבלין שנידובו כמדובה של בשר ב"י אסור לאכלן בחלב (יב) ויש לוסכים לפי' ליכו ג"י (כשב"ל סי' חמ"ע ובחלוך) : ד דמי לימונים המביאים הגוים וכן חתיכות דג מליח שמביאים הגוים בחביות מותרים : הגה מעבי שמעיקין הכשה בימ ולף אם כחקו מקלחן שמחכו לחסוכ עם בכין של גוים כחבעלו בלחכים שבחכו לחי"כ שליכן בחקכים כי כבר כחבעל טעם הבכין בהחסוכים ולכן כולם מוחכים

* לחקכין של גוים דקמיך ליה קלי וכל"ש לחחר חני"ע חמיכי בכל הליקור לחלן בסל בשר לחלב גם בחחכו דק דק קני בס' נגד עקום הבכין

ס שול בשם סחי"ת ו ג"י בשם סמ"ק ז שם בשם ס"ל בשם כ' יעעיה

ראשי בשמים

ומטוי ליה לשבח (ג"י בשם הפוסקים) : (ז) והייכו כשהעקום שנגע בבכין הוא פחות מכלי נעילה הלח"ה קני בס' נגד הכ"ע שכלחב (סכ"ח) ועמ"ש סי' ל"ד סק"ח · גם בחחכו דק דק קני בס' : (ח) ללא לחכי חכ"ב חלא 333 מ"ח (ג"י) : (ט) שלימו חריף חכנותיהן של שומן וכללים כמי לא חכיפי ולא בלעי דק כ"ק (ש"ך בשם ח"ח) : (יור) והיכא דילוע שהבכין היה ג"י חלא שעקופך אם חחך זו הלכון או לא לחי הוא חחך היה בודאי סוי לחקור לכ"ע שפיקא לחומכא (ש"ך חלא כשמעוח הג"ה סק"ח) : (יא) ולפי' מהכו בודאי בבכין מוחב · ולא דמי לחלחית ושאר דבכים שבשם חריפים ניוחב (שם ופכ"ח) וכל דבר חריף יבש מוחב בהדחה (עו"ש בשם חו"ה) : (יב) להא חבלין חזק וחריף והוי כלכון שחחכו ולקוד ומשום טעם ממש הבלוע שם

שם

* פירוש שמותכין מותו מחר מתחמין ח שם בגמ' ק"ג והגרידה פמיתם מהקליפה שהקליפה לריכה שתשל בשם קלת כדי שתוכל להעבל כולה כל' מגמ"ב בגרידת ט שם בגמרא י עזר וכ"כ רשב"ם כ שם בגמרא ל עזר וכ"כ רשב"ם מ עזר בשם סם"ת

מותכים (יג) וכל כיולא בזה (ג"י בשם ס"ל) ולכן מוכלים בקלת מקומות הכבוד שקורין קומפס"ט מע"ב לפכוס וחתוך * וים מקומות שמחמירים בזה ולין למכות המנהג (מהכי"ו ס' ע"ע) אבל שאר דברים שלין חריפים כגון תפוחים או לפתות יבישים וכדומה כוהגים בהם היתר כמו בלימוכי"ם ולין להחמיר כלל (בלחוך) : ה **אחתך קישואים בסכין של בשר מותר לאכלם בחלב בגרידה לבר שיגרוד מקום החתך** (יד) ו **ואם חתך בו לפת אפילו גרידה א"צ ' אלא הרחה בעלמא ' ולא עוד אלא אפי' צנון שחתך אחר הלפת לשרי בהרחה כמו הלפת ' לפי שטעם הלפת משונה ומבטל טעם הנפלט מהסכין** (טו) : הגה ז ודוקא לפת שטעמו מכוסה אבל יבק או לחם ושאר דברים לא ' ואפי' בלפת אין להחיר לחתוך לגון בק פעם א' אבל לא שנה פעמים אם לא שספג כל פעם לפת בין חתיכת לגון ללגון (ג"י בשם סמ"ק) :

אין

ראשי בשמים

(שם בשם ס"ת) אבל שיגה בעלמא בלא היכה אינו כלום (כללני' סק"י ל"ה וק"ת ול"ק ק' תמ"ז) (פכ"ה ס"ך) והא דבני לא שביל ה"ל בפי' זה ולא בש"ג כמו בש"ל ' הטעם לכיון שלא נזכר בחלוגד בק לגון ובקבק ושאר לא נזכרו לא חם להם אלא בש"י (כ"ל) : (יג) שעושין שנשר היתר שיתבטלו שוגן שעל הסכין וגוף הסכין לחשש שבלוע (פר"ת) : (יד) והא דלא קגי להו בשחתה משני שמותך ליחותם ל"ל להשיחם לשרגא ע"י שהתה היה נקרך יותר ולפ"ב נוכלם ולינו והגרידה פחותה מהקליפה ' שהקליפה לריכה שתשל בשם קלת כדי שתוכל להעבל כולה כל' (ג"י בשם הכ"ן) : (טו) ומותר לחתוך בו לכתחלה לגון כשחתך בו לפת (ס"ך ובש"ך בשם מהרש"ל) ומע"ב לשקול לגבוס כ"ע בר כ"ע בהיתרא (כמ"ש פ' ל"ה שק"ל) שם"כ שסופג ומתבטל טעם הבלוע בשכין בעשם הלפת (פר"ת) ולא חיישינן לזמן ומחלי ואכיל בלא הרחה וכללמרינן בשם"י ל"ל· דשם"ת דמיד שהניחו בשעה לריך הרחה משם"כ כאן שאם כולה לאכלו כך שרי · ש"כ הרחה להכא הוי חומרא בעלמא דאי כבר נתבטל הטעם בלפת (ס"ך) אם חתך פרי חריף והיה בו תולע ותתך התולע אין טעם התולע נבלע בשכין שאם הפרי חריף אין התולע חריף ע"י כאן ואין כאן אלא לוחשך דשכינא לחודיה והפרי שני ליה בשלי קליפת שביבות המקום שיגכו שם התולע לטעם השבלע מהתולע הוי מועט (פר"ת) :

צז דין שלא ללוש עיסה בחלב • ובו ג׳ סעיפים:

א אין לשין עיסה בחלב שמא יבא לאכלה עם הבשר ואם לש כל הפת אסורה אפי׳ לאכלה לבדה (א) ואם היה דבר מועט כדי אבילה בבת אחת (ב) ג׳ או ששינה צורת הפת שתהא ניכרת שלא יאכל בה בשר מותר (ג) כיוצא בו אין אופין פת בתנור שטחו באליה (ד) ואם אפאו דינו כעיסה שנילושה בחלב (ה): הגה ולכן נוהגין ללוש פת עם חלב בחג המצות גם במזון לכבוד שבת כי כל זה מיקרי כדבר מועט (ו) גם כי לותתן מקוים מאחר פת (ז) וכ״כ פלח״ן ולו פסקיד״ה דמותרין (הגמ״ר) (ח) לין לחפות שום פת עם פלח״ן ולו פסקיד״ה בתנור לחיקין שמא יזוב מן המזון אל הפת ואם זב תחתיו דיכו כאלו נילוש עמו (ב״י בשם הג״א) (ט) ונוהגים לשום העפילה בפי התנור (ב״י בי הגמ״ר) (יוד) ואפי׳ הוא במחבת (יא) ונוהגים להמעיך לכתחלה: ב התנור שטחו באליה אין אופין בו פת עד שיסיקנו מבפנים עד שיתלבן(יב) ואפילו

א נ״ייחא פסחים ל׳ והכילו קרי״ף ורל״ם פ״ח דחולין ג מפקנת הגמרא וכפיהם״י שם ב כפי׳ לתנ״ס פ״ע מסמ״ל והרשב״ל בחי״ה ד שם נ״ייחא ה שם נ״ייחא וכדמפרש שם בגמ׳

ראשי בשמים

סימן צז (א) גזירה שמא ילכלכה בחלב (ר״ן בשבת ובגמ׳ קלי חלין מסיק לה התנור בחליה וכו׳) (פרק כ״ם דף ל׳) : (ב) דלא מסתי ליה ויסכה שבילום בחלב (ב״י בשם רם״י) : (ג) שמועה יולע שלא שיכו לוכחו אלא להיכך בעלמא ויבאל ויאמרו לו (שם ורשב״ם) וה״ה לעיסה שכילושה בשמן (לבוש) : (ד) שעושין מן עיגון מלמס ועשין התנור בחליה ומופין לת שלחם אחר שטחוהו (רם״י זבחים ל״ה) ושעין לשון עם (שם פרק כ״ם) (והפרישה ס״ד כדחק ופיכם מה שפיכם בעלה שלא עיין בכם״י) : (ה) וה״ה לתנור שטחו בשמוה (לבוש) : (ו) ונאכל מהר בשבת (ב״י בשם הגשת ס״ל) : (ז) ולע״ז לפי שדבר עדובה הוחר (ל״מ) : (ח) מאחר לכיכר בהם השבר לו החלב ל״ל היכר יותר (שם) : (ט) פי׳ לפי שיכו רחב ולכו משופע לין לחפות לחיקין וכו׳ • לבל בדיעבד לם לין התנור משופע לו שהשת לשעלה מן השבטי״ל לל מחזקין לישנה לשמא זב כיון לחפי׳ זב לל זב החת השת עלמו • לבל לי מזיקן דזב מן השבטי״ל לחוך לחפי׳ ליכו זב החת השת עלמו אלא השת לחוק מן התנור • השת שבור לף לינבד (ס״ך פכ״מ) : (יוד) כשהוא משופע והשבטי״ל למטה בעכין שלא יוכל לזוב שם (ל״מ) : (יא) לחייכו העפילה בחחבת (ב״י בשם הגמ״ר) : (יב) וה״ה אלא לחיקין דשבי ליה בקיעות דאז הוי״ל כ״ע בר כ״ע להחיכה היכו משום לחין להחיר בקיעות לחוליה לאטות בו פת לטוי גוכס לכתחלה כ״ע

ואפילו אם הוא של בוביא (יג) (פי' כלי מכם המקיקין מחתיו ומופין עליו עוגות) אין לו היתר ע"י היסק מבחוץ (יד) : ג ופת שאפאו עם הצלי ודגים שצלאן בתנור א' עם הבשר (מז) אסור לאכלן בחלב (מז) ז וה"מ בתנור קטן (יז) אבל בתנור גדול המחויק י"ב עשרונים (יח) ופיו פתוח מותר (יט) ח ואם הצלי מכוסה וכן פשטיד"א שמכוסה הנקב שבו י מותר בתנור צר (כ) (ועיין לק' פי' ק"ח כילד נוהגים) :

ו עיין בסמ"ע בסמ"ק ג' סגלונים ובסמ"ק ל"ת כלב וכדמתני לה בהגלה וכו' וכעובדא דלקמן סמ"ק בסמ"ק ע"ש ז עיין וכ"כ הגמ"ג בסמ"ק רבינו יעקב והגמ"ג והגמ"י בפ' ע' מהגמ"ל ח כ"כ התוס' סמ"ק והגה"מ בפ' בתרא דע"ז והמרדכי והגמ"י פפ"ק מס' מ"ל

הלכות תערובת איסור

צח דין איסור שנתערב בהיתר י ובו ט' סעיפים :

א ט איסור שנתערב בהיתר מין בשאינו מינו י כגון חלב (א) שנתערב בבשר ג יטעמנו גוי (ב) אם אומר שאין בו טעם חלב או

ט עיין בלח"מ דבסמ"ק מולין ל"ו ג למג"ס פ' ט"ו מהגמ"ל ומפי' לין לומן בכך וכמ"ש בסמוך בסמ"ק

ראשי בשמים

בר כ"ט להתירה ואינו מותר לעשות כן (וכמ"ש בס"י ל"ה) מ"כ טעמא דמ"ל להחמר להחקנה יפה ואיכא מחוכות בעין ולפ"כ אין לו להחר על סיוסק (פר"ח) מאי פלטר הכל (עור) : (יג) מחוך כלי מכם מחקירין מחתיו ואופין עליו עוגות : (יד) מלפ"כ מילאו גחלים מבפנים על פיהלבן (עור) : (מז) והלכי בפסוק לו על הגחלים (ב"י) ועיין בר"ח פ' ק"ח מקט"ו ומס"ק מק"ט : (מז) מכיח אל זה בכתב בזה ואינה מלחא היא (מם) : (יז) לבפים בית טעם הפיעוס (מם) : (יח) אל מלוח (מם בפסוק מ"ק ומגמ"י פ"ט וכ"כ הלבוש) : (יט) מהכיח מחפחא בו ויולא לאוך ואינו בכתב כל כך בפת לו בדגים ואין מילוק בין חכוך בפיו למעלה לו מן הלל (לבוש) : (כ) לחוי בכללה בקדים בחין לפתים פיעול יחוע לעובי י ובלע"ל מלבקע קמ"ק י"ב עמכוסים בל י"ב עמכוסים בחין לפתים פיעול יחוע לעובי י ובלע"ל מלבקע קמ"ק י"ב עמכוסים בל מלוח בחכחוון למ"ש בבי' בא"ח ס"ק ת"ק ואין עושים בפסח פת עגה טעה [וכ"כ בר"ח בקו"ל בל' קבקעית החכוך מחזיק י"ב עמכוסים בבה ס' ובפת עגה בליל מעפה ומעבירין שהוא כפיעול פיכול לעפות המלח ע"כ י וכי הפמ"ג בפ"ל בס"ק בפס הפר"ח והמ"י בקבקעית החכוך מחזיק י"ב עמכוסים מפת עגה טעה ובכ"כ בפס המלוגים ובכן עיקר ודלא כחפרי יל בליהו דק"ל בכל מלל החכוך מחזיק י"ב עמכוסים ודלא ככו"ם דק"ל למחזיק י"ב עמכוסים בדיעוק בדפני החכוך] :

סימן צח (א) להיינו מהבא (ב"י בפס הלגוד ס"ך וט"ז ופל"מ) : (ב) ומ"ל פיהא

קפילא

(ג) או שאומר שיש בו טעם אלא שהוא פגום מותר גוהוא שלא יהא סופו להשביח (ד) דוצריך שלא ידע שמומכים עליו (ה) ואם אין שם גוי לטעמו משערין בס' (ו) וכן אם הוא מין במינו (ז) כיון דליכא למיקם אטעמא משערים בששים (ח) :

ג מנוחר סי' ק"ג ד טור ג' רסג"ס

הגה

ראשי בשמים

קפילא דהיינו מומן בבך . אלא מפילו בתס בני אדם שכל טעם שאינו כהגה לבתס בני אדם אינו טעם (טור בשם כסג"ל וכ"ל בני וכ"ל הכמג"ס) : (ג) אפי' בפמות מס' (טור בשם תו' והגלע"ם וכ' בני בג"י שכ"ל ר"ן והכמג"ס) : (ד) עפ"י ק"ג : (ה) ומע"ג דקי"ל טעם כעיקר לחוכייתא וגו מקל"ח לף בחיקוי לבבן לא מסינן . הכא שאני להוים אלתא דעבידא לאיגלויי ניל ומתבבל שם מפקר או לא וכל כי סאי גווצא שמכינן מגו מקל"ח אפי' בחיקוים לחוכייתא (שכ"ח) ודי בני דבחוכייתא לא שמכינן אפי' בבשג"ג עפ"י פ"ו ססק"ג ולקפילא שמכינן אפי' אינו מקל"ח (טור וב"י בשם תוס' והגלע"ם והכ"ן) : (ו) אבל בשים גוי לא שכינן אלא ע"י טעימתו ואי אתר לית ביה טעם בחיקוי לשום אפי' טפי מפי' ולא הזכיר שיעור ס' אלא בשלין שם גוי (ב"י לד' הגמג"ס וכ"ם דעתו כאן) : (ז) כגון אלב בשומן : (ח) והיינו בשתמת לאמרי אין טעם החיקוי מורגש בשים ס' . דאבי קי"ל בבוב מיבי מאבל שאין בוחבין טעם יותר מזה ואשמועה לקלא שית בע"ח . אבל כל שטעמו ומרגיש טעם החיקוי לא בעיל אפי' יש ק' בהיתר אי יותר עד שיתבטל טעמו ואין חילוק בין בתערב אין בעיבו כגון אלב בשומן אין בשל"מ כגון אלב בגריסין בבולהו משערין בס' ומיהו ס"ע מדבבן אלא מילקו בשיעורין וגזרו בעיבו אפי' שאינו מיהו שיהו כל החיקוין שוים בס' כדי אלא יבולו לטעות . אבל אן שהוים מג"ע בטל בבוב ולפיבן לם אלכי לאחי בשים להטות בכל מקום שאנו מוסקין בדין ואמרינן דס"ס נמי בחיקוין במקום שאין יבולים לעמול על טעמו שאין טעם החיקוי בהגס בהיא בו בינלתו שהוים בבוב . אבל מבש"ע לא דסא לגמרינן הל"ע לאפי' יש אן החיקוי בזית בתבשיל שיש בו בשיעור ל"פ מלטעפא אבילתו ולוקה וזס בקלא טעמו וממשו של חיקוי לטעפ"י שאינו אלא בבל"פ שהוא יותר מבוים בוב . ס"ע שאינו בטל בבוב ולוקמינן לה שאינו מיהו להוציל ולטעמו וממשו מורגש בבילתו ושוא לינו מפגיע בהתבלה שמחבין בו לבך לוקה . אבל אם אין בו בבל"פ אין לוקין אלא הוי ממשו של חיקוי אלא טעמו ואלו כל זמן שכ"ע אפי' אן התוים בלשאבמן גבי בזית שאבלים לו התוים אפי' טעמו של יין ואלא ממשו דבי וכל ומאבל עבדים לא יאתם משום שהוא דבר האבוי עם עבדים והוא מבש"ע בגון עבדים

ה טור בסס ר"ת כדבלי למעלה מג"ע מדאורייתא בכוונו בטל ז'מים ד' ע"ט ו כדעת ר"ת דכיון שנתן לאיסור טעם בהיתר נהפך כולו להיות איסור

הגה ואין מהגיס עכשיו לקמוך לגוי ומשערין הכל בס' (מהגור) (מ) :

ב ס אם נתערב מין במינו ונשפך (יור) בענין שאין יכולים לעמוד עליו לשערו ' אם נודע (יא) שהיה רובו היתר מותר (יב) ואם לא נודע שהיה רובו היתר אסור (יג) : הגה ולעכין מין במינו מזלינן בהר שעמ לס הוא סוס סוי מין במינו לחצ לא מזלינן בהר שעמ לס הוא סוס לס ללו (ג"י בסס החגור וכ"כ בהגמ"ל) (יד) ואבל אם נתערב בשא"מ ונשפך בענין שאין יכולים

ראשי בשמים

סרויים במים ולא קיבלו לחלח טעמן לא יהחה המים . ויכו המיעור של ס' ליכו ומפורם בהורה בפ"י חלח שכך מיעורו מכמים לחפ"י ליקור חכיף כגון בלל וקפלוט נכך הוא כ"ע ולא יותר ומסמכות לקבל זכוע בטלה המורם מחיל המיר בסמיעורו מכמים סמוע ס' ומק' ומחיל כיר ויהיל לחקורה לינים ומפ"ה ומבטלים לותה עם שהר החיל ומפ"כ מיימים לותה וכותבה לכהן והחיל מותר לבטלים לחפ"י שכבר קיבל טעם מהזכוע ומז"ל דסייכו טעמן ומסום דכל החיל יש ס' כנגד הזכוע . פ"ח שאין קחס ליקור כ"ע חלח עד ס' . ולחפ"י שליכו מוכרח שלפסק לומר שלפ"י עד כ' או כ' ליכו כ"ע . או לחידך גיסא לפסק לחפ"ג שליכו חלח ס' ומק' עדיין הוא כ"ע והא דהחילהו חורה ומסום דמ"ד . כבר חמלכו דמן החורה בטל בבוד חפ"ג שלפסק שכ"ע חלח שאין שליכו מרגישין . מ"ח לסמוכהא הוא לפפ"ח לומר ליותר ומק' שמעת ליכו כ"ע לשמבבא לן לא היתה החורה מחילה החיל לזרים לס היה כ"ט כ"כ (לבוש) : (מ) חצל לחעיות יקחל קוכין בעין בפפ"ח להחילה כגון הרומה שנפל לחולין לחעים לה כהן וכ"ח לענין כרים (כחלק ק' כ"ו) וכן לעכין טעימת בהר או מלא כלליל ס' ל"ו ולף לישהל ליכו חושן קוכין (ס"ך ופר"ח וכ"כ ב"ח ולא כלבוש) : (יוד) קלח ממנו : (יא) בזיכור (לבוש) : (יב) לספיקא לכקנן היא ומולין להקל (שם) : (יג) לסוי ספיקא לחוייהא ולחומרא (שם) : (יד) ולוקא לעכין נטל וחרומה ועלה וכן שלר ליקורין שפיעורן למעלה מק' ליכו וכן לעכין לפיל"מ לא בעיל ליכו וכן לעכין יין נסך ושלר חקרובת ע"ז ומשמיש לשקיר ליכו ממהו (וכלכל' ס' ק"ל) וכן לעכין הפ"ל ולבר חפוד לליכא ע"ל דפא לקי"ל לחפ"י שלף לא בעיל ליכו לא בעיל לוקא ליכו בכל הכי חוכיכן מב"ע מקבי ומי לסום בשמע ולא בטעמ . חצל שלר ליקורין שוין ליכו בעלים בק' ושין בפפ"ע בכ"ע . ולפי לסכל חלוי בטעמ ולא בשמ וכ"ע לעכין כפף וכן לעכין יבש ביבש לוין בפפ"ע מלכיכין בק' גזילה שמ יבשלו ויהן טעם גם זה בטעמ חלים ויולחה (כ"פ ש"ך והלריך בלחיות והסכימו לדבריו כמה גדולי הדור ומחכיו המזיק ס"ח

יכולים לעמוד עליו לשערו אפ"ג נודע שהיה רובו היתר אסור (מו) ז ואם נתערב במינו ובשאינו מינו ונשפך בענין שאין יכולים לעמוד עליו לשערו ח ונודע (מז) שהיה רובו היתר ממינו רואין את שאינו מינו כאלו אינו והשאר מינו רובה עליו ומבטלו (מח): ט בד"א בשנשפך אבל אסור שנתערב בהיתר והוא לפנינו וא"א לעמוד על שיעורו (מט) אע"פ שהוא מאיסורי של דבריהם אסור (נ)

ז ג"י ב' הרשב"ם ח ג"י ב' הרשב"ם ט טור ב' הרשב"ם ופי' הר"ן סטעם דנשפך שליכו בה חלא כחקרי בעלמ' חזלינן לקולא וכלא נשפך ידיעה

א'סור

ראשי בשמים

בחוך ע"ם דבריהם וחלא כסג"ה וכדים מהחמוכים) לפ"ז כועד עבה להייכו דק דק של בשר וחומן וכן כועד ככה להייכו פליעת הבשר מיקרי מין בשר וחלא מקרי שליכו מיכו בחחיכת בגילה שכחבשלה בחחיכות היחר חלא המיס לחולייהו (פר"ח) וכן כבד חכגבול עם חכגבול מקרי מין בשר של עוף (שם חלא כחגור) חבל בשר עוף עם בשר בהמה וכן חיל וחוד ועז מינים חלוקים הם כשהם שלימים וכן שני מיני דגים וב' מיני עופות שחלוקים בשהם שני מינים הם · חבל חם הם מין חחד לף שים להם שני שמות מין במינו מקרי · וחיל וחוד ועז החוכים הין נקראים כי חם בשר חיל · בשר חוד והה בשר חחד הוח · בילי עוף זה בבילי עוף חפי' טהורות עם הטמאים וחפ"י שהעופות חלוקים בשהם הוי מין במינו · בגילה ושחוטה הסויס בשהם בחיותם בין שלימים בין חחוכים מין לחד הם · כבש וחיל מין במינו הוח · חלב ובשר ב' מינים · חלב פרה ועז וכחל מין חחד הוח · שומן הדקין של עופות ושל דגים שני מינים הם · שהרי של דגים מיקרי קרבי דגים · ושל עופות מין חלב הוח · חלב ושומן מיקרי מין במינו · שומן של חלב ושל הדקים מקרי חלב · שומן של בעלות וחזה וחלים ושומן היכך בשר שמן הוח · ופר"ח ופר"ח כחבו לשומן החלים עם חלב דיכו כשומן עם חלב · בשר ולב וכבד וכחל כל ג' מין בפ"ע ול' פר"ח לכולהו מין בשר · שחוט ועיקה ב' מינים הם · וכ' פר"ח לדוקא בשחר ליקוחים חבל לענין תכומה ועגלה להלריך ק' וכ' הוי מין ומינו (כ"ז מדברי החגור והמרדכי וחר"ם) · גידים עם בשר מקרי מין במינו (פר"ח) ופר"ח כי שכל מה שבשמה בשר ושומן ודקין וחלב קל מידי לחיים בים כחשב מין במינו זולת הגיד : (טו) דעתם כעיקר לחולייהו בשם"ע לפי שבגמ' בהיתר בעתם הסיקור ופסיקא לחולייהו לחומרא הלכך כמל לו שומן הגיד שבשפך חפילו ג' הוי מין בשלימו מיכו חלינן להקל כיון דהוי מדבבן (פר"ח) : (טז) בבירור (שם) : (יז) וכל התעוכת מותר (פר"ח לדעת הרשב"ם) : (יח) שחין לכו בקיאים לשער ומפני שחין לכו יודעים כמה בעש כפק מניה (לבוש) : (יט) שהרי כמל מדבבן וחפ"י חומרי דבדיה מבעריכן משום דמתי

לכפק

ד יאסור (כ) שנתבשל עם היתר אפי' כבירו והוא שלם וזרקו

י עוד וכ"כ רמב"ן נ"י כתב מי יתעיין כעת בספק מיניה מוכין ל"ו

ראשי בשמים

לכפק מכיס לה יתעיכו (ב"י בשם הרמב"ם) דמי מזלילין לקולא בדבר שא"א לעמוד עליו יהו כל הספיקות בספק וכל שאר יעשר בעת שכיתה בעיניו ולפי כך לאו מכנים להשוות ומותיהם אבל בעת בליכו בע מלא בזקלפי בעלמא כגון שם בספק הכועב וכיולא בדבים הללו מזלילין לקולא (שם בשם הכ"ן) וה"ה בספק הבא מהקרון ילישב כגון בספק בעבעל מי ליכא ס' ומי הוי מכם היה יודע לבעל לקור לפיליו בלישוב לכבכן לזה מקרי לעת קודים ולאו קודים לעת ולפי' בעב"ע הדין כן (פר"ת ובזה מוהכם) וכשלא כודע הלישוב כמה היה כשבפל עמ"ש ס' י' שקכ"ו ללא מבעריכן הלישוב שלא כמו שבא לפניהו ולפי' היה יודע שהיה הלישוב גדול ממה שהוא עתה לפניהו לחומרי' מה שבפחת הלישוב בפחת ג"כ אן בהתר כבגדו · ובא מחלקיכן ג"כ בספק שיעור הלישוב מי הוי אין בעיהו מזלילין לקולא ומבע"מ לחומרא כדין בספק היינו דבשבפל ליכא בפק למעט מה שבשבפל היה בו ס' כבגד הלישוב דקמן · ומ"ש כדון זה הגם להסיתר הבא לפניהו אין בו ס' אלא כבגד שיעור הלקור שלפניהו ולא כבגד שיעור לישוב שבפל מאי דקמן מוכח להוסיף ס' · דלא"כ ותאמר דבזמן שפילת הלישוב לא היה ס' שתר כבגדו · שמתא נמי לא הוה ס' דכי היכי דלמעמיק לישובא למעמיק התיכא (שם) היכא דנשבד הלישוב וידעיכן ודאי דליכא כוב להתר אלא דאין יתעיכן מי לישובא חלק ס' להיתר דקמן או שפי מחלק ס' בעב"ע דהוי בפק דאוריי'תא מקור (שם) אם נפל חלב לבשר עוף ובשבפל כיון דבב"ח לעוף הוא מדבבן מזלילין בספיקא לקולא (ס"ך פר"ח) אם קמן או גוי הכיח בקדרה אל בשר אם וידוע שנתבשל בבוד אבל יש בפק אם יש ס' בהיתר בגדו כיון דאם שביטלו דבבן הוא בפק כי הא שלישו עומד עליו לידע הוי כדין בשבפל גבי בשר עוף אלא שייך לומר לעת קודים הוא זה שהכי לישו בעיא לידע כמה נפל (פר"ח בשם מ"ם) לפילו אם נתעסק בו ומשו אל לישוב כגון שתיכה קטנה שלישה רמ"ל שנתעסקה בין התיכות ולישו מכיכה ובשבפל קלת העוף ואבדו קלת התיכות קודם שבספיק לבעל בס' גם זו הולכים להקל לספיקא דבבן הוא ולמ"ל גביכת הגוים שנתעסקה בחלה אל חלב בשר ואין מכיכה שהולכים להקל לעולם בשישו בזמן שלישו מכיכו · אבל בזמן שהתיתר והלישוב לפניהו ול"ש לעמוד על עיקר שישו לקור (שם בשם רמב"ם בחילוקו לף ק"ט ע"ב) ולף בחמ"ל יש להתיר כיון שאבדו קלת התיכות ואין לאו בחים לדון עליהם אלא על לישם שבא לפניהו (שם) ולעד"ן שגם הרמב"ם כך היה לעתו ובמ"ש הכי בשמו בפי' ק"י מקו"ל שבא לפניהו קטנה שלמ"ל דבהא שבשר לומר ולישו מכיכה (כ"ל) : (כ) אפי' שם ונקט מתיכה קטנה שלמ"ל דבהא שבשר לומר ולישו מכיכה (כ"ל) : (כ) אפי' שם

וורקו צריך ס' כנגר כל האיסור (כא) מפני שאין אנו יודעים כמה יצא ממנו (כב) לפיכך המבשל בקדירת איסור שהיא בת יומה או תחב כף של איסור בהיתר צריך ס' כנגר כל הקדרה וכנגר כל מה שתחב מהכף שאין אנו יודעים כמה בלעו בין שהם של חרס או עץ או מתכת (כג): הגה ובלבד שבלעו ע"י רתיחת אם אחז הבליעה הולכת בכל הכלי אבל ע"י רתיחת מליחה לימי בבלע בכלי רק כ"ק ול"ל לבעל רק כ"ק (מהרי"ו פ' כ"ה ובתוך כלל כ"ל) (כד) (ועמ"י ל"ע) כיוש מי שמחמיר בכף של מתכת להצריך ס' כנגר כולו אפי' לא הבנים אלא מקצת משום דחם מקצתו חם כולו: הגה וכוהגים כקבלת הה' וכל לימול שמבטלים בס' אם מכירו לריך להסיר ואם לע"ג לבעל כתבטל טעמו בס' ולכן אם נפל חלב לתוך התבשיל ונתבטל טעמו בס' לריך ליתן אם מיס לוכים ובשר החלב להקפיח וללוף למעלה על המים ויסירנו ואם דמחמ לאסור להסירו הוי כאלו מכירו ולריך להסירו ואם (הגמ"י בחולין ובתוך כלל כ"ג) (כה) · לימול שנתבטל בקדרה והסירוהו אם ונפל לקדרה אחרת לריך לחזור ולבטלו בס' בגד כולו וכן לעולם · אבל אם נפל לקדרה הראשונה ס' פעמים ל"ל רק ק"ל כנגדו (בתוך כלל כ"ד) (כו) וע"ל סי' ל"ד:

אם

ראשי בשמים

דבריהם (ס"ך ופ"ח): (כא) והוא הדין אם נפל לקדרה רותחת ונוטל תכף ויוד (פ"ח) ולא מבעי היכא שהתעוררה הוא עלמו אל לימול אלא אפי' לימו אלא בלוע ומהימול (שם): (כב) ומ"ה אם אחז ודיאל פעם אחת בקדרה עלמה לחוקמת עד ס' כנגד כולה (שם): (כג) ולאפוקי מקבלת הרא"ש דס"ל דבדבר שאוכל להכשירו בגון קדרה של מתכת או כף של עץ שמפשר להפריד האיסור ע"י הגעלה אין מבטלין בכולו · אלא לומלין לומד יפה כמה יצא ממנו אלא אין חילוק (ג"י) והילך ומבטלין ס' נגד כל הכלי האסור ממלאין כלי גדול מים על כל גדותיו ונותנין בתוכו לומו כלי האסור בתחת והמים היולאין הם סיעור דפני הקדרה ויפעל בהיתר כנגד לומן המים (שם) ועמ"ס סי' ל"ג סק"ג: (כב) ומ"ה אם נאסר הכלי ע"י עירוי א"ל לבעל רק כ"ק · אבל אם נאסר ע"י כבישה לריך לבעל כנגד כולו (פ"ח) ועמ"ס סי' ס"ו סק"ג: (כה) ומיכא לליכא ס' לא ומהני נתינת מים לוכים דמ"מ הטעם נשאר אם (ד"מ ס"ך פ"ח ופ"ת וע"ז) ומיהו בשאון של לימול שנפל

ה לאם ידוע כמה הוא האיסור בנון בף חדשה או שאינה ב"י
(בז) שניער בה ובלעה בוית חלב ואח"כ ניער בה קדרה של
בשר א"צ אלא ס' לבטל הבוית שבלעה (בח) (ולא מהכין נגי
כלי מכ"כ אפי' אם ניערו בו מיקור (כ"ן בשם הרמב"ן) ו אבל בף
ישנה (בט) וב"י (ל) משערינן בבולה (דכל מה שבלע נעשה מיקור
ולא יהיה כמה בלע (שם) (לא)ג ו"מ שאומר שגם בזו א"צ אלא
ס' לבטל הבוית שבלע (לב): סגה והבבלה הלחמו עיקר כמ"ש
לעיל סי' ל"ג ס"ה נבי טיפת חלב שנפלה על הקדרה · ויש שחין
מחלקין בין כף ישן למחש רק בין כ"ח לשחר כלים (מהרבי פ' גיד
הנשה) ומומרים דבבלי מכח שח"ו להשניה מיקור ע"י הגעלה
מומרים הבלי כ"כ מבל לא בשחר כלים וטוב לחוש למומרה · (וע"ל
סימן ל"ג): ו פ בחצי זית של איסור שנתערב בהיתר צריך
ששים חצאי זיתי היתר לבטלו(לג): ז ע ביצה שיש בה אפרוח
או טיפת דם שנתבשלה עם אחרות צריך ס"א לבטל פלימתה
(לד): ח פ בחל מתבטל בנ"ט (לה): הגה כל המיקורין המהגין
בזמן הזה כולם מהבטלים בששים (לו) מלבד המן בשפה ויין בקך
כחשר

ל שם וכ"כ רשב"ם בשם
מ"ה
מ שם ושם ופירש
יפנה שניער בה
בשתו יום בהיתר
קודם שניער בה
החלב
נ רשב"ם שם בשם
רמב"ן דם"ל דלא
מהכין בבלוע מכ"ש
ם עובדא דמר בר
רב חסי וכו' כלי
יוחנן דחלי טיעור
לחבור מן התורה
מולין קי"ח
ע ל"ל סי' פ"ו
פ ל"ל סי' ל"ה הלי
כחל

ראשי בשמים

שבשל ע"ג יין יקפה לותו וסין מותר לפי שבן דרך השמן לילף ע"ם היין ולהיפו
נבלל ומתערב עמו · חבל אם בשל ע"ג ליר יקפה לותו ויטול קליפה מעל הליר
(שי"ת) : (בי) ועש"י ל"ל ס"ג : (בז) שהיה של בשר והבלוע בה נטל"ם : (בח) דהה
ילעיבן כמה הוי (ג"י) חבל אם ניער בה מ"כ חלב מותר דהיעבד · לפי שהבשר
נטל"ם (פר"ח) : (בט) של בשר : (ל) שניער בה בזית חלב והבלוע נטל"ם : (לא) ולף
אם ניער בה מ"כ קדרה של קטנים וביולא ליה ס' לבטל כל מה שנתחב ונשבף
ולא ילעיבן כמה בלע · ומיהו לף בבף ישנה לפי ילעיבן שלא ניער ג"ו חלא בבזית
בשר ובזית חלב ל"ל לשער חלא נגד שבשני זיתים (ש"ך ופר"ח) : (לב) דלגבי דבר
הבלוע לא מהכין מהיכה נעשית נבילה (ג"י בשם הרמב"ן) : (לג) דקי"ל חלי זית
נמי חשוב מן התורה חלא שאין לוקין עליו ום"ה למלי טיעור בשיקולין דבבבן דכל
דתקון דבבן בעין לחוכייהא תקון (פר"ח וכ"כ ג"י בשם רש"י) : (לד) עש"י
ע"ו ק"ח ומש"ם : (לה) וכבר נתי בפי' ל' : (לו) בין של תוכ בין של דביהם
(ג"י בשם כל הפוסקים) (ועמ"ש סי' ל' סק"ט) : (לז) שטיעון במשהו · ולין עולה
יהבלה

כאשר נתי בהלכותיהם (טור) (לו) ובלבד שהמיקור ליכו כותן טעם בקדירה (לח) אבל אם כ"ע בחותה קדירה וסוף לסקור מלא עלמו אפי' בחלף לא בעיל כל זמן שמבשלין בעלמו (לט) · ולכן מלח ותבלין ודברים לעצילי לבעלמו אם לקורים מחמת עלמם (מ) לינם בעולים בשאים (בחוך כלל כ"ם ובשאי ק"ם) (מא) :

ט קדירה שיש בה נ"ט ויתי היתר ונפלו בה שני זתים אחר של דם ואחר של חלב כל א' מצטרף עם הנ"ט של התר לבטל חבירו (מב) :

הגה וכ"ם בשני זתים אחד של גבינה ואי של בשר דכל אי מצטל מביכו (בחוך כלל כ"ד) (מג) קובן כ"ט זתים של היתר שנפל בהם כזית חלב ובקדרה אחרת היו שלשים של היתר ונפל לתוכה כזית של דם ונתערבו בשוגג מותר (מד) :

צט דין אם העצמות מצטרפין לבטל איסור ושלא לבטל איסור לכתחלה · ובו ז' סעיפים :

א אחתיכת נבילה שיש בה בשר ועצמות שנפלה לקדרת היתר

ל טור בשם ר"ם וכה"ם הל"ם וכ"כ רשב"א מהילומי פ"ק דעלמה

ל טור ממשנה ג' פ"ג דעלמה ומיימ' דר' יוחנן הפינול וכו' זבחים ע"מ ק הל"ם בחשו' מהא דלעיל

ראשי בשמים

יחבשל פי' כל"ד : (לח) ומן הסחם בעולים בשי להכי קי"ל (שי"ך ופרי"ם) וכמ"ם סק"מ : (לט) להיינו מלכבן (ש"ך בשם חו"ם) ואם אין ידוע שם מרגילין בעמו אי לא יעמוד גוי מפל"ת אע"ג שאין נוהגים עכשיו כך וכמ"ש בש"ל (ש"ך ופרי"ם בשם חו"ם) : (מ) כגון תבלין של עלמה וכיולא (שו"ם) ועשקק"ם : (מא) ואפילו כשלו לבבר שאוה בשוו אפ"ם כיון שאלוק בעמו לא בעיל אבל אם כשלו לבבר שאוה בעמו שאיכו אוה בשם בעל בשיעורו (ש"ך) : (מב) לשבלע הוא לכל ליקור בעל כשאיכו יכול ליתן טעם בשיתר וטעם שם ואבב אין אוה הכי בחבעל טעם החלב בשי וטעם שאם בשי לאה לי ליקור המבעל ליקור ואה לי היתר המבעל ליקור (הלפ"ם ז"ל) : (מג) ולפ שמכיר החתך והוליאו ושאני כשאר כולו בחוכו ואין שאים בגדו ואחר לפ להשחא יש טעמא · מ"מ טעמא להחירא קא יש משא"כ בשני זתים של ליקור שאם הכיר בי' אחם והוליאו לעפ"י שבחבעלו שביאם מ"מ השחא אישא קא יש טעמא לליקורא ואוסר הכל (פרי"ח) : (מד) אבל בחזיר יש דיכו בשי ל"ע ס"ם · וכל זה דוקא בשני אינו ליקורין שאין טעמן זוה אבל בחין בי מוחז וכיעור וכדי בי' ל"ע ס"ו (שם) :

היתר ' עצמות האיסור מצטרפין עם ההיתר לבטל האיסור
(א) ואצ"ל שעצמות ההיתר מצטרפים עם ההיתר ב אבל המוח
שבעצמות איסור מצטרף עם האיסור ג ונוף הקדרה (ב) אינה
מצטרפת לא עם האיסור ולא עם ההיתר (ג) : הגה וים מסכימין
סלא לגרף עצמות המיקור עם הסיתר לבטל (הגה ס' צמ"ל צמס
ל"ז) ובמקום הספק יש לסמוך למקילין ומתירין כי כן עיקר :

ב ד בד"א שעצמות האיסור מצטרפין עם ההיתר ' כשנפלה
חתיכת הנבילה לקדרת היתר כשהיא חיה אבל אם נתבשלה
תחלה ואח"כ נפלה לקדרת היתר עצמות שבה מצטרפין עם
האיסור לפי שבלעו מבשר הנבילה כשנתבשלה לבדה (ד) :

ג ה בשאר איסורים חוץ מבשר בחלב חתיכה הבלועה מאיסור
(ה) מצטרפת לבטל האיסור (ו) : הגה ואין נוהגים כן כי ק"ל
בכל

א ב ס וכ"כ רמב"ם וכ"כ ר"ן דסייגו בעצמות דלא מצטרפי עצמות משזרוע להמיל חולין ל"ק
ג ס ד ס מנדכי ר"ס פרק ה' דתרומות ולח"מ פ"ז דחולין ה רמב"ם ותשובת שלמה וכו' מפרים

ראשי בשמים

סימן צט (א) ומפי' הטעמות הכתוב (וכ"מ מהקחם רבי ומהר הפוסק) ובין מצ"מ
בין שלא בעיכו (צד"ס) שכל מה שמקחים תורם לא מקרא שלא מידי
דבר מכילם הוא לכתיב לא תאכלו כל נבילה וכתיב גבי עיכים העומים שת זה
תאכלו ושת זה לא תאכלו · לבל העלמות הן מבבילה הן ומהר עיכים עומים שמקחים
קמים הם ולאו בבי מכילה עיכסו · הלכך ל"מ שמיכם חוקרים להלניך ס' בעגדם
שלא מפי' הם מלטרפים לבטל מע"ג דקמים הם ובין בהם טעם לאכול · ע"מ
רחויים הם לבלוע ובבי בלעו גם הם מהיקור כמו שההר שבקדרה ולכך מציעין
לבטל (בזוח) ול"ת והם בשבולין העלמות מהיקור בולעים ג"כ מהסיתר ומשלא
שכחמעט הסיתר כגון בזית חלב שנפל לקדרה עים הם בשלמים זתים שם בשר
וכשלמים זתים שם של עלמות · ואם כחלי זית שם חלב בשלו בעלמות מקחמת בשלו
עמו מפניות הבשר ובבי בחמעט הבשר מקלטים זתים וא"כ טעם החיקור בזוח
נחבטל · וי"ל בי גם לוחה הבליעה שבולעים העלמות היא מחוקפת על העלמות
ומבטלת · בי בכ"מ שחתים היא עוהה מעשים לבטל (פכ"ח) : (ב) דסייגו שחרם
לאוכל (ע"ז) : (ג) לבל הבלוע בקדרה מלטרף בחצ"ע לוקץ וכמס"ת ק"ל (שם) :
(ד) וכיון דלא ידעינן כמה בלעו · בבולהו עלמות מסעריכן ומי ילעינן כמה הוא
שיעור המותל ופליגת הבשר הבלוע בעלמות ת"ל לבטל שלא בכגד לוחו שיעור
הילוע והעלמות מלטרפין לבטל החיקור (פכ"ח ופכ"ח) : (ה) שמקחה ואח"כ בפלה
לסיתר

כנגד המיקומים מחיכה כ"כ בלעיל סי' ל"ג: ד ו משערין ברוטב ובקיפה (ז) ובחתיכות ומשערין ההיתר והאיסור כמו שבא לפנינו אעפ"י שהיה בהיתר יותר מתחלה ונתשעט בבישולו ונבלע בקדרה (ח) ז והם במין בשאינם (ט) אבל אם הוא מב"מ (יוד) ח משערין גם במה שבלעה הקדרה ועומד בדפני הקדרה (יא) ומשערין זה באומד יפה ורואין אותו כאלו הוא בעין אבל מה שבלה ואבד מחמת האור (יב) אינו מצטרף שזה בלה לנמרי (יג): ה ט אין מבטלין איסור (יד) לכתחלה ואפ' נפל לתוך

ז משם ובכ"מ ועמוס דמנחת ק"ל דכזית בכלים דלוריימא ולפסר דמפי עד ששים כעיקר דלוריימא כר"ת והעומדים בשיטתו ח משם ובכ"מ ט גילה ד' ממכה ס' פ"ה דתרומות

ו פ"ח דה' מאכ"א סם ל"ב וכליסטא קמא למומרא כפי' רמ"י וכ"כ הגה"מ סם ופ"ש

ראשי בשמים

להיתר וידוע כמה מיקור בלוע ואין בהיתר ס' לבטל הבלוע הא לא סם לא עי' ליקוף החתיכה עלמה (ש"ך) : (ו) ומיהו מתיכה עלמה לחומרה ולפ דליכא ששים נגד כל החתיכה וכדלקי לק"י ק"ו (פר"ח) והיכא דלא ידע כמה שיעור הבלוע לחריכין כולה נבילה ומשערים בכולה אלא אם"ל אלא כ"ע ומיהו כיון שנופחה היתר (פר"ח) : (ז) שהוא דק דק על נפר ותבלין המתחלף בשולי הקדרה (כ"ש) : (ח) שלף מן המיקור נבלע ונחשבע מכמות שהיה (שם) : (ט) דמן התורה לריך ס' כיון שכ"ע (ע"ז) : (יוד) דמן התורה בעל נכוד דק שחכמים הלריכו ס' : (יא) שלא כלה ומצד מחמת החור הוא שמחז"ל שחלק מ' שנחשבע בהעויה ונבלל ונחתרב בס' חלקים כנר לנד בעמו והוא שיהא דבר זה בהעויה · ולהכי בעינן (בפי' ל"ה ס"ג) ניער כלומר שהיה מוקלה החתיכה שהה המיקור בתוך הכותב לו בכיסה הקדרה שע"י הכעוי הבל הקדרה שהוא מיס-מחר לקדרה ומעבד כל מה שנפס כאלו הוא כותב · וכיון שכן לף זה הבלוע רלוי להבלוקף כיון שעדיין קיים בלמותו שהכי לף עם זה הוא מתעבד ולף זה מפייע בציטולו שהה שבלוע בדפני הקדרה בנגד מה שמגיע הכותב נחלק הקדרה בנפהם לף הוא עומד לבלוע ובבלוע כנגדו · וכן נבלע ונפלע על שהכותב· מתחסר מכנגד לוחו מקום וזו מתייבש מה שמתייבש בלוחו מקום (הרח"ש בבד"ה ד' ל"ה) : (יב) דהייט שבלעוק ונחשבע (ת"ה לף ל"ו) : (יג) ולין לבעל שהיתר והחיקור אלא בכמות לא נמסקל (פר"ח ופר"ח בשם המרכי ולחב"ה וכ"י וכ"כ ל"ח ס' ג"ה ס' ק"נ וכבר כתבתי בזה ס' ל"ח בסק"ב כ"ג) אם יבלה לבסקול כדי שלא לבעות בחומד הכל לפי כובד החיקור וקלות ההיתר או לחיבה הכל בחומד יפה ועוד וכיון · אבל לא לסמוך לבוטל על המסקל לנמרי שזה חיבו כלום (פר"ח) ואם היה החיקור בשר בלא עלמות עוד יותר הוה לבשר ע"י המסקל שלא

י סם כ מור סמ ל"מ סע"י מהמ"ל מדין המיבל בשנם כמו שכ"ל בא"מ סיגון ס"ס ל סם מד' הרשב"א

לתוך היתר שאין בו שיעור לבטלו (טי) אין מוסיפין עליו היתר ברי לבטלו ' עבר וביטלו (טז) או שריבה עליו (יז) ' אם בשוגג (יח) מותר ' ואם במזיד אסור כ למבטל עצמו. אם הוא שלו (יט) לובן למי שנתבטל בשבילו (כ) (ולקמן למכרו נ"כ ליזהר לחכר שלא יהנו ממנו שניטלו (לקמן כלל כ"ד) ולשאר כל אדם מותר (כא): הגה ודוקא מהעכו"ם אבל בישראל אפי' לא בטלו לעולם (כב):

ראשי בשמים

ילפ הסיעור מכוון ביותר מאחר"כ לם היה זה מפורש מזה שמא נפעל מותם בזיס (וכמ"ש בפי' ל"מ ס"ק כ"ג) ולריך לדקדק ג"כ בסיעור זה ' כי לפעמים יהא בעלם חלל שלריך לפעור כל זה בחומר יפה בסיפים מאחר בכמות (פר"ח) תע"ג דמלידת לא בקיאין לפעור בגלוע לא ופכי זה בחלים כאלו אין הגלוע בעולם חלא דאי מפעריכן שבלעה " זיחים נפעור בד' ופ' כפי עיכי הדן (שם) ודע דכזית ויועב קני לבטל כזית בשר (פר"ח וכמ"ש הרשב"א בח"ס וכה"ן פ' ג"ס ובא"ע דלא כהרא"ם) כל נועם המחחלק לפי חלקים הבולעים חותו לא נשאר בו כח לחזוק ולפלוט ושם ישאר לעולם (פר"ח): (יד) בעין: (טו) ואינו עיד בעין: (טז) לחיקול זה שהוא בעין: (יז) אחר שנפל שליכו עוד בתין: (יח) דהייכו שעבר נמיד חלא שחשב שדבר זה מוהר לגמי ומקרי שוגג (ע"ז) או שחכוונו לעיב ' דזה ומקרי נמי שוגג (פר"ח) או שידע בחעדית חחלה ושכח אח"כ בחופן שבשעה שביעב היה שוגג למקרי שוגג אף שהוא קרוב למזיד (שם): (יט) ובחכוון לבטל בשביל עלמו לאחרו ועשיו הבעיס (ב"י ס"ך ופר"ח): (כ) דאי שרית למי שנתבטל בשבילו חייב" דלמא אחי למיאר לגרי או לעבד שיבעלנו הלכך קבסיכן ליה (ב"י) ודוקא שידע זה שנתבטל בשבילו ונימא ליה אפי' לא לוחו לבטלו שאל"כ הרי הוא בשוגג (ע"ז ופר"ח שם רס"ל) ומותרים למכרו לישראל אחר (ס"ך ופר"ח) ואף בזיחר ממה שהיה מוכרו לגרי דלא טרח בביטול אלא לאכלו והרי לא נהקיימה מחבבזו (פר"ח): (כא) וכל שאסור לו לאכול ג"כ לבני ביתו (שם וע"ז שם רס"ל) ואין מילוק בין ביתוף קודם שנודע ההעוגמ או לא (ס"ך ופר"ח ושר"ח דלא כרמ"ל) בבב"ח דאכ"ב אפי' בשוגג אסור אא"כ ביבם עליו פ' נגד כל מה שנעשה בגילה (ס"ך ופר"ח) דהייכו נגד הנשב וחלב עלמו לגד ' אבל לא נגד שאר היחר שהיו עימהם בקדרה שהוא לא היה כ"כ ולא"כ אם יש פ' בהיחר שהיו בקדרה עם ההיחר שביחוסף אא"כ נגד הנשב וחלב קני בחכי להחיר הכל (פר"ח) ' ועמ"ש סי' ל"ל סקי"ו ' מהיכה שבלעה אינו לא מהני שביחוסף אא"כ ההיחר דהא אפי' החוספת אסור כי ליכא פ' נגד

מ סוד ג' רמב"ן ב סם מיימוני דלכ מחבה בילה ד'

למ"ד שאין מומרים בו תכ"כ כלבעיל סי' ל"ג · מצל חתיכה שבלעה לאיסור לא ומכי שניתוסף מחכ"כ ההיתר להא מומרין בים תכ"כ · (רשב"ם סימן תל"ח) וי"ל דלפ' במקום שלא מומרי תכ"כ לא ומכי היתר לבטל אלא אם כיתוסף קודם שנודע התעלומת אצל אם נודע התעלומת קודם לא ומכי מה שניתוסף מחיב · ולפ"ז היה לריך החכם המורה לבטל איסור לחקור אם ניתוסף היתר לאחר שנודע (לעיל כלל ל"ז) ולא נהגו כן : ו **אשור של דבריהם** (כב) **אין מערבין אותו בידים כדי לבטלו ואם עשה כן במזיד אשור** (כג) **אבל אם נפל מעצמו ואין בהיתר כדי לבטלו מרבה עליו ומבטלו** (כד) : הגה וי"א דאין לבטל איסור דלכתן אלא להוסיף עליו כמו בשאר דאוריתא וכן נוהגין ואין לשנות

טור

ראשי בשמים

כל החתיכה ואף לאיכא ס' החתיכה עלמה אסורה לכ"ע לפי שאין איסור שבה אינו כפלט ממנה לגמרי וכלאלו נפ' ק"ו (שם) · לידבים שאחמיהו שהם מכמים שלא להתבטל לעולם כגון בריה וחה"ל ש"ה לא' נ' ק' וק"ו · אם עבר וגבם להם ביעול במזיד לאסור בשוגג מותר ועפ"י ק"ן ס"ו (ב"י) לא ומכי תוספת היתר בשוגג אלא לא בלם או יבש כ'בם כגון חטים שלי חיומה עם חטים שלי חולין וכיולא · אבל דבר שנאסר מחמת בלע כגון חבשיל שים בו דבר נוסף כגון מחיכת דבר או יקוח וכיולא אין להחיר אותם דבריס שנאסר אף אם ניתן עליהם בשוגג לפי שלא נודע שנאסרו מהם לאיסור הבלוע (פר"ח בשם הרשב"ם בתשו' ויש לקנן בס' ק"ו) ולפ"ז לריך להזהיר למוריס שיאכלו אם הוסיפו אחיכ היתר · וכל שלא שאיסור התוספת היה שהים בהיתר נגד האיסור כל דבר שנאסר אחמת בלע יש לאסרו בשבישות (שם) ואם דלא קנסינן שוגג אלו מזיד היינו טעמא לאיסורא אינים הכא אלא להורי ע"י תעלומת ובכה"ג לא מייסינן בישבלנו לאכול איסור על ידי העלומת וכן בס' ק"א ס"ו וס' ק"י ס"ג (פר"ח שם) : (כב) בין שים לו עיקר בין אסורה בין שאין לו עיקר בין האסרה (ס"ך ופר"ח ופר"ת) : (בג) ודוקא לדיליה וכמ"ש בשאין (ס"ך ופר"ח) : (כד) כשאר האיסורים בששים (פר"ח) ועמ"ש סי' ל"ג סק"ג וסי' ל' סק"ט · והא דאמרי' עלים שנשכו מן הדקל בי"ט לתוך התנור מרנה עליהם עלים מוכנים ומסיקם שה"ת דמיקלא קלי איסורא דהייני שאין נהנה מהם עד אחר ביעורן ולאכי קני ליה בהנאה · מ"ב דיבש בישם אר בחרי בטיל (שם סי' ל"ג) וזה עיקר דלדינן בכה"ג מבטלין אף דלא קלי איסורא (שם סי' זה) ודוקא לאיסור דלדינן אבל שיעור דלדינן כאיסור דאוריתא · כהא דעין ושיעו שהוסיפו מ"ל דלריך

ס ט"ז ס"ק ל"ג וכדבריהם מלו כתב המור ס"י קכ"ב בשם רשב"ם וכתבם המחבר ג"כ שם

(עור בשר הרמ"ם וצה"פ ס"י ל"ד ובהגי ס"ק) · ליקור שבחגבול כנון שחים ס' כנגדו וביתוסף מח"כ מן הליקור הרחמון מותר וביעור ובלבד (כה) ל"ם מן במינו ל"ם מן בשאינו מינו · ל"ם יבש ל"ם לח · ל"ם טולע בחיים או לח טולע בחיים (הגש"ל) (בו) · כזית מלג שבשל למים ובחבגול בשמים ואחר כך בשל מן המים לקדרה של בשר טותר לטעו"י שלין בשאר שמים בגד המלג שהרי בחבגול במים (בו) וכל כיולא בזה (בלבוש) : ז ם אם נבלע איסור טועט לתוך כלי בשר · אם הרכו של אותו כלי להשתמש בו בשפע היתר מותר להשתמש בו לכתחלה כיון שהאיסור מועט וא"א לבא לידי נתינת טעם (כח) ולפיכך איסור משהו שנבלע בקדרה או בתוך קנקנים וביוצא בהם מותר להשתמש בו לכתחלה ואפי' בב"י לפי שא"א לבא לידי נתינת טעם · אבל אם נבלע בכלי שדרכו להשתמש לעתים ברבר טועט בקערה כיוצא בה אסור להשתמש אפי' בשפע נוירה שמא ישתמש בה ברבר מועט ויבא לידי נתינת טעם :

בריה

ראשי בשמים

ס' הוי דינו כלחוליתא (פכ"ם וכמ"ם רנ"ו ג' הרמב"ן) : (כה) כשמניהם אין ליקור מ' וכמ"ם בשם"י ל"ח : (כו) פכ"ח ופכ"ת ז"ל המליכו הרבה בדין זה · ופ' פכ"ת כלמ"ל ופכ"ם מולק ו"ל · בכל ליקורין שבתורה שבחבגלו כיון שהותרו הותרו ושוב מינו מהר וביעור למקור זולת מם נתבשל הליקור כ"ב עד לליכה רובע להחירה בגד הליקור במ"ב מו לחירה טעמה במבח"מ לתז מהר וביעור ובלבד ול"ם בין ליקור לח לליקור יבש · מבל מ' חירה רובע להחירה במ"ב ולירה טעמה לליקור במבמ"מ שוב מינו מהר ובלבד ומלבבה הליקור הרחמון מבגלו לח הרבי ולף שרבי הליקורים הם אין מ' של ליקור ורובע בטולע בפילת הליקור הל' קודם שבשל הרבי מבל אם לח טולע לו אבפילת הליקור הרחמון עד שבשל הרבי הו"ל בבפלו הרבים בשת מ' ולריך ביעור בהיתר כדי לבטל הריחם עב"ל : (בו) ולף לכתחלה ס"ל ליתן ממים אלו לקדרה של בשר שהרי היתר הוא לנמרי לשייך בהו ביטול מע"ג דהוה התירא לנו התירא ואין זה ומבטל ליקור לכתחלה אלא ומבטל היתר שהרי מבוטל ועומד הוא (שם) : (בח) ול"ל לקדרה שמינה ב' דשקירין מע"ג שהיו מותרת ומהם גזירה אמו ב' דהתם אדם עשוי לבשל בזו ובזו ולפ"ב שייך למגזר ·

ק דין בריה אפילו בצלף לא בטיל · ובו ד' סעיפים:

א ס בריה דהייט כגון נמלה או עוף טבא וגיד הנשה ואפי' ובריה שיש בה אפרוח וביצא בהן אפי' באלף לא בטלה

(א) ואין לו דין בריה ג אא"כ הוא דבר שהיה בו חיות לאפוקי חטה אחת של אשור (ב) וכן צריך שיהא דבר שאסור מתחלת בריותו לאפוקי עוף טהור שנתגבל ושור הנסקל (ג) וכן צריך שיהא דבר שלם שאם יחלק אין שמו עליו לאפוקי חלב (ד) וכן צריך *שיהא שלם (ה): הגה ועיקר גיד הנאסר הוא

שמו עליו ומ"מ קיל בריה לפי' נאמת ליטו שלם קמ"ל דלוקח יכול ג"כ שלם לאפוקי נתדבק לו נחתך ממנה מבר ט"ז וש"ך

ס מפקנא תנמיל מחסנה דגיד הנאסר שנתגבל וכו' סולין ד' ק'.

ג הלח"מ שם ג' י"ל וכ"כ הכ"ן מפמ"ש דליכא ס' מינים מכות פ"ו

ג שם נשם רפ"י מתי"מ דכ מולין ק"ב

ד הלח"מ וכ"ן שם * פי' ל"ת דעיקר הקפידא שלריך שיהא שייך לומל גו שם יחנק אין

ראשי בשמים

ומש"כ כאן שליו מלוי להשמש בחומו כלי בדבר מועט וכל דבר שליו מלוי אין מוסגין לו (ג"י פ' קפ"ג):

סימן ק (א) ולא דמיא לחמר סיקורין שכן קיבלו הל"מ שאין לוקים עליהם בשחוט מכזית · ולפ"ב מקילו מז"ל בביטולם נ"ב שיהיו בטלים בפ' לחל בריה כיון שהמתירים בשם תורם לענין מלקות שאינה לא תאכלום ומשמע בין בדול בין קטן לחשביעתו בבן ג"ב לענין ביטול לחל מן התורה בטילה כשאר איסורים וכ"מ לענין קפק לי.הוי בריה לו לא הוי בפיקוק דבבן ובטל וכן בכל הדברים דאמרינן לקמן שאינם בטלים בגון חה"ל ודבר שבמנין וב"ח דחשיבי כולהו חוו דבבן · לחל שי לי הוה ולחי בריה לו לי מחכי שאין מחבטלים אלא שאינהור קפק בגון בילי קפק טרפה וכיולא בזה לפי בחלף לא בטיל (ט"ז): (ב) תעש"י שפיל לחורה מתחילת בריותם בגון של כלאים וכיולא (ש"ך ופ"ח) וב"ח ואפ"ח לית בהו מיותא לחתי מחי (בו"ם בשם רשב"ם ור"ן) ואפ"ח לא מקרי בריה אלא"כ יש בזית בין העלם והגידים והשמר (שכ"ח) : (ג) ולפ שם נהנבלה מכח שחיטה שלא בחה לכלל היתר מעולם וכן שבולדה מן הבטן והיל בעשה שלא היתה לה שעת הכושר כלל · הכי לא מקרו בריה לבטיל לקורה מחמת עלמה מחחלת בריותם לא שבבר לחל גרם לה לאסרם (שכ"ח ש"ך ושכ"ב ב"ח) : (ד) לחע"ב לחשב"ש לחסור לחחלת בריותו ומשב"ש בריית בשמה לחל הוה בית חיותא אפ"ה לא מיקרי בריה כיון שאלו ייחלק מקרי חלב · לבל ג"ם ואפ"ה אם ייחלק מחיבה מיקרי וכן השאר ועוד שאין החלב בולר בחקום אי בעין בריה אבית מקובלת בחקום אי : (ה) לאפוקי כתדבק לו נחתך ממנה לבר אי לפי' שאין הבשמה חלויה בו (ש"ך ופ"ח בשם לשב"ש ור"ן)

ה עמנ"ה סם דנ"ע
ו כ"י ישמעאל נט
סל כ"י נן נרוחת
נעכ"ת וכתשקנת
הגמ' סם ד"ע
ז כשיטים סם וכ"כ
הר"ף והמ"ם ורין
סם ומנ"ם נסע"ע
ע"ת"ל ולבנ"ל
נמ"ם
ח טור ולבנ"ל
נמ"ם
ט לשנ"ל נתשובה
י לשנ"ל נתשובה
לחמת

חלת על הכף בלבד והוא כלומר ד' חלבעות (ו) ואם הוא שלם מקרי בריה (בלקוט כי כ"ח) (ז) : ב דבר שהוא בריה שנתבשל עם ההיתר ' אם אינו מבירו הבל אסור והרוטב בנ"ש (ח) ואם מבירו זורקו והאחרים והרוטב צריך שיהא בהם ששים כנגדו וחוץ מג"ה שאין טעמו אוסר שאין בנידון בנ"ש ' אבל שמנו אוסר וצריך ס' בנגדו להתיר הרוטב לפיכך ירך שנתבשל עם נידון ' אם מבירו זורקו וכל השאר מותר אם יש בו ס' כנגד שמנו (ט) ואם אינו מבירו בל ההתיבית אסורות ואם יש בקדירה ס' בנגד השומן מותר הרוטב ואם לאו אסור י ואם נימוח הגיד ואינו ניכר צריך נ"כ ס' בנגדו (יו): נ בקדירה של מרק שנפל שם בריה ונאבדה אסור הכל (יא) :

ד ' ירקות מבושלות שנמצאו בהם ג' תולעים הירקות אסורים אבל מי השלקות מסננן ומותרים ' ובן הבשר ירחצנו ויברקנו

ראשי בשמים

שם הוא שלם לגמרי דק שנפל ממנו קלת ע"י ניפול כמו שכגילות הוא להתבשל ולאי חשוב נפיש ' אבל אם נפלה קלת מנופו ושדלתו וכ"ש לאשו אפי' רובו שלם יש להתיר (עלי"ח נסם ג"י ס"י ק"ל) אבל אי שלם מעוף טמא או מגללה וכיולא לא מקרי בריה (שם) שאין דין אי"ה עובר אלא בטהורים עמ"ש סי' ק"ג ' כחל לא חוי בריה (שם אלא כג"ח) : (ו) בשור הגדול ' ובכבש קטן אחי אלבעות (שם וט"ז בשם מו"ה) : (ז) ובילה שים בז אפרוח אפ"ח ופכ"ח מולקים על רבי' אלא הוא בריה : (ח) ע"י סינון וכלקי בק"ך (שם ובפ"ח) ואח אלריך ס' לבטל אליטת הבריה היינו דוקא בעוף טמא וכיולא אבל לא בטולא וכיולא בא מדברים מלוחים וכלקי בסמ' ק"ך וק"ז (בו"ם) : (ט) לעפ"י לחוי עין ומינו ולא חוי אלא מדברים הסווי מדותיהם להלריך ס' בכל האיסורים אפי' אל דבריהם (פר"ת) : (יוד) ולעפ"י אמין בו טעם התוכה אסקתו (בשב"ל ובוד) וכי פר"ח לכיון לבעולם חיט כ"ט ואפילו בשמ"ח יש להקל בשעת הדוחק להתיר כל שהוא מעורב בדוב היתר וכמ"ש הרשב"ל בחי"ם לף ק"מ וכ"כ ע"ז מנ"ז להקל בנשפך ואין יכול לם היה ס' לא שהיה דוב גדולי : (יא) כשמ"ל ע"י קינון (שם ופל"ח) ואם שפכו מהמרק מעט ובדקו אמין בו כלום אותו המעט אלי לחלין שנקלה בזה שנשאר בקדירה (פרי תואר) :

ויבדקנו ומיתני (יב):

קא דין חתיכה הראויה להתכבד ובו ט' סעיפים:

א חתיכה הראויה להתכבד (א) דינה כבריה דאפי' באלף לא בטלה ג ואפי' אם היא אסורה בהנאה (ב) כיון שאם תתבטל (ג) תהיה מותרת (ד) וראויה להתכבד (ה): הגה ולפי"ז לימה לקוטם רק ולהכנן לימה בטילה (ג"י בשם הרמב"ן) (ו) ואם הוא קשה מה נחוץ להתכבד לו לא מזכין לקולא לפי' היא לקוטם ולחופיתא (מהרי כגל כ"ם) (ז): ב אין לה דין חתיכה אא"כ אינה מחמת עצמה כגון נבילה ובשר בחלב (ח) אבל אם נאכרה מחמת שקיבלה טעם מאיסור ולא היה בה ששים לבטלו אפי' למי שסובר חתיכה עצמה נעשית נבילה אין לה דין חה"ל (ט): הגה ולפי' חתיכה שלא נעלמה נבילה שלין לקוטם עמהם

ל מבקשת הגמרא לומר' חתיכה של נבילה וכו' מובן ק"ק

ג תוס' ורא"ש וכ"ן שם ממצנע ולפי' לקוטים וכו' ועשר נחלב וכו' ע"ז ד' ע"ד

ד תרומ"ם שם וכ"כ לבע"ל ור"ן וב"י והשעם לפי' שלין לקוט שהה ר"ל והא דבע"ח אם היה ר"ל אינה בטילה ס"ם כיון שנתבטלו זה עם זה מזר הכל כנוף ל' כמה"ל פ"י ע"ב ס"ד

ראשי בשמים

(יב) דין זה נתבאר בפ"ד קעיף י':

סימן קא (א) זה לפני לוחמים הוא"ל ודבר חבוש הוא: (ב) כנון בע"ח וכיולא: (ג) אלו לא יהא זה שיעור מה"ל: (ד) נחליפא (פרי"ח): (ה) אבל אם חתבטל ולא תבא מותרת אלא בהנאה כגון חתיכה בע"ח שנתערבה בב' חתיכות של נבילה שמותרים בהנאה לא תשיבא (שם) ולא בעינן שתהא מותרת לכל אלא כיון שמותרת למאי דמזי לה כגון חתיכה פגול ומותר שנתערבה בחתיכות של זרוע נבילה אלא אפי' אלא לכהנים לעת"ב משיבא מה"ל (שם) ולחיקוני הנאה כגון בע"ח וכיולא אם הם מה"ל לוקנים תעלומתם גם כן בהנאה אפי' בחלף ובהולכה הנאה ליש המלה לא קני אבל מותר למכרן לגוי מדמי לישור שנה (ס"ך ובכ"מ): (ו) עת"ם בשק"ע: (ז) דמה"ל דלא בטלה היא לרבנן (כמ"ש בפי' קק"ל) ולא"ה הו"ל בשיקא דרבנן ולקולא · ודוקא בשם אם היא מה"ל · אבל אם ה"א ולפי מה"ל ובשם אם הוא לשור לא בע"ל ובלבד פי' ק"ו ק"ע (שם ובכ"מ) ובשק אם היא מה"ל לא הוי בשק בבא ומשכחין ידיעה דבל דלא הויא בעיני הרבים לחויה למחכבד (פי' בלא בשק בעיניהם) לא בזכינן בע"ב לרבני לחביני בשקום אחר היא לחדים שהרי אין דרכן בה בלא לפי הדעת ולפי המקום (פרי"ח): (ח) דכיון דבל אד ואחד בחכפי בשים שרי וע"י מ"בינן יאד בשקרו · בעשה הכל כגוף אי של איקור ואיקורו אחמת עלמו מ"קי: (ט) שאין האיקור הנבלע בה מה"ל (ג"י בשם מיוקים)

ד טור נמ"י נמס י"ל סמ"ק נ"ה וכ"כ הסמ"ק וס"ל נמ"ק מעמס לפני ד"ח
ה סמ"ק נפסקיו
ו סמ"ק וכ"פ לקמ"ל נת"ה והכ"ן
ז טור נמ"י

ונחמת עלמה דק מחמת לס הנלעג בה (סמ"ק ות"ה סי' ק"ע) · כל מחיכה שלא נתקנה דק כ"ק נעולה שהני הקליפה מינה לחויה להחלבל (סמ"ק החום' והגהנמ"ד) (יוד): ג דתרנגולת בנוצתה שנתערבה באחרות בטלה שהרי אינה ר"ל לפני האורחים כמות שהיא ואעפ"י שאחר שנתערבה המירו הנוצה (יא) הובן לא חשיבא (יב) דאויה להתכבר אא"כ היא מבושלת וובן בבש שלם (יג) או חתיכה נדולה יותר מדאי (יד) לא חשיבא דאויה להתכבר שאין דרך ליתן לפני האורח בבש שלם או חתיכה נדולה יותר מדאי ויש חולקים בכל זה (טו): הגה וכן נוהנים מלבל תכנולת נמולחה למוקלת מעמה נדול לנוהנים בה מחיצ

ראשי בשמים

ונבינה שהועמלה בחלב עוכיפה חמיצה חס"ל כמים בחותו חלב מיעור ס"ל (פ"ח) וכן נבינה של נוים חס"ל שהתערבה עם לחכות לעפ"י שטעם הליקור מפני תערובת חלב טמא למ"ד בנוי וכיולא בזה מפאל הטעמים מ"מ מקרי ליקורו ממחת עלמו להא קרוב לבטל כחתיכת נבילה ולפני העמידות בעמבים (שם) ועי"ז כי דמקום מיוחד שהין מעמידין בעור קיבת בהמה של נויס לא הויא חס"ל · ופר"ח בסי' ק"ג מקק מקק לכל שליקורו מלבטן בין חס"ל לו לבר שבמין ומחוברים כלחתי מרך וכו' בעלי כדיעם ועה גם בעלי לעיקרם מלבטן עיש: (יוד) ואם יקלפוה תהיה חס"ל לא בעלה (ס"ך ופר"ח) ומייבי בבב"ח דלי בשאר ליקורים לפיכו כשנתקרה כולה אין לה דין חס"ל שהרי ליקורה מפני שקיבלה טעם הליקור מידבר אחר (טו"ח): (יא) כיון שנתחלה התערובת בחבטל זוב לינו מוחר וביעור וגם דבר שבמין לא הוי כיון למחוסר תיקון נדול כ"כ (ס"ך ופר"ח וכ"כ רס"ל ומרדכי) ואם לא יענו אחר אחר שהסכיו הטולה בעפים לחויה להתכבד ולא בעלה (פר"ח מדי הכל"ח): (יב) החתיכה או התרנגולת (כ"ל ועיין פר"ח): (יג) כבר כתקנה בשעת התערובת (פר"ח): (יד) לפי הוספת עובו (פר"ח): (טו) לפי מבוהלים: (טז) דס"ל לפני נבולתה

שושנת העמק

ד כתב הטור בשי' ק"א ז"ל · י"א שתרנגולת בנוצתה וכן חתיכה חיה וכו' נ"ב איבא למ"ד מאי אריא בנוצתה אפי' בלא נוצתה נמי ת"ל משום חתיכה היה · ולא הול"ל אלא חתיכת חיה לבד דתרנגולת בכלל אפי' בלא נוצה · ושמא י"ל שהם ב' סברות ותרוייהו אולי לחד טעמא והרא"ש פליג אתרוייהו להבי ערבינהו בחרא מחתא אח"ב מצאתי בספקי הרא"ש דפלגינהו בהדתי · ועיין פר"ת (מ"ג סי' קכ"ג) :

ח ג"י בשם מ"כ ע טור סי' ק"י ב' ס"ק י' יסודת י' הרמ"ם פ"ח ג"ה מהל' דלישקץ פי' נמלים ומ' חי וכו' מכות ט"ז ובשם תשו' הלי"ף ובשם התוספתא וכן כתב בשע"ת וז"ן שם כ בל"ח ובי"ן מהל' ל"ל בשי' ל"ע פ"ה ל הרמ"ם וז"ן שם

שמיא בטילה (עור בשם י"ח ובמלכי ובשם"ל) וכן בגליס אי בלשם שלא כמינו ומשערן אבל אם כבר נתבטל משיבי מה"ל אפילו לא כמלמו עדיין ואפי' בשם שלא בטל (בשגם"ל) מיהו בגליס שם עופות מלבד בגלי חוח · וכן בגלי בהמה דקה במדינות אלו לא משיבי כלל ובטלים · לשם שם עופות מיהו מסוג ובטל (לחוך כ' כ"ם) : ד ש שומן הבנתא אינו ראוי להתכבד : בגמ אבל עור שומן חוח מיקרי לאוי להתכבד ומיהו בטל (שם) (יז) : ה ט קרקבן וכל שאר בני מעיים אינם ראוים להתכבד : ו י הא דבריה וחה"ל לא בטלי דוקא בעודן שלמים אבל אם נחתכו או נתרסקו עד שנאבדה צורתם (יח) בטלי דתו לא חשיבי ואפי' אם נתרסקו לאחר שנתערבו עם ההיתר (ואפי' לאחר שנודע התעלומה) (בגמת ש"ל) כוהוא שנתרסקו שלא במתכוין לבטל האיסור · אבל אם נתכוין לבך אסור למרסק אם הוא שלו וכן למי שנתרסק בשבילו (יט) (ומין מילוק בין נתערבה בעיכה או שלא בעיכה) (ב) : ז לאם נחתכה חתיכה אחת אין תולין לומר של איסור נחתך ומתבטל ויהיו כולן מותרות אלא אותה שנחתכה בלבד מותרת ממ"נ · אם היא של איסור אף כולם מותרות · ואם אינה של איסור הרי היא מותרת (כא) ואפילו

נחתכו

ראשי בשמים

בגולמה משיבא מה"ל שלא לעגו לאוים להתכבד אלא לשיעורה שתהא גדולה וכאוים לכבד בה אוכא אבל שתתבטל (עור בשם הלש"ם) : (יז) וכל עיניים אלו אין לאוכא אלא מה שעיניו רואות לפי המקום והזמן מי לא משיב בעיל ואי משיב לא בעיל (כ"כ כל הפוסקי) : (יח) וגם לא בשאר מהבריים דבר מסוג וראוי להתכבד (ס"ך ופ"ח בשם ת"ם) : (יט) ועש"י ל"ם ק"ם וכומש"ם : (ב) למה"ל לפילו שלא בעיכה לא בעיל באלף (ס"ך וט"ז ופ"ח) ומיכי משכחת לה למה"ל שלא בעיכה כגון שים כאן מיני הרבה ונתבטל אי בטרף מי ושם ואין ידוע מיזהו אי מתיכת דג טועל עם מתיכת דג עסול ורצו להללי ושם שכי מיכים ועש"י ל"ח סקי"ד · מה"ל שם קרחה ומשתנית לוותה בשופן דלא מזיק תו להתכבד בעלה · אבל בגיה אפי' קרוחה ומשתנית לוותה לא בעלה כיון דשם בגיה עליה (פ"ח בשם תרומ"ם פ"ב מהמ"ש) : (בא) וכל שאין אחה מכיר בבירור הרי הוא בעל כיון שנאחך · אבל

נחתכו רובן אין תולין לומר שהאיסור מהרוב שנחתכו (כב) אלא כל הנחתכות מותרות (כג) והשלימות אסורות (כד):

ח קרקבן שנמצא נקוב ונתערבה אותה תרנגולת עם אחרות מדמין שומן שבקרקבן לשומן התרנגולת של מקום חבור הקרקבן ואם דומים לגמרי מכשירין האחרות (וכן כל כיולא בזה)

ט ראש כבש שנמצא טריפה ולא נודע מאיזה כבש הוא והקיפו הראש לצואריו של אחד מן הכבשים ונמצאו החתיכות דומות ומכוונות יפה (כה) יש לספוק על זה להתיר האחרות:

קב דין דבר שיש לו מתירין ובו ד סעיפים:

א כל דבר שיש לו מתירין כגון ביצה שנולדה ביום טוב שראויה למהר אם נתערבה באחרות בין שלימה (א) בין טרופה אינה בטלה אפי באלף (ב) ואפי ספק אם נולדה ביו"ט ונתערבה באחרות אסורות (ג) ואם נתערבה בשאינם בטל

ראשי בשמים

המאכל מסופים דלינעל הך למיסוקא בתוך הוגע ליתים (רמב"ן בפי' אלי"ה): (כב) ומע"ג דבכל דוכתא מליגן בהוג · יילפא דהכא מיכא למימר מדברה כל שבחתיכה מקלמותה ונהרוב היא והוי כמו כל דפרים ונוגעה פרים וכולה שמסיקוי שמוע סעוגע לא בחתיכה והופכם ומוקמינן (פרי"ח בפי' המלא"י) ודוקא בחתיכה · אבל פיכסה לא מוקמינן דכל דפרים מוגעה פרים שמע יקא מהקבוע ובחתיכה אפי' היא קבועה ולא פיכסה מוקמינן מוחתא ולא גזרינן שמע יקא מאותן שלא בחתיכו (מדברי פר"ח): (כג) דכל מי שבחתיכה הוי כפולם ומוקמינן מוגעה פרים (שם): (כד) ואפי לא בחתיכה רק בחתיכה אחת שלימה לשמוק לשמוק מוקמינן זומי שלי ליסוק וכלשה דשם בשאלו שחים ואמ"כ בחתיכה מי מהשתים דשמוק לשון כאן כוב לומר ונוגעה פרים (שם): (כה) דמייטו שחם ונתליעות:

סימן קב (א) דבלא"ה ליכא בעולה לחוי דבר שבמנין · ים עליה עוד מומנה דשמיל"ו וכ"ו לענין שפק עפ"י פ"ו (ט"ז): (ב) ומדבנן שף על גב ומשוכייתא אל בתרי בעיל דכי לחמי רבים להעות · שמויכו בם הומיל וים לו מהיכין לשחר זמן לא יאכלנו בשיכורו ע"י בישול (רמ"א): (ג) כיון דים לה מהיכין לשחר

מ הגמ"י פ"ו מהש"ם בשם ומעשה בא לפני רבי וכו' ומהא דל"ל סי' פ"ג ס"ק כ שם"ד ומהא דל"ל

ל בילה ג' ובגמ' דוכתי

ג ל"ל בא"ח סי' מקי"ג

ג עוד לדעת כ"ת כיון שלא נתכוון לבטלם

בטל בם (ד): הגה ויהו לס ליבטו בו מאכל לו נתנו בקדרה נתקן הקדרה כגון שנילאוהו בתבשיגולת לימו בעל (הגמ"ל ולרוך) (ה) (ועיין בא"מ סי' תקי"ג): **ב ד יש מי שאומר שלא אמרו דשיל"מ אלא כשהמתיר עתיד לבוא עכ"פ** (ו) **או אם המתיר בידו לעשותו בלי הפסד** (ז) **אבל דבר שאינו בידו ואינו ודאי שיבוא המתיר אינו בדין דשיל"מ ' לפיכך ביצה של ספק טרפה שנתערבה באחרות אינו בדין דשיל"מ** (ח) **לפי שאין המתיר בודאי ואינו בידו** (ט): **ג ס כלי שנאסר בבליעת איסור שנתערב באחרים ואינו ניכר בטל *ברוב** (יוד) **ואין דנין אותו כדשיל"מ** (יא) (לפי שלריך להוליך עליו הולאות להגעילו וכל כיולא בזה) (יב): **ד ו יש מי שאומר דלא שייך דשיל"מ היכא שהמאכל**

ד טור ג' הרא"ש בא"ח סי' תנ"ב סעולה ג"י"ט שהיא מותרת לעבד עכ"פ ומדין טעל שנתערב בפירות ועוסריס שיכול הוא להפריש על הטעל שנתערב מטעל שלפניו שעדיין עתיד לתקנו וכו' ס הרא"ש

* כליקור יבא שנתערב ביבא ועוסלר סי' ק"ב ו עיין פ"ב דפסחים ג' הלל"ם ופליגיא ג' י"ח וכ"כ הרא"ש בריש גילה

ראשי בשמים

לאחר זמן: (ד) ומע"ג לטעמן בריה ומס"ל אין מילוק · שם"כ שאין המשיגות מלד האיסור עלמו אלא מאחר שיטל לו היתר אחר"כ לא הלו מכחים להחזטל וכל שנתערב אלא בעיגו אין היתר נקרא על הדבר האסור אלא עד שם הדבר שנתערב בו והוי כלסי"מ (ס"ך ופכ"ח בשם ת"ח) כל דבר שלריך זה לזה כגון מיס ומלח בעיסה חשיב מב"מ ואם לי לאסור ויש לו מתירין ונתערב בחביגו היתר לפי' נתערבו אחר"כ בלסף לא בעלי (ב"י מפי' בתי' דגילה וכ"כ כ"י בשם המפרשים): (ה) דמייבי דלאוחתא ונעשית עגיד לא בעיל (ר"ת סי' תקי"ג) אבל שם אין מיגו ניכר אלא בעשם מעפ"י שבא לתקן כגון מיס ומלח בעיסה בעל (מ"א שם) אפי' קפק שם דבריהם אפילו בלסף לא בעיל כיון שים היתר לאיסורו (פכ"ח וע"ז ופכ"ח) וכגון בילה שבולעה בי"ט שאיגו אחר שבת (עיין ח"א סי' תקי"ג): (ו) כבילה שבולעה בי"ט שנתערבה בחמרות שהיא מותרת לעבד עכ"פ (ב"י בשם הרא"ש): (ז) כעבד שנתערב בפירות מעושרים ויש בידו עבדים אחרים שהגי יכול הוא להפרים על העבד שנתערב מן העבד שלפגיו שעדיין עתיד לתקנו וכן כל כיולא בזה (שם): (ח) לע"פ שלפשר עוד שמעמין התבשילת ויותרו כולס לו שתמיס יב"א (שם) ודין זה מוכח (ש"ך ופכ"ח): (ט) ומייבי בבילה עכופה משא"כ שלימה עש"י פ"ו ק"ג (ד"ע) בילה דקפק עכיפה שבולעה בי"ט מקרי דשיל"מ (פי' לעגין זה דהייגו כולל) ויש"ת עד לשאר שקרי מכוים בזה ליקור כולל שלא לאכלו ע"י מעכובת (פכ"ח בי' ל"ל): (יוד) כליקור יבא שנתערב בישב (רשב"ם): (יא) לאסור כולס עד שיגעילס (שם): (יב) שלא תאמר דשיל"ע שלא שקהוא יכול להחיגו בלא שום הפסד ממון (רשב"ם בא"ח סי' קכ"ט

שהמאכל מתקלקל: סגה מה דמייל"מ לימי בעל הייטו דוקא מה המיקוד בעין לו מים עדיין ממשות המיקוד בתעוכת מאכל טעמו בעל (עור מ"מ סי' תקי"ג ובאחוך) (יג) וכן מה לין לימיכו ממת עלמו בעל (יד) ולכן מתיכה מלא במלמה תוך ג' ימים לעפ"י ס"ל למקני דמייל"מ · הוחיל ומותרה לגלי (טו) מפ"ה בעלה דלין לימוכה מלא ממת מה הבלוע בה (ת"ה סי' ק"ע) כל לימיכ מלא מים ניכר קודם שמתערב בעל לעפ"י שהוא דבר מים לו מתירין (באחוך) (טז) · מי שכלר מדבר מאר ומתערב מה"כ לדידים מיקני דמייל"מ (מה ומגמ"י פ"ל לכללים ובני"ן פ"ק) למה לפסר למחול על כלכו (יז) · דבר מים לו מיתר ומוזל ולפסר כגון ממן בפסח (יח) לא מיקני דמייל"מ (מרדכי פרק כ"מ) (יט) וים מולקים

ראשי בשמים

קכ"ט) ומשמע מה לפמ"י לין הממון שמוליח בפסר עליו קרוי הפסר שכ' ז"ל ולא לחזו בעבד דמייל"מ אלא כשים לו פרכסה דהייטו עבדים לחיים להפריש עליו שלזו לחה מזקיקו לקנות: ממקום לחר פעמים לין לו וחכי הוא בפסר כל להחיטו (עכ"ל בפה ר"ת) ומה הפסר יש בקניית העבד וחכי הוא לוכלו שכ"ע ובמ"ש ק"ג · והסכימו לשותו דין כל המחכוכים · ולא הוי דומה לבילה שמולדה בי"ע דממילא המתיר בא בלא פוש עוכה ולא פוש הפסר · לפ"ז לפי' לפסר למכרו בלא פוש הפסר או שהוא קר ולריך להולילו הולחות למעמו שלא יתקלקל לא הוי דמייל"מ לדעתים לא יחלא קוכה או מעות למעם וחכי לימו בא המתיר ועמ"ש ק"ל בפה הכ"מ: (יג) ום"ך ופר"ח מולקים לפי' טעם לא בעיל בחיטו ושכ"ע ג"ח: (יד) כל המחכוכיה ז"ל מלקו בזה לעה לי בלע או לא קוף קוף יש היתר לימיכו: (טו) והעיקר לימו כן דלא מקני דבר מייל"מ הוחיל ולגלי לא כשכר מעולם (ס"ך) עפ"י ס"ע ס"ל: (טז) כגון גיגית מלאה עבדים בעוכים והיה זו הרבה יין לגול קודם הפגת מותר ליקח בפגת מן היין ומעפ"י מיולא גם עתה מן העבדים · לפי שמתבטל ממה שילא כבר ולין זו משום דמייל"מ מאחר שלא היה עליו שום יין בשע"ל מעולם וכן מבית מלאה עבדים שלמים ומחלילים המבית בחים לעשות חמר ומעבדים מחבקעים לאחר זמן וילא כל היין מותר למשוך ממנו בפגת לחתות לפי שמעה יין שילא בפגת מתערב ומתבטל עם היין שהיה זו בבר ולא היה ניכר בעה לאחר בפע"ל מעולם וכן כל כיולא בזה (ס"ך ופר"ח): (יז) וכ"מ כי בפע"ן ומהנ"ל לכללים כיון שאין ההיתר בא אלא ע"י שאלת מכם לא הוי דמייל"מ ולי הכפ"ח ובני"ן בפ"ג: (יח) שהמעוכת לאוכה בפגת ולאחר הפגת מותרת: (יט) שאם

קנ דין נותן טעם לפגם ובו ז סעיפים:

א לכל דבר שטעמו פגום אינו אוסר תערובתו (א) ג ואפי' אין טעמו פגום מחמת עצמו (ב) שבפע"צ הוא מוטעם ומשובח אלא שפונם תערובתו מותר: הגה ויסו לבניס המקומיס כבניס לו כיולא בזה (ג) סס ליכן פגומיס בעלמן (ד) לעפ"י שמוגמיס התבשיל ליכס בעלים ואפי' בחלף (וכ"כ החכוך כלל ל"ג) (ה):

ב ג פגם זה א"צ שיפגום לגמרי עד שיהא קץ לאכלו אלא אפי' פוגם קצת אינו אוסר תערובתו (ו) ד ויש מי שאומר דהיינו דוקא שנתערב איסור מועט עם היתר מרובה (ז) אבל איסור

ו מסכת ע"ז ד' ס"ח וליש לה גגמ' ד' ס"ח דכי ל"ח כל נבלה לגר וכו' ואכלה נבלה הלאוי' לגר קרויס נבילה ג מדין המוגן שנפסל על הגליסין סס כמסכת ג רס"י סס ופ"ח מדין קדיס שליכה ס"י דקדי לה טהן סעם לפגם דזוקא נבילה עלמה יליפיכן ליקולה עד שחפסל מאכילה גר לבל לוי סיקור העבודה סאולכין בו לאר כ"ע כל שטעמו פוגם התבשיל קלת מותר

ראשי בשמים

ימאר לפסת הבא ממילא מוזר ולאסר ולא הותר לגמרי כבילה שכולה ב"ע (פכ"ס):

(ב) דכשמבשל במזיד לאסר לו לעולם וכמ"ש בא"ח רס"י שי"ח:

סימן קנ (א) דכי לא תאכלו כל נבילה לגר שבשעריך תתננה ואכלה · נבילה הלאויה לגר לאכלה קדויס נבילה ומליכה לאויה לגר ליכה נבילה: (ב) כגון חומץ יין של ליקור (ג"י): (ג) כגון לפור טועל שהיא נביס מפוגה (פכ"ס) ומה"ל ודבר שבמיכן וכה"ג לגופו של ליקור לא בעיל אפי' בחלף אפי' ליכו כ"ע (ס"ך): (ד) דהייכו שלא בקשו (ט"ז ופכ"ס): (ה) ודוקא גופן · אבל שליטתן בעילה (סו"ס) וכשאס בעלמן מגומים וקדומים בעל מאיזותייהו אפי' בהבשלו ואין מכיסה לף גופס בעל בבוד בעלמן לעיקר החומלא בהעבודת ע"י ניסול יותר מכבוד הוא מסוס טעמן וכאן ליכא טעמן לליקולה שבבר הליקור מוקמא וכאלו אין כאן ממשותו אלא טעם לחוד (ט"ז) אבל המאוסים מעיקרם כגון זבובים וימושים שבס ג"כ לא בעלי אפי' בחלף לעפ"י שבשריהו ולעפ"י שאין שליטתן לוקמת להוי כעל"פ מ"מ הכי לשיכיהו לחומלא (פכ"ס): (ו) ולע"ג דמבשלה גמיכן ובבשלה כה"ג לעפ"י שבפגמה לשיכין לס עד שהיפגס לגמרי · הבס היינו טעמן שבאכלה בפע"ל ולעפ"י שבפגמה קלת עליין בהבה הגר בחליבתה · אבל ליקור תערובת שהולכין בו לאר בתיבת טעם כל שטעמו פגם התבשיל קלת מותר לפי בליכו כ"ע לדברה פגום הוא (ז"י): (ז) ואין מילוק בין כמאס בין לא כמאס ונוף הליקור כמי בעל בבוד

ד הרמב"ם ס"ק ס' בתרא דע"ז כיון שמתוך גדולו עדתו יותר ממה שמלטער על פגמו ו מ"מ דבר יהודם ל"ם שם ל' ס"ז ז טור וכ"כ ר"מ פ' ט"ו מה' מ"א ולשב"ם ומשום דכ"ם סוף הסמוך פגם לבסוף ממוך כ"ם ע"ש להסביא

איסור מרובה לתוך היתר מועט ואפי' מחצה על מחצה אין אומרים נטל"פ מותר עד שיפגם לגמרי שאינו ראוי למאכל אדם (ח) ואם אין שם ממשו של איסור אלא טעמו בלבד אפי' איסור מרובה והיתר מועט מותר אם פוגם קצת (ט) ה ויש מי שחובך (יוד) לומר שאם הגדיל האיסור מדתו של היתר עד שהוא משביח יותר כשאיבלו בגודל מדתו ממה שהוא פוגם בהפסד טעמו אסור עד שיפסל מלאכול אדם בר"א (יא) שפוגם מתחלתו ועד סופו ו אבל אם השביח ולבסוף פוגם ז או פוגם ולבסוף השביח (יב) אסור (יג): הגה י"ל לע"ג דהמיקור כעל"ת מותר

ראשי בשמים

(סם): (ח) דהיכא דליכא ממשות (עסק"י ק"ד) של איסור הכי כתבו הוס' בענין ולריך שיפסל לגמרי לו שיהא כוד היתר (סם) ולישו של איסור מסיב כגופו (פר"ח): (ט) שמטעם כמי שאינו שהכי פגום הוא (יוד) (סם): (יוד) פי' מקום להחמיר: (יא) דמותן טעם לפגם מותר: (יב) כגון מומן לפוגם גריסין רותחין ומסבים גריסין לוכ"ס (ג"י רס"י): (יג) גם כשהוא פגום (פר"ח) על שיפסל מלאכלה לדם (ג"י ר"ן) וב"י פר"ח לדעי הרמב"ם שכל כוד הפוסי לא לאסו אלא דבעל מסבים ואח"כ פוגם וכן העלו האחרונים ופי כן בהיכא דאין ואינו דבעל בכוד מלאוכייתא שכל לא נמום"מ ודוקא בשמבים לבסוף. אבל אם פגום בתחלה ואח"כ מתגבר עליו התערובת שנתערב בו בדבש שמחזיר דבר שהתערב בו דבש שהבשם לא ממנו הוא שכי נמ לדעת הרמב"ם עכ"ל. ולוקרין הפוגמים מעיקרן כגון זבובים ויתושים ניתוחין כל שאין שם כוד היתר לבטלם הו"ל כחיתים לאיסורא בעיניה ולפ שהקרים ואינו לאו למאכל לדם. מ"מ ג"כ מלד עלמו הוא מותר ואעפ"כ לקרים רחמנא (פר"ח) ועשה שאינו מבים ואינו פוגם לוקר בשבם"מ כיון שנתבשל עשה שאיסור (שם) אם הדבר קפק אם הבשים או פגם הולכין להחמיר ומשערין בפ' (שם בשם כ") ומ"מ בשב"מ ואיכא ודאי כוצא מלאוייתא בעיל בבוצא הולכים בספיקו לסקל דהא בפיקא

שושנת המלך

ג שם כי' ק"ג ז"ל בר"א שפוגם מתחלה ועד סוף וכו' וכתב ש"ך דפוגם ולבסוף משביח מותר קורם שהשביח כיון דהשתא פגום הוא. ופר"ח חלק עליו וכתב הבבולהו אסור בין בתחלה בין בסוף ורקרק כן מלשון רמב"ם פט"ו. ולע"ן דג"כ יש לרקרק מלשון מר"ן כרבריו (ק"ג כי' רמ"ז):

עוהב ע"ג הקדירה לחקוח וחם בישלו לחמ"כ תוך מעל"ע חבשיל חבשיל מחליקוד הלחחון כותן בו טעם לבשר נלקר חבשיל הסכי לח לח היה בו ק' נגד הליקוד הלחחון לבל לח כיעכו חבשיל הלחחון בכף ותחזו לחמ"כ הכף בחבשיל שכי שחוח ג"כ פוגם לח נלקר הקדירה · וכן בדבר שלין לו טעם כלל כגון הירוק שוחיכין בו הלבשר לחעפ"י שיש שם בגלי הלבודים לח נלקר הירוק וכל כיולא בזה (שם בלחוך) : ג אפי' אין כח באיסור לבדו לפגום אלא ע"י ד"א שמסייעו בגון שנפל איסור לקדרה שיש בה מלח או תבלין מרובין ואלמלא המלח והתבלין שבה לא היה כח באיסור לפגום אפ"ה מותר (יד) : ד שמן ודבש של גוים אעפ"י שהם מבושלים (טו) מיתרים מפני שהבשר (טז) פוגם את השמן ומסריחו וכן לדבש (יז) : הגה וי"ל דבשר חיו פוגם דבשר עלמו לך מוקמי הטעמא מדבשר (מהכי"ל) ובמוקם שלין הבשר גדול יש להסמיך (יח) בשר לו מלבי* בין הוי לפגם ומותר (הג"ח פ"ב דע"ח) : ה יכול קדרה שאינה בת יומא חשיבא טעמה לפגם ואינה אוסרת ונקראת ב"י כל זמן שלא שהתה מעל"ע אחר שנתבשל בה האיסור וכיון שעבר עליה מעל"ע אחר שנתבשל בה האיסור אינה נקראת ב"י · ואם בישל בה כשאינה ב"י התבשיל מותר דהוי נטל"פ והוא שתהיה מודחת שלא יהיה שומן על פניה (יט) שאם לא הדיחה אסור והרי היא כחתיכת

ת ניימרא דהכ"ק שם ; מוקמינן הגמרא שם ד' ע"ח כ טור סי' ק"כ ג' כ"י וכ"כ מלבבי הל"מ שם בע"ח וסג"ח ב' לסב"ס וכ"כ מדבבי בה"ת ל שם בשם רשב"ח

* בניה"י מלבי בקמ"ץ הוי נותן טעם לבשר (חוות דעת)

ראשי בשמים

קפיקח לבבן לקולח (שם) : (יד) ומ"ש מיבבח (ב"י בע"ח בשם הם"ק) : (טו) אפי' בבלי גוים ב"י (לבוש) : (טז) אפי' בעין (שם) : (יז) לעפ"י שמועמים בבל יום שמבשלין בשר בדבש ומעבימו התבלין והבלליס הם המבבימים (ב"י) גם בשמן י"ל בן · ובע"ח תירץ בע"ח לבמעיקר החבשיל הוח הבשר · מ"ז הדבש והשמן מבשים גו ונתקן הבל · לבל בבמעיקר הוח השמן לו הדבש ומעבדין גו מעט שמוכיח בפגם ומחמח השמן לו הדבש ושכי : (יח) ובשלומבח מלילין למומבח בנומ"ע ולקולח בנוע"ע (בע"ח) : (יט) לשפוכי כשילוע בלע סימה בקיס ומיכה מולחת (בע"ח ופע"ח וכע"ם בי' ל"ל

כחתיכת איסור שלא נפגמה (ב) ג ויש מתירין אפי׳ בישל בה קודם שהדיחה (בא): הגה ואם יש עסים כגד מה שדגוק עליה לכולי עלמא שרי מלחל להקדים לימה ג״י (כב) והכי כסוג: ד יש מי שאומר שאם שמו פלפלין בקדרה של איסור שאינה ב״י הכל אסור דחורפיה משויא ליה לשבח (כג): ז ה קדרה שהיא בלועה מבשר וחלב שנתבשלו בה ביחד או בזה אחר זה ׳ וקודם שעבר לילה א׳ הוחמו בה מים חשיבא ב״י עד שתשהה מעל״ע משעה שהוחמו בה המים (כד): הגה אבל אם עבדה לילה מותר (כה) וכן אם עבדה לילה אין דיקול בעל לחלב ומ״כ הוחמו המים מיד כמי דיכא הכי ׳ ומ״ם בכל המיקומים לפי מלי דקי״ל בכל המיקומים מכ״כ ועי״ל ק׳ ל״ב (ג״י וקבלת הגב) וגמוקוס הפסק יש להחיל בכמ״ג בעסק מיקומים בכל ענין רק מיסמס ומעל״ע מזמן דיקול המיקום:

ג ין נקוף ע״ח נעם ״מ ומכ״ך דמב״ם נפי״ו מה׳ מלכלות לסמורות ב לגורל ג׳ המלדכי ם טור וכ״כ נס״ת דכיון שלא היה נסס עסים לנטל פלינות הקדירה נעשו כל העיס נבילה וחזרו ונעלמו נקדרה

קד דין עכבר שנמצא ביין או בשכר ׳ ובו ג׳ סעיפים:

ד מקנת הגמיל ע״ז ל׳ ס״ח

א ד עכברי דדברא נ״ש לשבח הוא שהרי עולה על שלחן מלכים

ראשי בשמים

סק״ג): (ב) דמה שסוף דגוק בקדרה שהוץ בעין ליכו נפגם לפי׳ הסעם כמה ימים (סר״ח) אבל סעם כלים ומקומים יפה (שם): (בא) דס״ל שגיעת ליקוי שעל פני הכלי נפגם ג״כ לחר ומעל״ע: (כב) ודוקא ליכה ג״י הוץ דסכי בדיעבד ולא לכתחלה ׳ אבל אם היא בלועה מליקוי פוגם שרי אף לכתחלה (פר״ח) ומ״י קכ״ב: (כג) ומייכי בהדבה פלפלין ותבלין וט״ז בישול לרוכן ליכו מפליט ולא מבליע ומ״ש ל״ם ק״ב בסג״ם ול״ו ק״ג וקכ״ב ק״ג בהג״ה (פר״ח): (כד) שהעיס עלמן בעמו ח״כ (ב״י): (כה) כיון לליכא רבוחא דקבי שאם כבר עבר עליה לילה אי ליכה ב״י (שם) ודוקא לילה לפי שהלילה גורם הפגם הטעם לבילתו (ס״ק ופר״ח) ולכו מועיל ליכה אלא לעניו שחימום העיס לא יעמוד ב״י ׳ אבל אם חיממו בה מיד שכעשית ב״י מחדש לריך מעל״ע מחימום העיס (סו״ם אלא כח״ם) ופר״ח כתבו דלף למ״ל בבב״ח חכ״כ ׳ היכו לומר שהבשר ומחלב שניסס נלקרים ע״י עיכוד ולפיכך בעשים גוף שם ליקוי אבל המיחר המחערב עומסו לכמה יעשה בבלה ׳ ולפ״ז אין העיס כ״כ ול״ל למות מעל״ע אלא מעת שביטלו הקדרה בליקוי ועמ״ש ס״ל ק״ו:

מלכים (א) אבל עכברי דמתא ג מספקא לן אם משביח בשכר וחומץ או אם הוא פוגם ג ולפיכך אם נפל לשכר או לחומץ בצונן והסירו שלם ' אם לא שהה בתוכו מעל"ע מותר (ב) ד אבל אם היה רותח או אפי' צונן ושהה בתוכו מעל"ע (ג) בין שהסירו שלם בין שנחתך לחתיכות דקות ויוכל לכננו בענין שלא ישאר ממנו בתוכו כלום ה בין שנימוח בתוכו לנמרי ויעשה כולו משקה ולא נשתייר ממנו שום ממשות ניתר ע"י שיהא ס' בהיתר כנגד העכבר ו ואם נחתך לחתיכות דקות והוא בענין שאין יכול לסננו כגון שנתערב השכר או החומץ במאכל עב הכל אסור ואין שם ביטול דחיישינן שמא יפגע בממשו של איסור ולא ירגיש (ד): הגה ודוקא בדבק ים למוס אם נמאך עם שלא יוכל להוליאו מגל אם נפל בשאר מיקור אין למוס

ג עם עובדא דהכ ומקרי הכ"ב הכי"ף והלח"ם עם וכ"ע פכ"ו ענהמ"ל ג הלח"ם עם ד עם ג' הכי"ב"ל ה עם פ"ז דחולין וכ"כ ל"ן עם נמ' גמון ו ב"י מדברי הטור דבדק שיעורו בכעדשה לחייב עליו ומפי' פקו' מכעדשה לישראל נמי אינה ואפי' בעכ"ד לחייב בנמאך עם ודוקא בנמאך לפי שאפשר לכננו עם ל"ל בדבר עם ל"ע אבל אם נאבד עד שאינו מכירו אפי' כזית מהני"ם בשל

ז שפ"ל אחרי שלים שלם ולפיכך שפ"ז הלכך בזה בספרו וכמ"ש פ' בדברי הטור והב"י שלא יהיו מתנגדים למה שכתב בשם ור"ח יעו"ש

ראשי בשמים

סימן קד (א) וולאי ומצים בשכר וחומץ ושוגם בין ושמן ודבש · אבל בשאר דברים לכך לעשות התבשיל ע"י קפילא לחוותה לחות פגם התבשיל או השניתו (פכ"מ) : (ב) לשון לא בלע ולא פלט : (ג) לשוי כבוש והרי הוא כמוהם : (ד) דע שבשעול כל האיסורים לא שייך אלא בשאר שאינו ניכר · אבל איסור הניכר אין לו בישול וכן היתר הניכר אינו מבטל איסור שאינו ניכר · כילד הרי שנפלה חתיכה אחת של איסור בקלחה שיש בה עוף והתבשיל מ' של היתר דומה לחתיכה של איסור אף שיש שמים בהיתר לבטל החתיכה של איסור · העוף והתבשיל עומד והשתי חתיכות שלקות · שהרי העוף והתבשיל אינו מבטל החתיכה עצמה של איסור אלא אלא שניתה לפי שהפלישה היא ועושבת בעוף ובתבשיל ונשב"כ החתיכה עצמה של איסור · לפי שיש הפרש ויכיר בין ההיתר והאיסור ואיך יבטלנו וא"כ היה לריך ג' חתיכות של היתר לוותי לחתיכה של איסור לבטלה כדין יבש ביבש · אבל השתא דליכא אלא חתיכה של היתר כנגד חתיכת האיסור אינה מתבטלת והתירן לקולות · וה"ה אם יש ס' חתיכות הרבה של היתר · על דרך משל יש " חתיכות של היתר נגד החתיכה האיסור ואשש ומן של היתר ויכיר לפי שאין דומות לחתיכת האיסור · גם בזה החתיכה ההיתר שאינה ניכרת והחתיכה האסורה שהיתן לקולות · והשאר ווחלות · מליהו לוודים שאין היבש מתבטל בלח מפני שהלח לא ימלף ביבש ואינו נבלע בתוך הלח ויכיר ·

ז טור ב' רמב"ם ס"פ ט"ו מ סם ב' הרמב"ם

למום (כ"מ בתוך כלל ל"ב) : ב זאם נפל ליין ושמן או לשאר משקים פוגם בודאי וא"צ ם' לבטל פליטתו (ה) : הגה ולפי זה אם נפל לשמן דיכא הכי · ויש מתירין בשמן ופילו סוף קמה לפניו אם שמכו עדי יום ויום שמן בקדרה ויש לספק שמא העכבר היה שם כשעירו עליו שמן רותח הכל לסוך לפני יום ס' בשמן נגד כל העכבר ואם לא עירו עליו לו שעירו עליו וילוע אלא היה שם העכבר כשעירו עליו והשמן בא לשניו כשהוא קמה (תשובת הלח"ם וסג"מ פע"ו והגמ"כ ובתוך) וכן נמלא העכבר עליו קצי ליה בשעילת מקוס ולא ומזקינן לימור שמא היה השמן כך כשנפל אם לכבוש הוי כשנפל לשוחר וכמ ק"ס קפק כפל אם שהיה קמה · ותמ"ל כשהוא כך שמא נתקשה קודם שיעור כציפה ונמקוס שהשמן מקוס לאכול (ו) לסור להלילקו ג"כ בשה"כ מקוס הקילינהו כא לפחתך (כ"ן בשם גאון) (ז) ובמקוס שפאל גדול ים לשמוך לחבי שמלין : ג ח דברים המאוסים שנפשו של אדם קצה בהם כנמלים ויתושים ווובובים שכל אדם בורל מהם

ראשי בשמים

וכן לין הלא מחבטל ביבש מעשה זה ולפיכך עכבר שנפל לשמן ונמחך לאחיכות דקות לין לו ביעול לפני בלבף שהרי האחיכה ניכרת בתוך השמן להוי לא ביבש ולין לו תקנה אלא בשינון · אבל אם נתעכל העכבר בשלכל עד כגון עדשים וגריסין נימוחין וכיולא להוי רוטב עבה אם העכבר נימוח או נשתנה מן השלכל ממ"כ שרי כלין לא בלא או יבש ביבש לשבטלי לשהלי · אבל אם השלכל נימוח ונעשה רוטב עבה והעכבר נאחך לאחיכות דקות ונתערבו האחיכות דקות בשלכל · לין אם ביעול לפני בלבף · שהרי האבשיל נימוח הוי לא והאחיכות קטנות של עכבר הוי יבש לפני אחים שאם קטנים ביותר שקרי יבש ולין היבש מחבטל בלא שהרי ע"י מיקום בידים נאבשיל יבשים בשעשו של ליקוב ויכירנו והו"ל ליקוב הכיכר שלין לו ביעול אבל אם יש באבשיל כמי אחיכות בשר של היתר לשערבי עם האחיכות של עכבר ולא מינכרי ליזה ושן לשל ליקוב ולזה שון של היתר הכל שרי להו"ל יבש ביבש לשל בחרי בעיל ולין זה ישנו בכל האיקובים ולין חילוק בין עכבר לזולתו ,(פכ"א וע"ז ופ"א בלא כמ"ש והשלוטים) : (ה) ודוקא בעכבר לשתא · אבל עכבר לדבר לינו פוגם בלא ביין ושמן (עמ"ש שק"ל) (פכ"ח) שלו סיין ושמן לריכים לשיות מבושלים (ג"י והטמ"ס) : (ו) לפני לשיכא ס' (פכ"ח) : (ז) וה"ה לדידים לפני שלינו

מהם למיאוסן ואפי' נתערבו בתבשיל ונמחה נופן לתוכו ' אם ההיתר רובה עליו מותרים (ח) ומ"מ כל שאפשר לברוק ולהעביר במסננת בורק ומסנן (מיהו בחלח ובכלח יש לחוש (ט) כמו בעכבר) (ב"י לדעת הרמב"ם) :

קה דין איסור שנפל לתוך היתר ' ובו י"ד סעיפים :

א איסור שנשרה עם ההיתר ג מעל"ע בצונן מקרי כבוש והרי הוא כמבושל (א) ונאסר כולו (ב) אבל פחות מכאן בהרחה מני : הגה וכ"ע לממרין כבוש כמבושל לפי' מה שמוץ לכבישה לחוד דע"י הכבישה של מעה מפעפע למעלה כמו בבישול וים מקילין בזה שבמוץ (לחוך כלל לי) ובפק כבוש לחוד (ג) מלבד בבשר עם חלב דלחליכן לקולא דמן התורה אינו לחוד קן בבישול ממש (ג"ז שם) דואם הוא כבוש בתוך ציר (ד) או בתוך חומץ אם שהה כדי שיתננו על האור וירתיח ויתחיל להתבשל ' הרי הוא כמבושל ובפחות משיעור זה לא נאמר אלא ב"ק (ה) (וע"ל סי' ע' מדין בשר בחלב לגיל) : ב דחום של כ"ר שהים"ב מבשל

ב מיירי דשמוקל בפחים ע"ז מולין ל"ז ולף ק"ל

ג ל"ל סי' לעיל ס"ל דלפי' נדבר דלית ליה קיהלח וכ"כ מרדכי שם בשם ז' פרק ז' דשביעית וכד יתן וכו' וש"פ

ד הלל"ם שוף פ"ח דמולין כתי דין זה לגיל ומשם נלמד למוחן

ה מפסקת הגמרא שנת מ'

ראשי בשמים

שאינו מחום לאחרים אם הוח מחום עליו לחוד לפי' במלה (שם) : (ח) לעש"ו שיש בו כזית בכל"ש (ב"י בשם בכל"ש) להא טעמו וממשו הוי מן התורה והכל ממשו לינל משום להוי כזית בכל"ש אבל טעמו לינל לכיון שפוגם לן מקרי טעם (פר"ח) : (ט) אם מפגים ולחקוק :

סימן קה (א) לשכי ק"ל כבוש הרי הוח כמבושל : (ב) ולא שגי בכ"ק (פר"ח ק"ט) ולפי' בנט"ע (ב"י) ומה שמוץ לכבישה שרי (כ"ם בשם בשי' בקיצור ק"ט שם"י וכ"כ ט"ז וש"ך וכ"ל ת"ח וכ"מ ל' הכל"ש והרשב"ל וש"ע ועוד ק' מ"י וכ"פ פר"ח ופר"ח) : (ג) לרשאי לינקין יש בליעה ופליטה ע"י כבישה ולקיל מן התורה ומ"ל שפיקא לחומרא ולחומרא (פר"ח וכ"כ פר"ח לגל כט"ז) ואם יש להלות לחוי חוך מעל"ע כגון שילענו שם' ומבי הבית הניח חלב בכלי לחל ולימים קנן למסיליה ומלחו חלב בכלי בשר יש לחלות שמותו חלב הוח שהניח לותו מלח ואם הוח חוך מעל"ע שרי ולא כאמר שמא לחל הוח זה שהניחה מקודם לכן והו"ל מעל"ע (פר"ח) : (ד) לפי' ליכ שלא שהה בו המלה שיעור מליחה (שם) : (ה) ופר"ח

ס טור ג' רסג"ס
סמס י"ל
ן סמס סרסג"ס
לדעתן מדין מוס
ניה"ס ל"ל ס"י ס"ד
סק"ל
ז ל"ל ס"י ל"ס ס"ד

(ו) מכשל ואוסר כולו (ז) אבל חום של כ"ש אינו מבשל (ח) ס"ו"א שנ"כ אינו מפליט ולא מבליע ו"ו"א דמ"מ הוא מפליט ומבליע ואוסר כדי קליפה (ט) וראוי לחוש בדבר לכתחלה אבל כדיעבד מותר בלא קליפה ובהדחה בעלמא סגי (ובסימן ס"ח ל"ג ול"ה כתבתיו כל דיני כ"ש ועיכוי) : ג נפל איסור חם לתוך היתר חם בכ"ר או אפי' איסור צונן לתוך היתר חם הכל אסור (יוד) דתתאה גבר על העליון ומחממו עד שמפליט לתחתון ואצ"ל דהיתר צונן לתוך איסור חם שהכל אסור (יא) אבל אם העליון חם ותחתון צונן אינו אוסר רק כ"ק אפי' אם העליון החם איסור (יב) : הגה וכל זה לא נייכי אלא במוס כ"כ כגון נייל שמקיל (יג) מן הסם ונכוה עם סהיתר · אבל אם כבר מוכח בכ"ם ומח"כ נכוה סהיתר אלמלי לו עליו היכו לוקה כלל · דכ"ם היכו לוקה כמו שמתבאר (כ"מ מלי הכ"ן) (יד) ומס הכיסם זה אלל זה (טו) אם סכיסם חנין ומוס כ"כ הכל לסקוד (טז) ומס הסמל לוכן סהיתר לריך קליפה במקום שנגע (לסוך כלל כ"ט) (יז) לישור שסכיסו בכלי היתר לו להיתך לשיכין בים ג"כ דין מחסה גבר כמו בשחי מחיכות (שם כלל ל"ו) ועי"ל סי' ל"ל אם מתך בשר בשכין

ראשי בשמים

כהב למוש ושאר משקין שיעורן מעל"ע · וכמ"ש רבי' בסי' ק"ל · ומקמי שיעור כניסה הו"ל לוכן גמור אף במוש ול"ל כדי קליפה · ופר"ת ייבב דבסי' ק"ל מייכי במוש שבר וכאן במוש חזק ביותר · אלא תפל שסהה מעל"ע בקדרה מולחת של בשר בת יומה מותרים בדיעבד אפילו לא נעשה כלום אלא לאחר מעל"ע וכ"ל פר"ח) שאפי לותו זמן המועט שבין קוף מעל"ע לאחר מעל"ע בשר קדמה הבליעה בכלי מהבשר קודם הבחת האלב בו ומלח קודם שיגיע האלב למעל"ע להבחתו בשר הוף אחר ונעת לנעת לבלוע וכפנש (פר"ח) : (ו) להייבו שבכישו של תיבוק כבוית בו : (ז) מעש"י שבשר נפתלק מעל האור לומוך שעמד על האור לפבותיו מנין ומזיק חוזו זמן ממשה (ב"י מו') : (ח) מע"ג ליק"ב · לכיון שאין לפבותיו מגיע הולך ומתקליר (שם) : (ט) ולפי הוא דבר שלבכו להדיחו מח"כ לאו אותר להכיחו ע"ג חיבור לוכן (כלל סי' ל"ל ס"ב) ו"ו הכא יש ליזהר בדבר (ס"ק) : (יוד) היינו בדבר של רוטב אז בלאי שאן כוסי"ת בשר"ל וס"ס : (יא) שמ"ל לעשות פעולם פליטה שהתחתון גובר ובולע בעליון ומיד : (יב) שהתחתון גובר על העליון ומלכן אותו · ומיכו

נסכין מולגת לסקול מכלי מים גו שומן כשר לכך דולק מים גו מלא לו שמן לסקול (ג"ז סם ומכלכי פכ"ס) ובלישנא לין למוש (לסוך) : ד בד"א (יח) בשנפל לתוך התבשיל מפני שהרוטב מוליך פליטת האיסור ומערבו בכל התבשיל ט אבל א"סור בין חם בין קר שנפל על הצלי שאצל האש אינו אוסר אלא בדי נטילה שהוא בעובי רוחב אצבע (יט) י לפיכך ירך שצלאו בנידו או חתיבת איסור שצלאה עם חתיבת היתר ונוגע זה בזה צריך להסיר בדי נטילה סביב הנידר (כ) וכן מן החתיבה מקום שנגעה בחתיבת איסור כ וכן אם נפל איסור על חתיבה שבקדרה שהיא חוק לרוטב ולא ניער הקדרה ולא כיסה אותה לאינו אוסר אלא בדי נטילה ' אבל אם היא ברוטב מ לרש"י [כולה ולר"י] אפי' מקצתה או אפי' כולה חוק לרוטב וניער או כיסה הקדרה הרוטב מפעפע הטעם ומערבו ונכנס בכולו : ה כבד"א שאין הצלי אוסר אלא כנ"ט בירך עם גידו וכיוצא בו דבר כחוש שאין בו כח לפעפע בכל החתיבה (כא) ס אבל גדי שמן שצלאו בחלבו ' אם אין בכל הגדי ס' בנגד כל החלב שבו אסור לאכול אפי' מראש אוזו ' שביון שהוא שמן *מפעפע בכולו (כב) ע אבל אם הוא בחוש אעפ"י שאין בו

ח מיימרי דסמומל סוליו ל"ר
ט מימנים נטף מכוסנו וכו' פסקים ע"ס
י מיימרי דסמומל סם נסוליו וכפירו' התו' וסלל"ם סם כ ל"ל סי' ל"ב ס"ב ל ע"ם סם ונמ"ם סם
מ כן דקדקו התו' מפילפ"י סם דל"ר בד"ה סם יש בה בע"ט
נ סם בתום' ובריש דף ק"ק
ס סם דל"ר מימי דבר הוכח וכדעפרש סם בגמרא ל"ז
* פי' רש"י ענבלצן וסולך ומספסל בכל הנסר
ע תוקיעמל דגמי למסוק עובדא דמסחא קניה דרבי יוחנן וכו' סם דל"ג

ראשי בשמים

מיהו שמוקר ליה בלע פוסחא על כ"ק (טוכ) : (יג) המיקוד : (יד) דוקא סם כבר מוכח בכ"ם ' אבל סם הניח דבר לסקוד בקערה של חיתר הקערה לריך קליפה (ס"ך בשם ל"ת) : (טו) וכוגעים זה בזה : (טז) לדילן בשמן : (יז) וכשר ונביכה שנגעו זה בלל זה ולי ומן לוכן ' שניהם לריכים קליפה (ס"ך) לפי שמוס כלי לשמון מפליט מהלוכן ומצליב בעלמו בלע שמיכו לוסק בלע כ"ק מפוס להוליל כחם לתוך לוכן לחחחה גבר ולפ"ז לף בשמן ליכו נהסך בלע כ"ק (פכ"ם) : (יח) מהכל לסקוד : (יט) שמין הפליטה מחפשטת כיון שמין שם רוטב (ג"י) : (כ) לשמכו של גיד לוסקד מלבבן לבל גופו ליכו בלע בעלמא (פכ"ם) : (כא) לפי הבהמות שניכה ' מ"ש שמכו של גיד וקנוקות והקרומות כולם הם כמוסים בטבעם ולין מפעפעים (פכ"ם) : (כב) ולפי' הרמב"ם למעלה ולל המלב והכליות למטה לחלב מפעפע כלפי מעלה

בו ם׳ כנגד כל החלב שבו אינו אוסר אלא כ״ג ס שהחלב של בהמה כחושה כחוש הוא בטבעו ואינו מפעפע ל ואפי׳ חתיכת האיסור כחושה וחתיכת היתר שנצלית עמה שמינה האיסור מפעפע בכולה (כג) ק וכל דבר שיש לו פעפוע שנפל למקום ידוע מהחתיכה בצלי אעפ״י שיש בחתיכה ס׳ לבטל האיסור צריך נ״מ (כד): הגה וכל מנפל בלא כוונה או לאפוי לינו כלי בכל דבר ' וי״ש סמ״ן לאו בקיאים ליזה מקלי כמוס לו סמן וים לאסור בכל ענין על לאיכא ס׳ (הגס״ל והגי״מ פ׳ ט״ו) ולפי׳ איכא ס׳ לריך כ״מ (לחוך) והכי נהוג ולוקא בלאיסור מלב לו שלא לאיסור לדייך בו שמוכות ' מבל באיסור בלא לריך בים שמוכות ומוח גודלי כמוס לינו לוסק בק כלי נעילה (כך משמע בג״ה) ' לאסור לעכוס מכלי שים בו סומן כשר לכך לולק שים בו מלב לו סומן לאסור (כה) ובלישנא אין למוס (כו): ו ל דבר שיש לו פעפוע בצלי אם היה אחד חם ואי צונן התחתון נובר ' לפיכך אם נפל חם על צונן אינו אוסר אלא כ״ק ' ואם נפל צונן על חם אם אין בהיתר ס׳ כנגד האיסור הכל אסור (כז): ז מ הא דחתיכת איסור אוסרת חברתה *בנגיעתה דוקא כשאיסורה מחמת עצמה כגון נבלה או בשר בחלב (כח) אבל אם אין בה איסור

ס כפי׳ סרשכון של ר״ת שם בתו׳ ל טור מתיכ׳ דכל לענין ריחל בשפתי׳ ע״ש ומכ״ם ס״ל כן בללי ק הרשב״ל בת״ה בתם׳ נתף מכוסבו על החכם וכו׳ פשוטים דע״ס ר לשב״ל שם ם וכ׳ הב״י שהכל שכן בכאן לריך נט״ו דהיינו כעובי בלבע לאיכא למיתר עפי שבשאר לוסם בתקום שבפל יותר משאר החתיכה ת טור מדברי התו׳ והרל״ם מהל דגדי שבללתו בחלבו מולין דל״ע וכ״כ הרשב״ל * בלע״ד פי׳ כגון לוען על חם

ראשי בשמים

(שם): (כג) שהחתיכה הפיחר מפעפע לאיסור הכחוש ומוחר האיסור ומפעפע להיחר (צ״י) כיון שגוף האיסור מוכח בשלילות ולא בצליעה ואינו חשר אלא המפעפעו שם הפיחר שמן מזיל ומפעפע לאיסור ומוסר החתיכה בשניעתה (פרי״ח): (כד) אבל שם אין יכול היכן נפל לא שמציינן לפלריך כ״מ לכל החתיכה מפשר ' כיון שכבר מחבטלה בס׳ (פרי״ח) אבל שם יכול מיירינן שעל כשאר כוסס שהאיסור בשקום שנפל שם שכם נבלע חחלם יותר ושאר החתיכה (לבוש): (כה) ומכוס להשבל עילה שהכר למעלה: (כו) מיכו בשעכה שומן לאיסור שם לחוך שומן פיהר קל לאסור לאילו בלישנא הלל שייך להחילו שכוס לחחלה גבר שע״י הטילוי ניחך ונשם שומן שהיחר ונבלל הכל ונאסר (פרי״ח): (כו) לאיסור שפעפע בלאי לינו שום לאיסור ביכול שזה וזה בשמות שם׳ לאסור ' ושוקף לאי על הביכול שאע״י שיש בשיש בהיחר שקום שנפל בו החאיסור לריך כ״מ (צ״י): (כח) לכיון דע״י שיכול לאסרו

איסור אלא מה שבלעה ממקום אחר אינה אוסרת אחרת הנוגעת בה אפי' אם נצלו יחד (כט) ו בד"א בשבלעה איסור שאינו מפעפע אבל בלעה מן הדברים המפעפעים בטבעם כגון שומן אוסרת חברתה (ל) בין בצלי בין בנוגעת זו בזו חם בחם או בתחתונה חמה ועליונה צוננת שהאיסור הבלוע בעצמה מפעפע ויוצא מחתיבה לחתיבה (לא) : הגה וכ"ז בג' מתיכות אבל כלי שבלע חיקוי לוקה היתר הנוגע בו אפי' בחיקוי שאינו שמן (הגמ"ר בשם כ"י ומיניבא) (לב) : ח ג כוליא שצלאו בחלבו אינו אוסר אלא כ"ק שהקרום מפסיק : הגה ויש מוסרים (לג) וכן נוהגים ואין לשנות ואם נתבשל כך הכוליא כ"כ ולריך ס' כנגד כולה וה"ה בקרוס שעל היותרת ודינו כשאר חלב הנלקח עם בשר (מנ"ק והגמ"ר) : ט ג מליח שאינו נאכל מחמת מלחו דינו כרותח ומפליט לאסור כ"ק ד אם הוא שומן דגיר וקנוקנות שבו

גר יהודה שם ל"ז וכפי' הב"ח שם. ג מיימוני ומרדכי פרק ג' מחלין ל"ז. ל"ו וכפי' תשוב' ולי"נתיו לעיל סעיף ה'.

ו שם ג' בשם הב"י תמוה על הטור שכתב' דבריס שם מיהרי' בשי"ת הלנו לה"ם הטור והבי"מ הנתבר לעני' ס"ם ס"ק ל' והביאו בקונטרי"ל והנתבר עלמו שם הביא גם שניהם ובהוק ים למלק דשם"ת שהתתיכה לקולה מלד עלמה לחז ים בה כח לפעפע החיקוי ונכח השומן שבלעה ממקום לחלר מסכ"ת כלן שבלעה מעט חיקוי ממקום לחלר לין כח בחיקוי הנוטע לפעפע נכח שומן שבלעה ג בתירו' דרב. סוגל ד מיימוני דשמואל

ראשי בשמים

נלקחו הבשר בחשב גוף החיקוי ולוקה (ס"ך בשם הרבה פו') : (כט) ולפילו כ"ק (ע"ז) שלין החיקוי הבלוע בחתיכה יולא ממנה להבלע בלחתה בשלה לוטה (עוד) : (ל) עד ס' נגד חיקוי הבלוע (פר"מ) : (לא) ואם התחתונה לוננת מבי בקליפה (פר"מ ופ"ת בשם כס"ך) : (לב) לכיון שלין זו פליטה ממנו מפליט הבלוע בו ום"ל בכלי שבלעה ממת בלע חיקוי עלמו לו ממת מתיכת היתר שקיבלה חיקוי מפעפע לבל מחתיכת היתר שקיבלה חיקוי שלינו מפעפע לינו נלקח להם ממי לפליט לינו בלע מוהל של היתר (פר"מ וט"ז) לבל תבשיל כגון לוכח לו לגיס שבלע בשר בשר לו בלב . שם חמב בו כף של בשר לו בלב ד"י בשר בלוע לת המלכל ומשיב המלכל כחלו סוף כולו בשר לו בלב ונלקח עם הכף (ס"ך ופר"מ בשם כס"ל) ובלע"ז דמיירי בשלה היה בחבשיל שפיס לבטל מה שבתערב בו . לבל שם בחבשיל מוסב לחמוב כף בחבשיל לף לכתחלה (ובמ"ם פי' ל"ע ס"ק כ"ז) ואין כלי לוקה היתר הנוגע בו בלע רובע בק כ"ק (ס"ך ופר"מ בשם ד"מ) (ועמ"ם פי' ל"ע ס"ק כ"ג) ואין חילוק בכלי בין בלע חיקוי שמן לו בחום (פר"מ) ואין כלי לוקה כלי בלע רובע (ס"ך ופר"מ) : (לג) שמע נקבע הקרוס קולס לכן ולפי זה היה לריך לבדוק הקרוס (ד"מ) : (לד) שמולח עם בשר (ושיעורו בהבשר בפי' ל"ח ס"ה) לכיון להוו להבשן שני לשו בקליפה (פר"מ) : (להּ) יש שפק אי

שבו (לד) והקרומות (לה) יש להחמיר ולהצריך נ"מ (לו) ואם הוא חלב ממש צריך ס' לבטלו ' * ואם הבשר שנמלח עמו (לז) הוא שמן ס אפי' בשומן דגיד וקנוקנות שבו (לח) צריך ס' לבטלו (לט) וליטול ממקום שנגע כדי נ"מ ו ולפחות קליפה (מ) וכל זה לענין חתיכה עצמה שהיה החלב דבוק בה ז ולענין שאר חתיכות שנמלחו יחד (מא) אם אין בכל א' מהן בפע"צ ס' לבטל החלב אסורות ואין מצטרפין ביחד לבטל החלב דאין חלב מפעפע מחתיכה לחתיכה בלא רוטב (מב) ח ואם אין ידוע אם נגע בכולן כולן אסורות (מג) ט ואם ידוע שלא נגע אלא באחת ואין ידוע איזוהי כולן מותרות י דחד בתרי בטיל (מד) אפי' הן חתיכות הראויות להתכבד (מה) : הגה וי"ל דכל מלימה לימה לוקמת דק כ"ק (עור ומהדכי בסס לחב"ס) (מו) ולפי סמין אלו בקילין בין בסר סמן לכמוס (מו) כוהגים להעד בכל מלימה בס' כמו בציפול (מהכי"ב ובחוך ובהגס"ד ובמהדכי בסס

* היינו סדנוק בו בדומקיק לקמן ס ב"י וע"ל בס"ס ו סס לד' הרשב"ל דשומן גיד הוי ודלפי מדבבן ז מהדכי ב' תשר' הר"מ ח כן דקדק הב"י מהדכי העהדכי סס ובמ"ס בסס לחב"ס ט סס במהדכי י משום שאין לימר' שהחיכה ממחת עלמה אלא ממחת דבר הנלוע בה

ראשי בשמים

לקיבי מלחוכייתא לו מהבבן (סס לד' רב' ועש"י ס"ל ס"ך) והגיהקא ל"ל כן (סס וס"ת) : (לו) אפי' למען לומלין בכמוס ממס לשעה בס' בשמהו סל גיד לסוי לבבן ויקל (ס"ך ופכ"מ) : (לו) להייהו סדנוק בו (ע"ז) וכלומיק לקמן : (לח) סס לבבן וכ"ס בכמוס לגמרי לסוי לחוכייתא (פכ"מ) : (לט) דגס במלים למהי להחיכה מפעס לחיקוה וגס בשומן הגיד לסוי לבבן לייהין סכי ודוקא לס גוף החיקוי בעין למהיכן לשומן להחיכה מפעס ליה (ועמ"ס ס"ק כ"ג) (פכ"מ) : (מ) ואם החיקוי מלוס והחיכה חפל לין בו כח לפעס החיקוי (ס"ך ופכ"מ) : (מא) להחלב נגע בכל חחת מהן (ע"ז) : (מב) אפי' קליפה לח בעי (פכ"מ) : (מג) לסו"ל קפיקא לחוכייתא למוהכא לאפי' תימא לל נגע בכולהו ו"מ לימה לקפוקי לי נגע בדוב החחיכות ומקחמא לאכבה נגע בדוב החחיכות וק"ל למחב וביעור לאקור כל החחיכות אפי' יבש בימש וכמ"ס ס' ל"ע ס"ק כ"ו (סס) : (מד) ומייהי כסים בכל הסלם לבעל החלב גופיה לאל"כ לימו בעל בדוב מעעס לסמא יבשלס ויתן טעם וכלאק' ס' ק"ע (ס"ך) : (מה) כיון לאין לימון מחמת עלמן וכמ"ס ס' ק"ל (פכ"מ) ולוקא החחיכות סאין בהם ס' מבעלי למחיכה החקוקה מקום להוו לימון וסיחר מעוכך יחל ולל מיבכבי ומ"ס מבעלי מהלדי ' ולבל החחיכות סים בהן ס' כיון סהן מוחרות בכל גוונא הכי הן ידועות ובידועות שהם סל היחר

נפש מ"ז וכל המחכוכים) דלמי ליכא שפיר בין הכל בישל נגד כל המתיכה שהחלב דבוק בו מ"מ הכל שרי מלבד לותם מתיכה שהחיקוב דבוק בה · ויהו לותם מתיכה שהחיקוב נגע בה לריך קליפה מעט (כשב"ל) (מח) ולפ"ז יהו יודע לזו נגע הכל שרי (מהרי"ק ג"ם) ולפ"ז אין ס' הכל לפוד ואין לפנות המנהג ולעפ"י שיש בזה קלת קולא לפ"ז היה החיקוב שמן ומעפעם (מט) * מ"מ יש לפמוך בכה"ג לדברי המקילים דס"ל דאין לוקב בעלמה בה כ"ק כדי שלא לבטל לפעה בין לחיקוב שמן לכתוב כי אין בקילין וכ"ז בחיקוב דשייך בו שמכוים כגון חלב או ליר וכה"ג · אבל בחיקוב שאין בו שמכוים כלל כגון מעץ בפקק לכ"ע מליה לישה לוקבת בה כ"ק (קבלת הגר ממפעות פוקקים הכ"ל) ועי"ל דיינו ס"ל לס הקבוים לו מוציס של חלב כמלחו עם בשר · י"ל להשמ"ק יש להחיר בעלמה ע"י קליפה לעפ"י שבשר נהנו לפעה כל עלמה בפ' אפי' בחיקוב כמוש (נ) ויש לפמוך ע"ז בחיקוב כמוש שהיו חלק ונהנו לפעה בפ' (לפי קבלת הרמב"ם והמפכים לחביו) אבל לא בחיקוב שמן שנילפל לריך פ': יוד כ' **ברא כשהאיסור וההיתר שניהם מלוחין ואפי' איסור מליח והטהור תפל** (נא) **אבל אם ההיתר מליח והאיסור תפל א"צ אלא הדחה** (נב) (ועפ"י עי' וים מוקיים לס כוגעים זה בזה וים להקל בעקוס הפקל): **יא לזה שאמרנו באיסור מליח וטהור תפל שאם הוא שמן אוסר עד שיהא בו ששים לבטלו היינו דוקא כשהיה האיסור המליח למטה וההיתר תפל למעלה**

* פי' הי"ל לומר דאין מלבלפות ובכל לחת מהן שנגע בה לריך פ' בפע"ל כ' י"ל פי' ע' פ"ג ל דשב"א נח"ה

ראשי בשמים

ולריך ילטרפו לבטל לישור (סס): (מו) לפי' בחלב שמן (סס): (מז) וכבר לומרנו לוועלה שלס הבשר שנולח עמו הוא שמן וכו' לריך פ': (מח) בעקוס שכוגע בחלב לבד (לבוש): (מט) כלומר דבאין החיקוב דבוק בהתיכה אז הכל מלטרף לבטל החלב לעפ"י שאין כוגע בכולן כמו בבישול ולפ שאין התתיכות כוגעות בחלב עלמו רק כוגעות בהתיכה שכוגע בחלב הכל מלטרף לס אין החיקוב דבק כמו בבישול (ע"ז ופכ"מ): (נ) ובפי' פ"ל כתי לס יש הפקל קלת: (נא) שהשומן חפל בולע מה שהחיקוב המלוח בולע (לבוש): (נב) ועייבי בכוגעין וכמו שכתס בפי' עי פ"ג (פכ"ח ופ"ך פס) (לבוש) שאין כח בולח חלק להפליט מה שבתוכו ולא מה שבתוך התתיכה שחלטו חיקוב מלוח (סס) ולפי' ההיתר המליח למטה שרי ולא למעלה

מ מוס' דף קי"ג וסכל"ם סס כ סס ם טור ג' ספפ"ח

למעלה משום דתתאה גבר (נג) אבל אם היה ההיתר תפל למטה והאיסור המליח למעלה אינו אוסר אא"כ נ (נד): הגה ויש מולקים ומוגיסים דבמלים אין מילוק אם הוא למעלה או למטה (תוס' והכל"ם וסמ"ק וטור וסגמ"י) וכ"כ נכון: יב מ גבינות שנעשו בדפוסי גוים אעפ"י שנמלחו בתוכן מותרין: הגה וה"ה אם נמלח היתר בשלמ כלי לישנה (תשובת הרשב"ם) ואפי' לישנו מבוקב (ר"ע) לאין מגיע כדאמת כ"כ להפליגו אן הכלי מה שבלוע בתוכו (נה) ולוקח בדיעבד אבל לכתחלה לסקור (מרדכי וסגמ"ל): יג נ מלח או תבלין שהן בקערה של בשר מותר ליתנם בחלב: הגה וה"ה אם היו בכלי לישנה לעולם אסן יגיעים לישנ בולעים אן הכלי רק שהכלי הוא נקי ואין לישנה לבוק בו (הגמ"ל) (וכ"כ ל"מ בשם הרשב"ם) (נו) והעטוניר לכתחלה תע"ב (מהרי"ק וקנ"ב): יד ס מלח הבלוע מדם כגון ממליחת בשר ונתנוהו בקדרה או שנתנו בקדרה בשר מלוח בלא הדחה אם יש ס' כנגד המלח מותר (נז): הגה ומעמ"י שהעלים עליו כ"ע בקדרה ומאמר אסן המלח מסקור ומחמת עלמו מלא נמנעת שם שבתוכו לכל מקום שאן המילוק יכול לילך שם אין הלאסר מוסר יותר אן המוסקלו (ועיין סי' ק"ט בטור ובהגמ"ל ובמ"ל):

קן דין היאך מבטלים בששים · ובו ב' סעיפים:

ם טור ג' רפנ"ח

א חתיכה שבלעה איסור ואין בה ס' לבטלו שנפלה לקדרה אינה אוסרת אלא לפי חשבון איסור שבה שאם יש במה שבקדרה

ראשי בשמים

תחתה גבר למטס העליון ולסהליטו שאין כח אלא בחוס השם (פר"ח בי' הרשב"ל): (נג) ומשמס העליון ונבליעו שהסוגון מפעפע ואפי' ע"י כלי ואפי' ע"י מליחה ונבלע בכל הסיתר ותוסך כולו אל"כ יש שעיס על היתר כנגד כל המילוק (ב"י בי' הרשב"ל): (נד) ולענין מילוק כ"ק אין מילוק בין עלמה לתחתה בין כחום בין שאן (פר"ה): (נה) דסוי כעיסוי עליה ועיעה תפל: (נו) ואפי' לכתחלה מבל בדיעבד אפי' לא מותר מטעם דאין מליחה לכלים (פ"ח) ומסתמא הוא נקי (שם): (נז) ולא קאי בפ' נגד שם הבלוע דו דלא ילעינן כחם דיעה בלוע (פר"ח):

ומייבי

שבקדירה ג מצורף עם החתיכה עצמה ס' כנגד איסור הבלוע בה מותר מה שבקדירה ג אבל החתיכה עצמה אסורה לפי שאיסור שבה אינו נפלט ממנה לגמרי (א) (וכן עיקר ולפ"ז כמ"ש סי' ל"ג לפף לותם מתיכה מותכת) משא"כ ברבר הנבלל ונימוח שאם נפל דם וכיוצא בו לתוך רוטב של היתר ואפרו מחמת מיעוטו ואח"כ נתרבה הרוטב של היתר עד שיש בין כולו ס' לבטל הדם כולו מותר שהכל נבלל ונתערב: סגה ולפי מה שמוגים לומר בכל המיקורים מ"כ אין מילוק בין דבר לח לדבר יבש אלא לענין לאם המאסר כבר הוא דבר יבש ויש שכתבו המתיכה המאסרת תחלה בשלמות בשיקורה ולכך להסיכה אפשר אם מכיכה ואם אינו מכיכה בעולה אם אינה מח"ל · ואם הוא דבר לח הכל עולה ונאסר לאיכל כ' נגד מה שהאסרה תחלה וע"ל סי' ל"ג ול"ט: ב החתיכה שיש בה חלב שנתבשלה בקדרה שיש בה ס' לבטל החלב צריך ליזהר שלא יהיה שום דבר מן הקדרה בעוד החתיכת האיסור בתוכה דחיישינן שמא תשאר באחרונה בשעה שאין בקדרה ס' לבטל ההלב (ג) וגם לא יוציאנה תחלה שהחלב שבה יאסור אותה ומה תקנתה

ג נתפוגים לומנן סי' קל"א שנאסלו זה מהשנ"ו והסי"ן ן והטעם כתי' ב"י ומכן מנלו מ"כ שם נחאר' מע"ש שלית נה טעמא דאיקולא כיון שכבר נאסרים לעולם לאקורם עד שיפלט כולו לנמרי ול"ד לדבר הנבלל ונימוק שנאסלו מהכל מחניב זה עם זה נשום מחניב כאלו נשלט כולו וכאן מזר האחר מע"ם לעני' סי' ל"ג וקנקנו לענ"ד מע"ם לעני' שמוזרת להיות מותרת מדין תוכיח כיון דאיכא נ"ט וכאן מדבנן ונ"מ לענין דיכא כמש"ל נכמה דוכתי נסי' ק"י ס"ל נהג"ם ד טוש ג' הרשנ"ו

יניחנה

ראשי בשמים

סימן קו (א) ונוהגי נזמכיה (עמ"ש סימן ל"ג ס"ק כ"ו) והכא לעת"י שנאסרה בקיקור ע"מ אין לה לאקור עוד פליטתה אם נפלה לקדרה אחרת לעפ"י שאין בקדרה לבטל אפי' אחי איקור מפאיקור הבלוע בכ"ש שילטף מהחיכה עם החתיכה יש גו כדי לבטל מה שנאסל גם מאיקור בליעתה אאנו חוששין שלקחה לעלמה חלק יותר ממה שניגע לה בבלל כל מה שבקדרה לחשוה שנפלה גם ומעמ כי כל מה שים לפלוט מהאיקור פלטה ומה שלא פלטה הוי כל דהו לחשלום איקור שגם ותמיד ליכא שפים (פכ"ת) וה"ה מחיכה הלכיכה כ"ק או כ"מ ונפלה לקדרה ממלא שלריך ס' נגד הקליפה שנאסרה ג"כ לריך ליטול ממנה כדי קליפה לפי שאין איקור שגם נפלט ממנה לגמרי (פכ"ת): (ב) אפי' יש גם יותר משפים (פכ"ת): (ג) ואם הולילו ונשאלה בחאכונה נאסר כל אשר עמה (שם) ולא לאכילן שאסנג כבר פלט מה שים לו לפלוט מה שלא פלט מקודם · שהאנ פולט בכל נחבשלה ובאותו זמן מועט לא יפלוט מה שלא פלט מקודם · שהאנ פולט בכל

יניחנה ער שתצטנן הקדירה (ד): הגה ולפי מלי דקי"ל מכ"ש מקיל המחיכה לתקוח ומסח והמלח מותר (ד"ע):

קז דין המבשל ביצים ודבר מאוס הנמצא בתבשיל · ובו ב' סעיפים:

ט ג"י נמס ממ"ק א המבשל ביצים הרבה בקליפתן (א) לא יוציאם מהמים שנתבשלו בהם ער שיצטננו או יתן עליהם מים צוננים לצננם ואח"כ יוציאם משם דחיישינן שמא יצא באחת מהם אפרוח ואם היה מוציא מהם קודם שיצטננו שמא היתה נשארת אותה שיש בה אפרוח עם האחרונות והיתה אוסרתן לפי שלא היה נשאר שם ס' לבטלה (ב): הגה ואם לא נמס כן אלא עשה כן לתת טעם לאחרן

ראשי בשמים

כגע ים למום לפליטה על לותו זמן קמוך להוללת המחיכה ונלקמת המחיכה בכך (מם) : (ד) ולז לין המחיכה נלקמת (מ"ך) שפליטת החלב מתפמעת בהקולה לחת בכל הקדים ולין נבלע בחחיכה שבה לבוק החלב לילוק עפי מפלר מחיכות ולחר שבלעתן על שלין טיגד וקולילו לפ"כ הלילוק לחון יכול לחזור לחמם מחצשיל ולין בכך כלום (פר"מ) ולע"ג לע"כ החחיכה. נעלמה חחלה לחל"ם היתה לקולה מפוס לס והיה לריך ס' כנד כולה (וכמ"ש ק' ס"ע ק"ל) ולפ כן הכי נלקלה חחלם ושוב לין הלילוק נפלע ממנה (וכלל ק"ל) הכל מיירי בחלב כחום שלילו לוקר חלח כ"ק (עם"י ק"ז ק"ט) ולקלפה ונקולס ניקול · ל"ל לפ"י לף קלפה וים ס' כנד החלב והקליפה שנלקלה ולפ"י למען לל"ל חכ"ל בפלר הלילוקים ופוס שהכי נפלע מהחלב ולף ילעינן כמה ל"ל בכולה קליפה מפעיקן לל' כמה לבלעם ונכף ילעינן ולע"ם כן יקלפנה לחר הניקול · לפי שהלילוק הנבלע בה לינו נפלע לגמרי ולף יולילנה חמם כלי שלף לנקוד לח כולה (פר"מ) וזה לפ"ע הכי שפקק בפ' ק"ם ק"ע שלין חלב מפעפע ונחחיכה לחחיכה · חבל לנכמב"ל שהוא מכיח להלי לינה וק"ל למפעפע ומחחיכה לחחיכה בעליחה ל"ל הכל מיירי בנעלמה עם מחיכות לחכות ללין ס' בין כולם ולף נלקלה ועתה שנחבשלה בחלבה הדבוק בה לריך עוד ס' כנגד החלב שבעין ולזה לריך שלף יולילו מפקדרה שלף יחזיעו מק' (פר"מ)

ו"ל שהפר"ח ג"כ קבר כן אלף שלעם ליבד טיעם רבי' מלידים לחידים :

מימן קז (א) והם יותר מק' עם המיים (לבוש) : (ב) שע"י המיים מתפשעת הפליטה :

להייכו

לותן לקערה וכמלחת מ' מהם טרפה (ג) יש לומרים הכל לחייבין שמא הטילפה כשהיה לצפון ולא היה ס' כנגדה לבטל ונאסר מה שבקדירה וחוזר ולומר כל מה שבקערה (ג"י בשם קמ"ק ובאלפין) (ד) וכן בדגים קטנים שמלח לג טעמ בקערה ולא עירה כולם בשעה אחת לא תוך הקערה לחוץ יש לחוש שמא כשאר החיקור לצפון ויש מתירים בכל ענין (טור בשם י"א) ולא מחזקינן החיקור לומר לכשאר החיקור בלא ס' (ג"י בשם כ"מ) וכן עיקר ולפי' לדעת המתירים אין לאסור הכלים שבחבלו בהן למעמידין הכלי על מזקתו (ג"י בשם קמ"ק והגמ"י) : ב ג וכוב וביוצא בו מדברים המאוסים שנפשו של אדם קצה בהן שנמצא בתבשיל וורקן והתבשיל מותר שאין פליטת דברים אלו הפונמים אוסרת : הגה וכן המנהג פשוט לע"ג דיש מחמירים · דבכי האי עיקר · ואין לשנות המנהג (ג"י בשם כשב"ל ובוקח וטור ס' ק"ל) ומ"מ נקח עם הכף לג טעמ מהקדרה או שאר דבר שהיו פוגם לאסור להחזיר הכף לקדרה (ה) ומ"מ החזירו לריך בשים מהקדרה כנגד החיקור ולא כנגד כל הכף (ד"ע ללא לחוש לג' גבי כלי חכ"כ) (ו) אבל אם היה מעט מן התבשיל עם החיקור בכף והוחזר לקדרה לריך ס' גם כנגד מעט התבשיל שהרי כ"ב בכף (לחוך כלל כ"ז) (ז) :

ג טור ס' ק"ד ג' בשב"ל מהמעות תינ' שוכד' דעבנר בשאר מאקים בר מחלח ובכרל מפנם פגים ומחת לאחר רבל שם הלבתח נטל"פ וטי' ע"ש לף ס"ח וכן פירש י"ן שם

אין

ראשי בשמים

(ג) דהיינו שים בם מעוח לו לם עש"י פ"ו ומש"ם סק"ט : (ד) כלומר לוחש שעירם מן הקדרה מחלה כשעירה השאר עליהם נאסרו גם הם מחמת חלו השאר שהיו עם הטרפה ועכשיו נגעו בהם בעודן חמים (ג"י) ולומרים כ"ק (ועש"י ק"ם ק"ג) ואם לא נשאר מים עם האחרונים הרי הם עלמם לא נאסרו כ"ק ואינם לומרים שלאסורות : (ה) לעש"י שים בגוף הכף ס' כנגד החיקור שאין מעורין בכלים (עי"ש בשם ת"ח וכלבו"ל בפי' ל"ב ק"ם) : (ו) דלא לחוש לאחרין בכלי חכ"כ בכל הכלים עש"י ל"ח ק"ם : (ז) לאחר שהולילה עתה מהקדרה לוחחת מסיג כ"כ למומלא (עי"ח ומ"ך בשם חו"ם) ואם החבשיל שבכף הרבה יותר מהחיקור לדיון מ"ל ס' אלא כנגד החיקור וכגד מה שבלע ממנו החבשיל · ומשום דלא ידעינן כמה בלע לריך ס' כנגד החיקור ג"ם וגם החבשיל עלמו שבכף אלטרף עם מה שבקדרה לבטל ואם החבשיל פחות מהחיקור לו כמוהו מ"ל ס' אלא כנגד החיקור והחבשיל וגם זה החבשיל אלטרף ככ"ל ועש"י ק"ו ק"ם :

קח שלא לאפות היתר ואיסור בתנור אחד ׳ ובו ז׳ סעיפים:

א אין צולין בשר כשרה עם בשר נבלה או של בהמה טמאה בתנור א׳ ואפ״ו שאין נוגעין זה בזה (א) ואם צלאן הז מותר (ב) ואפ׳ היתה האסורה שמינה הרבה והמותרת רזה (ג) ג ואם התנור גדול שמחזיק י״ב עשרונים ד ופ׳ פתוח מותר לצלותם בו (ד) ובלבד שלא ינעו זה בזה ה ואם־א׳ מהם מבושה בקערה או בבצק וכיוצא בו מותר לצלותם אפ׳ בתנור קטן ופ׳ סתום (ה): הגה וי״ט לבשל עם חלב עם חלב (ו) כמו דינא דכי (טור סי׳ ל״ז) ומותרין להשתמש לכתחלה אפ׳ בתנור גדול ובדיעבד לסקל אף בתנור קטן (מרוך כלל ל״ט ובמהרי״ו מיכן ובהגמ״ר) ואם אפה את עם בשר אסור לאכלו עם חלב אם יש לו פת אחר (שם) וכן אם גוי אפה את עם חיסור (ו) אסור לקנות אותו את אם יש את אחר בניוח מותר בשניהם דזה מקרי לכתחלה (ח) אבל אם אין לו את אחר בניוח מותר בשניהם דזה מקרי לעניו זה דיעבד (מגור בשם ר״י

א מ לשון הרמב״ם בפ״ו מהמ״א וכ״כ הרי״ף וכן משמיע בפ״ז דחולין פלוגתא דרב ושלי שמואל ד׳ ע״ע ופסק כלשי דרישא לאו מלתא ולכתחלה אסור ודייק לה מלשון קאמר ולא קאמר לולין וכו׳ וכ״כ הטור בשם רש״י ורבינו

ג טור סי׳ ל״ז וכ״כ תו׳ שם ורבינו פ״ר ד טור שם ג׳ בשם המיוחס ג׳ רבותיו ד תוס׳ שם ורבינו ומרדכי שם ה שם ומרדכי ורבי מיימוני בפ״ע מהמ״א ורמ״א פי׳ בהגה דע״ז

ראשי בשמים

סימן קה (א) ודוקא בשל שמן ואפ׳ הבשרה משום לחזיל הסיכר ומעטם לסיכוך בסיכים והרב חזיל הסיכוך ואוסר להסר ואע״ג דקי״ל בכל לוכחי לחין הנאסר יכול לילך ולאכול במקום שאין הסיכוך בעלמו יכול לילך שם סיכך שאני לפי שהסיכוך מוליך הסיכ ונעשה הכאום עמו (פכ״ח) : (ב) בדיעבד סיכך שאני מלתא הוא (שם) ואפ׳ סיכים פחומים ותכוך קשה וקטן ואפילו שמן וחלב ואפא מאבא (פכ״ח ק״ט ו״ג) : (ג) שסיכים לינו לוקב אלא נעשו של סיכוך (כמג״ס) ומיסו את שאפאה עם לני לאסור לאכלו בכותח פכ״ח וכמ״ש בני ל״ג ס״ג) אבל לבדו אפילו את מבושה מותר (שם קס״ו אלא כש״ך) : (ד) אפ׳ פתוח קאמר למעלה במקום שהעשן יולא שרי לכתחלה וכל שכן שאין פתוח הוא סיעור אלא דהיינו מ״ג בילים ומומם בילה · כמלא כל ה״ג שמכוונים תק״ח בילים ושני חומשי בילה (שם) ועומ״ש שם״ ל״ז : (ה) וכן כשמניחם כמוסים ופחוחים מותר לכ״ע (הרשב״ם) ואף לכתחלה קאמר (פכ״ח) : (ו) כלומר לאחות בשר עם חלב (ש״ך) : (ז) דהיינו לני (ב״י שם״ ל״ז) : (ח) דהיינו האכילה בשם של ישראל מקרי לכתחלה · והקניים בשל גוי שנאפים עם חיסור נקרי לכתחלה לפי ומשום שם ס״ג היא מותרת לכ״ע

ני' מולין) י"ל דלין מחיצין כיון לפי נדיעבד לא"כ התנור פתום
קלם מחלב או למעלה במקום שהעשן יולא (שם בחרוך) ובמקום
הפסל אין להחמיר בדיעבד לפי קתום לגמרי ולפ הליקוי דבר
מרק וכ"ש לפ שהיתר דבר מרק כיון מלחת היא ולפי בדיעבד
לאסור לפ שניתם מגולים · לגבל לפ אי מהן מכוסה לפי בגלק

בעלמא נוהג (מלכי מ' ג"ם) אם אעו או לאאו ליקוב והיתב תחת
מחצה אחת מגולים לקוב אחי בדיעבד (אבוך אם) וה"ה אם אפו
בבה"ג אם עם בשר לקוב לאכלו בחלב אצל בזא"ז אין לחוש אא"כ
הזיע שחחצה מקניהם דאן לקוב אחי בזא"ז אם היו שקיהם מגולין
דסוי ככבוי של קדשה (ד"ע וממעעות הכא"ם פ' ל"ג) כדלעי' פ'
ל"ג ע"ח ד"ה דא"ג דאאריכן ריחא מלחא ואוקב בדיעבד הייבו דוקא
דליכא פ' אן השיתב בגד האיקוב אצל בדאיכא פ' אן השיתב אחי
בבל אם שבחבוב אצל האיקוב (שם בחבוך) ולעולב השבד ים

לכהוג כן . ר"ל דלישוב המוסק מאהו כגון מתן בפסח ריחא מלחא
ריח ולוסק לפי דלישנא לס סחנוב קטן והוא סמוס ולישוב
והיחר מגולים תוך סחנוב (הגסת סמ"ק) ור"ל סלין למלק (ד"מ
בפס מדלכי) ובמקוס הפסד יש לסמוך לדבני המקילין ועי"ל סס"י
ק"ח לס יש לסמיר לכחלה לפסות 3' קלוח ולי מהס על
ליסוב על הכיסה לו לגלוח ליסוב למל סיחב : ב ו בד"א בצלי
ז אבל אם בא לבשלם בקדרה וה לעצמו וזה לעצמו אפילו

ו רשב"ל בח"ס מהא דלא הלכח מיתיך לנוב וכו' ע"ש ל' ר"ח

ם ג"י ס"י ל"ז ב'
המוסף נעילה ד' ס"ו

הגם ולוקח שהתבור פתוח קלת · מגל מס הוא סחוס מכל הלדים כדכך שמטמיכים המים לגוכך שגת לקוב (והריו"ז ס"י ג"ל) ומפי בדיעבד יש מחמירין ולוקכין מס המיקוב והסיתב מגולין (כן משמע בהגם"ז) ובמקוס הפמ"ב יש להקל: ג מ אם יש שמנונית של

איסור

ראשי בשמים

רמ"ח עכ"י קי"ג ס"ג · ועמ"ס בספר דגפ"ן בעניו פח יסרחל עס נפכ : (מו) שלין
ריש סמחנפל כ"כ ושרי לכחפלה (רשב"ח) ולף נלני נבי קדיוח לו כעין ני קדוח
דהייגו שפוד מכלן ושפוד מכלן ושל גדול של גמליש לו של לשפר נשחלע שלין כלן
העדוגה נעניש ולף לכחפלה שרי נלני כי הלי (שר"ח וכמו שהוכיח רבי שי ל"ז
מהש"ס פשחים דף ע"ו וכ"ד רשב"ח והכ"ן וכן דקדק שכ"ח ונלשון רשב"ח וכ"ש ש"ך) ולש
הקדוח

ט ומיימו מסמכי הגר"ז לא ימנע לו לעשות לו וכו' עיי"ש
י מסנהדרין פ"י מ"ג דתקומות וכלוקי' דלי"ק נע"ח דף ק"ו
* כרבי יוסי מסנהדרין כ מם הלי' נת תיבת וכר רבא לאכל מותר וכו' ל לקמ"ח בתשובה ופי' העור מטום שאין עושין כן ליתן עטם בהנלין אלא ליתן הנלין מעם ניין ונם זה אסיר מיט מכיון לריח היין אלא לריח הנלין

איסור (יוד) על המרדה שקורין מאל"ה אשור ליתן היתר עליה כל הזמן (יא) מיהו כשאינה פ"ב מותר להשתמש בה (יב) משום דא"א בענין אחר (יג): הגה וכל זמן שמיח ב"י לא מכרי נת הגעלה ולא קליפה בכלי חומנות (יד): ד ' פת חמה שמונחת ע"ג (טו) חבית פתוחה של יין נסך אשור (טז) (ודוקא מס מוכח בכגד המגופה) (מהרי"ל) אבל אם הפת צוננת אפי' אם החבית פתוחה או פת חמה וחבית מגופה (פי' פתוחה) מותר * ואם היא פת שעודים אשור אם הפת חמה אפילו חבית מגופה (יז): ה כ מותר לשאוף בפיו (יח) ריח יין נסך דרך נקב שבחבית (יט) לידע אם הוא מוב (כ): הגה אבל אסור לטעמו משום שמיכו בולעו (כ"ם פ' כ"מ) (בא) ואסור לזלף יי"נ שאסור בהנאה (בשערים בשם הגמ"ם) אבל מותר לזלף קמח יינם למותר בהנאה (מהרי"ל): ו לשק של פלפלין וונגב"ל שמשימים בקנקני יי"נ מותר להריח בהם (כב) אבל לבשמים

ראשי בשמים

הקדוח זע"ז עם"י ל"ב ס"ח: (יוד) וכגלע בו (לבוש) ועם"י ל"ה ול"ו: (יא) ואפי' בליעבד אם הולית הגוי מן התבור עוגות על כלי ל' עם פתעויל"ם אל ליקוד אסור ואוקא אתת אל' מידוע בביכור אסולילוהו מיד אחר אפתעויל"ם משום אמנוים אל ליקוד אאל המלה · ואם אין מכיכו אד בתני בעיל אע"ג להוה לאוי להתכבד אאין ליקודו מגופו (ע"ז): (יב) ולא גזרו אאיכה ב"י אעו ב"י אפי' לכתחלה (כלקי' פ' קכ"ב) (ם"ך ופכ"ח): (יג) אאכי הגוי לא יאמע לו לעשות ומלה אבל יאכל אפי' אאיכה בעט שיאסוך עליה ליקוד (שו"ע בשם תו') ולע"ז מלה אל יאכל אפי' אאיכה ב"י ליקוה (פכ"ח): (יד) ולא הגעלה אאר קליפה שדיכו ככלי שתאמיכו ע"י אחוב אלכיך ליבון (ם"ך ופכ"ח) (וכתבו רבי' בא"ח פ' תכ"ל בשם י"ל): (טו) ואפי' בדייכו על פי מסכה תכומות פ" (ועש"ע ס"ז ל"י): (טז) ואפי' קתס יינם לו אאל יי"נ שמותר בהנאה לכולי עלמא ומקום לדיים כי האי מסיב כקותה (ם"ך ופכ"ח): (יז) שמעוכים קוחבות לאלומית היין (פכ"ח) אבל פ"ל ומביא מגופה לא (שם): (יח) וכ"ם בשאו (שם): (יט) הנקוב בת תיבה: (כ) דכיאת לאו מלתא היא ועש"ק כ"ל: (כא) וכל ליקודי אכילה אף שאין ליקודין בהנאה כמי לקוד לטעמם (ם"ך ועז"ת ופכ"ח) וכל דקני בלאיכה שכי (פכ"ח פ' מ"ב): (כב) לפי שאין-היין כותן בהם כח ואין עומין

לבשמים דהבדלה אסור (כנ): ז "בשמים של עז וכלאי הכרם וערלה אסור להריח בהם (כד):

קט דין יבש ביבש שנתערב • ובו ב' סעיפים:

א ח חתיכה שאינה ראויה להתכבד שנתערבו באחרות ג מין במינה יבש ביבש (להיינו שאין נבלל ומיקור עומד בעלמו אלא שנתעבד ואינו מכירו) (ג"י בשם חסו' רסב"ח וגמג"ן ופ"ה) חד בתרי בטיל (א) ומותר לאכלם אדם אחד כל אחת בפע"ע ג אבל לא יאכל שלשתן יחד (ב) דויש מי שאומר לאכלם אדם א' אפי' בזה אחר זה (ג): (הגה וכן יש להורות לכתחלה ויש מחמירין להסליק ע"י או ליתן לתוכם (הגמ"ל בשם ע"ת) ואינו אלא חומרא בעלמא • וכל זה כשנתערב באינו (ד) אבל אלא באינו ואין

ח ג"ז שם מדמני וכבל פסקים כ"ם ומהל דקטיות מעוטרות בורד והדם ע"ל ד' י"ב

ג מסמעות הגמ' חולין קף ע"ט ק' וזבחים ע"ג ובילה ז' כתבו התוספות והרא"ם שם ורשב"ם בת"ה ום"פ דאפילו מיקור דרבנן ליכא ג טור בשם בה"ת ג הרשב"ם ד בע"ג מד' הפוסי' שם בחולין

ראשי בשמים

כן כדי ליתן היין טעם בתבלין • אלא מדבשם ליתן התבלין טעם בין וגם זה שמיחו דוקא ליינו מכוון לריח היין אלא לריח התבלין (ג"י בשם רשב"ם): (כג) ומשום הקיבה כך לפחיך (שם): (כד) וג' דינים יש בדבר • דבשמים של ע"ז אף שעיקרם לאכילה אסור להריח בהם • ואל שאר מיקורי הנאה כגון עצלה וכלאי הכרם אם עיקרן לריח אסור להריח בהם ואם עיקרן לאכילה מותר להריח בהם • ואם יש דברים שמתירים בהנאה ואסורים באכילה אף שעיקרם לריח מותר להריח בהן ולבדק עליהם (פר"מ):

סימן קט (א) דכתיב אחרי רבים להטות ומשמע מזה דאחד אין רשאי לאסור ואלא להתיר ואסקינן ז"ל ומקבל (פר"מ) ומה בתרי לאו דוקא אלא דכ"ש עפי' שמשמע על משמע שרי (פר"מ והביא כמה ראיות וכ"כ פר"מ) ואפי' בשאר דבבן ליכא שרי לריך כוב (ג"י ורמ"ה ום"ך ופר"מ אלא כשהשם מ"ז): (ב) דבשאוכל בשמת אחי מותר זהו אל שיתר וכן בבל מ' ומ' ואפי' בשחמות אחי מותר מה שנאכל מ' הוא רים אל שיקור וכבר הלך לו וזה אל שיתר הוא משא"כ דבריס הנבלעים לפיכך שיעו מוכלן כולן כאי (רשב"ם) ולפ"ז מותר לאכלן מ' ושמים אז ג' ואחת (ש"ך ופר"מ) ופר"מ חולק: (ג) שמותר שאוכל שיקור ולאי (ג"י ג' קו"ק) אלא יאכלו ג' בני אדם אבל מ' יכול לאחות זה שאכל חבירו (לבוש): (ד) כיון דמתחלתייתא אפי' לא בלא בדוק בעיל לא אמרו בבן בינם דהם מ"א לעיתי לידי

ס רסב"ל בח"ס כמוקח סחיס לפני הב"י וכ"מ בשם תשו' רשב"ל סלוס לתרן בח"ס מ"ס בתהלה ותעתיקו סעור וכ"כ הר"ן ב"י דמולין

ולין מכיכו (ה) אפי' יבש ביבש לריך ששים (עור ג' בעש"ח) (ו) ולין חילוק בכל זה בין אם המיקור מלכבן או מלחורייתא (ז"י) (ז) ועי"ל סי' קכ"ב אם כתערבו כלים יאל (ח) : ב ס יבש ביבש שנחבטל

ראשי בשמים

ליקוכא לחורייתא (ז"י בשם כ"ן) : (ה) כגון שנפרך לחתיכות דקות ולין ליכר בין זו לזו (עור) מ"ל כגון שים כלן מיכים שכבש ונתבשל או נאלף מ' מהם ולין יהוא אלא אם כן חתיכה אר טעמ עם חתיכה לג טהור ודמו להדדי ואם ג' מיכים וכן דבריס שחלוקים בשמן לחקרי מבשע"מ ובמ"ש סי' ל"מ בקי"ד (בר"ש סי' ק"ח) : (ו) מלכבן (ס"ך ופר"ח) לכיון דבלא בלא לאלילין בחר טעמא אפי' בינו בעיכן ס' כי תיכי לאי מבשל לאו לא ליתי לידי טעמא דהוי ליקוכא לחורייתא (כ"ן) ובדבריס שבללים לא אמרי אר בחרי בעיל אפי' מג"א לחעלומת לא בלא מקרי גוף החיקור או טעמו יפה שחטעכ ובבלל יפה עם החיתר לגמרי בחוכן בחרי בעיל אפי' בינו בשמן ויין בינן שבללים וכן חתיכה ליקור שבחבלה עם חתיכות מלא בעם"י החתיכות עלמן מיקרו יבש ולריך רובע להחירא מ"מ כיון שבחבלו יאל ע"י הטוכן והרובע מחבשו טעם החיקור בהיתר ומיקרי כמי לא בלא להלריך ס' בחתיכות היתר ובחבשל כגד החתיכה של ליקור ויבש בינש ומקרי עם החיקור עומד בעלמו והחיתר עומד בעלמו ובחערב זה בזה ולינו מכיכו כגון מעיס בחטים וכן חתיכה ליקור שבחבלה עם חתיכות היתר אפי' ע"י עיס או מבקין חמיס שחטערבין פליטתן יאל . מ"מ מיקרו יבש ולריך ס' של היתר בכל עם שבקדרה לבטל חתיכה החיקור וגם לריך שיהא בחתיכות ההיתר רוב בגד חתיכת החיקור אם הוא מבשע"מ ובשע"מ לריך ס' חתיכות של היתר בגד חתיכות החיקור ולי ליכא ס' ורוב הכל מותר ולי ליכא ס' לב ליכא רוב הכל אסור כלן לא בלא . ולי ליכא ס' ולליכא רוב כל החתיכות ואסורה מותר ומעמא למלחא שלין היבש מתבטל בלא ובמ"ש סי' ק"ל בק"ע . בילים עם בילים אם הם שלמים מקרו יבש ביבש ואם הם שבורים החלבוכים בשם דקים ומתערבים יאל יפה הוו לא בלא ומחלמוכים לכל אד ואד למודים קלי מיקרו יבש ביבש . ואם הם שבופים יאל הכל הוי לא בלא . דע כי הרמב"ם ומו"ק בבבי לכל לגלג הוי התערובת ומקרין או לישה הוי יבש ביבש ולקמה הוי יבש ביבש . והכשב"ש ותוס' בבבי לקמה הוי לא בלא . ולין הכבע לבבישם ולגלה כיון דבכל התערובת מו"מ הוי ונדבישם הלך אחר המיקל (בר"ת) ולגלג כשבר"ם ז"ל שבחב הוי לא : (ז) עמ"ש בסי' ק"ל : (ח) עמ"ש בי' ק"ג בקי"ב . ומתן יבש ביבש עיין ל"מ בי'

שנתבטל חד בתרי אם בישלן כולן כא' ואפי' לאכלן כל אחד בפע"צ אסור אם אין שם ס' מפני שהרוטב בנ"ט ונבלע בחתיכות (ט) ואם רוצה לבשלן יחד ואין שם ששים מותר להרבות עליהן כדי שיעור ס' ולבשלם ואין בו משום מבטל איסור (יור): הגה וי"ח לאם נודע התערובת קודם שנתבשלו יחד הכל אסר לאין מוחזין ומאכלין ואחר שנתבטל ביניהם (טור ב' הרא"ש) (יא) ובמקום הספק יש לעמוד מדברי המקילין ולהחמיר:

ו הר"ן ג' הרא"ש

קי דין ספק טרפות שאירע בבשר · ובו י' סעיפים:

א דבר חשוב אומר במינו בכל שהו (א) והם ו' דברים ואלו הן

ל ממשנה דעלה פ"ג ומשנה ז' כל"ע שם

ראשי בשמים

קי' תמ"ז ס"ע: (ט) לע"ג שהוא עלמו נתבטל · ליכ היולא ממנו בחתך לוקך כשהוא לוקים לח (לגום) אבל בב' כלים יכול לבשלן שעל כל כלי יכול לומר התיקר בחתך הוא (שם והיל לעת בשב"ל בב"י ומ"ך וט"ז) ודוקא כשנודע התערובת ונתבטל מקודם שהיתה הוא מותיר ואוח הגוסס הבישול אבל כשלא נודע התערובת לא נתבטל התיקר וכי תתיידע לן התערובת בכל קדכה וקדכה ליכא לבסוקי למא הכא איכא למיקרא לו הכא ואו"ל בפיקא דאוקימנא ולאומנא (פר"ח ומ"ך וכ"ל הרשב"ל) וכשם שאקור לבשל בג' התיכות בקדכה אחת ה"ה שאקור להשתמש בו ביום בחותן קדמות שפ" כל ל' בשע"ל ומשום דהוי דבר שיל"ע וכללעי קי' ק"ג כיון שאין כאן אלא ספק (ע"ש הטע"ק) ואם בישל בשם אין לעבד התבשילין ביחד שהרי פליטת התחיכה האקורה הבלועה בקדכה מעורבת בהבשילין ואוקמהן והו"ל כאלו בישל יחד ב' מחיכות אלא יאכל כל ל' ול' לבדו · ויניחו אחר מעל"ע יש להחיר לבשל בקדמות ולעבד התבשילין דכולי האי לא גזרינן (פר"ח) והרשב"ם והעור שפקפו דכיון דהבשלו הותר לגמרי דבר תורה (עיין פר"ח): (יוד) כיון שכל אחד מותר בפע"ל: (יא) ואם התערב בו ליקור אחר הכיר אין לחם ניכו וניעור ובישלו וניתוסף עליו והוי כאלו הוכר הליקור ואין בישול לליקור הניכר (פר"ח ב' הרא"ש ועפ"י ל"ע ס"ק י"ב):

סימן קי (א) אפי' בכזית אלפים לא בעיל וכל התערובת אקור בהנאה כדבר האוקרו (פ"ח בשם רשב"ם פע"ז מה' מאכלות אסורות) ועטק"ז:

ג כמימרת דרב מתי בזבחים ד' ע"ג
ג' רמב"ם פט"ו מהגז"ח והלכ' כר"מ שם במשנה מע"ג דמלינג כ' יוחנן ור"ל בפ' כ"מ

הן אנוסי פ"ך ורמוני בדן (ב) וחביות סתומות (ג) וחולפות תרדין (ד) וקלחי כרוב (ה) ודלעת יונית (ו) וכברות של בעל הבית (ז) נ"וכן בעלי חיים חשובים הם ואינם בטלים (ח) ג אבל שאר

בזבחים דף ע"ב גירסת דף פ' ימצות דף ג' ליטו הכרס לומר דס"ל דהלכתא כוותיה ות"כ בירושלמי נמי נעלה מצפ"י שדרכה ביינות וכ"כ רשב"ם בס"ה וכ' הרמב"ן וכ' בת"ח שדעת רוב הפוסקים כהרמב"ן כ"כ בכ"מ שם ובגי"ש פ' זה ותמהו על המחבר שלעיל בסי"ע סי' פ"ו ס"ג פ' דגילה לפי' בחלב פיה בטילה ומיהו מלע"ל דדם מחכוכא היא עיקר לד' המחבר שכתבי בסי' פ"ו בג"י לא נזכיר לעיל המולקים בזה רק כ' בסי' ק"י בסי"ד יחצלר סים מולקים עליו עכ"ל . וכן עשה בסי' זה יכל למיין ד' המולקים ומלע"ל ליישב דבריו דמ"ש דגילה לית בטילה לא משום שדרכה ליינות אלא משום דרמב"ם פ"ל כן בגילה ליקים לפרוש משום בריא ומפי בחלב לא בעיל והרמב"ד כ"כ בכל גילה משום בריא לכן מילק המחבר שם בין גילה לפרוש לשאר בילים

ראשי בשמים

(ב) שם כלאי הכרם (פי' רמב"ם) ערך ובדן שמות מקומות (רש"י ורמב"ם בפי' המשנה פ"ג לעדלה פ"ח לגוזים שקליסתן דכה ונפרכים ביל (רע"ו שם וכ"ש אלכסי) : (ג) שם כלאי הכרם (רמב"ם בפי' המשנה) : (ד) נה שלועת מהעיקר לשאר שנחתך נקי חולפות (בפי' לאלכסי והוא פי' הרמב"ם) : (ה) והוא העיקר שם כרוב כ"ל הגדל מעם (רמב"ם) : (ו) הוא לשעת קטן ענוג כתבנית החצעים (אלכסי) : (ז) או הר' שם כלאי הכרם (רמב"ם) כי כל אלו שם שלשם ידועות ומצויות כל פי ואחד בפע"ל . וכיון מיומלת בשבח על כל שאר הפירות והיקות שהיו מחותן העין ולפ"כ לא היו נמכרות אלא בשבחן וכל לשם שיש מקפיד עליהם וחולטן מניחם היו נמכרים בחומר הכבח ביחד (שם) אבל בכרות שם כמחוס שאיני לא בעלי . ומיהו שם יש מקומות שגם שם כמחוס שאיני לא בעלי (פכ"מ פ"ך) ום"ש מביות קטנות לפי' קחומות לא שאיני ובעלי חד בחרי (פכ"מ ופ"ך וכל' החוקפות והכלא"פ ופ"ו כ"ז) וס"ם פחומה לפי' גדולה אבל קטנות לא שאיני ושם חומכת דע"ז ממילו לף בפחומות שם שם גדולות אבל קטנות לא שאיני ובעלי חד בחרי (פכ"מ ופ"ך ומ"ש פ' קל"ד בהג"ה) ודין בחם ייכם כיי"כ גמור ושם חומכת דיי"כ (פכ"מ) ותקנת הולכת שנחם לים העלה לינה חלה לוקח בשיקורי עכו"ם ובגילי לליכא מחשש . אבל בגילי לחליכין לא . ומיהו הקנחת דיינכר כולו לגוי חון ומלמי לישקול בדו יפה בכל הפיקורין בפחוכה (פכ"מ) חון מכחעבד גוף ולפי ייכם ביין (פ"ך פ' קל"ד בקי"ל) ולף בשלא נהבעל הפיקור מן החורה וכיולא יכול לפחחו ולמכרו כך לגוי למכרו ליכחבל וכן פח שנחפח בעלי חפרה וכיולא יכול לפחחו ולמכרו כך לגוי כיון שאין דרך ליכחבל לקנותו כך ומהגוי ובמעי"ח פ' קי"ב קי"ל (פכ"מ) וכל שאינו לחקוך נהנחה חפי' הוא דבר שבומכן ומבוד כלבים שמנו מכוים . בעל בשיעורו . הלכך מביות קטנות מליחות מדבר שאינו לחקוך בהנחה בעלי בשיעורן (פכ"מ)

שאר דברים אעפ"י שדרכן לימנות (ט) הרי אלו עולין בשיעורן ד כל דבר שהוא חשוב אצל בני מקום מהמקומות כגון אגוזי פרך ורמוני ברן בארץ ישראל באותן הזמנים הוא אוסר בכל שהו לפי חשיבותו באותו מקום ובאותו זמן ולא הוזכרו אלו אלא לפי שהם אוסרין בכל שהן בכל מקום והי"ה בכל היוצא בהן בשאר מקומות (יוד) : הגה וי"ל לכל דבר שנמכין להיינו שדרכו לגנותו תמיד לינו בטל לינו חלא מדכתן ולזלינן בספיקו הא דדבר מסוג לינו בטל לינו חלא (עור בשם כ"י וב"י) וכן נוהגים · הא דדבר מסוג לינו בטל לינו חלא מדכתן בספיקו לקולא (מהרי"ק פכ"ה ומעב"ס פ"י דמ"ח) (יא) : ב ס בעלי חיים שנתערבו באחרים ונשחטו בטל חשיבותן ובטלים (יב) והוא שנשחטו בשוגג (יג) : (ודוקא ב"מ קטנים שאינם יודעים להתכבד לאחר שמיטה) (מהרי"ק שרש כ"ה) : ג תשע חנויות מוכרות בשר שחיטה וא' מוכרת בשר נבילה (יד) לקח מא' מהן ואין ידוע מאיזה מהן לקח (טו) ה"ז אסור שכל קבוע כמחצה על מחצה דמי (טז)

אבל

ד שם בתוב"ס ס עור וכ"כ לבב"ח בב"ח מהא דכתפרדו הריימוני וכו' משנה ק' פרק ג' דעלמא ולטעמים תזיל דכתם שלם בטל כעו שלי' כי' ק"ל ס"ג ולדעת ס"ם מולקי' מיירי בעים ר"ת בב"ח בהגה ו בב"ח פסחים ד' ט' גדם י"ח בתוספות ז'

ראשי בשמים

מן משל"ל שאין מציאותם מצד עצמם · אלא מטעם דמזיח להתכבד לפני המוכחים (שם) ומשל לנקט דדבר שמוד תמיד נמינו ל"ד הוא · אלא דבש"ע לא סייק תעלומת שלא נמינו למיכבי (ש"ך פכ"ח פכ"ח וכ"ד בתב"ש בהג"ה כי ק"ל ס"ו ובח"מ) : (ח) מע"ג אלא לאיכי מחשלת בניהן כגון שוב הנשקל ולזוקה אי לאיכי מחשלת בניהן הייגו בריה וים מילוק בין זה לזה דב"ח שנשחטו בעלה מציאותן ודין בריה לפילו לאחר מיתה (פכ"ח ומ"ך) : (ט) לעולם ואין מוכרים כלל בשוק כיון שאינן מצוים (שם) ואלא כוע"ם כי' ס"ו ק"ג : (יוד) וכל דיכים אלו אינם אלא בדבר שמוד לו לא (וכמ"ש הבג"ה לעיל כי' ק"ל) אבל שאר ספיקות מזלינן למומא כללמן בפ"י זה : (יב) ומ"ש דמדין מס"ל ודבר שנמכין כמי בעלים ועפ"י ל"ט בקב"ח : (יג) ומפי' לאר שכותא התעורבת (פכ"ח) וכמ"ש כי' ק"ח ס"ו · ועפ"י ל"ט בקב"ח : (יד) שמציאת ביכל במקומו ומציאות ביכר במקומו לזה הוי קבוע לאוסיאת : (טו) אפי' מציאה שלא"ל : (טז) והוי ספיקא לאוסיאת ואינו בעל בבוד כיון שביכר מציאות במקומו ולפיכך ליש מקלת לבתיב גבי כולא ולאב לו וקם עליו ואחי לו מיותר הוא ולכאו בו : לו כלומר שיתכוין להכוג לי מיבעל אבעו לזורק אבן לגו פי' לתוך חבורת

אבל בשר הנמצא בשוק או ביד גוי (יז) מותר (יח) כיון שרוב החנויות מוכרות בשר שחוטה דכל דפריש מרובא פריש (יט) וזהו דין תורה אבל חכמים אסרוהו אעפ"י שכל השוחטים וכל המוכרים ישראל (כ): סגס וע"ל סי' ס"ג · וסס למוכרין כל לפניס מוכזס מניס סייסו סלס פיסס לפניסו · מבל מס סיסס לפניסו מו סכוסס כמסגוי לקסו סוי כסלו לקסו מסס בילו (טוס) (בא) :

רוב

ראשי בשמים

בני מדס גויס ויסמלים וסרג מ' מסס סמוס סעוד סמכי כוונתו סיתס גס לגוי ופרכינן לס סיכי דמי ליליעל לסיכס מ' גויס ומל יסכמל ביכיסס מיפוק ליס דכוזס גויס ניכסו ופמיעס סמוס סעוד לכיזיל בתר כוזס ובזלמי כוונתו לגוי ולמס ניס קלס לזלוג לו · מלמכי רבים כפקס · ס"ל פלגס ופלגס קפק בפסות להקל לכיון דמלי למיימר לגוי קל מכוויכס מיס לך למפעיס מוסלילו סעלס · ומסיכין לס לכיכי לסיכס מ' יסכמל וגוי מלמ ביכיסס דסו"ל גוי קנוע ומסמיעין סמי קלס דכל קנוע כמחלס על מחלס דמי כלומר דמסדינן ליס כאלו סוס מחלס גויס ומחלס יסכמלים וסוי קפק מס כוונתו להכוג גוי או יסכמל וסו"ל קפק בפסות וקפק בפסות להקל ום"ס דכל קנוע כמחלס על מחלס דמי בכל דוכתא (לבוש מסכמלין דף ע"ע) ומוכיכין הכי בין לקולא בין לחומרא כגון מ' חנויות מוכזות בתר כגילה ומ' בתר שחוטה ולקס ומיכו יודע מיזס מהן לקס הוי כמע"ג (פר"ח פר"ת ס"ך) : (יז) או קטן (ס"ך) שחיטו מריף (פר"ח) : (יח) תפי' בחס"ל (טוס) ותפי' בגמלא קנוע לכגילה דקי"ל כוע וקנוע הלך מחר הכוע (פר"ח וס"ך) : (יט) לעפ"י שהדבר יודע שאין לוקחין בתר מלא מחותו מקולין ולעפ"י שסיו דלתי המיכה כעולות שפ"ח לבוא שס בתר כתר מחולה לו (רמב"ח בת"ה דף ק"ל) וליכא למיחס למימר תפי' פיכס מס נתיב לו שמא יקח מן הקבוע תפי' אין החיקוך ניכר דכל שפיכס מלא לפניסו כחבטל הקציעות (שם) ומל דבעיכן סיכא ניכר החיקוך לאו דוקא לגוקא · מלא כל לחיכא בגליעות לפניסו דילע ליס הוי כמחלס על מחלס מליבא דכ"ע (פר"ת) ומבואר בדברי הרמב"ח והכל"ח : (כ) ומסוס בתר שבחנלס מן העין וכבר נת' ס"ג : (בא) ומסוס שחסקק כולל בגקוט הקציעות (רמב"ח וכ"פ ס"ך ופר"ח ופר"ת וכ"כ הטו' החיקוך ונעשה קנוע לא ממיי' לליסוי קנוע לגופיה · וכ"ת למי שלקח בתר מהגולין ומ"כ כוע סחיתה מיהא דיכיס דסכי וכ"ת בקפק מחיכות דסייכו סיודע מיזס חכות לקס להחתת ע"כ מין הקפק מלא סיודע סיס טריפה בחמת מהחנויות מלא שחיטו יודע בחיטו

ד זרוב חנויות מוכרות בשר שחוטה ומיעוט מוכרות בשר נבילה ' לקח מא' מהן ואין ידוע מאיזה לקח (כב) ונתערבה באחרות ואינה ניכרת בטילה ברוב משום ס"ם (כג) : סגס וים לוקחים נכס"ג ומסוס לכל מקום לליקוט במקומו עומד הוי כמע"מ והוליל ונפק הכאמן לסוק יון סתוס ולין כאן עוד סניקח להתיר רק תעמוצת לא ניקני ס"ס (לקוך כלל כ"ס) ומכי נהוג :

ה מי שלקח בשר ממקולין (פי' בית המבחייס) ואפילו חתיכה הראויה להתכבר ונמצא טריפה במקולין ולא נודעו חתיכות הטריפה ואינו יודע מאיזו לקח (כד) כל מה שלקחו מהמקולין קודם שנמצאת הטריפה *מותר שלא נפל הספק בקבוע אלא לאחר שפירש וכיון שהרוב כשר מותר ' אבל ליקח מכאן ואילך אסור ואפי' חתיכה שאינה ראויה להתכבד שאין הכל בקיאים בזה ויטעו בין ראויה להתכבד לשאינה ראויה (כה) :

בעלי

ז טוב ג' נסנ"ל נמ"ס לפי פי' ר"י סדוקא כפליקוד ומיתמ' מעורבים מיעט' סמא יקח מן הקבוע וכו' זנמים ע"ב ס סם ג' סרסב"ל * פי' והוי כדין תעמוצת יבש ניבש דמד נתכי נבול וכמ"ס נסי' לנעיל

ראשי בשמים

היה ללא לף בשליכו יודע מאיזה חנות לקח ומשתא כהדיא הליקוד בא' מהחנויות דהו"ל ספיקא דחנויות ונפק קבוע לחומייתא ' לענ"כ מותר כיון דבשעת שלקח לא היה קבוע דדין קבוע סהוה כשלקח ע"מ מידום הוא ודין לך בו ללא משעת מידומו ולילך כלומר משנעשה קבוע לבל למשכח לא (סכ"ח וכ"ל כ"ן והרשב"ל ותוס' וכ"ל סכ"ת וללא כהרל"ס) (ועס"ס) : (כב) שלמכו סהוא לחוק מקום לכל קבוע כמע"מ דמי (כ"ס ל' נכי בפי' לבכי הרשב"ל והכניס כן סכ"ת בלוכך ע"ס שקי"ו ו"ל ו"ז בדקדוק) (וכפיכוי ס"ך וכ"כ ס"ס פ"ל ומהמ"ל דין י"ל בשם הרשב"ל) : (כג) נפק בשעה שלוכל החתיכה שמא לא זו היא שנשה מהקבוע ' ולמ"ל זוהי ' שמא של היתר היא ולפ"ז לחוק לאכול כולן בשת ל' (ש"ך) ומייבי בהס"ל ' לעי בליכם מה"ל לפילו היא ולעי לחוקה בעלה בעוד בישם בחלוקות במקולין ל' ולינו יודע מליכו מהיכות לקח ובין כשידוע שים טעמה בחנות ל' ולא נודע בליכו מהן ולקח מא' משן לף שידוע מליכ מהן לקח ' וכן תשע חנויות ומוכרות בשר שמוטה ומ' ומוכרת בשר נבילה ולקח ולליכו יודע מליכו מהן לקח (סכ"ח) : (כה) ומס עבר ולקח חתיכה שמל"ל שכי ולפי' בזיל וע"ש בתעוצת חתיכות ללא לפי' בספיקא לחנויות כגון שנמלא בילה טעפה ולא נודע בליכ מכוח שמיעת שמס עבר ולקח חתיכה שמל"ס דשכיח

ט סם ג׳ בסמ״ק מסם דזמחים ד׳ ע״ג וכמ״ש בתרא דבכל וכדעת ר״ת סם והסמ״ק שם

ו ט בעלי חיים ושאר דברים החשובים (פו) שנתערבו בהיתר שאינם במלים אפי׳ באלף אפי׳ אם פירש אחר מן הרוב אחר שנודע התערובת אסור (כו) והוא שהפרישו במתכוין (כח) אבל אם פירש ממילא שרי (כט): הגה ודע דלמקום שם הפרישו במתכוין סיימו שלא פיקח כך מעט ומשלא מקלת המוכרים במקומו דלא מיישינן שמא יקח מהקבוע ג״כ · אבל שם נתפרסמו כולם ביחד ולא כשלשו במקומם ובשעת עקירתן פירסו קלתן · לומר שפירסו

ראשי בשמים

לכיון לשיכא רובא להתירא בכה״ג לא מקרי קבוע ומכיון לף מדלבנן (שם) שם המכויות כולן היו במזקת מוכרות בשר שמוטה שלא במולא שם״כ שרוב הבשמות היו עכיפות בלומן שרוב המכויות היו מוכרות בשר טופש למפרע ולא ידע מלזו מהם לקח · לף מה שלקח מקרוש שכולנו העכיפות לקור לשע״ג דלין קבוע הוי לין לקולא לין לחומרא ומחומרא (שם) ומשלא למיישינן שיטנו לין כ״ל לשרים מרובא שרים והו״ל כפיקח לשוכייתא ולמחומרא (שם) ומשלא למיישינן שיטנו לין כ״ל לשרים מרובא שרים והו״ל כפיקח במקולין היא שרוב מרוש שרוב שרבר לטעות · ומשל״כ בשחשב כך ליחיד בביתו לשין להממיר שלא להוכות כלין משר״ל דבטילה ברוב לשפ״י שים שם ג״כ מה״ל שבחשבו (ש״ך ופר״ח בשם ב״ח וכ״כ רש״ל ומשל ממכוים) : (כו) כגון מה״ל ורבר שבמינן ובריה וכיולא : (כז) דלזריכן שמא יקח מן הקבוע (רשב״ם) : (כח) ולין שריכים ל׳ לו יותר לו כולם ליכא למיגזר כיון לעביד מעשה בילים (פר״ת) : (כט) למעש״ה שהקבועות פשלל במקומו לא גזריכן כיון לריכם ממילא (שם) ולכיכא לכבשיכהו וכלו מקלתן ולפי שלא בפניהו כגון שהשליך לחבים לעדר מלחוני הגדר וכיולא בחומן שלא מזי להו פוסקים לחקוים מעשה לעביד מעשה · ל״ל שמא יקח מהקבוע ובהיכא שלא עביד מעשה בילים שלא פיקחו מעשה · שם כלו כולם שחת הגה ול׳ הגה מותרים ולפי פיקחו לפניהו לשם פקע הקבועות וליכא למיגזר מידי · ובהיכא לכלו מ׳ למקום שחל וגם שם׳ כלו למקום ל׳ שמ׳ מותרים שלא מעורבת ושם׳ לחקוים לפי ע״י מעורבת כיון שהשיקוי הוי ולחי לישוי · ובהיכא לכלו כ׳ בין כלו שכי בין לא כלו שלא ל׳ מהני ע״י מעורבת שכי שכי · ובהיכא לפיקחו מקלתן בפניהו לחוי לשרבש״ה ומיכא לכולקא מהקבוע ולהרב״ם מקום גזירת שמא יקח · ושם פיקחו מקלתם שלא בפניהו להרבש״ם שכי לשמרי׳ כל לפרים וכו׳ ושכי למיכליה בפע״ל ולפי מה״ל שלא גזריכן שמא יקח מהקבוע שלא בעובה מעשה בילים · ולהרב״ם ולכוב הפוסקים לחוק (שם) וכבר פיקח שכי כהרבש״ם ושם מזכו והוקבעו פעם לחבת עם שלא התערובת שלא שמיכים וכן שם נתפזרו כולם בפניהו

בטל מחמת חשיבותו כגון בעלי חיים ובריה וחה"ל ורשיל"מ שנתערב באחרים ונאכל א' מהן בשוגג (לא) (בין שמכלו עלמו בשוגג בין שהאכילו לאחרים (לב) בשוגג) (ת"ה ס' קע"ס) **או נפל מעצמו לים בענין שנאבד מהעולם הותרו כל האחרים שאנו תולין לומר האיסור הלך לו** (לג) לודוקא כשאוכל הנשארות **שתים שתים ביחד דממ"נ איכא הרא דהתירא** (לד) **אבל לאכלם אחת אחת אסור** (לה): סגה ואפי' לאכלם שתים שתים מקום לאחד מ' לאכול אח כולם ואפי' אני בני אחד מ' יין לאכלם כולם

כ"ש ומשה זמיים דף ע"ז וכדומפרש שם בגמרא ומש דפ' לעיל סי' ק"ט דמותר לאכלן אחת אחת שם הוא מגזרת הכתוב אחרי רבים להטות ומש"ב כאן להתירו משום ס"ם ג"י ג' הל"ש נפ' ק"ע

ר' הל"ש בחשובה ומשב"ל בס"ה ס"ן פ"ר דאולין מתיר, דבבא בר אחוה אחר מה"ב ועיין עוד ש"ך סי' ק"ט ס"ק ל"ג ופר"ח שם ס"ק ל"ב ובס"ק ל"ג ובס"ק ל"ד ובס"ק ל"ה ובס"ק ל"ו ובס"ק ל"ז ובס"ק ל"ח ובס"ק ל"ט ובס"ק מ' ובס"ק מ"א ובס"ק מ"ב ובס"ק מ"ג ובס"ק מ"ד ובס"ק מ"ה ובס"ק מ"ו ובס"ק מ"ז ובס"ק מ"ח ובס"ק מ"ט ובס"ק נ' ובס"ק נ"א ובס"ק נ"ב ובס"ק נ"ג ובס"ק נ"ד ובס"ק נ"ה ובס"ק נ"ו ובס"ק נ"ז ובס"ק נ"ח ובס"ק נ"ט ובס"ק ס' ובס"ק ס"א ובס"ק ס"ב ובס"ק ס"ג ובס"ק ס"ד ובס"ק ס"ה ובס"ק ס"ו ובס"ק ס"ז ובס"ק ס"ח ובס"ק ס"ט ובס"ק ע' ובס"ק ע"א ובס"ק ע"ב ובס"ק ע"ג ובס"ק ע"ד ובס"ק ע"ה ובס"ק ע"ו ובס"ק ע"ז ובס"ק ע"ח ובס"ק ע"ט ובס"ק פ' ובס"ק פ"א ובס"ק פ"ב ובס"ק פ"ג ובס"ק פ"ד ובס"ק פ"ה ובס"ק פ"ו ובס"ק פ"ז ובס"ק פ"ח ובס"ק פ"ט ובס"ק צ' ובס"ק צ"א ובס"ק צ"ב ובס"ק צ"ג ובס"ק צ"ד ובס"ק צ"ה ובס"ק צ"ו ובס"ק צ"ז ובס"ק צ"ח ובס"ק צ"ט ובס"ק ק' ובס"ק ק"א ובס"ק ק"ב ובס"ק ק"ג ובס"ק ק"ד ובס"ק ק"ה ובס"ק ק"ו ובס"ק ק"ז ובס"ק ק"ח ובס"ק ק"ט ובס"ק קי' ובס"ק קי"א ובס"ק קי"ב ובס"ק קי"ג ובס"ק קי"ד ובס"ק קי"ה ובס"ק קי"ו ובס"ק קי"ז ובס"ק קי"ח ובס"ק קי"ט ובס"ק קכ' ובס"ק קכ"א ובס"ק קכ"ב ובס"ק קכ"ג ובס"ק קכ"ד ובס"ק קכ"ה ובס"ק קכ"ו ובס"ק קכ"ז ובס"ק קכ"ח ובס"ק קכ"ט ובס"ק קל' ובס"ק קל"א ובס"ק קל"ב ובס"ק קל"ג ובס"ק קל"ד ובס"ק קל"ה ובס"ק קל"ו ובס"ק קל"ז ובס"ק קל"ח ובס"ק קל"ט ובס"ק קמ' ובס"ק קמ"א ובס"ק קמ"ב ובס"ק קמ"ג ובס"ק קמ"ד ובס"ק קמ"ה ובס"ק קמ"ו ובס"ק קמ"ז ובס"ק קמ"ח ובס"ק קמ"ט ובס"ק קנ' ובס"ק קנ"א ובס"ק קנ"ב ובס"ק קנ"ג ובס"ק קנ"ד ובס"ק קנ"ה ובס"ק קנ"ו ובס"ק קנ"ז ובס"ק קנ"ח ובס"ק קנ"ט ובס"ק קס' ובס"ק קס"א ובס"ק קס"ב ובס"ק קס"ג ובס"ק קס"ד ובס"ק קס"ה ובס"ק קס"ו ובס"ק קס"ז ובס"ק קס"ח ובס"ק קס"ט ובס"ק קע' ובס"ק קע"א ובס"ק קע"ב ובס"ק קע"ג ובס"ק קע"ד ובס"ק קע"ה ובס"ק קע"ו ובס"ק קע"ז ובס"ק קע"ח ובס"ק קע"ט ובס"ק קפ' ובס"ק קפ"א ובס"ק קפ"ב ובס"ק קפ"ג ובס"ק קפ"ד ובס"ק קפ"ה ובס"ק קפ"ו ובס"ק קפ"ז ובס"ק קפ"ח ובס"ק קפ"ט ובס"ק קצ' ובס"ק קצ"א ובס"ק קצ"ב ובס"ק קצ"ג ובס"ק קצ"ד ובס"ק קצ"ה ובס"ק קצ"ו ובס"ק קצ"ז ובס"ק קצ"ח ובס"ק קצ"ט ובס"ק ר' ובס"ק ר"א ובס"ק ר"ב ובס"ק ר"ג ובס"ק ר"ד ובס"ק ר"ה ובס"ק ר"ו ובס"ק ר"ז ובס"ק ר"ח ובס"ק ר"ט ובס"ק ש' ובס"ק ש"א ובס"ק ש"ב ובס"ק ש"ג ובס"ק ש"ד ובס"ק ש"ה ובס"ק ש"ו ובס"ק ש"ז ובס"ק ש"ח ובס"ק ש"ט ובס"ק ת' ובס"ק ת"א ובס"ק ת"ב ובס"ק ת"ג ובס"ק ת"ד ובס"ק ת"ה ובס"ק ת"ו ובס"ק ת"ז ובס"ק ת"ח ובס"ק ת"ט ובס"ק תי' ובס"ק תי"א ובס"ק תי"ב ובס"ק תי"ג ובס"ק תי"ד ובס"ק תי"ה ובס"ק תי"ו ובס"ק תי"ז ובס"ק תי"ח ובס"ק תי"ט ובס"ק תכ' ובס"ק תכ"א ובס"ק תכ"ב ובס"ק תכ"ג ובס"ק תכ"ד ובס"ק תכ"ה ובס"ק תכ"ו ובס"ק תכ"ז ובס"ק תכ"ח ובס"ק תכ"ט ובס"ק תל' ובס"ק תל"א ובס"ק תל"ב ובס"ק תל"ג ובס"ק תל"ד ובס"ק תל"ה ובס"ק תל"ו ובס"ק תל"ז ובס"ק תל"ח ובס"ק תל"ט ובס"ק תמ' ובס"ק תמ"א ובס"ק תמ"ב ובס"ק תמ"ג ובס"ק תמ"ד ובס"ק תמ"ה ובס"ק תמ"ו ובס"ק תמ"ז ובס"ק תמ"ח ובס"ק תמ"ט ובס"ק תנ' ובס"ק תנ"א ובס"ק תנ"ב ובס"ק תנ"ג ובס"ק תנ"ד ובס"ק תנ"ה ובס"ק תנ"ו ובס"ק תנ"ז ובס"ק תנ"ח ובס"ק תנ"ט ובס"ק תס' ובס"ק תס"א ובס"ק תס"ב ובס"ק תס"ג ובס"ק תס"ד ובס"ק תס"ה ובס"ק תס"ו ובס"ק תס"ז ובס"ק תס"ח ובס"ק תס"ט ובס"ק תע' ובס"ק תע"א ובס"ק תע"ב ובס"ק תע"ג ובס"ק תע"ד ובס"ק תע"ה ובס"ק תע"ו ובס"ק תע"ז ובס"ק תע"ח ובס"ק תע"ט ובס"ק תפ' ובס"ק תפ"א ובס"ק תפ"ב ובס"ק תפ"ג ובס"ק תפ"ד ובס"ק תפ"ה ובס"ק תפ"ו ובס"ק תפ"ז ובס"ק תפ"ח ובס"ק תפ"ט ובס"ק תצ' ובס"ק תצ"א ובס"ק תצ"ב ובס"ק תצ"ג ובס"ק תצ"ד ובס"ק תצ"ה ובס"ק תצ"ו ובס"ק תצ"ז ובס"ק תצ"ח ובס"ק תצ"ט ובס"ק ת"ר ובס"ק ת"ר"א ובס"ק ת"ר"ב ובס"ק ת"ר"ג ובס"ק ת"ר"ד ובס"ק ת"ר"ה ובס"ק ת"ר"ו ובס"ק ת"ר"ז ובס"ק ת"ר"ח ובס"ק ת"ר"ט ובס"ק ת"ש' ובס"ק ת"ש"א ובס"ק ת"ש"ב ובס"ק ת"ש"ג ובס"ק ת"ש"ד ובס"ק ת"ש"ה ובס"ק ת"ש"ו ובס"ק ת"ש"ז ובס"ק ת"ש"ח ובס"ק ת"ש"ט ובס"ק ת"ת' ובס"ק ת"ת"א ובס"ק ת"ת"ב ובס"ק ת"ת"ג ובס"ק ת"ת"ד ובס"ק ת"ת"ה ובס"ק ת"ת"ו ובס"ק ת"ת"ז ובס"ק ת"ת"ח ובס"ק ת"ת"ט ובס"ק תת"י ובס"ק תת"י"א ובס"ק תת"י"ב ובס"ק תת"י"ג ובס"ק תת"י"ד ובס"ק תת"י"ה ובס"ק תת"י"ו ובס"ק תת"י"ז ובס"ק תת"י"ח ובס"ק תת"י"ט ובס"ק תת"כ' ובס"ק תת"כ"א ובס"ק תת"כ"ב ובס"ק תת"כ"ג ובס"ק תת"כ"ד ובס"ק תת"כ"ה ובס"ק תת"כ"ו ובס"ק תת"כ"ז ובס"ק תת"כ"ח ובס"ק תת"כ"ט ובס"ק תת"ל' ובס"ק תת"ל"א ובס"ק תת"ל"ב ובס"ק תת"ל"ג ובס"ק תת"ל"ד ובס"ק תת"ל"ה ובס"ק תת"ל"ו ובס"ק תת"ל"ז ובס"ק תת"ל"ח ובס"ק תת"ל"ט ובס"ק תת"מ' ובס"ק תת"מ"א ובס"ק תת"מ"ב ובס"ק תת"מ"ג ובס"ק תת"מ"ד ובס"ק תת"מ"ה ובס"ק תת"מ"ו ובס"ק תת"מ"ז ובס"ק תת"מ"ח ובס"ק תת"מ"ט ובס"ק תת"נ' ובס"ק תת"נ"א ובס"ק תת"נ"ב ובס"ק תת"נ"ג ובס"ק תת"נ"ד ובס"ק תת"נ"ה ובס"ק תת"נ"ו ובס"ק תת"נ"ז ובס"ק תת"נ"ח ובס"ק תת"נ"ט ובס"ק תת"ס' ובס"ק תת"ס"א ובס"ק תת"ס"ב ובס"ק תת"ס"ג ובס"ק תת"ס"ד ובס"ק תת"ס"ה ובס"ק תת"ס"ו ובס"ק תת"ס"ז ובס"ק תת"ס"ח ובס"ק תת"ס"ט ובס"ק תת"ע' ובס"ק תת"ע"א ובס"ק תת"ע"ב ובס"ק תת"ע"ג ובס"ק תת"ע"ד ובס"ק תת"ע"ה ובס"ק תת"ע"ו ובס"ק תת"ע"ז ובס"ק תת"ע"ח ובס"ק תת"ע"ט ובס"ק תת"פ' ובס"ק תת"פ"א ובס"ק תת"פ"ב ובס"ק תת"פ"ג ובס"ק תת"פ"ד ובס"ק תת"פ"ה ובס"ק תת"פ"ו ובס"ק תת"פ"ז ובס"ק תת"פ"ח ובס"ק תת"פ"ט ובס"ק תת"צ' ובס"ק תת"צ"א ובס"ק תת"צ"ב ובס"ק תת"צ"ג ובס"ק תת"צ"ד ובס"ק תת"צ"ה ובס"ק תת"צ"ו ובס"ק תת"צ"ז ובס"ק תת"צ"ח ובס"ק תת"צ"ט ובס"ק תת"ק' ובס"ק תת"ק"א ובס"ק תת"ק"ב ובס"ק תת"ק"ג ובס"ק תת"ק"ד ובס"ק תת"ק"ה ובס"ק תת"ק"ו ובס"ק תת"ק"ז ובס"ק תת"ק"ח ובס"ק תת"ק"ט ובס"ק תת"ק"י ובס"ק תת"ק"י"א ובס"ק תת"ק"י"ב ובס"ק תת"ק"י"ג ובס"ק תת"ק"י"ד ובס"ק תת"ק"י"ה ובס"ק תת"ק"י"ו ובס"ק תת"ק"י"ז ובס"ק תת"ק"י"ח ובס"ק תת"ק"י"ט ובס"ק תת"ק"כ' ובס"ק תת"ק"כ"א ובס"ק תת"ק"כ"ב ובס"ק תת"ק"כ"ג ובס"ק תת"ק"כ"ד ובס"ק תת"ק"כ"ה ובס"ק תת"ק"כ"ו ובס"ק תת"ק"כ"ז ובס"ק תת"ק"כ"ח ובס"ק תת"ק"כ"ט ובס"ק תת"ק"ל' ובס"ק תת"ק"ל"א ובס"ק תת"ק"ל"ב ובס"ק תת"ק"ל"ג ובס"ק תת"ק"ל"ד ובס"ק תת"ק"ל"ה ובס"ק תת"ק"ל"ו ובס"ק תת"ק"ל"ז ובס"ק תת"ק"ל"ח ובס"ק תת"ק"ל"ט ובס"ק תת"ק"מ' ובס"ק תת"ק"מ"א ובס"ק תת"ק"מ"ב ובס"ק תת"ק"מ"ג ובס"ק תת"ק"מ"ד ובס"ק תת"ק"מ"ה ובס"ק תת"ק"מ"ו ובס"ק תת"ק"מ"ז ובס"ק תת"ק"מ"ח ובס"ק תת"ק"מ"ט ובס"ק תת"ק"נ' ובס"ק תת"ק"נ"א ובס"ק תת"ק"נ"ב ובס"ק תת"ק"נ"ג ובס"ק תת"ק"נ"ד ובס"ק תת"ק"נ"ה ובס"ק תת"ק"נ"ו ובס"ק תת"ק"נ"ז ובס"ק תת"ק"נ"ח ובס"ק תת"ק"נ"ט ובס"ק תת"ק"ס' ובס"ק תת"ק"ס"א ובס"ק תת"ק"ס"ב ובס"ק תת"ק"ס"ג ובס"ק תת"ק"ס"ד ובס"ק תת"ק"ס"ה ובס"ק תת"ק"ס"ו ובס"ק תת"ק"ס"ז ובס"ק תת"ק"ס"ח ובס"ק תת"ק"ס"ט ובס"ק תת"ק"ע' ובס"ק תת"ק"ע"א ובס"ק תת"ק"ע"ב ובס"ק תת"ק"ע"ג ובס"ק תת"ק"ע"ד ובס"ק תת"ק"ע"ה ובס"ק תת"ק"ע"ו ובס"ק תת"ק"ע"ז ובס"ק תת"ק"ע"ח ובס"ק תת"ק"ע"ט ובס"ק תת"ק"פ' ובס"ק תת"ק"פ"א ובס"ק תת"ק"פ"ב ובס"ק תת"ק"פ"ג ובס"ק תת"ק"פ"ד ובס"ק תת"ק"פ"ה ובס"ק תת"ק"פ"ו ובס"ק תת"ק"פ"ז ובס"ק תת"ק"פ"ח ובס"ק תת"ק"פ"ט ובס"ק תת"ק"צ' ובס"ק תת"ק"צ"א ובס"ק תת"ק"צ"ב ובס"ק תת"ק"צ"ג ובס"ק תת"ק"צ"ד ובס"ק תת"ק"צ"ה ובס"ק תת"ק"צ"ו ובס"ק תת"ק"צ"ז ובס"ק תת"ק"צ"ח ובס"ק תת"ק"צ"ט ובס"ק תת"ק"ק' ובס"ק תת"ק"ק"א ובס"ק תת"ק"ק"ב ובס"ק תת"ק"ק"ג ובס"ק תת"ק"ק"ד ובס"ק תת"ק"ק"ה ובס"ק תת"ק"ק"ו ובס"ק תת"ק"ק"ז ובס"ק תת"ק"ק"ח ובס"ק תת"ק"ק"ט ובס"ק תת"ק"ר' ובס"ק תת"ק"ר"א ובס"ק תת"ק"ר"ב ובס"ק תת"ק"ר"ג ובס"ק תת"ק"ר"ד ובס"ק תת"ק"ר"ה ובס"ק תת"ק"ר"ו ובס"ק תת"ק"ר"ז ובס"ק תת"ק"ר"ח ובס"ק תת"ק"ר"ט ובס"ק תת"ק"ש' ובס"ק תת"ק"ש"א ובס"ק תת"ק"ש"ב ובס"ק תת"ק"ש"ג ובס"ק תת"ק"ש"ד ובס"ק תת"ק"ש"ה ובס"ק תת"ק"ש"ו ובס"ק תת"ק"ש"ז ובס"ק תת"ק"ש"ח ובס"ק תת"ק"ש"ט ובס"ק תת"ק"ת' ובס"ק תת"ק"ת"א ובס"ק תת"ק"ת"ב ובס"ק תת"ק"ת"ג ובס"ק תת"ק"ת"ד ובס"ק תת"ק"ת"ה ובס"ק תת"ק"ת"ו ובס"ק תת"ק"ת"ז ובס"ק תת"ק"ת"ח ובס"ק תת"ק"ת"ט ובס"ק תת"ק"תי' ובס"ק תת"ק"תי"א ובס"ק תת"ק"תי"ב ובס"ק תת"ק"תי"ג ובס"ק תת"ק"תי"ד ובס"ק תת"ק"תי"ה ובס"ק תת"ק"תי"ו ובס"ק תת"ק"תי"ז ובס"ק תת"ק"תי"ח ובס"ק תת"ק"תי"ט ובס"ק תת"ק"תכ' ובס"ק תת"ק"תכ"א ובס"ק תת"ק"תכ"ב ובס"ק תת"ק"תכ"ג ובס"ק תת"ק"תכ"ד ובס"ק תת"ק"תכ"ה ובס"ק תת"ק"תכ"ו ובס"ק תת"ק"תכ"ז ובס"ק תת"ק"תכ"ח ובס"ק תת"ק"תכ"ט ובס"ק תת"ק"תל' ובס"ק תת"ק"תל"א ובס"ק תת"ק"תל"ב ובס"ק תת"ק"תל"ג ובס"ק תת"ק"תל"ד ובס"ק תת"ק"תל"ה ובס"ק תת"ק"תל"ו ובס"ק תת"ק"תל"ז ובס"ק תת"ק"תל"ח ובס"ק תת"ק"תל"ט ובס"ק תת"ק"תמ' ובס"ק תת"ק"תמ"א ובס"ק תת"ק"תמ"ב ובס"ק תת"ק"תמ"ג ובס"ק תת"ק"תמ"ד ובס"ק תת"ק"תמ"ה ובס"ק תת"ק"תמ"ו ובס"ק תת"ק"תמ"ז ובס"ק תת"ק"תמ"ח ובס"ק תת"ק"תמ"ט ובס"ק תת"ק"תנ' ובס"ק תת"ק"תנ"א ובס"ק תת"ק"תנ"ב ובס"ק תת"ק"תנ"ג ובס"ק תת"ק"תנ"ד ובס"ק תת"ק"תנ"ה ובס"ק תת"ק"תנ"ו ובס"ק תת"ק"תנ"ז ובס"ק תת"ק"תנ"ח ובס"ק תת"ק"תנ"ט ובס"ק תת"ק"תס' ובס"ק תת"ק"תס"א ובס"ק תת"ק"תס"ב ובס"ק תת"ק"תס"ג ובס"ק תת"ק"תס"ד ובס"ק תת"ק"תס"ה ובס"ק תת"ק"תס"ו ובס"ק תת"ק"תס"ז ובס"ק תת"ק"תס"ח ובס"ק תת"ק"תס"ט ובס"ק תת"ק"תע' ובס"ק תת"ק"תע"א ובס"ק תת"ק"תע"ב ובס"ק תת"ק"תע"ג ובס"ק תת"ק"תע"ד ובס"ק תת"ק"תע"ה ובס"ק תת"ק"תע"ו ובס"ק תת"ק"תע"ז ובס"ק תת"ק"תע"ח ובס"ק תת"ק"תע"ט ובס"ק תת"ק"תפ' ובס"ק תת"ק"תפ"א ובס"ק תת"ק"תפ"ב ובס"ק תת"ק"תפ"ג ובס"ק תת"ק"תפ"ד ובס"ק תת"ק"תפ"ה ובס"ק תת"ק"תפ"ו ובס"ק תת"ק"תפ"ז ובס"ק תת"ק"תפ"ח ובס"ק תת"ק"תפ"ט ובס"ק תת"ק"תצ' ובס"ק תת"ק"תצ"א ובס"ק תת"ק"תצ"ב ובס"ק תת"ק"תצ"ג ובס"ק תת"ק"תצ"ד ובס"ק תת"ק"תצ"ה ובס"ק תת"ק"תצ"ו ובס"ק תת"ק"תצ"ז ובס"ק תת"ק"תצ"ח ובס"ק תת"ק"תצ"ט ובס"ק תת"ק"ת"ר ובס"ק תת"ק"ת"ר"א ובס"ק תת"ק"ת"ר"ב ובס"ק תת"ק"ת"ר"ג ובס"ק תת"ק"ת"ר"ד ובס"ק תת"ק"ת"ר"ה ובס"ק תת"ק"ת"ר"ו ובס"ק תת"ק"ת"ר"ז ובס"ק תת"ק"ת"ר"ח ובס"ק תת"ק"ת"ר"ט ובס"ק תת"ק"ת"ש' ובס"ק תת"ק"ת"ש"א ובס"ק תת"ק"ת"ש"ב ובס"ק תת"ק"ת"ש"ג ובס"ק תת"ק"ת"ש"ד ובס"ק תת"ק"ת"ש"ה ובס"ק תת"ק"ת"ש"ו ובס"ק תת"ק"ת"ש"ז ובס"ק תת"ק"ת"ש"ח ובס"ק תת"ק"ת"ש"ט ובס"ק תת"ק"ת"ת' ובס"ק תת"ק"ת"ת"א ובס"ק תת"ק"ת"ת"ב ובס"ק תת"ק"ת"ת"ג ובס"ק תת"ק"ת"ת"ד ובס"ק תת"ק"ת"ת"ה ובס"ק תת"ק"ת"ת"ו ובס"ק תת"ק"ת"ת"ז ובס"ק תת"ק"ת"ת"ח ובס"ק תת"ק"ת"ת"ט ובס"ק תת"ק"תת"י ובס"ק תת"ק"תת"י"א ובס"ק תת"ק"תת"י"ב ובס"ק תת"ק"תת"י"ג ובס"ק תת"ק"תת"י"ד ובס"ק תת"ק"תת"י"ה ובס"ק תת"ק"תת"י"ו ובס"ק תת"ק"תת"י"ז ובס"ק תת"ק"תת"י"ח ובס"ק תת"ק"תת"י"ט ובס"ק תת"ק"תת"כ' ובס"ק תת"ק"תת"כ"א ובס"ק תת"ק"תת"כ"ב ובס"ק תת"ק"תת"כ"ג ובס"ק תת"ק"תת"כ"ד ובס"ק תת"ק"תת"כ"ה ובס"ק תת"ק"תת"כ"ו ובס"ק תת"ק"תת"כ"ז ובס"ק תת"ק"תת"כ"ח ובס"ק תת"ק"תת"כ"ט ובס"ק תת"ק"תת"ל' ובס"ק תת"ק"תת"ל"א ובס"ק תת"ק"תת"ל"ב ובס"ק תת"ק"תת"ל"ג ובס"ק תת"ק"תת"ל"ד ובס"ק תת"ק"תת"ל"ה ובס"ק תת"ק"תת"ל"ו ובס"ק תת"ק"תת"ל"ז ובס"ק תת"ק"תת"ל"ח ובס"ק תת"ק"תת"ל"ט ובס"ק תת"ק"תת"מ' ובס"ק תת"ק"תת"מ"א ובס"ק תת"ק"תת"מ"ב ובס"ק תת"ק"תת"מ"ג ובס"ק תת"ק"תת"מ"ד ובס"ק תת"ק"תת"מ"ה ובס"ק תת"ק"תת"מ"ו ובס"ק תת"ק"תת"מ"ז ובס"ק תת"ק"תת"מ"ח ובס"ק תת"ק"תת"מ"ט ובס"ק תת"ק"תת"נ' ובס"ק תת"ק"תת"נ"א ובס"ק תת"ק"תת"נ"ב ובס"ק תת"ק"תת"נ"ג ובס"ק תת"ק"תת"נ"ד ובס"ק תת"ק"תת"נ"ה ובס"ק תת"ק"תת"נ"ו ובס"ק תת"ק"תת"נ"ז ובס"ק תת"ק"תת"נ"ח ובס"ק תת"ק"תת"נ"ט ובס"ק תת"ק"תת"ס' ובס"ק תת"ק"תת"ס"א ובס"ק תת"ק"תת"ס"ב ובס"ק תת"ק"תת"ס"ג ובס"ק תת"ק"תת"ס"ד ובס"ק תת"ק"תת"ס"ה ובס"ק תת"ק"תת"ס"ו ובס"ק תת"ק"תת"ס"ז ובס"ק תת"ק"תת"ס"ח ובס"ק תת"ק"תת"ס"ט ובס"ק תת"ק"תת"ע' ובס"ק תת"ק"תת"ע"א ובס"ק תת"ק"תת"ע"ב ובס"ק תת"ק"תת"ע"ג ובס"ק תת"ק"תת"ע"ד ובס"ק תת"ק"תת"ע"ה ובס"ק תת"ק"תת"ע"ו ובס"ק תת"ק"תת"ע"ז ובס"ק תת"ק"תת"ע"ח ובס"ק תת"ק"תת"ע"ט ובס"ק תת"ק"תת"פ' ובס"ק תת"ק"תת"פ"א ובס"ק תת"ק"תת"פ"ב ובס"ק תת"ק"תת"פ"ג ובס"ק תת"ק"תת"פ"ד ובס"ק תת"ק"תת"פ"ה ובס"ק תת"ק"תת"פ"ו ובס"ק תת"ק"תת"פ"ז ובס"ק תת"ק"תת"פ"ח ובס"ק תת"ק"תת"פ"ט ובס"ק תת"ק"תת"צ' ובס"ק תת"ק"תת"צ"א ובס"ק תת"ק"תת"צ"ב ובס"ק תת"ק"תת"צ"ג ובס"ק תת"ק"תת"צ"ד ובס"ק תת"ק"תת"צ"ה ובס"ק תת"ק"תת"צ"ו ובס"ק תת"ק"תת"צ"ז ובס"ק תת"ק"תת"צ"ח ובס"ק תת"ק"תת"צ"ט ובס"ק תת"ק"תת"ק' ובס"ק תת"ק"תת"ק"א ובס"ק תת"ק"תת"ק"ב ובס"ק תת"ק"תת"ק"ג ובס"ק תת"ק"תת"ק"ד ובס"ק תת"ק"תת"ק"ה ובס"ק תת"ק"תת"ק"ו ובס"ק תת"ק"תת"ק"ז ובס"ק תת"ק"תת"ק"ח ובס"ק תת"ק"תת"ק"ט ובס"ק תת"ק"תת"ק"י ובס"ק תת"ק"תת"ק"י"א ובס"ק תת"ק"תת"ק"י"ב ובס"ק תת"ק"תת"ק"י"ג ובס"ק תת"ק"תת"ק"י"ד ובס"ק תת"ק"תת"ק"י"ה ובס"ק תת"ק"תת"ק"י"ו ובס"ק תת"ק"תת"ק"י"ז ובס"ק תת"ק"תת"ק"י"ח ובס"ק תת"ק"תת"ק"י"ט ובס"ק תת"ק"תת"ק"כ' ובס"ק תת"ק"תת"ק"כ"א ובס"ק תת"ק"תת"ק"כ"ב ובס"ק תת"ק"תת"ק"כ"ג ובס"ק תת"ק"תת"ק"כ"ד ובס"ק תת"ק"תת"ק"כ"ה ובס"ק תת"ק"תת"ק"כ"ו ובס"ק תת"ק"תת"ק"כ"ז ובס"ק תת"ק"תת"ק"כ"ח ובס"ק תת"ק"תת"ק"כ"ט ובס"ק תת"ק"תת"ק"ל' ובס"ק תת"ק"תת"ק"ל"א ובס"ק תת"ק"תת"ק"ל"ב ובס"ק תת"ק"תת"ק"ל"ג ובס"ק תת"ק"תת"ק"ל"ד ובס"ק תת"ק"תת"ק"ל"ה ובס"ק תת"ק"תת"ק"ל"ו ובס"ק תת"ק"תת"ק"ל"ז ובס"ק תת"ק"תת"ק"ל"ח ובס"ק תת"ק"תת"ק"ל"ט ובס"ק תת"ק"תת"ק"מ' ובס"ק תת"ק"תת"ק"מ"א ובס"ק תת"ק"תת"ק"מ"ב ובס"ק תת"ק"תת"ק"מ"ג ובס"ק תת"ק"תת"ק"מ"ד ובס"ק תת"ק"תת"ק"מ"ה ובס"ק תת"ק"תת"ק"מ"ו ובס"ק תת"ק"תת"ק"מ"ז ובס"ק תת"ק"תת"ק"מ"ח ובס"ק תת"ק"תת"ק"מ"ט ובס"ק תת"ק"תת"ק"נ' ובס"ק תת"ק"תת"ק"נ"א ובס"ק תת"ק"תת"ק"נ"ב ובס"ק תת"ק"תת"ק"נ"ג ובס"ק תת"ק"תת"ק"נ"ד ובס"ק תת"ק"תת"ק"נ"ה ובס"ק תת"ק"תת"ק"נ"ו ובס"ק תת"ק"תת"ק"נ"ז ובס"ק תת"ק"תת"ק"נ"ח ובס"ק תת"ק"תת"ק"נ"ט ובס"ק תת"ק"תת"ק"ס' ובס"ק תת"ק"תת"ק"ס"א ובס"ק תת"ק"תת"ק"ס"ב ובס"ק תת"ק"תת"ק"ס"ג ובס"ק תת"ק"תת"ק"ס"ד ובס"ק תת"ק"תת"ק"ס"ה ובס"ק תת"ק"תת"ק"ס"ו ובס"ק תת"ק"תת"ק"ס"ז ובס"ק תת"ק"תת"ק"ס"ח ובס"ק תת"ק"תת"ק"ס"ט ובס"ק תת"ק"תת"ק"ע' ובס"ק תת"ק"תת"ק"ע"א ובס"ק תת"ק"תת"ק"ע"ב ובס"ק תת"ק"תת"ק"ע"ג ובס"ק תת"ק"תת"ק"ע"ד ובס"ק תת"ק"תת"ק"ע"ה ובס"ק תת"ק"תת"ק"ע"ו ובס"ק תת"ק"תת"ק"ע"ז ובס"ק תת"ק"תת"ק"ע"ח ובס"ק תת"ק"תת"ק"ע"ט ובס"ק תת"ק"תת"ק"פ' ובס"ק תת"ק"תת"ק"פ"א ובס"ק תת"ק"תת"ק"פ"ב ובס"ק תת"ק"תת"ק"פ"ג ובס"ק תת"ק"תת"ק"פ"ד ובס"ק תת"ק"תת"ק"פ"ה ובס"ק תת"ק"תת"ק"פ"ו ובס"ק תת"ק"תת"ק"פ"ז ובס"ק תת"ק"תת"ק"פ"ח ובס"ק תת"ק"תת"ק"פ"ט ובס"ק תת"ק"תת"ק"צ' ובס"ק תת"ק"תת"ק"צ"א ובס"ק תת"ק"תת"ק"צ"ב ובס"ק תת"ק"תת"ק"צ"ג ובס"ק תת"ק"תת"ק"צ"ד ובס"ק תת"ק"תת"ק"צ"ה ובס"ק תת"ק"תת"ק"צ"ו ובס"ק תת"ק"תת"ק"צ"ז ובס"ק תת"ק"תת"ק"צ"ח ובס"ק תת"ק"תת"ק"צ"ט ובס"ק תת"ק"תת"ק"ק' ובס"ק תת"ק"תת"ק"ק"א ובס"ק תת"ק"תת"ק"ק"ב ובס"ק תת"ק"תת"ק"ק"ג ובס"ק תת"ק"תת"ק"ק"ד ובס"ק תת"ק"תת"ק"ק"ה ובס"ק תת"ק"תת"ק"ק"ו ובס"ק תת"ק"תת"ק"ק"ז ובס"ק תת"ק"תת"ק"ק"ח ובס"ק תת"ק"תת"ק"ק"ט ובס"ק תת"ק"תת"ק"ר' ובס"ק תת"ק"תת"ק"ר"א ובס"ק תת"ק"תת"ק"ר"ב ובס"ק תת"ק"תת"ק"ר"ג ובס"ק תת"ק"תת"ק"ר"ד ובס"ק תת"ק"תת"ק"ר"ה ובס"ק תת"ק"תת"ק"ר"ו ובס"ק תת"ק"תת"ק"ר"ז ובס"ק תת"ק"תת"ק"ר"ח ובס"ק תת"ק"תת"ק"ר"ט ובס"ק תת"ק"תת"ק"ש' ובס"ק תת"ק"תת"ק"ש"א ובס"ק תת"ק"תת"ק"ש"ב ובס"ק תת"ק"תת"ק"ש"ג ובס"ק תת"ק"תת"ק"ש"ד ובס"ק תת"ק"תת"ק"ש"ה ובס"ק תת"ק"תת"ק"ש"ו ובס"ק תת"ק"תת"ק"ש"ז ובס"ק תת"ק"תת"ק"ש"ח ובס"ק תת"ק"תת"ק"ש"ט ובס"ק תת"ק"תת"ק"ת' ובס"ק תת"ק"תת"ק"ת"א ובס"ק תת"ק"תת"ק"ת"ב ובס"ק תת"ק"תת"ק"ת"ג ובס"ק תת"ק"תת"ק"ת"ד ובס"ק תת"ק"תת"ק"ת"ה ובס"ק תת"ק"תת"ק"ת"ו ובס"ק תת"ק"תת"ק"ת"ז ובס"ק תת"ק"תת"ק"ת"ח ובס"ק תת"ק"תת"ק"ת"ט ובס"ק תת"ק"תת"ק"תי' ובס"ק תת"ק"תת"ק"תי"א ובס"ק תת"ק"תת"ק"תי"ב ובס"ק תת"ק"תת"ק"תי"ג ובס"ק תת"ק"תת"ק"תי"ד ובס"ק תת"ק"תת"ק"תי"ה ובס"ק תת"ק"תת"ק"תי"ו ובס"ק תת"ק"תת"ק"תי"ז ובס"ק תת"ק"תת"ק"תי"ח ובס"ק תת"ק"תת"ק"תי"ט ובס"ק תת"ק"תת"ק"תכ' ובס"ק תת"ק"תת"ק"תכ"א ובס"ק תת"ק"תת"ק"תכ"ב ובס"ק תת"ק"תת"ק"תכ"ג ובס"ק תת"ק"תת"ק"תכ"ד ובס"ק תת"ק"תת"ק"תכ"ה ובס"ק תת"ק"תת"ק"תכ"ו ובס"ק תת"ק"תת"ק"תכ"ז ובס"ק תת"ק"תת"ק"תכ"ח ובס"ק תת"ק"תת"ק"תכ"ט ובס"ק תת"ק"תת"ק"תל' ובס"ק תת"ק"תת"ק"תל"א ובס"ק תת"ק"תת"ק"תל"ב ובס"ק תת"ק"תת"ק"תל"ג ובס"ק תת"ק"תת"ק"תל"ד ובס"ק תת"ק"תת"ק"תל"ה ובס"ק תת"ק"תת"ק"תל"ו ובס"ק תת"ק"תת"ק"תל"ז ובס"ק תת"ק"תת"ק"תל"ח ובס"ק תת"ק"תת"ק"תל"ט ובס"ק תת"ק"תת"ק"תמ' ובס"ק תת"ק"תת"ק"תמ"א ובס"ק תת"ק"תת"ק"תמ"ב ובס"ק תת"ק"תת"ק"תמ"ג ובס"ק תת"ק"תת"ק"תמ"ד ובס"ק תת"ק"תת"ק"תמ"ה ובס"ק תת"ק"תת"ק"תמ"ו ובס"ק תת"ק"תת"ק"תמ"ז ובס"ק תת"ק"תת"ק"תמ"ח ובס"ק תת"ק"תת"ק"תמ"ט ובס"ק תת"ק"תת"ק"תנ' ובס"ק תת"ק"תת"ק"תנ"א ובס"ק תת"ק"תת"ק"תנ"ב ובס"ק תת"ק"תת"ק"תנ"ג ובס"ק תת"ק"תת"ק"תנ"ד ובס"ק תת"ק"תת"ק"תנ"ה ובס"ק תת"ק"תת"ק"תנ"ו ובס"ק תת"ק"תת"ק"תנ"ז ובס"ק תת"ק"תת"ק"תנ"ח ובס"ק תת"ק"תת"ק"תנ"ט ובס"ק תת"ק"תת"ק"תס' ובס"ק תת"ק"תת"ק"תס"א ובס"ק תת"ק"תת"ק"תס"ב ובס"ק תת"

כולם צבע לחם (טוב) : ח ״דבר שאינו בטל מחמת חשיבותו שנתערב באחרים (לו) ונפל מהתערובת הזאת אחד לשנים אחרים (לז) ונפל מן הנ׳ אחד לשנים אחרים הרי אלו האחרים מותרים שהרי הא׳ של תערובת הראשונה בטל ברוב ׳ ואם נפל אחד מהתערובת הראשונה לאלף כולם אסורים (לח) ולא נאמר בטל ברוב אלא להתיר ס״ם (לט) שאם יפול מן התערובת השניה (מ) למקום אחר אינו אוסר (מא) : הגה ומ״מ אין למלם מ׳ לאכול אם כולם ודוקא שמאיכור שנתערב הוא איכור ולאי אבל בפק איכור שנתערב ונפל מאותו תערובת למקום אחר תערובת השני שכי שכי (תרוך כלל כ״ו) ״ל דשאיל״מ אין להתיר ואע ס״ם ועוד להמעיר אם לא לגורך מאחר שיש לו היתר בלאו הכי : ט ג׳בפק טריפה שנתערבה באחרות כולן אסורות עד שיהא בהיתר

מ מיימ דכ׳ זצמיס ע״ך וכנ״י שכשב״ל ולפי׳ שמואל דפליג התם עודה בשאר איסורים
נ טור עד׳ שכשב״ל משמו של ר״י בשל התוספות

ראשי בשמים

ושאר התערובת לאסור (פכ״ח וס״ך) ואם איכר ואח״כ נפל ליס קודם שנודע התערובת כולם מותרים · לפי שבזמן שאיכר היו כולם בחזקת היתר (שם וכ״כ ס״ך) אם לא נאבד אלא ספק נאבד לו שהרי · שי׳ ק״ל ק״ו · הא דקתניון שוגג אעו מזיד היינו משום דמוטב שיהיה להבעלים לאיסורא מלהיות לים להעלמא ומש״ה ים לאוסרו שיפילו בזמזיל (שם) משא״כ בשי׳ ל״ע ק״ם ושי׳ ק״ל ק״ו ושי׳ זה ק״ג · ועש״ם שי׳ ל״ע שקי״ק כ״ל : (לו) שאינו בטל לפי צאלף : (לז) להשתא בטל ברוב : (לח) לכל דבר שהוא ספק איסור לחומיירא אם נתערב הינו שהוא אלא מד ספק ואם הוא דבר שהוא לפי צאלף לא בטיל אא״כ יש ג׳ בינונים כמו הכא · להשתא אין התורה נותנ בזינוול לי׳ דהיינו כשנפל .ומהתערובת לבנים · אלא לאסור מדבנן משום שיבושו ובזינוול שכי דהיינו כשנפל אחד מהג׳ לבנים אחרים נותנ מדבנן משום ק״ם (הגמ״י פי״ו ומהמ״ל ועיין כ״מ ול״מ ועש״ז ופכ״ת) : (לט) דבכל אלא ואלא שבתערובת שכים דהיינו כשנפל לי׳ מהג׳ לבנים אחרים ליכא תרי ספיקי ובכל אלא ואלא ליכא למימר לא זוטי שנפלה כאן ואח״ל זוטי שנפלה כאן אעג שאני לא זוטי האסורים שבתערובת (לשב״ל בש״ם לי׳ קט״ו) העתקתי טעם זה לכך השאלה לדינו של דבי שמוא לי׳ הרמב״ם · ללעתו ז״ל בתערובת אחד ואח שני עיין שכ״ת וכן מדוקדק בלשונו : (מ) שהם השנים האחרים שנפל לתוכן לי׳ והג׳ : (מא) ושכי לאכלן לב בצד לי׳ (שכ״ם וכ״ם לי׳ הרמב״ם ושבי ללא כרמ״ל) והא למעיכן אם נפל לי׳ לאלף כולם אסורים · דהיינו כשהפיכם לפניהו או שפיכתו ממליתן · לפי פיכם

בהיתר כדי לבטל האיסור (מב) אם הוא מדברים המתבטלים שבין שספק הראשון היה בגופו אין להתירו מפ"מ (מג):

הגה וי"ש הטעם לחקור הואיל והספק הוא לריקור מלחורייתא ולא נוכל לומר עוד ספק ספק כאן כאן לריקור כך שנתערב בחמרים לא מקרי ס"ס ולחקור (שם) (מד) אבל אם היו שני ספיקות · אם יש כאן לריקור כלל ונודעו שני הספיקות ביחד מתירין ס"ק בכ"מ אפי' בלריקור לחורייתא וגופו של לריקור (מה) ואפי' היה לו מזקת לריקור כגון עוף שנמזקת לריקור (מו) עומד ונשבר או נשמע נפו

ראשי בשמים

מגילה שלא בפניו אפי' בלא הערמה שני עיין ק"ו (סכ"ח ומ"ך) ס"ק שני בדפיל"מ אפי' בלחורייתא (סי"ם וכ"ל הרמב"ם) (ובשב"ל וכ"ל בפניו עמ"ז) : (מב) דהיינו כוב (הרשב"ל בת"ה ד' קי"ו וב"י) : (מג) דהילך נאמר שמע לא זוכי ואח"ל זוכי שמע לא עכיפה היתה והלא כבר לקחתה משעה שנולד בה הספק ערפות והילך נחיל מה שלקחנו מפני שנתערב בחמרים ונאמר מה שלקחנו מותר היה (רשב"ל סי' קס"ו) אבל אם היה מהדברים המסורים שאינם מחבטלים · כבר נת' בס"ח שאין להחיל אלא בשלשה ספיקות ואם נתערבה הספק עלפה בפי שם היתר שני בתערובת שני שאני יכול לומר בכל מדת ואדע לא זוכי שנפלה ואח"ל זוכי לא שנפלה בתערובת לחסון (סכ"ח) ולאו דוקא ספק לחורייתא בספק עריפה · אלא אף בשם שספיקו מותר מדחורייתא כל שלקרובו משום לעיקר מה שאנו מוסיפין לו הוא דבר תורה כגילה שנולדה ב"ש שלקרוה משום היא למות לנולדה ב"ש אחר השבת (סכ"ח מדפני מש"ה ד' קנ"ו) : (מד) דכל היכא דספיקא מיהכא מדחורייתא ספק ב' לקולא מדרבנן (שם מדפני הרא"ש בבל"ה שם) ולפ"ז ס"ה אם נתערבה פעם א' ולא נתבטלה דהיינו אחת בחת ונתערבה אחת מן השתים בקולם אחר לקולא שהרי ספק אחד לקולא מדחורייתא (שם) ואפי' לא נודע הספק הראשון בא אחר שנתערב כגון שנתערבו כשם גילים יחד ואח"כ נודע ספק ערפות בחלבונה ונודע בגילם א' היא מותר שהטילה אחר שלידע לה הספק ערפות וכן כל כיולא בזה לע"ג שלא נודע שום ספק לקולא בא אחר שנתערב ואם"כן השני ספיקות בחין כאי מ"מ כיון שספק הא' לקולא בא שתוכה לא הוי ס"ס (ש"ך ופ"ח וכ"ל כל החמקוים ולא כמ"כ שהביא בני בשב"י כ"ז) : (מה) כגון שאומר אחת מהשתי שלחתי לריכא ס"ס ספק זיכתה אחתיו ספק לא זיכתה אחתיו · ואח"ל אחתיו שמא בחוכם שמא בבלון ולכך מותרת לבעלה לע"ג לריכא שפק לקולא לחורייתא · מ"מ הואיל ועי' ס' נוכל לומר שאין כאן לקולא כלל מתירין וכל כה"ג (ל"מ ס' כ"ז) : (מו) מ"ש : (מז) ולע"ג

בספק

ס הכ"ם נתפזרה ע ומ"ש שם דכל היכא דלא ליתמזג ניה ליסורא נמאן עד חמד לתהיל כדלימא בגמרא ד' פ"ח כ"ט בגדון זה שמחזקו הנסמנים בתזרם היתר ועל ה' על הספק דלאו כלום הוא

סמק ממיס לו לחמר שמיעה ותמ"ל ממיס שמע לא ניקבה הכילה ים להתילו מכח ס"ק לעש"י שים לבבל ע"י בדיקת הכילה אין לסום (מו) (וע"ל ק' כ"ג) : יוד ס ריאה טריפה שנמצאת בין ריאות כשרות ואמר הבודק שהיה יודע באותה סרכא (מח) ובשגגה נתערבה אותה ריאה טרפה בין הכשרות ע ולא היתה בכבשים ערבוביא הכבשים מותרים (מט) :

ת"ו ש"ל ב"ע

ראשי בשמים

סמפק הצל ומסכון ידיעה לא עקבי סמק · כיון דלא בקילתן בבדיקה עקבי סמק ומבי בלא בדיקה כלל (ד"ע סם ופ"ח) ולפ בס"ק סמוסב סחזקה כגון רוב מנויות מוכרות בשר בשרם ומיעוט מוכרות בשר בכילה לכובל ליתמזג ולמי בכילה ולקה מל' מסס ולימו יודע מלימה עסס לקה וכתעבדה בשחוטות ולימם ניכרת בעילה בבוב מסוס ס"ק ולעש"י סמוסב סחזקה (פ"ח) : (מח) וכבר הפליל הבבשים סעריסות לבדם (לבום) : (מט) דעד לחמר כאמן בתיקור בס"ב דלא ליתמזג ליקולא וב"ס סכל דליכא כמי חזקת הבהמות דבחזקה בשחוטות סס עומדות (סם) :

סליק בס"ד יתושב"ה

בינ"ו עמ"י עש"ו

קונטרים

בשמים ראש

פי המדביר בדיני איסור והיתר, על ענין החליטה והמסתעף ממנה ואליה, וזה יצא ראשונה ומשם יפרד והיה לשבעה, בהין אומר והין דברים, משפטי הי ישרים, כאשר עיני הקורא תחזינה משרים, מזיה ומזיה הם כתובים.

פעי"ק ירושלים תובב"א

שנת **צרור המור** לפ"ק

שמיטה התשמ"ז לב"ע,ברח"צ לשטרי

כל הזכויות שמורות

להוצאת קרן **נר מערבי**.

על שם הצדיק **רבי שמעון ב"ר יחיא מעברי** זצוק"ל.

ת.ד. 6507

ירושלים

שם רמז והין מספר של מו"א ומו"ז זלה"ה.

שכן **בשמים** נוטריקון בן שׁמעון מיעברי יחיא מיעברי, **ראש**, ריבי אידוני שׁימעון. וגם כן גימטריא **בשמים ראש**, עולה כמספר שמעון בן יחיא מעברי,היינו תתס"ט, וכשתצרף שם אמו לולויה,במספר קטן עם הכולל,יעלה תתצ"ג, כמספר **בשמים ראש**.

נר תמיד

לע"נ מו"ז יושב את חכמים, משמח אלקים ואנשים.

כמוהר"ר **יחיא ב"ר אהרון מעברי** זצוק"ל וזלה"ה.

נתבש"מ י"ג אדר תרצ"א.

★

ולע"נ זקנתי הכבודה והצנועה והצדקת מרתא **לולוא בת גרשום הכהן** המיוחס לפנחס הכהן ע"ה.

ת.נ.צ.ב.ה

©

כל הזכויות שמורות

ההכנסות קודש ל-"נר מערבי" (ע"ש רבי שמעון ב"ר יחיא מעברי זצ"ל)

קרן להוצאת ספרי חכמי וגאוני תימן.

ת.ד. 6507 ירושלים,

תרומות נא לשלוח לכתובת הנ"ל

עיה"ק ירושלים תובב"א

רבי שמעון ב"ר יחיא מעברי זצוק"ל וזללה"ה

דמות הצריק שהקונטריס נתחבר על שמו

תודה וברכה

להרה"צ **יצחק דוד בהרב יוסף גוטפרב** שליט"א

על עזרתו וסיועו לשם שמים, להוצאת הספר.

יתברך בכל מילי דמיטב, ברוחניות ובגשמיות, לעבודתו יתברך, ברוב נחת ושלוה אמן.

שם רמיז והין מספר של מו"א ומו"ז זלה"ה.

שכן **בשמים** נוטריקון בן שימעון מיעברי יחיא מיעברי, **ראש**, ריבי אידוני שימעון. וגם כן גימטריא **בשמים ראש**, עולה כמספר שמעון בן יחיא מעברי, היינו תתס"ט, וכשתצרף שם אמו לולויה, במספר קטן עם הכולל, יעלה תתצ"ג, במספר **בשמים ראש**.

תוכן העניינים

פתיחה **פרק א':** עמוד א

שובר מפרקתה של בהמה

הרמב"ם לא הזכיר חליטה, בשר חי, השגות הראב"ד, **ראשונים כמלאכים**, יחס הרשב"א ושא"פ להראב"ד, פעולת החליטה, שיטת מרן הכס"מ בהרמב"ם, שיטת מהר"י בן חביב, מחלוקת הרמב"ם ושא"פ אינה מחלוקת **במציאות**, דם שבין השינים, "הפלטות", תש' הרשב"א בפירש ממק"ל, מליחה בסוכר, חליטה לא תועיל בשובר מפרקת, כיצד תועיל מליחה בשובר מפרקת, **ישוב הגרב"צ שליט"א**, ד' **הראשי בשמים מעוגנים בר' הרא"ה**, שיטת בה"ג ורא"ג, שיטת החינוך.

פרק ב': עמוד יב

אם צלי קידר מותר בלא חליטה

שיטת הרשב"ץ, ד' החק"ל, ראיה **מצליית הק"פ**, החניי"ד בקדרה מלובנת, ראיה מיד אפרים, המהריק"ש מתיר, סייעתא מפת"ש שע"ת ושו"ת הר הכרמל, ד' רבינו יהונתן מלוניל, מהר"ח פלאג'י, ד' הגאון ר' סאלם שמן, סיכת הפסח, שיטת הרמב"ם בצלי ע"ג האסכלה, כיצד צולה הפסח עם גידו, בישול בחמי טבריא, דם קדשים שבשלו, צלי בכלי מתכת מפורש שמותר, שיטת **הנצי"ב** בהרמב"ם, ראיה מעופות הטפולין, **מפורסם המנהג בתימן שהחניי"ד בלא חליטה**, ד' הגר"א אלנדאף, ראשי בשמים מתיר, **בה"ג והמאירי ולהקת פוסקים** מתירים, **ראיה מפורשת מסוגיא דביצה**, מפורש בר' חננאל, סייעתא מדין הכבד, **ראיה מהסוגיא דפסחים**, פירוש **קדמון** לאחד מחכמי **תימן** המתיר, סיכום הדברים.

פרק ג': עמוד כט

בירור בדין השניצל טפלה וכו'

תש' הגר"ש יצחאק הלוי, אם טיגון השניצל הוי כחליטה, דיוק מהרמב"ם דגם בטפילה חליטה תועיל, בשר שלנ"מ וחלטוהו בדיעבד מותר, רידוד השניצל אינו כחיתוך, שיטת הריב"ש, ד' הרשב"א בדין מולייתא, **דין הבורקס פשטידא וכיוצא**, אם העיסה מונעת הצליה, ליבון התבניות, **מסקנת הפוסקים** פשטידא כצלי, מליחה שניה בכשא"מ, **בתימן בזמן קדמון לא היו חולטין**, פירוש קדמון על הרי"ף לחולין, בירור בדין בשר מליח.

פרק ד': עמוד לה

דין הנקניק לנוהגים בחליטה

עישון אי כבישול או כצליה, מהירושלמי משמע דעישון כצלי, חילוק **בין צ"ק לנקניק**, אם לשיטת הנציב יהיה הנקניק מותר, **אכילת סג'וק בתימן**, קציצות בשר, ד' מהרי"ט, בשר טחון, המאירי והרא"ש מתירים צליה לבשר טחון, **אם מותר לאכול מבשר שאינו חלוט**, בשר חי כיצד מותר בטלטול, אם יש בו איסור מעבד, מתקן, בורר, מפרק, מכה בפטיש, **בהלכות רבות**

לא פסקינן כהרמב"ם אלא כמרן, אשמורות, נט"י, שהחיינו על תפילין, הברכות בג'עלה, **הברכות במילה**, קידוש בשבת, הקידוש בסוכה, שהחיינו על הסוכה ועל איגוד הלולב, הלל בחגים, **נ"ח בביהכ"נ**, זמן הדלקת נ"ח, נפיחת הריאה, **סתם כלים**, חמאה של גוים, **חוזר וניעור**, לברך על ס"ת שני בשמח"ת, ברכת עה"ג בליל פסח, בו"נ אחר הירק, צלי וביצה, **ספה"ע ביום בלא ברכה, הלל בליל פסח בביהכ"נ**, יין לקטנים בליל הסדר, ועוד ועוד, **מפורש בראבש"מ ובפעו"צ שהחליטה אינה לעיכובא**, בזמן קדמון לא מלחו הצלי, מנהג עדן, **דעת הגרב"צ שליט"א שהחליטה רק לכתחילה**, ילפינן מהיתר החמאה, תש' **הגר"ח כסאר** שליט"א, תש' **הגר"י צובירי** שליט"א, תש' **הגר"י אלשיך** שליט"א, תש' **הגר"ח יצחק הלוי** שליט"א.

פרק ה': עמוד נה

דין בשר הקפוא

תש' **הרשי"ה** זלה"ה, ד' האיגרות משה, תש' **הגר"ע יוסף** שליט"א, אוכלין שקרשו הריהן כאוכל, ד' התבואות שמש, **הרשב"א מתיר**, **תש' הגר"ש משאש** שליט"א, בשר שנכבש מותר ע"י ששים, תש' **הגר"ח כסאר** שליט"א, ד' הריב"ש, ד' הגר"ש קורח שליט"א, המסקנא להתיר.

פרק ו': עמוד סג

דם שבישלו דאו' או דרבנן

שיטת התוס', שיטת הרא"ש, שיטת המאירי, אין הכרח בד' הבה"ג, שיטת הסמ"ג, **רוב הראשונים סברי דרבנן**, בדעת הרמב"ם פליגי בתראי, ד' היבי"א **דרבנן**, **דעת עליון מרן שו"ע דרבנן**, כשד' הפוסק סתומים י"ל שדעתו כרוה"פ, **גם להרמב"ם דם שבשלו דרבנן**, דם מבושל אשתני לגריעותא, דם שע"ע הוא דוקא בעין, כבד אם איסורה מדאו', דיקדוק בל' הרמב"ם, שיטת החת"ס בהרמב"ם, **מהרד"ם ומהרי"ץ סברי דרבנן**.

פרק ז': עמוד סט

מסקנא דמילתא

בשר שלא נחלט מותר, סייעתא מהרא"ה, שיטת הריטב"א בהרמב"ם, ד' תה"ד ודעימיה, עבדינן ס"ס בפלוגתא דרבוותא, ס"ס במקום שאפשר לברר, בפעו"צ מתיר ע"י ס"ס, **ד' מהרי"ץ בהרמב"ם שאין החליטה כ"א לכתחלה**, שיטת הב"ח והרי"ם מגור ומהרש"ם, **שיטת ראבש"מ הפמ"ג וערוה"ש בהרמב"ם**, בדמשק ובמרוקו חלטו רק לכתחלה, **בתימן לא דקדקו לחלוט מיד, אי"ז מבטל איסור, אין כאן חזקת איסור, שיטת הרא"ה דמותר לבטל איסור לכתחלה כאשר טבעו להיות נמחה לגמרי**, דם ובשר הם מב"מ, אין זה דשיל"מ, השניצל מותר, סדר הכשרת הבשר לא נסדר בתלמוד, בתימן לא קיבלו החליטה כ"א לכתחלה, **פסק גאוני דורינו שליט"א להתיר**, המחמיר בפרהסיא הוי רמות רוחא, **עדת תימן קהילה בפ"ע, המורם מכל האמור הלכה למעשה.**

צילום כת"י עמוד עט

המלצה עמוד פ

הנצחות ומנויים

פתיחה

א

אודה ה׳ מאר בפי ובתוך רבים אהללנו, אשר זיכני להביא מפרי תנובתי ביכורים לה׳, ולהעלותו על משב׳ח הדפוס לפני שולחנן של מלכים מאן מלכי רבנן,

במה אקדם ה׳ אכף לאלקי מרום, על רוב הטובה אשר גמלני ואשר יעצני לשקור על דלתות התורה, אשר היא חיינו ואורך ימינו, וקיימני והגיעני לעסוק בדבר ה׳ זו הלכה ובידורה למעשה.

ב

י׳שמחו ה׳שמים ו׳תגל ה׳ארץ כהגלות נגלות אור יקרות, קונטרים **בשמים ראש** מדפ׳ס בעליות, כי אין שמחה כהתרת הספיקות, אם במנהגים והלכות, ואם בסייגים וחומרות, באשר נתתי אל לבי לתור בחכמה תורת ה׳ תמימה, לחקור ולברר על כמה ממנהגי תימן קהלא קדישא, על מה הטבעו ארניהם ועל מה תמכו יסודותיהם, דידוע לכל באי שער עמי על מנהגותינו הקדומים, מימות תנאים וגאונים.

ג

והנה ימצא רבות דלא אולינן כהרמב״ם הגם שקיבלנו הוראותיו, והיה זה לחוזה במחזה תמיהה גדולה, דאי לגבי דברים שהעלה בתשובותיו הסתפקו והעלו סברא לאסוקי דאף בהן התקבלו הוראותיו, אם כן היאך מאירך פליגי עליה בכמה דברים, וכמובא בהקדמת **שתילי זתים**, **וברביד הזהב** סימן כ״ו, **ובפעו״צ** ח״ב סי׳ קפ״ו וסי׳ רנ״ז, וח״ב סס״י ק״ו, וח״א סי׳ ו׳ ע״ש, כ׳ שם מהרי״ץ שגם כאשר מרן הקדוש פוסק בשו״ע היפך סברת הרמב״ם והרא״ש, כיון דנפק מפומיה דהרב ב״י ז״ל, **מי ירים ראשו לפסוק היפך דעתו**, עו״כ הגם שהרבה פוסקים מחירים, אלא שמרן כ׳ להחמיר, **ומי יוכל לבוא אחרי המלך את** אשר כבר עשהו קיים ויציב, עי״ש, ואין הצודך להאריך באמרים ולא ע׳ט הרבות רברים.

ברם יראה פשוט דלא סתרי להדדי כלל, והיינו: כשהשרישו לנו מורי ההוראה את כלליהם, נתנו בהם תנאיהם וסייגותיהם,כידוע שבעצם הקבלה מושרשים תנאיה ופרטיה, וסברא זו לאו מדילי קאמינא, הלא היא כתובה רבות וחקוקה בעט ברזל וציפורן שמיר, מפי סופרים וספרים אשר האריכו למעני׳תם הלא בספר׳תם, ואם אל סודו תדרוש ואתה קח לך **בשמים** ראׄ״ש.

ד

ועתה שלחתי את ידי שילוח הק׳ן,לרעות בגנים וללקוט באמר״ים, ואומר עם קני להעמיד דבר על בוריו, מאחר ורובא דאינשי נבוכים הם באד״ש, דכעו למהוי חסידי ולקיים מילי דאבות.

תזל כד״ל אמרתי, לנערים אשר כמוני חיברתי, הלא בראש׳י זוטרן מיליהו, ה״ז מקטני המנ״ה מקריב דורון, אסיק שמ״א מדפ׳ס ועולה קורא בגרון, ואירדי דזוטר חשבתי דרכי לדבק קונטרים זה כאן, והמשכיל רון ידון.

ודין נהר סובב והולך על מנהג **החליטה**, והמסתעף ממנה ואליה, מענין לענין באותו ענין, ומילי רמיטמרן גליין, ומשם יפרר והיה לששה ראשים, והבאתי את השביעי"ת למסקנא רמילתא, כאשר עיני הקורא מישרים תחזינה.

ה

ואנא בריה קלה אמינא ולא מסתפינא, אחר שבאתי אל העי"ן רהעיקר כמימר קרישין המתירין, בסעו"ג ובבתי המשתה וכיוצא ללא חלוטי"ן, כאשר עיני הקורא תחזינה מישרים, מפירוש רבותינו **על הרי"ף לחולין** מזמן קרמונים, והוא באחר חר שמא זה יצא ראשונה, ואשר על ירו השני' והא מילתא יוצאה בהינומא, למאיר ובא ברה כחמה, אמבוה"א דספרי תורה שלימה, מפי **הרמב"ם** ז"ל אריה רבי עילאה, ועור בה שלישיה אוריין תליתאי פומ־ברתא, מרן השו"ע ז"ל גרול האחרונים אשר ברמה, ואת **רב"ע** מוסיף והולך בעל **ראשי בשמים** ז"ל מאור הגולה, ואצדיק חומש לבעל **פעולת צדיק** ז"ל, מרנא ורבנא, ושתו"ת מלגיו לבעלי חן **טוב** וענף **חיים**, לא ימנע טוב להולכים בתמים.

ו

ועוד חזינא לגרולי הרור שלשת הרועים, אשר פרשו השמלה, הגם הלום שמשם זרחה ובתלתא הויא חזקה, בעל **שם טוב** לך יצא מרן הגאון מופת הדור **רבינו חיים כסאר** הי"ו , ממנו יתד ממנו פנה, אשר הוכיח מהמנהג נכוחה, והוא יתד בל תמוט ומנהג ישראל תורה, וכן העידו ברוב גורלם ותורתם תרין צנרתא ררהבא כלילא, מרן הגאון **רבינו יוסף צוברי** הי"ו, עמו עוז ותושיה עצה וגבורה, ומרן הגאון **רבינו יחיא אלשיך** הי"ו, מסגני לויה נהירין ליה שבילי ררקיעא, ועור מורים גרולים חכמי מחוכמים, הלא המה בכתובים חקוקים ומפורשים, כאשר עיני שכלך תחזינה באמרים, רברים צהירים ונהירים, ברים ומזוקקים מנופת צוף מתוקים, ובזה יסורו ממך כל ספק וקושיא, והיה העקוב למישור והרכסים לבקעה ותיכון בחסד המסילה.

ז

בשבטי ישראל אודיע נאמנה כי לא באתי לתקוע עצמי לרבר הלכה, כי עדיין לא הגעתי לזאת המרה, וכל הכתוב בספר הזה, לא מלבי הוא, אלא כל מה שהעליתי בס"ר, הוא כפי הנהוג בקהילותינו על פי פסקי רבותינו גדולי חכמי תימן מקרמת רנא, לפי מנהגים קדומים משתלשלים ובאים מימות ראשונים, אשר יסודתם בהררי קורש.

ח

והנה כבר כתבו שכל מחבר שלא מלאו לו מ' שנה שלא יפרסם חיבורו, אך כבר חילקו שאם מביא מקורות לרבריו ונסמך על ספרי ראשונים ואחרונים על יסודות איתנים ומוצקים, וקבל הסכמות מגרולי הרור כנהוג, שרשאי לפרסמם, ואדרבה מצוה קעביד דמזכה הרבים הוא, וראה באורך ביבי"א ח"ד חו"מ סי' א' עי"ש.

ט

והריני מגלה רעתי בזה, שכל מאמר וריבור ומחשבה ופניה שהם נגד רצון השי"ת, הריהם בטלים ומבוטלים מעיקרא כחרס הנשבר וכעפ"ר, באופן שכל כונתינו תהא לש"ש בלא שום פניה כלל ועיקר, וכל רצוננו לעשות נחת רוח לפני השי"ת, ויה"ר שיתקבל ברצון לפני אבינו שבשמים כקטורת סמים.

י

ועיני נטלית כלפי שמיא,יה״ר מלפניך ה׳ או״א שלא אכשל בדבר הלכה ולא תצא תקלה מתחת ידי, ומה ששגיתי העמידני על האמת, וכשם ששמת חלקי מיושבי בית המדרש, כך תשים חלקי תמיד, ואזכה להוציא לאור את אשר קבלה נשמתי בהר סיני, ויקויים בנו מקרא שכתוב, אחת שאלתי מאת ה׳ אותה אבקש, שבתי בבית ה׳ כל ימי חיי, לחזות בנועם ה׳ ולבקר בהיכלו, ונזכה לביאת משיח ינון, ועלו מושיעים כהר ציון,ונחזה בבניין אפריון במהרה בימינו אמן.

יא

ואפריון נמטייה לאותו אברך צנוע הי״ו החפץ בעילום שמו, שחיבר קונטריס זה **בשמים ראש**, ע״ש מו״א ועט״ר,הצדיק העניו המתחסד עם קונו, **רבי שמעון ב״ר יחיא מעברי** זצוק״ל זללה״ה, יבורך מפי עליון ברוג״ש לעבודתו יתברך אמן.

יב

שם רמ״ז וה״ן מספר של מו״א ומו״ז זללה״ה, שכן **בשמי״ם**, נוטריקון ב״ן ש׳מעון מ׳עברי י׳חיא מ׳עברי, **ראש**, נוטריקון ר׳בי א׳דוני ש׳מעון, וה״ן מספר. שכן **בשמים ראש**, גימטריא שמעון בן יחיא מעברי, עולה תתס״ט, וכאשר תצרף שם אמו לולו״ה במספר קטן עם הכולל, יעלה תתצ״ג כמספר בשמי״ם ראש, לרמוז מה׳ יצא הדבר דליכא מילתא דלא רמיזא באורייתא, ואגב היה ידוע בתמימותו צידקותו ויראתו, ונתבש״ם בפ׳ תצו״ה ר״ת ה׳ולך ת׳מים ו׳פועל צ׳דק, ופקודת השנה חל בפ׳ **כי תשא** שבה נאמר ואתה קח לך **בשמים ראש** וראיתי זאת כרמז מן השמים.

יג

ויה״ר שיעלה לנחת רוח לפני המקום ב״ה, וכשם שקטורת סמים היתה מכפרת, כך מיתתן של צדיקים מכפרת, וכשם שהיה עומד ומלמד סינגוריא על עם ישראל, כך יעמוד למליץ יושר בעד כלל ישראל, שיגאל שכינת עוזינו ויראנו פני משיחנו במהרה בימינו אמן.

העורך והמו״ל

בנו

זכרון י׳. ב״ר שמעון מעברי יצ״ו

שנת השמיטה,חנוכה התשמ״ז לב״ע.

פרק א

בענין מנהג ק"ק תימן בחליטה, והמסתעף ממנה ואליה, אי קיבלוה רק לכתחילה או גם לעיכובא, ולפי שראיתי איזה אנשים באיזהיו מקומין שהיו מחמירין, ובאים לידי מחלוקת וריב ומדנים, הן מאחר עלות כל אלה, אמרתי אני אל לבי, עתה אבוא במגילת ספר, את אשר ליקטתי באמריים, מידי שומטו עיני ורעיוני בתלמוד ובפוסקים, ובעזר צורי וגואלי לא מסתפינא אילו אמינא מילתא דמיסתברא בהאי פרשתא, כאשר עיני הקורא תחזינה מישרים, הלא מראש דברים אמורים, דברי אלוקים חיים, מזה ומזה הם כתובים, מאיתי חדל אישים מך ועני, חצני נערתי ועשות רצון קוני חפצתי, וזה החלי בעזר צורי וגואלי.

בגמי חולין קי"ג, אמר שמואל משום רי חייא, השובר מפרקתה של בהמה קודם שתצא נפשה הרי זה מכביד את הבשר וגוזל את הבריות, ומבליע דם באיברים. איבעיא להו, היכי קאמר מכביד את הבשר וגוזל את הבריות משום דמבליע דם באיברים, הא לדידיה שפיר דמי, או דילמא לדידיה נמי אסור, תיקו.

ופירש"י ז"ל הרי זה מכביד את הבשר שבשעת שחיטתה היא טרודה להוציא דם, וכששובר מפרקתה אין בה כח להוציא הדם, והיא נחה ושוקטת, והדם נבלע באיבריה ומכביד הבשר.

ומרן הקדוש בשלחנו הטהור יו"ד סימן ס"ז סעיף ג' פסק, השובר מפרקתה של בהמה אסור לאכול מבשרה חי, אלא אם כן מולחו יפה ומותר אפילו לקדירה, וכתבו הט"ז והש"ך שם, אסור לאכול מבשרה חי לפי שהדם מתעורר לצאת בשעת השחיטה , וכששובר מפרקתה אינה יכולה לזנק, וחוזר ונבלע באיבריה, ומובן דכל האיסור לאוכלו חי הוא משום דם האיברים שפירש.[1] שכן פסק מרן שם וז"ל, לפיכך מותר לאכול בשר חי בהדחה בלא מליחה, והכא אסר משום דם שפירש, וזהו גם כן דקדוק לשון הט"ז והש"ך שכתבו **וחוזר ונבלע באיבריה**, כלומר שפירש ממקום למקום וחוזר ונבלע באיבריה, ולפיכך על ידי מליחה מותר, כיון שמוציא כל הדם, ולצליה מותר אף בלא מליחה, דנורא מישאב שאיב.

---

1. ושיעור הדם שחייב כרת הוא **בכזית** אע"פ שכל המשקין שיעורן ברביעית, כתבו האחרונים כיון שהתורה הוציאה איסור דם בלשון אכילה, שיעורו כאוכלים בכזית, וכמבואר בהרמב"ם הלכות מאכלות אסורות פ"ו ה"ר, וקשה מפי"ד ה"ט, שכתב או ששתה מן הדם כדי שתיית **רביעית** ונמצא דהוי סתירה, וע" מג"ח קמ"ח משי"כ בזה ואכמ"ל, וג"ל בפשיטות דמיירי לענין צירוף זמן השתיה דהוא

הרמב"ם לא הזכיר חליטה

והנה אבי התעודה הרמב"ם ז"ל בהלכות מאכ"א פ"ו ה"ט כתב, השובר מפרקתה של בהמה קודם שתצא נפשה, הרי הדם נבלע באיברים ואסור לאכול ממנו בשר חי ואפילו חלטו, אלא כיצד יעשה, יחתוך החתיכה וימלח יפה יפה ואח"כ יבשל או יצלה, והרמב"ם לשיטתו דאף לצלי בעי מליחה, וכן דברי רש"י בפסחים ע"ד, וראה הר"ן שם, ואולם הצל"ח שם כתב דאינו מוכרח, וק"ק ממש"כ בפ"ו הי"ב, אבל לצלי מולח וצולה מיד, מובן דא"צ להשהותו במלחו, דאי תימא דכל צליה צריך להשהותו במלחו, אם כן בשובר מפרקתה של בהמה מאי תיקון עביד, דג"כ מולחו וצולהו, ואם כן מה הבדל בין זה לשאר בשר רגיל שצולהו, אע"כ דבשר רגיל מולחו וצולהו מיד, ואילו בשובר מפרקתה של בהמה צריך למולחו יפה יפה וכדיקדוק לשונו שם, היינו שישהנו במלחו ואחר כך יבשל או יצלה, וראה במ"מ ובכס"מ שם, שכ"כ ע"ש, ומה שהצריך מליחה לצלי, משום דנורא מישאב שאיב ע"י המלח שמסייעו ומזרזו לכך, וסייעתא לזה ממש"כ בהלי איסורי המזבח פ"ה הי"א, מצוה למלוח הבשר יפה יפה כמולח לצלי, **שמהפך את האבר ומולח**, ומשמע שהכוונה למליחה משני צדדיו ולא להשהותו במלחו, דבקרבנות קי"ל מולח ומעלהו מיד, וראה בשעה"מ הלי יו"ט פ"ג ה"ד, שהביא מהכנה"ג דהגם דרש"י והרמב"ם מצרכי מליחה לצלי אך באופן המליחה אינם שוים, דלרש"י סגי במליחה מועטת ולהרמב"ם בכמות המלח אין חילוק בין צלי לקדרה, ורק בשיעור הזמן יש הבדל דבצלי מולח וצולהו מיד, וכ"כ הרש"ל חולין סימן י"ח, ועי"ש תמיהת שעה"מ דבהלי יו"ט פ"ג מחלק בין מולח לצלי למולח לקדרה יעו"ש, ועי"ע תשובת מהר"ח או"ז סימן ו', ואכמ"ל.

חליטה בנ"ד לא תועיל

ומה מאד מעניין שהרמב"ם לא הזכיר כאן חליטה, שהרי כתב יחתוך וימלח ואח"כ יבשל ותו לא, ואי תימא דלאו כי רוכלא ליזיל וליחשיב, שכן כבר כי אח"ז סדר הכשרת הבשר ומליחתו, ואילו הכא נחית לענין שצריך למולחו יפה יפה ואהכנ"מ שצריך לחולטו, אין לומר כן דהרי לא תועיל כאן החליטה מאחר שהדם כבר פירש וחזר ונבלע, דכל סיבת החליטה לדי הרמב"ם הוא משום שהמליחה מוציאה רק דם הנמצא בשיכבה העליונה שבחתיכה, ולכן צריך חליטה כדי להצמית שארית הדם שבחתיכה, שלא יצא ע"י מליחה, ואם כן בנ"ד שכבר פירש מחיים וחזר ונבלע, אף אם יחלטנו, באיסורו הוא עומד משום דם שפירש, דבשלמא לשיטת מר"ן דס"ל שהמלח מוציא כל הדם ולכן מותר ג"כ לאכול בשר חי בלא מליחה כלל, ובשובר מפרקתה של בהמה שהמליחה מוציאה כל הדם, שפי"ד, משא"כ לדי הרמב"ם שמצריך חליטה כשרוצה לבשלו כדי שלא יפרוש הדם בשעת הבישול, א"כ בנ"ד לא תועיל החליטה מאחר שכבר פירש, ומקור לחליטה מובא בהגר"א בשם הר"ן, גבי דנים

ברביעית, ועי"ע צפנ"ח פ"ו מש"כ בזה, ובערוך לנר יבמות קי"ד ד"ה אבל דם עד דאיכא רביעית, כתב לתמוה דבכל מקום אמרינן שיעורו בכזית, ותירץ ע"פ שבת ע"ז הואיל ויכול לקרוש ולעמוד על כזית הרי רביעית דם צלול יש בו שיעור כזית קרוש, וכן הרמב"ם הלכות נזירות פ"ה כתב, אם שתה רביעית יין או אכל כזית מיין קרוש ה"ז לוקה, אולם לית מהתם ראיה, דשאני נזיר דכתיב ביה לא יאכל ולא ישתה, אבל בדם דכתיב לא יאכל אפילו בצלול שיעורו בכזית, כמ"ש בהלכות תרומות פ"י, כשם שאכילתה בכזית כך שתייתה בכזית, וא"כ ה"ה לענין דם עיש"ב ואכמ"ל.

בשמים ראש

ועופות דלא מהני מליחה, אלמא אין כל הדם יוצא במליחה, והריב"ש סימן קס"ה כתב, שהרמב"ם מפרש מולייתא בבשר שנמלח וכו'.

בשר חי אסור לאוכלו בל"מ לדעת הרמב"ם

ובאגב צריך ביאור דברי הרמב"ם שכי בהי"ב, הרוצה לאכול בשר חי, מולחו יפה יפה ומדיחו יפה יפה ואח"כ יאכל, ואם חלטו בחומץ, מותר לאוכלו חי, ולכאורה מדוע בשר חי צריך מליחה, אי חיישת לדם שיפרוש בשעת אכילתו הרי גם כשמלחו אין יוצא כל דמו, אלא רק השיכבה העליונה שבחתיכה, וא"כ בשעת אכילתו הריהו אוכל דם, ואי תימא דדם שבין השינים מיקרי דם האיברים שלא פירש, א"כ מדוע צריך מליחה כלל, ובאמת שהראב"ד בהשגותיו שם כי לבשר חי א"צ מליחה כלל, דדם האיברים של"פ מותר, וכ"ד השאלתות ס"ח ותוס' חולין י"ד, והרא"ש, והר"ן, והרשב"א בתוה"א, והמ"מ, וכ"פ מרן בשו"ע סימן ס"ו, וכן משמעות הסוגיא בגמ' ע"ש.[2]

ופעולת החליטה היא להצמית הדם בתוכו ששוב לא יפרוש, וראה רש"י חולין קי"א, ומשמרת הבית לתוה"א ב"נ, וכ"כ הראב"ן סימן כ"ג, שכל דבר רך מתכווץ ברותחין שלא יפלוט, ועיין רש"י פסחים ע"ד, שכתב דמו נבלע בו, **אך המאירי** חולין קי"א פירש באופן אחר, **שהרותחין מפלטים כל הדם כמליחה,** וכע"ז כתב רבינו נרשום מאור הנולה לנבי חליטה בחמין, ועיין מאירי פסחים שם, אך בבשר כתב הרשב"א בתוה"א והמאירי בפסחים, שחליטה מתיר אף בלא מליחה, אמנם הר"ן בחולין ס"ו פ"ח וב"י סימן ע"ג כתבו, שאין החליטה כי אם בכבד ולא בבשר שלנ"מ, והרמב"ם מצריך מליחה וחליטה, אך חלקו עליו שלא הוזכר חליטה אחר מליחה אלא בכבד, וראה הראב"ד ורבינו ירוחם נט"ו והבית יוסף סימן ס"ט אלא שכתב ראוי טוב להחמיר, **ובצפנ"ח** כתב להסביר, דהרמב"ם ס"ל דהבלוע הוי כבעין ולכך צריך לחלוט, ועיין מה שכתב הראב"ד בהלכות שמיטה ויובל פרק ז' הלכה ג', דבלוע הרי הוא כמבוער, ועיין תוספות פסחים נ"ב, והנם דבהלכות מעשה הקרבנות הי"ד כתב הרמב"ם, ומבשל ושונה ומשלש דהוי כבלוע שאיו יכול לצאת, אין זה סותר למה שכתב דבלוע הוי כבעין, משום דאין שם נותר חל על דבר שאינו בעין, וכ"מ בפיהמ"ש זבחים צ"ז נבי מריקה ושטיפה, דעיקר נותר הוא משום שמנונית הדבוקה בכלים, ולכן כתב רבינו בהלכות קרבן פסח, פרק חי הלכה י"נ, נבי נטף מרוטבו על הסולת יקלוף וישליכנו, וא"צ לבערו מטעם שכתבנו. ומהר"ח או"ז סימן ו', תמה על דברי הרמב"ם שכתב שטבע החליטה להצמיתו, דמעשים בכל יום שמנעילים כלים ברותחים כדי להפליט האיסור הבלוע בהם, ותירץ דדוקא בכלים דלית בהו מנרמייהו ולא כלום, ההנעלה נורמת לפליטתם, משא"כ חתיכה שיש בה ציר וכיוצא טבע המים שמצמיתים אותה.

---

2. ואגב הנה כתב אותו האיש י.ק. שלא בא הראב"ד בהשגותיו לחלוק על הרמב"ם, אלא שבא לכתוב את הדעה החולקת בגמ' אף שהראב"ד לא סבירא ליה הכי, והביאו לדבר זה, לפי שמצא סתירות כביכול מהשגותיו לפירושיו שכתב במקומות אחרים, או שיש מקומות שלא השיגו, אף שדעתו לחלוק בספריו האחרים, ואולם כיצד אפשר לכתוב דברי תימה כאלו, דלפ"ז יוצא שהראב"ד כשכתב השגותיו כבש דעתו האמיתית ומנע עצמו מלהודיענו שיש בזה דעה חלוקה על הרמב"ם, ולעומת זה כשהיה סבור כהרמב"ם הטריח עצמו להשיגו רק כדי להרבות ידיעותינו בשיטות משיטות שונות ולא לכונת קביעת דעתו, אתמהא אין אלו אלא דברי הבל ושטות אשר ישאם הרוח, דידוע לכל בעל שכל ישר ותופס ספר

שיטת מרן הכסף משנה בהרמב"ם

ומר"ן בכס"מ פ"ו הי"ב, כתב לישב דברי הרמב"ם נ"ל שהוא סובר שדם האברים אע"פ שלא פירש אסור אם הוא ראוי לפרוש, אבל כשחלטו בחומץ מצמת צמית ושוב אינו ראוי לפרוש ומש"ה שרי, וקרוב לשיטת הרמב"ם כתב ג"כ הרא"ה בבד"ה דצריך למולחו מכל צדדיו, כי המלח מפליט רק מה שבצדדים, אך א"צ לחולטו, משום דכשהם פושרים לא יפליטוהו, וכשיתחממו יצמיתוהו, וזהו שכתב הרמב"ם ימלחנו יפה יפה הכונה משני צדדיו, שהמלח מפליט רק מה שבצדדים ואח"כ יחלוט כדי להצמית דם הפנימי, וכ"כ כשרוצה לצלותו, וראה הגר"א סימן ס"ט סקכ"ב וכ"כ בתשב"ץ ח"ג ס"ט ע"ש, ודעת הרשב"א דאין צריך למולחו אלא מצד אחד כי מושך את כל הדם, ולפי כך א"צ חליטה.

ונהליך ברגיש על דברי הכס"מ, דמה יתרץ מש"כ הרמב"ם דבשר חי מולחו יפה ואוכלו, הרי נשאר דם בחתיכה ומקרי ראוי לפרוש, ולפ"ד הכס"מ יהיה אסור, ואולי י"ל כיון דאוכלו חי לא מקרי ראוי לפרוש רק מה שיש בשכבה העליונה ולפי כך צריך למולחו, ושאר הדם אינו פורש כ"א ע"י בישול, והרי אינו מבשלו ועכ"פ דחוק.

שיטת מהר"י בן חביב

ושם הכס"מ הביא דעת מהר"י בן חביב על מה שכתב הרמב"ם דבשר חי אם חלטו בחומץ מותר, וחקשה דדברי רבינו סתרי אהדדי דמשמע דטעמא דכשחלטו בחומץ מותר, דדם האיברים שלא פירש מותר, וזה היפך ממש"כ הרוצה לאכול בשר חי מולחו יפה יפה, ומסקנת דבריו שסובר רבינו דדם האיברים שלא פירש מותר, כדמוכח מהחיא דחליטה, ואפילו הכי הצריך בבשר חי מליחה, משום דכל בשר שיחתך יש לחוש שמא התחיל להתפרד קצת דם מהאיברים, ולכך צריך מליחה, מיהו אין צריך להשחותו במלחו כמו לקדירה, אלא מליחה דרך עראי כמו לצלי.

שאין מסלפים פירוש מכח קושיא ואם ריק הוא מכם.

ואדרבה הנה מקום איתי להביא ראיה בס"ד שכאשר לא היתה דעת הראב"ד לחלוק אלא רק להביא שיטת החולקים כתב כן במפורש וגילה דעתו, כפי שאנו מוצאים בפ"ו מהלכות סוכה הל' י"ג על דברי הרמב"ם שכתב טומטום ואדרוגינוס אין מברכים, והראב"ד כתב רואה אני מדבריו שהנשים שהם רשות אין מברכות כלל "ואין הכל מודים לו" ע"כ, ובאמת שדעת הראב"ד כהרמב"ם כמו שביאר בפירושו לתו"כ ריש ויקרא, שאין הנשים מברכות, הרי רואים שכאשר אינו חולק, טרח הראב"ד ודקדק היטב בלשונו שלא ישתמע שזו היא דעתו שלו. מה שאין כן בשאר מקומות כשמשיגו, פשוט שזו היא דעתו, וראה ביד מלאכי בכללים אות מ"ב, דדוקא כשהראב"ד כתב בהשגות יש מי שאומר, אין הכרע שדעתו כן, וכן כתב בבית יוסף תקפ"ב, ועיין עוד ביביע אומר ח"ב סימן ח', **ואגב יש להתלונן** על אותו האיש י.ק. שכתב בלשון זלזול כלפי הראב"ד, ועוד כמה מהראשונים, אשר כבר אמרו חז"ל אם ראשונים כמלאכים אנו כבני אדם וכו', ופירשו אם מחשיבים אנו את הראשונים כמלאכים אזי הרינו כבני אדם, ואם לאו הרינו כחמורים וד"ל, וע"ע בקובץ עלי תמרים תשמ"ו מש"כ באורך, וראה יחס הרשב"א להראב"ד בתשובה ח"ה סי' ק"כ וז"ל, ועוד אני אומר כי לולא אין אני כדאי להשיב את הארי אריה דבי עילאי, רבינו הגדול הראב"ד ז"ל הייתי אומר כן, אבל מה אעשה וכבר הורה זקן. וכיוצב"ז כתב בתשובה ח"ז סי' שנ"ז ע"ש. והר"ן כתב **הראב"ד מאבות העולם**, הובא בש"ך יו"ד סי' רמ"ב ס"ק נ"ו. והמאירי ביצה כ' כתב עליו המומחה שבמפרשים, והחק"ל חו"מ סו"ס כ"א כיונהו גדול הראשונים, וראה עוד בתשב"ץ ח"ג ס"ס ל"ח וסימן מ"ח, שרברי הראב"ד צריכים לפנים ולפנים, עוד מובא בחק"ל שם שיקול דעת של הראב"ד הוא יותר מכמה ראיות שלנו, ובחכ"צ סו"ס נ"ה וסימן קס"ג כתב, תמיה אני מאן דלא ידע לפרושי

בשמים ראש

ולפי"ז יש ליישב תמיהתנו, דבשר חי בעי מליחה משום דחישינן שמא התחיל הדם לפרוש על ידי חיתוך הבשר, ושאר הדם שנשאר בחתיכה מותר כיון דהוי דם שבין השינים דלא מקרי דם שפירש, אך עדיין קשה כיצד תועיל חליטה בחומץ לדם, שכבר התחיל לפרוש מהחתיכה על ידי חיתוך הבשר, בשלמא מליחה מוציאתו לחוץ, אך חליטה מצמיתתו, והרי כבר פירש וצל"ע.[3]

וזברי מהר"י בן חביב שמפרש דהחשש הוא שמא התחיל לפרוש, קשה להולמם, דאם כן כיצד כתב רבינו ואם חלטו בחומץ מותר הרי כבר פירש, ולפי השיטה הראשונה שכתב כיון דראוי לפרוש אף דל"פ אסור עד שימלח ניחא, משום דכשחולטו בחומץ אינו ראוי לפרוש, דמצמיתו בפנים.

ודע דמחלוקת הרמב"ם ושאה"פ הוי **פלוגתא דרבוותא** ואין זה מחלוקת במציאות, ולכן לא דמי לביצה ספק נולדה ביו"ט דאסרינן משום דשיל"מ אפילו בספיקה, דהתם הספק במציאות, משא"כ בנ"ד הספק הוא בדין, ודמי למש"כ הרשב"א גבי פלוגתא אם יש בגידין בנו"ט או לאו, דניתי גוי ויטעמנו, וכי מחלוקתם היא במציאות, ותירץ דטעם קלוש יש בו ובזה פליגי אי מיקרי טעם או לא ע"כ, ונפ"מ דבפלוגתא דרבוותא אזלינן בספיקו להקל דהוי סד"ר, וכמ"ש הזית רענן בענין אשה שנתנה ביצים לחמין בזמן ביה"ש, ופסק להתיר, ולכאורה הוי דשיל"מ דאפשר לאחר השבת, אלא כיון דביה"ש הוי ספיקא דדינא ואי"ז מחלוקת במציאות, וקי"ל דמעשה שבת אסור מדרבנן סד"ר לקולא, ועיין עוד בקה"י ביצה סי' י"ט שכ"כ.

דם שבין השינים כדין תולעים

והן עתה יצא לאור ספר עריכת שלחן על יו"ד להגאון כמוהר"ר שלמה ע. קורח שליט"א רבה של ב"ב יע"א, ומצוה להביא מן החדש, שכתב דף ס"ז, להקשות כיצד יותר לאכול בשר חי, דהוי"ל דם שפירש בין השינים, ותירץ דדם הפורש בלעיסה מותר כדין תולעים ושרצים הדקים עיש"ב, ועוד ראיתי לו דף ע', שכתב בענין "הפלטות" שמזריקים לתוכן מים כדי שלא יזוב כל דמן בצליה, ודן לאסור מטעם כבוש, דהרי משאירים אותן עם המים המוזרקים בתוכן מעל"ת וכוי עי"ש, ואחהמ"ר שותיה דמר לא גמירנא, דא"כ לפי"ז חתיכה שיש בה דם תיאסר מטעם כבוש כששהתה מעל"ת, דכן חזינא בחלב הקיבה שאם נשאר בתוכו אחר השחיטה מעל"ת דאסור מטעם כבוש, אף שהוא סנור מכל צדדיו וראה יו"ד סימן פ"ז ה"ו, ואל תשיבני לחלק ולומר דשאני דם שבחתיכה כיון שהוא מפוזר אנה ואנה ואינו צבור

טעמא מותיב תיובתא לרבן של ישראל הראב"ד ז"ל וכו', ועיין בשו"ת מהרשד"ם אה"ע סימן קכ"ז ובמהר"ם אלשקאר סימן נ"ד, רבותינו הראשונים היה ליבם פתוח כפתחו של אולם וכו', ודורות אלו אין להם יחס לראשונים אפילו כקוף בפני אדם, ועי"ע בב"י יו"ד סימן קי"ב, ובשו"ת הרדב"ז סימן אלף ת"ב ואכמ"ל.

3. ומגילה עפה קבלתי מהרה"ג י. הלפרין מהמכון הטכנולוגי להלכה, כששאלתיו אם אפשר לברר על ידי בדיקת מעבדה אם נשאר דם לאחר מליחת החתיכה או דהוי ציר, והשיבני דאפשר לבדוק את הנוזל לאחר מליחה כדין, ולאחר שקבענו את מהותו נאמר דלפי הרמב"ם זהו דם, ולשאר הראשונים הריהו ציר בעלמא, אך קרוב לודאי שלא נוכל להגיע על סמך בדיקה כזו לתוצאות שאפשר לסמוך עליהן. כי יש הבדלים רבים מכל מיני בחינות בין שתי השיטות. ולעולם לא נוכל לדעת על איזה הבדל בדיוק חלוקים הרמב"ם ושאר הראשונים ז"ל, עכ"ד.

במקום אחד לפיכך לא הוי כבוש, אין לומר כן, דהרי כחל אף שהחלב מפוזר בתוך נקביו כתב רמ"א סימן צ' ה"ג, דאם הונח כך מעל"ת לא הוי כבוש, וכתב על זה הט"ז סקי"ב, משום דחלב שחוטה דרבנן, משמע דאי הוי דאורייתא היה אסור משום כבוש, ואף דמפוזר הוא ואינו מרוכז במקום אחד, אך האמת לא אכחד שמצאתי בס"ד בשו"ת האלף לך שלמה סימן קכ"ד שכתב דם הלב אין בו איסור כבוש, כי כל מה דהוי ממנו עצמו בטבע ל"ש בו דין כבוש, דהורגל בו מחיים והוי כגוף וחלק מהחתיכה, ואם כן יוצא איפוא לפי זה דמים המוזרקים לתוך החתיכה כיון דאינם מגוף החתיכה בטבעה, נאסרת מטעם כבוש, ועיין בד"ת סימן ק"ה סקי"ב שהביא משו"ת הרי בשמים, דכל דבר שהוא סגור מכל צדדיו ואינו מגולה לאויר לא שייך בו דין כבוש, ושוב דחהו הד"ת עיש"ב ואבמ"ל, ועכ"פ כבר כתב הגר"ש קורח הי"ו להתיר מכמה טעמי תריצי ע"ש.

הסבר הב"י בשובר מפרקתה של בהמה

ורבן של ישראל הב"י כתב ביו"ד סימן ס"ז, לפרש שיטת הרמב"ם באיבעית הגמי בשובר מפרקתה של בהמה, כשיטת הרי"ף והרא"ש דגרסי איבעיא להו הואיל ומבליע דם באיברים מי שרי למיכל מיניה "באומצא" או לא תיקו, וקי"ל כל תיקו דאיסורא לחומרא, ולגירסא זו הסכימו הרמב"ן הרשב"א והר"ן, וכתב הר"ן דלגירסא זו דוקא באומצא הוא דאיבעיא לן, אבל לצלי א"נ לקדרה על ידי מליחה פשיטא דשרי, והוסיף הב"י מדאיבעיא לן בשובר מפרקתה של בהמה אי שרי למיכל באומצא למדו המפרשים דכל שלא שובר מפרקתה שרי למיכל באומצא בלא מליחה, והרמב"ם אף על פי שנראה דגרים כהרי"ף אינו סובר היתר זה, ולפיכך פירש דהא דאיבעיא אי שרי למיכל באומצא ע"י **חליטה בחומץ** הוא דאיבעיא לן, דכל שלא שיבר מפרקתה שרי ע"י חליטה, אבל שלא ע"י חליטה לא מיבעיא לן כלל דאפילו לא שיבר מפרקתה אסור בלא מליחה וכמש"כ בפ"ו בהמאכ"א דאסור לאכול אפילו חלטו, וכיצד יעשה יחתוך וימלח יפה ואח"כ יבשל או יצלה.

ומעתה יובן ממרן הב"י דאין חליטה מועילה כלל ולפיכך לא כתב הרמב"ם שצריך לחולטו אחר מליחתו כמ"ש בבשר רגיל, משום דאין תועלת בחליטה זו, ותמוה כיצד יהא מותר לאכול בשר זה אליבא דהרמב"ם דס"ל דאין המלח מפליט כל הדם כי אם מה שנמצא בשיכבה העליונה בלבד, ושאר הדם הנמצא בפנים הרי פירש ממקום למקום,[4] דבשלמא ע"י צליה מותר דנורא משאב שאיב אך ע"י בישול כיצד יותר, שהרי יפרוש.

תשי הרשב"א דבנ"ד פירש ממק"ל אף שלא יצא לחוץ אסור

וחזינא להב"ח שכתב דהשב השיב הרשב"א להרא"ש, דבשובר מפרקתה של בהמה אם פירש ממק"ל אסור אף שלא יצא לחוץ דהוי דם האיברים שפירש, ולדעת הב"ח אף הרא"ש ס"ל הכי עי"ש, ולית לן למימר דהרמב"ם יסבור דאין זה דם שפירש, ולפיכך מותר למלחו ולבשלו, ופשוט דצריך ג"כ לחלטו משום דחישינן שבבישול יפרוש, חדא דפירש מחיים ובזה כבר כתב הב"ח דאף הרא"ש ס"ל דהוי דם שפירש, ועוד יוקשה דהרי כתב במפורש דאין

---

4. והחולקים על הרמב"ם הביאו ראיה מביצה כ"ה, דמותר לאכול אומצא ללא מליחה כלל. דהא כתבו הגאונים דשיעור מליחה כשיעור צליה, ואם כן מאי איכא נפ"מ בין שיעורא דת"ק לשיעורא דרע"ק, ועל כרחין דרע"ק מיקל דמותר לאכול מיד בלא מליחה כלל. ועיין בשיטמ"ק שם. ומצאתי בס"ד להרב מטה

בשמים ראש

מועיל חליטה לשובר מפרקתה של בהמה, וא"כ גם כשמלחו לא תועיל החליטה, ובהשקפה ראשונה נראה לומר דדוקא כשרוצה לאוכלו חי לא תועיל לו החליטה וזש"כ אסור לאוכלו חי ואפילו חלטו, משא"כ כשרוצה לבשלו צריך למלחו יפה ולבשלו ופשוט שצריך גם לחולטו דהחליטה מועילה כאן,[5] ועדיין לא איפרק מחולשא דממ"נ אם החליטה מצמיתה הדם, א"כ יהא מותר לאוכלו אפילו חי, ואם אינה מועילה א"כ גם כשיבשלנו יפרוש, ומה תקנה היא זו, ואולי אית למימר דחליטה לפני המליחה בשובר מפרקתה לא תועיל, משא"כ כאשר מולחו יפה יפה ואח"ז חולטו תועיל שלא יפרוש הדם כשיבשלנו ודוחק.

ברם ראיתי להגר"א סימן ס"ט סקע"ה, עמש"כ מרן וי"א שצריך ליתנו במים רותחין, שכתב דס"ל דאין הדם יוצא על ידי מליחה אלא ממקומות הסמוכים לפני הבשר, וצריך לחלוט שיצמת בתוכו, ולמקומות הסמוכים לא מהני שיוצא קודם שיתחמם הבשר, פירוש לא מהני חליטה ללא מליחה, משום דהדם הנמצא בשכבת העליונה יפרוש,[6] ומובן דחליטה בלא מליחה לא מהני מפני שממקומות הסמוכים יצא הדם קודם שיתחמם ויצמת הבשר, ולפיכך צריך שימלחנו ואח"ז יחלטנו, וא"כ בנ"ד בשובר מפרקתה הגם שאין חליטה מועילה, אך כשמולחו יפה יפה ואח"כ חולטו ומבשלו שפ"ד.

חליטה לא תועיל ברבוי דם

ושמא עדיין יש לחלק בין שאר בשר לשובר מפרקתה, כיון שיש בו ריבוי דם לא תועיל החליטה, ודומה לזה כתב הלח"מ עמש"כ הרמב"ם פ"ו ה"ז **הכבד** אם חתכה והשליכה לתוך החומץ או לתוך מים רותחין הרי זה מותר לבשלה, וכבר נהגו כל ישראל להבהבה על האור ואח"כ מבשלין אותה, **ובזמננו** אסור לחלוט הכבד דכתבו הגאונים וכ"כ הריף דשדרו ממתיבתא דאנן לא בקיאינן בחליטה, וכן ס"ל להרמב"ם ורמזו במה שכי וכבר נהגו כ"י להבהבה וכו', וראה בשם טוב להגאון מהר"ח כסאר שליט"א שכ"כ, **ועוד** נ"ל להביא ראיה

ראובן שכתב דאפשר דרע"ק קאמר לאכול חי על ידי חליטה בחומץ וכדאיתא בהרמב"ם פ"ו הי"ב, וכ"כ שעה"מ לתרץ, ע"ש.

5. ואגב אורחא נימא בה בס"ד מילתא בטעמא לענין אם מלחו בסוכר שאין זה מועיל, כי פעולת הסוכר ליבש השטח ועוצר בעד הדם, ואם כן אחרי זה בבישול יפרוש, ולכן צריך להוציא הדם לחוץ וזה רק על ידי המלח, כמו שאמרו בגמרא דם משרק שריק, ועיין באמרי אש, וכתב סופר, ושו"מ, דהחוש לא יוכחש דאינו שואב הדם לחוץ, וכן מצאתי בציץ אליעזר חלק ט' סימן ל"ה, שדחה בתוקף דברי המתירים וכתב שכבר מחו ליה מאה עוכלי בעוכלא, והביא מספר הלכה רווחת שהסוכר אינו שואב כי אם אדרבה טבעו שמונע את הדם לצאת, זכר לדבר שנותנים סוכר על הפצע לעצור הדם עיש"ב. וראה ביביע אומר חלק ד' סימן ב' שכתב דהלכתא גמירי לה מהללמ"ס דהמלח טבעו ופעולתו להוציא הדם, וסמך לזה רק חזק לבלתי אכול הדם, היינו להתחזק בכל מיני דרכים ואמצעים להוציא הדם מן הבשר, וכן פירש רשב"ם עה"ת דברים י"ב כ"ג, ודוקא מלח ולא שאר דברים והבו דלא להוסיף עלה, וכעין מש"כ רבינו מנוח דאין מגעילים הכלים אלא במים ולא ביין וחלב ואף על פי שהיין לפי הטבע יפליט יותר מן המים, אין לך אלא מש"כ חכמים ע"כ.

6. ובערוך לנר כריתות כ"ב כתב, דכבר העיר המ"מ על מה שהשמיט הרמב"ם מימרא דר"ח במנחות דדם שבישלו אע"ע, והב"י סימן פ"ז כתב דס"ל להרמב"ם דההיא דמנחות דלא כהלכתא, ותמה הפר"ח בסימן ס"ט דמנ"ל להרמב"ם כן, ולעד"נ א"ל שהוקשה לו מה שהעירו התו' והר"ן בחולין ק"ט, דקאמר רב לא שנא אלא לב עוף, דמנ"ל דילמא איירי גם בלב בהמה, ואינו עובר מטעם דם שבשלו, ומה שתירצו דרצה לאוקמיה בסתם אפילו בלא בישלו היה נ"ל דוחק, דאדרבא מסתמא מיירי שאכלו מבושל שהוא דרך אכילה, ולכן ס"ל להרמב"ם דוב חולק אר"ח ומדסתם הגמ' אליביה ופסק כותיה ממילא נדחה הא דר"ח, וכן היא שיטת רש"י שכתב אבל בבהמה חייב כרת אם לא קרעו אחר בישולו.

בשמים ראש

ממש"כ הכבד שבשלה ולא הבהבה באור ולא חלטה בחומץ וכו', והקדים הבהוב לומר לך דכן צריך לעשות כיון שכבר נהגו בזה, וכמ"ש בב"י סימן ע"ב עיש"ב, ומכאן תשובה מוצאת למי שמתיר בזה"ז לחלוט דאינו כן מה עוד שהרי"ף כתב במפורש לאסור ובודאי דהרמב"ם אזיל כותיה, וכלל ידוע דאפושי פלוגתא לא מפשינן זולתי כשחולק בהדיא, ואדרבא כאן רמז וכתב שהמנהג הוא להבהב על האור וכמש"כ, **ומצאתי** תלי"ת בפעו"צ ח"ב סימן רע"ח שכתב, הכבד שחלטה ונתבשלה עם הבשר **אין בנו כח להתיר הבשר** ע"ש, והגם שאפשר לדקדק בלשון הרמב"ם שאם חלטה מותרת היא וכל שנתבשל עמה, עם כל זה כתב מהרי"ץ דאין בנו כח להתיר, ומובן מפני שכבר נתפשט המנהג לצלותו ומאחר דקיבלוה הו"ל דין גמור וכמ"ש מרן בשו"ע סימן ע"ג.

והקשה הלח"מ דלפי הנראה מה"ת דחליטה עדיפא ממליחה שאינה מועילה בכבד, ולקמן אמרינן השובר מפרקתה דבחליטה לא סגי אלא במליחה, משמע דמליחה עדיף מחליטה, וי"ל דהתם כיון ששבר מפרקתה ופרש דם האיברים שהיה הדם יוצא וחזר ונבלע באיברים לפיכך בחליטה לא סגי, דהחליטה מכנים ואינו מוציא והוי דם האיברים שפירש ולהכי בעי התם מליחה, אבל הכא בכבד עדיין לא פירש הדם ובחליטה מהני דמכנים ולא במליחה, ואם כן לפי זה משמע מדברי הלח"מ דבשובר מפרקתה אין הכי נמי דחליטה לבדה אינה מועילה, אך כשקודם מלחו יפה יפה ואח"כ חלטו מועיל מפני שהדם שכבר פירש והגיע למקומות הסמוכים כלפי חוץ, המלח יוציאנו, ומה שעדיין לא פירש החליטה תצמיתנו ולפיכך מותר אחרי זה לבשלו, ועדיין ק"ק שכתב הרמב"ם אסור לאוכלו חי, דממ"נ אם המלח מוציא הדם שפירש יחלטנו אחר המליחה ויאכלנו, וא"ת שחליטה אינה מועילה אף שמלחו קודם לכן, אם כן גם לבשלו יהא אסור, וע"כ י"ל דכונת הרמב"ם שכתב אסור לאוכלו חי היינו על ידי מליחה דוקא ללא חליטה, משא"כ אם ימלחנו ויחלטנו בודאי שיהא מותר באכילה, ורק השמיענו שיכול אף לבשלו אח"כ דשוב לא יפרוש הדם.[7]

מליחה עדיפא מחליטה

איברא דחזינא להלח"מ פ"ו ה"ט שכתב נראה מדברי ה"ה, דבשובר מפרקתה של בהמה, מליחה לחודיה סגי, אבל בחליטה קאמר רבינו דלא מהני דהחליטה מצמית והמליחה מוציא, ולפיכך מותר,[8] והביא ראיה מפרק השוחט, חותך בשר קודם שתצא נפשה ומולחו ואוכלו כשהוא חי, והרי כיון דלא יצא נפשה הוי כאילו הדם רוצה לצאת לחוץ ומחמת הצער שחותך ממנה מבליע לדם בפנים, ומ"מ קאמר שע"י מליחה יוצא, ואע"ג דיש לחלק דשאני שבירת מפרקת דמתאנחת טפי ומכח האנחה נכנס הדם לבפנים, לכך כתב ה"ה ויתבאר בכיוצ"ז כלומר אע"פ שאינה ראיה ברורה הוא דמיון לה, ול"נ דמדהזכיר רבינו

---

7. ובבשר חי רגיל להרמב"ם אסור לאוכלו אלא אם כן מלחו והדיחו יפה, ואולם דעת השאילתות פ' ויקרא סימן ס"ח, דבשר חי מותר בלא מליחה, וכ"כ הראבי"ה אלף קכ"ד, משום דשל"פ מותר, וראיתו מירושלמי דפאה פ"ח ה"ד, דג מליח מערבין בו, בשר מליח מערבין בו, בשר חי כדתנן הכבליים אוכלין אותו כשהוא חי, ומדקאמר בשר מליח ותו קאמר חי, שמעינן דאינו מליח, אמנם הרמב"ם יפרש דמליח הוא כשמלחו לאורחא, וחי הוא כשמלחו פעם אחת בלבד, כדרך שמולחים לקדירה, ומסקנת הראבי"ה כדעת השאילתות.

8. ואגב הנה בספר האגודה הביא בשם האבי עזרי א"ר מותר לבשל בשר בלא מליחה בחמי טבריה משום **דפליט ולא בלע דומיא דצלי**, וקצת קשה דודאי דחמי טבריא הוי כחליטה דטבע החליטה להצמית והכא כתב דפליט, ואולי צ"ל דשאני חמ"ט שיש להם תכונה אחרת מאשר מים שהוחמו ע"י האש, ועדיין צ"ב.

בשמים ראש

יחתוך החתיכה וימלח יפה יפה, נראה דסובר דבעינן הכא חתיכה ומליחה כמו אומצא דאסמיק, וכמש"כ לקמן **אם חתכן ומלחן כדת**, וא"ש לפי"ז שהזכיר כאן חתיכה דלפי ה"ה חתיכה דנקט כדי נסבה, דלא תלי מילתא אלא במליחה.

יש צורך גם בחיתוך גם במליחה

נמצא דלפי שיטת הלח"מ צריך **גם חיתוך וגם מליחה דשניהם עיקר**, ועל כל חתיכה וחתיכה אפילו קטנה צריך מליחה כדי שלא נצטרך לחליטה, דהחליטה מכנים כלפי פנים ואנן בעינן להוציא לחוץ, אולם לפי שיטת ה"ה הדבר תלוי במליחה ולא בחיתוך, ועכ"פ ק"ק דאחר שינגוס החתיכה בשיניו או יחתוך בסכין שוב יפרוש דם, ואם כן מה תועיל המליחה, וחליטה אינה מועילה, דאנן בעינן להוציאו לחוץ, וגם לשיטת הלח"מ יוקשה שכתב דחליטה לא מועילה וסגי בחיתוך ומליחה, הרי המליחה מוציאה רק דם שבשטח הקרוב וסמוך, משא"כ בתוך תוכה אין המליחה מועלת כלל ועיקר, וכיצד יותר.

ישוב הגרב"צ שליט"א

אל ה' ויאר לנו ומצאתי בשו"ת שואל ומשיב חמישאה סימן סי שדרך קסתיו והעלה קושיות אלו וברוך שכוונתי, ועוד כתב להקשות דהנה הלח"מ הקשה במש"כ רבינו הי"א דצריך למלוח בכלי מנוקב וכתב ה"ה דדוקא במליחה אי אבל כל שמלחו והדיחו אם אח"ז מלחו בכשא"מ שרי, ותמה הלח"מ דלשיטת הרמב"ם יאסר דעדיין נשאר בו דם, ומש"כ לתרץ דבריו דחוקים דמאי שנא מליחה אחת מב', ולפענ"ד דכל **טעם** האיסור דכשא"מ כי הרשב"א דהו"ל מליח כרותח ונכבש בדמו, ולפי"ז הרי קי"ל בשבת דאין בישול אחר בישול והוא הדין דאין מליחה אחר מליחה, וכלתה רתיחתו ולא מיקרי כבוש כל שאינו רותח, ובזה מיושב מה שמולחין שנית בכשא"מ כיון דלא יאסר מהדם הנפלט, ע"כ, ולענ"ד תמוה דסו"ס פורש דם והוי כחתיכה הנמצאת בציר דנאסר מה שבתוך הציר, דלהרמב"ם עדיין מיקרי דם, וכי מחמת שזו מליחה שניה יהא מותר.

ושמעתי תירוץ מהגאון האדיר כמוהר"ר בן ציון אבא שאול שליט"א, כששאלתיו על כך והשיבני דאין יוצא דם במליחה שנית כי אם ציר בעלמא, גם לפי שיטת הרמב"ם, משום דטבע המלח שאינו מוציא כי אם מהשכבה העליונה, ואם כן במליחה אחת כבר יצא הדם ובמליחה שנית מה שיוצא מאותה שכבה, הוא רק ציר בעלמא ומותר, דבהוא"מ רצינו לומר שהמלח השני חודר לשכבה התחתונה יותר, ויוצא דם, אך דעת הגרב"צ שליט"א שאין המלח יכול לחדור כי אם לשטח העליון בלבד ולא יותר, אף שהמדובר במליחה שניה.

אך האמת לא אכחד שמצאתי בס"ד, להריטב"א בחי' לחולין קי"ג שכתב מצוה להניחו בקדירה רותחת אחר מליחה כדי שיתלבן מיד כדי הרמב"ם, והרא"ה בבד"ה כתב דאין לחתוך הבשר אחר מליחתו, ואם חתך, צריך לחזור ולמלחו, ואסור לעשות הבשר דק דק אלא אם כן הוא מבשר שנמלח מאד, כדי להצניע **שכבר פלט כל דמו** עכ"ד.[9]

---

9. ואגב ראיתי להרה"ג שלמה ע. קורח שליט"א בספרו עריכת שלחן ח"ג דף ס', השולח אמר"ח על דברי ראשי־בשמים סימן ס"ט סקס"ב שכתב וכן המנהג במקומותינו תימן לחלוט. ויראה שאין ראוי לשנות משום שפעמים אין הנשים זהירות בשיעור שהיה במלח עכ"ד, ותמה עליו וז"ל: וכי יש הוא"מ לומר שמליחת הבשר בשיעור ואפילו שעה יותר מוציא כל דם שבו, זאת לע"ד לית מאן דס"ל וצ"ב

בשמים ראש

יוצא איפוא דמליחה שניה לאורחא מפליטה גם הדם הפנימי שבתוך החתיכה, והדרא קושיא לדוכתין, דהרי מליחה לאורחא מפליטה כל הדם, ועל כרחין משום שהמלח כמה שיותר גדלה שהותו גדל גם כן כוחו להפליט דם הפנימי, ואם כן מליחה שניה מפליטה שכבה הפנימית יותר ולפי דעת המ"מ בדעת הרמב"ם מותר גם בכשא"מ והא הו"ל נמלח בדמו.

והנראה בס"ד לומר דבשובר מפרקתה של בהמה אין צריך לחולטו קודם בישולו, ובזה מיושב מה שלא הזכירו רבינו דאין בזה שום תועלת, ולפיכך דקדק רבינו בלשון של זהוריית וז"ל, אלא כיצד יעשה יחתוך החתיכה וימלח יפה יפה ואחר כך יבשל או יצלה עכ"ד, ואוזן מילין תבחן דממש"כ "יחתוך החתיכה" כונתו שצריך לחתכה לחתיכות קטנות ולמלחה מכל צדדיה ונמצא שכל הדם פירש מהחתיכה, ולפיכך יכול אחרי זה לבשלה או לצלותה ללא חליטה, דידוע שאין דרכו של רבינו להאריך במילים ומדקדקים בלשונו כלשון משנה, זה מה שנראה לעד"ן לבאר בדברי רבינו, וא"ש החי"ב, ובזה סייעתא יש למש"כ לקמן דכשמחתכין הבשר לחתיכות קטנות א"צ לחליטה דכבר יצא כל הדם ומכאן ראיה למנהג דילן שעושין החניד בלא חליטה.

שיטת בה"ג ורה"ג כהרמב"ם

ובשאילתות דרא"ג סי' ס"ח, ראיתי ששיטתו כשיטת הרמב"ם, שצריך לחלוט כשרוצה לבשל הבשר, וכי שם הגאון הנצי"ב בביאורו העמק שאלה, **ששיטת רי אחאי גאון ובעל הלכות גדולות כהרמב"ם**, ויצא להם זה משום דגירסא אחרת אית להו בחולין צ"ג, חתכיה ומלחיה ואדחיה **ואפיל לקדירה**, יוצא איפוא שהחשש הוא שהמים גורמים לריכוך הבשר, ולפיכך בעינן חליטה בכל"ר.

ע"כ, ואולם לעד"ן לפמש"כ והבאנו מהריטב"א לחולין שהביא דברי הרא"ה דאם מלח הכבד כמו שמולחין לאורחא וכיוצא שמותר לחותכו דק דק, **מפני שיצא כל דמו**, א"כ לפי"ז יוצא איפוא שמליחה בשיעור גדול מוציאה יותר ויותר והרא"ה כתב זאת בדעת הרמב"ם עי"ש, וא"כ נסתלקה התמיהה מעל ראשי בשמים ושפיר כתב לפי זה גם ערוה"ש דאם מניחו במלחו שיעור שעה גם להרמב"ם אין צריך לחולטו, **ואל תשיבני דשאני מליחה לאורחא שהבשר מתייבש כעץ**, משא"כ הכא שהמליחה רק בשיעור שעה לא סגי, אין לומר כן, שהרי לשון הרא"ה שכתב **דאם מלח הרבה כמו שמולחין לאורחא**, כוונת דבריו בשיעור ובכמות המלח שנתן בו מלח משני צדדיו עד שאינו יכול להיאכל מחמת מלחו, מה עוד דמנהגא דילן מולחין אותן אחר שחיתכום לחתיכות קטנות וכיון ששהה שיעור שעה שהוא זמן ממושך, פלטו כבר כל דמן, וראה בחולין קי"ב, אמר שמואל מליח הריהו כרותח הנ"מ היכא דאינו נאכל מחמת מלחו, ופירש רש"י דאינו נוח להיאכל "מרוב מלח שבו" עד שמדיחין אותו במים "כעין מליחת בשר להצניע", ובתוס' שם אומר ר"ת **דכל מליחות שאנו עושין לקדירה חשיבי אין נאכלין מחמת מלחן**, וכן פסק מרן ביו"ד סימן צ"א ס"ה, וראה למרן בשו"ת אבק"ר סימן רט"ו שכתב דפלוגתא דרש"י ור"ת לא תליא בשיעור כמות המלח, אלא בשיעור זמן ששוהה המלח על הבשר וכן נראה מדברי הר"ן, עכ"ד, **וכן דעת בה"ג בר"ת**, מוכח דכל זמן יותר ששוהה, מפליט דם יותר ויותר, וכמ"ש הרבש"ם, ומיושב גם הגמ' בשבת ע"ד, האי מאן דמלח בשרא בשבת, **חייב** משום מעבד, ומוקי לה דבעי לאורחא, אבל לביתא לא משוי איניש מיכליה עץ, כלומר כשמעבדו ממש לאורחא ולא כעין לאורחא אזי הוי כעץ, משא"כ כשמולחו כעין לאורחא אהכנ"מ שאינו כעץ, אבל ברור שיוצא כל דמו וזוהי גם כן כונת הרא"ה בבר"ה, ודקדק בלשונו שכתב "שיצא כל דמו" ולא כתב שנתייבש דמו משמע דבמליחה גדולה יוצא כל הדם, מה עוד שדעת הריטב"א בהרמב"ם כשמחתכו לקטנות יוצא כל הדם, **ודע** דסברת הראשי בשמים היא סברת תה"ד ודעימיה, שהביא ראיה מקרבן פסח, אמנם התבואות שור פקפק עליו אך כבר ישבו הצל"ח בפסחים נ"ח, עיין שם, ועיין עוד במהר"ם שיק ח"ב סימן צ', ולכן לא נפלאת ולא רחוקה שיטת הראשי בשמים, ושפיר

בשמים ראש

שיטת החינוך

וראיתי להחינוך מצי קמ"ח שכתב דלא כהרמב"ם, משום שהמלח שואב כל הדם ומיבשו בטבע וכח רב, ונכנם בבשר ואפילו בחתיכה עבה ביותר, **והדבר ידוע ומנוסה** שאם ימלח אדם חתיכה של בשר יצא הדם עם המלח מכל הבשר ואפילו בחתיכה גדולה של שור הפטם ויותר, שהדבר כן בבירור, ונראה לעין.[10]

עד כאן כתבנו דברי המצריכים חליטה ודברי שאינם מצריכים, ולהלן נכתוב בס"ד הקבלה והמנהג שקבלו עליהם בתימן אם לעיכובא או רק לכתחילה, וכן מה שלא נהגו בחליטה בזמן הקדום להרמב"ם

משי"כ דאם מניחו זמן ממושך הרי זה מוציא ומפליט גם מה שבתוך החתיכה, ואין לדחות דבריו בגילא דחיטתא ודו"ק.

10. והחינוך מיוחס להרא"ה ואם כן דבריו סתרי אהדדי, שהריטב"א הביא בשם הרא"ה בחידושיו לחולין כשיטת הרמב"ם וצריך ביאור, וראה גם כן להחיד"א בשה"ג ח"א מערכת הרא"ה מה שפקפק בזה.

פרק שני

אם צלי קידר חניד מותר בלא חליטה

צלי קידר לשיטת הרמב"ם

וכאשר נבוא אל העיין לחקור אם לפי שיטת הרמב"ם מותר ליתן החתיכה בצלי קידר חניד ללא חליטה אי לאו, הנה ראיתי למופת הדור הגאון כמוהר"ר חיים כסאר שליט"א בספריא דמאריה טב, "שם טוב" על הרמב"ם המאכ"א פ"ו ה"י וז"ל, **ודע** דבשר שהודח ונמלח כדין יכול לבשלו בקדרה בלי מים אפילו לא חלטו ברותחין אף לשיטת רבינו ז"ל, דמה שצריך כאן מים רותחין הוא מטעם שאם יניחנו במים צוננין וישהה הבשר עד שירתיחו, אז ביני ביני הדם מתמצה במים וחוזר ונבלע בבשר, משא"כ אם בישלו בקדירה בלא מים אין מוציא דם, ואדרבה הוא נצמת ונכווץ בדם שבתוכו והו"ל דם שלא פירש ומותר, וזה צ"ק שוזכירו בפסחים פרק כ"ש והעתיקו רבינו ז"ל בפ"ח מהלכות ק"פ, זה מה שנראה לענ"ד. ושאלתי את הרב שליט"א ועוד כמה מרבני וזקני העדה יצ"ו, ואמרו שכך נהגו בתימן מדורי דורות ללא פוצה פה ומצפצף, וראה להחיד"א במחב"ר סימן פ"ז סקי"ד, ד"ה וראיתי להרב פר"ח שכתב דאי לא כתב מבושל רק ובשל במים הוא"מ דצלי קדרה ליפוק ולא ליעול דצ"ק אינו במים.

שיטת הרשב"ץ בדעת הרמב"ם

ומילתא כדנא ספריין פתיחין, שכבר נשאל בזה הרשב"ץ בספרו ח"ג סימן ס"ט, בענין צ"ק וכן לגבי המולייתא, והשיב דלשיטת הרמב"ם צ"ק אסור בלא חליטה, וכן בשר שטופלין בבצק כשהוא חי אין מלבנין ברותחין ולכן אסור, ולגבי המוליתא כתב, כיון שנמלחו העופות ונתנום לרותחין מותר, ומה שהרמב"ם אסר לבשלו כ"א לצלי, לא מפני המוליתא אלא דס"ל שצריך למלוח הבשר משני צדדיו, וכשממלאם מניחם שלמים ואי אפשר למלחם משני צדדין ומשום הכי אסרן, וה"ה דבלא מוליתא אסור אלא אורחא דמילתא נקט, ונמצא דס"ל דמליחה משני צדדים הוא לעיכובא, וכבר חלקו עליו בזה, וכן בענין החליטה וכן בענין מליחה לצלי חלקו עליו עיש"ב. וראה מש"כ לקמן בס"ד ראיה מפירוש רבינו חננאל בסוגיא דביצה ל"ד דצ"ק מותר.

אמנם החק"ל תפוחין ח"ג יו"ד סימן ל"ו דן בזה באריכות, ואביא מדבריו בקציר אמיץ שכתב דיש לדון להתיר צלי ע"ג מחבת בלא שום משקה, וכתב שם שא"צ למלחו דהוי כצלי אש, דשפיר דמי דהוי כצלי ע"ג תנור גרוף דכוליה תנור כלי הוא, ושרי כצלי ע"ג תנור על ידי כח האש והכנ"מ במחבת, אולם מסקנתו להתיר דוקא בטס בלא שוליים, משא"כ מחבת שיש לה דפנות.[11]

---

11. וראה בזב"צ סימן ע"ו שכן כתב שמועיל צליה בחום של תנור גרו"ק דהחום שורף ושואב הדם, ועיין משאת משה לפסחים סימן נ"ה, שכתב דלשיטת רש"י ור"ח אם האש נמצאת תחת התנור שפיר מיקרי צלי

בשמים ראש

ראיה מצליית הק"פ

וחזי הוית להתיר הצ"ק כמנהג דילן ונפתח לה פתחא להאי פרשתא מהכא, דבפסחים מ"א אמרינן, איכא ביניהו צלי קידר דלת"ק חוי כצלי אש, ולרבי חוי בישול, והרמב"ם פ"ח מהלי ק"פ פסק כת"ק ואפ"ה חייב בצלי קידר משום בישול, וכתב מרן הכס"מ שם, דגם לת"ק חייב בצ"ק מריבוי דבשל מבושל והא דאמרינן דאיכא ביניהו צ"ק, פירוש דמק"ו לא הוה משמע, אבל מבשל מבושל ודאי משמע לכו"ע, הרי דצ"ק מיקרי בישול כיון דנפלט מים מהחתיכה ולקי משום בישול, אם כן מינה יש לאסור משום דם כיון, דחשיב בישול, הא ל"מ שכבר כתבו התוספות סנהדרין די ד"ה דרך, דשאני ק"פ דריבתה התורה בשל מבושל לצ"ק משום דכתיב צלי אש דוקא, אבל בלאו הכי צ"ק חשיב צלי ולא בישול, וכיון שכן לגבי איסור דם דמהני ביה צלי מחמת דבר אחר דהרי מהני ביה חום תנור גרוף דהוי צלי מחמת דבר אחר, הכנ"מ מהני ביה גם כן צ"ק, ועיין בפר"ת ופר"ח ובפליתי יו"ד סימן פ"ז, גבי צלי דבב"ח, ולפי"ז מבואר מהסוגיא בפסחים, **דלכו"ע צ"ק בחולין הוי צלי מעליא**, וזו ראיה שאין עליה תשובה, והסכים לראיה זו ג"כ הרח"ר לישראל הרה"ג מרדכי אליאו שליט"א.

הדר תבריה לגזיזיה

ושוב יצא החקרי לב לדחות דבריו הראשונים, דהנה במליחה אם מלח בכשא"מ אסור, הכנ"מ ה"ה יש לדון דצלי בכשא"מ אסור דאין מקום לדם לצאת, ואם באנו לומר דכח האש אלים טפי ממליחה ושואב הדם אף שמונח בציר, הא ודאי צריכה רבה ומנ"ל למימר הכי ולהקל בלא ראיה, ומסקנתו לגבי מחבת וז"ל, איני רואה מקום להתיר כ"א ע"ג דף מתכת חלק שפ"ד כיון שאין מחיצות עכ"ד.

ואראה להרב חמודי דניאל שכתב לענין בשר ששהה ג' בל"מ וצלהו בשפוד, מותר לצלותו אח"ז בקדרה ואי"ז כבישול, דבשר ששהה אסור לבשלו אחר צלייתו, משום דכתב בתה"ד דטעם האיסור לבשלו משום דהבישול פועל יותר מהצליה שהמים מרככין הדם וכו', וזה לא שייך כאן, ועי"ע בט"ז סימן ס"ט ס"ק ל"ב וקי"ל מליח כרותח דצלי, הרי לך דצ"ק כצליה, ואולם לאחר ההתבוננות אית למיפרך, דאדרבה מהכא אית ראיה לאידך גיסא דאי שרי בצ"ק מדוע צריך לצלותו קודם לכן בשפוד, אע"כ דע"י צלייתו בשפוד יש מקום לדם לצאת, ולפיכך מותר לצלותו אח"ז בקדרה, אולם עכ"פ מוכח דצ"ק אינו כבישול.

החנייד בקדירה מלובנת.

ועכ"פ מה שכתב מרן שליט"א **בשם־טוב** להתיר, מדובר שכבר הודח הכשר ונמלח כדין, ורק רצונו לצלותו בקדרה בלא חליטה וכיון שהקדירה כבר חמה ולוהטת הריחי מצמיתה

אש, ורק כשאין אש כלל אזי אסור, **עוד** ראה רש"י שבת קל"ד והרמב"ם הלכות שבת פי"ב ה"ב, סברי מרנן דהבערת מתכת מדאורייתא, ועיין לח"מ שם דלא יוקשה מפ"ט ה"ו, וכ"כ מחצה"ש ופמ"ג סימן שי"ח סק"י, ומשנ"ב בשעה"צ, וכ"כ שעה"מ, ומעש"ר, ומרכבת המשנה, וחזי מש"כ באבנ"ז או"ח סימן רכ"ט דכתב רש"י דדוקא כיבוי אין בו חיוב, מה שאין כן בהבערה דשייך **גם** במתכת דמיקרי אש.

כדאמרינן בפסחים ע"ה, והכי אמרינן בירושלמי יומא פ"ג ה"ה, תולדת האש כאש, וכ"כ בשו"ת בית יצחק ח"א, יו"ד סימן ק"כ ובח"ב יו"ד סימן ל"א עיין שם, מה עוד דשיטת ר"י גאון המובא בריקאנטי סימן קכ"ח, ורה"ג מובא ברשב"א שבת מ"ב, ובה"ג, ור"ח, סברי מרנן לחייב מהתורה גם על כיבוי גחלת של מתכת.

ומכווצת הבשר עם דמו, וזה תכ"ד, דמה שמצריך חליטה מטעם שאם יניחנו בצוננין וישהה הבשר עד שירתיחו, אזי ביני וביני חדם מתמצה במים וחוזר ונבלע בבשר וזה כפי שיטת הנצי"ב בשאילתות דר"א גאון כפי שנכתוב לקמן, משא"כ בקדירה בלא מים אין מוציא דם ואדרבה **הוא נצמת ונכווץ בדם שבתוכו** והו"ל דם של"פ ומותר, עכ"ד, משא"כ החקרי לב דיבר כשצולהו בכלי קר שאינו מלובן, ועוד דהוי בלא מליחה כלל, וכיון שהחתיכה עדיין מלאה בדם ודאי תצלה בדמה משא"כ כשכבר מלחה ורק חישינן לשיירי דם הנמצאים במיעוטה שאינו פורש כ"א על ידי מים שמרככין אותה ובזה לית למיחש כשצולה בקדרה, מה עוד דלמנהגא דילן מולחין אותן חתיכות קטנות ולא נשאר בהן דם כלל, ועיין לקמן מה שנכתוב בס"ד בשם הריטב"א בדעת הרמב"ם.

ראיה מהרב יד אפרים

ובס"ד מצאתי להרב יד אפרים,שכ"כ במפורש סימן ע"ו ד"ה ויש ללמוד וז"ל, ויש ללמוד מזה דאם לקח **מחבת וליבן אותה הרבה עד שראוי לצלות עליה** היה מותר ליתן בתוכה בשר לצלות, כיון שמכל צד חום האש שולט בה שהרי המחבת עצמה חום האש בה ונוחה לישאב את הדם, אלא שמכ"מ י"ל דהתינח מה שהיה אצל דופני המחבת ובשוליה, אבל הבשר שבאמצע חלל המחבת שאין כח האש שולט שם פשיטא דלא שאיב, מ"מ כל טס של ברזל מלובן היטב יש היתר כמבואר לעיל **ואף שאינו מונח דרך שיפוע** עש"ב, הראת לדעת דעת עליון של הרב להתיר גם במחבת שיש בה שולים, ורק מחשש שבאמצע המחבת אין הבשר נצלה היטב לא מלאו לבו להתיר.

המהריק"ש מתיר לצלות בקדירה

אמנם אין לחשש זה כל עיקר למנהגא דילן אנן ק"ק תימן שמנהגינו הוא לחתוך הבשר לחתיכות קטנות אולי כחצי כף היד או מעט יותר, ונותנין אותן בצ"ק בודאי שמותר בשופי דאין אחר המנהג כלום, וכ"ד מהריק"ש סימן ע"ו, **שהתיר לצלות כבד בתוך קדירה בלא משקה** מה עוד שהריטב"א בחידושיו לחולין קי"ג כתב **בדעת הרמב"ם**, שאם מחתך הבשר לחתיכות קטנות ומולחן **א"צ לחליטה שלא נשאר בהן דם כלל ע"ש**, עוד ראיתי להרב יד אפרים שכתב, דמה לי על גחלים מה לי על ברזל המלובן דין גחלת של מתכת יש לו, דהאש מכלה הכל ואינו מתבשל בדמו, דכן מבואר מצליית עופות שלמים דשרי ולא חישינן מחמת דם שבחללים הפנימיים שיתבשל בדמו, דליתא, וכ"כ במרדכי להתיר, **ועוד** דל"ש בישול כי אם בענין שהמים מקיפים את הבשר משא"כ כשיש קצת משקה טופח שאינו מקיף את כל החתיכה אין ע"ז תורת בישול, ומכ"ש במ"ש **שהמחבת מלובן והריהו כגחלי אש בוערות, פשיטא דהוי תורת צלי עליו** עכת"ד.

הרי לך שהרב ז"ל נקט להלכה כמנהגנו שהיו נוהגים בו מדורי דורות, ועל אלו המתחדשים ובאים לומר דגם בחנייד יש צורך בחליטה כבר אמרו כל המשנה ידו על התחתונה, ופוק חזי מע"ד ועוד שמוציאים לעז על אבותינו נ"ע ובזה נאמר לא טוב אנכי מאבותי, ועיין עוד בשו"ת מנח"י ח"ה סימן י"ז ד"ה וכל, שכתב וביותר אם קודם שנותנים הכבדים על השפוד נותנים השפוד על הגז עד שמתחמם לגמרי, ואחר כך מניחים הכבדים עליו, דאז בודאי בטל כל החששות, עכת"ד ע"ש.

סייעתא מפת"ש, ושו"ת הר הכרמל

ואביט לשו"ת הר הכרמל סימן י"ד, שכתב נוהגין להתיר צלית הכבד בתוך התנור בשעה שבוער רחוק מהאש, ואין חוששין שנתבשל בדם הזב תחתיו **כי האש מכלהו ומיבשו**, אמנם הפת"ש השיגו וכתב דמיבשו ל"ש אלא בדבר מועט, משא"כ בכבד שפולט דם הרבה וכו', עכ"פ לכו"ע אף לדעת הפת"ש אין האיסור כ"א בכבד הואיל ויש בו ריבוי דם, משא"כ בבשר רגיל שאין בו ריבוי דם, מה עוד דאיירינן בנמלח כבר ולא נשאר בו כ"א מעט מזער שיורי דשיורי, וכמש"כ הלח"מ בפ"ו הי"א דאחר שנמלח הותש כחו, פשיטא שמותר בשופי, מה עוד אם כבר חממו הקדרה קודם לזה.

וראה עוד זה מצאתי בס"ד בשע"ת או"ח סימן תנ"א סקכ"ז, שדן באורך בענין מחבת דסגי לה בהגעלה, והטעם **כיון שיש בה מעט משקה לא שליט בה נורא כולי האי למשויה כחום האש**, מובן לפי זה דאם אין בה משקה כלל הריהי כאש ממש, והביא מפסחים ע"ד דאמרינן דאין צולין הפסח בשפוד של מתכת איידי דחם מקצתו חם כולו וקמטוי מחמת השפוד, ולפי"ז יש לעיין בשפוד או מחבת שהוחמה באור הרבה והיא רותחת שהים"ב והושם בה איסור בלא משקה, אי בעי ליבון, והביא ראיה מפסחים ל', תנור שטחו באליה, אין אופין בו עד שיסיקנו, ומסקנתו להצריכו ליבון, הרי לך תנא דמסייע לן **דמחבת שהוחמה בלא משקה הריהי כאש ממש**, ועוד שמלשון הגמי שפוד של מתכת אסור "דקמטוי מחמת השפוד" מבואר שלא רק האש גורם לצליה אלא שגם מחמת חום השפוד דהוי כאש ממש הוי צליה, רק שבק"פ אסור משא"כ בחולין, ועוד סייעתא מפסחים ע"ה, נגע בחרסו של תנור יקלוף את מקומו, דמיירי בחרס רותח, וכיון דהו"ל צלי מחמת ד"א יקלוף, הרי לך דחרס רותח שפיר מיקרי צלי, וע"ע בקה"י לפסחים סימן נ', מה שהקשה על הרמב"ם הלכות ק"פ פ"ח הי"ב, שכתב נטף מרוטבו על החרס וחזר עליו, יטול את מקומו, שכל הליחה שתפרוש ממנו כשיצלה אסורה, שאינו בשר צלי, דלפי זה יהא צריך מדאורייתא שיפליט כל דמו, עיש"ב.

די רב יהונתן מלוניל

ומבואר להדיא ברב יהונתן מלוניל בפירושו לפסחים ע"ד, שכתב אין צולין הפסח על השפוד, כגון שיהיה השפוד רוחב טפח או שני טפחים, ומשים עליו הטבלה או האסכלה **שאינה מנוקבת והיא רחבה מאד** שאין בה בריחים ואוירין הרבה, ומשום הכי אסור שצלי מחמת ד"א הוא עכ"ד, נמצינו למדים דבשר חולין מותר לצלותו בטבלה ואסכלה **אף שהם רחבים**, זולתי בק"פ דאסור משום צלי אש, כ"ש בנ"ד שכבר הומלח הבשר לית בזה חששא כלל, ולפיכך מש"כ הרשב"ץ והחק"ל לאסור הוא דוקא במחבת קרה שאינה מלובנת, משא"כ בנ"ד אפשר שגם הרשב"ץ והחק"ל יתירו, ולקמן נכתוב בסייעתא דשמיא דברי הבה"ג שגם הוא מסכים לצ"ק.

גם הלום ראיתי להגאון מהר"ח פלאגי בלב חיים סימן ע"ו, שכתב מעשה שצלו בברזל הנקרא סאג והביא מהכנה"ג להתיר עיש"ב, עוד נראה לעד"ן להביא ראיה ממש"כ הרמב"ם בפ"ו הי"ג בשר שהאדים וכו', ואם לא חתכן וצלאן בשפוד וכו', או שצלאן כולן על הנחלים מותרים, עכ"ל, לפי"ז תיחשב הקדרה כנחלת של מתכת, הו"ל צלי מעליא ועוד שהיא סגורה מלמעלה הו"ל כתנור גרו"ק, מה עוד שנוהגין לחתכן חתיכות קטנות ודקות בודאי נצמת

חדם בתוכן מחמת חום הקדרה שהאש מיבשו בפנים, **ולטוענים** שהן ניצלין בדמן ישיבם הרשב"א הביאו ב"י סימן ע"ו שכתב לענין שפוד שצולין בו, דאין הבשר הנצלה בו נאסר מהשפוד, **דכל זמן שהבשר פולט אינו בולע**, כ"ש בנ"ד שאינו בולע כלל, שהרי נצמת ונכווץ בתוכו מאחר ואין בו כ"א שיורי דם בלבד, ואף אי תימא דפולט הרי כל אותו זמן אינו בולע ושרי.

דברי הגאון כמוהר"ר סאלם בן סאלם שמן זלה"ה

והמציא הי לקראתי ספר **שארית פך השמן** להגאון כמוהר"ר סאלם בן סאלם שמן זלה"ה, חבר בי"ד של הראב"ד מופה"ד כמוהר"ר יוסף אלקארה זלה"ה, שחביא מהפת"ש בהלכות מליחה סימן ע"ג, שכתב לענין לצלות בשר או כבד בתוך הקדרה בלי משקה נמצא בת"ח כלל טי, וגם כן מנח"י שאסור ודינו כנתבשל בדמו, אבל מהריק"ש בסימן ע"ו, **מתיר לצלות כבד בתוך קדירה בלי משקה** שו"ר בחו"ד בחידושיו ס"ם ע"ו שאסר לצלות בשר בתוך התנור ע"ג מקום שאינו מדרון וכו', והרב יד אפרים האריך לחלוק עליו וכתב דכל שהצלי מגולה לפני האש שרי, שהאש שואבו ואין איסור אלא אם הוא דרך טיגון כגון על גבי מחבת או צ"ק והאש תחתיהן, והטעם כיון שאין האש שולט בבשר ממש בלי הפסק ל"א דנורא שאיב עכת"ד, ולעד"נ נראה דלא סיימוה קמיה שאר דברי הרב יד אפרים וכפי שהבאנו לעיל שכי בסו"ד מ"מ טס ברזל מלובן היטב מותר, ואף שאינו מונח דרך שיפועו **ומחבת מלובן באש, אין תורת בישול עליו, שהריהו כגחלי אש בוערות, ופשיטא דהוי תורת צלי עליו** וכפי שכל מעיין ישר יחזו פנימו במקורן של דברים, מה עוד דהרב יד אפרים מיירי בבשר שלנ"מ, משא"כ למנהגא דילן שמחתכין לקטנות ומולחין אותן, פשוט שכבר יצא מהן כל הדם וכמש"כ הריטב"א בדעת הרמב"ם, ועוד שמלבנים הקדירה בודאי דלית ביה כל חששא, וכמו שפסק מהריק"ש סימן ע"ו, ועי"ע בשו"ת טוטו"ד קמ"א סימן ק"ו, דצלי אין צריך כלי מנוקב.

הערה מהרמב"ם על פירוש הרשב"ץ

אכן מש"כ הרשב"ץ לפרש בדעת הרמב"ם יוקשה מדי הרמב"ם שכתב בהלכות ק"פ פ"ח, דלצלות הפסח בקדרה אסור, משום דכתיב צלי אש והוא מגמי פסחים מ"א ע"ש, ומובן דאי לאו גילוי מילתא של התוי היה מותר לצלותו בקדרה, ופשוט דבלא חליטה דאם כן יאסר משום בשל מבושל, ולפי זה מוכח דצ"ק אין צריך לחולטו, ומפורש ממהלך הסוגיא שם שאמרה איכא ביניהו צ"ק ופרש"י דצ"ק א"צ חליטה, שהרי כתב מבשלין אותו בלא מים אלא מים הנפלטים משמנו, ודו"ק שכתב משמנו ולא כתב מדמו, למאן דיליף מק"ו וכו'.[12]

ואם כן משמע דכל האיסור הוא שמתבשל בשומנו הנפלט ממנו הלא"ה צ"ק מותר, ואם איתא הו"ל לאוסרו משום דם הנפלט ממנו ומתבשל עמו, אלא ודאי כפי שכתב הגאון מוהר"ח כסאר שליט"א בפירושו על הרמב"ם, וגם התוספות שכתבו שם דהמחלוקת על

---

12. מש"כ בצ"ק מים הנפלטים משומנו הוא דוקא בשמנו שאין המלח יכול להפליט את שומנו. ולכן שומנו זב גם בצ"ק, משא"כ הדם שנשאר בתוכו שוב לא יצא כי חום הקדרה יצמיתנו כיון שכבר נמלח שטח העליון, א"נ כיון שמנהגנו היה לחמם הקדרה לפני כן, שוב לא יצא הדם דנצמת על ידי חום הקדרה.

חיוב מלקות אך הקרבן נפסל לכו"ע ומשמע דבעינן צלי דוקא ולא על ידי דבר אחר, זהו דוקא בק"פ, אך בחולין לענין הוצאת דם הוי צ"ק צלי מעליא.

איסור חליטה בק"פ

ואולם יד הדוחה עדיין נטויה לדחות ולומר, דאם היה כתוב צלי בסתם בלא אש, היה מותר אף בצ"ק, ומובן דבלא צורך בחליטה, דאם כן יאסר מחמת בישול, ולית למימר כיון דיש צורך בחליטה אינו נאסר משום בישול, דהרי בישול שיעורו הוא שיתבשל כמאכ"ד ואילו הכא חולטו ותיכף מוציאו, כך שעדיין לא הספיק להתבשל כמאכ"ד, ולעולם אימא לך דצ"ק בעי חליטה, אין לומר כן דלך נא ראה מה שכתב הרמב"ם פרק חי ה"ח, סכין את הפסח במי פירות אבל לא במים וכו', כלומר דאסור ליתנו במים כלל, אפילו כל דהוא כ"ש שיהא אסור בחליטה,[13] ואל תשיבני דא"כ יחלטנו בחומץ יין וכיוצא דהוי בכלל מי פירות, שרבינו כתב להתיר.

סיכת הפסח לאחר צלייתו

דע דמש"כ סכין את הפסח היינו **לאחר צלייתו**,דכן פירש רבינו בפיהמ"ש עי"ש,וכ"כ בעל מלאכת שלמה, והמאירי לפסחים כתב שכן פירש הרמב"ם, ואולם הוא עצמו חלק עליו ופירש כשיטת רש"י והר"ן עי"ש, ומש"כ רבינו בחיבורו סכין את הפסח ומשמע שם שהסיכה היא בשעת צלייתו שכן כתב ומותר לסוך אותו וכוי במי פירות וכו', ומותר לטבלו אחר שנצלה במ"פ, משמע דהסיכה היא בעת הצליה ואילו הטיבול אחר הצליה, יש לומר שחזר בו ממש"כ בפיהמ"ש, ועוד דסיכה אינה בסוג חליטה, דסיכה היא מעט ואילו חליטה שמכניסו כל כולו בתוך המים, ושיטת רש"י והר"ן שם שסכין בשעת צליתו ועכ"פ בודאי שלא קודם צלייתו והוי כפי הרמב"ם בחיבורו, באופן שהריהו נצלה ללא חליטה, ואף לשיטת המפרשים שסכין קודם לצלייתו,ראה תפא"י לפסחים, אעפ"כ יהא אסור כיון שהחומץ פועל לכיווץ הבשר והוי כבישול כלדהו שאסור בק"פ ואפילו כ"ק, ועוד שסיכה כלשהי אינה יכולה להצמית הדם כפי שהחליטה פועלת.

ואף למ"ד דצ"ק בק"פ אסור פשיטא דבחולין שרי, ובשלמא לשיטת רוה"פ דהמליחה מוציאה כל הדם, יכול למלוח את הפסח ולצלותו בקדרה אי לא הוי בעינן צלי אש, משא"כ לשיטת הרמב"ם ודעימיה, שאין המליחה מוציאה כל הדם, כיצד מותר, ואי תימא שחולטו ומוציאו מיד כדי שלא יאסר מחמת בישול שהוא כמאכ"ד, ראשית קי"ל דחצי שיעור אסור מהתורה, ועוד דאי"ז חליטה מעלייתא דצריך שישאר עד שיתלבן, **אע"כ דשרי בצ"ק ללא חליטה.**

בצלי על גבי האסכלה,שיטת הרמב"ם דלא כרש"י והראב"ד

ובמרכבת המשנה הביא עמש"כ הרמב"ם הלכות ק"פ פ"ח ה"ט, לפיכך אם היה כלי מנוקב וכו', דהראב"ד מפרש כרש"י בפסחים ע"ה, דבאסכלה נצלה בין הבריחים ואין הבשר נוגע

---

13. פוק חזי מש"כ החת"ס בחי' לפסחים פרק ז', דלהרמב"ם דמצריך חליטה אי לא עביד כן צריך שיצלנו ויתן ביה"ש למטה כדי שיזוב הדם, והכא בקרבן פסח א"א ליתנו כרותחין דהו"ל בישלו ואח"כ צלאו וע"כ צריך ליתן ביה"ש למטה, וקשה מברייתא דירושלמי דלא סבירא ליה הכי עיש"ב ואכמ"ל.

בברזל כלל, וכ״כ המאירי שאסכלה מנוקבת יש בדי רוחותיה עמודי ברזל וכו׳, והקשה ע״ז בספר לב רחב, דלכאורה אי״ז פשט אסכלה מנוקבת ועי׳ מלכי בקודש על הרמב״ם, ויש לכוין די הירושלמי בתוד״ה וגרפו לדי הרמב״ם, וא״כ לפי״ז אמרינן באסכלה כיון שהברזל חם **הוי כשפוד ושפיר מיקרי צלי אש** והכנ״מ בנ״ד כיון שהקדירה חמה כולה הוי כגחלת של מתכת ושפיר מקרי צלי, שהמתכת מיבשתו ושורפתו לדם, אבל לרבינו אפילו שהק״פ נוגע בכלי שרי, כיון שאור האש שולט שם ושאני חרסו של תנור שאין האור שולט במקום מגעו עכ״ד, הרי דבעינן צלי אש, משא״כ בנ״ד דא״צ לאש מגולה שפ״ד, וראיתי שכ״כ בשפת אמת לפסחים ע״ה ע״ש.

אם מותר לצלות הפסח עם גידו

ואל תשיבני לומר דשאני ק״פ שיש לו דין מיוחד, שהרי מותר לצלותו עם גידו וכו׳, וראה בהלי ק״פ פ״י הי״א, מחלוקת הרמב״ם והראב״ד, שכתב רבינו צולה הפסח כולו וכשיגיע לגיד״נ מוציאו וכו׳, שאין מנקין אותו כשאר הבשר, והראב״ד השיגו וכתב שאין לך איסור גדול מזה וכו׳, עי״ש, וא״כ לשיטת הרמב״ם אפ״ל גם בדמו יהא מותר לצלותו, אין לומר כן, שהרי כתב הרמב״ם בהלכות מאכ״א פט״ו, קולף ואוכל עד שמגיע לגיד, ומוציאו וזה דוקא בכחוש, ועדיין ק״ק דאית למימר היכא דאפשר אפשר וכמו בחלב שכתב קולף ואוכל משא״כ בחלב הפנימי מותר כיון דלא אפשר וכן בגיה״נ, ולפיכך יהא מותר לצלותו בדמו כיון דא״א שהרי אסור לחולטו, אך ראה נא בכס״מ שם שכתב לא עלה ע״ד רבינו שמתיר לצלותו עם חלב האסור מהתורה, אלא גיה״נ שאין בגידין בנו״ט ושמנו מותר וישראל קדושים נהגו בו איסור, אבל חלב האסור מנקרים וכו׳.[14]

דייקא נמי דקתני שאין מנקין אותו **כשאר הבשר** דמשמע שמנקין אותו, אבל לא כשאר בשר ע״כ, וראה שכ״כ בפ״א ה״ו ז״ל: ואחר ששופכים דמו מפשיטים אותו וקורעין בטנו ומוציאין אימוריו, ומקטירין אותן חלבין וכו׳, עי״ש, ועדיין יש לדחות דכיון דאסור לחלוט

---

14. והקשה המהרש״א, היאך נוהגין בו איסור ומותירין אותו ועוברין אלאו דנותר, ותירץ דיש כח ביד חכמים לעבור דבר מהתורה כשוא״ת, והמנ״ח מצ׳ ח׳ תירץ באופן אחר, דכ״ן דרבנן אסרוהו באכילה שוב אינו ראוי לאכילה מקרי, אף לגבי דיני דאורייתא, ושוב דחה תירוץ זה דאם כן אמאי חייב לשרפו אלא בהכרח יש לומר כתירוץ המהרש״א, והקשה הגאון הר״ד רפפורט דזה שייך רק היכא שבי״ד דנו בדבר ואסרוהו, משא״כ הכא לא הוי אלא מנהג בעלמא, וא״כ כיצד אפשר לעבור דבר מהתורה,

והנה אמרינן בתרומות פי״א מ״ה, ונוהג בתרומה כדרך שנוהג בחולין המסלת וכו׳, לא יאבד את השאר אלא מצניעו והיינו אם נוהג כך בחולין מותר לעשות כן גם בתרומה, ובירושלמי מבואר דדין זה נוהג גם בקדשים, שיכול להצניע, ולפי זה יש לומר דבשומן הגיד כיון שנהגו שלא לאוכלו הוי כמורסן לגבי תרומה שמותר להניחו, ולכן אינו עובר בכל תותירו, ומכל מקום שם נותר אית ביה, דהא סוף סוף הוא בשר הראוי לאכילה, ולכן צריך לשרפו, והנה בק״פ שיטת הרמב״ם דצולהו עם גיה״נ ואח״כ מנקר, והוא לשיטתו בהמאכ״א פט״ו, שכתב דאין בגידין בנו״ט, ואולם כיצד צולהו עם שמנו, ולפמש״כ אתי שפיר דמותר הוא ורק מנהג בעלמא שלא לאכלו, אך עכ״פ ל״ש שיאסור את הבשר על ידי הצליה, ור״ד עראמה כתב ובזה תבין השגת הראב״ד עמש״כ רבינו שאין מנקין אותו, כי כבר פירש המ״מ ספ״ז כי רבינו אינו סובר ששומנו של הגיד והקרומות והחוטין אוסרין בצלי, וה״ה לתרבא דתותי מתני וכו׳, כי הבין הראב״ד האמת בדברי רבינו, כי בודאי לא הסירו כי להסירו צריך לחתוך הכשר בהכרח ובודאי דשלשה חלבים דאורייתא הסירם, ולזה אמר רבינו שאין מנקין אותו ול״א מנקרין ודוק, ועוד שהשלשה חלבים א״צ לחתוך שום בשר כמפורש מפ״ז, ולפיכך אני מוכרח לומר שהראב״ד סובר דבצלי מפעפע ואינו בטל בס׳ משא״כ לדבינו.

הק״פ לכן מותר בצ״ק, משא״כ בחולין שאפשר לחולטו יהא אסור לצלותו בקדרה, י״ל דאין זה מיקרי א״א, דהרי למ״ד מותר בצ״ק גימא שיוציא הדם על ידי צליה באש, וכיון שעם כל זה התיר בצ״ק, ע״כ שהתיר בלא חליטה גם בחולין, אם כן לפי זה גם דם דהוי דאורייתא בודאי שצריך להוציאו, וכיון דאסור לחולטו משא״כ בצ״ק מותר, משמע דצ״ק הוי כצליה ממש, ועי״ע במרכבת המשנה שם.

איסור הסרת גידהנ״ש משום שבירת עצם

ובמנחת יצחק ח״ו סימן ע׳, הביא קושית הבנ״י דמי הכריחו לרבינו דצולהו עם גיה״נ דאף דאין נו״ט, עכ״ז הרי לכתחילה אסור לצלותם יחד, ולמה לא יסירנו קודם צלייתו, ותירץ ממה דלא חשיב זה במתניתין בין הדברים שבין פסח מצרים לפסח דורות, דבודאי דבפ״מ נצלה עם גיה״נ עי״ש, והקשה עליו דלפי״ז הרי בפס״מ נצלה עם החלבים ובפסח דורות בודאי צריך להסירם, ואם כן יוקשה למה לא חשיב זה בדברים שבין פס״מ לפס״ד, ותירץ בשיטה אחרת, דחזינן ברמ״א יו״ד סימן ס״ה ה״ח, דראשי הקונקנות של גיה״נ נכנסים בראשי העצמות, לכן צריך המנקר לשבור ראשי העצמות, כדי להסיר הקונקנות.

וכ״פ בשו״ת שבות יעקב ח״א נ״ז, שהביא מבעל העיטור, וכתב הב״י ע״ז זה פשוט שהוא מטעם ששורש החלב קשור בעצם ההוא, עו״כ שם בשם שבלי הלקט עי״ש, ובזה י״ל טעמו של הרמב״ם שא״א לחטט אהריו קודם צליה משום איסור שבירת עצם, וזהו כונת הכס״מ שכתב שיש לחוש שלא יבא לחתוך בו אבר,[15] ועיין בעונג יו״ט דף עד״ר דמש״כ בכס״מ צ״ל מדתניא בתוספתא פ״ז, נצלה החיצון ולא נצלה הפנימי, קולף ואוכל עד שמגיע לנא, יש בזה סמך לדברי רבינו וכו׳.

דם קדשים שבשלו אסור מדין חצי שיעור

ועדיין אנו צריכין למודעי׳, דהנה בשו״ת נפש חיה יו״ד סימן הי׳ הביאו בהר צבי סימן נ״ט, כתב משם הרשב״א במשמרת הבית בית גי שער גי, שראה בספר העיטור דבקדשים אמרינן לכו״ע דם שבשלו אע״ע ולפי זה מש״כ להביא ראיה מק״פ נפל פיתא בבירא, אך הוסיף וכתב דאינו עובר הא איסורא איכא מדי דהוי ח״ש ע״כ. והקשה עליו דלכאורה אין טעם בדבר, דאמאי יאסר כמו ח״ש, ותירץ דקי״ל היוצא מן הטמא טמא, ולכן ביצת עוף טמא וכיוצא אסור, והאי דם שבשלו אף דאע״ע מ״מ בא מאיסור דם ולא גרע מהיוצא מהטמא, והנה הרמב״ם בפ״ג המאכ״א כתב אף על פי שחלב בהמה טמאה וביצת עוף טמא אסורים מהתורה, אין לוקין עליהם וכו׳, והאוכלם כאוכל ח״ש שהוא אסור מהתורה ואינו לוקה, ואם כן ניחא דברי הרשב״א שכתב דבדם שבשלו אף דאע״ע מ״מ אסור כח״ש ודוק. וכ״כ בשו״ת הרי״ם מגור יו״ד סימן ז׳ עי״ש.

ועדיין קצת קשה דדוקא בדם שפירש מקודם לכן אמרינן בזה יוצא מהטמא טמא, משא״כ בק״פ שצולהו בדמו דאין חלות שם טמא עליו, א״כ הדרא קושיא לדוכתין דבק״פ דם

---

15. ואגב אורחין הא דמבושל בחמי טבריא חייב משום צלי אש, ולכאורה כיצד יתבשל הרי להוציא הק״פ מחוץ לירושלים אסור, ואם יביא המים לירושלים יספיקו להתקרר, דבירושלים אין חמי מעיינות כדאיתא בפסחים ח׳. והחשק שלמה תירץ דמיירי בשעת היתר הבמות, ואם כן על הגמרא לא יוקשה אך התימה על הרמב״ם שכתב הלכה זו, הא מה דהוי הוי, ועיין באג״ט דף קכ״ד.

שבשלו אע"ע, אולם יש לומר דהרמב"ם ס"ל דגם בדם קדשים ע"ע, וזה ממה שהשמיט בחיבורו מימרא דזעירי במנחות, דאמר אין ע"ע, והתם מיירי בקדשים, אלא ודאי דלא ס"ל לרבינו לחלק בין קדשים לחולין ובתרויהו ע"ע, ועיין בקה"י לזבחים סימן כ', שדן אם דם האברים יש בו דין זריקה, וראה שם עוד בסימן לי שכתב דלכאורה דם פסול שעלה ירד, דכ"פ הרמב"ם בפ"ג מפסוהמ"ק כר"י, דדוקא כל הראוי לאישים אם עלה לא ירד לאפוקי דם ונסכים דירדו, ולשיטת תוסי אם כבר זרק הדם קלטו המזבח ואכמ"ל.[16]

צלי בכלי מתכת מותר

ומסורש בהרמב"ם בהלכות ק"פ פ"ח ה"ט, אין צולין את הפסח ע"ג כלי אבן או **כלי מתכות** שנאמר צלי אש וכו', הרי מבואר דבחולין שפ"ד צליה ע"ג כלי מתכות אף שלא חלטו, שהרי בק"פ אסור לחלוט וכל המניעה היא מצד הכלי מתכת דבעינן צלי אש, משא"כ בחולין, ודייק

---

16. ועל מה שכתב הרמב"ם צולה הפסח שלם וכשמגיע לגיה"נ מוציאו ומניחו עם שאר הגידים וכו', והראב"ד השיגו וכתב דאין איסור גדול מזה, ראיתי למשנת יעב"ץ ז'ולטי סימן כ"ד, שהסביר מחלוקתם אם טעם כעיקר דאורייתא או דרבנן, דהרמב"ם ס"ל כרש"י בתולין צ"ח, דטעם כעיקר דרבנן, והראב"ד ס"ל כר"ת דהוי דאורייתא ולוקין עליו, והנה בדעת הרמב"ם כתב הכס"מ במאכ"א פט"ו ה"א, דס"ל כרש"י דהוי דרבנן, ובחי' הרשב"א לחולין צ"ח כתב בשם הראב"ד, דטעם כעיקר דאורייתא ואין לוקין עליו, וזה מבואר בדעת הראב"ד בהלכות נזירות פ"ה ה"ז, דכתב שם הרמב"ם היה בו טעם יין ואין שם רביעית בכא"פ ה"ז אסור מדברי סופרים, כמו שביארנו במאכ"א, ומכין אותו מרדות, ובהשגות א"א אסור מהתורה ואין לוקין עליו, ועיין בהרדב"ז שם, דדעת הראב"ד כיון שיש בו ח"ש אין לוקין עליו, והרא"ש בחולין סימן ל"א כתב משם ר"ת, דטכ"ע משא"מ דאורייתא כיון שנתן האיסור טעם בהיתר נהפך כולו לאיסור ולוקין עליו, וילפינן ממשרת וגיעולי גוים.

מעתה דלהרמב"ם טכ"ע דרבנן, מובנת השגת הראב"ד כיצד יצלה הפסח עם החלב דס"ל טכ"ע דאורייתא, אמנם לד' הרמב"ם דהוי דרבנן, א"כ בפסח שמצותו בכך שנא' ראשו על כרעיו וכו', אם כן לא גזרו רבנן איסור טכ"ע בצלית הפסח, והא דאיתא בחולין צ"ח דבקדשים טכ"ע דאורייתא עיין ברש"י ותוס' שם, דהיינו באיסור קודש ולא באיסור חלב וגיה"נ שאינם קודש, ועוד דבשו"ע סימן צ"ח בט"ז וש"ך והגר"א שם, מחלוקת הראשונים אם חלב ובשר הוי מב"מ או לא, ואם כן אם נאמר דה"ז מב"מ הרי מהתורה בטל ברוב ורק מדרבנן בעינן ס', ואם כן מה שבולע הפסח הוי מב"מ דבטל ברוב מהתורה, ומדרבנן לא גזרו שהרי מצותו בכך שצולין אותו כשהוא שלם עכת"ד, וא"כ לפי"ז גם בנ"ד דהדם כשהוא בחתיכה הוי מב"מ עם הבשר וס"ל להרמב"ם דטכ"ע דרבנן והו"ל דם שבשלו דרבנן וכפי' כמה מהאחרונים בד' הרמב"ם, וכ"כ בנקה"כ סימן פ"ז, דדוקא כישל דם בעין הוי דאורייתא אבל חתיכה בדמה הוי דרבנן, דלפני שפירש היתר הוא, ובשו"ת מהרש"ם כתב דלפי"ז מיושב מה שהקשה בחי' הר"ן לחולין ק"ז, ורעק"א בגליון ותש' הרדב"ז ח"א סימן קצ"ט, דהא דקתני חומר בחלב מבדם וכו', ואמאי לא קתני חומר בתלב שנתבשל שחייב ואילו בדם פטור, ולפי נקה"כ מיושב דכגונא שהדם בעין קודם שנתבשל חייב גם על הדם כמו החלב, ומה שהקשה הרב בריסק מהא דאיתא שבת ע"א, זהו חומר במין א' מבשני מינים, אכל חלב וחלב בהעלם אחד פטור, אכל חלב ודם וכו' חייב על כאו"א ומוקי לה התם כר"י דתמחוין מחולקין, ופרש"י צלי ושלוק, וע"כ דמיירי בחלב מבושל, דחלב חי פטור ובדם מיירי בחי, דמבושל פטור, וא"כ הם שלשה תמחוין, וגם במין א' חייב בכה"ג, ומהו החומר של שני מינים מבמין א', ולפמש"כ ניחא דהתם מיירי בדם בעין דבדם האיברים ליכא כרת וקרבן, וע"כ דמיירי בדם הנפש ובכה"ג קי"ל דם שבשלו ע"ע, משא"כ בדם האיברים שיצא דרך בישול י"ל דאע"ע, וכיון שיש ס' במים בטל גם מדרבנן ואי"ז מבטל איסור לכתחלה דכונתו לבישול כמש"כ, ובמרכבת המשנה ק"פ פ"י הי"א כ' דסובר רבינו דחוטי דם שרי דנורא משאב שאיב, וכן חוטי חלב שיש נגדן ס' ואע"ג דאין מבטלין איסור לכתחילה בפסח שרי משום מצות גדי מקולס, ובודאי חלב גמור מסיר תיכף כמ"ש הכס"מ שם.

בשמים ראש

מלי המדוקדקת של רבינו שכתב כלי מתכות ולא כתב מתכות בסתם, דהכוונה כלי ממש כמחבת וכיוצא, מובן איפא דשפיר צ"ק ע"ג מחבת בחולין, וכפי מנהגנו בחניד, ועל ראיה זו שהבאנו מסוגיא דפסחים מ"א, כתב אלי הרב הראשי הרח"ג מרדכי אליאו שליט"א, שהיא ראיה טובה.

לשיטת הנציב בדי הרמב"ם, החניד מותר בשופי

ותבט עיני להגאון הנצי"ב בביאורו העמק שאלה לשאילתות דרב אחאי גאון, שכתב בסימן ס"ח דרא"ג ובה"ג והרמב"ם בשיטה חדא אזלי, שצריך לחלוט הבשר כשרוצה לבשלו, והביא בסימן כ"ד דיצא להם זה משום דגירסא אחרת אית להו בחולין צ"ג, חתכיה ומלחיה ואדחיה **ואפיל לקדרה** ונוסחא דילן **ואפילו לקדרה**, ולפיכך נתקשו בה בעלי התוס', אבל לגירסת רא"ג ודעימיה ניחא, והא דבעינן מליחה דעי"ז לא יצא מאליו כ"א ציר ומוהל בעלמא, אבל כשנותנו במים פושרין יצא דם דהמים גורמים לריכוך הבשר ולפיכך בעינן חליטה בכל"ר, ומובן לפי זה דכשרוצה לאכלו חי דסגי במליחה דהא לא יפרוש דם כ"א מוהל בעלמא, וקודם מליחתו אסור, דמיקרי ראוי לפרוש, כמ"ש הכס"מ בפ"ו הי"ב, וזה דוקא בראוי לפרוש מעצמו ולא ע"י פושרין **או אמצעי אחר**, דכל ע"י פעולה לא מיקרי ראוי לכך, ולפי זה אחר הדחתו וגם כאשר מחתכו בסכין וכיוצא, לא נפיק דם כ"א מוהל, ומש"כ הרמב"ם **ומיד** ישליכנו לרותחין, הכונה מיד כשרוצה לבשלו.

וממוצא דבר אתה למד דכיון שאין החתיכה פולטת כ"א ע"י מים שמרככין אותה, א"כ לפי זה בנ"ד שנותן החתיכה אחר מליחתה והדחתה לתוך הצ"ק **חניד**, והרי אין כאן מים שירככו את הבשר ויפליטו את דמו, לפיכך שפיר למיעבד הכי ללא שום חששא.

ובעיקר דבריו של הנצי"ב נראה לפרש במושכל ראשון, דהנה בשר ששהה ג', אסרוהו הגאונים בבישול משום שנתיבש דמו בתוכו, ולכן אסור לבשלו אף אחר צליתו דחישינן שהמים מרככין החתיכה יותר מהצליה ויפלט דמה, ומשו"כ כתב הרמב"ם דבשר צריך חליטה דחישינן לשיירי דם שלא יצאו על ידי המליחה, וכשיתן החתיכה במים פושרין ירככוה ויפלטו דמה, ולפיכך בעינן חליטה להצמית הדמים בפנים, אך הסבר זה מוקשה דחזינא דאם הדיח הכשר בתוך ג' ה"ז מותר לבשלו בלא צליה, וכן הר"ן כתב לגבי שרית הכשר קודם מליחתו דהטעם משום ריכוך כדי שיצא הדם, וא"כ לפי"ז שהדחה בלבד גורמת לריכוך שיצא דמו ע"י המליחה מוכח דלאו דוקא הבישול גורם לריכוך, אלא דגם בהדחה בלבד סגי, וא"כ גם ע"י חיתוך בסכין וכיוצא יפרוש הדם לחוץ, ובאמת שכ"כ בפעו"צ ח"ג סימן צ"ד, ועי"ע בשו"ת החיים והשלום סימן ג' למוהר"ח כסאר שליט"א.

ויש עוד להעיר דלגירסת הרמב"ם בחולין **אפיל לקדרה** ולא כתב **ויהיב לקדרה**, משמע דצריך ליתנו ברותחין תיכף ומיד אחר הכשרתו, וזש"כ בחיבורו **ומיד** ישליכנו לרותחין, ולפי"ד הנצי"ב מאי **מיד** דכי הרמב"ם דהו"ל יתויר נפיש, ומה שרצה ליישב **מיד לבישולו**, במחכת"ר לא יכולתי להלום דבריו, דא"כ הו"ל להרמב"ם לכתוב ובשירצה לבשלו ישליכנו לרותחין, ואולי יש לומר דסברת הנצי"ב כשרוצה לבשלו אזי תיכף צריך לחולטו דחיישינן שאם ישהנו הדם הפנימי יתחיל אט אט להתייבש, ולפיכך צריך להזדרז לחולטו, וזה דוקא כשרצונו לבשלו, מה שאין כן כשאין רוצה לבשלו א"צ, אך על כל פנים לא הו"ל לסתום

דבריו, ועוד דבסדר הכשרת בשר חי לאכילה מדוייק שצריך לאוכלו מיד, משמע דחייש לפרישת הדם, אלא על כרחין **דמיד** היינו תיכף אחר הכשרת הבשר ודו"ק.

ועכ"פ ארווחנא דלשיטת הנצי"ב כדעת הרמב"ם מותר ליתן הבשר בצ"ק, כיון דלא יפרוש דם, ועוד שכתב בהעמק שאלה סימן ס"ח כשיטת ראשי בשמים וערוה"ש, דאם נשאר במלחו זמן רב, קרוב לודאי שפלט כל דמו, וזה כשיטת הרא"ה בבד"ה וכמ"ש לעיל, כ"ש למנהג דילן שנוהגין לחתכן לחתיכות קטנות פשוט דאין לחוש מאחר שלא נשאר בהן דם.[17]

איכא למילף גם מעופות הטפולין

וראה בעיניך נועם שיח דעת הרמב"ם, בהמאכ"א פ"ו הי"ז בעופות הטפולין בבצק, כתב המ"מ שם דהעופות מותרים דכל הדיון שם הוא לגבי הבצק, ואם כן גם בצ"ק הבשר יהא מותר, דמה לי טפלו בבצק או במחבת הכל חד הוא, **ואדרבה בבצק הוא דבוק בו ממש יותר מאשר המתכת דבוקה בבשר**, ואין לדם מקום לפרוש, ועם כל זה כשהטפלה נשארת לבנה כתב הרמב"ם להתיר גם את הבצק, ולכאורה היכן הלך הדם, אלא ודאי דהדם נצמת ונכווץ בתוכו, עוד יש לומר דכמו בחליטה חום המים חודר פנימה ומצמית הדם, כך חום התנור או הקדרה נכנס ושורף ומייבש את הדם, וראה בפסחים ע"ד, וא"ל או שנשרף בתוכו ומבטיל ליה מתורת דם או שהדם מתאדה על ידי חום הקדרה, אמנם שמר"ן הב"י ביו"ד סימן ע"ח הביא שיטת רש"י שפירש דטפילה היינו פשטידא, וכנראה מלשון הרשב"א, אך תוספות פירשו דהיינו טיחה, על כן נראה שהוא מה שרגילין לטוח בעיסה שבלילתה רכה, אבל פשטידא שעיסתה עבה אסור, ומצדד שם לאסור כ"ק ורק במקום שצריך, וכ"כ בב"י בסס"י ע"ג, **והפר"ח** התיר אף בפשטידא עבה, משום שאינה מפליטה לעוף, ובמשבצות השיגו עי"ש, ובמזרח שמש למהר"ש משאש שליט"א, השיגו לפר"ח מטעם אחר דבעיסה עבה אין מקום לדם לזוב, משא"כ בעיסה רכה, אך עכ"ז בנ"ד שמכנסים הצ"ק כשהקדרה חמה, הרי הדם נכווץ ונצמת שם, משא"כ בפשטיד"א שהיא עיסה לחה וקרה הריהי חוצצת לחום שלא יחדור לתוך החתיכה הנתונה בתוכה, ועד שיספיק החום לחדור הריהו מספיק לפלוט קמעא קמעא, זאת מלבד שלרש"י והרשב"א והפר"ח אף בפשטידא מותר כ"ש לנ"ד.

---

17. שו"ר להרב יד אפרים סימן ע"ג שכתב, מותר לצלות בתנור גרו"ק שאין בו אלא חום בלבד, ואיירי בבשר וכבד בלא מליחה, והוכיח מהא דמותר למלוג ברמץ שהוא אפר חם, וכן מדתנן בפסחים תנור שהסיקו וגרפו וצלה בו הפסח וכו', ופרש"י דאשא קפיד רחמנא וחום התנור תולדת האש הוא, ואם תתן בו בגד ישרף ויעשה פחם, ועי"ש שהתיר אפילו אם הכבד מונח ממש על התנור, וכ"כ בע"ח סימן ע"ו סק"ח שמותר לצלות על קרקע תנור גרו"ק שאין בו אלא חום בלבד, ולא חיישינן שמא אחר שנפלט הדם חוזר ובולע, דחום לבד שורף, והביא שכ"כ הכנה"ג בהגהות ב"י, וכן הסכים דבר משה ח"ג יו"ד סי"ג, והחק"ל יו"ד סימן ל"ו, מה עוד שהמדובר בכבד ובשר שלא נמלחו כלל, ועוד שאין כאן אש גלויה, ועכ"ז כתב להתיר, וכ"כ בערה"ש סימן ע"ו סק"ג מותר לצלות על קרקע התנור גרו"ק בחום בלבד, ולא חיישינן שנפלט הדם וחוזר ובולע, דחום לבד שורף, ועיין **ברת"ש** שהביא להקת פוסקים שהתירו לצלות בתנור גו"ק, וכתב דאין שום סברא לחלק בין צולה בחום התנור לצולה על גבי האש ממש, וכ"כ המהרש"ם ח"ג סימן ש"ז, ובכתב סופר יו"ד סימן מ"א, והגם דהצל"ח וחו"ד אוסרים, רבים הם המתירים, ולפיכך למנהג דילן שמחממים הקדירה קודם הו"ל כחום של תנור גרו"ק דאמרינן שחום לבד גורם לצליה, כ"ש בנ"ד שהאש נמצאת שם תחת הקדירה הו"ל צליה מעלייתא.

והן אמת שכתב שו"ת דר"ת להתיר צלי על גבי חרסית התנור או כירה חמה, וא"צ שיהיה מנוקב ואפילו אם השטח בשוה באופן שאם ישפך שם מים לא יזוב מיד, עכ"ז מותר, דהחום מכלהו ואף בטס ברזל מלובן היטב מותר, אע"פ שאינו במדרון, אבל במחבת שיש לה בית קיבול אף שהיא מלובנת לא מהני עי"ש, **אולם** אית למימר דמירי באופן שהבשר לא נמלח, משא"כ בנ"ד שהחתיכות שהן קטנות כבר נמלחו ובודאי שלא נשאר בהם דם, ואם נשאר שיירי דשיירי, בודאי שהחום יצמיתנו ויכווצנו בתוכו מותר, וכמ"ש הריטב"א בדעת הרמב"ם, וראה עוד בער"ש ח"ג דף פ"ה, להגר"ש קורח שליט"א, לגבי מולייתא דשרי, דנורא מישאב שאיב, שכתב דהכונה שהאש שורפו והוה ליה כסמידא שנפרכת מאליה דמותר אפילו אסמיק עי"ש.

נהגו לחתוך הבשר אחר מליחתו והדחתו

והאיר ה' עיני וראיתי להגאון כמוהר"ר אברהם אלנדאף זלה"ה, שהעד העיד בפעו"צ ח"ג סימן צ"ד בהערה שם וז"ל: ראיתי הרבה בעלי בתים שנהגו לחתוך הכשר דק דק אחר מליחה והדחה ולעשותו עיגולין לתוך הקדרה, צלי קדר וקורין להם כוביבאת, ואין מולחין אותן פעם אחרת ע"כ, וזה כפי שהעיר שם המעיר וז"ל: א"ה וי"ל עוד כיון דהמנהג למלוח הבשר אחר שחותכין אותו לחתיכות קטנות כביצה בערך, **בודאי המלח הפליט כל הדם הסמוך וקרוב אליו, דאין עוד מה לחוש שיש עוד דם בפנים**, וזה יצא מדעת המחבר מהרי"ץ שכתב וז"ל, והנה לדעת הרמב"ם לא ימלחו חתיכה גסה ושוב יחתכנה וכו', משמע דוקא כשהיא חתיכה גסה הוא דחוששין, אבל אם אינה חתיכה גסה, אין לחוש עוד, עכת"ד.

נמצא דגם אליבא דמהרי"ץ מותר,מאחר שחותכין אותן לחתיכות קטנות ודקות ומולחין אותן, ואחר כך נותנין אותן בצ"ק דשם האש מייבש ומכלה להדם לגמרי דכל תרעומת מהרי"ץ זלה"ה היא כשמחתך אחר המליחה, משא"כ כשנותנו כך שפ"ד, מה עוד שבא הגאון מהר"א אלנדאף ומעיד שכך היה המנהג ליתן בצ"ק ללא חליטה, ומה שכתב הגאון מוהר"ח כסאר שליט"א בשו"ת החיים והשלום יו"ד סימן ג', שצריך לחזור ולמלוח הבשר אחר חיתוכו, היינו דוקא בחתיכה גסה וכמ"ש, משא"כ בחתיכות קטנות, ועכ"פ לכו"ע כשאינו מחתך הבשר אלא נותן החתיכות כמות שהן לתוך החניד, אין צריך חליטה, וכמ"ש, מה עוד שהקדרה חמה מלכתחילה הריהי פועלת לכיווץ והצמתת הדם באם נשאר חשש כלשהו לשיירי דשיירי של דם.

ידוע ומפורסם המנהג בתימן שהחניד בלא חליטה

ברם ראיתי להגר"ש קורח שליט"א שכתב בער"ש ח"ג דף פ"ב, מעולם לא נשמע מי שנוהג לצלות על טס או על קרקעית התנור, ובכל ענין שאין לדם דרך לשטוף הוצה לו וכו', ובדף פ"ג הוסיף וכתב וההיתר לצלות על טס ברזל שאינו מנוקב, קשה להולמו וכו', ואם החוש מעיד שאין מקום לדם לזוב, מאי אכפת לן שאינו בבישול סוף סוף דם זה מתבשל במקומו בבשר עכת"ד.

ונוראות נפלאתי על דבריו, ואבוא על ראשון ראשון, מה שכתב מעולם לא נשמע וכו', הרי ידוע הדבר ומפורסם הענין לעין כל **שכך היה המנהג בתימן וכך נוהגין עד היום**, וכ"כ הגאון מוהר"ח כסאר שליט"א בספרו, וכן העיד בנודלו הגאון מוהר"י אלשיך שליט"א, וכן שמעתי מהגאון מוהר"י צוברי שליט"א רב ראשי ליהדות תימן ת"א יע"א, וגם ביררתי אצל

זקני תורה מקהילותינו יצ"ו הבקיאים במנהגי תימן, וכן אישרו הדברים שכך היה המנהג ידוע ומפורסם באין פוצה פה ומצפצף, וכבר אמרו בכגון דא פוק חזי מע"ד, וראה מש"כ לקמן בשם הגאון מהרד"ם ז"ל ברא"כ סימן ע"ג ס"ק כ"ג וסי' ע"ח ס"ק ו', שכך היה נהוג גם בזמנם לעשות פשטידא וכיוצא, ולפי זה אין לדחות די מהר"א נדאף ז"ל בגילא דחיטתא.

ומש"כ דבטס ברזל החוש מעיד שאין מקום לדם לזוב וכו', לפלא בעיני יחשב הדבר דאדרבא הנסיון מוכיח דכיון שהטס מיושר וחלק, הדם מישרק שריק, והוי כעין דף חלק בריחטני גבי מליחה שפסק בשו"ע דמותר מפני שהדם זב, והתם מיירי אפילו באינו מונח כמדרון, וחביאה מרן הב"י בשם ת"ה שא"צ להניחו במדרון, וכתבה הרמ"א ביו"ד סימן ס"ט סט"ז, ואם כן הכנ"מ בנ"ד, מה עוד שכבר נמלח, ואף אם תאמר דמעט דם נוטף, הרי הוא נשרף מיד ומתייבש וכלה מחמת חום האש, וסברא זו לאו מדילי קא אמינא, דראיתיה רבות בשותי"ם וספרים כתובה וחקוקה בעט ברזל וצפורן שמיר, והנלע"ד כתבתי.

ובשו"ת זכרוני איש סימן ב"ן כתב מוהר"א אלנדאף זלה"ה, באחד שקלה במחבת עם שמן חתיכות אליה בלא מליחה, ופסק שם להתיר, דיש לסמוך **על המתירין בבשר ממש**, וכ"ש בשומן האליה שאין בו כל כך דם, ועוד כיון שחתכם לחתיכות קטנות וכו', עי"ש. דון מינה ואוקי באתרין שאחר שנמלחו החתיכות הרי הם כאליה שכמעט ואין בהן דם, ונקט לשון דיעבד משום דאיכא שמן, משא"כ בנ"ד בצ"ק, דלפיכך מותר לכתחילה.

די בעל ראשי בשמים להתיר החני"ד בלא חליטה.

ומאור גולת תימן מוהר"ד משרקי זלה"ה,בספרו **ראשי בשמים** סימן ע"ג ס"ק כ"ג, הביא דעת המהריק"ש בערך לחם הנהותיו לשו"ע סימן ע"ג, שכתב לענין עוף שבשלו עם כבדו, **דאם צלאו תוך קדירה בלא משקה מותר**, ונקט לשון דיעבד משום הכבד שמחובר לעוף, הלא"ה מותר לכתחילה כ"ש למנהגינו שכבר נמלח הבשר, פשיטא דמותר בשופי, וא"כ זהו החניד שבו אנו עוסקים ואשר עליו הורה הגאון מוהר"ח כסאר שליט"א להתיר, וראה עוד בראשי בשמים סימן ע"ח סק"ו שכתב, פשטידא שנצלית על גבי גחלים או בתנור גרוף "או במחבת" וכו', אם הבשר שבתובה חי וכו', בנטילת מקום סביב הלב או הכבד סני, עי"ש, הרי לך שהשווה צליה של פשטידה ע"ג גחלים לצליה ע"ג מחבת דהוי צליה שפיר, כל שכן שבשר ללא בצק מותר לצלותו לכתחילה בצ"ק, דכך הוא מנהג תימן, ואין לערער על המנהג, ואדרבה על המערער להביא ראיה משום שיוצא חוצץ נגד המנהג המקובל, עו"כ בסימן פ"ז סק"ג בענין איסור אכילת בב"ח דרך בישול, אבל טיגון **וצלי קידר** ועירוי כ"ק ומעושן **אינו בכלל בישול**, והוא מהפר"ת, וכן דעת רשב"א, ותוס'רשב"א, והר"ן, דסברי דסתם בישול לא הוי בכלל צלי ודלא כפר"ח עי"ש.

להקת פוסקים מהם הבה"ג,והמאירי,המתירים לצלות בכשא"מ.

שו"ר להגאון בעל ציץ אליעזר מחכמי הזמן שליט"א, שהביא בספרו חי"א סימן נ"ג, את **דעת המאירי** שבת קל"ד ד"ה אין ממתקים, דס"ל שצולין בתנור גרוף עי"ש, והרב הנ"ל הביא להקת פוסקים שהתירו לצלות בכלי שאינו מנוקב, ומהם הכנה"ג, יד אפרים, דבר משה, יד יאודה, הגר"ש קלוגר, וכן ספר שמן המשחה על הרמב"ם סימן כ', שכתב **שכן מצא בבה"ג** סוף הלכות דם שהתיר גם כן בהדיא וראה מה שנכתוב לקמן, וכן דעת הכת"ס יו"ד סימן מ"א, והפרמ"ג סימן ע"ח סק"ב וכן במשמרת שלום סימן ע"ו סקי"א שהביא סיוע

מדי הלבוש, דמוכח דס"ל **דבצליה לא איכפת לן במה שמקום מושבו הוא בכשא"מ משום דנורא מישאב שאיב** עי"ש, וכ"כ בזב"צ סימן ע"ו שהביא את החק"ל יו"ד ח"א סימן ל"ו עי"ש.

והגם שהכנה"ג דעתו שאם אין שם גחלים בוערות אין החום שורף הדם, אבל באופן דידן ניחא, דעדיף טפי מפני שהאש נמצאת ובוערת מתחת לקדרה, שבזה יודה הכנה"ג.

באופן דילן גם הצל"ח יודה דמותר

ואף דדעת הצל"ח לאסור, הנה ראיתי להרה"ג י. וולדנברג שליט"א, דאפ"ל היינו דוקא בתנור גרוף מאש והניח הכבד על חרסו של תנור דאין כאן אש בשעת הצליה, משא"כ באופן דידן **שיש שם אש מצויה אף הצל"ח יודה דמותר**, ומילתא בטעמא טעים לן בשו"ת מעון אריה שכתב להסביר את הצל"ח בחילוק שבין ע"ג גחלים לבין גרו"ק, דבגחלים אם כי גובר כח לחות הכשר, **אבל אח"ז כח האש גובר ושואב הדם**, משא"כ בחרס גרוף כשמניח הכבד עליו נתקרר שם המקום ושוב אין בו כח לשאוב הדם, שהרי הגחלים נגרפו, אבל באופן דידן הרי כח האש ממשיך וגובר משום שהוא בעין, וכן מוכח הלשון **צלי קדרה**, שבאמת הא נצלה ורק שהוא בקדרה ולכן נקרא צ"ק, וגם המעיין בדעת הצל"ח בריש פרק אין צולין, ישר יחזו פנימו שהביא ראיה מאסכלה שאינה מנוקבת דמותר, עי"ש.

ואין לומר דהוי שתי פעולות צליה ובישול, דהרי כתב הרמב"ם בהלכות ק"פ פ"ח ה"ח, צלאו ואח"כ בשלו בשלו ואחר כך צלאו או שעשה צ"ק חייב, ואי צ"ק הוי בישול תיפוק ליה דאסור משום מבושל, ואמאי צריך לכפול ולכי או שעשה צ"ק, הרי פעולת הצ"ק הוא בישול וכבר כי צלאו ואח"כ בשלו וכו', א"ו דצ"ק עושה פעולה אחת שהיא צליה בלבד, וכל האיסור משום דבעינן צלי אש, ואין לומר דצ"ק הוי בישול וצליה כאחת בב"א ולפיכך כי הרמב"ם גם צ"ק משום דלעיל אירי בצלאו **ואח"כ** בשלו, אי"ז נכון דא"כ רבנן ילמדו בק"ו שאסור, ומה צלאו ואח"כ בשלו שכבר היה צליה כראוי ואפ"ה אם בשלו אח"ז חייב, בצלאו ובשלו כאחת דהיינו צ"ק מכש"כ דחייב, שהרי אין כאן צלייה גמורה ואין צורך בלימוד מיוחד לצ"ק, א"ו דצ"ק הוי צלי גמור, ורק בק"פ אסור דבענן צלי אש.

תולה בני מעיו חוצה לו ובחולין מותר

וכן מהא דאיתא בפסחים ע"ה, תנור שהסיקו וגרפו וצלה בו הפסח אי"ז צלי אש, משמע דהוי צלי רק שאינו צלי אש, וכן ממה שפסק הרמב"ם הלי ק"פ פ"ח ה"י, כיצד צולין אותו, תוחבו מתוך פיו וכו', ותולה כרעיו ובני מעיו חוצה לו, ולא יתנם בתוכו **שזה כמין בישול הוא**, וכתב הכס"מ דפלוגתא היא בפסחים ע"ד, דריה"ג ס"ל נותן בני מעיו לתוכו, ור"ע אומר כמין בישול הוא, והלכה כר"ע מחבירו עכת"ד, והרי צלית המעים בתוכו הוי דומיא דצ"ק דליכא שום משקה ועוד יותר קיל מצ"ק דהא אינו בקדרה, ואסור משום דבעינן צלי אש הלא"ה מותר.

ועכ"פ לדידן שמכשירים הבשר קודם לזה, אם מחמם הקדרה בודאי דלית ביה חששא וכמ"ש לעיל, ואף לשאר קהילות הרוצים לצלות בשר בל"מ, אם נתנוהו על דף ברזל חלק שאין לו שולים בצדדיו וחממו הברזל קודם לכן פשוט שמותר, כיון שכל טיפה שיורדת מיד אש אוכלתו כלה ענן וילך, ולא נשאר כלום, וכמו במליחה **שמועיל למלוח על דף חלק**

בריהטני, הגם שאינו מוטה באלכסון דאמרינן הדם מישרק שריק והביאה ב"י בשם ת"ה ופסקה הרמ"א בסימן ס"ט סט"ז יעו"ש.

זאת ועוד הרי קי"ל דתבניות ל"מ להם הנעלה וצריכים ליבון וכמ"ש הטור באו"ח סימן תנ"א, כיסוי של ברזל וכו', וכ"פ מרן בשו"ע סט"ו, משא"כ מחבת הקילו בה להנעילה כיון שמטגנים על ידי רוטב, מובן דבלא רוטב הוי כצלי אש, וראה באיגרות משה יו"ד ס"ם נ"ט, דבאפיה אין לחוש לזיעה אלא דוקא בבישול קדירות עי"ש, ועיין עוד במשנ"ב או"ח סימן שי"ח סקמ"א.

מבה"ג מובן,שצ"ק מותר בלא חליטה

ובחפשי באמתחות הראשונים,מצאתי **לבעל הלכות גדולות** שכתב בסוף הלכות דם וז"ל: ומשרא ארדי רטיבי[18] ובשרא בהדי הדדי וטווי על טפקא שפיר דמי, מ"ט **אי לאו דהוי טפקי גחלת לא מיבשל**, הילכך טפקא כי גומרי דמי, על גומרי מי לא שרי, עכ"ד.[19]

ומכאן תשובה מוצאת לאלו המחלקים בין גחלים לטפקא, שהרי רבינו השווה אותם זה לזה, דהוי כגחלת של אש ששורף ומייבש הדם, וכל הדם כעשן יכלה והיה כלא היה, זאת ועוד ידועה שיטת הבה"ג שמצריך חליטה לבשר שרוצה לבשלו וכשיטת הרמב"ם, ועכ"ז בנ"ד לא הזכיר חליטה כלל דהצ"ק חשיב צלי מעליא ובמסילה זו נעלה והיתה לבאר, **דאף להרמב"ם צ"ק אין צריך לחליטה**, שהרי בשיטה חדא קיימי וכללא אית לן, דאפושי פלוגתא לא מפשינן, ושפי אית לן למימר דבכה"ג עבדי רבנן שלמא בהדיהו, ודו"ק, וראה להגר"א אלנדאף זלה"ה מש"כ בענף חיים דף י"ג, על כח המנחג וז"ל, ולמדנו מזה כמה גדול כח המנהג דאע"ג דטעם המנהג עביד פלוגתא בין רבוותא, אעפ"כ המנהג אלים ומכריע, כ"ש וק"ו **כשיש מנהג דעביד שלמא בין רבוותא** ומשווה דעותיהם, דאלים טפי ושריר ולא תזוז מינה, עכ"ד.

ראיה מהמשנה בביצה,ומפורש הוא ברבינו חננאל

עוד ראיתי להביא בס"ד ראיה מהמשנה ביצה ל"ג, אין מלבנין את הרעפים לצלות עליהם, וטעם האיסור שמחמסן ביו"ט, וגירסת הרמב"ם בחיבורו פ"ג מהלכות יו"ט הי"א, אין מלבנין את **האבנים**, ואולם בפירוש המשניות כתב כגירסתינו את הרעפים, אבל את האבנים מותר, דלא שייך בהו חיסום, וכן הגירסא במאירי, ועיין במ"מ שם ובב"י סימן תק"ח, ובכה"ח שם, ועכ"פ נראה דבחיבור יליף דה"ה לכלי אבנים.

ועי"ע בפי רבינו עובדיא שכי דכל האיסור הוא בחדשים משום חיסום משא"כ בישנים מותר, ומובן הוא שהרי מצד חיסום אין כאן ומצד צלי הרי מלבנן והוי כאש גמורה, וכנראה שכך היה בזמנם שהיו מלבנין הקדירות וצולין בתוכן וזהו כמנהג תימן בחנייד.

ובפירוש רבינו חננאל שדבריו דברי קבלה, כתב ואין מלבנין הרעפין **לצלות עליהן בשר**, ופירש אין מצרפין הקדירות באש עי"ש, וכן מפורש הוא להדיא בסוגיא שם ארשב"ל

---

18. עיין כתובות ס"א, תבשילא דארדי פרש"י מין כמהין ופטריות ע"כ. וה"ה לכל ירק וכיוצא.

19. טפקא עיין שבת קכ"ה, בפרש"י ור"ח שם.

הכא בקדירה חדשה עסקינן, ומשום ליבון רעפים נגעו בה, ועיין בפרש"י שם וכן הוא בלח"מ עי"ש, וכן הוא בצל"ח שכתב אבל רעפים דרכייהו ליתן על האור שיתחממו, **ויתן בתוכם בשר לצלות** או בצק לאפות, ע"כ.[20]

וא"כ הלא אזן מילין תבחן דכל האיסור הוא רק משום יו"ט,הא בחול שרי לכו"ע **לצלות הבשר בקדרה מלובנת**, וה"ה בלוקח **כלי מתכת** ומלבנו דשפ"ד, ואדרבא **עדיף** הוא על כלי אבנים, שכן מוליך הוא חום יותר גדול מכלי אבנים ורעפים, והחוש לא יוכחש שבמתכת הדם נשרף כלה ענן ויילך, מה עוד דלמנהגא דילן שעושים כן אחר שחיתכו הבשר לקטנות וכבר מלחום פשיטא דמותר בשופי, והמערער עליו להביא ראיה, ואמנם הן אמת דלפי הנמי יותר אף בבשר שלנ"מ כלל כנראה שבקהילותינו הנהיגו כדי המחמירים שמצריכים מליחה ואח"כ נותנים בצ"ק, ואהכנ"מ שבפרש"י ותוסי לא הוזכר כלל בשר או דגים וכיוצא, אך גם לא הוזכר שלילתן, ואדרבה ילמד סתום מן המפורש, שכן הוא להדיא בפירוש רבינו חננאל ודוק, וכפי שכתבנו לעיל משם הגר"א אלנדאף ז"ל, **וידוע שהרמב"ם הולך בגירסאותיו אחר ר"ח שדבריו דברי קבלה**, שכ"כ במגיד מישרים למרן הב"י בפי ויקהל מהדר"ב ד"פ, וכ"כ הגר"א בביאורו לשו"ע אה"ע סי' כ"ז סק"ז יעו"ש.

סיעתא מדין שובר מפרקתה של בהמה,ומדין הכבד

ועוד לאלוי"ה מילין ויהיו הדברים בקציר אמין, דהנה הרמב"ם בפ"ו בדין שובר מפרקתה של בהמה התיר ע"י **חיתוך ומליחה** ואח"כ יבשל או יצלה **ולא הצריך חליטה**, וכ"מ במאירי בדעת הרמב"ם וכפי שהוכחנו בס"ד לעיל, וזה הגם שלא יצא כל הדם על ידי המליחה, פוק חזי לבעה"ט שאוסרה אפילו במליחה, ואם כן ומה בדם שנבלע באיברים כתב רבינו להתיר על ידי חיתוך ומליחה, קל וחומר ב"ב של ק"ו בבשר רגיל שמחתכו ומולחו שיהא מותר בלא חליטה, **ומכאן ראיה גדולה**, למנהגינו שמחתכין הבשר לחתיכות קטנות שמותר לבישול או לצ"ק בלא חליטה, דלית ביה שום חששא וכן עיקר, וכנראה **שמכאן למד הריטב"א בדי הרמב"ם** שכי' דאם מחתך לחתיכות קטנות א"צ חליטה.

וכן אית למילף מדין הכבד,דרבינו חייש שאין בקיאין בחליטה וכמובא בהרי"ף, ולפיכך כתב וכבר נהגו כל ישראל להבהבה על האור וכו', **ופשוט שהבהוב זה קיל הוא מצליה גמורה**,וכן ראיתי להגר"ש קורח יצ"ו בערו"ש דף פ"ב וז"ל: מבואר שא"צ צליה גמורה אלא יספיק הבהוב, ומובנו שאינו מונח ממש אלא מהפכו על האש שוב ושוב עי"ש, ועם כל זה כתב רבינו שאח"ז יכול לבשלה ולא חישינן שדם שנשאר בכבד יפרוש בשעת הבישול, מה עוד שהכבד כולה דם והוה לן להחמיר בה טפי, אף על פי כן כתב רבינו להתיר, כ"ש בשאר בשר שכבר יצא רוב הדם על ידי השחיטה והנשאר על ידי מליחה, ועוד דלמנהגא דילן שמולחין אותן קטנות, פשיטא דלא נשאר בהן אפילו שיירי דשיירי, ואין להקשות ממש"כ הרמב"ם בפיהמ"ש פ"י דתרומות מי"א, דהבהוב כחליטה, וא"כ לפי זה מובן הא דלא חש

---

20. ודע דאין לומר דאיירי בבשר שנמלח כדינו ורוצה עכשיו לצלותו, דלא אשכחן מאן דמצריך מליחה לצלי כדבעי לקדירה, היינו שיעור מיל, וכן ראיתי להשטמ"ק שהביא סוגיא זו ולאחריה הביא סוגיא ת"ר מולגין את הראש והרגלים וכו', וכ' פירוש לאחר מליחה דאילו קודם אפילו בחול אסור, וממה שהעיר כאן ולא העיר על סוגיא דלעיל, אתה למד שהמדובר בצלי רגיל,ופשוט.

לבשל הכבד אחר צליה, דאינו דומה, דהבהוב אינו צומת כ"א גורם לדם שיזוב לחוץ, וע"כ כמש"ל. ועי"ע בלח"מ פ"ו הי"א.

שוב אשכחנא מרגניתא בס"ד, בחכמת שלמה להר"ש קלוגר ז"ל, שתמה על החוות דעת, והביא מהש"ך סימן ע"ג סעיף כ"ג, שסיים דלא ק"ל כרי"ו, אלא מותר מטעם כבכ"פ ואף לרי"ו משמע דדוקא בכבד אסור דהוי כדם בעין, אבל בשאר בשר אף לרי"ו **ליכא חשש בצלי בכשא"מ דכבכ"פ ואין בזה בית מיחוש כלל**, עיש"ב ואכמ"ל.

צליה אף שאינו זב לחוץ מותר

הגם הלום ראיתי אחרי רואי, דאיתא בפסחים ע"ד כיצד צולין הפסח מביאין שפוד של רימון, וניתי של מתכת, איידי דחם מקצתו חם כולו, **וקמטוי מחמת השפוד**, ורחמנא אמר צלי אש ולא צלי מחמת דבר אחר, מבואר **דחשיב שפיר צליה ע"י חום** אלולי מצות ק"פ שצריך דוקא צלי אש, ואלו היה צלי ע"י חום שונה מצלי ע"י אש, היה הפסח נאסר משום **שנצלה דמו בתוכו שאינו זב לחוץ**, אע"כ דשפיר הוי צליה מעלייתא.

לא קיבלו עליהם החליטה בעשיית החניד

ודע דמצאתי בפי' על הרי"ף לחולין **לאחד מחכמי תימן הקדמונים** שחי במאה התשיעית לאלף החמישי, שלא הזכיר בדבריו ענין החליטה כלל ועיקר בסדר הכשרת הבשר, וכפי שנכתוב בהרחבה בס"ד, ומה שקיבלו החליטה הוא רק כשרוצים לבשל דוקא ולכתחילה ולא לעיכובא, וכמ"ש בראי"ב סימן ס"ט סקס"ב, ובפעו"צ ח"ב סימן קפ"ו, שהחליטה רק לכתחילה עי"ש, וכן בשושנה"מ הלכות מליחה כתב מנהגינו להחמיר לבשל רק ברותחין, נקט לשון חומרא ולא מעיקר דינא עי"ש, וזה רק בבישול, משא"כ לגבי צ"ק לא קיבלוה וחבו דלא להוסיף עלה, מה עוד שהבאנו סייעתא מדברי הבה"ג שמצריך חליטה לבישול ואילו בצ"ק לא הזכירו, וכן יש לומר בהרמב"ם.

זאתעולה מן המדבי"ר, דלפי הבה"ג, ור"ח, והרא"ה, ור"י מלוניל, והמאירי, והריטב"א בדעת הרמב"ם, והלבוש, והריק"ש, וראשי בשמים, ופעו"צ, וחן טוב, והנצי"ב, ויד אפרים, וערוה"ש, ולחקת פוסקים המובאת בציון אליעזר, סברי מרנן דמותר לצלות הבשר בקדרה אחר שנמלח ללא חליטה גם אליבא דהרמב"ם, וכפי שפסק בספר"א דמאריה טב, מרן מופת הדור הגאון כמוהר"ר **חיים כסאר** שליט"א בשו"ת החיים והשלום, והגם שהרשב"ץ והחק"ל כתבו דלשיטת הרמב"ם יהא אסור אבל למנהג דילן שמחתכין הבשר לחתיכות קטנות ודקות, גם הם יודו דמותר, וכפי שכתב הריטב"א בחי' לחולין קי"ג בדעת הרמב"ם, שאם מחתכן לקטנות ומולחן א"צ לחליטה אף לשיטת הרמב"ם, ועוד שנוהגים לחמם הקדרה קודם הצליה, ואם כן לית חששא כלל וכן עיקר, דמנהג ישראל תורה הוא, מה עוד דחילא דידן הוא מהסוגיות בביצה ל"ד, ובפסחים מ"א וע"ד, ויאכלו עניים וישבעו.[21]

---

21. וכן בקודש חזיתיה להרש"ל נר"ו בקובץ חזו"ע יו"ד סי' י"ט, שכתב בתי מלון וכיוצא הצולים בשר וכבד לא מוכשר על פלטה חשמלית שאין לה שפה סביב והדם מחליק ויורד, או שנשרף מחום האש יש להתיר להם להמשיך כמנהגם עכ"ד. ומה שהקפיד שלא יהא שפה לפיו, משום דאיירי בבשר שאינו מוכשר, משא"כ לדידן דאיירינן במוכשר וחתיכות קטנות שפ"ד.

פרק שלישי

בירור בענין טפילה, שניצל, וכיוצא אם צריך חליטה

ועתה נפנה לדון בדבר השניצל ושאר מילויים שמטגנים אותם בשמן רותח, אם טיגון זה נחשב כחליטה כשהשמן רותח, וכאשר השמן מכסה את כל החתיכה,[22] או נימא שיש חילוק דדוקא מים וחומץ שרק הם גורמים להצמתת הדם משא"כ בשאר משקים, ומשו"כ לא הזכיר הרמב"ם שאר משקים כ"א חומץ ומים, ואין להביא ראיה מהלכות ח"ו פ"ה ה"ד שכתב בצק שלשו במ"פ אם קלהו על המחבת בשמן הרי זה מותר, דהתם מיירי לענין מי פירות שאינם מחמיצים ולא מדין חליטה.

אין חליטה מועילה לבשר שלא הודח אחר מליחתו

ולכאורה יש לומר שהשמן כשהוא רותח הריהו שומר חום יותר מאשר המים ולפיכך גורם הוא להצמתת הדם מהר יותר מאשר המים, ומה שלא הזכירו הרמב"ם משום דרגילות הוא לחלוט בחומץ או מים, או נימא דהגם שהם מחזיקים יותר חום עם כל זה אין בטבעם לפעול להצמית הדם, ולפיכך לא הזכירם הרמב"ם.

ומילתא כדנא בספרין של צדיקים אמורה, דהנה בשו"ת דברי חכמים לראש חכמי תימן בא"י הגאון כמוהר"ר שלום יצחאק הלוי זלה"ה ביו"ד סימן ט', עמד וימודד ארי"ש אחר שנשאל בזה לגבי בשר ששכחו להדיחו אחר מליחתו, ונתנוהו לתוך שמן רותח כדי לטגנו, האם יש לדונו כבשר שנתבשל בלא מליחה על ידי חליטה או לא, וכתב להשיב דאין הטיגון דומה לבישול היינו בכמות המים, דבמים רותחין הריהם מכסים את כל הבשר, וכאן אין השמן מכסה את כל הבשר, ב. אף אם יהיה השמן מכסה את כל הבשר, א"א להשוותו לבשר שנתבשל בלא מליחה, משום דכתב מרן יו"ד סימן ס"ט סי"א בשר שנתבשל בל"מ צריך שיהא בתבשיל סי כנגד הבשר, והטעם דבעינן כנגד כל הבשר משום דלא ידעינן כמה דמא נפק מיניה כ"כ בב"י בשם הרא"ש, וע"ז כתב הברכ"י בשם גדול אחד דאם נתנו הבשר במים רותחים הוי חליטה ומותר בדיעבד בלא ס', וכלשון הזה הובא בפעו"צ ח"ב סימן קפ"ו, וכל זה הוא בדם הבלוע שעוד לא פירש דאמרינן ביה נצמת ואינו יוצא עוד, **אבל דם שפירש והוא בעין, לא שייך ביה האי טעמא.**

---

22. וראה רש"י מנחות ע"ח ד"ה מה"מ, ובפיהמ"ש מנחות פ"ח דרבוכה היא חלוטה בשמן, וכ"כ במנחות נ"ג ד"ה רבוכה, והרמב"ם בהלכות מעשה הקרבנות פ"ט הי"ט כתב חולטה ברותחין. והרא"ש תמיד כ"ח, ולמדנו שהשמן מועיל כמ"ש בשמואל ב' י"ג, ותלבב ותבשל את הלביבות ותרגומו וחליטת ית חליטתא, ורש"י שם כתב ותחלוט סולת מורבכת במים רותחין ואחר כך בשמן, ועיין רש"י ויקרא ו' י"ד מרבכת חלוטה, וכן מדברים שאינם באים לידי חימוץ הוא החלוט בפסחים ט"ל, ופסקי הרי"ד שם, וכן ברמב"ם הל' ח"ו פ"ה הי"ד, וכדרך שאין הנאפה בא לידי חימוץ לעולם, כך החלוט, ועי"ע בשו"ת הרשב"ש סימן צ' וכ"מ מריצ"ג הל' פסחים, ועי' תזו"א או"ח סימן קכ"א ח"י, ועכ"פ הורו הגאונים שאין לסמוך על חליטה בפסח וכ"פ מרן בשו"ע סימן תנ"ד, כדרך שהורו הגאונים לאסור חליטה בחמץ הורו לאסור גם בכבד ובשר לפי שאין בקיאין, וראה הרי"ף חולין פ"ח.

לפיכך בשר שנמלח ונתבשל בלא הדחה, אפילו על ידי חליטה לא מהני והוה ליה כבשר שנתבשל עם דם בעין, וראיה לזה ממש"כ מר"ן סימן ע"ג ס"ב בדין הכבד וז"ל: אם חלטו בחומץ או ברותחין ונקב והוציא מזרקי הדם וכו', וכתב על זה הגר"א סקי"ד, הטעם משום שאין חליטה מועיל לדם המכונס, טור בשם הרשב"א , אם כן איפוא שונה בשר שנתבשל בל"מ לבשר שנתבשל בלא הדחה אחר מליחתו.

חליטה בלא מליחה בדיעבד שרי

ומאי דקשיא לך על דברי שושנה"מ והברכ"י שכתבו דלנוהגים בחליטה מותר כאילו נמלח, ושאלת אמאי מהני דרמב"ם מצריך למלוח קודם החליטה, וביאר הב"י דצריך למלחו כדי שיצא הדם שעל שטח הבשר והסמוך אליו, דאי לא, חיישינן שמא קודם שירגיש הבשר בחום המים יפלוט מהקרוב לשטח, משמע דבחליטה לחודה לא סגי ומליחה לעיכובא, והוא מדברי הר"ן, לענ"ד אין כאן קושיא דמאי דמצרכי מליחה היינו לכתחילה, וראיה לזה מהא דכתב הרמב"ם בפ"ו ה"ז והי"ב, ומרן בשו"ע סימן ע"ג ס"ב, בדין כבד ובשר אם חלטו בחומץ או ברותחין הרי זה מותר וכו', ולא חיישינן שיפרוש הדם, וכתב הכס"מ ליישב דברי רבינו נ"ל שהוא סובר דדם האיברים אף על פי שלא פירש אסור אם ראוי לפרוש, אבל כשחלטו בחומץ או ברותחין מצמת צמית ליה, ושוב אינו ראוי לפרוש, ומשום הכי שרי.

יוצא איפוא דמש"כ הב"י דחישינן שמא קודם שירגיש הבשר בחום המים יפלוט מהקרוב לשטח וכו', לענ"ד חששא רחוקה היא שהרי החוש מעיד שתיכף ששמים הבשר מיד נצמת, וכך יצא מדברי הרמב"ם שכתב **כדי שיתלבן מיד ולא יצא דם**, ומדכתב **מיד** שמע מינה דמתלבן מיד תיכף ששמים אותו, וגמרא ערוכה היא בחולין קי"א, אלא שהרי"ף כתב מיהו שדרו ממתיבתא דהאידנא לא בקיאין בחליטה, והרמב"ם כתב כבר נהגו להבהבה וכו', וכל זה לכתחילה, אבל אם נחלט בדיעבד שרי, וכן כתב בערוה"ש סימן ע"ג, היוצא מכל זה דהבשר שנתבשל בלא הדחה אחר מליחתו לא מהני ליה חליטה ברותחין וכ"ש בטגון כמש"כ לעיל עכת"ד.

היוצא לנו מדברי הגאון הרשי"ה זלה"ה, דשניצל שמלחוהו והדיחוהו ואח"כ נתנוהו בשמן רותח כדי לטגנו הוי חליטה מעליתא, בתנאי שהשמן מכסה כל פני החתיכה, וצריך ליתן דעתו שלא ינוח השמן מרתיחתו.[23]

---

23. ובשו"ת מהרשד"ם סימן מ"ו נשאל, אם מותר לצלות בשר עם בצל מהודק עליו, והשיב שומר נפשו ירחק ממאכל זה, דליכא למימר דנורא מישאב שאיב רק בכשד וכבד, מה שאין כן בבצל שאין לו מה להפליט מצד עצמו, ועוד מובא בשע"ד, שפוד שצלה בו צריך ללבנו, ואם השפוד צריך, כ"ש הבצל, דלא אמדינן גומרי משאב שאיב, ואף על גב דבשפוד מתירין בדיעבד, מכל מקום הודיענו שיש דברים דלא שייך בהו גומרי מישאב שאיב, ואף על פי דנורא מישאב שאיב, מכל מקום היינו כשאין מעכב לאוד לשאוב, אבל כשיש מסך מבדיל הדם נבלע במסך ההוא ונשאר בו טעם הדם והבשר, והריב"ה כתב אף דנימא שהאש שואב איכא למיחש שנשאר קצת דם שלא יפרוש ע"ש, ואם כן **בשניצל שהוא מוקף בבצק** וכן בנקניק וכיוצא י"ל לכאורה כדברים הללו. והפר"ח סימן ע"ז ס"ק ה', הביא דברי מהרשד"ם ועכ"ז העלה שהעיקר להתיר לכתחילה, וכן הגאון מהריק"ש בשו"ת אהלי יעקב סימן ס"ט, דחה דברי מהרשד"ם והתיר לכתחילה, ותנא דמסייע להו דברי בה"ג שהבאנו לעיל, שדבריו דברי קבלה.

שמא טפילת השניצל בבצק מונעת פעולת החליטה

איברא דמצאנו למר"ן שכתב בשולחנו הטהור יו"ד סימן ע"ח, הטופל בצק בעוף שלא נמלח, אנן השתא לא בקיאינן ובכל גונא יש לאסור, אבל אם שהה כדי מליחה והודח מותר, וכל זה לדברי מרן שאחר מליחה אין צריך לחליטה, מה שאין כן לשיטת הרמב"ם שצריך לחליטה, אם כן השניצל שטופלין אותו בבצק קודם חליטתו, לכאורה אין מועיל מה שנותנו בתוך השמן, דאין בכוחו לחלוט, כי הבצק מעכבו ומונעו, דהוי כחוצץ וכמסך המבדיל, אולם אפשר לחלק ולומר דמה שאסר מרן לטפול החתיכה ולצלותה, היינו משום שאין מקום לדם לצאת, שהרי הבצק מעכבו או שיוצא ונבלע בבצק, ונמצא שנאסר, משא"כ בחליטה שפעולתה להצמית הדם כלפי פנים, נימא דיש כח בשמן לחדור מבעד לבצק ולהצמית הדם, ואם כן לפי"ז יהא מותר גם לשיטת הרמב"ם.

דיוק מהרמב"ם שהחליטה מועילה אף בטפילה

וניחזי מה שכתב הרמב"ם בהלכות מאכ"א פ"ו הי"ט, עופות שטפלן בבצק **וצלאן**, אם טפלן בסולת גסה אפילו הסמיקה הטפילה אוכל את הטפילה, מפני שסולת גסה מתפררת ויוצא הדם, ואם טפלן בקמח חטים, אם היתה הטפלה לבנה כמו הכסף, מותר לאכול ממנה, ואם לאו אסורה, טפלן בשאר קמחים אם האדימו אסורין, ואם לאו מותרין, ע"כ, ואפשר לדייק ממש"כ עופות שטפלן **וצלאן**, דדוקא בצליה אסור מפני שהדם יוצא לחוץ ונבלע בבצק, משא"כ בנ"ד וראה שלא הזכיר איסור **עופות שטפלן וחלטן** די"ל דמותר משום שיש כח במים או בשמן לחדור מבעד לבצק ולהצמית הדם שבחתיכה.[24]

לכל הדברות:בשר שלנ"מ וחלטוהו מותר בדיעבד

ואולם עדיין י"ל ממש"כ הרמב"ם שצריך למלוח לפני החליטה והסביר הכס"מ דאם לא ימליח ויחלטנו כך, הרי עד שהמים יספיקו להצמית הדם, בינתיים דם שבסמוך יספיק

---

24. איברא דחזינא להמ"מ בפ"ו הי"ט שכתב במולייתא כלשהו בקדירה, הרוטב מוליך בכל ונאסר, וכן עיקר בדעתו ז"ל, עכ"ד, ויש לשאול באיזו קדירה מדובר, אם בקדירה רגילה ששם המולייתא במים פושרים ואח"כ הרתיחם, אם כן מדוע אסר את החתיכה דוקא בכה"ג דמוליתא, הרי לשיטת הרמב"ם צריך להיות אסור גם כשלא טפלו כדין כל בשר שנתבשל בלא חליטה, א"ו על כרחין שהניח המוליתא במים רותחין שבבשר רגיל היה מותר, ורק הכא במוליתא אינו מועיל, אולם אין מכאן ראיה לאסור השניצל, דהרמב"ם מדבר באופן שהבצק עב הרבה, משא"כ בנ"ד שטופל השניצל בעיסה דלילה ורכה של קמח וביצה, יש לומר דאין זה מונע את פעולת החליטה, אך עכ"פ כתב לי אחד ת"ח הי"ו, דיש להביא ראיה שכאשר המים אינם מגיעים עד הבשר ממש, ה"ז מפריע לחליטה מהא דאיתא בפסחים ט"ל: א"ר יוסף לא ליחלוט אינש תרי חיטי בהדי הדדי, דילמא אזלא חדא ויחבא בציריא דחברתא, ולא סליק להו דיקולא דמיא מארבע רוחתא ואתי לידי חימוץ, אך שוב יש לומר דהמים סו"ס חודרים פנימה ומגיעים לבשר ממש, ושאני חמץ שהחמירו בו בכלשהו משום שהוא בכרת, מה שאין כן הכא, ועוד דאיתא בהרמב"ם בפ"ו הי"ח, בני מעים שמילאן בבשר צלוי ושלקן הרי אלו מותרין, שאין מחזיקין דם בבני מעים, משמע דאם המילוי לא היה צלי אלא בשר חי יאסר, שהרי לא חלטו וכעת לא תועיל החליטה כי המעים הוי חציצה לחליטה, אך עם כל זה בשניצל יהא מותר, מאחר שהמים חודרים פנימה, כיון שהטפילה צלולה מאד, מה שאין כן בבני מעים הוי חציצה ממש, ועדיין קצת קשה מש"כ בעופות שטפלן בקמח חטים אם היתה הטפלה לבנה ככסף מותר, והרי אין מקום לדם לזוב וטבע האש לשאוב הדם, ונמצא דפירש ממק"ל ונעצר מלצאת, כי הבצק מעכבו וכיצד מותר לאוכלו, אלא ע"כ לומר שהדם נשרף בפנים ונתייבש ולכן מותר, והרא"ש כתב ממק"ל אינו אסור.

לפרוש ומשו"כ צריך מליחה ואח"ז חליטה, וא"כ הכנ"מ עד שיספיקו המים לחדור מבעד לבצק נימא דהדם יספיק לפרוש מעט, ומה שלא הזכיר הרמב"ם עופות שטפלן וחלטן ורק הזכיר "וצלאן" אין לדייק ולומר שעופות שטפלן וחלטן מותר, משום דהנמי בפסחים ע"ד, מיירי בצלייה ולפיכך נקט הרמב"ם ג"כ לשון הגמ', אך ראה הרדב"ז ח"א סימן ל"ג שכ' דגם אליבא דהרמב"ם חוי כאן חליטה מעלייתא כיון שהטפילה אינה עבה ומהודקת לבשר, ועוד כבר כתבנו לעיל דבדיעבד חליטה לחודה גם כן שרי אף שלא נמלח, וכמו שהסיק מהרי"ץ בפעו"צ ח"ב סימן קפ"ו, וכ"כ הברכ"י הובא בפת"ש סק"ח, ועיין ש"ך סימן ע"ג סק"י, וראה עוד בכה"ח סימן ס"ט ס"ק קנ"ה, דלכל הדברות אם נתנו הבשר שלנ"מ ברותחין יש להקל בשה"ד עי"ש, הרי שחשש זה הוא רק לכתחילה ולאו לעיכובא, וכפי שכתב הגאון הרשי"ה זלה"ה דחששא רחוקה היא עיין בשו"ת דברי חכמים יו"ד סימן ט'.

רידוד השניצל אינו נחשב כחיתוך בסכין

ובר מן דין הרי ידוע שהשניצל רגילים לחתכו לפרוסות דקות ומולחים אותן מדי צדדיהן ובודאי שלא נשאר בהם דם, וכפי שנהגו בתימן שחיתכו הבשר לחתיכות קטנות ונותנים בחנייד וכ"ז משום שכבר לא נשאר בהן דם אחר מליחתן, **והגם שרגילין לרדד השניצל בפטיש של עץ** אי"ז נחשב כחיתוך ע"י סכין שנצריך שוב פעם להמליחם **שהרי רידוד זה** קל הוא **מדוחקא דסכינא** ולית ביה שום חששא, ולפיכך כשנותן אח"כ עם קמחן לשמן רותח גם אליבא דהרמב"ם מותרין הן.

לפי הבנת הריב"ש בהרמב"ם,מותר בשופי

ותשובה מאהבה קיבלתי מהרה"ג עזריה בכהר"י בסים שליט"א, שהראני מש"כ בשו"ת הריב"ש סימן קס"ו שנשאל לגבי בשר שטפלו בבצק אחר הדחה ומליחה, אם יש לחוש לדם היוצא על ידי בישול הבשר בלא מים, והשיב דהסוגיא בפסחים ע"ד שמביאה כל החילוקים לגבי הקמח וכו', כל זה בשר שלא נמלח כמו שביארו האחרונים כל ההיא סוגיא דמוליתא, אבל בשר שנמלח והוכשר לקדירה בכל ענין מותר, אבל לדי הרמב"ם שסובר שאף לאחר המליחה עדיין לא יצא כל דמו, גם בהא דטופל צריך לדקדק בקמח הבצק אפילו בבשר שהומלח, מ"מ נראה מלשונו שאי"ז אלא להתיר הבצק, **אבל הבשר בכל ענין מותר**, מאחר שכבר נמלח והוכשר עכ"ד.

א"כ יוצא איפוא דלפי הריב"ש בהבנת די הרמב"ם שהבשר מותר משום שהחליטה מועילה לו אף שטפלו הואיל ויש בכח המים לחדור מבעד לקמח ולהצמית החתיכה, דאל"ה לשיטת הרמב"ם צריך לאסור גם את החתיכה א"ו כמ"ש.25

---

25. וכבר נשאל כזה הרשב"א ח"ג סימן רנ"א הביאו הב"י סימן ע"ז, בדין המולייתא והשיב דדברי הרמב"ם תמוהין, דידוע דבשר שנמלח יצא מידי דמו, וכ"ד הגאונים ואע"פ שלאח"ז פולט ציר אי"ז אלא חמר בשר ומותר אפילו לכתחילה, אבל הרב ז"ל הצריך הבשר המתבשל להרתיח המים תחלה כדי שיחלט, וכבוד הרב במקומו עומד שא"כ מליחה מאי מהניא, ואי משום חליטה אפילו בלא מליחה נמי וטורח במליחה למה, ועוד אסר לנו הרב לטגן עוף או גדי במחבת ושם א"א להרתיח המים תחלה, וכן נהגו בכל מקומותינו וכדומה אני שאף כמקומכם עושים כן שעושין בשר דק דק ומערבין בבצים ומטגנין בשמן ע"ג האש במחבת ע"כ, וידוע שאף בתימן נהגו להתיר לעשות קציצות אחר מליחתן בלא חליטה וכפי שהעיד הגר"א נדאף זלה"ה ראה בשו"ת פעו"צ ח"ג סימן צ"ד עי"ש.

ועדיין יש לבע"ד לטעון דחזינא להרמב"ם שכתב בני מעיים שמילאן בבשר שלוק או צלוי א"צ לחליטת המלוי ובני מעים אין מחזיקין בהן דם, דדוקא בשר שלוק או צלוי, משא"כ בשר חי צריך חליטה, ודוקא בני מעים כיון שאין בהן דם, משא"כ אם היה בהן דם לא תועיל החליטה, זה אינו, דסתם חליטה לא תועיל אם היה בהן דם, משום שהחליטה צריכה לחיות מכל צדדי החתיכה, וכשהמלוי צמוד אליה אין כאן חליטה מצידה הפנימי, משא"כ בנ"ד דאמרינן שהמים חודרים מבעד לטפילה, הרי השניצל נחלט מכל צדדיו, שהרי הטפלה דקה מן הדקה.

דין הבורקס,ופשטידא,ושאר מילוי וכיוצא

לענין מילוי הפשטידא ובורקס וכיוצא, שנותנים אותו בתנור אפיה לאחר מליחתו כמובן, אבל ללא חליטה, האם אפיה זו נחשבת כצליה או נאמר כיון שהבשר עטוף כולו בשיכבה עבה של בצק ואין מקום לדם לזוב ה"ז נצלה בדמו ואסור, ובפשיטות נ"ל שאפיה כצליה וזה ממש"כ מרן סימן שי"ח ס"ה, יש אומרים דבר שנאפה או נצלה אם בשלו אח"כ במשקה אסור משום מבשל והוא מהרא"ם.

סייעתא ממה שמצריכים ליבון לתבניות

ועדיין אית למישדי ביה נרנא,דלית מהכא סייעתא שפעולת האפיה כפעולת הצלי, דאף אי תימא שאפיה כבישול הרי קי"ל דאין בישול אחר בישול ביבש לדי מרן, ולפי"ז אית למימר שהאפיה אינה מוציאה הדם כצליה אלא אדרבא הדם נבלע בו, אולם יש להביא ראיה מדאיפליגו ביו"ד סימן פ"ז לענין בב"ח אי טיגון כבישול או לא, ואהכנ"מ שנחלקו גם בצליה אי הוי כבישול או לא, הוא משום דאית ביה גילוי בקרא ובשלת ואכלת פי ראה לענין הפסח, וכן בד"ה ויבשלו את הפסח, הלא"ה לא הוו פליגי, והגם שיש אוסרים את התבנית כשאפו עליה בשר בלא מליחה, הרי גם בשפוד יש שמצריכים ללבנו.

שמא הבצק העב מונע מהאש ליבש הדם

אולם עדיין אפ"ל שבנ"ד לא תועיל האפיה,כי הבצק הסובב את הבשר מכל עבריו מונע את הדם מלזוב, אך כבר הבאנו לעיל דעת הרמב"ם עופות שטפלן וצלאן אי אסמיק אסור ואי לא אסמיק מותר, ולפי זה הרי רואים בחוש בנ"ד שהבצק לא אסמיק, ומוכרח לומר דשאריות הדם נשרפו ונתיבשו על ידי חום התנור, וכן ראיתי להגר"ש קורח שליט"א שכתב בספרו עריכת שלחן דף פ"ד, דלשון חכמים נורא משאב שאיב הכונה שנשאף באש ונשרף באויר, ולכן במוליתא לחלכה שרי ואפילו פומא לעיל אף שאינו נפלט לחוץ אמרינן שנשאב על ידי האש מבפנים עיש"ב.

ועדיין יד הדוחה נטויה לדחות ולומר, דהכא המילוי מכוסה וסתום כולו ללא שום פתח ומוצא שיתן לחום האש לשלוט בו, ולפי"ז יהא אסור, מה עוד שכתב מרן ביו"ד סימן ע"ח, חשתא לא בקיאינן בין אסמיק ללא אסמיק ובכל גונא יש לאסור, ועוד דבנ"ד הבצק הוא עב כעיסה של לחם וכיוצא, משא"כ בפסחים ע"ד מירי בטפלה של בצק דליל ונוזלי שהוא כעין מריחה, וכפי שנוהגים בזמנינו שמורחים ביצה עם קמח על שניצל וכיוצא.[26]

---

26. לשיטת התוספות שם דהיא עיסה שבלילתה רכה משא"כ לפירש"י והרמב"ם והערוך והרשב"א בתה"א

מסקנת הפוסקים: דין פשטידא כדין הצלי

וראה שמור"ם כתב שם שדין הפשטידא כדין בישול וכ"ד הש"ך וזב"צ, ולפי זה צריך סי כנגד האיסור ונטילת מקום, אך הפר"ח העלה שדי הרמב"ם, ור"ת, וריב"א, והראבי"ה, ורי יעב"ץ, סברי מרנן **דפשטידא אין לה דין בישול**, וא"כ לפי"ז כיון שיש לה דין צלי לית ששש כלל.

די הריב"ש, והה"מ, והפר"ח, בדעת הרמב"ם שהבשר מותר

ועוד שהרי כתב שם הה"מ בדעת הרמב"ם שהבשר מותר לכו"ע וכל הדיון הוא על הבצק וכ"כ הריב"ש בסימן קס"ו בדעת הרמב"ם, והפר"ח כתב בסימן ע"ח, דאפילו לא נמלח הבשר מותר, ומוכח מדי הרמב"ם שכתב עופות שטפלן בקמח חטים שלתתן, אם היתה הטפלה לבגה ככסף מותר וכו', **הרי שהרב לימדנו שאין האיסור וההיתר אלא לענין הבצק, אבל הבשר בכל גונא מותר**, ועי"ע בשו"ת מהר"ם שיק ח"ב סימן פ"ז.

זאת ועוד שהרגילות המקובלת בעשיית הבורקס וכיוצא הוא שנותנין בו חתיכות בשר קטנות ככף היד לערך, ובזה כבר כתבנו שבודאי יצא כל הדם על ידי המליחה, ולכן הסתמכו על זה בתימן לעשות החנייד שהרי אין דם שיפרוש, ואם חושש אתה לשיירי דשיירי הרי בודאי נשרף הוא על ידי חום האש, ובפרט שבפסחים ע"ד פרש"י והערוך והרשב"א כתה"א שהמדובר **אף בעיסה עבה כמוליתא**, וכמש"כ לעיל בהערה, ועלה קא חתים בגושפנקא דמלכא ברא"ב סימן ע"ח סק"ו דפשטיד"א הוי כצלי, וכן בסימן פ"ז סק"ג דטיגון אינו בכלל בישול ואכמ"ל.

שכתב מוליתא עוף שמבשלין בתוך הבצק שקורין פנאד"ה וכ' ע"ד הפר"ח והשתא דלא בקיאינן, בין לפשטידה ובין לטפילה שבלילתה רכה ל"א כככ"פ. ומובן בכל זה בבשר שלנ"מ, **ובמחב"ר סימן ע"ז** סק"ד כ' יש להסתפק בצפיח"ה וגם בלחם אלעגי"ן א"צ לבשל הבשר תחילה כמו הפסטילי"ה או נימא דהתם הבשר נסתם תוך העיסה לגמרי, לכן צריך לבשל הבשר תחילה, אמנם הצפיח"ה שהיא מגולה לגמרי ע"ג העיסה אין להקפיד בכך, ומהרש"ו ז"ל היה מחמיר לבשלו מקצת בישול בתחילה, ועי' בב"י שהביא תשובת הרשב"א ח"ג סימן רנ"א.

פרק רביעי

אם הנקניק מותר לנוהגים בחליטה

ונהדר אנפין לדון אם אכילת הנקניק מותרת, דעלה ונסתפיק בידינו, דהנה ידוע שמולחין הבשר ומדיחים אותו ואח"ז טוחנים אותו ונותנים בו תבלינים וכיוצא, ולשיטת הרמב"ם הרי עדיין יש בו דם, וכשטוחן החתיכות פירש הדם מחתיכה לחתיכה ונאסר עי"ז.[27]

העישון אי כבישול או כצליה.

ושמעתי באומרים, שלוקחים הנקניק ומכניסים אותו לחדר שיש בו אדים שהחום בו רב למאוד, והוא נקרא **נקניק מעושן**, ולפי זה אפ"ל דהוי כצ"ק, שכן גם בקדירה כתבנו להתיר מחמת שהחום שבה מכווץ ומצמית הדם וכפי שהעלה מרן הגאון מוהר"ח כסאר שליט"א בספרו שם טוב הלי מאכ"א פ"ו עי"ש, או נימא כיון שהאדים חשובים כמים אין זה דומה לצ"ק והוי כבישול, ומציאות ידועה היא שנוטף ממנו דם ומים מעורבים זב"ז.

ודיברתי בזה עם הרה"ג שלמה מחפויד שליט"א מב"ב יע"א, ואנהרינהו לעיינין בעניינים אלו, בדרך עשיית הנקניק לסוגיו ודרך עישונו, באומרו שמכניסים אותו **לחדר מלא חום ואדים**, ובקרקעית החדר נמצאת אש גלויה, רק שהוא עטוף בכיסוי הפלסטי ואין מקום לדם שיזוב, ולפיכך מתעשן הוא בדמו, והוי ליה כעיסה של בשר ודם, ואם כן כיון שנטחן בדמו ואין מקום לדם לזוב לכאורה יאסר, ואף אם היה מקום לדם לזוב, יש בזה עיקולי ופישורי, אם הצליה מוציאה דם כזה שפירש, וראה בשו"ת ישכי"ע ח"ז סימן ג', ושבט הלוי יו"ד סימן כ"ז, ויבי"א ח"ה סימן ה', שדנו לענין בשר שנטחן לפני מליחתו אי צליה תועיל לו או לא, ואכמ"ל.

מעושן בעיא דלא איפשיטא

ולפי"ז יהא אסור לאוכלו כיון דנתבשל בלא חליטה, וראיה לזה ממש"כ מר"ן בשו"ע יו"ד סימן פ"ז, המעושן והמבושל בחמי טבריא אין לוקין עליו, וכ"ה בהרמב"ם פ"ו ה"ז, ומשמע דעישון ובישול דמו להדדי, אך המ"מ בפ"ט ה"ו כתב דהיא איבעיא דלא איפשיטא בירושלמי, הנודר מן המבושל וסד"א לחומרא, וא"כ הכנ"מ דהא דאין לוקין מפני שהתורה דיברה בלשון בישול דוקא, ואין לוקין על הספק, ולפיכך אסור מדאורייתא רק שאינו לוקה, איברא דאפ"ל דם שבשלו דרבנן, וכמו שנכתוב לקמן בם"ד, וסד"ר לקולא והוי ס"ס, שמא

---

27. ולגבי בשר שלנ"מ כלל ונטחן במכונת טחינה, אי מותר לצלותו, ראה בזה מחלוקת לש"ש בין הגאון ישכי"ע ח"ז יו"ד סימן ג', שכתב לאסור מחמת דהוי דם בעין, וכמש"כ מרן שו"ע בסימן ע"ו ס"א, אין הצלי מועיל לדם שבעין, ואם נטף דם על הבשר ואח"כ צולהו צריך כדי נטילה, והכנ"מ הרי פירש הדם מחתיכה לחתיכה, ואילו הגאון המפורסם ר' עובדיא יוסף שליט"א ביבי"א ח"ה סימן ה' כתב להתיר על ידי צליה, משא"כ בבישול אסור עי"ש שהאריך כיד ה' הטובה עליו.

עישון כצליה ומותר אף בלא חליטה, וא"ת דהוי כבישול הרי דם שבשלו דרבנן וסד"ר לקולא, ונרחיב בזה לקמן דגם לשיטת הרמב"ם דם שבשלו דרבנן.

משמעות מהירושלמי דעישון כצליה

וביד אפרים על הגליון בסימן פ"ז הביא את הפר"ח שכתב דבירושלמי דשבת איפשיטא הבעיא, דלענין שבת מעושן חייב, וה"ה לענין בב"ח חשיב בישול, ובפליתי דחה זה די"ל דאי"ז דרך בישול, ועיין להגחיד"א במחב"ר שחקשה למה חשמיט הרמב"ם לענין שבת שכתב פטור, והרי בירושלמי פרק כלל גדול כתב הצולה והמטגן והשולק והמעשן חייב משום מבשל.

וראיתי להרב משבצ"ז סק"א, שכתב דגם בב"ח המעושן חייב כמו בשבת, אמנם נראה דאין ראיה דגם הה"מ מודה דבשבת יכול להיות חייב אף שאינו דרך בישול, דמ"מ מלאכה היא, אבל בב"ח בעינן דרך בישול, אולם עדיין ק"ק דבשבת לא אשמעין דמעושן חייב, וצריך לדחוק כמ"ש הרב מטה יוסף יו"ד סימן ז' דהא דקאמר בירושלמי היינו דוקא לאיסורא ומשום ספיקא, ואף על גב דאינך צולה וכו', חייב קאמר בירושלמי כולהון משום מבשל, מילתא דשויא לכולהו נקט עיש"כ. איברא די"ל דהואיל וכתב בירושלמי הצולה והמעושן חייב משום מבשל משמע דעישון דאמי יותר לצליה.

ובשו"ת שרידי אש ח"ב סימן ס', דן לגבי בשר ששהה ג"י, אם מותר לעשנו אחר מליחה וחדחה כראוי, והעיר מירושלמי דנדרים פ"ו דלא איפשיטא, והרמב"ם פסק לגבי שבת ובב"ח לחומרא ובבישו"ג לקולא, וכתב שם מראה פנים משום דבשר ששהה הוא חומה"ג ואזלינן לקולא, ע"כ. א"כ גם בנ"ד דם שבשלו דרבנן אזלינן לקולא, וגם לפימש"כ בשו"ת תורת מרדכי דשמא טעם הרמב"ם משום של"ג בבישו"ג על המעושן.

חילוק בין צ"ק לעישון הנקניק

ואם לחשך אדם לומר א"כ לפי"ז גם בצ"ק יהא אסור שהרי הוא כמעושן, אף אתה אמור לו דאין לדמות זל"ז, משום דבצ"ק הקדירה נמצאת על האש ממש ואין בתוכה חום של אדים, כ"א חום יבש ולוחט כגחלת של מתכת, **ופועל כפעולת החליטה ממש להצמיתו**, ואף אי תימא דניחוש שמא פורש ויורד טיפות דם, הרי כל טיפה וטיפה שיורדת האש מכלה ומיבשת אותה ונאכלת ונשרפת כחרף עין ותעוף עינך בה ואיננה, מה עוד שהמדובר הוא בחתיכות קטנות שנמלחו, וקרוב לודאי שלא נשאר בהן דם כלל, וכמש"כ לעיל.

אם לפי שיטת הנצי"ב יהא הנקניק מותר גם אליבא דהרמב"ם

ואראה את האופין להתיר הנקניק גם אליבא דהרמב"ם, עפ"י דברי הנצי"ב בפירוש לשאילתות דר"א גאון פי' ויקרא שאילתא ס"ח, שהסביר בדי הרמב"ם דכיון שמלח והדיח נסתמו נקבי הפליטה, ושוב אין יוצא דם על ידי חיתוך בסכין וכיוצא כ"א ע"י פושרין, וכי זאת להסביר כיצד מותר לשיטת הרמב"ם לאכול בשר חי אף שמלחו, הרי עדיין לא יצא כל הדם, וכשאוכלו הרי פורש דם, וכ"כ להקשות החוו"ד בסימן ס"ט בביאורים סק"ג דהיכי

משכחת לה דמותר לאכול בשר באומצא, הא יוצא דם בעין ע"י דוחקא דשינים ודוחק לומר דמותר רק ע"י בליעה דוקא וללעסו יהא אסור, ונשאר בצ"ע.[28]

ואולם לפי הסבר הנצי"ב אפ"ל בנ"ד, אף שטחנוהו במכונת הטחינה לא יצא הדם, דמה לי נטחן בשיניו או בסכין הכל אחד, דאינו יוצא **כי אם על ידי מים פושרין שמרככין החתיכה**, ברם יש לחלק דע"י טחינת המכונה הופך הכל לעיסה ובודאי שהדם פירש.

ביאור בדברי הנצי"ב

ובעיקר דבריו של הנצי"ב יש לפרש שלמד זה מבשר ששהה ג"י, שהגאונים אסרוהו משום דנתייבש דמו בתוכו, ולכן אסור לבשלו אחר צליותו כי המים מרככים ומוציאים שיירי הדם שבתוך החתיכה, ולכן כתב הרמב"ם בבשר רגיל שצריך לחולטו אחר מליחתו, דאם לא יחלטנו ויתנהו במים פושרין חישינן לשיירי דם שיפרשו על ידי ריכוך המים, מה שאין כן כשמחתכו בסכין אין צריך שוב לחזור ולמולחו, כי אין הסכין מפליט משום שאין פעולתה לרכך כפעולת המים, ומשום הכי כתב הנצי"ב שבסכין אין צריך לחזור ולמולחו.

ואולם חזינא דבשר ששהה והדיחו בתוך ג"י, אמרינן דמותר לבשלו, וכן הר"ן כתב לגבי שרית הבשר קודם מליחתו משום ריכוך כדי שיצא הדם, ולפי זה שהדחה בלבד גורמת לריכוך הבשר שיצא כל דמו על ידי המליחה, מוכח דלאו דוקא הבישול הוא הגורם לריכוך הבשר, אלא גם בהדחה בלבד, ואם כן נימא דגם על ידי חיתוך בסכין גורם לפרישת הדם, אך שוב י"ל דכיון שהדיחו בתוך ג"י אף שהיא הדחה מועטת, כיון שלא עברו ג"י עדיין לא נתייבש דמו כל כך, ולפיכך גם הדחה גרידא מועילה, מה שאין כן כאשר נתייבש לא יועיל לו כל מימות שבעולם, וגם בסכין לא יפרוש כי אם בבישול ממש, **ובאמת שלא מצאנו מפורש ברמב"ם שהצריך למלוח שוב אחר חיתוך**, ואם כן לפי זה הנקניק שמחותך על ידי סכין יהא מותר באכילה מאחר דלא פירש.

שיטת הנצי"ב לא תציל בנ"ד

אך שוב ראיתי דלא יעלה לזה מזור, משום דבמציאות עישון הנקניק הוא בעטיפתו ואם כן לא שייך בזה דין צליה, אף למאן דסבירא ליה דיועיל צליה לדם שפירש, שאם נצלה הרי גם עטיפתו היתה נצלית, וגם חזינן שהדם והמים זבים ונוטפים ממנו על הארץ ואם כן הוי כבישול ממש, וגם מש"כ דלשיטת הנצי"ב יהא מותר אליבא דהרמב"ם אי"ז פשוט כלל, מאחר שהנציב איירי בחיתוך רגיל, משא"כ הכא **שהנקניק נטחן ונכתש כולו הדק היטב במכונת הטחינה**, ונהפך להיות כעיסה אחת מגובלת היטב של בשר ושיירי דם שנשארו בתוך תוכה של החתיכה, וקיימא לן דצלי לא מועיל לדם בעין, וכמש"כ מרן בסימן ע"ו,

---

28. והשתוממתי לשמוע דבר תמוה שמפרשים פירוש מוזר בהרמב"ם שמותר לאכול דוקא על ידי בליעה, דדבר זה רחוק מן השכל, שהרי מפורש בהרמב"ם פ"ו הי"ב, והרוצה **לאכול** בשר חי מולחו יפה ומדיחו יפה, ואח"כ **יאכל**, ולא כתב ואח"כ יבלע, דאין דרך בנ"א מן הישוב להלעיט עצמם, ופשוט שדרך אכילה דיברה תורה, וכנראה שנאוה כלשון בן תדל עיין חולין קל"ד.

ולפיכך בעל נפש יחמיר בזה,[29] ורק בנקניק הנקרא **סלאמי** שמעתי שצולים אותו כחצי צליה ואח"ז טוחנים אותו ושוב חוזרים וצולים אותו בחוזק צליה גמורה, ובזה יהא מותר לכו"ע.

אכילת סגיזק נקניק בתימן

ושמעתי באומרים לי שבתקופה האחרונה בק"ק עוב"י צנעא, היו רבים שטחנו בשר אחר מליחה והדחה וללא חליטה, ועשאוהו פרוסות דקות ועגולות ועירבו בו מיני תבלין ומיבשין אותו ואוכלין ממנו, **והוא הנקרא סגיזק**, ואכלו אותו בשלשה אופנים: צ"ק, מבושל, וחי, וראה שכ"כ בעריכת שלחן דף ס"ז להגר"ש קרח שליט"א רבה של ב"ב, וכן שמעתי מרבני עדתינו יצ"ו, שהעידו ברוב גודלם שרבים וגדולים נהגו בזה, ולפי זה הנקניק של היום עדיף, שהרי מעשנין אותו ובודאי שפעולת העישון עושה כל דהו ועדיף מהסגיזק שלא היה מעושן כלל, אך על כל פנים אפשר לומר שדקדקו שם לחתכם בתחילה לחתיכות קטנות ולמולחם, וקרוב לודאי שבאופן כזה לא נשאר בהם דם כלל, משא"כ בנקניק דידן שטוחנים אותו חתיכות גדולות וגסות, וחישינן שמא נשאר דם, ועוד שגם בזמנו היו שהתנגדו להיתר הסגיזק שכך מובן ממהרי"ץ עפ"י שיטת הרשב"א והר"ן שהדם פורש גם על ידי חיתוך, ואף שבודאי המתירים בסגיזק ליבנו הסוגיא הדק היטב, וירדו לעומק הענין והעלו במצודתם דאפשר להתיר, כיון שמחתכין אותן קטנות ודקות ומיבשין אותן, וכפי שהיה נהוג בחיתוך מדורי דורות, **וכמו שהעיד ברא"ב פימן ע"ח סק"ו עי"ש**, על כל פנים בנקניק דידן מאחר שנטחן על ידי המכונה והופך כולו לעיסה של בשר ודם, והגם שצולהו, שמא העישון אינו כצליה, ואף אי תימא דעישון כצליה, מכל מקום מעושן הוא בעטיפה שסוגרת עליו מסביב, ולכן צריך להחמיר בזה.

בענין קציצות הבשר

פש גבן לברורי בענין קציצות הבשר **שטחנום בבית לפני חליטתן**, נראה שיש להתירן בדיעבד, מאחר שהרגילות למולחן כשהן מחותכות לחתיכות קטנות וקרוב לודאי שבזה כו"ע סברי שלא נשאר בהן דם, וכמ"ש בחידושי הריטב"א בדעת הרמב"ם, ואף אי תיחוש ותאמר שמא נשאר בהן שיירי דשיירי עם כל זה מותר, דשמא כשיטת הנציב"ב דסבירא ליה שעל ידי חיתוך אינו פורש כי אם על ידי מים, ואף אי תימא כשיטת הסוברים דגם על ידי חיתוך פורש ויוצא, גדול כח המנהג שנהגו בחיתוך הבשר וכפי שהעיד הגר"א נדאף זלה"ה בפעו"צ ח"ב סימן צ"ד עי"ש, וכפי שנהגו בתימן לגבי הסגיזק שהרובם אכלו ממנו.

---

29. ועוד דמפורש כתב מהרי"ץ בפעו"צ ח"ג סימן צ"ד ומקורו טהור בתשב"ץ סימן ס"ט, דלשיטת הרמב"ם אם חתך בסכין צריך שוב לחזור ולמלוח, ועמש"כ הנציב"ב בשיטת הרמב"ם, שאחר מליחה והדחה נטתמים נקבי הפליטה, קשה, אם כן מהו זה שכתב הרמב"ם ומשליכו מיד לרותחין א"ו דחישינן שמא ממשיך לפלוט דם, **ובאגב** הנה מש"כ מרן בסימן ס"ט ס"ה, אם חתכו אין צריך לחזור ולמלחו, ומבואר משום דהמלח הוציא כל הדם, ואולם נסתר זה ממש"כ אח"ז בסי"ט וי"א לחלוט וכמ"ש בש"ך שם סקע"ח וכ"ה בב"י **שראוי להחמיר לכתחילה** לחלוט **הבשר**, ואם כן חייש לשיירי דם שנשארו אחר המליחה והוי תרתי דסתרי, וראיתי במשבצ"ז סקט"ז שכתב דבסעיף ה' רצה לאפוקי מדברי הרא"ה והרמב"ם דסברי מרנן דעדיין יש דם **בחתיכה**, ויש לראות מפני מה לא הביא המחבר כאן דראוי ליזהר לכתחלה שלא לחתוך כמש"כ בסי"ט לגבי החליטה, ואולי סובר דהרמב"ם יודה דמותר לחתוך לחתיכות קטנות ויחלוט דלא כהרא"ה דס"ל דאין לחתוך ומותר ליתנו בפושרין ששם לא יפרוש, עכ"ד. **ואמנם** לעד"ן אפ"ל שמדוקדק לשון מרן שכתב **אם חתך** כלומר בדיעבד, היינו שלכתחלה יש ליזהר שלא לחתוך אחר

מדברי מהרי"ט ילפינן בהרמב"ם

ודבר זה שכתבנו שאם חתכם לחתיכות קטנות ומלחן אין לחוש שמא נשאר בהן דם, ילפינן מדברי מהרי"ט בחו"מ סימן קכ"ב, **שהסביר מקור החליטה להרמב"ם**שיצא לו זה ממ"ש הגאונים שיעור מליחה כדי הילוך מיל, לפי שאמרו מלוח כרותח דצלי ושיערו חכמים שיעור צליה כדי הילוך מיל, והדבר ידוע שאין שיעור צליה בחתיכה גדולה כחתיכה קטנה, וכ"כ בהגהי אשר"י ובאו"ז ושע"ד, ואין זה נכון שלא נתנו חכמים דבריהם לשיעורים, ומוכח בגמי דאין צלי יוצא מידי דמו לעולם מדאמרינן ככר שחתך עליה בשר אסור לאכלה וכו', ולפיכך מסתברא ליה להרמב"ם ששיעורם שיעור מוגבל לכל החתיכות, ולא הקפידו **אלא להוציא הדם שבקצוות מבחוץ שבסמוך לו כדי שלא יצא תיכף בתוך הסיר**, הילכך ל"ש גדולה ול"ש קטנה צלייתן מבחוץ שיעור אחד להם, וי"ל לדי הרב שלא ימלחו **חתיכה גסה ועבה** ושוב יחתכוה לשנים או שלשה חתיכות שנמצא מה שבפנים שלא נכנס בו חום המלח מפליט מן הקדירה, עכת"ד.

וממוצא דבר אתה למד שאם חתך הבשר לחתיכות קטנות כפי שנהוג אצלינו ומלחן ששוב אין לחוש, דכל החשש הוא רק בחתיכה גסה ועבה שאין המלח יכול להוציא מה שבתוך תוכה, משא"כ כשהיא דקה פשוט דלית ביה חששא גם אליבא דהרמב"ם, ולפיכך אף בקציצות ויוצא אפשר להקל.

ואמה למשל אוני, באם לקחו בשר וטחנוהו **בלא מליחה והכשרה כלל**, אם יש תקנה לזה או לא, דאפשר לדייק מלשון מרן סימן ס"ט ס"ה שלכתחילה אסור לחתכו אף בנמלח כ"ש בלא נמלח, וכן דייק בעריכת שלחן דף ס"ח, הגר"ש קורח שליט"א, אך אמנם כבר כתבנו שהמשבצ"ז סקט"ז מסביר במרן שמותר לחותכו לחתיכות קטנות ולחולטו, ואולם אפשר למצוא לזה תקנה לעד"ן על ידי שיכניסו לתוך כים של כד וישטפנו במים עד שיצאו זכים ונקיים ואחרי זה יהא מותר לצלותו, והגם שהגאון הראש"ל שליט"א בשו"ת יחו"ד ח"ה ס"י נ"ב התיר לצלותו כך בלא שטיפה במים, אך ראה נא שהרב ישכי"ע ח"ז ס"ג, וכן הרב שבט הלוי יו"ד סימן כ"ז כתבו לאסור אפילו בצליה, ומכיון שיש לזה תקנה, מהיות טוב יאחז דרך שכתבנו, וכ"כ בהר צבי יו"ד סימן ע"ב עי"ש.

ובבשר שמלחו חתיכות קטנות וטחנו ללא חליטה נראה שאם יעשה תקנה שכתבנו שיהא מותר **לכתחילה אף בטיגון ובישול וכיוצא**, וכעין שכתבנו לעיל גבי קציצות בשר וזה על פי הריטב"א בדעת הרמב"ם חולין קי"ג, וכ"ז באם יסכימו גדולי התורה ומורי ההוראה יצ"ו.

המליחה וכמש"כ לגבי חליטה, ואדרבא בשו"ע לא כתב שיש ליזהר בחליטה כמש"כ בב"י דאפשר שחזר בו בשו"ע, משום דס"ל כהרא"ה שכמים פושרין לא יפרוש, והראיה שהלשון בשו"ע: **אחר שנמלח הבשר והודח מותר ליתנו אפילו במים שאינם רותחין**, ונקט לשון שלכתחילה מותר ליתנו במים פושרין, ל"ל שחזר בו ממש"כ בב"י שראוי להחמיר לכתחילה, אמנם יש שפירשו בדברי מרן דלכך כתב סברת יש מי שמצריך ליתנו במים רותחין, משום דהיכא דאפשר יש לחוש לעשות כן, אך לדבריהם יוקשה דאמאי לא נקיט לשון אם נתנו במים פושרין מותר כדנקיט בסעיף ה', אע"כ שחזר בו והתיר לכתחילה כדמוכח מהלשון בשו"ע.

בשעת הטחינה טרוד לפלוט ולפיכך אינו בולע

ותמיהה גדולה לי עמש"כ בעריכת שלחן דף ס"ט, שלא יועיל צליה לנקניק דנימא מישאב שאיב דוקא אם הדם כטיפות מפוזרות בחתיכה, אבל לאחר שנסחט על ידי הטחינה והוי כמו משקה לעצמו הריהו רותח כמו כל מים ואינו נשאב כשם שלא יועיל לו לאחר טחינתו מליחה או חליטה עכ"ד, והרי קיימא לן דדם מישרק שריק וכמ"ש תוסי חולין חי' ד"ה הלכתא וכ"ה במאירי שם, ואף אם נאמר שדוחק המכונה מבליע מ"מ י"ל אגב שהחתיכות טרודים לפלוט על ידי סחיטת המכונה ודחיקתה אינן בולעות דם.

וכיוצ"ב כתב הרדב"ז ח"ג סימן תל"ג בבשר שנמלח ולא שהה כדי מליחה, ונתנוהו עם בשר שנמלח והודח וכבשו שניהם במכבש, והשיב להתיר מטעם **כיון שהוא במכבש פולט ציר לפיכך אינו בולע דם**, ואם כן גם בנ"ד שהבשר נטחן די לנו להחמיר שאין מליחה מועילה לו משום שא"א למלחו היטב מכל צדדיו בכל חלק וחלק שבו, אבל עכ"פ ודאי דלצליה יועיל אחר שידיחנו היטב עד שיצאו המים זכים וכפי שכתבנו מהיות טוב, ואח"ז יכול לצלות.

וראה בפעו"צ ח"ג סימן צ"ד, שכתב אותן העושין בשר דק דק אחר המליחה, כדי ליתן בפשטידא או עיגולין לתוך הקדירה, **צריכין לחזור ולמלחו** עי"ש, נמצא לפי זה שמועיל מליחה לבשר טחון, ואף לבשלו אח"ז, כ"ש שיועיל לצלותו. ועיין עוד ביחו"ד ח"ה סימן נ"ב, עי"ש.

מפורש במאירי ובראי"ש, דמועילה צליה לבשר טחון

וראה נא גם ראה במאירי פסחים ע"ד, שעוף שמלאוהו **בבשר כתות שלא נמלח כלל** מותר בצלי וכו', מוכח מזה שאין לחוש לדוחק הסכין או המדוכה שהואיל וצונן הוא אינו בולע וכ"ה במאירי חולין צ"ג, וגם הרא"ש בחולין פרק ז' סימן י"ג פירש דמולייתא היינו **בשר דק כתוש**, והובא בב"י סימן ע"ז וכן נפסק בהרמב"ם פ"ו הי"ז, ובשו"ע סימן ע"ז, עופות או גדיים שממלאים אותם בשר שלא נמלח אם לצלי מותר ועיין בכה"ח שם ואכמ"ל.[30]

---

30. ואגב ראיתי מש"כ הגאון הראש"ל שליט"א ביחו"ד ח"ה סימן נ"ב, שאם טחן בשר שלא נמלח כלל במיקסר מותר ליקח הבשר ולצלותו, ולבישול אסור שהמליחה לא תועיל לדם שבעין ע"כ, ושותיה דמר לא גמירנא, דלכאורה כיצד תועיל הצליה הרי כתב מרן בסימן ע"ו, דם שנטף על הצלי אין האש שואבו וצריך כנ"ט, וכתב הש"ך שם דגירסת הטור על הצלי שאצל האש ולפיכך השמיט המחבר שאצל האש לומר דאפילו נפל ואח"ז צלאו אסור, ואם כן הכי נמי בנ"ד שהחתיכות נטחנו במיקסר וקיבלו דם מחתיכה לחבירתה כיצד תועיל הצליה, ובאמת שראיתי בישכי"ע ח"ז סימן ג' שכן כתב, אך הראש"ל שליט"א רצה לדחות דבריו מדין מולייתא דאמרינן כבולעו כך פולטו, והוא הדין לנדון דידן, אך לעד"ן י"ל דהתם כיון שהאש שואב הדם ממשיך בכח שאיבתו ואינו נבלע בחתיכה, כלומר שהדם נפלט על ידי שאיבת האש, ואין מה שיעכבנו בתוך החתיכה, משא"כ הכא שנטף שלא בדרך צלייה אין כח באש להפליטו, וכ"כ בב"י בשם הרא"ש וז"ל: דדוקא דם הנפלט ונוטף על ידי צלייה או מליחה הוא דאמרינן דשריק, אבל דם בעיניה לא אשכחן דשריק עי"ש, וראה עוד בב"י סימן ע"ז שכתב לחלק דבמולייתא כיון שהדם נפל מיד בשעת הבליעה אמרינן כבולעו כך פולטו, אבל דבר שנאסר כבר מחמת דם שבא עליו ממקום אחר לא שרינן ליה, ומובן משום שעבר פרק זמן בין הבליעה לפליטה, ובנ"ד דמי ג"כ לבשר ששהה שיעור מליחה שנפל לציר דנאסר מחמת דם שבא ממקום אחר ול"א כבכב"פ וכ"כ הט"ז סי' ע"ז סק"ב, ועיין תוספות ד"ה אין מחזיקין חולין ק"ג, **ומה** שהביא ראיה מתוס' חולין ז' שמדובר בסכין

בשמים ראש

אם ליוצאי תימן מותר לאכול מבשר שאינו חלוט

מעתה נתנה ראש ונשובה למש"כ הרמב"ם ומשליכו **מיד** לרותחין, ופירשו המפרשים וכן מובא בשם טוב על הרמב"ם למרן הגאון מוהר"ח כסאר שליט"א, דחישינן דביני וביני יפרוש דם, דלית ליה הסברא שאחר ההדחה נסתמו נקבי הפליטה, ולפיכך צריך להשליכו מיד, כדי שיצמת הדם ולא יפרוש, ואם כן לכאורה לפי זה כיצד מותר לאכול בשר חי אף לאחר שנמלח, דניחוש שמא יפרוש, ולולא דמסתפינא הוא"מ דאהכנ"מ דהרמב"ם חייש לזה ולפיכך דקדק בלשונו הטהורה וכתב **הרוצה לאכול בשר חי**, והוה ליה למימר **בשר חי צריך למולחו** וכמ"ש לגבי הצלי, הצלי צריך מליחה וכיוצב"ז, ומה שהאריך לכתוב הרוצה וכו', כונתו לומר לך שכשרוצה לאכול לאלתר ואין משאירו לאחר זמן אזי מותר כשמולחו וישהנו במלחו ולאחר שידיחנו יאכלו מיד.

בשר חי צריך לאוכלו מיד אחר ששהה במלחו

ושאלתי בזה את הגאון המובהק מוהר"ר בן ציון אבא שאול שליט"א, ואמר לי שבאמת כן **דעת הרמב"ם שצריך לאוכלו מיד**, וראיה ממעשה דרש"י שלדי הרמב"ם יהא אסור, וברוך שכיוונתי, עוד אפשר להביא ראיה מהמשך לשון הרמב"ם שם שכתב מולחו יפה יפה ומדיחו יפה יפה **ואח"כ יאכל**, כלומר חזר **והדגיש שצריך לאוכלו מיד**, והוא משום דחישינן שמא יפרוש דם, וידוע שאין דרך רבינו להאריך בדברים ולשונו לשון משנה, ומדקדקים בה ומפלפלים על כל תג ואות המיותרים, **ואולם** פשוט שאחר מליחתו והדחתו

בצירוף חום של ביה"ש ולפיכך בולע, משא"כ כשיש דוחקא דסכינא בלבד אינו בולע, אך עדיין אין זה מיישב דברי מרן שפסק בהדיא דם שנטף על הצלי אפילו אם היה הדם צונן אוסר כנ"ט מה עוד שהשמיט אצל האש, ועוד ראה נא מה שכתב בב"י סימן ס"ט, שאם חתך הבשר קודם מליחתו שצריך לחזור ולהדיחו, כדאמרינן בחולין ח', אגב דוחקא דסכינא בלע, והכנ"מ מפליט אגב דוחקא דסכינא, וכ"פ בשו"ע, וכ"כ הכו"פ דבשר כיון שהוא רך מהני דוח"ד להפליט אפילו בלא חום דביה"ש, וכ"כ ביחו"ד, א"כ כ"ש בנ"ד שדוחק המכונה מפליט ואין מקום לדם לזוב וכל הבשר נהפך להיות עיסה של דם, וכ"כ בשבט הלוי יו"ד סימן כ"ז, אך לפי מש"כ דאידי דטריד למיפלט לא בלע ועוד שיש תקנה שיקח הבשר הטחון ויכניסו בכד עטוף וירחצנו עד שיצאו המים זכים ונקיים ואז יכול לצלותו ללא שום חששות, ועיין בהר צבי יו"ד סימן ע"ג שהשאיר הדבר בצ"ע, משום דהוי כדם בעין שנטף על הצלי.

עוד זאת אעיר על דברי מרן הראש"ל שליט"א, וכבר העיר בזה הגר"ש קורח שליט"א, ואוסיף נופך בס"ד, במה שכתב שהבשר הטחון מותר לצליה, דלכאורה הרי לדעת מרן אין לחתוך לכתחילה חתיכה של"נ רק כדיעבד, וא"כ לילך ולקנות בשר טחון בכהאי גונא לא קרינן ליה בדיעבד, והא לך לשון הקודש של מרן שכתב אחר שנמלחה החתיכה **אם** חתך ממנה א"צ לחזור ולמלוח וכו', ואם רצונך לומר דאחר שכבר קנה הוי בסוג דיעבד, אם כן יהא מותר גם במליחה שהרי כתב מרן דבדיעבד חתיכה שנמלחה מצד אחד מותר וכל טעם איסור המליחה של הראש"ל שליט"א הוא משום שא"א למולחו היטב מכל צדדיו, וקשה דאם מיחשב חשבינן באם כבר קנה דהו"ל בסוג דיעבד, א"כ יהא מותר במליחה מצד א', וכמש"כ מרן ואם תרצה לומר דכיון שמותר הוא בצליה הו"ל בסוג לכתחילה, אין לומר כן דחזינן למרן שכתב בסעיף י"ד בשר ששהה ג' ימים בלא מליחה ונתערבה החתיכה בחתיכות אחרות, בטלה ברוב ומותר לבשל כולן, ולכאורה נאסרן לבישול כיון שיכול לצלותן, שהרי גם חתיכה ששהתה מותר לצלותה, עם כל זה כתב מרן שבטלה ברוב ומותר לבשלה, וכמ"ש שם בש"ך דכיון דלצלי מעולם לא נאסרה לא הוי בסוג דשיל"מ, הראת לדעת דגם בנ"ד יהא מותר למולחו מצד א', אע"כ דגם שכבר קנה הבשר הטחון אינו בסוג דיעבד.

31. והנה בשבת קכ"ח בשר חי בין תפל בין מליח מותר לטלטלו משום דחזי לאומצא, ופירש רש"י

כשהוא חי אוכלין אותו בלא מלח, וכתבו שם התוספות מכאן ראיה דדם האברים שלא פירש מותר, דקאמר דחזי לאומצא אע"ג דלא מליח, ובאמת יוקשה על הרמב"ם שכתב פכ"ו מהלכות שבת הט"ז מותר לטלטל בשר חי בין תפל בין מליח, מפני שראוי לאדם, והרי לשיטתו אינו ראוי לאכילה עד שימלחנו ואסור בשבת למולחו משום מעבד או מתקן, וגירסת ר"ח שם **בשר תפוח** ולא טפל, ובהגהות הגר"א שם כתב דכן היא גירסת הגאונים והרי"ף, ועיין רשב"א, והרב המגיד בהמכ"א פ"ו ה"י עמש"כ הרמב"ם ומניחו במלחו שיעור מיל כתב, נראה שיש סמך לדברי רבינו ממה שאמרו גבי עיבוד העור שהוא שיעור מיל, ואם כן כיצד יותר לטלטל בשר תפל בשבת שהרי אינו ראוי לאדם, והנה בהדיא מפורש בחולין קכ"ב, ובפסחים מ"ו, דעיבוד עור שיעורו ד' מילין וכ"פ רבינו בפ"א אבה"ט ה"ט ופ"ד ה"ח, ולפי זה יתורץ דברי רבינו, דכיון דבשר מולחו רק בשיעור מיל לא הוי עיבוד, ואולם יוקשה על דברי הה"מ, ובנובי"ק יו"ד סימן כ"ג כתב לתרץ דשיעור ד' מילין שבגמ' הוא על ההילוך, אבל גוף העיבוד שיעורו לא נזכר בגמ' ואפשר ששיעורו במיל, כמש"כ הה"מ ועי"ע נובי"ת יו"ד סימן ט"ל, ולפי זה הדרא קושיא לדוכתין.

אך האמת להרמב"ם לית ליה איסור מעבד בשבת, שכ"כ בפי"א ה"ח, אין עיבוד באוכלין, וראה עד בלח"ם המאכ"א פ"ו ה"י, ועכ"פ מדרבנן יהא אסור, שכ"כ התוס' בשבת ע"ה ע"ש, והנראה לומר בס"ד דגם לשא"פ דס"ל איסור מעבד באוכלין היינו דוקא כשמעבדו במלח הרבה, כדעבידי לאורחא, משא"כ במולח להוציא הדם, לא מקרי מעבד כדמתבאר מהסוגיא, וכ"כ בפירוש ר"ח ע"ש, ובשם טוב כתב דדוקא במולח להניח הוא דאסור, אבל לאכול לאלתר פשיטא דמותר ע"ש.

ועדיין קצת קשה דמשום מתקן יאסר, דחזינא דאסור להפריש תרו"מ דנראה כמתקן וכל זמן שהוא כטבלו אסור לטלטלו, וראה משנ"ב סימן שכ"א ס"ק כ"א, וכן פסק בהלכות שבת פרק כ"ה הי"ט, ובפרק כ"ג ה"ט, והגם שבפ"ט מהלכות מעשר הלכה ט' כתב ואינו כמתקן בשבת וכו', שאני התם דאמר מער"ש שאני עתיד להפריש למחר, ועיין באו"ש ואכמ"ל, ועין עוד בריב"ש סימן קס"ה שהמלח מכשיר האוכל ומתקנו, כראמרינן שבת ק"ח לגבי פוגלא וכ"ש בבשר חי דאיכא תיקון טפי דמשוי ליה אוכלא. ויש שרצו לפרש שכתב רבינו בשר בין תפל וכו', הכונה שנמלח מער"ש בשיעור מיל, ומליח הכוונה דמליח לאורחא, ובשבת הא חזי הוא לאכילה, ודוחק לומר כן, שהרי צריך לחולטו מיד וכפי שכתב בהמכ"א פ"ו, דאי לאו הכי הרי עדיין פורש דם ויאסר, וא"ת דמיירי דנחלט ג"כ מער"ש, לא משמע כן מהסוגייא ומדברי רבינו, דהו"ל לכתוב בפירוש שנחלט מער"ש, ועוד שהאמת יורה דרכו דלא מסתברא לחלק בהכי דזיל בתר טעמא שהרי כתב שם דג תפל אסור לטלטלו שאינו ראוי ואי תימא דטפל היינו שהומלח, הרי ראוי הוא, מה עוד שדג אין מולחין אותו להוציא את דמו שהרי היתר הוא, אע"כ תפל היינו כפשוטו שלנ"מ כלל, והכ"נ **לתפל דבשר, וראה בשו"ת אהלי יעקב מהריק"ש סימן ס"ט שמש"כ רבינו בשר חי היינו שלא נמלח ולא נחלט כלל יעוי"ש הוכחתו.**

ותשובה מאהבה קיבלתי מהגר"ש קורח שליט"א, וזת"ד, למנהגם שאכלו בשר חי אם על ידי טבילתו בחומץ או אחר מליחה מ"מ צ"ל שכן עשו בשבת ובחול כאחד, ולא חשיב עובדין דחול, ולענין עיבוד אין עיבוד באוכלין לשיטתו, גם אין מי שיסבור כי זה ממש מעבד או מתקן, אלא הוא על צד הדמיון, עכ"ד. ואחהמ"ר בהורמנותיה דמר, הנה בשלמא לשא"פ הדם שבאיברים מותר, משא"כ להרמב"ם דם זה שבשטח העליון אסור כי ראוי הוא לפרוש, ומשו"כ מצריכו מליחה וא"כ הוי מתקן, וכמ"ש בהלכות שבת פכ"ג הי"ד, וראה שם במ"מ וכן בפכ"ה י"ט כתב, דאסור לטלטל פירות שאינן מעושרין, וכמ"ש הריב"ש סימן קס"ה דהוי תיקון דמשוי ליה אוכלא עי"ש, ולענין עיבוד אף דאין עיבוד באוכלין, היינו מדאורייתא, אבל מדרבנן אסור, וכ"ה בהדיא במשנ"ב סימן שכ"א ס"ק כ"א בזה"ל, בשר חי אסור למולחו ואפילו כדי לאוכלו לאלתר, ואף על גב דאין עיבוד באוכלין מדאורייתא, מ"מ אסור דמחזי כעיבוד שהמלח מכשירו ומתקנו, וכן כתבו התוספות והרא"ש בחולין י"ד, וכ"ש אי אסרת ליה בלא מליחה וכשיטת הרמב"ם דהוי תיקון טפי,

והנה בבאה"ט שם ס"ק ט' כתב, נ"ל דמותר ליתנו לתוך החומץ כדי לאוכלו, וכמ"ש ביו"ד סימן ס"ז, וכ"כ בג"א, וקשה, דסו"ס הוי תיקון על ידי שנמלח בחומץ, ונלמד דאסור לטלטלו ממש"כ הרמב"ם בפכ"ה משבת הי"ט, פירות שאינן מעושרין אסור לטלטלן, ולעשרן אסור דמחזי כמתקן, כמ"ש בפ"ג ה"ט, וכנראה שבאה"ט כתב להתיר הוא כשיטת רוה"פ דאומצא מותר בלי מליחה, ובעצם תיקון הבשר לעד"ן יש לומר, דהבשר בעצם מיקרי ראוי לאדם רק שצריך להסיר הדם שהוא איסור צדדי, כלומר שאינו כנבלה וכיוצא שאינה ראויה לאדם, או דג טפל שאינו ראוי כלל, וכעין זה מובא במהר"ח או"ז סימן כ"ד בזה"ל, שמא מותר למולחו כמו ביצה ולא דמי לצנון שאסור, כי בזה הוא נתקן

אבל הבשר אינו נתקן בשהייתו במלחו, אלא שמוציא את דמו ויהא מותר ע״ש, והוא כמו שכתבנו שראוי הוא לאדם מצד עצמו, רק שצריך להוציא את דמו, וה״ז דומה לבשר שאינו מנוקר, שאין זה מוקצה ומותר לטלטלו כדי להדיחו וכיוצא, אמנם בכה״ח סימן ש״ח ס״ק ר״ד, הביא מפתה״ר שירד לבית הספק בענין בני מעים ממולאים בבשר אם מותר לטלטלן כיון דלא חזו לאומצא עד שיסיר עור הדקין, אולם בבה״ל סו״ס ת״ק כתב, דבשר שאינו מנוקר חזי לטלטל, משום דחזי לאומצא, דאף שאינו מנוקר יש לו רק ליזהר ממקום שיש חשש חלב ומן החוטין שדם כנוס בהם, ומעולם לא שמענו לאחד מהפוסקים שיאמר דמה ראיתא בגמ׳ דחזי לאומצא הוא דוקא בשר מנוקר, והטעם כדכתיבנא, וממילא מותר להדיחו גם כן, עכת״ד, ואם כן שפיר מש״כ הרמב״ם שהרי ראוי הוא לאדם, כלומר כיון שאפשר ליתנו בחומץ מיקרי ראוי הוא ולפיכך גם קודם שנתנו בחומץ מותר לטלטלו, וכן מצאתי שתירץ בשעה״מ פ״ו הי״ב וששתי כמוצא שלל רב, היינו אף לפני שנמלח או חלטו בחומץ מותר לטלטלו, וכדאמרינן בשבת מ״ג, טבל מוכן הוא אצל שבת ע״ש, והנה יש שרצו לפרש ראוי לאדם היינו ראוי לגוי, וא״א לומר כן, שהרי כתב רבינו בפכ״ה שבת הלכה י״ט, פירות טבל אסור לטלטלן, ולטעמיך הוה ליה להתירן שראוין לגוי, אע״כ דבגוים לא יתחשב.

ולענין אם יש איסור בורר במולח בשר להוציא דמו, דבשלמא למרן דמותר לאכול באומצא, אם כן הדם אינו פסולת כ״א אוכל, משא״כ להרמב״ם, דאסור לאכול עד שימלח, א״כ הדם הו״ל פסולת, ואף שנעשה מאליו ע״י המלח, עכ״ז חזינא שכתב בהלכות שבת פ״ז ה״ו, הלוקח חלב ונתן בו קיבה כדי לחבצו חייב משום תולדת בורר, הגם שאינו עושה בידים עכ״ז חייב, ואפש״ל דהוי דרך אכילתו בכך וכמו בקולף שקדים וכיוצא, שהרי אינו יכול לאכלו עם דמו, ועכ״פ הנה מג״א סימן ת״ק ס״ק י״ב ומהר״ם שיק אורח חיים סימן קל״ד, ואג״ט מלאכת בורר סע׳ י״א, פסקו לקולא.

ולענין אם יש איסור מפרק במליחת בשר שהרי כתב בפרק ח׳ ה״ז, המפרק תולדה דדש, וס״ל דבהמה היא גידולי קרקע, ועיין שם במ״מ ועיין עוד יביע אומר ח״ה סימן ל״א אות ג׳, וראה בפרי מגדים בפתיחה להלכות שבת ד״ה וראיתי, ובשו״ת מהר״ם שיק או״ח קל״ח ובאו״ש הלכות שבת פכ״ג הט״ז, דיש לומר דנעשה מאליו, ועוד דקיימא לן בפרק כ״א, סוחט אדם כבשים ושלקות לצורך גופן, ואף דסבירא ליה דמלשאצ״ג חייב, וכמ״ש בשו״ע סימן ש״כ סע״ז ע״ש, ועיין ריב״ש סימן קכ״א, כבר כתב הגאון בן איש חי פרשת פקודי ש״ש, דהאידנא שהכל בדלין מבשר חי, אסור לטלטלו דלא הותר אלא בזמנם שהיו רגילין לאוכלו באומצא משא״כ בזמן הזה, ולענין אם יש מכה בפטיש במליחת הבשר, אף שכן כתב המ״מ בפכ״ג הי״ד דאסור לעשר משום מכב״ש, ולפיכך כתב הרמב״ם לאסור דנראה כמתקן, והכא בנד״ד כ״ש הוא שאסור לאוכלו בלי מליחה, והרי תיקון בגוף הדבר, הנה כתב בבה״ל סימן שי״ח להוכיח במישור משבת ט״ל, מרש״י והרמב״ם דל״ש מכב״ש באוכלין, ואף שבירושלמי אמרו השוחק שום חייב משום רש וכו׳, גמר מלאכתו משום מכב״ש וכו׳, כבר כתב הרשב״א ח״ד סימן ע״ה, דזה דוקא כשעושה להניח אבל לאכול לאלתר שרי ע״ש, ואם כן ה״נ אית למימר דמש״כ המ״מ זה דוקא באיסור מעשר שהרי א״א לאכול הפירות כולן לאלתר, משא״כ בנ״ד שמולח החתיכה ואוכלה לאלתר שרי, עוד אפשר לחלק, דבשוחק שום אסור כיון שעושה בידים, וה״ה במעשר פירותיו, משא״כ במולח הפעולה נעשית מאליה ואין כאן מכב״ש בידים, וכן ראיתי ברב פעלים ח״א סימן ט״ז, שהביא מרש״י שבת ע״ד ד״ה תנור חייב, דמשמע שדבר הנגמר מאליו בהמשך זמן על ידי דבר אחר, אף על פי שאותו דבר האדם עשאו, לא מחייב משם מכב״ש, וכן כתב המאירי שם, אך ק״ק דהרי שריית דבר יבש ג״כ אסור משום מכב״ש אף שנעשה מאליו, שכ״כ הרמ״א סימן שי״ח סי״ד,

ויגדל התימה, דהא רש״י עצמו בביצה ל״ד בסוגיית אין מלבנין את הרעפין, משום שמחסמן, כתב שם להקשותם בהיסק ראשון וכיון דבהיסק זה נעשה כלי אסור, הרי שיש מכב״ש אף שהפעולה נעשית מאליה ואם כן קשיא מדידיה אדידיה, שכתב בשבת ע״ד גבי חבית ליכא מכב״ש דמאליה נגמרת מלאכתו בתנור, וראיתי במאירי שבת ע״ד, שאפשר לדייק דאין מכב״ש בדבר שנגמר מאליו, משום שכבר מחויב מדין מבשל, וא״א לחייבו שתים על פעולה אחת, וכנראה דרש״י באותה שיטה, ולפיכך בתנור חייב שמונה כי באה פעולה אחרת אחר שצרפו, ועיין בחזו״א סימן נ״א, ומיושב לפי זה הסוגייא בביצה בחיסום רעפין שאף שנעשה מאליו חייב משום מכב״ש, כיון שאין כאן חיוב אחר, ומובן ג״כ מש״כ רמ״א, כל דבר קשה אסור לשרותו משום מכב״ש, דאף שנעשה מאליו חייב, דהרי אין כאן עוד חיוב אחר, משא״כ בחבית דחיובו הוא משום מבשל ודו״ק,

וכן נראה מדברי הרמב״ם בפרק י׳ הלכה י״ג, שכתב קודם שישרפו ה״ז תולדת בונה, ומדייק הגאון מו״ר חיים כסאר יצ״ו, דאי אחר שישרפו חייב משום

יכול להניחו בפריזר, שהרי אין הדם פורש והחוש לא יוכחש, וכפי שנכתוב בס"ד לקמן בהרחבה, וראה בהרדב"ז סימן צ"ט, ולבוש מרדכי זבחים סימן ח' ד"ה והנה ישבנו.

מליחה שניה בכשא"מ

איברא דעדיין יוקשה ממש"כ המ"מ שם דמליחה שניה לאורחא יכול למולחו אפילו בכשא"מ, ולכאורה הרי נמלח הוא בדמו שכן ממשיך הוא בפליטתו, וי"ל עפמ"ש השואל ומשיב חמישאה סימן ס', דכל טעם האיסור בכשא"מ כתב הרשב"א דהו"ל מליח כרותח ונכבש בדמו, ולפי"ז הא קי"ל דאין בשא"ב וה"ה דאין מליחה אחר מליחה, וכלתה רתיחתו ולא מיקרי כבוש כל שאינו רותח, ובזה מיושב מה שמולחין שנית בכשא"מ כיון שלא יאסר מהדם הנפלט.

במליחה שניה קליש איסוריה

והגאון המובהק כמוהר"ר בן ציון אבא שאול שליט"א מישב דכיון שטבע המלח להוציא רק מהשטח העליון, אם כן גם במליחה שניה יוציא רק ציר מאותו השטח, ואולם עדיין ק"ק דאם לא מלח מליחה שניה אמריגן דיש חשש שימשיך להפליט דם ואילו כשמולחו בפעם שנית אמריגן דאיגו פורש והוה ליה בורכא דאיפכא מסתברא, וסייעתא מצאתי מדי הריטב"א בחי' לחולין קי"ג, שהביא ד' הרא"ה דאסור לעשות הבשר דק דק אא"כ הוא מבשר שנמלח מאד כדי להצניע **שכבר פלט כל דמו** עכ"ד, והרא"ה הוא כשיטת הרמב"ם דמליחה אי אינה מוציאה כל הדם, מבואר לפי"ז דמליחה שניה לאורחא מוציאה כל הדם הפנימי, והדרא קושיא לדוכתין, ואין לומר דהמ"מ כי דבריו דלא כהרמב"ם, דדוחק לומר כן, פוק חזי מש"כ הגר"ח פלאגי' בלב חיים ח"א סימן ע"ו דמפרש שכי' דבריו בסתם ע"ד המחבר, ודאי דע"ד המחבר קאי דאי לא כן הו"ל לפרש וגלע"ד דבמליחה שניה קליש איסוריה, וכמש"כ

מכב"ש, משום שכבר נתחייב קודם משום בונה. אך עדיין כל זה לא הוי ישוב לקושיתנו שכן במליחת החתיכה אין חיוב אחר, ואם כן יתחייב משום מכב"ש, וראה במג"א שכל דבר מלוח אסור להדיחו דהוי מכב"ש, וגדולה מזו כתב במשבצ"ז יו"ד סו"ס ס"ח, דאסור לשרותו אפילו בצונן, וכ"מ ברב פעלים הנ"ל, ולפי זה כ"ש שיהא אסור למולחו משום מכב"ש, ועיין באמרי בינה שבת סימן כ"א, שכתב לתרץ קושית המשל"מ על הגמרא תמלח אפילו בשבת, והלא אין איסור במליחה שהרי אין עיבוד באוכלין, ותירץ דאיכא איסור מכב"ש, ודע דאין לומר דאיסורא דרביע עליה כנ"ד קיל הוא מאוכל דלא חזי מחמת גריעותא וכפי שחילקו התוספות שבת קכ"ז, שהרי טבל אסרו חז"ל לתקנו אף דאיסורא דרביע עליה הוא, והא דאמרינן טבל מוכן הוא אצל שבת, זה דוקא לענין ביטול כלי מהיכנו, וכמו שתירצו התוספות שבת קכ"ח ע"ש. אך אית למימר לפי מש"כ במאירי שבת ק"ד, וכ"נ שיטת היראים סימן עד"ר, דכל מלאכה שהוא עושה לצורך השלמה אינו מכב"ש, שאם לא כן אף המלאכות שתחילתן וסופן כאחד כגון קצירה וכיוצא היה ראוי להתחייב משום מכב"ש, ואם כן בנ"ד כיון שהמליחה לצורך השלמה אין בזה מכב"ש, וי"ל עוד על פי הרשב"א ח"ד סימן ע"ה שהביא הירושלמי דשחיק תומא וכו', חייב משום מכב"ש, וכתב דזה דוקא בעושה להניח אבל לאלתר שרי, וכמ"ש בשבת ק"מ, חרדל שלשו מער"ש למחר ממחהו וכו', הרי דלאלתר לית מכב"ש, אך לפי זה יוקשה עמש"כ הרמב"ם שאין לעשר בשבת, דמחזי כמתקן, והמ"מ כתב דהוא משום מכב"ש, והרמב"ם לא חילק בין לאלתר או להניח, משמע דמכב"ש אף לאלתר אסור, ואפש"ל דמליחת בשר וכן שחיקת שום וחיתוך ירק וכיוצא הוא דרך אכילה, משא"כ לעשר אין זה דרך אכילה, וכמ"ש הגרי"ח ברב פעלים חלק א' סימן י"ט בדין מעמר, שאין להתיר גם לאלתר, דלא מצינו עימור דרך אכילה עי"ש.

הלח"מ הי"א דאחר שנמלח הותש כוחו ולפיכך כיון שהולך ומתייבש כעץ אין בזה איסור, דאפשר דהרמב"ם לא יסבור בזה כהרא"ה אלא שהדם מתייבש בתוכו, וראה עוד בתוספות"ט מנחות פי"א מ"ז ד"ה אוכלין אותו חי עי"ש.

מבואר שבתימן בזמן קדמון לא היו חולטין

והאיר הי עיני והלום מצאתי בפירוש על הרי"ף לחולין מחכמי תימן הקדמונים שחי במאה התשיעית לאלף החמישי, שבסדר הכשרת הבשר לא הזכיר בדבריו נושא החליטה כלל ועיקר, והא לך משכ"כ בדף צ"ח וז"ל, וגם רב צדוק גאון נשאל ע"ז והשיב שאמרתם שיש בנ"א טומנים כל חתיכה במלח, אי"ז נכון מה שעושים לפי שיש בחתיכות צינורות דם, ואם תטמן במלח יסתם מקום הדם ולא יצאו, לפיכך אסור לטמנו במלח.

וגם רס"ג אמר ואסור לבשל הבשר חתיכות גדולות ולא תהא כל חתיכה יתר על חצי רטל בערך 150 גרם, **לפי שכך קיבלנו במסורת כדי שישלוט בו המלח ויזל דמו**, וימלח כל חתיכה לבדה משש רוחותיה והמלח צריך שיהא בינוני כשיעור גרגר חיטה ע"כ, וסיים שם ומה שאמר רס"ג שכל חתיכה נמלחת לבדה היא דעת רי ששת ואינו מוסכם לד"ה, **מבואר** מכאן שהמלח מוציא כל הדם מהחתיכה כאשר גודלה אינה יותר מחצי רטל.

קיבלו החליטה רק לכתחילה ולא לעיכובא וכדברי מר"ן הב"י

וראה נא ידידי משכ"כ עוד בדף ס"ז, אמרו בתשובות הם תשובות הגאונים שקיבצם ר"י אללואסני והיו נפוצות בתימן, השוחט יונה או אווז ורצה לצלותו באש אינו צריך לחתכו ולמלחו, **לפי שאין אנו צריכין חיתוך ומליחה אלא לבישול ולשליקה אבל לצלי לא**, לפי שאי"ז העוף חמור מן הכבד וכו', **לפי שלא מצאנו שהצלי צריך מליחה**, וזה שלא כדעת הרמב"ם שמצריך מליחה אף לצלי, וראה שם עוד בדף צ"ב יעו"ש.

ושמעתי באומרים שהיות וכי שבשר חי אסור לאוכלו עד שימלחנו א"כ גם בחליטה ס"ל כהרמב"ם אף של"כ בפירוש, ודבר זה הבל הוא וא"א לאומרו כלל, ולא יעלה על דל שפתי משכיל, דמה ענין ז"ז, ותו דא"כ הו"ל לכותבו בפירוש דכיצד יתכן שיתעלם מאיסור דם ואפילו לא רמז עליו, ומש"כ שבשר חי צריך מליחה פשוט ס"ל שכיון שראוי לפרוש צריך למולחו, והמליחה מוציאה כל הדם, מה עוד שהמנהג בחתיכות קטנות וכפי שכתב בעצמו, ולפיכך בבישול א"צ חליטה כי כבר יצא על ידי מליחה, וממה שלא הזכיר מבואר דלא היה נהוג ופשוט, ואח"ז כשהופיע אורו של הרמב"ם קיבלוה רק במקום והיכא דאפשר ולאו לעיכובא, והראיה שכל הדורות מזמן קדמונים לא הקפידו לחלוט כראוי בסעו"ג ובכתי המשתה, כיון שלא היה אפשר, **ואי הוו מקבלי עליהו לעיכובא בודאי שהיה להם לדקדק ולחתוך הבשר לחתיכות קטנות ולחולטו כראוי**, ולהקפיד גם כן שלא ינוח המים מרתיחתו, דאם נחו כיצד יחלטו, וממה שלא נהגו ולא הקפידו בכך ע"כ במש"כ, וזהו שכתב מרן הב"י וז"ל, ומיהו היכא דאפשר טוב לחוש לדעת הרמב"ם ז"ל.

סיעתא מדברי המהרי"ט

ועי"ע במהרי"ט חו"מ סימן קכ"ב, שכתב דהרמב"ם שהקפיד על חליטה, הקפיד גם כן **שיחתוך הבשר קודם לחתיכות**, עיש"ב וא"כ לפי זה שבתימן לא נהגו לחלוט כראוי בסעו"ג

וכיוצא **והכניסו ליורה אף חתיכות גדולות שלא הקפידו בחיתוכן**, מוכח שלא קיבלו החליטה לעיכובא, ויעוין בפעו"צ ח"ג סימן צ"ד עיש"כ.

בירור אם המנהג לעשות מליח הוא דלא כהרמב"ם

ויש לחקירה מקום לנוח,מה שנהגו בתימן מזמן קדמונים ועד זמנינו אנו, שנהגו למלוח הבשר מליחה שניה ולייבשו כשהיו מסיעין מסועיות לאורחא וכיוצא, דאי שפיר למיעבד הכי לפי שיטת הרמב"ם או לא, דהרי לשיטתו עדיין יש בו דם, וא"כ כיצד מותר, פוק חזי דברי **ספר האשכול** הלכות דם וז"ל: ומליחת בשר אשר אמרתם שבנ"א טומנין אותו במלח **לא יפה הם עושים, שמעיינות של חתיכה כיון שהיא ממונה במלח מצטמק בהן דמה ואינו יוצא**, שאפילו כשהוא מולחה צריך להניחה ע"ג כלי מנוקב כדי שיהא הדם יוצא ראשון ראשון ולא יהא נקווה, **הלכך אסור להטמינו במלח**, וכ"מ בהלכות פסוקות סימן מ"ו ובספר האורה וכן בפירוש הרי"ף לחולין דף צ"ח, שכתב משם רי צדק גאון שאין להטמין החתיכות במלח, **כי יסתם מקום הדם ולא יצא**, לפיכך אסור לטומנו במלח עי"ש.

ובב"י סימן ס"ט הביא דברי רבינו ירוחם משם הראב"ד, שבשר שמייבשין עם המלח הראשון **אם ישהנו על הבשר עד שהוא יבש, חוזר ובולע ממנו ובעי קליפה**, והתוספות פליגי, וכתב הרא"ש דאם לדי התוספות יש דם ע"פ הבשר וע"פ המלח ונבלע בדמה אחר שנח מלפלוט, ולכך נהגו להדיח הבשר ממלח הראשון אחר ששהה שיעור מליחה ונותנין בו מלח אחר ומתיישן במלח השני עכ"ל, הרי דכ"ז מועיל לדסברי שמלח הראשון הוציא כל הדם ומה שנשאר הוא מוהל בעלמא, משא"כ לשיטת הרמב"ם דאין המליחה מוציאה כ"א שטח העליון בלבד, **כיצד יותר למלוח לאורחא** מאחר שנבלע בו הדם ומתייבש בתוכו וכבר פירש ממק"ל.

ולפי"ז מה שנהגו להמליח לאורחא, הגם שהרמב"ם בסדר הכשרת הבשר המאכ"א פ"ו לא הזכירו, עכ"ז משום דלא אפשר כי היו צריכין לו לדרך וכיוצא התירו, **ואולם** לאחר ההתבוננות נראה לי דדוקא במליחה אי אסור לעשותו מליח מחמת שמתערב עם הדם היוצא וחוזר ובולע ממנו, משא"כ במליחה שניה אין כח וחוזק למלח לחדור לשטח הפנימי, ומשו"כ כתב המ"מ דמותר אף בכשא"מ להרמב"ם שהרי מתייבש ונעשה כעין, מה עוד שבתימן יבשוהו באויר ואף אם יצא דם מישרק שריק ובבישול לא יפרוש, דאינו כבשר ששהה ג', דהכא נתייבש כעין, ואהכנ"מ שהרמב"ם בהמאכ"א לא הזכירו, אך כבר כתבו בהלכות שבת פרק כ"ו הט"ז, ובהלכות תעניות פ"ה, ועכ"פ צ"ע אמאי לא כתב סדר עשית המליח בהמאכ"א כפי שכתב שאר סדר הכשרת הבשר.

לא שינו בתימן המנהגים הקדומים

עוד מצאתי שם בפירוש על הרי"ף תוכחת מגולה על קהילה שנהגה היתר לאכול בשר חי בלא מליחה וז"ל: ושאלתני על אנשים מידידנו בארץ תימן אוכלים את הבשר חי לפני מליחתו וכו', דע שאסור לבר ישראל **לאוכלו ולא לבשלו אלא אחר מליחתו והדחתו**, אבל לפני כן אסור בהחלט, ומי שעבר ואכלו עובר איסור חמור, והמקום ב"ה יצילנו מלעבור על מדותיו עכת"ד, הראת לדעת שכי במפורש שאסור לאכלו או לבשלו עד שימלח וידיח **ואילו חליטה לא העלה על דל שפתיו**, ואם איתא שהיו נוהגים בודאי שהיה מזכירו ושתיקה

כהודאה, ואל תתמה מה שלא נהגו בזה כהרמב"ם, **דידוע ומפורסם הוא שהרבה מנהגים קדומים בתימן לא שינום ולא ביטלום אף שדעת הרמב"ם בהיפך**, וראה בזה כמה דוגמאות שכתבנו בקצירת האומיר בהערה יעו"ש.[32]

בראבש"ם, ובפעו"צ, ובשושנת המלך, מפורש שנהגו בחליטה רק לכתחילה

יוצא איפוא שמנהג החליטה קיבלו רק מהיות טוב, והיכא דאפשר ולא לעיכובא, והיכא דלא אפשר לא הקפידו, וכפי שכתב הגאון מופת הדור מוהר"ח כסאר שליט"א בשו"ת החיים והשלום יו"ד סימן ד', ואם כן לפי זה בזמנינו בישיבות אולמות וכיוצא שמגישים בשר שלא נחלט חשיב זה כדיעבד ומותר, משום דעיקרא דדינא הכי הוא, וכמו שפסק מרן הי"ו.

וכן שאלתי את הגאון **מוהר"ר יחיא אלשיך** הי"ו, והשיב דפשוט שמותר, משום שגם בתימן לא הקפידו בסעו"ג כיון דלא אפשר, דאם איתא דהוא מדינא הו"ל להקפיד אף במקום ובשעת הדחק, וידוע דדוקא דבר שמותר מעיקר הדין שרינן בשה"ד, עיין למור"ם בהקדמתו לתו"ח, ולהרב גט פשוט כלל ו', נמצאת למד **דמה שהקילו בתימן משום דאוקמוה אעיקרא דדינא.**

וסיוע גדול נמצא בדברי הגאון מוהר"ד משרקי בראשי בשמים סימן ס"ט ס"ק ס"ב, דהחליטה היא רק לכתחילה עי"ש, ובתשובת תלמידו המובהק הגאון מהרי"ץ בפעו"צ ח"ב סימן קפ"ו, שכתב דצריכות להרתיח המים אינו כ"א לכתחילה, **ומפרש זאת בדעת הרמב"ם**, כאשר המעיין שם ישר יחזו פנימו, וכ"כ הגאון מוהר"ש חבשוש בשושנה"מ

---

32. הנה בהרמב"ם בהלכות תשובה פ"ג ה"ד כתב נהגו לקום בלילה בעשי"ת לומר סליחות, ואילו מנהגינו לקום לאשמורות מר"ח אלול, שכתב בפ"ד מהלכות תפילה רוחץ רגליו לתפלה ולא נהגו בזה, והשגת הראב"ד שם לא ידעתי רגליו למה, שכתב לברך ענט"י קודם כל תפילה, ולא נהגנו בזה, וכן שכתב בפ"ו לברך ענט"י קודם הנטילה.ומנהגנו לברך **אחר הנטילה קודם הניגוב**, דחישינן שאינם נקיות ופוק חזי מע"ד, וראה שכ"כ בשם טוב למוהר"ח כסאר שליט"א, וכן שכתב בפי"א ה"ט לברך שהחיינו על תפילין חדשות וכ"כ בשו"ת פאר הדור סימן מ"ט, אבל לדעת מרן נראה שאין לברך שמצות ללה"נ, וכן העיד הגאון חיד"א במחב"ר סימן כ"ב ס"ק ב' שהמנהג כדעת מרן שלא לברך, וכ"ה מנהגינו וע"ע ביחו"ד ח"ב סימן ל"א. שכתב בפ"א אבל שאר אוכלין ומשקין אם בירך אחד וענו כולן הרי אלו אוכלין ושותין, ואילו מנהגינו בג'עלה שכ"א מברך לעצמו, וכמ"ש הראב"ד שם, שכתב בפ"ג מהלכות מילה ואבי הבן מברך וכו', ועיין בכס"מ שם, אך ראה תשובת רבינו אברהם בן הרמב"ם הובאה במעש"ר וז"ל וי"א שברכת להכניסו ראוי לברך אחר מילה, וישען בזה על המנהג בטענות גלוי הסחירה וכו', ואבא מרי ז"ל דעתו שתהיה קודם המילה, וכזה הורה ונעשה הלכה למעשה לפניו עי"ש, ועיין בכנה"ג בהגה"ט שהרי"ף הרמב"ם וד"א בנו סברי כהרשב"ם שיש לברך קודם המילה, ואילו מנהגינו **לברך אחר המילה**, וכמו שפסק מרן ביו"ד סימן רס"ה שכתב לברך בין חיתוך לפריעה. וכן כתב מהרי"ץ בע"ח דף קנ"ח כמרן ומקורו מהרא"ש עי"ש, והגם דיש לטוען לומר דביד מלאכי בכללים כתב כשיש סחירה אזלינן כחיבור ולא כשו"ת, אך בנ"ד הרי **בחיבור** כתב בסחמא ומי לנו גדול מר"א בנו, דמגלי לן מילי דמיטמרן, ובא לפרש דברי אביו כי היכי דלא ליסתרן אהדדי, ולישו"ב יצרה, וכ"מ במהר"ם אלשקאר סימן ח"י עי"ש, וראה עוד בשם טוב למהר"ח כסאר יצ"ו ע"ש. מנהגינו לברך על הכוס במילה שכן כתב מהרי"ץ בע"ח שכן פסק מרן סימן רס"ה, אף שהרמב"ם לא זכרו בחיבורו, אך ראיתי בשו"ת הרמב"ם סימן ס"ג, שבימי התעניות אין לברך על הכוס, מובן שכל השנה מברך, ועכ"פ כתב מהרי"ץ שגם בתעניות יברך, והיולדת חטעם, עי"ש, כתב בהלכות שבת פכ"ט ה"ז ומגביהו מן הקרקע טפח משמע דמקדש מיושב ורובא דאינשי **בתימן נהגו** מעומד, וכמ"ש מהרי"ץ בעץ חיים, והטעם משום

עדות, דכתיב ועמדו שני האנשים, ואולם כתב בספר המנהיג שמקדש מעומד כמו שהעידו משמו של הרמב"ם.

והנה כתב הרמב"ם לקדש בליל סוכות מעומד משמע דביום וכן בשבת ערבית ושחרית מקדש מיושב, ואולם מהרי"ץ בע"ח כתב לעולם אנו מברכים על הסוכה תיכף כניסתנו בה, דהכי מפורש בזוה"ק דרב המנונא סבא קאי בפתחא דסוכה מלגיו וקאים על רגלוי ומברך, **הלכך ביום טוב ושבת מקדש על הכוס מעומד כמו בלילה**, ואומר ברכת הסוכה ויושב, נמצא דלמהרי"ץ בשיש קידוש מסדרה על הכוס מעומד, והוא מאבודרהם ור"ץ גאון ועיין ברכי יוסף סימן תרמ"ג שכ"ד מרן דבקידוש היום מקדש מעומד, ובפסקי מהרי"ץ כתב שכן הנהיגו חכמי תימן עי"ש, וכן ראיתי להרבה מזקני תורה שנוהגים כן גם בזמנינו, והאומר לא ראינו אינה ראיה. **והנה** מקום אתי לחלק במש"כ הרמב"ם דוקא בליל ראשון דסוכות משום שחובת קידוש היום קדמה לחובת הסוכה לפיכך צריך להקדים הקידוש משא"כ בשאר ימים, גם ראיתי בפסקי מהרי"ץ להר"י רצאבי נר"ו דף ק"ח שכתב דאין מוכרח לומר בדעת הרמב"ם שמקדש מיושב, והביא מהכס"מ להוכיח שגם בשאר ימים מקדש מעומד, ועל כל פנים ידוע המנהג ברוב תימן שמקדשין מעומד גם בשאר הימים ערבית ושחרית, שכן הנהיגו חכמי תימן, וכמובא בפסקי מהרי"ץ דף ק"ז יעו"ש.

פש גבן **לברר** מש"כ הרמב"ם מברך לישב ויושב, ומברך שהחיינו והטעם שברכת שהחיינו חוזרת גם על מצות הסוכה, ולפי"ז קשה שהרי כל המצות צריך להיות עובר לעשייתן, וכמו בנטי"ל ונר חנוכה ושלית חדשה שמברך שהחיינו ואחר זה עושה המצוה ולא ראינו שמדליק נ"ח ואח"כ מברך שהחיינו, וראה בכה"ח סימן תרמ"ד ס"ק ה', **שמברך** ענטי"ל ושהחיינו ואח"ז מנענע, ואם כן הכנ"מ מברך שהחיינו ואחר זה ישב, אולם אית למדחי דבנ"ח כיון דהדלקה עושה מצוה וכן בלולב מראגביה נפק ביה לפיכך מברך קודם, משא"כ סוכה שהיא מצוה נמשכת הוה ליה כמברך לפני המצוה, ולא תיקשי מטלית שאף שהיא מצוה נמשכת עכ"ז אינו מברך אחר שיתעטף, דהתם שהחיינו יש בו כונה אחת, משא"כ הכא שחוזר על עצם היום, וגם על ישיבת הסוכה, לפיכך צריך **להדגיש ולהראות** שהברכה חוזרת גם על הסוכה, לכן צריך לישב קודם, ועדיין קשה, דאי משום **הא** הרי בעצם מה שמקדימין ברכת לישב קודם ברכת שהחיינו, בזה מוכח ששהחיינו חוזר גם על הסוכה, וכדמוכח מהסוגיא בסוכה נ"ו, דאי לאו הכי הוה ליה להקדים שהחיינו ולהשאיר ברכת לישב לבסוף, ותו גם בנ"ח שהחיינו חוזר גם על עצם היום וגם על מצות ההדלקה, אך כבר כתבנו דבנ"ח כיון דהדלקה עושה מצוה לכן מברך קודם, ועדיין צ"ב.

גם חזינא דבמילה מברך שהחיינו אחר המילה, כיון שהיא מצוה נמשכת, דכל שלא פרע כאילו לא מל, ולפי שיש בה גם כן שתי כוונות שבא לו בן זכר מברך הטוב והמטיב, ונהגו לפוטרה בשהחיינו, ולפיכך אינו מברך קודם המילה, אך כידוע שברכת להכניסו ג"כ מברך אחר המילה, והטעם שמא יחזור בו המוהל, ומשום כך גם שהחיינו מברך אחר המילה, דניגרדת היא אחר ברכת להכניסו, ולפי"ז **אם** אבי הבן מל יש לו להקדים ברכת להכניסו, דזיל בתר טעמא, אך יש לומר כיון דהיא ברכת השבח יכול לברכה אח"כ ועוד דלא פלוג ולפיכך מברך אח"ז, **ומצאתי** בס"ד לברכי יוסף סימן תרמ"ג שכתב דהרמב"ם בפי"א דברכות כתב דמברך זמן בשעת עשיית הסוכה, ופ"ו דסוכה כתב דמברך שתים על הכוס, מוכח דסבירא ליה דאף דמברך זמן אעשיה עכ"ז מברך זמן אגלג, עכ"ד ולפ"ד נראה דמשום כך קפיד הרמב"ם שישב ואח"ז יברך זמן, כיון שזמן חוזר רק אגלג, ואה"נ דאם לא בירך זמן בעשיית הסוכה אזי צריך לברך זמן מעומד כיון דבכה"ג חוזר גם **על** עשיית הסוכה כך נ"ל לדייק מדברי **הברכי** יוסף, ולפיכך שפיר מה שנוהגים רבים בקהילותינו לברך זמן מעומד, כדין כל מצות עובר לעשייתן ודוק, **ואגב** לא נהגו בתימן לברך שהחיינו בעת עשיית הסוכה ואיגוד הלולב, הגם שכ"כ בפי"א מהלכות ברכות עי"ש.

בפ"ג מהלכות מגילה כתב המנהג שאין כופלין מאודך ולמטה **ובו ראוי לילך**, ומנהגינו לכפול הפסוקים. שכתב בהלכות חנוכה מדליק נ"ח עם שקיעת החמה, ואילו מנהגינו להדליק עם צה"כ וכדעת מרן, וכמ"ש מהרי"ץ בע"ח. מנהגינו להדליק נ"ח **בביהכ"נ בברכה** כמו שכתב מרן, הגם שהרמב"ם לא כתבו, בהלכות שחיטה פי"א הי"א כתב ומעולם לא נפחנו הריאה, ומנהגנו בתימן שנופחין. ירך שצלאה בגיה"נ מנהגינו לאסור כנ"ט, וכ"כ המפרש על הרי"ף לחולין,וכ"פ מרן ביו"ד סימן ק"ה,וזה דלא כהרמב"ם שפסק בפט"ז הלכה י"ב, קולף ואוכל עד שמגיע לגיד ומשליכו ועי"ש בלח"מ. כתב ברפי"ז סתם כלים בני יומן,וראה בלחם משנה שם,ובב"ח ובב"י סימן קכ"ב, ופסקינן כמרן ביו"ד סימן קכ"ב שסתם כלים אינם בנ"י,וראה שכן כתב בפעו"צ ח"ב רנ"ז, **וברביד** הזהב סימן כ"ו. מנהגינו להתיר חמאה של גוים אף שבפ"ג כתב לאסור, ועי"ע בסע"ת דף צ"ט לראב"ד תימן הגאון כמוהר"ר עמרם קורח זצ"ל, ובערי"ש לנכדו הגר"ש קורח שליט"א בדף ש"ג, בהלכות מאכלות אסורות פט"ז ה"א, פסק יין נסך

שנפל וכו', **מצא מין את מינו וחוזר וניעור**, וגמרא ערוכה היא בע"ז ע"ג ע"ש, וכן פסק בהלכות ח"ו פ"ד הי"ב ועיין במ"מ שם ובכ"י סימן תמ"ז, וברבי"ד הזהב סימן כ"ו ובפעו"צ ח"ב סימן קט"ז, דכן דעת הרמב"ם, ופשוט הוא, ואף שהרמב"ם סבירא ליה חו"נ מנהגינו כדעת מרן שפסק אינו חו"נ, וכן כתב ברבי"ד הזהב סימן כ"ו, ומהרי"ץ בפעו"צ ח"א סימן קנ"ח ע"ש, **והוכרחתי לזה לפי ששמעתי אותו איש י. ק. שכתב ללעוג על דברי חז"ל, באומרו דלית ליה להרמב"ם דין חו"נ, דאימתי ישן עד שיתעורר, עפ"ל וכבר השיבו מרן הגר"ח כסאר יצ"ו בשו"ת החיים והשלום סימן קמ"ו ע"ש**, וזיל קרי בירב הוא וכבר הוכחנו מהרמב"ם המאכ"א דאית ליה חו"נ וראה עוד בהגר"א יו"ד סימן צ"ט ס"ק ט"ו, וכבר אמרו בעירובין כ"א, כל המלעיג על דברי חכמים נידון בצ"ר ואכמ"ל, וראה עוד שלא נהגו לברך עה"ג בליל הפסח כי **אם** בסוף ד' כוסות הגם שבספר מעש"ר הביא תשובת ר"א בן הרמב"ם שמעיד ואומר שצריך לברך על כל כוס לפני שתיתו וגם לאחר שתייתו, זוהי סברת אבא מארי ז"ל, וכמו שהיה מעורר אותנו ע"ז בעת הלימוד לפניו עכת"ד, ואולם מנהג תימן הוא כרה"ג שכ' ולא חזי לנא מאן דמברך עה"ג אלא בתר כולהו כסי, עוד ראה שכתב הרמב"ם בתשובה שי"ב, שצריך לברך בו"נ אחר טיבול הירק וכן שצריך לברך על המרור בפה"א, ועיין בב"ח ובכ"י סימן תע"ג, ואנן לא נהגנו בזה כלל, לא בבו"נ ולא בפה"א על המרור, וכן מש"כ בהלכות חו"מ פ"ח, מביאין שני מיני בשר, א' זכר לפסח וא' זכר לחגיגה, ולא נהגנו בתימן כ"א בצלי וביצה, ועיין בכ"י ובב"ח סימן תע"ג, דהוא מהירושלמי ויעוין בהגדת הגאון מוהר"י צוברירי שליט"א סימן ה', וכ"פ מרן בשו"ע, עוד נא ראה מש"כ בפעו"צ ח"ג סימן י' במי ששכח לספור העומר בלילה דפסק מרן דיספור ביום ב"ב, אף דדעת הרמב"ם שיספור בברכה וכמו שהוכיח שם מהרי"ץ דלדעת התוס' קרבן העומר ביום פסול, ולהרמב"ם כשר, ועין בב"ח סימן תפ"ט, והביא ג"כ תשובת הרמב"ם ומסקנת מהרי"ץ **דמאחר דמרן הקדוש הסכים דאין לברך, אין בנו כח לעשות נגד דבריו**, מה גם דקי"ל ברכות אינן מעכבות ע"ש.

והאמת שהרבה תמהו על מהרי"ץ שחשש כאן לסב"ל, ואילו בד' כוסות כ' לברך עכאו"א, ולעד"ן י"ל דבכוסות סמך מהרי"ץ ותקע יתדותיו על המנהג כפי שהיה מקובל מקדמת דנא לברך, וכמ"ש שכל א' מצוה בפ"ע, משא"כ בספה"ע דל"ש לומד מנהג על אם שכח, כיון דלאו מילתא דשכיחא היא, וכמש"כ הרמב"ם בהל' שחיטה פי"א הי"ג דבמילתא דלא שכיחא לא שייך מנהג, ולפיכך שפיר פסק מהרי"ץ דביום סופר ב"כ, עוד ראה בפעו"צ ח"א סימן א' שסמך והליץ על המנהג לברך על ס"ת שני בשמחת תורה משום דקמאי חשו לד' מוהריק"א החולק על הרמב"ם שלא הזכיר כלל קריאת פרשת בראשית, ואנן מברכינן כיון שהוא מנהג קדום מאוד, וכבר רע"ג ורה"ג זכרוהו לפיכך אפשר לברך עליו. וכן הוא במנהיג סימן נ"ד, שכתב נהגו כל ישראל להתחיל בראשית, ומברכינן עליה ולא אמרינן סב"ל, משום שכל כחו של מהרי"ץ הוא מכח המנהג,וה"ה שכתב לברך על כוס וכוס, משא"כ בספירת העומר, דל"ש בזה מנהג, עוד יש לומר שכתב לברך על ס"ת שני משום דהיא ברכת השבח שאינו אומר וציונו, וכמ"ש התוספות סוכה מ"ד, לחלק דלא דמי ערבה ליו"ט של גלויות דהכא א"א לומר וציונו, וביו"ט של"ג אין בו וציונו אלא קידוש, וכמ"ש הרמב"ם בתשובה שאפשר לברך על ספר תורה פסול שאין הברכה על ס"ת זה אלא ברכת השבח, ושפיר כתב מהרי"ץ לברך.

פש גבן לברורי מש"כ מהרי"ץ בפעו"צ ח"ג סימן רע"ז,לענין הלל דליל פסח שיש לאומרו ב"ב, דלכאורה ק"ק הרי אין המחלוקת בברכה כי אם בהלל, וכשאין המחלוקת בברכה אלא במצוה מברכינן וכמו שחילק הרדב"ז ח"א סימן רכ"ט, וח"ב סימן תרכ"ו, ועיין ברכ"י תרמ"ג וביבי"א ח"ה סימן מ"ב אות ג'. וכיון שמהרי"ץ סמך ידו על המנהג לאומרו, אם כן יאמרוהו כתיקונו המושלם עם ברכתו, ועוד תמיה טובא דלגבי ס"ת שני בשמח"ת כתב מהרי"ץ לישב המנהג לברך עליו, אף שהמחלוקת היא בברכה עצמה, ואפ"ל דהתם כ' שיש לזה סמוכות שהוא חובת היום, משא"כ בהלל, ולכאורה ליתא דלא נזכר לקרוא בפ' בראשית לא בגמ' ולא בהרמב"ם, ועיין במגילה ל"א, דנזכר לקרוא רק וזאת הברכה, ומשא"כ הלל דפסח נזכר הוא במס' סופרים וביר‌ושלמי, וי"ל כיון שרע"ג ורס"ג זכרהו, אפשר שיש לו סמוכות שחובת היום הוא, ועוד כיון שהוא מנהג קדום שפיר מברכינן, ומה שהריב"ש כתב שלא לברך על מנהג זהו דוקא במנהג קל כחבטת ערבה, משא"כ בנ"ד, ועוד דהיא ברכת השבח כמ"ש לעיל,

ושמעתי שואלים על מהרי"ץ שכתב לברך על הדלקת נ"ח בביהכ"נ משום פרסומי ניסא, דלכאורה קשה דמנהג זה לא נזכר בגמ' וברמב"ם, ולמדוהו ממנהג אמירת ההלל בפסח שמברכים, ואם כן אליבא דמהרי"ץ יוקשה דביצד נ"ח הנלמד מהלל מברכינן בכל בתי כנישתא, ואילו ההלל עצמו כתב שלא לברך, ונמצא יציבא בארעא וגיורא בשמי שמיא, ושמעתי ישוב ממוהר"ח כסאר שליט"א דבנ"ח הטעם הוא משום אורחין ולפיכך מברכינן, וכן מצאתי שכ"כ

בשמים ראש

הלכות מליחה וז"ל, מנהגינו להחמיר שלא לבשל הבשר רק במים רותחים כדעת הרמב"ם וכו' עי"ש, דוק שכתב מטעם חומרא ולא מעיקר הדין, וגדול כח המנהג שאינו לעיכובא, ולפ"ז אפילו התרה א"צ.[33]

הב"י, וי"ל עוד רנ"ח בביה"כ מנהג קרום הוא גם בתימן, וכמ"ש הריב"ש דמנהג ותיקין הוא, והגם שהלל בפסח כבר נזכר בירושלמי והביאוהו תוס' בברכות י"ד, כנראה שבתימן מחודש היה, וכדמשמע מפעו"צ ח"ג סימן רע"ו עי"ש, אך ראה למרן מו"ר יוסף י. צובירי שליט"א בסידורו כנה"ג ח"ב בפירוש אמת ויציב סימן כ"ה, שהאריך בראיות ברורות מחכאליל עתיקים שכן נהגו לברך בלילי פסחים בתימן מזמן קדמון, עי"ש, ועל כל פנים יש לומר דבנ"ח יכול לומר אקב"ו, כי מצווה ועומד מעצם היום שיש בו חיוב להדליק, משא"כ בהלל דליל פסח מי ציוהו עד שיאמר אקב"ו, דמה שמברך אהלל דיום הוא משום עיצומו של החג וכמ"ש בערכין י', וראיתיבספר עדת יעקב סימן ט"ז, דהלל רל"פ אינו מדין יו"ט דעצמו של לילה הוי זמן ופרק בפ"ע שגורם להלל, הואיל ויש בו אכילת הפסח, ועיקרו נתקן בבהכנ"ס ברוב עם, וכמ"ש בטור סימן תע"ג ע"ש. וכ"מ מרה"ג, ועיין בר"ן פרק ער"פ, וע"ע באיגרות משה ח"ד סימן צ"ד, דגם מי שאינו נוהג לומר הלל בל"פ אם מתפלל בביהכ"נ שנוהגים לאומרו,צ"ל עמהם ואם עובר לפני התיבה צריך לברך כמנהגם, וראיה מפסחים ק"ו מעובדא דר"א עכ"ד.

ודע כיון שכבר פשט המנהג בכל ישראל לברך אהלל דל"פ טוב שכאו"א יברך עליו, ואם אפשר להנהיג לברך עליו בציבור הנה מה טוב ומה נעים, דאית לן למילף ממהרי"ץ שחיזק וישב המנהג לברך על ס"ת וכן על נ"ח, מה עוד דאי הוי חזי דמקורו מהירושלמי ושכבר פשט המנהג בכ"י, אפשר שהיה מורה לברך, וכעין זה ראה בהר"ן סוכה מ"ד, שכתב דאין מברכין על המנהג וכמ"ש הרמב"ם, ומיהו כבר פשט המנהג שמברכין עליו, וכיון שכן י"ל דדוקא חיבוט ערבה שאין אלא חבטה בעלמא הוא דא"מ. אבל בהלל דר"ח מברכין עי"ש, ועוד שכבר כתב הגאון מהר"ר צובירי שליט"א בסידורו כנה"ג ח"ב,להוכיח שהמנהג הקדום בתימן היה לברך על ההלל בלילי פסחים יעו"ש.

עוד ראה שמנהגנו ליתן יין לקטנים בליל הסדר וכמ"ש מרן סימן תע"ב,ודלא כהרמב"ם שפסק כר"י דאמר מה תועלת ביין לקטנים, אלא מחלקין להם קליות וכו', ומנהגנו כרבנן שאמרו הכל חייבין וכו', וכ"כ בער"ש ח"א דף פ' להגר"ש קורח שליט"א, שמנהג תימן ביין ולא בקליות עי"ש. וראה במהרי"ץ בע"ח שכתב קטנים שהגיעו לחינוך חייב ליתן יין לפניהם, וראה עוד בהגדת הגאון כמוהר"י צובירי שליט"א דף כ"ח עי"ש ואכמ"ל, ועל כל פנים מנהג אבותינו בידינו מזמן קדמונים ליתן להן מי צימוקים, עוד נהגו לתרגם באונקלוס ויב"ע מן הכתב, הגם שהרמב"ם בהלכות תפלה פי"ב הי"א כתב שלא לקראם כ"א ע"פ.

וראיתי למהרי"ץ בפעו"צ ח"א סימן קנ"ח, שכתב דמה שבאיזה דברים עבדינן דלא כרמב"ם, הוא מטעם שכתב הרשב"א דיכולין לעשות כהוראת פוסקים אחרים ואף להקל עי"ש, וכ"כ הב"ח בחו"מ סימן כ"ה, עוד ראה בפעו"צ ח"ב סס"י ק"ו כתב שהגם שמרן הקדוש פוסק בשו"ע היפך סברת הרמב"ם והרא"ש, כיון דנפק מפומיה דהרב ב"י ז"ל, מי ירים ראשו לפסוק היפך דעתו, וכן ראה בפעו"צ ח"א ס"ו, שהרבה פוסקים מסכימים להתיר, ומכללם הרשב"א, הר"ן, תשובת הרמב"ם, והמגיד, אלא שמרן כתב להחמיר, ומי יוכל לבא אחרי המלך את אשר כבר עשהו קיים ויציב. עי"ש, וראה עוד בפסקי מהרי"ץ להר"י רצאבי הי"ו, הלכות לולב דף רב"י ואכמ"ל.

33. ולא אכחד דעדיין יוקשה ממש"כ הרמב"ם בהי"ז עופות וכו', אסורין דמשמע אפילו בדיעבד, ואם כן קשיא על מהרי"ץ, אך שמע נא נועם שיח של הרב רמשק אליעזר פרק גה"נ סימן ה', שפירש דהרמב"ם מיירי שמולחן אחר שמלאן וטעמו כמ"ש הרא"ש שאין המלח פועל להוציא הדם מגוף חיצוני ואפילו אותו בשר הוא צלוי קודם שנתמלא מ"מ בולע מדם החיצון בעת המליחה והדבר מוכרח בד' הרמב"ם שכתב ואפילו אם הבשר צלוי או שלוק, דקשה אי טענה משום דלא סליק דיקולא דמיא במקום המילוי כמ"ש הם פשיטא א"ו הטעם כמ"ש וסד"א דוקא אם המילוי אינו מלוח דאין המלח מוציא דם הפנימי, אבל אם הפנימי מוכשר שפ"ד, קמ"ל כיון שהוא בתוכו בעת מליחה בולע מהחיצון מכיון שאין לו לפלוט לא פלט אבל בצלוי שפ"ד, אבל משום שאינו חלוט אפשר דלא אסר הרמב"ם בדיעבד כנ"ל.

בזמן קדמון לא נהגו למלוח הצלי

וסייעתא לזה מצאתי בעזר צור גואלי, דהנה כתב הרמב"ם בפ"ו הי"ב, כ"ז שאמרנו הוא לבישול אבל **לצלי מולח וצולה מיד**, ואילו בדור הקדום לזמן הרמב"ם **לא נהגו למלוח הצלי**, שכ"כ המפרש לרי"ף על חולין מחכמי תימן הקדמונים וז"ל, לפי שלא מצאנו שהצלי צריך מליחה, ואף שאח"כ נהגו בזה כדי הרמב"ם למלוח הצלי וטעמא טעים לן מרן הגר"ח כסאר שליט"א, בפרק ו' הי"ב, דקים ליה לרבינו שע"י המליחה שואב האש את הדם וכו', וכ"כ בער"ש ח"ג הגר"ש קורח שליט"א דף פ' ע"ש.

עכ"ז, וכי תמצא מי שמקפיד שלא לאכול צלי שלא נמלח, או שלא לבשלו אחר צלייתו, אף שנצלה מעט ועדיין נשאר בו דם, ופשוט שלא נשמע מעולם הקפדה בדבר זה, וע"כ שנהגו למלוח הצלי רק מהיות טוב ולכתחילה ולא לעיכובא והכ"נ בנידון דידן, והן אמת שכתב הלח"מ שם אבל אם ירצה לאכול צלי בל"מ הרשות בידו, מפני שאין הדבר מוכרח בלי רבינו, אך כבר כתב הה"מ הי"ב, **נראה מדעת רבינו שאף הצלי צריך מליחה**, וכ"כ בכס"מ עי"ש, וכן היא מסקנת שם טוב וער"ש ושא"פ, ומי לנו בקי בדעת הרמב"ם כהה"מ יעוין ביד מלאכי בכללים.

מנהג קהל קדוש עדן, החמירו רק לכתחילה

ובספר נחלת יוסף מנהגים סימן כ"ב, ולפי שאין הספר ביד כל אדם, אעתיק לך תכ"ד: כי הרמב"ם אין לבשל הבשר אא"כ יתנהו ברותחין, וכתב הטור ולא נהגו כן, וזהו דעת כל האחרונים, ומיהו כתב ב"י, היכא דאפשר טוב לחוש לדי הרמב"ם, **ומנהגינו** בזה להחמיר כדי הרמב"ם, וגדולה מזו שאנו מסירין כל הקצף היוצא בשעת הרתיחה, **מובן לפי** זה שהמנהג היה להחמיר ולא מעיקר הדין, כלומר שאינו לעיכובא כי אם לכתחילה בלבד.

המורם מכל האמור, דמעיקרא לא קיבלו החליטה אלא לכתחילה, וכפי שכתבו מהרד"ם, ומהרי"ץ, ומהר"ש חבשוש, ובזה מוסבר מה שהקילו בסעו"ג וכיוצא וכן מה שנהגו בצלי קידר ללא חליטה וזאת לפי עדותם של הדין תרין צנרתא דדהבא כלילא, מהרד"ם ומהרי"ץ זיע"א, ויבא השלישי מוהרח"ש בעל שושנת המלך זיע"א, שהעידו ברוב גודלם וקודשם שכך היה המנהג בתימן ועפ"י שנים או שלשה עדים יקום דבר, מה עוד שכתבו זאת בדעת הרמב"ם, שהחליטה היא רק לכתחילה, ואם כן לית למיחש כלל ועיקר ויאכלו ענוים וישבעו, והמחמיר בזה אינו אלא מן המתמיהין, ועל כגון דא נאמר לא טוב אנכי מאבותי.

גם במצרים לא נהגו בחליטה

ואעתיק לך מש"כ בספר נהר מצרים מנהגינו למלוח הבשר **שיעור שעה** לצאת אליבא דהרמב"ם מאריה דאתרין ע"כ, ואילו חליטה מאן דכר שמיה, וכבר כתבנו שיש לזה יסוד מדברי תרומת הדשן, וכן כתבו בעל ראשי בשמים וערוך השלחן ואכמ"ל.

הקבלה והמעשה עמודים גדולים בהוראה

והן זה עתה ראיתי להגר"ש קורח שליט"א בער"ש דף ס"ד, שכתב שאין מביאים ראיה משעה"ד שבסעו"ג היו משליכין כמות גדולה בבת אחת וכו', שכדאי הם הפוסקים המקילים ובראשם מרן לסמוך עליהם בשעה"ד עכת"ד, ולעד"ן אדרבה מזה מוכח דלא קיבלו החליטה

לעיכובא, דאל"ה כיצד סמכו להקל ואף שהוא שעה"ד האם הותרה אכילת דם, אע"כ דקיבלוה רק לכתחילה והיכא דאפשר, וכפי שכתבנו לעיל מהקדמת מור"ם לתו"ח, ומהרב גט פשוט כלל ו' ע"ש, ומש"כ שם דאעפ"כ דקדקו לחכות עד שירתחו המים אחהמ"ר אדרבה היא הנותנת, ממה שלא דקדקו לחתכן לקטנות אלא השליכו כמות גדולה של בשר לקלחת בבת אחת, ועי"ז **נחו המים מרתחיתן**, מוכח דלאו לעיכובא ומה שחיכו עד שירתחו המים, הוא מחיות טוב וכן כדי שלא יבואו להקל לכתחילה אף בסעודות רגילות, וראה מש"כ הרמב"ם בהלכות שמיטה ויובל פ"י ה"ו, **לפי שהקבלה והמעשה עמודים גדולים בהוראה ובהן ראוי להתלות**, ואם כן מה שלא נהגו להקפיד בחליטה בזה ראוי להשען, וראה מש"כ בשו"ת רעק"א סימן ע"ד וז"ל, **ובודאי ראה שנהגו היתר לפני גדולים שלא מיחו וראוי לישב המנהג**, פוק חזי למהרימ"ט סימן כ"ג שכי בסר"ד, יצא מהכלל ללמד דבכל מקום שיש איסור תורה ונהגו אנשי המקום ההוא היתר ולא מיחו בהם גדולי הדור, אמרינן **ודאי דנראה להם היתר ואין להרהר אחריהם, עכ"ד.**

דעת הגרב"צ שליט"א, שקיבלו החליטה רק לכתחילה

ובשיעורו של הגאון הגדול כמוהר"ר בן ציון אבא שאול שליט"א ביום שבת קודש פרשת ויצא התשמ"ו פרסם ברבים דעתו הגדולה למסקנה **שבתימן קיבלו החליטה רק לכתחילה**, וכמ"ש לעיל, ואין לומר דמליחה שניה היא אחר חליטה, דא"כ מה חידש הה"מ שכתב דיכול למלוח פעם שניה בכשא"מ, דפשוט הוא, א"ו שמליחה זו היא לפני החליטה, ועיין שם במ"מ פ"ו הי"א, ולפיכך **מותר לבני ישיבות מעדת תימן לאכול בישיבות ובאולמות וכיוצא מבשר שלא נחלט**, זו היא מסקנת הגאון שליט"א הלכה למעשה.

ילפינן מהיתר החמאה

ובספריא דמאריה טב סערת תימן עמי ק' של הגאון כמהר"ר עמרם קורח זלה"ה, הרב הראשי האחרון בתימן, כתב שהחמאה המבושלת של גוים לא נהגו בה איסור, ודלא כדברי הרמב"ם בהמאכ"א פ"ג הט"ז, שכתב לאסור משום גיעולי גוים, וכ"כ הגאון מהרד"ם ברביד הזהב סימן כ"ו, והגאון מהרי"ץ בפעו"צ ח"ב סימן ק"פ וז"ל: על כן ראו הראשונים מעיקרא לסמוך על החולקים הסוברים דסתם כלים אינם בנ"ט, מה גם דרבינו הרמב"ם **יחיד בספרתו** וכולהו רבוותא פליגי בה, וכ"כ בח"א סימן קי"ד לענין כלים אמרינן סתם כלים אינם בנ"ט יעו"ש.

הרי לך הלכה מפורשת שהרמב"ם אסרה, ועכ"ז לא קיבלוה עליהם, ואחד מהטעמים מפני שיחיד בספרתו, ופסקו כשיטת מרן ביו"ד דסתם כלים אינם בנ"ט, והכנ"מ בנ"ד יש לנו לומר דלא קיבלו החליטה לעיכובא, **מאחר שהרמב"ם כמעט יחיד בספרתו, ורוה"פ פליגי עליה**, ועי"ע בהרדב"ז ח"ה סימן ב' אלפים רצ"א.

תשובת ראש רבני תימן, מרן הגאון כמוהר"ר חיים כסאר הי"ו

ואחזה דעת עליון בתשובתו הרמתה, על אשר נשאל בספרו החיים והשלום יו"ד סימן ד', על מה שהיו נוהגין בתימן לחלוט הבשר, אם אפשר להקל בזה בארץ ישראל או לא, והשיב דחומרא זו שכתב הרמב"ם ז"ל, נהי דכל אחד בביתו צריך לנהוג בה, **אבל עם אחרים כגון בישיבה או במלון וכיוצא יש להקל, שהרי אפילו בתימן כשהיו עושין סעו"ג**

במשתאות, לא היו עושין חליטה כראוי, הואיל ויש ריבוי בשר, וגם כן בכדי שלא יבואו לידי ריב ומצה יש להקל בזה,[33]ב ועוד יש לסמוך גם כן על דברי בערוה"ש שכתב דלא הצריך הרמב"ם חליטה אלא אם שהה במלחו שיעור מיל, אבל בשהה שיעור שעה כמו שעושין כאן, אף להרמב"ם ז"ל אין צריך חליטה, ואף דסברא זו דברי טעם הן, מכל מקום יש לסמוך עליה, ושפיר אכיל אליבא דכו"ע ויאכלו ענוים וישבעו, עכת"ד, וא"כ לפי"ז אין אחר המנהג ולא כלום, ומנהג ישראל תורה הוא, וכבר כתבנו שכדברי ערוה"ש דברי ראשי בשמים, ומקורם טהור מדברי תה"ד וכן מדברי הרא"ה, הביאם הריטב"א בחולין.

תשובת הרב הראשי ליוצאי תימן בת"א

הגאון כמוהר"ר יוסף יעקב צובירי הי"ו

ובאשר דיברתי בזה עם כבוד מו"ר הי"ו, אמר לי שידוע ומפורסם הדבר בתימן מדורי דורות עד דורנו עתה, שאין מקפידים בחליטה בבתי המשתה ובסעו"ג, וגם מכנסים חתיכות גדולות לתוך היורה ואף שחלק מהבשר יוצא בחוץ, **ועוד שאין מקפידים שלא יניחו המים מרתיחתן** ופוק חזי שנהגו לטחון בשר אחר מליחתו לפני חליטתו, ועשו ממנו סגיזק כעין נקניק של חיום, **ורבים אכלו ממנו**, כך שבודאי אינו לעיכובא, ולפיכך גם בזמנינו בישיבות באולמות ובמקומות ציבוריים, מותר לאכול בשר שלא נחלט כי כן הוא עיקר הדין, זתכ"ד.

תשובת מחו"ר עדת תימן בירושלים

הגאון כמוהר"ר יחיא אלשיך הי"ו

נראה לי שמותר לאכול בישיבות ובאולמות וכיוצא כאשר מגישים בשר שלא נחלט, כיון שגם בתימן לא הקפידו לחלוט כראוי בבתי המשתה, מפני ריבוי הבשר, **כי כן קיבלו החליטה רק לכתחילה ולא לעיכובא**, וכן הוא לענין החנייד צלי קדר שמותר בלא חליטה, וכמובן לאחר שהכשירוהו, **ובפרט אם חממו הקדרה על האש כשהיא ריקנית**, דלית בזה שום מיחוש, שכן הדם מתיבש ונשרף באויר כך שאין הבשר בולע ממנו ולפיכך מותר הוא, עכת"ד.

תשובת רבה הראשי של הרצליה

הגאון כמוהר"ר חיים יצחאק הלוי שליט"א

לשאלתך כיצד נהגו אבותינו בדין חליטת הבשר לאחר הכשרו, האם הקפידו כדי הרמב"ם בכל המקרים, **תשובה**, נהגו כדי הרמב"ם אבל במקרים מסויימים **בסעודות גדולות וכיוצא לא ראינו שהקפידו**, ומה המקור שעליו סמכו להקל בסעו"ג, יש צורך להקדים ולתאר את המציאות כפי שהיתה.

33ב. וראה מה שכתבנו להלן שאין לעשות חומרות בפני רבים עי"ש.

בשמים ראש

נוהגים היו בכל המקרים בבתים וגם במשתאות **לשרות הבשר כחצי שעה**, משהים אותו במלחו **בערך כשעה**, לאחר הדחה אחרונה נתנוהו לרותחין, אבל בסעו"ג שכמות הבשר היתה גדולה, לאחר מליחה "בכפישה" העשויה מענפי דקל, ולאחר ההדחה מרימים היו את "הכפישה" **שנים** שלשה אנשים ומשליכים לתוך דוד גדול בבת אחת, **ולרוב הכמות לא נראה שהיתה חליטה כהלכה**, שהחתיכות מלמעלה היו נראות כפי שהן בלי שיהא שינוי במראה אדמימות שבהן, ומובן **שגם המים נפשרין על ידי זה**, ולפי דיני החליטה **צריכים היו להשליך כמויות קטנות ולסירוגין כדי שהבשר יתלבן מיד**, וכלשון הרמב"ם כידוע.

נשאלת השאלה על מה הוטבעו אדני מנהג זה התמוה לכאורה, שבבתים הקפידו ובבתי משתאות לא.

והנה מלשון הרמב"ם בפ"ו ה"י, כיצד עושה מדיחו תחלה ואח"כ מניחו במלחו שיעור מיל, ואחר כך מדיחו יפה יפה ומשליכו מיד לרותחין כדי שיתלבן מיד.

ההבדל בין דברי הרמב"ם לבין מה שהיו נוהגים הוא: א. **בסעו"ג לרוב הכמות לא הקפידו בחליטה**. ב. **לא הסתפקו בהדחה כי אם בשריה בערך כחצי שעה**. ג. **משהים היו אותו במלחו כשעה ולפעמים יותר מזה**. ועוד ידוע שיש ג' שיטות בדין בשר לאחר מליחה. א. להרמב"ם נשאר דם בבשר ואין תקנה אלא בחליטה. ב. לשאר הפוסקים לא נשאר דם בבשר לאחר מליחה. ג. להרא"ה אם כדרך שמולחין לאורחא או ששהא יום במלחו יצא כל הדם, ואם נמלח כשיעור מיל לא יצא הכל, ואעפ"כ א"צ לחליטה.

ומרן הב"י במסקנתו כ', ולענין הלכה כיון דרבוותא פליגי על הרמב"ם כוותיהו נקטינן, ומיהו היכא דאפשר טוב לחוש לדי הרמב"ם ז"ל, וכ"פ בשו"ע סימן ס"ט סי"ט, וכ"כ הש"ך סקע"ח, ע"ש.

על פי דברי מרן הב"י **נראה ליישב מנהג אבותינו תמימי דרך**, שהיו מקילין בכמויות גדולות של בשר כדעת הב"י, משום דלא אפשר, דלצורך חליטה כזו היו צריכים שעות רבות לנתינת הבשר לתוך הדוד קמעא קמעא, ולחכות עד שיחזרו וירתחו המים על כל זריקה ונתינה, **ולכן סמכו בזה על מרן הב"י בשה"ד**.

ואל תתמה על החפץ שכן תמצא בחיבורים שחברו חכמי ופוסקי הדורות בתימן, שסמכו בכמה דינים ומנהגים כדעת שאר הפוסקים, ואילו במקום דאפשר היו מקפידים ומדקדקים כדרכם בקודש, והרי לך דוגמא **ששרית הבשר** לא נזכרה בהרמב"ם ומר"ן, **אלא** מור"ם בהגה בסי' ס"ט ס"א, **וכדבריו נהגו בשריה**, וכמו כן היו משהים הבשר במלחו **כשעה**, וזה כדעת ההגה שם ס"ו, ועוד יש הרבה דוגמאות, ואכמ"ל.

היוצא מכל הנ"ל, דמותר בשופי לאכול באולמות ובישיבות בשר שלא נחלט, וכפי שנהגו בתימן בבתי המשתאות ובסעו"ג ומנהג ישראל תורה הוא.

פרק חמישי

בירור בדין הבשר הקפוא

ועתה הבוא נבוא לדון בענין בשר הקפוא אם חליטה תועיל לו "או דהוי ברכה לבטלה" דלכאורה הרי כתב הרמב"ם ומשליכו **מיד** לרותחין, ואמאי כתב מיד, דהוה ליה יתויר נפיש, אע"כ למימר דהרמב"ם חייש שאם ישהנו אחר הכשרתו ימשיך לפלוט דם דלית ליה הסברא שאחר הדחתו נסתמים נקבי הפליטה, ובתוך החתיכה הדם הרי פורש ממק"ל, וראה במ"מ פ"ו הי"ז.

אך לקושטא דמילתא החוש לא יוכחש, דחזינא דכשנותנין הבשר בהקפאה נסתמים נקבי הפליטה, כי כן טבע הקור לכווץ ואינו פולט כלל.

תשובת מרן הגאון כמוהר"ר שלום יצחק הלוי זלה"ה

הקפוא כשמפשירין אותו חוזר להיות טרי

וכבר נשאל בזה ראש רבני תימן הגאון מהרש"ה הלוי זצ"ל בשו"ת דברי חכמים יו"ד סימן י', והשיב דכל טעם האיסור בבשר ששהה, משום דנתיבש דמו, לא כן בשר הקפוא עינינו הרואות כשמפשירים אותו חוזר להיות טרי כמו שהיה, ואילו בבשר ששהה כל כמה שנשאר יותר מתיבש יותר ונעשה יבש בעץ לעולם, וסיים שם **כיון דדין זה ל"נ בגמרא והרמב"ם לא העלהו, יש לסמוך על המקילין.**

וכן נשאל באיגרות משה יו"ד סימן כ"ז בבשר שלא הוכשר והוקרש בפריזיר אם נאסר למליחה כיון שעברו ג', וכן לענינינו אם תועיל לו חליטה דאולי נתיבש דמו בתוכו, והשיב דלצורך גדול מותר להניחו בפריזיר, **והחוש לא יוכחש שאחר שמפשירים אותו הדם זב ממנו**, ולפי"ז ג"כ חליטה תועיל לו, ועדיפא מינה דהתם כל החשש שמא המליחה לא תועיל להוציא הדם, כי נתייבש בתוכו, משא"כ בחליטה אינה להוציא הדם כ"א להצמיתו בפנים, וא"כ מה חשש שנתייבש הרי אפילו בשר ששהה ג' שהוא חומה"ג לא הזכירה הרמב"ם משום דל"ג בגמ' כ"ש בנ"ד.[34]

תשובת הגאון כמוהר"ר עובדיה יוסף הי"ו

שו"ר להראש"ל שליט"א ביבי"א ח"ב סימן ד', שהביא מנקה"כ שכיון שחומה"ג היא ולא נזכר שום רמז בש"ס, ואף הריב"ש בתשובה סימן פ"ו, שדא בה נרגא, הבו דלא להוסיף עלה, ואין לנו אלא מה שהחמירו בו בפירוש, וכן הישכי"ע, הגם שבח"א סימן ד' היתה דעתו

---

34. וראיתי למהרש"ם יו"ד סימן י"א שהביא תשובת הרשב"ש סימן תקס"א. שהעלה דבשר ששהה אסור מדינא, וסמיכתו מהש"ס מהא דהוגלד פי המכה דהוי בג"י וכו', ודחה דבריו שאינם מוכרחים ועיין פת"ש סימן פ"א סק"ז.

לחחמיר, אך חדר הוא לכל חסידיו, כאשר ראה דעתו של הגאון מלובלין בדבר הלכה אות נ"ו, שנשאל בזה והורה להתיר על ידי מליחה וחליטה ע"ש, ומסקנת הגאון יבי"א דמותר אף לכתחילה.[35]

אוכלין שקרשו כאבן הריהן כאוכל גמור

ותבט עיני בשו"ת יפה שעה סימן נ"ו, להרה"ג מכלוף אבוחצירא זצ"ל, שכתב רואים אנו בחוש שהכשר שאינו קרוש ומונח איזה ימים מתקלקל בטעמו וריחו, וכשהוא בקרח אפילו ימים רבים, כשנפשר מקרישותו עומד בטוב טעמו וריחו, וראיה מהא דתנן בטהרות, הרוטב והגריסין והחלב בזמן שהן משקה טופח הרי אלו תחלה, קרשו הרי אלו שנים, כלומר דנחשבים כאוכל, הרי שהקרישה משנה משם משקה לשם אוכל, והכנ"מ בנ"ד משנחו מתורת אוכל לתורת עץ בעלמא.

אמנם כבר דחה ראיה זו בשו"ת איגרות משה יו"ד סימן כ"א, דהקרישה דהתם אינו כאבן, אלא שכן טבעם שיקפאו כשנעשו צוננים ולא כאבן שאינם לחים כמים, אלא כלחות דאוכלין, דמטעם זה יש להם דין אוכל כשנקרשו כדפירש הרמב"ם בפיהמ"ש, ואם כן במים שאין נקרשים מצד טבעם אלא מצד הקור הגדול הם לפי"ז בדין משקה אף בשהם קרושים כאבן, ואף להר"ש וחרא"ש דגרסי בתוספתא דטהרות פ"ב ה"ג, מים טמאים שהגלידו טהורין, חזרו ונמוחו חזרו לטומאתן, הרי נמי מוכרחין לומר שלא נסתלק שם משקה ממנו, דאם היה מסתלק איך היתה הטומאה חוזרת, א"ו דהוא משום דהקרישה דהמים שע"י הקור לא בטלו משם משקה, וא"כ באוכלין שקרשו כאבן הוא אוכל גמור, ולענין יבוש הדם שתלוי בטבע הדם אין נוגע בזה כלל, **וא"כ לדינא יש להקל, דמסתבר בשעה שהוא קרוש לא משתנה הבשר ולא מתייבש הדם**, מה עוד שהוא חומה"ג.

---

35. ואגב ראיתי אלוקים עולים מן הארי"ש, להגאון יבי"א שליט"א בספרו יחו"ד ח"ו סימן מ"ו, שהביא בהערה ממרן החיד"א במחב"ר שכבד ששהה ג"י מותר לבשלו אחר צלייתו וכן הסכים הרב כרתי וז"ל, כבד ששהה ג"י בל"מ נראה שאין להחמיר אחר צלייתו, דבלא"ה דין בשר ששהה אינו אלא חומרת הגאונים ע"כ, ומובן בפשיטות שאין לאסור לבשלו אחר צלייתו, ואולם הגאון יבי"א השיג על המחב"ר וכתב ונ"ל דכונת הכרתי להתירו בצליה היינו שלא לאסרו לגמרי ע"ש, ואחמה"ר איסור גמור מאן דכר שמיה, דאדרבא כל חומרת הגאונים בבשר משום שדמו אסור ואילו כבד התורה התירתו אף שיש בו ריבוי דם, וגם כשמבשלו פולט ואינו כולע, ועוד שהגאונים לא כתבו כבד כי אם בשר, ולכן בכבד אין לאסור בישולו אחר צלייתו, כפי שאסרנו בבשר, ולפי סברת היבי"א, הו"ל להכרתי לכתוב בפשיטות כבד ששהה מותר לצלותו, וממה שהאריך לכתוב שאין להחמיר אחר צלייתו, מוכח כפי הבנת מרן גאון עוזינו החיד"א במחב"ר סימן ע"ג סק"ט, ולפי"ז שפיר כתב הזב"צ סימן ע"ג ס"ק י"ט, להתיר בישולו אחר צליתו. ושכ"כ שע"א, מחב"ר, וכרתי, וכ"כ בכה"ח סי' ע"ג סקכ"ז עי"ש.

שוב עיינתי בספרן של צדיקים ובמקורן הטהור, והאיר ה' עיני וראיתי שהכרתי כתב דבריו עמש"כ מרן השו"ע דכבד שנתבשלה לבדה בקדרה מותר ויש מי שאוסר והוא דעת הרמב"ם, וע"ז כתב הכרתי דכבד ששהה ג"י בל"מ אין להחמיר אחר צלייתו, כלומר שאין לצרף כאן דברי הרמב"ם בסתם כבד שנתבשלה שאסורה לחומרת הגאונים, ואם כן לפי"ז יהא אסור לבשל כבד ששהה אחר שנצלה, זה אינו דאין להחמיר אחר צלייתו דבלא"ה דין בשר ששהה הוא חומה"ג והבו דלא להוסיף עלה, ודו"ק, וראה עוד בשו"ת שע"א סימן פ"ח, שכ"כ בפשיטות עי"ש.

בשמים ראש

לכאורה יש לאסור ממ"נ

והנה הגאון הרשל"צ במשפטי עוזיאל יו"ד סימן ו', טעמא טעים לן, ומסקנת סו"ד דברור אם הניחוהו במקרר הרי זה עדיף משרו אותו במים תוך ג', הואיל והקרח שסביבותיו שומר לחותו, ואין הדם מתייבש בו, וראיתי בשו"ת דבר שמואל אבוהב סימן שע"ז, דעדיין יש לדון ולומר מצד אחר דהקרח עושה את הבשר כבוש כדין שהיה במים מעל"ת, ושוב לא מהניא ליה מליחה דממ"נ יהא אסור אי נחשב כמים הוי כבוש, ואי לא, הוי כדין בשר ששהה ג' ונאסר לבישול, ולעד"ן נראה דיש לחלק דאע"ג שאין הקרח חשוב כמים לענין כבוש, חשוב הוא כמים לענין זה שאין הדם מתייבש הואיל ולחות הקרח מלחלח הבשר והדם שבתוכו.

אין לנו לאסור איסר

איברא דראיתי לתבואות שמש יו"ד סימן פ"ב, שכתב שאין להתיר בשר הקפוא כ"א לצלי ובשה"ד יהא מותר אחר מליחה וחליטה עיש"ב, ואחמה"ר לישדר לן טעמיה דמה ראה לאסור איסר אחר שאין יסוד לאיסור מאחר דהחוש לא יוכחש וכפי שכבר כתבנו, וכבר השיב עליו הרב יפה שעה הנז"ל שיצא לישע רב ע"ד המשפטי עוזיאל, שהורה להתיר, וכן ראה באורך להגאון יבי"א ח"ב סימן די דבקרבו אויר ביו שהאריך למעניתו כיד הי הטובה עליו, ופסק בכוחא דהתירא עיש"ב.

והנה מה שהביא בתבוש"מ תשובה מאהבה מהראב"ד עיר פאס, שכתב לתמוה על המשפטי עוזיאל וזה לשונו, מי נתן לנו רשות לשפוט למראה עינינו, ואם באנו לכך אף בבשר שאינו קפוא ושהה ג', עין רואה כשנחתכנו לנתחים יצא ממנו דם ולחות כבשר טרי ממש, ואם ישרנו במים וימלחנו יצא דם, ואפ"ה קבלת הגאונים תכריע שנתייבש דמו בתוכו, ואין לו תיקון בבישול אלא בצליה, ולפי"ז גם בבשר הקפוא הגם שרואים בו לחות וכיוצא אמרינן כבר נתיבש דמו בתוכו ואין לו תקנה בבישול עכת"ד, ואחמה"ר תמה אני על תמיהתו דהרי כבר נתבאר דמ"ש הגאונים אינו אלא חומרא ואין לנו לדמות מדעתינו מילתא למילתא, והבו דלא להוסיף עלה דסגי שאסרו לנו בבשר ששהה, ומה לנו להוסיף חומרות רק מתוך סברא.

ומש"כ עין רואה בבשר ששהה יוצא דם וכוי ע"ש, אחהמ"ר עכ"ז כיון שהגאונים אסרוהו אין לנו לעבור על דבריהם וכמ"ש הריב"ש בסימן פ"ו, אך קטני העין כמותינו אין לנו לאסור איסור חדש, עפ"י מראית העין ואומדנא בעלמא, ואדרבא בזה נאמר כוחא דהיתרא עדיף, ולך נא ראה מש"כ שמש צדקה יו"ד סימן ל"ו וז"ל, לא למראה עינינו נשפוט, שהרי לא אמרו הגאונים שנתייבש דמו עד שאינו יוצא ממנו אפילו טפת דם, אלא ששוב אינו יוצא כולו על ידי מליחה, ומי יחלוק על קבלתם להתיר איסורים, ומש"כ משפטי עוזיאל טעם זה הוא רק לסניף ותוספת אחר שכבר תקע יתדות ההיתר על אדני פז.

דעת הרשב"א להתיר

וגם על הרב תבוש"מ שליט"א יוקשה, שכתב דאין להתיר הקפוא בשה"ד כ"א לאחר מליחה וחליטה, ובמחכת"ר נסתרו דבריו מניה וביה, שכתב למעלה דנתייבש דמו בתוכו כמו בשר ששהה, ואם כן לפי"ז כיצד תועיל מליחה לדם שנתיבש, וממ"נ אי חשיב ליה כבשר ששהה לא תועיל לו כ"א צליה בלבד, ואי חשיב שלא נתייבש, א"כ במליחה לחודה סגי, מה עוד

שכבר כתב בשו"ת הרשב"ש סימן תקכ"א, דמוכח דכל עיקר האיסור של בשר ששהה אינו אלא מתורת ספק, והריב"ש בתשובה פ"ו כתב לפקפק בעיקר דין זה שאינו אלא חומרא יתירה, אלא שראוי לחוש לדי הגאונים **במקום שנהגו**, וכ"כ בט"ז, ועיין בנקה"כ שם, ואם כן אין לנו להוסיף חומרות על חומרות והבו דלא להוסיף עלה והנח להם לישראל.

וכן מבואר בתשי' הרשב"א ח"א סימן תתמ"ג, בשר שמלא קרח וכפור, **מותר דהדם יוצא ע"י מליחה או צליה**, ואילו חליטה לא נזכרה כלל, וכ"כ בהגש"ד סימן ג', והובא בב"י ורמ"א בסימן ס"ט עי"ש.

תשובת רבה של ירושלים

והנה קיבלתי תשובתו של הרה"ג שלום משאש שליט"א ע"י שד"ר, וזת"ד: דהרשב"א לא איירי בשהה ג' רק איירי שהיה מלא קרח וכפור, ועי"ש בבאה"ט ס"ק חי שאסר וכמ"ש, ועל מש"כ כיצד תועיל החליטה שהרי נתייבש הדם, הנה אמרתי לסמוך בדיעבד על החליטה, דמהניא בדיעבד אפי' בבשר רגיל שלנ"מ, והמליחה היא רק לתוספת טובה, עכת"ד.

ואולם אחהמ"ר הנה כיון שהרשב"א לא חילק כמה זמן שהה הבשר ודיבר בסתמא, אית לן למימר דאיירי אפי' ביותר מג', דאל"ה היה לו לפרש דבריו, דמהיכא תיתי לחלק, וראה ג"כ בשו"ת שרידי אש ח"ב סי' ס"א, ובשו"ת עמק הלכה סי' כ"ו, דאין חילוק בין יום אי' לעשרה ימים בבשר שנקרש עי"ש, ומש"כ בשם הבאה"ט כבר השיבו הפת"ש סק"ו עי"ש, וע"כ כמו שכתבנו, ומה שכי' ללמוד חליטה מבשר רגיל דבדיעבד מהני, אית לפלוגי דהתם הבשר רך ולפיכך החליטה מצמיתה הדם, משא"כ בדם שנתייבש כיצד תועיל החליטה, והגם שמולחו, כבר כי האגור הביאו הב"י שאין מועיל מליחה לבשר ששהה עי"ש, וכן הוא מובן לפי טעם הר"ן, והנלע"ד כתבתי.

אף בשר שנכבש מותר לבשלו כשיש ששים

פוק חזי דבשו"ת מהרש"ם ח"ג סימן רס"ב, נשאל על בשר שנשרה במים מעל"ת והיה סי' במים, דפסק הש"ך סימן ס"ט ס"ק ס"א, דמותר לצלי, איך הדין אם רוצה לבשלו אחר צלייתו, והשיב דלא דמי לבשר ששהה ג' דנתקשה דמו בתוכו וחישינן שבבישול יפרוש, משא"כ בנ"ד, וגם כיון דרבים מקילים לבשלו בלא צליה, וכ"פ הלבוש להדיא, א"כ פשיטא דאין להוסיף חומרא על חומרא, וכה"ג איתא בירושלמי פ"א דמע"ש אין מחדשין ואין מוספין על הגזירה, והבו דלא להוסיף עלה עכת"ד, **הראת לדעת דאין לדמות ואין לחדש גזירות**, מה עוד דבנ"ד עדיפא דלית ביה לא יבש ולא כבוש.

תשי' מרן הגאון כמוהר"ר חיים כסאר הי"ו

ואל זה אביט לרבינו הגדול הי"ו, שנשאל בספרו החיים והשלום יו"ד סימן ה', על הבשר הקפוא אם דינו כבשר ששהה ג' שאין לו תקנה לבשלו או לא, והשיב וז"ל; דע דלשיטת הרמב"ם ז"ל אפילו בשר דעלמא ששהה ג' דנתייבש דמו בתוכו, דמותר לבשלו לאחר הכשר, הואיל ומשליכו לתוך מים רותחין, וכמו שהערתי טעמא ע"ז בפ"ו מהלכות מ"א כ"ש **בשר הקפוא דמותר**, אבל לשיטת מרן ז"ל ודעימיה דאין מצריכין מים רותחין דאסור לבשלו, מ"מ בשר הקפוא ע"י קרח יש להסתפק בו, ולפיכך יש להחמיר בו לכתחילה במקום

שהולכין בשיטת מרן ז"ל דלא מצריך מים רותחין, ובדיעבד אם בשלו מותר דהו"ל כהודה תוך ג', **הואיל וכשמשהין אותו זכין המים שבו**, כך נראה לענ"ד עכ"ד.

ואתהלכה ברחבה להבין כונת דברי מו"ר הי"ו, בהקדם מה שכתב הרמב"ם בסדר ההכשרה בפ"ז ה"י וז"ל, אין הבשר יוצא מידי דמו אא"כ מולחו יפה יפה ומדיחו יפה יפה, כיצד עושה מדיח הבשר תחילה ואח"כ מולחו יפה יפה ומניחו במלחו כדי הילוך מיל, ואח"כ מדיחו יפה יפה עד שיצאו המים זכים ומשליכו מיד לתוך מים רותחין וכו' עכ"ד, מובן לפי"ז דלכתחילה אין לעשות חליטה בל"מ, ורק בדיעבד שנחלט בל"מ מותר, דהוא עיקר הדין משום שנצמת דמו, וכ"מ בתשב"ץ, ובהריק"ש, וכן פסק בפעו"צ ח"ב סימן קפ"ז שהכיא מהגאונים ומהרדב"ז לחלוט **כשאין לו מלח**, וכ"מ בב"י משם הא"ח עי"ש.[36]

ואי"כ לפי"ז בבשר ששהה ג' דקבלת הגאונים שנתייבש דמו בתוכו ומליחה בודאי שלא תועיל לו, וכשחולטו בל"מ הוה ליה בבדיעבד, ואם כן אמאי לא נצלנו כחומה"ג כדי לצאת אליבא דכו"ע, אלא די"ל דזיל בתר טעמא דכל סיבת המליחה היא משום עד שיספיקו המים לחלוט החתיכה, תספיק היא לפלוט מהדם שבשטח החיצון, משא"כ הכא שנתייבש דמו בתוכו ל"ש שבזמן קצר כזה, היינו עד שיספיקו המים לחולטו יפליט דם, ולפיכך אזלינן בתר עיקר הדין שחולטו בל"מ, וכך היא באמת שיטת הרמב"ם שלא הזכיר דין זה של בשר ששהה, מאחר דאזיל כשיטתו דבעי חליטה, ואם כן לית למיחש שהרי לא יפלוט בהתבשלו, ומשו"כ כי רבינו הי"ו, **כ"ש בשר הקפוא** וכו', דהרי חזינן כשמפשירו חוזר לטריותו, וכשמולחו נפיק מיניה דמא, דהחוש לא יוכחש, ולפיכך בודאי שחליטה תועיל לו, וראה הריב"ש סימן פ"ו, ובפעו"צ ח"ב סי' קמ"ג, וגם לפי שיטת מרן מסקנת רבינו הי"ו שמעיקר הדין מותר, דהו"ל כהודה תוך ג', ועי"ע באיגרות משה יו"ד סימן כ"ז, ובחלק או"ח סי' קפ"ה בדין אתרוג שנקרש, ואכמ"ל.

דברי הרב הגאון שלמה ע. קורח הי"ו

ומצוה להביא מן החדש, שראיתי לרבה דק"ק בני ברק יע"א, בספרו עריכת שלחן ח"ג דף ס', שכתב על כן דייק רבינו לכתוב ומשליכו **מיד** לרותחין, שהרי אם ישהנו ימשיך לפלוט, וצ"ל לפי"ז דמירי בכשא"מ, אבל בכלי מנוקב וכיוצא מותר להשאירו, ואפשר שצריך להדיחו אח"כ, לאור זה נראה שאם מיד מכניסו לקרח הרי מעוצם הקור נסתמין מעיינות הדם לצאת, **והחוש והנסיון מעידים על כך שהבשר מתקשה**, ואח"כ צריך להפשירו כדי שיתרכך, ואע"פ שבחו"ל לא היה קיים ענין זה שמשאירים בקור, מ"מ כאן בארץ קדשינו אין מי שיערער ע"ז, ונהגו היתר לכתחילה וכן אני נוהג לע"ד עכת"ד.

ואגב אורחין ראיתי לו שהעיר בדף ע"ו, על מרן שכתב בשר ששהה ג' בל"מ, ולא כתב **בלא הדחה** עי"ש, ולעד"נ דאי הוה כתב ולא הודה הוא"מ דגם בנמלח צריך הדחה אף קודם שעברו ג', בכדי לחוש לדי הרמב"ם דלית ליה כיון שהודח נסתמו נקבי הפליטה, קמ"ל מרן

---

36. וכ"מ להדיא בהריב"ש סימן פ"ו. שמעיקר הדין בשר ששהה מותר ע"י הכשרה ומליחה דלא גרע מאומצא דאסמיק ומדין שובר מפרקתה של בהמה עי"ש. ועי"ע בתשובת הרדב"ז ח"א סימן קל"ח. דכשר ששהה הא דאסור לבשלו אחר צלייתו דוקא אם נותנו בפושרין. אבל אם ישליכנו לרותחין מותר ע"כ. ולכאורה אדרבה מהכא תהא תיובתא לדברינו. דאף דנותנו לרותחין עכ"ז צריך לצלותו קודם לכן לד'

בשמים ראש

דכיון שנמלח והודח פעם אחת שוב לית ביה חששא, ומשום כך דייק לכתוב בשר ששהה ג׳ ימים בלא מליחה, ודו״ק.

מסקנא דמילתא קם דינא ויציבא מילתא, דמותר בשופי ליקח בשר הקפוא שלא נמלח להפשירו ולמלחו, ואם כבר נמלח צריך להשהותו עד שיופשר ואח״כ לבשלו ע״י חליטה לנוהגים בחליטה.[37]

הרדב״ז, ונראה דלא אזיל בזה כשיטת הרמב״ם שלא הזכיר כלל חומה״ג דלא חש לקמחייהו, אלא דעת הרדב״ז כדעת הגאונים, ולפיכך הצריך לצלותו.

37. ונפלאות ראיתי להגר״ש קורח שליט״א בער״ש ח״ג דף ס״ה, שכתב דכשר הקפוא כשירצה לבשלו יהא מותר לחתכו מבלי למלחו שוב, אם מיד משליכו לרותחין מפני שכשחותך עדיין לא נפשר ולא יספיק לפלוט דם רק אחר שיתרכך, וכיון שמשליכו לרותחין מיד אינו מספיק לפרוש דם עכת״ד, ותמהני דאם ישליכנו לרותחין כשהוא קפוא, כיצד יצמיתו המים את הדם, דאדרבא גוש הבשר יקרר את המים ויניחם מרתיחתן, וממילא יתרכך הבשר ויפלוט דם, ועוד דכשמחתכו אהכנ״מ שעדיין לא נפשר אך הו״ל דם קרוש באותו מקום, **וכי מותר לחלוט דם קרוש**, וע״כ שצריך לחכות עד שיפשיר ולמולחו ואח״ז ליתנו ברותחין, **וכן מבואר בתשובות הרשב״א ח״א סימן תתמ״ג, בשר שמלא קרח וכפור ואין ראוי למלוח עד שיפול תחלה הקרח ממנו אם מותר לשרותו בכלי שני,** והשיב דמותר ע״ש, מוכח מדבריו דכ״ז שהוא מלא קרח וכפור אינו ראוי למליחה עד שיפשיר, ואי חליטה תועיל לו, מדוע צריך לחכות עוד שיפשיר וכן ליתנו בכ״ש, הול״ל שיחלטנו בכ״ר וסגי, אע״כ שאין החליטה מועילה לחתיכה שהוקפאה שהרי היא כעץ, **וכ״ה בספר הפרנס סימן ל״א, בשר מלא קרח אין ראוי למליחה עד שיפיל הקרח** ועיין עוד באו״ה כלל א׳ וז״ל, וגם המים מתקררין מיד ע״י בשר הקרוח, עכ״ל, מוכן מדבריו שאין חליטה פועלת, **דאדרבא הבשר הקפוא גובר על חום המים** ומקררן, **ולפיכך צריך להפשירו קודם לזה**, ועוד מצאתי להפמ״ג שפ״ד ס״ק נ״ג, שכתב הבשר שהיה בקרח ורוצה לשרותו במים בתוך ג״י, לא מהני שירכבו במים צוננים כיון שהוא קשה כאבן, ע״כ, הרי לך שע״י ריכוך במים חמים אם אבן הוא נימוח, ואז חבא החליטה ותסיר דם האבן מבשרו, וכ״פ בראב״ב סימן ס״ט ס״ק ח׳, דבשר שנקרש אסור למלחו ע״ש, ונקט שהוא קשה כאבן, ומובן שחליטה לא תועיל לאבן ופשוט.

פרק שישי

דם שבישלו דאורייתא או דרבנן

שיטת התוספות דבלב חי מיירי

מעתה שוב אשוב לדבר בענין דם שבשלו וכל אחד בעטיו יורה לפי דרכו, זה אומר בכה וזה אומר בכה, אבל בעיקרן של דברים הצד השוה שבהן, סברי מרנן דם שבשלו או מלחו איסורו מדרבנן, הנה בחולין ק"ט תנן הלב קורעו ומוציא את דמו, לא קרעו אינו ע"ע, ופרש"י אינו עובר בכרת, ובכריתות כ"ב מוקים לה בלב עוף שאין בו כזית, אבל בבהמה חייב אם לא קרעו לאחר בישולו, והיינו כנ"ל דדם שבשלו חייב ובתוס' הקשו עליו מההיא דמנחות דמשמע דא"ע, והא דאמרינן דבבהמה עובר, היינו בחי ולא במבושל, אך אפשר לומר דלק"מ, דלרש"י ס"ל דהא דאינו עובר היינו בחטאות הפנימיות וכ"כ הרשב"א במנחות כ"א והשאנ"א בחדשות סימן ט"ז, והרש"ש חולין ק"ט.

ואיכא למידק ע"ד התוספות שכי דבחי הוא, מפסחים ע"ד דמייתי התם מההיא לב ראיה דאמרינן כבולעו כך פולטו, והתם נרסינן לא קרעו קורעו אחר בישולו, הרי בהדיא דנבי בישול אמרינן ההיא מתניתין ולא בחי, דאל"כ ליכא לאוכוחי מידי, ועיין מהרש"א שם ובשו"ת כת"ס יו"ד סימן ל"נ, ובשבט סופר סימן ל"ה.

במושכל ראשון משמעות מהרמב"ם דדם שבשלו חייב

וצופה הייתי בהרמב"ם פ"ו מ"א ה"ו, שכתב ואם בשל הלב ולא קרעו אח"כ ואם אכלו כך אינו חייב כרת בד"א בלב עוף שאין בו כזית, אבל בבהמה שיש בו כזית דם חייב, משמע דס"ל דם שבשלו חייב כרת, כדי רש"י, וכן הביא ראיה זו בספר ברית מלח כלל נ אות ה', והקשה על הב"י מדוע הביא ממרחק לחמו ולא הוכיח מהלכה זו ע"ש, אך המ"מ אחר שהביא המחלוקת בין רש"י ותוספות, סיים דלא נתבאר זה בדברי רבינו, משמע לכאורה דלא נתבאר אי חייב או לא, אך מהכא משמע להדיא שחיבין עליו.

שו"ר שכ"כ הלח"מ משם מהרלב"ח בתשי ותמה על ה"ה, והוסיף דאדרבא מדלא כתב בשום מקום מימרא דזעירי משמע דלא ס"ל הכי, וכן הוכיח הר"ן בחידושיו חולין ק"כ, וכ"כ בכו"פ ובכנפי יונה סימן ס"ט, וכן פשיטא ליה לחת"ס בחידושיו חולין ק"ט, וכ"כ מרן החיד"א בעין זוכר, ועיין שו"ת הרדב"ז ח"א סימן קצ"ט, ומנ"ח סימן קמ"ח, **אך לקושטא דמילתא** ראה מש"כ לקמן דדם הלב שאני, **כיון שכנום הוא הוי כדם בעין**, ולפיכך חייב.

דעת הרא"ש דהוא מדרבנן

והרא"ש בחולין פ"ח סימן כ"ה, הביא מכריתות כהרי"ף, משמע דס"ל דאורייתא, אך לקושטא ליכא למימר הכי, דלקמן סימן כ"ז כתב בהדיא דדם שבשלו אע"ע כדאיתא במנחות, מ"מ מתחילה היה דאורייתא, הרי להדיא ס"ל דהוי דרבנן, וא"כ ע"כ דההיא

דכריתות כביאור תוסי וכמו שביאר הר"ן את הרי"ף, דבע"כ נאמר גם בחי ודלא כרש"י דס"ל דבהתבשל מיירי, וכ"כ מעדני יו"ט, ומכאן תשובה למש"כ בכו"פ דהרא"ש מספקא ליה אי הוי דאו או דרבנן, **אך לפי האמור פשיט"ל דהוי דרבנן**, וכ"כ השד"ח בכללים כלל די י"ז.

המאירי ס"ל דהוי דרבנן

והמאירי חולין ק"ט כי ומגדולי המחברים פירשו דם הכנוס לתוכו חייבין עליו כרת וי"א שאף בבהמה אינו חייב כרת אלא אם אכלו חי, אבל מבושל אין בו כרת, שהדם שבשלו או מלחו אין בו כרת, מבואר דס"ל דהוי דרבנן, ולקמן קי"ב נבי בי דוגי כתב נמי דהוי דרבנן וספיקו להקל, ולגבי דם שבשלו בחלב לקמן קי"ג, כתב אינו לוקה אף על בישולו ואצ"ל שאינו לוקה על אכילתו, והיינו כנ"ל.

ור"ח פסחים ע"ד ורבינו גרשום כריתות כ"ב, העתיקו לשון המשנה, לא קרעו אחר בישולו ל"ש אלא בעוף, אבל בבהמה אסור וענוש כרת, משמע דס"ל כרש"י דהוי דאו, ואף דר"ג דחולין קי"ג, כי דם שבשלו בחלב פטור, משמע דפטור מכלום, אפ"ל היינו בבישול דוקא, משא"כ באכילה חייב משום דם כדמשמע מכריתות הנ"ל.

אין הכרח בדעת הבה"ג

ובה"ג דף קל"ג אף שהעתיק לי הגמי בכריתות, אין הכרח דס"ל דהוי דאו, דדילמא כרבינו ירוחם הנ"ל ס"ל, אך לקמן כי וכן הלב קורעו ומוציא את דמו, לא קרעו קורעו אחר בשולו ומותר, משמע דבבישולו קאמר ואפ"ה בבהמה ענוש כרת, אך שמא י"ל דברייתא אחרת היא, וכמיש לעיל בדי התוספות, אך מפשט לשונו משמע דס"ל דהוי דאו וכמיש לעיל בדי ר"ח ור"ג.

ובפמ"ג לאוין סימן קל"ז, הביא לי רש"י, דם שמלחו אסור, וס"ל דהא דרבי זירא פליגא על רבה במנחות, אך סיים אפס יש ליישב דברי רב לד"ה ולפרש כי לא קרעו אע"ע בין חי בין מבושל, וע"ז מפרש רב שבבהמה ענוש כרת אם אכלו חי, והיינו כתוסי וכן יחם לו הש"ך בספרו הארוך סימן ע"ג, דהוי דרבנן, ועיין בערך השלחן סימן ס"ט סק"א, וכן בסי המאורות הביא שיטת רש"י, ודחה מההיא דמנחות משמע דס"ל דהוי דרבנן, וכ"ה בהגהות ש"ד שער די ובעיטור שער א', משמע מפשט לשונו דאף שא"ע, איסורא מיהא איכא, וכ"ה בק"ס להמבי"ט פ"ו מ"א אזהרה קל"ב, שכי דהוי חצי שיעור דאסור מהתורה, ועימש"כ מרן החיד"א במחב"ר.

רוב הראשונים סברי דדם שבשלו או מלחו דרבנן

היוצא מכל הלין, דדי רש"י, הרי"ף, הרמב"ן, והר"ן בחידושיו, דדם שמלחו דאו וחייב כרת, והעיטור, והמבי"ט, ושבולי הלקט ח"ב י"ב, ס"ל דאף דאין לוקין עליו איסורא דאו מיהא איכא, אמנם די התוס', והרא"ש, והטור, והר"ן על הרי"ף, ושכ"ד הרי"ף, והרשב"א בתוה"א בית ג' שער ג', והרא"ה בבד"ה והרמב"ן לפי הר"ן בחידושיו, והרי משאנץ שבת סימן ש"ו, וריא"ז בשה"ג חולין ג', ואו"ז, ורי ירוחם, והמרדכי, ור"א ממיץ, והתרומה, והרוקח, והאו"ח, והכלבו, והשלמה, והמאירי, ס"ל דדם שמלחו דרבנן וכ"ד מהרלב"ח סימן קכ"א והריטב"א חולין קי"א.

בדעת הרמב"ם סליגי בה בתראי

והנה בדעת הרמב"ם יש בזה מחלוקת אחרונים דהרלב"ח סימן קכ"א והרדב"ז ח"א קצ"ט והב"י סימן פ"ז והלח"מ פ"ו ה"ו כתבו דהרמב"ם ס"ל דם שבשלו או מלחו הוי דאו' וכ"מ במאירי בשם גדולי המחברים, וכ"כ הכרו"פ סי' ס"ט, והפר"ח והש"ך והפמ"ג, אך ראה נא במאירי מש"כ להלן דהכוונה **לדם בעין** שבשלו או מלחו משא"כ לדם שבחתיכה שפירש על ידי בישול ומליחה הוי דרבנן.

הבט ימין וראה שיש הסוברים בד' הרמב"ם דאיסורו רק מדרבנן כמ"ש השד"ח ח"ב מערי' ב' סק"ז, והרב המגיד כ' דלא מבואר דעת הרמב"ם בזה, וכן ביר אברהם סימן פ"ז סק"ו דחה ראית הב"י הנ"ל, ובפעו"צ ח"ב סימן קפ"ו סיים בשם הט"ז דמש"כ הב"י בשם רש"י והרמב"ם דהוי דאו' מ"מ הא קמן דכל האחרונים לא חשו ליה, כיון דהוא תלמוד ערוך, ע"ש.

כלל העולה כיון דרוב הפוסקים ס"ל דהוי דרבנן ובדעת הרמב"ם נבנסו לבית הספ"ק, מה עוד דיש מפרשים בדעתו הגדולה דהוי דאו' **דוקא אם הוא דם בעין**, משא"כ כשהוא בתוך החתיכה הוי דרבנן, לכן נקטינן להלכה דדם שבשלו או מלחו דרבנן.

הגאון יבי"א שידד עמקים והעלה, דדם שבשלו דרבנן

ועינא דשפיר חזי להגאון יבי"א יצ"ו ח"א סי' ג' אות ה', שהוכיח מלי ב"י סי' פ"ז, בענין ביצים הנמצאים בתרנגולת דא"צ מליחה דהוי דרבנן, משמע דם שמלחו דרבנן, ולעד"ן אית למימר דאי"ז הוכחה וכמ"ש בשו"ת בעי חיי סי' קמ"ט, דב"י אזיל לשיטתיה שפסק סי' ס"ו, דם ביצים דרבנן ולכך כ' דהוא דרבנן ואף דלכאורה מלי ב"י משמע דכל מליחה הוי דרבנן ולא רק גבי דם ביצים, מ"מ איכא למימר הכי, ולפי"ז מיושב קושית גילוי דעת שבסוף שו"ת מהרש"ם ח"ה ס"ם ס"ה שהקשה על הש"ך סי' פ"ז סקט"ו מב"י הנ"ל, אך לפי האמור לק"מ עי"ש, ועוד דאף אי נימא דבב"י הכי ס"ל, אך בשו"ע חזר בו וכדמשמע מכמה מקומות, מה עוד דהרי"ף והרמב"ם הכי ס"ל.

דעת עליון מרן השו"ע דהוי דרבנן

ועכ"פ הגאון יבי"א שידד עמקים והביא ראיות ברורות למכביר דמר"ן ס"ל דם שבשלו דרבנן, אפס קצהו תראה ביבי"א ח"ו סי' ה', ועי"ע בשו"ת ערונת הבושם סי' ס"ו, ושו"ת זרע אמת סימן כ"ד, ונובי"ת סימן נ"ב ועיקרי הדט סימן ז', והר"י אלגאזי בארעא דרבנן אות קע"ד, ובשו"ת איש מצליח ח"א י"ז ובצל"ח פסחים כ"ב ומשמרות כהונה יבמות קי"ב.

עוד הוסיף הגאון יבי"א שליט"א, דנראה שהעיקר כדי רוה"פ דאיסורו רק מדרבנן, דכן די התוס' ובעל התרומה ס"ס נ"ה, והרא"ש ועוד, וכמש"כ לעיל, וכ"כ מרן הב"י סימן ס"ט לדי הסמ"ק עי"ש,[38]

---

38. והוא בענין עכו"ם מסל"ת דאינו נאמן הנ"מ באיסור דאו' אבל באיסור דר' נאמן וכו'. והאי נמי איסור דר' הוא, דכיון דמליח כרותח הוי דם שבשלו ואע"ע ע"כ. וגם בסי' ע"ו הביא הב"י ד' הרשב"א שכ' אינו אלא מדרבנן וכ"ד הד"ן ולא העיר עליהם כלל עי"ש, ומה שלא פסק מרן בשו"ע דמסל"ת נאמן

וכ"כ מרן הכס"מ בפ"ו הי"ב ד"ה ואני אומר ע"ש, וכ"נ מדי הב"י ס"ס פ"ז וכ"כ מהר"י עיאש בדי מרן, וכ"כ הפר"ח, וכו"פ, וראשי בשמים סימן ס"ט סק"ח, ופעו"צ ח"ב סימן קפ"ו, בדי מרן דדם שמלחו או בשלו דרבנן **והם הם רבני תימן אשר על פיהם יחנו ועל פיהם יסעו**, וראה עוד בשו"ת רב פעלים ח"א סימן ו' וסי' י"ז, שהאריך למעניתו הלא בספרתיו.

כשדברי הפוסק סתומים, יש לומר שדעתו כרוה"פ

ומצאתי ביד סופר להרי"ח סופר שליט"א, שהפליא עצה הגדיל תושיה והביא בדי מרן מחלוקת הפוסקים, דמדי הט"ז, והש"ך, והפמ"ג בפתיחה, ויולקוט הגרשוני, מתבאר דנקטו דס"ל דחוי דאו', אולם הפר"ח, והפר"ת, וטהרת המים, יד יאודה, וכה"ח, והשד"ח, ועיי בצל"ח פסחים כ"ב, ובשיו"ב סימן תע"א, וערה"ש, ובר"פ ח"א סימן י"ז, שכי דאין הכרח בדי מרן כיון דלא נחית לענין זה בשו"ע, ומצינן למימר דלא הכריע להלכה לא כמר ולא כמר, ועכ"פ קי"ל היכא שדי הפוסקים סתומים ואין גילוי ברור בדעתם, **אית לן למינקט שדעתם כדי רוב הפוסקים**, וכמ"ש הכנה"ג חו"מ סימן תי"ז, ובכללי הפוסקים אות נ"ה, וחק"ל ס"ס ע"ג, ושד"ח מערי רי כלל ח"י, ואכמ"ל.

מרן מסופק בדי הרמב"ם

גם ראה תראה דמרן הב"י סימן ס"ז, הוה מסופק בדעת הרמב"ם שכתב בלשון **משמע** וכו', וראה עוד מש"כ יד אברהם סי' פ"ז, על הפוסקים שדייקו בדי הרמבם דהוי דאו', די"ל דאיירי שלא נתבשל כמאכ"ד, דמשום בכ"ח הוי בישול אבל משום דם ס"ל דלא מפטר אלא בבישול שהוא כמב"ד ולעולם ס"ל להרמב"ם דדם שבשלו פטור.[39] ועי"ע בתבואות שמש יו"ד סימן כ"ח, שהרב שליט"א קיבץ כעמיר גורנה דברי הפוסקים דס"ל דם שבשלו דרבנן וכך הכריע ג"כ בדעת מרן ע"ש.

ואשויר לדי הרמב"ם שכי ואם לא קרעו ואכלו אינו חייב, בד"א בלב עוף אבל בלב בהמה חייב כרת, שהרי יש בו כזית דם, וכי ע"ז הה"מ חייב כרת דוקא אכלו קודם בישול, אבל אחר בישול לא, דדם שבשלו אינו חייב עליו כרת, וכדאיתא במנחות, ולא נתבאר זה בדי רבינו, הרי לך שהוא מסתפק בדי רבינו ואף דהלח"מ הביא מהרלב"ח סי' קכ"א שפי' היפך דעת הה"מ, מי לנו בקיא בחדרי ובדברי הרמב"ם כהרב המגיד, וכמ"ש בשד"ח בכללים, ועי"ע בשד"ח ח"ב מערי בי סקי"ז.

אפ"ל דס"ל דאין מסל"ת נאמן אף באיסור דר' וכמ"ש שם הש"ך. וכ"כ הכר"פ סימן ס"ט כ"ט, עוד ראיתי בשו"ת מקוה המים יו"ד סימן ח' שכ' לישב הסתירה במר"ן, דבסי' ס"ט מסל"ת נאמן ראה בט"ז, משום דאיירי בבשר שנמלח דהוי דרבנן, אבל בסימן פ"ז, בבישול חלב ודם דאיירי בדם בעין הוי דאו'.

39. ואף שהמאירי חולין ק"ט והר"ן כתבו דד' הרמב"ם דם שבשלו אסור. וכ"כ במחנ"א דמד' רבינו בפ"ט שכ' דם שבשלו וכו' נראה דע"ע, אל זה אביט להרב מטה אפרים דעביד פריש"א בד' רבינו דה"ק דלא מבעיא דא"ע על ל"ת דדם כיון שבשלו אלא אפי' על לאו דבב"ח אע"ע כדיהיב טעמא בגמ' דדם לא אקרי גדי, ועוד מי לנו בקיא בד' רבינו כהרב המגיד, שכ' דלא נתבאר זה בד' רבינו, ועי"ע בס' יתר הבז בחידושיו למנחות מ"ב מש"כ על הה"מ ובשד"ח כללי הה"מ.

גם להרמב"ם דם שבשלו דרבנן

ובר מן כל דין אף אם תמצי לומר דדם שמלחו דאו' וכדמשמע לכאורה מהרמב"ם, הנה יש ליישב לפי מש"כ בשו"ת הרי"ם מגור יו"ד סי' ז',[40] בדעת הרמב"ם דדוקא דם **בעין** שבשלו או מלחו אסור מהתו', כיון שהיה אסור מתחילה, משא"כ דם האיברים שפירש דרך בישול או מליחה כיון שעיקרו לא היה אסור כלל דהוי דם האיברים של"פ, ותחלת איסורו בא כשפירש ע"י הבישול או המליחה י"ל שפיר דמותר מהתי' עי"ש, וכ"כ הש"ך יו"ד סי' פ"ז סקט"ו, ושו"ת מהרש"ם ח"ג סי' ש"כ, ועי"ע בשו"ת מהרש"ג סימן י"ט, שכתב דדוקא דם שבעין שנאסר מתחלה מהתורה אף אם אחר זמן בשלו או מלחו אסור, דאין האיסור נפקע על ידי הבישול, משא"כ דם היוצא מחתיכה ע"י בישול או מליחה דבכה"ג לא נאסר הדם מעולם בזה מותר מהתו', וראה בנקה"כ בסי' פ"ז משו"כ, וכשו"ת ישיב משה ח"ב בהשמטות סי' א'.

דיוק מדברי הרמב"ם

וראה בשו"ת מקוה המים יו"ד סי' ח', דכן יש ללמוד מלי הרמב"ם שכי' דם האיברים כגון דם הטחול ודם הכליות ודם המתכנס ללב ודם הנמצא בכבד וכו', דלכאורה מדוע היה צריך לפרט מהו דם האיברים, אע"כ דלאו בכל דם האיברים עובר אלא דוקא כגון שהיה מכונס באבר דהו"ל דם בעין, אבל דם האיברים אינו אלא דרבנן עיש"ב, ולא קשה ממש"כ פ"ו ה"ט הטחול מותר לבשלו שאינו דם אלא בשר הדומה לדם, די"ל **שגוף הטחול הוא בשר הדומה לדם, משא"כ דם היוצא ממנו אסור בכל דם**, וראה תוי חולין קי"א ד"ה אבל, ובמ"מ פ"ו ה"ט, והגר"א סי' ע"ד ס"ק כ', דהוא בלאו עי"ש.

דם מבושל אשתני לגריעותא

גם אשויר לשו"ת ערוגת הבושם סי' ס"ו שכי' לתמוה על שיטת התוס' שכי' דם שבשלו אע"ע משום דאינו ראוי לכפרה, דמנ"ל לומר כל שבישלו א"ר לכפרה דהרי עדיין ראוי הוא לזריקה, והביא לתרץ משו"ת הרי"ם דהנה במנחות פ"ו אמרינן דיין ושמן מבושל פסול לנסכים, ובגמי ב"ב צ"ז כי' תוס' בשם רש"י משום דאישתני לגריעותא, והרא"ש כי' דאפילו אשתני למעליותא מ"מ כיון דאשתני מברייתו פסול לנסכים, ולפיכך גם בדם מבושל מיקרי שא"ר לכפרה, עכ"ד. אולם בתפארת יעקב על חולין הקשה לתוס', דמה ראיה שא"ר לכפרה דהא דם שבשלו אע"ע הוא רק לענין כרת, וכיון דאיסור כרת הוא בדם הנפש הראוי לכפרה, אבל לענין לאו מה בכך דא"ר למזבח הא כל דם איברים א"ר ומ"מ עובר בלאו, אך לפימש"כ בשיטת הרמב"ם דעובר דוקא על דם בעין שפירש משא"כ כשפירש ע"י בישול או מליחה אין בזה לאו הכנ"מ יתורץ אליבא דתוס' ולק"מ.

---

40. וכתב שם הא דדם שבשלו אינו ע"ע הוא עפ"י המבואר בברכות, דפרי שנשתנה לגריעותא ע"י בישולו יהד ג"כ מברכתו, משום דבישול חשיב שינוי כשהוא לגריעותא, ולכן בדם שהבישול מגרעו כמ"ש הרא"ה בברכות לענין היתר המוסק, והוסיף בזה אתוון דאוריתא כלל ד', דזוהי ג"כ ד' הד"ן גבי ההוא כר יונה, שכ' כיון דנתבשל נפק ליה מתורת דם, וכן בדם שמלחו הואיל ומליח הריהו כרוחח דצלי, חשיב נשתנה ואינו ע"ע, וכדאיתה בירושלמי מע"ש פ"ב ה"א, שעמד על סתירת הברייתות דהקפה את הדם

דם שע"ע הוא דוקא בעין

ודע דהרמב"ם דס"ל כרש"י דדם שבשלו דאוי הוא דוקא דם בעין וכההיא דחולין ק"כ הקפה את הדם דחוי דם בעין, וכן ההיא דחולין ק"ט הלב וכו', וכבר כ' לעיל **דהלב כיון שדמו כנוס הוי כדם בעין**, וכמ"ש ב"י סו"ס ע"ב, וממוצא דבר אתה למד דאף דהרמב"ם ס"ל דם שבשלו א"ר לכפרה עכ"ז ע"ע, וכמו בדם האיברים שא"ר לזריקה ואפ"ה אסור מהתו', דאין ללמוד חולין מקדשים, וכמ"ש הרשב"א בחידושיו לחולין ק"י ע"ש, וכ"מ בחת"ס בחי לפסחים ד"ה האי מוליתא שריא, וז"ל: ולפענ"ד ס"ל להרמב"ם נהי דם שבשלו ע"ע מ"מ היינו אחר שפירש ונעשה דם שוב אינו חוזר להתירו ע"י בישול אעפ"י שא"ר לזריקה אלו היה דם שחיטה, מ"מ כיון שהיה דם תו לא פקע איסור מינה, **אך אם נתבשל מרם פרישתו תו לא נאסר אם פירש, שהרי מעולם לא היה עליו שם דם** וכו', ע"ש.

ובמנ"ח מצוה קמ"ח דדם שנתערב במים פסול לזריקה, ואף דהרמב"ם פ"ח מפסוהמ"ק כ' דכשר כיון שיש בו מראה דם, זה דוקא כשהמים נפלו לדם שנתבטלו בדם, **אבל אם הדם נפל למים קמא קמא בטיל דאיסורו רק מדרבנן**, ואפי' נתערב דם במים שלא ע"י בישול, אם יש רוב מים אינו חייב לענין איסור דם דס"ל להרמב"ם טעם כעיקר דרבנן, וא"כ בנ"ד שפירש הדם למים ע"י בישול כ"ש דבטיל.

הכבד שנתבשלה, אם אסורה מדאורייתא או מדרבנן.

ולית לך למיפרך מכבד שבשלה שדי הרמב"ם שהיא עצמה נאסרת, משא"כ לשא"פ דסברי מרנן הכבד עצמה מותרת מפני שפולטת ולא בולעת וכמ"ש בגמי שם, וא"כ מוכח לפי"ז דדם שבשלו דאוי, יש לומר בשתי פנים: פן א' דכבד עצמה כולה דם והויא בדם בעין רק שהתוי התירתו, משום שאינו נשפך כמים, וכשפירש הריהו אסור, ומירי כשלא נקב מזרקי הדם שבסמפונות, דהוי כדם הכנוס ואסור מהתוי וכמש"כ לעיל, פן בי י"ל שכי הרמב"ם אסורה הכונה רק מדרבנן, ועיין בר"ן חולין ק"י שכ' ליישב מה שהקשו על הרמב"ם מסוגיא דידן שמבואר דהכבד עצמה פולטת ואינה בולעת וכיצד אסרת, ותירץ דאה"נ דפולטת ואינה בולעת מ"מ הא עכ"פ הדם פירש ממקום למקום, וכבר עמד בזה החו"ד סימן ע"ג, באופן שדם האיברים שפירש ממק"ל לא מיתסר אלא מדרבנן, **וא"כ זש"כ הרמב"ם אסורה פי' מדרבנן**[41]

חייב, ובריייתא דדם שקרש אינו לא אוכל ולא משקה. ותירץ דיש חילוק בין איסור לטומאה, ומוכח דגם דם שהקפה גרע מצלול כמו שקרש גרע מצלול.

41. והנה הוכחת התוס' שכ' דם הכבד דרבנן עיקר הוכחתם מדלא מני בכריתות כ"ב דם הכבד בהדי דם הטחול וכו', אבל הרמב"ם חשיב בהדיא דם הכבד שכתב דם התמצית ודם האיברים וכו' ודם הנמצא בכבד, האוכל ממנו כזית לוקה וכן ס"ל להרי"ף, ואף שיש לדחות דהרמב"ם דייק בצחות ל' שכ' דם הנמצא בכבד ולא כ' כן גבי טחול וכליות. אלא דאיירי בדם שבסמפונות דאתי מעלמא. דומיא דדם המתכנס ללב בשעת שחיטה. משא"כ דם הכבד עצמו הוא דרבנן, וכשיטת התוס', עכ"פ בין כך ובין כך אפ"ל דדם הכנוס בכבד אסור מהתורה משום דהוי כדם בעין, ועי"ע בשפ"ד סימן ע"ג ס"ק י"ד, ובשו"ת שו"מ מהדו"ק סי' ס"א, וראה עוד בש"ך סי' פ"ז סקט"ו שכ' דאף לדסברי דם שבשלו דאו' היינו דוקא דם בעין, משא"כ דם שיצא על ידי בישול או מליחה אע"ע, ואפשר שבזה מודים הרמב"ם והפוסקים אהדדי, עכ"ד.

דיקדוק בלשון הרמב"ם

ובא לידי שו"ת מרחשת ועין ליו ראתה בסיי כ"ח, שמדייק מלי הרמב"ם שכי דם **הנמצא** בכבד ולא כי דם הכבד כמ"ש בדם הטחול, דנראה לכאורה דדוקא הנמצא היינו דם הכנוס בסמפונות, אבל דם הכבד עצמו הוי מדרבנן, וכ"ד הב"ח הביאו הפמ"ג סימן ס"ח, דלדעת הרמב"ם דם הכבד אינו אסור אלא מדרבנן דאזיל לטעמיה דס"ל דם שקרש אע"ע כמ"ש הרלב"ח הביאו הלח"מ בפ"ו הל"ו, וא"כ מה שהכבד מותר חידוש הוא וכמ"ש בחולין ק"ט שרא לן כברא דמהתוי מותר ומדרבנן אסור, ולפיכך התירו על ידי חליטה, כשחתך מזרקי הדם ע"כ.

נמצא דלפי"ז מש"כ הרמב"ם הכבד אסורה הוי מדרבנן, אולם לאחר ההתבוננות אית למימר דאיסורה מדאו', שהרי כי בפ"ו ה"ז הכבד אם חתכה והשליכה לרותחין מותר לבשלה אח"כ, מבואר דקפיד אחיתוך משום מזרקי הדם, וכ"כ בכס"מ שם דהחליטה אינה מועלת כ"א לדם שבכבד, אבל לדם שבסמפונות דהוי ככנוס בכלי לא מהני עי"ש, וא"כ מש"כ אח"ז בה"ח הכבד שבשלה ולא הבהבה ולא חלטה הקדירה כולה אסורה, הכבד וכל שנתבשל עמה, טעם האיסור הוא מפני שלא חתך מזרקי הדם, שהרי הלכה זו קשורה בהלכה שלפניה, ולפיכך אסור מדאו' דדם הכנוס בסמפונות אף שנתבשל איסורו מהתוי דהוי ככנוס בכלי, ועד"ז כתב בשע"א סי' פ"ח יעו"ש, משא"כ כשחתך למזרקי הדם ובשלה ללא חליטה, אין איסורה אלא מדרבנן, ודו"ק.

ואף דהעיטור ח"ב כי בשם מ"ד הובא בחי' הרשב"א חולין קי"א, שהגם שהלכה כזעירי דדם שבשלו אע"ע היינו שאין לוקה עליו, אבל מ"מ איסור יש בו כמו חצי שיעור שאסור מהתוי עכ"ד, אין זה סתירה לדברינו כלל, דאית למימר דהכוונה על דם בעין ממש וכמ"ש.

גם החת"ס סובר כך בדעת הרמב"ם

ובחת"ס בחי' לפסחים כתב דלהרמב"ם נהי דדם שבשלו ע"ע היינו אחר שפירש ונעשה דם שוב אינו חוזר להיתרו ע"י בישול, אף שא"ר לזריקה אלו היה דם שחיטה, מ"מ כיון שהיה דם תו לא פקע איסור מיניה, אך אם נתבשל טרם פרישתו תו לא נאסר אם פירש, שהרי מעולם לא היה עליו שם דם, ע"כ.

ועוד ראיה גדולה יש לנו **מהכבד שכולו דם והתוי התירתו כיון שהוא דם קרוש**, דרק דם הנשפך כמים אסור, ולא תיקשי מחולין ק"כ, הקפה את הדם ואכלו חייב, ראה בשו"ת דובב מישרים ח"ב סימן כ"ג שתירץ דשאני התם משום שכבר חל עליו איסור דם כשהיה צלול משא"כ בכבד, ולפי"ז גם בנ"ד שפירש דרך בישול או מליחה הוי דרבנן.

וכן יש להעמים בכוונת מר"ן השו"ע סימן פ"ז ס"ו, כתב דם שבשלו בחלב אינו לוקה משום בב"ח, ודייקו דמשמע דמשום דם לוקה, והרי ס"ל למר"ן דדם שבשלו דרבנן ותירצו דנקיט לשון זהורית של הרמב"ם שכי **דם** ולא כתב **חתיכה שבשלה** דמשמע דדוקא דם בעין שבשלו אזי לוקה משום דם, משא"כ חתיכה שאי"ז דם בעין אינו לוקה דהוי דרבנן.

ביאור דברי הרמב"ם

וכן יש להעמים בדי הרמב"ם עצמו דדוקא דם בעין שבשלו הוי דאו', והעד שלא הזכיר כלל

בשמים ראש

חתיכה שבישלה ומש"כ בפ"ו ה"ו לב שבישלו חייב כרת, והגם שבישלו דרך חליטה כשיטתו י"ל **נקיט לב בדוקא משום שדמו כנוס בתוכו והוי כדם בעין**, משא"כ שאר חתיכות הו"ל איסוד"ר כשבישלם, ומש"כ בפ"ו ה"ד, דם האיברים דאו י"ל **דהוי כדם הכנוס**, שכן כתב דם האברים כגון דם המתכנס ללב ודם הנמצא בכבד וכו', ואם כן הוי כדם בעין, וכמש"ל ד"ה דיוק מלי הרמב"ם ע"ש, והאי תנא דמסייע לן הראש"ל הגאון הרב עובדיא יוסף שליט"א בספרו יבי"א ח"ה יו"ד סימן ה'.

ואין לדייק ממש"כ הרמב"ם פ"ו ה"ו בד"א שאינו בכרת בלב עוף, **אבל** לב בהמה חייב כרת שיש בו כזית, ואם כן נמצא שאין לומר דס"ל לרבינו דם שבשלו דרבנן, דא"כ אמאי חייב, אין זו ראיה די"ל כיון שדם הלב כנוס בתוכו הוי כדם בעין, משא"כ **בחתיכה שבישלה בדמה הוי איסוד"ר** וראיה לכך ממש"כ **אם לא** קרעו קודם בישולו קורעו לאחר בישולו, ולכאורה כיצד יועיל והרי בחתיכה אין מועיל קריעה, אע"כ דבלב כיון שהוא כנוס תועיל בו הקריעה דהוי כדם בעין, ועיין עוד במ"מ שם יש מי שכתב כשאמרו בלב בהמה חייב כרת דוקא לפני בישולו, אבל אחר בישולו לא, דדם שבשלו פטור **ולא נתבאר זה בדברי רבינו**, כלומר דאף אם תרצה לומר דרבינו ס"ל שבשלו דאו', לית למידק מהכא, משום דדבר זה לא נתבאר בדי רבינו, וגם ראה תראה במ"מ ה"ט שכתב דדעת רבינו דבשר חי אסור **מדבריהם**, בלא חליטה ומליחה, ועי"ע בשעה"מ שהוכיח זאת מדי הרמב"ם עיש"ב, וכ"כ הר"ן חולין קי"א דם המכונס בלב הוי כדם בעין דעלמא ע"ש.

מהרד"ם ומהרי"ץ ס"ל דם שבשלו דרבנן.

מה עוד שראה נא שכן עלתה הסכמתם של רוב הראשונים והאחרונים דדם שמלחו או בשלו דרבנן, ועלה קא חתים בגושפנקא דמלכא כבוד הגאון מוהר"ד משרקי זלה"ה בראשי בשמים סימן ס"ט סק"ח, שכתב **דם שבשלו או מלחו דרבנן**, ומתוכם כעין החשמל תלמידו הגאון מהרי"ץ זלה"ה בפעו"צ ח"ב סי' קפ"ו, הביא מהט"ז עמש"כ הב"י דרש"י והרמב"ם ס"ל דם שבשלו דאו', וסיים **הא קמן דכל האחרונים לא חשו ליה, כיון דהוא תלמוד ערוך** ע"ש, כלומר דאף אי תימא בדי הרמב"ם דדם שבשלו דאו' עם כל זה כיון דהאחרונים סברי מרנן דהוי דרבנן אולינן כותיהו, כיון דהוא תלמוד ערוך.

עו"כ שם מהרי"ץ **דדם שמלחו דרבנן**, וסד"ר לקולא, ואם נסתפקו אם מלחו הבשר או לא מותר מה"ט עי"ש, ועי"ע באבנ"ז יו"ד סי' ע"א, ובמהר"ם שיק סימן צ"ג ד"ה וכל זה שכי' להקל בכבוש באיסורי דאו', ובנובי"ק סי' כ"ו ע"ש.

הכלל העולה:בהא נחיתנא ובהא סליקנא,דדם שבשלו או מלחו סברי מרנן דהוי דרבנן.

פרק שביעי

מסקנא דמילתא

בשר שנתבשל ללא חליטה מותר בשופי.

המורם מכל האמור דלכל הדיברות מותר, משום שבתימן נהגו בחליטה היכא דאפשר ולא לעיכובא, דמעיקרא אדעתא דהכי לא קיבלוה, וכפי שהוכחנו מכל מה שכתבנו, בהין אומר והין דברים, וכמובא בראי"ב, ופעו"צ, ובחן טוב, וענף חיים, שהאריכו למעניתם הלא בספרתם, כי רוח חי דיבר בם ומלתו על לשונם, שכך עלתה הסכמתם דמותר בשופי ויאכלו ענוים וישבעו.

ואף אם יתעקש המתעקש בטענות נכובות חלושות ושדופות קדים, לומר דאין להביא ראיה מהתם, הרי לך הצעת דברים דובר צדק ומישרים, וכאשר תלך בזו המסילה, יסורו ממך כל ספק וקושיא, והיה העקוב למישור והרכסים לבקעה.

ראשית אראה לדברי הרא"ה שכי דהמלח מוציא רק מהשטח העליון, והשאר נצמת והולך על ידי המים אף שאינן רותחין, **שנית** אביט לשיטת הריטב"א בחידושיו לחולין קי"ג, **בדעת הרמב"ם**, דכאשר חותך החתיכה לחתיכות קטנות ומולחן, נפק מינייהו כולא דמא, ואין צריך לחליטה גם אליבא דהרמב"ם, **ויבא השלישי** תה"ד ודעימיה דמליחה בשיעור שעה יוצא הדם גם אליבא דהרמב"ם, **זאת ועוד** דשיטת רוה"פ שיצא כל הדם על ידי המליחה, ובצירוף מנהגינו שחותכים ומולחים הבשר לחתיכות קטנות שלא נשאר עוד מה שיפרוש, וכמ"ש בראי"ב ובפעו"צ בכמה מקומות שהבאנום לעיל, וזה על פי הריטב"א בחידושיו לחולין בדעת הרמב"ם עי"ש, **ולפי"ז** הו"ל ס"ס, שמא כרוה"פ דס"ל שיצא כל הדם, ושמא כדעת הרא"ה דאין צריך לחליטה, ושמא כהריטב"א בדעת הרמב"ם דכשמחתכו לא נשאר בו דם כלל, **ולקושטא דמילתא** בכולהו אית למימר דאיכא ששים כנגד שיירי דם באם אולי נשאר, א"כ יוצא איפוא דאיכא ספיקי טובא להקל, **ועוד** שמא הוה ליה מין במינו, **ועוד** דהוי איסוד"ר כנז"ל, וא"כ הקדרה וכל שבה ודאי שרי.

ודע דאין זה ס"ס נגד הרמב"ם שקיבלנו הוראותיו, משום דמעיקרא אדעתא דהכי לא קבילנא חומרת החליטה בסעו"ג או בדיעבד שכבר נעשה, אלא רק לכתחילה ורק היכא דאפשר, וכמו שמבואר להדיא בפעו"צ חי"ב סימן קפ"ו, ובראי"ב סימן ס"ט סקס"ב, ובחן טוב, ובשושנת המלך הלכות מליחה סי' ס"ט, דברים נכוחים למבין וישרים למוצאי דעת.[42]

---

42. ועבדינן ס"ס כפלוגתא דרבוותא, ודמי למ"ש מרן ביו"ד בסי' פ"ד, והוא מדברי הרשב"א, דאם עבר ובישל תוך י"ב חודש פירות בלי בדיקה, דמותר משום ס"ס, ספק אם היו תולעים או לא, ואת"ל שהיו שמא נימוחו, והכא נמי שמא כבר יצא הדם במליחה, וא"ת שיש שמא נתבטל בששים, ועיין ברב ברכות מערכת ס"ס ובהוד יוסף סימן נ"ז, וכן פסק בבא"ח ש"ב טהדות סעיף ט"ו, ועיין בז"ת סימן מ"ו סעיף קטן ה', דעבדינן ס"ס במחלוקת הפוסקים, וכ"כ ביחו"ד ח"ה סימן נ"ד, עי"ש, ופוק חזי מש"כ הגאון

בשמים ראש

ונצרף לזה שדעת הכ"ח,והרי"ם מגור,ומהרש"ם,ועוד,אליבא דהרמב"ם דדם שבישלו דרבנן **כיון שפירש ע"י מליחה ובישול** דדוקא דם בעין שבישלו הוי דאורייתא, **ובפרט שדעת מהרי"ץ** בפעו"צ ח"ב סימן קפ"ו,בדעת הרמב"ם שהחליטה אינה אלא לכתחילה, וסייעתא לזה ממה שלא היו מקפידים מדורי דורות בסעו"ג לחלוט כראוי,וכן שנהגו מזמן קדמון בחניד היינו צ"ק, ללא חליטה, **וגדול כח המנהג.**

ועוד יש לצרף שיטת רא"ב, וערוה"ש, והפמ"ג **בדעת הרמב"ם**, דאם מלחו שיעור גדול מותר, **שיצא** כל הדם, וכבר כתבנו סמך לדבריהם מדברי הרא"ה הביאם הריטב"א חולין קי"ג, ובשבט הלוי סימן כ"ג, הביא מתה"ד סימן קמ"ז ודעימיה, דס"ל דבשיעור שעה יוצא כל הדם, וראייתם מקרבן פסח, ועיין בצל"ח פסחים נ"ח, וסיים מילתא דמיסתברא הוא.

והגם דהסברים שונים הם להב"ח, ורא"ב, והרי"ם מגור, ומהרש"ם, **לא ראי זה כראי זה**, אך בחלקות שיש הפרש בטעמים, אולם עיקרן של דברים הלא מראש אמורים, וחזי

יבי"א ח"ה יו"ד סי' ג', שנשאל במי שנהג כמרן לאכול אך ורק בשר חלק, והוזמן לסעו"מ, אם רשאי לאכול בלי חקירה ודרישה, והשיב שא"צ, ומותר משום ס"ס **אף דאפשר לברורי**, והס"ס היא שמא לא היתה סירכא ושמא הלכה כד' המכשירים, והגם שהרשב"א בחידושיו לחולין כתב דאפילו במקום ס"ס אם אפשר לברר הדבר אין להתיר, יש לומר דעכ"פ בנ"ד כעת א"א, ועוד דבשער המלך מקוואות כלל ג', הוכיח במישור מדברי הסמ"ג סה"ת והמרדכי דשפיר סמכינן על ס"ס, **אף במקום שאפשר לברר**, ושכן דעת הרשב"א עצמו בתו"ה, וכן פסק בשו"ת הרשב"א סימן ת"א, ושדברי הרשב"א בחולין אינן אלא בספק דרוסה, כי בהמה בחייה בחזקת איסור עומדת, וכן כתב הנובי"ק סימן נ"ז, בדעת הרשב"א ע"ש, ולפי"ז בנ"ד שנשחטה בהמה הותרה, ועיין עוד ביבי"א ח"ו יו"ד סי' כ"ד, ומבואר בתשובת הרשב"א סימן תצ"ז דמקילינן בס"ס דאורייתא אף לכתחילה, וכ"ש הכא, דמה התם שרוב בהמות אינן חלק ומרן כתב להטריף, עם כל זה תלינן בס"ס להקל, כ"ש בנ"ד דהוי דרבנן אף אליבא דהרמב"ם וכמ"ש, בודאי יש להקל, **ועיין במ"מ** פ"ו ה"ט, שכתב לדברי רבינו בשר חי אסור **מדבריהם** בלא חליטה ומליחה, **והגם** שהש"ך בס"ס כלל ל"ו כתב דאין ללמוד בזמנינו בס"ס דבר מדבר וכו', כבר השיבו הכו"פ בבית הספק וז"ל, הנה הש"ך נעל בפנינו שערי ס"ס, ולא ראיתי לרבותינו שמשכו ידיהם לדון בס"ס, ולכן האמת כי הש"ך הוציא דין זה מהמרדכי דס"ל כהרשב"א והר"ן, דספק דאורייתא לחומרא מהתורה, אבל לפי מאי דקי"ל כהרמב"ם דהוא מדרבנן א"כ כל ענין הס"ס להתיר איסורי דרבנן שהרי הספיקות מד"ס ובזה אין להחמיר,

ברם הרב משל"מ בפ"ח מהל' אבוה"ט ה"ה, חידש לנו בטובו כלל חדש, דבכל דוכתא דאיכא ס"ס להקל או להחמיר, אזלינן לחומרא, אך ראה שכבר חקרו והשיבו הרב כפי אהרון ח"א יו"ד סי' ה, עי"ש, וע"ע ביחו"ד ח"ה סימן כ"א, בהערה שם, שכתב להוכיח מתשובת הרמב"ם ומרן השו"ע, שאפילו יש ס"ס להחמיר בדרבנן, אזלינן לקולא, עש"ב. ועיין עוד בשו"ת איש מצליח יו"ד סימן כ"ב. ובפעו"צ ח"ב סי' רע"ח, כתב שמלחו כבד ובשלוה עם בשר והתיר הכלים מס"ס שמא יש ס' בבשר, ועוד שמא הלכה כר"ת דס"ל דנמלחה הכבד מותר לכשלה, והכי קי"ל למעבד ס"ס ממחלוקת הפוסקים עכ"ד, הרי לך דהגם שהרמב"ם כ' במפורש שאין הכשר לכבד לכתחילה כ"א ע"י צליה עכ"ז פסק מהרי"ץ להתיר ע"י צירוף דעת ר"ת, **והגם** דברב פעלים ח"ג יו"ד סי' ט', כ' דלא עבדינן ס"ס נגד מרן שקיבלנו הוראותיו, ואם כן אף אנן נימא כיון דבתר הרמב"ם אזלינן לית לן למיעבד ס"ס נגד הוראותיו, זה אינו, שהרי כבר כתבנו דמעיקרא לא קיבלנו החליטה אלא דוקא במקום והיכא דאפשר, מה עוד שבפעו"צ ח"ב סי' קפ"ו כ' בד' הרמב"ם, **שאין החליטה כ"א לכתחילה** עי"ש, זאת מלבד שבמחב"ר סי' נ"ב ס"ק נ"ה, כתב דעבדינן ס"ס נגד מרן, ועי"ע ביחו"ד ח"ה סי' נ"ד, וברביד הזהב סימן כ"ה, ובפעו"צ ח"ג סימן רט"ז, דעבדינן ס"ס לכתחילה, ואין סתירה מרב פעלים ח"א יו"ד סי' י"ד שכתב דעבדינן ס"ס נגד מרן, דהתם כשרק ספק אחד נגד מרן ועוד כיון דאיכא הפס"מ עבדינן בזה ס"ס, משא"כ ברב פעלים ח"ג, כיון ששני הספיקות הם נגד מרן וגם ליכא הפס"מ לא עבדינן ס"ס, ועי"ש ודו"ק.

לאיצטרופי, וראה מש"כ מהרי"ק שורש מ"א, אפילו אין הרבים מסכימים מטעם אחד אלא כ"א יש לו טעם בפ"ע, הואיל והם מסכימים לענין הדין מקרי רבים ואזלינן בתרייהו, ואין לדחות דבריהם בגילא דחיטתא,כי רוח ה' דיבר בם ומלתו על לשונם.

גם בדמשק,ובמרוקו נהגו לחלוט רק לכתחילה

הגם הלום ראיתי בציוני מהר"ן,שכתב דמנהג דמשק וסביבותיה אין מניחין בשר מליחה בקדרה,אלא במים חמין ויורה רותחת כדי שלא יפלוט דם וכו', **ואולי גם הרמב"ם שכתב ומשליכו לרותחין, כתב זה ע"פ מנהג שהיה אז כן בימיו** עכ"ד, ויתכן דמשו"כ ביטלו מנהג החליטה בדמשק וסביבותיה,משום דאי"ז אלא מנהג שהיה בזמן הרמב"ם, וראה שבברכי יוסף סימן ס"ט הביא שגם במרוקו נהגו ליתנו ברותחין, **ואינו אלא חומרא בעלמא**, ומשם באריה דאח"כ נתבטל משום שאינו אלא מנהג לכתחילה ולא לעיכובא, עוד מצאתי בשו"ת יכין ובועז ח"ב סימן כ"ג שכי יש מקומות שמתנהגים על פי ספרי הרמב"ם, ואינם נוטים מדעתו כמו מקומינו זה אלגזאייר, שהרבנים הראשונים שהיו בכאן הריב"ש והרשב"ץ ז"ל, הסכימו שיתנהגו ע"פ משנה תורה, וכ"מ בחוט המשולש סי' כ"ה ע"ש, ולפי"ז פשוט שנהגו אז גם בחליטה, ומה שאח"כ נתבטל הוא משום שנהגו בזה רק מחומרא בעלמא ולא לעיכובא.

בתימן לא היו מדקדקים לחלטו מיד

וכבר כתבנו דידוע ומפורסם דברי הרמב"ם,שכתב ומשליכו **מיד** לרותחין,והוא משום דחיישינן דאחר ההכשרה פולט ונכבש בדמו, ואין מועיל שאח"כ ידיחנו דהא בנתיים פירש הדם לקצוות ושוב צריך למולחו, ומשו"כ מצריך רבינו לחולטו מיד אחר מליחתו, וראה בהה"מ פ"ו הי"ז **ואילו מנהג תימן שלא היו מדקדקים בזה ליתנו מיד**, משמע דנהגו בזה רק לכתחילה.

זאת ועוד דיש מן הגאונים שכתבו דאם לא ניחא ליה בצלי ואין לו מלח, יחתכנו לחתיכות וירתיח הקדירה עד דסליק עמודא, וישליך בה נתח אחד וירתיח עוד עד דסליק עמודא וישליך בה נתח אחר, **וכן יעשה עד שישליך כל הנתחים**, וכבר כתבנו דכן דעת הרמב"ם דאל"ה חליטה מה תועיל, ועיין בכנה"ג הגב"י סי' ס"ט אות ד"ש, **ולמפורסמות** א"צ ראיה שבתימן נהגו לחלוט ריבוי בשר בפעם אחת, **הגם שנחו המים מרתיחתן**, וע"כ שלא דקדקו בחליטה בכל פרטיה ודקדוקיה.

צא ולמד ממ"ש מרן החיד"א בברכ"י סימן ס"ט ס"ק ג', משם הרד"ק לענין בשר ששהה ג"י, שאסור לבשלו אחר צלייתו, ומ"מ לצורך סעו"מ אין להחמיר באיסור שלא נזכר בגמרא, ע"כ, ובכנה"ג אות כ"א מבואר שיש לסמוך על המתירים לכבוד שבת לבשלה אחר צלייתה וכן עיקר, דון מינה ואוקי באתרין, לענין החליטה שבסעו"ג ובסעו"מ מותר לכתחילה, **משום שכך נהגו מזמן קדמונים**, כ"ש וק"ו באם כבר נתבשל בלא חליטה דמותר בשופי.

אף לדסברי דהחליטה לעיכובא,הכא מותר

ודע דאף לדחיישי לחליטה שהיא לעיכובא, הרי בנ"ד שכבר נתבשל בודאי איכא סי כנגד חשש שיירי דדם, ע"י ריבוי המים ושאר ירקות המתבשלים בקדירה, **וגדולה מזו ראיתי** מש"כ האו"ז סימן תע"ד, בדין בשר שנמלח ולא הודח ונתבשל, שיש להתיר, דאפשר דאפילו

ששים אינו צריך, דכיון שנמלח נפק ליה מתורת דם, ובטל ברוב, כיון דלא אסור אלא מדרבנן, והגם דהקשו למ"ד טכ"ע דרבנן, הלא חצי שיעור אסור מהתורה, ותירצו דהני מילי בעיניה, אבל על ידי תערובת מותר, **זאת ועוד** שבכנפי יונה יו"ד סימן ס"ח, כתב דאף דבשאר איסורין ח"ש אסור מהתורה, מ"מ באיסור דם שנפשו של אדם קצה ממנו י"ל ח"ש אסור מדרבנן, ועי"ע בהר צבי יו"ד סימן ס"ה, וביבי"א ח"ו סי' ה', אם כן כ"ש בנ"ד שקרוב לודאי שלא נשאר דם בחתיכות פשיטא דמותר.[43]

השניצל מותר כיון שהוא חלוט

ולעניו השניצל כיון שחותכים אותו לנתחים קטנים ובכגון דא אמרינן שקרוב לודאי שיצא ממנו כל הדם, ודאמי למש"כ הרמב"ם בשובר מפרקתה של בהמה שמחתך אותו לחתיכות מולחו ומבשלו, ועוד שאח"ז מטגנים אותו בשמן רותח והוי חליטה מעליא, ואין הטפלה הדבוקה בו מונעת את פעולת החליטה, כיון דהיא דקה מן הדקה, וכמש"כ לעיל.

ולגבי האיפנד"ה, בורקס, וכיוצא, יש להתיר, כיון שנצלה בחום התנור וחזינא דהבצק אינו מאדים מחמת הדם, ועכ"פ לגבי הבשר בודאי שמותר, וכמש"כ הה"מ בפ"ו הי"ט ועוד ע"ש, וכבר כי השד"ח בכלל הה"מ אות ו', כל מקום שאני רואה מחלוקת בדי הרמב"ם אני סומך על הה"מ שהיה אדם גדול ובקי ורוב שיטתו כהרשב"א ודקדק בהם ככל הצורך, וכ"כ הרדב"ז בלי הרמב"ם סימן ל"א, ועיין עוד בראשי בשמים סימן ע"ח סק"ו כי פשטידא שנצלית על מחבת הוי צליה ע"ש.

מסקנא דמילתא

זאת תורת העולה: כי כמה וכמה גדולים מהראשונים ומהאחרונים, מנייהו מלכי מנייהו אפרכי, החזיקו בכל עוז דדם שבשלו או מלחו דרבנן, וכמה מהם **מייחסים כן בדעת הרמב"ם**, מה עוד שמהרי"ץ פסק כן **הלכה למעשה**, בפעו"צ ח"ב סימן קפ"ו, והביאו בשושנת המלך הלכות מליחה ס"ב, וכ"פ **בראשי בשמים** סימן ס"ט סק"ח ועוד, ועי"ע בחת"ס בחי לפסחים פ"ז ואכמ"ל.

---

43 ועכ"פ פשוט שאין לעשות כן לכתחילה, דאיירינן רק אם כבר נתבשל. וראה מש"כ הזב"צ סימן ק"י אות כ"ט משם הרב נחפה בכסף. שאין מתירין לכתחילה להכניס בס"ס ורק שכבר נעשה מעשה מתירין, **ודע** דאין זה מבטל איסור לכתחילה, דכ"ז של"פ היתר הוא, וברגע שיפרוש נתבטל במים, וכעין זה כתב ראש יוסף חולין ק"א ע"ש. וראה בט"ז סימן ס"ט ס"ק כ"ד, והן שבנקודות הכסף השיגו, דשאני הכא דאיתחזק איסורא, כבר השיבו בשו"ת נפש חיה סימן ו', דלא שייך כלל חזקת איסור, דמעיקרא לא היה איסור, דדם שלא פירש מותר, והט"ז סס"י קכ"ז העלה דבשר שאינו מנוקר לא מיקרי איתחזק איסורא, שהבשר אינו אסור כי **אם** החלב שבו, וא"כ בנ"ד עדיף מינה שהרי אינו צריך להפרישו לדם, דכ"ז שלא פירש היתר הוא, ועיין עוד כחוו"ד ביאורים ס"ק י"ד, ועיין עוד במשנ"ב סימן תמ"ז ס"ק ק"ו, וכ"מ בצ"צ סימן נ"א, דבכהאי גוונא אף לערב בידים שרי, וכמבואר בשו"ע יו"ד סימן פ"ד וסימן צ"ט, עוד ידוע דאם מותר לבטל לכתחילה או לא הוא פלוגתא, דלהרא"ש מותר דס"ל בחולין פ"ז סימן ל"ז, דהאיסור נהפך להיתר, וד' הרשב"א לאסור וכמובא ביו"ד סימן ק"ט ס"א, ומבואר בשו"ת קול אריה סימן מ"ו, דלתוספות דס"ל הא ראין לבטל איסור לכתחילה, איסורו הוא מדרבנן, משום דס"ל דהאיסור נהפך להיתר ולפיכך גם לכתחילה מותר לבטל מהתורה, ושיטת הראב"ד דאין האיסור נהפך להיתר, ולכן לכתחילה אסור לבטלו מהתורה, אבל הרמב"ם כתב בהמכ"א פט"ו הכ"ה דאין לבטל וכו' לכתחילה איסורו מדרבנן, משמע דס"ל דהאיסור נהפך להיתר, כשיטת הרא"ש ודעימיה, וכ"כ להוכיח כן בד'

הרמב"ם בשו"ת שמן רוקח ח"ב סימן י"ד עיש"ב, ועי"ע בהריב"ש סימן שמ"ט ופת"ש סימן צ"ט סק"ג.

ודקדוק יפה יש לי בס"ד בל' רבינו שכתב בפט"ו ה"ד, אפילו חתיכת נבילה שנתערבה בב' חתיכות של שחוטה, הכל **מותר** מן התורה, **אבל** מד"ס הכל אסור, ונקט **מותר** ולא כתב **בטל**, משמע דס"ל כהרא"ש דהאיסור נהפך להיתר ורוק, **עוד** זאת מצאתי בס"ד בהר **צבי** יו"ד קי"ד, עמ"כ מרן השו"ע דדבש ישמעלים אסור וכו', כתב דיש לצרף דקודם הבישול לעשות י"ש מיין נסך, נותנים עליו ו' חלקים מים, ובנתינת המים לדבש אין זה מבטל איסור לכתחילה, דאין כונתו אלא כדי שיוכל לבשל הדבש ודמי לדבש שנפלו בו נמלים דמבואר בשו"ע סימן פ"ד הי"ג שמותר להתיכו ולסננו, כדאיתא בתרומות פ"ה מ"ט, סאה תרומה שנפלה לפחות ממאה וטחנן וכו', ופירש שם רע"ו שאפילו לכתחילה מותר לטחנן, ויעוין בפר"ח ס"ס ס"ד, שכתב הטעם בשם הירושלמי, כיון דאין כונתו לבטל, וכעי"ז כתב הרמב"ם בהמכ"א פי"ז הי"ט לגבי בישו"ג, ועי"ע באגרות משה יו"ד סימן ל"ג, ובשד"ח מערכת א' בכללים.

ועוד יש לומר לפימ"כ בשו"ת ערוגות הבושם סימן ס"ט דס"ל להרמב"ם טעם כעיקר דרבנן רק בדאיכא כזית בכא"פ, **אם** כן י"ל דלאחר מליחה ודאי לא נשאר דם כולי האי שיהא בכא"פ, והגם דבפסקי רעק"א סימן ל"ח כתב דאף דל"פ אסור משום דמיקרי איסור כשהוא דרך פרישה, עכ"ז מותר להוסיף ולבטל באיסור דר', אף שיש לו עיקר מהתורה.

ובפרט לפימ"כ הרא"ה בבד"ה דקכ"ו שכאשר נותנין האיסור להיתר, **וטבעו להיות נמחה במים לגמרי מותר לבטלו לכתחילה** וכנ"ד שהדם מתבטל ונמחה במים ואינו ניכר, ועי"ע ברעק"א סי' כ"ד, ועוד י"ל דבשר ודם הוי מב"מ, וא"כ הוי כדין יבש ביבש, שהתירו מרן לבטלו בבישול משום מב"מ בסי' ק"ט ס"ב, ועיין בגו"ר כלל א' סימן כ"ט, **ובפלתי** סק"ט, **ובערך** השלחן, וכן דעת האורה, ורשב"ם, ור"ת, והר"ן, דהוי מב"מ, וכ"כ הראב"ן סי' ס', וכ"מ בחן טוב דף רל"א סעיף מ"ד, וראיה גם כן משו"ע סימן ס"ט סי"ד, חתיכה ששהתה ג"י ונתערבה בטלה ברוב, ואף דבש"ך ס"ק נ"ז כתב דהוי מבשא"מ, הנה בסימן ק"ב סקי"א חזר בו הש"ך שכתב חתיכה שלנ"מ לא הוי בסוג דשיל"מ, כיון דלצלי לא נאסרה מעולם, וידוע דדשיל"מ הוא דוקא מב"מ אבל במשא"מ לא שייך דשיל"מ ובטל, וממה שלא כתב טעם זה ע"כ דס"ל דהוי מב"מ ועי"ע בנוב"ת סימן נ"ד.

והגאון מהרש"ם ח"ד סימן ע"ו, הביא מענין ענבים בעוטים דקמא קמא בטיל, ומקורו מהמרדכי ספ"ק דשבת, דאין בו משום דשיל"מ מאחר שלא היה עליו שם יין בפני עצמו מעולם, ומזה למד מור"ם בשו"ע דכל איסור שלא היה **ניכר קודם שנתערב** אף בדשיל"מ בטל, והגם דבשעה"מ פ"ה מהלכות יו"ט, פקפק בזה דשמא המרדכי איירי רק באיסור דרבנן, הנה בשיטמ"ק בב"ק ס"ט כתב להדיא דמיירי גם באיסור דאורייתא, ואם כן גם בנ"ד בשעה שפירש קמא קמא בטיל קודם חלות האיסור עליו, ועי"ע נוב"ת יו"ד סי' נ"ד, **ודע דבדשיל"מ** אף בסד"ר אזלינן לחומרא, זה דוקא בספק במציאות, וכמו בספק נולדה ביו"ט אבל בפלוגתא דרבוותא כתב הפר"ח סימן תצ"ז, דל"א בזה לחומרא, וכן כתב השאג"א סימן צ', דכן הוא דעת בעל המאור והרשב"א ועוד מהראשונים שמחלקים חילוק זה, וכ"כ רעק"א סי' ס"ה, ומצפה איתן, עי"ש, ודמי ג"כ למש"כ מרן באו"ח סימן שי"ח, שיש בישול אחר בישול בלח, ואם חימם תבשיל לח בדיעבד מותר, ואף דהוי דשיל"מ שיכול לאוכלו אחר שיופשר, אלא כיון שיש שמחירים לכתחילה, אף דהוי דשיל"מ כיון דהוא פלוגתא דרבוותא אזלינן לקולא.

ובצבי לצדיק סימן ק"ב, דדשיל"מ אמרינן דוקא אם לבסוף יותר, ואילו כדם בלוע לא יהיה לו היתר לעולם, ובר מין דין דכשיש ס"ס אף ברשיל"מ מותר, וכן דעת הרמב"ם, והרא"ש, והרשב"א, וכן פסק מרן בסימן ק"י ס"ז, וכ"כ ברכיד הזהב סימן ל', ובברא"ב הלכות שחיטה סימן ט"ו ס"ק ה', עיש"ב, ועי"ע בפיהמ"ש ריש דמאי.

ובכתב יד הקודש על העליונה, ראיתי ברב ברכות לרשכבה"ג הרי"ח זלה"ה מער' ס"ס שכתב, דאין לומר דבשר איתחזק איסורא, שהרי בהמה בחייה אסורה וכשנשחטה הותרה עי"ש, וליח למימר דהותרה רק מאיסור אין זבוח, אבל איסור דם לא פקע מינה, שהרי מותר לאכול בשר חי כיון דל"פ, וכ"כ בשו"ת מהרי"א סימן קט"ז, **ובר** מין דין דעת הפר"ח ומהרי"ט דאמרינן ס"ס אף דאיתחזק איסורא, עיין סימן ק"י, ואף דהרב פנ"י בקונ"א פ"ק דכתובות, הראנו ידו הנפלאה והוכיח דאין להתיר ס"ס באיתחזק איסורא, זה דוקא באיסור דאורייתא, משא"כ באיסור דרבנן, וראה מש"כ הרמב"ם בהל' מקוואות פי"ו ה"ו, אע"פ שנסתפק אם טבל או לא, או שנמצא מקוה חסר הרי זה טהור, והראב"ד שם השיגו, והמשל"מ כתב עליו דס"ל לרבינו דאיסוד"ר אף באיתחזק אזלינן לקולא, וכ"ד הרשב"א הראב"ד והרמב"ם פ"ח מהלכות שגגות, ואבי ראה גם ראה דמרן הקדוש בשו"ת אבקת רוכל סימן ר"ח, כתב דשפיר מהני ס"ס במקום חזקה, ועיין עוד בכנה"ג יו"ד סימן א'.

ואין לדחות דבריהם דכל רז לא אנים להו, ובפרט דמר"ן מלכא חתים עלייהו בשולחנו הטהור, אשר עיני כל ישראל אליו ישאו, וכאשר הוכיח הרב הגדול פרי קודש חילולים הפר"ח ז"ל בסימן ס"ט סקמ"ח, וכידוע דאתכא דהרמב"ם ומר"ן סמכינן,וכמובא ברביד הזהב סימן כ"ו, ובהקדמה לשתילי זתים,ובפעו"צ ח"א סימן ס"ט כתב **דהרמב"ם ומר"ן מרייהו דארץ התימן**, עי"ש.

סדר הכשרת הבשר לא נסדר בתלמוד

מה עוד שלפני תקופת הרמב"ם לא היה מנהגינו לחלוט,וכמו שהבאנו מפירוש על הרי"ף לחולין, מחכמי תימן הקדמונים לפני כתשע מאות שנה, וראה מש"כ הרמב"ם בהקדמתו למשנה תורה, כל הדברים שבתלמוד בבלי חייבים כל ישראל בהן, עכ"ד, אך דא עקא סדר הכשרת הבשר מתחילתו ועד סופו לא נמצא בתלמודים כלל ועיקר, ואל תתמה בדבר כי כל הדברים שהיו מפורסמים ורגילים אצל ההמונים והיחידים, לא נעלם ענייגם משום אדם, וכמ"ש בפיהמ"ש למנחות ד', כגון בתפילין מזוזה סדר התפילה, לא טרח רבינו הקדוש לפרט דיניהם במשנה, לפי שהיו הדברים הללו מפורסמים ידועים ונהוגים ביד כל העם עכת"ד.

אמר מעתה שסדר הכשרת הבשר לא נסדר משום שהיה מפורסם אצל המוני העם, וכמ"ש שבתימן לא היה מעשה החליטה בזמן קדמון נהוג, וכפי שהוכחנו מהמפרש על הרי"ף.

ובפרט שהבאנו מהפוסקים דכל מעשה החליטה הוא רק לכתחילה ולא לעיכובא, שכן המנהג בתימן, וכפי שכתבנו באורך בפרק שני, שכן עלתה הסכמתם של כמה מהראשונים ע"ש, ועלייהו קא חתים בגושפנקא דמלכא **כבוד מוהר"ר דוד אלמשרקי** זצ"ל, בראשי בשמים סימן ס"ט סקס"ב, **וכבוד מוהרי"ץ** זצ"ל בפעו"צ ח"ב סימן קפ"ו, שהחליטה אינה לעיכובא וכן העלוה **בחן טוב, ושושנה"מ, וענף חיים** יעו"ש.

פסק גדולי דורינו שליט"א

ומנהג אבות תורה הוא, שבסעודות גדולות לא חלטו והוא הדין לצלי קידר, וכפי שהעידו ברוב גודלם גאוני וחכמי עדתינו הי"ו, דפקיע שמייהו ורב חילייהו, ברוב מנין ורוב בנין, אשר על פיהם יחנו ועל פיהם יסעו, והם: ראש רבני תימן, מרן הגאון כמוהר"ר **חיים כפאר** שליט"א. הרב הראשי ליוצאי תימן בת"א, הגאון כמוהר"ר **יוסף יעקב צובירי** שליט"א. רב לעדת תימן בירושלים הגאון כמוהר"ר **יחיא אלשיך** שליט"א. הרב הראשי להרצליה, הגאון כמוהר"ר **חיים יצחאק הלוי** שליט"א. ראב"ד פ"ת, הגאון כמוהר"ר **ישעיהו משורר** שליט"א. הרב הראשי לב"ב, הגאון כמוהר"ר **שלמה ע. קורח** שליט"א. הגאון כמוהר"ר **שמעון בעדני** שליט"א. וכן דעת הרה"ג **עזריה בכמוהר"י יחיא בסיס**,והרה"ג **שלמה מחפוד** שליט"א.

ועוד שנצטרפו לפסק זה שאר גדולי פוסקי הדור, והם: מרן הרש"ל הגאון כמוהר"ר **עובדיא יוסף** שליט"א, והרב הראשי הגאון כמוהר"ר **מרדכי אליהו** שליט"א, והגאון המובחק כמוהר"ר **בן ציון אבא שאול** שליט"א, כולהו סברי מרנן דמותר לאכול בישיבות ובאולמות וכיוצא, אף לאותם שנהגו בחליטה.

לכן אין אומרים בזה **ניתי ספר ונחזי,אלא פוק חזי מאי עמא דבר**,ועל פי שני עדים או על פי שלשה עדים יקום דבר, שכן העידו ברוב גודלם וחכמתם בפיהם ובכתב ידם, **הגאון מהרד"ם, והגאון מהרי"ץ, והגאון מהר"י בדיחי, והגאון מהר"ש חבשוש, והגאון מהר"א**

אלנדאף, והגאון מהר"ש יצחאק הלוי זללה"ה, ויבדלט"א רבני וגאוני ומאורי עדתינו יצ"ו, ובראשם רבה של יהדות תימן, מרן הגאון מופת הדור כמוהר"ר **חיים כסאר** הי"ו, **שכך היה המנהג בבתי המשתאות משתלשל והולך מדורי דורות**, וזאת בפני גדולי מאורי הדורות, **ולמפורסמות אין צריך ראיות**, וכמ"ש הרמב"ם בהלכות שמיטה ויובל פ"י ה"ו, **המעשה והקבלה בהם ראוי להתלות**.

המחמיר בפרהסיא הוי רמות רוחא

וא"כ אותם הנוהגים סלסול וחומרא בפרהסיא שלא לאכול בשר שאינו חלוט, אינם אלא מן המתמיהים, והוי כיוהרא ורמות רוחא, ויאה להם המובא בירושלמי פ"ב דע"ז ה"ח, רבי ובית דינו התירו השמן וכו', א"ל שמואל אכול, ואי לא כתבנא עלך זקן ממרא, אטרח עליה ואכל, ועוד אמרו אל תעמוד בין היושבים וכו', מה עוד שאבותינו ורבותינו הקדושים אשר קטנם עבה ממתנינו, הם עצמם הקילו בכך, וע"ז נאמר לא טוב אנכי מאבותי, ובפרט שעושים חומרא לעיני כל במקום שנהגו להקל.

פוק חזי מש"כ מרן החיד"א זלה"ה במחב"ר סימן תס"ז, דאין לנהוג חומרות וחסידות בפרהסיא, כי את צנועים חכמה, ורק בביתו ובחומותיו יחמיר ויזהר שלא לגלות מסתוריו לאחרים, וע"ז אמרו אתהלך בתום לבבי בקרב ביתי, וראה בעריכת שלחן יו"ד דף צ"א להגר"ש קורח שליט"א, דהמחמיר במקום שאפשר להתיר עפ"י יסודות ההלכה, **חמא הוא לו עיש"ב**, דברי חכמים כדרבונות וכמסמרות נטועים.

וראה עוד בפסחים נ', אל ישנה מפני המחלוקת, וכתבו הפוסקים דהוא איסור גמור חיוצא מולא יהיה בקורח וכעדתו וכו', והסמ"ק מגאו בין הלאוין, ועיין מג"א ס"ו סק"ב, ופת"ש יו"ד סי' רמ"ו סק"י, והתשב"ץ ח"ד סי' י' כתב המחמיר בדבר שאין בו איסור מפורש גורם מחלוקת, וב"ש שנהגו כבר לפני גדולים ולא מיחו בידם, עי"ש.

המורם מכל האמור הלכה למעשה:

א. נכון לכתחילה לחלוט הבשר.[44]

---

44. וכמ"ש מרן בב"י ובשו"ע סימן ס"ט סי"ט והש"ך סק"ח, וכן דעת כה"ג ור' אחאי גאון והרמב"ם ועוד, כי כן קבלנו עלינו בתימן אם כי לא לעיכובא, **ונוראות נפלאתי עמש"כ הגאון הרב עובדיה** יוסף שליט"א, **בחזו"ע** יו"ד, דיוצאי תימן שעלו לא"י נכון שינהגו ככל תושבי א"י, ובכלל זה רשאין שלא להצריך חליטה, וראה עוד ביחו"ד ח"א סי' כ"ז ע"ש, והנה במקום ספרן של צדיקים בעלי תשובה עומדין, דאין להחיר לכתחילה דבר שנהגו בו לחומרא מקדם קדמתא.

דמש"כ שהם בטלים בתוך שאר קהילות בא"י כי מרן מאריה דאתרין וכו', אחהמ"ר דבריו מרפסן איגרי, שהרי כידוע באו לא"י כעדה וקהילה בפ"ע ואף כ"ד הקימו להם, ומשו"כ לא שייך באיסור לא תתגודדו.

פוק חזי מה שכתב הפר"ח או"ח סי' תצ"ו סקי"ט **שאם הם קהילה לעצמה, מחויבים במנהגם הקודם** שכל קהל יש לו דין עיר, וראה בחינוך מצוה תס"ז. רמש"כ הרמב"ם בהלכות עכו"ם בפי"ב ה"ר, הוא דוקא בחבורה אחת הנחלקים, אבל בב' בתי דינין חלוקין, לא נאמר על זה לא תתגודדו, וכבר הוכיח בפר"ח סקט"ז דלאו רוקא איסור תורה, אלא אפילו איסוד"ר, כי הא דלוי איקלע לבי יוסף רישבא, קריבו ליה רישא דטוותא בחלבא ולא אכל, שבת ק"ל, אע"ג שעוף בחלב אינו אלא דרבנן, וכן בשבת מ"ו וביבמות

י״ד, והמג״א בסימן תצ״ג הביא בשם הכנה״ג דמי שנהג חומרא מפני שהיו מחמירים במקום שיצאו משם, לא שייך לא תתגודדו, ועיין עוד בשו״ת שרידי אש ח״ב סי׳ נ״ו, שכתב שאם יתאספו מנהיגי שתי הקהילות וירצו לעשות קהילה אחת, שאז מחויבים להנהיג כמנהג המחמירים עי״ש.

וכן בקודש חזיתיה למרן בשו״ת אבקת רוכל סימן ל״ב, שכתב מי הוא זה אשר יערב אל לבו לגשת לכוף קהילות שנוהגים כהרמב״ם ז״ל כשום אחד מן הפוסקים וכו׳, ומה אם ב״ש דאין הלכה כמותן, אמרו אם כב״ש כקוליהון וכחומריהון, הרמב״ם אשר הוא גדול הפוסקים וכל קהילות א״י וערביסתאן והמערב נוהגין על פיו וקיבלוהו לרבן, למה יכופוהו לזוז ממנו, ומה גם אם נהגו אבותיהם ואבות אבותיהם, שאין לבניהם לנטות ימין ושמאל מהרמב״ם ז״ל, ואפילו רבו הקהילות שנוהגים כהרא״ש וזולתו, אינם יבולין לכוף למיעוט, הואיל וכל קהל נוהג כמנהגו הראשון, הו״ל כשני כתי דינין בעיר אחת, ואין בזה ל״ת, וכ״כ בשו״ת פנים מאירות ח״ב קל״ג, וביבי״א ח״ו אה״ע סימן י״ד, וראה בהקדמת מרן לב״י וז״ל, ואם בקצת ארצות נהגו איסור בקצת דברים, אעפ״י שאנו נכרי״ע ההפך, יחזיקו במנהגם כי כבר קיבלו עליהם דברי החכם האוסר, וכ״כ בב״י סי׳ רמ״ח, ועי״ע בשו״ת חיים שאל ח״א סי׳ ט״ו וח״ב סי׳ ל״ה, ובכה״ח או״ח סי׳ תס״ח סקנ״ח וסקנ״ט, הביא ממרן החיד״א והחק״ל ומהר״ם סוזין, שיש לנו להחמיר בדיני או״ה בא״י אף נגד מרן, וראה למרן החיד״א במחב״ר א״ח סי׳ ל״ח, מש״כ על הרמב״ם וז״ל, וכל העם הולכים לאורו ואחרי דבריו לא ישנו, וכן בשו״ת מהרי״ף סי׳ נ״ט וסי׳ ס״ה כתב, שכל הקהילות מסוף המערב ומצרים ובבל ואר״צ ותימן, קבלו עליהם ד׳ הרמב״ם ובמקום שקיבלו עליהם הוראת פוסק, הוקבעו דבריו עליהם חובה באילו הם הלכה למשה מסיני שאין בה מחלוקת כלל, והזז מד׳ אפילו מקולא לחומרא כאילו זז מד׳ תורה, עיש״כ, וראה ברכ״י או״ח סי׳ שמ״ה.

מה עוד דבנדון דידן מרן מלכא חתיס עלה, בב״י סי׳ ס״ט, שראוי לכתחילה לחוש לחליטה, וא״כ לפי״ז אף לספרדים ראוי היה להם להחמיר בזה היכא דאפשר, וכמובא בשו״ע סימן ס״ט סעיף י״ט, ועיין בש״ך ס״ק י״ח, ובכף החיים ס״ק ר״צ, וכן כתב בזכ״צ, ולפלא הוא בעיני דלא חשו בזה למרן אשר על פיו יחנו ועל פיו יסעו, והגם שיש סוברים שמרן חזר בו ממש״כ בב״י, ומה דנקט בשם י״א, הוא משום כבוד ותו לא, אך ראה בלב חיים ח״א סימן ע״ט, דיש לפרש דברי מרן בשולחנו הטהור, רק כפי שכתב וגילה דעתו בב״י או בכס״מ, ועוד דאפושי פלוגתא לא מפשינן, ומצוה ליישב ד׳ השו״ע עם ד׳ הב״י כי היכי דלא ליסתרן אהדדי, וכדמוכח מאו״ח סי׳ שכ״א, בדין חיתוך הירק דק דק, והכנ״מ נימא דהיכא דאפשר יחלוט, אמור מעתה כיון שמרן הב״י מחמיר בזה אף אם נאמר שבשו״ע חזר בו, כיון שבהגלות נגלות ד׳ בה״ג ורא״ג וראשי הישיבות שסוברים בהדיא להחמיר כהרמב״ם יש לנו לומר שמרן אם היה רואה ד׳ בה״ג ורא״ג שדבריהם דברי קבלה בודאי היה פוסק כמותם, ועי׳ בספר הישר לר״ת סי׳ מ״ה, שכתב כל שאינו בקי בבה״ג וכו׳, אין לו להרוס מנהגי הקדמונים, ועי״ע בסי׳ מ״ח שכתב אפילו אותן שאין בהם טעם כ״כ שחולקין לפי הנראה על תלמוד שלנו, אנו סומכין עליהן ע״ש, כ״ש בנ״ד שבאנו להחמיר ולא להקל, בודאי שמרן היה פוסק כן, מה עוד מאחר דהרמב״ם קפיד בזה, א״כ שייך בזה מהיות טוב, ועוד דלדידן הוא מנהג קדמון ויש בזה משום אל תטוש תורת אמך, וממוצא דבר אתה למד שאין ראוי להורות להקל לבתחילה למי שנהג להחמיר, שהרי הרמב״ם ומר״ן מרייהו דאתרין ושניהם עולין בקנ״ה אח״ד.

שו״ר שגם הרב יבי״א בח״ו אה״ע סי׳ י״ד, הביא דברי המשפטי עוזיאל, שכתב ואפילו שהשואלים בא״י אתריה דמרן ז״ל, מ״מ הואיל וישנן בתי דינין קבועים לקהילות האשכנזים שנוהגים כהרמ״א, מסתברא שחל עליהם מנהג פסק הרמ״א, והיבי״א השיגו רק משום שרצה לכוף פסק הרמ״א גם לספרדים, אבל מודה הרב יבי״א שהאשכנזים יוצאים ביד רמ״א, א״כ כ״ש וק״ו ליוצאי תימן שמנהגם כזה כהרמב״ם שאסור להם לבטל מנהגם, ועוד דהרמב״ם ומרן מרייהו דאתרין ושניהם פסקו דבעי חלוטין, ואסור להטות מדבריהם ימין ושמאל, ותגדל הפליאה שהרב יבי״א עצמו בח״ג אה״ע סימן י״ט, דן בענין בני זוג שהם מעדת תימן, ופסק שם כיון שקיבלו עליהם הוראות הרמב״ם, יש לפסוק להם כמנהגם, וכדעת הרמב״ם שפוסק לכוף הבעל לגרש בטענת מאיס עלי, ועי״ש שהאריך כיד ה׳ הטובה עליו, והביא מהחק״ל חו״מ סי׳ ג׳, דף קע״ג, ומהרימ״ט סימן ג׳, והרדב״ז ח״ב סימן תתכ״ה, ומהריק״ש ס״ס צ״ג, ומסקנתו שם שעדת התימנים נחשבת לקהל בפני עצמו, וכל עדה וקהילה תתייצב באותות על דגלה ומנהגיה, וכל העם על מקומו יבא בשלום, ומכ״ש דאף ארץ ישראל הוי אתרא דהרמב״ם, וידוע מה שכתב החק״ל אה״ע סי׳ מ״ה, בשם המשאת משה, שכיון שקיבלו במקומותינו לדון כהרמב״ם ומרן, דמרא דאתרין נינהו, במקום שחולק מרן על הרמב״ם מאן דסמיך על אחד מהם לא משתבש ע״כ, וא״כ לפי״ז לא עלינו תלונותיכם כי אם אדרבה טוב וראוי שגם הספרדים ינהגו בחליטה היכא דאפשר, כיון

ב. אותם שלא נהגו בחליטה כיון שלא קיבלוה, יחזיקו במנהגם, שכן עיקר דעת מרן השו"ע.

ג. בשעת הדחק כגון בער"ש או שנזדמנו לו אורחים, או בסעו"ג וכיוצא, מותר בלא חליטה גם למי שנהג בזה.[45]

ד. בישיבות, אולמות, בתי מלון וכיוצא, שמגישים בשר וכ"ש עוף שאינו חלוט, מותר בשופי גם לנוהגים בחליטה, והמחמיר הרי זה מן המתמיהין.[46]

ה. שניצל המטוגן בשמן רותח, מותר בשופי, וכן פשטידא ובורקס שאפאם, מותרים בשופי.[47]

ו. קציצות בשר שנמלחו קודם לכן כשהם חתוכים לחתיכות קטנות, יש להקל.[48]

שמרן הכ"י חייש לה, ואשר עליו יאמרו המושלים לכו אל יוסף אשר יאמר אליכם תעשו, וראה עוד בשו"ת דברי חכמים יו"ד סימן ה', למרן הרש"י הלוי זצ"ל עי"ש, **באופן שאין כח וגם איסור גמור לומר לציבור קהלינו לבטל מנהגם**, ואשבית כאן קולמוסי בעזר צור מחסי.

45. דמנהגינו מימי קדם שאין מולחים חתיכות גדולות, וכמובא בפירוש הקרום על הרי"ף שכתב אסור לבשל הבשר חתיכות גדולות וכו', **לפי שכך קיבלנו במסורת כדי שישלוט בו המלח ויזוב דמו**, עכ"ד. נמצא אתה למד שקבלה במסורתינו היא שהמלח שולט בכל החתיכה ושוב לית לן למיחש כלל, ואף דקיבלו החליטה, הוא רק מהיות טוב ולא לעיכובא, וכפי שהארכנו בזה די והותר, וראה עוד בהערה 46.

46. עיין במרדכי פ"ב דשבת, משמע מדבריו דדם עוף שמלחו לכו"ע אינו עובר עליו, והאריך בזה בערוגות הבושם סימן ס"ט עי"ש, ועיין כנה"ג סימן ס"ח ס"ק י"ג, ויבי"א ח"א סימן ג', וראה עוד מהר"י מינץ בתשו' ט"ו, ובפר"ח סימן ס"ח סק"ז, **ודע דמש"כ הרי זה מן המתמיהין**, הגם שכתב מרן בהקדמתו לב"י וז"ל: ואם בקצת ארצות נהגו איסור בקצת דברים, אף על פי שאנו נכריע בהיפך, יחזיקו במנהגם כי כבר קיבלו עליהם ד' החכם האוסר, ואסור להם לנהוג היתר וכו', וכ"כ בב"י סימן רמ"ח,וביו"ד סימן ל"ו, ועיין בחיים שאל ח"ב סימן ל"ה, בענין כמה פרטים שנוהגין בא"י דלא כדעת מרן משום שהם מנהגים קדומים, וראה עוד בכה"ח ח"ו סימן תס"ח סקנ"ט, שקיבץ כעמיר גורנה סופרים וספרים הדנים בזה, **אך כבר הארכנו** שמכיון דמעיקרא אדעתא דהכי לא קיבלוה כ"א לכתחילה, ורק היכא דאפשר ולא לעיכובא, וכפי שהוכחנו נכוחה שהמנהג הוא מקדמת דנא ועד ומנינו להקל בסעו"ג וכיוצא, וכן שנהגו בצ"ק ללא חליטה, וידוע שאין אחר המנהג כלום, וראה בחו"מ סימן רל"ב סי"ט, **שמנהג מבטל הלכה**, וכ"כ מור"ם שם בסי' מ"ו ס"ד יעו"ש, **וידוע דדוקא דבר שמותר מעיקר הדין שרינן בשה"ד**, עיין למור"ם בהקדמתו לתורת חטאת, ולהרב גט פשוט בכללים כלל ו', **וא"כ מה שהקילו בתימן, משום דאוקמוה אעיקרא דדינא**, ואלו המפקפקים ומערערים על מה שנהגו שלא לחלוט כראוי בסעו"ג וכן שלא חלטו בצ"ק, חסדי השי"ת שהם מיעוטא דמיעוטא ובטלי במיעוטייהו, ואינם מאלה העמוסים בתורה ויר"ש באמת, **פוק חזי מש"כ בתשב"ץ ח"ד ס' י'**, שאין ראוי לפקפק על מנהג קהלותיהם, כיון שסמכו עליו רבנים גדולים שהיו בדורותיהם, אף על פי שלא נתפשטו פסקיהם ולא יצאו לאור עולם עי"ש, א"כ כ"ש בנ"ד **שמותר הוא מעיקר הדין**, ושכן פסקו גדולי רבני תימן הי"ו, ויאכלו ענוים וישבעו. ומה שכתבנו המחמיר ה"ז המתמיהין, ראה מש"כ לעיל בד"ה המחמיר בפרהסיא הוי רמות רוחא ואכמ"ל.

47. לגבי הפשטידא, ראה בראשי בשמים סימן ע"ח ס"ק ו', שכתב פשטידא ע"ג מחבת מותר.

48. וכמ"ש דיש לצרף שיטת הריטב"א בדעת הרמב"ם, דכשמחתך הבשר לחתיכות קטנות ומולחם יפה, **דאז מותר לעשותן דק דק, דכן נראה מדעת** הרמב"ם ז"ל, עכ"ד. וחזי לאצטרופי דכרי הנצי"ב לשאילתות דרב אחאי גאון, שאין דוחקא דסכינא מפליט דם כי אם על ידי מים, וע"ע בער"ש דף נ"ח, שכתב דלמנהגינו שמולחים חתיכות קטנות משני צדדים, יש כח במליחה לגרור הדם מעבר לעבר, ע"כ. ואם כן חזי לאיצטרופי להתיר הקציצות.

ז. לגבי הנקניק הנמכר בשוק צריך להחמיר שלא לאוכלו.[49]

ח. לגבי החנייד צ"ק ומדובר בשכבר נמלח, מותר ליתנו בקדרה אף ללא חליטה, מה עוד שלמנהגינו מולחין אותן קמנות.[50]

ט. לגבי בשר הקפוא, אם לא נמלח מפשירו ומולחו, ובאם נמלח כבר, מפשירו וחולטו לנוהגים בחליטה.

י. מליח לאורחא שפיר דמי, אליבא דכולי עלמא.

זה מה שעלה במצודת יד כהה, ואחלה פני כל קורא, אם יראה בי שגיאה וטעיה, להעמידני על אמיתה של תורה, ואחזיק לו טובה וברכה, והגם שנשתייר דיו בקולמוס לא עיט הרבות דברים, ועוד חזון למועד אי"ה.

והי יצילנו משגיאות וינקנו מנסתרות אמן, נס"ו.

בריך רחמנא דסייען
הב"י עמ"ד בהו"ש
בנל"ך ואע"י

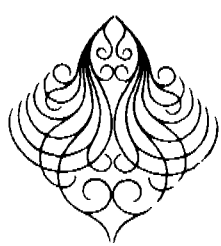

---

49. מאחר שנמלח בחתיכות גדולות ונטחן במכונת הטחינה והפך להיות עיסה של בשר ודם מעורבים זב"ז. והן אמת שבפעו"צ ח"ג סימן צ"ד כתב, אותן שעושין הבשר דק דק אחר המליחה צריכים לחזור ולמולחו. וא"כ לפי"ז בנ"ד עדיף, שהרי הנקניק מעשנים אותו ע"ג האש, אך עכ"פ מאחר שכולו הפך להיות עיסה של דם, גם צליה לא תועיל לו מאחר שכולו עטוף בנילון, ואין הצליה פועלת כראוי.

50. וכבר כתבנו ראיה גדולה מצלית הק"פ עיין בפסחים דף מ"א, ועוד סייעתא משיטת הריטב"א בדעת הרמב"ם כמ"ש לעיל, ועיין בראשי בשמים סימן ע"ח ס"ק ו' שכתב, פשטידא שיש בה בשר חי על גבי מחבת מותר, ובנ"ד עדיף, שאין כאן בצק אלא בשר לבדו, ועיין עוד בפעו"צ ח"ג סימן צ"ד בהערה שם, וכפי שכבר כתבנו בזה לעיל.

זה קדמה לכם ראש בשמים זלה"ה

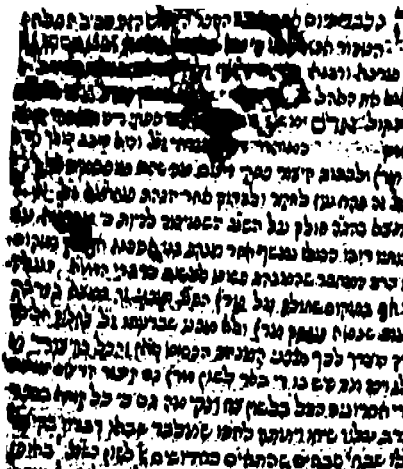

אל עין הקורא

כת"י של בן המחבר זלה"ה

בס"ד.

קרן "נר מערבי" ע"ש רבי שמעון בר' יחיא מעברי זצ"ל

להוצאת ספרי חכמי וגאוני תימן ת.ד. 6507 ירושלים

קרן סיוע לחתנים.

קריאה קדושה

מה נכבד היום בהגלות אור יקרות ספר הקדוש חכם הרזים של המקובל האלקי כמוהר"ר סעיד בן יוסף צופירה זלה"ה, מידושים טחוקים נופת צופים על התורה אשר בשם "כסף-צרוף" יכונה, ואשר על ידו חשני מים חיים היוצאים מן המקדש "מעין-גנים" על שיר חשירים בערך הפרד"ס חקל תפוחין קדישין.

ולהודיע כשער כת ליבים כי הוקמה קרן "נר מערבי"
ע"ש רבי שמעון ב"ר יחיא מעברי זצ"ל

אשר חבריה התעוררו להוציא לאור עולם ספרי חכמי וגאוני תימן ראשונים כמלאכים אשר המה ספונים וגנוזים ועדיין בכתובים, בכדי לזכות את הרבים.
כן הוקמה קרן סיוע לחתנים.

קריאתנו לכל אחבנ"י די בכל אתר ואתר לבא לעזרת ד' בגיבורים להיות לאחיעזר ואחיסמך להפיץ תורת אלקים חיים, ומר' אלקי המערכה יבורכו כל העושים והמעשים, והבא ליטהר מסייעין אותו, וזכות המחברים תגן עליכם באלף המגן.

ביקרא דאודייתא,

זקן רבני תימן כמוהר"ר חיים כסאח שליט"א.

כמוהר"ר יחיא אלשיך שליט"א

ראש ישיבת "פורת יוסף"

זקן רבני אר"ץ
כמוהר"ר אברהם רפול שליט"א

הגאון בן-ציון אבא שאול שליט"א
מראשי ישיבת "פורת יוסף"

הרשל"צ רבי שמעון בעדני שליט"א

הראשל"צ הגאון רבי עובדיה יוסף שליט"א

הרב הראשי ליהודי תימן בת"א יפו
יוסף צובירי
JOSEF IZUBEYRI
CHIEF RABBI OF YEMENI JEWISH IN TEL AVIV JAFFA

ואלה יעמדו על הברכה

מזכרת תודה וברכת הודאה, ושים שלום טובה וברכה, ויבורכו מפי אל עליון, ויחזו בנין אפריון, אשר נדב לבם אותם להביא לזאת המלאכה

מלאכת הקודש.

תודה וברכה לישיבת **מחזיקי תורה** יבא רח' דוד 22 ירושלים ת"ו. בנשיאות הגה"צ כמוהר"ר **יחיא** ב"ר **נתנאל אלשיך** שליט"א, על סיועם בהדפסת הספר, תהא משכורתם שלימה מעם ה', ויצליחו להחזיר בתשובה בנים לאביהם שבשמים.

ברכה ותודה להרה"ג **עזריאל מנצור** שליט"א, ראש ישיבת **שובי נפשי** שכונת נחלת צבי ירושת"ו, על סיועו בהוצאת הספר, יהי רצון שיצליח להרים קרן התורה על פרד"ס חלקיה, בפרט בקרב בני עדתינו הי"ו.

תודה וברכה להנהלת ישיבת **תפארת שלמה** על סיועם להדפסת הספר, יה"ר שיזכו להרבות בתלמידים ולהפיץ דעת ויר"ש בנערי ישראל, ויזכו לכל מילי דמיטב לעבודתו יתברך אמן.

לע"נ

מורינו הגה"צ עמוד החסד, ר' יוסף אלי' דויטש זצוק"ל, ראש ישיבת **אנשי מעמד** ירושלים, נלב"ע יום א' ד' תשרי תדש"ם.

נר תמיד

לע"נ רבן של ישראל, הגה"ק המלוב"ן, רכב ישראל ופרשיו, משיח ה', הסבא קדישא, כ"ק אדמו"ר, מר"ן **ישראל אביחצירא** זצוקללה"ה וזיע"א, הונצח על ידי בנו ממשיך דרכו, הרה"ג ר' ברוך אביחצירא שליט"א, שתרם בעין יפה לעי"נ אביו הקוה"ט.

נר תמיד

לע"נ גאון המקובלים וראש המכוונים, נזר הקודש, גזע ישישים וארואלים, המלוב"ן, המנורה הטהורה, סבא קדישא, הגה"ק כ"ק אדמו"ר מרן **מרדכי שרעבי** זצוקללה"ה וזיע"א, הונצח ע"י רשת שיעורי תורה וחסד **אור ישראל** בהנהלת הרב שמואל שמואלי, שנתן סיועו לע"נ רבינו הקוה"ט, מיסד החברה.

נר תמיד

לע"נ המקובל האלקי, שר בית הזוהר, ארי במסתרים, ראב"ד מקודש, משיירי כנה"ג, נר המערבי, סבא קדישא, כ"ק מרן **חיים סינואני** זצוקללה"ה וזיע"א, להצלחה ברוג"ש של התורם בעילום שם.

נר תמיד

לע"נ מרן הגאון חסידא קדישא לישראל, המלוב"ן, בוצינא קדישא, ארי במסתרים, קדוש ה', כ"ק אדמו"ר **מאיר אביחצירא** זצוקללה"ה וזיע"א, הונצח על ידי בנו הרה"ג דוד אביחצירא שליט"א, רבה של נהריה.

נר תמיד

לע"נ מרן הגאון, **ריש גלותא דבבל**, עמוד ההוראה, חסידא קדישא ופרישא, **סבא דמשפטים**, מוהר"ר **יעקב מוצפי** זצוקללה"ה וזיע"א, הונצח ע"י הרב אברהם יעקב הכהן, להצלחתו ברוג"ש לעבודתו יתברך אמן.

לע"נ

האיש הכשר רודף צדקה וחסד, אוהב התורה ולומדיה, ר' **שלמה נחום** ממיסדי בית הכנסת **נוה שאנן**,ע"ש משה נחום בירושלים תנצב"ה, נרבת אשתו הגב' סרינה נחום תחי'.

נר תמיד

לע"נ מו"ז יושב את חכמים, משמח אלוקים ואנשים, כמוהר"ר **יחיא בן אהרן מעברי**, זצוק"ל וזלה"ה.

לע"נ

זקנתי הכבודה והצנועה והצדקת, מרתא **לולוה בת גרשום הכהן**, המיוחס לפנחס הכהן ע"ה תנצב"ה.

ברכה ותודה לישיבת **שערי תורה**, ולמנהלה הרב **מאיר זאב** שליט"א, יהי רצון שירבה בתלמידים, להגדיל תורה ולהאדירה, ולהחזיק ידי תלמידי חכמים.

לע"נ

דודי **ר' נסים**, **ור' אהרון מעברי**, **ור' חיים**, **ור' רפאל מעברי**, זצ"ל תנצב"ה.

לע"נ

המקובל הצדיק חכם **יוסף דיין** בן ג'מילה זצוק"ל.

לע"נ

ראב"ד ראדע כמהר"ר **יחיא עומיסי** זצ"ל וזלה"ה.

לע"נ

החזן המשורר, נעים זמירות ישראל, **ר' עזרי אלנדאף** זצ"ל.

לע"נ

ר' מינס נהרי, **ור' שמעון מינס נהרי**, זצוק"ל תנצב"ה.

לעי"נ הבחור שמואל נמני ז"ל בן הרב צורישדי שליט"א

לעי"נ הבחור שמואל **תפילנסקי** בן הרב **חיים** שליט"א

ואלה מוסיף על הראשונים שרכשו הספר מראש, יבורכו מפי עליון ברוג"ש לעבודתו יתברך אמן.

ירושלים

הרה"ג יוסף קלאזן לע"נ אביו הגה"צ שלום קלאזן זצוק"ל

הרה"ג אברהם שמן לע"נ אביו הרה"ג יוסף שמן זצוק"ל

הרב יחיאל תם לע"נ אביו רבי יחיא בן שלום תם זצ"ל

הרב חיים משרקי להצלחת משפחתו, ולע"נ אביו הרה"ג דוד משרקי זצ"ל מצאצאי המחבר

הרב שלמה קארה להצלחת משפחתו

הרב חיים גיספאן

הרב שלמה תם לעי"נ אביו ר' יחיא זצ"ל

הרב שמעון בן שלמה להצלחת משפחתו

הרב שמעון יצחק גולי להצלחת משפחתו

הרב יצחק חמצני שיזכה לבנים זכרים אמן

ר' מאיר ושדי, לע"נ אביו **רבי בנימין בן שלמה** זצ"ל

בעילום שם להצלחת משפחתו, ולע"נ ר' צדוק וזרעה עומיסי וביתם רחל ז"ל וצביה בת גליה עומיסי ז"ל

בעילום שם לע"נ אביה ר' יחיא בן יחיא צאלח ז"ל

לע"נ לולוה ויהודית תם וזהרה חג'בי בת יחיא

ר' שלום יהושע להצלחת משפחתו

ר' יצחק קרני לע"נ אמו הכבודה והצנועה שמחה קרני ז"ל

לע"נ הכבודה והצנועה הוידא עתארי,בת המקובל מורי מסעוד מסעוד זצ"ל

להצלחת ר' יעקב סיתהון

הרב שמעון שרבני לע"נ סבו המקובל האלקי הגה"צ ר' **יאושע שרבאני** זצוק"ל

ר' אריה סימן טוב לע"נ אביו הכשר והצדיק צניע ומעלי **הרב ישכר סימן טוב**, זצ"ל

ר' יחזקאל ירוחם לע"נ רג'ינה בת חבו, **חבו בת רגי'נה, רוחם בן כזנה** ז"ל

בני ברק

הרה"ג יצחק רצאבי

הרב ישעיה ריזקיאן

הרב חיים חומרי

הרב שלום סולימאן

הרב משה חג'בי

הרב איתן הלוי

הרב אהרן חבשוש

ר' אמנון שלומי

ר' בן ציון צרוק

ר' משה גברא

☆

קרית ארבע

ר' יצחק עמראני, לע"נ הרב ציון בן הרה"ג חיים חוברה זצוק"ל.

ר' עופר קלאזן, לע"נ סבו זצוק"ל.

ר' שלמה קלאזן

ר' ישראל חג'בי

ר' דני היזמי

ר' שמואל צנעני

ר' יהודה צנעני

ר' יצחק מעטוף

ר' עמיר ניר

☆

נתניה

הרב יהודה שאקי, לרפו"ש אדמו"ר מצאנז קלויזנברג,והרה"ג שלום אבהר .

הרב רפאל ג'רשי, לע"נ חמיו יוסף ג'ראפי .

הרב אברהם חמדי

הרב עמרם אהרוני

הרב עקיבא יצחקי

הרב יהודה בושארי

הרב שמעון מהצרי

הרב אהרן נחום

הרב יצחק נהרי

הרב יחיא בן שוכר גרופי

הרב מנחם טביב

☆

אשדוד

הרב פנחס הלוי

הרב אשר גיאת לע"נ המקובל האלקי כמוהר"ר **יעיש גיאת** זצוק"ל.

הרב אברהם יעקב כהן לע"נ מור אביו ר' **יחזקאל הכהן** שור בן יוכבד וצ"ל.

ר' שלמה עמר לע"נ המקובל האלקי, כמוהר"ר **צדוק הררי ג'יבלי** זצוק"ל.

☆

פתח תקוה

הרב יצחק בן מורי מוסא יצחק נר"ו, להצלחת כל משפחתו

ר' אליהו נ"י בן הרב יצחק להצלחתו, ולע"נ **רבי יחיא בן** ר' **אהרון צברי** זצוק"ל

ר' ציון בן הרב יצחק להצלחת כל משפחתו, ולע"נ **מורי מוסא בן מ"ו יחיא יצחק** זצוק"ל

ברכות שמים יחולו על ראשי הפעילים אשר עוסקים באמונה להפיץ תורת חכמי וגאוני תימן זיע"א, יבורכו מפי עליון ותהי משכורתם שלמה.

פעילים:

הרב יהודה שאקי

הרב אשר גיאת

הרב משה חג'בי

הרב יחיאל ג'מדני

הרב יוסף גיאת

הרב יעקב כהן

הרב יצחק גברא

ר' עופר קלאזן

זכות עסק תורתנו הקדושה, תגן עליהם ועלינו אלף המג"ן, אכי"ר.

מפרסמים עושי מצוה

ברכה ותודה להרב **שמעון צאלח** יצ"ו, אשר מסר לנו הספר להדפסה, יבורך מפי עליון ותהי משכורתו שלימה,וכן יבא על הברכה הרה"ג **דוד יהודיוף** נר"ו,אשר היה לעזר רב בעידוד ויעוץ, ושכמ"ה.

וכן תודה וברכה להרה"ג **יצחק רצאבי** שליט"א

על עצתו וסיועו והכוונתו

יבורך מפי עליון ברוג"ש לעבודתו יתברך אמן

נר תמיד

לע"נ הראב"ד, הגאון כמוהר"ר **יחיא עבאהל** זצוק"ל, והגאון כמוהר"ר **סעיד שריאן** זצוק"ל,
והגאון כמוהר"ר **סלימאן קרואני** זצוק"ל, חברי בית הדין התימני.

נר תמיד

להאי גברא רבה, מקים עולה של תורה, המרבין תורה בתלמידים,
ומחזיק בידי תלמידי חכמים, ראש ישיבת **בית שמואל** שכונת מחנה
יהודה, ירושלים.
הגאון הגדול כמוהר"ר **נסים עזראן** זצוק"ל וזיע"א
ת.נ.צ.ב.ה

ברכה ותודה

למוסד עזרת אבות בהנהלת הרב **שלום** יצחק הלוי שליט"א.
על עזרתם וסיועם להדפסת הספר, יהי רצון שיזכו להיות לאחיעזר
ואחיסמך ביד נדיבה ובנפש חפצה.

לזכר עולם יהיה צדיק

איש אלקים קדוש, שר צבא ה', אדונינו מורינו ורבינו, מרא
דכולא תלמודא, עמוד התורה והעבודה וגמילות חסדים, מסר
נפשו להנחיל אמת ואמונה טהורה גאון וצדיק הדור
מרן יואל טייטלבוים זצוקללה"ה
אב"ד סאטמאר וירושלים ת"ו

נתבלש"מ ביום צרה ותוכחה כ"ו אב תשל"ט
תורתו מגן לנו היא מאירת עינינו ימליץ טוב בעדנו